
המשנה כדרכה

ששה סדרי משנה ערוכים כחיבורם

כרך א'

זרעים • מועד • נשים • נזיקין

משה קליין

ירושלים
תשפ"ה

התוכן

5	מבוא
15	מפתח הצבעים המופיעים במשנה כדרכה
18	סדר זרעים
19	מסכת ברכות
28	מסכת פאה
36	מסכת דמאי
43	מסכת כלאים
52	מסכת שביעית
62	מסכת תרומות
73	מסכת מעשרות
78	מסכת מעשר שני
83	מסכת חלה
87	מסכת ערלה
90	מסכת בכורים
93	סדר מועד
94	מסכת שבת
119	מסכת ערובין
129	מסכת פסחים
139	מסכת שקלים
147	מסכת יומא
158	מסכת סוכה
162	מסכת ביצה
167	מסכת ראש השנה
171	מסכת תענית
175	מסכת מגילה
179	מסכת מועד קטן
182	מסכת חגיגה
185	סדר נשים
187	מסכת יבמות
203	מסכת כתובות
216	מסכת נדרים
227	מסכת נזיר
236	מסכת סוטה
246	מסכת גיטין
255	מסכת קדושין
260	סדר נזיקין
261	מסכת בבא קמא
271	מסכת בבא מציעא
281	מסכת בבא בתרא
291	מסכת סנהדרין
303	מסכת מכות
307	מסכת שבועות
316	מסכת עדיות
324	מסכת עבודה זרה
329	מסכת אבות
336	מסכת הוריות
339	סדר קדשים
340	מסכת זבחים
355	מסכת מנחות
368	מסכת חולין
380	מסכת בכורות
389	מסכת ערכין
398	מסכת תמורה
405	מסכת כריתות
411	מסכת מעילה
417	מסכת תמיד
424	מסכת מידות
431	מסכת קינים
434	סדר טהרות
436	מסכת כלים
467	מסכת אהלות

485.....	מסכת נגעים
499.....	מסכת פרה
511.....	מסכת טהרות
521.....	מסכת מקואות
531.....	מסכת גידה
541.....	מסכת מכשירין
547.....	מסכת זבים
552.....	מסכת טבול יום
556.....	מסכת ידים
560.....	מסכת עוקצים

המשנה כדרכה

מבוא

המשנה כדרכה משקפת גישה חדשנית לקריאת המשנה. היא מציגה כל פרק במשנה כחיבור מלוכד ומאורגן להפליא, ולא כקובץ הלכות גרידא. הצגה זו נשענת על גילוי כללי היסוד שעל פיהם נתחברו פרקי המשנה. זיהוי כללים אלו אפשר לשחזר את התבניות הספרותיות של הפרקים, ומתוך כך, לקרוא את הפרקים כחיבורים שלמים ומאוחדים. אופן הצגת טקסט המשנה ב-*המשנה כדרכה* מאפשר ללומד לתפוס כל פרק כיחידה רעיונית שלמה. הפרק בשלמותו מובא על פני עמוד אחד, בעריכה המבליטה הן את חלוקתו ליסודות המרכיבים אותו והן את מערכת היחסים בין יסודות אלו.

במהלך מבוא זו אציג ארבעה פרקים לדוגמה. תחילה אדגים את עקרון החלוקה ליסודות ברמות שונות בתוך פרקים באמצעות מסכת תענית פרק א'. לאחר מכן אציג את רעיון התכנון הדו-ממדי באמצעות הדוגמאות ממסכת שבת פרקים ו' ו-ט"ז. לבסוף, אדון בסוגיית פירושו של טקסט דו-ממדי באמצעות הדוגמה ממסכת חגיגה פרק א'. אפתח בתיאור תמציתי של התפתחות המשנה כדרכה.

המשנה כדרכה מבוססת על הבחנה פשוטה שהובילה לתגלית משמעותית כאשר יושמה באופן שיטתי על כל פרקי המשנה. ההבחנה הראשונית הייתה כי לעתים קרובות נראה שקיים ארגון על פי רמות שונות של ארגון בתוך הפרק. יחידות קטנות של טקסט, בגודל דומה למשניות, מקובצות דרך קבע על פי מילות מפתח. מילות מפתח אלו מהוות לעתים קרובות ביטוי פותח או מסיים של היחידה. קיומן של קבוצות כאלה של חלקים הקשורים לשוניית מצביע לכאורה על כך שהפרקים חולקו ביותר מרמה אחת של טקסט. אם כך, ייתכן שניתן לזהות את מבני הפרקים, ובעקבות זאת, את הכללים שלפיהם נבנו הפרקים. בסופו של דבר, ייתכן שניתן לפרש פרק כיחידה על ידי ניתוח המבנה הפורמלי שלו.

צורה של השערה זו נבחנה לראשונה, למיטב ידיעתי, על ידי המהר"ל מפראג ב-*דרך חיים*, פירושו פורץ הדרך למסכת אבות. הניסוי המוצלח של המהר"ל הוגבל לחלק מפרק אחד, חלק ה"זוגות" של הפרק הראשון במסכת אבות. הבהירות של ממצאי היוותה השראה לניסיונות דומים בניתוח המשנה. ממצאים ראשוניים, גם הם באבות, הוצגו בפני פרופסור דוד וייס הלבני ז"ל בתחילת שנות השמונים. הוא ציין כי בעוד שהממצאים מעניינים, הם יהיו משמעותיים רק אם יחולו על כלל המשנה. אתגר זה היווה השראה למחקר שהוביל ל-*המשנה כדרכה*. דו"ח התקדמות, בצורת ניתוח של מסכת עירובין פרק י', פורסם ב-עלי ספר, י"ד, תשמ"ז.

על פי אתגרו של הלבני, היה צורך לנתח כל פרק ופרק במשנה כדי לקבוע אם ניתן לזהות את חלוקתו הפנימית. היה צורך אז למיין את הממצאים באופן שיטתי. עובדות מסוימות התבררו לאחר ניתוח מספר פרקים נבחרים בלבד. כל הפרקים הכילו לפחות שתי רמות של חלוקה פנימית. פותחה אז שיטה להציג את הפרק באופן שיצביע על שתי רמות אלו של חלוקה על פי מפתח חזותי נוח. הפרקים הוצגו כטבלאות כאשר החלוקות העיקריות תופסות את שורות הטבלאות והחלוקות המשניות חלקים של השורות.

הצגת הפרק בתצורת טבלה אפשרה לראות מיד את שתי רמות החלוקה. לשם הנוחות, אכנה את החלוקות העיקריות "שורות", ואת החלוקות המשניות "חלקים". במהלך המחקר, התבלטו מאפיינים מסוימים של הפרקים. למשל, לא נמצא פרק המכיל יותר מחמש שורות, היינו חלוקות עיקריות. באופן דומה, אף שורה לא הכילה יותר משלושה חלקים. מאפיין שני זה, המספר המוגבל של חלוקות משנה בתוך שורה, הוביל לזיהוי מוקדם של מאפיין שלישי וחיוני. כל הפרקים נראו כבעלי סימטריה מבנית. לשורה הראשונה היה תמיד אותו מספר חלקים כמו לשורה האחרונה. אם הפרק הכיל ארבע שורות, אזי לשורה השנייה והשלישית היה אותו מספר חלקים, כמו גם לראשונה והרביעית. אם לפרק היו חמש שורות, אזי השנייה והרביעית היו זהות, כמו גם הראשונה והחמישית..

הדוגמה הראשונה שנבחן, תענית פרק א', הוא פרק בן חמש שורות המכיל את כל שלושת סוגי השורות: שתיים המכילות חלק אחד, שתיים המכילות שלושה חלקים, ואחת המכילה שני חלקים. השורות ממוספרות מ-1 עד 5. החלקים מסומנים באותיות עבריות, א-ג. האותיות העבריות שבסוגריים מציינות את החלוקה למשניות המופיעה במהדורת אלבק של המשנה. החלקים נקראים מימין לשמאל לאורך השורה, ואז יורדים לצד הימני של השורה הבאה.

דוגמה 1: תענית פרק א' - חלוקה לשורות

1

(א) מאימתי מזכירין גבורות גשמים
רבי אליעזר אומר מיום טוב הראשון שלהחג
רבי יהושע אומר מיום טוב האחרון שלהחג
אמר לו רבי יהושע הואיל ואין הגשמים אלא סימן קללה בחג למה הוא מזכיר
אמר לו רבי אליעזר אף אני לא אמרתי לשאול אלא להזכיר משיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו
אמר לו אם כן לעולם יהא מזכיר

א2

(ב) אין שואלין את הגשמים
אלא סמוך לגשמים
רבי יהודה אומר
העובר לפני התבה
ביום טוב האחרון שלהחג
האחרון מזכיר
הראשון אינו מזכיר
ביום טוב הראשון שלפסח
הראשון מזכיר
האחרון אינו מזכיר

ב2

עד אימתי שואלין את הגשמים
רבי יהודה אומר
עד שיעבר הפסח
רבי מאיר אומר
עד שיצא ניסן
שנאמר
ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון

ג2

(ג) בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים
רבן גמליאל אומר
בשבעה בו
חמשה עשר יום אחר החג
כדי שיגיע אחרון שבשיראל
לנהר פרת

א3

(ד) הגיע שבעה עשר במרחשון ולא ירדו גשמים
התחילו היחידים מתעניין שלש תעניות
אוכלין ושותין משחשכה
ומתריין במלאכה וברחיצה ובסיכה
ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה

ב3

(ה) הגיע ראש חדש כסלו ולא ירדו גשמים
בית דין גוזרין שלש תעניות על הצבור
אוכלין ושותין משחשכה
ומתריין במלאכה וברחיצה ובסיכה
ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה

א4

(ו) עברו אלו ולא נענו
בית דין גוזרין
שלש תעניות אחרות על הצבור
אוכלין ושותין מבעוד יום
ואסורין במלאכה וברחיצה ובסיכה
ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה
ונועלין את המרחצאות

ב4

עברו אלו ולא נענו
בית דין גוזרין עליהם
עוד שבע שהן שלש עשרה תעניות על הצבור
הרי אלו יתרות על הראשונות
שבאלו מתריעין ונועלין את החנויות
בשני מטין עם חשכה
ובחמישי מתריין מפני כבוד השבת

ג4

(ז) עברו אלו ולא נענו
ממעטין במשא ומתן
בבנין ובנטיעה
בארוסין ובנשואין
ובשאיילת שלום בין אדם לחברו
כבני אדם הנזופין למקום
היחידים חוזרים ומתעניין
עד שיצא ניסן

5

יצא ניסן וירדו גשמים סימן קללה
שנאמר
הלוא קציר חטים היום וגומר

הפרק הראשון של תענית מדגים כמה מן הטכניקות הספרותיות הבסיסיות שבהן השתמש עורך המשנה. חילקתי את הטקסט לעשרה חלקים וארגנתי אותם בחמש שורות. בשורות 2-4, לכל החלקים בתוך כל שורה יש אותה פתיחה: "שואלין את הגשמים" בשורה 2; "הגיע... ולא ירדו גשמים" בשורה 3; "עברו אלו ולא נענו" בשורה 4. הטקסט סומן בשני הדגשים. ההדגש הזה מציין מקבילה בין כל החלקים של שורה. בשורות 1 ו-5 משמש הדגש הזה לסימון סגירה (מעטפת), "גשמים סימן קללה", ביטוי המופיע בפסקאות הפתיחה והסיום של הפרק. בדוגמאות הבאות אציג הדגשים נוספים המסמנים טכניקות ספרותיות אחרות. הם מסומנים בקוד הצבעים.

תענית פרק א' הוא דוגמה מצוינת לאופן שבו ניתן לפענח את מבנה הפרק באמצעות מפתח לשוני. לאחר שזוהו חלקי הפרק, מתבררת הסימטריה המבנית. במקרה זה, הסימטריה המבנית מתחזקת על ידי הסימטריה הרעיונית בין "שואלין" בשורה 2 ו"נענו" בשורה 4, שתי השורות בנות שלושה החלקים. הפרק סימטרי מכיוון שלשורות 1 ו-5 יש אותו מספר חלקים, וכן לשורות 2 ו-4. יש לציין כי אף על פי שלשורות 1 ו-5 יש רק חלק אחד, בכל זאת ברור ש-1 אינו יכול להיות חלק משורה 2, ו-5 אינו יכול להיות חלק משורה 4. הבהירות של נוסחאות הפתיחה בשורות 2 ו-4 יחד עם ביטוי הסגירה ב-1 ו-5 מחייבים לראות את 1 ו-5 כשורות בנות חלק אחד. נקודה זו עשויה להיות חשובה כאשר שוקלים כיצד בדיוק נוצרו הפרקים, ולאילו מטרות, מכיוון שהיא מדגישה כי השורות הן יחידות תכנון. בדוגמה זו, הסימון הברור של השורות באמצעות דפוסים לשוניים מדגיש שהן מהוות חמישה גושי טקסט.

תענית פרק א' הוא כמעט כולו כרונולוגי, מקיף את עונת הגשמים בארץ ישראל מתחילתה ועד סופה. הסדר הזמני של האירועים היה יכול להיות עיקרון מספיק לארגון ההלכות הכלולות בפרק. אילו הייתה המשנה רק קובץ הלכות, לא היה צורך במבנה פנימי נוסף. ואף על פי כן, משום מה, המחבר השתמש בעיצוב לשוני מדויק ומתוחכם ביותר בנוסף לסידור הכרונולוגי. לכן יש שני עקרונות ארגון בפרק, שהם לכאורה בלתי תלויים זה בזה: הסדר הכרונולוגי הקשור לתוכן ההלכות, והדפוס הלשוני המוביל לראיית הפרק כמבנה סימטרי בן חמישה חלקים. השכבה המבנית המתבטאת בעיצוב הלשוני ובסימטריה מעידה על כך שבנוסף לכל תפקיד שהמשנה עשויה למלא כמאגר של מסורות הלכתיות, היא גם יצירה ספרותית -- ויצירת אמנות. אף על פי שניתן היה לערוך את הפרק פשוט לפי סדר כרונולוגי, נוספה לו מסגרת גדולה ומורכבת יותר.

דוגמאות נוספות ידגימו עד כמה חשובה הייתה התבנית הספרותית של הפרקים למחבר. המבנה הפורמלי של הפרק מעיד על כך שהוא תוכנן כיחידה שלמה. הסגירה שנוצרה עם "גשמים סימן קללה", יחד עם העובדה ש-1 ו-5 מכילים חלק אחד בלבד, מוכיחה שההתחלה והסוף נהגו יחדיו. ביטויי הפתיחה המשלימים בשורות 2, "שואלין", ו-4, "נענו", מחזקים את הסימטריה שנוצרה על ידי אותו מספר חלקים בשתי שורות אלו. יותר מכל, השילוב של הסדר הכרונולוגי עם המבנה הלשוני הפורמלי המוטל עליו מעיד על כך שהפרק תוכנן כיחידה שלמה. אי אפשר להוסיף או לגרוע ממנו, והכל "ארוג הדוק". הוא דומה לשטיח הארוג על הנול שבו כל החוטים נמתחו הדק ככל האפשר ליצירת אריג אחד בלתי ניתן לחלוקה.

הדוגמה הבאה, שבת פרק ו', בדומה לתענית פרק א', יש לה שני עקרונות ארגון, אחד לשוני/פורמלי ואחד תוכני. נראה שהוא נארג כשני מסמכים עצמאיים, ועם זאת בלתי נפרדים, ובכך משקף את אופיו של עקרון הארגון המוצהר שלו, הבחנות מגדריות ביחס להלכות השבת.

דוגמה 2: שבת פרק ו' - חלוקה לטורים

איש	אשה
א1	א1
(ב) לא יצא האיש בסנדל המסמר ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה ולא בתפלין ולא בקמיע בזמן שאינו מן הממחה ולא בשריון ולא בקסדא ולא במגפים ואם יצא אינו חייב חטאת	(א) במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא ברצועות שבראשה ולא תטבל בהן עד שתפרם ולא בטוטפת ולא בסנבוטין בזמן שאינן תפורין ולא בכבול לרשות הרבים ולא בעיר שלזהב ולא בקטלא ולא בנזמים ולא בטבעת שאין עליה חותם ולא במחט שאינה נקובה ואם יצאת אינה חייבת חטאת
ב2	א2
(ד) לא יצא האיש לא בסיף ולא בקשת ולא בתריס ולא באלה ולא ברמח ואם יצא חייב חטאת רבי אליעזר אומר תכשיטין הן לו וחכמים אומרים אינן אלא לגנאי שנאמר וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה	(ג) לא תצא אשה במחט הנקובה ולא בטבעת שיש עליה חותם ולא בכליאר ולא בכובלת ולא בצלוחית שלפליטון ואם יצאה חייבת חטאת דברי רבי מאיר וחכמים פוטרין בכובלת ובצלוחית שלפליטון
ב3	א3
A (ח) הקטע יוצא בקב שלו דברי רבי מאיר ורבי יוסי אוסר ואם יש לו בית קבול כתותים טמא סמוכות שלו טמאין מדרס ויצאין בהן בשבת ונכנסין בהן בעזרה כסא וסמוכות שלו טמאין מדרס ואין יוצאין בהם בשבת ואין נכנסין בהן בעזרה אנקטמין טהורין ואין יוצאין בהן	A בירת טהורה ויוצאין בה בשבת כבלים טמאין ואין יוצאין בהם בשבת (ה) יוצאה אשה בחוטי שער בין משלה בין משלחברתה בין משלבהמה ובטוטפת ובסנבוטין בזמן שהן תפורין בכבול ובפאה נכרית לחצר במוך שבאזנה ובמוך שבסנדלה ובמוך שהתקינה לנדתה בפלפל ובגרגיר מלח ובכל דבר שתתן לתוך פיהו בלבד שלא תתן לכתחילה בשבת ואם נפל לא תחזיר שן תותבת ושן שלזהב רבי מתיר וחכמים אוסרים (ו) יוצאה בסלע שעל הצינית B הבנות הקטנות יוצאות בחוטין ואפלו בקיסמין שבאזניהן ערביות יוצאות רעולות ומדיות פרופות וכל אדם אלא שדברו חכמים בהווה C (ז) פורפת על האבן ועל האגוז ועל המטבע ובלבד שלא תפרף לכתחילה בשבת
B (ט) הבנים יוצאין בקשרים ובני מלכים בזוגין וכל אדם אלא דברו חכמים בהווה	
C יוצאין בביצת החרגול ובשן שלשועל ובמסמר הצלוב משום רפואה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אף בחל אסור משום דרכי אמורי	

בדוגמה הקודמת ראינו פרק המורכב משורות בגדלים שונים. בדוגמה זו נבחן פרק שבו כל השורות באותו גודל, שני חלקים. אכנה פרקים המכילים שורות באורך אחד "סדירים", ואלה המכילים שורות באורכים שונים, כמו תענית פרק א', "בלתי סדירים". שני סוגי הפרקים הם סימטריים. יש בערך פי שניים יותר פרקים סדירים במשנה מאשר בלתי סדירים.

בעוד שתענית פרק א' הדגים את המינימום של שתי רמות חלוקה פנימית הנמצאות בכל הפרקים, השורה וחלוקת השורה לחלקים, לשבת פרק ו' יש ארבע רמות חלוקה בתוכו. הרמה השלישית, המסומנת באותיות לטיניות גדולות A-C, מכילה חלוקות משנה מקבילות של חלקים א3 ו-ב3. תת-חלק C מחולק עוד יותר לחלוקות מקבילות המסומנות באותיות לטיניות קטנות a-c.

התבנית שבחרתי להצגת הפרקים הוכיחה את עצמה כמוצלחת במיוחד בפענוח היבטים מסוימים של פרקים סדירים. לעתים קרובות, כאשר פרקים אלה מסודרים כטבלאות, ניתן לראות יחסים ברורים בטורים כמו גם בשורות. שבת פרק ו' הוא דוגמה מובהקת לפרק שבו יש "משמעות" בטורים. הוספתי את ההדגש הזה לציון מקבילה אנכית. בשבת פרק ו', המקבילה האנכית מראה שהפרק תוכנן כשני טקסטים מקבילים המובחנים על פי מגדר. הטור הימני מתייחס בלעדית לנשים והטור השמאלי לגברים. סידור הפרק בטורים משנה את מוקדו מהלכות הנוגעות לשבת לחיבור העוסק במגדר. הנושא הכללי של שבת פרק ו' הוא העברת חפצים הקשורים למגדר בין רשויות. עם זאת, הקטגוריות ההלכתיות של מותר, אסור, חייב חטאת או לא, משחקות תפקיד משני בלבד בארגון הפרק. המחבר יצר שישה מקבילות מבניות המחברות נשים וגברים - שלוש השורות ושלושת החלקים המקבילים, A-C, של חלקי שורה 3. האופי המטא-הלכתי של החיבור בולט ביותר בשורה 3.

ב איש	א אשה		
סמוכות שלו טמאין מדרס ויצאין בהן בשבת ונכנסין בהן בעזרה כסא וסמוכות שלו טמאין מדרס ואין יוצאין בהם בשבת	בירית טהורה ויוצאין בה בשבת כבלים טמאין ואין יוצאין בהם בשבת	טהרה וטומאה	3A
א. (ט) הבנים יוצאין בקשרים ב. ובני מלכים בזוגין וכל אדם אלא דברו חכמים בהווה	א. הבנות הקטנות יוצאות בחוטין ואפלו בקיסמין שבאזניהן ב. ערביות יוצאות רעולות ומדיות פרופות וכל אדם אלא שדברו חכמים בהווה	א. ילדים ב. ואקזוטיים וכל אדם אלא שדברו חכמים בהווה	3B
יוצאין a. בביצת החרגול b. ובשן שלשועל c. ובמסמר הצלוב משום רפואה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אף בחל אסור משום דרכי אמורי	(ז) פורפת a. על האבן b. ועל האגוז c. ועל המטבע ובלבד שלא תפרף לכתחילה בשבת	שלושה חפצים קטנים	3C

המקבילות בתוך שורה 3 נוצרו באמצעות טכניקות שונות. מקבילה 3א מבוססת על ענייני טהרה וטומאה:

סמוכות שלו טמאין מדרס ויצאין בהן בשבת ונכנסין בהן בעזרה כסא וסמוכות שלו טמאין מדרס ואין יוצאין בהם בשבת	בירית טהורה ויוצאין בה בשבת כבלים טמאין ואין יוצאין בהם בשבת

המקבילה השנייה, 3ב, היא מורכבת, ומכילה אלמנטים פורמליים ולשוניים. שני החלקים מתחילים באזכור ילדים, ולאחר מכן מה שכינתי "אקזוטיים": נשים יהודיות ערביות ומדיניות בטור א ונסיכים יהודים בטור ב. המקבילה מסתיימת באמירה בשני החלקים "וכל אדם אלא שדברו חכמים בהווה". המקבילה ב-3ג מבוססת הן על מבנה והן על תוכן. כל חלק מונה שלושה חפצים קטנים. לבסוף, שני הטורים מציגים אלמנט של סגירה המבוסס על הפריט השלישי בחלק השלישי של השורה השלישית: ב-3א cC "מטבע" ו-1א "טבעת"; ב-3ב cC ו-1ב "מסמר". יש לציין כי הפריטים שנבחרו ליצירת הסגירה, "טבעת" בצד הנשי ו"מסמר" בצד הגברי, הם עצמם סמלים לנקבה ולזכר.

המקבילה המורכבת להפליא שנוצרה בשורה 3, כמו העיצוב הלשוני שמצאנו בתענית פרק א', חורגת בהרבה מעבר לצרכים של קובץ הלכתי. שבת פרק ו' עשוי להיות יותר חיבור על מגדר מאשר על הלכות שבת. בכל מקרה, ראינו שהפרק נבנה בקפידה רבה ושהסידור הטבלאי משקף את מבנהו הפנימי. שמא תאמרו שהחלוקה לפי מגדר מעידה שזהו פרק ייחודי ובלתי מייצג, הבאתי דוגמה נוספת ממסכת שבת, פרק ט"ז, שהוא כמעט זהה במבנהו לפרק ו'. עם זאת, ההבחנה בין הטורים ב-ט"ז היא בין מניעת נזק בטור א לבין הנאה בטור ב.

דוגמה 3. שבת פרק ט"ז: טורים מקבילים, מניעת נזק והנאה

הנאה	מניעת נזק
א1	א1
A (ב) מצילין מזון של סעודות הראוי לאדם לאדם הראוי לבהמה לבהמה כיצד	A (א) כל כתבי הקדש מצילין אותן מפני הדלקה בין שקורין בהן ובין שאין קורין בהן ואף על פי שכתובים בכל לשון טעונים גניזה ומפני מה אין קורין בהם מפני בטול בית המדרש
נפלה דלקה בלילי שבת מצילין מזון של סעודות בשחרית מצילין מזון שתי סעודות במנחה מזון סעודה אחת	B מצילין תיק הספר עם הספר ותיק התפלין עם התפלין ואף על פי שיש בתוכן מעות
רבי יוסי אומר לעולם מצילין מזון של סעודות	C ולהיכן מצילין אותן למבוי שאינו מפלש בן בתירא אומר אף למפלש
B (ג) מצילין סל מלא ככרות ואף על פי שיש בו מאה סעודות ועגול שלדבלה וחבית שליוין ואומר לאחרים בואו והצילו לכם ואם היו פקחין עושין עמו חשבון אחר השבת	
C להיכן מצילין אותן לחצר המערבת	
בן בתירא אומר אף לשאינה מערבת (ד) ולשם מוציא כל כלי תשמישו ולובש כל מה שיכול ללבוש ועוטף כל מה שיכול לעטוף רבי יוסי אומר שמונה עשר כלים וחזור ולובש ומוציא ואומר לאחרים בואו והצילו עמי	
א2	א2
(ו) נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה מפני שאין שבתתו עליהן אבל קטן שבא לכבות אין שומעין לו מפני ששבתתו עליהן	(ה) רבי שמעון בן ננס אומר פורסין עור שלגדי על גבי שדה תיבה ומגדל שאחז בהן את האור מפני שהוא מחרץ ועושין מחצה בכל הכלים בין מלאים בין ריקנים בשביל שלא תעבר הדלקה רבי יוסי אומר בכלי חרש חדשים מלאין מים לפי שאין יכולין לקבל את האור והן מתבקעין ומכבין את הדלקה
א3	א3
A (ח) נכרי שהדליק את הנר משתמש לאורו ישראל ואם בשביל ישראל אסור	A (ז) כופין קערה על גבי הנר בשביל שלא תאחז בקורה
B מלא מים להשקות בהמתו משקה אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור	B ועל צואה שלקטן
C עשה גוי כבש לירד בו יורד אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור	C ועל עקרב שלא תשך אמר רבי יהודה
מעשה ברכן גמליאל וזקנים שהיו באין בספינה ועשה גוי כבש לירד בו וירדו בו רבן גמליאל והזקנים	מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר חוששני לו מחטאת

בדומה לשבת פרק ו', גם פרק ט"ז מכיל שלוש שורות של שני חלקים כל אחת. בתוך שורה 1 ושורה 3 החלקים מחולקים עוד יותר לשלושה אלמנטים, C-A. בשתי השורות, 1 ו-3, החלוקה המקבילה של החלקים מלווה במקבילות לשוניות המוכיחות שהטורים נבנו במקביל, כמו הטורים של שבת פרק ו'.

המקבילות בתוך שורה 1:

- מתייחסות למה שמצילים ב-A - "מצילין"
- תוכן של כלי ב-B, המודגש על ידי "ואף על פי שיש בו"
- ו"להיכן מצילין אותן" ב-C, עם התוספת בשני אלמנטים ב-C של "בן בתירא אומר אף"

המקבילה בין שלושת החלקים של א3 ושלושת החלקים של ב3 נוצרת על ידי השימוש המקביל ב"נר" באלמנט הראשון, א, והמקבילה בין "מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב" ו"מעשה ברכן גמליאל וזקנים שהיו באין בספינה" באלמנטים ג של 3. הקישור האנכי בין שורות 1 ו-3 מושג באמצעות ווים לשוניים: "בואו" בסוף 1 ו"נכרי" מתחילת 3 מתחברים ב"נכרי שבא" ב-2. א2 משלב "הדלקה" מ-1 א עם "על גבי", "בשביל", ו"תאחז" מתחילת 3. לכל אחד מהטורים יש נושא נפרד, מניעת נזק ב-א והנאה ב-ב. לכן שבת פרק ט"ז, כמו שבת פרק ו', נהגה ונבנה כשני הטקסטים המקבילים המופיעים בטורים של "המשנה כדרכה".

לפני שנפנה לדוגמה האחרונה, ברצוני להצביע על ערך מוסף של הטקסט המעוצב המופיע ב-המשנה כדרכה. לכל פרק יש תבנית שקל לרשום אותה. לדוגמה, שבת פרקים ו' ו-ט"ז הם פרקים 3X2, כלומר, פרקים הבנויים משלוש שורות של שני חלקים כל אחת, ותענית פרק א' הוא 13231. הרישום הפשוט הזה של תבניות אפשר לי לבנות מסד נתונים של אקסל של כל פרקי המשנה שניתן למיין לפי תבנית וקריטריונים אחרים. פונקציה זו אפשרה למצוא פרק נוסף שיש לו אותה תבנית כמו שבת פרק ו'. הזיהוי הברור של תבניות ספרותיות יחד עם מסד הנתונים ככלי, מאפשרים סוגים חדשים של מחקר המבוססים על השוואת פרקים בעלי מבנה דומה. כדוגמה למה שניתן לעשות עם מסד

הנתונים, הבאתי דף, מיד לאחר קוד הצבעים, המסכם את כל התבניות המשמשות במשנה וכמה פרקים מופיעים בכל תבנית. אפשר לראות שהתבנית הנפוצה ביותר היא 3X3 עם למעלה מ-80 פרקים הבנויים בתבנית זו. הדוגמה הבאה היא פרק 3X3.

דוגמה 4: חגיגה פרק א', טקסט ארוג

בדוגמאות הקודמות הצגתי ראיות שיש לראות את הטורים כאלמנטים מרכזיים בחיבור הפרקים. אזכיר לכם שהתחלנו בחלוקה לשורות, כלומר, חלוקות נושא עיקריות, בחלוקה הברורה והראשונה. עכשיו, לאחר שראינו שיש להתייחס הן לשורות והן לטורים כאלמנטים של תכנון, אנו ניצבים בפני המסקנה הבלתי סבירה, ועם זאת הבלתי נמנעת, שחלק מהפרקים תוכננו כמבנים דו-ממדיים, בעלי "משמעות" אנכית ואופקית. שתי הדוגמאות ממסכת שבת הן למעשה טבלאות. יש להן משמעות המוטבעת הן בטורים והן בשורות, והמשמעות של כל חלק נתון של טקסט מוגדרת, לפחות בחלקה, על ידי מיקומו בטבלה. לפיכך, כל פרשנות הטוענת להיות קריאה צמודה של הפרק כפי שחובר, חייבת להביא בחשבון את התבנית הטבלאית. מסקנה זו היא מרחיקת לכת. למעשה, היא דורשת יצירת סוג חדש של פרשנות, כזו המנסה לתאר את הפרק כישות ספרותית קוהרנטית, ולא כאוסף של הלכות. אשתמש בדוגמה של חגיגה פרק א' כדי לשרטט את הקווים המנחים לסוג זה של פרשנות. ביסודו של דבר, אלה הם אותם קווים מנחים שיש להשתמש בהם ללימוד הפרק כיחידה. הלימוד מתחיל, כמו בדוגמאות הקודמות, בהתבוננות בדפוסים לשוניים. עם זאת, במקום רק לציין דפוסים אלה, אראה כיצד ניתן להשתמש בהם כנקודת מוצא לפרשנות רחבה של הפרק כולו כטבלה.

שלוש השורות של חגיגה פרק א', החלוקות העיקריות של הפרק, מוגדרות על ידי שלושה עקרונות שונים. שורה 1 מכילה שלוש מחלוקות בין בית שמאי לבית הלל בעניינים הקשורים לחגים. השורה השנייה מציגה שלושה היבטים של החובה האישית להביא קרבנות בחג, כפי שמצוין במילות הפתיחה של כל חלק בשורה, "ישראל" ב-2א ו"מי ש" הן ב-2ב והן ב-2ג. שורה 3 עוסקת ביסודות המקראיים של הלכות שונות. כאשר שלוש השורות מסודרות בתבנית של "המשנה כדרכה", מופיע מפתח אנכי בטורים. לנוחיותכם, צירפתי מפתח זה לטקסט של הפרק. מפתח לשוני זה מראה שהחלק האמצעי של כל טור, חלק 2, משלב מונחים משמעותיים מחלקים 1 ו-3 של הטור שלו. נראה שהדבר מצביע על כך שהטורים, כמו גם השורות, היו יחידות תכנון, ושהפרק נבנה כטבלה, או אריגה, בעלת "חוטים" אנכיים ואופקיים.

ג1
(ג) עולות במועד באות מן החלין
והשלמים מן המעשר
יום טוב הראשון שלפסח
בית שמאי אומרים מן החלין
ובית הלל אומרים מן המעשר

ב1
(ב) **בית שמאי אומרים**
הראיה שתי כסף וחגיגה מעה כסף
ובית הלל אומרים
הראיה מעה כסף וחגיגה שתי כסף

א1
(א) **הכל חייבין בראיה**
חוץ מחרש שוטה וקטן
וטמטום ואנדרוגינוס
ונשים ועבדים שאינם משחררים
החגר והסומא והחולה והזקן
ומי שאינו יכול לעלות ברגליו
איזהו קטן
כל שאינו יכול לרכוב
על כתפיו שלאביו
ולעלות מירושלם להר הבית
דברי בית שמאי
ובית הלל אומרים
כל שאינו יכול לאחוזו בידו שלאביו
ולעלות מירושלם להר הבית
שנאמר שלש רגלים

ג2
(ו) **מי שלא חג**
ביום טוב הראשון שלהחג
חוגג את כל הרגל
ויום טוב האחרון שלהחג
עבר הרגל ולא חג
אינו חייב באחריותו
על זה נאמר
מעות לא יוכל לתקן
וחסרון לא יוכל להמנות
(ז) רבי שמעון בן מנסיא אומר
איזהו מעות שאינו יכול לתקן
זה הבא על **הערוה** והוליד ממנה ממזר
אם תאמר בגונב ובגוזל
יכול הוא להחזירו ויתקן
רבי שמעון בן יוחי אומר
אין קורין מעות
אלא למי שהיה מתקן בתחלה ונתעות
ואיזה

ב2
(ה) **מי שיש לו אוכלים מרבים**
ונכסים מעטים
מביא **שלמים** מרבים **ועולות** מעטות
נכסים מרבים ואוכלין מעטין
מביא עולות מרבות ושלמים מעטין
זה וזה מעט
על זה נאמר מעה כסף ושתי כסף
זה וזה מרבים
על זה נאמר איש כמתנת ידו
כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך

א2
(ד) **ישראל יוצאין ידי חובתן**
בנדרים ובנדבות ובמעשר בהמה
והכהנים בחטאות ובאשמות
ובבכור ובחזה ובשוק
אבל לא בעופות ולא במנחות

ג3
הדינין והעבודות
הטהרות והטמאות
והעריות
יש להן על מה שיסמכו
הן הן גופי תורה

ב3
הלכות שבת חגיגות ומעילות
הרי הם כהררים התליין בשערה
שהן מקרא מעט והלכות מרבות

א3
(ח) **התר נדרים** פורחין באויר
ואין להם על מה שיסמכו

מפתח מקבילי לשון אנכי

ג1 יום טוב הראשון שלפסח ג2 ביום טוב הראשון שלהחג ... זה הבא על הערוה והוליד ממנה ממזר ... זה תלמיד חכם הפורש מן התורה ג3 והעריות ... הן הן גופי תורה	ב1 הראיה שתי כסף וחגיגה מעה כסף ב2 (ה) מי שיש לו אוכלים מרבים ונכסים מעטים ... על זה נאמר מעה כסף ושתי כסף ב3 שהן מקרא מעט והלכות מרבות	א1 (א) הכל חייבין בראיה א2 (ד) ישראל יוצאין ידי חובתן בנדרים א3 (ח) התר נדרים פורחין באויר

השלב הראשון בפירוש אריגה זו הוא להגדיר את קווי התכנון של הפרק, השתי והערב, שהם השורות והטורים של המשנה כדרכה. לאחר שזוהו קווי התכנון, הפרשנות צריכה להסביר כיצד כל חלק של הפרק מושפע משני הקווים המצטלבים בו.

טבלה 1 שתי וערב של חגיגה א'

הגדרות של "שתי וערב"	א פנימי חסר תלות חיצונית כלשהי	ב גישור בין החיצוני לפנימי מכומת	ג חיצוני/אחר
1 שלוש מחלוקות בין בית הלל ובית שמאי בנוגע לקיום אישי של החגים	א1 (א) הכל חיבין בראיה חוץ מחרש שוטה וקטן וטמטום ואנדרוגינוס ונשים ועבדים שאינם משחררים החגר והסומא והחולה והזקן ומי שאינו יכול לעלות ברגליו איזהו קטן כל שאינו יכול לרכוב על כתפיו שלאביו ולעלות מירושלם להר הבית דברי בית שמאי ובית הלל אומרים כל שאינו יכול לאחוז בידו שלאביו ולעלות מירושלם להר הבית שנאמר שלש רגלים	ב1 (ב) בית שמאי אומרים הראיה שתי כסף וחגיגה מעה כסף ובית הלל אומרים הראיה מעה כסף וחגיגה שתי כסף	ג1 (ג) עולות במועד באות מן החלין והשלמים מן המעשר יום טוב הראשון שלפסח בית שמאי אומרים מן החלין ובית הלל אומרים מן המעשר
2 קיום אישי של חגים ואסמכתאות שילוב שורות 1 ו-3	א2 (ד) ישראל יוצאין ידי חובתן בנדרים ובנדבות ובמעשר בהמה והכהנים בחטאות ובאשמות ובבכור ובחזה ובשוק אבל לא בעופות ולא במנחות	ב2 (ה) מי שיש לו אוכלים מרבים ונכסים מעטים מביא שלמים מרבים ועולות מעטות נכסים מרבים ואוכלין מעטין מביא עולות מרבות ושלמים מעטין זה וזה מעט על זה נאמר מעה כסף ושתי כסף זה וזה מרבים על זה נאמר איש כמתנת ידו כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך	ג2 (ו) מי שלא חג ביום טוב הראשון שלהחג חוגג את כל הרגל ויום טוב האחרון שלהחג עבר הרגל ולא חג אינו חייב באחריותו על זה נאמר מעות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות (ז) רבי שמעון בן מנסיא אומר איזהו מעות שאינו יכול לתקן זה הבא על העררה והוליד ממנה ממזר אם תאמר בגונב ובגוזל יכול הוא להחזירו ויתקן רבי שמעון בן יוחי אומר אין קורין מעות אלא למי שהיה מתקן בתחלה ונתעות ואיזה זה תלמיד חכם הפורש מן התורה
3 אסמכתאות	א3 (ח) התר נדרים פורחין באויר ואין להם על מה שיסמכו	ב3 הלכות שבת חגיגות ומעילות הרי הם כהררים התלויין בשערה שהן מקרא מעט והלכות מרבות	ג3 הדינין והעבודות הטהרות והטמאות והעריות יש להן על מה שיסמכו הן הן גופי תורה

סיכמתי את ההגדרות שלי לששת קווי התכנון של חגיגה פרק א' בעמוד השני של דוגמת חגיגה, המסומן "פרשנות שתי וערב". ההגדרות מופיעות כטקסט-על סביב הטקסט בפועל של הפרק. כמובן, ההגדרות הן גמישות ועשויות להשתנות עם התפתחות הפרשנות. (אגב, פיתוח מערכת הגדרות לאריגה הוכיח את עצמו כפעילות כיתתית מרגשת ובעלת ערך, מכיוון שהיא דורשת מהתלמידים לשלוט בפרטי הפרק כדי לשלב אותם). תהליך הגדרת האריגה מתחיל בחוטי הערב הברורים יותר, השורות של הטבלה שלנו. ההגדרות שהצעתי לשורות 1 "שלוש מחלוקות בין בתי הלל ושמאי בנוגע לקיום אישי של חגים" ו-3 "אסמכתאות" הן ברורות מאליהן. שורה 2 "שילוב של שורות 1 ו-3" דורשת הבהרה נוספת.

המפתח של מקבילי לשון האנכי כבר רמז שורה 2 היא שורה מורכבת, המורכבת מהיבטים של שורות 1 ו-3, מכיוון שכל חלק של שורה 2 משלב מונחים מהחלקים המקבילים של 1 ו-3. שלד לשוני זה זקוק למילוי נוסף. בהשוואה בין 1 ו-2, אנו יכולים לראות שהמקבילות הן יותר מלשוניות. החלקים המקבילים של 1 ו-2 עוסקים בנושאים מקבילים. א1 ו-2 מקשרים את חובות החג למעמד האישי: צעיר או זקן, ישראל או כהן. א1 ו-2 דנים בערך הכספי של הקרבנות. א1 ו-2 מתייחסים לקרבנות המוקרבים בימי חול המועד.

לכל חלק של 2 יש קשר כפול לחלק המקביל לו ב-3. הקשר הראשון נעשה דרך הקטגוריות ההלכתיות המוזכרות ב-3. הקשר השני נעשה דרך מידת הבין-טקסטואליות המשמשת בחלקים, הנעה מאפס ב-א לרב ב-ג.

- חלק 3א מתייחס ל"נדרים" המופיעים ב-2א ומצהיר שאין לו קשר למקור מקראי כלשהו; אין ציטוטים של פסוקים או אישים ב-2א, זוהי משנה סתם.
- חלק 3ב מזכיר "חגיגות", נושא 2ב; 3ב מדבר על הלכות הקשורות למקורות ו-2ב מצטט הן את התורה והן את המשנה בצורה הבלתי רגילה "על זה נאמר."
- חלק 3ג מזכיר "עצירות" המופיעות ב-2ג; 3ג מדבר על הלכות מהותיות ("גופי תורה") הנגזרות מהמקורות. החלק המקביל, 2ג, מכיל משנה, פסוק ראייה ודיון תלמודי.

אנו יכולים להסיק ששורה 2 נבנתה בקפידה כאמצע רעיוני בין 1 ו-3, ושיש בסיס להגדרה שלי של השורה כ"שילוב של שורות 1 ו-3". לפני שנפנה לשתי, עלינו לקחת רגע להתפעל מהפאר האמנותי של המשנה כפי שהודגם דרך המורכבות האלגנטית של שורה 2. ברור כעת שפרק זה (כמו כל פרקי המשנה) נוצר ונבנה על פי תכנית ואינו פשוט אוסף של הלכות הקשורות לפי נושא. איננו יכולים עוד לראות את המשנה כאוסף אקלקטי במידת מה של חומר שהיה קיים קודם לכן. זוהי יצירה ספרותית מפוארת, מעשה ידי אמן.

אתאר בקצרה את ניתוח הטורים. לכל טור יש נושא מאחד. כפי שנרמז בצמד "אין" ו"יש" ב-3א ו-3ג, יש לראות את הטורים החיצוניים כניגודים המבוססים על תלות (סמיכות) בגורמים חיצוניים. אם נגדיר את הנושא המאחד של א כ"פנימי" (לא סומך), אזי הנושא המקביל של ג צריך להיות "חיצוני" (סומך). בחרתי ב"פנימי" עבור א מכיוון שהן 1א והן 2א הן הלכות של מעמד אישי ונושא 3א הוא דבר שהוא עצמאי, חסר קשר חיצוני. כל החלקים של טור ג, מאידך, מפרטים הלכות התלויות בהלכות או טקסטים אחרים. טור ב אז יהיה באיזשהו אופן אמצעי בין שני המושגים המנוגדים. הנושא המשותף של "כימות" הנמצא בכל שלושת החלקים של ב הוא מועמד טוב לאמצע בין "פנימי" ו"חיצוני". מספרים קשורים ישירות למה שנספר ולכן פנימיים, בעודם עדיין לא הדבר עצמו אלא הפשטה. המבחן לשאלה האם שתי מערכות ההגדרות שהצעתי שימושיות הוא האם ניתן להפיק משמעות חדשה מהתבוננות באינטראקציה שלהן בחלקים ספציפיים. אתן דוגמה לאופן שבו צורת פרשנות זו פועלת על ידי פירוש המבנים של שלוש המחלוקות בין ב"ש וב"ה בשורה 1.

לכל אחת מהמחלוקות יש מבנה שונה. הראשונה, 1א, מבוססת על פרט ספציפי של ההלכה המוצגת בתחילת המשנה, "איזהו קטן". המחלוקת השלישית, 1ג, לעומת זאת, אינה קשורה כלל לתוכן של החלק הפותח של המשנה. היא מצורפת לכאורה בגלל קשר לשוני, "מן החולין, מן המעשר". המחלוקת עצמה היא חיצונית לנושא המשנה, העוסקת במקור הקרבנות בימי חול המועד. מבחינה פורמלית, אם כן, המחלוקות ב-1א וב-1ג הן מנוגדות; האחת מבוססת על פרט בתוך ההלכה הפותחת, והאחרת אינה קשורה לתוכן ההלכה הפותחת. היינו יכולים לומר שהקשר בין המחלוקת הראשונה לגוף המשנה הוא פנימי למשנה בעוד שהמחלוקת ב-1ג היא חיצונית למשנה. המחלוקת האמצעית, 1ב, היא בלתי נפרדת מניסוח ההלכה עצמה. המחלוקת אינה טבועה במשנה ואינה חיצונית לה. המחלוקת והמשנה הן בלתי נפרדות, ממזגות את ההיבטים של פנימי וחיצוני. קריאה זו מסבירה את המבנים של המחלוקות כמרכיב חיוני של הפרק מכיוון שכל אחת עוצבה בהתאם לכלל של השורה שלה. זהו הכיוון שיש לעקוב אחריו בלימוד הפרק על פי מבנהו הטבילאי או ביצירת פרשנות חדשה המבוססת על הבנת הפרק כיחידה ספרותית קוהרנטית, כפי שהיא מוצגת ב-המשנה כדרכה.

לסיכום כמה מהמאפיינים המרכזיים של חגיגה פרק א': השורה האמצעית שלו היא אמצע רעיוני בין שורות 1 ו-3. הטור המרכזי שלו, ב, הוא אמצע רעיוני בין א ו-ג. הדבר מצביע על כך שכל ששת השלושות של המבנה, השורות והטורים, נקראות באופן שהחלק האמצעי מובן כאמצע רעיוני וכן כאמצע מבני. מסקנה נגזרת היא שהפרק מכון חזותית, בעל שני קטבים, ושהוא מכיל לוגיקה חזותית, ולא לוגיקה "שמעית". ההבחנה שאני עושה בין לוגיקה שמעית וחזותית מבוססת על מיקום האלמנט הסינתטי באמצע קבוצה של שלושה אלמנטים בלוגיקה חזותית: תזה, סינתזה ואנטיתזה; לוגיקה שמעית ממקמת את הסינתזה בסוף מכיוון שיש לשמוע את הצמד המנוגד לפני שניתן להבין את הסינתזה. לכן יש השלכות פדגוגיות על לימוד המשנה. סדר הלימוד בשורה בת שלושה חלקים לא צריך להיות סדר ההופעה, תזה, סינתזה, אנטיתזה - אלא תזה, אנטיתזה, סינתזה, ובמונחים של "המשנה כדרכה", א ג ב.

כעת אסכם את מה שניסיתי להעביר במבוא זו. התחלתי בדיבור על החלוקה ההיררכית שמצאתי בפרקי המשנה, בניגוד לזרימה הלינארית של המשניות בספרים שלנו. ציינתי באמצעות הדוגמה של תענית פרק א' שיש סימנים ברורים בתוך המשנה שיש לחלק את הפרקים בלפחות שתי רמות. הצעתי להשתמש בפרסיה חזותית שתדגיש את החלוקות הפנימיות של הפרקים. הוצגה מערכת דו-שכבתית המבוססת על הצגת החלוקות העיקריות כשורות והחלוקות המשניות כחלקים של השורות. פריסה זו הדגימה שהפרק נתפס כחיבור סימטרי באופן מושלם. לאחר מכן הדגמתי באמצעות הדוגמה של שבת פרק ו' שהטורים שנוצרו על ידי שורות עוקבות יכולים להכיל משמעות בתוכם, מחלקים לפי נקבה וזכר בדוגמה. אז הוספתי דוגמה נוספת, שבת פרק ט"ז, שחזקה את הנקודה שיש משמעות למצוא בטורים. אז הסקתי שהפרקים חייבים

להיות מסמכים דו-ממדיים אם יש להם משמעות הן בשורות והן בטורים. עם הדוגמה האחרונה, חגיגה פרק א', הדגמתי כיצד לגשת למסמך דו-ממדי בנושא ללימוד. זוהי בעיקרה ההקדמה לטקסט של המשנה כדרכה.

מפתח הצבעים המופיעים במשנה כדרכה

דגש צבעוני משמש לציון רכיבים מבניים בטקסט. ישנם שישה סוגים שונים של אלמנטים צבעוניים וכל אחד יודגם:

מפתח		
I	II	III
קישורים אופקיים	קישורים אנכיים	סוגי סגירה
מקביל פשוט	הקבלה בתוך חלק של שורה	סגירה פשוטה
אמצע משולב	מקביל בין שורות	סגירה כיאסטית

דוגמה 1. מקביל פשוט

א1	ב1	ג1
(א) תפלת השחר עד חצות רבי יהודה אומר עד ארבע שעות	תפלת המנחה עד הערב רבי יהודה אומר עד פלג המנחה	תפלת הערב אין לה קבע ושלמוספין כל היום רבי יהודה אומר עד שבע שעות

ברכות ג

בדוגמה 1 לעיל, הטקסט הצבעוני משמש להדגמת רכיב משותף לכל שלושת החלקים של שורה 1. הצבע מציינ רכיב או מושג לשוני משותף המופיע בכל חלקי השורה.

דוגמה 2. אמצע משולב

בדוגמה הבאה, צבע משמש לציון המבנה הרעיוני של שורה בת שלושה חלקים. החלק האמצעי משלב היבטים של שני הקטעים הקיצוניים.

א2	ב2	ג2
בפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד בפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם	(ב) אלו הן בין הפרקים בין ברכה ראשונה לשניה בין שניה לשמע ובין שמע לוהיה אם שמע בין והיה אם שמע לויאמר בין ויאמר לאמת ויצייב רבי יהודה אומר בין ויאמר לאמת ויצייב לא יפסיק	אמר רבי יהושע בן קרחה למה קדמה שמע לוהיה אם שמע אלא כדי שיקבל עליו על מלכות שמים תחלה ואחר כך יקבל עליו על מצות והיה אם שמע לויאמר שוהיה אם שמע נוהג ביום ובלילה ויאמר אינו נוהג אלא ביום

ברכות ב

הצבע הראשון מסמן אלמנט לשוני המשותף לשני החלקים הראשונים של השורה. הצבע השני מסמן אלמנטים משותפים לחלק השני והשלישי. השילוב מצביע על כך שהחלק המרכזי מכיל היבטים של שני החלקים הסמוכים.

דוגמה 3. מקביל בין שורות

א1 (א) מי שמתו מטל לפניו פטור מקריאת שמע מן התפלה ומן התפלין	ב1 נושאי המטה וחלופיהן וחלופי חלופיהן את שלפני המטה ואת שלאחר המטה את שלמטה צרך בהן פטורין ואת שאין למטה צרך בהן חיבין אלו ואלו פטורין מן התפלה	ג1 (ב) קברו את המת וחזרו אם יכולין להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו לשורה יתחילו ואם לאו לא יתחילו העומדים בשורה פנימים פטורים והחצונים חיבין
א2 (ג) נשים ועבדים וקטנים פטורין מקריאת שמע ומן התפלין וחיבין בתפלה ובמזוזה ובברכת המזון	ב2 בעל קרי מהרהר בלבו ואינו מברך לא לפניו ולא לאחריו ועל המזון מברך לאחריו ואינו מברך לפניו רבי יהודה אומר מברך לפניו ולאחריו (ה) היה עומד בתפלה ונזכר שהוא בעל קרי לא יפסיק אלא יקצר	ג2 ירד לטבול אם יכול לעלות ולהתכסות ולקרות עד שלא תנץ החמה יעלה ויתכסה ויקרא ואם לאו יתכסה במים ויקרא אבל לא יתכסה לא במים הרעים ולא במי המשרה עד שיטיל לתוכן מים וכמה ירחיק מהם ומן הצואה ארבע אמות זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע והמשמשת שראתה נדה צריכין טבילה ורבי יהודה פוטר

ברכות ג

בדוגמה 3 **הכתב הצבעוני** מציין הקבלות לשוניות בין חלקים מקבילים בשורות שונות. החלק הראשון של שורה 1 מכיל טקסט שמופיע גם בחלק הראשון של שורה 2. באופן דומה, החלק השני והשלישי של השורה הראשונה מכילים ביטויים המופיעים שוב בחלקים המקבילים של השורה השנייה.

דוגמה 4. סגירה כיאסטית

א1 (א) החובל בחברו חיב עליו משום חמשה דברים בנוק בצער ברפוי בשבת ובבשת בנוק כיצר סמא את עינו קטע את ידו שבר את רגלו רואין אותו כאלו הוא עבד נמכר בשוק ושמין כמה היה יפה וכמה הוא יפה צער כואו בשפור או במסמר ואפלו על צפרנו מקום שאינו עושה חבורה אומדין כמה אדם כיוצא בזה רוצה לטול להיות מצטער כך	ב1 רפוי הכהו חיב לרפאותו עלו בו צמחים אם מחמת המכה חיב שלא מחמת המכה פטור חיתה ונסתרה חיתה ונסתרה חיב לרפאותו חיתה כל צרכה אינו חיב לרפאותו שבת רואין אותו כאלו הוא שומר קשואין שכבר נתן לו דמי ידו ודמי רגלו	ג1 בשת הכל לפי המביש והמתביש המביש את הערם המביש את הסומא המביש את הישן חיב וישן שביש פטור נפל מן הגג והזיק וביש חיב על הנזק ופטור על הבשת שנאמר ושלחה ידה והחזיקה במבשיו אינו חיב על בשת עד שיהא מתכוון (ב) זה חמר באדם מבשור שהאדם משלם נזק צער רפוי שבת ובשת ומשלם דמי ולדות ושור אינו משלם אלא נזק ופטור מדמי ולדות
א3 (ו) התוקע לחברו נותן לו סלע רבי יהודה אומר משום רבי יוסי הגלילי מנה סטרו נותן לו מאתים זוז לאחר ידו נותן לו ארבע מאות זוז צרם באזנו תלש בשערו רקק והגיע בו רקו העביר טליתו ממנו פרע ראש האשה בשוק נותן ארבע מאות זוז זה הכלל הכל לפי כבודו ...	ב3 (ז) אף על פי שהוא נותן לו אינו נמחל לו עד שיקש ממנו שנאמר ועתה השב את אשת ומנין שלא יהא המוחל אכזרי שנאמר ויתפלל אברהם אל האלהים וירפא אלהים את אבימלך	ג3 האומר סמא את עינו קטע את ידו שבר את רגלו חיב קטע את כסותו שבר את כדו חיב על מנת לפטור פטור עשה כן לאיש פלוני על מנת לפטור חיב בין בגופו בין בממונו

בבא קמא ח

בדוגמה 4, **צבע אחד וצבע שתיים** משמשים יחד כדי לציין כיאסמה. ביטוי שמופיע בפינה הימנית העליונה של הפרק חוזר בפינה השמאלית התחתונה. באופן דומה, ביטוי שמופיע לראשונה בפינה השמאלית העליונה של הפרק חוזר בפינה הימנית התחתונה.

דוגמה 5. הקבלה בתוך חלק של שורה

2ב A (ז) נתן לו את הקרן ונשבע לו על החמש הרי זה משלם חמש על חמש עד שיתמעט הקרן פחות משה פרוטה וכן בפקדון שנאמר בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו או במצא אבדה וכחש בה ונשבע על שקר הרי זה משלם קרן וחמש ואשם B היכן פקדוני אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שאכלו משלם את הקרן הודה מעצמו משלם קרן וחמש ואשם C (ח) היכן פקדוני אמר לו נגנב משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שגנבו משלם תשלומי כפל הודה מעצמו משלם קרן וחמש ואשם	2א A (ה) הגזול את חברו שוה פרוטה ונשבע לו יוליכנו אחריו אפלו למדי לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו אבל נותן לשליח בית דין ואם מת יחזיר ליורשיו B (ו) נתן לו את הקרן ולא נתן לו את החמש מחל לו על הקרן ולא מחל לו על החמש מחל לו על זה ועל זה חזק מפחות משה פרוטה בקרן אינו צריך לילך אחריו C נתן לו את החמש ולא נתן לו את הקרן מחל לו על החמש ולא מחל לו על הקרן מחל לו על זה ועל זה חזק משה פרוטה בקרן צריך לילך אחריו

בבא קמא ט

כתב צבעוני משמש בדוגמה 5 לציון מקבילות פנימיות. בכל אחד משני הסעיפים מופיע ביטוי אחד בכל אחד משלושת סעיפי המשנה. בעוד שכל קטע מכיל ביטוי חוזר שונה, הסעיפים זהים מבחינה מבנית, ומחולקים לשלושה תת-סעיפים המכילים ביטוי חוזר.

דוגמה 6. סגירה פשוטה

1 (א) מאימתי מזכירין גבורות גשמים רבי אליעזר אומר מיום טוב הראשון שלהחג רבי יהושע אומר מיום טוב האחרון שלהחג אמר לו רבי יהושע הואיל ואין הגשמים אלא סימן קללה בחג למה הוא מזכיר אמר לו רבי אליעזר אף אני לא אמרתי לשאול אלא להזכיר משיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו אמר לו אם כן לעולם יהא מזכיר	5 יצא ניסן וירדו גשמים סימן קללה שנאמר הלוא קציר חטים היום וגומר

תענית א

בדוגמה לעיל, **כתב צבעוני** משמש לציון סגירה. משפט המופיע ביחידת הפתיחה של הפרק חוזר ומופיע בסיומו. צורה זו של סגירה מצויה רק בפרקים שבהם השורה הראשונה והאחרונה של הפרק מכילות יחידה אחת

סדר זרעים

א1

(א) מאימתי קורין את שמע בערבית
משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן
עד סוף האשמורה הראשונה דברי רבי אליעזר
וחכמים אומרים עד חצות
רבן גמליאל אומר עד שיעלה עמוד השחר
מעשה שבאו בניו מבית המשה
אמרו לו לא קרינו את שמע
אמר להם אם לא עלה עמוד השחר חיבין אתם לקרות
ולא זו בלבד אלא כל מה שאמרו חכמים עד חצות
מצותן עד שיעלה עמוד השחר
הקטר החלבים ואברים מצותן עד שיעלה עמוד השחר
וכל הנאכלין ליום אחד מצותן עד שיעלה עמוד השחר
אם כן למה אמרו חכמים עד חצות
כדי להרחיק את האדם מן העבירה

ב1

(ב) מאימתי קורין את שמע בשחרית
משיכיר בין תכלת ללבן
רבי אליעזר אומר
בין תכלת לכרתי
וגומר עד הנץ החמה
רבי יהושע אומר
עד שלש שעות שכן דרך בני מלכים לעמוד בשלש שעות
הקורא מכאן ואילך לא הפסיד
כאדם הקורא בתורה

2

(ג) בית שמאי אומרים
בערב כל אדם יטו ויקראו ובבקר יעמדו
שנאמר ובשכבך ובקומך
ובית הלל אומרים
כל אדם קורא כדרכו
שנאמר ובלכתך בדרך
אם כן למה נאמר ובשכבך ובקומך
בשעה שבני אדם שוכבים ובשעה שבני אדם עומדים
אמר רבי טרפון
אני הייתי בא בדרך
והטיתי לקרות כדברי בית שמאי וסכנתי בעצמי מפני הלסטים
אמרו לו
כדי היית לחוב בעצמך שעברת על דברי בית הלל

א3

(ד) בשחר מברך שתיים לפניה ואחת לאחריה
ובערב שתיים לפניה ושתיים לאחריה
אחת ארכה ואחת קצרה
מקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקצר
לקצר אינו רשאי להאריך
לחתום אינו רשאי שלא לחתום
שלא לחתום אינו רשאי לחתום

ב3

(ה) מזכירין יציאת מצרים בלילות
אמר רבי אלעזר בן עזריה
הרי אני כבן שבעים שנה
ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות
עד שדרשה בן זומא
שנאמר
למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך
ימי חיך הימים
כל ימי חיך הלילות
וחכמים אומרים ימי חיך העולם הזה
כל ימי חיך להביא לימות המשיח

1

(א) היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא
אם כון לבו יצא
ואם לאו לא יצא

ב2

(ב) אלו הן בין הפרקים
בין ברכה ראשונה לשניה
בין שניה לשמע
ובין שמע ל**לוהיה אם שמע**
בין והיה אם שמע לויאמר
בין **ויאמר** לאמת ויציב
רבי יהודה אומר
בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק

ב3

הקורא למפרע
לא יצא
קרא וטעה
יחזור **למקום** שטעה

א2

בפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב
ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב
דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר
באמצע שואל מפני היראה
ומשיב מפני הכבוד
בפרקים שואל מפני הכבוד
ומשיב שלום לכל אדם

א3

הקורא את שמע
ולא השמיע לאזנו
יצא

רבי יוסי אומר לא יצא
קרא ולא דקדק באותיותיה
רבי יוסי אומר יצא
רבי יהודה אומר לא יצא

א4

(ה) חתן פטור מקריאת שמע
בלילה הראשון
עד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה
מעשה ברבן גמליאל
שקרא בלילה הראשון שנשא
אמר לו תלמידיו
לא למדתנו רבנו
שחתן פטור מקריאת שמע
בלילה הראשון
אמר להם איני שומע לכם
לבטל ממני מלכות שמים
אפילו שעה אחת

ג2

אמר רבי יהושע בן קרחה
למה קדמה שמע **לוהיה אם שמע**
אלא כדי שיקבל עליו
על מלכות שמים תחלה
ואחר כך יקבל עליו על מצות
והיה אם שמע **לויאמר**
שוהיה אם שמע נוהג ביום ובלילה
ויאמר אינו נוהג אלא ביום

ג3

(ד) האמנין קורין **בראש האילן**
או **בראש הנדבך**
מה שאינן רשאים לעשות כן בתפלה

ג4

(ז) וכשמת טבי עבדו
קבל עליו תנחומין
אמר לו תלמידיו
לא למדתנו רבנו
שאין מקבלין תנחומין
על עבדים
אמר להם
אין טבי עבדי כשאר כל עבדים
כשר היה

ב4

(ו) רחץ בלילה הראשון שמתה אשתו
אמר לו תלמידיו
לא למדתנו רבנו
שאבל אסור לרחוץ
אמר להם
איני כשאר כל אדם
אסטניס אני

5

(ח) חתן אם רצה לקרות קריאת שמע בלילה הראשון קורא
רבן שמעון בן גמליאל אומר
לא כל הרוצה לטול את השם יטל

א1

(א) מי שמתו מטל לפניו
פטור מקריאת שמע
מן התפלה
ומן התפלין

א2

(ג) נשים ועבדים וקטנים
פטורין מקריאת שמע ומן התפלין
וחיבין בתפלה
ובמזוזה
ובברכת המזון

ב1

נושאי המטה וחלופיהן וחלופי חלופיהן
את שלפני המטה
ואת שלאחר המטה
את שלמטה צרך בהן פטורין
ואת שאין למטה צרך בהן חיבין
אלו ואלו פטורין מן התפלה

ב2

בעל קרי מהרהר בלבו
ואינו מברך
לא לפניו ולא לאחריה
ועל המזון מברך לאחריו
ואינו מברך לפניו
רבי יהודה אומר
מברך לפנייהם ולאחריהם
(ה) היה עומד בתפלה
ונזכר שהוא בעל קרי
לא יפסיק אלא יקצר

ג1

(ב) קברו את המת וחזרו
אם יכולין להתחיל ולגמור
עד שלא יגיעו לשורה
יתחילו
ואם לאו לא יתחילו
העומדים בשורה פנימים פטורים
והחצונים חיבין

ג2

ירד לטבול
אם יכול לעלות ולהתכסות ולקרות
עד שלא תנץ החמה
יעלה ויתכסה ויקרא
ואם לאו
יתכסה במים ויקרא
אבל לא יתכסה
לא במים הרעים ולא במי המשרה
עד שיטיל לתוכן מים
וכמה ירחיק מהם ומן הצואה
ארבע אמות
וב שראה קרי
ונדה שפלטה שכבת זרע
והמשמשת שראתה נדה
צריכין טבילה
ורבי יהודה פוטר

א1

(א) תפלת השחר עד חצות
רבי יהודה אומר עד ארבע שעות

א2

(ב) רבי נחוניא בן הקנה
היה מתפלל
בכניסתו לבית המדרש וביציאתו
תפלה קצרה
אמרו לו
מה מקום לתפלה זו
אמר להם
בכניסתי אני מתפלל
שלא תארע תקלה על ידי
וביציאתי אני נותן הודיה על חלקי

א3

(ה) היה רוכב על החמור ירד
ואם אינו יכול לירד
יחזיר את פניו
ואם אינו יכול להחזיר את פניו
יכון את לבו כנגד בית קדש הקדשים

ב1

תפלת המנחה עד הערב
רבי יהודה אומר עד פלג המנחה

ב2

(ג) רבן גמליאל אומר
בכל יום מתפלל אדם שמונה עשרה
רבי יהושע אומר
מעין שמונה עשרה
רבי עקיבא אומר
אם שגורה תפלתו בפיו
יתפלל שמונה עשרה
ואם לאו מעין שמונה עשרה
(ד) רבי אליעזר אומר
העושה תפלתו קבע
אין תפלתו תחנונים

ב3

היה יושב בספינה
או בקרון
או באסדא
יכון את לבו כנגד בית קדש הקדשים

ג1

תפלת הערב אין לה קבע
ושלמוספין כל היום
רבי יהודה אומר עד שבע שעות

ג2

רבי יהושע אומר
המהלך במקום סכנה
מתפלל תפלה קצרה
אומר הושע השם את עמך
את שארית ישראל
בכל פרשת העבור
יהיו צרכיהם לפניך
ברוך אתה ה' שומע תפלה

ג3

(ז) רבי אלעזר בן עזריה אומר
אין תפלת המוספין אלא בחבר עיר
וחכמים אומרים
בחבר עיר ושלם בחבר עיר
רבי יהודה אומר משמו
כל מקום שיש חבר עיר
היחיד פטור מתפלת המוספין

א1

(א) אין עומדין להתפלל
אלא מתוך כבוד ראש
חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת ומתפללים
כדי שיכוננו את לבם למקום

א2

(ב) מזכירין גבורות גשמים בתחית המתים
ושואלין את הגשמים בברכת השנים
והבדלה בחונן הדעת
רבי עקיבא אומר
אומרה ברכה רביעית בפני עצמה
רבי אליעזר אומר
בהודאה

א3

העובר לפני התבה וטעה

יעבר אחר תחתיו
ולא יהא סרבן באותה שעה
מניין הוא מתחיל
מתחלת הברכה שטעה בה

א4

(ה) **המתפלל וטעה** סימן רע לו
ואם שליח צבור הוא
סימן רע לשולחיו
מפני ששולחו שלאדם כמותו

ב1

אפלו המלך שואל בשלומו
לא ישיבנו
ואפלו נחש כרוך על עקבו
לא יפסיק

ב2

(ג) **האומר** על קן צפור יגיעו רחמיך
ועל טוב יזכר שמך
מודים מודים
משתקין אותו

ב3

(ד) **העובר לפני התבה**

לא יענה אחר הכהנים אמן מפני **הטרוף**
ואם אין שם כהן אלא הוא
לא ישא את כפיו

ואם הבטחתו שהוא נושא את כפיו וחוזר לתפלתו רשאי

ב4

אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא
כשהיה **מתפלל** על החולים היה אומר זה חי וזה מת
אמרו לו
מנין אתה יודע
אמר להם

אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקבל
ואם לאו יודע אני שהוא **מטרף**

א1

(א) כיצד מברכין על הפרות
על פרות האילן
הוא **אומר** בורא פרי העץ
חוץ מן היין
שעל היין הוא **אומר** בורא פרי הגפן
ועל פרות הארץ הוא **אומר**
בורא פרי האדמה
חוץ מן הפת
שעל הפת הוא **אומר**
המוציא לחם מן הארץ
ועל הירקות הוא **אומר**
בורא פרי האדמה
רבי יהודה אומר
בורא מיני דשאים

א2

(ד) היו **לפניו** מינים הרבה
רבי יהודה אומר
אם יש ביניהם ממין שבעה
מברך עליו
וחכמים אומרים
מברך על איזה מהם שירצה

א3

(ז) הביאו לפניו מליח בתחלה ופת עמו
מברך על המליח ופותר את הפת
שהפת טפלה לו
זה הכלל
כל שהוא עקר ועמו טפלה
מברך על העקר ופותר את הטפלה

ב1

(ב) **ברך על** פרות האילן
בורא פרי האדמה
יצא
ועל פרות הארץ
בורא פרי העץ
לא יצא
על כלם אם **אמר** שהכל נהיה בדברו
יצא

ב2

(ה) **ברך על** היין **שלפני המזון**
פטר את היין **שלאחר המזון**
ברך על הפרפרת **שלפני המזון**
פטר את הפרפרת **שלאחר המזון**
ברך על הפת
פטר את הפרפרת
על הפרפרת
לא פטר את הפת
בית שמאי אומרים
אף לא מעשה קדירה

ב3

(ח) אכל תאנים וענבים ורמונים
מברך אחריהן שלש ברכות
דברי רבן גמליאל
וחכמים אומרים
ברכה אחת מעין שלש
רבי עקיבא אומר
אפלו אכל שלק והוא מזונו
מברך אחריהן שלש ברכות

ג1

(ג) על דבר שאין גדולו מן הארץ
אומר שהכל
על החמץ ועל הנובלות ועל הגובאי
אומר שהכל
על החלב ועל הגבינה ועל הביצים
אומר שהכל
רבי יהודה אומר
כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו

ג2

(ו) היו יושבין לאכול
כל אחד ואחד מברך לעצמו
הסבו
אחד מברך לכלן
בא להם יין בתוך המזון
כל אחד ואחד מברך לעצמו
לאחר המזון
אחד מברך לכלם
והוא אומר על המגמר
אף על פי שאין מביאין את המגמר
אלא **לאחר** הסעודה

ג3

השותה מים לצמאו
אומר שהכל נהיה בדברו
רבי טרפון אומר
בורא נפשות רבות

ג1
עד כמה מזמנין
עד כזית
רבי יהודה אומר
עד כביצה

ב1
אכל דמאי ומעשר ראשון שנטלה תרומתו
ומעשר שני והקדש שנפדו
והשמש שאכל כזית
והכזית
מזמנין עליהם
אבל אכל טבל
ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו
ומעשר שני והקדש שלא נפדו
והשמש שאכל פחות מכזית
והנכרי
אין מזמנין עליהם
(ב) נשים ועבדים וקטנים
אין מזמנין עליהם

א1
(א) שלשה שאכלו כאחד חייבין לזמן

2
(ג) כיצד מזמנין
בשלשה אומר נברך
בשלשה והוא אומר ברכו
בעשרה אומר נברך לאלהינו
בעשרה והוא אומר ברכו
אחד עשרה ואחד עשר רבוא
במאה אומר נברך לה' אלהינו
במאה והוא אומר ברכו
באלף אומר נברך לה' אלהינו אלהי ישראל
באלף והוא אומר ברכו
ברבוא אומר נברך לה' אלהינו אלהי ישראל אלהי יושב הכרובים על המזון שאכל
ברבוא והוא אומר ברכו
כעין שהוא מברך כך עונין אחריו
ברוך ה' אלהינו אלהי ישראל אלהי הצבאות יושב הכרובים על המזון שאכלנו
רבי יוסי הגלילי אומר
לפי רב הקהל הן מברכין שנאמר במקלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל
אמר רבי עקיבא
מה מצינו בבית הכנסת אחד מרבין ואחד מעטין אומר ברכו את ה'
רבי ישמעאל אומר
ברכו את ה' המברך

ג3
אין מברכין על היין
עד שיתן לתוכו מים
דברי רבי אליעזר
וחכמים אומרים
מברכין

ב3
שתי חבורות שהיו
אוכלות בבית אחד
בזמן שמקצתן רואין אלו את אלו
הרי אלו מצטרפים לזמן
ואם לאו אלו מזמנין לעצמן
ואלו מזמנין לעצמן

א3
(ד) שלשה שאכלו כאחד
אינן רשאים לחלק
וכן ארבעה וכן חמשה
ששה נחלקין עד עשרה
ועשרה אינן נחלקין עד שיהיו עשרים

1

(א) אלו דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה

א1

A בית שמאי אומרים

מברך על היום ואחר כך מברך על היין
ובית הלל אומריםמברך על היין ואחר כך מברך על היום
B (ב) בית שמאי אומריםנוטלין לידים ואחר כך מוזגין את הכוס
ובית הלל אומרים

מוזגין את הכוס ואחר כך נוטלין לידים

א2

A (ה) בית שמאי אומרים

נר ומזון ובשמים והבדלה

ובית הלל אומרים

נר ובשמים ומזון והבדלה

B בית שמאי אומרים

שברא מאור האש

ובית הלל אומרים

בורא מאורי האש

א3

A (ז) מי שאכל ושכח ולא ברך

בית שמאי אומרים

יחזור למקומו ויברך

ובית הלל אומרים

יברך במקום שנוכח

B עד אימתי הוא מברך

עד כדי שיתעכל המזון שבמעיו

ב1

A (ג) בית שמאי אומרים

מקנח ידיו במפה ומניחה על השלחן
ובית הלל

אומרים על הכסת

B (ד) בית שמאי אומרים

מכבדין את הבית ואחר כך נוטלין לידים

ובית הלל אומרים

נוטלין לידים ואחר כך מכבדין את הבית

ב2

A (ו) אין מברכין

לא על הנר ולא על הבשמים שלגוים

ולא על הנר ולא על הבשמים שלמתים

ולא על הנר ולא על הבשמים שלפני עבודה זרה

B ואין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו

ב3

A (ח) בא להם יין לאחר המזון

ואין שם אלא אותו הכוס

בית שמאי אומרים

מברך על היין ואחר כך מברך על המזון

ובית הלל אומרים

מברך על המזון ואחר כך מברך על היין

B עונין אמן אחר ישראל המברך

ואין עונין אמן אחר הכותי המברך

עד שישמע את כל הברכה

א1

A (א) ה**רואה** מקום שנעשו בו נסים לישראל
אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה
B מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה
אומר ברוך שעקר עבודה זרה מארצנו

ב1

A (ב) על הזיקין ועל הזועות
ועל הברקים ועל הרעמים ועל הרוחות
אומר ברוך שכחו מלא עולם
B על ההרים ועל הגבעות
ועל הימים ועל הנהרות ועל המדברות
אומר ברוך עושה מעשה בראשית
רבי יהודה אומר
ה**רואה** את הים הגדול
אומר ברוך שעשה את הים הגדול
בזמן שרואה אותו לפרקים

א2

A על הגשמים
ועל הבשורות הטובות
אומר ברוך הטוב והמטיב
B ועל שמועות רעות
אומר ברוך דין האמת

ב2

A (ג) בנה בית חדש
וקנה כלים חדשים
אומר ברוך שהחינו
B מברך על הרעה מעין הטובה
ועל הטובה מעין הרעה
הצועק לשעבר
הרי זו תפלת שוא
כיצד
היתה אשתו מעברת ואמר
יהי רצון שתלד אשתי זכר
הרי זו תפלת שוא
היה בא בדרך
ושמע קול צוחה בעיר ואמר
יהי רצון שלא יהיו אלו בני ביתי
הרי זו תפלת שוא

ג2

A (ד) הנכנס לכרך מתפלל שתיים
אחת בכניסתו ואחת ביציאתו
בן עזאי אומר ארבע
שתיים בכניסתו ושתיים ביציאתו
ונותן הודאה לשעבר
וצועק לעתיד לבא
B (ה) חיב אדם לברך על הרעה
כשם שהוא מברך על הטובה
שנאמר ואהבת את ה' אלהיך
בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך
בכל לבבך בשני יצריך
ביצר טוב וביצר רע
ובכל נפשך אפלו הוא נוטל את נפשך
ובכל מאדך בכל ממונך
דבר אחר
בכל מאדך
בכל מדה ומדה שהוא מודד לך
הוי מודה לו במאד מאד

ב3

A כל חותמי ברכות שהיו במקדש
היו אומרים מן העולם
משקלקלו המינין ואמרו אין עולם אלא אחד
התקינו שיהיו אומרים מן העולם ועד העולם
B והתקינו שיהיה אדם שואל את שלום חברו בשם
שנאמר והנה בעז בא מבית לחם
ויאמר לקוצרים ה' עמכם
ויאמרו לו יברכך ה'
ואומר ה' עמך גבור החיל
ואומר אל תבוז כי זקנה אמך
ואומר עת לעשות לה' הפרו תורתך
רבי נתן אומר
הפרו תורתך עת לעשות לה'

א3

A לא יקל אדם את ראשו
כנגד שער המזרח
שהוא מכון כנגד בית קדשי הקדשים
B לא יכנס להר הבית
במקלו ובמנעלו ובפנדתו
ובאבק שעל רגליו
ולא יעשנו קפנדריא
וריקקה מקל וחומר

א1

A (א) אלו דברים

שאין להם שעור

הפאה

והבכורים

והראיון

וגמילות חסדים

ותלמוד תורה

B אלו דברים

שאדם אוכל פרותיהן בעולם הזה

והקין קימת לו לעולם הבא

כבוד אב ואם

וגמילות חסדים

והבאת שלום בין אדם לחברו

ותלמוד תורה כנגד כלם

א2

A (ו) לעולם הוא נותן משום פאה

ופטור מן המעשרות

עד שימרח

B ונותן משום הפקר

ופטור מן המעשרות

עד שימרח

ב1

A (ב) אין פוחתין לפאה מששים

ואף על פי שאמרו

אין לפאה שעור

הכל לפי גדל השדה

ולפי רב העניים

ולפי רב הענווה

B (ג) נותנין פאה מתחלת השדה

ומאמצעה

רבי שמעון אומר

ובלבד שיתן בסוף כשעור

רבי יהודה אומר

אם שיר קלח אחד

סומך לו משום פאה

ואם לאו אינו נותן אלא משום הפקר

ב2

A ומאכיל לבהמה ולחיה ולעופות

ופטור מן המעשרות

עד שימרח

B ונוטל מן הגרן וזורע

ופטור מן המעשרות

עד שימרח

דברי רבי עקיבא

ג1

A (ד) כלל אמרו בפאה

כל שהוא אכל ונשמר

וגדוליו מן הארץ

ולקיטתו כאחת ומכניסו לקיום

חייב בפאה

והתבואה והקטניות בכלל זה

B (ה) ובאילן

האוג והחרובין

והאגוזים והשקדים

והגפנים והרמונים

והזיתים והתמרים

חייבין פאה

ג2

A כהן ולוי שלקחו את הגרן

המעשרות שלהם

עד שימרח

B המקדיש ופודה

חייב במעשרות

עד שימרח הגזבר

א1

A (א) ואלו מפסיקין לפאה
הנחל והשלולית
ודרך היחיד ודרך הרבים
ושביל הרבים
ושביל היחיד הקבוע בימות החמה
ובימות הגשמים
והבור והניר וזרע אחר
והקוצר לשחת מפסיק
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
אינו מפסיק אלא אם כן חרש
B (ב) אמת המים
שאונה יכולה להקצר כאחת
רבי יהודה אומר מפסקת

א2

A (ה) הזורע את שדהו מין אחד
אף על פי שהוא עושהו שתי גרנות נותן פאה אחת
B זרעה שני מינין
אף על פי שעשאן גרן אחת נותן שתי פאות

א3

A (ז) שדה שקצרוה
גוים קצרוה לסטים
קיסמוה נמלים
שברתה הרוח או בהמה
פטורה
B קצר חציה וקצרו לסטים חציה
פטורה שחובת הפאה בקמה

ב1

וכל ההרים אשר במעדר יעדרון
אף על פי
שאין הבקר יכול לעבור בכליו
הוא נותן פאה לכל

ב3

(ח) קצרוה לסטים חציה
וקצר הוא חציה
נותן פאה ממה שקצר

ג1

A (ג) הכל מפסיק לזרעים
ואינו מפסיק לאילן אלא גדר
ואם היה שער כותש אינו מפסיק
אלה נותן פאה לכל
B (ד) ולחרובין כל הרואין זה את זה
אמר רבן גמליאל
נוהגין היו בית אבא
נותנין פאה אחת לזיתים
שהיו להם בכל רוח
ולחרובין כל הרואין זה את זה
רבי אלעזר בר צדוק אומר משמו
אף לחרובין שהיו להם בכל העיר

ב2

A הזורע את שדהו שני מיני חטין
עשאן גרן אחת נותן פאה אחת
B שתי גרנות
נותן שתי פאות
מעשה שזרע רבי שמעון איש המצפה
לפני רבן גמליאל
ועלו ללשכת הגזית ושאלו
אמר נחום הלבלר
מקבל אני מרבי מיאשא שקבל מאבא שקבל מן הזוגות
שקבלו מן הנביאים הלכה למשה מסיני
בזורע את שדהו שני מיני חטין
אם עשאן גורן אחת נותן פאה אחת
שתי גרנות נותן שתי פאות

ג3

A קצר חציה ומכר חציה
הלוקח נותן פאה לכל
B קצר חציה והקדיש חציה
הפודה מיד הגובר
הוא נותן פאה לכל

א1

A (א) מלבנות התבואה שבין הזיתים
בית שמאי אומרים
פאה מכל אחד ואחד
בית הלל אומרים
מאחד על הכל
ומודים שאם היו ראשי שורות מערבין
שהוא נותן פאה מאחד על הכל
B (ב) המגמר את שדהו
ושיר קלחים לחים
רבי עקיבא אומר
נותן פאה מכל אחד ואחד
וחכמים אומרים מאחד **על הכל**
ומודים חכמים לרבי עקיבא
בזורע שבת או חרדל בשלשה מקומות
שהוא נותן פאה מכל אחד ואחד

א2

(ה) האחים שחלקו
נותנין שתי פאות
חזרו ונשתתפו
נותנין פאה אחת

ב1

A (ג) המחליק בצלים לחים לשוק
ומקים יבשים לגרן
נותן פאה לאלו לעצמן ולאלו לעצמן
וכן באפונין וכן בכרם
B המדל
נותן מן המשאר על מה ששיר
והמחליק מאחת יד
נותן מן המשאר **על הכל**

ג1

A (ד) האמהות שלבצלים
חיבות בפאה
ורבי יוסי פוטר
B מלבנות הבצלים שבין הירק
רבי יוסי אומר פאה מכל אחד ואחד
וחכמים אומרים מאחד **על הכל**

ב2

שנים שלקחו את האילן
נותנין פאה אחת
לקח זה צפוני וזה דרומי
זה נותן פאה לעצמו וזה נותן פאה לעצמו

3

המוכר קלחי אילן בתוך שדהו
נותן פאה מכל אחד ואחד
אמר רבי יהודה אימתי
בזמן שלא שיר בעל השדה
אבל אם שיר בעל השדה
הוא נותן פאה לכל

ב4

רבי עקיבא אומר
קרקע כל שהוא חייב בפאה
ובבכורים
ולכתוב עליו פרזבול
ולקנות עמו נכסים שאין להם אחריות
בכסף ובשטר ובחזקה

א4

(ו) רבי אליעזר אומר
קרקע בית רבע חייב בפאה
רבי יהושע אומר העושה סאתים
רבי טרפון אומר ששה על ששה טפחים
רבי יהודה בן בתרה אומר כדי לקצור ולשנות
והלכה כדבריו

ג5

(ח) **הכותב נכסיו לעבדו יצא בן חרין**
שיר **קרקע כל שהוא**
לא יצא בן חרין
רבי שמעון אומר
לעולם הוא בן חרין עד שיאמר
הרי כל נכסי
נתונין לאיש פלוני עבדי
חוץ מאחד מרבוא שבהם

ב5

הכותב נכסיו לבניו
וכתב לאשתו **קרקע כל שהוא**
אבדה כתבתה
רבי יוסי אומר
אם קבלה עליה
אף על פי שלא כתב לה
אבדה כתבתה

א5

(ז) **הכותב נכסיו שכיב מרע**
שיר קרקע כל שהוא
מתנתו מתנה
לא שיר קרקע כל שהוא
אין מתנתו מתנה

א1

A (א) הפאה נתנת במחבר לקרקע
בדלית ובדקל
 בעל הבית מוריד ומחלק לעניים
 רבי שמעון אומר
 אף בחליקי אגוזים
 B אפלו תשעים ותשעה אומרים לחלק
 ואחד אומר לבז
 לזה שומעין
 שאמר כהלכה
 (ב) **בדלית ובדקל** אינו כן
 אפלו תשעים ותשעה אומרים לבז
 ואחד אומר לחלק
 לזה שומעין
 שאמר כהלכה

א2

(ה) שלש אבעיות ביום
 בשחר ובחצות ובמנחה
 רבן גמליאל אומר
 לא אמרו אלא כדי שלא יפחתו
 רבי עקיבא אומר
 לא אמרו אלא כדי שלא יוסיפו

א3

A (ו) **נכרי** שקצר את שדהו
 ואחר כך נתגיר
 פטור מן **הלקט ומן השכחה ומן הפאה**
 רבי יהודה מחייב בשכחה
 שאין השכחה אלא בשעת העמור
 B (ז) הקדיש קמה ופדה קמה חייב
 עמרין ופדה עמרין חייב
 קמה ופדה עמרין פטורה
שבשעת חובתה היתה פטורה
 (ח) כיוצא בו המקדיש פרותיו
 עד שלא באו לעונת המעשרות ופדאן חיבין
 משבאו לעונת המעשרות ופדאן חיבין
 הקדישן עד שלא נגמרו וגמרן הגזבר
 ואחר כך פדאן
 פטורין
 שבשעת חובתן היו פטורין
 C (ט) מי שלקט את הפאה ואמר
הרי זו לאיש פלוני עני
 רבי אליעזר אומר
 זכה לו
 וחכמים אומרים
 יתננה **לעני** שנמצא ראשון

ב1

A (ג) נטל מקצת הפאה וזרקה על השאר
 אין לו בה כלום
 נפל לו עליה ופרס טליתו עליה
 מעבירין אותה הימנו
 וכן בלקט וכן בעמר השכחה
 B (ד) פאה אין קוצרין אותה במגלות
 ואין עוקרין אותה בקרדמות
 כדי שלא יכו איש את רעהו

ב2

שלבית נמר היו מלקטין על החבל
 ונותנים פאה מכל אמן ואמן

ב3

A **הלקט והשכחה והפאה שלנכרי**
 חייב במעשרות
 אלא אם כן הפקיר
 B (י) איזהו לקט
 הנושר **בשעת** הקצירה
 היה קוצר
 קצר מלא ידו תלש מלא קמצו
 הכהו קוץ ונפל מידו לארץ
 הרי הוא שלבעל הבית
 תוך היד ותוך המגל לעניים
 אחר היד ואחר המגל לבעל הבית
 ראש היד וראש המגל
 רבי ישמעאל אומר לעניים
 רבי עקיבא אומר לבעל הבית
 C (יא) חרי הנמלים שבתוך הקמה
הרי הן שלבעל הבית
 שלאחר הקוצרים
 העליונים **לעניים**
 והתחתונים שלבעל הבית
 רבי מאיר אומר הכל **לעניים**
 שספק לקט לקט

א1

A (א) גדיש שלא לקט תחתיו
כל הנוגע בארץ הרי הוא שלעניים
B הרוח שפזרה את העמרים
אומדים אותה
כמה לקט היא ראוייה לעשות ונותן לעניים
רבן שמעון בן גמליאל אומר
נותן לעניים בכדי נפילה

ב1

A (ב) שבלת שבקציר וראשה מגיע לקמה
אם נקצרת עם הקמה הרי היא שלבעל הבית
ואם לאו הרי היא שלעניים
B שבלת שללקט שנתערבה בגדיש
מעשר שבלת אחת ונותן לו
אמר רבי אליעזר
וכי היאך העני הזה מחליף דבר שלא בא ברשותו
אלא מזכה את העני בכל הגדיש
ומעשר שבלת אחת ונותן לו

2

(ג) אין מגלגלין בטופח
דברי רבי מאיר
וחכמים מתירין מפני שאפשר

ב3

A שנים שקבלו את השדה באריסות
זה נותן לזה חלקו מעשר עני
וזה נותן לזה חלקו מעשר עני
B המקבל שדה לקצור
אסור בלקט ובשכחה ובפאה
ובמעשר עני
אמר רבי יהודה אימתי
בזמן שקבל ממנו
למחצה לשליש ולרביע
אבל אם אמר לו
שליש מה שאתה קוצר שלך
מתר בלקט ובשכחה ובפאה
ואסור במעשר עני

4

מי שאינו מניח את העניים ללקט
או שהוא מניח את אחד ואת אחד לא
או שהוא מסייע את אחד מהם
הרי זה גוזל את העניים
על זה נאמר אל תסג גבול עולים

א3

A (ד) בעל הבית
שהיה עובר ממקום למקום
וצריך לטול
לקט שכחה ופאה ומעשר עני
יטל וכשיחזור לביתו ישלם
דברי רבי אליעזר
וחכמים אומרים
עני היה באותה שעה
B (ה) המחליף עם העניים
בשלו פטור
ובשלעניים חייב

ג3

A (ו) המוכר את שדהו
המוכר מתר
והלוקח אסור
B לא ישכר אדם את הפועל
על מנת שילקט בנו אחריו

ב5

המעמר לכובעות ולכמסאות לחררה ולעמרים
אין לו שכחה
ממנו ולגרן יש לו שכחה
המעמר לגדיש יש לו שכחה
ממנו ולגרן אין לו שכחה
זה הכלל
כל המעמר למקום שהוא גמר מלאכה יש לו שכחה
ממנו ולגרן אין לו שכחה
למקום שאינו גמר מלאכה אין לו שכחה
ממנו ולגרן יש לו שכחה

א5

(ז) העמר ששכחוהו פועלים ולא שכחו בעל הבית
שכחו בעל הבית ולא שכחוהו פועלים
עמדו עניים בפניו או שחפוהו בקש
הרי זה אינו שכחה

א1

(א) בית שמאי אומרים

הבקר לעניים הבקר

ובית הלל אומרים

אינו הבקר

עד שיבקר אף לעשירים כשמטה

א2

(ג) ראשי שורות

העמר שכנגדו מוכיח

העמר שהחזיק בו להוליכו אל העיר ושכחו

מודים שאינו שכחה

ב1

כל עמרי השדה שלקב קב

ואחד שלארבעת קבים

ושכחו

בית שמאי אומרים אינו שכחה

ובית הלל אומרים שכחה

ג1

(ב) העמר שהוא סמוך לגפה ולגדיש

לבקר ולכלים

ושכחו

בית שמאי אומרים אינו שכחה

ובית הלל אומרים שכחה

ב2

(ד) ואלו הן ראשי שורות

שנים שהתחילו מאמצע השורה

זה פניו לצפון וזה פניו לדרום

ושכחו לפניהם ולאחריהם

את שלפניהם שכחה ואת שלאחריהם אינו שכחה

יחיד שהתחיל מראש שורה ושכח לפניו ולאחוריו

שלפניו אינו שכחה

ושלאחוריו שכחה מפני שהוא בכל תשוב

זה הכלל

כל שהוא בכל תשוב שכחה

ושאינו בכל תשוב אינו שכחה

ג3

(ז) קמה שיש בה סאתים ושכחה

אינה שכחה

אין בה סאתים

אבל היא ראויה לעשות סאתים

אפלו היא שלטפח

רואים אותה

כאילו היא ענוה שלשעורים

ב3

(ז) העמר שיש בו סאתים ושכחו

אינו שכחה

שני עמרים ובהם סאתים

רבן גמליאל אומר לבעל הבית

וחכמים אומרים לעניים

אמר רבן גמליאל

וכי מרב העמרים

יפי כח שלבעל הבית או הורע כחו

אמרו לו יפי כחו

אמר להם

ומה אם בזמן שהוא עמר אחד

ובו סאתים ושכחו אינו שכחה

שני עמרים ובהם סאתים

אינו דין שלא יהו שכחה

אמרו לו לא

אם אמרת בעמר אחד שהוא כגדיש

תאמר בשני עמרים שהן ככריכות

א3

(ה) שני עמרים שכחה

ושלשה אינן שכחה

שני צבורי זיתים והחרובין שכחה

ושלשה אינן שכחה

שני הצני פשתן שכחה

ושלשה אינן שכחה

שני גרגרים פרט ושלשה אינן פרט

שתי שבלים לקט ושלש אינן לקט

אלו כדברי בית הלל

ועל כלן בית שמאי אומרים

שלשה לעניים וארבעה לבעל הבית

ב4

(ט) סאה תבואה עקורה וסאה שאינה עקורה

וכן באילן והשום והבצלים

אינן מצטרפין לסאתים אלא שלעניים הם

רבי יוסי אומר

אם באת רשות העני באמצע אינן מצטרפין

ואם לאו הרי אלו מצטרפין

ג5

(יא) הקוצר בלילה והמעמר והסומא

יש להם שכחה

ואם היה מתכון לטול את הגס הגס

אין לו שכחה

אם אמר הרי אני קוצר

על מנת מה שאני שוכח אני אטל

יש לו שכחה

ב5

וכל הטמונים בארץ

כגון הלוף והשום והבצלים

רבי יהודה אומר

אין להם שכחה

וחכמים אומרים

יש להם שכחה

א5

(י) תבואה שנתנה לשחת או לאלמה

וכן באגודי השום

ואגודות השום והבצלים

אין להן שכחה

א1

A (א) כל זית שיש לו שם בשדה
אפלו כזית הנטופה בשעתו
ושכחו

אינו שכחה

במה דברים אמורים

בשמו ובמעשיו ובמקומו

בשמו שהיה שפכוני או בישני

במעשיו שהוא עושה הרבה

במקומו שהוא עומד בצד הגת או בצד הפרצה

ושאר כל הזיתים שנים שכחה ושלישה אינן שכחה

רבי יוסי אומר אין שכחה לזיתים

B (ב) זית שנמצא עומד בין שלש שורות שלשני מלבנים

ושכחו

אינו שכחה

א2

A (ג) איזהו פרט

הנושר בשעת הבצירה

היה בוצר

עקץ את האשכול

הסבך בעלים

נפל מידו לארץ ונפרט

הרי הוא שלבעל הבית

B המניח את הכלכלה תחת הגפן בשעה שהוא בוצר

הרי זה גזול את העניים

על זה נאמר אל תסג גבול עולים

ב1

A זית שיש בו סאתים ושכחו
אינו שכחה

במה דברים אמורים

בזמן שלא התחיל בו

אבל אם התחיל בו

אפלו כזית הנטופה בשעתו

ושכחו

יש לו שכחה

B כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו

רבי מאיר אומר משתלך המחבא

ב2

A (ד) איזהו עוללת

כל שאין לה לא כתף ולא נטף

אם יש לה כתף או נטף שלבעל הבית

אם ספק לעניים

עוללת שבארכבה

אם נקצת עם האשכול הרי היא שלבעל הבית

ואם לאו הרי היא שלעניים

גרגר יחידי

רבי יהודה אומר אשכול

וחכמים אומרים עוללת

B (ה) המדל בגפנים

כשם שהוא מדל בתוך שלו

כן הוא מדל בשלעניים

דברי רבי יהודה

רבי מאיר אומר

בשלו הוא רשאי ואינו רשאי בשלעניים

ב3

A (ו) המקדיש את כרמו

עד שלא נודעו בו העוללות אין העוללות לעניים

משנודעו בו העוללות העוללות לעניים

רבי יוסי אומר יתנו שכר גדולין להקדש

B איזהו שכחה

בערים כל שאינו יכול לפשוט את ידו ולטלה

וברוגליות משיעבר הימנה

א3

A (ז) כרם רבעי

בית שמאי אומרים אין לו חמש ואין לו בעור

ובית הלל אומרים יש לו

בית שמאי אומרים

יש לו פרט ויש לו עוללות והעניים פודין לעצמם

ובית הלל אומרים כלו לגת

B (ז) כרם שכלו עוללות

רבי אליעזר אומר לבעל הבית

רבי עקיבא אומר לעניים

אמר רבי אליעזר

כי תבצור.. לא תעולל אם אין בציר מנין עוללות

אמר לו רבי עקיבא

וכרמך לא תעולל אפלו כלו עוללות

אם כן למה נאמר כי תבצר.. לא תעולל

אין לעניים בעוללות קדם לבציר

א1

(א) מאימתי כל אדם מתרים
בלקט משילכו הנמושות
בפרט ובעוללות
משילכו העניים בכרם ויבאו
ובזיתים משתרד רביעה שניה
אמר רבי יהודה
והלא יש שאינם מוסקין את זיתיהם
אלא לאחר רביעה שניה
אלא כדי שיהא העני יוצא
ולא יהא מביא בארבעה אסרות

א2

(ה) אין פוחתין לעניים
בגרן מחצי קב חטים וקב שעורים
רבי מאיר אומר חצי קב
קב וחצי כסמין וקב גורגרות
או מנה דבלה
רבי עקיבא אומר פרס
חצי לג יין
רבי עקיבא אומר רביעית
רביעית שמן
רבי עקיבא אומר שמינית
ושאר כל הפרות
אמר אבא שאול
כדי שימכרם
ויקח בהם מזון שתי סעודות
(ו) מדה זו אמורה
בכהנים ובלוים ובישראלים

א3

A מי שיש לו מזון שתי סעודות
לא יטל מן התמחוי
מזון ארבע עשרה סעודות
לא יטל מן הקפה
והקפה נגבית בשנים ומתחלקת בשלשה
B (ח) מי שיש לו מאתים זוז
לא יטל לקט שכחה ופאה ומעשר עני
היו לו מאתיים חסר דינר
אפלו אלף נותנין לו כאחת הרי זה יטל
היו ממשכנים לבעל חובו או לכתבת אשתו
הרי זה יטל
אין מחיבין אותו
למכור את ביתו ואת כלי תשמישו
C (ט) מי שיש לו חמשים זוז
והוא נושא ונותן בהם
הרי זה לא יטל

ב1

(ב) נאמנים
על הלקט ועל השכחה ועל הפאה בשעתן
ועל מעשר עני בכל שנתו
ובן לוי נאמן לעולם
ואינן נאמנים
אלא על דבר שבני אדם נוהגין כן
(ג) נאמנים
על החטים
ואין נאמנים לא על הקמח ולא על הפת
נאמנים על השעורה שלארו
ואין נאמנים עליו בין חי בין מבשל
נאמנים על הפול
ואין נאמנים על הגריסין
לא חיים ולא מבשלין
נאמנים על השמן לומר שלמעשר עני הוא
ואין נאמנים עליו לומר שלזיתי נקוף הוא
(ד) נאמנים על הירק חי
ואין נאמנים על המבשל
אלא אם כן היה לו דבר מעט
שכן דרך בעל הבית להיות מוציא מלפסו

ג2

(ז) אין פוחתין לעני
העובר ממקום למקום
מכר בפנדיון מארבע סאין בסלע
לן נותנין לו פרנסת לינה
שבת נותנין לו מזון שלש סעודות

ב2

היה מציל
נוטל מחצה ונותן מחצה
היה לו דבר מעט
נותן לפניהם
והן מחלקין ביניהם

ב3

A וכל מי שאינו צריך לטול ונוטל
אינו נפטר מן העולם
עד שיצטרך לבריות
B וכל מי שצריך לטול ואינו נוטל
אינו מת מן הזקנה
עד שיפרנס אחרים משלו
ועליו הכתוב אומר
ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו
וכן דין שדן דין אמת לאמתו
C וכל מי שאינו לא חגר ולא סומא ולא פסח
ועושה עצמו כאחד מהם
אינו מת מן הזקנה
עד שיהיה כאחד מהם
שנאמר צדק צדק תרדף
וכל דין שלוקח שחד ומטה את הדין
אינו מת מן הזקנה
עד שעיניו כהות
שנאמר
ושחד לא תקח כי השחד יעור פקחים

א1

(א) הקלין שבדמאי
השיתין והרימין והעזרדין
ובנות שוח ובנות שקמה
ונובלות התמרה והגפנין והנצפה
וביהודה
האוג והחמץ (שביהודה) והכסבר
רבי יהודה אומר
כל השיתין פטורין חוץ משלדפרה
כל הרימין פטורין חוץ מרימי שקמונה
כל בנות שקמה פטורות
חוץ מן המסטפות

א2

מכזיב ולהלן
פטור מן הדמאי

א3

(ד) הדמאי
מערבין בו ומשתתפין בו
ומברכים עליו ומזמנין עליו
ומפרישין אותו ערס בין השמשות

ב1

(ב) הדמאי אין לו חמש ואין לו בעור
ונאכל לאונן
ונכנס לירושלם ויוצא
ומאבדין את מעוטו בדרכים
ונותנו **לעם הארץ** ויאכל כנגדו
ומחללים אותו כסף על כסף
נחשת על נחשת
כסף על נחשת
ונחשת על הפירות
ובלבד שיחזור ויפדה את הפרות
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
יעלו הפרות ויאכלו בירושלם

ב2

חלת עם הארץ
והמדמע
והלכות **בכסף מעשר שני**
ושירי המנחות
פטורין מן הדמאי

ב3

הא אם הקדים **מעשר שני** לראשון
אין בכך כלום

ג1

(ג) הלוקח לזרע ולבהמה
קמח לעורות
שמן לגר
שמן לסוך בו את הכלים
פטור מן הדמאי

ג2

שמן ערב
בית שמאי מחיבין
ובית הלל פטורין

ג3

שמן שהגרדי סך באצבעותיו
חייב בדמאי
ושהסורק נותן בצמר
פטור מן הדמאי

א1

(א) ואלו דברים **מתעשרין** דמאי **בכל מקום**
הדבלה והתמרים והחרובים **הארז** והכמון

א2

(ב) **המקבל עליו להיות** נאמן
מעשר את שהוא אוכל
ואת שהוא מוכר ואת שהוא לוקח
ואינו מתארח אצל עם הארץ
רבי יהודה אומר
אף המתארח אצל עם הארץ נאמן
אמרו לו
על עצמו אינו נאמן
כיצד יהא נאמן על שלאחרים

א3

(ד) **הנחתומים**
לא חיבו אותם חכמים להפריש
אלא כדי תרומת **מעשר** וחלה

א4

(ה) **רבי מאיר אומר**
את שדרכו להמדר בגסה ומדרו בדקה
טפלה דקה לגסה
את שדרכו להמדר בדקה ומדרו בגסה
טפלה גסה לדקה
איזו היא מדה גסה
ביבש שלשת קבין ובלח דינר

ב1

הארז שבחוצה לארץ
כל המשתמש ממנו פטור

ב2

(ג) **המקבל עליו להיות** חבר
אינו **מוכר** לעם הארץ לח ויבש
ואינו לוקח ממנו לח
ואינו מתארח אצל עם הארץ
ולא מארחו אצלו בכסותו
רבי יהודה אומר
אף לא יגדל בהמה דקה
ולא יהא פרוץ בנדרים ובשחוק
ולא יהא מטמא למתים
ומשמש בבית המדרש
אמרו לו לא באו אלו **לכלל**

ב3

החנונים אינן רשאים **למכור** את הדמאי
כל המשפיעין במדה גסה
רשאים למכור את הדמאי
אלו הן המשפיעין במדה גסה
כגון הסיטונות ומוכרי תבואה

ב4

רבי יוסי אומר
סלי תאנים וסלי ענבים וקפות שלירק
כל זמן שהוא **מוכרן** אכסרה פטור

א1

(א) מאכילין את העניים דמאי
ואת האכסניא דמאי
רבן גמליאל היה מאכיל את פועליו דמאי

ב1

גבאי צדקה
בית שמאי אומרים
נותנין את המעשר לשאינו מעשר
ואת השאינו מעשר למעשר
נמצאו כל האדם אוכלין מתקן
וחכמים אומרים
גובין סתם ומחלקין סתם
והרוצה לתקן יתקן

ג2

כל דבר
שאינ אדם רשאי למכרו דמאי
לא ישלח לחברו דמאי
רבי יוסי מתיר בודאי
ובלבד שיודיענו

ב2

A הלוקח ירק מן השוק
ונמלך להחזיר
לא יחזיר עד שיעשר
שאינו מחסר אלא מגין
היה עומד ולוקח
וראה טען אחר יפה ממנו
מתר להחזיר מפני שלא משך
B (ג) המוצא פרות בדרך
ונטלן לאכלן ונמלך להצניע
לא יצניע עד שיעשר
ואם מתחלה
נטלן בשביל שלא יאבדו
פטור

א2

(ב) הרוצה לחזום עלי ירק
להקל ממשאו
לא ישליך עד שיעשר

ב3

A (ה) הנותן לפנדקית
מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל ממנה
מפני שהיא חשודה לחלף
אמר רבי יוסי
אין אנו אחראין לרמאין
אינו מעשר אלא מה שהוא נוטל ממנה בלבד
B (ו) הנותן לחמותו
מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל ממנה
מפני שהיא חשודה לחלף את המתקלקל
אמר רבי יהודה
רוצה היא בתקנת בתה ובושה מחתנה
מודה רבי יהודה בנותן לחמותו שביעית
שאינה חשודה להאכיל (להחליף) את בתה שביעית

א3

A (ד) המוליך חטים לטוחן כותי
או לטוחן עם הארץ
בחזקתן למעשרות ולשביעית
לטוחן נכרי דמאי
B המפקיד פרותיו אצל הכותי
או אצל עם הארץ
בחזקתן למעשרות ולשביעית
אצל הנכרי כפרותיו
רבי שמעון אומר דמאי

א1

(א) הלוקח פרות
ממי שאינו נאמן על המעשרות
ושכח לעשרן ושואלו בשבת
יאכל על פיו
חשכה מוצאי שבת
לא יאכל עד שיעשר

ב1

לא מצאו
אמר לו אחר
שאינו נאמן על המעשרות
מעשרין הן
אוכל על פיו
חשכה מוצאי שבת
לא יאכל עד שיעשר

ג1

תרומת מעשר שלדמאי
שחזרה למקומה
רבי שמעון שזורי אומר
אף בחל שואלו
ואוכל על פיו

2

(ב) המדיר את חברו שיאכל אצלו והוא אינו מאמינו על המעשרות
אוכל עמו בשבת הראשונה אף על פי שאינו מאמינו על המעשרות
ובלבד שיאמר לו מעשרין הן
ובשבת שניה אף על פי שנדר ממנו הניה לא יאכל עד שיעשר

א3

(ג) רבי אליעזר אומר
אין אדם צריך לקרות שם למעשר עני שלדמאי
וחכמים אומרים
קורא שם ואינו צריך להפריש

ב3

(ד) מי שקרא שם לתרומת מעשר שלדמאי
ולמעשר עני שלודאי
לא יטלם בשבת
ואם היה כהן או עני למודים לאכול אצלו
יבאו ויאכלו ובלבד שיודיעם

4

(ה) האומר למי שאינו נאמן על המעשרות
קח לי ממי שהוא נאמן וממי שהוא מעשר
אינו נאמן
מאיש פלוני
הרי זה נאמן
הלך לקח ממנו ואמר לו
לא מצאתיו ולקחתי לך מאחר שהוא נאמן
אינו נאמן

א5

(ו) הנכנס לעיר ואינו מכיר אדם שם
אמר מי כאן נאמן מי כאן מעשר
אמר לו אחד אני
אינו נאמן
אמר לו איש פלוני נאמן
הרי זה נאמן

ב5

הלך לקח ממנו אמר לו
מי כאן מוכר ישן
אמר לו מי ששלחך אצלי
אף על פי שהן כגומלין זה את זה
הרי אלו נאמנין

ג5

(ז) החמרים שנכנסו לעיר
אמר אחד שלי חדש ושלחברי **ישן**
שלי אינו מתקן ושלחברי מתקן
אינן נאמנין
רבי יהודה אומר נאמנין

א1

(א) הלוקח מן הנחתום כיצד הוא מעשר
נוטל כדי תרומת מעשר וחלה ואומר
אחד ממאה ממה שיש כאן
הרי בצד זה מעשר ושאר מעשר סמוך לו
זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו
והשאר חלה
ומעשר שני בצפוניו או בדרומו
ומחלל על המעות

ב1

(ב) הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר כאחת
נוטל אחד משלשים ושלשה ושלש ואומר
אחד ממאה ממה שיש כאן
הרי זה בצד זה חלין והשאר תרומה על הכל
ומאה חלין שיש כאן
הרי זה בצד זה מעשר ושאר מעשר סמוך לו
זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו
והשאר חלה
ומעשר שני בצפוניו או בדרומו
ומחלל על המעות

א2

A (ג) הלוקח מן הנחתום
מעשר מן החמה על הצוננת
ומן הצוננת על החמה
אפלו מטפוסין הרבה
דברי רבי מאיר
רבי יהודה אוסר
שאני אומר
חטים שלאמש היו משלאחד
ושלהיום היו משלאחד
רבי שמעון אוסר בתרומת מעשר
ומתיר בחלה
B (ד) הלוקח מן הפלטר
מעשר מכל טפוס וטפוס
דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר
מאחד על הכל
מודה רבי יהודה בלוקח מן המנפול
שהוא מעשר מכל אחד ואחד
C (ה) הלוקח מן העני
וכן העני שנתנו לו
פרוסות פת או פלחי דבלה
מעשר מכל אחד ואחד
ובתמרים ובגורגורות כולל ונוטל
אמר רבי יהודה אימתי
בזמן שהמתנה מרבה
אבל בזמן שהמתנה מעטת
מעשר מכל אחד ואחד

ב2

A (ו) הלוקח מן הסיטון
וחזר ולקח ממנו שניה
לא יעשר מזה על זה
אפלו מאותו הסוג
אפלו מאותו המין
נאמן הסיטון לומר משלאחד הם
B (ז) הלוקח מבעל הבית
וחזר ולקח ממנו שניה
מעשר מזה על זה
אפלו משתי קפות אפלו משתי עירות

ג2

A בעל הבית שהיה מוכר ירק בשוק
בזמן שמביאין לו מגנותיו
מעשר מאחד על הכל
ומגנות אחרות
מעשר מכל אחד ואחד
B (ח) הלוקח טבל משני מקומות
מעשר מזה על זה
אף על פי שאמרו
אין אדם רשאי למכור טבל
אלא לצרך
C (ט) מעשרין מלישראל
על שלנכרי
משלנכרי על לישראל
משלישראל על שלנכרי
משלנכרי על שלנכרי
רבי אלעזר אוסר
משלנכרי על שלנכרי

ב3

(יא) תרם מן הדמאי על הדמאי מן הדמאי על הודאי
תרומה ויחזר ויתרם
מן הודאי על הדמאי
תרומה ולא תאכל
עד שיציא עליה תרומות ומעשרות

א3

(י) עציץ נקוב הרי זה כארץ
תרם מהארץ על עציץ נקוב
מעציץ נקוב על הארץ
תרומתו תרומה
משאינו נקוב על הנקוב
תרומה ויחזר ויתרם
מן הנקוב על שאינו נקוב
תרומה ולא תאכל
עד שיציא עליה תרומות ומעשרות

א1

(א) המקבל שדה מישראל
מן הנכרי
ומן הכותי
יחלק לפניהם

א2

(ג) כהן ולוי שקבלו שדה מישראל
כשם שחולקין בחלין
כך חולקין בתרומה
רבי אליעזר אומר
אף המעשרות **שלהן**
שעל מנת כן באו

א3

(ה) המקבל **זיתים** לשמן
כשם שחולקין בחלין
כך חולקין בתרומה

א4

(ז) שנים שבצרו את כרמיהם
לתוך גת אחת
אחד מעשר ואחד שאינו מעשר
המעשר מעשר את שלו
וחלקו בכל **מקום** שהוא

א5

(י) גר וגוי שירשו את אביהם גוי
יכול הוא **לומר**
טל אתה עבודה זרה ואני מעות
אתה יין ואני פרות
ואם משבאו לרשות הגר אסור

ב1

החוכר שדה מישראל
תורם ונותן לו
אמר רבי יהודה אימתי
בזמן שנתן לו מאותה השדה
ומאותו המין
אבל אם נתן לו משדה אחרת
או ממין אחר
מעשר ונותן לו

ב2

(ד) **ישראל שקבל מכהן ומלוי**
המעשרות לבעלים

ב3

רבי יהודה אומר
ישראל שקבל מכהן ומלוי
זיתים לשמן למחצית שכר
המעשרות לבעלים

ב4

(ח) שנים שקבלו שדה באריסות
או שירשו או שנשתתפו
יכול הוא לומר לו
טל אתה חטים **שבמקום** פלוני
ואני חטים שבמקום פלוני
אתה יין שבמקום פלוני
ואני יין שבמקום פלוני
אבל לא יאמר לו
טל אתה חטים ואני שעורים
טל אתה יין ואני אטל שמן

ב5

(יא) המוכר פרות בסוריא
ואמר משלארץ ישראל הן חייב לעשר
מעשרין הן
נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר
משלי הן חייב לעשר
מעשרין הן
נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר
ואם ידוע שיש לו שדה בסוריא
חייב לעשר

ג1

(ב) **החוכר** שדה מן הנכרי
מעשר ונותן לו
רבי יהודה אומר
אף המקבל שדה אבותיו מן הנכרי
מעשר ונותן לו

ג2

רבי ישמעאל אומר
הקרתני שקבל שדה מירושלמי
מעשר שני שלירושלמי
וחכמים אומרים
יכל הוא הקרתני
לעלות ולאכלו בירושלם

ג3

(ו) בית שמאי אומרים
לא ימכר אדם את **זיתיו** אלא **לחבר**
בית הלל אומרים אף למעשר
וצנועי בית הלל
היו נוהגין כדברי בית שמאי

ג4

(ט) **חבר** ועם הארץ
שירשו את אביהם עם הארץ
יכול הוא לומר לו
טל אתה חטים **שבמקום** פלוני
ואני חטים שבמקום פלוני
אתה יין שבמקום פלוני
ואני יין שבמקום פלוני
אבל לא יאמר לו
טל אתה חטים ואני שעורים
טל אתה יין ואני אטל את היבש

ג5

(יב) עם הארץ **שאמר לחבר**
קח לי אגדת ירק קח לי גלסקין אחת
לוקח סתם ופטור
ואם אמר שלי זו וזו שלחברי ונתערבו
חייב לעשר ואפלו הן מאה

א1

(א) המזמין את חברו שיאכל אצלו
והוא אינו מאמין על המעשרות
אומר מערב שבת
מה שאני עתיד להפריש מחר
הרי הוא מעשר
ושאר מעשר סמוך לו
זה שעשיתי מעשר
עשוי תרומת מעשר עליו
ומעשר שני בצפון או בדרום
ומחלל על המעות

א2

(ד) הלוקח יין מבין הכותים אומר
שני לגין שאני עתיד להפריש
הרי הן תרומה
ועשרה מעשר
ותשעה מעשר שני
מחל ושותה

א3

(ו) היו לפניו שתי כלכלות **שלטבל**
ואמר מעשרות זו בזו
הראשונה מעשרת
שלזו בזו ושלזו בזו
הראשונה מעשרת
מעשרותיהן מעשרות
כלכלה בחברתה
קרא שם

ב1

(ב) מזגו לו את הכוס אומר
מה שאני עתיד לשיר בשולי הכוס
הרי הוא מעשר
ושאר מעשר סמוך לו
זה שעשיתי מעשר
עשוי תרומת מעשר עליו
ומעשר שני בפיו
ומחלל על המעות

ב2

(ה) **היו לו תאנים שלטבל** בתוך ביתו
והוא בבית המדרש או בשדה
אומר שתי תאנים
שאני עתיד להפריש
הרי הן תרומה
ועשר מעשר
ותשע מעשר שני

ב3

(ז) מאה **טבל** מאה חלין
נוטל מאה ואחד
מאה טבל מאה מעשר
נוטל מאה ואחד
מאה חלין מתקנים מאה מעשר
נוטל מאה ועשר
מאה טבל תשעים מעשר
תשעים טבל ושמונים מעשר
לא הפסיד כלום
זה הכלל
כל זמן שהטבל מרבה
לא הפסיד כלום

ג1

(ג) פועל שאינו מאמין לבעל הבית
נוטל גרוגרת אחת ואומר
זו ותשע הבאות אחריה
עשויות מעשר על תשעים שאני אוכל
זו עשויה תרומת מעשר עליהן
ומעשר שני באחרונה
ומחלל על המעות
וחושך גרוגרת אחת
רבן שמעון בן גמליאל אומר
לא יחשך
מפני שהוא ממעט מלאכתו
שלבעל הבית
רבי יוסי אומר
לא יחשך מפני שהוא תנאי בית דין

ג2

היו דמאי
אומר מה שאני עתיד להפריש למחר
הרי הוא מעשר
ושאר מעשר סמוך לו
זה שעשיתי מעשר
עשוי תרומת מעשר עליו
ומעשר שני בצפון או בדרום
ומחלל על המעות

ג3

(ח) מי שהיו לו
עשר שורות שלעשר עשר כדי יין
ואמר שורה החיצונה אחת מעשר
ואין ידוע אי זו היא
נוטל שתי חביות לכסן
חצי שורה החיצונה אחת מעשר
ואין ידוע אי זו היא
נוטל ארבע חביות מארבע זויות
שורה אחת מעשר
ואין ידוע אי זו היא
נוטל שורה אחת לכסן
חצי שורה אחת מעשר
ואין ידוע אי זו היא
נוטל שתי שורות לכסן
חבית אחת מעשר
ואין ידוע אי זו היא
נוטל מכל חבית וחבית

א1

A (א) החטים והזונין אינן כלאים זה בזה
B השעורים ושבלת שועל
הכסמין והשיפון
הפול והספיר
הפרקדן והטפח
ופול הלבן והשעועית
אינם כלאים זה בזה

ב1

A (ב) הקשות והמלפפון אינם כלאים זה בזה
רבי יהודה אומר כלאים
B חזרת וחזרת גלים
עלשין ועלשי שדה
כרישים וכרישי שדה
כסבר וכסבר שדה
חרדל וחרדל מצרי
ודלעת המצרית והרמוצה
ופול המצרי והחרוב
אינם כלאים זה בזה

א2

A (ג) הלפת והנפון
והכרוב והתרובתור
התרדים והלעונים
אינם כלאים זה בזה
B הוסיף רבי עקיבא
השום והשומנית
הבצל והבצלצול
והתרמוס והפלסלוס
אינן כלאים זה בזה

ב2

A (ד) ובאילן
האגסים והקרתומלין
והפרישים והעורדים
אינם כלאים זה בזה
B התפוח והחזר
הפרסקים והשקדים
והשיזפין והרימון
אף על פי שדומין זה לזה
כלאים זה בזה

ג2

A (ה) הצנון והנפון
החרדל והלפסן
ודלעת יונית עם המצרית והרמוצה
אף על פי שדומין זה לזה
כלאים זה בזה
B (ו) הזאב והכלב
כלב הכפרי והשועל
העזים והצבאים
היעלים והרחלים
הסוס והפרד
הפרד והחמור
החמור והערוד
אף על פי שדומין זה לזה
כלאים זה בזה

3

(ז) אין מביאין אילן באילן ירק בירק ולא אילן בירק ולא ירק באילן
רבי יהודה מתיר ירק באילן

א3

(ח) אין נוטעין ירקות
בתוך סדן שלשקמה
אין מרכיבין פיגם על גבי קדה לבנה
מפני שהוא ירק באילן

ב3

אין נוטעין יחור שלתאנה
לתוך החצוב
שיחא מקרו
אין תוחבין זמורה שלגפן
לתוך האבטיח
שתהא זורקת מימיה לתוכו
מפני שהוא אילן בירק

ג3

אין נותנין זרע דלעת לתוך החלמית
שתהא משמרתו
מפני שהוא ירק בירק

א4

(ט) הטומן לפת וצנונות תחת הגפן
אם היו מקצת עליו מגלין אינו חושש
לא משום כלאים ולא משום שביעית
ולא משום מעשרות
ונטלים בשבת

ב4

הזורע חטה ושעורה כאחת הרי זה כלאים
רבי יהודה אומר
אינו כלאים עד שיהיו שתי חטים ושעורה
או חטה ושתי שעורים או חטה ושעורה וכסמת

א1

(א) כל סאה שיש בה רבע ממין אחר ימנע
רבי יוסי אומר יבר
בין ממין אחד בין משני מינין
רבי שמעון אומר
לא אמרו אלא ממין אחד
וחכמים אומרים
כל שהוא כלאים בסאה
מצטרף לרבע

א2

(ג) היתה שדהו זרועה חטים
ונמלך לזרעה שעורים
ימתין לה עד שתתלע ויפך ואחר כך יזרע
אם צמחה לא יאמר אזרע ואחר כך אופך
אלא הופך ואחר כך זורע
כמה יהא חורש כתלמי הרביעה
אבא שאול אומר
כדי שלא ישיר רבע לבית סאה

א3

(ה) היתה שדהו זרועה קנבוס או לוף
לא יהא זורע ובא על גביהם
שאינן עושין אלא לשלש שנים

א4

A (ו) הרוצה לעשות שדהו
משור משר מכל מין
בית שמאי אומרים
שלשה תלמים שלפתיח
ובית הלל אומרים
מלא העל השרוני
וקרובין דברי אלו להיות כדברי אלו
B (ז) היה ראש תור חטים
נכנס בתוך שלשעורים
מתר מפני שהוא נראה כסוף שדהו

א5

(י) כל שהוא בתוך בית רבע
עולה במדת בית רבע
אכילת הגפן והקבר והסלע
עולין במדת בית רבע

ב1

(ב) במה דברים אמורים
תבואה בתבואה
וקטנית בקטנית
תבואה בקטנית
וקטנית בתבואה

ב2

(ד) זרועה ונמלך לנטעה
לא יאמר אטע ואחר כך אופך
אלא הופך ואחר כך נוטע

ב4

A שלו חטים ושלחברו מין אחר
מתר לסמוך לו מאותו המין
שלו חטים ושלחברו חטים
מתר לסמוך לו תלם שלפשתן
ולא תלם שלמין אחר
רבי שמעון אומר
אחד זרע פשתן ואחד כל המינין
רבי יוסי אומר
אף באמצע שדהו מתר לבדוק
בתלם שלפשתן
B (ח) אין סומכין לשדה תבואה
חרדל וחריע
אבל סומכין לשדה ירקות
חרדל וחריע
וסומך לבור ולניר ולגפה ולדרך
ולגדר שהוא גבה עשרה טפחים
ולחריץ
שהוא עמק עשרה ורחב ארבעה
ולאילן שהוא מסך על הארץ
ולסלע
שהוא גבה עשרה ורחב ארבעה

ב5

תבואה בתבואה בית רבע
ירק בירק ששה טפחים
תבואה בירקירק בתבואה בית רבע
רבי אליעזר אומר
ירק בתבואה ששה טפחים

ג1

באמת אמרו
זרעוני גנה שאינן נאכלין מצטרפין
אחד מעשרים וארבעה
בנופל לבית סאה
רבי שמעון אומר
כשם שאמרו להחמיר
כך אמרו להקל
הפשתן בתבואה מצטרפת
אחד מעשרים וארבעה
בנופל לבית סאה

ג2

נטועה ונמלך לזרעה
לא יאמר אזרע ואחר כך אשרש
אלא משרש ואחר כך זורע
אם רצה גומם עד פחות מטפח וזורע
ואחר כך משרש

ג3

תבואה שעלו בה ספיחי אסטים
וכן מקום הגרנות שעלו בהן מינין הרבה
וכן תלתן שהעלת מיני צמחים
אין מחיבין אותו לנכש
אם נכש או כסח אומרים לו
עקר את הכל חוץ ממין אחד

ג4

A (ט) הרוצה לעשות שדהו
קרחת קרחת מכל מין
עושה עשרים וארבע קרחות
לבית סאה
מקרחת לבית רבע
וזורע בתוכה כל מין שירצה
B היתה קרחת אחת או שתיים
זורען חרדל
שלש לא יזרעם חרדל
מפני שהוא נראה כשדה חרדל
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
תשע קרחות מתרות עשר אסורות
רבי אליעזר בן יעקב אומר
אפלו כל שדהו בית כור
לא יעשה בתוכה חוץ מקרחת אחת

ג5

(יא) תבואה נוטה על גבי תבואה
וירק על גבי ירק
תבואה על גבי ירק
ירק על גבי תבואה
הכל מתר חוץ מדלעת יונית
רבי מאיר אומר
אף הקשות ופול המצרי
ורואה אני את דבריהן מדברי

א1

A (א) ערוגה שהיא ששה טפחים
על ששה טפחים
זורעים בתוכה חמשה זרעונים
ארבעה בארבע רוחות הערוגה
ואחד באמצע
B היה לה גבול גבוה טפח
זורעין בתוכה שלשה עשר
שלשה כל גבול וגבול ואחד באמצע
לא יטע ראש הלפת בתוך הגבול
מפני שהוא ממלאהו
רבי יהודה אומר
ששה באמצע

א2

(ג) היה ראש תור ירק נכנס לתוך שדה ירק אחר
מתר
מפני שהוא נראה כסוף שדהו

א3

(ד) הנוטע שתי שורות שלקשוואין
שתי שורות שלדלועים
שתי שורות שלפול המצרי
מתר
שורה שלקשוואים
שורה שלדלועים
שורה שלפול המצרי
אסור
שורה שלקשוואים
שורה שלדלועים
שורה שלפול המצרי
ושורה שלקשוואים
רבי אליעזר מתיר
וחכמים אוסרין

א4

(ו) היתה שדהו זרועה בצלים
ומבקש לטע בתוכה
שורות שלדלועים
רבי ישמעאל אומר
עוקר שתי שורות ונוטע שורה אחת
ומניח קמת בצלים
במקום שתי שורות
ועוקר שתי שורות ונוטע שורה אחת
רבי עקיבא אומר
עוקר שתי שורות ונוטע שתי שורות
ומניח קמת בצלים
במקום שתי שורות
ועוקר שתי שורות ונוטע שתי שורות
וחכמים אומרים
אם אין בין שורה לחברתה
שתיים עשרה אמה
לא יקים את הזרע שלבנתים

ב1

A (ב) כל מין זרעים
אין זורעים בערוגה
וכל מין ירקות
זורענין בערוגה
B החרדל ואפונים השופין
מן זרעים
אפונים הגמלנים
מין ירק

ב2

היתה שדהו זרועה ירק
והוא מבקש לטע בתוכה שורה שלירק אחר
רבי ישמעאל אומר
עד שיהא התלם מפלש מראש השדה ועד ראשו
רבי עקיבא אומר
אריך ששה טפחים ורחב מלואו
רבי יהודה אומר
רחב כמלא רחב הפרסה

ב3

(ה) נוטע אדם קשות ודלעת לתוך גמא אחת
ובלבד שתהא זו נוטה לצד זה וזו נוטה לצד זה
ונוטה שער שלזו לכאן ושער שלזו לכאן
שכל מה שאסרו חכמים
לא גזרו אלא מפני מראית העין

ב4

היתה שדהו זרועה תבואה
ובקש לטע לתוכה
שורה שלדלועין
נותנין לה לעבודתה ששה טפחים
ואם הגדילה יעקר מלפניה
רבי יוסי אומר
נותנין לה עבודתה ארבע אמות
אמרו לו התחמיר זו מן הגפן
אמר להן מצינו שזו חמורה מן הגפן
שלגפן יחידית
נותנין לה עבודתה ששה טפחים
ולדלעת יחידית נותנין לה בית רבע
רבי מאיר אומר משום רבי ישמעאל
כל שלשה דלועין לבית סאה
לא יביא זרע לתוך בית סאה
רבי יוסי בן החוטף אפרתי
אמר משום רבי ישמעאל
כל שלשה דלועין לבית כור
לא יביא זרע לתוך בית כור

ב4

(ז) דלעת בירק כירק
ובתבואה נותנין לה בית רבע

א1

A (א) קרחת הכרם

בית שמאי אומרים עשרים וארבע אמות
ובית הלל אומרים שש עשרה אמה
B מחול הכרם
בית שמאי אומרים שש עשרה אמה
ובית הלל אומרים שתים עשרה אמה

ב1

A ואילו היא קרחת הכרם

כרם שחורב מאמצעו
אם אין שם שש עשרה אמה לא יביא זרע לשם
היו שם שש עשרה אמה
נותנין לו עבודתו וזורע את המותר
B (ב) אי זה הוא מחול הכרם
בין כרם לגדר
אם אין שם שתים עשרה אמה לא יביא זרע לשם
היו שם שתים עשרה אמה
נותנין לו עבודתו וזורע את המותר
(ג) רבי יהודה אומר אין זה אלא גדר הכרם
ואי זה הוא מחול הכרם
בין שני הכרמים

2

איזה הוא גדר

שהוא גבוה עשרה טפחים
וחרין
שהוא עמק עשרה ורחב ארבעה
(ד) מחצת הקנים
אם אין בין קנה לחברו שלשה טפחים כדי שיכנס הגדי הרי זו כמחצה
וגדר שנפרצה עד עשר אמות הרי זה כפתח
יתר מכך כנגד הפרצה אסור
נפרצו בו פרצות הרבה
אם העומד מרבה על הפרוץ מתר
ואם הפרוץ מרבה על העומד כנגד הפרצה אסור

א3

(ה) הנוטע שורה שלחמש גפנים

בית שמאי אומרים כרם
ובית הלל אומרים
אינו כרם עד שיהיה שם שתי שורות
לפיכך הזורע ארבע אמות שבכרם
בית שמאי אומרים קדש שורה אחת
ובית הלל אומרים קדש שתי שורות

ב3

(ו) הנוטע שתים כנגד שתים ואחת יוצאה זנב

הרי זה כרם
שתים כנגד שתים ואחת בנתיים
או שתים כנגד שתים ואחת באמצע
אינו כרם עד שיהיו שתים נגד שתים ואחת יוצאה זנב

4

(ז) הנוטע שורה אחת בתוך שלו ושורה אחת בתוך שלחברו
ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע וגדר שהוא נמוך מעשרה טפחים
הרי אלו מצטרפות
גבוה מעשרה טפחים אינן מצטרפות
רבי יהודה אומר אם ערסן מלמעלה הרי אלו מצטרפות

א5

(ח) הנוטע שתי שורות אם אין ביניהן שמונה אמות

לא יביא זרע לשם
היו שלש אם אין בין שורה לחברתה שש עשרה אמה
לא יביא זרע לשם
רבי אליעזר בן יעקב אומר משום חנניה בן חכיןאי
אפלו חרבה האמצעית
ואין בין שורה לחברתה שש עשרה אמה
לא יביא זרע לשם
שאלו מתחלה נטען הרי זה מתר בשמונה אמות

ב5

(ט) הנוטע את כרמו על שש עשרה אמה שש עשרה אמה

מתר להביא זרע לשם
אמר רבי יהודה מעשה בצלמון
באחד שנטע את כרמו על שש עשרה שש עשרה אמה
והיה הופך שער שתי שורות לצד אחד
וזורע את הניר
ובשנה האחרת היה הופך את השער למקום אחר
וזורע את הבור
ובא מעשה לפני חכמים והתירו
רבי מאיר ורבי שמעון אומרים
אף הנוטע את כרמו על שמונה שמונה אמות מתר

א1

(א) **כרם שחרב**
אם יש בו ללקט
עשר גפנים לבית סאה
ונטועות כהלכתן
הרי זה נקרא כרם דל

א2

A (ג) חריץ שהוא עובר בכרם
עמק עשרה ורחב **ארבעה**
רבי אליעזר בן יעקב אומר
אם היה מפלש
מראש הכרם ועד סופו
הרי זה נראה כבין שני כרמים
וזורעים בתוכו
ואם לאו הרי הוא כגת
B והגת שבכרם
עמקה עשרה ורחבה ארבעה
רבי אליעזר אומר
זורעים בתוכה
וחכמים אוסרים

א3

A (ה) הנוטע ירק **בכרם** או **מקים**
הרי זה מקדש ארבעים וחמש גפנים
אימתו
בזמן שהיו נטועות על ארבע ארבע
או על חמש חמש
היו נטועות על שש שש
או על שבע שבע
הרי זה מקדש שש עשרה אמה
לכל רוח
עגלות ולא מרבעות
B (ו) הרואה ירק בכרם
ואמר כשאגיע לו אלקטנו מתר
כשאחזר אלקטנו
אם הוסיף במאתים אסור

ב1

כרם שהוא נטוע ערוביאי
אם יש בו לכוון שתיים נגד שלש
הרי זה כרם
ואם לאו אינו כרם
רבי מאיר אומר
הואיל והוא נראה כתבנית הכרמים
הרי זה כרם

ב2

שומרה שבכרם
גבוהה עשרה ורחבה **ארבעה**
זורעין בתוכה
ואם היה שער כותש אסור

ב3

(ז) היה עובר **בכרם** ונפלו ממנו זרעים
או שיצאו עם הזבלים
או עם המים
הזורע וסערותו הרוח לאחריו
מתר
סערותו הרוח לפניו
רבי עקיבא אומר
אם עשבים יופך ואם אביב ינפץ
ואם הביאה דגן תדלק

ג1

(ב) **כרם** שהוא נטוע
על פחות מארבע אמות
רבי שמעון אומר
אינו כרם
וחכמים אומרים כרם
ורואין את האמצעיות כאלו אינן

ג2

A (ד) גפן שהיא נטועה בגת או בנקע
נותנין לה עבודתה
וזורע את המותר
רבי יוסי אומר
אם אין שם **ארבע** אמות
לא יביא זרע לשם
B והבית שבכרם
זורעין בתוכו

ג3

A (ח) **המקים קוצים בכרם**
רבי אליעזר אומר קדש
וחכמים אומרים
לא קדש אלא דבר שכמוהו מקימין
B האירוס והקסוס ושושנת המלך
וכל מיני זרעים
אינן כלאים בכרם
הקנבוס
רבי טרפון אומר אינו כלאים
וחכמים אומרים כלאים
והקנרס כלאים בכרם

א1

A (א) איזהו עריס

הנוטע שורה שורה שלחמש גפנים

בצד הגדר שהוא גבוה עשרה טפחים

או בצד חריץ שהוא עמק עשרה טפחים ורחב ארבעה

נותנין לו עבודתו ארבע אמות

B בית שמאי אומרים

מודדין ארבע אמות מעקר הגפנים לשדה

ובית הלל אומרים

מן הגדר לשדה

אמר רבי יוחנן בן נורי טועים כל האומרים כן

אלא אם יש שם ארבע אמות מעקר גפנים ולגדר

נותנין לו את עבודתו וזורע את המותר

וכמה היא עבודת הגפן

ששה טפחים לכל רוח

רבי עקיבא אומר שלשה

C (ב) עריס שהוא יוצא מן המדרגה

רבי אליעזר בן יעקב אומר

אם עומד בארץ ובוצר את כלו

הרי זה אוסר ארבע אמות בשדה

ואם לאו אינו אוסר אלא כנגדו

D רבי אליעזר אומר

אף הנוטע אחת בארץ ואחת במדרגה

אם גבוהה מן הארץ עשרה טפחים אינה מצטרפת עמה

ואם לאו הרי זו מצטרפת עמה

א2

A (ו) פסקי עריס שמונה אמות ועוד

וכל מדות שאמרו חכמים בכרם

אין בהם ועוד חוץ מפסקי עריס

B אלו הן פסקי עריס

עריס שחרב מאמצעו

ונשתירו בו חמש גפנים מכאן וחמש גפנים מכאן

אם יש שם שמונה אמות לא יביא זרע לשם

שמונה אמות ועוד נותנין לו כדי עבודתו

וזורע את המותר

C (ז) עריס שהוא יוצא מן הכתל מתוך הקרן וכלה

נותנין לו עבודתו וזורע את המותר

רבי יוסי אומר

אם אין שם ארבע אמות לא יביא זרע לשם

ב1

A (ג) המדלה את הגפן על מקצת אפפירות

לא יביא זרע אל תחת המותר

אם הביא לא קדש

ואם הלך החדש אסור

וכן המדלה על מקצת אילן סרק

B (ד) המדלה את הגפן מעל מקצת אילן מאכל

מתר להביא זרע אל תחת המותר

ואם הלך החדש יחזירנו

C מעשה שהלך רבי יהושע

אצל רבי ישמעאל לכפר עזיו

והראהו גפן מדלה על מקצת תאנה

אמר לו מה אני להביא זרע אל תחת המותר

אמר לו מתר

והעלהו משם לבית המגניה

והראהו גפן שהיא מדלה על מקצת הקורה

וסדן שלשקמה ובו קורות הרבה

אמר לו תחת הקורה זו אסור והשאר מתר

D (ה) איזהו אילן סרק

כל שאינו עושה פרות

רבי מאיר אומר

הכל אילן סרק חוץ מן הזית ומן התאנה

רבי יוסי אומר

כל שאין כמוהו נוטעין שדות שלמות

הרי זה אילן סרק

ב2

A (ח) הקנים היוצאים מן העריס וחס עליהם לפסקן

כנגדן מתר

עשאו כדי שיהלך עליהן החדש אסור

B (ט) הפרח היוצא מן העריס

רואין אותו כאלו מטוטלת תלויה בו

כנגדו אסור

וכן בדלית

C המותרת ומורה מאילן לאילן

תחתיה אסור

ספקה בחבל או בגמי

תחת הספוק מתר

עשאו כדי שיהלך עליו החדש אסור

א1

A (א) המברך את הגפן בארץ
אם אין עפר על גבה שלשה טפחים
לא יביא זרע עליה
אפלו הבריכה בדלעת או בסילון
B הבריכה בסלע
אף על פי שאין עפר על גבה אלא שלש אצבעות
מתר להביא זרע עליה

א2

A גפן שיבשה אסורה ואינה מקדשת
רבי מאיר אומר אף צמר גפן אסור ואינו מקדש
רבי אלעזר בר צדוק אומר משמו
אף על גבי הגפן אסור ואינו מקדש
B (ג) אלו אוסרין ולא מקדשין
מותר חרבן הכרם מותר מחול הכרם
מותר פסקי ערים מותר אפפירות
אבל תחת הגפן ועבודת הגפן וארבע אמות שבכרם
הרי אלו מקדשות

א3

(ו) האנס שזרע את הכרם ויצא מלפניו
קוצרו אפלו במועד
עד כמה הוא נותן לפועלים
עד שליש
יתר מכאן קוצר כדרכו והולך אפלו לאחר המועד
מאימתי הוא נקרא אנס
משישקע

א4

תבואה שהיא נוטה תחת הגפן וכן בירק
מחזיר ואינו מקדש
מאימתי תבואה מתקדשת
משתשריש
וענבים משיעשו כפול הלבן

א5

(ח) עציץ נקוב מקדש בכרם ושאינו נקוב אינו מקדש
ורבי שמעון אומר זה וזה אוסרין ולא מקדשין

ב1

A הארכבה שבגפן
אין מודדין לה
אלא מן העקר השני
B (ב) המברך שלש גפנים ועקריהם נראים
רבי אלעזר בר צדוק אומר
אם יש ביניהם מארבע אמות ועד שמונה
הרי אלו מצטרפות
ואם לאו אינן מצטרפות

ב2

A (ד) המסכך את גפנו על גבי תבואתו שלחברו
הרי זה קדש וחייב באחריותו
רבי יוסי ורבי שמעון אומרים
אין אדם מקדש דבר שאינו שלו
B (ה) אמר רבי יוסי
מעשה באחד שזרע את כרמו בשביעית
ובא מעשה לפני רבי עקיבא ואמר
אין אדם מקדש דבר שאינו שלו

ב3

(ז) הרוח שעלעלה את הגפנים על גבי תבואה
יגדר מיד
אם ארעו אנס מתר

ב4

תבואה שיבשה כל צרכה
וענבים שבשלו כל צרכן
אינן מתקדשות

ב5

המעביר עציץ נקוב בכרם אם הוסיף במאתים אסור

א1

(א) כלאי הכרם
 אסורין מלזרוע ומלקים
 ואסורין בהנאה
 כלאי זרעים אסורים מלזרוע ומלקים
 ומתריין באכילה וכל שכן בהנאה
 כלאי בגדים מתריין בכל דבר
 ואינן אסורין אלא מללבוש
 כלאי בהמה מתריין לגדל ולקיים
 ואינן אסורים אלא מלהרביע

א2

(ג) המנהיג סופג את הארבעים
 והיושב בקרון סופג את הארבעים
 רבי מאיר פוטר
 והשלישית
 שהיא קשורה לרצועות
 אסורה

א3

A ואדני השדה חיה
 רבי יוסי אומר
 מטמאות באהל כאדם
 B הקפד וחלדת הסנייים חיה
 חלדת הסנייים
 רבי יוסי אומר
 בית שמאי אומרים
 מטמא כזית במשא
 וכעדשה במגע

ב1

כלאי בהמה
 אסורים זה בזה

ב2

(ד) אין קושרין את הסוס
 לא לצדדי הקרון
 ולא לאחר הקרון
 ולא את הלבדקים לגמלים

ב3

A (ו) שור בר מין בהמה
 ורבי יוסי אומר
 מין חיה
 B כלב מין חיה
 רבי מאיר אומר
 מין בהמה

ג1

(ב) בהמה עם בהמה וחיה עם חיה
 בהמה עם חיה וחיה עם בהמה
 טמאה עם טמאה וטהורה עם טהורה
 טמאה עם טהורה וטהורה עם טמאה
 אסורין לחרוש ולמשוך ולהנהיג

ג2

רבי יהודה אומר
 כל הנולדים מן הסוס
 אף על פי שאביהן חמור
 מתריין זה עם זה
 וכן הנולדים מן החמור
 אף על פי שאביהם סוס
 מתריין זה עם זה
 אבל הנולדים מן הסוס
 עם הנולדים מן החמור
 אסורים זה עם זה
 (ה) הפרוטיות אסורות
 והרמך מתר

ג3

A החזיר מין בהמה
 הערוד מין חיה
 הפיל והקוף מין חיה
 B ואדם מתר עם כלם
 למשוך ולחרוש ולהנהיג

א1

(א) אין אסור משום כלאים
אלא צמר ופשתים
ואינו מטמא בנגעים
אלא צמר ופשתים
אין הכהנים לובשין
לשמש בבית המקדש
אלא צמר ופשתים

א2

A הכרים והכסות
אין בהם משום כלאים
ובלבד שלא יהיה בשרו נוגע בהם
B אין עראי לכלאים
ולא ילבש כלאים
אפלו על גבי עשרה
אפלו לגנוב את המכס

א3

(ה) מוכרי כסות מוכרין כדרכן
ובלבד שלא יתכוננו בחמה
מפני החמה
ובגשמים מפני הגשמים
והצנועים מפשילין במקל

א4

A (ח) אין אסור משום כלאים
אלא טווי וארוג
שנאמר לא תלבש שעטנו
דבר שהוא שוע טווי ונוז
רבי שמעון בן אלעזר אומר
נלוז ומליז הוא
את אביו שבשמים עליו
B (ט) הלבדים אסורים
מפני שהם שועים
פיו של צמר בשלפשתן אסור
מפני שהם חוזרין באריג

ב1

צמר גמלים וצמר רחלים
שטרפן זה בזה
אם רב מן הגמלים מתר
ואם רב מן הרחלים אסור
מחצה למחצה אסור
וכן הפשתן והקנבוס שטרפן זה בזה

ב2

A (ג) מטפחות הידים מטפחות הספרים
מטפחות הספג
אין בהם משום כלאים
רבי אליעזר אומר
B ומטפחות הספרים
אסורות משום כלאים

ב3

(ו) תופרי כסות תופרין כדרכן
ובלבד שלא יתכוננו בחמה
מפני החמה
ובגשמים מפני הגשמים
והצנועים תופרים בארץ

ב4

A רבי יוסי אומר
משיחות שלארגמן אסורות
מפני שהוא מולל עד שלא קושר
B לא יקשר סרט של צמר בשלפשתן
לחגור בו את מתניו
אף על פי שהרצועה באמצע

ג1

(ב) השיריים והכלך
אין בהם משום כלאים
אבל אסורים מפני מראית העין

ג2

A (ד) תכריכי המת ומרדעת שלחמור
אין בהם משום כלאים
B לא יתן את המרדעת על כתפו
אפלו להוציא עליה זבל

ג3

(ז) הברסין והברדסין והדלמטקיון
ומנעלות הפינון
לא ילבש בהן עד שיבדק
רבי יוסי אומר
הבאים מחוץ הים וממדינת הים
אינן צריכין בדיקה
מפני שחזקתן בקנבוס
ומנעל שלזרד אין בו משום כלאים

ג4

A (י) אותות הגרדין
ואותות הכובסים
אסורות משום כלאים
B התוכף תכיפה אחת
אינה חבור ואין בה משום כלאים
והשומטה בשבת פטור
עשה שני ראשיה לצד אחד
חבור ויש בה משום כלאים
והשומטה בשבת חייב
רבי יהודה אומר עד שישלש
השק והקפה מצטרפין לכלאים

1

(א) עד אימתי חורשין בשדה האילן ערב שביעית
בית שמאי אומרים כל זמן שהוא יפה לפרי
ובית הלל אומרים עד העצרת
וקרובין דברי אלו להיות כדברי אלו

ב2

(ג) אחד אילן סרק ואחד אילן מאכל
רואין אותן כאילו הם תאנים
אם ראויים לעשות ככר דבילה
שלששים מנה באיטלקי
חורשים כל בית הסאה בשבילן
פחות מכאן
אין חורשים להם אלא לצרכן

א2

(ב) איזהו שדה האילן
כל שלשה אילנות לבית סאה
אם ראויין לעשות ככר דבילה
שלששים מנה באיטלקי
חורשין כל בית סאה בשבילן
פחות מכאן אין חורשין להן
אלא מלא האורה וסלו חוצה לו

ג2

(ד) היה אחד עושה ככר דבילה
ושנים אין עושין
או שנים עושין ואחד אינו עושה
אין חורשין להם אלא לצרכן
עד שיהיו משלשה ועד תשעה
היו עשרה
מעשרה ולמעלה
בין עושין בין שאינן עושין
חורשין כל בית סאה בשבילן

3

שנאמר בחריש ובקציר תשבת
אין צריך לומר חריש וקציר שלשביעית
אלא חריש שלערב שביעית שהוא נכנס בשביעית
וקציר שלשביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית
רבי ישמעאל אומר
מה חריש רשות אף קציר רשות
יצא קציר העמר

ב4

(ו) עשר נטיעות
מפזרות בתוך בית סאה
חורשין כל בית סאה בשבילן
עד ראש השנה
היו עשויות שורה
ומקפות עטרה
אין חורשין להם אלא לצרכן

א4

(ה) שלשה אילנות
שלששה אנשים
הרי אלו מצטרפין
וחורשין כל בית סאה בשבילן
וכמה יהא ביניהם
רבן גמליאל אומר
כדי שיהא הבקר עובר בכליו

ג4

(ז) הנטיעות והדלועים מצטרפין
לתוך בית סאה
רבן שמעון בן גמליאל אומר
כל עשרה דלועים לבית סאה
חורשין כל בית סאה עד ראש השנה

5

(ח) עד אימתי נקראו נטיעות
רבי אלעזר בן עזריה אומר עד שיחלו
רבי יהושע אומר בת שבע שנים
רבי עקיבא אומר נטיעה כשמה
אילן שנגמם והוציא חליפין
מטפח ולמטה כנטיעה
מטפח ולמעלה כאילן
דברי רבי שמעון

1

(א) עד אימתי חורשין בשדה הלבן ערב שביעית
עד שתכלה הלחה
כל זמן שבני אדם חורשים לטע במקשאות ובמדלעות
אמר רבי שמעון נתת תורת כל אחד ואחד בידו
אלא בשדה הלבן עד הפסח ובשדה האילן עד העצרת

22

A (ד) מזהמין את הנטיעות וכורכין אותן וקוטמין אותן
ועושין להן בתים ומשקין אותן עד ראש השנה
רבי אלעזר בר צדוק אומר
אף משקה הוא את הנוף בשביעית אבל לא את העקר
B (ה) סכין את הפגים ומנקבים אותן
עד ראש השנה
פגי ערב שביעית שנכנסו לשביעית
ושלשביעית שיצאו למוצאי שביעית
לא סכין ולא מנקבין אותן
רבי יהודה אומר
מקום שנהגו לסוך אינן סכין מפני שהיא עבודה
מקום שנהגו שלא לסוך סכין
רבי שמעון מתיר באילן
מפני שהוא רשאי בעבודת האילן

33

A (ט) הבצלים הסריסים ופול המצרי שמנע מהם מים
שליש יום לפני ראש השנה
מתעשרין לשעבר ומתרים בשביעית
ואם לאו אסורים בשביעית ומתעשרין לשנה הבאה
ושלבעל שמנע מהם מים שתי עונות דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים שלש
B (י) הדלועין שקימן לזרע
אם הקשו לפני ראש השנה ונפסלו מאכל אדם
מתר לקימן בשביעית
ואם לאו אסור לקימן בשביעית
התמרות שלהן אסורות בשביעית

4

ומרכיזין בעפר לבן
דברי רבי שמעון
רבי אליעזר בן יעקב אוסר
ממרסין בארז בשביעית
רבי שמעון אומר
אבל אין מכסחין

22

A (ב) מזבלין ומעדרין במקשאות ובמדלעות
עד ראש השנה
וכן בבית השלחין
מיבלין מפרקין מאבקין מעשנין עד ראש השנה
רבי שמעון אומר
אף נוטל הוא את העלה מן האשכול בשביעית
B (ג) מסקלין עד ראש השנה
מקרסמין מזרדין מפסלין עד ראש השנה
רבי יהושע אומר
כזרודה וכפסולה שלחמישית כך שלשית
רבי שמעון אומר
כל זמן שאני רשאי בעבודת האילן רשאי אני בפסולו

33

A (ו) אין נוטעין ואין מבריכין
ואין מרכיבין ערב שביעית
פחות משלשים יום לפני ראש השנה
ואם נטע או הבריך או הרכיב יעקר
רבי יהודה אומר
כל הרכבה שאינה קולטת לשלשה ימים
שוב אינה קולטת
רבי יוסי ורבי שמעון אומרים
לשתי שבתות
B (ז) הארז והדחן והפרגין והשמשמין שהשרישו
לפני ראש השנה
מתעשרין לשעבר ומתרים בשביעית
ואם לאו אסורין בשביעית ומתעשרין לשנה הבאה
(ח) רבי שמעון שזורי אומר
פול המצרי שזרעו לזרע בתחלה כיוצא בהן
רבי שמעון אומר
אפונין הגמלונין כיוצא בהן
רבי אלעזר אומר
אפונין הגמלונין משתרמלו לפני ראש השנה

א1

A (א) מאימתי מוציאין **זבלים לאשפות** משיפסקו עובדי עבודה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר משייבש המתוק רבי יוסי אומר משיקשר **B** (ב) עד כמה מזבלין עד שלש שלש **אשפות** לבית סאה שלעשר עשר משפלות שללתך לתך **C** מוסיפין על המשפלות ואין מוסיפין על **האשפות** רבי שמעון אומר אף על **האשפות**

א2

A (ה) לא יפתח אדם מחצב בתחלה לתוך שדהו עד שיהיו בו שלש מרביות שהן שלש על שלש על רום שלש שעורן עשרים ושבע אבנים **B** (ו) גדר שיש בו עשר **אבנים** שלמשאוי שנים שנים הרי אלו ינטלו

א3

(ח) אין **בונין** מדרגות על פי הגאיות ערב שביעית משפסקו הגשמים מפני שהוא מתקנן לשביעית אבל בונה הוא בשביעית משפסקו גשמים מפני שהוא מתקנן למוצאי שביעית ולא יסמך בעפר אבל עושה הוא חיץ

א1

A (ג) עושה אדם את **שדהו** שלש שלש **אשפות** לבית סאה יתר מכן (מחציב) דברי רבי שמעון וחכמים אוסרין **עד שיעמיק שלשה** או עד שיגביה שלשה **B** עושה אדם את **זבלו** אוצר רבי מאיר אוסר **עד שיעמק שלשה** או עד שיגביה שלשה **C** היה לו דבר מעט מוסיף עליו והולך רבי אלעזר בן עזריה אוסר **עד שיעמיק שלשה** או עד שיגביה שלשה או עד שיתן על הסלע

א2

A שעור גדר עשרה טפחים פחות מכן מחצב וגוממו עד פחות מהארץ טפח במה דברים אמורים מתוך שלו אבל מתוך שלחברו מה שהוא רוצה יטל במה דברים אמורים בזמן שלא התחיל בו מערב שביעית אבל אם התחיל בו מערב שביעית מה שהוא רוצה נוטל **B** (ז) **אבנים** שזעזעתן המחרשה או שהיו מכסות ונתגלו אם יש בהן שנים שלמשאוי שנים שנים הרי אלו ינטלו

א3

כל אבן שהוא יכול לפשוט את ידו ולטלה הרי זו תנטל (ט) אבני כתף באות מכל מקום והקבלן מביא מכל מקום ואלו הן אבני כתף כל שאינה יכולה להנטל באחת יד דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר אבני כתף כשמן כל שהן נטלות שנים שלש על הכתף

א1

A (ד) המדיר את **שדהו** עושה סהר לבית סאתים עוקר שלש רוחות ומניח את האמצעית נמצא מדיר בית ארבעת סאין רבן שמעון בן גמליאל אומר בית שמונת סאין **B** היתה כל **שדהו** בית ארבעת סאין משיר ממנה מקצת מפני מראית העין **C** ומוציא מן הסהר ונותן לתוך **שדהו** כדרך **המזבלין**

א2

A המסקל את שדהו נוטל את העליונות ומניח את הנוגעות בארץ **B** וכן גרגר שלצורות או גל **שלאבנים** נוטל את העליונות ומניח את הנוגעות בארץ אם יש תחתיהן סלע או קש הרי אלו ינטלו

א3

(י) **הבונה** גדר בינו ובין רשות הרבים מתר להעמיק עד הסלע מה יעשה בעפר צוברו ברשות הרבים ומתקנו דברי רבי יהושע רבי עקיבא אומר כדרך שאין מקלקלין ברשות הרבים כך לא יתקנו מה יעשה בעפר צוברו בתוך שדהו כדרך המזבלין וכן החופר בור ושיח ומערה

1

(א) בראשונה היו אומרים
מלקט אדם עצים ואבנים ועשבים מתוך שלו
כדרך שהוא מלקט מתוך שלחברו את הגס הגס
משרבו עוברי עברה התקינו
שיהא זה מלקט מתוך שלזה וזה מלקט מתוך שלזה שלא בטובה
ואין צריך לומר **שיקצץ** להם מזונות

א2

(ב) שדה שנתקוצה
תזרע במוצאי שביעית
שנטיבה או שנדירה
לא תזרע במוצאי שביעית

ב2

A שדה **שנטיבה**
בית שמאי אומרים
אין אוכלין פרותיה בשביעית
ובית הלל אומרים אוכלין
B בית שמאי אומרים
אין אוכלין פרות שביעית בטובה
ובית הלל אומרים
אוכלין בטובה ושלא בטובה
רבי יהודה אומר
חלוף הדברים
זו מקלי בית שמאי ומחמרי בית הלל

ג2

A (ג) חוכרין **נירין** מן הגוים בשביעית
אבל לא מן ישראל
B ומחזיקין ידי גוים בשביעית
אבל לא ידי ישראל
C ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום

ב3

A (ה) המבקיע **בזית**
לא יחפהו בעפר
אבל מכסה הוא באבנים או בקש
B הקוצץ קורות **שקמה**
לא יחפהו בעפר
אבל מכסה הוא באבנים או קש

א3

(ד) המדל **בזיתים**
בית שמאי אומרים יגם
ובית הלל אומרים ישרש
ומודים במחליק עד שיגם
איזה הוא המדל
אחד או שנים
המחליק
שלשה זה בצד זה
במה דברים אמורים
מתוך שלו
אבל מתוך שלחברו
אף המחליק ישרש

ג3

A אין קוצצין בתולת **שקמה** בשביעית
מפני שהיא עבודה
רבי יהודה אומר
כדרכה אסור
אלא או מגביה עשרה טפחים
או גומם מעל הארץ
B (ו) המזנב בגפנים והקוצץ קנים
רבי יוסי הגלילי אומר ירחיק טפח
רבי עקיבא אומר קוצץ כדרכו
בקרדם או במגל ובמגרה
ובכל מה שירצה
C אילן שנפשה
קושרין אותו בשביעית
לא שיעלה אלא שלא יוסיף

ב4

(ח) הבסר **משהביא** מים
אוכל בו פתו בשדה
הבאיש כונס לתוך ביתו
וכן כיוצא בו בשאר שני שבוע
חייב במעשרות

א4

(ז) מאימתי
אוכלין פירות האילן בשביעית
הפגים **משיזריחו**
אוכל בהן פתו בשדה
בחלו כונס לתוך ביתו
וכן כיוצא בהם בשאר שני שבוע
חייב במעשרות

ג4

(ט) זיתים **משיכניסו** רביעית לסאה
פוצע ואוכל בשדה
הכניסו חצי לג כותש וסך בשדה
הכניסו שליש כותש בשדה
וכונס לתוך ביתו
וכן כיוצא בהם בשאר שני שבוע
חייבים במעשרות
ושאר כל פרות האילן
כעונותן למעשרות כן עונותן לשביעית

5

(י) מאימתי אין **קוצצין** את האילן בשביעית
בית שמאי אומרים כל האילן משיוציא
בית הלל אומרים
החרובין משישלשלו והגפנים משיגרעו והזיתים משינצו
ושאר כל האילן משיוציא
וכל האילן כיון שבא לעונת המעשרות מתר לקצצו
כמה יהא בזית ולא יקצנו רבע
רבן שמעון בן גמליאל אומר הכל לפי הזית

1

(א) **בנות** שוח שביעית שלהן שניה שהן עושות לשלש שנים
רבי יהודה אומר
הפרסאות שביעית שלהן מוצאי שביעית שהן עושות לשתי שנים
אמרו לו לא אמרו אלא **בנות** שוח

ב2

A (ד) **לוף** שלערב שביעית שנכנס לשביעית
וכן בצלים הקיצונים וכן פואה שלעדית
בית שמאי אומרים
עוקרין אותן במאורפות שלעץ
ובית הלל אומרים
בקרדמות שלמתכות
ומודים בפואה שלצלעות
שעוקרין אותה מתר אדם לקח **לוף** במוצאי שביעית
B (ה) מאימתי מתר אדם לקח **לוף** במוצאי שביעית
רבי יהודה אומר
מיד
וחכמים אומרים
משירבה החדש

ב3

A (ח) בית שמאי אומרים
לא **ימכר** לו פרה חורשת בשביעית
ובית הלל מתירין
מפני שהוא יכול לשחטה
B **מוכר** לו פרות אפלו בשעת הזרע
ומשאיל לו סאתו
אף על פי שהוא יודע שיש לו גרן
ופורט לו מעות
אף על פי שהוא יודע שיש לו פועלים
וכלן בפרוש אסורין

א2

A (ב) הטומן את **הלוף** בשביעית
רבי מאיר אומר
לא יפחת מסאתים עד גבה שלשה טפחים
וטפח עפר על גביו
וחכמים אומרים
לא יפחת מארבעת קבים עד גבה טפח
וטפח עפר על גביו
וטומנו במקום דריסת אדם
B (ג) **לוף** שעברה עליו שביעית
רבי אליעזר אומר
אם לקטו העניים את עליו לקטו
ואם לאו יעשה חשבון עם העניים
רבי יהושע אומר
אם לקטו העניים את עליו לקטו
ואם לאו אין לעניים עליו חשבון

א3

A (ו) אלו כלים שאין האמן רשאי למכרם בשביעית
מחרשה וכל כליה העל והמזרה והדקר
אבל **מוכר** הוא מגל יד ומגל קציר ועגלה וכל כליה
זה הכלל
כל שמלאכתו מיחדת לעברה אסור
לאסור ולהתר מתר
B (ז) היוצר **מוכר** חמש כדי שמן וחמש עשרה כדי יין
שכן דרכו להביא מן ההפקר
ואם הביא יותר מכאן מתר
ומוכר לגוי בארץ ולישראל בחוצה לארץ

4

(ט) משאלת **אשה** לחברתה החשודה על השביעית
נפה וכברה ורחים ותנור
אבל לא תבר ולא תטחן עמה
אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה
אבל משתטיל את המים לא תגע אצלה שאין מחזיקין ידי עובדי עברה
וכלן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום
ומחזיקין ידי גוים בשביעית אבל לא ידי ישראל
ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום

א1

(א) שלש ארצות לשביעית
כל שהחזיקו עולי בבל
מארץ ישראל ועד כזיב
לא נאכל ולא נעבד
וכל שהחזיקו עולי מצרים
מכזיב ועד הנהר ועד אמנה
נאכל אבל לא נעבד
מן הנהר ומאמנה ולפנים נאכל ונעבד

א2

(ג) בצלים שירדו עליהם גשמים וצמחו
אם היו העלין שלהם שחורין אסורין
הוריקו הרי אלו מתרין
רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר
אם יכלין להתלש בעלין שלהן אסורין
וכנגד כן מוצאי שביעית מתרין

א3

(ה) אין מוציאין שמן שרפה ופרות שביעית
מהארץ לחוצה לארץ
אמר רבי שמעון
שמעתי בפרוש
שמוציאין לסוריא
ואין מוציאין לחוצה לארץ

ב1

(ב) עושין בתלוש בסוריא אבל לא במחבר
דשים וזורין ודורכין ומעמרין
אבל לא קוצרין ולא בוצרין ולא מוסקים
כלל אמר רבי עקיבא
כל שכיוצא בו מתר בארץ ישראל
עושין אותו בסוריא

ב2

(ד) מאימתי מתר אדם לקח ירק במוצאי שביעית
משיעשה כיוצא בו
עשה הבכיר התר האפיל
רבי התיר לקח ירק במוצאי שביעית מיד

ב3

(ו) אין מביאין תרומה
מחוצה לארץ לארץ
אמר רבי שמעון
שמעתי בפרוש
שמביאין מסוריא
ואין מביאין מחוצה לארץ

א1

(א) כלל גדול אמרו בשביעית
כל שהוא מאכל אדם ומאכל בהמה
וממין הצובעים
ואינו מתקיים בארץ
יש לו שביעית ולדמיו שביעית
יש לו בעור ולדמיו בעור
ואיזה זה
עלה הלוחף השוטה ועלה הדגדגה
העלשין והכרישין והרגילה ונץ החלב
ומאכל בהמה החוחים והדרדרים
וממין הצובעים
ספיחי אסטריס וקוצה
יש להם שביעית ולדמיהן שביעית
יש להם בעור ולדמיהן בעור

א2

הצבע צובע לעצמו
ולא יצבע בשכר
שאין עושים **סחורה** בפרות שביעית
ולא בבכורות ולא בתרומות
ולא בנבלות ולא בטרפות
ולא בשקצים ולא ברמשים

א3

(ה) לולבי זרדים והחרובין
יש להם שביעית ולדמיהן שביעית
יש להן בעור ולדמיהן בעור

א4

(ז) ורד חדש שכבשו בשמן ישן
ילקט את הורד
וישן בחדש
חיב בבעור
חרובים חדשים שכבשו בין ישן
וישנים בחדש
חיבין בבעור

ב1

(ב) ועוד כלל אחר אמרו
כל שאינו מאכל אדם ומאכל בהמה
וממין הצובעין
ומתקיים בארץ
יש לו שביעית ולדמיו שביעית
אין לו בעור ואין לדמיו בעור
אי זהו
עקר הלוחף השוטה ועקר הדגדגה
והעקרבנין והחלביצין
והבכריא
וממין הצובעים
הפואה והרכפה
יש להם שביעית ולדמיהן שביעית
אין להם בעור ולא לדמיהן בעור
רבי מאיר אומר
דמיהן מתבערין עד ראש השנה
אמרו לו להן אין בעור קל וחומר לדמיהן

ב2

ולא יהיה לוקח ירקות שדה
ומוכר בשוק
אבל הוא לוקט ובנו מוכר על ידו
לקח לעצמו והותיר
מתר למכרן
(ד) לקח בכור למשתה בנו או לרגל
ולא צרך לו
מתר למכרו

ב3

לולבי האלה והבטנה והאטדין
יש להם שביעית ולדמיהן שביעית
אין להם בעור ולא לדמיהן בעור
אבל לעלין יש בעור מפני שנושרין מאביהן

ב4

זה הכלל
כל שהוא בנותן טעם
חיב לבעור מין בשאינו מינו
ומין במינו
כל שהוא

ג1

(ג) קלפי רמון והנץ שלו
קלפי אגוזים והגלעינין
יש להם שביעית ולדמיהן שביעית

ג2

צדי חיה עופות ודגים
שנזדמנו להם מיני טמאין
מתרים **למכרן**
רבי יהודה אומר
אף מי שנתמנה לו לפי דרכו
לוקח ומוכר
ובלבד שלא תהא אמנותו בכך
וחכמים אוסרין

ג3

(ו) הורד והכפר והקטף והלטם
יש להם שביעית ולדמיהן שביעית
רבי שמעון אומר
אין לקטף שביעית
מפני שאינו פרי

ג4

שביעית אוסרת כל שהוא במינה
ושלא במינה
בנותן טעם

1

(א) כלל גדול אמרו בשביעית
כל המיוחד למאכל אדם אין עושין ממנו מלגמא לאדם ואין צריך לומר לבהמה
וכל שאינו מיוחד למאכל אדם עושין ממנו מלגמא לאדם אבל לא לבהמה
וכל שאינו מיוחד לא למאכל אדם ולא למאכל בהמה
חשב עליו למאכל אדם ולמאכל בהמה
נותנין עליו חמרי אדם וחמרי בהמה
חשב עליו לעצים
הרי הוא כעצים כגון הסיאה והאזוב והקרנית

2 ב

לא יסוך יין וחמץ אבל סך הוא את **השמן**
וכן בתרומה ובמעשר שני
קל מהם שביעית שנתנה להדלקת הנר

3 ב

A (ו) תאנים שלשביעית
אין קוצין אותן במקצה
אבל קוצה אותם בחרבה
B אין דורכין ענבים בגת
אבל דורך הוא בערבה
C ואין עושין זיתים בכר ובקטב
אבל כותש הוא ומכניס לבודידה
רבי שמעון אומר
אף טוחן הוא בבית הבר ומכניס לבודידה
D (ז) אין מבשלין ירק שלשביעית **בשמן** שלתרומה
שלא יביאנו לידי פסול
רבי שמעון מתיר

4 ב

A אין סכין כלים **בשמן** שלשביעית ואם סך יאכל כנגדו
B (ט) עור שסכו בשמן שלשביעית
רבי אליעזר אומר ידלק
וחכמים אומרים יאכל כנגדו
אמרו לפני רבי עקיבא אומר היה רבי אליעזר
עור שסכו בשמן שלשביעית ידלק
אמר להם
שתקו לא אמר לכם מה שרבי אליעזר אומר בו
C (י) ועוד אמרו לפניו אומר היה רבי אליעזר
האוכל פת כותים כאוכל בשר חזיר
אמר להם שתקו לא אמר לכם מה שרבי אליעזר אומר בו

5

(יא) מרחץ שהסקה בתבן או בקש שלשביעית מתר לרחוץ בה
ואם **מתחשב** הוא
הרי זה לא ירחץ

2 א

(ב) שביעית נתנה לאכילה ולשתיה ולסיכה
לאכול דבר שדרכו לאכול
ולסוך דבר שדרכו לסוך

3 א

A (ג) אין מוכרין פרות שביעית
לא במדה ולא במשקל ולא במנין
ולא תאנים במנין ולא ירק במשקל
בית שמאי אומרים אף לא אגדות
ובית הלל אומרים
את שדרכו לאגוד בבית אוגדין אותו בשוק
כגון הכרישין ונץ החלב
B (ד) האומר לפועל הא לך אסר זה ולקט לי ירק היום
שכרו מתר
לקט לי בו ירק היום שכרו אסור
C לקח מן הנחתום ככר בפגדיון
כשאלקט ירקות שדה אביא לך מתר
לקח ממנו סתם לא ישלם לו מדמי שביעית
שאינן פורעין חוב מדמי שביעית
D (ה) אין נותנים
לא לביר ולא לבלן ולא לספר ולא לספן
אבל נותן הוא לביר לשתות
ולכלן הוא נותן מתנת חנם

4 א

A והאחרון האחרון נתפש בשביעית והפרי עצמו אסור
B (ח) אין לוקחים
עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי שביעית
ואם לקח יאכל כנגדן
C אין מביאין
קני זבים וקני זבות וקני יולדות מדמי שביעית
ואם הביא יאכל כנגדן

א1

(א) הפיגם והירבוזין השוטים והחלגולגות כסבר שבהרים והכרפס שבנהרות והגרגר שלאפר פטורין מן המעשרות ונלקחים מכל אדם בשביעית שאין כיוצא בהם נשמר

א2

(ב) שלש ארצות לבעור יהודה ועבר הירדן והגליל ושלש שלש ארצות לכל אחת ואחת גליל העליון וגליל התחתון והעמק מכפר חנניה ולמעלן כל שאינו מגדל שקמין גליל העליון ומכפר חנניה ולמטן כל שהוא מגדל שקמין גליל התחתון ותחום טבריא העמק וביהודה ההר השפלה והעמק ושפלת לוד כשפלת הדרום וההר שלה כהר המלך מבית חורון ועד הים מדינה אחת

א3

A (ד) אוכלין על המפקר אבל לא על השמור רבי יוסי מתיר אף על השמור B אוכלין על הטפיחין ועל הדפרא אבל לא על הסתוניות רבי יהודה מתיר כל זמן שבכרו עד שלא יכלה הקיץ

א4

A (ו) המלקט עשבים לחים עד שייבש המתוק והמגבב ביבש עד שתדר רביעה שניה B עלי קנים ועלי גפנים עד שישרו מאביהם והמגבב ביבש עד שתדר רביעה שניה רבי עקיבא אומר בכלן עד שתדר רביעה שניה

א5

(ח) מי שהיו לו פרות שביעית והגיע שעת הבעור מחלק מזון שלש סעדות לכל אחד ואחד ועניים אוכלין אחר הבעור אבל לא עשירים דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר אחד עניים ואחד עשירים אוכלין אחר הבעור

ב1

רבי יהודה אומר ספיחי חרדל מתרין שלא נחשדו עליהן עוברי עברה

ב2

(ג) ולמה אמרו שלש ארצות שיהיו אוכלין בכל אחת ואחת עד שיכלה האחרון שבה

ג1

רבי שמעון אומר כל הספיחין מתרין חוץ מספיחי כרוב שאין כיוצא בהם בירקות שדה וחכמים אומרים כל הספיחין אסורין

ג2

רבי שמעון אומר לא אמרו שלש ארצות אלא ביהודה ושאר כל הארצות כהר המלך וכל הארצות כאחת לזיתים ולתמרים

ב3

A (ה) הכובש שלשה כבשים בחבית אחת רבי אליעזר אומר אוכלין על הראשון רבי יהושע אומר אף על האחרון רבן גמליאל אמר כל שכלה מינו מן השדה יבער מינו מן החבית והלכה כדבריו רבי שמעון אומר כל ירק אחד לבעור B אוכלין ברגילה עד שיכלו סנריות מבקעת בית נטופה

ג4

A עד אימתי עניים נכנסים לפרדסות עד שתדר רביעה שניה B מאימתי נהנין ושורפין בתבן ובקש שלשביעית משתדר רביעה שניה

ג5

האוכל מעיסת שביעית עד שלא הורמה חלתה חייב מיתה

ב4

A (ז) כיוצא בו המשכיר בית לחברו עד הגשמים עד שתדר רביעה שניה B המדר הנאה מחברו עד הגשמים עד שתדר רביעה שניה

ב5

(ט) מי שהיו לו פרות שביעית שנפלו לו בירשה או שנתנו לו במתנה רבי אליעזר אומר ינתנו לאוכליהן וחכמים אומרים אין החוטא נשכר אלא ימכרו לאוכליהן ודמיהם יתחלקו לכל אדם

א1

A (א) שביעית משמטת את המלוה בשטר ושלא בשטר
הקפת החנות אינה משמטת
ואם עשאה מלוה הרי זו משמטת
רבי יהודה אומר
הראשון הראשון משמט
B שכר שכיר אינו משמט
ואם עשאו מלוה הרי זה משמט

א2

A (ג) פרזבול אינו משמט
זה אחד מן הדברים
שהתקין הלל הזקן כשראה
שנמנעו העם מלהלוות זה את זה
ועוברין על מה שכתוב בתורה
השמר לך
פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגומר
התקין הלל לפרזבול
B (ד) זהו גופו של פרזבול
מוסר אני לכם איש פלוני ופלוני
הדינים שבמקום פלוני
שכל חוב שיש לי שאגבנו
כל זמן שארצה
והדינים חותמין למטה או העדים

א3

A (ח) המחזיר חוב בשביעית
יאמר לו משמט אני
אמר לו אף על פי כן יקבל ממנו
שנאמר וזה דבר השמטה
B כיצא בו רוצח שגלה לעיר מקלט
ורצו אנשי העיר לכבדו
יאמר להם רוצח אני
אמרו לו אף על פי כן יקבל מהם
שנאמר וזה דבר הרוצח

ב1

A רבי יוסי אומר
כל מלאכה שפוסקת בשביעית
משמטת
ושאינה פוסקת בשביעית
אינה משמטת
B (ב) השוחט את הפרה וחלקה
בראש השנה
אם היה החדש מעבר משמט
אם לאו אינו משמט

ב2

A (ה) פרזבול המקדש כשר
והמאחר פסול
B שטרי חוב המקדמים פסולים
והמאחרים כשרים
C אחד לזה מחמשה
כותב פרזבול לכל אחד ואחד
D חמשה לזין מאחד
אינו כותב אלא פרזבול אחד לכלם

ב3

(ט) המחזיר חוב בשביעית
רוח חכמים נוחה ממנו

ג1

A האונס והמפתה והמוציא שם רע
וכל מעשה בית דין
אינן משמטין
B המלוה על המשכון
והמוסר שטרותיו לבית דין
אינן משמטין

ג2

A (ו) אין כותבין פרזבול
אלא על הקרקע
אם אין לו
מזכה הוא בתוך שדהו כל שהוא
B היתה לו שדה ממשכנת בעיר
כותבין עליה פרזבול
C רבי חצפית אומר
כותבין לאיש על נכסי אשתו
וליתומים על נכסי אפטרופין
D (ז) כורת דבורים
רבי אליעזר אומר
הרי היא כקרקע
וכותבין עליה פרזבול
ואינה מקבלת טמאה במקומה
והרודה ממנה בשבת חייב
וחכמים אומרים
אינה כקרקע
ואין כותבין עליה פרזבול
ומקבלת טמאה במקומה
והרודה ממנה בשבת פטור

ג3

A הלזה מן הגר שנתגירו בניו עמו
לא יחזיר לבניו
ואם החזיר
רוח חכמים נוחה ממנו
B כל המטלטלים נקנין במשיכה
וכל המקיים את דברו
רוח חכמים נוחה ממנו

א1

A (א) חמשה לא יתרמו
ואם תרמו אין תרומתן תרומה
החרש והשוטה והקטן
והתורם את שאינו שלו
נכרי שתרם את שלישו
אפלו ברשות
אין תרומתו תרומה
B (ב) חרש המדבר ואינו שומע
לא יתרם
ואם תרם תרומתו תרומה
חרש שדברו בו חכמים בכל מקום
שאינו לא שומע ולא מדבר
C (ג) קטן שלא הביא שתי שערות
רבי יהודה אומר
תרומתו תרומה
רבי יוסי אומר
אם עד שלא בא לעונת נדרים
אין תרומתו תרומה
ומשבא לעונת נדרים תרומתו תרומה

א2

A (ו) חמשה לא יתרמו
ואם תרמו תרומתן תרומה
האלם והשכור והערס והסומא
ובעל קרי
לא יתרמו
ואם תרמו תרומתן תרומה
B (ז) אין תורמין
לא במדה ולא במשקל ולא במנין
אבל תורם הוא
את המדור ואת השקול ואת המנוי
C אין תורמין
בסל ובקפה שהם שלמדה
אבל תורם הוא בהן חצין ושלישן
לא יתרם בסאה חציה שחציה מדה

ב1

(ד) אין תורמין זיתים על השמן
ולא ענבים על היין
ואם תרמו
בית שמאי אומרים
תרומת עצמן בהם
ובית הלל אומרים
אין תרומתן תרומה

ב2

(ח) אין תורמין
שמן על זיתים הנכתישין
ולא יין על ענבים הנדרכות
ואם תרם תרומתו תרומה
ויחזור ויתרם
הראשונה מדמעת בפני עצמה
וחיבין עליה חמש
אבל לא שניה
(ט) ותורמין שמן על זיתים הנכבשים
ויין על ענבים לעשותן צמוקים
הרי שתרם שמן על זיתים לאכילה
וזיתים על זיתים לאכילה
ויין על ענבים לאכילה
וענבים על ענבים לאכילה
ונמלך לדרכן
אינו צריך לתרום

ג1

(ה) אין תורמין מן הלקט ומן השכחה
ומן הפאה ומן ההפקר
ולא ממעשר ראשון שנטלה תרומתו
ולא ממעשר שני והקדש שנפדו
ולא מן החיב על הפטור
ולא מן הפטור על החיב
ולא מן התלוש על המחבר
ולא מן המחבר על התלוש
ולא מן החדש על הישן
ולא מן הישן על החדש
ולא מפרות הארץ
על פרות חוצה לארץ
ולא על פרות חוצה לארץ
על פרות הארץ
ואם תרמו אין תרומתן תרומה

ג2

(י) אין תורמין
מדבר שנגמרה מלאכתו
על דבר שלא נגמרה מלאכתו
ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו
על דבר שנגמרה מלאכתו
ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו
על דבר שלא נגמרה מלאכתו
ואם תרמו תרומתן תרומה

א1

A (א) אין תורמין מן הטהור על הטמא
ואם תרמו תרומתן תרומה
B באמת אמרו
העגול שלדבלה שנטמא מקצתו
תורם מן הטהור שיש בו
על הטמא שיש בו
וכן אגדה שלירק וכן ערמה
C היו שני עגולים
שתי אגדות
שתי ערמות
אחת טמאה ואחת טהורה
לא יתרם מזה על זה
רבי אליעזר אומר
תורמין מן הטהור על הטמא

א2

A (ד) אין תורמין ממין על שאינו מינו
ואם תרם אין תרומתו תרומה
B כל מין חטים אחד
כל מין תאנים וגרורות ודבלה אחד
ותורם מזה על זה

ב1

A (ב) אין תורמין מן הטמא על הטהור
ואם תרם שוגג תרומתו תרומה
ומזיד לא עשה כלום
B וכן בן לוי שהיה לו מעשר טבל
היה מפריש עליו והולך
שוגג מה שעשה עשוי
מזיד לא עשה כלום
רבי יהודה אומר
אם היה יודע בו בתחלה
אף על פי שהוא שוגג לא עשה כלום

ב2

A כל מקום שיש כהן תורם מן היפה
וכל מקום שאין כהן תורם מן המתקים
רבי יהודה אומר
לעולם הוא תורם מן היפה
B (ה) תורמין בצל קטן שלם
ולא חצי בצל גדול
רבי יהודה אומר
לא כי אלא חצי בצל גדול
וכן היה רבי יהודה אומר
תורמין בצלים מבני המדינה
על הכפרים
אבל לא מן הכפרים על בני המדינה
מפני שהוא מאכל פוליטיקין
(ו) ותורמין זיתי שמן על זיתי כבש
ולא זיתי כבש על זיתי שמן
ויין שאינו מבשל על המבשל
ולא מן המבשל על שאינו מבשל

ג1

A (ג) המטביל כלים בשבת
שוגג ישתמש בהם
מזיד לא ישתמש בהם
B המעשר והמבשל בשבת
שוגג יאכל
מזיד לא יאכל
C הנוטע בשבת
שוגג יקים
מזיד יעקר
ובשביעית בין שוגג בין מזיד יעקר

ג2

A זה הכלל
כל שהוא כלאים בחברו
לא יתרם מזה על זה
אפלו מן היפה על הרע
וכל שאינו כלאים בחברו
תורם מן היפה על הרע
אבל לא מן הרע על היפה
ואם תרם מן הרע על היפה
תרומתו תרומה
חוץ מן הזונין על החטים שאינן אכל
B והקשות והמלפפון מין אחד
רבי יהודה אומר שני מינין

א1

(א) התורם קשות ונמצאת מרה
אבטיח ונמצא סרוח
תרומה ויחזור ויתרם

א2

(ג) השתפין שתורמו זה אחר זה
רבי עקיבא אומר
תרומת שניהם תרומה
וחכמים אומרים
תרומת הראשון תרומה
רבי יוסי אומר
אם תרם הראשון כשעור
אין תרומת השני תרומה
ואם לא תרם הראשון כשעור
תרומת השני תרומה

א3

(ה) האומר תרומת הכרי זה בתוכו
ומעשרותיו בתוכו
תרומת מעשר זה בתוכו
רבי שמעון אומר קרא שם
וחכמים אומרים
עד שיאמר בצפוניו או בדרומו
רבי אלעזר חסמא אומר
האומר תרומת הכרי ממנו עליו
קרא שם
רבי אליעזר בן יעקב אומר
האומר עשור מעשר זה
עשוי תרומת מעשר עליו
קרא שם

א4

הנכרי והכותי תרומתן תרומה
ומעשרותיהן מעשר
והקדשן הקדש

ב1

התורם חבית שליוין
ונמצאת שלחמץ
אם ידוע שהיתה שלחמץ
עד שלא תרמה
אינה תרומה
אם משתרמה החמיצה
הרי זו תרומה
אם ספק תרומה ויחזור ויתרם
הראשונה אינה מדמעת בפני עצמה
ואין חיבין עליה חמש
וכן השניה

ב2

(ד) במה דברים אמורים
בשלא דבר
אבל הרשה את בן ביתו
או את עבדו או את שפחתו לתרום
תרומתו תרומה
בטל
אם עד שלא תרם בטל
אין תרומתו תרומה
ואם משתרם בטל תרומתו תרומה

ב3

(ו) המקדים תרומה לבכורים
מעשר ראשון לתרומה
מעשר שני לראשון
אף על פי שהוא עובר בלא תעשה
מה שעשה עשוי
שנאמר מלאתך ודמעך לא תאחר
(ז) ומנין שיקדמו הבכורים לתרומה
זה קרוי תרומה וראשית
וזה קרוי תרומה וראשית
אלא יקדמו הבכורים
שהן בכורים לכל
ותרומה לראשון שהיא ראשית
ומעשר ראשון לשני שיש בו ראשית

ב4

רבי יהודה אומר
אין לנכרי כרם רבעי
וחכמים אומרים יש לו

ג1

(ב) נפלה אחת מהן לתוך
החלין אינה מדמעת
נפלה שניה למקום אחר
אינה מדמעת
נפלו שתיהן למקום אחד
מדמעות כקטנה שבשתייהן

ג2

הפועלים אין להן רשות לתרום
חוץ מן הדרכות
שהן מטמאים את הגת מיד

ג3

(ח) המתכון לומר תרומה ואמר מעשר
מעשר ואמר תרומה
עולה ואמר שלמים
שלמים ואמר עולה
שאיני נכנס לבית זה ואמר לזה
שאיני נהנה לזה ואמר לזה
לא אמר כלום
עד שיהיו פיו ולבו שוין

ג4

תרומת הנכרי מדמעת
וחיבים עליה חמש
ורבי שמעון פוטר

א1

A (א) המפריש מקצת תרומה ומעשרות מוציא ממנו תרומה עליו אבל לא למקום אחר רבי מאיר אומר אף מוציא הוא למקום אחר תרומה ומעשרות B (ב) מי שהיו פרותיו במגורה ונתן סאה לבן לוי וסאה לעני מפריש עוד שמונה סאין ואוכלן דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אינו מפריש אלא לפי חשבון

א2

(ו) בשלשה פרקים משערים את הכלכלה בבכורות ובסיפות ובאמצע הקיץ

א3

A (ח) רבי יהושע אומר תאנים שחורות מעלות את הלבנות והלבנות מעלות את השחורות עגולי דבלה הגדולים מעלים את הקטנים והקטנים מעלין את הגדולים העגולים מעלין את המלבנים והמלבנים מעלין את העגולים רבי אליעזר אוסר ורבי עקיבא אומר בידוע מה נפלה אין מעלות זו את זו וכשאינו ידוע מה נפלה מעלות זו את זו (ט) כיצד חמשים תאנים שחורות וחמשים לבנות נפלה שחורה שחורות אסורות והלבנות מתרות נפלה לבנה לבנות אסורות ושחורות מתרות בשאינו ידוע מה נפלה מעלות זו את זו ובזו רבי אליעזר מחמיר ורבי יהושע מקל B (י) ובזו רבי אליעזר מקל ורבי יהושע מחמיר בדורס לטרא קציעות על פי הכד ואינו יודע איזוהי רבי אליעזר אומר רואין אותן כאלו הן פרודות והתחתונות מעלות את העליונות רבי יהושע אומר לא תעלה עד שיהיו שם מאה כד

ב1

A (ג) שעור תרומה עין יפה אחד מארבעים בית שמאי אומרים משלים והבינונית מחמשים והרעה מששים B תרם ועלה בידו אחד מששים תרומה ואינו צריך לתרום חזר והוסיף חייב במעשרות עלה בידו מששים ואחד תרומה ויחזור ויתרם כמות שהוא למוד במדה ובמשקל ובמנין רבי יהודה אומר אף שלא מן המקף

ב2

המונה משבח והמודד משבח ממנו והשוקל משבח משלשתן

ב3

A (יא) סאה תרומה שנפלה על פי מגורה וקפאה רבי אליעזר אומר אם יש בקפוי מאה סאה תעלה באחד ומאה ורבי יהושע אומר לא תעלה B סאה תרומה שנפלה על פי מגורה יקפאנה ואם כן למה אמרו תרומה עולה באחד ומאה אם אינו ידוע אם כלולות הן או לאין נפלה

ג1

A (ד) האומר לשלוחו צא ותרם תורם כדעתו שלבעל הבית אם אינו יודע דעתו שלבעל הבית תורם כבינונית אחד מחמשים פחת עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה אם נתכון להוסיף אפלו אחת אין תרומתו תרומה B (ה) המרבה בתרומה רבי אליעזר אומר אחד מעשרה כתרומת מעשר יתר מכאן יעשנה תרומת מעשר למקום אחר רבי ישמעאל אומר מחצה חלין ומחצה תרומה רבי טרפון ורבי עקיבא אומרים עד שישיר שם חלין

ג2

(ז) רבי אליעזר אומר תרומה עולה באחד ומאה רבי יהושע אומר במאה ועוד ועוד זה אין לו שעור רבי יוסי בן משלם אומר ועוד קב למאה סאה שתות למדמע

ג3

A (יב) שתי קפות ושתי מגורות שנפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזו מהן נפלה מעלות זו את זו רבי שמעון אומר אפלו הן בשתי עירות מעלות זו את זו B (יג) אמר רבי יוסי מעשה בא לפני רבי עקיבא בחמשים אגדות שלירק שנפלה אחת מהן לתוכן חציה תרומה ואמרתי לפניו תעלה לא שהתרומה תעלה בחמשים ואחד אלא שהיו שם מאה ושני חציים

1

(א) סאה תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה חליץ
או למעשר ראשון או למעשר שני או להקדש בין טמאין בין טהורים
ירקבו

אם טהורה היתה אותה הסאה ימכרו לכהנים בדמי תרומה חוץ מדמי אותה סאה
ואם למעשר ראשון נפלה יקרא שם לתרומת מעשר
ואם למעשר שני או להקדש נפלה הרי אלו יפדו
ואם טמאים היו אותן החליץ
יאכלו נקודים או קליות או ילושו במי פרות או יתחלקו לעיסות
כדי שלא יהא במקום אחד כביצה

ב2

(ג) סאה תרומה טהורה
שנפלה למאה חליץ טמאין
תעלה ותאכל נקודים או קליות
או תלוש במי פרות
או תתחלק לעיסות
כדי שלא יהא במקום אחד כביצה

א2

(ב) סאה תרומה טמאה
שנפלה לתוך מאה חליץ טהורין
רבי אליעזר אומר
תרום ותשרף
שאני אומר
סאה שנפלה היא סאה שעלתה
וחכמים אומרים
תעלה ותאכל נקודים או קליות
או תלוש במי פרות
או תתחלק לעיסות
כדי שלא יהא במקום אחד כביצה

ג2

(ד) סאה תרומה טמאה
שנפלה למאה סאה תרומה טהורה
בית שמאי אוסרים
ובית הלל מתירין
אמרו בית הלל לבית שמאי
הואיל וטהורה אסורה לזרים
וטמאה אסורה לכהנים
מה טהורה עולה אף טמאה תעלה
אמרו להם בית שמאי לא
אם העלו החליץ הקלין
המתירין לזרים
את הטהורה
תעלה תרומה החמורה
האסורה לזרים
את הטמאה
לאחר שהודו
רבי אליעזר אומר
תרום ותשרף
וחכמים אומרים
אבדה במעוטה

ב3

A (ז) סאה תרומה שנפלה למאה
הגביהה ונפלה אחרת
הגביהה ונפלה אחרת
הרי זו מתרת
עד שתרכבה תרומה על החליץ
B (ח) סאה תרומה שנפלה למאה
ולא הספיק להגביהה
עד שנפלה אחרת
הרי זו אסורה
ורבי שמעון מתיר

א3

A (ה) סאה תרומה שנפלה למאה
הגביהה ונפלה למקום אחר
רבי אליעזר אומר
מדמעת כתרומה ודאי
וחכמים אומרים
אינה מדמעת אלא לפי חשבון
B (ו) סאה תרומה
שנפלה לפחות ממאה ונדמעו
ונפל מן המדמע למקום אחר
רבי אליעזר אומר
מדמעת כתרומה ודאי
וחכמים אומרים
אין המדמע מדמע אלא לפי חשבון
ואין המחמץ מחמץ אלא לפי חשבון
ואין מים שאובים פוסלים את המקוה
אלא לפי חשבון

ג3

A (ט) סאה תרומה שנפלה למאה
וטחנן ופחתו
כשם שפחתו החליץ
כך פחתה התרומה ומתור
B סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה
וטחנן והותירו
כשם שהותירו החליץ
כך הותירה התרומה ואסור
אם ידוע שהחטים שלחליץ
יפות משלתרומה
מתר

4

סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה
ואחר כך נפלו שם חליץ
אם שוגג מתר ואם מזיד אסור

א1

(א) **האוכל** תרומה שוגג משלם **קרן וחמש**
 אחד האוכל ואחד השותה ואחד הסך
 אחד תרומה טהורה ואחד תרומה טמאה
 משלם חמשה וחמש חמשה

א2

A (ב) בת ישראל **שאכלה** תרומה
 ואחר כך נשאת לכהן
 אם תרומה שלא זכה בה כהן אכלה
 משלמת **קרן וחמש** לעצמה
 ואם תרומה שזכה בה כהן אכלה
 משלמת קרן לבעלים
 וחמש לעצמה
 מפני שאמרו האוכל תרומה שוגג
 משלם קרן לבעלים וחמש לכל מי שירצה
B (ג) **המאכיל** את פועליו ואת אורחיו תרומה
 הוא משלם את **הקרן**
 והם משלמין את **החמש**
 דברי רבי מאיר
 וחכמים אומרים
 הם משלמין קרן וחמש
 והוא משלם להם דמי סעודתן
C (ד) הגונב תרומה ולא **אכלה**
 משלם תשלומי כפל דמי תרומה
 אכלה משלם שני **קרנים וחמש**
 קרן וחמש מן החלין
 וקרן דמי תרומה
 גנב תרומת הקדש ואכלה
 משלם שני חמשים וקרן
 שאין בהקדש תשלומי כפל

ב1

אינו משלם תרומה אלא חלין מתקנים
 והם נעשין תרומה
 והתשלומין תרומה
 אם רצה הכהן למחול אינו מוחל

ב2

A (ה) **אין משלמין מן** הלקט ומן השכחה
 ומן הפאה ומן ההפקר
 ולא ממעשר ראשון שנטלה תרומתו
 ולא ממעשר שני והקדש שנפדו
 שאין הקדש פודה את הקדש
 דברי רבי מאיר
 חכמים מתירין באלו
B (ו) רבי אליעזר אומר
 משלמין **ממין** על שאינו מינו
 ובלבד שישלם מן היפה על הרע
 ורבי עקיבא אומר
 אין משלמין אלא ממין על מינו
 לפיכך אם אכל קשואין שלערב שביעית
 ימתין לקשואין שלמוצאי שביעית וישלם מהם
C **ממקום** שרבי אליעזר מקל
 משם רבי עקיבא מחמיר
 שנאמר ונתן לכהן את הקדש
 כל שהוא ראוי להיות קדש
 דברי רבי אליעזר
 ורבי עקיבא אומר
 ונתן לכהן את הקדש
 קדש שאכל

א1

(א) האוכל תרומה מזיד
משלם את הקרן
ואינו משלם את החמש
התשלומין חלין
אם רצה הכהן למחול מוחל

ב1

(ב) בת כהן שנשאת לישראל
ואחר כך אכלה תרומה
משלמת את הקרן
ואינה משלמת את החמש
ומיתתה בשרפה
נשאת לאחד מכל הפסולין
משלמת קרן וחמש
ומיתתה בחנק
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
זו וזו משלמות את הקרן
ואינן משלמות את החמש
ומיתתן בשרפה

ג1

(ג) המאכיל את בניו קטנים
ואת עבדיו בין גדולים בין קטנים
האוכל תרומת חוצה לארץ
והאוכל פחות מכזית תרומה
משלם את הקרן
ואינו משלם את החמש
והתשלומין חלין
אם רצה הכהן למחול מוחל

2

(ד) זה הכלל
כל המשלם קרן וחמש התשלומין תרומה
אם רצה הכהן למחול אינו מוחל
וכל המשלם את הקרן ואינו משלם את החמש התשלומין חלין
אם רצה הכהן למחול מוחל

3

(ה) שתי קפות אחת שלתרומה ואחת שלחלין שנפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן
ואין ידוע לאיזו מהן נפלה
הרי אני אומר
לתוך שלתרומה נפלה

א4

אין ידוע איזו היא שלתרומה
ואיזו היא שלחלין
אכל אחת מהן פטור
והשניה נוהג בה כתרומה
וחיבת בחלה
דברי רבי מאיר
רבי יוסי פוטר
אכל אחר את השניה פטור
אכל אחד את שתיהן
משלם כקטנה שבשתיהן

ב4

(ו) נפלה אחת מהן לתוך החלין
אינה מדמעתן
והשניה נוהג בה כתרומה
וחיבת בחלה
דברי רבי מאיר
ורבי יוסי פוטר
נפלה שניה למקום אחר
אינה מדמעתן
נפלו שתיהן למקום אחד
מדמעות כקטנה שבשתיהן

ג4

(ז) זרע את אחת מהן פטור
והשניה נוהג בה כתרומה
וחיבת בחלה
דברי רבי מאיר
ורבי יוסי פוטר
זרע אחר את השניה פטור
זרע אחד את שתיהן
בדבר שזרעו כלה מתר
ובדבר שאין זרעו כלה אסור

א1

A (א) האשה שהיתה אוכלת בתרומה באו ואמרו לה מת בעליך או גרשך וכן העבד שהיה אוכל בתרומה ובאו ואמרו לו מת רבך או מכרך לישראל או נתנך במתנה או עשאך בן חרין וכן כהן שהיה אוכל בתרומה ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה רבי אליעזר מחייב קרן וחמש ורבי יהושע פוטר B היה עומד ומקריב על גבי המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה רבי אליעזר אומר כל הקרבנות שהקריב על גבי המזבח פסולים ורבי יהושע מכשיר

C נודע שהוא בעל מום עבודתו פסולה א2

A (ד) יין שלתרומה שנתגלה ישפך ואין צריך לומר שלחלין B שלשה משקין אסורים משום גלוי המים והיין והחלב ושאר כל המשקין מתרים

א3

(ח) חבית שלתרומה שנולד בה ספק טמאה רבי אליעזר אומר אם היתה מנחת במקום התרפה יניחנה במקום המצנע ואם היתה מגלה יכסנה ורבי יהושע אומר אם היתה מנחת במקום המצנע יניחנה במקום התרפה ואם היתה מכסה יגלנה רבן גמליאל אומר אל יחדש בה דבר

ב1

A (ב) וכלם שהיתה תרומה בתוך פיהם רבי אליעזר אומר יבלעו ורבי יהושע אומר יפלטו B אמרו לו נטמאת ונטמאת תרומה רבי אליעזר אומר יבלע ורבי יהושע אומר יפלט C טמא היית וטמאה היתה תרומה או נודע שהוא טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו או שטעם טעם פשפש לתוך פיו הרי זה יפלט

ב2

A כמה יהיו אסורין כדי שיצא הרחש ממקום קרוב וישתה B (ה) שעור המים המגלין כדי שתאבד בהם המרה רבי יוסי אומר בכלים כל שהן ובקרקעות ארבעים סאה

ב3

A (ט) חבית שנשברה בגת העליונה והתחתונה טמאה מודה רבי אליעזר ורבי יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל ואם לאו רבי אליעזר אומר תרד ותטמא ואל יטמאנה בידיו B (י) וכן חבית שלשמן שנשפכה מודה רבי אליעזר ורבי יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל ואם לאו רבי אליעזר אומר תרד ותבלע ואל יבלענה בידיו (יא) ועל זו ועל זו אמר רבי יהושע לא זו היא תרומה שאני מזהר עליה מלטמאה אלא מלאכלה

ג1

A (ג) היה אוכל באשכול ונכנס מן הגנה לחצר רבי אליעזר אומר יגמר ורבי יהושע אומר לא יגמר B חשכה לילי שבת רבי אליעזר אומר יגמר ורבי יהושע אומר לא יגמר

ג2

A (ו) נקורי תאנים וענבים וקשוואין והדלועין והאבטיחים והמלפפונות אפלו הם ככר אחד גדול ואחד קטן אחד תלוש ואחד מחבר כל שיש בו לחה אסור ונשוכת הנחש אסורה מפני סכנת נפשות B (ז) המשמרת שליין אסורה משום גלוי רבי נחמיה מתיר

ג3

A ובל טטמאה כיצד היה עובר ממקום למקום וככרות שלתרומה בידו אמר לו נכרי תן לי אחת מהן ואטמאה ואם לאו הרי אני מטמא את כלן רבי אליעזר אומר יטמא את כלן ואל יתן לו אחת מהן ויטמא רבי יהושע אומר יניח לפניו אחת מהן על הסלע B (יב) וכן נשים שאמרו להם גוים תנו אחת מכם ונטמאה ואם לאו הרי אנו מטמאים את כלכם יטמאו את כלן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל

א1

(א) **הזורע** תרומה
שווג יופך
ומזיד יקים
אם הביאה שלישי
בין שווג בין מזיד יקים
ובפשתן מזיד יופך

ב1

A (ב) **וחיבת** בלקט ובשכחה ובפאה
ועניי ישראל ועניי כהנים מלקטים
ועניי ישראל מוכרין את שלהם לכהנים
בדמי תרומה
והדמים שלהם
רבי טרפון אומר
לא ילקטו אלא עניי כהנים
שמה ישכחו ויתנו לתוך פיהם
אמר לו רבי עקיבא
אם כן לא ילקטו אלא טהורים
B (ג) **וחיבת** במעשרות ובמעשר עני
ועניי ישראל ועניי כהנים נוטלים
ועניי ישראל מוכרין את שלהם לכהנים
בדמי תרומה
והדמים שלהם

ב2

A (ה) מאה לגנה שלתרומה ואחת שלחלין
כלן מתרין **בדבר שזרעו כלה**
אבל בדבר שאין זרעו כלה
אפלו מאה שלחלין ואחת שלתרומה
כלן אסורין
B (ו) הטבל
גדוליו מתרין **בדבר שזרעו כלה**
אבל בדבר שאין זרעו כלה
גדולי גדולין אסורין
איזהו דבר שאין זרעו כלה
כגון הלוף והשום והבצלים
רבי יהודה אומר השום כשעורים

א2

A (ד) **גדולי** תרומה תרומה
וגדולי גדולין חלין
אבל הטבל ומעשר ראשון
וספיחי שביעית ותרומת חוצה לארץ
והמדמע והבכורים
גדוליהן חלין
B **גדולי** הקדש ומעשר שני חלין
ופודה אותם בזמן **זרעם**

ג1

A החובט משבח
B והדש כיצד יעשה
תולה כפיפות בצוארי בהמה
ונותן לתוכן מאותו המין
נמצא לא זומם את הבהמה
ולא מאכיל את התרומה

ג2

A (ז) המנכש עם הנכרי בחסיות
אף על פי שפרותיו טבל
אוכל מהם עראי
B שתילי תרומה שנטמאו
שתלן טהרו מלטמא
ואסורין **מלאכול** עד שיגם את האכל
רבי יהודה אומר
עד שיגם וישנה

א1

(א) בצל שנתנו בתוך עדשים
אם שלם מתר ואם חתכו בנותן טעם
ושאר כל התבשיל בין שלם בין מחתך בנותן טעם
רבי יהודה מתיר בצחנה
שאינו אלא לטול את הזהמא

א2

A (ב) שעורים שנפלו לתוך הבור שלמים
אף על פי שהבאישו מימיו מתירין
B (ג) הרודה פת חמה ונתנה על פי חבית שליין תרומה
רבי מאיר אוסר ורבי יהודה מתיר
רבי יוסי מתיר בשלחטים ואוסר בשלשעורים
מפני שהשעורים שואבות
C (ד) תנור שהסיקו בכמון שלתרומה ואפה בו
הפת מתרת שאין טעם כמון אלא ריח כמון

א3

A (ז) זיתי חלין שכבשן עם זיתי תרומה
פצועי חלין עם פצועי תרומה
פצועי חלין עם שלמי תרומה או במי תרומה אסור
אבל שלמי חלין עם פצועי תרומה מתר
B (ח) דג טמא שכבשו עם דג טהור
כל גרב שהוא מחזיק סאתים
אם יש בו משקל עשרה זוז ביהודה
שהן חמש סלעים בגליל דג טמא
צירו אסור
רבי יהודה אומר רביעית בסאתים
ורבי יוסי אומר אחד מששה עשר בו
C (ט) חגבים טמאים שנכבשו עם חגבים טהורים
לא פסלו את צירם
העיד רבי צדוק על ציר חגבים טמאים שהוא טהור

א4

(יב) ביצה שנתבשלה בתבלין אסורין
אפלו חלמון שלה אסור
מפני שהוא בולע

ב1

תפוח שרסקו ונתנו לתוך עיסה וחמצה
הרי זה אסורה

ב2

A (ה) תלתן שנפלה לתוך הבור שליין
בתרומה ובמעשר שני
אם יש בזרע כדי לתן טעם אבל לא בעץ
בשביעית ובכלאי הכרם והקדש
אם יש בזרע ובעץ כדי לתן טעם
B (ו) מי שהיו לו חבילי תלתן שלכלאי הכרם
ידלקו
C היו לו חבילי תלתן שלטבל
כותש ומחשב כמה זרע יש בהם ומפריש את הזרע
ואינו צריך להפריש את העץ
אם הפריש לא יאמר
אכתש ואטל את העץ ואתן את הזרע
אלא נותן את העץ עם הזרע

ב3

A (י) כל הנכבשים זה עם זה מתרים אלא עם החסית
חסית שלחלין עם חסית שלתרומה
ירק שלחלין עם חסית שלתרומה אסור
אבל חסית שלחלין עם ירק שלתרומה מתר
B (יא) רבי יוסי אומר
כל הנשלקים עם התרדים אסורים
מפני שהם נותנין את הטעם
רבי שמעון אומר
כרוב שלשקיא עם כרוב שלבעל אסור
מפני שהוא בולע
C רבי עקיבא אומר
כל המתבשלין זה עם זה מתרים אלא עם בשר
רבי יוחנן בן נורי אומר
הכבד אוסרת ואינה נאסרת
מפני שהיא פולטת ואינה בולעת

ב4

מי שלקות ומי כבשים שלתרומה
אסורים לזרים

א1

A (א) אין נותנין דבלה וגרורות לתוך המורים
מפני שהוא מאבדן
אבל נותנין את היין למורים
B ואין מפטמין את השמן
אבל עושים את היין יינומלין
C אין מבשלים יין שלתרומה
מפני שהוא ממעיטו
רבי יהודה מתיר מפני שהוא משביחו
D (ב) דבש תמרים ויין תפוחים וחמץ סתוניות
ושאר כל מי פרות שלתרומה
רבי אליעזר מחיב קרן וחמש
ורבי יהושע פוטר
E ורבי אליעזר מטמא משום משקה
אמר רבי יהושע
לא מנו חכמים שבעה משקים כמוני פטמים
אלא אמרו שבעה משקין טמאים
ושאר כל המשקין טהורין

א2

A (ד) עקצי תאנים
וגרורות והכליסים והחרובין שלתרומה
אסורים לזרים
B (ה) גרעיני תרומה בזמן שהוא מכנסן אסורות
ואם השליכן מתרות
C וכן עצמות הקדשים בזמן שהוא מכנסן אסורין
ואם השליכן מתרין
D המרסן מתר
E סבין שלחדשות אסורות ושלישנות מתרות
ונוהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחלין

א3

A (ט) **כרשיני תרומה**
מאכילין אותם לבהמה ולחיה ולתרנגולים
B ישראל ששכר פרה מכהן
מאכילה **כרשיני תרומה**
וכהן ששכר פרה מישראל
אף על פי שמוזנותיה עליו לא יאכילנה כרשיני תרומה
C ישראל ששם פרה מכהן
לא יאכילנה **כרשיני תרומה**
וכהן ששם פרה מישראל
מאכילה כרשיני תרומה

ב1

A (ג) אין עושין תמרים דבש
ולא תפוחים יין ולא סתוניות חמץ
ושאר כל הפרות
אין משנין אותם מבריתן בתרומה ובמעשר שני
אלא זיתים וענבים בלבד
B אין סופגין ארבעים משום ערלה
אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים
C ואין מביאין בכורים משקין
אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים
D ואינו מטמא משום משקה
אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים
E ואין מקריבין על גבי המזבח
אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים

ב2

A המסלת קב או קבים לסאה לא יאבד את השאר
אלא יניחנו במקום המצנע
B (ו) מגורה שפנה ממנה חטי תרומה
אין מחיבין אותו להיות יושב ומלקט אחת אחת
אלא מכבד כדרכו ונותן לתוכה חלין
C (ז) וכן חבית שלשמן שנשפכה
אין מחיבין אותו להיות יושב ומטפח
אלא נוהג בה כדרך שהוא נוהג בחלין
D (ח) המערה מכד לכד ונטף שלש טפים
נותן לתוכה חלין
הרכינה ומצה הרי זו תרומה
E וכמה תהא בתרומת מעשר שלדמאי ויוליכנה לכהן
אחד משמונה לשמינית

ב3

A (י) **מדליקין שמן שרפה**
בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובמבואות האפלין
ועל גבי החולין ברשות כהן
B בת ישראל שנשאת לכהן
והיא למודה לבא אצל אביה
אביה **מדליק** ברשותה
C **מדליקין** בבית המשתה אבל לא בבית האבל
דברי רבי יהודה
ורבי יוסי אומר
בבית האבל אבל לא בבית המשתה
רבי מאיר אוסר כאן וכאן
רבי שמעון מתיר כאן וכאן

א1

(א) כלל אמרו במעשרות
כל שהוא אכל ונשמר
וגדוליו מן הארץ
חייב במעשרות

א2

A (ב) מאימתי הפרות חייבין במעשרות
התאנים משבחו
הענבים והאבשים משהבאישו
האוג והתותים משיאדימו וכל האדמים משיאדימו
הרמונים משימסו
התמרים משיטילו שאור
האפרסקים משיטילו גידים
האגוזים משיעשו מגורה
רבי יהודה אומר
האגוזים והשקדים משיעשו קלפה
B (ג) החרובין משינקדו וכל השחורים משינקדו
האגסים והקרטומלין הפרישים והעזרדים משיקרחו
וכל הלבנים משיקרחו
התלתן משצמח
התבואה והזיתים משיכניסו שליש

א3

A (ה) איזהו גרנן למעשרות
הקשואים והדלועים משיפקסו
ואם אינו מפקס משיעמיד ערמה
B אבטיח משישלק
ואם אינו משלק עד שיעשה מקצה

א4

A (ו) הפרד והצמוקין והחרובין
משיעמיד ערמה
B הבצלים משיפקל ואם אינו מפקל
משיעמיד ערמה
C התבואה משימרח ואם אינו ממרח
עד שיעמיד ערמה

א5

A (ח) העגול משיחליקנו
מחליקים בתאנים ובענבים שלטבל
רבי יהודה אוסר
B המחליק בענבים לא הכשר
רבי יהודה אומר הכשר

ב1

ועוד כלל אחר אמרו
כל שתחלתו אכל וסופו אכל
אף על פי שהוא שומרו להוסיף אכל
חייב קטן וגדול
וכל שאין תחלתו אכל אבל סופו אכל
אינו חייב עד שיעשה אכל

ב2

A (ד) ובירק
הקשואים והדלועים והאבטיחים והמלפפונות
התפוחים
והאתרוגין
חייבים גדולים וקטנים
רבי שמעון פוטר את האתרוגין בקטן
B החייב בשקדים המרים פטור במתוקים
החייב במתוקים פטור במרים

ב3

A ירק הנאגד משיאגד
אם אינו אוגד עד שימלא את הכלי
ואם אינו ממלא את הכלי עד שילקט כל צרכו
B כלכלה עד שיחפה
ואם אינו מחפה עד שימלא את הכלי
ואם אינו ממלא את הכלי עד שילקט כל צרכו
במה דברים אמורים במוליך לשוק
אבל במוליך לביתו
אוכל מהם עראי עד שהוא מגיע לביתו

ב4

A הקטניות משיכבר ואם אינו כובר עד שימרח
אף על פי שמרח
נוטל מן הקטעים ומן הצדדים
וממה שבתוך התבן ואוכל
B (ז) היין משיקפה
אף על פי שקפה
קולט מן הגת העליונה ומן הצנור ושותה
C השמן משיירד לעוקה
אף על פי שירד
נוטל מן העקל ומבין הממל ומבין הפצים
ונותן לחמיטה ולתמחוי
אבל לא יתן לקדרה וללפס כשהן רותחין
רבי יהודה אומר
לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חמץ וציר

ב5

A הגרוגרות משידוש
ומגורה משיעגל
B היה דש בחבית ומעגל במגורה
נשברה החבית ונפחתה המגורה לא יאכל מהם עראי
רבי יוסי מתיר

א1

(א) היה עובר בשוק ואמר

טלו לכם תאנים

אוכלין ופטורין

לפיכך אם הכניסו לבתייהם מתקנים ודאי

טלו והכניסו לבתיכם לא יאכלו מהם עראי

לפיכך אם הכניסו לבתייהם אינם מתקנים אלא דמאי

א2

(ג) המעלה פרות מן הגליל ליהודה

או עולה לירושלם

אוכל מהם עד שהוא מגיע למקום שהוא הולך

וכן בחזרה

רבי מאיר אומר

עד שהוא מגיע למקום השביתה

א3

(ד) פרות שתרמן עד שלא נגמרה מלאכתן

רבי אליעזר אוסר מלאכול מהם עראי

וחכמים מתירין חוץ מכלכלת תאנים

א4

(ה) האומר לחברו הילך איסר זה

ותן לי בו חמש תאנים

לא יאכל עד שיעשר

דברי רבי מאיר

רבי יהודה אומר

אוכל אחת אחת פטור ואם צרף חייב

אמר רבי יהודה

מעשה בגנת ורדים שהיתה בירושלם

והיו תאנים נמכרות משלש ומארבע באסר

ולא הפרש ממנה תרומה ומעשר מעולם

א5

(ז) השוכר את הפועל לקצות עמו בתאנים

אמר לו על מנת שאכל תאנים אוכל ופטור

על מנת שאכל אני ובני ביתי או שיאכל בני בשכרי

הוא אוכל ופטור ובנו אוכל וחייב

על מנת שאכל בשעת הקציעה ולאחר הקציעה

בשעת הקציעה אוכל ופטור

ולאחר הקציעה אוכל וחייב

שאינו אוכל מן התורה

זה הכלל

האוכל מן התורה פטור ושאינו אוכל מן התורה חייב

(ח) היה עושה בלבסים לא יאכל בבנות שבע

בבנות שבע לא יאכל בלבסים

אבל מונע הוא את עצמו עד שמגיע למקום היפות ואוכל

ב1

(ב) היו יושבין בשער או בחנות ואמר

טלו לכם תאנים

אוכלין ופטורין

ובעל השער ובעל החנות חייבין

רבי יהודה פוטר עד שיחזיר את פניו

או עד שישנה מקום ישיבתו

ב2

והרוכלין המחזירין בעירות

אוכלים עד שמגיעים למקום הלינה

רבי יהודה אומר

הבית הראשון הוא ביתו

ב3

כלכלת תאנים שתרמה

רבי שמעון מתיר

וחכמים אוסרין

ב4

(ו) האומר לחברו הילך אסר זה

בעשר תאנים שאבר לי

בורר ואוכל

באשכול שאבר לי מגרגר ואוכל

ברמון שאבר לי פורט ואוכל

באבטיח שאבר לי סופת ואוכל

אבל אם אמר לו בעשרים תאנים אלו

בשני אשכולות אלו

בשני רמונים אלו

בשני אבטיחים אלו

אוכל כדרכו ופטור מפני שקנה במחבר לקרקע

ב5

המחליף עם חברו

זה לאכול וזה לאכול

זה לקצות וזה לקצות

זה לאכול וזה לקצות

חייב

רבי יהודה אומר

המחליף לאכול חייב

ולקצות פטור

א1

A (א) המעביר **תאנים** בחצרו לקצות בניו ובני ביתו אוכלים ופטורין **הפועלים** שעמו בזמן שאין להם עליו מזונות אוכלין ופטורין אבל אם יש להם עליו מזונות הרי אלו לא יאכלו **B** (ב) המוציא **פועליו** לשדה בזמן שאין להם עליו מזונות אוכלין ופטורין ואם יש להם עליו מזונות אוכלין אחת אחת מן התאנה אבל לא מן הסל ולא מן הקפה ולא מן המקצה **C** (ג) השוכר את **הפועל** לעשות בזיתים אמר לו על מנת לאכול זיתים אוכל אחד אחד פטור ואם צרף חיב **D** לנכש בבצלים אמר לו על מנת לאכול ירק מקרטם עלה עלה ואוכל ואם צרף חיב

א2

A (ה) איזוהי חצר שהיא חיבת במעשרות רבי ישמעאל אומר חצר הצורית שהכלים נשמרים בתוכה **B** רבי עקיבא אומר כל שאחד פותח ואחד נועל פטורה **C** רבי נחמיה אומר כל שאין אדם בוש מלאכול בתוכה חיבת **D** רבי יוסי אומר כל שנכנס לה ואין אומר לו מה אתה מבקש פטורה

א3

A (ח) **תאנה שהיא עומדת בחצר** אוכל אחת אחת ופטור ואם צרף חיב רבי שמעון אומר אחת בימינו ואחת בשמאלו ואחת בפיו עלה לראשה ממלא חיקו ואוכל **B** (ט) גפן שהיא נטועה בחצר נוטל את כל האשכול וכן ברמון וכן באבטיח דברי רבי טרפון רבי עקיבא אומר מגרגר באשכול ופורט ברמון וסופת באבטיח **C** כסבר שהיא זרועה בחצר מקרטם עלה עלה ואוכל ואם צרף חיב **D** הסיאה והאזוב והקרנית שבחצר אם היו נשמרים חיבין

ב1

A (ד) **מצא** קציצות בדרך אפלו בצד שדה קציצות וכן תאנה שהיא נוטה על הדרך ומצא תחתיה **תאנים** מתרות משום גזל ופטורות מן המעשרות ובזיתים ובחרובים חיבים **B** **מצא** גרוגרות אם דרסו רב בני אדם חיב ואם לאו פטור **C** **מצא** פלחי דבלה חיב שידוע שהן מדבר גמור **D** והחרובין עד שלא כנסן לראש הגג מוריד מהם לבהמה פטור מפני שהוא מחזיר את המותר

ב2

A רבי יהודה אומר שתי חצרות זו לפניו מזו הפנימית חיבת והחיצונה פטורה **B** (ו) הגגות פטורין אף על פי שהם שלחצר החיבת **C** בית שער אכסדרה ומרפסת הרי אלו כחצר אם חיבת חיבין ואם פטורה פטורים **D** (ז) הצריפין והברגנין והאלקטיות פטורין

ג2

A סכת גנוסר אף על פי שיש בה רחים ותרנגולים פטורה **B** סכת היוצרים הפנימית חיבת והחיצונה פטורה **C** רבי יוסי אומר כל שאינה דירת החמה ודירת הגשמים פטורה **D** סכת החג בחג רבי יהודה מחיב וחכמים פטורין

ב3

A (י) **תאנה שהיא עומדת בחצר** ונוטה לגנה אוכל כדרכו פטור **B** עומדת בגנה ונוטה לחצר אוכל אחת אחת פטור ואם צרף חיב **C** עומדת בארץ ונוטה לחוצה לארץ בחוצה לארץ ונוטה לארץ הכל הולך אחר העקר **D** ובבתי ערי חומה הכל הולך אחר העקר ובערי מקלט הכל הולך אחר הנוף ובירושלם הכל הולך אחר הנוף

א1

A (א) הכובש השולק המולח בשדה חייב
 B המכמן באדמה פטור
 C המטבל בשדה פטור

א2

(ב) תנוקות שטמנו תאנים לשבת
 ושכחו לעשרן
 לא יאכלו למוצאי שבת
 עד שיעשרו

א3

(ג) הנוטל זיתים מן המעטן
 טובל אחד אחד במלח ואוכל
 אם מלח ונתן לפניו
 חייב
 רבי אליעזר אומר מן המעטן הטהור חייב
 ומן הטמא פטור

מפני שהוא מחזיר את המותר

א4

(ה) המקלף שעורים מקלף אחת אחת ואוכל
 ואם קלף ונתן לתוך ידו חייב

א5

A כסבר שזרעה לזרע ירקה פטור
 זרעה לירק מתעשרת זרע וירק
 B רבי אליעזר אומר
 השבת מתעשרת זרע וירק וזירין
 וחכמים אומרים
 אינו מתעשר זרע וירק
 אלא השחלים והגריר בלבד

ב1

A הפוצע זיתים שיצא מהם השרף פטור
 B הסוחט זיתים על בשרו פטור
 אם סחט ונתן לתוך ידו חייב
 C המקפה לתבשיל פטור
 לקדרה חייב מפני שהוא כבור קטן

ב2

כלכלת השבת
 בית שמאי פוטרין ובית הלל מחיבין
 רבי יהודה אומר
 אף הלוקט את הכלכלה לשלח לחברו
 לא יאכל עד שיעשר

ב3

(ד) שותים על הגת בין על החמין בין על הצונין פטור
 דברי רבי מאיר
 רבי אלעזר בר צדוק מחיב
 וחכמים אומרים על החמין חייב
 ועל הצונין פטור

ב4

המולל מלילות שלחטים מנפה מיד ליד ואוכל
 ואם נפה ונתן לתוך חיקו חייב

ב5

A (ו) רבן גמליאל אומר
 תמרות שלתלתן ושלחרדל ושלפול הלבן
 חיבות במעשר
 B רבי אליעזר אומר
 הצלף מתעשר תמרות ואביונות וקפרס
 רבי עקיבא אומר
 אין מתעשר אלא אביונות מפני שהן פרי

א1

A (א) העוקר שתלים מתוך שלו
ונוטע לתוך שלו

פטור

B לקח במחבר לקרקע פטור

C לקט לשלח לחברו פטור

רבי אלעזר בן עזריה אומר

אם יש כיוצא בהם נמכרים בשוק

הרי אלו חייבין

א2

(ג) לא ימכר אדם

את פרותיו משבאו לעונת המעשרות

למי שאינו נאמן על המעשרות

ולא בשביעית למי שהוא חשוד על השביעית

ואם בכרו

נוטל את הבכורות ומוכר את השאר

ב1

A (ב) העוקר לפת וצנונות מתוך שלו

ונוטע לתוך שלו לזרע

חייב מפני שהוא גרנן

B בצלים משהשרישו בעליה

טהרו מלטמא

C נפלה עליהם מפלת

והם מגלים

הרי אלו כנטועים בשדה

ב2

(ד) לא ימכר אדם

את תבנו ואת גפתו ואת זגיו

למי שאינו נאמן על המעשרות

להוציא מהן משקין

ואם הוציא חייב במעשרות ופטור מן התרומה

שהתורם

בלבו על הקטעים על הצדדים ועל מה שבתוך התבן

3

(ה) הלוקח שדה ירק בסוריא

אם עד שלא בא לעונת המעשרות חייב

ומשבא לעונת המעשרות פטור ולוקט כדרכו והולך

רבי יהודה אומר

אף ישכר פועלים וילקט

אמר רבן שמעון בן גמליאל

במה דברים אמורים בזמן שקנה קרקע

אבל בזמן שלא קנה קרקע

אם עד שלא בא לעונת המעשרות פטור

רבי אומר

אף לפי חשבון

א4

(ו) המתמד ונתן מים במדה ומצא כדי מדתו פטור

רבי יהודה מחיב

מצא יותר על כדי מדתו

מוציא עליו ממקום אחר לפי חשבון

א5

(ח) שום בעל בכי

ובצל שלדכפא

וגריסין הקילקין

והעדשים המצריות

רבי מאיר אומר אף הקרקס

רבי יוסי אומר אף הקטנים

פטורים מן המעשרות ונלקחים מכל אדם בשביעית

ב4

(ז) חרי הנמלים שלנו בצד הערמה החיבת

הרי אלו חייבים

שידוע שמדבר הגמור היו גוררין כל הלילה

ב5

זרע לוף העליון

זרע כרשים

זרע בצלים

זרע לפת

וצנונות

ושאר זרעוני גנה שאינן נאכלים

פטורים מן המעשרות ונלקחין מכל אדם בשביעית

שאף על פי שאביהן תרומה הרי אלו יאכלו

א1

(א) מעשר שני

אין מוכרין אותו ואין ממשכנין אותו ואין מחליפין אותו
ולא שוקלין כנגדו
ולא יאמר אדם לחברו בירושלם הילך יין ותן לי שמן
וכן שאר כל הפרות
אבל נותנין זה לזה מתנת חנם

2

אין מחללין מעשר שני על אסימון
ולא על המטבע שאינו יוצא
ולא על המעות שאינן ברשותו

ב3

התמור

עד שלא החמיץ
אינו נלקח בכסף מעשר
ומשהחמיץ
נלקח בכסף מעשר

א3

A (ג) הלוקח בהמה לזבחי שלמים

או חיה לבשר תאווה

יצא העור לחלין

אף על פי שהעור מרבה על הבשר

B כדי יין סתומות

מקום שדרכן למכר סתומות

יצא קנקן לחלין

C האגוזים והשקדים

יצאו קלפיהם לחלין

4

(ה) הלוקח מים ומלח

ופרות המחברים לקרקע

או פרות שאינן יכולין להגיע לירושלם

לא קנה מעשר

ב1

(ב) מעשר בהמה

אין מוכרין אותו תמים חי ולא בעל מום חי ושחוט
ואין מקדשין בו את האשה
הבכור

מוכרין אותו תמים חי ובעל מום חי ושחוט

ומקדשין בו את האשה

ג3

A (ד) הלוקח חיה לזבחי שלמים

בהמה לבשר תאווה

לא יצא העור לחלין

B כדי יין פתוחות או סתומות

מקום שדרכן למכר פתוחות

לא יצא קנקן לחלין

C סלי זיתים וסלי ענבים עם הכלי

לא יצאו דמי הכלי לחלין

ב5

A (ז) אין לוקחין עבדים ושפחות

וקרקעות ובהמה טמאה

מדמי מעשר שני

ואם לקח יאכל כנגדן

B אין מביאין קני זבים וקני זבות וקני יולדות

חטאות ואשמות

מדמי מעשר שני

ואם הביא יאכל כנגדן

זה הכלל

כל שהוא חוץ לאכילה ולשתיה ולסיכה

מדמי מעשר שני יאכל כנגדו

א5

A הלוקח פרות שוגג יחזרו דמיהן למקומן

מזיד יעלו ויאכלו במקום

ואם אין מקדש ירקבו

B (ו) הלוקח בהמה שוגג יחזרו דמיה למקומן

מזיד תעלה ותאכל במקום

ואם אין מקדש תקבר על ידי עורה

א1

A (א) מעשר שני נתן לאכילה ולשתיה ולסיכה
לאכול דבר שדרכו לאכול ולסוך דבר שדרכו לסוך
B לא יסוך יין וחמץ אבל סך הוא את השמן
C אין מפטמין שמן שלמעשר שני
ואין לוקחין בדמי מעשר שני שמן מפטם
אבל מפטם הוא את היין

א2

(ב) רבי שמעון אומר
אין סכין שמן שלמעשר שני בירושלם
וחכמים מתירין
אמרו לו לרבי שמעון
אם הקל בתרומה החמורה לא נקל במעשר שני הקל
אמר להם
מה לא אם הקל בתרומה החמורה
מקום שהקל בכרשינים ובתלתן
נקל במעשר שני הקל
מקום שלא הקל בכרשינים ובתלתן

א3

A (ה) מעות חלין ומעות מעשר שני שנתפזרו
מה שלקט לקט למעשר שני עד שישלים
והשאר חלין
אם בלל וחפן לפי חשבון
זה הכלל
המתלקטים למעשר שני
והנבללים לפי חשבון
B (ו) סלע שלמעשר שני ושלחלין שנתערבו
מביא בסלע מעות ואומר
סלע שלמעשר שני בכל מקום שהיא
מחללת על המעות האלו
ובורר את היפה שבהן ומחללן עליה
מפני שאמרו מחללין כסף על נחשת מדחק
ולא שיתקים כן
אלא חוזר ומחללם על הכסף
C (ז) בית שמאי אומרים
לא יעשה אדם את סלעיו דינרי זהב
ובית הלל מתירין
אמר רבי עקיבא
אני עשיתי לרבן גמליאל ולרבי יהושע
את כספן דינרי זהב

ב1

A נפל לתוכו דבש ותבלין והשביח
השבח לפי חשבון
B דגים שנתבשלו עם הקפלוטות שלמעשר שני והשביחו
השבח לפי חשבון
C עיסה שלמעשר שני שאפאה והשביחה
השבח לשני
זה הכלל

כל ששבחו נכר השבח לפי חשבון
וכל שאין שבחו נכר השבח לשני

ב2

(ג) תלתן שלמעשר שני תאכל צמחונים
ושלתרומה
בית שמאי אומרים
כל מעשיה בטהרה חוץ מחפיתה
ובית הלל
אומרים כל מעשיה בטמאה חוץ משריתה
(ד) כרשיני מעשר שני יאכלו צמחונים
ונכנסים לירושלם ויוצאין
נטמאו
רבי טרפון אומר יתחלקו לעיסות
וחכמים אומרים יפדו
ושלתרומה
בית שמאי אומרים
שורין ושפין בטהרה ומאכילין בטמאה
ובית הלל אומרים
שורין בטהרה ושפין ומאכילין בטמאה
שמאי אומר יאכלו צריד
רבי עקיבא אומר כל מעשיהן בטמאה

ב3

A (ח) הפורט סלע ממעות מעשר שני
בית שמאי אומרים כל הסלע מעות
ובית הלל אומרים שקל כסף ושקל מעות
רבי מאיר אומר אין מחללין כסף ופזרות על הכסף
וחכמים מתירים
B (ט) הפורט סלע שלמעשר שני בירושלם
בית שמאי אומרים
כל הסלע מעות
ובית הלל אומרים
שקל כסף ושקל מעות
הדינן לפני חכמים אומרים
בשלשה דינרים כסף ובדינר מעות
רבי עקיבא אומר
בשלשה דינרים כסף וברביעית מעות
רבי טרפון אומר
ארבעה אספרי כסף
שמאי אומר
יניחנה בחנות ויאכל כנגדה
C (י) מי שהיו מקצת בניו טמאין ומקצתן טהורים
מניח את הסלע ואומר
מה שהטהורים שותים סלע זו מחללת עליו
נמצאו טהורים וטמאים שותים מכד אחת

א1

(א) לא יאמר אדם לחברו
העל את הפרות האלו לירושלם לחלק
אלא אומר לו העלם **שנאכלם** ושנשתם בירושלם
אבל נותנים זה לזה מתנת חנם

א2

(ג) מי שהיו לו **מעות** בירושלם
וצרך להם
ולחברו **פרות**
אומר לחברו
הרי המעות האלו מחללין על פרותיך
נמצא זה אוכל פרותיו בטהרה
והלה עושה צרכו במעותיו
ולא יאמר כן לעם הארץ אלא בדמאי
(ד) פרות בירושלם ומעות במדינה
אומר הרי המעות ההם
מחללין על פרות האלו
מעות בירושלם ופרות במדינה
אומר הרי המעות האלו
מחללין על פרות ההם
ובלבד שיעלו הפרות
ויאכלו בירושלם

א3

(ז) אילן שהוא עומד בפנים
ונוטה לחוץ
או עומד בחוץ ונוטה לפנים
מכנגד החומה ולפנים כלפנים
מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ

א4

(ט) מעשר שני שנכנס לירושלם **ונטמא**
בין שנטמא באב הטמאה
בין שנטמא בולד הטמאה
בין בפנים בין בחוץ
בית שמאי אומרים
הכל יפדה ויאכל בפנים
חוץ משנטמא באב הטמאה בחוץ
ובית הלל אומרים
הכל יפדה ויאכל בחוץ
חוץ משנטמא בולד הטמאה בפנים

א5

(יב) המשאיל **קנקנן** למעשר שני
אף על פי שגפן לא קנה מעשר
ולף לתוכן סתם
עד שלא גפן לא קנה מעשר משגפן קנה מעשר
עד שלא גפן עולות באחד ומאה
משגפן מקדשות בכל שהן
עד שלא גפן תורם מאחת על הכל
ומשגפן תורם מכל אחת ואחת

ב1

(ב) אין לוקחין תרומה בכסף מעשר
מפני שהוא ממעט **באכילתו**
ורבי שמעון מתיר
אמר להם רבי שמעון מה אם הקל בזבחי שלמים
שהוא מביאן לידי פגול ונותר וטמא לא נקל בתרומה
אמרו לו מה אם הקל בזבחי שלמים שהן מתירים לזרים
נקל בתרומה שהיא אסורה לזרים

ג2

(ו) **פרות** שנגמרה מלאכתן
ועברו בתוך ירושלים
יחזרו מעשר שני שלהן
ויאכל בירושלם
ושלא נגמרה מלאכתן
סלי ענבים לגת וסלי תאנים למקצה
בית שמאי אומרים
יחזרו מעשר שני שלהם
ויאכל בירושלם
ובית הלל אומרים
יפדה ויאכל בכל מקום
רבי שמעון בן יהודה אומר
משם רבי יוסי
לא נחלקו בית שמאי ובית הלל
על פרות שלא נגמרה מלאכתן
שיפדה מעשר שני שלהם
ויאכל בכל מקום
ועל מה נחלקו
על פרות שנגמרה מלאכתן
שבית שמאי אומרים
יחזרו מעשר שני שלהם
ויאכל בירושלים
ובית הלל אומרים
יפדה ויאכל בכל מקום
והדמאי **נכנס ויצא** ונפדה

ג3

A (ח) הלשכות בנויות בקדש ופתוחות לחל
תוכן חל וגגותיהן קדש
B בנויות בחל ופתוחות לקדש
תוכן קדש וגגותיהן חל
C בנויות בקדש ובחל ופתוחות לקדש ולחל
תוכן וגגותיהן
מכנגד הקדש ולקדש קדש
מכנגד החל ולחל חל

ג4

A (יא) צבי שלקחו בכסף מעשר ומת
יקבר על ידי עורו
רבי שמעון אומר יפדה
B לקחו חי ושחטו **ונטמא** יפדה
רבי יוסי אומר יקבר
C לקחו שחוט ונטמא
הרי הוא כפרות

ב5

(יג) בית שמאי אומרים מפתח ומערה לגת
ובית הלל אומרים מפתח ואינו צריך לערות
במה דברים אמורים במקום שדרכן למכר סתומות
אבל במקום שדרכן למכר פתוחות לא יצא **קנקן** לחלין
אבל אם רצה להחמיר על עצמו למכור במדה
יצא קנקן לחלין
רבי שמעון אומר אף האומר לחברו
חבית זו אני מוכר לך חוץ מקנקנים יצא קנקן לחלין

ב2

(ה) **מעות** נכנסות לירושלם ויוצאות
ופרות נכנסין ואינן יוצאין
רבן שמעון בן גמליאל אומר
אף הפרות **נכנסין ויוצאין**

ב3

בתי הבדים שפתחיהן לפנים
וחללן לחוץ
או שפתחיהן לחוץ וחללן לפנים
בית שמאי אומרים
הכל כלפנים
ובית הלל אומרים
מכנגד החומה ולפנים כלפנים
מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ

ב4

(י) הלקוח בכסף מעשר שני **שנטמא** יפדה
רבי יהודה אומר יקבר
אמרו לו לרבי יהודה
ומה אם מעשר שני עצמו שנטמא
הרי הוא נפדה
הלקוח בכסף מעשר שני שנטמא
אינו דין שיפדה
אמר להם לא אם אמרתם במעשר שני עצמו
שכן הוא נפדה בטהור ברחוק מקום
תאמרו בלקוח בכסף מעשר
שאינו נפדה בטהור ברחוק מקום

א1

(א) המוליך פרות מעשר שני ממקום היקר למקום הזול או ממקום הזול למקום היקר פודהו כשער מקומו

א2

(ג) בעל הבית אומר בסלע ואחר אומר בסלע בעל הבית קודם מפני שהוא מוסיף חמש

א3

A (ד) מערימין על מעשר שני כיצד
אומר אדם לבנו ולבתו הגדולים לעבדו ולשפחתו העברים הילך מעות אלו ופדה לך מעשר שני זה אבל לא יאמר כן לבנו ולבתו הקטנים לעבדו ולשפחתו הכנענים מפני שידן כידו
B (ה) היה עומד בגרן ואין בידו מעות אומר לחברו הרי הפרות האלו נתונים לך במתנה חוזר ואומר הרי אלו מחללין על מעות שבבית

א4

(ח) המניח אסר ואכל עליו חציו והלך למקום אחר והרי הוא יוצא בפנדיון אוכל עליו עוד אסר

א5

A (ט) כל המעות הנמצאים הרי אלו חלין אפלו דינרי זהב עם הכסף ועם המעות מצא בתוכן חרש וכתוב עליו מעשר הרי זה מעשר
B (י) המוצא כלי וכתוב עליו קרבן רבי יהודה אומר אם היה שלחרס הוא חלין ומה שבתוכו קרבן ואם היה שלמתכת הוא קרבן ומה שבתוכו חלין אמרו לו אין דרך בני אדם להיות כונסין חלין לקרבן

ב1

המביא פרות מן הגרן לעיר וכדי יין מן הגת לעיר השבח לשני ויציאות מביתו

ב2

בעל הבית אומר בסלע ואחר אומר בסלע את שלסלע ואסר קודם מפני שהוא מוסיף על הקרן

ב3

A (ו) משך ממנו מעשר בסלע ולא הספיק לפדותו עד שעמד בשתים נותן לו סלע ומשתכר בסלע ומעשר שני שלו
B משך ממנו מעשר בשתים ולא הספיק לפדותו עד שעמד בסלע נותן לו סלע מחלין וסלע שלמעשר שני שלו אם היה עם הארץ נותן לו מדמאי

ב4

המניח פנדיון ואכל עליו חציו והלך למקום אחר והרי הוא יוצא באסר אוכל עליו עוד פלג

ב5

A (יא) המוצא כלי וכתוב עליו ק' קרבן מ' מעשר ד' דמאי ט' טבל ת' תרומה שבשעת סכנה היו כותבין ת' תחת תרומה רבי יוסי אומר כלם שמות בני אדם הם
B אמר רבי יוסי אפלו מוצא חבית והיא מלאה פרות וכתוב עליה תרומה הרי אלו חלין שאני אומר אשתקד היתה מלאה פרות תרומה ופנה

ג1

(ב) פודין מעשר שני כשער הזל כמות שהחנוני לוקח לא כמות שהוא מוכר כמות שהשלחני פורט ולא כמות שהוא מצרף ואין פודין מעשר שני אכסרה את שדמיו ידועים יפדה על פי (עד) אחד ואת שאין דמיו ידועים יפדה על פי שלשה כגון היין שקרם ופרות שהקריבו ומעות שהחליאו

ג2

הפודה מעשר שני שלו מוסיף עליו חמישית בין שהוא שלו ובין שנתן לו במתנה

ג3

A (ז) הפודה מעשר שני ולא קרא שם רבי יוסי אומר דיו רבי יהודה אומר צריך לפרש B היה מדבר עם האשה על עסקי גטה וקדושה ונתן לה גטה וקדושה ולא פרש רבי יוסי אומר דיו רבי יהודה אומר צריך לפרש

ג4

המניח אסר שלמעשר שני אוכל עליו אחד עשר באסר ואחד ממאה באסר בית שמאי אומרים הכל עשרה ובית הלל אומרים בודאי אחד עשר ובדמאי עשרה

ג5

A (יב) האומר לבנו מעשר שני בזוית זו ומצא בזוית אחרת הרי אלו חלין
B היה שם מנה ומצא מאתים השאר חלין מאתים ומצא מנה הכל מעשר

א1

A (א) **כרם רבעי** מצנין אותו בקוזות אדמה ושלעלה
בחרסית ושלקברות בסיד וממחה ושופך
אמר רבן שמעון בן גמליאל
במה דברים אמורים בשביעית
והצנועים מניחין את המעות ואומרים
כל הנקלט מזה יהא מחלל על המעות האלו
B (ב) **כרם רבעי** היה עולה לירושלם
מהלך יום אחד לכל צד
ואי זו היא תחומה
אילת מן הדרום ועקרבת מן הצפון
לוד מן המערב והירדן מן המזרח
ומשרבו הפרות
התקינו נפדה סמוך לחומה
ותנאי היה הדבר שאימתי שירצו
יחזרו הדבר לכמות שהיה
רבי יוסי אומר
משחרב בית המקדש היה התנאי הזה ותנאי היה
אימתי שיבנה בית המקדש
יחזרו הדבר לכמות שהיה

א2

A (ו) ערב יום טוב הראשון שלפסח
שלרביעית ושלשביעית היה **בעור**
B כיצד היה בעור
נותנין תרומה ותרומת מעשר לבעלים
ומעשר ראשון לבעליו
ומעשר עני לבעליו
ומעשר שני והבכורים
מתבערים בכל מקום
רבי שמעון אומר
הבכורים נתנין לכהנים כתרומה
התבשיל
בית שמאי אומרים צריך לבער
ובית הלל אומרים הרי הוא כמבער

א3

A (י) במנחה ביום טוב האחרון
היו **מתדנין**
כיצד היה הודוי
בערתי הקדש מן הבית
זה מעשר שני ונטע רבעי
נתתיו ללוי
זה מעשר לוי
וגם נתתיו
זו תרומה ותרומת מעשר
לגר ליתום ולאלמנה
זה מעשר עני הלקט והשכחה והפאה
אף על פי שאינן מעכבין את הודוי
מן הבית
זו חלה
B (יא) ככל מצותך אשר צויתני
הא אם הקדים מעשר שני לראשון
אינו יכול **להתודות**

ב1

A (ג) **כרם רבעי**
בית שמאי אומרים
אין לו חמש ואין לו בעור
ובית הלל אומרים יש לו
B בית שמאי אומרים
יש לו פרט ויש לו עוללות
והעניים פודין לעצמן
ובית הלל אומרים
כלו לגת

ב2

A (ז) **מי שהיה לו פרות** בזמן הזה
והגיעה שעת ה**בעור**
בית שמאי אומרים
צריך לחללן על הכסף
ובית הלל אומרים
אחד שהן כסף ואחד שהן פרות
B (ח) אמר רבי יהודה
בראשונה היו שולחין
אצל בעלי בתים שבמדינות
מהירו והתקינו את פרותיכם
עד שלא תגיע שעת הבעור
עד שבא רבי עקיבא ולמד
שכל הפרות
שלא באו לעונת המעשרות
פטורים מן הבעור

ב3

A לא עברתי ממצותיך
לא הפרשתי ממין על שאינו מינו
ולא מן התלוש על המחבר
ולא מן המחבר על התלוש
ולא מן החדש על הישן
ולא מן הישן על החדש
ולא שכחתי
לא שכחתי מלברכך ומלהזכיר שמך עליו
B (יב) לא אכלתי באני ממנו
הא אם אכלו באנינה
אינו יכול **להתודות**
ולא בערתי ממנו בטמא
הא אם הפרישו בטמא
אינו יכול להתודות
ולא נתתי ממנו למת
לא לקחתי ממנו ארון ותכריכים למת
ולא נתתיו לאוננים אחרים
שמעתי בקול ה' אלהי
הבאתיו לבית הבחירה
עשיתי ככל אשר צויתני
שמחתי ושמחתי בו

ג1

A (ד) כיצד פודין **נטע רבעי**
מניח את הסל על פי שלשה ואומר
כמה אדם רוצה לפדות לו בסלע
על מנת להוציא יציאות מביתו
ומניח את המעות ואומר
כל הנלקט מזה
מחלל על המעות האלו
בכך וכך סלים בסלע
(ה) ובשביעית פודהו בשויו
ואם היה הכל מופקר
אין לו אלא שכר לקיטה
B הפודה **נטע רבעי** שלו
מוסיף עליו חמישיתו
בין שהוא שלו ובין שנתן לו מתנה

ג2

A (ט) **מי שהיה פרותיו** רחוקים ממנו
צריך לקרוא להם שם
B מעשה ברכן גמליאל והזקנים
שהיו באין בספינה
אמר רבן גמליאל
עשור שאני עתיד למוד
נתון ליהושע ומקומו משכר לו
עשור אחר שאני עתיד למוד
נתון לעקיבא בן יוסף שיזכה בו לעניים
ומקומו משכר לו
אמר רבי יהושע
עשור שאני עתיד למוד
נתון לאלעזר בן עזריה
ומקומו משכר לו
ונתקבלו זה מזה שכר

ג3

A (יג) השקיפה ממעון קדשך מן השמים
עשינו מה שגזרת עלינו
אף אתה עשה מה שהבטחתנו
השקיפה ממעון קדשך מן השמים
וברך את עמך את ישראל
בבנים ובבנות
ואת האדמה אשר נתתה לנו
בטל ובמטר ובולדות בהמה
כאשר נשבעת לאבותינו
ארץ זבת חלב ודבש
כדי שתתן טעם בפרות
(יד) מכאן אמרו ישראל וממזרים **מתודים**
אבל לא גרים ולא עבדים משחררים
שאינן להם חלק בארץ
רבי מאיר אומר אף לא כהנים ולוים
שלא נטלו חלק בארץ
רבי יוסי אומר יש להם ערי מגרש
B (טו) יוחנן כהן גדול העביר **הודית** המעשר
אף הוא בטל את המעוררים ואת הנוקפים
ועד ימיו היה פטיש מכה בירושלם ובימיו אין
צריך לשאול על הדמאי

א1

(א) חמשה דברים דייבים בחלה
החטים והשעורים והכסמין
ושבלת שועל והשיפון
הרי אלו חייבין בחלה
ומצטרפין זה עם זה
ואסורין בחדש מלפני הפסח
ומלקצור מלפני העמר
ואם השרישו קדם לעמר העמר מתירן
ואם לאו אסורין
עד שיבא העמר הבא
(ב) האוכל מהם כזית מצה בפסח
יצא ידי חובתו
כזית חמץ חייב בהכרת
נתערב אחד מהם בכל המינים
הרי זה עובר בפסח
הנודר מן הפת ומן התבואה
אסור בהם
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
הנודר מן הדגן אינו אסור אלא מהן
וחייבין בחלה ובמעשרות

א2

A הספגנין והדבשנין והאסקריטין
וחלת המשרת והמדמע
פטורין מן החלה
B (ה) עיסה שתחלתה **ספגנין**
וסופה ספגנין
פטורה מן החלה
תחלתה עיסה וסופה ספגנין
תחלתה ספגנין וסופה עיסה
חיבת בחלה
וכן הקנבקות חייבות

א3

(ח) עיסת הכלבים
בזמן שהרועים אוכלין ממנה
חיבת בחלה
ומערבין בה ומשתתפין בה
ומברכין עליה ומזמנין עליה
ונעשית ביום טוב
ויוצא בה אדם ידי חובתו בפסח
אם אין הרועים אוכלין ממנה
אינה חיבת בחלה
ואין מערבין בה ואין משתתפין בה
ואין מברכין עליה ואין מזמנין עליה
ואינה נעשית ביום טוב
ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח
בין כך ובין כך **מטמאה** טמאת אכלין

ב1

(ג) אלו חייבין בחלה
ופטורים מן המעשרות
הלקט והשכחה והפאה וההפקר
ומעשר ראשון שנטלה תרומתו
ומעשר שני והקדש שנפדו
ומותר העמר
ותבואה שלא הביאה שליש
רבי אליעזר אומר
תבואה שלא הביאה שליש
פטורה מן החלה

ב2

A (ו) המעיסה
בית שמאי פוטריין
ובית הלל מחייבין
B החליטה
בית שמאי מחייבין
ובית הלל פוטריין

ב3

(ט) **החלה והתרומה**
חייבין עליהן מיתה וחמש
ואסורים לזרים
והם נכסי כהן
ועולין באחד ומאה
וטעונין רחיצת ידיים והערב שמש
ואינן נטלין מן הטהור על **הטמא**
אלא מן המקף ומן הדבר הגמור

ג1

(ד) אלו חייבין במעשרות
ופטורים מן החלה
הארז והדחן והפרגים והשמשמין והקטניות
ופחות מחמשת רבעים בתבואה

ג2

A חלות תורה ורקיני נזיר
עשאן לעצמו פטור
למכור בשוק חייב
B (ז) נחתום **שעשה** שאור לחלק
חייב בחלה
נשים שנתנו לנחתום
לעשות להן שאור
אם אין בשלאחת מהן כשעור
פטורה מן החלה

ג3

האומר
כל גרני **תרומה** וכל עיסתי **חלה**
לא אמר כלום
עד שישיר מקצת

א1

A (א) פרות חוצה לארץ
שנכנסו לארץ
חיבים בחלה
יצאו מכאן לשם
רבי אליעזר מחיב
ורבי עקיבא פוטר
B (ב) עפר חוצה לארץ
שבא בספינה לארץ
חיב במעשרות ובשביעית
אמר רבי יהודה אימתי
בזמן שהספינה גוששת

א2

A (ה) המפריש חלתו קמח
אינה חלה וגזל ביד כהן
העיסה עצמה חיבת בחלה
והקמח אם יש בו כשעור חיב בחלה
ואסורה לזרים
דברי רבי יהושע
אמרו לו מעשה וקפשה זקן זר
אמר להם
אף הוא קלקל לעצמו ותקן לאחרים
B (ו) חמשת רבעים קמח
חיבים בחלה הם
ושאורן וסבן ומרסנן
חמשת רבעים חיבין
נטל מרסנן מתוכן וחזר לתוכן
הרי אלו פטורין

ב1

A עיסה שנלושה במי פרות
חיבת בחלה
ונאכלת בידיים מסאבות
B (ג) האשה
יושבת וקוצה חלתה ערמה
מפני שהיא יכולה לכסות את עצמה
אבל לא האיש

ב2

A (ז) שעור החלה
אחד מעשרים וארבעה
העושה עיסה לעצמו
והעושה למשתה בנו
אחד מעשרים וארבעה
B נחתום שהוא עושה למכור בשוק
וכן האשה שהיא עושה למכור בשוק
אחד מארבעים ושמונה

ג1

A מי שאינו יכול
לעשות עיסתו בטהרה
יעשנה קבין ואל יעשנה בטמאה
ורבי עקיבא אומר
יעשנה בטמאה ואל יעשנה קבים
שכשם שהוא קורא לטהרה
כך הוא קורא לטמאה
לזו קורא חלה בשם
ולזו קורא חלה בשם
אבל קבים אין להם חלק בשם
B (ד) העושה עיסתו קבים
ונגעו זה בזה
פטורים מן החלה עד שישכו
רבי אליעזר אומר
אף הרודה ונותן לסל
הסל מצרפן לחלה

ג2

A נטמאת עיסתה שוגגת או אנוסה
אחד מארבעים ושמונה
נטמאת מזידה אחד מעשרים וארבעה
כדי שלא יהא חוטא נשכר
B (ח) רבי אליעזר אומר
נטלת מן הטהור על הטמא
כיצד
עיסה טהורה ועיסה טמאה
נוטל כדי חלה
מעיסה שלא הורמה חלתה
ונותן פחות מכביצה באמצע
כדי שיטל מן המקף
וחכמים אוסרין

א1

A (א) אוכלין עראי מן העיסה
עד שתגלגל
 בחטים ותטמטם בשעורים
 גלגלה בחטים וטמטמה בשעורים
 האוכל ממנה חייב מיתה
 B כיון שהיא נותנת את המים
 מגבהת חלתה
 ובלבד שלא יהא שם
 חמשת רבעים קמח
 C (ב) נדמעה עיסתה
עד שלא גלגלה פטורה
 שהמדמע פטור
 ומשגלגלה חייבת

א2

(ז) העושה עיסה
 מן החטים ומן הארז
 אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה
 ויוצא בה אדם ידי חובתו בפסח
 ואם אין בה טעם דגן
 אינה חייבת בחלה
 ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח

ב1

A נולד לה ספק טמאה
עד שלא גלגלה
 תעשה בטמאה
 ומשגלגלה
 תעשה בטהרה
 B (ג) הקדישה עיסתה
עד שלא גלגלה
 ופדאתה חיבת
 משגלגלה ופדאתה חיבת
 הקדישתה עד שלא גלגלה
 וגלגלה הגזבר ואחר כך פדאתה
 פטורה שבשעת חובתה היתה פטורה
 C (ד) **כיוצא בו**
 המקדיש פרותיו
עד שלא באו לעונת המעשרות ופדאן
 חיבין
 ומשבאו לעונת המעשרות ופדאן
 חיבין
 הקדישן עד שלא נגמרו וגמרן הגזבר
 ואחר כך פדאן פטורין
 שבשעת חובתן היו פטורין

ב2

A (ח) הנוטל שאור מעיסה
 שלא הורמה חלתה
 ונותן לתוך עיסה שהורמה חלתה
 אם יש לו פרנסה ממקום אחר
 מוציא לפי חשבון
 ואם לאו מוציא חלה אחת על הכל
 B (ט) **כיוצא בו**
 זיתי מסיק שנתערבו עם זיתי נקוף
 ענבי בציר עם ענבי עוללות
 אם יש לו פרנסה ממקום אחר
 מוציא לפי חשבון
 ואם לאו
 מוציא תרומה ותרומת מעשר לכל
 והשאר מעשר ומעשר שני לפי חשבון

ג1

A (ה) נכרי שנתן לישראל
 לעשות לו עיסה
 פטורה מן החלה
 נתנה לו מתנה
עד שלא גלגל חיב
 ומשגלגל פטור
 B העושה עיסה עם הנכרי
 אם אין בשלישראל כשעור חלה
 פטורה מן החלה
 C (ו) גר שנתגיר והיתה לו עיסה
נעשת עד שלא נתגיר פטור
 ומשנתגיר חיב
 ואם ספק חיב
 ואין חיבין עליה חמש
 רבי עקיבא אומר
 הכל הולך אחר הקרימה בתנור

ג2

(י) הנוטל שאור מעיסת חטים
 ונותן לתוך עיסת ארז
 אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה
 ואם לאו פטורה
 אם כן
 למה אמרו הטבל אוסר כל שהוא
 מין במינו
 ושלא במינו בנותן טעם

א1

A (א) שתי נשים שעשו שני קבין
ונגעו זה בזה
אפלו הם ממין אחד פטורים
ובזמן שהם שלאשה אחת
מין במינו חייב
ושלא במינו פטור
B (ב) איזה הוא מין במינו
החטים אינן מצטרפות עם הכל
אלא עם הכסמין
השעורים מצטרפות עם הכל
חזן מן החטים
רבי יוחנן בו נורי אומר
שאר המינים מצטרפין זה עם זה

א2

A (ו) ישראל שהיו אריסין
לגוים בסוריא
רבי אליעזר מחייב פרותיהם
במעשרות ובשביעית
ורבן גמליאל פטור
רבן גמליאל אומר שתי חלות בסוריא
ורבי אליעזר אומר חלה אחת
אחזו קלו שלרבן גמליאל
וקלו שלרבי אליעזר
חזרו לנהוג כדברי רבן גמליאל
בשתי דרכים
B (ח) רבן גמליאל אומר
שלוש ארצות לחלה
מארץ ישראל ועד כזיב חלה אחת
מכזיב ועד הנהר ועד אמנה
שתי חלות
אחת לאור ואחת לכהן
שלאור יש לה שעור
ושלכהן אין לה שעור
מן הנהר ומן אמנה ולפנים שתי חלות
אחת לאור ואחת לכהן
שלאור אין לה שעור
ושלכהן יש לה שעור
וטבול יום אוכלה
רבי יוסי אומר אינו צריך טבילה
ואסורה לזבים ולזבות לנדות ולילדות
ונאכלת עם הזר על השלחן
ונתנת לכל כהן

ב1

A (ג) שני קבים
וקב ארו או קב תרומה באמצע
אינן מצטרפין
דבר שנטלה חלתו באמצע
מצטרפין
שכבר נתחייב בחלה
B (ד) קב חדש וקב ישן
שנשכו זה בזה
רבי ישמעאל אומר
יטל מן האמצע
וחכמים אוסרים

ב2

(ט) ואלו נתנין לכל כהן
החרמים והבכורות
ופדיון הבן ופדיון פטר חמור
והזרוע והלחיים והקבה
וראשית הגז
ושמן שרפה וקדשי המקדש והבכורים
רבי יהודה אוסר בבכורים
כרשיני תרומה
רבי עקיבא מתיר
וחכמים אוסרים

ג1

A הנוטל חלה מן הקב
רבי עקיבא אומר חלה
וחכמים אומרים אינה חלה
(ה) שני קבין שנטלה
חלתן שלזה בפני עצמו
ושלזה בפני עצמו
חזר ועשאן עיסה אחת
רבי עקיבא פטור
וחכמים מחייבין
נמצא חמרו קלו
B (ו) נוטל אדם כדי חלה
מעיסה שלא הורמה חלתה
לעשותה בטהרה
להיות מפריש עליה והולך חלת דמאי
עד שתסרח
שחלת דמאי נטלת
מן הטהור על הטמא ושלא מן המקף

ג2

A (י) נתאי איש תקוע
הביא חלות מביתו
ולא קבלו ממנו
אנשי אלכסנדריא
הביאו חלותיהן מאלכסנדריא
ולא קבלו מהם
B אנשי הר הצבועים
הביאו בכוריהם קדם לעצרת
ולא קבלו מהם
מפני הכתוב שבתורה
וחג הקציר
בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה
(יא) בן אנטינוס העלה בכורות מבבל
ולא קבלו ממנו
יוסף הכהן הביא בכורי יין ושמן
ולא קבלו ממנו
אף הוא העלה את בניו ואת בני ביתו
לעשות פסח קטן בירושלם
והחזירוהו שלא יקבע הדבר חובה
אריסטון הביא בכוריו מאפמיא
וקבלו ממנו מפני שאמרו
הקונה בסוריא
כקונה בפרור שבירושלם

א1

A (א) הנוטע לסיג ולקורות פטור מן הערלה
 רבי יוסי אומר
 אפלו אמר הפנימי למאכל והחיצון לסיג
 הפנימי חייב והחיצון פטור
 B (ב) עת שבאו אבותינו לארץ
 מצאו נטוע פטור
 נטעו אף על פי שלא כבשו חייב

א2

A (ג) אילן שנעקר והסלע עמו
 שטפו נהר והסלע עמו
 אם יכול לחיות פטור ואם לאו חייב
 B נעקר הסלע מצדו
 או שזעזעו המחרשה או שזעזעו ועשאו בעפר
 אם יכול לחיות פטור ואם לאו חייב

א3

ספוק הגפנים וספוק על גבי ספוק
 אף על פי שהבריכן בארץ מתר
 רבי מאיר אומר
 מקום שכחה יפה מתר ומקום שכחה רע אסור
 וכן ברכה שנפסקה והיא מלאה פרות
 אם הוסיף במאתים אסור

א4

A (ז) העלים והלולבים ומי גפנים והסמדר
 מתרים בערלה וברבעי ובנזיר ואסורים באשרה
 רבי יוסי אומר
 הסמדר אסור מפני שהוא פרי
 B רבי אליעזר אומר
 המעמיד בשרף הערלה אסור
 אמר רבי יהושע שמעתי בפרוש
 שהמעמיד בשרף העלים בשרף העקרים מתר
 בשרף הפגים אסור מפני שהם פרי

ב1

A הנוטע לרבים חייב
 רבי יהודה פוטר
 B הנוטע ברשות הרבים
 והנכרי שנטע והגזלן שנטע
 והנוטע בספינה והעולה מאליו
 חייב בערלה

ב2

A (ד) אילן שנעקר ונשתיר בו שרש פטור
 וכמה יהא השרש
 רבן [שמעון בן] גמליאל אומר
 משום רבי אלעזר בן יהודה איש ברתותא
 כמחט שלמתון
 B (ה) אילן שנעקר ובו ברכה והוא חיה ממנה
 חזרה הזקנה להיות כברכה
 הברכה שנה אחר שנה ונפסקה מונה משעה שנפסקה
 ב3
 (ו) נטיעה שלערלה ושלכלאי הכרם שנתערבו בנטיעות
 הרי זה לא ילקט
 ואם לקט יעלה באחד ומאתים
 ובלבד שלא יתכון ללקט
 רבי יוסי אומר
 אף יתכון ללקט ויעלה באחד ומאתים

ב4

A (ח) ענקוקלות והחרצנים והזגים והתמד שלהם
 קלפי רמון והנץ שלו קלפי אגוזים והגרעינים
 אסורים בערלה ובאשרה ובנזיר ומתירין ברבעי
 והנובלות כלם אסורות
 B (ט) רבי יוסי אומר
 נוטעין יחור שלערלה ואין נוטעין אגוז שלערלה
 מפני שהוא פרי
 ואין מרכיבין בכפניות שלערלה

א1

A (א) התרומה ותרומת מעשר שלדמאי החלה והבכורים
עולים באחד ומאה ומצטרפין זה עם זה וצריך להרים
 B הערלה וכלאי הכרם
עולים באחד ומאתים ומצטרפין זה עם זה
 ואינו צריך להרים
 רבי שמעון אומר
 אינן מצטרפין
 רבי אליעזר אומר
 מצטרפין בנותן טעם אבל לא לאסור

ב1

A (ב) התרומה **מעלה** את הערלה והערלה את התרומה
 כיצד
 סאה תרומה שנפלה למאה ואחר כך נפלו שלשה קבין ערלה
 או שלשה קבין כלאי הכרם
 זו היא שהתרומה מעלה את הערלה והערלה את התרומה
 B (ג) הערלה **מעלה** את הכלאים
 והכלאים את הערלה והערלה את הערלה כיצד
 סאה ערלה שנפלה למאתים
 ואחר כך נפלה סאה ועוד ערלה
 או סאה ועוד שלכלאי הכרם
 זו היא שהערלה מעלה את הכלאים
 והכלאים את הערלה והערלה את הערלה

א2

A (ד) **כל המחמץ והמתבל והמדמע**
 בתרומה ובערלה ובכלאי הכרם
 אסור
 ובית שמאי אומרים אף מטמא
ובית הלל אומרים
לעולם אינו מטמא
 עד שיהא בו כביצה
 (ה) דוסתאי איש כפר יתמה
 היה מתלמידי בית שמאי ואמר
שמעתי משמאי הזקן שאמר
לעולם אינו מטמא
 עד שיהא בו כביצה
 B (ו) ולמה אמרו
כל המחמץ והמתבל והמדמע
 להחמיר מין במינו
 להקל ולהחמיר מין בשאינו מינו כיצד
 שאור שלחטים שנפל לתוך עיסת חטים
 ויש בו כדי לחמץ
 בין שיש בו לעלות באחד ומאה
 ובין שאין בו לעלות באחד ומאה
 אסור
 אין בו לעלות באחד ומאה
 בין שיש בו כדי לחמץ
 בין שאין בו כדי לחמץ אסור
 (ז) להקל ולהחמיר
 מין בשאינו מינו כיצד
 כגון גריסין שנתבשלו עם עדשים
 ויש בהם בנותן טעם
 בין שיש בהם לעלות באחד ומאה
 ובין שאין בהם לעלות באחד ומאה אסור
 אין בהם בנותן טעם
 בין שיש בהם לעלות באחד ומאה
 ובין שאין בהם לעלות באחד ומאה מתר

ב2

A (ח) שאור שלחלין
 שנפל לתוך עיסה
 ויש בו כדי לחמץ
 ואחר כך נפל שאור שלתרומה
 או שאור שלכלאי הכרם
 ויש בו כדי לחמץ
 אסור
 (ט) שאור שלחלין
 שנפל לתוך עיסה וחמצה
 ואחר כך נפל שאור שלתרומה
 או שאור שלכלאי הכרם
 ויש בו כדי לחמץ אסור
רבי שמעון מתיר
 B (י) תבלין
 שנים ושלשה שמות
 ממין אחד או משלשה
 אסור ומצטרפין
רבי שמעון אומר
 שנים ושלשה שמות ממין אחד
 או שני מינין משם אחד
 אינן מצטרפין

ג2

A (יא) שאור שלחלין ושלתרומה
 שנפלו לתוך עיסה
 לא בזה כדי לחמץ
 ולא בזה כדי לחמץ
 נצטרפו וחמצו
רבי אליעזר אומר
אחר האחרון אני בא
 וחכמים אומרים
 בין שנפל אסור בתחלה בין בסוף
 לעולם אינו אסור
 עד שיהא בו כדי לחמץ
 (יב) יועזר איש הבירה
 היה מתלמידי בית שמאי ואמר
 שאלתי את רבן גמליאל הזקן
 עומד בשער המזרח ואמר
 לעולם אינו אסור
 עד שיהא בו כדי לחמץ
 B (יג) כלים שסכן בשמן טמא
 וחזרו וסכן בשמן טהור
 או שסכן בשמן טהור
 וחזרו וסכן בשמן טמא
רבי אליעזר אומר
אחר הראשון אני בא
 וחכמים אומרים אחר האחרון

א3

A (יד) שאור שלתרומה ושלכלאי הכרם
 שנפלו לתוך עיסה
 לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ונצטרפו וחמצו
אסור לזרים ומתיר לכהנים
רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים
 B (טו) תבלין שלתרומה ושלכלאי הכרם שנפלו בקדרה
 לא באלו כדי לתבל ולא באלו כדי לתבל
 ונצטרפו ותבלו
אסור לזרים ומתיר לכהנים
רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים

ב3

A (טז) חתיכה שלקדשי קדשים שלפגול ושלנוותר
 שנתבשלו עם החתיכות
אסור לזרים ומתיר לכהנים
רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים
 B (יז) בשר קדשי קדשים ובשר קדשים קלים
 שנתבשלו עם בשר התאווה
אסור לתמאים ומתיר לטהורים

א1

(א) בגד שצבעו בקלפי ערלה
ידלק
נתערב באחרים כלם ידלקו
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים יעלה באחד ומאתים

א2

(ד) תבשיל שבשלו בקלפי ערלה
ידלק
נתערב באחרים
יעלה באחד ומאתים

ב1

(ב) הצובע מלא הסיט
בקלפי ערלה
וארגו בבגד ואין ידוע איזה הוא
רבי מאיר אומר
ידלק הבגד
וחכמים אומרים יעלה באחד ומאתים

ב2

(ה) תנור שהסיקהו בקלפי ערלה
ואפה בו את הפת
תדלק הפת
נתערבה באחרות
תעלה באחד ומאתים

ג1

A (ג) האורג מלא הסיט
מצמר הבכור בבגד
ידלק הבגד
B ומשער הנזיר ומפטר חמור בשק
ידלק השק
C ובמקדשין מקדשין כל שהן
ג2
A (ו) מי שהיו לו חבילי תלתן
שלכלאי הכרם
ידלקו
נתערבו באחרים
כלם ידלקו
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים יעלו באחד ומאתים
B (ז) שהיה רבי מאיר אומר
את שדרכו למנות מקדש
וחכמים אומרים
אינו מקדש אלא ששה דברים בלבד
ורבי עקיבא אומר שבעה
ואלו הם
אגוזי פרך ורמוני בדן וחביות סתומות
וחלפות תרדין וקלסי כרוב
ודלעת יונית
רבי עקיבא אומר
אף ככרות שלבעל הבית
הראוי לערלה ערלה
לכלאי הכרם כלאי הכרם
C (ח) כיצד נתפצעו האגוזים
נתפרדו הרמונים נתפתחו החביות
נתחתכו הדלועים נתפרסו הככרות
יעלו באחד ומאתים

ג3

A החדש אסור מן התורה בכל מקום
B והערלה הלכה
C והכלאים מדברי סופרים

ב3

כרם נטוע ירק וירק נמכר חוצה לו
בארץ ישראל אסור
ובסוריא מתר
ובחוצה לארץ יורד ולוקט
ובלבד שלא ילקט ביד

א3

(ט) ספק הערלה
בארץ ישראל אסור
ובסוריא מתר
ובחוצה לארץ יורד ולוקט
ובלבד שלא יראנו לוקט

א1

A (א) יש מביאין בכורים וקורין מביאין ולא קורין
ויש שאינן מביאין
אלו שאינן מביאין
הנוטע לתוך שלו
והבריק לתוך שליחיד או לתוך שלרבים
וכן המבריק מתוך שליחיד או מתוך שלרבים לתוך שלו
הנוטע לתוך שלו והבריק לתוך שלו
ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע
הרי זה אינו מביא
רבי יהודה אומר כזה מביא
B (ב) מאיזה טעם אינו מביא
משום שנאמר ראשית בכורי אדמתך
עד שיהיו כל הגדולין מאדמתך
האריסין והחכורות והסקריקון והגזולין
אין מביאין מאותו הטעם
משום שנאמר ראשית בכורי אדמתך

א2

A (ד) אלו מביאין ולא קורין
הגר מביא ואינו קורא
שאינו יכול לומר
אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו
ואם היתה אמו מישראל מביא וקורא
וכשהוא מתפלל בינו לבין עצמו
אומר
אלהי אבות ישראל
וכשהוא בבית הכנסת אומר
אלהי אבותיכם
ואם היתה אמו מישראל
אומר אלהי אבותינו
B (ה) רבי אליעזר בן יעקב אומר
אשה בת גרים לא תנשא לכהנה
עד שתהא אמה מישראל
אחד גרים ואחד עבדים משחררים
ואפלו עד עשרה דורות
עד שתהא אמן מישראל
C האפטרופוס והשליח
והעבד והאשה
וטמטום ואנדרוגינוס
מביאין ולא קורין
שאינן יכולין לומר
אשר נתת לי ה'

א3

(י) ואלו מביאין וקורין
מן העצרת ועד החג **משבעת המינים**
מפרות שבהרים מתמרות שבעמקים
ומזיתי שמן מעבר הירדן
רבי יוסי הגלילי אומר
אין מביאין בכורים מעבר הירדן
שאינה ארץ זבת חלב ודבש

ב1

A (ג) אין מביאין בכורים חוץ **משבעת המינים**
לא מתמרים שבהרים
ולא מפרות שבעמקים
ולא מזיתי שמן שאינם מן המבחר
B אין מביאין בכורים קדם לעצרת
אנשי הר צבועים
הביאו בכוריהם קדם לעצרת ולא קבלו מהם
מפני הכתוב שבתורה
וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה

ג2

A (ז) הפריש בכוריו ומכר שדהו
מביא ואינו קורא
והשני מאותו המין
אינו מביא
ממין אחר
מביא וקורא
רבי יהודה אומר
אף מאותו המין מביא וקורא
B (ח) הפריש בכוריו
נבזזו נמקו נגנבו אבדו או שנטמאו
מביא אחרים תחתיהם ואינו קורא
והשניים אין חיבים עליהם חמש
נטמאו בעזרה נופץ ואינו קורא
C (ט) ומנין שהוא חייב באחריותו
עד שיביא להר הבית
שנאמר
ראשית בכורי אדמתך
תביא בית ה' אלהיך
מלמד
שהוא חייב באחריותו
עד שיביא להר הבית
הרי שהביא ממין אחד וקרא
וחזר והביא ממין אחר
אינו קורא

ב3

(יא) הקונה שלשה אילנות בתוך שלחברו
מביא וקורא
רבי מאיר אומר אפלו שנים
קנה אילן וקרקעו מביא וקורא
רבי יהודה אומר
אף בעלי **אריסות וחכורות** מביאין וקורין

א1

A (א) התרומה והבכורים
חיבים עליהן מיתה וחמש
ואסורים לזרים והם נכסי כהן
ועולין באחד ומאה
וטעונין רחיצת ידים והערב שמש
הרי אלו בתרומה ובבכורים מה שאין כן במעשר
B (ב) **יש במעשר ובבכורים מה שאין כן בתרומה**
שהמעשר והבכורים טעונים הבאת מקום וטעונים ודוי
ואסורין לאונן
רבי שמעון מתיר
וחיבין בבעור
ורבי שמעון פוטר
ואסורין כל שהן מלאכל בירושלם
וגדוליהן אסורים מלאכל בירושלם
אף לזרים ולבהמה
רבי שמעון מתיר
הרי אלו במעשר ובבכורים מה שאין כן בתרומה

א2

(ה) תרומת מעשר
שוה לבכורים בשתי דרכים
ולתרומה בשתי דרכים
נטלת מן הטהור על הטמא
ושלא מן המקף בבכורים
ואוסרת את הגרן
ויש לה שיעור כתרומה

א3

A (ח) כוי יש בו דרכים שוה לחיה
ויש בו דרכים שוה לבהמה
ויש בו דרכים שוה לבהמה ולחיה
ויש בו דרכים שאינו שוה לא לבהמה ולא לחיה
(ט) **כיצד שוה לחיה**
דמו טעון כסוי כדם חיה ואין שוחטין אותו ביום טוב
ואם שחטו אין מכסין את דמו
וחלבו מטמא (ב) טמאת נבלה כחיה וטמאתו בספק
ואין פודין בו פטר חמור
B (י) **כיצד שוה לבהמה**
חלבו אסור כחלב בהמה
ואין חיבין עליו כרת
ואינו נלקח בכסף מעשר לאכול בירושלם
וחיב בזרוע ובלחיים ובקבה
רבי אליעזר פוטר
שהמוציא מחברו עליו הראיה

ב1

A (ג) **יש בתרומה ובמעשר מה שאין כן בבכורים**
שהתרומה והמעשר אוסרין את הגרן ויש להם שיעור
ונוהגים בכל הפרות בפני הבית ושלא בפני הבית
ובאריסין ובחכורות ובסקריקון ובגזלן
הרי אלו בתרומה ובמעשר מה שאין כן בבכורים
B (ד) **יש בבכורים מה שאין כן בתרומה ובמעשר**
שהבכורים נקנין במחבר לקרקע
ועושה אדם כל שדהו בכורים
וחיב באחריותם וטעונים קרבן ושיר ותנופה ולינה

ב2

(ו) אתרוג
שוה לאילן בשלשה דרכים
ולירק בדרך אחד
שוה לאילן בערלה וברבעי ובשביעית
ולירק בדרך אחד
שבשעת לקיטתו עשורו
דברי רבן גמליאל
רבי אליעזר אומר
שוה לאילן בכל דבר

ג2

(ז) דם מהלכי שתיים
שוה לדם בהמה
להכשיר את הזרעים
ודם השרץ
אין חיבין עליו

ב3

A (יא) **כיצד** אינו שוה לא לחיה ולא לבהמה
אסור משום כלאים עם החיה ועם הבהמה
הכותב חיתו ובהמתו לבנו לא כתב לו את הכוי
B אם אמר הריני נזיר שזה חיה או בהמה
הרי הוא נזיר
ושאר כל דרכיו שוים לחיה ולבהמה
וטעון שחיטה כזה וכזה
ומטמא משום נבלה ומשום אבר מן החי כזה וכזה

א1

A (א) כיצד מפרישין את הבכורים
יורד אדם לתוך שדהו ורואה
תאנה שבכרה אשכול שבכר רמון שבכר
קושרו בגמי ואומר הרי אלו בכורים
רבי שמעון אומר
אף על פי כן חוזר וקורא אותם בכורים
מאחר שיתלשו מן הקרקע
B (ב) כיצד מעלין את הבכורים
כל העירות שבמעמד
מתכנסות לעירו שלמעמד
ולנין ברחובה שלעיר
ולא היו נכנסין לבתים
ולמשכים היה הממנה אומר
קומו ונעלה ציון אל בית ה' אלהינו

א2

(ה) הגוזלות שעל גבי הסלים
היו עולות
ומה שבידם נתנים לכהנים

א3

(ט) רבי שמעון בן ננס אומר
מעטרין את הבכורים
חוץ משבעת המינים
רבי עקיבא אומר
אין מעטרין את הבכורים
אלא משבעת המינים

ב1

A (ג) הקרובים מביאים גרוגרות וצמוקים
והרחוקים מביאים גרוגרות וצמוקים
והשור הולך לפנייהם וקרניו מצפות זהב
ועטרה שלזית בראשו
החליל מכה לפנייהם
עד שמגיעים קרוב לירושלם
B הגיעו קרוב לירושלם
שלחו לפנייהם ועטרו את בכוריהם
הפחות הסגנים והגזברים יוצאים לקראתם
לפי כבוד הנכנסים היו יוצאים
וכל בעלי אמניות שבירושלם
עומדים לפנייהם ושואלין בשלומם
אחינו אנשי מקום פלוני באתם לשלום
(ד) החליל מכה לפנייהם
עד שמגיעין להר הבית

ב2

A (ו) עושהו הסל על כתפו
קורא מהגדתי היום לה' אלהיך
עד שהוא גומר כל הפרשה
רבי יהודה אומר עד ארמי אבד אבי
B הגיע לארמי אבד אבי
מוריד הסל מעל כתפו ואוחזו בשפתותיו
וכהן מניח ידו תחתיו ומניפו
וקורא מארמי אבד אבי
עד שהוא גומר כל הפרשה
ומניחו בצד המזבח והשתחוה ויצא
C (ז) בראשונה
כל שהוא יודע לקרות קורא
וכל מי שאינו יודע לקרות מקריין אותו
נמנעו מלהביא
התקינו שיהו מקריין את מי שהוא יודע
ואת מי שאינו יודע

ב3

A (י) רבי שמעון אומר שלש מדות בבכורים
הבכורים ותוספת הבכורים ועטור הבכורים
תוספת הבכורים מין במינו
ועטור הבכורים מין בשאינו מינו
תוספת הבכורים
נאכלת בטהרה ופטורה מן הדמאי
ועטור הבכורים חייב בדמאי
B (יא) אימתי אמרו
תוספת הבכורים בבכורים
בזמן שהיא באה מן הארץ
ואם אינה באה מן הארץ אינה בבכורים

ג1

A הגיעו להר הבית
אפלו אגרפס המלך
נוטל הסל על כתפו ונכנס
עד שהוא מגיע לעזרה
B הגיע לעזרה ודברו הלויים בשיר
ארוממך ה' כי דליתני
ולא שמחת איבי לי

ג2

(ח) העשירים מביאין בכוריהם
בקלות שלכסף ושלזהב
והעניים מביאין אותם
בסלי נצרים שלעברה קלופה
והסלים והבכורים נתנים לכהנים

ג3

(יב) למה אמרו הבכורים כנכסי כהן
שהוא קונה מהם
עבדים וקרקעות ובהמה טמאה
ובעל חוב נוטלן בחובו
והאשה בכתבתה כספר תורה
ורבי יהודה אומר
אין נותנים אותם אלא לחבר בטובה
וחכמים אומרים
נותנין אותם לאנשי משמר
והם מחלקין ביניהם כקדשי המקדש

סדר מועד

1

(א) יציאות השבת שתיים שהן ארבע בפנים ושתיים שהן ארבע בחוץ

כיצד

העני עומד בחוץ ובעל הבית בפנים

פשט העני את ידו לפנים ונתן לתוך ידו של בעל הבית או שנטל מתוכה והוציא העני חייב ובעל הבית פטור

פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונתן לתוך ידו של העני או שנטל מתוכה והכניס בעל הבית חייב והעני פטור

פשט העני את ידו לפנים ונטל בעל הבית מתוכה או שנתן לתוכה והוציא שניהן פטורין

פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונטל העני מתוכה או שנתן לתוכה והכניס שניהם פטורין

א2

A (ב) לא ישב אדם לפני הספר

סמוך למנחה עד שיתפלל

B לא יכנס אדם למרחץ

C ולא לברסקי

D ולא לאכול

E ולא לדין

ואם התחילו אין מפסיקים

מפסיקים לקרות קריאת שמע

ואין מפסיקין לתפלה

ב2

A (ג) לא יצא החיט במחטו

סמוך לחשכה

שמא ישכח ויצא

B ולא הלביר בקלמוסו

C ולא יפלה את כליו

D ולא יקרא לאור הנר

באמת אמרו

החזן רואה היכן התינוקות קוראים

אבל הוא לא יקרא

E כיצא בו

לא יאכל הזב עם הזבה

מפני הרגל עברה

ג2

A (ד) אלו מן ההלכות שאמרו

בעלית חנניה בן חזקיהו בן גריון

כשעלו לבקרו

נמנו ורבו בית שמאי על בית הלל

ושמונה עשר דברים גזרו בו ביום

(ה) בית שמאי אומרים

אין שורין דיו וסממנים וכרשינים

אלא כדי שישורו **מבעוד יום**

ובית הלל מתירין

B (ו) בית שמאי אומרים

אין נותנין אונין שלפשתן לתוך התנור

אלא כדי שיהבילו **מבעוד יום**

ולא את הצמר ליורה אלא כדי שיקלט העין

ובית הלל מתירין

C בית שמאי אומרים

אין פורשין מצודות חיה ועופות ודגים

אלא כדי שיצודו **מבעוד יום**

ובית הלל מתירין

D (ז) בית שמאי אומרים

אין מוכרין לנכרי ואין טוענין עמו

ואין מגביהין עליו

אלא כדי שיגיע למקום קרוב

ובית הלל מתירין

E (ח) בית שמאי אומרים

אין נותנין עורות לעבדן

ולא כלים לכובס נכרי

אלא כדי שיעשו **מבעוד יום**

ובכללן בית הלל מתירין עם השמש

(ט) אמר רבן שמעון בן גמליאל

נוהגין היו בית אבא

שהיו נותנין כלי לבן לכובס נכרי

שלשה ימים קדם לשבת

ושוין אלו ואלו

שטוענים קורות בית הבר ועגולי הגת

ג3

(יא) משלשלין את הפסח **בתנור עם חשכה**

ומאחיזין את האור במדורת בית המוקד

ובגבולין כדי שיאחז האור ברבן

רבי יהודה אומר בפחמין כל שהן

ב3

אין נותנין את הפת **לתנור עם חשכה**

ולא את החררה על גבי הגחלים

אלא כדי שיקרמו פניה **מבעוד יום**

רבי אליעזר אומר כדי שיקרם התחתון שלה

א3

(י) אין צולין בשר בצל וביצה

אלא כדי שיצולו **מבעוד יום**

A1

A (א) במה מדליקין ובמה אין מדליקין
 אין מדליקין
 לא בלכש ולא בחסן ולא בכלך
 ולא בפתילת האידן ולא בפתילת המדבר
 ולא בירוקה שעל פני המים
 ולא בזפת ולא בשעווה ולא בשמן קיק
 ולא בשמן שרפה ולא באליה ולא בחלב
 נחום המדי אומר
 מדליקין בחלב מבשל
 וחכמים אומרים
 אחד מבשל אחד שאינו מבשל
 אין מדליקין בו
 B (ב) אין מדליקין
 בשמן שרפה ביום טוב
 רבי ישמעאל אומר אין מדליקין
 בעטרן מפני כבוד השבת
 וחכמים מתירין בכל השמנים
 בשמן שמשמין בשמן אגוזים
 בשמן צנונות בשמן דגים
 בשמן פקועות בעטרן ובנפט
 רבי טרפון אומר
 אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד

A2

(ה) המכבה את הנר
 מפני שהוא מתירא מפני גוים
 מפני לסטים
 מפני רוח רעה
 ואם בשביל החולה שיישן
 פטור
 כחם על הנר
 כחם על השמן
 כחם על הפתילה
 חיב
 ורבי יוסי פוטר בכלן
 חוץ מן הפתילה
 מפני שהוא עושה פחם

ב1

A (ג) כל היוצא מן העץ
 אין מדליקין בו
 אלא פשתן
 וכל היוצא מן העץ
 אינו מטמא טמאת אהלים
 אלא פשתן
 B פתילת הבגד שקפלה ולא הבהבה
 רבי אליעזר אומר
 טמאה ואין מדליקין בה
 רבי עקיבא אומר
 טהורה ומדליקין בה

ב2

(ו) על שלש עברות
 הנשים מתות בשעת לדתן
 על שאינן זהירות
 בנדה
 ובחלה
 ובהדלקת הנר

ג1

A (ד) לא יקב אדם שפופרת שלביצה
 וימלאנה שמן ויתננה על פי הנר
 בשביל שתהא מנטפת
 אפלו היא שלחרס
 ורבי יהודה מתיר
 אבל אם חברה היוצר מתחלה
 מתר
 מפני שהוא כלי אחד
 B לא ימלא אדם את הקערה שמן
 ויתננה בצד הנר
 ויתן ראש הפתילה בתוכה
 בשביל שתהא שואבת
 ורבי יהודה מתיר

ג2

(ז) שלשה דברים צריך אדם לומר
 בתוך ביתו ערב שבת עם חשכה
 עשרתם
 ערבתם
 הדליקו את הנר
 ספק חשכה ספק אינה חשכה
 אין מעשרין את הודאי
 ואין מטבילין את הכלים
 ואין מדליקין את הנרות
 אבל מעשרין את הדמאי
 ומעריבין
 וטומנין את החמין

א1

(א) כירה שהסיקהו בקש ובגבבא
נותנים עליה תבשיל
בגפת ובעצים
לא יתן עד שיגרף או עד שיתן את האפר
בית שמאי אומרים
חמין אבל לא תבשיל
ובית הלל אומרים
חמין ותבשיל
בית שמאי אומרים
נוטלין אבל לא מחזירין
ובית הלל אומרים
אף מחזירין

א2

A (ג) אין נותנין ביצה בצד המחס
בשביל שתתגלגל
ולא יפקיענה בסודרין
ורבי יוסי מתיר
ולא יטמיננה בחול ובאבק דרכים
בשביל שתצלה
B (ד) מעשה שעשו אנשי טבריא
והביאו סילון של צונין לתוך אמה של חמין
אמרו להן חכמים
אם בשבת חמין שהוחמו בשבת
אסורין ברחיצה ובשתיה
ביום טוב חמין שהוחמו ביום טוב
אסורין ברחיצה ומתירין בשתיה

א3

(ו) אין נותנין כלי תחת הנר
לקבל בו את השמן
ואם נותנו מבעוד יום מותר
ואין נאותין ממנו
לפי שאינו מן המוכן

ב1

(ב) תנור שהסיקהו בקש וגבבא
לא יתן בין מתוכו בין מעל גביו

ב2

A מליאר הגרופ
שותין הימנו בשבת
B אנטיכי אף על פי שגרופה
אין שותין ממנה

ב3

מטלטלין נר חדש אבל לא ישן
רבי שמעון אומר כל הנרות מטלטלין
חוץ מן הנר הדולק בשבת

ג1

כפח שהסיקהו בקש ובגבבא
הרי זה ככירים
בגפת ובעצים
הרי הוא כתנור

ג2

A (ה) המחס שפנהו
לא יתן לתוכו צונין בשביל שיחמו
אבל נותן הוא לתוכו או לתוך הכוס
כדי להפשירן
B האלפס והקדרה שהעבירן מרתחין
לא יתן לתוכן תבלין
אבל נותן הוא לתוך הקערה
או לתוך התמחוי
רבי יהודה אומר לכל הוא נותן
חוץ מדבר שיש בו חמץ וציר

ג3

נותנין כלי תחת הנר
לקבל ניצוצות
ולא יתן לתוכו מים
מפני שהוא מכבה

א1

(א) במה טומנין
ובמה אין טומנין
אין טומנין
לא בגפת
ולא בזבל
לא במלח
ולא בסיד
ולא בחול

בין לחים בין יבשים

א2

(ב) טומנין בשלחין ומטלטלין אותן
בגזי צמר ואין מטלטלין אותן
כיצד הוא עושה
נוטל את הכסוי והן נופלות
רבי אלעזר בן עזריה אומר
קפה מטה על צדה ונוטל
שמן יטל ואינו יכול להחזיר
וחכמים אומרים
נוטל ומחזיר

ב1

לא כתבין
ולא בזגים
ולא במוכים
ולא בעשבים
בזמן שהן לחים
אבל טומנין בהן כשהן יבשין

ב2

לא כסהו מבעוד יום
לא יכסנו משתחשך
כסהו ונתגלה מתר לכסותו

ג1

טומנין
בכסות
ובפרות
בכנפי יונה
ובנסרת שלחרשים
ובנערת שלפשתן דקה
רבי יהודה אוסר בדקה ומתיר בגסה

ג2

ממלא את הקיתון
ונותן לתחת הכר או תחת הכסת

א1

(א) במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה
 יוצא הגמל באפסר
 והנאקה בחטם
 והלבדקיס בפרמביא
 והסוס בשיר
 וכל בעלי השיר
 יוצאים בשיר ונמשכים בשיר
 ומזין עליהם וטובלין במקומן

א2

(ג) ובמה אינה יוצאה
 לא יצא גמל במטוטלת
 לא עקוד
 ולא רגול
 וכן שאר כל הבהמות
 לא יקשר גמלים זה בזה וימשך
 אבל מכניס חבלים לתוך ידו וימשך
 ובלבד שלא יכרך

ב1

(ב) חמור יוצא במרדעת
 בזמן שהיא קשורה לו
 הזכרים יוצאין לבוביין
 הרחלות יוצאות שחוזות כבולות וכבונות
 העזים יוצאות צרוורות
 רבי יוסי אוסר בכלן
 חוץ מן הרחלין הכבונות
 רבי יהודה אומר
 העזים יוצאות צרוורות ליבש אבל לא לחלב

ב2

(ד) אין חמור יוצא במרדעת
 בזמן שאינה קשורה לו
 ולא בזוג אף על פי שהוא פקוק
 ולא בסלם שבצוארו
 ולא ברצועה שברגלו
 ואין התרנגולין יוצאין בחוטין
 ולא ברצועות שברגליהם
 ואין הזכרים יוצאין
 בעגלה שתחת האליה שלהן
 ואין הרחלים יוצאות חנונות
 ואין העגל יוצא בגימון
 ולא פרה בעור הקפד
 ולא ברצועה שבין קרניה
 פרתו שלרבי אלעזר בן עזריה
 היתה יוצאה ברצועה שבין קרניה
 שלא ברצון חכמים

א1

(א) במה **אשה** יוצאה ובמה אינה יוצאה
לא תצא אשה לא בחוטי צמר
 ולא בחוטי פשתן ולא ברצועות שבראשה
 ולא תטבל בהן עד שתתפרם
 ולא בטוטפת
 ולא בסנבוטין בזמן שאינן תפורין
 ולא בכבול לרשות הרבים
 ולא בעיר שלזהב ולא בקטלא ולא בנזמים
 ולא בטבעת שאין עליה חותם
 ולא במחט שאינה נקובה
ואם יצאת אינה חייבת חטאת

א2

(ג) **לא תצא אשה** במחט הנקובה
 ולא בטבעת שיש עליה חותם
 ולא בכליאר ולא בכובלת
 ולא בצלוחית שלפליטון
ואם יצתה חייבת חטאת
 דברי רבי מאיר
 וחכמים פוטרין בכובלת ובצלוחית שלפליטון

א3

A בירית טהורה ויוצאין בה בשבת
כבלים טמאין ואין יוצאין בהם בשבת
 (ה) יוצאה אשה בחוטי שער
 בין משלה בין משלחברתה בין משלבהמה
 ובטוטפת ובסנבוטין בזמן שהן תפורין
 בכבול ובפאה נכרית לחצר
 במוך שבאזנה ובמוך שבסנדלה
 ובמוך שהתקינה לנדתה
 בפלפל ובגרגיר מלח ובכל דבר שתתן לתוך פיהו
 בלבד שלא תתן לכתחילה בשבת ואם נפל לא תחזיר
 שן תותבת ושן שלזהב
 רבי מתיר וחכמים אוסרים
 (ו) יוצאה בסלע שעל הצינית
B **הבנות הקטנות יוצאות** בחוטין
 ואפלו בקיסמין שבאזניהן
 ערביות יוצאות רעולות ומדיות פרופות
וכל אדם אלא שדברו חכמים בהווה
C (ז) פורפת על האבן
 ועל האגוז
 ועל **המטבע**
 ובלבד שלא תפרף לכתחילה בשבת

ב1

(ב) **לא יצא האיש** בסנדל **המסמר**
 ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה
 ולא בתפלין
 ולא בקמיע בזמן שאינו מן הממחה
 ולא בשריון
 ולא בקסדא
 ולא במגפים
ואם יצא אינו חייב חטאת

ב2

(ד) **לא יצא האיש** לא בסיף
 ולא בקשת
 ולא בתריס
 ולא באלה
 ולא ברמח
ואם יצא חייב חטאת
 רבי אליעזר אומר תכשיטין הן לו
 וחכמים אומרים אינן אלא לגנאי
 שנאמר וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות
 לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה

ב3

A (ח) הקטע יוצא בקב שלו
 דברי רבי מאיר
 ורבי יוסי אוסר
 ואם יש לו בית קבול כתותים טמא
סמוכות שלו טמאין מדרס
ויצאין בהן בשבת
 ונכנסין בהן בעזרה
כסא וסמוכות שלו טמאין מדרס
ואין יוצאין בהם בשבת
 ואין נכנסין בהן בעזרה
 אנקטמין טהורין
 ואין יוצאין בהן

B (ט) **הבנים יוצאין** בקשרים
 ובני מלכים בזוגין
וכל אדם אלא דברו חכמים בהווה

C יוצאין בביצת החרגול
 ובשן שלשועל
ובמסמר הצלוב
 משום רפואה
 דברי רבי מאיר

וחכמים אומרים אף בחל אסור משום דרכי אמורי

א 1

(א) כלל גדול אמרו בשבת
כל השוכח עקר השבת
ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה
אינו חייב אלא חטאת אחת
היודע עקר השבת
ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה
חייב על כל שבת ושבת

ב 1

היודע שהוא שבת
ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה
חייב על כל אב מלאכה ומלאכה
העושה מלאכות הרבה
מעין מלאכה אחת
אינו חייב אלא חטאת אחת

2

(ב) אבות מלאכות ארבעים חסר אחת

ב 2

הגוזז את הצמר
המלבנו
והמנפצו
והצובעו
והטווה
והמסך
והעושה שני בתי נירין
והאורג שני חוטין
והפוצע שני חוטין
הקושר
והמתיר
והתופר שתי תפירות
הקורע על מנת לתפור שתי תפירות

א 2

הזורע
והחורש
והקוצר
והמעמר
הדש
והזורר
הבורר
הטוחן
והמרקיד
והלש
והאופה

ג 2

הצד צבי
השוחטו
והמפשיטו
המולחו
והמעבד את עורו
והמוחקו
והמחתכו
הכותב שתי אותיות
והמוחק על מנת לכתוב שתי אותיות
הבונה
והסותר
המכבה
והמבעיר
המכה בפטיש
המוציא מרשות לרשות

הרי אלו אבות מלאכות ארבעים חסר אחת

א 3

(ג) ועוד כלל אחר אמרו
כל הכשר להצניע
ומצניעין כמוהו
והוציאו בשבת
חייב עליו חטאת
וכל שאינו כשר להצניע
ואין מצניעין כמוהו
והוציאו בשבת
אינו חייב אלא המצניעו

ב 3

(ד) המוציא תבן כמלא פי פרה
עצה כמלא פי גמל
עמיר כמלא פי טלה
עשבים כמלא פי גדי
עלי שום ועלי בצלים לחים כגרוגרת
יבשים כמלא פי גדי
ואין מצטרפין זה עם זה
מפני שלא שוו בשעוריהן
המוציא אכלים כגרוגרת חייב
ומצטרפין זה עם זה
מפני ששוו בשעוריהן
חוץ מקלפיהן וגרעיניהן ועקציהן
וסבן ומרסנן
רבי יהודה אומר
חוץ מקלפי עדשים שמתבשלות עמהן

א1

(א) המוציא יין כדי מזיגת הכוס
חלב כדי גמיעה

א2

(ב) המוציא חבל
כדי לעשות אזן לקפה
גמי כדי לעשות תלאי לנפה ולכברה
רבי יהודה אומר
כדי לטול ממנו מדת מנעל לקטן

א3

דיו כדי לכתוב שתי אותיות
כחול כדי לכחול עין אחת

א4

חרסית כדי לעשות פי כור שלצורפי זהב
רבי יהודה אומר כדי לעשות פטפוט
סבין כדי לתן על פי כור שלצורפי זהב

א5

קנה כדי לעשות קלמוס
ואם היה עבה או מרסס
כדי לבשל בו ביצה קלה שבביצים
טרופה ונתונה באלפס
(ו) עצם כדי לעשות תרוד
רבי יהודה אומר כדי לעשות ממנו חף

ב1

דבש כדי לתן על הכתית
שמן כדי לסוך אבר קטן
מים כדי לשוף בהם את הקלור

ב2

ניר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין
והמוציא קשר מוכסין חיב
ניר מחוק
כדי לכרוך על פי צלוחית קטנה שלפליטון

ב3

(ד) דבק כדי לתן בראש השבשבת

ב4

סיד כדי לסוד קטנה שבבנות
רבי יהודה אומר כדי לעשות כלכול
רבי נחמיה אומר כדי לעשות אנדיפי
אדמה כחותם המרצופים דברי רבי עקיבא
וחכמים אומרים כחותם האגרות

ב5

זכוכית כדי לגרור בו ראש הכרכר

ג1

ושאר כל המשקין ברביעית
וכל השופכין ברביעית
רבי שמעון אומר כלן ברביעית
ולא אמרו כל השעורין הללו
אלא למצניעיהן

ג2

(ג) עור כדי לעשות קמיע
קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפלין
שהיא שמע ישראל

ג3

זפת וגפרית כדי לעשות נקב
שעוה כדי לתן על פי נקב קטן

ג4

זבל וחול הדק
כדי לזבל קלח שלכרוב
דברי רבי עקיבא
וחכמים אומרים
כדי לזבל כרישא
חול הגס
כדי לתן על מלא כף סיד

ג5

צרור או אבן כדי לזרוק בעוף
רבי אליעזר בר יעקב אומר
כדי לזרוק בבהמה
(ז) חרס כדי לתן בין פצים לחברו
דברי רבי יהודה
רבי מאיר אומר כדי לחתות בו את האור
רבי יוסי אומר כדי לקבל בו רביעית
אמר רבי מאיר
אף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר
ולא ימצא במכתו חרש לחתות אש מיקוד
אמר לו רבי יוסי
משם ראייה ולחשוף מים מגבא

א1

(א) אמר רבי עקיבא
מנין לעבודה זרה
שמטמאה במשא כנדה
שנאמר תזרם כמו דוה צא תאמר לו
מה הנדה מטמאה במשא
אף עבודה זרה מטמאה במשא

א2

A (ג) מנין לפולטת שכבת זרע
ביום השלישי שהיא טמאה
שנאמר היו נכנים לשלשת ימים
B מנין שמרחיצין את המילה
ביום השלישי שחל להיות בשבת
שנאמר ויהי ביום השלישי בהיותם כאבים

א3

A (ה) המוציא עצים
כדי לבשל ביצה קלה
B תבלין כדי לתבל ביצה קלה
ומצטרפין זה עם זה

א4

(ו) פלפלת כל שהיא
ועטרן כל שהוא
מיני בשמים ומני מתכות כל שהן
מאבני המזבח ומעפר המזבח
מקק ספרים ומקק מטפחותיהם כל שהן
שמצניעין אותן לגגון
רבי יהודה אומר
אף המוציא ממשמשי עבודה זרה כל שהוא
שנאמר
ולא ידבק בידך מאומה מן החרם

ב1

(ב) מנין לספינה שהיא טהורה
שנאמר
דרך אניה בלב ים

ב4

(ז) המוציא קפת הרוכלין
אף על פי שיש בה מינין הרבה
אינו חייב אלא חטאת אחת

ג1

מנין לערוגה
שהיא ששה על ששה טפחים
שזורעין בתוכה חמשה זרעונים
ארבעה בארבעה רוחות הערוגה
ואחד באמצע
שנאמר כי כארץ תוציא צמחה
וכנגה זרועיה תצמיח
זרעה לא נאמר אלא זרועיה

ב2

A מנין שקושרין לשון שלזהורית
בראש שעיר המשתלח
שנאמר
אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו
B (ד) מנין לסיכה שהיא כשתיה
ביום הכפורים
אף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר
שנאמר
ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו

ב3

A קלפי אגוזים קלפי רמונים
אסטיס ופואה
כדי לצבוע בהן בגד קטן בסבכה
B מי רגלים נתר ובורית קמוניא ואשלג
כדי לכבס בהן בגד קטן בסבכה
רבי יהודה אומר
כדי להעביר על הכתם

ג4

זרעוני גנה פחות מכגורגרת
רבי יהודה בן בתירא אומר חמשה
זרע קשואין שנים
זרע דלועין שנים
זרע פול המצרי שנים
חגב חי טהור כל שהוא
מת כגורגרת
צפרת כרמים
בין חיה בין מתה כל שהיא
שמצניעין אותה לרפואה
רבי יהודה אומר
אף המוציא חגב חי טמא כל שהוא
שמצניעין אותו לקטן לשחק בו

א1

(א) המצניע
לזרע ולדגמא ולרפואה
והוציאו בשבת
חיב בכל שהוא
וכל אדם אין חיב אלא כשעורו
חזר והכניסו
אינו חיב אלא כשעורו

א2

(ג) המוציא בין בימינו בין בשמאלו
בתוך חיקו או על כתפו
חיב
שכן משא בני קהת
כלאחר ידו ברגלו
בפיו ובמרפקו
באזנו ובשערו
ובפגרתו ופיה למטה
בין פגרתו לחלוקו
ובשפת חלוקו
במנעלו בסנדלו
פטור

שלא הוציא כדרך המוציאין

א3

המוציא אכלין פחות מכשעור בכלי
פטור אף על הכלי
שהכלי טפלה לו
את החי במטה
פטור אף על המטה
שהמטה טפלה לו
את המת במטה חיב
וכן כזית מן המת וכזית מן הנבלה
וכעדשה מן השרץ
חיב
ורבי שמעון פוטר

ב1

(ב) המוציא אכלין ונתנן על **האסקפה**
בין שחזר והוציאן
בין שהוציאן אחר
פטור
מפני שלא עשה מלאכתו בבת אחת

ב2

(ד) המתכון להוציא לפניו
ובא לו לאחריו פטור
לאחריו ובא לו לפניו חיב
באמת אמרו
האשה החוגרת בסינר
בין מלפניה ובין מלאחריה
חיבת
שכן ראוי להיות חוזר
רבי יהודה אומר
אף מקבלי פתקין

ב3

הנוטל צפרניו זו בזו או בשני
וכן שערו
וכן שפמו
וכן זקנו
וכן הגודלת
וכן הכוחלת
וכן הפוסקת
רבי אליעזר מחיב
וחכמים אוסרין משום שבות

ג1

קפה שהיא מלאה פרות
ונתנה על **האסקפה** החיצונה
אף על פי שרוב הפרות מבחוץ
פטור
עד שיוציא את כל הקפה

ג2

(ה) המוציא ככר לרשות הרבים חיב
הוציאוהו שנים פטורין
לא יכל אחד להוציאו
והוציאוהו שנים חיבים
ורבי שמעון פוטר

ג3

התולש מעציץ נקוב חיב
ושאינו נקוב פטור
ורבי שמעון פוטר בזה ובזה

1

(א) הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים
מרשות הרבים לרשות היחיד

חייב

מרשות היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים באמצע
רבי עקיבא מחייב וחכמים פוטריין

(ב) כיצד

שתי גזזטראות זו כנגד זו ברשות הרבים
המושיט והזורק מזו לזו פטור

היו שתיהן בדיוטא אחת

המושיט חייב והזורק פטור

שכך היתה עבודת הלויים

שתי עגלות זו אחר זו ברשות הרבים

מושיטין הקרשים מזו לזו אבל לא זורקין

ב2

A הזורק בארץ ארבע אמות חייב

זרק לתוך ארבע אמות

ונתגלגל חוץ לארבע אמות

פטור

חוץ לארבע אמות

ונתגלגל לתוך ארבע אמות

חייב

B (ד) הזורק בים ארבע אמות פטור

אם היה רקק מים ורשות הרבים מהלכת בו

הזורק לתוכו ארבע אמות חייב

וכמה הוא רקק מים

פחות מעשרה טפחים

רקק מים ורשות הרבים מהלכת בו

הזורק בתוכו ארבע אמות חייב

3

(ו) הזורק ונזכר לאחר שיצתה מידו

קלטה אחר קלטה כלב או שנשרפה פטור

זרק לעשות חבורה בין באדם ובין בבהמה ונזכר עד שלא נעשית חבורה פטור
זה הכלל

כל חיבי חטאות אינן חייבין עד שתהא תחלתן וסופן שגגה

תחלתן שגגה וסופן זדון תחלתן זדון וסופן שגגה

פטורין עד שתהא תחלתן וסופן שגגה

א2

A חלית הבור והסלע שהן גבוהין עשרה

ורחבן ארבעה

הנוטל מהן והנותן על גבן חייב

פחות מכן פטור

B (ג) הזורק ארבע אמות בכתל

למעלה מעשרה טפחים כזורק באויר

למטה מעשרה טפחים כזורק בארץ

ג2

A (ה) הזורק מן הים ליבשה

ומן היבשה לים

ומן הים **לספינה** ומן הספינה לים

ומן הספינה לחברתה

פטור

B ספינות קשורות זו בזו מטלטלין מזו לזו

אם אינן קשורות

אף על פי שמקפות אין מטלטלין מזו לזו

א1

(א) הבונה כמה יבנה ויהא חייב
הבונה כל שהוא
והמסתת והמכה בפטיש ובמעצד הקודח
כל שהוא חייב
זה הכלל
כל העושה מלאכה ומלאכתו מתקימת בשבת
חייב
רבן שמעון בן גמליאל אומר
אף המכה בקרנס על הסדן בשעת מלאכה חייב
מפני שהוא כמתקן מלאכה
א2
A (ג) הכותב שתי אותיות
בין בימינו בין בשמאלו
בין משם אחד בין משני שמות
בין משני סממניות
בכל לשון
חייב
אמר רבי יוסי
לא חיבו שתי אותיות אלא משום רשם
שכך היו כותבין על קרשי המשכן
לידע איזהו בן זוגו
אמר רבי
מצינו שם קטן משם גדול
שם משמעון ושמואל נח מנחור
דן מדניאל גר מגדיאל

ב1

(ב) החורש כל שהוא
המנכש והמקרסם והמזורד
כל שהוא חייב

ב2

A הכותב על בשרו חייב

ג1

המלקט עצים
אם לתקן כל שהן
אם להסק כדי לבשל ביצה קלה
המלקט עשבים
אם לתקן כל שהן
אם לבהמה כמלא פי הגדי

ג2

A (ה) כתב במשקין במי פרות
באבק דרכים באבק סופרים
ובכל דבר שאינו מתקים
פטור
לאחר ידו ברגלו בפיו ובמרפקו
כתב אות אחת סמוך לכתב
כתב על גבי כתב
נתכון לכתוב חית וכתב שני זיינין
אחד בארץ ואחד בקורה
כתב על שני כתלי הבית
על שני דפי פנקס
ואין נהגין זה עם זה
פטור
כתב אות אחת נוטריקון
רבי יהושע בן בתירא מחיב
וחכמים פוטרין
B (ו) הכותב שתי אותיות בשני העלמות
אחת שחרית ואחת בין הערבים
רבן גמליאל מחיב
וחכמים פוטרין

B המסרט על בשרו
רבי אליעזר מחיב חטאת
ורבי יהושע פוטר

B (ד) הכותב שתי אותיות בהעלם אחד חייב
כתב בדיו בסם בסקרא בקומוס ובקנקנתום
ובכל דבר שהוא רושם
על שני כתלי זווית ועל שני לוחי פנקס
והן נהגין זה עם זה
חייב

א1

(א) רבי אליעזר אומר
האורג שלשה חוטין בתחלה
ואחד על האריג
חיב
וחכמים אומרים
בין בתחלה בין בסוף
שעורו שני חוטין
(ב) העושה שני בתי גירין
בנירין בקירוס בנפה בכברה ובסל
חיב

א2

(ה) רבי יהודה אומר
הצד צפור למגדל וצבי לבית חיב
וחכמים אומרים
צפור למגדל וצבי לבית ולחצר ולביברין
רבן שמעון בן גמליאל אומר
לא כל הביברין שוין
זה הכלל
מחסר צידה פטור
ושאינו מחסר צידה חיב

ב1

והתופר שתי תפירות
והקורע על מנת לתפור שתי תפירות
(ג) הקורע בחמתו ועל מתו
וכל המקלקלין
פטורין
והמקלקל על מנת לתקן
שעורו כמתקן

ב2

(ו) צבי שנכנס לבית
ונעל אחד בפניו חיב
נעלו שנים פטורין
לא יכל אחד לנעול ונעלו שנים
חיבין
ורבי שמעון פוטר

ג1

(ד) שעור המלבן והמנפץ
והצובע והטווה
כמלא רחב הסיט כפול
והאורג שני חוטין
שעורו כמלא הסיט

ג2

(ז) יושב האחד על הפתח ולא מלאהו
יושב השני ומלאהו
השני חיב
יושב הראשון על הפתח ומלאהו
ובא השני וישב בצדו
אף על פי שעמד הראשון והלך לו
הראשון חיב והשני פטור
הא למה זה דומה
לנועל את ביתו לשמרו
ונמצא צבי שמור בתוכו

א1

(א) שמונה שרצים האמורים בתורה
הצדן והחובל בהן חיב

א2

(ב) אין עושיין הילמי בשבת
אבל עושה הוא את מי המלח
וטובל בהן פתו
ונותן לתוך התבשיל
אמר רבי יוסי
והלא הוא הילמי בין מרבה ובין מעט
אלו הן מי מלח המתירין
נותן שמן בתחלה
לתוך המים או לתוך המלח

א3

(ד) החושש בשניו
לא יגמע בהן את החמץ
אבל מטבל הוא כדרכו
ואם נתרפא נתרפא

ב1

ושאר שקצים ורמשים החובל בהן פטור
הצדן לצרך חיב
שלא לצרך פטור

ב2

(ג) אין אוכלין אזוביון בשבת
לפי שאינו מאכל בריאים
אבל אוכל הוא את יועזר
ושותה אבוב רועה

ב3

החושש במתניו
לא יסוך יין וחמץ
אבל סך הוא את השמן
ולא שמן ורד

ג1

חיה ועוף שברשותו
הצדן פטור והחובל בהן חיב

ג2

כל האכלין אוכל אדם לרפואה
וכל המשקין הוא שותה
חוץ ממי דקלים וכוס עקרים
מפני שהן לירוקה
אבל שותה הוא מי דקלים לצמאו
וסך שמן עקרין שלא לרפואה

ג3

בני מלכים סכין שמן ורד על מכותיהן
שכן דרכם לסוך בחל
רבי שמעון אומר
כל ישראל בני מלכים הם

א1

A (א) אלו קשרין שחיבין עליהן

קשר הגמלין

וקשר הספנין

וכשם שהוא חייב על קשורן

כך הוא חייב על התרן

רבי מאיר אומר

כל קשר שהוא יכול להתירו באחת מידיו

אין חיבין עליו

B (ב) יש לך קשרים שאין חיבין עליהן

כקשר הגמלין וכקשר הספנין

קושרת אשה

מפתח חלוקה וחוטי סבכה ושלפסיקא

ורצועות מנעל וסנדל

ונודות יין ושמן

וקדרה שלבשר

א2

(ג) מקפלין את הכלים

אפלו ארבעה וחמשה פעמים

ומציעין את המטות מלילי שבת לשבת

אבל לא משבת למוצאי שבת

ב1

A רבי אליעזר בן יעקב אומר

קושרין לפני הבהמה

בשביל שלא תצא

B קושרין דלי בפסיקא

אבל לא בחבל

רבי יהודה מתיר

כלל אמר רבי יהודה

כל קשר שאינו שלקימא

אין חיבין עליו

ב2

רבי ישמעאל אומר

מקפלין את הכלים ומציעין את המטות

מיום הכפורים לשבת

וחלבי שבת קרבין ביום הכפורים

רבי עקיבא אומר

לא שלשבת קרבין ביום הכפורים

ולא שליום הכפורים קרבין בשבת

א1

A (א) כל כתבי הקדש מצילין אותן מפני הדלקה
בין שקורין בהן ובין שאין קורין בהן
ואף על פי שכתובים בכל לשון טעונים גניזה
ומפני מה אין קורין בהם
מפני בטול בית המדרש

B מצילין תיק הספר עם הספר
ותיק התפלין עם התפלין
ואף על פי שיש בתוכן מעות

C ולהיכן מצילין אותן
למבוי שאינו מפלש
בן בתירא אומר אף למפלש

א2

(ה) רבי שמעון בן ננס אומר
פורסין עור שלגדי
על גבי שדה תיבה ומגדל שאחזו בהן את האור
מפני שהוא מחרך
ועושין מחצה בכל הכלים בין מלאים בין ריקנים
בשביל שלא תעבר הדלקה
רבי יוסי אוסר בכלי חרש חדשים מלאים מים
לפי שאין יכולין לקבל את האור
והן מתבקעין ומכבין את הדלקה

א3

A (ז) כופין קערה על גבי הנר
בשביל שלא תאחז בקורה
B ועל צואה שלקטן
C ועל עקרב שלא תשך
אמר רבי יהודה
מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב
ואמר חוששני לו מחטאת

ב1

A (ב) מצילין מזון שלש סעודות
הראוי לאדם לאדם הראוי לבהמה לבהמה
כיצד
נפלה דלקה בלילי שבת מצילין מזון שלש סעודות
בשחרית מצילין מזון שתי סעודות
במנחה מזון סעודה אחת
רבי יוסי אומר לעולם מצילין מזון שלש סעודות
B (ג) מצילין סל מלא ככרות
ואף על פי שיש בו מאה סעודות
ועגול שלדבלה וחבית שליין
ואומר לאחרים בואו והצילו לכם
ואם היו פקחין עושין עמו חשבון אחר השבת
C להיכן מצילין אותן
לחצר המערכת
בן בתירא אומר אף לשאינה מערכת
(ד) ולשם מוציא כל כלי תשמישו
ולובש כל מה שיכול ללבוש
ועוטף כל מה שיכול לעטוף
רבי יוסי אומר שמונה עשר כלים
וחזור ולובש ומוציא
ואומר לאחרים בואו והצילו עמי

ב2

(ו) נכרי שבא לכבות
אין אומרים לו כבה ואל תכבה
מפני שאין שביתתו עליהן
אבל קטן שבא לכבות
אין שומעין לו מפני ששביתתו עליהן

ב3

A (ח) נכרי שהדליק את הנר משתמש לאורו ישראל
ואם בשביל ישראל אסור
B מלא מים להשקות בהמתו משקה אחריו ישראל
ואם בשביל ישראל אסור
C עשה גוי כבש לירד בו יורד אחריו ישראל
ואם בשביל ישראל אסור
מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באין בספינה
ועשה גוי כבש לירד בו
וירדו בו רבן גמליאל והזקנים

1

(א) כל הכלים נטלין בשבת ודלתותיהן עמהן
אף על פי שנתפרקו בשבת
שאינן דומין לדלתות הבית לפי שאינן מן המוכן

ב2

(ג) קנה שלזיתים
אם יש קשר בראשו מקבל טמאה
ואם לאו אין מקבל טמאה
בין כך ובין כך נטל בשבת

א2

(ב) נוטל אדם קרנס לפצע בו את האגוזים
וקרדם לחתוך את הדבילה
מגרה לגרור בה את הגבינה
מגרפה לגרור בה את הגרוגרות
את הרחת ואת המזלג לתת עליו לקטן
את הכוש ואת הכרכר לתחוב בו
מחט שליד לטול בו את הקוץ
ושלסקאים לפתוח בו את הדלת

א3

כל הכלים נטלין לצרך ושלא לצרך
רבי נחמיה אומר
אין נטלין אלא לצרך

ג2

(ד) רבי יוסי אומר כל הכלים נטלין
חוץ מן המסר הגדול
ויתד שלמחרשה

ב3

(ה) כל הכלים הנטלין בשבת
שבריהן נטלין עמהן
ובלבד שיהיו עושין מעין מלאכה
שברי ערבה לכסות בהן את פי החבית
שברי זכוכית לכסות בהן את פי הפך
רבי יהודה אומר
ובלבד שיהיו עושין מעין מלאכה
שברי ערבה לצוק לתוכן מקפה
ושלזכוכית לצוק לתוכן שמן

ג4

(ז) פקק החלון
רבי אליעזר אומר
בזמן שהוא קשור ותלוי פוקקין בו
ואם לאו אין פוקקין בו
וחכמים אומרים
בין כך ובין כך פוקקין בו

ב4

זמורה שהיא קשורה בטפיח
ממלאין בה בשבת

א4

(ו) האבן שבקרויה
אם ממלאין בה ואינה נופלת ממלאין בה
ואם לאו אין ממלאין בה

5

(ח) כל כסויי הכלים שיש להם בית אחיזה נטלים בשבת
אמר רבי יוסי
במה דברים אמורים
בכסויי הקרקעות
אבל בכסויי הכלים בין כך ובין כך נטלים בשבת

א1

(א) מפנין אפלו ארבע וחמש קפות
שלחבן ושלחבואה
מפני האורחים
ומפני בטול בית המדרש
אבל לא את האוצר

ב1

מפנין תרומה טהורה
ודמאי
ומעשר ראשון שנטלה תרומתו
ומעשר שני והקדש שנפדו
והתרמוס היבש
מפני שהוא מאכל לעניים
אבל לא את הטבל
ולא מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו
ולא את מעשר שני והקדש שלא נפדו
ולא את הלוי
ולא את החרדל
רבן שמעון בן גמליאל מתיר בלוי
מפני שהוא מאכל עורבין

ב2

מדדין עגלין וסיחין ברשות הרבים
והאשה מדדה את בנה
אמר רבי יהודה
אימתי
בזמן שהוא נוטל אחת ומניח אחת
אבל אם היה גורר אסור

א2

כופין את הסל לפני האפרוחים
כדי שיעלו וירדו
תרנגלת שברחה
דוחין אותה עד שתכנס

ג1

(ב) חבילי קש
וחבילי עצים
וחבילי זרדים
אם התקינן למאכל בהמה
מטלטלין אותן
ואם לאו
אין מטלטלין אותן

ג2

(ג) אין מילדין את הבהמה ביום טוב
אבל מסעדין
ומילדין את האשה בשבת
וקורין לה חכמה ממקום למקום
ומחללין עליה את השבת
וקושרין את הטבור
רבי יוסי אומר
אף חותכין

א1

(א) רבי אליעזר אומר
אם לא הביא כלי מערב שבת
מביאו בשבת מגלה
ובסכנה מכסהו על פי עדים
ועוד אמר רבי אליעזר
כורתין עצים לעשות פחמין
ולעשות כלי ברזל
כלל אמר רבי עקיבא
כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת
אינה דוחה את השבת
ושאי אפשר לעשותה מערב שבת
דוחה את השבת

א2

ספק
ואנדרוגינוס
אין מחללין עליו את השבת
ורבי יהודה מתיר באנדרוגינוס

א3

קטן החולה
אין מוהלין אותו עד שיבריא

ב1

(ב) עושין כל צרכי מילה בשבת
מוהלין
ופורעין
ומוצצין
ונותנין עליה אספלנית וכמון
אם לא שחק מערב שבת
לועס בשניו ונותן
אם לא טרף יין ושמן מערב שבת
ינתן זה בעצמו וזה בעצמו
ואין עושין לה חלוק לכתחלה
אבל כורך עליה סמרטוט
אם לא התקין מערב שבת
כורך על אצבעו ומביא
ואפלו מחצר אחרת

ב2

(ד) מי שהיו לו שני תינוקות
אחד למול אחר השבת ואחד למול בשבת
ושכח ומל את שלאחר השבת בשבת חייב
אחד למול בערב שבת ואחד למול בשבת
ושכח ומל את שלערב שבת בשבת
רבי אליעזר מחיב חטאת
ורבי יהושע פוטר

ב3

(ו) אלו הן ציצין המעכבין את המילה
בשר החופה את רב העטרה
ואינו אוכל בתרומה
ואם היה בעל בשר
מתקנו מפני מראית העין

ג1

(ג) מרחיצין את הקטן
בין לפני המילה ובין לאחר המילה
ומזלפין עליו ביד אבל לא בכלי
רבי אלעזר בן עזריה אומר
מרחיצין את הקטן ביום השלישי
שחל להיות בשבת
שנאמר ויהי ביום השלישי בהיותם כאבים

ג2

(ה) קטן נמול לשמונה
לתשעה
ולעשרה
ולאחד עשר
ולשנים עשר
לא פחות ולא יותר
הא כיצד
כדרכו לשמונה
נולד לבין השמשות נמול לתשעה
בין השמשות שלערב שבת נמול לעשרה
יום טוב לאחר השבת נמול לאחד עשר
שני ימים טובים שלראש השנה
נמול לשנים עשר

ג3

מל ולא פרע את המילה
כאלו לא מל

א1

(א) רבי אליעזר אומר
תולין את המשמרת ביום טוב
ונותנין לתלויה בשבת
וחכמים אומרים
אין תולין את המשמרת ביום טוב
ואין נותנין לתלויה בשבת
אבל נותנין לתלויה ביום טוב

א2

(ג) אין שורין את החלתית בפושרין
אבל נותן לתוך החמץ
ואין שורין את הכרשינין ולא שפין אותן
אבל נותן לתוך הכברה או לתוך הכלכלה

א3

(ד) גורפין מלפני הפטם
ומסלקין לצדדין מפני הרעי
דברי רבי דוסא
וחכמים אוסרין

א4

(ה) הקש שעל גבי המטה
לא ינענעו בידו
אלא מנענעו בגופו
ואם היה מאכל בהמה
או שהיה עליו כר או סדין
מנענעו בידו

ב1

(ב) נותנין מים על גבי השמרים בשביל שיצלו
ומסננין את היין בסודרין ובכפיפה מצרית
ונותנין ביצה במסננת שלחרדל
ועושין אנומלין בשבת
רבי יהודה אומר בשבת בכוס
ביום טוב בלגין
ובמועד בחבית
רבי צדוק אומר הכל לפי האורחין

ב2

אין כוברים את התבן בכברה
ולא יתננו על גבי מקום גבוה בשביל שירד המוץ
אבל נוטל הוא בכברה ונותן לתוך האבוס

ב3

נוטלין מלפני בהמה זו
ונותנין לפני בהמה זו בשבת

ב4

מכבש שלבעלי בתים
מתירין אבל לא כובשין
ושלכובסין
לא יגע בו
רבי יהודה אומר
אם היה מתר מערב שבת מתיר את כלו ושומטו

א1

(א) נוטל אדם את בנו **והאבן** בידו
וכלכלה והאבן בתוכה

א2

(ב) **האבן** שעל פי החבית
מטה על צדה והיא נופלת
היתה בין החביות
מגביהה ומטה על צדה
והיא נופלת

א3

(ג) בית שמאי אומרים
מגביהין מן השלחן עצמות וקלפין
ובית הלל אומרים
נוטל את הטבלה כלה ומנערה
מעבירין מלפני השלחן פרוזין פחות מכזית
ושער שלאפונין ושער שלעדרשים
מפני שהוא מאכל בהמה

ב1

ומטלטלין תרומה טמאה
עם הטהורה ועם החלין
רבי יהודה אומר
אף מעלין את המדמיע באחד ומאה

ב2

מעוה שעל הכר
נוער את הכר והן נופלות
היתה עליו לשלשת
מקנחה בסמרטוט
היתה שלעור
נותנין עליה מים עד שתכלה

ב3

ספוג
אם יש לו בית אחיזה
מקנחין בו
ואם לאו
איו מקנחין בו
וחכמים אומרים
בין כך ובין כך נטל בשבת
ואינו מקבל טמאה

א1

A (א) חבית שנשברה

מצילין הימנה מזון שלש סעודות
ואומר לאחרים בואו והצילו לכם

ובלבד שלא יספג

B אין סוחטין את הפרות להוציא מהן משקין

ואם יצאו מעצמן אסורין

רבי יהודה אומר

אם לאכלין היוצא מהן מתר

ואם למשקין היוצא מהן אסור

C חלות דבש שרסקן מערב שבת ויצאו מעצמן אסורים

ורבי אלעזר מתיר

D (ב) כל שבא בחמין מערב שבת שורין אותו בחמין בשבת

וכל שלא בא בחמין מערב שבת מדיחין אותו בחמין בשבת

חוץ מן המליח הישן ודגים מלוחים קטנים וקוליס האספנין

שהדחתן זו היא גמר מלאכתן

א2

מי שנשרו כליו בדרך במים

מהלך בהן ואינו חושש

הגיע לחצר החיצונה

שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם

א3

(ו) סכין

וממשמשים בבני מעים

אבל לא מתעמלין

ולא מתגרדין

ב1

A (ג) שובר אדם את החבית

לאכול הימנה גרוגרות

ובלבד שלא יתכון לעשות כלי

B ואין נוקבים מגופה שלחבית

דברי רבי יהודה

וחכמים מתירין

C ולא יקבנה מצדה

ואם היתה נקובה לא יתן עליה שווה מפני שהוא ממרח

אמר רבי יהודה

מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר

חוששני לו מחטאת

D (ד) נותנין תבשיל לתוך הבור בשביל שיהא שמור

ואת המים היפים ברעים בשביל שיצנו

ואת הצונין בחמה בשביל שיחמו

ב2

(ה) הרוחץ במי מערה ובמי טבריא

ונסתפג אפלו בעשר אלנטיאות

לא יביאם בידו

אבל עשרה בני אדם

מסתפגין באלנטית אחת פניהם ידיהם ורגליהם

ומביאין אותה בידן

ב3

אין יורדין לקורדימה

ואין עושין אפקטויזין

ואין מעצבין את הקטן

ואין מחזירין את השבר

מי שנפרקה ידו ורגלו לא יטרפם בצונין

אבל רוחץ הוא כדרכו ואם נתרפא נתרפא

א1

A (א) חבית שנשברה
מצילין הימנה מזון שלש סעודות
ואומר לאחרים בואו והצילו לכם
ובלבד שלא יספג

B אין סוחטין את הפרות להוציא מהן משקין
ואם יצאו מעצמן אסורין
רבי יהודה אומר

אם לאכלין היוצא מהן מתר
ואם למשקין היוצא מהן אסור

C חלות דבש שרסקן מערב שבת ויצאו מעצמן אסורים
ורבי אלעזר מתיר

א2

מי שנשרו כליו בדרך במים
מהלך בהן ואינו חושש
הגיע לחצר החיצונה
שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם

א3

(1) סכין
וממשמשין בבני מעים
אבל לא מתעמלין
ולא מתגרדין

ב1

A (ג) שובר אדם את החבית
לאכול הימנה גרוגרות
ובלבד שלא יתכון לעשות כלי

B ואין נוקבים מגופה שלחבית
דברי רבי יהודה
וחכמים מתירין

C ולא יקבנה מצדה

ואם היתה נקובה לא יתן עליה שעה מפני שהוא ממרח
אמר רבי יהודה

מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר
חוששני לו מחטאת

ב2

(ה) הרוחץ במי מערה ובמי טבריא
ונסתפג אפלו בעשר אלנטיאות
לא יביאם בידו

אבל עשרה בני אדם

מסתפגין באלנטית אחת פניהם ידיהם ורגליהם
ומביאין אותה בידן

ב3

אין יורדין לקורדימה

ואין עושיין אפקטויזין

ואין מעצבין את הקטן

ואין מחזירין את השבר

מי שנפרקה ידו ורגלו לא יטרפם בצונין
אבל רוחץ הוא כדרכו ואם נתרפא נתרפא

א1

A (א) שואל אדם מחברו כדי יין וכדי שמן
ובלבד שלא יאמר לו הלוני
B וכן האשה מחברתה ככרות
ואם אינו מאמינו מניח טליתו אצלו
ועושה עמו חשבון לאחר השבת
C וכן ערב פסח בירושלים שחל להיות בשבת
מניח טליתו אצלו ונוטל את פסחו
ועושה עמו חשבון לאחר יום טוב

א2

(ג) לא ישכר אדם פועלים בשבת
ולא יאמר אדם לחברו לשכור לו פועלים

א3

גוי שהביא חלילין בשבת
לא יספד בהן ישראל
אלא אם כן באו ממקום קרוב
עשו לו ארון
וחפרו לו קבר
יקבר בו ישראל
ואם בשביל ישראל
לא יקבר בו עולמית

ב1

A (ב) מונה אדם אורחיו ואת פרפרותיו מפיו
אבל לא מן הכתב
B ומפיס עם בניו ועם בני ביתו על השלחן
ובלבד שלא יתכון לעשות מנה גדולה כנגד קטנה
משום קביא
C ומטילין חלשים על הקדשים ביום טוב
אבל לא על המנות

ג2

(ד) מחשיכין על התחום
לפקח על עסקי כלה
ועל עסקי המת
להביא לו ארון ותכריכין

ב2

אין מחשיכין על התחום לשכור פועלים
ולהביא פרות
אבל מחשיך הוא לשמור
ומביא פרות בידו
כלל אמר אבא שאול
כל שאני רשאי באמירתו
רשאי אני להחשיך עליו

ב3

(ה) עושין כל צרכי המת
סכין ומדיחין אותו
ובלבד שלא יזיזו בו אבר
שומטין את הכר מתחתיו
ומטילין אותו על החול בשביל שימתין
קושרים את הלחי
לא שיעלה אלא שלא יוסיף
וכן קורה שנשברה
סומכין אותה בספסל או בארוכות המטה
לא שתעלה אלא שלא תוסיף
איו מעמצין את המת בשבת
ולא בחל עם יציאת נפש
והמעמץ עם יציאת נפש
הרי זה שופך דמים

א1

(א) מי שהחשיך בדרך נותן כיסו לנכרי
ואם אין עמו נכרי מניחו על החמור

א2

A (ב) מתירין פקיעי עמיר
לפני בהמה
ומפספסים את הכיפין
אבל לא את הזירין
B אין מרסקין לא את השחת
ולא את החרובין
לפני בהמה
בין דקה בין גסה
רבי יהודה מתיר בחרובין לדקה

א3

(ה) מפירין נדירין בשבת
ונשאלין לדברים שהן לצורך השבת

ב1

הגיע לחצר החיצונה
נוטל את הכלים הנטלין בשבת
ושאינן נטלין בשבת
מתיר את החבלים והשקין נופלין מאליהם

ג2

A ואין נותנין מים
לפני דבורים ולפני יונים שבשובך
אבל נותנין לפני אוזין
ותרנגולים
ולפני יוני הרדסות
B (ד) מחתכין את הדלועין
לפני הבהמה
ואת הנבלה לפני הכלבים
רבי יהודה אומר
אם לא היתה נבלה מערב שבת
אסורה לפי שאינה מן המוכן

ב3

פוקקין את המאור
ומודדין את המטלית ואת המקוה
ומעשה בימי אביו שלרבי צדוק ובימי אבא שאול בן בטנית
שפקקו את המאור בטפח
וקשרו את המקדה בגמי
לידע אם יש בגיגית פותח טפח אם לאו
ומדבריהן למדנו
שפוקקין
ומודדין
וקושרין
בשבת

ב2

A (ג) אין אובסין את הגמל
ולא דורסין
אבל מלעיטין
ואין ממרים את העגלים
אבל מלעיטין
ומהלקטין לתרנגולין
B ונותנין מים למרסן
אבל לא גובלים

א1

(א) מבוי שהוא גבוה למעלה מעשרים אמה ימעט
רבי יהודה אומר
אינו צריך
והרחב מעשר אמות ימעט
ואם יש לו צורת הפתח
אף על פי שהוא רחב מעשר אמות
אין צריך למעט

ב1

(ב) הכשר המבוי

בית שמאי אומרים לחי וקורה
ובית הלל אומרים לחי או קורה
רבי אליעזר אומר לחיין
משום רבי ישמעאל אמר תלמיד אחד לפני רבי עקיבא
לא נחלקו בית שמאי ובית הלל
על מבוי שהוא פחות מארבע אמות שהוא או בלחי או בקורה
על מה נחלקו
על רחב מארבע אמות ועד עשר
שבית שמאי אומרים לחי וקורה
ובית הלל אומרים או לחי או קורה
אמר רבי עקיבא על זה ועל זה נחלקו

ג2

A (ו) לחיין שאמרו

גבהן עשרה טפחים ורחבן ועבין כל שהוא
רבי יוסי אומר רחבן שלשה טפחים
B (ז) בכל עושין לחיין
אפלו בדבר שיש בו רוח חיים
ורבי יוסי אוסר
ומטמא משום גולל
ורבי מאיר מטהר
וכותבין עליו גטי נשים
ורבי יוסי הגלילי פוסל

ב2

כל שיש בהקפו שלשה טפחים
יש בו רחב טפח

א2

A (ג) הקורה שאמרו
רחבה כדי לקבל אריח
והאריח חצי לבנה שלשלשה טפחים
דיה לקורה שתהא רחבה טפח
כדי לקבל אריח לארכו
(ד) רחבה כדי לקבל אריח
ובריאה כדי לקבל אריח
רבי יהודה אומר
רחבה אף על פי שאינה בריאה
B (ה) היתה שלקש או שלקנים
רואין אותה כאלו היא שלמתכת
עקמה רואין אותה כאלו היא פשוטה
עגלה רואין אותה כאלו היא מרבעת

א3

(ח) שירא שחנתה בבקעה והקיפיה בכלי בהמה
מטלטלין בתוכה ובלבד שיהא גדר גבוה עשרה טפחים
ולא יהיו פרצות יתרות על הבנין

א4

(ט) מקיפין שלשה חבלים
זה למעלה מזה וזה למעלה מזה
ובלבד שלא יהא בין חבל לחברו
שלשה טפחים

ב3

כל פרצה שהיא כעשר אמות מתרת מפני שהיא כפתח
יתר מכאן אסור

ג4

(י) מקיפין בקנים
ובלבד שלא יהא בין קנה לחברו
שלשה טפחים
בשירא דברו דברי רבי יהודה
וחכמים אומרים
לא דברו בשירא אלא בהווה

ב5

ארבעה דברים פטרו במחנה
מביאין עצים מכל מקום
ופטורים מרחיצת ידים
ומדמאי ומלערב

ב4

שעור חבלים ועבין יתר על טפח
כדי שיהא הכל עשרה טפחים

א5

כל מחצה שאינה שלשתי ושלערב אינה מחצה
דברי רבי יוסי בר יהודה
וחכמים אומרים אחד משני דברים

א1

(א) עושיין פסין לביראות
ארבעה דיומדין נראין כשמונה
דברי רבי יהודה
רבי מאיר אומר
שמונה נראין כשנים עשר
ארבעה דיומדין וארבעה פשוטין

א2

(ב) מתר להקריב לבאר
ובלבד שתהא פרה ראשה ורבה בפנים ושותה
מתר להרחיק כל שהוא ובלבד שירבה בפסין
(ג) רבי יהודה אומר
עד בית סאתים
אמרו לו לא אמרו בית סאתים אלא לגנה ולקרפף
אבל אם היה דיר או סהר או מקצה או חצר
אפלו בית חמשת כורין אפלו בית עשרת כורין מתר
ומתר להרחיק כל שהוא ובלבד שירבה בפסין

א3

אחד בור הרבים ובאר הרבים ובאר היחיד
עושיין להן פסין
אבל לבור היחיד עושיין לו מחצה גבוהה עשרה טפחים
דברי רבי עקיבא
רבי יהודה בן בבא אומר
אין עושיין פסין אלא לבאר הרבים בלבד
ולשאר עושיין חגורה גבוהה עשרה טפחים

א4

רבי אליעזר אומר
אם היה ארכה יתר על רחבה אפלו אמה אחת
אין מטלטלין בתוכה
רבי יוסי אומר
אפלו ארכה פי שנים ברחבה
מטלטלין בתוכה

ב1

גבהן עשרה טפחים ורחבן ששה ועבין כל שהוא
ובניהן כמלא שתי רבקות שלשלש שלש בקר
דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר
שלארבע ארבע קשורות ולא מתרות
אחת נכנסת ואחת יוצאת

ב2

(ד) רבי יהודה אומר
אם היתה דרך הרבים מפסקתן
יסלקנה לצדדין
וחכמים אומרים
אינו צריך

ב3

(ה) ועוד אמר רבי יהודה בן בבא
הגנה והקרפף שהן שבעים אמה ושירים על שבעים אמה ושירים
מקפת גדר גבוה עשרה טפחים מטלטלין בתוכה
ובלבד שיהא בה שומירה או בית דירה או שתהא סמוכה לעיר
רבי יהודה אומר
אפלו אין בה אלא בור ושיח ומערה מטלטלין בתוכה
רבי עקיבא אומר
אפלו אין בה אחת מכל אלו מטלטלין בתוכה
ובלבד שיהא בה שבעים אמה ושירים על שבעים אמה ושירים

ב4

(ו) אמר רבי אלעאי
שמעתי מרבי אליעזר ואפלו היא כבית כור
וכן שמעתי ממנו אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא ערב
ביתו אסור מלהכניס ומלהוציא לו אבל להם מתר
וכן שמעתי ממנו שיוצאין בעקרבים בפסח
וחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי

א1

A (א) בכל מערבין ומשתתפים
חוץ מן המים ומן המלח
B והכל נקח בכסף מעשר
חוץ מן המים ומן המלח
C הנודר מן המזון
מתר במים ובמלח

א2

השולח ערובו ביד חרוש שוטה וקטן
או ביד מי שאינו מודה בערוב
אינו ערוב
ואם אמר לאחר לקבלו ממנו
הרי זה ערוב

א3

(ה) מתנה אדם על ערובו ואומר
אם באו גוים מן המזרח ערובי למערב
מן המערב ערובי למזרח
אם באו מכאן ומכאן למקום שארצה אלך
לא באו לא מכאן ולא מכאן
הריני כבני עירי
אם בא חכם מן המזרח ערובי למזרח
מן המערב ערובי למערב
בא לכאן ולכאן למקום שארצה אלך
לא לכאן ולא לכאן הריני כבני עירי
רבי יהודה אומר
אם היה אחד מהם רבו הולך אצל רבו
ואם היו שניהם רבותיו
למקום שירצה ילך

ב1

מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה
סמכוס אומר בחליץ
ולכהן בבית הפרס
רבי יהודה אומר אפלו בבית הקברות
מפני שיכול לילך לחוץ ולאכול

ב2

(ג) נתנו באילן למעלה מעשרה טפחים
אין ערובו ערוב
למטה מעשרה טפחים
ערובו ערוב
נתנו בבור אפלו עמק מאה אמה
ערובו ערוב
נתנו בראש הקנה או בראש הקנדס
בזמן שהוא תלוש ונעוץ
אפלו גבוה מאה אמה
הרי זה ערוב
נתנו במגדל ואבד המפתח
הרי זה ערוב
רבי אליעזר אומר
אם אינו יודע שהמפתח במקומו אינו ערוב

ב3

(ו) רבי אליעזר אומר
יום טוב סמוך לשבת
בין מלפניה ובין מלאחריה
מערב אדם שני ערובין ואומר
ערובי הראשון למזרח והשני למערב
הראשון למערב והשני למזרח
ערובי הראשון והשני כבני עירי
ערובי השני והראשון כבני עירי
וחכמים אומרים
מערב לרוח אחת או אינו מערב כל עקר
או מערב לשני ימים או אינו מערב כל עקר
כיצד יעשה
מוליכו בראשון
ומחשיך עליו ונוטלו ובא לו
בשני מחשיך עליו ואוכלו
ונמצא משתכר בהליכתו ומשתכר בערובו
נאכל בראשון
ערובו לראשון ואינו ערוב לשני
אמר להם רבי אליעזר
מודים אתם לי שהן שתי קדשות

ג1

(ב) מערבין בדמאי
ובמעשר ראשון שנטלה תרומתו
ובמעשר שני והקדש שנפדו
והכהנים בחלה ובתרומה
אבל לא בטבל
ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו
ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו

ג2

(ד) נתגלגל חוץ לתחום
ונפל עליו גל
או נשרף
או תרומה ונטמאת
מבעוד יום אינו ערוב
משחשכה הרי זה ערוב
אם ספק
רבי מאיר ורבי יהודה אומרים
הרי זה חמר גמל
רבי יוסי ורבי שמעון אומרים
ספק הערוב כשר
אמר רבי יוסי
אבטלמוס העיד משום חמשה זקנים
על ספק הערוב שכשר

ג3

A (ז) רבי יהודה אומר
ראש השנה שהיה ירא שמא תתעבר
מערב אדם שני ערובין ואומר
ערובי בראשון למזרח ובשני למערב
בראשון למערב ובשני למזרח
ערובי בראשון ובשני כבני עירי
ערובי בשני ובראשון כבני עירי
ולא הודו לו חכמים
B (ח) ועוד אמר רבי יהודה
מתנה אדם על הכלכלה ביום טוב הראשון
ואוכלה בשני
וכן ביצה שנולדה בראשון תאכל בשני
ולא הודו לו חכמים
C (ט) רבי דוסא בן הרכינס אומר
העובר לפני התבה ביום טוב שלראש השנה
אומר החליצנו ה' אלהינו
את יום ראש החדש הזה אם היום אם למחר
ולמחר הוא אומר אם היום אם אמש
ולא הודו לו חכמים

א1

A (א) מי שהוציאוהו גוים או רוח רעה

אין לו אלא ארבע אמות

החזירוהו כאלו לא יצא

הוליקוהו לעיר אחרת נתנוהו בדיר או בסהר

רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה אומרים מהלך את כלה

רבי יהושע ורבי עקיבא אומרים אין לו אלא ארבע אמות

מעשה שבאו מפרנדיסין והפליגה ספינתם בים

רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה הלכו את כלה

רבי יהושע ורבי עקיבא לא זזו מארבע אמות

שרצו להחמיר על עצמן

(ב) פעם אחת לא נכנסו לנמל עד שחשכה

אמרו לו לרבן גמליאל מה אנו לירד

אמר להן מתר

שכבר היתי מסתכל והיינו בתוך התחום עד שלא חשכה

B (ג) מי שיצא ברשות ואמרו לו כבר נעשה מעשה

יש לו אלפים אמה לכל רוח

אם היה בתוך התחום כאלו לא יצא

שכל היוצאים להציל חוזרין למקומן

א2

(ו) היו שנים

מקצת אמותיו שלזה בתוך אמותיו שלזה

מביאין ואוכלין באמצע

ובלבד

שלא יוציא זה מתוך שלו לתוך שלחברו

א3

A (ז) מי שבא בדרך וחשכה לו

והיה מכיר אילן או גדר ואמר שביתתי תחתיו לא אמר כלום

שביתתי בעקרו

מהלך ממקום רגליו ועד עקרו אלפים אמה

ומעקרו ועד ביתו אלפים אמה

נמצא מהלך משחשכה ארבעת אלפים אמה

(ח) אם אינו מכיר או שאינו בקי בהלכה

ואמר שביתתי במקומי

זכה לו מקומו אלפים אמה לכל רוח

עגלות דברי רבי חנינא בן אנטיגנוס

וחכמים אומרים מרבעות כטבלא

מרבעת כדי שיהא נשכר לזווית

(ט) וזו היא שאמרו העני מערב ברגליו

אמר רבי מאיר אנו אין לנו אלא עני

רבי יהודה אומר אחד עני ואחד עשיר

לא אמרו מערבין בפת אלא להקל על העשיר

שלא יצא ויערב ברגליו

B (י) מי שיצא לילך בעיר שמערבין בה והחזירו חברו

הוא מתר לילך וכל בני העיר אסורין

דברי רבי יהודה

רבי מאיר אומר

כל שהוא יכול לערב ולא ערב הרי זה חמר גמל

ב1

A (ד) מי שישב בדרך

ועמד וראה והרי הוא סמוך לעיר

הואיל ולא היתה כונתו לכך לא יכנס

דברי רבי מאיר

רבי יהודה אומר יכנס

אמר רבי יהודה

מעשה היה ונכנס רבי טרפון בלא מתכון

B (ה) מי שישן בדרך ולא ידע שחשכה

יש לו אלפים אמה לכל רוח

דברי רבי יוחנן בן נורי

וחכמים אומרים אין לו אלא ארבע אמות

רבי אליעזר אומר והוא באמצען

רבי יהודה אומר לאיזה רוח שירצה ילך

ומודה רבי יהודה

שאם ברר לו שאינו יכול לחזור בו

ג2

אמר רבי שמעון למה הדבר דומה

לשלש חצרות הפתוחות זו לזו

ופתוחות לרשות הרבים

ערבו שתיהן עם האמצעית

היא מתרת עמהן והן מתרות עמה

ושתיים החיצונות אסורות זו עם זו

ב3

A (יא) מי שיצא חוץ לתחום

אפלו אמה אחת

לא יכנס

רבי אליעזר אומר

שחים יכנס

שלש לא יכנס

B מי שהחשיך חוץ לתחום

אפלו אמה אחת

לא יכנס

רבי שמעון אומר

אפלו חמש עשרה אמות יכנס

שאין המשוחות ממציין את המדות

מפני הטועין

ב2

היו שלשה

והאמצעי מבלע ביניהן

הוא מתר עמהן והן מתרין עמו

ושנים החיצונים אסורים זה עם זה

א1

(א) כיצד מעברין את הערים

בית נכנס בית יוצא

פגום נכנס פגום יוצא

היו שם גדודיות גבוהות עשרה טפחים

וגשרים ונפשות שיש בהן בית דירה

מוציאין את המדה כנגדן

ועושין אותה כמין טבלא מרבעת

כדי שיהא נשכר את הזויות

א2

(ד) אין מודדין

אלא בחבל שלחמשים אמה

לא פחות ולא יותר

ולא ימדד אלא כנגד לבו

ב2

היה מודד והגיע לגיא או לגדר

מבליעו וחוזר למדתו

הגיע להר מבליעו וחוזר למדתו

ובלבד שלא יצא חוץ לתחום

אם אינו יכול להבליעו

בזו אמר רבי דוסתאי ברבי ינאי

משום רבי מאיר

שמעתי שמקדיין בהרים

ב1

(ב) נותנין קרפף לעיר

דברי רבי מאיר

וחכמים אומרים

לא אמרו קרפף אלא בין שתי עירות

אם יש לזו שבעים אמה ושירים

ולזו שבעים אמה ושירים

עושה קרפף לשתייהן להיות כאחת

(ג) וכן שלשה כפרים המשלשין

אם יש בין שנים החיצונים

מאה וארבעים ואחד ושליש

עשה האמצעי את שלשתן להיות כאחד

ג2

(ה) אין מודדין

אלא מן הממחה

רבה למקום אחד ומעט למקום אחד

שומעין למקום שרבה

רבה לאחד ומעט לאחד

שומעין למרבה

אפלו עבד אפלו שפחה

נאמנין לומר עד כאן תחום שבת

שלא אמרו חכמים את הדבר להחמיר

אלא להקל

ב3

A (ח) אנשי עיר גדולה

מהלכין את כל עיר קטנה

ואין אנשי עיר קטנה

מהלכין את כל עיר גדולה

B (כיצד) מי שהיה בעיר גדולה

ונתן את ערובו בעיר קטנה

בעיר קטנה ונתן את ערובו בעיר גדולה

מהלך את כלה וחוצה לה אלפים אמה

ורבי עקיבא אומר

אין לו אלא ממקום ערובו אלפים אמה

C (ט) אמר להן רבי עקיבא

אי אתם מודים לי בנותן ערובו במערה

שאיין לו ממקום ערובו אלא אלפים אמה

אמרו לו אימתי

בזמן שאין בה דיורין

אבל יש בה דיורין

מהלך את כלה וחוצה לה אלפים אמה

נמצא קל תוכה מעל גבה

ולמודד שאמרו נותנין לו אלפים

שאפלו סוף מדתו כלה במערה

א3

A (ו) עיר שליחיד ונעשית שלרבים

מערבין את כלה

ושלרבים ונעשית שליחיד

אין מערבין את כלה

אלא אם כן עשה חוצה לה

כעיר חדשה שביהודה

שיש בה חמשים דיורים

דברי רבי יהודה

רבי שמעון אומר

שלש חצרות שלשני בתים

B (ז) מי שהיה במזרח

ואמר לבנו ערב לי במערב

במערב ואמר לבנו ערב לי במזרח

אם יש הימנו ולביתו אלפים אמות

ולערובו יותר מכאן

מתר לביתו ואסור לערובו

לערובו אלפים אמה ולביתו יותר מכאן

אסור לביתו ומתיר לערובו

C הנותן את ערובו בעבורה של עיר

לא עשה ולא כלום

נתנו חוץ לתחום אפלו אמה אחת

מה שנשכר הוא מפסיד

א1

(א) הדר עם הנכרי **בחצר**
או עם מי שאינו מודה בערוב
הרי זה אוסר עליו
דברי רבי מאיר
רבי אליעזר בן יעקב אומר
לעולם אינו אוסר
עד שיהיו שני ישראלים
אוסרין זה על זה
(ב) אמר רבן גמליאל
מעשה בצדוקי אחד
שהיה דר עמנו במבוי בירושלם
ואמר לנו אבא
מהרו והוציאו את כל הכלים למבוי
עד שלא יוציא ויאסר עליכם
רבי יהודה אומר בלשון אחר
מהרו ועשו את כל צרכיכם במבוי
עד שלא יוציא ויאסר עליכם

א2

(ה) בעל הבית שהיה **שתף** לשכנים
לזה ביין ולזה ביין
אינם צריכים לערב
לזה ביין ולזה בשמן
צריכים לערב
רבי שמעון אומר
אחד זה ואחד זה
אינם צריכים לערב

א3

(ח) חמש **חצרות** פתוחות זו לזו
ופתוחות למבוי
ערבו בחצרות ולא נשתתפו במבוי
מתרין בחצרות ואסורין במבוי
ואם נשתתפו במבוי מתרין כאן וכאן
ערבו בחצרות ונשתתפו במבוי
ושכח אחד מבני החצר ולא ערב
מתרין כאן וכאן
מבני המבוי ולא נשתתף
מתרין בחצרות ואסורין במבוי
שהמבוי לחצרות כחצר לבתים

ב1

(ג) אנשי **החצר** ששכח אחד מהם ולא ערב
ביתו אסור מלהכניס ומלהוציא לו ולהם
ושלהם מתרין לו ולהם
נתנו לו רשותן הוא מתר והן אסורין
היו שנים
אוסרין זה על זה
שאחד נותן רשות ונוטל רשות
שנים נותנים רשות ואין נוטלין רשות
(ד) מאימתי נותנין רשות
בית שמאי אומרים מבעוד יום
ובית הלל אומרים משחשכה
מי שנתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד
הרי זה אוסר
דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר
במזיד אוסר בשוגג אינו אוסר

ג2

(ז) האחין **השתפים**
שהיו אוכלין על שלחן אביהם
וישנים בבתיהם
צריכים ערוב לכל אחד ואחד
לפיכך אם שכח אחד מהם ולא ערב
מבטל את רשותו
אימתי
בזמן שמוליכין ערובן במקום אחר
אבל אם היה ערוב בא אצלן
או שאין עמהן דיורין בחצר
אינן צריכים לערב

ב3

(ט) שתי **חצרות** זו לפנים מזו
ערבה הפנימית ולא ערבה החיצונה
הפנימית מתרת והחיצונה אסורה
החיצונה ולא הפנימית שתייהן אסורות
ערבה זו לעצמה וזו לעצמה
זו מתרת בפני עצמה וזו מתרת בפני עצמה
רבי עקיבא אוסר את החיצונה שדריסת הרגל אוסרתה
וחכמים אומרים אין דריסת הרגל אוסרתה
(י) שכח אחד מן החיצונה ולא ערב
הפנימית מתרת והחיצונה אסורה
מן הפנימית ולא ערב שתייהן אסורות
נתנו את ערובן במקום אחד
ושכח אחד בין מן הפנימית בין מן החיצונה ולא ערב
שתייהן אסורות
ואם היו שליחידים אינן צריכים לערב

ב2

(ו) חמש חבורות ששבתו בטרקלין אחד
בית שמאי אומרים
ערוב לכל חבורה וחבורה
ובית הלל אומרים
ערוב אחד לכלן
ומודים
בזמן שמקצתן
שרוין בחדרים או בעליות
שהן **צריכים** ערוב לכל חבורה וחבורה

א1

A (א) חלון שתי חצרות
ארבעה על ארבעה בתוך עשרה
מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד
פחות מארבעה על ארבעה או למעלה מעשרה
מערבין שנים ואין מערבין אחד
B (ב) כהל שביין שתי חצרות גבוה עשרה ורחב ארבעה
מערבין שנים ואין מערבין אחד
היו בראשו פרות
אלו עולין מכאן ואוכלין ואלו עולין מכאן ואוכלין
ובלבד שלא יורידו למטה
נפרץ הכתל עד עשר אמות
מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד
מפני שהוא כפתח
יותר מכאן מערבין אחד ואין מערבין שנים

א2

(ו) כיצד משתתפין במבוי
מניח את החבית ואומר
הרי זו לכל בני המבוי
ומזכה להן על ידי בנו ובתו הגדולים
ועל ידי עבדו ושפחתו העברים
ועל ידי אשתו
אבל אינו מזכה
לא על ידי בנו ובתו הקטנים
ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים
מפני שידן כידו

א3

(י) בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח
דברי רבי אליעזר
רבי יהושע אומר
ככר הוא ערוב
אפלו מאפה סאה והיא פרוסה אין מערבין בה
ככר באסר והוא שלם מערבין בו

ב1

A (ג) חריץ שביין שתי חצרות עמק עשרה ורחב ארבעה
מערבין שנים ואין מערבין אחד אפלו מלא קש או תבן
מלא עפר או צרורות מערבין אחד ואין מערבין שנים
(ד) נתן עליו נסר שהוא רחב ארבעה טפחים
וכן שתי גזזטראות זו כנגד זו
מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד
פחות מכאן מערבין שנים ואין מערבין אחד
B (ה) מתבן שביין שתי חצרות גבוה עשרה טפחים
מערבין שנים ואין מערבין אחד
אלו מאכילין מכאן ואלו מאכילין מכאן
נתמעט התבן מעשרה טפחים
מערבין אחד ואין מערבין שנים

ג2

(ח) כמה הוא שעורו
בזמן שהם מרבין
מזון שתי סעודות לכלם
בזמן שהן מעטין
כגורגרת להוצאת שבת לכל אחד ואחד
(ט) אמר רבי יוסי במה דברים אמורים
בתחלת ערוב אבל בשירי הערוב כל שהוא
ולא אמרו לערב בחצרות
אלא כדי שלא לשכח את התינוקות

ב2

(י) נתמעט האכל מוסיף ומזכה
ואין צריך להודיע
נתוספו עליהם מוסיף ומזכה
וצריך להודיע

ב3

(יא) נותן אדם מעה לחנוני ולנחתום כדי שיזכה לו ערוב
דברי רבי אליעזר
וחכמים אומרים
לא זכו לו מעותיו
ומודים בשאר כל אדם שזכו לו מעותיו
שאינן מערבין לאדם אלא מדעתו
אמר רבי יהודה במה דברים אמורים
בערובי תחומין
אבל בערובי חצרות מערבין לדעתו ושלא לדעתו
לפי שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לאדם שלא בפניו

א1

(א) כיצד משתתפין בתחומין
מניח את החבית ואומר
הרי זה לכל בני עירי
לכל מי שילך לבית האבל או לבית המשתה
וכל שקבל עליו מבעוד יום מתר
משתחשך אסור
שאין מערבין משתחשך

א2

(ג) אנשי חצר ואנשי מרפסת
ששכחו ולא ערבו
כל שגבוה עשרה טפחים למרפסת
פחות מכאן לחצר
חלית הבור והסלע
גבוהים עשרה טפחים למרפסת
פחות מכאן לחצר
במה דברים אמורים בסמוכה
אבל במפלגת
אפלו גבוהה עשרה טפחים לחצר
ואיזו היא סמוכה
כל שאינה רחוקה ארבעה טפחים

א3

A (ו) בור שבין שתי חצרות אין ממלאין ממנו בשבת
אלא אם כן עשו לו מחצה גבוהה עשרה טפחים
בין מלמעלה בין מלמטה בין מתוך אגנו
רבן שמעון בן גמליאל אומר
בית שמאי ואמרים מלמטה
ובית הלל ואמרים מלמעלה
אמר רבי יהודה
לא תהא מחצה גדולה מן הכתל שביניהם
B (ז) אמת המים שהיא עוברת בחצר
אין ממלאין הימנה בשבת
אלא אם כן עשה לה
מחצה גבוהה עשרה טפחים בכניסה וביציאה
רבי יהודה אומר
כתל שעל גבה תדון משום מחצה
אמר רבי יהודה
מעשה באמה שלאבל
שהיו ממלאין ממנה על פי הזקנים בשבת
אמרו לו מפני שלא היה בה כשעור

ב2

(ד) הנותן את ערובו
בבית שער אכסדרה ומרפסת
אינו ערוב
והדר שם אינו אוסר עליו
בבית התבן
ובבית הבקר
ובבית העצים
ובבית האוצרות
הרי זה ערוב
והדר שם אוסר עליו
רבי יהודה אומר
אם יש שם תפיסת יד שלבעל הבית
אינו אוסר עליו

ב1

(ב) כמה הוא שעורו
מזון שתי סעודות לכל אחד
מזונו לחל ולא לשבת דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר לשבת ולא לחל
וזה וזה מתכונין להקל
רבי יוחנן בן ברוקה אומר
מככר בפנדיון מארבע סאין בסלע
רבי שמעון אומר שתי ידות לככר משלש לקב
חציה לבית המנגע וחצי חציה לפסול את הגביה

ג2

(ה) המניח את ביתו
והלך לשבות בעיר אחרת
אחד נכרי ואחד ישראל הרי זה אוסר
דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר אינו אוסר
רבי יוסי אומר
נכרי אוסר ישראל אינו אוסר
שאין דרך ישראל לבא בשבת
רבי שמעון אומר
אפלו הניח את ביתו
והלך לשבות אצל בתו באותה העיר
אינו אוסר
שכבר הסיע מלבו

ב3

A (ח) גזזטרא שהיא למעלה מן המים אין ממלאין הימנה בשבת
אלא אם כן עשו לה מחצה גבוהה עשרה טפחים
בין מלמעלה בין מלמטה
וכן שתי גזזטראות זו למעלה מזו
עשו לעליונה ולא עשו לתחתונה
שתיהן אסורות עד שיערבו
B (ט) חצר שהיא פחותה מארבע אמות
אין שופכין בתוכה מים בשבת
אלא אם כן עשו לה עוקה מחזקת סאתים מן הנקב ולמטה
בין מבחוץ בין מבפנים
אלא שמבחוץ צריך לקמור מבפנים אין צריך לקמור
(י) רבי אליעזר בן יעקב אומר
ביב שהוא קמור ארבע אמות ברשות הרבים
שופכין לתוכו מים בשבת
וחכמים אמרים
אפלו גג או חצר מאה אמה לא ישפך על פי הביב
אבל שופך מגג לגג והמים יורדין לביב
החצר והאכסדרה מצטרפין לארבע אמות
(יא) וכן שתי דיוטאות זו כנגד זו
מקצתן עשו עוקה ומקצתן לא עשו עוקה
את שעשו עוקה מתרין ואת שלא עשו עוקה אסורין

א1

(א) כל גגות העיר רשות אחת
ובלבד שלא יהא גג גבוה עשרה או נמוך עשרה
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
כל אחד ואחד רשות בפני עצמו

א2

(ב) גג גדול סמוך לקטן
הגדול מתר והקטן אסור

א3

חצר שנפרצה לרשות הרבים
המכניס מתוכה לרשות היחיד
או מרשות היחיד לתוכה
חיב
דברי רבי אליעזר
וחכמים אומרים
מתוכה לרשות הרבים
או מרשות הרבים לתוכה
פטור
מפני שהיא ככרמלית

א4

(ד) הבונה עליה על גבי שני בתים
וכן גשרים המפלשים
מטלטלין תחתיהן בשבת
דברי רבי יהודה
וחכמים אוסרין

ב1

רבי שמעון אומר
אחד גגות
ואחד חצרות
ואחד קרפיפות
רשות אחת לכלים ששבתו לתוכן
ולא לכלים ששבתו בתוך הבית

ב2

חצר גדולה שנפרצה לקטנה
הגדולה מתרת והקטנה אסורה
מפני שהיא כפתחה שלגדולה

ב3

(ג) חצר שנפרצה לרשות הרבים משתי רוחותיה
וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו
וכן מבוי שנטלו קורותיו או לחייו
מתרין באותה שבת ואסורין לעתיד לבא
דברי רבי יהודה
רבי יוסי אומר
אם מתרין לאותה שבת
מתרין לעתיד לבא
ואם אסורין לעתיד לבא
אסורין לאותה שבת
ב4
ועוד אמר רבי יהודה
מערבין למבוי המפלש
וחכמים אוסרין

א1

A (א) המוצא תפלין מכניסן זוג זוג
רבן גמליאל אומר שנים שנים
במה דברים אמורים בישנות אבל בחדשות פטור
B מצאן צבתים או כריכות מחשיך עליהן ומביאן
ובסכנה מכסן והולך לו
(ב) רבי שמעון אומר
נותנן לחברו וחברו לחברו עד שמגיע לחצר החיצונה
וכן בנו נותנו לחברו וחברו לחברו אפלו מאה
רבי יהודה אומר
נותן אדם חבית לחברו וחברו לחברו אפלו חוץ לתחום
אמרו לו לא תהליך זו יותר מרגלי בעליה

א2

A (ד) זיו שלפני החלון
נותנין עליו ונוטלין ממנו בשבת
B עומד אדם ברשות היחיד
ומטלטל ברשות הרבים
ברשות הרבים ומטלטל ברשות היחיד
ובלבד שלא יוציא חוץ מארבע אמות

א3

A (ז) בור ברשות הרבים
וחליתו גבוהה עשרה טפחים
חלון שעל גביו ממלאין הימנו בשבת
B אשפה ברשות הרבים
גבוהה עשרה טפחים
חלון שעל גבה שופכין לתוכה מים בשבת

א4

A (יא) נגר הנגרר
נועלים בו במקדש אבל לא במדינה
והמנח כאן וכאן אסור
רבי יהודה אומר
המנח מתר במקדש והנגרר במדינה
B (יב) מחזירין ציר התחתון במקדש
אבל לא במדינה
והעליון כאן וכאן אסור
רבי יהודה אומר
העליון במקדש והתחתון במדינה

א5

A בוזקין מלח על גבי הכבש
בשביל שלא יחליקו
B וממלאים מבור הגולה ומבור הגדול בגלגל בשבת
ומבאר הקר ביום טוב

ב1

A (ג) היה קורא בספר על האסקפה
נתגלגל הספר מידו גוללו אצלו
B היה קורא בראש הגג
ונתגלגל הספר מידו
עד שלא הגיע לעשרה טפחים גוללו אצלו
משהגיע לעשרה טפחים הופכו על הכתב
רבי יהודה אומר
אפלו אין מסלק מן הארץ אלא כמלא מחט גוללו אצלו
רבי שמעון אומר
אפלו בארץ עצמו גוללו אצלו
שאין לך דבר משום שבות עומד בפני כתבי הקדש

ג2

A קולט אדם מן המזחילה
למטה מעשרה טפחים
B ומן הצנור מכל מקום שותה

ג2

A (ה) לא יעמד אדם ברשות היחיד
וישתין ברשות הרבים
ברשות הרבים וישתין ברשות היחיד
וכן לא ירק
רבי יהודה אומר אף משנתלש רקו בפיו
לא יהלך ארבע אמות עד שירק
B (ו) לא יעמד אדם ברשות היחיד
וישתה ברשות הרבים
ברשות הרבים וישתה ברשות היחיד
אלא אם כן הכניס ראשו ורובו
למקום שהוא שותה וכן בגת

ג3

A (ח) אילן שהוא מסך על הארץ
אם אין נופו גבוה מן הארץ
שלשה טפחים
מטלטלין תחתיו
שרשיו גבוהין מן הארץ
שלשה טפחים
לא ישב עליהן
B הדלת שבמקצה
וחדקים שבפרצה ומחצלות
אין נועלין בהן
אלא אם כן גבוהים מן הארץ

ג3

A (ט) לא יעמד אדם ברשות היחיד
ויפתח ברשות הרבים
ברשות הרבים ויפתח ברשות היחיד
אלא אם כן עשה מחצה גבוהה עשרה טפחים
דברי רבי מאיר
אמרו לו מעשה בשוק שלפטמין שהיה בירושלם
שהיו נועלין
ומניחין את המפתח בחלון שעל גבי הפתח
רבי יוסי אומר שוק שלצמרים היה
B (י) נגר שיש בראשו גלסטרא
רבי אלעזר אוסר ורבי יוסי מתיר
אמר רבי אלעזר

ג3

מעשה בכנסת שבטבריא שהיו נוהגין בו התר
עד שבא רבן גמליאל והזקנים ואסרו להן
רבי יוסי אומר אסור נהגו בה
בא רבן גמליאל והזקנים והתירו להן

ג4

A חותכין יבלת במקדש
אבל לא במדינה
ואם בכלי כאן וכאן אסור
B (יד) כהן שלקה באצבעו
כורך עליה גמי במקדש
אבל לא במדינה
אם להוציא דם כאן וכאן אסור

ג4

A (יג) מחזירין רטיה במקדש
אבל לא במדינה
אם בתחלה כאן וכאן אסור
B קושרין נימא במקדש
אבל לא במדינה
אם בתחלה כאן וכאן אסור

ב5

A (טו) שרץ שנמצא במקדש
כהן מוציאו בהמינו שלא לשהות את הטמאה
דברי רבי יוחנן בן ברוקה
רבי יהודה אומר בצבת שלעץ שלא לרבות את הטמאה
B מהיכן מוציאים אותו
מן ההיכל ומן האולם ומבין האולם ולמזבח
דברי רבי שמעון בן ננס
רבי עקיבא אומר מקום שחיבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת
משם מוציאים אותו ושאר כל המקומות כופין עליו פסכתו
רבי שמעון אומר מקום שהתירו לך חכמים משלך נתנו לך
שלא התירו לך אלא משום שבות

א1

A (א) אור לארבעה עשר

בודקים את החמץ לאור הנר
כל מקום שאין מכניסין בו חמץ
אין צריך בדיקה
ולמה אמרו שתי שורות במרתף
מקום שמכניסין בו חמץ
בית שמאי אומרים
שתי שורות על פני כל המרתף
ובית הלל אומרים
שתי שורות החיצונות שהן העליונות
B (ב) אין חוששין שמא גררה חלדה
מבית לבית וממקום למקום
אם כן מחצר לחצר ומעיר לעיר
אין לדבר סוף

א2

(ד) רבי מאיר אומר

אוכלין כל חמש
ושורפין בתחלת שש
ורבי יהודה אומר
אוכלין כל ארבע
ותולין כל חמש
ושורפין בתחלת שש

א3

(ו) רבי חנניה סגן הכהנים אומר

מימיהם שלכהנים
לא נמנעו מלשרוף
את הבשר שנטמא בולד הטמאה
עם הבשר שנטמא באב הטמאה
אף על פי שמוסיפין טמאה על טמאתו
הוסיף רבי עקיבא ואמר
מימיהם שלכהנים
לא נמנעו מלהדליק
את השמן שנפסל בטבול יום
בנר שנטמא בטמא מת
אף על פי שמוסיפין טמאה על טמאתו

ב1

A (ג) רבי יהודה אומר

בודקין אור ארבעה עשר
ובארבעה עשר שחרית
ובשעת הבעור
וחכמים אומרים
לא בדק אור ארבעה עשר יבדק בארבעה עשר
לא בדק בארבעה עשר יבדק בתוך המועד
לא בדק בתוך המועד יבדק לאחר המועד
B ומה שמשיר יניחנו בצנעא
כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו

ב2

(ה) ועוד אמר רבי יהודה

שתי חלות שלתודה פסולות
ומנחות על גג האצטבא
כל זמן שמנחות כל העם אוכלים
נטלה אחת תולין
לא אוכלין ולא שורפין
נטלו שתיהן
התחילו כל העם שורפין

ג2

רבן גמליאל אומר
חלין נאכלים כל ארבע
ותרומה כל חמש
ושורפין בתחלת שש

ב3

(ז) אמר רבי מאיר

מדבריהם למדנו
ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח
אמר לו רבי יוסי
אינה היא המדה
ומודים רבי אליעזר ורבי יהושע
ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה
על מה נחלקו
על התלויה ועל הטמאה
שרבי אליעזר אומר תשרף זו לעצמה וזו לעצמה
ורבי יהושע אומר שתיהן כאחת

א1

A (א) כל שעה שמתר לאכול
מאכיל לבהמה לחיה ולעופות
ומוכרו לנכרי
ומתר **בהנאה**
B עבר זמנו
אסור **בהנאה**
ולא יסיק בו תנור וכירים
C רבי יהודה אומר
אין **בעור** חמץ אלא שרפה
וחכמים אומרים
אף מפרר וזורר לרוח או מטיל לים

א2

A (ד) האוכל תרומת חמץ בפסח
בשוגג משלם קרן וחמש
במזיד פטור מן התשלומים ומדמי העצים
B (ה) אלו דברים שאדם יוצא בהן
ידי חובתו בפסח
בחטים
בשעורים
בכסמין
ובשיפון
ובשבלת שועל
C ויוצאין בדמאי
ובמעשר ראשון שנטלה תרומתו
ובמעשר שני והקדש שנפדו
והכהנים בחלה ובתרומה
אבל לא בטבל
ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו
ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו

א3

A (ו) אין שורין את המרסן
לתרנגולים
אבל חולטין
B האשה לא תשרה את המרסן
שתוליך בידה למרחץ
אבל שפה היא בבשרה יבש
C לא ילעס אדם חטין ויניח על מכתו בפסח
מפני שהן מחמיצות

ב1

A (ב) חמץ שלנכרי שעבר עליו הפסח
מתר בהנאה
ושלישראל אסור **בהנאה**
שנאמר ולא יראה לך שאר
B (ג) נכרי שהלוה את ישראל על חמצו
אחר הפסח מתר **בהנאה**
וישראל שהלוה את הנכרי על חמצו
אחר הפסח אסור בהנאה
C חמץ שנפלה עליו מפלת
הרי הוא **כמבער**
רבן שמעון בן גמליאל אומר
כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו

ב2

A חלות תודה ורקיני נזיר
עשאו לעצמו אין יוצאין בהן
עשאו למכור בשוק יוצאין בהן
B (ו) ואלו ירקות שאדם יוצא בהן
ידי חובתו בפסח
בחזרת
ובעלשין
ובתמכא
ובחרחבינא
ובמרור
יוצאין בהן בין לחין בין יבשין
אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבשלין
ומצטרפין לכזית
ויוצאין בקלח שלהן
C ובדמאי
ובמעשר ראשון שנטלה תרומתו
ובמעשר שני והקדש שנפדו

ב3

A (ח) אין נותנין את הקמח לתוך החרסת או לתוך החרדל
ואם נתן יאכל מיד
ורבי מאיר אוסר
B אין מבשלין את הפסח
לא במשקין ולא במי פרות
אבל סכין ומטבילין אותו בהן
C מי תשמישו שלנחתום ישפכו
מפני שהן מחמיצין

א1

(א) אלו עוברין בפסח
כתח הבללי ושכר המדי וחמץ האדומי וזיתום המצרי
וזומן שלצבעים
ועמילן שלטבחים
וקולן שלסופרים
רבי אליעזר אומר אף תכשיטי נשים
זה הכלל
כל שהוא ממין דגן הרי זה עובר בפסח
הרי אלו באזהרה ואין בהן משום כרת

ב1

(ב) בצק שבסדקי ערבה
אם יש כזית במקום אחד חייב לבער
ואם לא בטל במעוטו
וכן לענין הטמאה
אם מקפיד עליו חוצץ
ואם רוצה בקיומו הרי הוא כערבה

2

בצק החרש אם יש כיוצא בו שהחמץ הרי זה אסור

א3

(ג) כיצד מפרישין חלה בטמאה ביום טוב
רבי אליעזר אומר
לא תקרא לה שם עד שתאפה
רבי יהודה בן בתירא אומר
טטיל בצונין
אמר רבי יהושע
לא זה הוא חמץ שמזהרים עליו בבל יראה ובבל ימצא
אלא מפרשתה ומנחתה עד הערב ואם החמיצה החמיצה

ב3

(ד) רבן גמליאל אומר
שלוש נשים לשות כאחת ואופות בתנור אחד זו אחר זו
וחכמים אומרים
שלוש נשים עוסקות בבצק אחת לשה ואחת עורכת ואחת אופה
רבי עקיבא אומר
לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל התנורים שוין
זה הכלל
תפח **תלטש בצונין**

4

(ה) שאור ישרף והאוכלו פטור סדוק ישרף והאוכלו חייב כרת
איזהו שאור כקרני חגבים סדוק שנתערבו סדקיו זה בזה
דברי רבי יהודה
וחכמים אומרים זה וזה האוכלו חייב כרת
ואיזהו שאור כל שהכסיפו **פניו כאדם** שעמדו שערותיו

ב5

(ז) ההולך לשחוט את פסחו ולמול את בנו
ולאכול סעודת ארוסין בבית חמיו
ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו
אם יכול לחזור ולבער ולחזור למצותו יחזור **ויבער**
ואם לאו מבטלו בלבד
להציל מן הגיס ומן הנהר ומן הלסטים ומן הדלקה ומן המפלת
יבטל בלבד
ולשבות שביתת הרשות יחזור מיד
(ח) וכן מי שיצא מירושלם ונזכר שיש בידו בשר קדש
אם עבר צופים שורפו במקומו
ואם לאו חוזר ושורפו לפני הבירה מעצי המערכה
ועד כמה הן חוזרין
רבי מאיר אומר זה וזה בכביצה
רבי יהודה אומר זה וזה בכזית
וחכמים אומרים בשר קדש בכזית וחמץ בכביצה

א5

(ו) ארבעה עשר שחל להיות בשבת
מבערים את הכל מלפני השבת
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
בזמן
רבי אלעזר בן צדוק אומר
תרומה מלפני השבת וחלין בזמן

א1

A (א) מקום שנהגו

לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות עושין מקום שנהגו שלא לעשות אין עושין **B** ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין או ממקום שאין עושין למקום שעושין נותנין עליו חמרי מקום שיצא משם וחמרי מקום שהלך לשם ואל ישנה אדם מפני המחלקת **C** (ב) כיוצא בו המוליך פרות שביעית ממקום שכלו למקום שלא כלו או ממקום שלא כלו למקום שכלו חייב לבער רבי יהודה אומר אומרים לו צא והבא לך אף אתה

א2

וחכמים אומרים

ביהודה היו עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות ובגליל לא היו עושין כל עקר והלילה בית שמאי אוסרין ובית הלל מתירין עד הנץ החמה **א3**

A (ז) מושיבין שובכין לתרנגולים

בארבעה עשר

B ותרנגלת שברחה מחזירין אותה למקומה

C ואם מתה מושיבין אחרת תחתיה

D גורפים מתחת רגלי בהמה בארבעה עשר

E ובמועד מסלקין לצדדין

F מוליכין ומביאין כלים מבית האמן אף על פי שאינם לצרך המועד

ב1

(ג) מקום שנהגו

למכור בהמה דקה לגוים מוכרין מקום שלא נהגו למכור אין מוכרין ובכל מקום אין מוכרין להם בהמה גסה עגלים וסיחים שלמין ושבורין רבי יהודה מתיר בשבורה בן בתירא מתיר בסוס

ב2

(ו) רבי מאיר אומר

כל מלאכה שהתחיל בה קדם לארבעה עשר גומרה בארבעה עשר אבל לא יתחיל בה בתחלה בארבעה עשר אף על פי שיכול לגמרה

ב3

(ח) **ששה** דברים עשו אנשי יריחו

על שלשה מחו בידם

ועל שלשה לא מחו בידם

ואלו הן שלא מחו בידם

מרכיבין דקלים כל היום

וכורכין את שמע

וקוצרין וגורשין לפני העמר

ולא מחו בידם

ואלו שמחו בידם

מתירין גמזיות שלהקדש

ואוכלין מתחת הנשרים בשבת

ונותנים פאה לירק

ומחו בידם חכמים

ג1

A (ד) מקום שנהגו

לאכול צלי בלילי פסחים אוכלין מקום שנהגו שלא לאכול אין אוכלין **B** מקום שנהגו להדליק את הנר בלילי יום הכפורים מדליקין מקום שנהגו שלא להדליק אין מדליקין ומדליקין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובמבואות האפלים ועל גבי החולים **C** (ה) מקום שנהגו לעשות מלאכה בחשעה באב עושין מקום שנהגו שלא לעשות מלאכה אין עושין ובכל מקום תלמידי חכמים בטלים רבן שמעון בן גמליאל אומר לעולם יעשה אדם עצמו תלמיד חכם

ג2

וחכמים אומרים

שלוש אמוניות עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות ואלו הן החיטים הספרים והכובסין רבי יוסי בר יהודה אומר אף הרצענים

ג3

(ט) **ששה** דברים עשה חזקיה המלך

על שלשה הודו לו ועל שלשה לא הודו לו

גרר עצמות אביו על מטה שלחבלים

והודו לו

כתת נחש הנחשת והודו לו

גנז ספר רפואות והודו לו

על שלשה לא הודו לו

קצץ דלתות שלהיכל ושגרן למלך אשור

ולא הודו לו

סתם מי גיחון העליון ולא הודו לו

עבר ניסן בניסן ולא הודו לו

11 חל ערב פסח להיות בערב שבת נשחט בשש ומחצה וקרב בשבע ומחצה והפסח אחריו 12 (ד) השוחט את הפסח על החמץ עובר בלא תעשה רבי יהודה אומר אף התמיד רבי שמעון אומר הפסח בארבעה עשר לשמן חיב ושלא לשמן פטור ושאר כל הזבחים בין לשמן ובין שלא לשמן פטור ובמועד לשמן פטור שלא לשמן חיב ושאר כל הזבחים בין לשמן בין שלא לשמן חיב חוץ מן החטאת ששחטה שלא לשמה 13 (ז) יצתה כת הראשונה ונכנסה כת השניה יצתה השניה נכנסה השלישית כמעשה הראשונה כך מעשה השניה והשלישית קראו את ההלל אם גמרו שנו ואם שנו שלשו אף על פי שלא שלשו מימיהם רבי יהודה אומר מימיה שלכת השלישית לא הגיעו לאהבתי כי ישמע ה' מפני שעמה מעטין 14 יצתה כת הראשונה וישבה לה בהר הבית שניה בחיל והשלישית במקומה עומדת חשכה יצאו וצלו את פסחיהן	11 בערבי פסחים נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה בין בחל בין בשבת 12 שחטו קדם חצות פסול משום שנאמר בין הערבים שחטו קדם לתמיד כשר ובלבד שיהא אחד ממרס בדמו עד שיזרק התמיד ואם נזרק כשר 13 (ו) שחט ישראל וקבל הכהן נותנו לחברו וחברו לחברו ומקבל את המלא ומחזיר את הריקן כהן הקרוב אצל המזבח זורק זריקה אחת כנגד היסוד 14 (ט) כיצד תולין ומפשיטין אנקליות שלברזל היו קבועים בכתלים ובעמודים שבהן תולין ומפשיטין וכל מי שאין לו מקום לתלות ולהפשיט מקלות דקים חלקים היו שם ומניח על כתפו ועל כתף חברו ותולה ומפשיט רבי אליעזר אומר ארבעה עשר שחל להיות בשבת מניח ידו על כתף חברו ויד חברו על כתפו ותולה ומפשיט (י) קרעו והוציא אמוריו נתנו במגיס והקטירין על גבי המזבח	11 (א) תמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשע ומחצה 12 (ב) הפסח ששחטו שלא לשמו וקבל והלך וזרק שלא לשמו או לשמו ושלא לשמו או שלא לשמו ולשמו פסול כיצד לשמו ושלא לשמו לשם פסח ולשם שלמים שלא לשמו ולשמו לשם שלמים ולשם פסח (ג) שחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו לערלים ולטמאים פסול לאוכליו ושלא לאוכליו למנויו ושלא למנויו למולים ולערלים לטמאים ולטהורים כשר 13 (ה) הפסח נשחט בשלש כתות שנאמר ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל קהל ועדה וישראל נכנסה כת הראשונה נתמלאת העזרה נעלו דלתות העזרה תקעו הריעו ותקעו הכהנים עומדים שורות שורות ובידיהם בזכי כסף ובזכי זהב שורה שכלה כסף כסף ושורה שכלה זהב זהב לא היו מערבין ולא היו לבזכין שולים שמא יניחום ויקרש הדם 14 (ח) כמעשהו בחל כך מעשהו בשבת אלא שהכהנים מדיחים את העזרה שלא כרצון חכמים רבי יהודה אומר כוס היה ממלא מדם התערבות זורק זריקה אחת על גבי המזבח ולא הודו לו חכמים

א1

(א) אלו דברים בפסח דוחין את השבת
שחיטתו וזריקת דמו
ומחוי קרביו והקטר חלביו
אבל צליתו והדחת קרביו
אינן דוחין את השבת

ב1

הרכבתו והבאתו מחוץ לתחום וחתיכת יבלתו
אינן דוחין את השבת
רבי אליעזר אומר דוחין
(ב) אמר רבי אליעזר והלא דין הוא
מה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת
אלו שהן משום שבות לא ידחו את השבת
אמר לו רבי יהושע יום טוב יוכיח
שהתירו בו משום מלאכה ואסרו בו משום שבות
אמר לו רבי אליעזר מה זה יהושע מה ראייה רשות למצוה
השיב רבי עקיבא ואמר הזאה תוכיח
שהיא מצוה והיא משום שבות ואינה דוחה את השבת
אף אתה אל תתמה על אלו
שאף על פי שהן מצוה והן משום שבות לא ידחו את השבת
אמר לו רבי אליעזר ועליה אני דן
ומה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת
הזאה שהיא משום שבות אינו דין שדוחה את השבת
אמר לו רבי עקיבא או חלוף
מה אם הזאה שהיא משום שבות אינה דוחה את השבת
שחיטה שהיא משום מלאכה אינו דין שלא תדחה את השבת
אמר לו רבי אליעזר
עקיבא עקרת מה שכתוב בתורה בין הערבים... במועדו
בין בחל בין בשבת
אמר לו רבי הבא לי מועד לאלו כמועד לשחיטה
כלל אמר רבי עקיבא
כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת
שחיטה שאי אפשר לעשותה מערב שבת דוחה את השבת

א2

(ג) אימתי **מביא** חגיגה עמו
בזמן שהוא בא בחל בטהרה ובמעט
ובזמן שהוא בא בשבת במרבה ובטמאה
אין מביאין עמו חגיגה

ב2

(ד) חגיגה היתה **באה** מן הצאן מן הבקר מן הכבשים ומן העזים
מן הזכרים ומן הנקבות
ונאכלת לשני ימים ולילה אחד

א3

(ה) הפסח **ששחטו שלא** לשמו בשבת חייב עליו חטאת
ושאר כל הזבחים ששחטן לשום פסח אם אינן ראויין חייב
ואם ראויין הן רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר
אמר רבי אליעזר
מה אם הפסח שהוא מתר לשמו כששנה את שמו חייב
הזבחים שהן אסורין לשמן כששנה את שמן אינו דין שיהא חייב
אמר לו רבי יהושע לא
אם אמרת בפסח ששנהו לדבר אסור
תאמר בזבחים ששנן לדבר מתר
אמר לו רבי אליעזר
אמורי צבור יוכיחו שהן מתרין לשמן והשוחט לשמן חייב
אמר לו רבי יהושע לא
אם אמרת באמורי צבור שיש להן קצבה
תאמר בפסח שאין לו קצבה
רבי מאיר אומר אף השוחט לשם אמורי צבור פטור

ב3

(ו) **שחטו שלא** לאוכליו ושלא למנוייו לערלין ולטמאין
חייב
לאוכליו ושלא לאוכליו למנוייו ושלא למנוייו
למולין ולערלין לטהורים ולטמאים
פטור
שחטו ונמצא בעל מום חייב
שחטו ונמצא טרפה בסתר פטור
שחטו ונודע שמשכו הבעלים את ידם או שמתו או שנטמאו
פטור מפני ששחט ברשות

א1

A (א) כיצד **צולין** את הפסח מביאין שפוד שלרמון תוחבו מתוך פיו עד בית נקובתו ונותן את כרעיו ואת בני מעיו לתוכו דברי רבי יוסי הגלילי רבי עקיבא אומר כמין בשול הוא זה אלא תולן חוצה לו **B** (ב) אין **צולין** את הפסח לא על השפוד ולא על האסכלא אמר רבי צדוק מעשה ברבן גמליאל שאמר לטבי עבדו צא וצלה לנו את הפסח על האסכלא

א2

(ד) חמשה דברים **באין בטמאה** ואינן נאכלין בטמאה העמר ושתי הלחם ולחם הפנים וזבחי שלמי צבור ושעירי ראשי חדשים

א3

A (ה) **נטמא** הבשר והחלב קים אינו זורק את הדם נטמא החלב והבשר קים זורק את הדם ובמקדשין אינו כן אלא אף על פי שנטמא הבשר והחלב קים זורק את הדם

B (ו) **נטמא** הקהל או רבו

או שהיו הכהנים טמאים והקהל טהורים יעשה בטמאה

נטמא מעוט הקהל

הטהורין עושין את הראשון והטמאין עושין את השני

א4

(ט) הפסח שיצא או שנטמא ישרף מיד

נטמאו הבעלים או שמתו תעבר צורתו **וישרף בששה עשר**

רבי יוחנן בן ברוקה אומר

אף זה ישרף מיד לפי שאין לו אוכלין

א5

A (יא) כל הנאכל בשור הגדול יאכל בגדי הרך

וראשי כנפים והסחוסים

B השובר את העצם בפסח הטהור הרי זה לוקה ארבעים

אבל המותיר בטהור והשובר בטמא

אינו לוקה את הארבעים

C (יב) אבר שיצא מקצתו

חותך עד שמגיע לעצם

וקולף עד שמגיע לפרק וחותר

ובמקדשין קוצץ בקופיץ

שאינו בו משום שבירת העצם

ב1

A נגע בחרסו שלתנור

יקלף את מקומו

B **נטף** מרטבו על החרס וחזר עליו

יטל את מקומו

C **נטף** מרטבו על הסלת

יקמץ את מקומו

ג1

A (ג) **סכו** בשמן תרומה

אם חבורת כהנים יאכלו

אם ישראל אם חי הוא ידיחנו

ואם צלי הוא יקלף את החיצון

B **סכו** בשמן שלמעשר שני

לא יעשנו דמים על בני חבורה

שאינן פודין מעשר שני בירושלם

ב2

הפסח **שבא בטמאה** נאכל בטמאה

שלא בא מתחתו אלא לאכילה

ב3

A (ז) הפסח שנזרק דמו ואחר כך נודע שהוא טמא הציץ מרצה

נטמא הגוף אין הציץ מרצה

מפני שאמרו הנזיר ועושה פסח הציץ מרצה על טמאת הדם

ואין הציץ מרצה על טמאת הגוף

נטמא טמאת התהום הציץ מרצה

B (ח) **נטמא** שלם או רבו

שורפין אותו לפני הבירה מעצי המערכה

נטמא מעוטו והנותר

שורפין אותו בחצרותיהן או על גגותיהן מעצי עצמן

הציקנין שורפין אותו לפני הבירה בשביל להנות מעצי המערכה

ב4

(י) העצמות והגידין והנותר ישרפו בששה עשר

חל ששה עשר להיות בשבת **ישרפו בשבעה עשר**

לפי שאינן דוחין לא את השבת ולא את יום טוב

ג5

A (יג) שתי חבורות

שהיו אוכלות בבית אחד

אלו הופכין את פניהם הילך ואוכלין

ואלו הופכין את פניהם הילך ואוכלין

והמחם באמצע

B וכשהשמש עומד למזוג

קופץ את פיו ומחזיר את פניו

עד שמגיע אצל חבורתו ואוכל

C והכלה הופכת את פניה ואוכלת

ב5

A מן האגף ולפנים כלפנים

B מן האגף ולחוץ כלחוץ

C החלונות ועבי החומה כלפנים

א1

A (א) האשה בזמן שהיא בבית בעלה שחט עליה בעלה ושחט עליה אביה תאכל משלבעלה
הלכה רגל הראשון לעשות בבית אביה שחט עליה אביה ושחט עליה בעלה תאכל במקום שהיא רוצה
B יתום ששחטו עליו אפטרופסין יאכל במקום שהוא רוצה

ב1

A עבד שלשני שתפין לא יאכל משלשניהן
B מי שחציו עבד וחציו בן חורין לא יאכל משלרבו

ג1

A (ב) האומר לעבדו צא ושחט עלי את הפסח שחט גדי יאכל שחט טלה יאכל שחט גדי וטלה יאכל מן הראשון שחט מה אמר לו רבו כיצד יעשה ישחט טלה וגדי ויאמר אם גדי אמר לי רבי גדי שלו וטלה שלי ואם טלה אמר לי רבי טלה שלו וגדי שלי שחט רבו מה אמר לו שניהם יצאו לבית השרפה ופטורין מלעשות פסח שני
B (ג) האומר לבניו הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכם ראשון לירושלם כיון שהכניס הראשון ראשו ורבו זכה בחלקו ומזכה את אחיו עמו

א2

לעולם נמנין עליו עד שיהא בו כזית לכל אחד ואחד

ב2

נמנין ומושכין את ידיהן ממנו עד שישחט רבי שמעון אומר עד שיזרק עליו את הדם

ג2

(ד) הממנה עמו אחרים בחלקו רשאים בני חבורה לתן לו את שלו והוא אוכל משלו והן אוכלין משלהן

א3

A (ה) זב שראה שתי ראיות שוחטין עליו בשביעי ראה שלש שוחטין עליו בשמיני שלו שומרת יום כנגד יום שוחטין עליה בשני שלה ראתה שני ימים שוחטין עליה בשלישי והזבה שוחטין עליה בשמיני
B (ו) האונן והמפקח את הגל וכן מי שהבטיחוהו להוציאו מבית האסורים והחולה והזקן שהן יכולין לאכול כזית שוחטין עליהן על כלן אין שוחטין עליהן בפני עצמן שמא יביאו את הפסח לידי פסול לפיכך אם ארע בהן פסול פטורין מלעשות פסח שני חוץ מן המפקח בגל שהוא טמא מתחלתו

ב3

A (ז) אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי רבי יהודה ורבי יוסי מתיר אפלו חבורה שלמאה שאין יכולין לאכול כזית אין שוחטין עליהן
B ואין עושין חבורת נשים ועבדים וקטנים

ג3

A (ח) אונן טובל ואוכל את פסחו לערב אבל לא בקדשים השומע על מתו והמלקט לו עצמות טובל ואוכל בקדשים
B גר שנתגיר בערב פסח בית שמאי אומרים טובל ואוכל את פסחו לערב ובית הלל אומרים הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר

א1

(א) מי שהיה טמא או בדרך רחוקה ולא עשה את הראשון יעשה את השני שגג או נאנס ולא עשה את הראשון יעשה את השני

א2

(ג) מה בין פסח הראשון לשני הראשון אסור בבל יראה ובל ימצא והשני מצה וחמץ עמו בבית הראשון טעון הלל באכילתו והשני אינו טעון הלל בעשיתו ונאכלין צלי זה וזה טעונין הלל בעשיתו ונאכלין צלי על מצה ומרורים ודוחין את השבת

א3

A אמר רבי יהושע שמעת שתרמורת הפסח קרבה ותמורת הפסח אינה קרבה ואין לי לפרש אמר רבי עקיבא אני אפרש הפסח שנמצא קרב שחיתת הפסח ירעה עד שיתאבד וימכר ויקח בדמיו שלמים וכן תמורתו B אחר שחיתת הפסח קרב שלמים וכן תמורתו

א4

(ט) חבורה שאבד פסחה ואמרו לאחד צא ובקש ושחט עלינו והלך ומצא ושחט והם לקחו ושחטו אם שלו נשחט ראשון הוא אוכל משלו והם אוכלים עמו משלו ואם שלהן נשחט ראשון הם אוכלים משלהן והוא אוכל משלו ואם אינו ידוע איזה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהן כאחד הוא אוכל משלו והם אינם אוכלים עמו ושלהן יצא לבית השרפה ופטורין מלעשות פסח שני אמר להן אם אחרתי צאו ושחטו עלי הלך ומצא ושחט והן לקחו ושחטו אם שלהן נשחט ראשון הן אוכלין משלהן והוא אוכל עמהן ואם שלו נשחט ראשון הוא אוכל משלו והן אוכלין משלהן ואם אינו ידוע איזה מהם נשחט ראשון או ששחטו שניהם כאחד הן אוכלין משלהן והוא אינו אוכל עמהן ושלו יצא לבית השרפה ופטור מלעשות פסח שני אמר להן ואמרו לו אוכלים כלם מן הראשון ואם אין ידוע איזה מהן נשחט ראשון שניהן יוצאין לבית השרפה לא אמר להן ולא אמרו לו אינן אחראין זה לזה

ב1

אם כן למה נאמר טמא או שהיה בדרך רחוקה שאלו פטורין מן ההכרת ואלו חייבין בהכרת

ב2

(ד) הפסח שבא בטמאה לא יאכלו ממנו זבין וזבות נדות ויולדות ואם אכלו פטורים מכרת רבי אליעזר פוטר אף על ביאת המקדש

ב3

A (ז) המפריש נקבה לפסחו או זכר בן שתי שנים ירעה עד שיתאבד וימכר ויפלו דמיו לנדרבה

B המפריש פסחו ומת

לא יביאנו בנו אחריו לשם פסח אלא לשם שלמים

ב4

(י) שתי חבורות שנתערבו פסחיהן אלו מושכין להן אחד ואלו מושכין להן אחד אחד מאלו בא לו אצל אלו ואחד מאלו בא לו אצל אלו וכך הם אומרים אם שלנו הוא הפסח הזה ידיך משוכות משלך ונמנית על שלנו ואם שלך הוא הפסח הזה ידינו משוכות משלנו ונמנינו על שלך וכן חמש חבורות שלחמשה חמשה ושלעשרה עשרה מושכין להן אחד מכל חבורה וחבורה וכן הם אומרים

ג1

(ב) איזו היא דרך רחוקה מן המודיעים ולחוץ וכמדתה לכל רוח דברי רבי עקיבא רבי אליעזר אומר מאסקפת העזרה ולחוץ אמר רבי יוסי לפיכך נקוד על ה' לומר לא מפני שרחוקה ודאי אלא מאסקפת העזרה ולחוץ

ג2

(ה) מה בין פסח מצרים לפסח דורות פסח מצרים מקחו מבעשור וטעון הזאה באגדת אזור על המשקוף ועל שתי המזוזות ונאכל בחפזון בלילה אחד ובפסח דורות נוהג כל שבעה

ג3

A (ח) הפסח שנתערב בזבחים כלן ירעה עד שיתאבד וימכרו ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה ובדמי היפה שבהן ממין זה ויפסיד המותר מביתו

B נתערב בכורות

רבי שמעון אומר אם חבורת כהנים יאכלו

ג4

(יא) שנים שנתערבו פסחיהם זה מושך לו אחד וזה מושך לו אחד זה ממנה עמו אחד מן השוק וזה ממנה עמו אחד מן השוק זה בא אצל זה וזה בא אצל זה וכך הם אומרים אם שלי הוא הפסח הזה ידיך משוכות משלך ונמנית על שלי ואם שלך הוא הפסח הזה ידי משוכות משלי ונמניתי על שלך

א1

(א) ערבי פסחים סמוך למנחה
לא יאכל אדם עד שתחשך
ואפלו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב
ולא יפחתו לו מארבעה כוסות שליוין
ואפלו מן התמחוי

א2

(ד) **מזגו לו כוס שני**
וכאן הבן שואל אביו
ואם אין דעת בבן אביו מלמדו
מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות
שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה
הלילה הזה כלו מצה
שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות
הלילה הזה מרור
שבכל הלילות אנו אוכלין
בשר צלי שלוק ומבשל
הלילה הזה כלו צלי
שבכל הלילות אנו מטבילין פעם אחת
הלילה הזה שתי פעמים

א3

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו
כאלו הוא יצא ממצרים
שנאמר והגדת לבנך ביום ההוא לאמר
בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים
לפיכך אנחנו חייבין
להודות להלל לשבח לפאר לרומם
להדר לברך לעלה ולקלס
למי שעשה לאבותינו ולנו
את כל הנסים האלו
הוציאנו מעבדות לחרות מיגון לשמחה
ומאבל ליום טוב ומאפלה לאור גדול
ומשעבוד לגאלה
ונאמר לפניו הללויה

א4

(ח) ואין מפטירין אחר הפסח אפיקומן
ישנו מקצתן יאכלו
כלן **לא יאכלו**
רבי יוסי אומר
נתנמנמו יאכלו נרדמו לא יאכלו

ב1

(ב) מזגו לו כוס ראשון
בית שמאי אומרים
מברך על היום
ואחר כך מברך על היין
ובית הלל אומרים
מברך על היין
ואחר כך מברך על היום

ב2

ולפי דעתו שלבן אביו מלמדו
מתחיל בגנות
ומסיים בשבח
ודורש מארמי אבד אבי
עד שיגמר כל הפרשה כלה

ב3

(ו) **עד היכן הוא אומר**
בית שמאי אומרים עד אם הבנים שמחה
ובית הלל אומרים עד חלמיש למעינו מים
וחותם בגאלה
רבי טרפון אומר
אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים
ולא היה חותם
רבי עקיבא אומר
כן ה' אלהינו ואלהי אבותינו
יגיענו למועדים ולרגלים אחרים
הבאים לקראתנו לשלום שמחים בבנין עירך
וששים בעבודתך
ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים כו'
עד ברוך אתה ה' גאל ישראל

ב4

(ט) הפסח אחר חצות
מטמא את הידים
הפגול והנוטר
מטמאין את הידים

ג1

(ג) הביאו לפניו
מטבל בחזרת
עד שמגיע לפרפרת הפת
הביאו לפניו
מצה וחזרת וחרסת ושני תבשילין
אף על פי שאין חרסת מצוה
רבי אלעזר בר צדוק אומר מצוה
ובמקדש היו מביאים לפניו **גופו שלפסח**

ג2

(ה) רבן גמליאל היה אומר
כל שלא אמר
שלשה דברים אלו בפסח
לא יצא ידי חובתו
ואלו הן
פסח מצה ומרור
פסח על שום שפסח המקום
על בתי אבותינו במצרים
מצה על שום **שנגאלו**
אבותינו במצרים
מרור על שום **שמררו המצריים**
את חיי אבותינו במצרים

ג3

(ז) **מזגו לו כוס שלישי**
מברך על **מזוגו**
רביעי גומר עליו את ההלל
ואומר עליו ברכת שיר
בין הכוסות הללו
אם רוצה לשתות ישתה
בין שלישי לרביעי
לא ישתה

ג4

ברך ברכת הפסח פטר את שלזבח
ברך את שלזבח לא פטר את שלפסח
דברי רבי ישמעאל
רבי עקיבא אומר
לא זו פוטרת זו ולא זו פוטרת זו

א1

A (א) באחד באדר

משמיעין על השקלים
ועל הכלאים

B בחמשה עשר בו

קורין את המגלה בכרכין

ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות

ואת מקואות המים

ועושין כל צרכי הרבים

ומצינין את הקברות

ויוצאין אף על הכלאים

C (ב) אמר רבי יהודה

בראשונה היו עוקרין ומשליכין לפניהם

משרבו עוברי עברה

היו עוקרין ומשליכין על הדרכים

התקינו שיהו מפקירין כל השדה כלה

א2

(ה) אף על פי שאמרו

אין ממשכנין נשים ועבדים וקטנים

אם שקלו מקבלין מידן

הנכרי והכותי ששקלו

אין מקבלין מידן

ואין מקבלין מידן

קני זבין וקני זבות וקני יולדות וחטאות ואשמות

אבל נדרים ונדבות מקבלין מידן

זה הכלל

כל שנדר ונדב מקבלין מידן

כל שאינו נדר ונדב אין מקבלין מידן

וכן הוא מפרש על ידי עזרא שנאמר

לא לכם ולנו לבנות את בית אלהינו

A (ג) בחמשה עשר בו

שלחנות היו יושבין במדינה

B בעשרים וחמשה ישובו במקדש

משישבו במקדש התחילו למשכן

את מי ממשכנין

ליום וישראלים גרים ועבדים משחררים

אבל לא נשים ועבדים וקטנים

כל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו

שוב אינו פוסק

ואין ממשכנין את הכהנים

מפני דרכי שלום

C (ד) אמר רבי יהודה

העיד בן בוכרי כיבנה

כל כהן ששוקל אינו חוטא

אמר לו רבן יוחנן בן זכאי

לא כי אלא כל כהן שאינו שוקל חוטא

אלא שהכהנים דורשים מקרא זה לעצמן

כל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל

הואיל והעמר ושתי הלחם ולחם הפנים שלנו

היאך נאכלים

ב2

(ו) ואלו שחיבין בקלבון

ליום וישראלים וגרים ועבדים משחררים

אבל לא כהנים ונשים ועבדים וקטנים

השוקל על ידי כהן על ידי אשה על ידי עבד על ידי קטן

פטור

ואם שקל על ידו ועל יד חברו חייב בקלבון אחד

רבי מאיר אומר שני קלבונות

הנותן סלע ונוטל שקל חייב שני קלבונות

(ז) השוקל על ידי עני ועל ידי שכנו ועל ידי בן עירו

פטור

ואם הלום חייב

האחין והשתפין שחיבין בקלבון פטורין ממעשר בהמה

וכשחיבין במעשר בהמה פטורין מן הקלבון

וכמה הוא קלבון

מעה כסף דברי רבי מאיר

וחכמים אומרים חצי

א1

(א) מצרפין שקלים לדרכנות
מפני משוי הדרך

א2

בני העיר ששלחו את שקליהן
ונגנבו או שאבדו
אם נתרמה התרומה
נשבעין לגזברים
ואם לאו נשבעין לבני העיר
ובני העיר שוקלין תחתיהן
נמצאו או שהחזירו הגנבים
אלו ואלו שקלים
ואין עולין להן לשנה הבאה

א3

A (ג) המכנס מעות ואמר הרי אלו לשקלי
בית שמאי אומרים מותרן נדבה
ובית הלל אומרים מותרן חלין
שאביא מהן **לשקלי** שוין שמותרן חלין
אלו **לחטאת** שוין שהמותר נדבה
שאביא מהן לחטאת שוין שהמותר חלין
B (ד) אמר רבי שמעון
מה בין **שקלים לחטאת**
שקלים יש להם קצבה וחטאת אין לה קצבה
רבי יהודה אומר
אף לשקלים אין להם קצבה
שכשעלו ישראל מן הגולה היו שוקלים **דרכנות**
חזרו לשקול סלעים
חזרו לשקול טבעין ובקשו לשקול דינרים
אמר רבי שמעון
אף על פי כן יד כלן שוה

אבל חטאת זה מביא בסלע וזה מביא בשתיים וזה מביא בשלש

ב

כשם שהיו שופרות במקדש
כך היו שופרות במדינה

ג2

השוקל שקלו ממצות הקדש
אם נתרמה התרומה
וקרבה הבהמה
מעל
מדמי מעשר שני מדמי שביעית
יאכל כנגדן

ב2

(ב) הנותן שקלו לחברו
לשקול על ידו
ושקלו על ידי עצמו
אם נתרמה התרומה
מעל

ב3

A (ה) **מותר שקלים** חלין
מותר עשירית האפה
מותר קני זבין קני זבות וקני יולדות וחטאות ואשמות
מותריהן נדבה
זה הכלל
כל שהוא בא לשם חטאת ולשם אשמה מותרן נדבה
B **מותר עולה** לעולה מותר מנחה למנחה
מותר שלמים לשלמים מותר פסח לשלמים
מותר נזירים לנזירים מותר נזיר לנדבה
מותר עניים לעניים מותר עני לאותו עני
מותר שבויים לשבויים מותר שבוי לאותו שבוי
מותר המתים למתים מותר המת ליורשיו
רבי מאיר אומר
מותר המת יהא מנח עד שיבא אליהו
רבי נתן אומר
מותר המת בונין לו נפש על קברו

א1

(א) בשלשה פרקים בשנה תורמין את הלשכה

בפרוס הפסח

בפרוס העצרת

בפרוס החג

והן גרנות למעשר בהמה

דברי רבי עקיבא

בן עזאי אומר

בעשרים ותשעה באדר ובאחד בסיון ובעשרים ותשעה באב

רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים

באחד בניסן באחד בסיון בעשרים ותשעה באלול

מפני מה אמרו בעשרים ותשעה באלול ולא אמרו באחד בתשרי

מפני שהוא יום טוב ואי אפשר לעשר ביום טוב

לפיכך הקדימוהו לעשרים ותשעה באלול

א2

אין התורם נכנס

לא בפרגוד חפות

ולא במנעל ולא בסנדל

ולא בתפלין ולא בקמיע

שמא יעני ויאמרו

מעון הלשכה העני

או שמא יעשיר ויאמרו

מתרומת הלשכה העשיר

לפי שאדם צריך לצאת ידי הבריות

כדרך שצריך לצאת ידי המקום

שנאמר והייתם נקים מה' ומישראל

ואומר ומצא חן ושכל טוב

בעיני אלהים ואדם

א3

(ד) תרם את הראשונה ומחפה בקטבלאות

השניה ומחפה בקטבלאות

השלישית לא היה מחפה

שמא ישכח ויתרם מן הדבר התרום

ב1

(ב) בשלש קפות שלשלש שלש סאין תורמין את הלשכה

וכתוב בהן אל"ף בי"ת גימ"ל

רבי ישמעאל אומר

יונית כתוב בהן אלפ"א בית"א גמל"א

ג2

אין התורם תורם

עד שיאמר להם

אתרם

והן אומרים לו

תרם תרם תרם

שלש פעמים

ב2

(ג) שלבית רבן גמליאל היה נכנס

ושקלו בין אצבעותיו

וזורקו לפני התורם

והתורם מתכון ודוחפו לקפה

ב3

תרם את הראשונה לשום ארץ ישראל

והשניה לשום כרכים המקפין לה

והשלישית לשום בבל ולשום מדי

ולשום מדינות הרחוקות

א1

(א) **התרומה** מה היו עושים בה לוקחין בה תמידין ומוספין ונסכיהם העמר ושתי הלחם ולחם הפנים וכל קרבנות הצבור

ב1

שומרי ספיחים בשביעית נוטלין שכרן **מתרומה** הלשכה רבי יוסי אומר אף הרוצה מתנדב שומר חנם אמרו לו אף אתה אומר שאינן באין אלא משלצבור

ג1

(ב) פרה ושעיר המשתלח ולשון שלזהורית באין **מתרומה** הלשכה כבש פרה וכבש שעיר המשתלח ולשון שבין קרניו ואמת המים וחומת העיר ומגדלותיה וכל צרכי העיר באין משרי הלשכה אבא שאול אומר כבש פרה כהנים גדולים עושין אותו משלעצמן

א2

(ג) **מותר** שירי הלשכה מה היו עושין בהן לוקחין בהן יינות שמנים וסלתות והשכר להקדש דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר אין משתכרין משלהקדש ולא משלעניים

ב2

(ד) **מותר** תרומה מה היו עושין בה רקועי זהב צפוי לבית קדשי הקדשים רבי ישמעאל אומר מותר הפרות לקיץ המזבח ומותר התרומה לכלי שרת רבי עקיבא אומר מותר התרומה לקיץ המזבח ומותר נסכים לכלי שרת רבי חנניה סגן הכהנים אומר מותר נסכים לקיץ המזבח ומותר התרומה לכלי שרת זה וזה לא היו מודים בפרות

ג2

(ה) **מותר** הקטרת מה היו עושין בה מפורשין ממנה שכר האמנין ומחללין אותה על שכר האמנין ונותנין אותה לאמנין בשכרן וחוזרין ולוקחין אותה מתרומה חדשה אם בא החדש בזמנו לוקחין אותה מתרומה חדשה ואם לאו מן הישנה

א3

(ו) **המקדיש** נכסיו והיו בהן דברים ראויין לקרבנות הצבור ינתנו לאמנין בשכרן דברי רבי עקיבא אמר לו בן עזאי אינה היא המדה אלא מפורשין מהן שכר האמנין ומחללין אותן על מעות האמנין ונותנין אותן לאמנין בשכרן וחוזרין ולוקחין אותן מתרומה חדשה

ב3

(ז) **המקדיש** נכסיו והיתה בהן בהמה ראויה לגבי המזבח זכרים ונקבות רבי אליעזר אומר זכרים ימכרו לצרכי עולות ונקבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית רבי יהושע אומר זכרים עצמן יקרבו עולות ונקבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים ויביא בדמיהן עולות ושאר נכסים יפלו לבדק הבית רבי עקיבא אומר רואה אני את דברי רבי אליעזר מדברי רבי יהושע שרבי אליעזר הוזה את מדתו ורבי יהושע חלק אמר רבי פפיס שמעתי כדברי שניהן שהמקדיש בפרוש כדברי רבי אליעזר והמקדיש סתם כדברי רבי יהושע

ג3

(ח) **המקדיש** נכסים והיו בהן דברים ראויין על גבי המזבח יינות שמנים ועופות רבי אלעזר אומר ימכרו לצרכי אותו המין ויביא בדמיהן עולות ושאר נכסים יפלו לבדק הבית

א4

(ט) אחת לשלשים יום משערין את הלשכה

ב4

כל המקבל עליו לספק סלתות מארבע עמדות משלש יספק מארבע משלש ועמדות מארבע יספק מארבע שיד הקדש על העליונה

ג4

ואם התליעה סלת התליעה לו ואם החמיץ יין החמיץ לו ואינו מקבל את מעותיו עד שיהא המזבח מרצה

א1

(א) אלו הן הממנין שהיו במקדש
יוחנן בן פינחס על החותמות
אחיה על הנסכים
מתתיה בן שמואל על הפיסות
פתחיה על הקנין פתחיה זה מרדכי
למה נקרא שמו פתחיה שהיה פותח בדברים ודורשן
וידוע שבעים לשון
בן אחיה על חולי מעים
נחוניא חופר שיחין
גביני כרוז
בן גבר על נעילת שערים
בן בבי על הפקיע
בן ארזה על הצלצל
הגרס בן לוי על השיר
בית גרמו על מעשה לחם הפנים
בית אבטינס על מעשה הקטרת
אלעזר על הפרכות
ופינחס על המלבוש

א2

(ג) ארבעה חותמות היו במקדש
וכתוב עליהן
עגל זכר גדי חוטא
בן עזאי אומר
חמישה היו וארמית כתוב עליהן
עגל זכר גדי חוטא דל וחוטא עשיר
עגל משמש עם נסכי בקר
גדולים וקטנים זכרים ונקבות
גדי משמש עם נסכי צאן
גדולים וקטנים זכרים ונקבות
חוץ משלאילים
זכר משמש עם נסכי אילים בלבד
חוטא משמש
עם נסכי שלש בהמות שלמצרעין

א3

(ו) שתי לשכות היו במקדש
אחת לשכת חשאים ואחת לשכת הכלים
לשכת חשאים
יראי חטא נותנים לתוכה בחשאי
ועניים בני טובים
מתפרנסים מתוכה בחשאי

ב1

(ב) אין פותחין משלשה גזברין ומשבעה אמרכלין
ואין עושין שררה על הצבור בממון פחות משנים
חוץ מבן אחיה שעל חולי מעים ואלעזר שעל הפרכות
שאותן קבלו רב הצבור עליהן

ב2

(ד) מי שהוא מבקש נסכים
הולך לו אצל יוחנן
שהוא ממנה על החותמות
נותן לו מעות ומקבל ממנו חותם
בא לו אצל אחיה שהוא ממנה על הנסכים
ונותן לו חותם ומקבל ממנו נסכים
ולערב באין זה אצל זה
ואחיה מוציא את החותמות
ומקבל כנגדן מעות
ואם הותירו הותירו להקדש
ואם פחתו היה משלם יוחנן מביתו
שיד הקדש על העליונה

ב3

לשכת הכלים
כל מי שהוא מתנדב כלי זורקו לתוכה
ואחת לשלשים יום הגזברין פותחין אותה
וכל כלי שמצאו בו צרך לבדק הבית
מניחין אותו
והשאר נמכרין בדמיהן
ונופלין ללשכת בדק הבית

ג2

(ה) מי שאבד חותמו
ממתינין לו עד הערב
אם מצאו לו כדי חותמו נותנין לו
ואם לאו
לא היה לו
ושם היום כתוב עליהן מפני הרמאין

א1

(א) שלשה עשר שופרות
שלשה עשר שלחנות
שלש עשרה השתחויות
היו במקדש

ב1

שלבית רבן גמליאל
ושלבית רבי חנניה סגן הכהנים
היו משתחוין ארבע עשרה
והיכן היתה יתרה
כנגד דיר העצים
שכן מסורת בידם מאבותיהם
ששם הארון נגנו
(ב) מעשה בכהן אחד שהיה מתעסק
וראה הרצפה שהיא משנה מחברותיה
בא ואמר לחברו
לא הספיק לגמור את הדבר
עד שיצתה נשמתו
וידעו ביחוד
ששם הארון נגנו

ג1

(ג) והיכן היו השתחויות האלו
ארבע בצפון וארבע בדרום
שלש במזרח ושתים במערב
כנגד שלשה עשר השערים
שערים דרומיים סמוכין למערב
שער העליון שער הדלק
שער הבכורות שער המים
ולמה נקרא שמו שער המים
שבו מכניסין צלוחית שלמים שלנסוך בחג
רבי אליעזר בן יעקב אומר
בו המים מפכים
ועתידין להיות יוצאין מתחת מפתן הבית
לעמתן בצפון סמוכין למערב
שער יכניה שער הקרבן
שער הנשים שער השיר
ולמה נקרא שמו שער יכניה
שבו יצא יכניה בגלותו
במזרח שער ניקנור ושני פשפושין היו לו
אחד בימינו ואחד בשמאלו
ושנים במערב שלא היה להן שם

2

(ד) שלשה עשר שלחנות היו במקדש
שמונה שלשים בבית המטבחים שעליהן מדיחין את הקרבים
ושנים במערב הכבש אחד שלשים ואחד שלכסף
על שלשים היו נותנים את האברים
על שלכסף כלי שרת
ושנים באולם מבפנים על פתח הבית אחד שלשים ואחד שלזהב
על שלשים נותנין לחם הפנים בכניסתו
ועל שלזהב ביציאתו
שמעלין בקדש ולא מורידין
ואחד שלזהב מבפנים שעליו לחם הפנים תמיד

א3

(ה) שלשה עשר שופרות היו במקדש
וכתוב עליהם
תקלין חדתינ ותקלין עתיקין
קנין וגוזלי עולה
עצים ולבונה זהב לכפרת
ששה לנדבה
תקלין חדתינ
שבכל שנה ושנה
ועתיקין
מי שלא שקל אשתקד שוקל לשנה הבאה
קנין הם תורים
וגוזלי עולה הן בני יונה
וכלן עולות
דברי רבי יהודה
וחכמים אומרים
קנין אחד חטאת ואחד עולה
וגוזלי עולה כלן עולות

ב3

(ו) האומר הרי עלי עצים
לא יפחת משני גזרין
לבונה לא יפחת מקמץ
זהב לא יפחת מדינר זהב

ג3

ששה לנדבה
נדבה מה היו עושין בה
לוקחין בה עולות
הבשר לשם והעורות לכהנים
זה מדרש דרש יהודע כהן גדול
אשם הוא אשם אשם לה'
זה הכלל
כל שהוא בא משום חטא ומשום אשמה
ילקח בו עולות
הבשר לשם והעורות לכהנים
נמצאו שני כתובים קימים
אשם לה' ואשם לכהנים
ואומר
כסף אשם וכסף חטאות לא יובא בית ה'
לכהנים יהיו

א1

A (א) מעות שנמצאו בין שקלים לנדבה
קרוב לשקלים יפלו לשקלים
לנדבה יפלו לנדבה
מחצה למחצה יפלו לנדבה
B בין עצים ללבונה
קרוב לעצים יפלו לעצים
ללבונה יפלו ללבונה
מחצה למחצה יפלו ללבונה
C בין קנין לגוזלי עולה
קרוב לקנין יפלו לקנין
לגוזלי עולה יפלו לגוזלי עולה
מחצה למחצה יפלו לגוזלי עולה
D בין חלין למעשר שני
קרוב לחלין יפלו לחלין
למעשר שני יפלו למעשר שני
מחצה למחצה יפלו למעשר שני
זה הכלל
הולכים אחר הקרוב להקל
מחצה למחצה להחמיר

ב1

A (ב) מעות שנמצאו לפני סוחר בהמה
לעולם מעשר
בהר הבית חלין
בירושלם בשעת הרגל מעשר
ובשאר כל ימות השנה חלין
B (ג) בשר שנמצא בעזרה
אברין עולות וחתיכות חטאות
בירושלם זבחי שלמים
זה וזה תעבר צורתו ויצא לבית השרפה
C נמצא בגבולין
אברין נבלות חתיכות מתרות
ובשעת הרגל שהבשר מרבה
אף אברין מתרין
D (ד) בהמה שנמצאת
מירושלם עד מגדל עדר וכמדתה לכל רוח
זכרים עולות נקבות זבחי שלמים
רבי יהודה אומר
הראוי לפסחים פסחים קדם לרגל שלשים יום

2

(ה) בראשונה היו ממשכנין את מוצאיה עד שהוא מביא נסכיה
חזרו להיות מניחין אותה ובורחין
התקינו בית דין שיהו נסכיה באין משלצבור
(ו) אמר רבי שמעון שבעה דברים התקינו בית דין וזה אחד מהן

א3

A נכרי ששלח עולתו ממדינת הים ושלח עמה נסכים
קרבין משלו
ואם לאו קרבין משלצבור
B וכן גר שמת והניח זבחים
אם יש לו נסכים
קרבין משלו
ואם לאו קרבין משלצבור
C ותנאי בית דין הוא
על כהן גדול שמת
שתהא מנחתו קרבה משלצבור
רבי יהודה אומר
משליורשין ושלמה היתה קרבה

ב3

A (ז) על המלח ועל העצים
שיהו הכהנים נאותים בהן
B ועל הפרה
שלא יהו מועלין באפרה
C ועל הקנין הפסולות
שיהו באות משל צבור
רבי יוסי אומר
המספק את הקנין מספק את הפסולות

א1

(א) כל הרקין הנמצאים בירושלם טהורין
חוץ משלשוק העליון

דברי רבי מאיר

רבי יוסי אומר

בשאר ימות השנה שבאמצע טמאין

ושבצדדין טהורין

ובשעת הרגל שבאמצע טהורין ושבצדדין טמאין

שמפני שהן מעטין מסתלקין לצדדין

ב1

(ב) כל הכלים הנמצאין בירושלם

דרך ירידה לבית הטבילה טמאין

דרך עליה טהורין

שלא כדרך ירידתן עליתן

דברי רבי מאיר

רבי יוסי אומר

כלן טהורין

חוץ מן הסל והמגריפה והמרצה המיוחדין לקברות

2

(ג) סכין שנמצאת בארבעה עשר שוחט בה מיד

בשלשה עשר שונה ומטביל

וקופיץ בין בזה ובין בזה שונה ומטביל

חל ארבעה עשר להיות בשבת שוחט בה מיד

בחמשה עשר שוחט בה מיד

נמצאת קשורה לסכין הרי זו כסכין

ב3

(ה) רבן שמעון בן גמליאל אומר

משום רבי שמעון בן הסגן

פרכת עביה טפח

ועל שבעים ושתים נימין נארגת

ועל כל נימא ונימא עשרים וארבעה חוטין

ארכה ארבעים אמה

ורחבה עשרים אמה

ומשמונים ושתי רבוא נעשית

ושתיים עושין בכל שנה

ושלש מאות כהנים מטבילין אותה

א3

(ד) פרכת שנמצאת בולד הטמאה

מטבילין אותה בפנים

ומכניסין אותה מיד

ואת שנמצאת באב הטמאה

מטבילין אותה בחוץ

ושוטחין אותה בחיל

ואם היתה חדשה

שוטחין אותה על גג האצטבא

כדי שיראו העם את מלאכתה שהיא נאה

ג3

(ו) בשר קדשי קדשים שנטמא

בין באב הטמאה בין בולד הטמאה

בין בפנים בין בחוץ

בית שמאי אומרים הכל ישרף בפנים

חוץ משנטמא באב הטמאה בחוץ

ובית הלל אומרים הכל ישרף בחוץ

חוץ משנטמא בולד הטמאה בפנים

(ז) רבי אליעזר אומר

את שנטמא באב הטמאה

בין בפנים בין בחוץ ישרף בחוץ

ואת שנטמא בולד הטמאה

בין בפנים בין בחוץ ישרף בפנים

רבי עקיבא אומר

מקום טמאתו שם שרפתו

4

(ח) אברי התמיד נתנין מחצי כבש ולמטה במזרח

ושלמוספין נתנין מחצי כבש ולמטה במערב

ושלראשי חדשים נתנין על כרכב המזבח מלמעלה

א5

השקלים והבכורים

אין נוהגין אלא בפני הבית

אבל מעשר דגן ומעשר בהמה והבכורות

נוהגין בין בפני הבית בין שלא בפני הבית

ב5

המקדיש שקלים ובכורים

הרי זה קדש

רבי שמעון אומר

האומר בכורים קדש אינן קדש

א1

(א) שבעה ימים קדם יום הכפורים
מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פלהדרין
ומתקנין לו כהן אחר תחתיו
שמא יארע בו פסול
רבי יהודה אומר
אף אשה אחרת מתקנין לו
שמא תמות אשתו
שנאמר וכפר בעדו ובעד ביתו
ביתו זו אשתו
אמרו לו אם כן אין לדבר סוף

א2

ערב יום הכפורים שחרית
מעמידין אותו בשער המזרח
ומעבירין לפניו פרים ואילים וכבשים
כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה

א3

(ו) אם היה חכם דורש
ואם לאו תלמידי חכמים דורשין לפניו
ואם רגיל לקרות קורא
ואם לאו קורין לפניו
ובמה קורין לפניו
באיוב ובעזרא ובדברי הימים
זכריה בן קבוטל אומר
פעמים הרבה קריתי לפניו בדניאל

ב1

(ב) כל שבעת הימים
הוא זורק את הדם
ומקטיר את הקטרת
ומטיב את הנרות
ומקריב את הראש ואת הרגל
ושאר כל הימים
אם רצה להקריב מקריב
שכהן גדול מקריב חלק בראש
ונוטל חלק בראש

ב2

(ד) כל שבעת הימים
לא היו מונעין ממנו מאכל ומשתה
ערב יום הכפורים עם חשכה
לא היו מניחים אותו לאכול הרבה
מפני שהמאכל מביא את השנה

ב3

(ז) בקש להתנמנם
פרחי כהנה מכין לפניו באצבע צרדה
ואומרים לו
אישי כהן גדול עמד והפג אחת על הרצפה
ומעסיקין אותו עד שיגיע זמן השחיטה

ג1

(ג) מסרו לו זקנים מזקני בית דין
וקורין לפניו בסדר היום
ואומרים לו
אישי כהן גדול קרא אתה בפיו
שמא שכחת או שמא לא למדת

ג2

(ה) מסרוהו זקני בית דין לזקני כהנה
והעלוהו לעלית בית אבטינס והשיעוהו
ונפטרו והלכו להם
ואמרו לו
אישי כהן גדול אנו שלוחי בית דין
ואתה שלוחנו ושליח בית דין
משביעין אנו עליך
במי ששכן שמו בבית הזה
שלא תשנה דבר מכל מה שאמרנו לך
הוא פורש ובוכה והן פורשין ובוכין

ג3

(ח) בכל יום תורמין את המזבח
בקריאת הגבר או סמוך לו
בין לפניו בין לאחריו
ביום הכפורים מחצות
וברגלים מאשמורה הראשונה
ולא היתה קריאת הגבר מגעת
עד שהיתה העזרה מלאה מישראל

א1

(א) בראשונה
כל מי שרוצה לתרום את המזבח
תורם
ובזמן שהן מרבין
רצין ועולין בכבש
וכל הקודם את חברו בארבע אמות זכה

א2

(ג) הפיס השני

מי שוחט
מי זורק
מי מדשן מזבח הפנימי
ומי מדשן את המנורה
ומי מעלה אברים לכבש
הראש והרגל
ושתי הידים
העקץ והרגל
החזה והגרה
ושתי הדפנות
והקרבים
והסלת
והחבתין
והיין
שלשה עשר כהנים זכו בו
אמר בן עזאי לפני רבי עקיבא
משום רבי יהושע
דרך הלוכו היה קרב

א3

(ה) תמיד קרב בתשעה בעשרה באחד עשר
בשנים עשר לא פחות ולא יותר
כיצד
עצמו בתשעה
בחג ביד אחד צלוחית שלמים
הרי כאן עשרה
בין הערבים באחד עשר
הוא עצמו בתשעה
ושנים בידם שני גזרי עצים
ובשבת באחד עשר
הוא עצמו בתשעה ושנים בידם
שני בזכי לבונה שללחם הפנים
ובשבת שבתוך החג ביד אחד צלוחית שלמים

ב1

ואם היו שניהם שוין
הממנה אומר להם הצביעו
ומה הן מוציאים
אחת או שתיים
ואין מוציאים אגדל במקדש

ב2

(ד) הפיס השלישי

חדשים לקטרת
בואו והפיסו

ב3

(ו) איל קרב באחד עשר
הבשר בחמשה
הקרבים
והסלת והיין
בשנים שנים

ג1

(ב) מעשה שהיו שניהם שוין
ורצין ועולין בכבש
ודחף אחד מהן את חברו
ונפל ונשברה רגלו
וכיון שראו בית דין
שבאין לידי סכנה
התקינו שלא יהו תורמין את המזבח
אלא בפיס
ארבעה פיסות היו שם וזה הפיס הראשון

ג2

והרביעי

חדשים עם ישנים
מי מעלה אברים מן הכבש למזבח

ג3

(ז) פר קרב בעשרים וארבעה
הראש והרגל
הראש באחד והרגל בשנים
העקץ והרגל
העקץ בשנים והרגל בשנים
החזה והגרה
החזה באחד והגרה בשלשה
שתי הידים בשנים
שתי הדפנות בשנים
הקרבים והסלת והיין בשלשה שלשה
במה דברים אמורים
בקרבנות הצבור
אבל בקרבן היחיד
אם רצה להקריב מקריב
הפשטן ונתוחן שלא לו ואלו שוין

א1

(א) אמר להם הממנה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה
אם הגיע הרואה אומר ברכאי
מתתיא בן שמואל אומר
האיר את פני כל **המזרח** עד שבחברון
והוא אומר הן

א2

A הורידו כהן גדול לבית הטבילה
זה הכלל היה במקדש
כל המסיך את רגליו טעון טבילה
וכל המטיל מים טעון קדוש ידים ורגלים
(ג) אין אדם נכנס לעזרה לעבודה אפלו טהור עד שיטבל
B חמש טבילות ועשרה קדושין טובל כהן גדול ומקדש בו ביום
וכלן בקדש על בית הפרוה חוץ מזו בלבד
(ד) **פרסו סדין שלבוץ בינו לבין העם**
פשט ירד וטבל עלה ונסתפג
הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו
C הביאו לו את התמיד
קרצו ומרק אחר שחיטה על ידו קבל את הדם וזרקו
נכנס להקטיר קטרת שלשחר ולהטיב את הנרות
ולהקריב את הראש ואת האברים ואת החבתין ואת היין
D (ה) קטרת שלשחר היתה קרבה בין הדם לאברים
שלבין הערבים בין אברים לנסכים

א3

(ח) **בא לו** אצל פרו
ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח ראשו לדרום ופניו למערב
והכהן עומד במזרח ופניו למערב
וסומך שתי ידיו עליו ומתודה וכך היה אומר
אנא השם עויתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי
אנא השם כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים
שעויתי ושפשעתי ושחטאתי לפניך אני וביתי
ככתוב בתורת משה עבדך כי ביום הזה יכפר עליכם וגו'
והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד

א4

A (י) בן קטין עשה שנים עשר דד לכיור שלא היו לו אלא שנים
ואף הוא עשה מוכני לכיור שלא יהיו מימיו נפסלין בלינה
B מנבו המלך היה עושה כל ידות הכלים שליום הכפורים שלזהב
C הילני אמו עשתה נברשת שלזהב על פתחו שלהיכל
ואף היא עשתה טבלא שלזהב שפרשת סוטה כתובה עליה
D ניקנור נעשו נסים לדלתותיו והיו מזכירין אותו לשבח

ב1

(ב) ולמה הצרכו לכך
שפעם אחת עלה מאור הלכנה ודמו **שהאיר המזרח**
ושחטו את התמיד והוציאוהו לבית השרפה

ב2

A אם היה כהן גדול זקן או אסטניס
מחמין לו חמין ומטילין לתוך הצונין
כדי שתפוג צנתן
B (ו) הביאוהו לבית הפרוה ובקדש היתה
פרסו סדין שלבוץ בינו לבין העם
קדש ידיו ורגליו ופשט
רבי מאיר אומר פשט קדש ידיו ורגליו
ירד וטבל עלה ונסתפג
C הביאו לו בגדי לבן לבש וקדש ידיו ורגליו
D (ז) בשחר היה לובש פלוסין שלשנים עשר מנה
ובין הערבים הנדוין שלשמונה מאות זוז
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
בשחר היה לובש שלשמונה עשר מנה
ובין הערבים שלשנים עשר מנה
הכל שלשים מנה
אלו משלצבור ואם רצה להוסיף מוסיף משלו

ב3

(ט) **בא לו** למזרח העזרה לצפון המזבח
הסגן מימינו וראש בית אב משמאלו
ושם שני שעירים
וקלפי היתה שם
ובה שני גורלות
שלאשכרוע היו
ועשאן בן גמלא שלזהב
והיו מזכירין אותו לשבח

ב4

A (יא) ואלו לגנאי
שלבית גרמו לא רצו ללמד על מעשה לחם הפנים
B שלבית אבטינס לא רצו ללמד על מעשה הקטרת
C הגרס בן לוי היה יודע פרק בשיר ולא רצה ללמד
D בן קמצר לא רצה ללמד על מעשה הכתב
על הראשונים נאמר זכר צדיק לברכה
ועל אלו נאמר ושם רשעים ירקב

א1

(א) טרף בקלפי והעלה שני גורלות אחד כתוב עליו לשם ואחד כתוב עליו לעזאזל הסגן מימינו וראש בית אב משמאלו אם שלשם עלה בימינו הסגן ואומר לו אישי כהן גדול הגבה ימינך ואם שלשם עלה בשמאלו ראש בית אב ואומר לו אישי כהן גדול הגבה שמאלך נתנן על שני השעירים ואומר לה' חטאת רבי ישמעאל אומר לא היה צריך לומר חטאת אלא לה' והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (ב) קשר לשון שלזוהרית בראש שעיר המשתלח והעמידו כנגד בית שלוחו ולנשחט כנגד בית שחיטתו

א2

A (ד) בכל יום היה חותה בשלכסף ומערה בתוך שלזהב והיום חותה בשלזהב ובה היה מכניס B בכל יום חותה בשלארבעת קבין ומערה בתוך שלשלת קבין והיום חותה בשלשלת קבין ובה היה מכניס רבי יוסי אומר בכל יום חותה בשלסאה ומערה בתוך שלשלת קבין והיום חותה בשלשלת קבין ובה היה מכניס

א3

(ה) בכל יום כהנים עולין במזרחו שלכבש ויורדין במערבו והיום כהן גדול עולה באמצע ויורד באמצע רבי יהודה אומר לעולם כהן גדול עולה באמצע ויורד באמצע

ב1

בא לו אצל פרו שניה וסומך שתי ידיו עליו ומתודה וכך היה אומר אנא השם עויתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדושיך אנא השם כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים שעויתי ושפשעתי ושחטאתי לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדושיך ככתוב בתורת משה עבדך כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (ג) שחטו וקבל במזרק את דמו ונתנו למי שהוא ממרס בו על הרוב הרביעי שבהיכל כדי שלא יקרש

ב2

A בכל יום היתה כבדה והיום קלה B בכל יום היתה ידה קצרה והיום ארכה C בכל יום היה זהבה ירק והיום אדם דברי רבי מנחם

ב3

כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הכיור והיום מן הקיתון שלזהב רבי יהודה אומר לעולם כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הקיתון שלזהב

ג1

נטל את המחטה ועלה לראש המזבח ופנה גחלים אילך ואילך וחותה מן המעכלות הפנימיות ויורד והניחה על הרוב הרביעי שבעזרה

ג2

A בכל יום מקריב פרס בשחרית ופרס בין הערבים והיום מוסיף מלא חפניו B בכל יום היתה דקה והיום דקה מן הדקה

ג3

(ו) בכל יום היו שם ארבע מערכות והיום חמש דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר בכל יום שלש והיום ארבע רבי יהודה אומר בכל יום שנים והיום שלש

1

(א) הוציאו לו את הכף ואת המחטה וחפץ מלא חפניו
ונתן לתוך הכף הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו וכך היתה מדתה

22

(ב) משנטל **הארון**
אבן היתה שם מימות נביאים הראשונים
ושתייה היתה נקראת
גבוהה מן הארץ שלש אצבעות
ועליה היה נותן

22

נטל את המחטה בימינו ואת הכף בשמאלו
היה מהלך בהיכל עד שמגיע לבין שתי הפרכות
המבדילות בין הקדש ובין קדש הקדשים
ובניהן אמה
רבי יוסי אומר לא היתה שם אלא פרכת אחת בלבד
שנאמר והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים
החיצונה היתה פרופה מן הדרום והפנימית מן הצפון
מהלך ביניהן עד שמגיע לצפון הגיע לצפון הופך פניו לדרום
מהלך לשמאלו עם הפרכת עד שהוא מגיע לארון
הגיע **לארון** נותן את המחטה בין שני הבדים
צבר את הקטרת על גבי הגחלים ונתמלא כל הבית כלו עשן
יצא ובא לו בדרך בית כניסתו ומתפלל תפלה קצרה בבית החיצון
ולא היה מאריך בתפלתו שלא להבעית את ישראל

23

A נטל דם הפר והניח דם השעיר

והזה ממנו על הפרכת שכנגד הארון מבחוץ

אחת למעלה ושבע למטה

ולא היה מתכון להזות לא למעלה ולא למטה אלא כמצליף
וכך היה מונה אחת אחת ואחת אחת ושתיים אחת ושלוש
אחת וארבע אחת וחמש אחת ושש אחת ושבע

B נטל דם השעיר והניח דם הפר

והזה ממנו על הפרכת שכנגד הארון מבחוץ

אחת למעלה ושבע למטה

ולא היה מתכון להזות לא למעלה ולא למטה אלא כמצליף
וכך היה מונה אחת אחת ואחת אחת ושתיים אחת ושלוש
אחת וארבע אחת וחמש אחת ושש אחת ושבע
ערה דם הפר לתוך דם השעיר ונתן את המלא בריקן
(ה) ויצא אל המזבח אשר לפני ה'
זה מזבח הזהב

24

(ו) הזה על טהרו **שלמזבח** שבע פעמים

ושירי הדם היה שופך על יסוד מערבי שלמזבח החיצון
ושלמזבח החיצון היה שופך על יסוד דרומי
אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון
ונמכרין לגננין לזבל ומועלין בהן

24

התחיל מחטא ויורד

מהיכן הוא מתחיל

מקור מזרחית צפונית צפונית מערבית

מערבית דרומית דרומית מזרחית

מקום שהוא מתחיל בחטאת על **מזבח** החיצון

משם היה גומר על מזבח הפנימי

רבי אליעזר אומר במקומו היה עומד ומחטא

ועל כלן היה נותן מלמטה למעלה חוץ מזו שהיתה לפניו

שעליה היה נותן מלמעלה למטה

5

(ז) כל מעשה יום הכפורים האמור על הסדר אם הקדים מעשה לחברו לא עשה כלום

הקדים דם השעיר לדם הפר יחזור ויזה מדם השעיר לאחר דם הפר

ואם עד שלא גמר את המתנות שבפנים נשפך הדם

יביא דם אחר ויחזור ויזה בתחלה בפנים

וכן בהיכל וכן במזבח הזהב שכלן כפרה בפני עצמן

רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים ממקום שפסק משם הוא מתחיל

א1

A (א) שני שעירי יום הכפורים מצותן שיהיו שניהן שוין במראה ובקומה ובדמים ולקחתן כאחת ואף על פי שאינן שוין כשרין לקח אחד היום ואחד למחר כשרין **B** מת אחד מהן אם עד שלא הגריל מת יקח זוג לשני ואם משהגריל מת יביא זוג אחר ויגריל עליהם בתחלה ויאמר אם שלשם מת זה שעלה עליו הגורל לשם יתקים תחתיו ואם שלעזאזל מת זה שעלה עליו הגורל לעזאזל יתקים תחתיו והשני ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה שאין חטאת צבור מתה רבי יהודה אומר תמות **C** ועוד אמר רבי יהודה נשפך הדם ימות המשתלח מת המשתלח ישפך הדם

א2

A (ו) מה היה עושה חולק לשון שלזהורית חציו קשר בסלע וחציו קשר בין שתי קרניו ודחפו לאחוריו והוא מתגלגל ויורד ולא היה מגיע לחצי ההר עד שנעשה אברים אברים בא וישב לו תחת סכה האחרונה עד שתחשך **B** ומאימתי מטמא בגדים משיצא חוץ לחומת ירושלים רבי שמעון אומר משעת דחיתו לצוק

ב1

A (ב) **בא לו אצל שעיר** המשתלח וסומך שתי ידיו עליו ומתודה וכך היה אומר אנא השם עוו פשעו חטאו לפניך עמך בית ישראל אנא בשם כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים שעוו ופשעו ושחטאו לפניך עמך בית ישראל ככתוב בתורת משה עבדך לאמר כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו **B** והכהנים והעם העומדים בעזרה כשהיו שומעים שם המפרש שהוא יוצא מפי כהן גדול היו כורעים ומשתחווים ונופלים על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד

ב2

A (ז) **בא לו אצל הפר** ו**אצל השעיר** הנשרפין קרען והוציא את אמוריהן נתנן במגיס והקטירן על גבי המזבח קלען במקלעות והוציאן לבית השרפה **B** ומאימתי מטמאין בגדים משיצאו חוץ לחומת העזרה רבי שמעון אומר משיצת האור ברבן

ג1

A (ג) מסרו למי שהיה מוליכו הכל כשרין להוליכו אלא שעשו כהנים גדולים קבע ולא היו מניחין את ישראל להוליכו אמר רבי יוסי מעשה והוליכו ערסלא וישראל היה **B** (ד) וכבש עשו לו מפני הבבליים שהיו מתלשים בשערו ואומרים לו טל וצא טל וצא **C** מיקירי ירושלים היו מלוין אותו עד סכה הראשונה עשר סכות מירושלם ועד צוק תשעים ריס שבעה ומחצה לכל מיל (ה) על כל סכה וסכה אומרים לו הרי מזון והרי מים ומלוין אותו מסכה לסכה חוץ מאחרונה שבהן שאינו מגיע עמו לצוק אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו

ג2

A (ח) אמרו לו לכהן גדול הגיע שעיר למדבר **B** ומנין היו יודעין שהגיע שעיר למדבר דרכיות היו עושין ומניפין בסודרין ויודעין שהגיע שעיר למדבר אמר רבי יהודה והלא סימן גדול היה להם מירושלם ועד בית חדודו שלשה מילין הולכין מיל וחוזרין מיל ושוהין כדי מיל ויודעין שהגיע שעיר למדבר רבי ישמעאל אומר והלא סימן אחר היה להם לשון שלזהורית היה קשור על פתחו שלהיכל וכשהגיע שעיר למדבר היה הלשון מלבין שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו

1

(א) בא לו כהן גדול לקרות
אם רצה לקרות בבגדי בוץ קורא
ואם לא
קורא באצטלית לבן משלו

ב2

(ב) הרואה כהן גדול כשהוא קורא
אינו רואה פר ושעיר הנשרפים
והרואה פר ושעיר הנשרפים
אינו רואה כהן גדול כשהוא קורא
ולא מפני שאינו רשאי
אלא שהיתה דרך רחוקה
ומלאכת שניהן שוה כאחת

א2

חזן הכנסת נוטל ספר תורה
ונותנו לראש הכנסת
וראש הכנסת נותנו לסגן
והסגן נותנו לכהן גדול
וכהן גדול עומד ומקבל וקורא
(עומד וקורא)
אחרי מות ואך בעשור
וגולל את התורה ומניחה בחיקו ואומר
יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן
ובעשור שבחומש הפקודים קורא על פה
ומברך עליה שמונה ברכות
על התורה ועל העבודה ועל ההודאה
ועל מחילת העון
ועל המקדש בפני עצמו
ועל ישראל בפני עצמן
(ועל ירושלם בפני עצמה)
ועל הכהנים בפני עצמן
ועל שאר התפלה

א3

(ד) קדש ידיו ורגליו
ופשט וירד וטבל ועלה ונסתפג
הביאו לו בגדי לבן ולבש
וקדש ידיו ורגליו
נכנס להוציא את הכף ואת המחטה

ג2

(ג) אם בבגדי בוץ קורא
קדש ידיו ורגליו
פשט ירד וטבל עלה ונסתפג
הביאו לו בגדי זהב
ולבש וקדש ידיו ורגליו
ויצא ועשה את אילו ואת איל העם
ואת שבעת כבשים תמימים בני שנה
דברי רבי אליעזר
רבי עקיבא אומר
עם תמיד שלשחר היו קרבין
ופר העולה ושעיר הנעשה בחוץ
היו קרבין עם תמיד שלבין הערבים

ג3

וקדש ידיו ורגליו ופשט
הביאו לו בגדי עצמו ולבש
ומלוין אותו עד ביתו
ויום טוב היה עושה לאוהביו
בשעה שיצא בשלום מן הקדש

ב3

קדש ידיו ורגליו
ופשט וירד וטבל עלה ונסתפג
הביאו לו בגדי זהב ולבש
וקדש ידיו ורגליו
ונכנס להקטיר
את הקטרת שלבין הערבים
ולהטיב את הנרות

4

(ה) כהן גדול משמש בשמונה כלים
וההדיוט בארבעה
בכתנת ומכנסים ומצנפת ובאבנט
מוסיף עליו כהן גדול
חשן ואפוד ומעיל וציץבאלו נשאלין באורים ותמים
ואין נשאלין אלא למלך ולבית דין
ולמי שהצבור צריך בו

א1

(א) יום הכפורים
אסור באכילה ובשתיה
וברחיצה ובסיכה
ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה
והמלך והכלה ירחצו את פניהם
והחיה תנעל את הסנדל
דברי רבי אליעזר
וחכמים אוסרין

א2

A (ד) התינוקות
אין מענין אותן ביום הכפורים
אבל מחנכין אותם לפני שנה ולפני שנתיים
בשביל שיהיו רגילין במצות
B (ה) עברה שהריחה
מאכילין אותה עד שתשוב נפשה

א3

(ח) חטאת ואשם ודאי מכפרין
מיתה ויום הכפורים מכפרין עם התשובה
התשובה מכפרת על עברות הקלות
על עשה ועל לא תעשה
ועל החמורות היא תולה
עד שיבא יום הכפורים וכפר
(ט) האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב
אין מספיקין בידו לעשות תשובה
אחטא ויום הכפורים מכפר
אין יום הכפורים מכפר

ב1

(ב) האוכל ככותבת הגסה
כמוה וכגרעינתה
והשונה מלא לגמיו
חלב
כל האכלין מצטרפין לככותבת
וכל המשקין מצטרפין למלא לגמיו
האוכל ושונה אין מצטרפין

ב2

A חולה
מאכילין אותו על פי בקיאת
ואם אין שם בקיאת
מאכילין אותו על פי עצמו עד שיאמר די
B (ו) מי שאחזו בלמוס
מאכילין אותו אפלו דברים טמאים
עד שיאורו עיניו

ב3

עברות שבין אדם למקום
יום הכפורים מכפר
עברות שבין אדם לחברו
אין יום הכפורים מכפר
עד שירצה את חברו
את זו דרש רבי אלעזר בן עזריה
מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו
עברות שבין אדם למקום
יום הכפורים מכפר
עברות שבין אדם לחברו
אין יום הכפורים מכפר
עד שירצה את חברו

ג1

(ג) אכל ושנה בהעלם אחד
אינו חייב אלא חטאת אחת
אכל ועשה מלאכה חייב שתי חטאות
אכל אכלין שאינן ראויין לאכילה
ושנה משקין שאינן ראויין לשתיה
ושנה ציר או מריס
פטור

ג2

A מי שנשכו כלב שוטה
אין מאכילין אותו מחצר הכבד שלו
ורבי מתיא בן חרש מתיר
ועוד אמר רבי מתיא בן חרש
החושש בגרונו
מטילין לו סם בתוך פיו בשבת
מפני שהוא ספק נפשות
וכל ספק נפשות דוחה את השבת
B (ז) מי שנפלה עליו מפלה
ספק הוא שם ספק אינו שם
ספק חי ספק מת
ספק נכרי ספק ישראלי
מפקחין עליו את הגל
מצאוהו חי מפקחין עליו
ואם מת יניחוהו

ג3

אמר רבי עקיבא
אשריכם ישראל
לפני מי אתם מטהרין
מי מטהר אתכם
אביכם שבשמים שנאמר
וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם
ואומר מקוה ישראל ה'
מה המקוה מטהר את הטמאים
אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל

א1 A אם היה כהן גדול זקן או אסטניס מחמין לו חמין ומטילין לתוך הצונין כדי שתפוג צנתן (ו) הביאוהו לבית הפרוה ובקדש היתה פרסו סדין שלבוך בינו לבין העם קדש ידיו ורגליו ופשט רבי מאיר אומר פשט קדש ידיו ורגליו ירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי לבן לבש וקדש ידיו ורגליו B (ז) בשחר היה לובש פלוסין שלשנים עשר מנה ובין הערבים הנדוין שלשמונה מאות זוז דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בשחר היה לובש שלשמונה עשר מנה ובין הערבים שלשנים עשר מנה הכל שלשים מנה אלו משלצבור ואם רצה להוסיף מוסיף משלו	א1 פרק א הורידו כהן גדול לבית הטבילה חמש טבילות ועשרה קדושין טובל כהן גדול ומקדש בו ביום וכלן בקדש על בית הפרוה חוץ מזו בלבד (ד) פרסו סדין שלבוך בינו לבין העם פשט ירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו B הביאו לו את התמיד קרצו ומרק אחר שחיטה על ידו קבל את הדם וזרקו נכנס להקטיר קטרת שלשחר ולהטיב את הנרות ולהקריב את הראש ואת האברים ואת החבתין ואת היין (ה) קטרת שלשחר היתה קרבה בין הדם לאברים שלבין הערבים בין אברים לנסכים
א2 בא לו אצל פרו וסומך שתי ידיו עליו ומתודה וכך היה אומר אנא השם עייתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדושך אנא השם כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים שעויתי ושפשעתי ושחטאתי לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדושך ככתוב בתורה משה עבדך כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' טטהרו והן עונין אחרי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד	א2 (ח) בא לו אצל פרו ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח ראשו לדרום ופניו למערב והכהן עומד במזרח ופניו למערב וסומך שתי ידיו עליו ומתודה וכך היה אומר אנא השם עייתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי אנא השם כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים שעויתי ושפשעתי ושחטאתי לפניך אני וביתי ככתוב בתורה משה עבדך כי ביום הזה יכפר עליכם וגו' והן עונין אחרי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד
א3 A ערה דם הפר לתוך דם השעיר ונתן את המלא בריקן B (ה) ויצא אל המזבח אשר לפני ה' זה מזבח הזהב התחיל מחטא ויורד מהיכן הוא מתחיל מקרן מזרחית צפונית צפונית מערבית מערבית דרומית דרומית מזרחית מקום שהוא מתחיל בחטאת על מזבח החיצון משם היה גומר על מזבח הפנימי רבי אליעזר אומר במקומו היה עומד ומחטא ועל כלן היה נותן מלמטה למעלה חוץ מזו שהיתה לפניו שעליה היה נותן מלמעלה למטה C (ו) הוזה על טהרו שלמזבח שבע פעמים ושירי הדם היה שופך על יסוד מערבי שלמזבח החיצון ושלמזבח החיצון היה שופך על יסוד דרומי אלו ואלו מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ונמכרין לגננין לזבל ומועלין בהן	א3 (ג) שחטו וקבל במזרק את דמו ונתנו למי שהוא ממרס בו על הרובד הרביעי שבהיכל כדי שלא יקדש B נטל את המחטה ועלה לראש המזבח ופנה גחלים אילך ואילך וחותה מן המעכלות הפנימיות ויורד והניחה על הרובד הרביעי שבעזרה פרק ה (א) הוציאו לו את הכף ואת המחטה וחסן מלא חפניו ונתן לתוך הכף הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו וכך היתה מדה נטל את המחטה בימינו ואת הכף בשמאלו היה מהלך בהיכל עד שמגיע לבין שתי הפרכות המבדילות בין הקדש ובין קדש הקדשים ובניהן אמה רבי יוסי אומר לא היתה שם אלא פרכת אחת בלבד שנאמר והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים החיצונה היתה פרופה מן הדרום והפנימית מן הצפון מהלך ביניהן עד שמגיע לצפון הגיע לצפון הופך פניו לדרום מהלך לשמאלו עם הפרכת עד שהוא מגיע לארון הגיע לארון ונתן את המחטה בין שני הבדים צבר את הקטרת על גבי הגחלים ונתמלא כל הבית כלו עשן יצא ובא לו בדרך בית כניסתו ומתפלל תפלה קצרה בבית החיצון ולא היה מאריך בחפתלו שלא להבעית את ישראל C (ב) משנטל הארון אבן היתה שם מימות נביאים הראשונים ושתייה היתה נקראת גבוהה מן הארץ שלש אצבעות ועליה היה נותן

14 פרק ז (א) בא לו כהן גדול לקרות אם רצה לקרות בבגדי בוץ קורא ואם לא קורא באצטלית לבן משלו חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת וראש הכנסת נותנו לסגן והסגן נותנו לכהן גדול וכהן גדול עומד ומקבל וקורא (עומד וקורא) אחרי מות ואך בעשור וגולל את התורה ומניחה בחיקו ואומר יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן ובעשור שבחומש הפקודים קורא על פה ומברך עליה שמונה ברכות על התורה ועל העבודה ועל ההודאה ועל מחילת העון ועל המקדש בפני עצמו ועל ישראל בפני עצמן (ועל ירושלם בפני עצמה) ועל הכהנים בפני עצמן ועל שאר התפלה	14 (ז) בא לו אצל הפר ואצל השעיר הנשרפין קרען והוציא את אמוריהן נתנן במגיס והקטירן על גבי המזבח קלען במקלעות והוציאן לבית השרפה (ח) אמרו לו לכהן גדול הגיע שעיר למדבר	14 פרק ו (ב) בא לו אצל שעיר המשתלח וסומך שתי ידיו עליו ומתורה וכך היה אומר אנא השם עוו פשעו חטאו לפניך עמך בית ישראל אנא בשם כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים שעוו ושפשעו ושחטאו לפניך עמך בית ישראל ככתוב בתורה משה עבדך לאמר כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו והכהנים והעם העומדים בעזרה כשהיו שומעים שם המפרש שהוא יוצא מפי כהן גדול היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד
15 קדש ידיו ורגליו ופשט וירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו ונכנס להקטיר את הקטרת שלבין הערבים ולהטיב את הנרות וקדש ידיו ורגליו ופשט הביאו לו בגדי עצמו ולבש ומלוין אותו עד ביתו יוום טוב היה עושה לאוהביו בשעה שיצא בשלום מן הקדש	15 (ג) אם בבגדי בוץ קורא קדש ידיו ורגליו פשט וירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו ויצא ועשה את אילו ואת איל העם ואת שבעת כבשים תמימים בני שנה דברי רבי אליעזר רבי עקיבא אומר עם תמיד שלשחר היו קרבין ופר העולה ושעיר הנעשה בחוץ היו קרבין עם תמיד שלבין הערבים (ד) קדש ידיו ורגליו ופשט וירד וטבל ועלה ונסתפג הביאו לו בגדי לבן ולבש וקדש ידיו ורגליו נכנס להוציא את הכף ואת המחטה	

ג1
(ב) העושה **סכתו** תחת האילן
כאלו עשאה בתוך הבית
סכה על גבי סכה העליונה כשרה
והתחתונה פסולה
רבי יהודה אומר
אם אין דיוורין בעליונה
התחתונה כשרה

ג2
(ה) חבילי קש
וחבילי עצים
וחבילי זרדין
אין מסככין בהן
וכלן שהתירן כשרות
וכלן כשרות לדפנות

ג3
(ח) **המקרה** סכתו בשפודין
או בארוכות המטה
אם יש רוח ביניהן כמותן כשרה

ג4
(י) בית שנפחת וסכך על גביו
אם יש מן הכתל לסכך ארבע אמות
פסולה
וכן חצר שהיא מקפת אכסדרה

ג5
מחצלת קנים גדולה
עשאה לשכיבה
מקבלת טמאה ואין מסככין בה
לסכך
מסככין בה ואינה מקבלת טמאה
רבי אליעזר אומר אחת קטנה ואחת גדולה
עשאה לשכיבה
מקבלת טמאה ואין מסככין בה
לסכך
מסככין בה ואינה מקבלת טמאה

ב1
סכה ישנה
בית שמאי פוסלין
ובית הלל מכשירין
ואיזו היא סכה הישנה
כל שעשאה קדם לחג שלשים יום
אבל אם עשאה לשם החג
אפלו מתחלת השנה כשרה
ב2
(ד) הדלה **עליה**
את הגפן ואת הדלעת ואת הקסוס
וסכך על גבה
פסולה
ואם היה הסכך הרבה מהן או שקצצן
כשרה
זה הכלל
כל שהוא מקבל טמאה ואין גדולו מן הארץ
אין מסככין בו
כל דבר שאינו מקבל טמאה
וגדולו מן הארץ
מסככין בו

ב3
(ז) **תקרה** שאין עליה מעזיבה
רבי יהודה אומר בית שמאי אומרים
מפקפק ונוטל אחת מבנות
ובית הלל אומרים
מפקפק או נוטל אחת מבנות
רבי מאיר אומר
נוטל אחת מבנות ואינו מפקפק
ב4
(ט) המשלשל דפנות מלמעלה למטה
אם גבוהה מן הארץ שלשה טפחים פסולה
מלמטה למעלה
אם גבוהה מן הארץ עשרה טפחים כשרה
רבי יוסי אומר
כשם שמלמטה למעלה עשרה טפחים
כך מלמעלה למטה עשרה טפחים
הרחיק את הסכך מן הדפנות שלשה טפחים
פסולה

ב5
(יא) העושה סכתו כמין צריף
או שסמכה לכתל
רבי אליעזר פוסל
מפני שאין לה גג
וחכמים מכשירין

א1
(א) **סכה** שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה
פסולה
רבי יהודה מכשיר
ושאינה גבוהה עשרה טפחים
ושאין לה שלש דפנות
ושחמתה מרבה מצלתה
פסולה
א2
(ג) פרס **עליה** סדין מפני החמה
או תחתיה מפני הנשר
או שפרס על גבי הקינוף
פסולה
אבל פורס הוא על גבי נקליטי המטה

א3
(ו) מסככין בנסרים
דברי **רבי יהודה**
ורבי מאיר אוסר
נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה טפחים
כשרה
ובלבד שלא יישן תחתיו

א4
החוטט בגדיש לעשות בו סכה
אינה סכה

א5
סכה גדולה
שהקיפוה בדבר שאין מסככין בו
אם יש תחתיו ארבע אמות פסולה

א1

(א) הישן תחת המטה בסכה
לא יצא ידי חובתו
אמר רבי יהודה
נוהגין היינו שהיינו ישנים תחת המטה
בפני הזקנים **ולא אמרו לנו דבר**
אמר רבי שמעון
מעשה בטבי עבדו שלרבן גמליאל
שהיה ישן תחת המטה
ואמר להן רבן גמליאל לזקנים
ראיתם טבי עבדי שהוא תלמיד חכם
וידע שעבדים פטורין מן הסכה
לפיכך ישן הוא תחת המטה
ולפי דרכנו למדנו
שהישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו

א2

שלוחי מצוה
פטורין מן הסכה
חולין ומשמשיהן
פטורין מן הסכה

א3

(ז) מי שהיה ראשו ורבו בסכה
ושלחנו בתוך הבית
בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין
אמרו להן בית הלל לבית שמאי
לא כך
היה מעשה
שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל
לבקר את רבי יוחנן בן החורני
ומצאוהו שהיה יושב ראשו ורבו בסכה
ושלחנו בתוך הבית **ולא אמרו לו דבר**
אמרו להן בית שמאי
משם ראינו
אף הם אמרו לו
אם כן היית נוהג
לא קימת מצות סכה מימך

ב1

A (ב) **הסומך סכתו בכרעי המטה**
כשרה
רבי יהודה אומר
אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה
פסולה
B סכה מדבללת
ושצלתה מרבה מחמתה
כשרה
C המעבה כמין בית
אף על פי שאין הכוכבים נראים מתוכה
כשרה

ב2

אוכלין ושותין עראי חוץ לסכה
(ה) מעשה והביאו לו
לרבן יוחנן בן זכאי
לטעום את התבשיל
ולרבן גמליאל שתי כותבות ודלי שלמים
ואמרו העלוס לסכה
וכשנתנו לו לרבי צדוק אכל פחות מכביצה
נטלו במפה ואכלו חוץ לסכה
ולא ברך אחריו

ב3

(ח) נשים ועבדים וקטנים
פטורים מן הסכה
קטן שאינו צריך לאמו חיב בסכה
מעשה וילדה כלתו שלשמאי הזקן
ופחת את המעזיבה וסכך על גבי המטה
בשביל הקטן

ג1

A (ג) **העושה סכתו בראש העגלה**
או בראש הספינה
כשרה ועולין לה ביום טוב
בראש האילן או על גבי הגמל
כשרה ואין עולין לה ביום טוב
B שתים באילן ואחת בידי אדם
או שתים בידי אדם ואחת באילן
כשרה ואין עולין לה ביום טוב
שלש בידי אדם ואחת באילן
כשרה ועולין לה ביום טוב
זה הכלל
כל שנטל האילן
ויכולה לעמוד בפני עצמה
כשרה ועולין לה ביום טוב
C (ד) העושה סכתו בין האילנות
והאילנות דפנות לה
כשרה

ג2

(ו) רבי אליעזר אומר
ארבע עשרה סעודות חיב אדם לאכול בסכה
אחת ביום ואחת בלילה
וחכמים אומרים אין לדבר קצבה
חוץ מלילי יום טוב הראשון שלחג בלבד
עוד אמר רבי אליעזר
מי שלא אכל בלילי יום טוב הראשון
ישלים בלילי יום טוב האחרון
וחכמים אומרים
אין לדבר תשלומים
על זה נאמר מעות לא יוכל לתקן
וחסרון לא יוכל להימנות

ג3

כל שבעת הימים
אדם **עושה סכתו קבע**
וביתו עראי
ירדו גשמים מאימתי מתר לפנות
משחסרה המקפה
משלו משל למה הדבר דומה
לעבד שבא למזוג כוס לרבו
ושפך לו הקיתון על פניו

1

(א) לולב וערבה ששה ושבעה
ההלל והשמחה שמונה
סכה ונסוך המים שבעה
והחליל חמשה וששה

ב2

(ג) ערבה שבעה כיצד
יום השביעי שלערבה שחל להיות בשבת ערבה שבעה
ושאר כל הימים ששה

ב3

A (ה) מצות ערבה כיצד
מקום היה למטה מירושלם ונקרא מוצא
יורדין לשם ומלקטין משם מרביות שלערבה
ובאין וזוקפין אותן בצדי המזבח וראשיהן כפופין על גבי המזבח
תקעו והריעו ותקעו
B בכל יום מקיפין את המזבח פעם אחת ואומרים
אנא ה' הושיעה נא אנא ה' הצליחה נא
רבי יהודה אומר אני והו הושיעה נא
ואותו יום מקיפין את המזבח שבעה פעמים
C בשעת פטירתן מה הן אומרים יפי לך מזבח יפי לך מזבח
רבי אליעזר אומר ליה ולך מזבח ליה ולך מזבח
D (ו) כמעשהו בחל כך מעשהו בשבת
אלא שהיו מלקטין אותן מערב שבת
ומניחים אותן בגיגיות שלוהב
כדי שלא יכמשו
רבי יוחנן בן ברוקה אומר
חריות שלדקל היו מביאין וחובטין אותן בקרקע בצדי המזבח
ואותו היום נקרא יום חבוט חריות
D (ז) מיד התינוקות שומטין את לולביהן ואוכלין אתרוגיהן

ב4

סכה שבעה כיצד
גמר מלאכול לא יתיר סכתו
אבל מוריד את הכלים מן המנחה ולמעלה
מפני כבוד יום טוב האחרון

א2

(ב) לולב שבעה כיצד
יום טוב הראשון שלחג שחל להיות בשבת לולב שבעה
ושאר כל הימים ששה

א3

A (ד) מצות לולב כיצד
יום טוב הראשון שלחג שחל להיות בשבת
מוליכין את לולביהן להר הבית
B והחזנין מקבלין מהן וסודרין אותן על גב האצטבא
והזקנים מניחין את שלהן בלשכה
C ומלמדים אותם לומר
כל מי שמגיע לולבי בידו הרי הוא לו במתנה
D למחר משכימין ובאין
והחזנין מזרקין אותם לפנייהם
והן מחטפין ומכין איש את חברו
וכשראו בית דין שבאו לידי סכנה
התקינו שיהא כל אחד ואחד נוטל בביתו

א4

(ח) ההלל והשמחה שמונה כיצד
מלמד שחייב אדם בהלל ובשמחה
ובכבוד יום טוב האחרון שלחג
כשאר כל ימות החג

5

A (ט) נסוך המים כיצד
צלוחית שלוהב מחזקת שלשת לגים היה ממלא מן השילוח
הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו
B עלה בכבש ופנה לשמאלו
שני ספלים שלכסף היו שם
רבי יהודה אומר שלסיד היו אלא שהיו משחרין (פניהם) מפני היין
ומנקבין כמין שני חטמין דקין
אחד מעבה ואחד דק כדי שיהו שניהם כלין בבית אחת
מערכי שלמים מזרחי שליין
ערה שלמים לתוך שליין ושליין לתוך שלמים יצא
רבי יהודה אומר בלג היה מנסך כל שמונה
C ולמנסך אומרים לו הגבה ירך
שפעם אחת נסך אחד על גבי רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהן
D (י) כמעשהו בחל כך מעשהו בשבת
אלא שהיה ממלא מערב שבת חבית שלוהב שאינה מקדשת מן השילוח ומניחה בלשכה
נשפכה או נתגלתה היה ממלא מן הכיור
שהיין והמים המגלין פסולים לגבי המזבח

א1

(א) החליל חמשה וששה זהו החליל שלבית השואבה שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב אמרו כל מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו
(ב) במוצאי יום טוב הראשון שלחג ירדו לעזרת נשים ומתקנין שם תקון גדול ומנורות שלזהב היו שם וארבעה ספלים שלזהב בראשיהן וארבעה סלמות לכל אחד ואחד וארבעה ילדים מפרחי כהנה ובידיהם כדים שלשמן שלמאה ועשרים לג שהן מטילין לכל ספל וספל
(ג) מבלאי מכנסי כהנים ומהמיניהן מהן היו מפקיעין ובהן היו מדליקין ולא היתה חצר בירושלם שאינה מאירה מאור בית השואבה
(ד) החסידים ואנשי המעשה היו מרקדים לפניהם באבוקות שלאור שבידיהן ואומרים לפניהן דברי שירות ותשבחות והלויים בכנורות ובנבלים ובמצלותים ובחצוצרות ובכלי שיר בלא מספר
על חמש עשרה מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת הנשים כנגד חמשה עשר שיר המעלות שבתהלים שעליהן הלויים עומדין בכלי שיר ואומרים שירה ועמדו שני כהנים
בשער העליון שיורד מעזרת ישראל לעזרת הנשים ושתי חצוצרות בידיהן
קרא הגבר **תקעו** והריעו ותקעו הגיעו למעלה עשירית **תקעו** והריעו ותקעו הגיעו לעזרה **תקעו** והריעו ותקעו
היו **תוקעין** והולכין עד שמגיעין לשער היוצא למזרח הגיעו לשער היוצא למזרח הפכו פניהן למערב ואמרו אבותינו שהיו במקום הזה אחריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה והמה משתחוים קדמה לשמש ואנו ליה עינינו רבי יהודה אומר היו שונים ואומרים אנו ליה וליה עינינו

א2

(ו) יום טוב הראשון שלחג היו שם שלשה עשר פרים ואילים שנים ושעיר אחד נשתירו שם ארבעה עשר כבשים לשמונה **משמרות** ביום הראשון ששה מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד בשני חמשה מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד ברביעי שלשה מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד בחמישי שנים מקריבין שנים שנים והשאר אחד אחד בששי אחד מקריב שנים והשאר אחד אחד בשביעי כלן שוין
בשמיני חזרו לפיס כברגלים אמרו מי שהקריב פרים היום לא יקריב למחר אלא חוזרין חלילה

ב1

(ה) אין פוחתין מעשרים ואחת **תקיעות** במקדש ואין מוסיפין על ארבעים ושמונה בכל יום היו שם עשרים ואחת תקיעות (במקדש) שלש לפתיחת שערים ותשע לתמיד שלשחר ותשע לתמיד שלבין הערבים ובמוספין היו מוסיפין עוד תשע ובערב שבת היו מוסיפין עוד שש שלש להבטיל את העם ממלאכה ושלש להבדיל בין קדש לחל ערב שבת שבתוך החג היו שם ארבעים ושמונה שלש לפתיחת שערים שלש לשער העליון ושלש לשער התחתון ושלש למלוי המים ושלש על גבי המזבח ותשע לתמיד שלשחר ותשע לתמיד שלבין הערבים ותשע למוספין שלש להבטיל את העם מן המלאכה ושלש להבדיל בין קדש לחל

ב2

(ז) בשלשה פרקים בשנה היו כל **המשמרות** שוין באמורי הרגלים ובחלוק לחם הפנים בעצרת אומרים לו הילך מצה הילך חמץ משמר שזמנו קבוע הוא מקריב תמידין נדרים ונדבות ושאר קרבנות צבור ומקריב את הכל
יום טוב הסמוך לשבת בין מלפניה בין לאחריה היו כל המשמרות שוין בחלוק לחם הפנים
(ח) חל להיות יום אחד להפסיק בנתיים משמר שזמנו קבוע היה נוטל עשר חלות והמתעכב נוטל שתיים ובשאר ימות השנה הנכנס נוטל שש והיוצא נוטל שש רבי יהודה אומר
הנכנס נוטל שבע והיוצא נוטל חמש הנכנסין חולקין בצפון והיוצאין בדרום בלגה לעולם חולקת בדרום וטבעתה קבועה וחלונה סתומה

א1

(א) ביצה שנולדה ביום טוב
בית שמאי אומרים תאכל
ובית הלל אומרים לא תאכל

א2

(ג) בית שמאי אומרים
אין מוליכין את הסלם משובך לשובך
אבל מטהו מחלון לחלון
ובית הלל מתירין

א3

(ה) בית שמאי אומרים
אין מסלקין את התריסין ביום טוב
ובית הלל מתירין אף להחזיר

א4

בית שמאי אומרים
אין מוציאין לא את הקטן
ולא את הלולב
ולא את ספר תורה
לרשות הרבים
ובית הלל מתירין

א5

(ז) בית שמאי אומרים
תבלין נדוכין במדוך שלעץ
והמלח בפך ובעץ הפרור
ובית הלל אומרים
תבלין נדוכין כדרכן במדוך שלאבן
והמלח במדוך שלעץ

ב1

בית שמאי אומרים
שאור בכזית וחמץ בככותבת
ובית הלל אומרים
זה וזה בכזית

ב2

בית שמאי אומרים
לא יטל אלא אם כן נענע מבעוד יום
ובית הלל אומרים
עומד ואומר זה וזה אני נוטל

ב3

בית שמאי אומרים
אין נוטלין את העלי לקצב עליו בשר
ובית הלל מתירין

ב4

(ו) בית שמאי אומרים
אין מוליכין חלה ומתנות לכהן ביום טוב
בין שהורמו מאמש בין שהורמו מהיום
ובית הלל מתירין

ב5

(ח) הבורר קטנית ביום טוב
בית שמאי אומרים
בורר אכל ואוכל
ובית הלל אומרים
בורר כדרכו בחיקו בקנון ובתמחוי
אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה
רבן גמליאל אומר אף מדיח ושולה

ג1

(ב) השוחט חיה ועוף ביום טוב
בית שמאי אומרים
יחפר בדקר ויכסה
ובית הלל אומרים לא ישחט
אלא אם כן היה לו עפר מוכן מבעוד יום
ומודים שאם שחט שיחפר בדקר ויכסה
שאפר הכירה מוכן הוא

ג2

(ד) זמן שחורים ומצא לבנים
לבנים ומצא שחורים
שנים ומצא שלשה אסורים
שלשה ומצא שנים מתרים
בתוך הקן ומצא לפני הקן אסורים
ואם אין שם אלא הם הרי אלו מתרים

ג3

בית שמאי אומרים
אין נותנין את העור לפני הדרסן
ולא יגביהנו
אלא אם כן יש עמו כזית בשר
ובית הלל מתירין

ג4

אמרו להם בית שמאי גזרה שוה
חלה ומתנות מתנה לכהן
ותרומה מתנה לכהן
כשם שאין מוליכין את התרומה
כך אין מוליכין את המתנות
אמרו להם בית הלל לא
אם אמרתם בתרומה שאינו זכאי בהרמיה
תאמרו במתנות שזכאי בהרמתן

ג5

(ט) בית שמאי אומרים
אין משלחין ביום טוב אלא מנות
ובית הלל אומרים משלחין
בהמה חיה ועוף בין חיים בין שחוטין
משלחין יינות שמנים וסלתות וקטניות
אבל לא תבואה
ורבי שמעון מתיר בתבואה
(י) משלחין כלים
בין תפורין בין שאינן תפורין
ואף על פי שיש בהן כלאים
והן לצרך המועד
אבל לא סנדל המסמר
ולא מנעל שאינו תפור
רבי יהודה אומר
אף לא מנעל לבן מפני שצריך אמן
זה הכלל
כל שנאותין בו ביום טוב משלחין אותו

א1

(א) יום טוב שחל להיות ערב שבת
לא יבשל אדם בתחלה מיום טוב לשבת
אבל מבשל הוא ליום טוב ואם הותיר הותיר לשבת
ועושה תבשיל מערב יום טוב וסומך עליו לשבת
בית שמאי אומרים שני תבשילין
ובית הלל אומרים תבשיל אחד
ושוין בדג וביצה שעליו שהן שני תבשילין
אכלו או שאבד לא יבשל עליו בתחלה
ואם שיר ממנו כל שהוא סומך עליו לשבת

א2

(ד) בית שמאי אומרים
מביאין שלמים ואין סומכין עליהן אבל לא עולות
ובית הלל אומרים
מביאין שלמים ועולות וסומכין עליהן

א3

(ו) שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר בדברי בית שמאי
אין טומנין את החמין מיום טוב לשבת
ואין זוקפין את המנורה ביום טוב
ואין אופין פתין גריצין אלא רקיקין
אמר רבן גמליאל
מימיהן שלבית אבא לא היו אופין פתין גריצין אלא רקיקין
אמרו לו

מה נעשה לבית אביך שהיו מחמירין על עצמן
ומקלין לכל ישראל להיות אופין פתין גריצין וחרי

א4

(ח) שלשה דברים רבי אלעזר בן עזריה מתיר וחכמים אוסרים
פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה
ומקרדין את הבהמה ביום טוב
ושוחקין את הפלפלין ברחים שלהם
רבי יהודה אומר
אין מקרדין את הבהמה ביום טוב מפני שעושה חבורה
אבל מקרצפין
וחכמים אומרים
אין מקרדין אף לא מקרצפין
א5
עגלה שלקטן טמאה מדרס
ונטלת בשבת
ואינה נגררת אלא על גבי כלים

ב1

(ב) חל להיות אחר השבת
בית שמאי אומרים
מטבילין את הכל מלפני השבת
ובית הלל אומרים
כלים מלפני השבת ואדם בשבת
(ג) ושוין שמשקין את המים בכלי אבן לטהרן
אבל לא מטבילין
ומטבילין מגב לגב ומחבורה לחבורה

ב2

(ה) בית שמאי אומרים
לא יחם אדם חמין לרגליו אלא אם כן ראויין לשתיה
ובית הלל מתירין
עושה אדם מדורה ומתחמם כנגדה

ב3

(ז) אף הוא אמר שלשה דברים להקל
מכבדין בין המטות
ומניחין את המגמר ביום טוב
ועושין גדי מקלס בלילי פסחים
וחכמים אוסרים

ב4

(ט) הרחים שלפלפלין טמאה משום שלשה כלים
משום כלי קבול
ומשום כלי מתכות
ומשום כלי כברה

ב5

רבי יהודה אומר
כל הכלים אין נגרדין חוץ מן העגלה
מפני שהיא כובשת

א1

A (א) אין צדין דגים
מן הביברין ביום טוב
ואין נותנין לפנייהם מזונות
אבל צדין חיה ועוף מן הביברין
ונותנין לפנייהם מזונות
רבן שמעון בן גמליאל אומר
לא כל הביברין שוין
זה הכלל
כל המחסר צידה אסור
ושאינו מחסר צידה מתיר
B (ב) מצודות חיה ועוף ודגים
שעשאן מערב יום טוב
לא יטל מהן ביום טוב
אלא אם כן יודע
שנצודו מערב יום טוב
ומעשה בנכרי אחד שהביא דגים
לרבן גמליאל ואמר
מתרין הן
אלא שאין רצוני לקבל הימנו
א2
רבי יהודה אומר
שוקל אדם בשר כנגד הכלי
או כנגד הקופיץ
וחכמים אומרים
אין משגיחין בכף מאזנים כל עקר
א3
(ח) אומר אדם לחברו
מלא לי כלי זה אבל לא במדה
רבי יהודה אומר
אם היה כלי שלמדה לא ימלאנו

ב1

A (ג) בהמה מסכנת
לא ישחט אלא אם כן יש שהות ביום
לאכול ממנה כזית צלי
רבי עקיבא אומר
אפלו כזית חי מבית טביחתה
שחטה בשדה
לא יביאנה במוט ובמוטה
אבל מביא בידו אברים אברים

B (ד) בכור שנפל לבור

רבי יהודה אומר
ירד הממחה ויראה
אם יש בו מום יעלה וישחט
ואם לאו לא ישחט
רבי שמעון אומר
כל שאין מומו נכר מבעוד יום
אין זה מן המוכן

ב2

(ז) אין משחיזין את הסכין ביום טוב
אבל משיאה על גבי חברתה

ב3

מעשה באבא שאול בן בטנית
שהיה ממלא מדותיו מערב יום טוב
ונותנין ללקוחות ביום טוב
אבא שאול אומר
אף במועד עושה כן
מפני ברור המדות
וחכמים אומרים
אף בחל עושה כן
מפני מצוי המדות

ג1

A (ה) בהמה שמתה
לא יזינה ממקומה
ומעשה ושאלו את רבי טרפון עליה
ועל החלה שנטמאה
ונכנס לבית המדרש ושאל
ואמרו לו
לא יזיז ממקומם

B (ו) אין נמנין על הבהמה

לכתחלה ביום טוב
אבל נמנין עליה
מערב יום טוב
ושוחטין ומחלקין ביניהן

ג2

לא יאמר אדם לטבח
שקל לי בדינר בשר
אבל שוחט ומחלקים ביניהם

ג3

הולך אדם אצל חנוני הרגיל אצלו
ואומר לו
תן לי ביצים ואגוזים במנין
שכן דרך בעל הבית
להיות מונה בתוך ביתו

א1

A (א) המביא כדי יין ממקום למקום
לא יביאם בסל ובקפה
B אבל מביא הוא על כתפו או לפניו
וכן המוליך את התבן
C לא יפשיל את הקפה לאחוריו
אבל מביאה הוא בידו
C ומתחילין בערמת התבן
אבל לא **בעצים שבמקצה**

א2

A (ד) אין פותחין את הנר
מפני שהוא עושה כלי
B ואין עושין פחמין ביום טוב
C ואין חותכין את הפתילה לשנים
רבי יהודה אומר
חותכה באור לשתי נרות

א3

(ו) **רבי אליעזר אומר**
נוטל אדם קיסם משלפניו
לחצוץ בו שניו
ומגבב מן החצר ומדליק
שכל מה שבחצר מוכן הוא
וחכמים אומרים
מגבב משלפניו ומדליק

ב1

A (ב) אין נוטלין **עצים** מן הסכה
אלא מן הסמוך לה
B מביאין עצים מן השדה מן המכנס
ומן הקרפף אפלו מן המפזר
C איזהו קרפף
כל שסמוך לעיר
דברי רבי יהודה
רבי יוסי אומר
כל שנכנסין לו בפותחת
ואפלו בתוך תחום שבת

ב2

A (ה) אין שוברין את החרס
B ואין חותכין את הניר
לצללות בו מליח
C ואין גורפין תנור וכירים
אבל מכבשין

ב3

(ז) אין מוציאין את האור
לא מן העצים
ולא מן האבנים
ולא מן העפר
ולא מן המים
ואין מלבנין את הרעפים
לצללות בהן

ג1

A (ג) אין מבקעין **עצים**
לא מן הקורות
ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב
B ואין מבקעין
לא בקרדם ולא במגרה ולא במגל
אלא בקופיץ
C בית שהוא מלא פרות סתום ונפחת
נוטל ממקום הפחת

ג2

A ואין מקיפין שתי חביות
לשפות עליהן את הקדרה
B ואין סומכין את הקדרה **בבקעת**
וכן בדלת
C ואין מנהיגין את הבהמה במקל
ביום טוב
ורבי אלעזר ברבי שמעון מתיר

ג3

ועוד אמר רבי אליעזר
עומד אדם על **המקצה** ערב שבת בשביעית
ואומר
מכאן אני אוכל למחר
וחכמים אומרים
עד שירשם
ויאמר מכאן ועד כאן

א1

(א) משילין פרות דרך ארבה ביום טוב
אבל לא בשבת

ב1

ומכסים פרות בכלים מפני הדלף
וכן כדי יין וכדי שמן

ג1

ונותנין כלי תחת הדלף בשבת

2

(ב) כל שחיבין עליו משום שבות משום רשות משום מצוה בשבת חיבין עליו ביום טוב

א2

ואלו הן משום שבות
לא עולין באילן
ולא רוכבין על גבי בהמה
ולא שטין על פני המים
ולא מטפחין ולא מספקין ולא מרקדין

ב2

ואלו הן משום רשות
לא דנין
ולא מקדשין
ולא חולצין
ולא מיבמין

ג2

ואלו הן משום מצוה
לא מקדישין
ולא מעריכין
ולא מחרימין
ולא מגביהין תרומה ומעשר

כל אלו ביום טוב אמרו קל וחמר בשבת
אין בין יום טוב לשבת אלא אכלנפש בלבד

א3

(ג) הבהמה והכלים כרגלי הבעלים
המוסר בהמתו לבנו או לרועה
הרי אלו כרגלי הבעלים

ב3

כלים המיחדין לאחד מן האחין שבבית
הרי אלו כרגלי
ושאין מיחדין
הרי אלו כמקום שהולכין

ג3

(ד) השואל כלי מחברו
מערב יום טוב כרגלי השואל
ביום טוב כרגלי המשאל
האשה ששאלה מחברתה
תבלין ומים ומלח לעיסתה
הרי אלו כרגלי שתיהן
רבי יהודה פוטר במים מפני שאין בהן ממש

א4

(ה) הגחלת כרגלי הבעלים
והשלהבת בכל מקום

ב4

הגחלת שלהקדש מועלין בה
והשלהבת לא נהנין ולא מועלין

ג4

המוציא גחלת לרשות הרבים חיב
ושלהבת פטור

א5

A בור שליחיד כרגלי היחיד
B ושל אנשי אותה העיר
C ושל עולי בבל כרגלי הממלא

ב5

(ו) מי שהיו פרותיו בעיר אחרת
וערבו בני אותה העיר
להביא אצלו מפרותיו
לא יביאו לו
ואם ערב הוא פרותיו כמוהו

ג5

A (ז) מי שזמן אצלו אורחים
לא יוליכו בידם מנות
אלא אם כן זכה להם מנותיהם
מערב יום טוב
אין משקין ושוחטין את המדבריות
אבל משקין ושוחטין את הביתות
B אלו הן ביתות הלנות בעיר
C המדבריות הלנות באפר

א1

(א) ארבעה ראשי שנים הם

באחד בניסן

ראש השנה למלכים ולרגלים

באחד באלול

ראש השנה למעשר בהמה

רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בתשרי

באחד בתשרי

ראש השנה לשנים ולשמטין וליובלות לנטיעה ולירקות

באחד בשבט

ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי

בית הלל אומרים בחמשה עשר בו

א2

(ג) על ששה חדשים השלוחים יוצאין

על ניסן מפני הפסח

על אב מפני התענית

על אלול מפני ראש השנה

על תשרי מפני תקנת המועדות

על כסלו מפני חנכה

ועל אדר מפני הפורים

וכשהיה בית המקדש קים

יוצאין אף על איר מפני פסח קטן

א3

(ה) בין שנראה בעליל בין שלא נראה בעליל

מחללין עליו את השבת

רבי יוסי אומר

אם נראה בעליל

אין מחללין עליו את השבת

(ו) מעשה שעברו יותר מארבעים זוג

ועכבן רבי עקיבא בלוד

שלח לו רבן גמליאל

אם מעכב אתה את הרבים

נמצאת מכשילן לעתיד לבא

א4

(ח) אלו הן הפסולין

המשחק בקביא

ומלוי ברבית

ומפריחי יונים

וסוחרי שביעית

ועבדים

זה הכלל

כל עדות שאין האשה כשרה לה אף הן אינן כשרים לה

ב1

(ב) בארבעה פרקים העולם נדון

בפסח על התבואה

בעצרת על פרות האילן

בראש השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון

שנאמר היצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם

ובחג נדונין על המים

ב2

(ד) על שני חדשים מחללין את השבת

על ניסן

ועל תשרי

שבהן השלוחין

יוצאין לסוריא

ובהן מתקנין את המועדות

וכשהיה בית המקדש קים

מחללין אף על כלן מפני תקנת הקרבן

ב3

(ז) אב ובנו שראו את החדש ילכו

לא שמצטרפין זה עם זה

אלא שאם יפסל אחד מהן יצטרף השני עם אחר

רבי שמעון אומר

אב ובנו וכל הקרובין כשרין לעדות החדש

אמר רבי יוסי

מעשה בטוביה הרופא שראה את החדש בירושלם

הוא ובנו ועבדו המשחרר

וקבלו הכהנים אותו ואת בנו ופסלו את עבדו

וכשבאו לפני בית דין

קבלו אותו ואת עבדו ופסלו את בנו

ב4

(ט) מי שראה את החדש ואינו יכול להלך

מוליכין אותו על החמור

אפלו במטה

ואם צודה להם לוקחין בידם מקלות

ואם היתה דרך רחוקה לוקחין בידם מזונות

שעל מהלך לילה ויום

מחללין את השבת ויוצאין לעדות החדש

שנאמר אלה מועדי ה' אשר תקראו אתם במועדם

א1

(א) אם אינן מכירין אותו משלחין אחר עמו להעידו
בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם
משקלקלו המניין התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המכירים

א2

(ג) כיצד היו משיאין משואות

מביאין כלנסאות שלארו ארכין וקנים ועצי שמן
ונערת שלפשתן וכורך במשיחה
ועולה לראש ההר ומצית בהן את האור
ומוליך ומביא ומעלה ומוריד
עד שהוא רואה את חברו שהוא עושה כן בראש ההר השני
וכן בראש ההר השלישי

א3

(ה) חצר גדולה היתה בירושלם ובית יעזק היתה נקראת
ולשם כל העדים מתכנסים ובית דין בודקין אותם שם
וסעודות גדולות עושין להם בשביל שיהו רגילין לבא

א4

(ו) כיצד בודקין את העדים

זוג שבא ראשון בודקין אותו ראשון ומכניסין את הגדול שבהן
ואומרים לו אמר כיצד ראית את הלבנה
לפני החמה או לאחר החמה לצפונה או לדרומה
כמה היה גבוה ולאין היה נוטה וכמה היה רחב
אם אמר לפני החמה לא אמר כלום
ואחר כך היו מכניסים את השני ובודקין אותו
אם נמצאו דבריהם מכוונים עדותן קימת
ושאר כל הזוגות שואלין אותם ראשי דברים לא שהיו צריכין להן
אלא כדי שלא יצאו בפחי נפש בשביל שיהו רגילים לבא

א5

(ח) דמות צורות לבנות היו לו לרבן גמליאל

בטבלא ובכתל בעליתו
שבהן מראה את ההדיוטות ואומר
הכזה ראית או כזה
מעשה שבאו שנים ואמרו
ראינוהו שחרית במזרח וערבית במערב
אמר רבי יוחנן בן נורי
עדי שקר הם
כשבאו ליבנה קבלן רבן גמליאל

ב1

(ב) בראשונה היו משיאין משואות
משקלקלו הכותים התקינו שיהו שלוחין יוצאין

ב2

(ד) ומאין היו משיאין משואות

מהר המשחה לסרטבא ומסרטבא לגרפינא ומגרפינא לחורן
ומחורן לבית בלתינ ומבית בלתינ לא זזו משם
אלא מוליך ומביא ומעלה ומוריד
עד שהיה רואה כל הגולה לפניו כמדורת האש

ב3

בראשונה לא היו זזין משם כל היום
התקין רבן גמליאל הזקן שיהו מהלכין אלפים אמה לכל רוח
ולא אלו בלבד אלא אף החכמה הבאה לילד
והבא להציל מן הדלקה ומן הגיס ומן הנחר ומן המפלת
הרי אלו כאנשי העיר ויש להם אלפים אמה לכל רוח

ב4

(ז) ראש בית דין אומר מקדש
וכל העם עונין אחריו מקדש מקדש
בין שנראה בזמנו בין שלא נראה בזמנו מקדשין אותו
רבי אלעזר בר צדוק אומר
אם לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו שכבר קדשוהו שמים

ב5

ועוד באו שנים ואמרו ראינוהו בזמנו ובליל עברו לא נראה
וקבלן רבן גמליאל
אמר רבי דוסא בן הרכינס עדי שקר הן
היאך מעידים על האשה שילדה ולמחר כרסה בין שניה
אמר לו רבי יהושע רואה אני את דבריך
(ט) שלח לו רבן גמליאל
גוזרני עליך שתבא אצלי במקלך ובמעוטיך
ביום הכפורים שחל להיות בחשבונוך הלך ומצאו רבי עקיבא מצר
אמר לו יש לי ללמוד שכל מה שעשה רבן גמליאל עשוי
שנאמר אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם
בין בזמנן בין שלא בזמנן אין לי מועדות אלא אלו
בא לו אצל רבי דוסא בן הרכינס אמר לו
אם באין אנו לדון אחר בית דינו של רבן גמליאל
צריכין אנו לדון אחר כל בית דין ובית דין
שעמד מימות משה ועד עכשיו
שנאמר ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל
ולמה לא נתפרשו שמותן שלזקנים אלא ללמד
שכל שלשה ושלשה שעמדו בית דין על ישראל
הרי הם כבית דינו של משה
נטל מקלו ומעוטי בידו והלך ליבנה אצל רבן גמליאל
ביום שחל יום הכפורים להיות בחשבונו
עמד רבן גמליאל ונשקו על ראשו
אמר לו בוא בשלום רבי ותלמידי
רבי בחכמה ותלמידי שקבלת את דברי

א1

(א) **ראוהו** בית דין וכל ישראל
נחקרו העדים
ולא הספיקו לומר מקדש עד שחשכה
הרי זה מעבר

א2

(ב) כל השופרות כשרין
חוץ משלפיה
מפני שהוא קרן
אמר רבי יוסי
והלא כל השופרות נקראו קרן
שנאמר במשך בקרן היובל

א3

(ו) שופר שנסדק ודבקו פסול
דבק שבירי שופרות פסול
נקב וסתמו
אם מעכב את התקיעה פסול
ואם לאו כשר

א4

(ח) והיה כאשר ירים משה ידו
וגבר ישראל
וכי ידיו שלמשה
עושות מלחמה או שוברות מלחמה
אלא לומר לך
כל זמן שהיו ישראל
מסתכלים כלפי מעלה
ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים
היו מתגברים
ואם לאו היו נופלין

ב1

ראוהו בית דין בלבד
יעמדו שנים ויעידו בפניהם
ויאמרו מקדש מקדש

ב2

(ג) שופר **שלראש השנה**
שליעל פשוט ופיו מצפה זהב
ושתי חצוצרות מן הצדין
שופר מאריך וחצוצרות מקצרות
שמצות היום בשופר
(ד) בתעניות
בשלזכרים כפופין ופיהן מצפה כסף
ושתי חצוצרות באמצע
שופר מקצר וחצוצרות מאריכות
שמצות היום בחצוצרות

ב3

(ז) **התוקע** לתוך הבור
או לתוך הדות
או לתוך הפיטס
אם קול שופר שמע יצא
ואם קול הברה שמע לא יצא

ב4

כיוצא בדבר אתה אומר
עשה לך שרף ושים אותו על נס
והיה כל הנשוח וראה אותו וחי
וכי נחש ממית או נחש מחיה
אלא בזמן שישאל מסתכלין כלפי מעלה
ומשעבדין את לבם לאביהן שבשמים
היו מתרפאים
ואם לאו היו נמוקים

ג1

ראוהו שלשה והן בית דין
יעמדו שנים ויושיבו מחבריהם אצל היחיד
ויעידו בפניהם
ויאמרו מקדש מקדש
שאין היחיד נאמן על ידי עצמו

ג2

(ה) שוה היובל **לראש השנה**
לתקיעה ולברכות
רבי יהודה אומר
בראש השנה תוקעין **בשלזכרים**
וביובל **בשליעלים**

ג3

וכן מי שהיה עובר אחורי בית הכנסת
או שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת
ושמע קול שופר או קול מגלה
אם כון לבו יצא
ואם לאו לא יצא
אף על פי שזה שמע וזה שמע
זה כון לבו וזה לא כון לבו

ג4

חרש שוטה וקטן
אין מוציאין את הרבים ידי חובתן
זה הכלל
כל שאינו מחיב בדבר
אינו מוציא את הרבים ידי חובתן

א1

A (א) יום טוב שלראש השנה
שחל להיות בשבת
במקדש היו תוקעים אבל לא במדינה
משחרב בית המקדש
התקין רבן יוחנן בן זכאי
שיהיו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין
אמר רבי אלעזר
לא התקין רבן יוחנן בן זכאי
אלא ביבנה בלבד
אמרו לו
אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין

B (ב) ועוד זאת

היתה ירושלם יתרה על יבנה
שכל עיר שהיא רואה ושומעת
וקרובה ויכולה לבא תוקעין
וביבנה לא היו תוקעין
אלא בבית דין בלבד

א2

(ה) סדר ברכות

אומר אבות וגבורות וקדשת השם
וכולל מלכיות עמהן ואינו תוקע
קדשת היום ותוקע זכרונות ותוקע
שופרות ותוקע
ואומר עבודה והודאה וברכת כהנים
דברי רבי **יוחנן בן נורי**
אמר לו רבי עקיבא
אם אינו תוקע למלכיות למה הוא מזכיר
אלא אומר אבות וגבורות וקדשת השם
וכולל מלכיות עם קדשת היום ותוקע
זכרונות ותוקע שופרות ותוקע
ואומר עבודה והודאה וברכת כהנים

א3

(ז) העובר לפני התבה
ביום טוב שלראש השנה
השני מתקיע
ובשעת ההלל
הראשון מקרא את ההלל

א4

(ט) סדר תקיעות שלש שלשל שלש
שעור תקיעה כשלש תרועות
שעור תרועה כשלש יבבות
תקע בראשונה ומשך בשניה כשתים
אין בידו אלא אחת

ב1

A (ג) בראשונה
היה הלולב נטל במקדש שבעה
ובמדינה יום אחד
משחרב בית המקדש
התקין רבן יוחנן בן זכאי
שיהא הלולב נטל במדינה שבעה
זכר למקדש
B ושיהא יום הנף כלו אסור

ב2

(ו) **אין** פוחתין מעשר מלכיות
מעשרה זכרונות
מעשרה שופרות
רבי יוחנן בן נורי אומר
אם אמר שלש שלש מכלן **יצא**

ב3

(ח) שופר שלראש השנה
אין מעבירין עליו את התחום
ואין מפקחין עליו את הגל
לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה
ולא שטין על פני המים ואין חותכין אותו
בין בדבר שהוא משום שבות
ובין בדבר שהוא משום לא תעשה
אבל אם רצה לתן לתוכו מים או יין יתן

ב4

מי שברך ואחר כך נתמנה לו שופר
תוקע ומריע ותוקע
שלש פעמים

ג1

A (ד) בראשונה
היו מקבלין עדות החדש כל היום
פעם אחת נשתהו העדים מלבוא
ונתקלקלו הלויים בשיד
התקינו שלא יהו מקבלין אלא עד המנחה
ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה
נוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש
משחרב בית המקדש
התקין רבן יוחנן בן זכאי
שיהו מקבלין עדות החדש כל היום
B אמר רבי יהושע בן קרחה
ועוד זאת התקין רבן יוחנן בן זכאי
שאפלו ראש בית דין בכל מקום
שלא יהוא העדים הולכין אלא למקום הועד

ג2

אין מזכירין
זכרון מלכות ושופר שלפרענות
מתחיל בתורה ומשלים בנביא
רבי יוסי אומר
אם השלים בתורה **יצא**

ג3

אין מעכבין את התינוקות מלתקוע
אבל מתעסקין עמהן עד שילמדו
והמתעסק לא יצא
והשומע מן המתעסק לא יצא

ג4

כשם ששליח צבור חייב
כך כל יחיד ויחיד חייב
רבן גמליאל אומר
שליח צבור מוציא את הרבים ידי חובתן

1

(א) מאימתי מזכירין גבורות גשמים
 רבי אליעזר אומר
 מיום טוב הראשון שלהחג
 רבי יהושע אומר
 מיום טוב האחרון שלהחג
 אמר לו רבי יהושע
 הואיל ואין הגשמים אלא סימן קללה בחג
 למה הוא מזכיר
 אמר לו רבי אליעזר
 אף אני לא אמרתי לשאול אלא להזכיר
 משיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו
 אמר לו אם כן לעולם יהא מזכיר

ב2

עד אימתי שואלין את הגשמים
 רבי יהודה אומר
 עד שיעבר הפסח
 רבי מאיר אומר
 עד שיצא ניסן
 שנאמר
 ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון

א2

(ב) אין שואלין את הגשמים
 אלא סמוך לגשמים
 רבי יהודה אומר
 העובר לפני התבה
 ביום טוב האחרון שלהחג
 האחרון מזכיר
 הראשון אינו מזכיר
 ביום טוב הראשון שלפסח
 הראשון מזכיר
 האחרון אינו מזכיר

א3

(ד) הגיע שבעה עשר במרחשון ולא ירדו גשמים
 התחילו היחידים מתענין שלש תעניות
 אוכלין ושותין משחשכה
 ומתריין במלאכה וברחיצה ובסיכה
 ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה

א4

(ו) עברו אלו ולא נענו
 בית דין גוזרין
 שלש תעניות אחרות על הצבור
 אוכלין ושותין מבעוד יום
 ואסורין במלאכה וברחיצה ובסיכה
 ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה
 ונועלין את המרחצאות

ב4

עברו אלו ולא נענו
 בית דין גוזרין עליהם
 עוד שבע שהן שלש עשרה תעניות על הצבור
 הרי אלו יתרות על הראשונות
 שבאלו מתריעין ונועלין את החנויות
 בשני מטין עם חשכה
 ובחמישי מתריין מפני כבוד השבת

5

יצא ניסן וירדו גשמים סימן קללה
 שנאמר
 הלוא קציר חטים היום וגומר

ג2

(ג) בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים
 רבן גמליאל אומר
 בשבעה בו
 חמשה עשר יום אחר החג
 כדי שיגיע אחרון כבישראל
 לנהר פרת

ב3

(ה) הגיע ראש חדש כסלו ולא ירדו גשמים
 בית דין גוזרין שלש תעניות על הצבור
 אוכלין ושותין משחשכה
 ומתריין במלאכה וברחיצה ובסיכה
 ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה

ג4

(ז) עברו אלו ולא נענו
 ממעטין במשא ומתן
 בבנין ובנטיעה
 בארוסין ובנשואין
 ובשאלת שלום בין אדם לחברו
 כבני אדם הנזופין למקום
 היחידים חוזרים ומתענים
 עד שיצא ניסן

א1

(א) סדר תעניות כיצד מוציאים את התבה לרחוב של עיר ונותנים אפר מקלה על גבי התבה ובראש הנשיא ובראש אב בית דין וכל אחד ואחד נותן בראשו הזקן שבהן אומר לפניו דברי כבושין אחינו לא נאמר באנשי נינוה וירא האלהים את שקם ואת תעניתם אלא וירא האלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה ובקבלה הוא אומר וקרו לבבכם ואל בגדיכם (ב) עמדו בתפלה מורידים לפני התבה זקן ורגיל ויש לו בנים וביתו ריקם כדי שיהא לבו שלם בתפלה ואומר לפניו עשרים וארבע ברכות שמונה עשרה שבכל יום ומוסיף עליהן עוד שש (ג) ואלו הן זכרונות ושופרות אל ה' בצרתה לי קראתי ויענני אשא עיני אל ההרים וגו' ממעמקים קראתיך ה' תפלה לעני כי יעטף רבי יהודה אומר לא היה צריך לומר זכרונות ושופרות אלא אומר תחתיך רעב כי יהיה בארץ דבר כי יהיה וגו' אשר היה דבר ה' אל ירמיהו על דברי הבצרות ואומר חותמיהן

א2

A (ו) שלש תעניות הראשונות אנשי משמר מתעניין ולא משלימין ואנשי בית אב לא היו מתעניין כלל שלש שניות אנשי משמר מתעניין ומשלימין ואנשי בית אב מתעניין ולא משלימין שבע אחרונות אלו ואלו מתעניין ומשלימין דברי רבי יהושע וחכמים אומרים שלש תעניות הראשונות אלו ואלו לא היו מתעניין כלל שלש שניות אנשי משמר מתעניין ולא משלימין ואנשי בית אב לא היו מתעניין כלל שבע אחרונות אנשי משמר מתעניין ומשלימין ואנשי בית אב מתעניין ולא משלימין B (ז) אנשי משמר מתרים לשתות יין בלילות אבל לא בימים ואנשי בית אב לא ביום ולא בלילה אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין מלספר ומלכבס ובחמישי מתירין מפני כבוד השבת

ב1

(ד) על הראשונה הוא אומר מי שענה את אברהם בהר המוריה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' גואל ישראל על השניה הוא אומר מי שענה את אבותינו על ים סוף הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' זוכר הנשכחות על השלישית הוא אומר מי שענה את יהושע בגלגל הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע תרועה על הרביעית הוא אומר מי שענה את שמואל במצפה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע צעקה על החמישית הוא אומר מי שענה את אליהו בהר הכרמל הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע תפלה על השישית הוא אומר מי שענה את יונה ממעי הדגה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' העונה בעת צרה על השביעית הוא אומר מי שענה את דוד ואת שלמה בנו בירושלם הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' המרחם על הארץ

ב2

A (ח) כל הכתוב במגלת תענית דלא למספד לפניו אסור לאחריו מתר רבי יוסי אומר לפניו ולאחריו אסור B דלא להתענא בהון לפניו ולאחריו מתר רבי יוסי אומר לפניו אסור לאחריו מתר

ג1

(ה) מעשה בימי רבי חלפתא ורבי חנניה בן תרדיון שעבר אחד לפני התבה וגמר את הברכה כלה ולא ענו אחריו אמן תקעו הכהנים תקעו מי שענה את אברהם אבינו בהר המוריה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה הריעו בני אהרן הריעו מי שענה את אבותינו על ים סוף הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה וכשבא דבר אצל חכמים אמרו לא היינו נוהגין כן אלא בשער המזרח ובהר הבית

ג2

A (ט) אין גוזרין תענית על הצבור בתחלה בחמישי שלא להפקיע השערים אלא שלש תעניות הראשונות שני וחמישי ושני ושלש שניות חמישי שני וחמישי רבי יוסי אומר כשם שאין הראשונות בחמישי כך לא שניות ולא אחרונות B (י) אין גוזרין תענית על הצבור בראש חודש בחנכה ובפורים ואם התחילו אין מפסיקין דברי רבן גמליאל אמר רבי מאיר אף על פי שאמר רבן גמליאל אין מפסיקין מודה היה שאין משלימין וכן תשעה באב שחל להיות בערב שבת

א1

A (א) סדר תעניות האלו האמור

ברביעה ראשונה

אבל צמחים ששנו

מתריעין עליהם מיד

B וכן שפסקו גשמים בין גשם לגשם ארבעים יום

מתריעין עליהם מיד

מפני שהיא מכת בצרת

C (ב) ירדו לצמחין אבל לא ירדו לאילן

לאילן ולא לצמחים

לזה ולזה אבל לא לבורות ולא לשיחין ולא ולמערות

מתריעין עליהן מיד

ב1

A (ג) וכן **עיר** שלא ירדו עליה גשמים ככתוב

והמטרי על עיר אחת ועל עיר אחת לא אמטיר

חלקה אחת תמטר וגו'

אותה העיר מתענה ומתרעת

וכל סביבותיה מתענות ולא מתריעות

רבי עקיבא אומר

מתריעות ולא מתענות

B (ד) וכן **עיר** שיש בה דבר או מפלת

אותה העיר מתענה ומתרעת

וכל סביבותיה מתענות ולא מתריעות

רבי עקיבא אומר

מתריעות ולא מתענות

C איזהו דבר

עיר המוציאה חמש מאות רגלי

ויצאו ממנה שלשה מתים בשלשה ימים זה אחר זה הרי זה דבר

פחות מכאן אין זה דבר

ב2

(ז) על אלו מתריעין בשבת

על עיר שהקיפוה גוים או נהר

ועל ספינה המטרפת בים

רבי יוסי אומר

לעזרה ולא לצעקה

שמעון התימני אומר

אף על הדבר

ולא הודו לו חכמים

ב3

A (ט) היו מתענין

וירדו להם גשמים

קדם הנץ החמה לא ישלימו

לאחר הנץ החמה ישלימו

רבי אליעזר אומר

קדם חצות לא ישלימו

לאחר חצות ישלימו

B **מעשה** שגזרו תענית בלוד

וירדו להם גשמים קדם חצות

אמר להם רבי טרפון

צאו ואכלו ושתו ועשו יום טוב

ויצאו ואכלו ושתו **ועשו יום טוב**

ובאו בין הערבים וקראו הלל הגדול

א2

(ה) על אלו מתריעין בכל מקום

על השדפון ועל הירקון על הארבה

ועל החסיל ועל חיה רעה ועל החרב

מתריעין עליהם מפני שהיא מכה מהלכת

(ו) מעשה שירדו זקנים מירושלם לעריהם

וגזרו תענית על שנראה כמלא פי תנור שדפון באשקלון

ועוד גזרו תענית על שאכלו זאבים שני תינוקות בעבר הירדן

רבי יוסי אומר

לא על שאכלו אלא על שנראו

א3

A (ח) על כל צרה שלא תבא על הצבור מתריעין עליה

חרץ מרב גשמים

B **מעשה** שאמרו לו לחוני המעגל התפלל שירדו גשמים

אמר להם צאו והכניסו תנורי פסחים בשביל שלא ימוקו

התפלל ולא ירדו גשמים

מה עשה עג עוגה ועמד בתוכה ואמר לפניו

רבונו של עולם בניך שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניך

נשבע אני בשמך הגדול שאיני זו מכאן עד שתרחם על בניך

התחילו גשמים מנטפין

אמר לא כך שאלתי אלא גשמי **בורות שיחין ומערות**

התחילו לירד בזעף

אמר לא כך שאלתי אלא גשמי רצון ברכה ונדבה

ירדו כתקנן עד שיצאו ישראל מירושלם להר הבית מפני הגשמים

באו ואמרו לו

כשם שהתפללת עליהם שירדו כך התפלל שילכו להן

אמר להן צאו וראו אם נמחת אבן הטועים

שלח לו שמעון בן שטח

אלמלא חוני אתה גוזרני עליך נדוי

אבל מה אעשה לך שאתה מתחטא לפני המקום ועושה לך רצונך

כבן שהוא מתחטא על אביו ועושה לו רצונו

ועליך הכתוב אומר **ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך**

1

(א) בשלשה פרקים בשנה הכהנים נושאים את כפיהן ארבע פעמים ביום בשחרית במוסף ובמנחה ובנעילת שערים בתעניות ובמעמדות וביום הכפורים

א2

(ב) אלו הן המעמדות
לפי שנאמר צו את בני ישראל ואמרת אלהם את קרבני לחמי וכי היאך קרבנו שלאדם קרב והוא אינו עומד על גביו התקינו הנביאים הראשונים עשרים וארבעה משמרות על כל משמר ומשמר היה מעמד בירושלם שלכהנים שללויים ושלישראלים הגיע זמן המשמר לעלות כהניו ולווי עולים לירושלם וישראל שבאותו המשמר מתכנסין לעריהן וקוראין במעשה בראשית

א3

(ד) כל יום שיש בו הלל אין בו מעמד בשחרית קרבן מוסף אין בו נעילה קרבן עצים אין בו במנחה דברי רבי עקיבא אמר לו בן עזאי כך היה רבי יהושע שונה קרבן מוסף אין בו במנחה קרבן עצים אין בו נעילה חזר רבי עקיבא להיות שונה כבן עזאי

א4

משכנס אב ממעטין בשמחה

ב2

(ג) ואנשי המעמד היו מתעניין ארבעה ימים בשבוע מיום שני ועד יום חמישי ולא היו מתעניין ערב שבת מפני כבוד השבת ולא באחד בשבת כדי שלא יצאו ממנוחה וענג ליגיעה ותענית וימותו

ב3

(ה) זמני עצי כהנים והעם תשעה באחד בניסן בני ארח בן יהודה בעשרים בתמוז בני דוד בן יהודה בחמשה באב בני פרעש בן יהודה בשבעה בו בני יונדב בן רכב בעשרה בו בני סנאה בן בנימין בחמשה עשר בו בני זתוא בן יהודה ועמיהם כהנים ולוים וכל מי שטעה בשבטו ובני גונבי עלי בני קוצעי קציעות בעשרים בו בני פחת מואב בן יהודה בעשרים באלול בני עדין בן יהודה באחד בטבת שבו בני פרעש שניה באחד בטבת לא היה בו מעמד שהיה בו הלל וקרבן מוסף וקרבן עצים

ב4

(ז) שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה אסור מלספר ומלכבס ובחמישי מתריין מפני כבוד השבת

ג2

ביום הראשון בראשית ויהי רקיע בשני יהי רקיע ויקוו המים בשלישי יקוו המים ויהי מארת ברביעי יהי מארת וישרצו המים בחמישי ישרצו המים ותוצא הארץ בששי תוצא הארץ ויכלו השמים פרשה גדולה קורין אותה בשנים והקטנה ביחיד בשחרית ובמוסף ובמנחה נכנסין וקורין על פיהן כקורין את שמע ערב שבת במנחה לא היו נכנסין

מפני כבוד השבת

ג3

(ו) חמשה דברים ארעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז וחמשה בתשעה באב בשבעה עשר בתמוז נשתכרו הלוחות ובטל התמיד והבקעה העיר ושרף אפסטמוס את התורה והעמיד צלם בהיכל בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ וחרב הבית בראשונה ובשניה ונלכדה בתר ונחרשה העיר

ג4

ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין לא יאכל בשר ולא ישתה יין רבן שמעון בן גמליאל אומר ישנה רבי יהודה מחיב בכפית המטה ולא הודו לו חכמים

5

(ח) אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל חמשה עשר באב וכיום הכפורים שבהן בנות ירושלם יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לביש את מי שאין לו כל הכלים טעונין טבילה ובנות ירושלם יוצאות וחולות בכרמים ומה היו אומרות בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה שקר החן והבל היפי אשה יראת ה' היא תתהלל ואומר תנו לה מפרי ידיה ויהללה בשערים מעשיה וכן הוא אומר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו ביום חתנתו זו מתן תורה וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש שיכנה במהרה בימנו אמן

ב1 (ב) כיצד חל להיות יום ארבעה עשר בשני כפרים ועירות גדולות קורין בו ביום ומקפות חומה למחר חל להיות בשלישי או ברביעי כפרים מקדימין ליום הכניסה ועירות גדולות קורין בו ביום ומקפות חומה למחר חל להיות בחמישי כפרים ועירות גדולות קורין בו ביום ומקפות חומה למחר חל להיות ערב שבת כפרים מקדימין ליום הכניסה ועירות גדולות ומקפות חומה קורין בו ביום חל להיות בשבת כפרים ועירות גדולות מקדימין וקורין ליום הכניסה ומקפות חומה למחר חל להיות אחר השבת כפרים מקדימין ליום הכניסה ועירות גדולות קורין בו ביום ומקפות חומה למחר	ב2 אף על פי שאמרו מקדימין ולא מאחרין מתרין בהספד ובתעניות ומתנות לאביונים אמר רבי יהודה אימתי מקום שנכנסין בשני ובחמישי אבל מקום שאין נכנסין לא בשני ולא בחמישי אין קורין אותה אלא בזמנה	א1 (א) מגלה נקראת באחד עשר בשנים עשר בשלשה עשר בארבעה עשר בחמשה עשר לא פחות ולא יותר כרכין המקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר כפרים ועירות גדולות קורין בארבעה עשר אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה
ג2 A (ד) קראו את המגלה באדר הראשון ונתעברה השנה קורין אותה באדר השני B אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגלה ומתנות לאביונים	ב3 A (ו) אין בין המדר הנאה מחברו למדר ממנו מאכל אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אכל נפש B אין בין נדרים לנדבות אלא שהנדרים חייב באחריותן ונדבות אינו חייב באחריותן	א2 A (ג) איזו היא עיר גדולה כל שיש בה עשרה בטלנים פחות מכאן הרי זה כפר B באלו אמרו מקדימין ולא מאחרין אבל זמן עצי כהנים ותשעה באב וחגיגה והקהל מאחרין ולא מקדימין
ב4 (ח) אין בין ספרים לתפלין ומזוזות אלא שהספרים נכתבין בכל לשון ותפלין ומזוזות אינן נכתבות אלא אשורית רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית	א4 A אין בין מצרע מסגר למצרע מחלט אלא פריעה ופרימה B אין בין טהור מתוך הסגר לטהור מתוך החלט אלא תגלחת וצפרים	א3 A (ה) אין בין יום טוב לשבת אלא אכל נפש בלבד B אין בין שבת ליום הכפורים אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בכרת
ב5 A (י) אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים זה הכלל כל שהוא נדר ונדב קרב בבמה וכל שאינו לא נדר ולא נדב אינו קרב בבמה B (יא) אין בין שילה לירושלם אלא שבשילה אוכלים קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה ובירושלם לפנים מן החומה וכאן וכאן קדשי קדשים נאכלים לפנים מן הקלעים קדשת שילה יש אחריה התר וקדשת ירושלם אין אחריה התר	א5 A (ט) אין בין כהן משוח בשמן המשחה למרבה בגדים אלא פר הבא על כל המצות B אין בין כהן משמש לכהן שעבר אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה	

א1

(א) הקורא את המגלה למפרע לא יצא
קראה על פה
קראה תרגום בכל לשון
לא יצא
אבל קורין אותה ללועזות בלעז
והלועז ששמע **אשורית** יצא

א2

(ג) בן עיר שהלך לכרך
ובן כרך שהלך לעיר
אם עתיד לחזור למקומו קורא כמקומו
ואם לאו קורא עמהן

א3

A (ד) **הכל כשרין** לקרות את המגלה
חוץ מחרש שוטה וקטן
רבי יהודה מכשיר בקטן
B אין קורין את המגלה
ולא מלין
ולא טובלין
ולא מזין
וכן שומרת יום כנגד יום לא תטבל
עד שתנץ החמה
וכלן שעשו משעלה עמוד השחר **כשר**

ב1

(ב) קראה סרוגין ומתנמנם יצא
היה כותבה דורשה ומגיהה
אם כון לבו יצא ואם לאו לא יצא
היתה כתובה
בסם ובסקרא ובקומוס ובקנקנתום
על הניר ועל הדפתרא
לא יצא

עד שתהא כתובה
אשורית על הספר ובדיו

ב2

מהיכן קורא אדם את המגלה
ויוצא בה ידי חובתו
רבי מאיר אומר כלה
רבי יהודה אומר מאיש יהודי
רבי יוסי אומר מאחר הדברים האלה

ב3

A (ה) **כל היום כשר**
לקריאת המגלה ולקריאת ההלל ולתקיעת שופר
ולנטילת לולב ולתפלת המוספין ולמוספין
ולודוי הפרים ולודוי המעשר
ולודוי יום הכפורים
לסמיכה לשחיטה לתנופה
להגשה לקמיצה ולהקטרה
למליקה ולקבלה ולהזיה
ולהשקית הסוטה ולעריפת העגלה
ולטהרת המצרע
B **כל הלילה כשר**
לקצירת העמר ולהקטר חלבים ואברים
זה הכלל
דבר שמצותו ביום כשר כל היום
דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה

כל היום כשר

ולקריאת ההלל
ולתפלת המוספין
ולודוי המעשר

ולתקיעת שופר
ולמוספין
ולודוי יום הכפורים

לשחיטה
לקמיצה
ולקבלה

לתנופה
ולהקטרה
ולהזיה

ולעריפת העגלה

ולטהרת המצרע

לקריאת המגלה
ולנטילת לולב
ולודוי הפרים

לסמיכה
להגשה
למליקה

ולהשקית הסוטה

א1

A (א) בני העיר שמכרו רחובה שלעיר
לוקחין בדמיו בית הכנסת
בית הכנסת לוקחין תבה
תבה לוקחין מטפחות
מטפחות לוקחין ספרים
ספרים לוקחין תורה
אבל אם מכרו תורה לא יקחו ספרים
ספרים לא יקחו מטפחות
מטפחות לא יקחו תבה
תבה לא יקחו בית הכנסת
בית הכנסת לא יקחו את הרחוב
וכן במותריהן
B אין מוכרין את שלרבים ליחיד
מפני שמורדין אותו מקדשתו
דברי רבי יהודה
אמרו לו
אם כן אף לא מעיר גדולה לעיר קטנה

א2

A (ד) ראש חדש אדר שחל להיות בשבת
קורין בפרשת שקלים
חל להיות בתוך השבת
מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת אחרת
בשניה זכור
בשלישית פרה אדמה
ברביעית החדש הזה לכם
בחמישית חוזרין לכסדרן
B לכל מפסיקין
לראשי חדשים
לחנכה ולפורים
לתעניות ולמעמדות
וליום הכפורים

ב1

A (ב) אין מוכרין בית הכנסת אלא על תנאי
שאם ירצו יחזירוהו
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
מוכרים אותו ממכר עולם חוץ מארבעה דברים
למרחץ
ולברסקי
ולטבילה
ולבית המים
רבי יהודה אומר
מוכרין אותו לשם חצר
והלוקח מה שירצה יעשה
B (ג) ועוד אמר רבי יהודה
בית הכנסת שחרב אין מספידין בתוכו
ואין מפשילין בתוכו חבלים
ואין פורשין לתוכו מצודות
ואין שוטחין על גג פרות
ואין עושין אותו קפנדריא
שנאמר והשמותי את מקדשיכם
קדשתן אף כשהן שוממין
עלו בו עשבים
לא יתלש מפני עגמת נפש

ב2

A (ה) בפסח קורין בפרשת מועדות שבתורת כהנים
בעצרת שבעה שבועות
בראש השנה בחדש השביעי באחד לחודש
ביום הכפורים אחרי מות
ביום טוב הראשון שלחג
קורין בפרשת מועדות שבתורת כהנים
ובשאר כל ימות החג בקרבנות החג
(ו) בחנכה בנשיאים
בפורים ויבא עמלק
בראשי חדשים ובראשי חדשיכם
במעמדות במעשה בראשית
בתעניות ברכות וקללות
אין מפסיקין בקללות
אלא אחד קורא את כלן
B בשני ובחמישי ובשבת במנחה קורין כסדרן
ואין עולין להם מן החשבון
שנאמר וידבר משה את מעדי ה' אל בני ישראל
מצותן שיהיו קורין כל אחד ואחד בזמנו

א1

(א) הקורא את המגלה
עומד ויושב

א2

בשני ובחמישי ובשבת במנחה
קורין שלשה
אין פוחתין ואין מוסיפין עליהן
ואין מפטירין בנביא
הפוחת והחותם בתורה
מברך לפניו ולאחריה

א3

(ג) אין פורסין את שמע
ואין עוברין לפני התבה
ואין נושאים את כפיהם
ואין קורין בתורה
ואין מפטירין בנביא
ואין עושין מעמד ומושב
ואין אומרים ברכת אבלים ותנחומי אבלים
וברכת חתנים
ואין מזמנין בשם פחות מעשרה
ובקרקעות תשעה וכהן
ואדם כיוצא בהן

א4

A המפטיר בנביא הוא פורס את שמע
והוא עובר לפני התבה
והוא נושא את כפיו
ואם היה קטן
אביו או רבו עוברין על ידו
B (ו) קטן קורא בתורה ומתרגם
אבל אינו פורס את שמע
ואינו עובר לפני התבה
ואינו נושא את כפיו
C פוחת פורס את שמע ומתרגם
אבל אינו קורא בתורה
ואינו עובר לפני התבה
ואינו נושא את כפיו
D סומא פורס את שמע ומתרגם
רבי יהודה אומר
כל שלא ראה מאורות מימיו
אינו פורס את שמע
E (ז) כהן שיש בידיו מומין
לא ישא את כפיו
רבי יהודה אומר
אף מי שהיו ידיו צבועות אסטים ופואה
לא ישא את כפיו
מפני שהעם מסתכלין בו

ב1

קראה אחד קראה שנים
יצאו

ב2

(ב) בראשי חדשים ובחלו שלמועד
קורין ארבעה
אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהן
ואין מפטירין בנביא
הפוחת והחותם בתורה
מברך לפניו ולאחריה
זה הכלל

כל שיש בו מוסף ואינו יום טוב
קורין ארבעה

ב3

(ד) הקורא בתורה
לא יפחת משלשה פסוקים
לא יקרא למתרגמן יותר מפסוק אחד
ובנביא שלשה
היו שלשתן שלש פרשיות
קורין אחד אחד

ב4

A (ח) האומר
איני עובר לפני התבה בצבועין
אף בלבנים לא יעבר
בסנדל איני עובר
אף יחף לא יעבר
B העושה תפלתו עגלה
סכנה ואין בה מצוה
נתנה על מצחו או על פס ידו
הרי זו דרך המינות
צפן זהב ונתנה על בית אנקלי שלו
הרי זו דרך החיצונים
C (ט) האומר יברכוך טובים
הרי זו דרך המינות
על קן צפור יגיעו רחמיך
ועל טוב יזכר שמך
מודים מודים
משתקין אותו
D המכנה בעריות משתקין אותו
E האומר ומזרעך לא תתן להעביר למלך
ומזרעך לא תתן לאערבא בארמיותא
משתקין אותו בנזיפה

ג1

מקום שנהגו לברך יברך
ושלא לברך לא יברך

ג2

ביום טוב חמשה
ביום הכפורים ששה
בשבת שבעה
אין פוחתין מהן אבל מוסיפין עליהן
ומפטירין בנביא
הפוחת והחותם בתורה
מברך לפניו ולאחריה

ג3

מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה
ועד כמה הוא מדלג
עד כדי שלא יפסק המתרגמן

ג4

A (י) מעשה ראובן
נקרא ולא מתרגם
B מעשה תמר
נקרא ומתרגם
C מעשה עגל
הראשון נקרא ומתרגם
והשני נקרא ולא מתרגם
D ברכת כהנים מעשה דוד ואמנון
לא נקראין ולא מתרגמין
E אין מפטירין במרכבה
ורבי יהודה מתיר
רבי אליעזר אומר
אין מפטירין בהודע את ירושלם

א1

A (א) משקין בית השלחין
במועד ובשביעית
בין ממעין שיצא בתחלה
בין ממעין שלא יצא בתחלה
אבל אין משקין לא ממי הגשמים
ולא ממי הקילון
ואין עושין עוגיות לגפנים
B (ב) רבי אלעזר בן עזריה אומר
אין עושין את האמה בתחלה
במועד ובשביעית
וחכמים אומרים
עושין את האמה בתחלה בשביעית
ומתקנין את המקלקלות במועד
ומתקנין את קלקולי המים שברשות הרבים
וחוטטין אותן
ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות
ואת מקוות המים
ועושין כל צרכי הרבים
ומצינין את הקברות
ויוצאין אף על הכלאים
א2

A (ה) רבי מאיר אומר
רואין את הנגעים בתחלה להקל
אבל לא להחמיר
וחכמים אומרים
לא להקל ולא להחמיר
B ועוד אמר רבי מאיר
מלקט אדם עצמות אביו ואמו
מפני ששמחה היא לו
רבי יוסי אומר אבל הוא לו
א3

A (ח) ההדיוט תופר כדרכו
והאמן מכליב
ומסרגין את המטות
רבי יוסי אומר
אף ממתחין
B (ט) מעמידין
תנור וכירים ורחים במועד
רבי יהודה אומר
אין מכבשין את הרחים בתחלה

ב1

A (ג) רבי אליעזר בן יעקב אומר
מושכים את המים מאילן לאילן
ובלבד שלא ישקה את כל השדה
B זרעים שלא שתו לפני המועד
לא ישקם במועד
וחכמים מתירין בזה ובזה

ב2

A לא יעורר אדם על מתו
ולא יספידנו
קדם לרגל שלשים יום
B (ו) אין חופרין כוכין וקברות במועד
אבל מחנכים את הכוכין במועד
C ועושין נברכת במועד
וארון עם המת בחצר
רבי יהודה אוסר
אלא אם כן יש עמו נסרים

ב3

A (י) עושין מעקה לגג ולמרפסת
מעשה הדיוט
אבל לא מעשה אמן
B שפין את הסדקין
ומעגילין אותן במעגילה ביד וברגל
אבל לא במחלצים

ג1

A (ד) צדין את האישות ואת העכברים
משדה האילן ומשדה הלבן שלא כדרכו
במועד ובשביעית
וחכמים אומרים
משדה האילן כדרכו
ומשדה הלבן שלא כדרכו
B ומקריין את הפרצה במועד
ובשביעית בונה כדרכו

ג2

A (ז) אין נושאים נשים במועד
לא בתולות ולא אלמנות
ולא מיבמין מפני ששמחה היא לו
אבל מחזיר הוא את גרושתו
B ועושה אשה תכשיטה במועד
רבי יהודה אומר
לא תסוד מפני שנוול הוא לה

ג3

A הציר והצנור והקורה
והמנעול והמפתח שנשברו
מתקנין במועד
ובלבד שלא יכון מלאכתו במועד
B וכל כבשין
שהוא יכול לאכול מהן במועד
כובשין

א1

(א) מי שהפך את זיתיו
וארעו אבל או אנס או שהטעוהו פועלים
טוען קורה ראשונה ומניחה לאחר המועד
דברי רבי יהודה
רבי יוסי אומר
זולף וגומר וגף כדרכו
א2
(ג) מכניס אדם פרותיו
מפני הגנבים

א3

(ד) אין לוקחין בתים עבדים ובהמה
אלא לצרך המועד
או לצרך המוכר
שאין לו מה יאכל

א4

אין מביאין כלים מבית האמן
אם חושש להם מפנן לחצר אחרת

א5

מוכרי פרות כסות וכלים
מוכרים בצנעה לצרך המועד

ב1

(ב) וכן מי שהיה יינו בתוך הבור
וארעו אבל או אנס או שהטעוהו פועלים
זולף וגומר וגף כדרכו
דברי רבי יוסי
רבי יהודה אומר
עושה לו למודים בשביל שלא יחמיץ

ב2

ושולה פשתנו מן המשרה בשביל שלא תאבד
ובלבד שלא יכון את מלאכתו במועד
וכלן אם כונו את מלאכתן במועד יאבדו

ב3

אין מפנין מבית לבית
אבל מפנה הוא לחצרו

ב4

(ה) מחפין את הקציעות בקש
רבי יהודה אומר אף מעבין

ב5

הצידין והדשושות והגרוסות
עושין בצנעה לצרך המועד
רבי יוסי אומר
הם החמירו על עצמן

א1

A (א) ואלו מגלחין במועד
הבא ממדינת הים ומבית השביה
והיוצא מבית האסורין
והמנדה שהתירו לו חכמים
וכן מי שנשאל לחכם והתר
והנזיר
והמצרע העולה מטמאתו לטהרתו
B (ב) ואלו מכבסין במועד
הבא ממדינת הים ומבית השביה
והיוצא מבית האסורין
והמנדה שהתירו לו חכמים
וכן מי שנשאל לחכם והתר
מטפחות הידים ומטפחות הספרים
ומטפחות הספג
הזבין והזבות והגדות והיולדות
וכל העולין מטמאה לטהרה
הרי אלו מתריין
ושאר כל אדם אסורין

א2

A (ה) הקובר את מתו
שלשה ימים קדם לרגל
בטלה הימנו גזרת שבעה
שמונה
בטלה הימנו גזרת שלשים
מפני שאמרו שבת עולה ואינה מפסקת
רגלים מפסיקין ואינן עולין
B (ו) רבי אליעזר אומר
משחרב בית המקדש עצרת כשבת
רבן גמליאל אומר
ראש השנה ויום הכפורים כרגלים
וחכמים אומרים
לא כדברי זה ולא כדברי זה
אלא עצרת כרגלים
ראש השנה ויום הכפורים כשבת

ב1

(ג) ואלו כותבין במועד
קדושי נשים
גטין ושוברין
דיתיקי מתנה ופרזבולין
אגרות שום ואגרות מזון
שטרי חליצה ומאונים
ושטרי ברוורין
וגזרות בית דין
ואגרות שלרשות

ב2

A (ז) אין קורעין ולא חולצין
ואין מברין
אלא קרוביו שלמת
ואין מברין
אלא על מטה זקופה
B אין מוליכין לבית האבל
לא בטבלא
ולא באסקוטלא
ולא בקנון
אלא בסלים
C ואין אומרים ברכת אבלים במועד
אבל עומדין בשורה ומנחמין
ופוטרין את הרבים
D (ח) אין מניחין את המטה ברחוב
שלא להרגיל את ההספד
ולא שלנשים לעולם
מפני הכבוד

ג1

A (ד) אין כותבין
שטרי חוב במועד
ואם אינו מאמינו
או שאין לו מה יאכל
הרי זה יכתב
B אין כותבין
ספרים תפלין ומזוזות במועד
ואין מגיהין אות אחת
אפלו בספר העזרה
רבי יהודה אומר
כותב אדם תפלין ומזוזות לעצמו
וטווה על ירכו תכלת לציציתו

ג2

A נשים במועד מענות אבל לא מטפחות
רבי ישמעאל אומר
הסמוכות למטה מטפחות
(ט) בראשי חדשים בחנכה ובפורים
מענות ומטפחות
בזה ובזה לא מקוננות
נקבר המת לא מענות ולא מטפחות
B איזהו ענוי
שכלן עונות כאחת
קינה
שאחת מדברת וכלן עונות אחריה
שנאמר ולמדנה בנתיכם נהי
ואשה רעותה קינה
אבל לעתיד לבא הוא אומר
בלע המות לנצח
ומחה ה' אלהים דמעה
מעל כל פנים וגו'

א1

(א) הכל **חיבין** בראיה
חוץ מחרש שוטה וקטן
וטמטום ואנדרוגינוס
ונשים ועבדים שאינם משחררים
החגר והסומא והחולה והזקן
ומי שאינו יכול לעלות ברגליו
איזהו קטן
כל שאינו יכול לרכוב
על כתפיו שלאביו
ולעלות מירושלם להר הבית
דברי בית שמאי
ובית הלל אומרים
כל שאינו יכול לאחוז בידו שלאביו
ולעלות מירושלם להר הבית
שנאמר שלש רגלים

א2

(ד) **ישראל** יוצאין ידי חובתן
בנדרים ובנדבות ובמעשר בהמה
והכהנים בחטאות ובאשמות
ובבכור ובחזה ובשוק
אבל לא בעופות ולא במנחות

א3

(ח) התר **נדרים** פורחין באויר
ואין להם על מה שיסמכו

ב1

(ב) בית שמאי אומרים
הראיה שתי כסף וחגיגה מעה כסף
ובית הלל אומרים
הראיה מעה כסף וחגיגה שתי כסף

ב2

(ה) מי שיש לו אוכלים מרבים
ונכסים מעטים
מביא שלמים מרבים ועולות מעטות
נכסים מרבים ואוכלין מעטין
מביא עולות מרבות ושלמים מעטין
זה וזה מעט
על זה נאמר מעה כסף ושתי כסף
זה וזה מרבים
על זה נאמר איש כמתנת ידו
כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך

ב3

הלכות שבת חגיגות ומעילות
הרי הם כהררים התלויין בשערה
שהן מקרא מעט והלכות מרבות

ג1

(ג) עולות במועד באות מן החלין
והשלמים מן המעשר
יום טוב הראשון שלפסח
בית שמאי אומרים מן החלין
ובית הלל אומרים מן המעשר

ג2

(ו) מי שלא חג
ביום טוב הראשון שלהחג
חוגג את כל הרגל
יום טוב האחרון שלהחג
עבר הרגל ולא חג
אינו חייב באחריותו
על זה נאמר
מעות לא יוכל לתקן
וחסרון לא יוכל להמנות
(ז) רבי שמעון בן מנסיא אומר
איזהו מעות שאינו יכול לתקן
זה הבא על הערוה והוליד ממנה ממזר
אם תאמר בגונב ובגוזל
יכול הוא להחזירו ויתקן
רבי שמעון בן יוחי אומר
אין קורין מעות
אלא למי שהיה מתקן בתחלה ונתעות
ואיזה
זה תלמיד חכם הפורש מן התורה

ג3

הדינין והעבודות
הטהרות והטמאות
והערויות
יש להן על מה שיסמכו
הן הן גופי תורה

בעריות

א1

(א) אין דורשין

בעריות בשלשה

ולא במעשה בראשית בשנים

ולא במרכבה ביחיד

אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו

א2

(ב) יוסי בן יועזר אומר שלא לסמוך

יוסי בן יוחנן אומר לסמוך

יהושע בן פרוחיה אומר שלא לסמוך

נתאי הארבלי אומר לסמוך

יהודה בן טבאי אומר שלא לסמוך

שמעון בן שטח אומר לסמוך

שמעיה אומר לסמוך

אבטליון אומר שלא לסמוך

הלל ומנחם לא נחלקו

יצא מנחם נכנס שמאי

שמאי אומר שלא לסמוך

הלל אומר לסמוך

הראשונים היו נשיאים

והשניים להם אבות בית דין

א3

A (ה) נוטלין לידים לחלין

B ולמעשר

C ולתרומה

D ולקדש מטבילין

E ולחטאת אם נטמאו ידיו

נטמא גופו

במעשה בראשית

ב1

כל המסתכל בארבעה דברים

ראוי לו

כאלו לא בא לעולם

מה למעלה מה למטה

מה לפניו ומה לאחור

ב2

(ג) בית שמאי אומרים

מביאין שלמים ואין סומכין עליהם

אבל לא עולות

ובית הלל אומרים

מביאין שלמים ועולות

וסומכין עליהם

ב3

A (ו) הטובל לחלין והחזק לחלין

אסור למעשר

B טבל למעשר והחזק למעשר

אסור לתרומה

C טבל לתרומה והחזק לתרומה

אסור לקדש

D טבל לקדש והחזק לקדש

אסור לחטאת

E טבל לחמור מתר לקל

טבל ולא החזק כאלו לא טבל

במרכבה

ג1

וכל שלא חס על כבוד קונו

ראוי לו

שלא בא לעולם

ג2

(ד) עצרת שחלה להיות בערב שבת

בית שמאי אומרים

יום טבוח אחר השבת

ובית הלל אומרים

אין יום טבוח אחר השבת

ומודים שאם חלה להיות בשבת

שיום טבוח אחר השבת

ואין כהן גדול מתלבש בכליו

ומתריין בהספד ובתענית

שלא לקים דברי האומרים

עצרת אחר השבת

ג3

A (ז) בגדי עם הארץ מדרס לפרושין

B בגדי פרושין מדרס לאוכלי תרומה

C בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש

D בגדי קדש מדרס לחטאת

E יוסף בן יועזר היה חסיד שבכנה

והיתה מטפחתו מדרס לקדש

יוחנן בן גדגדא

היה אוכל על טהרת הקדש כל ימיו

והיתה מטפחתו מדרס לחטאת

א1

A (א) **חמר** בקדש מבתרומה
ש**מטבילין** כלים בתוך כלים לתרומה
אבל לא לקדש
B אחורים ותוך ובית הצביטה בתרומה
אבל לא בקדש
C הנושא את המדרס
נושא את התרומה
אבל לא את הקדש
D בגדי אוכלי תרומה
מדרס לקדש

א2

A (ד) **חמר** בתרומה
שביהודה **נאמנים** על טהרת יין ושמן
כל ימות השנה
ובשעת הגתות והבדים אף על התרומה
עברו הגתות והבדים
והביאו לו חבית שליין שלתרומה
לא יקבלנה ממנו
אבל מניחה לגת הבאה
ואם אמר לו
הפרשתי לתוכה רביעית קדש
נאמן
B כדי יין וכדי שמן המדמעות
נאמנין עליהם בשעת הגתות והבדים
וקדם לגתות שבעים יום

א3

משעבר הרגל
היו **מעבירין על טהרת העזרה**
עבר הרגל ביום ששי
לא היו מעבירין
מפני כבוד השבת
רבי יהודה אומר
אף לא ביום חמישי
שאין הכהנים פנויין

ב1

A לא כמות הקדש מדת התרומה
שבקדש מתיר ומנגב **ומטביל** ואחר כך קושר
ובתרומה קושר ואחר כך מטביל
B (ב) כלים הנגמרין בטהרה
צריכין טבילה לקדש
אבל לא לתרומה
C הכלי מצרף מה **שבתוכו** לקדש
אבל לא לתרומה
D הרביעי בקדש פסול
והשלישי בתרומה

ב2

A (ה) מן המודיעית ולפנים
נאמנין על כלי חרס
מן המודיעית ולחוץ אין נאמנים
כיצד
הקדר שהוא מוכר הקדרות
נכנס לפנים מן המודיעית
הוא הקדר והן הקדרות והן הלוקחים
נאמן
יצא אינו נאמן
B (ו) הגבאין **שנכנסו לתוך** הבית
וכן הגנבים שהחזירו את הכלים
נאמנין לומר לא נגענו

ב3

(ח) כיצד **מעבירין על טהרת העזרה**
מטבילין את **הכלים שהיו במקדש**
ואומריין להם
הזהרו שלא תגעו בשלחן (ובמנורה)
ותטמאוהו

ג1

A **ובתרומה** אם נטמאת אחת מידי
חברתה טהורה
ובקדש **מטביל** שתיהן
שהיד מטמא את חברתה בקדש
אבל לא בתרומה
B (ג) אוכלין אכלים נגובין בידים מסאבות
בתרומה
אבל לא בקדש
C האונן ומחסר כפורים
צריכין טבילה לקדש
אבל לא לתרומה

ג2

A **ובירושלים נאמנין** על הקדש
ובשעת הרגל אף על התרומה
B (ז) הפותח את חביתו
ומתחיל בעיסתו
על גב הרגל
רבי יהודה אומר יגמר
וחכמים אומרים לא יגמר

ג3

A כל **הכלים שהיו במקדש**
יש להם שניים ושלישים
שאם נטמאו הראשונים
יביאו השניים תחתיהן
B כל **הכלים שהיו במקדש**
טעונין טבילה
חוץ ממזבח הזהב ומזבח הנחשת
מפני שהן כקרקע
דברי רבי אליעזר
וחכמים אומרים מפני שהן מצפין

סדר נשים

א 1

A (א) חמש עשרה נשים **פוטרת צרותיהן**
וצרות צרותיהן
מן החליצה ומן היבום עד סוף העולם
ואלו הן
בתו ובת בתו ובת בנו
בת אשתו ובת בנה ובת בתה
חמותו ואם חמותו ואם חמיו
אחותו מאמו ואחות אמו ואחות אשתו
ואשת אחיו מאמו ואשת אחיו שלא היה בעולמו וכלתו
הרי אלו פוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן
מן החליצה ומן היבום עד סוף העולם
B וכלן **אם מתו** או נתגרשו או שנמצאו אילוניות
צרותיהן מתרות
ואי אתה יכול לומר בחמותו ובאם חמיו
שנמצאו אילוניות או שמאנו

ב 1

A (ב) כיצד **פוטרת צרותיהן**
היתה בתו או אחת מכל העריות האלו נשואה לאחיו
ולו אשה אחרת ומת
כשם שבתו פטורה כך צרתה פטורה
הלכה צרת בתו ונשאת לאחיו השני ולו אשה אחרת ומת
כשם שצרת בתו פטורה כך צרת צרתה פטורה אפלו הן מאה
B כיצד **אם מתו צרותיהן מתרות**
היתה בתו או אחת מכל העריות האלו נשואה לאחיו
ולו אשה אחרת
מתה בתו או נתגרשה ואחר כך מת אחיו
צרתה מתרת
וכל היכולה למאן ולא מאנה
צרתה חולצת ולא מתיבמת

2

(ג) שש עריות חמורות מאלו
מפני שנשואות לאחרים צרותיהן מתרות
אמו
ואשת אביו ואחות אביו
אחותו מאביו
ואשת אחי אביו ואשת אחיו מאביו

ב 3

A **אף על פי שאלו אוסרין ואלו מתירין**
אלו פוסלין ואלו מכשירין
לא נמנעו בית שמאי מלשא נשים מבית הלל
ולא בית הלל מבית שמאי
B כל הטהרות והטמאות שהיו **אלו מטהרין ואלו מטמאין**
לא נמנעו עושין טהרות אלו על גבי אלו

א 3

A (ד) **בית שמאי** מתירין הצרות לאחים
ובית הלל אוסרים
B חלצו
בית **שמאי** פוסלין מן הכהנה
ובית הלל מכשירים
נתיבמו
בית שמאי מכשירים
ובית הלל פוסלין

א 1

(א) כיצד אשת אחיו שלא היה בעולמו
שני אחים ומת אחד מהם ונולד להן אח
ואחר כך יבם השני את אשת אחיו ומת
הראשונה יוצאת משום אשת אחיו שלא היה בעולמו
והשניה משום צרתה
עשה בה מאמר ומת שניה חולצת ולא מתיבמת

א 2

(ג) כלל אמרו ביבמה
כל שהיא אסור ערוה לא חולצת ולא מתיבמת
אסורה אסור מצוה ואסור קדשה
חולצת ולא מתיבמת
אחותה שהיא יבמתה חולצת או מתיבמת

א 3

(ה) מי שיש לו אח מכל מקום
זוקק את אשת אחיו ליבום
ואחיו לכל דבר
חוץ ממי שיש לו מן השפחה ומן הנכרית

א 4

(ו) מי שקדש אחת משתי אחיות
ואינו יודע איזו מהן קדש
נותן גט לזו וגט לזו
מת ולו אח אחד חולץ לשתייהן
היו לו שנים אחד חולץ ואחד מיבם
קדמו וכנסו אין מוציאין מידם

א 5

A הנטען על השפחה ונשתחררה
או על הנכרית ונתגירה
הרי זה לא יכנס
ואם כנס אין מוציאין מידו
B הנטען על אשת איש
והוציאוה מתחת ידו
אף על פי שכנס יוציא

ב 1

(ב) שני אחים ומת אחד מהן
ויבם השני את אשת אחיו ואחר כך נולד להן אח ומת
הראשונה יוצאת משום אשת אחיו שלא היה בעולמו
והשניה משום צרתה
עשה בה מאמר ומת השניה חולצת ולא מתיבמת
רבי שמעון אומר מיבם לאיזו מהן שירצה
או חולץ לאיזו מהן שירצה

ב 2

(ד) אסור מצוה שניות מדברי סופרים
אסור קדשה
אלמנה לכהן גדול
גרופה וחלוצה לכהן הדיוט
ממזרת ונתינה לישראל
ובת ישראל לנתין ולממזר

ב 3

מי שיש לו בן מכל מקום
פוטר את אשת אביו מן היבום
וחיב על מכתו ועל קללתו
ובנו לכל דבר
חוץ ממי שיש לו מן השפחה ומן הנכרית

ב 4

(ז) שנים שקדשו שתי אחיות
זה אינו יודע איזו קדש וזה אינו יודע איזו קדש
זה נותן שני גטין וזה נותן שני גטין
מתו
לזה אח ולזה אח זה חולץ לשתייהן וזה חולץ לשתייהן
לזה אחד ולזה שנים
היחיד חולץ לשתייהן והשנים אחד חולץ ואחד מיבם
קדמו וכנסו אין מוציאין מידם
לזה שנים ולזה שנים
אחיו שלזה חולץ לאחת ואחיו שלזה חולץ לאחת
אחיו שלזה מיבם חלוצתו שלזה ואחיו שלזה מיבם חלוצתו שלזה
קדמו שנים וחלצו
לא ייבמו השנים אלא אחד חולץ ואחד מיבם
קדמו וכנסו אין מוציאין מידם
(ח) מצוה בגדול ליבם ואם קדם הקטן זכה

ב 5

A (ט) המביא גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב ובפני נחתם
לא ישא את אשתו
מת הרגתיו הרגנוהו לא ישא את אשתו
רבי יהודה אומר הרגתיו לא תנשא אשתו הרגנוהו תנשא אשתו
B (י) החכם שאסר את האשה בנדר על בעלה הרי זה לא ישאנה
מאנה או שחלצה בפניו ישאנה מפני שהוא בית דין
וכלן שהיו להם נשים ומתו מתרות לנשא להם
וכלן שנשאו לאחרים ונתגרשו או שנתאלמנו מתרות לנשא להם
וכלן מתרות לבניהם או לאחיהן

א 1

(א) ארבעה אחין
שנים מהן נשואים שתי אחיות
ומתו הנשואים את האחיות
הרי אלו חולצות ולא מתיבמות
ואם קדמו וכנסו יוציאו
רבי אליעזר אומר
בית שמאי אומרים יקימו
ובית הלל אומרים יוציאו

א 2

(ד) שלשה אחין
שנים מהן נשואים שתי אחיות
או אשה ובתה
או אשה ובת בתה
או אשה ובת בנה
הרי אלו חולצות ולא מתיבמות
ורבי שמעון פוטר

א 3

A (ו) שלשה אחין
שנים מהן נשואים שתי אחיות
ואחד נשוי נכרית
מת אחד מבעלי אחיות
וכנס נשוי נכרית את אשתו ומת
הראשונה יוצאה משום אשה
והשניה משום צרתה
עשה בה מאמר ומת
נכרית חולצת ולא מתיבמת
B שלשה אחים
שנים מהם נשואים שתי אחיות
ואחד נשוי נכרית
מת הנשוי נכרית
וכנס אחד מבעלי אחיות את אשתו ומת
הראשונה יוצאה משום אשה
והשניה משום צרתה
עשה בה מאמר ומת
נכרית חולצת ולא מתיבמת
א 4
(ט) שלשה אחין נשואין שלש נכריות
ומת אחד מהן
ועשה בה השני מאמר ומת
הרי אלו חולצות ולא מתיבמות
שנאמר ומת אחד מהם יבמה יבא עליה
שעליה זקת יבם אחד
ולא שעליה זקת שני יבמין
רבי שמעון אומר
מיבם לאיזו שירצה וחולץ לשניה

ב 1

(ב) היתה אחת מהן
אסורה על האחד אסור ערוה
אסור בה ומת באחותה
והשני אסור בשתייהן
אסור מצוה ואסור קדשה
חולצות ולא מתיבמות

ב 2

היתה אחת מהן
אסורה עליו אסור ערוה
אסור בה ומת באחותה
אסור מצוה או אסור קדשה
חולצות ולא מתיבמות

ב 3

(י) שלשה אחים
שנים מהן נשואים שתי אחיות
ואחד נשוי נכרית
מת אחד מבעלי אחיות
וכנס הנשוי נכרית את אשתו
ומתה אשתו של שני
ואחר כך מת הנשוי נכרית
הרי זו אסורה עליו עולמית
הואיל ונאסרה עליו שעה אחת

ב 4

שני אחין נשואין לשתי אחיות
ומת אחד מהן
ואחר כך מתה אשתו שלשני
הרי זו אסורה עליו עולמית
הואיל ונאסרה עליו שעה אחת

ג 1

(ג) היתה אחת מהן
אסורה על זה אסור ערוה
והשניה אסורה על זה אסור ערוה
האסורה לזה מתרת לזה
והאסורה לזה מתרת לזה
וזו היא שאמרו
אחותה כשהיא יבמתה
או חולצת או מתיבמת

ג 2

(ה) שלשה אחין
שנים מהם נשואים שתי אחיות ואחד מפנה
מת אחד מבעלי אחיות
ועשה בה מפנה מאמר
ואחר כך מת אחיו השני
בית שמאי אומרים
אשתו עמו והלז תצא משום אחות אשה
ובית הלל אומרים
מוציא את אשתו בגט ובחליצה
ואשת אחיו בחליצה
זו היא שאמרו

ג 3

A שלשה אחים
שנים מהן נשואים שתי אחיות
ואחד נשוי נכרית
גרש אחד מבעלי אחיות את אשתו
ומת נשוי נכרית וכנסה המגרש ומת
זו היא שאמרו
וכלן שמתו או נתגרשו צרותיהן מתרות
B (ח) וכלן שהיו בהן קדושין
או גרושין בספק
הרי אלו צרות חולצות ולא מתיבמות
כיצד ספק קדושין
זרק לה קדושין ספק קרוב לו ספק קרוב לה
זהו ספק קדושין
ספק גרושין
כתב בכתב ידו ואין עליו עדים
יש עליו עדים ואין בו זמן
יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד
זהו ספק גרושין

ב 4

(י) שנים שקדשו שתי נשים
ובשעת כניסתן לחפה
החליפו את שלזה לזה ואת שלזה לזה
הרי אלו חייבים משום אשת איש
היו אחין משום אשת אח
ואם היו אחיות משום אשה אל אחותה
ואם היו נדות משום נדה
ומפרישין אותן שלשה חדשים
שמא מעברות הן
ואם היו קטנות שאינן ראויות לילד
מחזירין אותן מיד
ואם היו כהנות נפסלו מן התרומה

א 1

A (א) החולץ ליבמתו ונמצאת מעברת וילדה בזמן שהולד שלקימא

הוא מתר בקרובותיה והיא מתרת בקרוביו ולא פסלה מן הכהנה אין הולד שלקימא

הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו ופסלה מן הכהנה

B (ב) הכונס את יבמתו ונמצאת מעברת וילדה

בזמן שהולד שלקימא יוציא וחיבין בקרבן ואם אין הולד שלקימא יקים

ספק בין תשעה לראשון ספק בין שבעה לאחרון יוציא והולד כשר וחיבין באשם תלוי

א 2

A (ה) מצוה בגדול ליבם

לא רצה מהלכין על כל האחין

לא רצו חוזרין אצל הגדול ואומרים לו

עליך מצוה או חלץ או יבם

B (ו) תלה בקטן עד שיגדיל או בגדול עד שיבא ממדינת הים

או בחרש או בשוטה

אין שומעין לו אלא אומרים לו עליך מצוה או חלץ או יבם

א 3

A החולץ ליבמתו

הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו

הוא אסור

באמה ובאם אמה ובאם אביה ובבתה ובבת בנה

ובאחותה בזמן שהיא קימת

והאחין מתרין

והיא אסורה

באביו ובאבי אביו ובבנו ובן בנו באחיו ובבן אחיו

B מתר אדם בקרובת צרת חלוצתו

ואסור בצרת קרובת חלוצתו

א 4

A (י) היבמה לא תחלץ ולא תתיבם עד שיש לה שלשה חדשים

B וכן כל שאר הנשים לא יתאסרו ולא ינשאו

עד שיהיו להן שלשה חדשים אחד בתולות ואחד בעולות

אחד גרושות ואחד אלמנות אחד נשואות ואחד ארוסות

רבי יהודה אומר הנשואות יתאסרו והארוסות ינשאו

חוץ מן הארוסות שביהודה מפני שלבו גס בה

רבי יוסי אומר כל הנשים יתאסרו חוץ מן האלמנה מפני האבול

א 5

A (יב) המחזיר גרושתו והנושא חלוצתו והנושא קרובת חלוצתו

יוציא והולד ממזר דברי רבי עקיבא

וחכמים אומרים אין הולד ממזר

ומודים בנושא קרובת גרושתו שהולד ממזר

B (יג) איזהו ממזר

כל שאר בשר שהוא בלא יבא דברי רבי עקיבא

שמעון התימני אומר

כל שחיבים עליו כרת בידי שמים והלכה כדבריו

רבי יהושע אומר כל שחיבים עליו מיתת בית דין

אמר רבי שמעון בן עזאי

מצאתי מגלת יחסין בירושלים וכתוב בה

איש פלוני ממזר מאשת איש לקים דברי רבי יהושע

ב 1

A (ג) שומרת יבם שנפלו לה נכסים

מודים בית שמאי ובית הלל שמוכרת ונותנת וקים

מתה מה יעשו בכתבתה ובנכסים הנכנסין והיוצאין עמה

בית שמאי אומרים יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב

ובית הלל אומרים נכסים בחזקתן כתבה בחזקת יורשי הבעל

נכסים הנכנסים והיוצאים עמה בחזקת יורשי האב

B (ד) כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר

ובלבד שתהא כתבתה על נכסי בעלה הראשון

ב 2

A (ז) החולץ ליבמתו

הרי הוא כאחד מן האחין לנחלה

ואם יש שם אב הנכסים שלאב

B הכונס את יבמתו

זכה בנכסים שלאחיו

רבי יהודה אומר

בין כך ובין כך אם יש שם אב הנכסים שלאב

ב 3

A (ח) החולץ ליבמתו ונשא אחיו את אחותה ומת

חולצת ולא מתיבמת

וכן המגרש את אשתו ונשא אחיו את אחותה ומת

הרי זה פטורה מן החליצה ומן היבום

B (ט) שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה

משום רבי יהודה בן בתירא אמרו

אומרים לו המתן עד שיעשה אחיך הגדול מעשה

חלץ לה אחיו או כנסה יכנס את אשתו

מתה היבמה יכנס את אשתו

מת היבם יוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה

ב 4

A (יא) ארבעה אחין נשואין ארבע נשים ומתו

אם רצה הגדול שבהם ליבם את כלן הרשות בידו

B מי שהיה נשוי לשתי נשים ומת

ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת צרתה

היתה אחת כשרה ואחת פסולה

אם היה חולץ חולץ לפסולה ואם היה מיבם מיבם לכשרה

ב 5

A אשתו שמתה מתר באחותה

גרשה ומתה מתר באחותה

נשאת לאחר ומתה מתר באחותה

B יבמתו שמתה מתר באחותה

חלץ לה ומתה מתר באחותה

1

(א) רבן גמליאל אומר
אין גט אחר גט ולא מאמר אחר מאמר ולא בעילה אחר בעילה ולא חליצה אחר חליצה
וחכמים אומרים

יש גט אחר גט ויש מאמר אחר מאמר אבל לא אחר בעילה ולא אחר חליצה כלום

2 ב

A (ד) כיצד

עשה מאמר בזו ומאמר בזו צריכות שני גטין וחליצה
מאמר בזו וגט בזו צריכה גט וחליצה
מאמר בזו ובעל את זו צריכות שני גטין וחליצה
מאמר בזו וחלץ לזו הראשונה צריכה גט
B גט לזו וגט לזו צריכות הימנו חליצה
גט לזו ובעל את זו צריכה גט וחליצה
גט לזו ומאמר בזו צריכה גט וחליצה
גט לזו וחלץ לזו

אין אחר חליצה כלום

C (ה) חלץ וחלץ או חלץ ועשה מאמר נתן גט ובעל

או בעל ובעל או בעל ועשה מאמר נתן גט וחלץ

אין אחר חליצה כלום

D בין יבם אחד לשתי יבמות

בין שני יבמין ליבמה אחת

2 א

A (ב) כיצד

עשה מאמר ביבמתו ונתן לה גט צריכה הימנו חליצה
עשה מאמר וחליצה צריכה הימנו גט
עשה מאמר ובעל
הרי זו כמצותה

B (ג) נתן גט ועשה מאמר צריכה גט וחליצה

נתן גט ובעל צריכה גט וחליצה

נתן גט וחלץ

אין אחר חליצה כלום

C חלץ ועשה מאמר נתן גט ובעל

או בעל ועשה מאמר נתן גט וחלץ

אין אחר חליצה כלום

D אחת יבמה אחת ליבם אחד

ואחת שתי יבמות ליבם אחד

3

(ו) חלץ ועשה מאמר נתן גט ובעל או בעל ועשה מאמר ונתן גט וחלץ

אין אחר חליצה כלום בין בתחלה בין באמצע בין בסוף

והבעילה בזמן שהיא בתחלה אין אחריה כלום

באמצע ובסוף יש אחריה כלום

רבי נחמיה אומר

אחת בעילה ואחת חליצה בין בתחלה בין באמצע בין בסוף אין אחריהן כלום

א 1

(א) **הבא על יבמתו**

בין בשוגג בין במזיד בין באנס בין ברצון
אפלו הוא שוגג והיא מזידה הוא מזיד והיא שוגגת
הוא אנוס והיא לא אנוסה היא אנוסה והוא לא אנוס
אחד המערה ואחד הגומר
קנה

ולא חלק בין ביאה לביאה

א 2

A (ג) **אלמנה לכהן גדול**

גרשה וחלוצה לכהן הדיוט
מן הארוסין לא יאכלו בתרומה
רבי אלעזר ורבי שמעון מכשירין
נתגרשו או נתגרשו
מן הנשואין פסולות
מן הארוסין כשרות

B (ד) **כהן גדול לא ישא אלמנה**

בין אלמנה מן הארוסין
בין אלמנה מן הנשואין
ולא ישא את הבוגרת
רבי אלעזר ורבי שמעון מכשירין בבוגרת
C **לא ישא** את מכת עץ

א 3

A (ה) **כהן הדיוט לא ישא אילונית**

אלא אם כן יש לו אשה ובנים
רבי יהודה אומר
אף על פי שיש לו אשה ובנים לא ישא אילונית
שהיא זונה האמורה בתורה
וחכמים אומרים
אין זונה אלא גיורת ומשחררת ושנבעלה בעילת זנות
B (ו) **לא יבטל אדם מפריה ורביה**
אלא אם כן יש לו בנים
בית שמאי אומרים שני זכרים
ובית הלל אומרים זכר ונקבה
שנאמר זכר ונקבה בראם

ב 1

(ב) **וכן הבא על** אחת מכל העריות שבתורה או פסולות

כגון אלמנה לכהן גדול
גרשה וחלוצה לכהן הדיוט
ממזרת ונתינה לישראל
בת ישראל לממזר ולנתין
פסל

ולא חלק בין ביאה לביאה

ב 2

A **אסר את האלמנה****ונתמנה להיות כהן גדול**

יכנס
ומעשה ביהושע בן גמלא
שקדש את מרתא בת ביתוס
ומנהו המלך להיות כהן גדול
וכנסה

B **שומרת יבם שנפלה לפני כהן הדיוט****ונתמנה להיות כהן גדול**

אף על פי שעשה בה מאמר
הרי זה לא יכנס

C **כהן גדול** שמת אחיו חולץ ולא מיבם

ב 3

A **נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה**

אינו רשאי לבטל
גרשה מתרת לנשא לאחר
ורשאי השני לשהות עמה עשר שנים
ואם הפילה מונה משעה שהפילה

B **האיש מצוה על פריה ורביה** אבל לא האשה

רבי יוחנן בן ברוקא אומר
על שניהם הוא אומר
ויברך אתם אלהים ויאמר להם פרו ורבו

א 1

(א) אלמנה לכהן גדול
גרופה וחלוצה לכהן הדיוט
הכניסה לו עבדי מלוג ועבדי צאן ברזל
עבדי מלוג לא יאכלו בתרומה
עבדי צאן ברזל יאכלו
ואלו הן עבדי מלוג
אם מתו מתו לה ואם הותירו הותירו לה
אף על פי שהוא חייב במזונות
הרי אלו לא יאכלו בתרומה
ואלו הן עבדי צאן ברזל
אם מתו מתו לו ואם הותירו הותירו לו
הואיל והוא חייב באחריות
הרי אלו יאכלו בתרומה

א 2

(ג) בת ישראל שנסת לכהן ומת
והניחה מעברת
לא יאכלו עבדיה בתרומה
מפני חלקו של עבד
שהעבד פוסל ואינו מאכיל
דברי רבי יוסי
אמרו לו
מאחר שהעדת לנו על בת ישראל לכהן
אף בת כהן לכהן ומת והניחה מעברת
לא יאכלו עבדיה בתרומה
מפני חלקו של עבד

א 3

העבד פוסל משום ביאה
ואינו פוסל משום זרע
כיצד
בת ישראל לכהן בת כהן לישראל
וילדה הימנו בן
והלך הבן ונכבש על השפחה
וילדה הימנו בן
הרי זה עבד
היתה אם אביו בת ישראל לכהן
לא תאכל בתרומה
בת כהן לישראל תאכל בתרומה

ב 1

(ב) בת ישראל שנסת לכהן
והכניסה לו עבדים
בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל
הרי אלו יאכלו בתרומה

ב 2

(ד) העבד והיבם והארוסין והחרש
ובין תשע שנים ויום אחד
פוסלין ולא מאכילין
ספק שהוא בן תשע שנים ויום אחד
ספק שאינו
ספק הביא שתי שערות
ספק שלא הביא
נפל הבית עליו ועל בת אחיו
ואין ידוע אי זה מת ראשון
צרתה חולצת ולא מתיבמת

ב 3

ממזר פוסל ומאכיל
כיצד
בת ישראל לכהן ובת כהן לישראל
וילדה הימנו בת
והלכה הבת ונשאת לעבד או לגוי
וילדה הימנו בן
הרי זה ממזר
היתה אם אמו בת ישראל לכהן
תאכל בתרומה
בת כהן לישראל לא תאכל בתרומה

ג 1

ובת כהן שנסת לישראל
והכניסה לו
בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל
הרי אלו לא יאכלו בתרומה

ג 2

(ה) האונס והמפתה והשוטה
לא פוסלים ולא מאכילים
ואם אינם ראויין לבא בישראל
הרי אלו פוסלין
כיצד
ישראל שבא על בת כהן תאכל בתרומה
עברה לא תאכל בתרומה
נחתך העבר במעיה תאכל
כהן שבא על בת ישראל לא תאכל בתרומה
עברה לא תאכל ילדה תאכל
נמצא כחו שלבן גדול משלאב

ג 3

(ו) כהן גדול פעמים שהוא פוסל
כיצד
בת כהן לישראל
וילדה הימנו בת
והלכה הבת ונסת לכהן
וילדה הימנו בן
הרי זה ראוי להיות כהן גדול
עומד ומשמש על גבי המזבח
ומאכיל את אמו ופוסל את אם אמו
וזאת אומרת לא כבני כהן גדול
שהוא פוסלני מן התרומה

א 1

(א) הערל וכל הטמאים
לא יאכלו בתרומה
נשיהן ועבדיהן
יאכלו בתרומה

א 1

A (א) יש מתרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן
מתרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן
מתרות לאלו ולאלו ואסורות לאלו ולאלו
B אלו מתרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן
כהן הדיוט שנשא את האלמנה ויש לו אח כהן גדול
חלל שנשא כשרה ויש לו אח כשר
ישראל שנשא בת ישראל ויש לו אח ממזר
ממזר שנשא ממזרת ויש לו אח ישראל
מתרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן
C (ב) ואלו מתרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן
כהן גדול שקדש את האלמנה ויש לו אח כהן הדיוט
כשר שנשא חללה ויש לו אח חלל
ישראל שנשא ממזרת ויש לו אח ממזר
ממזר שנשא בת ישראל ויש לו אח ישראל
מתרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן
D אסורות לאלו ולאלו

כהן גדול שנשא את האלמנה ויש לו אח כהן גדול או כהן הדיוט
כשר שנשא חללה ויש לו אח כשר
ישראל שנשא ממזרת ויש לו אח ישראל
ממזר שנשא בת ישראל ויש לו אח ממזר
אסורות לאלו ולאלו
E ושאר כל הנשים מתרות לבעליהן וליבמיהן

א 2

(ד) בת ישראל מארסת לכהן
מעברת מכהן
שומרת יבם לכהן
וכן בת כהן לישראל
לא תאכל בתרומה

א 3

(ה) בת ישראל שנסת לכהן תאכל בתרומה
מת ולה הימנו בן תאכל בתרומה
נסת ללוי תאכל במעשר מת ולה הימנו בן תאכל במעשר
נסת לישראל לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר
מת ולה הימנו בן לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר
מת בנה מישראל תאכל במעשר
מת בנה מלוי תאכל בתרומה
מת בנה מכהן לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר

ב 1

A (ג) שניות מדברי סופרים
B שניה לבעל ולא שניה ליבם
אסורה לבעל ומתרת ליבם
C שניה ליבם ולא שניה לבעל
אסורה ליבם ומתרת לבעל
D שניה לזה ולזה אסורה לזה ולזה
אין לה לא כתבה ולא פרות
ולא מזונות ולא בלאות
והולד כשר
וכופין אותו להוציא
E אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט
ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר
יש להן כתבה

ג 2

בת לוי מארסת לכהן
מעברת מכהן
שומרת יבם לכהן
וכן בת כהן ללוי
לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר

ב 3

(ו) בת כהן שנשאת לישראל לא תאכל בתרומה
מת ולה הימנו בן לא תאכל בתרומה
נשאת ללוי תאכל במעשר מת ולה הימנו בן תאכל במעשר
נשאת לכהן תאכל בתרומה
מת ולה הימנו בן תאכל בתרומה
מת בנה מכהן לא תאכל בתרומה
מת בנה מלוי לא תאכל במעשר
מת בנה מישראל חוזרת לבית אביה
ועל זו נאמר ושבה אל בית אביה כנעוריה מלחם אביה תאכל

ב 2

בת ישראל מארסת ללוי
מעברת מלוי
שומרת יבם ללוי
וכן בת לוי לישראל
לא תאכל במעשר

א 1

(א) האשה שהלך בעלה למדינת הים
ובאו ואמרו לה מת בעליך ונסת
ואחר כך בא בעלה
תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה
ואין לה כתבה ולא פרות
ולא מזונות ולא בלאות
לא על זה ולא על זה
אם נטלה מזה ומזה תחזיר
והולד ממזר מזה ומזה
ולא זה וזה מטמאין לה
ולא זה וזה זכאין
לא במציאתה ולא במעשה ידיה
ולא בהפרת נדריה
היתה בת ישראל נפסלה מן הכהנה
ובת לוי מן המעשר
ובת כהן מן התרומה
ואין יורשים שלזה ויורשים שלזה
ואם מתו אחיו שלזה ואחיו שלזה
חולצין ולא מיבמין
רבי יוסי אומר
כתבתה על נכסי בעלה הראשון
רבי אלעזר אומר
הראשון זכאי במציאתה ובמעשה ידיה
ובהפרת נדריה
רבי שמעון אומר
ביאתה או חליצתה מאחיו שלראשון
פוטר צרתה ואין הולד ממנו ממזר
ואם נסת שלא ברשות מתרת לחזור לו
(ב) נסת על פי בית דין
תצא ופטורה מן הקרבן
לא נסת על פי בית דין
תצא וחיבת בקרבן
יפה כח בית דין שפטורה מן הקרבן
הורוה בית דין לנשא והלכה וקלקלה
חיבת בקרבן שלא התורה אלא לנשא

א 2

A (ו) בן תשע שנים ויום אחד
הוא פוסל על ידי אחין
והאחים פוסלין על ידו
אלא שהוא פוסל תחלה
והאחין פוסלין תחלה וסוף
B כיצד
בן תשע שנים ויום אחד
שבא על יבמתו
פסל על ידי אחין
באו עליה אחין ועשו בה מאמר
נתנו גט או חלצו
פסלו על ידו

ב 1

(ג) האשה שהלך בעלה ובנה למדינת הים
ובאו ואמרו לה מת בעליך
ואחר כך מת בנך
ונשאת ואחר כך אמרו לה
חלוף היו הדברים
תצא והולד הראשון והאחרון ממזר
אמרו לה מת בנך ואחר כך מת בעליך
ונתיבמה ואחר כך אמרו לה
חלוף היו הדברים
תצא והולד הראשון והאחרון ממזר
אמרו לה מת בעליך ונסת
ואחר כך אמרו לה קים היה ומת
תצא
והולד הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר
אמרו לה מת בעליך ונתקדשה
ואחר כך בא בעלה
מתרת לחזור לו
אף על פי שנתן לה האחרון גט
לא פסלה מן הכהנה
את זו דרש רבי אלעזר בן מתיא
ואשה גרושה מאישה
ולא מאיש שאינו אישה

ב 2

A (ז) בן תשע שנים ויום אחד
שבא על יבמתו
ואחר כך בא עליה אחיו
שהוא בן תשע שנים ויום אחד
פסל על ידו
רבי שמעון אומר לא פסל
B (ח) בן תשע שנים ויום אחד
שבא על יבמתו
ואחר כך בא על צרתה
פסל על ידי עצמו
רבי שמעון אומר לא פסל

ג 1

(ד) מי שהלכה אשתו למדינת הים
ובאו ואמרו לו מתה אשתך
ונשא את אחותה ואחר כך באת אשתו
מתרת לחזור לו
הוא מתר בקרובות שניה
והשניה מתרת בקרוביו
ואם מתה הראשונה מתר בשניה
אמרו לו מתה אשתך ונשא את אחותה
ואחר כך אמרו לו קימת היתה ומתה
הולד הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר
רבי יוסי אומר
כל שפוסל על ידי אחרים
פוסל על ידי עצמו
וכל שאינו פוסל על ידי אחרים
אינו פוסל על ידי עצמו
(ה) אמרו לו מתה אשתך
ונשא אחותה מאביה
מתה ונשא אחותה מאמה
מתה ונשא אחותה מאביה
מתה ונשא אחותה מאמה
ונמצאו כלן קימות
מתר בראשונה בשלישית ובחמישית
ופוטרות צרותיהן
ואסור בשניה וברביעית
ואין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה
ואם בא על השניה לאחר מיתת הראשונה
מתר בשניה וברביעית
ופוטרות צרותיהן
ואסור בשלישית ובחמישית
ואין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה

ג 2

A בן תשע שנים ויום אחד
שבא על יבמתו ומת
חולצת ולא מתיבמת
נשא אשה ומת הרי זו פטורה
B (ט) בן תשע שנים ויום אחד
שבא על יבמתו
ומשהגדיל נשא אשה אחרת ומת
אם לא ידע את הראשונה משהגדיל
הראשונה חולצת ולא מתיבמת
והשניה או חולצת או מתיבמת
רבי שמעון אומר
מיבם לאיזו שירצה וחולץ לשניה
אחד שהוא בן תשע שנים ויום אחד
ואחד שהוא בן עשרים שנה
שלא הביא שתי שערות

1 א (א) נושאין על האנוסה ועל המפתה

1 ב האונס והמפתה על הנשואה חיב

1 ג נושא אדם אנוסה אביו ומפתה אביו
אנוסת בנו ומפתת בנו
רבי יהודה אוסר
באנוסת אביו ומפתת אביו

2 (ב) הגיורת שנתגירו בניה עמה לא חולצין ולא מיבמין
אפלו הורתו שלראשון שלא בקדשה ולדתו בקדשה והשני הורתו ולדתו בקדשה
וכן שפחה שנשתחררו בניה עמה

3 א (ג) חמש נשים שנתערבו ולדותיהן
הגדילו התערבות ונשאו נשים ומתו
ארבעה חולצין לאחת ואחד מיבם אותה
הוא ושלשה חולצים לאחרת ואחד מיבם
נמצאו ארבע חליצות ויבום לכל אחת ואחת

3 ב (ד) האשה שנתערב ולדה בולד כלתה
הגדילו התערבות ונשאו נשים ומתו
בני הכלה חולצין ולא מיבמין
שהוא ספק אשת אחיו ספק אשת אחי אביו
ובני הזקנה או חולצין או מיבמין
שהוא ספק אשת אחיו ואשת בן אחיו
מתו הכשרים בני התערבות לבני הזקנה חולצין ולא מיבמין
שהוא ספק אשת אחיו ואשת אחי אביו
ובני הכלה אחד חולץ ואחד מיבם

4 (ה) כהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה
הרי אלו אוכלים בתרומה וחולקים חלק אחד בגרן ואינן מטמאין למתים ואינן נושאין נשים
בין כשרות בין פסולות
הגדילו התערבות ושחררו זה את זה
נושאין נשים ראיות לכהנה ואינן מטמאין למתים ואם נטמאו אינן סופגין את הארבעים
ואינן אוכלים בתרומה ואם אכלו אינן משלמין קרן וחמש ואינן חולקין על הגרן ומוכרין
את התרומה והדמים שלהם
ואינן חולקין בקדשי המקדש ואין נותנין להם קדשים ואין מוציאין את שלהם מידם
ופטורין מן הזרוע ומן הלחיים ומן הקיבה ובכורן יהא רועה עד שיסתאב
ונותנין עליהן חמרי כהנים וחמרי ישראלים

5 א (ו) מי שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים
ונשאת וילדה
ואין ידוע אם בן תשעה לראשון
אם בן שבעה לאחרון
היו לה בנים מן הראשון ובנים מן השני
חולצין ולא מיבמין
וכן הוא להם חולץ ולא מיבם
היו לו אחים מן הראשון ואחים מן השני
שלא מאותה האם
הוא חולץ ומיבם
והם אחד חולץ ואחד מיבם

5 ב (ז) היה אחד ישראל ואחד כהן
נושא אשה ראויה לכהן
ואינו מטמא למתים
ואם נטמא אינו סופג את הארבעים
ואינו אוכל בתרומה
אם אכל אינו משלם קרן וחמש
ואינו חולק על הגרן
ומוכר התרומה והדמים שלו
ואינו חולק בקדשי המקדש
ואין נותנין לו את הקדשים
ואין מוציאין את שלו מידו
ופטור מן הזרוע ומן הלחיים ומן הקיבה
ובכורו יהא רועה עד שיסתאב
ונותנין עליו חמרי כהנים וחמרי ישראלים

5 ג היו שניהם כהנים
הוא אונן עליהם
והם אוננים עליו
הוא אינו מטמא להם
והם אינן מטמאין לו
הוא אינו יורש אותן
אבל הם יורשין אותו
ופטור על מכתו ועל קללתו שלזה ושלזה
ועולה במשמרו שלזה ושלזה
ואינו חולק
אם היו שניהם במשמר אחד
נוטל חלק אחד

1

(א) מצות חליצה

בשלשה דינין ואפלו שלשתן הדיוטות

ב 2

A (ג) חליצה ורקקה אבל לא קראה
חליצתה כשרה

B קראה ורקקה אבל לא חליצה
חליצתה פסולה

C חליצה וקראה אבל לא רקקה
רבי אליעזר אומר

חליצתה פסולה

רבי עקיבא אומר

חליצתה כשרה

D אמר רבי אליעזר

ככה יעשה

כל דבר שהוא מעשה מעכב

אמר לו רבי עקיבא

משם ראה

ככה יעשה לאיש

כל דבר שהוא מעשה באיש

א 2

A חליצה במנעל חליצתה כשרה
באנפילין חליצתה פסולה

בסנדל שיש לו עקב כשר

ושאין לו עקב פסול

מן הארכבה ולמטה חליצתה כשרה

מן הארכבה ולמעלה חליצתה פסולה

B (ב) חליצה בסנדל שאינו שלו

או בסנדל שלעץ

או בשלשמאל בימין

חליצתה כשרה

C חליצה בגדול שהוא יכול להלך בו

או בקטן שהוא חופה את רב רגלו

חליצתה כשרה

D חליצה כלילה חליצתה כשרה

ורבי אליעזר פוסל

בשמאל חליצתה פסולה

ורבי אליעזר מכשיר

3

(ו) מצות חליצה

בא הוא ויבמתו לבית דין והן משיאין לו עצה ההוגנת לו שנאמר וקראו לו זקני עירו
ודברו אליו

והיא אומרת מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי

והוא אומר לא חפצתי לקחתה

ובלשון הקדש היו אומרים ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחליצה נעלו מעל רגלו וירקה
בפניו

רק הנראה לדינים

וענתה ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו

עד כאן היו מקריין

וכשהקרא רבי הרקנוס תחת האלה בכפר עיטם וגמר את כל הפרשה החזקו להיות גומריין כל
הפרשה

ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל

מצוה בדינין ולא מצוה בתלמידים

רבי יהודה אומר

מצוה על כל העומדים שם לומר חלוץ הנעל חלוץ הנעל חלוץ הנעל

ג 2

A (ד) החרש שנחליץ והחרשת שחליצה
והחולצת לקטן

חליצתה פסולה

B קטנה שחליצה תחליץ משתגדיל

ואם לא חליצה

חליצתה פסולה

C (ה) חליצה בשנים או בשלשה

ונמצא אחד מהן קרוב או פסול

חליצתה פסולה

רבי שמעון ורבי יוחנן הסנדלר מכשירין

D ומעשה באחד שחליץ בינו לבינה

בבית האסורין

ובא מעשה לפני רבי עקיבא והכשיר

א 1

(א) בית שמאי אומרים
אין ממאנין אלא ארוסות
ובית הלל אומרים ארוסות ונשואות
בית שמאי אומרים בבעל ולא ביבם
ובית הלל אומרים בבעל וביבם
בית שמאי אומרים בפניו
ובית הלל אומרים בפניו ושלא בפניו
בית שמאי אומרים בבית דין
ובית הלל אומרים בבית דין ושלא בבית דין
אמרו להן בית הלל לבית שמאי
ממאנת והיא קטנה
אפלו ארבעה וחמשה פעמים
אמרו להן בית שמאי אין בנות ישראל הפקר
אלא ממאנת וממתנת
עד שתגדיל ותמאן ותנשא

א 2

(ד) הממאנת באיש
הוא מתר בקרובותיה והיא מתרת בקרוביו
ולא פסלה מן הכהונה
נתן לה גט הוא אסור בקרובותיה
והיא אסורה בקרוביו ופסלה מן הכהונה
נתן לה גט והחזירה מאנה בו ונשאת לאחר
ונתארמלה או נתגרשה מתרת לחזור לו
מאנה בו והחזירה נתן לה גט ונשאת לאחר
ונתארמלה או נתגרשה אסורה לחזור לו
זה הכלל גט אחר מאון אסורה לחזור לו
מאון אחר גט מתרת לחזור לו

א 3

(ז) שני אחין
נשואין לשתי יתומות קטנות
ומת בעלה שלאחת מהן
תצא משום אחות אשה
וכן שתי חרשות
גדולה וקטנה
מת בעלה שלקטנה
תצא הקטנה משום אחות אשה
מת בעלה שלגדולה
רבי אליעזר אומר
מלמדין את הקטנה שתמאן בו
רבן גמליאל אומר
אם מאנה מאנה
ואם לאו תמתין עד שתגדיל
ותצא הלזו משום אחות אשה
רבי יהושע אומר
אי לו על אשתו ואי לו על אשת אחיו
מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה

א 4

(יב) יבם קטן שבא על יבמה קטנה
יגדלו זה עם זה
בא על יבמה גדולה
תגדלנו

ב 1

(ב) איזו היא קטנה שצריכה למאן
כל שהשיאוה אמה ואחיה לדעתה
השיאוה שלא לדעתה אינה צריכה למאן
רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר
כל תינוקת שאינה יכולה לשמר קדושיה
אינה צריכה למאן

ב 2

(ה) הממאנת באיש
ונשאת לאחר וגרשה
לאחר ומאנה בו
לאחר וגרשה
לאחר ומאנה בו
כל שיצאת הימנו בגט אסורה לחזור לו
במאון מתרת לחזור לו

ב 3

(ח) מי שהיה נשוי לשתי יתומות קטנות ומת
ביאתה או חליצתה שלאחת מהן
פוטרת צרתה
וכן שתי חרשות
קטנה וחרשת
אין ביאת אחת מהן פוטרת צרתה
פקחת וחרשת
ביאת הפקחת פוטרת את החרשת
ואין ביאת החרשת פוטרת את הפקחת
גדולה וקטנה
ביאת הגדולה פוטרת את הקטנה
ואין ביאת הקטנה פוטרת את הגדולה

ב 4

היבמה
שאמרה בתוך שלשים יום לא נבעלתי
כופין אותו שיחליץ לה
לאחר שלשים יום מבקשים הימנו שיחליץ לה
ובזמן שהוא מודה אפלו לאחר שנים עשר חדש
כופין אותו שיחליץ לה

ג 1

רבי אליעזר אומר
אין מעשה קטנה כלום אלא כמפתה
בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה
בת כהן לישראל תאכל בתרומה
(ג) רבי אליעזר בן יעקב אומר
כל עכבה שהיא מן האיש
כאלו היא אשתו
וכל עכבה שאינה מן האיש
כאלו אינה אשתו

ג 2

(ו) המגרש את האשה והחזירה
מתרת ליבם
ורבי אליעזר אוסר
וכן המגרש את היתומה והחזירה
מתרת ליבם
ורבי אליעזר אוסר
קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה
כיתומה בחיי האב
החזירה דברי הכל אסורה ליבם

ג 3

(ט) מי שהיה נשוי לשתי יתומות קטנות ומת
בא היבם על הראשונה וחזר ובא על על השניה
או שבא אחיו על השניה
לא פסל את הראשונה
וכן שתי חרשות
קטנה וחרשת
בא היבם על הקטנה וחזר ובא על החרשת
או שבא אחיו על החרשת
לא פסל את הקטנה
בא היבם על החרשת וחזר ובא על הקטנה
או שבא אחיו על הקטנה פסל את החרשת
(י) פקחת וחרשת
בא היבם על הפקחת וחזר ובא על החרשת
או שבא אחיו על הפקחת פסל את החרשת
לא פסל את הפקחת
בא היבם על החרשת וחזר ובא על הפקחת
או שבא אחיו על הפקחת פסל את החרשת
(יא) גדולה וקטנה
בא היבם על הגדולה וחזר ובא על הקטנה
או שבא אחיו על הקטנה
לא פסל את הגדולה
בא היבם על הקטנה וחזר ובא על הגדולה
או שבא אחיו על הגדולה פסל את הקטנה
רבי אלעזר אומר
מלמדין את הקטנה שתמאן בו

ג 4

(יג) הנודרת הנאה מיבמה
בחיי בעלה
כופין אותו שיחליץ לה
לאחר מיתת בעלה מבקשין הימנו שיחליץ לה
ואם נתכוונה לכך אפלו בחיי בעלה
מבקשין הימנו שיחליץ לה

א 1

A (א) חרש שנשא פקחת ופקח שנשא חרשת
אם רצה יוציא ואם רצה יקים
B כשם שהוא כונס ברמיזה כך הוא מוציא ברמיזה

ב 1

A פקח שנשא פקחת ונתחרשה
אם רצה יוציא ואם רצה יקים
נשתטית לא יוציא
נתחרש הוא או נשתטה אינו מוציא עולמית
אמר רבי יוחנן בן נורי
מפני מה האשה שנתחרשה יוצאה והאיש שנתחרש אינו מוציא
אמרו לו אינו דומה האיש המגרש לאשה המתגרשת
שהאשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה
והאיש אינו מוציא אלא לרצונו
B (ב) העיד רבי יוחנן בן גדרה על החרשת שהשיאה אביה
שהיא יוצאה בגט
אמרו לו אף זו כיוצא בה

2

(ג) שני אחים חרשים נשואים לשתי אחיות חרשות או לשתי אחיות פקחות או לשתי אחיות אחת
חרשת ואחת פקחת
או שתי אחיות חרשות נשואות לשני אחים פקחים או לשני אחים חרשין או לשני אחין אחד
חרש ואחד פקח
הרי אלו פטורות מן החליצה ומן היבום ואם היו נכריות יכנסו ואם רצו להוציא יוציאו

א 3

A (ד) שני אחים אחד חרש ואחד פקח
נשואים לשתי אחיות פקחות
מת חרש בעל הפקחת מה יעשה פקח בעל הפקחת
תצא משום אחות אשה
מת פקח בעל הפקחת מה יעשה חרש בעל הפקחת
מוציא אשתו בגט ואשת אחיו אסורה לעולם
B שני אחים פקחים
נשואים לשתי אחיות אחת חרשת ואחת פקחת
מת פקח בעל החרשת מה יעשה פקח בעל הפקחת
תצא משום אחות אשה
מת פקח בעל הפקחת מה יעשה פקח בעל החרשת
מוציא את אשתו בגט ואת אשת אחיו בחליצה
C שני אחים אחד חרש ואחד פקח
נשואים לשתי אחיות אחת חרשת ואחת פקחת
מת חרש בעל החרשת מה יעשה פקח בעל הפקחת
תצא משום אחות אשה
מת פקח בעל הפקחת מה יעשה חרש בעל חרשת
מוציא אשתו בגט ואשת אחיו אסורה לעולם

ב 3

A שני אחים אחד חרש ואחד פקח
נשואים לשתי נכריות פקחות
מת חרש בעל הפקחת מה יעשה פקח בעל הפקחת
או חולץ או מיבם
מת פקח בעל הפקחת מה יעשה חרש בעל הפקחת
כונס ואינו מוציא לעולם
B שני אחים פקחים
נשואים לשתי נכריות אחת פקחת ואחת חרשת
מת פקח בעל החרשת מה יעשה פקח בעל הפקחת
כונס ואם רצה להוציא יוציא
מת פקח בעל הפקחת מה יעשה פקח בעל החרשת
או חולץ או מיבם
C שני אחים אחד חרש ואחד פקח
נשואים לשתי נכריות אחת חרשת ואחת פקחת
מת חרש בעל החרשת מה יעשה פקח בעל הפקחת
כונס ואם רצה להוציא יוציא
מת פקח בעל הפקחת מה יעשה חרש בעל החרשת
כונס ואינו מוציא לעולם

א 1

(א) האשה שהלכה היא ובעלה
למדינת הים
שלום בינו לבינה ושלום בעולם
ובאת ואמרה מת בעלי תנשא
מת בעלי תתיבם
שלום בינו לבינה ומלחמה בעולם
קטטה בינו לבינה ושלום בעולם
ובאת ואמרה מת בעלי אינה נאמנת
רבי יהודה אומר לעולם אינה נאמנת
אלא אם כן באת בוכה ובגדיה קרועין
אמרו לו אחת זו ואחת זו תנשא

א 2

A (ו) האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים
ובאה ואמרה מת בעלי
תנשא ותטל כתבתה וצרתה אסורה
היתה בת ישראל לכהן תאכל בתרומה דברי רבי טרפון
רבי עקיבא אומר אין זו דרך מוציאתה מידי עברה
עד שתהא אסורה לנשא ואסורה מלאכול בתרומה
B (ז) אמרה מת בעלי ואחר כך מת חמי
תנשא ותטל כתבתה וחמותה אסורה
היתה בת ישראל לכהן תאכל בתרומה דברי רבי טרפון
רבי עקיבא אומר אין זו דרך מוציאתה מידי עברה
עד שתהא אסורה לנשא ואסורה מלאכול בתרומה

א 3

(ח) האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים
ובנה עמהם
ובאה ואמרה מת בעלי ואחר כך מת בני
נאמנת
מת בני ואחר כך מת בעלי
אינה נאמנת
וחוששים לדבריה וחולצת ולא מתיבמת

ב 1

(ב) בית הלל אומרים
לא שמענו אלא בבאה מן הקציר
ובאותה מדינה וכמעשה שהיה
אמרו להן בית שמאי
אחת הבאה מן הקציר
ואחת הבאה מן הזיתים
ואחת הבאה מן הבציר
ואחת הבאה ממדינה למדינה
לא דברו חכמים בקציר אלא בהוה
חזרו בית הלל להורות כבית שמאי

ב 2

A קדש אחת מחמש נשים ואין ידוע איזו קדש
כל אחת אומרת אותי קדש
נותן גט לכל אחת ואחת ומניח כתבה ביניהן ומסתלק
דברי רבי טרפון
רבי עקיבא אומר אין זו דרך מוציאתו מידי עברה
עד שיתן גט וכתבה לכל אחת ואחת
B גזל אחד מחמשה ואין ידוע לאיזה גזל
כל אחד אומר אותי גזל
מניח את הגזלה ביניהן ומסתלק דברי רבי טרפון
רבי עקיבא אומר אין זו דרך מוציאתו מידי עברה
עד שישלם גזלה לכל אחד ואחד

ג 1

(י) נתן לי יבם במדינת הים
אמרה מת בעלי ואחר כך מת יבמי
יבמי ואחר כך בעלי
נאמנת
הלכה היא ובעלה ויבמה למדינת הים
אמרה מת בעלי ואחר כך מת יבמי
יבמי ואחר כך בעלי
אינה נאמנת
שאין האשה נאמנת לומר מת יבמי שתנשא
ולא מתה אחותי שתכנס לביתו
ואין האיש נאמן לומר מת אחי שייבם אשתו
ולא מתה אשתי שישא את אחותה

ג 3

(ט) נתן לי בן במדינת הים
ואמרה מת בני ואחר כך מת בעלי
נאמנת
מת בעלי ואחר כך מת בני
אינה נאמנת
וחוששים לדבריה וחולצת ולא מתיבמת

א 1

(א) האשה שהלך בעלה וצרתה למדינת הים
ובאו ואמרו לה **מת בעליך**
לא תנשא ולא תתיבם עד שתדע שמא מעברת היא צרתה
היתה לה חמות אינה חוששת
יצתה מלאה חוששת
רבי יהושע אומר
אינה חוששת

א 2

A (ג) אין מעידין אלא על פרצוף הפנים עם החטם
אף על פי שיש סימנין בגופו ובכליו
B אין מעידין אלא עד שתצא נפשו
ואפלו ראוהו מגיד וצלוהו והחיה אוכלת בו
C אין מעידין אלא עד שלשה ימים
רבי יהודה בן בבא אומר
לא כל האדם
ולא כל המקומות
ולא כל השעות שוין

א 2

A (ג) אין מעידין אלא על פרצוף הפנים עם החטם
אף על פי שיש סימנין בגופו ובכליו
B אין מעידין אלא עד שתצא נפשו
ואפלו ראוהו מגיד וצלוהו והחיה אוכלת בו
C אין מעידין אלא עד שלשה ימים
רבי יהודה בן בבא אומר
לא כל האדם
ולא כל המקומות
ולא כל השעות שוין

א 3

A (ה) אפלו שמע מן הנשים אומרות מת איש פלוני דיו
רבי יהודה אומר
אפלו שמע מן התינוקות אומרים
הרי אנו הולכין לספוד ולקבור את איש פלוני
B בין שהוא מתכון ובין שאינו מתכון
רבי יהודה בן בבא אומר
בישראל עד שיהא מתכון
ובגוי אם היה מתכון אין עדותו עדות

א 4

(ז) אמר רבי עקיבא
כשירדתי לנהרדעא לעבר השנה
מצאתי נחמיה איש בית דלי
אמר לי
שמעתי שאין משיאין את האשה בארץ ישראל על פי עד אחד
אלא **רבי יהודה בן בבא**
ונומיתי לו כן הדברים
אמר לי אמר להם משמי
אתם יודעים שהמדינה משבשת בגיסות
מקבלני מרבן גמליאל הזקן
שמיאין את האשה על פי עד אחד
וכשבאתי והרציתי הדברים לפני רבן גמליאל שמח לדברי
ואמר מצאנו חבר לרבי יהודה בן בבא
מתוך הדברים נזכר רבן גמליאל שנהרגו הרוגים בתל ארזא
והשיא רבן גמליאל הזקן נשותיהם על פי עד אחד
(והחזקו להיות משיאין על פי עד אחד)

ב 1

(ב) שתי יבמות זו אומרת **מת בעלי** וזו אומרת מת בעלי
זו אסורה מפני בעלה שלזו וזו אסורה מפני בעלה שלזו
לזו עדים ולזו אין עדים
את שיש לה עדים אסורה ואת שאין לה עדים מתרת
לזו בנים ולזו אין בנים
את שיש לה בנים מתרת ואת שאין לה בנים אסורה
נתיבמו ומתו היבמין אסורות להנשא
רבי אלעזר אומר
הואיל והתרו ליבמין התרו לכל אדם

ב 2

A (ד) נפל למים בין שיש להן סוף בין שאין להן סוף וזו אסורה מפני בעלה
שלזו וזו אסורה מפני בעלה שלזו
לזו עדים ולזו אין עדים
את שיש לה עדים אסורה ואת שאין לה עדים מתרת
לזו בנים ולזו אין בנים
את שיש לה בנים מתרת ואת שאין לה בנים אסורה
נתיבמו ומתו היבמין אסורות להנשא
רבי אלעזר אומר
הואיל והתרו ליבמין התרו לכל אדם

ב 2

A (ד) נפל למים בין שיש להן סוף בין שאין להן סוף
אשתו אסורה
אמר רבי מאיר
מעשה באחד שנפל לבור הגדול ועלה לאחר שלשה ימים
B אמר רבי יוסי
מעשה בסומא שירד לטבול במערה וירד מושכו אחריו
ושהו כדי שתצא נפשו והשיאו נשותיהם
C ושוב מעשה בעסיא באחד
ששללוהו לים ולא עלה בידם אלא רגלו
אמרו חכמים

ב 3

A (ו) מעידין לאור הנר ולאור הלבנה
ומשיאין על פי בת קול
מעשה באחד שעמד על ראש ההר ואמר
איש פלוני בן פלוני ממקום פלוני מת
הלכו ולא מצאו שם אדם והשיאו את אשתו
B ושוב מעשה בצלמון באחד שאמר
אני איש פלוני בן איש פלוני נחש והרי אני מת
והלכו ולא הכירוהו והשיאו את אשתו

ב 4

והחזקו להיות משיאין עד מפי עד
מפי עבד מפי אשה מפי שפחה
רבי אליעזר ורבי יהושע אומרים
אין משיאין את האשה על פי עד אחד
רבי עקיבא אומר
לא על פי אשה ולא על פי עבד ולא על פי שפחה
ולא על פי קרובים
אמרו לו מעשה בבני לוי שהלכו לצער עיר התמרים
וחלה אחד מהם בדרך והניחוהו בפנדק
ובחזרתם אמרו לפנדקית איה חברנו
אמרה להם מת וקברתיו
והשיאו את אשתו
אמרו לו ולא תהא כהנת כפנדקית
אמר להם לכשתהא הפנדקית נאמנת
הפנדקית הוציאה להם
מקלו ותרמילו וספר תורה שהיה בידו

1

(א) בתולה נשאת ליום הרביעי ואלמנה ליום החמישי
שפעמים בשבת בתי דינין יושבין בעירות ביום השני וביום החמישי
שאם היה לו טענת **בתולים** היה משכים לבית דין

ב2

A (ג) הגדול שבא על הקטנה והקטן שבא על הגדולה ומכת עץ

כתבתן מאתים דברי רבי מאיר

וחכמים אומרים מכת עץ כתבתה מנה

B (ד) בתולה אלמנה גרושה וחלוצה מן הנשואין

כתבתן מנה ואין להן טענת בתולים

C הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגירו ושנתחררו

יתרות על בנות שלש שנים ויום אחד

כתבתן מנה ואין להן טענת בתולים

ג3

בית דין שלכהנים

היו גובין לבתולה ארבע מאות זוז

ולא מחו בידם חכמים

ב4

A (ח) ראוה מדברת עם אחד בשוק

אמרו לה מה טיבו שלה

איש פלוני וכהן הוא

רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת

ורבי יהושע אומר לא מפיה אנו חייין

אלא הרי זו בחזקת בעולה לנתין ולממזר

עד שתביא ראיה לדבריה

B (ט) היתה מעברת

ואמרו לה מה טיבו שלעבר זה

מאיש פלוני וכהן הוא

רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת

רבי יהושע אומר לא מפיה אנו חייין

אלא הרי זו בחזקת מעברת לנתין ולממזר

עד שתביא ראיה לדבריה

ב3

אחת אלמנת ישראל

ואחת אלמנת כהן

כתבתן מנה

א3

(ה) האוכל אצל חמיו ביהודה שלא בעדים

אינו יכול לטעון טענת **בתולים**

מפני שמת אחד עמה

א4

A (ו) הנושא את האשה ולא מצא לה **בתולים**

היא אומרת משארסתי נאנסתי ונסתחפה שדך

והלה אומר לא כי

אלא עד שלא ארסתיך והיה מקחי מקח טעות

רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת

רבי יהושע אומר לא מפיה אנו חייין

אלא הרי זו בחזקת בעולה עד שלא תתארס והטעתו

עד שתביא ראיה לדבריה

B (ז) היא אומרת מכת עץ אני

והוא אומר

לא כי אלא דרוסת איש את

רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת

ורבי יהושע אומר לא מפיה אנו חייין

אלא הרי זו בחזקת דרוסת איש

עד שתביא ראיה לדבריה

5

(י) אמר רבי יוסי

מעשה בתינוקת שירדה למלאות מים מן העין ונאנסה

אמר רבי יוחנן בן נורי

אם רוב אנשי העיר משיאין לכהנה הרי זו תנשא **לכהנה**

אשה

א1

(א) **האשה** שנתארמלה או שנתגרשה היא אומרת בתולה נשאתני והוא אומר לא כי אלא אלמנה נשאתיך **אם יש עדים** שיצאת בהינומא וראשה פרוע כתבתה מאתים רבי יוחנן בן ברוקה אומר אף חלוק קליות ראייה

א2

A (ה) **האשה שאמרה** אשת איש הייתי וגרשה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר **ואם יש עדים** שהיתה אשת איש והיא אומרת גרשה אני אינה נאמנת B **אמרה** נשביתי וטהורה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר **ואם יש עדים** שנשבת והיא אומרת טהורה אני אינה נאמנת **ואם משנשאת** באו עדים הרי זו לא תצא

א3

A (ט) **האשה** שנחבשה בידי גוים על ידי ממון מתרת לבעלה על ידי נפשות אסורה לבעלה B **עיר שכבשה כרקום** כל כהנות שנמצאו בתוכה פסולות **ואם יש להן עדים** **אפלו עבד אפלו שפחה** **הרי אלו נאמנים**

עדות עצמית

ב1

(ב) ומודה רבי יהושע באומר לחברו שדה זו שלאבך היתה ולקחתיה הימנו שהוא נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר **ואם יש עדים** שהיא שלאביו והוא אומר לקחתיה הימנו אינו נאמן

ב2

A (ו) שתי נשים שנשבו זאת **אומרת** נשביתי וטהורה אני וזאת אומרת נשביתי וטהורה אני אינן נאמנות **ובזמן שהן מעידות זו את זו** **הרי אלו נאמנות** B (ז) וכן שני אנשים זה אומר **כהן** אני וזה אומר **כהן** אני אינן נאמנים **ובזמן שהן מעידין זה את זה** **הרי אלו נאמנים**

ב3

A **ואין אדם נאמן** על ידי עצמו B אומר רבי זכריה בן הקצב המעון הזה לא זוהי ידה מתוך ידי **משעה שנכנסו הגוים לירושלים** ועד שיצאו אמרו לו אין אדם מעיד על ידי עצמו

עדות

ג1

A (ג) העדים שאמרו **כתב ידנו הוא זה** אבל אנוסים היינו **קטנים היינו פסולי עדות היינו** **הרי אלו נאמנים** **ואם יש עדים** שהוא **כתב ידם** או שהיה **כתב ידם** יוצא **ממקום** אחר אינן נאמנים B (ד) זה אומר **זה כתב ידי** וזה **כתב ידו** שלחברי וזה אומר **זה כתב ידי** וזה **כתב ידו** שלחברי הרי אלו נאמנים C זה אומר **זה כתב ידי** וזה אומר **זה כתב ידי** צריכים לצרף עמהם אחר דברי רבי וחכמים אומרים אינן צריכים לצרף עמהם אחר אלא נאמן אדם לומר **זה כתב ידי**

ג2

A (ח) רבי יהודה אומר אין מעלין **לכהנה** על פי עד אחד אמר רבי אלעזר אימתי במקום שיש עוררין אבל במקום שאין עוררין **מעלין לכהנה על פי עד אחד** B רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי שמעון בן הסגן **מעלין לכהנה על פי עד אחד**

ג3

A (י) ואלו נאמנים להעיד בגדלן מה שראו בקטנן נאמן אדם לומר **זה כתב ידו** שלאבא **וזה כתב ידו** שלרבי **וזה כתב ידו** שלאחי זכור הייתי בפלונית שיצתה בהינומא וראשה פרוע ושהיה איש פלוני יוצא מבית הספר לטבול לאכול בתרומה ושהיה חולק עמנו על הגרן **והמקום** הזה בית הפרס ועד כאן היינו באין בשבת B אבל **אין אדם נאמן** לומר דרך היה לפלוני במקום הזה מעמד ומספר היה לפלוני במקום הזה

א1

(א) אלו נערות שיש להן קנס
הבא על הממזרת ועל הנתינה ועל הכותית
הבא על הגיורת ועל השבויה ועל השפחה
שנפדו ושנתגירו ושנשתחררו
פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד
הבא על אחותו ועל אחות אביו
ועל אחות אמו ועל אחות אשתו
ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו
ועל הנדה
יש להן קנס
אף על פי שהן בהכרת
אין בהן מיתת ביתדין

א2

(ד) המפתה נותן שלושה דברים
והאונס ארבעה
המפתה נותן בשת ופגם וקנס
מוסיף עליו האונס שנותן את הצער
מה בין האונס למפתה
האונס נותן את הצער
והמפתה אינו נותן את הצער
האונס נותן מיד והמפתה לכשיוציא
האונס שותה בעציצו
והמפתה אם רצה להוציא מוציא

א3

A (ז) אי זו היא בשת
הכל לפי המביש והמתביש
B פגם
רואין אותה כאלו היא שפחה נמכרת
כמה היתה יפה וכמה היא יפה
C קנס שוה בכל אדם
D וכל שיש לו קצבה מן התורה
שוה בכל אדם

ב1

(ב) ואלו שאין להן קנס
הבא על הגיורת ועל השבויה ועל השפחה
שנפדו ושנתגירו ושנשתחררו
יתרות על בנות שלש שנים ויום אחד
רבי יהודה אומר
שבויה שנפדת הרי היא בקדשתה
אף על פי שהיא גדולה
הבא על בתו על בת בתו על בת בנו
על בת אשתו על בת בנה על בת בתה
אין להן קנס מפני שמתחייב בנפשו
שמיתתו בידי בית דין
וכל המתחייב בנפשו אינו משלם ממון
שנאמר ולא יהיה אסון ענוש יענש

ב2

(ה) כיצד שותה בעציצו
אפלו היא חגרת אפלו היא סומא
ואפלו היא מכת שחין
נמצא בה דבר ערוה
או שאינה ראויה לבא בישראל
אינו רשאי לקימה
שנאמר ולו תהיה לאשה
אשה הראויה לו

ב3

A (ח) כל מקום שיש מכר אין קנס
וכל מקום שיש קנס אין מכר
B קטנה יש לה מכר ואין לה קנס
C נערה יש לה קנס ואין לה מכר
D הבוגרת אין לה לא מכר ולא קנס

ג1

(ג) נערה שנתארסה ונתגרשה
רבי יוסי הגלילי אומר
אין לה קנס
רבי עקיבא אומר
יש לה קנס וקנסה לעצמה

ג2

(ו) יתומה שנתארסה ונתגרשה
רבי אלעזר אומר
המפתה פטור והאונס חייב

ג3

A (ט) האומר פתיתי את בתו שלפלוני
משלם בשת ופגם על פי עצמו
ואינו משלם קנס
B האומר גנבתי וטבחתי ומכרתי
משלם את הקרן על פי עצמו
ואינו משלם תשלומי כפל
ותשלומי ארבעה וחמשה
C המית שורי את פלוני
או שורו שלפלוני
הרי זה משלם על פי עצמו
D המית שורי עבדו שלפלוני
אינו משלם על פי עצמו
זה הכלל
כל המשלם יתר על מה שהזיק
אינו משלם על פי עצמו

א1

A (א) נערה שנתפתה
בשתה ופגמה וקנסה **שלאביה**
הצער בתפוסה
B עמדה בדין עד שלא מת האב
הרי הן שלאב
מת האב הרי הן שלהאחין
לא הספיקה לעמוד בדין עד שמת האב
הרי הן שלעצמה
C עמדה בדין עד שלא בגרה
הרי הן שלאב
מת האב הרי הן **שלהאחין**
לא הספיקה לעמוד בדין עד שבגרה
הרי הן שלעצמה
רבי שמעון אומר
אם לא הספיקה לגבות עד שמת האב
הרי הן שלעצמה
D מעשה ידיה ומציאתה
אף על פי שלא גבתה
מת האב **הרי הן שלאחין**
E (ב) **המאיר את בתו** וגרשה
ארסה ונתארמלה
כתבתה שלו
השיאה וגרשה השיאה ונתארמלה
כתבתה שלה
רבי יהודה אומר הראשונה שלאב
אמרו לו משהשיאה אין לאביה רשות בה

א2

A (ז) **לא כתב לה**
כתבה
בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה
מפני שהוא **תנאי בית דין**
B כתב לה שדה שוה מנה תחת מאתים וזו
ולא כתב לה
כל נכסים דאית לי אחראים לכתבתך
חייב שהוא **תנאי בית דין**

ב1

A (ג) הגיורת שנתגירה בתה עמה וזנתה
הרי זו בחנק
אין לה לא פתח בית האב ולא מאה סלע
B היתה הורתה שלא בקדשה
ולדתה בקדשה
הרי זו בסקילה
אין לה לא פתח בית האב ולא מאה סלע
C היתה הורתה ולדתה בקדשה
הרי היא כבת ישראל לכל דבר
D יש לה אב ואין לה פתח בית האב
יש לה פתח בית האב ואין לה אב
הרי זו בסקילה
לא נאמר פתח בית אביה אלא למצוה

ב2

A (ח) **לא כתב לה**
אם תשתבאי אפרקניך ואותבניך לי לאנתו
ובכהנת אהדרינך למדינתך
חייב שהוא **תנאי בית דין**
B (ט) נשבת חייב לפדותה
ואם אמר
הרי גטה וכתבתה תפדה את עצמה
אינו רשאי
C לקתה חייב לרפאותה
אמר הרי גטה וכתבתה תרפא את עצמה
רשאי

ג1

A (ה) לעולם היא ברשות האב
עד שתכנס **לרשות הבעל** לנשואין
B מסר האב לשלוחי הבעל
הרי היא ברשות הבעל
C הלך האב עם שלוחי הבעל
או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל
הרי היא ברשות האב
D מסרו שלוחי האב לשלוחי הבעל
הרי היא ברשות הבעל

ג2

A (י) **לא כתב לה**
בנין דכרין דיהוון ליכי מנאי
אנון ירתון כסף כתבתך
יתר על חולקהון דעם אחיהון
חייב שהוא **תנאי בית דין**
B (י"א) בנן נקבן דיהוין ליכי מנאי
יהוין יתבן בבית ומתזונן מנסכי
עד דיתנסבן לגברין
חייב שהוא **תנאי בית דין**
C (י"ב) את תהא יתבא בביתי
ומתזנא מנסכי
כל ימי מגד אלמנותך בביתי
חייב שהוא **תנאי בית דין**
כך היו אנשי ירושלים כותבין
אנשי הגליל היו כותבין כאנשי ירושלים
אנשי יהודה היו כותבין
עד שירצו היורשין לתן לין כתבתך
לפיכך אם רצו היורשין
נותנין לה כתבתה ופוטרינן אותה

א1

A (א) אף על פי שאמרו
בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה
אם רצה להוסיף אפלו מאה מנה יוסיף

B נתארמלה או נתגרשה
בין מן הארוסין בין מן הנשואין
גובה את הכל
רבי אלעזר בן עזריה אומר
מן הנשואין גובה את הכל
מן הארוסין בתולה גובה מאתים
ואלמנה מנה
שלא כתב לה אלא על מנת לכנסה

א2

A (ד) המקדיש מעשה ידי אשתו
הרי זו עושה ואוכלת
המותר
רבי מאיר אומר הקדש
רבי יוחנן הסנדלר אומר חלין

B (ה) אלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה
טוחנת ואופה ומכבסת
מבשלת ומניקה את בנה
מצעת לו את המטה ועושה בצמר

C הכניסה לו שפחה אחת
לא טוחנת ולא אופה ולא מכבסת
שתיים אינה מבשלת ואינה מניקה את בנה
שלש
אינה מצעת לו את המטה ואינה עושה בצמר
ארבעה יושבת בקתדרא
רבי אליעזר אומר
אפלו הכניסה לו מאה שפחות
כופה לעשות בצמר שהבטלה מביאה לידי זמה
רבן שמעון בן גמליאל אומר
אף המדיר את אשתו מלעשות מלאכה
יוציא ויתן כתבתה
שהבטלה מביאה לידי שעמום

ב1

רבי יהודה אומר
אם רצה כותב לכתולה שטר של מאתים
והיא כותבת התקבלתי ממך מנה
ואלמנה מנה
והיא כותבת התקבלתי ממך חמשים וזו
רבי מאיר אומר
כל הפוחת לכתולה ממאתים
ולאלמנה ממנה
הרי זו בעילת זנות

ב2

A (ו) המדיר את אשתו מתשמיש המטה
בית שמאי אומרים שתי שבתות
בית הלל אומרים שבת אחת
התלמידים יוצאין לתלמוד תורה
שלא ברשות
שלשים יום
הפועלים שבת אחת

B העונה האמורה בתורה
הטילין בכל יום הפועלים שתיים בשבת
החמרים אחת בשבת הגמלים אחת לשלשים יום
הספנים אחת לששה חדשים
דברי רבי אליעזר

C (ז) המורדת על בעלה
פוחתין לה מכתבתה
שבעה דינרין בשבת
רבי יהודה אומר שבעה טרפעיין
עד מתי הוא פוחת עד כנגד כתבתה
רבי יוסי אומר לעולם הוא פוחת והולך
שמא תפל לה ירשה ממקום אחר
גובה הימנה
וכן המורד על אשתו מוסיפין לה על כתבתה
שלשה דינרין בשבת
רבי יהודה אומר
שלשה טרפעיין

ג1

A (ב) נותנין לכתולה שנים עשר חודש
משתבעה הבעל לפרנס את עצמה
וכשם שנותנין לאשה כך נותנין לאיש
לפרנס את עצמו
ולאלמנה שלושים יום
הגיע זמן ולא נשאו
אוכלות משלו ואוכלות בתרומה
רבי טרפון אומר נותנין לה הכל תרומה
רבי עקיבא אומר מחצה חלין ומחצה תרומה
B (ג) היבם אינו מאכיל בתרומה
עשתה ששה חדשים בפני הבעל
וששה חדשים בפני היבם
ואפלו כלן בפני הבעל
חסר יום אחד בפני היבם
או כלן בפני היבם חסר יום אחד בפני הבעל
אינה אוכלת בתרומה
זו משנה ראשונה
בית דין שלאחריהן אמרו
אין האשה אוכלת בתרומה
עד שתכנס לחפה

ג2

A (ח) המשרה את אשתו על ידי שלישי
לא יפחת לה משני קבין חטין
או מארבעה קבין שעורים
אמר רבי יוסי
לא פסק לה שעורים אלא רבי ישמעאל
שהיה סמוך לאדום
ונותן לה חצי קב קטנית וחצי לג שמן
וקב גרוגרות או מנה דבלה
ואם אין לו פוסק לעמתן פרות ממקום אחר
ונותן לה מטה מפץ ומחצלת
ונותן לה כפה לראשה וחגור למתניה
ומנעלים ממועד למועד
וכלים שלחמשים וזו משנה לשנה
ואין נותנין לה לא חדשים בימות החמה
ולא שחקים בימות הגשמים
אלא נותן לה כלים שלחמשים וזו
בימות הגשמים
והיא מתכסה בבלאותיהן בימות החמה
והשחקים שלה
B (ט) נותן לה מעה כסף לצרכה
ואוכלת עמו מלילי שבת ללילי שבת
ואם אינו נותן לה מעה כסף לצרכה
מעשה ידיה שלה

C ומה היא עושה לו
משקל חמש סלעים שתי ביהודה
שהן עשר סלעים בגליל
או משקל עשר סלעים ערב ביהודה
שהן עשרים סלעים בגליל
ואם היתה מניקה פוחתים לה ממעשה ידיה
ומוסיפין לה על מזונותיה
במה דברים אמורים
בעני שבירא
אבל במכבד הכל לפי כבודו

1

(א) מציאת האשה ומעשה ידיה **לבעלה**
 וירשתה הוא אוכל פירות בחייה
 בשתה ופגמה שלה
 רבי יהודה בן בתירה אומר
 בזמן שבסתר לה שני חלקים ולו אחד
 ובזמן שבגלוי לו שני חלקים ולה אחד
 שלו ינתן מיד ושלה ילקח בהן קרקע והוא אוכל פרות

ב2

(ג) **פסקה** להכניס לו אלף דינר
 הוא פוסק כנגדן חמשה עשר מנה
 וכנגד השום הוא פוסק פחות חמש
 שום במנה ושום מנה אין לו אלא מנה
 שום במנה
 היא נותנת שלשים ואחת סלע ודינר
 ובארבע מאות היא נותנת חמש מאות
 מה **שהחתן** פוסק הוא פוסק פחות חמש

ב3

וכן **המשיא** את היתומה
 לא יפחת לה מחמשים זוז
 אם יש בכיס
 מפרנסין אותה לפי כבודה

א2

(ב) **הפוסק** מעות **לחתנו** ומת חתנו
 אמרו חכמים
 יכול הוא שיאמר
 לאחיך הייתי רוצה לתן ולך אי אפשר לתן

א3

(ה) **המשיא** את בתו סתם
 לא יפחת לה מחמשים זוז
 פסק להכניסה ערמה
 לא יאמר הבעל
 כשאכניסה לביתי אכסנה בכסותי
 אלא מכסה ועודה בבית אביה

ג2

(ד) **פסקה** להכניס לו כספים
 סלע כסף נעשה ששה דינרים
החתן מקבל עליו עשרה דינרין לקפה
 לכל מנה ומנה
 רבן שמעון בן גמליאל אומר
 הכל כמנהג המדינה

ג3

(ו) יתומה **שהשיאתה** אמה או אחיה מדעתה
 וכתבו לה במאה או בחמשים זוז
 יכולה היא משתגדיל להוציא מידן
 מה שראוי להנתן לה
 רבי יהודה אומר
 אם השיא את הבת הראשונה
 ינתן לשניה כדרך שנתן לראשונה
 וחכמים אומרים
 פעמים שאדם עני והעשיר או עשיר והעני
 אלא שמין את הנכסים ונותנין לה

4

(ז) המשליש מעות לבתו והיא אומרת נאמן **בעלי** עלי
 יעשה השליש מה שהשליש בידו
 דברי רבי מאיר
 רבי יוסי אומר
 וכי אינה אלא שדה והיא רוצה למכרה הרי היא מכורה מעכשיו
 במה דברים אמורים בגדולה אבל בקטנה אין מעשה קטנה כלום

א1

A (א) המדיר את אשתו מלהנות לו עד שלשים יום יעמיד פרנס יתר מכן **יוציא ויתן כתבה** רבי יהודה אומר בישראל חדש אחד יקים ושנים יוציא ויתן כתבה ובכנהנת שנים יקים ושלשה יוציא ויתן כתבה B (ב) המדיר את אשתו שלא תטעם אחד מכל הפרות **יוציא ויתן כתבה** רבי יהודה אומר בישראל יום אחד יקים שנים יוציא ויתן כתבה ובכנהנת שנים יקים שלשה יוציא ויתן כתבה C (ג) המדיר את אשתו שלא תתקשט באחד מכל המינין **יוציא ויתן כתבה** רבי יוסי אומר בעניות שלא נתן קצבה ובעשירות שלשים יום

א2

A (ז) המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים אינה מקדשת כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים תצא שלא בכתבה B על מנת שאין בה **מומין** ונמצאו בה **מומין** אינה מקדשת כנסה סתם ונמצאו בה **מומין** תצא שלא בכתבה C כל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין בנשים

ב1

A (ד) המדיר את אשתו שלא תלך לבית אביה בזמן שהוא עמה בעיר חדש אחד יקים שנים **יוציא ויתן כתבה** ובזמן שהוא בעיר אחרת רגל אחד יקים שלשה **יוציא ויתן כתבה** B (ה) המדיר את אשתו שלא תלך לבית האבל או לבית המשחה **יוציא ויתן כתבה** מפני שנועל בפניה ואם היה טוען משום דבר אחר רשאי אמר לה על מנת שתאמרי לפלוני מה שאמרת לי או מה שאמרת ליך או שתהא ממלא ומערה לאשפה יוציא ויתן כתבה

ב2

A (ח) היו בה **מומין** ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראיה שמשנתארסה נולדו בה **מומין** הללו ונסתחפה שדהו נכנסה לרשות הבעל הבעל צריך להביא ראיה שעד שלא נתארסה היו בה **מומין** אלו והיה מקחו מקח טעות דברי רבי מאיר וחכמים אומרים במה דברים אמורים **במומין** שבסתר אבל במומין שבגלוי אינו יכול לטעון ואם יש מרחץ באותה העיר אף **מומין** שבסתר אינו יכול לטעון מפני שהוא בודקה בקרובותיו B (ט) האיש שנולדו בו **מומין** אין כופין אותו להוציא אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים **במומין** הקטנים אבל **במומין** הגדולים כופין אותו להוציא

ג1

(י) ואלו **יוצאות שלא בכתבה** העוברת על דת משה ויהודית ואיזו היא דת משה מאכילתו שאינו מעשר ומשמשתו נדה ולא קוצה לה חלה ונודרת ואינה מקימת ואיזוהי דת יהודית יוצאה וראשה פרוע וטווה בשוק ומדברת עם כל אדם אבא שאול אומר אף המקללת יולדיו בפניו רבי טרפון אומר אף הקולנית (ואיזו היא קולנית לכשהיא מדברת בתוך ביתה ושכניה שומעין קולה)

ג2

(י) ואלו שכופין אותן להוציא **מכה שחין ובעל פולפוס והמקמץ והמצרף נחשת והברסי** בין שהיו בס עד שלא נשאו ובין משנשאו נולדו ועל כלן אמר רבי מאיר אף על פי שהתנה עמה יכולה היא שתאמר סבורה הייתי שאני יכולה לקבל ועכשיו איני יכולה לקבל וחכמים אומרים מקבלת היא על כרחא חוץ ממכה שחין מפני שממקתו מעשה בצידון בברסי אחד שמת והיה לו אח ברסי אמרו חכמים יכולה היא שתאמר לאחייך הייתי יכולה לקבל ולך איני יכולה לקבל

א1

A (א) האשה שנפלו לה נכסים
עד שלא תתארס
מודים בית שמאי ובית הלל
שמוכרת ונותנת וקים
נפלו לה משנתארסה
בית שמאי אומרים תמכר
ובית הלל אומרים לא תמכר
אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה קים
אמר רבי יהודה
אמרו לפני רבן גמליאל
הואיל זוכה באשה לא יזכה בנכסים
אמר להם על החדשים אנו בושין
אלא שאתם מגלגלים עלינו את הישנים
B נפלו לה משנשאת
אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה
שהבעל מוציא מיד הלקוחות
עד שלא נשאת ונשאת
רבן גמליאל אומר
אם מכרה ונתנה קים
אמר רבי חנינא בן עקיבא
אמרו לפני רבן גמליאל
הואיל זוכה באשה לא יזכה בנכסים
אמר להם על החדשים אנו בושין
אלא שאתם מגלגלים עלינו את הישנים
C (ב) רבי שמעון חולק בין נכסים לנכסים
נכסים הידועים לבעל לא תמכר
ואם מכרה ונתנה בטל
שאינן ידועים לבעל לא תמכר
ואם מכרה ונתנה קים

א2

(ו) שומרת יבם שנפלו לה נכסים
מודים בית שמאי ובית הלל
שמוכרת ונותנת וקים
מתה מה יעשו בכתבתה
ובנכסים הנכנסין והיוצאין עמה
בית שמאי אומרים
יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב
ובית הלל אומרים
נכסים בחזקתן
(ו) כתבה בחזקת יורשי הבעל
נכסים הנכנסים והיוצאים עמה
בחזקת יורשי האב

ב1

A (ג) נפלו לה כספים
ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות

ב2

B פרות התלושין מן הקרקע
ילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות
והמחברין בקרקע
אמר רבי מאיר
שמין אותן כמה הן יפין בפרות
וכמה הן יפין בלא פרות
והמותר ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות
וחכמים אומרים
המחברין לקרקע שלו
והתלושין מן הקרקע שלה
וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות
C (ד) רבי שמעון אומר
מקום שיפה כחו בכניסתה
הורע כחו ביציאתה
מקום שהורע כחו בכניסתה
יפה כחו ביציאתה
פרות המחברין לקרקע בכניסתה שלו
וביציאתה שלה
והתלושין מן הקרקע בכניסתה שלה
וביציאתה שלו
ב2
(ז) הניח אחיו מעות
ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות
פרות התלושין מן הקרקע
ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות
המחברין בקרקע
אמר רבי מאיר
שמין אותן כמה הן יפין בפרות
וכמה הן יפין בלא פרות
והמותר ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות
וחכמים אומרים
פרות המחברין בקרקע שלו
התלושין מן הקרקע כל הקודם זכה בהן
קדם הוא זכה
קדמה היא ילקח בהן קרקע
והוא אוכל פירות

ג1

A (ה) נפלו לה עבדים ושפחות זקנים
ימכרו וילקח בהן קרקע
והוא אוכל פירות
רבן שמעון בן גמליאל אומר
לא תמכר מפני שהן שבת בית אביה

ג2

B נפלו לה זיתים וגפנים זקנים
ימכרו לעצים וילקח בהן קרקע
והוא אוכל פרות
רבי יהודה אומר
לא תמכר מפני שהן שבת בית אביה

ג3

C המוציא הוצאות על נכסי אשתו
הוציא הרבה ואכל קמעא
קמעא ואכל הרבה
מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל
הוציא ולא אכל
ישבע כמה הוציא ויטל

ג4

כנסה
הרי היא כאשתו לכל דבר
ובלבד
שתהא כתבתה על נכסי בעלה הראשון
(ח) לא יאמר לה
הרי כתבתיך מנחת על השלחן
אלא כל נכסיו אחראין לכתבה
וכן לא יאמר אדם לאשתו
הרי כתבתיך מנחת על השלחן
אלא כל נכסיו אחראין לכתבתה
גרשה
אין לה אלא כתבתה
החזירה
הרי היא ככל הנשים
ואין לה אלא כתבה בלבד

א1

(א) הכותב לאשתו
דין ודברים אין לי בנכסיך
הרי זה אוכל פרות בחייה
ואם מתה יורשה
אם כן למה כתב לה
דין ודברים אין לי בנכסיך
שאם מכרה ונתנה קים

א2

(ב) מי שמת והניח אשה ובעל חוב ויורשין
והיה לו פקדון או מלוה ביד אחרים
רבי טרפון אומר ינתנו לכושל שבהן
רבי עקיבא אומר אין מרחמין בדין
אלא יתנו ליורשין שכלן צריכין שבועה
ואין היורשין צריכין שבועה

א3

A (ד) המושיב את אשתו חנונית או שמנה אפטרופא
הרי זה **משביע** כל זמן שירצה
רבי אליעזר אומר אפלו על פלכה ועל עיסתה
B (ה) כתב לה

נדר ושבועה אין לי עליך
אינו יכול להשביעה

אבל **משביע** הוא את יורשיה ואת הבאים ברשותה
C נדר ושבועה אין לי עליך ועל יורשיך ועל הבאים ברשותיך
אינו יכול להשביעה לא היא ולא יורשיה ולא את הבאים ברשותה
אבל יורשיו **משביעין** אותה ואת יורשיה ואת הבאים ברשותה
D נדר ושבועה אין לי ולא ליורשי ולא לבאים ברשותי
עליך ועל יורשיך ועל הבאים ברשותיך
אינו יכול להשביעה לא הוא ולא יורשיו ולא הבאים ברשותו
לא אותה ולא יורשיה ולא הבאים ברשותה
E (ו) הלכה מקבר בעלה לבית אביה
או שחזרה לבית חמיה ולא נעשית אפטרופא
אין היורשין **משביעין** אותה
ואם נעשת אפטרופא היורשין משביעין אותה על העתיד לבא
ואין משביעין אותה על מה שעבר

א4

A (ט) הוציאה גט ואין עמו כתבה
גובה כתבתה
כתבה ואין עמה גט
היא אומרת אבד גטי והוא אומר אבד שוברי
B וכן בעל חוב
שהוציא שטר חוב ואין עמו פרזבול
הרי אלו לא יפרעו
רבן שמעון בן גמליאל אומר
מן הסכנה ואילך
אשה **גובה** כתבתה שלא בגט
ובעל חוב גובה שלא בפרזבול

ב1

כתב לה
דין ודברים אין לי בנכסיך ובפרותיהן
הרי זה אינו אוכל פרות בחייה
ואם מתה יורשה
רבי יהודה אומר
לעולם אוכל פרי פרות
עד שיכתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך
ובפרותיהן ובפרי פרותיהן עד עולם

ב4

A שני גטין ושתי כתבות
גובה שתי כתבות
B שתי כתבות וגט אחד
או כתבה ושני גטין
או כתבה וגט ומיתה
אינה גובה אלא כתבה אחת
שהמגרש את אשתו והחזירה
על מנת כתבה הראשונה מחזירה

ג1

כתב לה
דין ודברים אין לי בנכסיך ובפרותיהן
ובפרי פרותיהן בחיך ובמותך
אינו אוכל פרות בחייה
ואם מתה אינו יורשה
רבן שמעון בן גמליאל אומר
אם מתה יירשנה
מפני שהתנה על מה שכתוב בתורה
וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל

ג2

(ג) הניח פרות תלושין מן הקרקע כל הקודם זכה בהן
זכתה האשה יותר מכתבתה ובעל חוב יותר על חובו המותר
רבי טרפון אומר ינתנו לכושל שבהן
רבי עקיבא אומר אין מרחמין בדין
אלא ינתנו ליורשים שכלם צריכין שבועה
ואין היורשים צריכין שבועה

ג3

A (ז) הפוגמת כתבתה לא תפרע אלא בשבועה
עד אחד מעידה שהיא פרועה
לא תפרע אלא בשבועה מנכסי יתומים ומנכסים משעבדין
ושלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה
(ח) הפוגמת כתבתה **כיצד**

היתה כתבתה אלף זוז ואמר לה התקבלת כתבתיך
והיא אומרת לא התקבלתי אלא מנה

לא תפרע אלא בשבועה

B עד אחד מעידה שהיא פרועה **כיצד**

היתה כתבתה אלף זוז ואמר לה התקבלת כתבתיך
והיא אומרת לא התקבלתי ועד אחד מעידה שהיא פרועה

לא תפרע אלא בשבועה

C מנכסים משעבדים **כיצד**

מכר נכסיו לאחרים והיא נפרעת מן הלקוחות

לא תפרע אלא בשבועה

D מנכסי יתומים **כיצד**

מת והניח נכסיו ליתומים והיא נפרעת מן היתומים

לא תפרע אלא בשבועה

E ושלם בפניו **כיצד**

הלך לו למדינת הים והיא נפרעת שלא בפניו

אינה נפרעת אלא בשבועה

רבי שמעון אומר

כל זמן שהיא תובעת כתבתה היורשין משביעין אותה

ואם אינה תובעת כתבתה אין היורשין משביעין אותה

ג4

A קטן שהשיאו אביו
כתבתה קימת שעל מנת כן קימה
B גר שנתגיר ואשתו עמו כתבתה קימת
שעל מנת כן קימה

1

(א) מי שהיה נשוי שתי נשים ומת
הראשונה קודמת **לשניה**
 ויורשי הראשונה קודמין ליורשי השניה
 נשא את הראשונה ומתה נשא השניה ומת הוא
 השניה ויורשיה קודמים ליורשי הראשונה

ב2

(ג) היו שם נכסים בראוי אינן כבמחזק
 רבי שמעון אומר
 אפלו יש שם נכסים שאין להן אחריות
 אינו כלום
 עד שיהיו שם נכסים שיש להן אחריות
יותר על שתי הכתבת דינר

א2

(ב) מי שהיה נשוי שתי נשים ומתו ואחר כך מת הוא
 והיתומים מבקשים כתבת אמן ואין שם אלא שתי כתבות
 חולקין בשוה
היה שם מותר דינר
 אלו נוטלין כתבת אמן ואלו נוטלין כתבת אמן
 אם אמרו היתומים
 אנחנו מעלים על נכסי אבינו יתר דינר כדי שיטלו כתבת אמן
 אין שומעין להן אלא שמין את הנכסים בבית דין

3

(ד) מי שהיה נשוי שלש נשים ומת
 כתבתה שלזו מנה ושלזו מאתים ושלזו שלש מאות
 ואין שם אלא מנה חולקות בשוה
 היו שם מאתים שלמנה
 נוטלת חמשים ושלשלש מאות שלשה שלזהב
 היו שם שלש מאות שלמנה
 נוטלת חמשים ושלמאתים מנה ושלשלש מאות ששה של זהב
 וכן שלשה שהטילו לכיס פחתו או הותירו כך הן חולקין

ב4

היו יוצאות כלן ביום אחד
 כל הקודמת לחברתה אפלו שעה אחת זכתה
 וכך היו כותבין בירושלים שעות
 היו כלן יוצאות בשעה אחת
 ואין שם אלא מנה
 חולקות בשוה

א4

(ה) מי שהיה נשוי ארבע נשים ומת
 הראשונה קודמת לשניה והשניה לשלישית והשלישית לרביעית
 והרביעית נפרעת שלא בשבועה
 בן ננס אומר וכי מפני שהיא אחרונה נשכרה
 אף היא לא תפרעה אלא בשבועה

5

(ו) מי שהיה נשוי שתי נשים ומכר את שדהו וכתבה ראשונה ללוקח
 דין ודברים אין לי אמן
השניה מוציאה מהלוקח **והראשונה** מן השניה והלוקח מן הראשונה
 וחוזרות חלילה עד שיעשו פשרה ביניהם
 וכן בעל חוב וכן אשה בעלת חוב

1

(א) אלמנה נזונה מנכסי יתומים
מעשה ידיה שלהן ואין חיבין בקבורתה
יורשיה יורשי כתבתה חיבין בקבורתה

2ב

A (ד) אלמנה שהיתה כתבתה מאתים
ומכרה שוה מנה במאתים או שוה מאתים במנה
נתקבלה כתבתה
B היתה כתבתה מנה ומכרה שוה מנה ודינר במנה
מכרה בטל
אפלו היא אומרת אחזיר את הדינר ליורשין
מכרה בטל
רבן שמעון בן גמליאל אומר
לעולם מכרה קים
עד שתהא שם כדי שתשיר בשדה בת תשעה קבים
ובגינה בת חצי קב
וכדברי רבי עקיבא בית רבע
היתה כתבתה ארבע מאות זוז
ומכרה לזה במנה ולזה במנה
ולאחרון יפה מנה ודינר במנה
שלאחרון בטל וש כלן מכרן קים
C (ה) שום הדינין שפחתו שתות או הוסיפו שתות
מכרן בטל
רבן שמעון בן גמליאל אומר
מכרן קים
אם כן מה כח בית דין יפה
אבל אם עשו אגרת בקרת
אפלו מכרו שוה מנה במאתים או שוה מאתים במנה
מכרן קים

2א

A (ב) אלמנה בין מן הארוסין בין מן הנשואין
מוכרת שלא בבית דין
רבי שמעון אומר
מן הנשואין מוכרת שלא בבית דין
מן הארוסין לא תמכר אלא בבית דין
מפני שאין לה מזונות
B וכל שאין לה מזונות לא תמכר אלא בבית דין
(ג) מכרה כתבתה או מקצתה
משכנה כתבתה או מקצתה
נתנה כתבתה לאחר או מקצתה
לא תמכר את השאר אלא בבית דין
וחכמים אומרים
מוכרת היא אפלו ארבעה וחמשה פעמים
ומוכרת למזונות שלא בבית דין
וכותבת למזונות מכרתי
C וגרושה לא תמכר אלא בבית דין

3

(ו) הממאנת השניה והאילונית
אין להם כתבה ולא פרות ולא מזונות ולא בלאות
ואם מתחלה נשאה לשם אילונית יש לה כתבה
אלמנה לכהן גדול
גרושה וחלוצה לכהן הדיוט
ממזרת ונתינה לישראל
בת ישראל לנתין ולממזר
יש להן כתבה

א1

(א) הנושא את האשה
ופסקה עמו כדי שיזון את בתה חמש שנים
חייב לזונה חמש שנים

ב1

נשאת לאחר
ופסקה עמו כדי שיזון את בתה חמש שנים
חייב לזונה חמש שנים
לא יאמר הראשון לכשתבא אצלי אזונה
אלא מוליך לה מזונותיה למקום שהיא אמה
וכן לא יאמרו שניהם
הרי אנו זנין אותה כאחד
אלא אחד זנה ואחד נותן לה דמי מזונות

ג1

(ב) נשאת
הבעל נותן לה מזונות
והן נותנין לה דמי מזונות
מתו
בנותיהן נזונות מנכסים בני חרין
והיא נזונת מנכסים משעבדים
מפני שהיא כבעלת חוב
הפקחים היו כותבים
על מנת **שאזון את בתך חמש שנים**
כל זמן שאת עמי

ג2

(ד) כל זמן שהיא **בבית אביה**
גובה כתבתה לעולם
כל זמן שהיא בבית בעלה
גובה כתבתה עד עשרים וחמש שנים
שיש בעשרים וחמש שנים
שתעשה טובה כנגד כתבתה
דברי רבי מאיר
שאמר משום רבן שמעון בן גמליאל
וחכמים אומרים
כל זמן שהיא בבית בעלה
גובה כתבתה לעולם
כל זמן שהיא בבית אביה
גובה כתבתה עד עשרים וחמש שנים
מתה
יורשיה מזכירין כתבתה
עד עשרים וחמש שנים

א2

(ג) אלמנה שאמרה
אי אפשי לזון מבית בעלי
אין היורשין יכולין לומר לה
לכי **לבית אביך** ואנו זנין אותך
אלא זנין אותה בבית בעלה
ונותנין לה מדור לפי כבודה

ב2

אמרה
אי אפשי לזון **מבית אבא**
יכולים היורשים לומר לה
אם את אצלנו יש לך מזונות
ואם אין את אצלנו אין לך מזונות
אם היתה טוענת
מפני שהיא ילדה והן ילדים
זנין אותה והיא בבית אביה

א1

A (א) שני דיני גזירות היו בירושלים
אדמון וחנן בן אבישלום
חנן אומר שני דברים אדמון אומר שבעה
מי שהלך למדינת הים
ואשתו תובעת מזונות
חנן אומר
תשבע בסוף ולא תשבע בתחלה
נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו
תשבע בתחלה ובסוף
אמר רבי דוסא בן הרכינס כדבריהם
אמר רבן יוחנן בן זכאי
יפה אמר חנן
לא תשבע אלא בסוף
B (ב) מי שהלך למדינת הים
ועמד אחד ופרנס את אשתו
חנן אומר
אבד את מעותיו
נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו
ישבע כמה הוציא ויטל
אמר רבי דוסא בן הרכינס כדבריהם
אמר רבן יוחנן בן זכאי
יפה אמר חנן
הניח מעותיו על קרן הצבי

א2

A (י) שלש ארצות לנשואין
יהודה ועבר הירדן והגליל
B אין מוציאין מעיר לעיר
ומכרך לכרך
אבל באותה הארץ
מוציאין מעיר לעיר ומכרך לכרך
אבל לא מעיר לכרך ולא מכרך לעיר

ב1

A (ג) אדמון אומר שבעה
מי שמת והניח בנים ובנות
בזמן שהנכסים מרבין
הבנים יורשים והבנות נזונות
ובנכסים מעטים
הבנות יזונו והבנים יחזרו על הפתחים
אדמון אומר
בשביל שאני זכר הפסדתי
אמר רבן גמליאל
רואה אני את דברי אדמון
B (ד) הטוען את חברו כדי שמן
והודה בקנקנים
אדמון אומר
הואיל והודה במקצת הטענה ישבע
וחכמים אומרים אין זו הודעה ממין הטענה
אמר רבן גמליאל
רואה אני את דברי אדמון
C (ה) הפוסק מעות לחתנו
ופשט לו את הרגל
תשב עד שילבין ראשה
אדמון אומר
יכולה היא שתאמר
אלו אני פסקתי לעצמי
אשב עד שילבין ראשי
עכשיו שאבא פסק עלי
מה אני יכולה לעשות
או כנס או פטר
אמר רבן גמליאל
רואה אני את דברי אדמון

ב2

A מוציאין מנוה הרע לנוה היפה
אבל לא מנוה היפה לנוה הרע
רבן שמעון בן גמליאל אומר
אף לא מנוה הרע לנוה היפה
מפני שהנוה היפה בודק
B (יא) הכל מעלין לארץ ישראל
ואין הכל מוציאין
C הכל מעלין לירושלים
ואין הכל מוציאין
אחד האנשים ואחד הנשים
(ואחד העבדים)

ג1

A (ו) העורר על השדה
והוא חתום עליה בעד
אדמון אומר
יכול הוא שיאמר השני נוח לי
והראשון קשה הימנו
וחכמים אומרים
אבד את זכותו
עשאה סימן לאחר אבד את זכותו
B (ז) מי שהלך למדינת הים
ואבדה דרך שדהו
אדמון אומר ילך בקצרה
וחכמים אומרים יקנה לו דרך במאה מנה
או יפרח באויר
C (ח) המוציא שטר חוב על חברו
והלה הוציא שמכר לו את השדה
אדמון אומר יכול הוא שיאמר
אלו הייתי חייב לך
היה לך להפרע את שלך
כשמכרת לי את השדה
וחכמים אומרים
זה היה פקח שמכר לו את הקרקע
מפני שהוא יכול למשכנו
D (ט) שנים שהוציאו שטר חוב זה על זה
אדמון אומר
אלו הייתי חייב לך כיצד אתה לזה ממני
וחכמים אומרים
זה גובה שטר חובו וזה גובה שטר חובו

ג2

A נשא אשה בארץ ישראל
וגרשה בארץ ישראל
נותן לה ממעות ארץ ישראל
B נשא אשה בארץ ישראל
וגרשה בקפוטקיא
נותן לה ממעות ארץ ישראל
C נשא אשה בקפוטקיא
וגרשה בארץ ישראל
נותן לה ממעות ארץ ישראל
רבן שמעון בן גמליאל אומר
נותן לה ממעות קפוטקיא
D נשא אשה בקפוטקיא
וגרשה בקפוטקיא
נותן לה ממעות קפוטקיא

1

(א) כל **כנויי** נדרים כנדרים
וחרמים כחרמים
ושבועות כשבועות
ונזירות כנזירות

א2

האומר לחברו
מדרני ממך מפרשני ממך מרחקני ממך
שאיני אוכל לך שאיני טועם לך
אסור
מנדה אני לך
רבי עקיבא היה חוכך בזה להחמיר

3

(ב) האומר לחברו
קונם קונח קונס
הרי אלו **כנויי** לקרבן
חרק חרף חרף
הרי אלו **כנויי** לחרם
נזיק נזיח פזיח
הרי אלו **כנויי** לנזירות
שבותה שקוקה נדר במותא
הרי אלו **כנויי** לשבועה

א4

A (ג) האומר
לא חלין לא אכל לך
לא כשר ולא דכי
טהור וטמא
נותר ופגול
אסור
B כאמרא כדירין כעצים כאשים
כמזבח כהיכל כירושלם
נדר באחד מכל משמשי המזבח
אף על פי שלא הזכיר קרבן
הרי זה נדר בקרבן
רבי יהודה אומר
האומר ירושלם לא אמר כלום

ב2

כנדרי רשעים נדר בנזיר ובקרבן ובשבועה
כנדרי כשרים לא אמר כלום
כנדבותם נדר בנזיר ובקרבן

ב4

A (ד) האומר
קרבן עולה מנחה חטאת תודה שלמים
שאיני אוכל לך
אסור
רבי יהודה מתיר
B הקרבן כקרבן קרבן
שאכל לך
אסור
לקרבן לא אכל לך
רבי מאיר אוסר

5

האומר לחברו
קונם פי המדבר עמך
ידי עושה עמך
רגלי מהלכת עמך
אסור

א1

A (א) ואלו מתירין
חלין שאכל לך
כבשר חזיר **זרה** כעבודה זרה כעורות לבובין
כנבלות כטרפות כשקצים כרמשים
כחלת אהרן וכתרומתו
מתר

B האומר לאשתו הרי את עלי כאמא
פוחחין לו פתח ממקום אחר שלא יקל ראשו לכך

א2

(ב) קרבן לא אכל לך קרבן שאכל לך
לא קרבן לא אכל לך
מתר
שבועה לא אכל לך שבועה שאכל לך
לא שבועה לא אכל לך
אסור

זה חמר בשבועות מבנדרים

ב2

וחמר **בנדרים** משבועות
כיצד
אמר קונם סכה שאני עושה
לולב שאני נוטל
תפלין שאני מניח
בנדרים אסור בשבועות מתר
שאינן נשבעין לעבור על המצות

ב1

A קונם שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך
האומר לאשתו
קונם שאיני משמשך
הרי זה בלא יחל דברו
B שבועה שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך
אסור

ג2

(ג) יש נדר בתוך נדר
ואין **שבועה** בתוך שבועה
כיצד
אמר הריני נזיר אם אכל
הריני נזיר אם אכל ואכל
חייב על כל אחת ואחת
שבועה שלא אכל שבועה שלא אכל ואכל
אינו חייב אלא אחת

ב3

A (ה) נדר בחרם ואמר
לא נדרתי אלא בחרמו שלם
B בקרבן ואמר
לא נדרתי אלא בקרבנות שלמלכים
C הרי עצמי קרבן ואמר
לא נדרתי אלא בעצם שהנחת לי להיות נודר בו
D קונם אשתי נהנית לי ואמר
לא נדרתי אלא באשתי הראשונה שגרשתי
על כלן אין נשאלים להם
ואם נשאלו עונשין אותן ומחמירין עליהן
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
פוחחין להם פתח ממקום אחר
ומלמדים אותן כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים

א3

A (ד) סתם נדרים להחמיר ופרושם להקל כיצד
אמר הרי עלי כבשר מליח כזין נסך
אם שלשמים נדר אסור אם **שלעבודה זרה** נדר מתר
ואם סתם אסור
B הרי עלי כחרם
אם כחרם שלשמים אסור ואם כחרם שלכהנים מתר
ואם סתם אסור
C הרי עלי כמעשר
אם כמעשר בהמה נדר אסור ואם שלגרן מתר
ואם סתם אסור
D הרי עלי כתרומה
אם כתרומת הלשכה נדר אסור ואם שלגרן מתר
ואם סתם אסור
דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר

סתם תרומה ביהודה אסורה בגליל מתרת
שאינן אנשי הגליל מכירין את תרומת הלשכה
סתם חרמין ביהודה מתירין ובגליל אסורין
שאינן אנשי הגליל מכירין את חרמי הכהנים

א1

A (א) ארבעה נדרים התירו חכמים
נדר זרוזין ונדרי הבאי ונדרי שגגות ונדרי אנסים

נדר זרוזין כיצד

היה מוכר חפץ ואמר קונם שאיני פוחת לך מן הסלע
והלה אומר קונם שאיני מוסיף לך על השקל
שניהן רוצין בשלשה דינרין
רבי אליעזר בן יעקב אומר
אף הרוצה להדיר את חברו שיאכל אצלו
אומר כל נדר שאני עתיד לדור הוא בטל
ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר

B (ב) נדרי הבאי

אמר קונם אם לא ראיתי בדרך הזה כיוצאי מצרים
אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד

C נדר שגגות

אם אכלתי ואם שתיתי ונזכר שאכל ושתי
שאני אוכל ושאיני שותה ושכח ואכל ושתי
אמר קונם אשתי נהנית לי שגנבה את כיסי ושהכתי את בני
ונודע שלא הכתו ונודע שלא גנבתו
ראה אותן אוכלים תאנים ואמר הרי עליכם קרבן
ונמצאו אביו ואחיו (ו)היו עמהן אחרים
בית שמאי אומרים הן מתרין ומה שעמהן אסורין
ובית הלל אומרים אלו ואלו מתרין

D (ג) נדר אנסים

הדירו חברו שיאכל אצלו וחלה הוא או שחלה בנו או שעכבו נהר
הרי אלו נדר אנסין

א2

(ה) הרי נטיעות האלו קרבן אם אינן נקצצות

טלית זו קרבן אם אינה נשרפת

יש להן פדיון

א3

A (ו) הנודר מיורדי הים מתר ביושבי היבשה
מיושבי היבשה אסור ביורדי הים שירורי הים בכלל יושבי היבשה
לא כאלו שהולכין מעכו ליפו **אלא** במי שדרכו לפרש
B (ז) הנודר מרואי החמה אסור אף בסומין
שלא נתכון זה **אלא** למי שהחמה רואה אותו

א4

A (י) הנודר משובתי שבת אסור **בישראל** ואסור בכותים

מאוכלי השום אסור **בישראל** ואסור בכותים

מעולי ירושלים אסור **בישראל** ומתר בכותים

B (יא) קונם שאיני נהנה לבני נח

מתר **בישראל** ואסור באמות העולם

שאני נהנה לזרע אברהם אסור **בישראל** ומתר באמות העולם

C שאיני נהנה לזרע אברהם אסור **בישראל** ומתר באמות העולם

שישראל נהנין לי לוקח בפחות ומוכר ביותר אם שומעין לו

שאני נהנה להן והן לי יהנה לנכרים

D קונם שאיני נהנה לערלים

מתר בערלי **ישראל** ואסור במולי האמות

קונם שאיני נהנה למולים

אסור בערלי **ישראל** ומתר במולי האמות

שאין הערלה קרויה אלא לשם הגוים

שנאמר כי כל הגוים ערלים וכל בית **ישראל** ערלי לב

ואומר והיה הפלשתי הערל הזה

ואומר פן תשמחנה בנות פלשתים פן תעלזנה בנות הערלים

E רבי אלעזר בן עזריה אומר מאוסה הערלה שנתגנו בה הרשעים

שנאמר כי כל הגוים ערלים

ב1

A (ד) נודרין להרגין ולחרמין ולמוכסין

שהיא תרומה אף על פי שאינה תרומה

שהן שלבית המלך אף על פי שאינן שלבית המלך

B בית שמאי אומרים בכל נודרין חוץ מבשבועה

ובית הלל אומרים אף בשבועה

C בית שמאי אומרים לא יפתח לו בנדר

ובית הלל אומרים אף יפתח לו

D בית שמאי אומרים במה שהוא מדירו

ובית הלל אומרים אף במה שאינו מדירו

כיצד

אמרו לו אמר קונם אשתי נהנית לי

ואמר קונם אשתי ובני נהנין לי

בית שמאי אומרים אשתו מתרת ובניו אסורין

ובית הלל אומרים אלו ואלו מתרין

ב2

הרי נטיעות האלו קרבן עד שיקצצו

טלית זו קרבן עד שתשרף

אין להם פדיון

ב3

A (ח) הנודר משחורי הראש אסור בקרחין ובבעלי שיבות
ומתר בנשים ובקטנים שאין נקראין שחורי הראש **אלא** אנשים

B (ט) הנודר מן הילודים מתר בנולדים

מן הנולדים אסור בילודים

רבי מאיר מתיר אף בילודים

וחכמים אומרים **לא** נתכון זה **אלא** במי שדרכו להוליד

ב4

A רבי ישמעאל אומר

גדולה מילה שנכרתו עליה שלש עשרה בריתות

B רבי יוסי אומר

גדולה מילה שדוחה את השבת החמורה

C רבי יהושע בן קרחה אומר

גדולה מילה שלא נתלה לו למשה הצדיק עליה מלא שעה

D רבי נחמיה אומר

גדולה מילה שדוחה את הנגעים

E רבי אומר

גדולה מילה

שכל המצות שעשה אברהם אבינו לא נקרא שלם עד שמל

שנאמר התהלך לפני והיה תמים

דבר אחר

גדולה מילה שאלמלא היא לא ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו

שנאמר כה אמר ה'

אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי

א1

(א) אין בין המדר הנאה **מחברו למדר** הימנו **מאכל**
אלא דריסת הרגל
וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש

א2

A (ב) המדר הנאה מחברו
שוקל את **שקלו**
B ופורע את **חובו**
C ומחזיר לו את **אבדתו**
מקום שנוטלין עליה שכר תפל הנאה להקדש
D (ג) ותורם את תרומתו ומעשרותיו **לדעתו**
E ומקריב עליו קני זבין קני יולדות חטאות ואשמות
F ומלמדו מדרש הלכות ואגדות **אבל לא** ילמדנו מקרא
G **אבל** מלמד **הוא** את בניו ואת בנותיו מקרא
H וזן את אשתו ואת בניו אף על פי שהוא חייב במזונותיהם
I ולא יזון את בהמתו בין טמאה בין טהורה
רבי אליעזר אומר זן את הטמאה ואינו זן את הטהורה
אמר לו מה בין טמאה לטהורה
אמר להן שהטהורה נפשה לשמים וגופה שלו
והטמאה נפשה וגופה לשמים
אמר לו אף הטמאה נפשה לשמים וגופה שלו
שאם ירצה הרי הוא מוכרה לגוים או מאכילה לכלבים

א3

A (ה) המדר הנאה מחברו
לפני שביעית לא יורד לתוך **שדהו** ואינו אוכל מן הנוטות
ובשביעית אינו יורד לתוך שדהו אבל אוכל הוא מן הנוטות
נדר הימנו מאכל
לפני שביעית יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הפרות
ובשביעית יורד ואוכל
B (ו) המדר הנאה מחברו לא **ישאילנו** ולא ישאל ממנו
לא ילונו ולא ילוה ממנו
ולא ימכר לו ולא יקח ממנו
C אמר לו **השאילני** פרתך אמר לו אינה פנויה
אמר קונם **שדי** שאני חורש בה לעולם
אם היה דרכו לחרוש הוא אסור וכל אדם מתירין
אם אין דרכו לחרוש הוא וכל אדם אסורין

ב1

המדר מאכל מחברו

לא ישאילנו נפה וכברה ורחים ותנור
אבל משאיל לו חלוק וטבעת וטלית ונזמים
וכל דבר שאין עושין בו אכל נפש
מקום שמשכירין כיוצא בהן אסור

ב2

A (ד) המדר הנאה מחברו
(ו) נכנס לבקרו עומד **אבל** לא יושב
B ומרפאהו רפואת נפש **אבל** לא רפואת ממון
C ורוחץ עמו באמבטי גדולה **אבל** לא בקטנה
D וישן עמו במטה
רבי יהודה אומר
בימות החמה **אבל** לא בימות הגשמים מפני שהוא מהנהו
E ומסב עמו על המטה
F ואוכל עמו על השלחן **אבל לא** מן התמחוי
G **אבל** אוכל **הוא** עמו מן התמחוי החוזר
H לא יאכל עמו מן האבוס שלפני הפועלים
I ולא יעשה עמו באמן
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים עושה הוא ברחוק ממנו

ב3

A (ז) המדר הנאה מחברו **ואין לו מה יאכל**
הולך אצל החנוני ואומר
איש פלוני מדר ממני הנאה ואיני יודע מה אעשה
והוא נותן לו ובא ונוטל מזה
B היה ביתו לבנות גדרו לגדור שדהו לקצור
הולך אצל הפועלים ואומר
איש פלוני מדר ממני הנאה ואיני יודע מה אעשה
הם עושין עמו ובאין ונוטלין שכר מזה
C (ח) היו מהלכין בדרך **ואין לו מה יאכל**
נותן לאחר לשום מתנה והלה מתר בה
אם אין עמהם אחר מניח על הסלע או על הגדר ואומר
הרי הן מפקרים לכל מי שיחפץ
והלה נוטל ואוכל
ורבי יוסי אוסר

א1

(א) השתפין שנדרו הנאה זה מזה
אסורין לכנס לחצר
רבי אליעזר בן יעקב אומר
זה נכנס לתוך שלו
וזה נכנס לתוך שלו
ושניהם אסורים
להעמיד שם רחים ותנור
ולגדל תרנגולים

א2

(ג) המדר הנאה מחברו
ויש לו מרחץ ובית הבד משכרים בעיר
אם יש לו בהן תפיסת יד
אסור
אין לו בהן תפיסת יד
מתר

א3

(ד) הריני עליך חרם המדר אסור
הרי את עלי חרם הנודר אסור
הריני עליך ואת עלי שניהם אסורין
ושניהם מתרים בדבר שלעולי בכל
ואסורין בדבר שלאותה העיר
(ה) ואיזהו דבר שלעולי בכל
כגון הר הבית והעזרות
והבור שבאמצע הדרך
ואיזהו דבר שלאותה העיר
כגון הרחבה והמרחץ
ובית הכנסת והתבה והספרים

ב1

היה אחד מהם מדר הנאה מחברו
לא יכנס לחצר
רבי אליעזר בן יעקב אומר
יכול הוא לומר לו לתוך שלי אני נכנס
ואיני נכנס לתוך שלך
וכופין את הנודר למכור את חלקו

ב3

והכותב חלקו לנשיא
רבי יהודה אומר
אחד כותב לנשיא ואחד כותב להדיוט
מה בין כותב לנשיא לכותב להדיוט
שהכותב לנשיא אינו צריך לזכות
וחכמים אומרים
אחד זה ואחד זה צריכין לזכות
לא דברו בנשיא אלא בהווה
רבי יהודה אומר
אין אנשי הגליל צריכין לכתוב
שכבר כתבו אבותיהם על ידיהם

ג1

(ב) היה אחד מן השוק
מדר באחד מהם הנאה
לא יכנס לחצר
רבי אליעזר בן יעקב אומר
יכול הוא לומר לו לתוך שלחברך אני נכנס
ואיני נכנס לתוך שלך

ג2

האומר לחברו
קונם לביתך שאני נכנס ושדך שאני לוקח
מת או שמכרן לאחר מתר
קונם לבית זה שאני נכנס שדה זה שאני לוקח
מת או שמכרן לאחר אסור

ג3

(ו) המדר הנאה מחברו ואין לו מה יאכל
נותנו לאחר לשום מתנה
והלה מתר בה
מעשה באחד בבית חורון
שהיה אביו מדר הימנו הנאה
והיה משיא את בנו ואמר לחברו
החצר והסעודה נתונים לך במתנה
ואינן לפניך אלא
כדי שיבא אבא ויאכל עמנו בסעודה
אמר לו
אם שלי הם הרי הם מקדשין לשמים
אמר לו
לא נתתי את שלי שתקדישם לשמים
אמר לו
לא נתתה לי את שלך
אלא שתהא אתה ואביך
אוכלים ושותים ומתרצים זה לזה
ויהא עון תלוי בראשו
וכשבא דבר לפני חכמים אמרו
כל מתנה שאינה
שאם הקדישה אינה מקדשת
אינה מתנה

א1

A (א) הנודר מן המבשל
מתר בצלי ובשלוק
אמר קונם תבשיל שאיני טועם
אסור **במעשה קדרה** רך ומתר בעבה
ומתר בביצת טרמיטא ובדלעת הרמוצה
B (ב) הנודר **ממעשה קדרה**
אינו אסור אלא ממעשה רתחתה
אמר קונם היורד לקדרה שאיני טועם
אסור בכל המתבשלין בקדרה

ב1

A (ג) מן הכבוש
אינו אסור אלא מן הכבוש
שלירק כבוש **שאיני טועם**
אסור בכל הכבושים
B מן השלוק
אינו אסור אלא מן השלוק שלבשר
שלוק **שאיני טועם**
אסור בכל השלקים
C מן הצלי
אינו אסור אלא מן הצלי שלבשר
דברי רבי יהודה
צלי **שאיני טועם**
אסור בכל הצלולים
D מן המליח
אינו אסור אלא מן המליח שלדג
מליח **שאיני טועם**
אסור בכל המלוחים

ג1

A (ד) דג דגים שאיני טועם
אסור בהן בין גדולים בין קטנים
בין מלוחין בין טפלין
בין חיין בין מבשלין
ומתר **בטרית טרופה ובציור**
B הנודר מן הצחנה
אסור **בטרית טרופה**
ומתר **בציור** ובמריס
הנודר מטרית טרופה
אסור בציור ובמריס

א2

A (ה) הנודר מן החלב מתר בקום
ורבי יוסי אוסר
מן הקום מתר בחלב
B אבא שאול אומר
הנודר מן הגבינה אסור בה
בין מלוחה בין טפלה

ב2

A (ו) הנודר מן הבשר מתר ברטב ובקיפה
ורבי יהודה אוסר
אמר רבי יהודה
מעשה ואסר עלי רבי טרפון ביצים שנבשלו עמו
אמרו לו וכן הדבר
אימתי בזמן שיאמר בשר זה עלי
שהנודר מן הדבר ונתערב באחר אם יש בו בנותן **טעם** אסור
B (ז) הנודר מן היין מתר בתבשיל שיש בו **טעם** יין
אמר קונם יין זה שאיני טועם
ונפל לתבשיל
אם יש בו בנותן טעם הרי זה אסור

ב3

A (י) מן הכרוב אסור באספרגוס
מן האספרגוס מתר בכרוב
B מן הגריסים אסור מן המקפה
ורבי יוסי מתיר
מן המקפה מתר בגריסין
C מן המקפה אסור בשום
ורבי יוסי מתיר
מן השום מתר במקפה
D מן העדשים אסור באשישין
ורבי יוסי מתיר
מן האשישים מתר בעדשים

ג3

A חטה חטים **שאיני טועם**
אסור בהן בין קמח בין פת
B גריס גריסין **שאיני טועם**
אסור בהן בין חיין בין מבשלים
C רבי יהודה אומר
קונם **גריס** או חטה **שאיני טועם**
מתר לכס חיים

א3

A הנודר מן הענבים מתר **ביין**
מן הזיתים מתר בשמן
אמר קונם זיתים וענבים אלו שאיני טועם
אסור בהן וביוצא מהן
B (ח) הנודר מן התמרים
מתר **בדבש** תמרים
מן הסתוניות מתר **בחמץ** סתוניות
רבי יהודה בן בתירא אומר
כל ששם תולדתו קרויה עליו ונודר הימנו
אסור אף ביוצא הימנו
וחכמים מתירין
C (ט) הנודר מן **היין**
מתר ביין תפוחים
מן השמן מתר בשמן שמשמין
מן **הדבש** מתר בדבש תמרים
מן **החמץ** מתר בחמץ סתוניות
מן הכרישין מתר בקפלוטות
מן הירק מתר בירקות השדה
מפני שהוא שם לוי

א1

A (א) הנודר מן הירק מתר בדלועין ורבי עקיבא אוסר אמרו לו לרבי עקיבא והלא אומר אדם לשלוחו קח לי ירק והוא אומר לא מצאתי אלא דלועין אמר להם כן הדבר או שמא אומר הוא לו לא מצאתי אלא קטנית אלא שהדלועין בכלל ירק ואין הקטנית בכלל ירק ואסור בפול המצרי לח ומתר ביבש **B** (ב) הנודר מן הדגן אסור בפול המצרי יבש

דברי רבי מאיר

וחכמים אומרים

אינו אסור אלא בחמשת המינין

C רבי מאיר אומר

הנודר מן התבואה

אינו אסור אלא בחמשת המינין אבל הנודר מן הדגן אסור בכל ומתר בפרות האילן ובירק

א2

A (ו) קונם פרות האלו עלי קונם הן על פי

קונם הן לפי

אסור בחלופיהן ובגדוליהן

שאני אוכל ושאני טועם

מתר בחלופיהן

ובגדוליהן בדבר שזרעו כלה

אבל בדבר שאין זרעו כלה

אפלו גדולי גדולין אסורין

B (ז) האומר לאשתו

קונם מעשה ידיך עלי

קונם הן על פי

קונם הן לפי

אסור בחלופיהן ובגדוליהן

שאני אוכל ושאני טועם

מתר בחלופיהן

ובגדוליהן בדבר שזרעו כלה

אבל בדבר שאין זרעו כלה

אפלו גדולי גדולין אסורים

ב1

(ג) הנודר מן הכסות

מתר בשק ביריעה ובחמילה

אמר קונם צמר עולה עלי

מתר להתכסות בגזי צמר

פשתן עולה עלי

מתר להתכסות באניצי פשתן

רבי יהודה אומר

הכל לפי הנודר

טען והזיע והיה ריחו קשה

אמר קונם צמר ופשתים עולים עלי

מתר להתכסות

ואסור להפשיל לאחוריו

ב2

A (ח) שאת עושה איני אוכל עד הפסח

שאת עושה איני מתכסה עד הפסח

עשתה לפני הפסח

מתר לאכול ולהתכסות אחר הפסח

B שאת עושה עד הפסח איני אוכל

ושאת עושה עד הפסח איני מתכסה

עשתה לפני הפסח

אסור לאכול ולהתכסות אחר הפסח

ג1

A (ד) הנודר מן הבית מתר בעליה

דברי רבי מאיר

וחכמים אומרים עליה בכלל הבית

הנודר מן העליה מתר בבית

B (ה) הנודר מן המטה מתר בדרגש

דברי רבי מאיר

וחכמים אומרים הדרגש בכלל המטה

הנודר מן הדרגש מתר במטה

C הנודר מן העיר

מתר לכנס לתחומה שלעיר

ואסור לכנס לעבורה

אבל הנודר מן הבית

אסור מן האגף ולפנים

ג2

A (ט) שאת נהנית לי עד הפסח

אם תלכי לבית אביך עד החג

הלכה לפני הפסח

אסורה בהנאתו עד הפסח

אחר הפסח בלא יחל דברו

B שאת נהנית לי עד החג

אם תלכי לבית אביך עד הפסח

והלכה לפני הפסח

אסורה בהנאתו עד החג

ומתרת לילך אחר הפסח

א1

A (א) קונם יין שאני טועם
היום אינו אסור אלא שתחשך
שבת זו אסור בכל השבת ושבת שעברה
חדש זה אסור בכל החדש וראש חדש להבא
שנה זו אסור בכל השנה וראש השנה לעתיד לבא
שבוע זה אסור בכל השבוע ושביעית שעברה
B ואם אמר יום אחד שבת אחת חדש אחד שנה אחת שבוע אחד
אסור מיום ליום

ב1

A (ב) עד הפסח אסור עד שיגיע
עד שיהא אסור עד שיצא
עד לפני הפסח
רבי מאיר אומר אסור עד שיגיע
רבי יוסי אומר אסור עד שיצא
(ג) עד הקציר עד הבציר עד המסיק
אינו אסור אלא עד שיגיע
זה הכלל
כל שזמנו קבוע ואמר עד שיגיע אסור עד שיגיע
אמר עד שיהא אסור עד שיצא
וכל שאין זמנו קבוע בין אמר עד שיהא בין אמר עד שיגיע
אינו אסור אלא עד שיגיע
B (ד) עד הקיץ עד שיהא הקיץ
עד שיתחילו העם להכניס בכלכלות
עד שיעבר הקיץ עד שיקפלו המקצועות עד הקציר
עד שיתחיל העם לקצור קציר חטין אבל לא קציר שעורים
הכל לפי מקום נדרו
אם היה בהר בהר ואם היה בבקעה בבקעה

ב2

A רבי יהודה אומר קונם יין שאני טועם עד שיהא הפסח
אינו אסור אלא עד ליל הפסח
שלא נתכון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לשתות יין
B (ו) אמר קונם בשר שאני טועם עד שיהא הצום
אינו אסור אלא עד לילי הצום
שלא נתכון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לאכול בשר
C רבי יוסי בנו אומר קונם שום שאני טועם עד שתהא שבת
אינו אסור אלא עד לילי שבת
שלא נתכון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לאכול שום

ב3

A היו מסרבינ בו לשאת את בת אחותו ואמר
קונם שהיא נהנית לי לעולם
וכן המגרש את אשתו ואמר קונם אשתי נהנית לי לעולם
הרי אלו מתרות להנות לו
שלא נתכון זה אלא לשום אשות
B היה מסרב בחברו שיאכל אצלו
אמר קונם לביתך שאני נכנס
טפת צונין שאני טועם לך
מתר לכנס לביתו ולשתות ממנו צונין
שלא נתכון זה אלא לשום אכילה ושתיה

א2

A (ה) עד הגשמים עד שיהיו הגשמים
עד שתתר רביעה שניה
רבן שמעון בן גמליאל אומר
עד שיגיע זמנה שלרביעה
B עד שיפסקו הגשמים
עד שיצא ניסן כלו דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר עד שיעבר הפסח
C קונם יין שאני טועם השנה
נתעברה השנה אסור בה ובעבורה
עד ראש אדר עד ראש אדר הראשון
עד סוף אדר עד סוף אדר הראשון

א3

A (ז) האומר לחברו קונם שאני נהנה לך
אם אין אתה בא ונוטל לבניך
כור אחד שלחטין ושתי חביות שליין
הרי זה יכול להפר את נדרו שלא על פי חכם
ויאמר לו
כלום אמרת אלא מפני כבודי זהו כבודי
B וכן האומר לחברו קונם שאתה נהנה לי
אם אין אתה בא ונותן לבני
כור אחד שלחטין ושתי חביות שליין
רבי מאיר אומר אסור עד שיתן
וחכמים אומרים אף זה יכול להפר את נדרו שלא על פי חכם
ויאמר לו
הרי אני כאלו התקבלתי

א1

A (א) רבי אליעזר אומר

פותרין לאדם בכבוד אביו ואמו

וחכמים אוסרין

אמר רבי צדוק

עד שפותחין לו בכבוד אביו ואמו יפתחו לו בכבוד המקום

אם כן אין נדרים

ומודים חכמים לרבי אליעזר בדבר שבינו לבין אביו ואמו

שפותחין לו בכבוד אביו ואמו

B (ב) ועוד אמר רבי אליעזר

פותרין בנוול

וחכמים אוסרין

כיצד

אמר קונם שאיני נהנה לאיש פלוני

ונעשה סופר או שהיה משיא את בנו בקרוב ואמר

אלו הייתי יודע שהוא נעשה סופר או שהוא משיא את בנו בקרוב

לא הייתי נודר

קונם לבית זה שאיני נכנס ונעשה בית הכנסת

אמר אלו הייתי יודע שהוא נעשה בית הכנסת לא הייתי נודר

רבי אליעזר מתיר וחכמים אוסרין

א2

A (ה) פותרין לאדם בכתבת אשתו

ומעשה באחד שנדר מאשתו הנאה

והיתה כתבתה ארבע מאות דינרין

ובא לפני רבי עקיבא וחיבו לתן לה כתבתה

אמר לו רבי שמונה מאות דינרין הניח אבא

ונטל אחי ארבע מאות ואני ארבע מאות

לא היה שתטל היא מאתים ואני מאתים

אמר לו רבי עקיבא

אפלו אתה מוכר שער ראשך אתה נותן לה כתבתה

אמר לוואלו הייתי יודע שהוא כן לא הייתי נודר

והתירה רבי עקיבא

B (ו) פותרין בימים טובים ובשבתות

בראשונה היו אומרים אותן הימים מתירין ושאר כל הימים אסורין

עד שבא רבי עקיבא ולמד שהנדר שהתיר מקצתו התיר כלו

(ז) כיצד

אמר קונם שאיני נהנה לכלכם

התיר אחד מהן התירו כלן

שאיני נהנה לזה ולזה התיר הראשון התירו כלן

התיר האחרון האחרון מתיר וכלן אסורין

התיר האמצעי הימנו ולמטה מתיר הימנו ולמעלה אסור

שאיני נהנה לזה קרבן ולזה קרבן צריכין פתח לכל אחד ואחד

א3

(ט) פותרין לאדם בכבוד עצמו

ובכבוד בניו

ואומרים לו

אלו הייתי יודע שלמחר אומרים עליך

כך היא וסתו שלפלוני

מגרש את נשיו

ועל בנותיך יהיו אומרים

בנות גרושות הן

מה ראתה אמן שלאילו להתגרש

ואמר

אלו הייתי יודע שכן

לא הייתי נודר

הרי זה מתיר

ב1

A (ג) רבי מאיר אומר

יש דברים שהן כנוול ואינן כנוול

ואין חכמים מודים לו

כיצד

אמר קונם שאיני נושא את פלונית שאביה רע

אמרו לו מת או שעשה תשובה

קונם לבית זה שאיני נכנס שהכלב רע בתוכו או שהנחש בתוכו

אמרו לו מת הכלב או שנהרג הנחש

הרי הן כנוול ואינן כנוול

ואין חכמים מודים לו

B (ד) ועוד אמר רבי מאיר

פותרין לו מן הכתוב שבתורה ואומרים לו

אלו הייתי יודע שאתה עובר על לא תקם ועל לא תטר

ועל לא תשנא את אחיך בלבבך ואהבת לרעך כמוך

וחי אחיך עמך

שמא יעני ואין אתה יכול לפרנסו

ואמר אלו הייתי יודע שהוא כן

לא הייתי נודר

הרי זה מתיר

ב2

A (ח) קונם יין שאיני טועם

שהיין רע למעים

אמרו לו

והלא המישן יפה למעים

התר במישן

ולא במישן בלבד התיר אלא בכל היין

B קונם בצל שאיני טועם

שהבצל רע ללב

אמרו לו הלא הכפרי יפה ללב

התר בכפרי

ולא בכפרי בלבד התיר אלא בכל הבצלים

מעשה היה

והתירו רבי מאיר בכל הבצלים

ב3

(י) קונם שאיני נושא את פלונית

כעורה והרי היא נאה שחורה והרי היא לבנה

קצרה והרי היא ארוכה

מתיר בה לא מפני שהיא

כעורה ונעשית נאה שחורה ונעשית לבנה קצרה ונעשית ארוכה

אלא שהנדר טעות

ומעשה באחד שנדר מבת אחותו הניה

והכניסוה לבית רבי ישמעאל ויפוח

אמר לו רבי ישמעאל בני לזו נדרת

אמר לו לאו והתירו רבי ישמעאל

באותה שעה בכה רבי ישמעאל ואמר

בנות ישראל נאות הן אלא שהעניות מנולתן

וכשמת רבי ישמעאל היו בנות ישראל נושאות קינה ואומרות

בנות ישראל אל רבי ישמעאל בכינה

וכן הוא אומר בשאול בנות ישראל אל שאול בכינה

1

(א) נערה **המארסה** אביה ובעלה מפרין נדריה
הפר האב ולא הפר הבעל הפר הבעל ולא הפר האב

אינו מופר

ואין צריך לומר שקים אחד מהן

ב2

(ג) נדרה והיא **ארוסה**

נתגרשה בו ביום

נתארסה בו ביום

אפלו למאה

אביה ובעלה האחרון מפרין נדריה

זה הכלל

כל שלא יצאת לרשות עצמה שעה אחת

אביה ובעלה האחרון מפרין נדריה

א2

(ב) מת האב

לא נתרוקנה רשות לבעל

מת הבעל

נתרוקנה רשות לאב

בזה יפה כח האב מכח הבעל

בדבר אחר יפה כח הבעל מכח האב

שהבעל מפר בבגד

והאב אינו מפר **בבגד**

א3

(ה) **בוגרת** ששהתה שנים עשר חדש

ואלמנה שלשים יום

רבי אליעזר אומר

הואיל ובעלה חייב במזונותיה

יפר

וחכמים אומרים

אין הבעל מפר עד שתכנס לרשותו

ג2

(ד) דרך תלמידי חכמים

עד שלא היתה בתו יוצאה מאצלו אומר לה

כל נדרים שנדרת בתוך ביתי

הרי הן מופרין

וכן הבעל

עד שלא תכנס לרשותו אומר לה

כל נדרים שנדרת עד שלא תכנס לרשותי

הרי הן מופרין

שמשכתנס לרשותו אינו יכול להפר

ג3

(ו) האומר לאשתו

כל הנדרים שתדרי

מכאן עד שאבא ממקום פלוני

הרי הן קיימין

לא אמר כלום

הרי הן מופרין

רבי אליעזר אומר מופר

וחכמים אומרים אינו מופר

אמר רבי אליעזר

אם הפר נדרים שבאו לכלל אסור

לא יפר נדרים שלא באו לכלל אסור

אמרו לו

הרי הוא אומר

אישה יקימנו ואישה יפרנו

את שבא לכלל הקם בא לכלל הפר

לא בא לכלל הקם לא בא לכלל הפר

ב3

(ו) שומרת יבם

בין ליבם אחד בין לשני יבמין

רבי אליעזר אומר יפר

רבי יהושע אומר

לא אחד אבל לא לשנים

רבי עקיבא אומר

לא לאחד ולא לשנים

אמר רבי אליעזר

מה אם אשה שקנה הוא לעצמו

הרי הוא מפר נדריה

אשה שהקנו לו מן השמים

אינו דין שיפר נדריה

אמר לו רבי עקיבא לא

אם אמרת באשה שקנה הוא לעצמו

שאיין לאחרים בה רשות

תאמר באשה שהקנו לו מן השמים

שיש לאחרים בה רשות

אמר לו רבי יהושע

עקיבא דברין בשני יבמין

מה אתה משיב על יבם אחד

אמר לו אין היבמה גמורה ליבם

כשם **שהארוסה** גמורה לאישה

4

(ח) הפרת נדרים כל היום יש בדבר להקל ולהחמיר

כיצד

נדרה בלילי שבת יפר בלילי שבת וביום השבת עד שתחשך

נדרה עם חשכה מפר עד שלא תחשך שאם חשכה ולא הפר אינו יכול להפר

ג1
A (ד) קונם **שאיני עושה**
 על פי אבא ועל פי אביך
 ועל פי אחי ועל פי אחיך
 אינו יכול להפר
B **שאיני עושה** על פיך
 אינו צריך להפר
 רבי עקיבא אומר
 יפר שמא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו
 רבי יוחנן בן גוריון אומר
 יפר שמא יגרשנה ותהי אסורה עליו

ג2
A (ז) יודע אני שיש נדרים
 אבל איני יודע שיש מפרין
 יפר
B יודע אני שיש מפרין
 אבל איני יודע שזה נדר
 רבי מאיר אומר לא יפר
 וחכמים אומרים יפר

ג4
 נדרה בו ביום
 נתגרשה בו ביום החזירה בו ביום
 אינו יכול להפר
 זה הכלל כל **שיצאת** לרשות עצמה
 שעה אחת
 אינו יכול להפר
 ג5
 (יב) בראשונה היו אומרים
 שלש נשים **יוצאות** ונוטלות כתבה
 האומרת טמאה אני לך
 שמים ביני לבינך
 נטולה אני מן היהודים
 חזרו לומר
 שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר
 ומקלקלת על בעלה
 אלא האומרת טמאה אני לך
 תביא ראיה לדבריה
 שמים ביני לבינך יעשו דרך בקשה
 נטולה אני מן היהודים
 יפר חלקו ותהא משמשתו
 ותהא נטולה מן היהודים

ב1
A (ג) קונם שאיני נהנה לבריות
 אינו יכול להפר
 ויכולה היא להנות בלקט ובשכחה ובפאה
B קונם כהנים ולוים נהנים לי
 יטלו על כרחו
 כהנים אלו ולוים אלו נהנים לי
 יטלו אחרים

ב2
A (ו) אמרה קונם תאנים וענבים אלו
 שאיני טועמת
 קים לתאנים כלו קים
 הפר לתאנים אינו מופר
 עד שיפר אף לענבים
B אמרה קונם תאנים שאיני טועמת
 וענבים שאיני טועמת
הרי אלו שני נדרים

3
 (ח) המדר הנאה מחתנו והוא רוצה לתת לבתו מעות אומר לה
 הרי המעות האלו נתונים לך במתנה
 ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת בפך

ב4
 נדרה והיא ברשות הבעל מפר לה
 כיצד
 אמרה הריני נזירה לאחר שלשים
 אף על פי שנתאלמנה או נתגרשה
 בתוך שלשים
הרי זה מופר

ב5
 (יא) קונם שאיני נהנית לאבא ולאביך
 אם עושה אני על פיך
 שאיני נהנית לך
 אם עושה אני על פי אבא ועל פי אביך
הרי זה יפר

א1
A (א) ואלו נדרים שהוא מפר
דברים שיש בהם ענוי נפש
 אם ארחץ ואם לא ארחץ
 אם אתקשט ואם לא אתקשט
 אמר רבי יוסי אין אלו נדרים ענוי נפש
B (ב) ואלו הם **נדרים ענוי נפש**
 אמרה
 קונם פרות העולם עלי הרי זה יכול להפר
 פרות מדינה עלי יביא לה ממדינה אחרת
 פרות חנוני זה עלי אינו יכול להפר
 ואם לא היתה פרנסתו אלא ממנו
 הרי זה יפר דברי רבי יוסי

א2
 (ה) נדרה אשתו וסבור שנדרה בתו
 נדרה בתו וסבור שנדרה אשתו
 נדרה בנזיר וסבור שנדרה בקרבן
 נדרה בקרבן וסבור שנדרה בנזיר
 נדרה מן התאנים וסבור שנדרה מן הענבים
 נדרה מן הענבים וסבור שנדרה מן התאנים
 הרי זה יחזור ויפר

א4
 (ט) ונדר אלמנה וגרושה...**יקום** עליה
 כיצד
 אמרה הריני נזירה לאחר שלשים יום
 אף על פי שנשאת בתוך שלשים יום
 אינו יכול להפר

א5
 (י) תשע נערות נדריהן **קימין**
 בוגרת והיא יתומה
 נערה ובגרה והיא יתומה
 נערה שלא בגרה והיא יתומה
 בוגרת ומת אביה
 נערה ובוגרת ומת אביה
 נערה שלא בגרה ומת אביה
 נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה
 בוגרת ואביה קים
 נערה ובוגרת ואביה קים
 רבי יהודה אומר
 אף המשיא בתו הקטנה
 ונתאלמנה או נתגרשה
 וחזרה אצלו עדין היא נערה

א 1

(א) כל כנויי נזירות כנזירות
האומר אהא
הרי זה נזיר
או אהא נזה נזיר
נזיק נזיק פזיח
הרי זה נזיר
הריני כזה
הריני מסלסל
הריני מכלכל
הרי עלי לשלח פרע
הרי זה נזיר
הרי עלי צפרים
רבי מאיר אומר נזיר
וחכמים אומרים אינו נזיר

א 2

(ג) סתם נזירות שלשים יום
אמר הריני נזיר אחת גדולה
הריני נזיר אחת קטנה
אפלו מכאן ועד סוף העולם
נזיר שלשים יום

א 3

(ה) הריני נזיר מלא הבית או מלא הקפה
בודקין אותו
אם אמר אחת גדולה נזירתי
נזיר שלשים יום
ואם אמר סתם נזירתי
רואין את הקפה כאלו היא מלאה חרדל
ונזיר כל ימיו

ב 1

(ב) הריני נזיר
מן החרצנים ומן הזגים
ומן התגלחת ומן הטמאה
הרי זה נזיר
וכל דקדוקי נזירות עליו

ב 2

הריני נזיר ויום אחד
הריני נזיר ושעה אחת
הריני נזיר אחת ומחצה
הרי זה נזיר שתיים
הריני נזיר שלשים יום ושעה אחת
נזיר שלשים ואחד יום
שאין נזורים לשעות

ב 3

(ו) הריני נזיר מכאן עד מקום פלוני
אומדין כמה ימים מכאן עד מקום פלוני
אם פחות משלשים יום נזיר שלשים יום
ואם לאו נזיר כמנין הימים

ג 1

הריני כשמשון
כבן מנח
כבעל דלילה
כמי שעקר דלתות עזה
כמי שנקרו פלשתים את עיניו
הרי זה נזיר שמשון
מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון
נזיר עולם הכביד שער
מקל בתער ומביא שלש בהמות
ואם נטמא מביא קרבן טמא
נזיר שמשון הכביד שער
אינו מקל
ואם נטמא אינו מביא קרבן טמא

ג 2

(ד) הריני נזיר
כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים
הרי זה נזיר עולם
ומגלח אחת לשלשים יום
רבי אומר אין זה מגלח אחת לשלשים יום
ואיזהו שמגלח אחת לשלשים יום
האומר הרי עלי נזירות
כשער ראשי וכעפר הארץ וכחול הים

ג 3

(ז) הריני נזיר כמנין ימות החמה
מונה נזירות כמנין ימות החמה
אמר רבי יהודה
מעשה היה
כיון שהשלים
מת

1 ג
(ג) מזגו לו את הכוס ואמר
הרני נזיר ממנו
הרי זה נזיר
מעשה באשה אחת שהיתה שכורה
ומזגו לה את הכוס
ואמרה הרני נזירה ממנו
אמרו חכמים לא נתכונה **אלא לומר**
הרי הוא עלי קרבן

2 ג
יודע אני שהנזיר אסור **ביין**
אבל סבור הייתי שחכמים מתירים לי
מפני שאין אני יכול לחיות אלא **ביין**
או מפני שאני קובר את המתים
הרי זה מתר
ורבי שמעון אוסר

3 ב
(ו) הרי **עלי לגלח** חצי נזיר
ושמע חבירו ואמר ואני עלי לגלח חצי נזיר
זה מגלח נזיר שלם וזה מגלח נזיר שלם דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים זה מגלח חצי נזיר וזה מגלח חצי נזיר

4 ג
חזרה וילדה הרי זה נזיר
רבי שמעון אומר
יאמר אם הראשון **בן** קימא
הראשון חובה וזו נדבה
ואם לאו הראשון נדבה וזו חובה

5 ג
(י) **הריני נזיר לכשיהא לי בן**
ונזיר מאה יום
נולד לו בן עד שבעים לא הפסיד כלום
לאחר שבעים סותר שבעים
שאינ תגלחת פחות משלשים יום

1 ב
(ב) אמר אמרה פרה זו
הריני נזירה אם עומדת אני
אמר הדלת הזה הריני נזיר אם נפתח אני
בית שמאי אומרים נזיר
ובית הלל אומרים אינו נזיר
אמר רבי יהודה
אף כשאמרו בית שמאי
לא אמרו **אלא באומר**
הרי פרה זו עלי קרבן אם עומדת היא

2 ב
יודע אני שיש נזירות
אבל איני יודע שהנזיר אסור **ביין**
הרי זה אסור
ורבי שמעון מתיר

4 ב
(ח) הפילה אשתו אינו נזיר
רבי שמעון אומר
יאמר אם היה **בן** קימא
הרי אני נזיר חובה
ואם לאו הרי אני נזיר נדבה

5 ב
הריני נזיר כשיהיה לי בן ונזיר
התחיל מונה את שלו ואחר כך נולד לו בן
מניח את שלו ומונה את שלבנו
ואחר כך משלים את שלו

1 א
(א) הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבלה
בית שמאי אומרים
נזיר
ובית הלל אומרים
אינו נזיר
אמר רבי יהודה
אף כשאמרו בית שמאי
לא אמרו **אלא באומר**
הרי הן עלי קרבן
2 א
(ד) הריני נזיר
על מנת שאהא שותה **יין** ומטמא למתים
הרי זה נזיר ואסור בכלן

3 א
(ה) הריני נזיר **ועלי לגלח** נזיר
ושמע חבירו ואמר ואני עלי לגלח נזיר
אם היו פקחים מגלחים זה את זה
ואם לאו מגלחים נזירים אחרים

4 א
(ז) הריני נזיר לכשיהיה לי **בן**
ונולד לו **בן**
הרי זה נזיר
נולד לו בת טמטום ואנדרוגינוס
אינו נזיר
אם אמר כשאראה כשיהיה לי ולד
אפלו נולד לו בת טמטום ואנדרוגינוס
הרי זה נזיר

5 א
(ט) **הריני נזיר ונזיר כשיהיה לי בן**
התחיל מונה את שלו ואחר כך נולד לו בן
משלים את שלו
ואחר כך מונה את שלבנו

א 1

(א) מי שאמר הריני נזיר מגלח יום שלשים ואחד
ואם גלח ליום שלשים יצא
הריני נזיר שלשים יום
אם גלח ליום שלשים לא יצא

א 2

(ג) מי שאמר הריני נזיר נטמא יום שלשים
סותר את הכל
רבי אליעזר אומר אינו סותר אלא שבעה
הריני נזיר שלשים יום נטמא יום שלשים
סותר את הכל
(ד) הריני נזיר מאה יום נטמא יום מאה
סותר את הכל
רבי אליעזר אומר אינו סותר אלא שלשים
נטמא יום מאה ואחד
סותר שלשים יום
רבי אליעזר אומר אינו סותר אלא שבעה

א 3

(ו) מי שנזר נזירות הרבה והשלים את נזירותו
ואחר כך בא לארץ
בית שמאי אומרים נזיר שלשים יום
ובית הלל אומרים נזיר בתחלה
מעשה בהילני המלכה שהלך בנה למלחמה ואמרה
אם יבא בני מן המלחמה בשלום אהא נזירה שבע שנים
ובא בנה מן המלחמה והיתה נזירה שבע שנים
ובסוף שבע שנים עלתה לארץ
והורוה בית הלל שתהא נזירה עוד שבע שנים אחרות
ובסוף שבע שנים נטמאת ונמצאת נזירה עשרים ואחת שנה
אמר רבי יהודה לא היתה נזירה אלא ארבע עשרה שנה

ב 1

(ב) מי שנזר שתי נזירות
מגלח את הראשונה יום שלשים ואחד
ואת השניה יום שלשים ואחד
ואם גלח את הראשונה יום שלשים
מגלח את השניה יום שלשים
ואם גלח יום שלשים חסר אחד יצא
וזו עדות העיד רבי פפיס על מי שנזר שתי נזירות
שאם גלח את הראשונה יום שלשים
מגלח את השניה יום שלשים
ואם גלח ליום שלשים חסר אחד יצא
שיום שלשים עולה לו מן המנין

ב 2

(ה) מי שנזר והוא בבית הקברות
אפלו היה שם שלשים יום
אין עולין לו מן המנין
ואינו מביא קרבן טמאה
יצא ונכנס
עולין לו מן המנין
ומביא קרבן טמאה
רבי אליעזר אומר לא בו ביום
שנאמר והימים הראשנים יפלו
עד שיהיו לו ימים ראשונים

ב 3

(ז) מי שהיו שתי כתי עדים מעידות אותו
אלו מעידים שנזר שנים
ואלו מעידים שנזר חמש
בית שמאי אומרים נחלקה העדות ואין כאן נזירות
ובית הלל אומרים יש בכלל חמש שנים שיהא נזיר שנים

א 1

A (א) מי שאמר הריני נזיר
ושמע חברו ואמר ואני
כלם נזירים
התר הראשון התרו כלן
התר האחרון האחרון מתר וכלם אסורין
B אמר הריני נזיר
ושמע חברו ואמר פי כפיו ושערי כשערו
הרי זה נזיר

ב 1

A הריני נזיר
ושמעה אשתו ואמרה ואני
מפר את שלה ושלו קים
B הריני נזירה
ושמע בעלה ואמר ואני
אינו יכול להפר

ג 1

A (ב) הריני נזיר ואת
ואמרה אמן
מפר את שלה ושלו קים
B הריני נזירה ואתה
ואמר אמן
אינו יכול להפר

2

(ג) האשה שנדרה בנזיר והיתה שותה ביין ומטמאה למתים
הרי זו סופגת את הארבעים
הפר לה בעלה
והיא לא ידעה שהפר לה בעלה והיתה שותה ביין ומטמאה למתים
אינה סופגת את הארבעים
רבי יהודה אומר
אם אינה סופגת את הארבעים תספג מכת מרדות

א 3

(ד) האשה שנדרה בנזיר
והפרישה את בהמתה
ואחר כך הפר לה בעלה
אם שלו היתה בהמתה
תצא ותרעה בעדר
ואם שלה היתה בהמתה
החטאת תמות והעולה תקרב עולה
והשלמים יקרבו שלמים
ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם
היו לה מעות סתומים יפלו לנדבה
מעות מפרשים
דמי חטאת ילכו לים המלח
לא נהנים ולא מועלים בהן
דמי עולה יביאו עולה ומועלים בהן
דמי שלמים יביאו שלמים
ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם
(ה) נזרק עליה אחד מן הדמים
אינו יכול להפר
רבי עקיבא אומר
אפלו נשחטה עליה אחת מכל הבהמות
אינו יכול להפר
במה דברים אמורים בתגלחת הטהרה
אבל בתגלחת הטמאה יפר
שהוא יכול לומר אי אפשי באשה מנולת
רבי אומר
אף בתגלחת הטהרה יפר
שהוא יכול לומר אי אפשי באשה מגלחת

ב 3

(ו) האיש מדיר את בנו בנזיר
ואין האשה מדרת את בנה בנזיר
כיצד
גלח או שגלחוהו קרוביו
מחה או שמחו קרוביו
היתה לו בהמה מפרשת
החטאת תמות והעולה תקרב עולה
והשלמים יקרבו שלמים
ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם
היו לו מעות סתומין יפלו לנדבה
מעות מפרשין
דמי חטאת ילכו לים המלח
לא נהנין ולא מועלין
דמי עולה יביאו עולה ומועלין בהן
דמי שלמים יביאו שלמים
ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם

ג 3

(ז) האיש מגלח על נזירות אביו
ואין האשה מגלחת על נזירות אביה
כיצד
מי שהיה אביו נזיר
והפריש מעות סתומים על נזירותו ומת
ואמר הריני נזיר
על מנת שאגלח על מעות אבא
אמר רבי יוסי
הרי אלו יפלו לנדבה
אין זה מגלח על נזירות אביו
איזהו שמגלח על נזירות אביו
מי שהיה הוא ואביו נזירים
והפריש אביו מעות סתומים לנזירותו ומת
זהו שמגלח על נזירות אביו

א 1

(א) בית שמאי אומרים הקדש טעות הקדש
ובית הלל אומרים אינו הקדש
כיצד
אמר שור שחור שיצא מביתי ראשון
הרי הוא הקדש
ויצא לבן
בית שמאי אומרים הקדש
ובית הלל אומרים אינו הקדש

א 2

A (ג) מי שנדר בנזיר
ונשאל לחכם ואסרו
מונה משעה שנדר
B נשאל לחכם והתירו
היתה לו בהמה מפרשת תצא ותרעה בעדר
אמרו בית הלל לבית שמאי
אי אתם מודים בזה שהוא הקדש טעות
שתצא ותרעה בעדר
אמרו להם בית שמאי
אי אתם מודים במי שטעה
וקרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי
שהוא מקדש
אמרו להם בית הלל
לא השבט קדשו
ומה אלו טעה והניח את השבט על השמיני ועל שנים עשר
שמא עשה כלום
אלא כתוב שקדש את העשירי
הוא קדש את התשיעי ואת האחד עשר

א 3

(ה) היו מהלכין בדרך ואחד בא כנגדן
אמר אחד מהן הריני נזיר שזה פלוני
ואחד אמר הריני נזיר שאין זה פלוני
הריני נזיר שאחד מכם נזיר
שאין אחד מכם נזיר
ששניכם נזירים
שכלכם נזירים
בית שמאי אומרים כלן נזירים
ובית הלל אומרים אינו נזיר
אלא מי שלא נתקמו דבריו
ורבי טרפון אומר אין אחד מהם נזיר

ב 1

(ב) דינר זהב שיעלה בידי ראשון
הרי הוא הקדש
ועלה שלכסף
בית שמאי אומרים הקדש
ובית הלל אומרים אינו הקדש

ב 2

A (ד) מי שנדר בנזיר
והלך להביא את בהמתו ומצאה שנגנבה
אם עד שלא נגנבה בהמתו נזר
הרי זה נזיר
ואם משנגנבה בהמתו נזר
אינו נזיר
B וזו טעות טעה נחום המדי כשעלו נזירין מן הגולה
ומצאו בית המקדש חרב
אמר להם נחום המדי
אלו הייתם יודעים שבית המקדש חרב הייתם נזורים
אמרו לו לא
והתירן נחום המדי
וכשבא הדבר אצל חכמים אמרו לו
כל שנזר עד שלא חרב בית המקדש נזיר
ומשחרב בית המקדש אינו נזיר

ג 3

(ז) ראה את הכוי ואמר
הריני נזיר שזה חיה
הריני נזיר שזה אינו חיה
הריני נזיר שזה בהמה
הריני נזיר שאין זה בהמה
הריני נזיר שזה חיה ובהמה
הריני נזיר שאין זה לא חיה ולא בהמה
הריני נזיר שאחד מכם נזיר
הריני נזיר שאין אחד מכם נזיר
הריני נזיר שכלכם נזירין
הרי כלם נזירים

ב 3

(ו) הרתיע לאחריו
אינו נזיר
רבי שמעון אומר
יאמר אם היה כדברי הריני נזיר חובה
ואם לאו הריני נזיר נדבה

א 1

A (א) שלשה מינין אסורין בנזיר
הטמאה והתגלחת והיוצא מן הגפן
B וכל היוצא מן הגפן מצטרפין זה עם זה
ואינו חייב עד שיאכל מן הענבים כזית
משנה ראשונה עד שישתה רביעית יין
רבי עקיבא אומר אפלו שרה פתו ביין ויש בה כדי לצרף כזית חייב
C (ב) וחייב על היין בפני עצמו ועל הענבים בפני עצמן
ועל החרצנים בפני עצמן ועל הזגים בפני עצמן
רבי אלעזר בן עזריה אומר אינו חייב עד שיאכל שני חרצנים וזגן
D אלו הן חרצנים ואלו הן זגים
החרצנים אלו החיצונים הזגים אלו הפנימים דברי רבי יהודה
רבי יוסי אומר
שלא תטעה כזוג של בהמה החיצון זוג והפנימי ענבל

א 2

A (ד) נזיר שהיה שותה יין **כל היום**
אינו חייב אלא אחת
אמרו לו אל תשתה אל תשתה
והוא שותה חייב על כל אחת ואחת
B היה מגלח **כל היום**
אינו חייב אלא אחת
אמרו לו אל תגלח אל תגלח
והוא מגלח חייב על כל אחת ואחת
C היה מטמא למתים **כל היום**
אינו חייב אלא אחת
אמרו לו אל תטמא אל תטמא
והוא מטמא חייב על כל אחת ואחת

א 3

A (ו) **תגלחת הטמאה כיצד**
היה מזה בשלישי ובשביעי ומגלח בשביעי
ומביא קרבנותיו בשמיני
ואם גלח בשמיני מביא קרבנותיו בו ביום
דברי רבי עקיבא
אמר לו רבי טרפון מה בין זה למצרע
אמר לו זה טהרתו תלויה בימי
ומצרע טהרתו תלויה בתגלחתו
ואינו מביא קרבן
אלא אם כן היה מערב שמש
B (ז) **תגלחת הטהרה כיצד**
היה מביא שלש בהמות
חטאת עולה ושלמים
ושוחט את השלמים ומגלח עליהם
דברי רבי יהודה
רבי אלעזר אומר
לא היה מגלח אלא על החטאת
שהחטאת קודמת בכל מקום
ואם גלח על אחד משלשתן יצא

א 4

(י) **גלח על הזבח** ונמצא פסול תגלחתו פסולה וזבחו לא עלו לו
גלח על החטאת שלא לשמה ואחר כך הביא קרבנותיו לשמן
תגלחתו פסולה וזבחו לא עלו לו
גלח על העולה או על השלמים שלא לשמן
ואחר כך הביא קרבנותיו לשמן
תגלחתו פסולה וזבחו לא עלו לו
רבי שמעון אומר אותו הזבח לא עלה לו אבל שאר זבחים עלו לו
ואם גלח על שלשתן ונמצא אחד מהן כשר
תגלחתו כשרה ויביא שאר הזבחים

ב 1

A (ג) סתם נזירות שלשים יום
B גלח או שגלחוהו לסטים **סותר** שלשים יום
C נזיר שגלח בין בזוג בן בתער או שספסף כל שהוא חייב
D נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק
רבי ישמעאל אומר
לא יחף באדמה מפני שהיא משרת את השער

ג 2

A חמר בטמאה ובתגלחת מביוצא מן הגפן
שהטמאה והתגלחת **סותרין**
והיוצא מן הגפן אינו **סותר**
B חמר ביוצא מן הגפן מבטמאה ובתגלחת
שהיוצא מן הגפן לא התר מכללו
והטמאה והתגלחת התרו מכללן
בתגלחת מצוה ובמת מצוה
C וחמר בטמאה ובתגלחת
שהטמאה **סותרת** את הכל
וחיבין עליה קרבן
והתגלחת אינה **סותרת** אלא שלשים יום
ואין חיבין עליה קרבן

ג 3

A **היה נוטל** שער ראש נזרו
ומשלח תחת הדוד
ואם גלח במדינה היה משלח תחת הדוד
במה דברים אמורים בתגלחת הטהרה
אבל בתגלחת הטמאה
לא היה משלח תחת הדוד
רבי מאיר אומר הכל משלחין תחת הדוד
חוץ מן הטמא שבמדינה בלבד
B (ט) **היה מבשל** את השלמים או שולקן
הכהן **נוטל** את הזרוע בשלה מן האיל
וחלת מצה אחת מן הסל וריקק מצה אחד
ונותן על כפי הנזיר ומניפן
ואחר כך התר הנזיר
לשתות יין ולהטמא למתים
רבי שמעון אומר
כיון שנזרק עליו אחד מן הדמים
התר הנזיר לשתות ביין ולהטמא למתים

ב 4

(יא) **מי שנזרק עליו אחד מן הדמים** ונטמא
רבי אליעזר אומר סותר את הכל
וחכמים אומרים יביא שאר קרבנותיו ויטהר
אמרו לו מעשה במרים התדמורית
שנזרק עליה אחד מן הדמים
ובאו ואמרו לה על בתה שהיתה מסכנת
והלכה ומצאתה שמתה
ואמרו חכמים תביא שאר קרבנותיה ותטהר

א 1

(א) כהן גדול ונזיר אינן מטמאין לקרוביהן
אבל מטמאין למת מצוה

ב 1

היו מהלכין בדרך ומצאו מת מצוה
רבי אליעזר אומר יטמא כהן גדול ואל יטמא נזיר
וחכמים אומרים יטמא נזיר ואל יטמא כהן גדול
אמר להם רבי אליעזר
יטמא כהן שאינו מביא קרבן על טמאתו
ואל יטמא נזיר שהוא מביא קרבן על טמאתו
אמרו לו
יטמא נזיר שאין קדשתו קדשת עולם
ואל יטמא כהן שקדשתו קדשת עולם

א 2

(ב) על אלו הטמאות הנזיר מגלח
על המת ועל כזית מן המת
ועל כזית נצל ועל מלא טרוד רקב
על השדרה ועל הגלגלת ועל אבר מן המת
ועל אבר מן החי שיש עליו בשר כראוי
ועל חצי קב עצמות ועל חצי לג דם
על מגען ועל משאן ועל אהלן
ועל עצם כשעורה על מגעו ועל משאו
על אלו הנזיר מגלח ומזה בשלישי ובשביעי
וסותר את הקודמין
ואינו מתחיל למנות אלא עד שיטהר ומביא את קרבנותיו

ב 2

(ג) אבל הסככות והפרעות ובית הפרס וארץ העמים
והגולל והדופק
ורביעית דם ואהל ורבע עצמות וכלים הנוגעים במת
וימי ספרו וימי גמרו
על אלו אין הנזיר מגלח ומזה בשלישי ובשביעי
ואינו סותר את הקודמים ומתחיל ומונה מיד
וקרבן אין לו
באמת אמרו
ימי הזב והזבה וימי הסגרו שלמצרע
הרי אלו עולין לו

א 3

(ד) אמר רבי אלעזר משום רבי יהושע
כל טמאה מן המת שהנזיר מגלח עליה
חיבין עליה על ביאת מקדש
וכל טמאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה
אין חיבין עליה על ביאת מקדש
אמר רבי מאיר לא תהא זו קלה מן השרץ

ב 3

אמר רבי עקיבא
דנתי לפני רבי אליעזר
מה אם עצם כשעורה שאינו מטמא אדם באהל
הנזיר מגלח על מגעו ועל משאו
ורביעית דם שהוא מטמא אדם באהל
אינו דין שיהא נזיר מגלח על מגעה ועל משאה
אמר לי מה זה עקיבא
אין דנין כאן מקל וחמר
וכשבאתי והרציתי את הדברים לפני רבי יהושע
אמר לי יפה אמרת אלא כן אמרו הלכה

1

(א) שני נזירים שאמר להן אחד ראיתי אחד מכם שנטמא ואיני יודע איזה מכם מגלחין ומביאין קרבן טמאה וקרבן טהרה ואומר
אם אני הוא הטמא קרבן טמאה שלי וקרבן טהרה שלך
ואם אני הוא הטהור קרבן טהרה שלי וקרבן טמאה שלך
וסופרין שלשים יום ומביאין קרבן טהרה ואומר
אם אני הוא הטמא קרבן טמאה שלי וקרבן טהרה שלך וזה קרבן טהרתי
ואם אני הוא הטהור קרבן טהרה שלי וקרבן טמאה שלך וזה קרבן טהרתך

2 ב

אמר לו בן זומא
ומי שומע לו שידר כנגדו בנזיר
אלא מביא חטאת העוף ועולת בהמה ואומר
אם טמא הייתי החטאת מחובתי והעולה נדבה
ואם טהור הייתי העולה מחובתי והחטאת בספק
וסופר שלשים יום ומביא קרבן טהרה ואומר
אם טמא הייתי
העולה הראשונה נדבה וזו חובה
ואם טהור הייתי
העולה הראשונה חובה וזו נדבה וזה שאר קרבני
אמר רבי יהושע
נמצא זה מביא קרבנותיו לחצאים
אבל הודו לו חכמים לבן זומא

2 א

מת אחד מהן
אמר רבי יהושע
יבקש אחד מן השוק שידר כנגדו בנזיר ואומר
אם טמא הייתי הרי אתה נזיר מיד
ואם טהור הייתי הרי אתה נזיר אחר שלשים יום
וסופרין שלשים יום ומביאין קרבן טמאה וקרבן טהרה ואומר
אם אני הוא הטמא קרבן טמאה שלי וקרבן טהרה שלך
ואם אני הוא הטהור קרבן טהרה שלי וקרבן טמאה בספק
וסופרין שלשים יום ומביאין קרבן טהרה ואומר
אם אני הוא הטמא
קרבן טמאה שלי וקרבן טהרה שלך וזה קרבן טהרתי
ואם אני הוא הטהור
קרבן טהרה שלי וקרבן טמאה בספק וזהו קרבן טהרתך

3

(ב) נזיר שהיה טמא בספק ומחלט בספק
אוכל בקדשים אחר ששים יום
ושותה יין ומטמא למתים אחר מאה ועשרים יום
שתגלחת הנגע דוחה תגלחת הנזיר בזמן שהיא ודאי
אבל בזמן שהיא ספק אינה דוחה

א 1

(א) הגוים אין להן נזירות
נשים ועבדים יש להן נזירות

א 2

A (ב) נזיר שגלח ונודע לו שהוא טמא
אם טמאה ידועה סותר
ואם טמאת התהום אינו סותר
אם עד שלא גלח בין כך ובין כך סותר
כיצד
ירד לטבול במערה
ונמצא מת צף על פי המערה טמא
נמצא משקע בקרקע המערה
ירד להקר טהור
לטהר מטמאת מת טמא
שחזקת הטמא טמא וחזקת הטהור טהור
שרגלים לדבר
B (ג) המוצא מת בתחלה משכב כדרכו
נוטלו ואת תבוסתו
מצא שנים נוטלן ואת תבוסתן
מצא שלשה
אם יש בין זה לזה מארבע אמות ועד שמונה
הרי זו שכוונת קברות
בודק הימנו ולהלן עשרים אמה
מצא אחד בסוף עשרים אמה
בודק הימנו ולהלן עשרים אמה
שרגלים לדבר
שאלו מתחלה מצאו
נוטלו ואת תבוסתו

ב 1

חמר בנשים מבעבדים
שהוא כופה את עבדו
ואינו כופה את אשתו
חמר בעבדים מבנשים
שהוא מפר נדרי אשתו
ואינו מפר נדרי עבדו

ב 2

A (ד) כל ספק נגעים בתחלה טהור
עד שלא נזקק לטמאה
משנזקק לטמאה ספקו טמא
B בשבעה דרכים בודקין את הזב
עד שלא נזקק לזיבה
במאכל ובמשתה במשא
ובקפיצה ובחלי ובמראה
ובהרהור
משנזקק לזיבה איו בודקין אותו
אנסו וספקו ושכבת זרעו טמאין
שרגלים לדבר

ג 1

הפר לאשתו הפר עולמית
הפר לעבדו
יצא לחרות משלים נזירותו
עבר מכנגד פניו
רבי מאיר אומר לא ישתה
ורבי יוסי אומר ישתה

ג 2

A המכה את חברו ואמדהו למיתה
והקל ממה שהיה
לאחר מכאן הכביד ומת חייב
רבי נחמיה אומר פטור
שרגלים לדבר
B (ה) נזיר היה שמואל
כדברי רבי נהוראי
שנאמר ומורה לא יעלה על ראשו
נאמר בשמשון ומורה ונאמר בשמואל ומורה
מה מורה האמורה בשמשון נזיר
אף מורה האמורה בשמואל נזיר
אמר רבי יוסי
והלא אין מורה אלא שלבשר ודם
אמר לו רבי נהוראי
והלא כבר נאמר
ויאמר שמואל איך אלך
ושמע שאול והרגני
שכבר היה עליו מורה שלבשר ודם

א 1

(א) המקנא לאשתו
רבי אליעזר אומר
מקנא לה על פי שנים
ומשקה על פי עד אחד או על פי עצמו
רבי יהושע אומר
מקנא לה על פי שנים ומשקה על פי שנים

ב 1

A (ב) כיצד מקנא לה
אמר לה בפני שנים
אל תדברי עם איש פלוני
ודברה עמו
עדין היא מתרת לביתה
ומתרת לאכול בתרומה
נכנסה עמו לבית הסתר
ושהתה עמו כדי טמאה
אסורה לביתה ואסורה לאכול בתרומה
ואם מת חולצת ולא מתיבמת
B (ג) ואלו אסורות מלאכול בתרומה
האומרת טמאה אני לך
ושבאו עדים שהיא טמאה
והאומרת אני שותה
ושבעלה אינו רוצה להשקותה
ושבעלה בא עליה בדרך

ב 2

(ה) אם אמרה טמאה אני
שוברת כתבתה ויוצאת
ואם אמרה טהורה אני
מעלין אותה
לשער המזרח שעל פתח שער נקנור
ששם משקין את הסוטות
ומטהרין את היולדות
ומטהרין את המצרעים
וכהן או חזן בבגדיה
אם נקרעו נקרעו אם נפרמו נפרמו
עד שהוא מגלה את לבה וסותר את שער
רבי יהודה אומר
אם היה לבה נאה לא היה מגלהו
ואם היה שער נאה לא היה סותרו

ב 3

A (ח) שמשון הלך אחר עיניו
לפיכך נקרו פלשתים את עיניו
שנאמר ויאחזוהו פלשתים וינקרו את עיניו
B אבשלום נתגאה בשערו
לפיכך נתלה בשערו
C ולפי שבא על עשר פילגשי אביו
לפיכך נתנו בו עשר לונכיות
שנאמר ויסבו עשרה אנשים נשאי כלי יואב
D ולפי שגנב שלשה לבבות
לב אביו ולב בית דין ולב ישראל
שנאמר ויגנב אבשלום את לב אנשי ישראל
לפיכך נתקעו בו שלשה שבטים
שנאמר ויקח שלשה שבטים בכפו
ויתקעם בלב אבשלום

ג 1

כיצד הוא עושה לה
מוליכה לבית דין שבאותו המקום
ומוסרין לו שני תלמידי חכמים
שמה יבוא עליה בדרך
רבי יהודה אומר בעלה נאמן לה

ג 2

(ו) היתה מתכסה בלבנים מכסה בשחורים
היו עליה כלי זהב וקטליות נזמים וטבעות
מעבירים ממנה כדי לנולה
ואחר כך מביא חבל מצרי
וקושרו למעלה מדדיה
וכל הרוצה לראות בא לראות
חוץ מעבדיה ושפחותיה מפני שלבה גס בהן
וכל הנשים מתרות לראותה שנאמר
ונוסרו כל הנשים ולא תעשינה כזמתכנה

ג 3

A (ט) וכן לענין הטובה
מרים המתינה למשה שעה אחת
שנאמר ותתצב אחתו מרחוק
לפיכך נתעכבו לה ישראל
שבעה ימים במדבר
שנאמר והעם לא נסע עד האסף מרים
B יוסף זכה לקבור את אביו
ואין באחיו גדול ממנו
שנאמר ויעל יוסף לקבר את אביו
ויעל עמו גם רכב גם פרשים
C מי לנו גדול מיוסף
שלא נעסק בו אלא משה
משה זכה בעצמות יוסף
ואין בישראל גדול ממנו
שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו
D מי גדול ממשה
שלא נתעסק בו אלא המקום
שנאמר ויקבר אתו בגי
לא על משה בלבד אמרו
אלא על כל הצדיקים
שנאמר והלך לפניך צדקן כבוד ה' יאספך

א 2

(ד) היו מעלין אותה
לבית דין הגדול שבירושלם
ומאימין עליה
כדרך שמאימין על עדי נפשות
ואומרים לה
בתי הרבה יין עושה
הרבה שחוק עושה
הרבה ילדות עושה
הרבה שכנים הרעים עושים
עשי לשמו הגדול שנכתב בקדשה
שלא ימחה על המים
ואומרים לפניה דברים שאינה כדאי לשמען
היא וכל משפחת בית אביה

א 3

A (י) במדה שאדם מודד
בה מודדין לו
B היא קשטה את עצמה לעברה
המקום נולה
C היא גלתה את עצמה לעברה
המקום גלה עליה
D בירך התחילה בעברה תחלה
ואחר כך הבטן
לפיכך תלקה הירך תחלה
ואחר כך הבטן ושאר כל הגוף לא פלט

א 1

(א) **היה מביא** את מנחתה בתוך כפיפה מצרית ונותנה על ידיה כדי ליגעה כל המנחות תחלתן וסופן בכלי שרת וזו תחלתה בכפיפה מצרית וסופה בכלי שרת כל המנחות טעונות שמן ולבנה וזו אינה טעונה לא שמן ולא לבונה כל המנחות באות מן החטין וזו באה מן השעורין מנחת העמר אף על פי שבאה מן השעורין היא היתה באה גרש וזו באה קמח רבן גמליאל אומר כשם שמעשיה מעשה בהמה כך קרבנה מאכל בהמה

א 2

(ג) בא לו **לכתוב** את המגלה מאיזה מקום הוא כותב מאם לא שכב איש וגו' ואת כי שטית תחת אישך ואינו כותב והשביע הכהן את האשה וכותב יתן ה' אותך לאלה ולשבעה ובאו המים המאררים האלה במעיך לצבות בטן ולנפל ירך ואינו כותב ואמרה האשה אמן אמן רבי יוסי אומר לא היה מפסיק רבי יהודה אומר כל עצמו אינו כותב אלא יתן ה' אותך לאלה ולשבעה וגו' ובאו המים המאררים האלה במעיך וגו' ואינו כותב ואמרה האשה אמן אמן

א 3

(ה) על מה היא אומרת אמן אמן אמן על האלה אמן על השבועה אמן מאיש זה אמן מאיש אחר אמן שלא שטיתי **ארוסה** ונשואה ושומרת יבם וכנוסה אמן שלא **נטמאתי** ואם נטמאתי יבאו בי רבי מאיר אומר אמן שלא נטמאתי אמן שלא אטמא

ב 1

(ב) **היה מביא** פילי שלחרס חדשה ונותן לתוכה חצי לג מים מן הכיור רבי יהודה אומר רביעית כשם שממעט בכתב כך ממעט במים נכנס להיכל ופנה לימינו ומקום היה שם אמה על אמה וטבלא שלשיש וטבעת היתה קבועה בה וכשהוא מגביהה נוטל עפר מתחתיה ונותן כדי שיראה על המים שנאמר ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן אל המים

ב 2

(ד) אינו **כותב** לא על הלוח ולא על הניר ולא על הדפתרא אלא על המגלה שנאמר בספר ואינו כותב לא בקומוס ולא בקנקנתום ולא בכל דבר שרושם אלא בדיו שנאמר ומחה כתב שיכול להמחק

ב 3

(ו) הכל שוין שאינו מתנה עמה לא על קדם **שתתארס** ולא על מאחר שתתגרש נסתרה לאחר **ונטמאת** ואחר כך החזירה לא היה מתנה עמה זה הכלל כל שתבעל ולא היתה אסורה לו לא היה מתנה עמה

א 1

(א) היה נוטל את **מנחתה** מתוך כפיפה מצרית ונותנה לתוך כלי שרת ונותנה על ידה וכהן מניח ידו מתחתיה ומניפה (ב) הניף והגיש קמץ והקטיר והשאר נאכל לכהנים

א 2

(ג) עד שלא נמחקה המגלה אמרה איני **שותה** מגלתה נגנזה ומנחתה מתפזרת על הדשן ואין מגלתה כשרה להשקות בה סוטה אחרת נמחקה המגלה ואמרה טמאה אני המים נשפכים ומנחתה מתפזרת על הדשן נמחקה המגלה ואמרה איני שותה מערערים אותה ומשקין אותה בעל כרחיה

א 3

אם יש לה **זכות תולה** לה יש זכות תולה שנה אחת יש זכות תולה שתי שנים יש זכות תולה שלש שנים מכאן אמר בן עזאי חייב אדם ללמד את בתו תורה שאם תשתה תדע שהזכות תולה בה רבי אליעזר אומר כל המלמד את בתו תורה כאלו מלמדה תפלות רבי יהושע אומר רוצה אשה בקב ותפלות מתשעה קבין ופרישות חסיד שוטה ורשע ערום ואשה פרושה ומכות פרושין הרי אלו מכלי עולם

א 4

(ו) נטמאת מנחתה עד שלא קדשה בכלי הרי היא ככל המנחות ותפדה ואם משקדשה בכלי הרי היא ככל **המנחות ותשרף**

א 5

מה בין כהן לכהנת מנחת כהנת נאכלת מנחת כהן אינה נאכלת כהנת מתחללת וכהן אינו מתחלל כהנת מטמאה למתים ואין כהן מטמא למתים כהן אוכל בקדשי קדשים ואין כהנת אוכלת בקדשי קדשים

ב 1

היה משקה ואחר כך מקריב את **מנחתה** רבי שמעון אומר מקריב את מנחתה ואחר כך היה משקה שנאמר ואחר ישקה את האשה את המים אם השקה ואחר כך הקריב את מנחתה כשרה

ב 2

(ד) אינה מספקת **לשותה** עד שפניה מוריקות ועיניה בולטות והיא מתמלאת גידין והם אומרים הוציאוה הוציאוה שלא תטמא את העזרה

ב 3

(ה) רבי שמעון אומר **אין הזכות תולה** במים המרים ואם אתה אומר הזכות תולה במים המאריים מדהה אתה את המים בפני כל הנשים השותות ומוציא אתה שם רע על הטהורות ששתו שאומרים טמאות הן אלא שתלתה להן זכות רבי אומר הזכות תולה במים המאריים ואינה יולדת ואינה משבחת אלא מתנונה והולכת לסוף היא מתה באותה מיתה

ב 4

ואלו **שמנחותיהן נשרפות** האומרת טמאה אני לך ושבאו לה עדים שהיא טמאה והאומרת איני שותה ושבועלה אינו רוצה להשקותה ושבועלה בא עליה בדרך וכל הנשואות לכהנים מנחותיהן נשרפות (ז) בת ישראל שנשאת לכהן מנחתה נשרפת וכהנת שנשאת לישראל מנחתה נאכלת

ב 5

(ח) **מה בין** האיש לאשה האיש פורע ופורם ואין האשה פורעת ופורמת האיש מדיר את בנו בנזיר ואין האשה מדרת את בנה בנזיר האיש מגלח על נזירות אביו ואין האשה מגלחת על נזירות אביה האיש מוכר את בתו ואין האשה מוכרת את בתה האיש מקדש את בתו ואין האשה מקדשת את בתה האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה האיש נתלה ואין האשה נתלית האיש נמכר בגנבתו ואין האשה נמכרת בגנבתה

א 1

(א) ארוסה ושומרת יבם
לא שותות ולא נוטלות כתבה
שנאמר אשר תשטה אשה תחת אישה
פרט לארוסה ושומרת יבם

א 2

אמר בעלה איני משקה
ושבעלה בא עליה בדרך
נוטלת כתבתה ולא שותה

א 3

(ג) מעברת חברו ומינקת חברו לא שותות ולא נוטלות כתבה
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
יכול הוא להפרישה ולהחזירה לאחר זמן

א 4

(ד) אשת כהן שותה ומתרת לבעלה
אשת סריס שותה

ב 1

אלמנה לכהן גדול
גרופה וחלוצה לכהן הדיוט
ממזרת ונתינה לישראל
ובת ישראל לממזר ולנתין
לא שותות ולא נוטלות כתבה

ב 2

מתו בעליהן עד שלא שתו
בית שמאי אומרים נוטלות כתבה ולא שותות
ובית הלל אומרים לא שותות ולא נוטלות כתבה

ב 3

אילונית וזקנה ושאינה ראויה לילד לא שותות ולא נוטלות כתבה
רבי אליעזר אומר
יכול הוא לשא אשה אחרת ולפרות ולרבות הימנה
ושאר כל הנשים או שותות או לא נוטלות כתבה

ג 4

(ה) ואלו שבית דין מקנין להן
מי שנתחרש בעלה או נשתטה
או שהיה חבוש בבית האסורין
לא להשקותה אמרו אלא לפסלה מכתבתה
רבי יוסי אומר אף להשקותה
לכשיצא בעלה מבית האסורין ישקנה

ב 4

על ידי כל העריות מקנין
חוץ מן הקטן וממי שאינו איש

א 1

(א) כשם שהמים בודקין אותה
כך המים בודקין אותו
שנאמר ובאו ובאו

ב 1

כשם שהיא אסורה לבעל
כך היא אסורה לבעל
שנאמר נטמאה ונטמאה
דברי רבי עקיבא
אמר רבי יהושע
כך היה דורש זכריה בן הקצב
רבי אומר
שני פעמים האמורים בפרשה
אם נטמאה נטמאה
אחד לבעל ואחד לבעל

ג 1

(ב) בו ביום דרש רבי עקיבא
וכל כלי חרש אשר יפל מהם אל תוכו
כל אשר בתוכו יטמא
אינו אומר טמא אלא יטמא
לטמא אחרים
למד על ככר השני שמטמא את השלישי
אמר רבי יהושע
מי יגלה עפר מעיניך רבן יוחנן בן זכאי
שהיית אומר
עתיד דור אחר לטהר את הככר השלישי
שאינו לו מקרא מן התורה שהוא טמא
והלא עקיבא תלמידך
מביא לו מקרא מן התורה שהוא טמא
שנאמר כל אשר בתוכו יטמא

א 2

(ג) בו ביום דרש רבי עקיבא
ומדתם מחוץ לעיר את פאת קדמה
אלפים באמה וגו'
ומקרא אחר אומר
מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב
אי אפשר לומר אלף אמה
שכבר נאמר אלפים אמה
ואי אפשר לומר אלפים אמה
שכבר נאמר אלף אמה
הא כיצד
אלף אמה מגרש
ואלפים אמה תחום שבת
רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר
אלף אמה מגרש
ואלפים אמה שדות וכרמים

ב 2

(ד) בו ביום דרש רבי עקיבא
אז ישיר משה ובני ישראל
את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר
שאינו תלמוד לומר לאמר
ומה תלמוד לומר לאמר
מלמד שהיו ישראל עונין אחריו שלמשה
על כל דבר ודבר
כקוראין את ההלל
לכך נאמר לאמר
רבי נחמיה אומר
כקורין את שמע
ולא כקורין את ההלל

ג 2

(ה) בו ביום דרש רבי יהושע בן הורקנוס
לא עבד איוב את הקדוש ברוך הוא
אלא מאהבה
שנאמר הן יקטלני לו איחל
ועדין הדבר שקול
לו אני מצפה או אני מצפה
תלמוד לומר
עד אגוע לא אסיר תמתי ממני
מלמד שמאהבה עשה
אמר רבי יהושע
מי יגלה עפר מעיניך
רבן יוחנן בן זכאי
שהיית דורש כל ימין
שלא עבד איוב את המקום אלא מיראה
שנאמר
איש תם וישר ירא אלהים וסר מרע
והלא יהושע תלמידך תלמידך
למד שמאהבה עשה

א 1

(א) מי שקנא לאשתו ונסתרה
אפלו שמע מעוף הפורח
יוציא ויתן כתבה
דברי רבי אליעזר
רבי יהושע אומר

עד שישאו ויתנו בה מוורות בלבנה

א 2

(ג) שהיה בדין

ומה אם עדות הראשונה שאינה אוסרתה אסור עולם
אינה מתקימת בפחות משנים
עדות האחרונה שאוסרתה אסור עולם
אינו דין שלא תתקיים בפחות משנים
תלמוד לומר ועד אין בה
כל עדות שיש בה

א 3

(ד) עד אומר נטמאת
ועד אומר לא נטמאת
אשה אומרת נטמאת
ואשה אומרת לא נטמאת
היתה שותה

ב 1

(ב) אמר עד אחד
אני ראיתי שנטמאת
לא היתה שותה
ולא עוד אלא אפלו עבד אפלו שפחה
הרי אלו נאמנין אף לפסלה מכתבתה

ב 3

אחד אומר נטמאת
ושנים אומרים לא נטמאת
היתה שותה

ג 1

חמותה ובת חמותה
וצרתה ויבמתה ובת בעלה
הרי אלו נאמנות
ולא לפסלה מכתבתה אלא שלא תשתה

ב 2

קל וחמר לעדות הראשונה מעתה
ומה אם עדות האחרונה שאוסרתה אסור עולם
הרי היא מתקימת בעד אחד
עדות הראשונה שאינה אוסרתה אסור עולם
אינו דין שתתקיים בעד אחד
תלמוד לומר כי מצא בה עדות דבר
ולהלן הוא אומר על פי שנים עדים... יקום דבר
מה להלן על פי שנים עדים
אף כאן על פי שנים עדים

ג 3

שנים אומרים נטמאת
ואחד אומר לא נטמאת
לא היתה שותה

א 1

(א) אלו נאמרין בכל לשון

פרשת סוטה וודוי מעשר קריאת שמע ותפלה וברכת המזון
ושבועת העדות ושבועת הפקדון

א 2

(ג) מקרא בכורים כיצד

וענית ואמרת לפני ה' אלהיך ולהלן הוא אומר
וענו הלוים ואמרו

מה עניה האמורה להלן בלשון הקדש אף כאן בלשון הקדש

א 3

(ה) ברכות וקללות כיצד

כיון שעברו ישראל את הירדן ובאו אל הר גרזים ואל הר עיבל
שבשומרון שבצד שכס שאצל אלוני מורה
שנאמר הלא המה בעבר הירדן וגו'
ולהלן הוא אומר
ויעברו אברהם בארץ עד מקום שכס עד אלון מורה
מה אלון מורה האמור להלן שכס
אף אלון מורה האמור כאן שכס
ששה שבטים עלו לראש הר גרזים
וששה שבטים עלו לראש הר עיבל
והכהנים והלוים והאaron עומדים למטה באמצע
הכהנים מקיפין את הארון והלוים את הכהנים
וכל ישראל מכאן ומכאן שנאמר
וכל ישראל וזקניו ושטריו ושפטיו עומדים מזה לארון וגו'
הפכו פניהם כלפי הר גרזים ופתחו בברכה
ברוך האיש אשר לא יעשה פסל ומסכה ואלו ואלו עונין אמן
הפכו פניהם כלפי הר עיבל ופתחו בקללה
ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה ואלו ואלו עונין אמן
עד שגומרין ברכות וקללות
ואחר כך הביאו את האבנים ובנו את המזבח
וסדרו בסיד וכתבו עליו את כל דברי התורה בשבעים לשון
שנאמר באר היטב
ונטלו את האבנים ובאו ולנו במקומן

א 4

(ז) ברכות כהן גדול כיצד

חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנה לראש הכנסת
וראש הכנסת נותנה לסגן והסגן נותנה לכהן גדול
וכהן גדול עומד ומקבל וקורא (עומד וקורא)
אחרי מות ואך בעשור
וגולל את התורה ומניחה בחיקו ואומר
יותר ממה שקריתי לפניכם כתוב כאן
ובעשור שבחומש הפקודים קורא על פה
ומברך עליה שמנה ברכות
על התורה ועל העבודה ועל ההודיה ועל מחילת העון
ועל המקדש ועל ישראל ועל הכהנים ועל שאר התפלה

ב 1

(ב) ואלו נאמרין בלשון הקדש

מקרא בכורים וחליצה
ברכות וקללות ברכת כהנים וברכת כהן גדול ופרשת המלך
ופרשת עגלה ערופה ומשוח מלחמה בשעה שהוא מדבר אל העם

ב 2

(ד) חליצה כיצד

וענתה ואמרה ולהלן הוא אומר
וענו הלוים ואמרו

מה עניה האמורה להלן בלשון הקדש אף כאן בלשון הקדש
רבי יהודה אומר וענתה אמרה ככה עד שתאמר בלשון הזה

ב 3

(ו) ברכת כהנים כיצד

במדינה אומרים אותה שלש ברכות
ובמקדש ברכה אחת
במקדש אומר את השם ככתבו
ובמדינה בכניו
במדינה כהנים נושאים את ידיהן כנגד כתפיהן
ובמקדש על גבי ראשיהן
חוץ מכהן גדול שאינו מגביה את ידיו למעלה מן הציץ
רבי יהודה אומר אף כהן גדול מגביה את ידיו למעלה מן הציץ
שנאמר וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם

ב 4

(ח) פרשת המלך כיצד

מוצאי יום טוב הראשון שלחג בשמיני במוצאי שביעית
עושין לו בימה שלעץ בעזרה והוא יושב עליה
שנאמר מקץ שבע שנים במועד וגו'
חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנה לראש הכנסת
וראש הכנסת נותנה לסגן והסגן נותנה לכהן גדול
וכהן גדול נותנה למלך והמלך עומד ומקבל וקורא יושב
אגרפס המלך עמד וקבל וקרא עומד ושבוהו חכמים
וכשהגיע ללא תוכל לתת עליך איש נכרי זלגו עיניו דמעות
אמרו לו אל תתירא אגרפס אחינו אתה אחינו אתה אחינו אתה
וקורא מתחלת אלה הדברים עד שמע ושמע והיה אם שמוע
עשר תעשר כי תכלה לעשר ופרשת המלך
וברכות וקללות עד שהוא גומר כל הפרשה
ברכות שכהן גדול מברך אותן המלך מברך אותן
אלא שהוא נותן שלרגלים תחת מחילת העון

1

(א) משוח **מלחמה** בשעה שהוא מדבר אל העם בלשון הקדש היה מדבר שנאמר והיה כקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן זה כהן משוח מלחמה ודבר אל העם בלשון הקדש

2 ב

אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו וגו'
אל ירך לבבכם מפני צהלת סוסים וצחצוח חרבות
אל תיראו מפני הגפת התריסין ושפעת הקלגסין
אל תחפזו מקול הקרנות אל תערצו מפני קול הצוחות
כי ה' אלהיכם ההולך עמכם
הן באין בנצחונם שלבשר ודם ואתם באים בנצחונם שלמקום
פלשתים באו בנצחונם שלגלית
מה היה סופו לסוף נפל בחרב והם נפלו עמו
בני עמון באו בנצחונם שלשובך
מה היה סופו לסוף נפל בחרב והם נפלו עמו
ואתם אי אתם כן כי ה' אלהיכם ההולך עמכם להלחם לכם וגו'
זה מחנה הארון

3 ב

A כל **אלו** שומעין דברי כהן מערכי מלחמה
וחוזרין ומספקין מים ומזון ומתקנין את הדרכים
B (ג) **ואלו** שאינן חוזרין
הבונה בית שער אכסדרה מרפסת
הנוטע ארבעה אילני מאכל וחמשה אילני סרק
המחזיר את גרושתו אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט
ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין
לא היה חוזר
רבי יהודה אומר אף הבונה בית על מכוננו לא היה חוזר
רבי אלעזר אומר אף הבונה בית לבנים בשרון לא היה חוזר
C (ד) **ואלו** שאינן זזין ממקומן
בנה בית וחנכו נטע כרם וחללו
הנושא את ארוסתו הכונס את יבמתו
שנאמר נקי יהיה לביתו שנה אחת
לביתו זה ביתו יהיה זה כרמו ושמת את אשתו זו אשתו
אשר לקח להביא את יבמתו
אינן מספקין מים ומזון ואינן מתקנין את הדרכים

4 ב

(ו) והיה ככלות **השוטרים לדבר אל העם**
ופקדו שרי צבאות בראש העם
ובעקבו שלעם מעמידין זקיפין לפניהם ואחרים מאחוריהם
וכשילין שלברזל בידיהן
וכל המבקש לחזור הרשות בידו לקפח את שוקיו
שתחלת ניסה נפילה
שנאמר נס ישראל לפני פלשתים וגם מגפה גדולה היתה בעם
ולהלן הוא אומר
וינסו אנשי ישראל מפני פלשתים ויפלו חללים וגו'

5

(ז) במה דברים אמורים

במלחמת הרשות

אבל במלחמת מצוה הכל יוצאין אפלו חתן מחדרו וכלה מחפתה

אמר רבי יהודה במה דברים אמורים

במלחמת מצוה

אבל במלחמת חובה הכל יוצאין אפלו חתן מחדרו וכלה מחפתה

2 א

ואמר אליהם

שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם
ולא על אחיכם לא יהודה על שמעון ולא שמעון על בנימין
שאם תפלו בידם ירחמו עליכם כמה שנאמר
ויקמו האנשים אשר נקבו בשמות ויחזיקו בשביה
וכל מערמיהם הלבשו מן השלל וילבשו וינעלו
ויאכלו וישקו ויסכו וינהלו בחמרים לכל כושל
ויביאום ירחו עיר התמרים אצל אחיהם וישובו שמרון
על אויביכם אתם הולכים שאם תפלו בידם אין מרחמין עליכם

3 א

A (ב) ודברו השוטרים אל העם לאמר
מי **האיש** אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישב לביתו וגו'
אחד הבונה בית התבן בית הבקר
בית העצים בית האוצרות
אחד הבונה ואחד הלוקח
ואחד היורש ואחד שנתן לו מתנה
B ומי **האיש** אשר נטע כרם ולא חללו וגו'
אחד הנוטע את הכרם ואחד הנוטע חמשה אילני מאכל
ואפלו מחמשת מינין
אחד הנוטע ואחד המברין ואחד המרכיב
ואחד הלוקח ואחד היורש ואחד שנתן לו מתנה
C ומי **האיש** אשר ארש אשה וגו'
אחד המארס את הבתולה ואחד המארס את האלמנה
אפלו שומרת יבם
ואפלו שמע שמת אחיו במלחמה
חוזר ובא לו

4 א

(ה) **ויספו השוטרים לדבר אל העם** ואמרו
מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישב לביתו
רבי עקיבא אומר הירא ורך הלבב כמשמעו
שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה ולראות חרב שלופה
רבי יוסי הגלילי אומר
הירא ורך הלבב זהו המתירא מן העברות שבידו
לפיכך תלתה לו התורה את כל אלו שיחזור בגללן
רבי יוסי אומר
אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט
ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין
הרי הוא הירא ורך הלבב

א 1

(א) עגלה ערופה בלשון הקדש
שנאמר כי ימצא חלל באדמה ויצאו זקניו ושופטיה

א 2

A (ב) נמצא טמון בגל או תלוי באילן או צף על פני המים
לא היו עורפין
שנאמר באדמה ולא טמון בגל נופל ולא תלוי באילן
בשדה ולא צף על פני המים
B נמצא סמון לספר או לעיר שרבה נכרים
או לעיר שאין בה בית דין
לא היו עורפין
C אין מודדין אלא מעיר שיש בה בית דין

א 3

(ה) נפטרו זקני ירושלם והלכו להן
זקני אותה העיר מביאין עגלת בקר אשר לא עבד בה
אשר לא משכה בעל ואין המום פוסל בה
ומורדין אותה לנחל איתן
ואיתן כמשמעו קשה אף על פי שאינו איתן כשר
ועורפין אותה בקופין מאחוריה
ומקומה אסור מלזרוע ומלעבוד
ומתר לסרוק שם פשתן ולנקר שם אבנים

א 4

A (ז) נמצא ההורג
עד שלא נערפה העגלה
תצא ותרעה בעדר
B משנערפה העגלה
תקבר במקומה
שעל ספק באת מתחלתה
כפרה ספקה והלכה לה
C נערפה העגלה ואחר כך נמצא ההורג
הרי זה יהרג

ב 1

שלשה מבית דין הגדול שבירושלם היו יוצאין
רבי יהודה אומר חמשה
שנאמר זקניו שנים ושפטיה שנים
ואין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד

ב 2

A נמצא מכון בין שתי עירות
שתיהן מביאות שתי עגלות
דברי רבי אליעזר
ואין ירושלם מביאה עגלה ערופה
B (ג) נמצא ראשו במקום אחד וגופו במקום אחר
מוליכין הראש אצל הגוף
דברי רבי אליעזר
רבי עקיבא אומר הגוף אצל הראש
C (ד) מאין היו מודדין
רבי אליעזר אומר מטבורו
רבי עקיבא אומר מחטמו
רבי אליעזר בן יעקב אומר
ממקום שנעשה חלל מצוארו

ב 3

(ו) זקני אותה העיר
רוחצין את ידיהן במים במקום עריפתה שלעגלה ואומרים
ידינו לא שפכה את הדם הזה ועיינו לא ראו
וכי על דעתנו עלתה שזקני בית דין שופכי דמים הן
אלא שלא בא לידנו ופטרנוהו בלא מזון
ולא ראינוהו והנחנוהו בלא לוויה
והכהנים אומרים
כפר לעמך ישראל אשר פדית ה'
ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל
לא היו צריכים לומר ונכפר להם הדם
אלא רוח הקדש משרתתן
אימתי שתעשו ככך הדם מתכפר לכם

ב 4

A (ח) עד אחד אומר ראיתי את ההורג ועד אחד אומר לא ראית
אשה אומרת ראיתי ואשה אומרת לא ראית
היו עורפין
B עד אחד אומר ראיתי ושנים אומרים לא ראית
היו עורפין
C שנים אומרים ראינו ואחד אומר להן לא ראיתם
לא היו עורפין

א 1

(ט) **משרבו** הרצחנין בטלה עגלה ערופה
משבא אלעזר בן דינאי
ותחינה בן פרישה היה נקרא
חזרו לקרותו בן הרצחן

א 2

(י) יוחנן כהן גדול העביר הודית המעשר
אף הוא בטל את המעוררין ואת הנוקפין
עד ימיו היה פטיש מכה בירושלם
ובימיו אין אדם צריך לשאול על הדמאי

א 3

A משחרב בית המקדש
בטל השמיר ונפת צופים
ופסקו אנשי אמנה
שנאמר הושיעה ה' כי גמר חסיד וגו'
B רבן שמעון בן גמליאל אומר
משום רבי יהושע
מיום שחרב בית המקדש
אין יום שאין בו קללה
ולא ירד הטל לברכה ונטל טעם הפרות
רבי יוסי אומר אף נטל שמן הפרות
(יג) רבי שמעון בן אלעזר אומר
הטהרה נטלה את הטעם ואת הריח
המעשרות נטלו את שמן הדגן
וחכמים אומרים
הזנות והכשפים כלו את הכל

א 4

A רבי פנחס בן יאיר אומר
משחרב בית המקדש
בושו חברים ובני חרין וחפו ראשם
ונדלדלו אנשי מעשה
וגברו בעלי זרוע ובעלי לשון
ואין דורש ואין מבקש ואין שואל
על מי יש לנו להשען
על אבינו שבשמים
B רבי אליעזר הגדול אומר
מיום שחרב בית המקדש
שרו חכימיא למהוי כספריא
וספריא כחזניא
וחזניא כעמא דארעא
ועמא דארעא אזלא ונדלדלה
ואין מבקש
על מי יש להשען
על אבינו שבשמים

ב 1

משרבו המנאפים פסקו המים המרים
ורבן יוחנן בן זכאי הפסיקן
שנאמר
לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה
ועל **כלותיכם** כי תנאפנה כי הם וגו'

ב 2

(יא) **משבטלה** סנהדרין
בטל השיר מבית **המשתאות**
שנאמר
בשיר לא ישתו יין וגו'

ב 3

A (יד) בפלמוס שלאספסיוס
גזרו על עטרות **חתנים**
ועל הארוס
B בפלמוס שליטטוס
גזרו על עטרות כלות
ושלא ילמד אדם את בנו יונית
C בפלמוס האחרון
גזרו שלא תצא **הכלה** באפריון בתוך העיר
ורבותינו התירו
שתצא הכלה באפריון בתוך העיר

ב 4

בעקבות משיחא
חצפא יסגא ויקר יאמיר
הגפן תתן פריה והיין ביקר
והמלכות תהפך למינות ואין תוכחה
בית ועד יהיה לזנות
והגליל יחרב והגבלן ישום
ואנשי הגבול יסובכו מעיר לעיר
ולא יחוננו
וחכמת סופרים תסרח **ייראי חטא** ימאסו
והאמת תהא נעדרת
נערים פני זקנים ילבינו
זקנים יעמדו מפני קטנים
בן מנבל אב בת קמה באמה **כלה** בחמתה
איבי איש אנשי ביתו
פני הדור כפני הכלב
הבן אינו מתביש מאביו
ועל מי יש לנו להשען
על אבינו שבשמים

ג 1

משמת יוסי בן יועזר איש צרידה
ויוסי בן יוחנן איש ירושלם
בטלו האשכולות
שנאמר
אין אשכול לאכל בכורה אותה נפשי

ג 2

(יב) **משמתו** נביאים הראשונים
בטלו אורים ותמים

ג 3

(טו) **משמת** רבי מאיר **בטלו** מושלי משלים
משמת בן עזאי **בטלו** השקדנים
משמת בן זומא **בטלו** הדרשנים
משמת רבי יהושע פסקה טובה מן העולם
משמת רבן שמעון בן גמליאל
בא גובי ורבו צרות
משמת רבי אלעזר בן עזריה
פסק העשר מן החכמים
משמת רבי עקיבא בטל כבוד התורה
משמתרבי חנינא בן דוסא
בטלו אנשי המעשה
משמת רבי יוסי קטנותא פסקו חסידים
ולמה נקרא שמו קטנותא
שהיה קטנותן **שלחסידים**
משמת רבן יוחנן בן זכאי בטל זיו החכמה
משמת רבן גמליאל הזקן
בטל כבוד התורה ומתה **טהרה ופרישות**
משמת רבי ישמעאל בן פאבי בטל זיו הכהנה
משמת רבי בטלה **ענוה ויראת חטא**

ג 4

רבי פנחס בן יאיר אומר
זריזות מביאה לידי נקיות
ונקיות מביאה לידי **טהרה**
וטהרה מביאה לידי **פרישות**
ופרישות מביאה לידי קדשה
וקדשה מביאה לידי **ענוה**
וענוה מביאה לידי **יראת חטא**
ייראת חטא מביאה לידי **חסידות**
וחסידות מביאה לידי רוח הקדש
ורוח הקדש מביאה לידי תחית המתים
ותחית המתים באה על ידי אליהו
זכור לטוב אמן

א 1

A (א) המביא גט ממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם רבן גמליאל אומר אף המביא מן הרקם ומן החגר רבי אליעזר אומר אפלו מכפר לודים ללוד וחכמים אומרים אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא המביא ממדינת הים והמוליך **B** והמביא ממדינה למדינה במדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם רבן שמעון בן גמליאל אומר אפלו מהגמוניא להגמוניא (ב) רבי יהודה אומר מרקם למזרח ורקם כמזרח מאשקלון לדרום ואשקלון כדרום מעכו לצפון ועכו כצפון רבי מאיר אומר עכו כארץ ישראל לגטין

א 2

(ד) אחד גטי נשים ואחד שחרורי עבדים שוו למוליך ולמביא וזו אחד מן הדרכים ששוו גטי נשים לשחרורי עבדים

ב 2

(ה) כל גט שיש עליו עד כותי פסול חוץ מגטי נשים ושחרורי עבדים מעשה שהביאו לפני רבן גמליאל לכפר עותנאי גט אשה והיו עדיו עדי כותים והכשיר

א 3

(ו) האומר תן גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי אם רצה לחזור בשניהן יחזר דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בגטי נשים אבל לא בשחרורי עבדים לפי שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו שאם ירצה שלא לזון את עבדו רשאי ושלא לזון את אשתו אינו רשאי אמר להם והרי הוא פוסל את עבדו מן התרומה כשם שהוא פוסל את אשתו אמרו לו מפני שהוא קנינו

ב 1

A (ג) המביא גט בארץ ישראל אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אם יש עליו עוררין יתקיים בחותמיו **B** המביא גט ממדינת הים ואינו יכול לומר בפני נכתב ובפני נחתם אם יש עליו עדים יתקיים בחותמיו

ג 2

כל השטרות העולים בערכאות שלגוים אף על פי שחותמיהם גוים כשרים חוץ מגטי נשים ושחרורי עבדים רבי שמעון אומר אף אלו כשרין לא הזכירו אלא בזמן שנעשו בהדיוט

ב 3

האומר תנו גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה תנו מנה לאיש פלוני ומת יתנו לאחר מיתה

א 1

(א) המביא גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב אבל לא בפני נחתם בפני נחתם אבל לא בפני נכתב בפני נכתב כלו ובפני נחתם חציו בפני נכתב חציו ובפני נחתם כלו פסול

א 2

A (ג) בכל כותבין בדיו בסם בסיקרא ובקומוס ובקנקנתום ובכל דבר שהוא שלקימא B אין כותבין לא במשקים ולא במי פרות ולא בכל דבר שאינו מתקים

א 3

A (ה) הכל כשרין לכתוב את הגט אפלו חרש שוטה וקטן B האשה כותבת את גטה והאיש כותב את שוברו שאין קיום הגט אלא בחותמיו

ב 1

אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול שנים אומרים בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול ורבי יהודה מכשיר אחד אומר בפני נכתב ושנים אומרים בפנינו נחתם כשר

ב 2

A על הכל כותבין על העלה שלזית ועל הקרן שלפרה ונותן לה את הפרה על היד שלעבד ונותן לה את העבד B רבי יוסי הגלילי אומר אין כותבין לא על דבר שיש בו רוח חיים ולא על האכלים

ב 3

A הכל כשרין להביא את הגט חוץ מחרש שוטה וקטן וסומא ונכרי B (ו) קבל הקטן והגדיל חרש ונתפקח סומא ונתפתח שוטה ונשתפה נכרי ונתגיר פסול אבל פקח ונתחרש וחזר ונתפקח פתח ונסתמא וחזר ונתפתח שפוי ונשתפה וחזר ונשתפה כשר זה הכלל כל שתחלתו וסופו בדעת כשר

ג 1

(ב) נכתב ביום ונחתם ביום בלילה ונחתם בלילה בלילה ונחתם ביום כשר ביום ונחתם בלילה פסול רבי שמעון מכשיר שהיה רבי שמעון אומר כל הגטין שנכתבו ביום ונחתמו בלילה פסולין חוץ מגטי נשים

ג 2

A (ד) אין כותבין במחובר לקרקע כתבו במחבר תלשו וחתמו ונתנו לה כשר רבי יהודה פוסל עד שתהא כתיבתו וחתמתו בתלוש B רבי יהודה בן בתירא אומר אין כותבין לא על הניר המחוק ולא על הדפרא מפני שהוא יכול להזדיף וחכמים מכשירין

ג 3

A (ז) אף הנשים שאינן נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא את גטה חמותה ובת חמותה וצרתה ויבמתה ובת בעלה מה בין גט למיתה שהכתב מוכיח B האשה עצמה מביאה את גטה ובלבד שהיא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם

נפש

א 1

(א) כל גט שנכתב שלא לשום אשה פסול כיצד

היה עובר בשוק ושמע קול סופרים מקריין איש פלוני מגרש את פלונית ממקום פלוני ואמר זה שמי וזה שם אשתי

פסול לגרש בו

יתר מכן כתב לגרש בו את אשתו ונמלך מצאו בן עירו ואמר לו

שמי כשמן ושם אשתי כשם אשתך

פסול לגרש בו

יתר מכן היו לו שתי נשים

ושמותיהן שוים

כתב לגרש בו את הגדולה

לא יגרש בו את הקטנה

יתר מכן אמר לבלר

כתב לאיזו שארצה אגרש פסול לגרש בו

א 2

A המביא גט והניחו זקן או חולה

נותנו לה בחזקת שהוא קים

B בת ישראל הנשואה לכהן

והלך בעלה למדינת הים

אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קים

א 3

(ז) המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני

להיות מפריש עליהן מחלקן

מפריש עליהן בחזקת שהן קימין

ואינו חושש שמא

מת הכהן או הלוי או העשיר העני

מתו צריך לטול רשות מן היורשין

אם הלון בפני בית דין

אינו צריך לטול רשות מן היורשים

עולם

ב 1

(ב) הכותב טפסי גטין

צריך שיניח מקום האיש ומקום האשה

ומקום הזמן

שטרי מלוה

צריך שיניח מקום המלוה מקום הלוה

מקום המעות מקום הזמן

שטרי מקח

צריך שיניח מקום הלוקח ומקום המוכר

ומקום המעות ומקום השדה ומקום הזמן

מפני התקנה

רבי יהודה פוסל בכלן

רבי אלעזר מכשיר בכלן חוץ מגטי נשים

שנאמר וכתב לה לשמה

ב 2

A השולח חטאתו ממדינת הים

מקריבין אותה בחזקת שהוא קים

B (ד) שלשה דברים

אמר רבי אלעזר בן פרטא לפני חכמים

וקימו את דבריו

על עיר שהקיפה כרקום

ועל הספינה המטרפת בים

ועל היוצא לדון

שהן בחזקת קימין

אבל עיר שכבשה כרקום

וספינה שאבדה בים

והיוצא להרג

נותנין עליהן חמרי חיים וחמרי מתים

בת ישראל לכהן ובת כהן לישראל

לא תאכל בתרומה

ב 3

(ח) המניח פרות

להיות מפריש עליהן

תרומה ומעשרות

מעות

להיות מפריש עליהן מעשר שני

מפריש עליהן בחזקת שהן קימין

אם אבדו הרי זה חושש מעת לעת

דברי רבי אלעזר בן שמוע

שנה

ג 1

(ג) המביא גט ואבד הימנו

מצאו לאלתר

כשר

ואם לאו פסול

מצאו בחפיסה או בדלסקמא

אם מכירו כשר

ג 2

A (ה) המביא גט בארץ ישראל וחלה

הרי זה משלחו ביד אחר

ואם אמר לו טל לי הימנה חפץ פלוני

לא ישלחנו ביד אחר

שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר

B (ו) המביא גט ממדינת הים וחלה

עושה בית דין ומשלחו

ואומר לפניכם בפני נכתב ובפני נחתם

ואין השליח האחרון צריך שיאמר

בפני נכתב ובפני נחתם

אלא אומר שליח בית דין אני

ג 3

רבי יהודה אומר

בשלשה פרקים בודקין את היין

בקדים שלמוצאי החג

ובהוצאת סמדר

ובשעת כניסת מים בבסר

א 1

A (א) השולח גט לאשתו והגיע בשליח או ששלח אחריו שליח ואמר לו גט שנתתי לך **בטל** הוא הרי זה בטל קדם אצל אשתו או ששלח אצלה שליח ואמר לה גט ששלחתי לך בטל הוא הרי זה בטל אם משהגיע הגט לידה שוב אינו יכול לבטלו **B** (ב) בראשונה היה עושה בית דין במקום אחר **ומבטלו** התקין רבן גמליאל הזקן שלא יהו עושין כן מפני תקון העולם

א 2

(ד) **עבד** שנשבע ופדאוהו אם לשום עבד ישתעבד אם לשום בן חרין לא ישתעבד רבן שמעון בן גמליאל אומר בין כך ובין כך ישתעבד

ב 1

A בראשונה היה משנה שמו ושמה שם עירו ושם עירה **והתקין רבן גמליאל הזקן** שיהא כותב איש פלוני וכל שם שיש לו אשה פלונית וכל שום שיש לה מפני תקון העולם **B** (ג) אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה נמנעו מלהשביעה **התקין רבן גמליאל הזקן** שתהא **נודרת** ליתומים כל מה שירצו וגובה **כתבתה**

ב 2

A **עבד** שעשאו רבו אפותיקי לאחרים ושחררו שורת הדין אין העבד חייב כלום אלא מפני תקון העולם **כופין את רבו** ועושה אותו בן חרין וכותב שטר על דמיו רבן שמעון בן גמליאל אומר אינו כותב אלא משחרר **B** (ה) מי שחציו **עבד** וחציו בן חרין עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד דברי בית הלל אמרו להם בית שמאי תקנתם את רבו ואת עצמו לא תקנתם לשא שפחה אי אפשר שכבר חציו בן חרין בת חרין אי אפשר שכבר חציו עבד יבטל והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר לא תהו בראה לשבת יצרה אלא מפני תקון העולם **כופין את רבו** ועושה אותו בן חרין וכותב שטר על חצי דמיו וחזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי

ב 3

A (ז) המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר משום **נדר** לא יחזיר רבי יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר רבי מאיר אומר כל נדר שצריך חקירת חכם לא יחזיר ושאינו צריך חקירת חכם יחזיר אמר רבי אלעזר לא אסרו זה אלא מפני זה אמר רבי יוסי בר יהודה מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו קונם אם איני מגרשיך וגרשה והתירו לו חכמים שיחזירנה מפני תקון העולם **B** (ח) המוציא את אשתו משום אילנות רבי יהודה אומר לא יחזיר וחכמים אומרים יחזיר נשאת לאחר והיו לה בנים הימנו והיא תובעת **כתבתה** אמר רבי יהודה אומרים לה שתיקותיך יפה לך מדבוריך

ג 1

A העדים חותמין על הגט מפני תקון העולם **B** הלל התקין פרזבול מפני תקון העולם

ג 2

(ו) **המוכר עבדו** לגוי או לחוצה לארץ יצא בן חרין

ג 3

A (ט) **המוכר** את עצמו ואת בניו לגוי אין פודין אותו אבל פודין את הבנים לאחר מיתת אביהן **B** **המוכר** את שדהו לגוי וחזר ולקחה ממנו ישראל הלוקח מביא בכורים מפני תקון העולם

א 3

A אין פודין את השבויים יותר על כדי דמיהן מפני תקון העולם ואין מבריחין את השבויין מפני תקון עולם רבן שמעון בן גמליאל אומר מפני תקנת השבויין **B** ואין לוקחים ספרים תפלין ומזוזות מן הגוים יותר על כדי דמיהן מפני תקון העולם

א 1

A (א) הנזקין שמין להם בעדית ובעל חוב בבינונית וכתבת נשים **בזבורית** רבי מאיר אומר אף כתבת אשה בבינונית B (ב) אין נפרעין מנכסים משעבדים במקום שיש נכסים בני חרין ואפלו הן **זבורית** אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן ה**זבורית**

א 2

המטמא והמדמע והמנסך בשוגג פטור במזיד חיב

א 3

A (ה) העיד רבי יוחנן בן גדגדה על החרשת **שהשיאה** אביה שהיא יוצאה בגט B ועל קטנה בת ישראל **שנשאת** לכהן שאוכלת בתרומה ואם מתה בעלה יורשה

א 4

(ז) חרש רומז ונרמז וכן בתירה אומר קופץ ונקפץ במטלטלין

א 5

A (ח) ואלו דברים אמרו **מפני דרכי שלום** כהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל **מפני דרכי שלום** B מערבין בבית ישן **מפני דרכי שלום** C בור שהוא קרוב לאמה מתמלא ראשון **מפני דרכי שלום**

ב 1

A (ג) אין **מוציאין** לאכילת פרות ולשבח קרקעות ולמזון האשה והבנות מנכסים משעבדים מפני תקון העולם B וה**מוצא** מציאה לא ישבע מפני תקון עולם

ב 3

A ועל המריש **הגזול** שבנאו בבירה שיטל את דמיו **מפני תקנת השבים** B ועל חטאת **הגזולה** שלא נודעה לרבים שהיא מכפרת **מפני תקון** המזבח

ב 5

A מצודות חיה ועופות ודגים יש בהם משום **גזל מפני דרכי שלום** רבי יוסי אומר **גזל גמור** B מציאת חרש שויטה וקטן יש בהן משום **גזל מפני דרכי שלום** רבי יוסי אומר **גזל גמור** C עני המנקף בראש הזית מה שתחתיו **גזל מפני דרכי שלום** רבי יוסי אומר **גזל גמור**

ג 1

A (ד) יתומים שסמכו אצל בעל הבית או שמנה להן אביהן **אפטרופוס** חיב לעשר פרותיהן B **אפטרופוס** שמנהו אב יתומים ישבע מנהו בית דין לא ישבע אבא שאול אומר חלוף הדברים

ב 2

הכהנים שפגלו במקדש מזידין חיבינן

ג 3

A (ו) לא היה סיקריקון ביהודה בהרוגי המלחמה מהרוגי המלחמה ואילך יש בה **סיקריקון** כיצד לקח מן ה**סיקריקון** וחזר ולקח מבעל הבית מקחו בטל מבעל הבית וחזר ולקח מן ה**סיקריקון** מקחו קים לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל מן האשה וחזר ולקח מן האיש מקחו קים זו משנה ראשונה B בית דין שלאחריהם אמרו הלוקח מן ה**סיקריקון** נותן לבעלים רביעי אימתי בזמן שאין בידן לקח אבל יש בידן לקח הן קודמין לכל אדם רבי הושיב בית דין ונמנו שאם שהתה בפני **סיקריקון** שנים עשר חדש כל הקודם לקח זוכה אבל נותן לבעלים רביעי

ב 4

הפעוטות מקחן מקח וממכרן במטלטלין

ג 5

A אין ממחין **ביד** עניי גוים בלקט ובשכחה ובפאה **מפני דרכי שלום** B (ט) משאלת אשה לחברתה החשודה על השביעית נפה וכברה ורחים ותנור אבל לא תבר ולא תטחן עמה אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה אבל משתטיל המים לא תגע עמה לפי שאין מחזיקין **ידי** עוברי עברה וכלן לא אמרו אלא **מפני דרכי שלום** C ומחזיקין **ידי** גוים בשביעית אבל לא **ידי** ישראל ושואלין בשלומן **מפני דרכי שלום**

א 1

A (א) האומר התקבל גט זה לאשתי
או הולך גט זה לאשתי
אם רצה לחזור יחזור
B האשה שאמרה התקבל לי גטי
אם רצה לחזור לא יחזור
לפיכך אם אמר לו הבעל
אי אפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה
אם רצה לחזור יחזור
רבן שמעון בן גמליאל אומר
אף האומרת טל לי גטי
אם רצה לחזור לא יחזור

א 2

A האומר תן גט זה לאשתי
במקום פלוני
ונתנו לה במקום אחר פסול
הרי היא במקום פלוני
ונתנו לה במקום אחר כשר
B האשה שאמרה התקבל לי גטי
במקום פלוני
וקבלו לה במקום אחר פסול
רבי אליעזר מכשיר

א 3

A (ה) האומר כתבו גט ותנו לאשתי
גרשה
B כתבו אגרת ותנו לה
הרי אלו יכתבו ויתנו
C פטרוה פרנסוה
עשו לה כנימוס
עשו לה כראוי
לא אמר כלום

ב 1

(ב) האשה שאמרה התקבל לי גטי
צריכה שתי כתי עדים
שנים שאומרים בפנינו אמרה
ושנים שאומרים בפנינו קבל וקרע
אפלו הן הראשונים והן האחרונים
או אחד מן הראשונים ואחד מן האחרונים
ואחד מצטרף עמהן

ב 2

A הבא לי גטי ממקום פלוני
והביאו לה ממקום אחר כשר
B (ד) הבא לי גטי
אוכלת בתרומה
עד שיגיע גט לידה

ב 3

A בראשונה היו אומרים
היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי
הרי אלו יכתבו ויתנו
חזרו לומר אף המפרש והיוצא בשירא
רבי שמעון שזורי אומר אף המסכן
B (ו) מי שהיה משלך לבור ואמר
כל השומע את קולו יכתב גט לאשתו
הרי אלו יכתבו ויתנו
C הבריא שאמר כתבו גט לאשתי
רצה לשחק בה
מעשה בבריא אחד שאמר כתבו גט לאשתי
ועלה לראש הגג ונפל ומת
אמר רבן שמעון בן גמליאל אמרו חכמים
אם מעצמו נפל הרי זה גט
אם הרוח דחאתו אינו גט

ג 1

A נערה המארסה
היא ואביה מקבלין את גטה
אמר רבי יהודה
אין שתי ידיים זוכות כאחת
אלא אביה מקבל את גטה בלבד
וכל שאינה יכולה לשמר את גטה
אינה יכולה להתגרש
B (ג) קטנה שאמרה התקבל לי גטי
אינו גט עד שיגיע גט לידה
לפיכך אם רצה הבעל לחזור יחזור
שאין הקטן עושה שליח
אבל אם אמר לו אביה
צא והתקבל לבתי גטה
אם רצה להחזיר לא יחזיר

ג 2

A התקבל לי גטי
אסורה לאכול בתרומה מיד
B התקבל לי גטי במקום פלוני
אוכלת בתרומה
עד שיגיע גט לאותו מקום
רבי אליעזר אוסר מיד

ג 3

A (ז) אמר לשנים תנו גט לאשתי
או לשלשה כתבו גט ותנו לאשתי
הרי אלו יכתבו ויתנו
B אמר לשלשה תנו גט לאשתי
הרי אלו יאמרו לאחרים ויכתבו
מפני שעשאן בית דין
דברי רבי מאיר
וזו הלכה העלה רבי חנינא איש אונו
מבית האסורין
מקבל אני באומר לשלשה תנו גט לאשתי
שיאמרו לאחרים ויכתבו
מפני שעשאן בית דין
אמר רבי יוסי גומיניו לשליח
אף אנו מקבלין
שאפלו אמר לבית דין הגדול שבירושלם
תנו גט לאשתי שילמדו ויכתבו ויתנו
C אמר לעשרה כתבו גט לאשתי
אחד כותב ושנים חותמין
כלכם כתבו
אחד כותב וכלם חותמין
לפיכך אם מת אחד מהן הרי זה גט בטל

א 1

A (א) מי שאחזו **קרדיקוס**
ואמר כתבו גט לאשתי

B אמר כתבו גט לאשתי ואחזו **קרדיקוס**
וחזר ואמר אל תכתבו
אין דבריו האחרונים כלום

א 2

A (ג) זה גטך **אם מתי** זה גטך אם מתי מחלי זה
זה גטך לאחר מיתה
לא אמר כלום

מהיום אם מתי מעכשיו אם מתי הרי זה גט
מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט
אם מת חולצת ולא מתיבמת
B זה גטך **מהיום אם מתי** מחלי זה ועמד והלך בשוק וחלה ומת
אומדין אותו

אם מחמת חלי הראשון מת הרי זה גט ואם לאו אינו גט

א 3

A (ה) הרי זה גטך **על מנת שתתני לי** מאתים זוז
הרי זו מגרשת ותתן

B **על מנת שתתני לי** מכאן ועד שלשים יום
אם נתנה לו בתוך שלשים יום מגרשת ואם לאו אינה מגרשת
אמר רבן שמעון בן גמליאל
מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו
הרי זה גטך על מנת שתתני לי אצטליתי ואבדה אצטליתי
ואמר חכמים תתן לו את דמיה

א 4

(ז) הרי זה גטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום
והיה הולך מיהודה לגליל הגיע לאנטיפטרוס וחזר בטל תנאו
הרי זה גטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום
והיה הולך מגליל ליהודה והגיע לכפר עותנאי וחזר בטל תנאו
הרי זה גטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום
והיה הולך למדינת הים והגיע לעכו וחזר בטל תנאו

א 5

A (ח) הרי זה גטך
אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש
ומת בתוך שנים עשר חדש
אינו גט
B הרי זה גטך מעכשיו
אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש
ומת בתוך שנים עשר חדש
הרי זה גט

ב 1

A נשתתק ואמר לו **נכתב גט** לאשתך והרכין בראשו
בודקין אותו שלשה פעמים אם אמר על לאו לאו ועל הן הן
הרי אלו יכתבו ויתנו
B (ב) אמרו לו **נכתב גט** לאשתך ואמר להם כתבו
אמרו לסופר וכתב ולעדים וחתמו
אף על פי שכתבוהו וחתמוהו ונתנוהו לו וחזר ונתנו לה
הרי הגט בטל עד שיאמר לסופר כתב ולעדים חתמו

ב 2

A (ד) לא תתיחד עמו אלא בפני עדים
אפלו עבד אפלו שפחה חוץ משפחתה
מפני שלבה גס בה בשפחתה
B מה היא באותן **הימים**
רבי יהודה אומר כאשה איש לכל דבריה
רבי יוסי אומר מגרשת ואינה מגרשת

ב 3

A (ו) הרי זה גטך
על מנת שתשמישי את אבא על מנת שתניקי את בני
כמה היא מניקתו שתי שנים
רבי יהודה אומר שמונה עשר חודש
מת הבן או שמת האב הרי זה גט
B הרי זה גטך **על מנת שתשמישי את אבא** שתי שנים
על מנת שתניקי את בני שתי שנים
מת הבן או שמת האב
או שאמר האב אי אפשרי שתשמישי שלא בהקפדה
אינו גט

רבן שמעון בן גמליאל אומר כזה גט
כלל אמר רבן שמעון בן גמליאל
כל עכבה שאינה הימנה הרי זה גט

ב 4

הרי זה גטך
כל זמן שאעבר מכנגד פניך **שלשים יום**
היה הולך ובא הולך ובא
הואיל ולא נתיחד עמה
הרי זה גט

ב 5

A (ט) **אם לא באתי מכאן עד שנים עשר חדש**
כתבו ותנו גט לאשתי
כתבו גט בתוך שנים עשר חדש ונתנו **לאחר שנים עשר חדש**
אינו גט
B כתבו ותנו גט לאשתי **אם לא באתי מכאן עד שנים עשר חדש**
כתבו בתוך שנים עשר חדש ונתנו **לאחר שנים עשר חדש**
אינו גט
רבי יוסי אומר כזה גט
כתבו לאחר שנים עשר חדש ונתנו **לאחר שנים עשר חדש** ומת
אם הגט קדם למיתה הרי זה גט ואם המיתה קדמה לגט אינו גט
ואם אינו ידוע זו היא שאמרו מגרשת ואינה מגרשת

א 1

A (א) הזורק גט לאשתו והיא בתוך ביתה או בתוך חצרה
הרי זו **מגרשת**
זרקו לה בתוך ביתו או בתוך חצרו אפלו הוא עמה במטה
אינה **מגרשת**
לתוך חיקה או לתוך קלתה
הרי זו **מגרשת**
B (ב) אמר לה כנסי שטר חוב זה
או שמצאתו מאחוריו קוראה והרי הוא גטה
אינו גט עד שיאמר לה הא גטך
נתן בידה והיא ישנה נעורה קוראה והרי הוא גטה
אינו גט עד שיאמר לה הא גטך

ב 1

A **היתה עומדת** ברשות הרבים **וזרקו לה**
קרוב לה מגרשת קרוב לו אינה **מגרשת**
מחצה על מחצה מגרשת ואינה **מגרשת**
(ג) וכן לענין קדושין וכן לענין החוב
אמר לו בעל חובו זרק לי חובי וזרקו לו קרוב למלוה זכה הלוח
קרוב ללוה הלוח חייב
מחצה על מחצה שניהם יחלקו
B **היתה עומדת** על ראש הגג **וזרקו לה**
כיון שהגיע לאויר הגג הרי זו **מגרשת**
הוא מלמעלה והיא מלמטה וזרקו לה
כיון שיצא מרשות הגג נמחק או נשרף הרי זו **מגרשת**

2

(ד) בית שמאי אומרים פוטר אדם את אשתו בגט ישן ובית הלל אוסרין
ואיזהו גט ישן כל שנתיחד עמה אחר שכתבו לה

א 3

A (ה) כתב לשום מלכות שאינה הוגנת
לשום מלכות מדי לשום מלכות יון לבנין הבית לחרבן הבית
היה במזרח וכתב במערב במערב וכתב במזרח
תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה
ואין לה לא כתבה ולא פרות ולא מזונות ולא בלאות
לא על זה ולא על זה אם נטלה מזה ומזה תחזיר
והולד ממזר מזה ומזה ולא זה וזה מטמאין לה
ולא זה וזה זכאין
לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה
היתה בת ישראל נפסלת מן הכהנה
בת לוי מן המעשר בת כהן מן התרומה
ואין יורשיו שלזה ויורשיו שלזה יורשין כתבתה
ואם מתו אחיו שלזה ואחיו שלזה חולצין ולא מיבמין
B שנה שמו ושמה שם עירו ושם עירה
תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה

ב 3

A (ו) כל העריות שאמרו צרותיהן מתרות
הלכו הצרות האלו ונשאן ונמצאו אלו אילוניות
תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה
B (ז) הכונס את יבמתו
והלכה צרתה ונשאת לאחר ונמצאה זאת שהיא אילנית
תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה

4

(ח) כתב הסופר גט לאיש ושובר לאשה
וטעה ונתן גט לאשה ושובר לאיש ונתנו זה לזה
ולאחר זמן הרי הגט יוצא מיד האיש והשובר מיד האשה
תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה
רבי אליעזר אומר
אם לאלתר יצא אין זה גט אם לאחר זמן יצא הרי זה גט
לא כל הימנו מן הראשון לאבד זכותו שלשני

ב 5

A כנסה **בגט קרח**
תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה
B (י) גט קרח הכל משלימין עליו
דברי בן ננס
רבי עקיבא אומר
אין משלימין עליו אלא קרובים הראויין להעיד במקום אחר
ואיזהו **גט קרח** כל שקשריו מרבין מעדיו

א 5

A כתב לגרש את אשתו ונמלך
בית שמאי אומרים פסלה מן הכהנה
ובית הלל אומרים
אף על פי שנתנו לה על תנאי ולא נעשה התנאי
לא פסלה מן הכהנה
B (ט) המגרש את אשתו ולנה עמו בפנדקי
בית שמאי אומרים אינה צריכה הימנו גט שני
ובית הלל אומרים צריכה הימנו גט שני
אימתי בזמן שנתגרשה מן הנשואין
ומודים בנתגרשה מן הארוסין שאינה צריכה הימנו גט שני
מפני שאין לכו גס בה

א 1

A (א) המגרש את אשתו ואמר לה **הרי את מתרת** לכל אדם אלא לפלוני רבי אליעזר מתיר וחכמים אוסרים כיצד יעשה יטלנו הימנה ויחזר ויתננו לה ויאמר לה הרי את מתרת לכל אדם ואם כתבו בתוכו אף על פי שחזר ומחקו פסול **B** (ב) **הרי את מתרת** לכל אדם אלא לאבא ולאביך לאחי ולאחיך לעבד ולנכרי ולכל מי שאין לה עליו קדושין כשר **C** **הרי את מתרת** לכל אדם אלא אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין ולכל מי שיש לה עליו קדושין אפלו בעברה פסול

א 2

(ה) שנים ששלחו שני גטין שוין ונתערבו נותן שניהם לזו ושניהם לזו לפיכך אם אבד אחד מהם הרי השני בטל

א 3

A (ז) שיר מקצת הגט וכתבו בדף השני **והעדים מלמטה** כשר **B** חתמו **עדים בראש** הדף מן הצד או מאחוריו בגט פשוט פסול

א 4

גט מעשה בישראל כשר ובגוים פסול ובגוים חובטין אותו ואומרים לו עשה מה שישאל אומרים לך וכשר

ב 1

A (ג) **גופו שלגט** הרי את מתרת לכל אדם רבי יהודה אומר ודן דיהוי ליכי מנאי ספר תרוכין ואגרת שבוקין וגט פטורין למהך להתנסבא לכל גבר דתצבין **B** **גופו שלגט** שחרור הרי את בת חרין הרי את לעצמן

ב 2

חמשה שכתבו כלל בתוך הגט איש פלוני מגרש פלונית ופלוני פלונית והעדים מלמטה כלן כשרין וינתן לכל אחת ואחת היה כתוב טפס לכל אחת ואחת והעדים מלמטה את שהעדים נקריין עמו כשר

ב 3

A הקיף ראשו שלזה בצד ראשו שלזה **והעדים באמצע** שניהם פסולין **B** סופו שלזה בצד סופו שלזה **והעדים באמצע** את שהעדים נקריין עמו כשר **C** ראשו שלזה בצד סופו שלזה **והעדים באמצע** את שהעדים נקריין בסופו כשר

ב 4

(ט) יצא שמה בעיר מקדשת הרי זו מקדשת מגרשת הרי זו מגרשת ובלבד שלא יהא שם אמתלא איזו היא אמתלא גרש איש פלוני את אשתו על תנאי זרק לה קדשיה ספק קרוב לה ספק קרוב לו זו היא אמתלא

ג 1

(ד) שלשה גטין פסולין ואם נשאת הולד כשר כתב בכתב ידו ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו שלשה גטין פסולין ואם נשאת הולד כשר רבי אליעזר אומר אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משעבדים שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תקון העולם

ג 2

(ו) שני גטין שכתבן זה בצד זה ושנים עדים עברים באים מתחת זה לתחת זה ושנים עדים יוניים באים מתחת זה לתחת זה את שהעדים הראשונים נקראין עמו כשר עד אחד עברי ועד אחד יוני עד אחד עברי ועד אחד יוני באין מתחת זה לתחת זה שניהן פסולין

ג 3

A (ח) גט שכתבו עברית ועדיין יונית יונית ועדיין עברית עד אחד עברי ועד אחד יוני כתב הסופר **ועד כשר** **B** איש פלוני **עד כשר** בן איש פלוני **עד כשר** איש פלוני בן איש פלוני ולא כתב **עד כשר** וכך היו נקיי הדעת שבירושלם עושין **C** כתב חניכתו וחניכתה כשר

ג 4

(י) בית שמאי אומרים לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה שנאמר כי מצא בה ערות דבר ובית הלל אומרים אפלו הקדיחה תבשילו שנאמר כי מצא בה ערות דבר רבי עקיבא אומר אפלו מצא אחרת נאה הימנה שנאמר והיה לא תמצא חן בעיניו

א 1

A (א) האשה נקנית בשלש דרכים
וקונה את עצמה בשתי דרכים
נקנית בכסף בשטר ובביאה
בכסף
בית שמאי אומרים בדינר ובשוה דינר
ובית הלל אומרים בפרוטה ובשוה פרוטה
וכמה היא פרוטה
אחד משמונה באסר האיטלקי
וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל
B היבמה נקנית בביאה
וקונה את עצמה בחליצה ובמיתת היבם

א 2

A (ג) עבד כנעני
נקנה בכסף ובשטר ובחזקה
וקונה את עצמו בכסף על ידי אחרים
ובשטר על ידי עצמו
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
בכסף על ידי עצמו ובשטר על ידי אחרים
ובלבד שיהא הכסף משלאחרים
B (ד) בהמה גסה נקנית במסירה
והדקה בהגבהה
דברי רבי מאיר ורבי אלעזר
וחכמים אומרים
בהמה דקה נקנית במשיכה

א 3

A (ו) כל מצות הבן על האב
האנשים חיבין והנשים פטורות
B וכל מצות האב על הבן
אחד אנשים ואחד נשים חיבין

א 4

A (י) כל העושה מצוה אחת
מטיבין לו ומאריכין לו את ימיו ונוחל את הארץ
B וכל שאינו עושה מצוה אחת
אין מטיבין לו ואין מאריכין לו את ימיו ואינו נוחל את הארץ

ב 1

A (ב) עבד עברי נקנה בכסף ובשטר
וקונה את עצמו בשנים וביובל ובגרעון כסף
יתרה עליו אמה העבריה
שקונה את עצמה בסימנין
B הנרצע נקנה ברציעה
וקונה את עצמו ביובל ובמיתת האדון

א 2

A רשות הגבוה בכסף
ורשות ההדיוט בחזקה
B אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט

ב 2

A (ה) נכסים שיש להם אחריות
נקנין בכסף ובשטר ובחזקה
ושאין להם אחריות
אינן נקנין אלא במשיכה
B נכסים שאין להם אחריות
נקנין עם נכסים שיש להם אחריות
בכסף ובשטר ובחזקה
וזוקקין נכסים שאין להם אחריות
את הנכסים שיש להם אחריות לשבע עליהן
C (ו) כל הנעשה דמים באחר
כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפיו
כיצד
החליף שור בפרה או חמור בשור
כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפיו

ב 3

A וכל מצות עשה שהזמן גרמה
האנשים חיבין והנשים פטורות
B וכל מצות עשה שלא הזמן גרמה
אחד אנשים ואחד נשים חיבין
C וכל מצות לא תעשה
בין שהזמן גרמה בין שלא הזמן גרמה
אחד אנשים ואחד נשים חיבין
חוץ מבל תשחית ובל תקיף
ובל תטמא למתים

א 3

A (ח) הסמיכות והתנופות וההגשות
והקמיצות וההקטרות
והמליקות וההזאות והקבלות
נוהגות באנשים ולא בנשים
חוץ ממנחת סוטה ונזירה שהן מניפות
B (ט) כל מצוה שהיא תלויה בארץ
אינה נוהגת אלא בארץ
ושאינה תלויה בארץ
נוהגת בין בארץ ובין בחוצה לארץ
חוץ מן הערלה והכלאים
רבי אליעזר אומר אף מן החדש

ב 4

A כל שישנו במקרא ובמשנה ובדרך ארץ לא במהרה הוא חוטא
שנאמר והחוט המשלש לא במהרה ינתק
B וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ
אינו מן הישוב

א 1

(א) האיש מקדש
בו ובשלוחו

א 2

האומר לאשה
התקדשי לי בתמורה זו התקדשי לי בזו
אם יש באחת מהן שוה פרוטה מקדשת
ואם לאו אינה מקדשת
בזו ובזו ובזו
אם יש שוה פרוטה בכלן מקדשת
ואם לאו אינה מקדשת
היתה אוכלת ראשונה ראשונה
אינה מקדשת
עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה

א 3

(ד) האומר לשלוחו
צא וקדש לי אשה פלונית במקום פלוני
והלך וקדשה במקום אחר
אינה מקדשת
הרי היא במקום פלוני וקדשה במקום אחר
הרי זו מקדשת

א 4

(ו) המקדש שתי נשים בשוה פרוטה
או אשה אחת בפחות משוה פרוטה
אף על פי ששלח סבלונות לאחר מכאן
אינה מקדשת
שמחמת קדושין הראשונים שלח
וכן קטן שקדש

א 5

(ח) המקדש בחלקו
בין קדשי קדשים בין קדשים קלים
אינה מקדשת
במעשר שני בין שוגג בין מזיד
לא קדש דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר בשוגג לא קדש
במזיד קדש
ובהקדש במזיד קדש ובשוגג לא קדש
דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר
בשוגג קדש במזיד לא קדש

ב 1

האשה מתקדשת
בה ובשלוחה

ב 2

(ב) התקדשי לי
בכוס זה שליין ונמצא שלדבש
שלדבש ונמצא שליין
בדינר זה שלכסף ונמצא שלזהב
שלזהב ונמצא שלכסף
על מנת שאני עשיר ונמצא עני
עני ונמצא עשיר
אינה מקדשת
רבי שמעון אומר
אם הטעה לשבח מקדשת

ב 3

(ה) המקדש את האשה על מנת
שאינ עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים
אינה מקדשת
כנסה סתם ונמצאו עליה נדרים
תצא שלא בכתבה
על מנת שאין בה מומין ונמצאו בה מומין
אינה מקדשת
כנסה סתם ונמצאו בה מומין
תצא שלא בכתבה

ב 4

(ז) המקדש אשה ובתה
או אשה ואחותה כאחת
אינן מקדשות

ב 5

(ט) המקדש בערלה בכלאי הכרם
בשור הנסקל ובעגלה ערופה
בצפרי מצרע ובשער נזיר
ובפטר חמור ובבשר בחלב
ובחלין שנשחטו בעזרה
אינה מקדשת
מכרן וקדש בדמיהן מקדשת

ג 1

האיש מקדש את בתו כשהיא נערה
בו ובשלוחו

ג 2

(ג) על מנת שאני כהן ונמצא לוי
לוי ונמצא כהן
נתין ונמצא ממזר
ממזר ונמצא נתין
בן עיר ונמצא בן כרך
בן כרך ונמצא בן עיר
על מנת שביתי קרוב למרחץ ונמצא רחוק
רחוק ונמצא קרוב
על מנת שיש לי בת או שפחה גדלת ואין לו
או על מנת שאין לי ויש לו
על מנת שאין לי בנים ויש לו
או על מנת שיש לי ואין לו
ובכלם
אף על פי שאמרה בלבי היה להתקדש לו
אף על פי כן **אינה מקדשת**
וכן היא שהטעתו

ג 3

כל המומין הפוסלים בכהנים
פוסלים בנשים

ג 4

ומעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות
ולקט אחד כלכלה שלתאנים
ושלהן היתה ושלשביעית היתה
ואמר הרי כלכם מקדשות לי בכלכלה זו
וקבלה אחת מהן על ידי כלן
ואמרו חכמים אין האחיות מקדשות

ג 5

(י) המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות
ובמי חטאת ובאפר חטאת
הרי זו מקדשת
ואפלו ישראל

א 1

A (א) **האומר** לחברו
צא וקדש לי אשה פלונית
והלך וקדשה לעצמו מקדשת
B וכן **האומר** לאשה
הרי את מקדשת לי לאחר שלשים יום
ובא אחר וקדשה בתוך שלשים מקדשת לשני
בת ישראל לכהן תאכל בתרומה
מעכשיו ולאחר שלשים יום
ובא אחר וקדשה בתוך שלשים יום
מקדשת ואינה מקדשת
בת ישראל לכהן או בת כהן לישראל
לא תאכל בתרומה
C (ב) **האומר** לאשה הרי את מקדשת לי
על מנת שאחזן לך מאתיים זוז
הרי זו מקדשת והוא יתן
על מנת שאחזן לך מכאן ועד שלשים יום
נתן לה בתוך שלשים מקדשת
ואם לאו אינה מקדשת
על מנת שיש לי מאתיים זוז
הרי זו מקדשת ויש לו
על מנת שאראך מאתיים זוז
הרי זו מקדשת ויראה לה
ואם הראה על השלחן אינה מקדשת
(ג) על מנת שיש לי בית כור עפר
הרי זו מקדשת ויש לו
על מנת שיש לי במקום פלוני
אם יש לו באותו מקום מקדשת
ואם לאו אינה מקדשת
על מנת שאראך בית כור עפר
הרי זו מקדשת ויראנה
ואם הראה בבקעה אינה מקדשת

א 2

A (ז) **קדשתי את בתי**
ואיני יודע למי קדשתי
ובא אחד ואמר אני קדשתי נאמן
זה אמר אני קדשתי זה אמר אני קדשתי
שניהם נותנים גט
ואם רצו אחד נותן גט ואחד כונס
B (ח) **קדשתי את בתי**
קדשתי וגרשתי כשהיא קטנה
והרי היא קטנה נאמן
קדשתי וגרשתי כשהיא קטנה
והרי היא גדולה אינו נאמן
נשביט ופדיתיה
בין שהיא קטנה בין שהיא גדולה
אינו נאמן
C מי שאמר בשעת מיתתו יש לי בנים
נאמן
יש לי אחים
אינו נאמן

א 3

(יב) כל מקום שיש קדושין ואין עברה
הולד הולך אחר הזכר
ואיזו זו
זו כהנת לוי וישראלית
שנשאו לכהן וללוי ולישראל
וכל מקום שיש קדושין ויש עברה
הולד הולך אחר הפגום
ואיזו זו
זו אלמנה לכהן גדול
גרופה וחלוצה לכהן הדיוט
ממזרת ונתינה לישראל
בת ישראל **לממזר** ולנתיין

ב 1

A (ד) רבי מאיר אומר
כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן
אינו תנאי
שנאמר וימאר משה אלהם
אם יעברו בני גד ובני ראובן
וכתיב ואם לא יעברו חלוצים
רבי חנניה בן גמליאל אומר
צריך היה הדבר לאמרו
שאלמלא כן
יש במשמע שאפלו בארץ כנען לא ינחלו
B (ה) המקדש את האשה **ואמר**
כסבור הייתי שהיא כהנת
והרי היא לוייה
לוייה והרי היא כהנת
עניה והרי היא עשירה
עשירה והרי היא עניה
הרי זו מקדשת מפני שלא הטעתו

ב 2

A **המקדש את בתו** סתם
אין הבוגרות בכלל
B (ט) מי שיש לו שתי כתי בנות משתי נשים
ואמר **קדשתי את בתי** הגדולה
ואיני יודע אם גדולה שבגדולות
או גדולה שבקטנות או קטנה שבגדולות
שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות
כלן אסורות חוץ מן הקטנה שבקטנות
דברי רבי מאיר
רבי יוסי אומר
כלן מתרות חוץ מן הגדולה שבגדולות
C **קדשתי את בתי** הקטנה
ואיני יודע אם קטנה שבקטנות
או קטנה שבגדולות או גדולה שבקטנות
שהיא קטנה מן הגדולה שבגדולות
כלן אסורות חוץ מן הגדולה שבגדולות
דברי רבי מאיר
רבי יוסי אומר
כלן מתרות חוץ מן הקטנה שבקטנות

ב 3

וכל מי שאין לה עליו קדושין
אבל יש לה על אחרים קדושין
הולד **ממזר**
ואיזה זה
זה שבא על אחת מכל העריות שבתורה
וכל מי שאין לה
לא עליו ולא על אחרים קדושין
הולד כמותה
ואיזה זה
זה ולד שפחה ונכרית

ג 1

A **האומר** לאשה הרי את מקדשת לי
לאחר שאתגיר או לאחר שתתגירי
לאחר שאשתחרר או לאחר שתשתחררי
לאחר שימות בעליך או לאחר שתמות אחותיך
אינה מקדשת
B וכן **האומר** לחברו
אם ילדה אשתך נקבה הרי היא מקדשת לי
אינה מקדשת
אם היתה אשת חברו מעברת והכר עברה דבריו
קימין
ואם ילדה נקבה מקדשת
C (י) **האומר** לאשה הרי את מקדשת לי
על מנת שאדבר עליך לשלטון
ואעשה עמך כפועל
דבר עליה לשלטון ועשה עמה כפועל מקדשת
ואם לאו אינה מקדשת
על מנת שירצה אבא
רצה האב מקדשת ואם לאו אינה מקדשת
מת האב הרי זו מקדשת
מת הבן מלמדין את האב לומר שאינו רוצה

ג 2

A (י) **האומר** לאשה קדשתיך
והיא אומרת לא קדשתי
הוא אסור בקרובותיה והיא מתרת בקרוביו
היא אומרת קדשתי
והוא אומר לא קדשתיך
הוא מתר בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו
B קדשתיך
והיא אומרת לא קדשת **אלא בתי**
הוא אסור בקרובות גדולה
וגדולה מתרת בקרוביו
הוא מתר בקרובות קטנה
וקטנה מתרת בקרוביו
C (יא) **קדשתי את בתך**
והיא אומרת לא קדשת אלא אותי
הוא אסור בקרובות קטנה
וקטנה מתרת בקרוביו
הוא מתר בקרובות גדולה
וגדולה אסורה בקרוביו

ג 3

(יג) רבי טרפון אומר
יכולין **ממזרים** לטהר
כיצד
ממזר שנשא שפחה הולד עבד
שחררו נמצא הבן בן חרין
רבי אליעזר אומר
הרי זה עבד **ממזר**

א 1

A (א) עשרה יחסין עלו מבבל כהני לויי ישראל חללי גרי וחרורי ממזרי נתיני שתוקי ואסופי
B כהני לויי וישראלי מתרים לבא זה בזה לוי ישראלי חללי גרי וחרורי מתרים לבא זה בזה גרי וחרורי ממזרי ונתיני שתוקי ואסופי (כלם) מתרין לבא זה בזה

א 2

A (ד) הנושא אשה כהנת צריך לבדוק אחריה ארבע אמהות שהן שמנה אמה ואם אמה ואם אבי אמה ואמה ואם אביה ואמה ואם אביה ואמה לוייה וישראלית מוסיפין עליהן עוד אחת
B (ה) אין בודקין לא מן המזבח ולמעלה ולא מן הדוכן ולמעלה ולא מסנהדרין ולמעלה וכל שהחזקו אבותיו משוטרי הרבים וגבאי צדקה משיאין לכהנה ואינו צריך לבדוק אחריהן רבי יוסי אומר
אף מי שהיה חתום עד בערכי הישנה שלצפורי רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר
אף מי שהיה מכתב באסטרטיא שלמלך

א 3

A (ט) מי שנתן רשות לשלוחו לקדש את בתו והלך הוא וקדשה אם שלו קדמו קדושי קדושין ואם שלשלוחו קדמו קדושי קדושין ואם אינו ידוע שניהם נותנים גט ואם רצו אחד נותן גט ואחד כונס
B וכן האשה שנתנה רשות לשלוחה לקדשה והלכה וקדשה את עצמה אם שלה קדמו קדושי קדושין ואם שלשלוחה קדמו קדושי קדושין ואם אינו ידוע שניהם נותנים לה גט ואם רצו אחד נותן לה גט ואחד כונס

א 4

A (יב) לא יתיחד אדם עם שתי נשים אבל אשה אחת מתיחדת עם שני אנשים רבי שמעון אומר אף איש אחד מתיחד עם שתי נשים בזמן שאשתו עמו וישן עמהם בפנדקי מפני שאשתו משמרתו
B מתיחד אדם עם אמו ועם בתו וישן עמהם בקרוב בשר ואם הגדילו זו ישנה בכסותה וזה ישן בכסותו

א 5

A כל שעסקו עם הנשים לא יתיחד עם הנשים ולא ילמד אדם את בנו אמנות בין הנשים
B רבי מאיר אומר לעולם ילמד אדם את בנו אמנות נקיה וקלה ויתפלל למי שהעשר והנכסים שלו שאין אמנות שאין בה עניות ועשירות שלא עניות מן האמנות ולא עשירות מן האמנות אלא הכל לפי זכותו
C רבי שמעון בן אלעזר אומר ראית מימך חיה ועוף שיש להם אמנות והן מתפרנסין שלא בצער והלא לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער אלא שהרעותי מעשי וקפחתי את פרנסתי

ב 1

A (ב) ואלו הם שתוקי כל שהוא מכיר את אמו ואינו מכיר את אביו אסופי כל שנאסף מן השוק ואינו מכיר לא את אביו ולא את אמו אבא שאול היה קורא לשתוקי בדוקי
B (ג) כל האסורים לבא בקהל מתרים לבא זה בזה רבי יהודה אומר רבי אליעזר אומר ודאן בודאן מתר ודאן בספקן וספקן בודאן בספקן אסור ואלו הן הספקות שתוקי אסופי וכותי

ב 2

A (ו) בת חלל זכר פסולה מן הכהנה לעולם ישראל שנשא חללה בתו כשרה לכהנה חלל שנשא בת ישראל בתו פסולה לכהנה רבי יהודה אומר בת גר זכר כבת חלל זכר
(ז) רבי אליעזר בן יעקב אומר ישראל שנשא גיורת בתו כשרה לכהנה וגר שנשא בת ישראל בתו כשרה לכהנה אבל גר שנשא גיורת בתו פסולה לכהנה אחד גר ואחד עבדים משחררים אפלו עד עשרה דורות עד שתהא אמו מישראל
רבי יוסי אומר אף גר שנשא גיורת בתו כשרה לכהנה
B (ח) האומר בני זה ממזר אינו נאמן ואפלו שניהם אומרים על העבר שבמעיה ממזר הוא אינם נאמנים רבי יהודה אומר נאמנים

ב 3

A (י) מי שיצא הוא ואשתו למדינת הים ובא הוא ואשתו ובניו ואמר אשה שיצאת עמו למדינת הים הרי היא זו ואלו בניה אינו צריך להביא ראיה לא על האשה ולא על הבנים מתה ואלו בניה מביא ראיה על הבנים ואינו מביא ראיה על האשה
B (יא) אשה נשאתי במדינת הים הרי היא זו ואלו בניה מביא ראיה על האשה ואינו צריך להביא ראיה על הבנים מתה ואלו בניה צריך להביא ראיה על האשה ועל הבנים

ב 4

A (יג) לא ילמד אדם רוק סופרים ולא תלמד אשה סופרים רבי אליעזר אומר אף מי שאין לו אשה לא ילמד סופרים
B (יד) רבי יהודה אומר לא ירעה רוק בהמה ולא יישנו שני רוקים בטלית אחת וחכמים מתירין

ב 5

A אבא גרין איש צידן אומר משום אבא גריא לא ילמד אדם את בנו חמר גמל ספר ספן רועה וחונני שאמנותן אמנות לסטים
B רבי יהודה אומר משמו החמרין רבן רשעים והגמלין רבן כשרים הספנין רבן חסידים טוב שברופאים לגיהנם והכשר שבטבחים שתפו שלעמלק
C רבי נהוראי אומר מניח אני כל אמניות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה שאדם אוכל משכרה בעולם הזה והקרן קימת לעולם הבא ושאר כל אמניות אינן כן כשאדם בא לידי חלי או לידי זקנה או לידי יסורין ואינו יכול לעסוק במלאכתו הרי הוא מת ברעב אבל התורה אינה כן אלא משמרתו מכל רע בנערותו ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו בנערותו מה הוא אומר וקיי' יחליפו כח בזקנותו מהו אומר עוד ינובון בשיבה וכן הוא אומר באברהם אבינו עליו השלום ואברהם זקן וה' ברך את אברהם בכל מצינו שעשה אברהם אבינו את כל התורה כלה עד שלא נתנה שנאמר עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמתי מצותי חקותי ותורתי

סדר נזיקין

א1

(א) ארבעה אבות נזיקים
 השור והבור והמבעה וההבער
 לא הרי השור כהרי המבעה
 ולא הרי המבעה כהרי השור
 ולא זה וזה שיש בהן רוח חיים
 כהרי האש שאין בה רוח חיים
 ולא זה וזה שדרכן לילך ולהזיק
 כהרי הבור שאין דרכו לילך ולהזיק
 הצד השווה שבהן שדרכן להזיק ושמידתן עליך
 וכשהזיק חב המזיק לשלם תשלומי נזק במיטב הארץ

2

(ג) שום כסף ושוה כסף
 בפני בית דין ועל פי עדים בני חרין בני ברית
 והנשים בכלל הנזק
 והנזק והמזיק בתשלומין

ב1

(ב) כל שחבתי בשמירתו הכשרתי את נזקו
 הכשרתי במקצת נזקו חבתי בתשלומין כהכשר כל נזקו
 נכסים שאין בהן מעילה
 נכסים שלבני ברית
 נכסים המיוחדים
 ובכל מקום חוץ מרשות המיוחדת למזיק
 ורשות הנזק והמזיק
 כשהזיק חב המזיק לשלם תשלומי נזק במיטב הארץ

א3

(ד) חמשה תמין וחמשה מועדין
 הבהמה אינה מועדת
 לא לגח ולא לגוף ולא לשון ולא לרבוץ ולא לבעוט
 השן מועדת לאכול את הראוי לה
 הרגל מועדת לשבר בדרך הלוכה
 ושור המועד
 ושור המזיק ברשות הנזק
 והאדם

ב3

הזאב והארי והדב והנמר והברדלס והנחש
 הרי אלו מועדין
 רבי אליעזר אומר
 בזמן שהן בני תרבות אינן מועדין
 והנחש מועד לעולם
 מה בין תם למועד
 אלא שהתם משלם חצי נזק מגופו
 והמועד משלם נזק שלם מן העליה

א1

(א) כיצד הרגל מועדת לשבר בדרך הלוכה
 הבהמה מועדת להלך כדרכה ולשבר
 היתה מבעטת או שהיו צרורות מנתזין מתחת רגליה
ושברה את הכלים
 משלם חצי נזק
 דרסה על הכלי ושברתו ונפל על כלי אחר ושברו
 על הראשון משלם נזק שלם
 ועל האחרון משלם חצי נזק
 התרנגולים מועדין להלך כדרכם ולשבר
 היה דליל קשור ברגליו או שהיה מהדס ומשבר את הכלים
 משלם חצי נזק

א2

(ג) הכלב והגדי שקפצו מראש הגג
 ושברו את הכלים
 משלם נזק שלם
 מפני שהן מועדין

א3

(ד) איזה הוא תם ואיזה הוא מועד
 מועד כל שהעידו בו שלשה ימים
 ותם משיחזר בו שלשה ימים
 דברי רבי יהודה
 רבי מאיר אומר
 מועד שהעידו בו שלשה פעמים
 ותם כל שיהיו התנוקות ממשמשין בו ואינו **נוגח**

א4

(ו) אדם מועד לעולם
 בין שוגג בין מזיד
 בין ער בין ישן

ב1

(ב) כיצד השן מועדת לאכול את הראוי לה
 הבהמה מועדת לאכול פרות וירקות
 אכלה כסות או כלים משלם חצי נזק
 במה דברים אמורים
 ברשות הנזק
 אבל ברשות הרבים פטור
 ואם נהנית משלם מה שנהנית
 כיצד משלם מה שנהנית
 אכלה מתוך הרחבה משלם מה שנהנית
 מצדי הרחבה משלם מה שהזיקה
 מפתח החנות משלם מה שנהנית
 מתוך החנות משלם מה שהזיקה

ב2

הכלב שנטל את החררה והלך לגדיש
 אכל את החררה והדליק את הגדיש
 על החררה משלם נזק שלם
 ועל הגדיש משלם חצי נזק

ב3

(ה) שור המזיק ברשות הנזק כיצד
נגח נגף נשך רבץ בעט
 ברשות הרבים משלם חצי נזק
 ברשות הנזק
 רבי טרפון אומר נזק שלם
 וחכמים אומרים חצי נזק
 אמר להם רבי טרפון
 ומה במקום שהקל על השן ועל הרגל ברשות הרבים שהוא פטור
 החמיר עליהם ברשות הנזק לשלם נזק שלם
 מקום שהחמיר על הקרן ברשות הרבים לשלם חצי נזק
 אינו דין שנחמיר עליה ברשות הנזק לשלם נזק שלם
 אמרו לו דיו לבא מן הדין להיות כנדון
 מה ברשות הרבים חצי נזק אף ברשות הנזק חצי נזק
 אמר להם אני לא אדון קרן מקרן אני אדון קרן מרגל
 ומה במקום שהקל על השן ועל הרגל ברשות הרבים החמיר בקרן
 מקום שהחמיר על השן ועל הרגל ברשות הנזק
 אינו דין שנחמיר בקרן
 אמרו לו דיו לבא מן הדין להיות כנדון
 מה ברשות הרבים חצי נזק אף ברשות הנזק חצי נזק

ב4

סמא את עין חברו
ושבר את הכלים
 משלם נזק שלם

א1

A (א) המניח את הכד ברשות הרבים
ובא אחר ונתקל בה ושברה פטור
ואם הזק בה בעל החבית חייב בנזקו
B נשברה כדו ברשות הרבים
והחלק אחד במים או שלקה בחרסיה
חייב

רבי יהודה אומר

במתכון חייב באינו מתכון פטור

א2

(ד) שני קדרין

שהיו מהלכין זה אחר זה

ונתקל הראשון ונפל

ונתקל השני בראשון

הראשון חייב בנזקי השני

ב1

A (ב) השופך מים ברשות הרבים
והזק בהן אחר
חייב בנזקו

B המצניע את הקרן ואת הזכויות

והגודר את גדרו בקוצים

וגדר שנפל לרשות הרבים

והזקו בהן אחרים

חייב בנזקו

ב2

(ה) זה בא בחביתו וזה בא בקורתו

נשברה כדו שלזה בקורתו שלזה פטור

שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך

היה בעל הקורה ראשון ובעל החבית אחרון

נשברה החבית בקורה פטור בעל הקורה

ואם עמד בעל הקורה חייב

ואם אמר לבעל החבית עמד פטור

היה בעל החבית ראשון ובעל הקורה אחרון

נשברה החבית בקורה חייב

ואם עמד בעל החבית פטור

ואם אמר לבעל הקורה עמד חייב

וכן זה בא בנרו וזה בפשתנו

3

(ז) המבקע ברשות היחיד והזיק ברשות הרבים והזיק ברשות היחיד

ברשות היחיד והזיק ברשות היחיד אחר

חייב

ב4

(ט) שור שוה מנה שנגח שור שוה מאתים

ואין הנבלה יפה כלום נוטל את השור

שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים

ואין הנבלה שוה כלום

אמר רבי מאיר על זה נאמר

ומכרו את השור החי וחצו את כספו

אמר לו רבי יהודה וכן הלכה קימת

ומכרו את השור החי וחצו את כספו

ולא קימת וגם את המת יחצון

ואיזה

זה שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים

והנבלה יפה חמשים זוז

שזה נוטל חצי החי וחצי המת

וזה נוטל חצי החי וחצי המת

ב5

היו שנים רודפים אחר אחד

זה אומר שורך הזיק וזה אומר שורך הזיק

שניהם פטורים

אם היו שניהן שלאיש אחד שניהן חייבים

היה אחד גדול ואחד קטן

הנזק אומר הגדול הזיק

והמזיק אומר לא כי אלא הקטן הזיק

אחד תם ואחד מועד

הנזק אומר המועד הזיק

והמזיק אומר לא כי אלא התם הזיק

המוציא מחברו עליו הראיה

ג1

A (ג) המוציא את תבנו ואת קשו
לרשות הרבים לזבלים והזק בהן אחר
חייב בנזקו וכל הקודם בהן זכה
רבן שמעון בן גמליאל אומר
כל המקלקלין ברשות הרבים והזיקו
חייבין לשלם וכל הקודם בהן זכה
B ההופך את הגלל ברשות הרבים
והזק בהן אחר חייב בנזקו

ג2

(ו) שנים שהיו מהלכין ברשות הרבים

אחד רץ ואחד מהלך

או שהיו שניהם רצים

והזיקו זה את זה

שניהם פטורים

ג4

(י) יש חייב על מעשה שורו

ופטור על מעשה עצמו

פטור על מעשה שורו וחייב על מעשה עצמו

שורו שביש פטור והוא שביש חייב

שורו שסמא את עין עבדו והפיל את שנו

פטור

והוא שסמא את עין עבדו והפיל את שנו

חייב

שורו שחבל באביו ובאמו חייב

והוא שחבל באביו ובאמו פטור

שורו שהדליק את הגדיש בשבת חייב

והוא שהדליק את הגדיש בשבת פטור

מפני שהוא מתחייב בנפשו

ג5

היו הנזוקין שנים אחד גדול ואחד קטן

והמזיקים שנים אחד גדול ואחד קטן

הנזק אומר הגדול הזיק את הגדול

והקטן את הקטן

והמזיק אומר לא כי

אלא הקטן את הגדול והגדול את הקטן

אחד תם ואחד מועד הנזק אומר

המועד הזיק את הגדול והתם את הקטן

והמזיק אומר לא כי

אלא התם את הגדול והמועד את הקטן

המוציא מחברו עליו הראיה

א1

(א) שור שנגח ארבעה וחמשה שורים זה אחר זה ישלם לאחרון שבהם ואם יש בו מותר יחזיר לשלפניו ואם יש בו מותר יחזיר לשלפני פניו והאחרון אחרון נשכר דברי רבי מאיר רבי שמעון אומר שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים ואין הנבלה יפה כלום זה נוטל מנה וזה נוטל מנה חזר ונגח שור אחר שוה מאתים האחרון נוטל מנה ושלפניו זה נוטל חמשים וזה נוטל חמשים חזר ונגח שור אחר שוה מאתים האחרון נוטל מנה ושלפניו חמשים וזה ושנים הראשונים דינר זהב

א2

A (ג) שור שלישראל שנגח שור שלהקדש ושללהקדש שנגח לשור שלישראל פטור שנאמר שור רעהו ולא שור שלהקדש B שור שלישראל שנגח לשור שלנכרי פטור ושלנכרי שנגח לשור שלישראל בין תם בין מועד משלם נזק שלם C (ד) שור שלפקח שנגח שור שלחרש שוטה וקטן חייב ושלחרש שוטה וקטן שנגח שור שלפקח פטור D שור שלחרש שוטה וקטן שנגח בית דין מעמידין להן אפטרופוס ומעידין להן בפני אפטרופוס נתפקח החרש נשתפה השוטה והגדיל הקטן חזר לתמותו דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר הרי הוא בחזקתו

א3

(ח) שור שהוא יוצא להסקל והקדישו בעליו אינו מקדש שחטו בשרו אסור ואם עד שלא נגמר דינו הקדישו בעליו מקדש ואם שחטו בשרו מתר

ב1

(ב) שור שהוא מועד למינו ואינו מועד לשאינו מינו מועד לאדם ואינו מועד לבהמה מועד לקטנים ואינו מועד לגדולים את שהוא מועד לו משלם נזק שלם ואת שאינו מועד לו משלם חצי נזק אמרו לפני רבי יהודה הרי שהיה מועד לשבתות ואינו מועד לחל אמר להם לשבתות משלם נזק שלם לימות החל משלם חצי נזק אימתי הוא תם משיחזור בו שלשה ימי שבתות

ב2

A שור האצטדין אינו חייב מיתה שנאמר כי יגח ולא שיגחוהו B (ה) שור שנגח את האדם ומת מועד משלם כפר ותם פטור מן הכפר וזה וזה חייבים מיתה וכן בבן וכן בבת נגח עבד או אמה נותן שלשים סלעים בין שהוא יפה מנה ובין שאינו יפה אלא דינר אחד C (ו) שור שהיה מתחכך בכותל ונפל על האדם נתכון להרוג את הבהמה והרג את האדם לנכרי והרג בן ישראל לנפלים והרג בן קימא פטור D (ז) שור האשה שור היתומים שור האפטרופוס שור המדבר שור ההקדש שור הגר שמת ואין לו יורשים הרי אלו חייבים מיתה רבי יהודה אומר שור המדבר שור ההקדש שור הגר שמת פטורים מן המיתה לפי שאין להם בעלים

ב3

(ט) מסרו לשומר חנם ולשוואל לנושא שכר ולשוכר נכנסו תחת הבעלים מועד משלם נזק שלם ותם משלם חצי נזק קשרו בעליו במוסרה ונעל בפניו כראוי ויצא והזיק אחד תם ואחד מועד חייב דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר תם חייב ומועד פטור שנאמר ולא ישמרנו בעליו ושמור הוא זה רבי אליעזר אומר אין לו שמירה אלא סכין

1

(א) שור שנגח את הפרה ונמצא עברה בצדה ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה אם משנגחה ילדה משלם חצי נזק לפרה ורביע נזק לולד וכן פרה שנגחה את השור ונמצא ולדה בצדה ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה אם משנגחה ילדה משלם חצי נזק מן הפרה ורביע נזק מן הולד

א2

(ב) הקדר

שהכניס קדרותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות ושברתן בהמתו שלבעל הבית פטור ואם הזקה בהן בעל הקדרות חייב ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב

ב2

הכניס פרותיו לחצר בעל הבית

שלא ברשות

ואכלתן בהמתו שלבעל הבית פטור

ואם הזקה בהן בעל הפרות חייב

ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב

ג2

(ג) הכניס שורו לחצר בעל הבית

שלא ברשות

ונגחו שורו שלבעל הבית

או שנשכו כלבו שלבעל הבית פטור

נגח הוא שורו שלבעל הבית חייב

נפל לבורו והבאיש את מימיו חייב

היה אביו או בנו לתוכו משלם את הכפר

ואם הכניס ברשות בעל החצר חייב

רבי אומר

בכלן אינו חב עד שיקבל עליו לשמור

3

(ד) שור שהיה מתכון לחברו והכה את האשה ויצאו ילדיה פטור מדמי ולדות ואדם שהיה מתכון לחברו והכה את האשה ויצאו ילדיה משלם דמי ולדות כיצד משלם דמי ולדות

שמין את האשה כמה היא יפה עד שלא ילדה וכמה היא יפה משילדה

אמר רבן שמעון בן גמליאל אם כן משהאשה יולדת משבחת

אלא שמין את הולדות כמה הן יפין ונותן לבעל ואם אין לה בעל נותן ליורשיו

היתה שפחה ונשתחררה או גיורת פטור

א4

(ה) החופר בור ברשות היחיד

ופתחו לרשות הרבים

או ברשות הרבים ופתחו לרשות היחיד

ברשות היחיד ופתחו לרשות היחיד אחר

חייב

ב4

החופר בור ברשות הרבים

ונפל לתוכו שור או חמור ומת חייב

אחד החופר בור שיה ומערה

חריצין ונעיצין חייב

אם כן למה נאמר בור

מה בור שיש בו כדי להמית עשרה טפחים

אף כל שיש בו כדי להמית עשרה טפחים

היו פחותין מעשרה טפחים

ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור

ואם הזק בו חייב

ג4

(ו) בור שלשני שתפין

עבר עליו הראשון ולא כסהו

והשני ולא כסהו השני חייב

כסהו הראשון ובא השני ומצאו מגלה

ולא כסהו השני חייב

כסהו כראוי

ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור

לא כסהו כראוי

ונפל לתוכו שור או חמור ומת חייב

נפל לפניו מקול הכריה חייב

לאחריו מקול הכריה פטור

נפל לתוכו שור וכליו ונשתברו

חמור וכליו ונתקדעו

חייב על הבהמה ופטור על הכלים

נפל לתוכו שור חרש שוטה וקטן חייב

בן או בת עבד או אמה פטור

5

(ז) אחד השור ואחד כל הבהמה לנפילת הבור

ולהפרשת הר סיני ולתשלומי כפל ולהשבת אבדה לפריקה לחסימה לכלאים ולשבת

וכן חיה ועוף כיוצא בהן

אם כן למה נאמר שור או חמור

אלא שדבר הכתוב בהווה

א1

(א) הכונס צאן לדיר
ונעל בפניה כראוי ויצאה והזיקה
פטור
לא נעל בפניה כראוי ויצאה והזיקה
חייב

א2

A נפלה לגנה ונהנית
משלמת מה שנהנית
ירדה כדרכה והזיקה
משלמת מה שהזיקה
כיצד משלמת מה שהזיקה
שמין בית סאה באותה שדה
כמה היתה יפה וכמה היא יפה
רבי שמעון אומר
אכלה פרות גמורים
משלמת פרות גמורים
אם סאה סאה אם סאתים סאתים
B (ג) המגדיש בתוך שדה שלחברו
שלא ברשות
ואכלתן בהמתו שלבעל השדה פטור
ואם הזוקה בהן בעל הגדיש חייב
ואם הגדיש ברשות
בעל השדה חייב

א3

(ו) גץ שיצא מתחת הפטיש והזיק חייב

ב1

נפרצה בלילה או שפרצה לסטים
ויצאה והזיקה
פטור
הוציאה לסטים
הלסטים חייבים

ב2

A (ד) השולח את הבערה
ביד חרש שוטה וקטן
פטור בדיני אדם וחייב בדיני שמים
שלח ביד פקח הפקח חייב
אחד הביא את האור
ואחד הביא את העצים
המביא את העצים חייב
אחד הביא את העצים
ואחד הביא את האור
המביא את האור חייב
בא אחר ולבה המלכה חייב
לבתה הרוח כלן פטורין
B השולח את הבערה
ואכלה עצים או אבנים או עפר חייב
שנאמר כי תצא אש ומצאה קוצים
ונאכל גדיש או הקמה או השדה
שלם ישלם המבער את הבערה
עברה גדר שהוא גבוה ארבע אמות
או דרך הרבים או נהר פטור

ב3

גמל שהיה טעון פשתן
ועבר ברשות הרבים
ונכנסה פשתנו לתוך החנות
ודלקה בנרו שלחנוני
והדליק את הבירה
בעל הגמל חייב

ג1

(ב) הניחה בחמה
או שמסרה לחרש שוטה וקטן
ויצאה והזיקה
חייב
מסרה לרועה
נכנס הרועה תחתיו

ג2

A המדליק בתוך שלו
עד כמה תעבר הדלקה
רבי אלעזר בן עזריה אומר
רואין אותה
כאלו היא באמצע בית כור
רבי אליעזר אומר
שש עשרה אמות כדרך רשות הרבים
רבי עקיבא אומר חמשים אמה
רבי שמעון אומר
שלם ישלם המבער את הבערה
הכל לפי הדלקה
B (ה) המדליק את הגדיש
והיו בו כלים ודלקו
רבי יהודה אומר ישלם מה שבתוכו
וחכמים אומרים אינו משלם
אלא גדיש שלחיטין או שלשעורים
היה גדי כפות לו ועבד סמוך לו
ונשרף עמו חייב
עבד כפות לו וגדי סמוך לו
ונשרף עמו פטור
ומודים חכמים לרבי יהודה
במדליק את הבירה
שהוא משלם כל מה שבתוכה
שכן דרך בני אדם להניח בבתים

ג3

הניח החנוני נרו מבחוץ
החנוני חייב
רבי יהודה אומר בנר חנכה פטור

א1

(א) מרבה מדת תשלומי כפל ממדת תשלומי ארבעה וחמשה שמדת תשלומי כפל נוהגת בין בדבר שיש בו רוח חיים ובין בדבר שאין בו רוח חיים ומדת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נוהגת אלא בשור ושה בלבד שנאמר כי יגנב איש שור או שה **וטבח או מכרו**

א2

A (ב) גנב על פי שנים

וטבח ומכר על פיהם או על פי שנים אחרים

משלם תשלומי ארבעה וחמשה

B גנב ומכר בשבת

גנב ומכר לעבודה זרה

גנב וטבח ביום הכפורים

גנב משלאביו וטבח ומכר ואחר כך מת אביו

גנב וטבח ואחר כך הקדיש

משלם תשלומי ארבעה וחמשה

C גנב וטבח לרפואה או לכלבים

השוחט ונמצא טרפה

השוחט חליץ בעזרה

משלם תשלומי ארבעה וחמשה

רבי שמעון פוטר בשני אלו

א3

גנב וטבח בשבת

גנב וטבח לעבודה זרה

גנב משלאביו ומת אביו ואחר כך טבח ומכר

גנב והקדיש ואחר כך טבח ומכר

משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה

רבי שמעון אומר קדשים שחייב באחריותם

משלם תשלומי ארבעה וחמשה

ושאינו חייב באחריותם פוטר

א4

גנב **ברשות הבעלים** וטבח ומכר חוץ מרשותם

או שגנב חוץ **מרשותם** וטבח ומכר ברשותם

או שגנב וטבח ומכר חוץ מרשותם

משלם תשלומי ארבעה וחמשה

אבל גנב וטבח ומכר ברשותם פוטר

א5

(ז) אין **מגדלין** בהמה דקה בארץ ישראל

אבל מגדלין בסוריא ובמדברות שבארץ ישראל

אין מגדלין תרנגולים בירושלים מפני הקדשים

ולא כהנים בארץ ישראל מפני הטהרות

אין מגדלין חזירים בכל מקום

ב1

אין הגונב אחר הגנב
משלם תשלומי כפל
ולא **הטובח ולא המוכר** אחר הגנב
משלם תשלומי ארבעה וחמשה

ב2

A (ג) **גנב על פי שנים וטבח ומכר על פיהם** ונמצאו זוממין

משלמין הכל

B גנב על פי שנים וטבח ומכר על פי שנים אחרים

אלו ואלו נמצאו זוממין

הראשונים משלמין תשלומי כפל

והאחרונים משלמין תשלומי שלשה

נמצאו האחרונים זוממין

הוא משלם תשלומי כפל והן משלמין תשלומי שלשה

אחד מן האחרונים זומם בטלה עדות שניה

אחד מן הראשונים זומם בטלה כל העדות

שאם אין גנבה אין טביחה ואין מכירה

C (ד) גנב על פי שנים

וטבח ומכר על פי עד אחד או על פי עצמו

משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה

ב3

(ה) מכרו חוץ מאחד ממאה שבו

או שהיתה לו בו שתפות

השוחט ונתנבלה בידו

הנוחר והמעקר

משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה

ב4

(ו) היה מושכו ויוצא ומת **ברשות הבעלים** פטור

הגביהו או שהוציאו **מרשות הבעלים** ומת חייב

נתנו לבכורות בנו או לבעל חובו

לשומר חנם ולשואל לנושא שכר לשוכר

והיה מושכו ומת ברשות הבעלים פטור

הגביהו או שהוציאו מרשות הבעלים ומת חייב

ב5

לא **יגדל** אדם את הכלב

אלא אם כן **היה** קשור בשלשלת

אין פורסין נשבים ליונים

אלא אם כן היה רחוק מן הישוב שלשים ריס

א1

(א) החובל בחברו
חיב עליו משום חמשה דברים
בנוק בצער ברפוי בשבת ובבשת
בנוק כיצד

סמא את עינו קטע את ידו שבר את רגלו
רואין אותו כאלו הוא עבד נמכר בשוק
ושמין כמה היה יפה וכמה הוא יפה
צער כואו בשפור או במסמר
ואפלו על צפרנו

מקום שאינו עושה חבורה
אומדין כמה אדם כיוצא בזה
רוצה לטול להיות מצטער כך

א2

A (ג) המכה את אביו ואת אמו
ולא עשה בהם חבורה
והחובל בחברו ביום הכפורים חיב בכלן
B החובל בעבד עברי חיב בכלן
חוץ מן השבת בזמן שהוא שלו
C החובל בעבד כנעני שלאחרים חיב בכלן
רבי יהודה אומר אין לעבדים בשת

א3

(ו) התוקע לחברו נותן לו סלע
רבי יהודה אומר משום רבי יוסי הגלילי
מנה
סטרו נותן לו מאתים זוז
לאחר ידו נותן לו ארבע מאות זוז
צרם באזנו תלש בשער
רקק והגיע בו רקק העביר טליתו ממנו
פרע ראש האשה בשוק
נותן ארבע מאות זוז
זה הכלל לפי כבודו
אמר רבי עקיבא אפלו עניים שבישראל
רואין אותם כאלו הם בני חרין
שירדו מנכסיהם
שהם בני אברהם יצחק ויעקב
ומעשה באחד שפרע ראש האשה בשוק
באת לפני רבי עקיבא
וחיבו לתן לה ארבע מאות זוז
אמר לו רבי תן לי זמן ונתן לו זמן
שמרה עומדת על פתח חצרה
ושבר את הכר בפניה ובו כאסר שמן
גלתה את ראשה
והיתה מטפחת ומנחת ידה על ראשה
העמיד עליה עדים
ובא לפני רבי עקיבא אמר לו
לזו אני נותן ארבע מאות זוז
אמר לו לא אמרת כלום
החובל בעצמו אף על פי שאינו רשאי פטור
אחרים שחבלו בו חיבין
והקוצץ את נטיעותיו
אף על פי שאינו רשאי פטור
אחרים שקצצו את נטיעותיו חיבים

ב1

רפוי הכהו חיב לרפאותו
עלו בו צמחים אם מחמת המכה חיב
שלא מחמת המכה פטור
חיתה ונסתרה חיתה ונסתרה
חיב לרפאותו
חיתה כל צרכה אינו חיב לרפאותו
שבת רואין אותו כאלו הוא שומר קשואין
שכבר נתן לו דמי ידו ודמי רגלו

ב2

A (ד) חרש שוטה וקטן פגיעתן רעה
החובל בהן חיב
והם שחבלו באחרים פטורין
B העבד והאשה פגיעתן רעה
החובל בהן חיב
והם שחבלו באחרים פטורין
אבל משלמין לאחר זמן
נתגרשה האשה נשתחרר העבד
חיבין לשלם

ב3

(ז) אף על פי שהוא נותן לו
אינו נמחל לו עד שיבקש ממנו
שנאמר ועתה השב את אשת
ומנין שלא יהא המוחל אכזרי
שנאמר ויתפלל אברהם אל האלהים
וירפא אלהים את אבימלך

ג1

בשת הכל לפי המביש והמתביש
המביש את הערם המביש את הסומא
המביש את הישן חיב וישן שביש פטור
נפל מן הגג והזיק וביש
חיב על הנזק ופטור על הבשת
שנאמר ושלחה ידה והחזיקה במבשיו
אינו חיב על בשת עד שיהא מתכון
(ב) זה חמר באדם מבשור
שהאדם משלם נזק צער רפוי שבת ובשת

ומשלם דמי ולדות
ושור אינו משלם אלא נזק
ופטור מדמי ולדות

ג2

A (ה) המכה אביו ואמו
ועשה בהן חבורה
והחובל בחברו בשבת
פטור מכלן מפני שהוא נדון בנפשו
B והחובל בעבד כנעני שלו
פטור מכלן

ג3

האומר סמא את עיני
קטע את ידי שבר את רגלי חיב
על מנת לפטור חיב
קרע את כסותי שבר את כדי חיב
על מנת לפטור פטור
עשה כן לאיש פלוני
על מנת לפטור חיב
בין בגופו בין בממונו

א1

A (א) הגזול עצים ועשאו כלים
צמר ועשאו בגדים משלם כשעת הגזלה
גזל פרה מעברת וילדה רחל טעונה וגזזה
משלם דמי פרה העומדת לילד
דמי רחל העומדת לגזז
גזל פרה ונתעברה אצלו וילדה
רחל נטענה אצלו וגזזה
משלם כשעת הגזלה
זה הכלל כל הגזלנים משלמין כשעת הגזלה
B (ב) גזל בהמה והזקינה עבדים והזקינה
משלם כשעת הגזלה
רבי מאיר אומר בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך
גזל מטבע ונסדק פרות והרקיבו יין והחמיץ
משלם כשעת הגזלה
מטבע ונפסל תרומה ונטמאת חמץ ועבר עליו הפסח
בהמה ונעבדה בה עברה או שנפסלה מעל גבי המזבח
או שהיתה יוצאת לסקל
אומר לו הרי שלך לפניך

א2

A (ה) הגזול את חברו שוה פרוטה ונשבע לו
יוליכנו אחריו אפלו למדי
לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו אבל נותן לשליח בית דין
ואם מת יחזיר ליורשיו
B (ו) נתן לו את הקרן ולא נתן לו את החמש
מחל לו על הקרן ולא מחל לו על החמש
מחל לו על זה ועל זה חוץ מפחות משהו פרוטה בקרן
אינו צריך לילך אחריו
C נתן לו את החמש ולא נתן לו את הקרן
מחל לו על החמש ולא מחל לו על הקרן
מחל לו על זה ועל זה חוץ משהו פרוטה בקרן
צריך לילך אחריו

א3

(ט) הגזול את אביו ונשבע לו ומת
הרי זה משלם קרן וחמש לבניו או לאחיו
ואם אינו רוצה או שאין לו לזה ובעלי החוב באים ונפרעים

א4

A (יא) הגזול את הגר ונשבע לו ומת
הרי זה משלם קרן וחמש לכהנים ואשם למזבח
שנאמר ואם אין לאיש גואל להשיב האשם עליו
האשם המושב לה' לכהן
מלבד איל הכפרים אשר יכפר בו עליו
B היה מעלה את הכסף ואת האשם ומת
הכסף ינתן לבניו
והאשם ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה

ב1

A (ג) נתן לאמנים לתקן וקלקלו חיבין לשלם
נתן לחרש שדה תיבה ומגדל לתקן וקלקל חיב לשלם
והבנאי שקבל עליו לסתור את הכתל
ושבר את האבנים או שהזיק חיב לשלם
היה סותר מצד זה ונפל מצד אחר פטור
ואם מחמת המכה חיב
B (ד) הנותן צמר לצבע והקדיחתו יורה
נותן לו דמי צמרו
צבעו כאור אם השבח יותר על היציאה
נותן לו את היציאה
ואם היציאה יתרה על השבח נותן לו את השבח
לצבוע לו אדם וצבעו שחור שחור וצבעו אדם
רבי מאיר אומר
נותן לו דמי צמרו
רבי יהודה אומר
אם השבח יתר על היציאה נותן לו את היציאה
ואם היציאה יתרה על השבח נותן לו את השבח

ב2

A (ז) נתן לו את הקרן ונשבע לו על החמש
הרי זה משלם חמש על חמש
עד שיתמעט הקרן פחות משהו פרוטה
וכן בפקדון שנאמר בפקדון או בתשומת יד או בגזל
או עשק את עמיתו או אבדה וכחש בה ונשבע על שקר
הרי זה משלם קרן וחמש ואשם
B היכן פקדוני אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמן
והעדים מעידים אותו שאכלו משלם את הקרן
הודה מעצמו משלם קרן וחמש ואשם
C (ח) היכן פקדוני אמר לו נגנב
משביעך אני ואמר אמן
והעדים מעידים אותו שגנבו משלם תשלומי כפל
הודה מעצמו משלם קרן וחמש ואשם

ב3

(י) האומר לבנו קונם אי אתה נהנה משלי אם מת יירשנו
בחייו ובמותו אם מת לא יירשנו ויחזיר לבניו או לאחיו
ואם אין לו לזה ובעלי החוב באים ונפרעים

ב4

A (יב) נתן את הכסף לאנשי משמר ומת
אין היורשים יכולין להוציא מידם
שנאמר איש אשר יתן לכהן לו יהיה
B נתן הכסף ליהויריב ואשם לידעיה יצא
אשם ליהויריב וכסף לידעיה
אם קים האשם יקרבוהו בני ידעיה
ואם לא יחזיר ויביא אשם אחר
שהמביא גזלו עד שלא הביא אשמו יצא
הביא אשמו עד שלא הביא גזלו לא יצא
נתן את הקרן ולא נתן את החמש אין החמש מעכב

א1

A (א) הגזול ומאכיל את בניו והניח לפניו פטורין מלשלם ואם היה דבר שיש בו אחריות חייבין לשלם B אין פורטין לא מתבת המוכסין ולא מכיס שלגבאין ואין נוטלין מהם צדקה אבל נוטל הוא מתוך ביתו או מן השוק

א2

(ד) זה בא בחביתו שליין וזה בא בכרו שלדבש נסדקה חבית שלדבש ושפך זה את יינו והציל את הדבש לתוכו אין לו אלא שכרו ואם אמר אציל את שלך ואתה נותן לי דמי שלי חייב לתן לו

א3

A (ה) הגזול שדה מחברו ונטלוהו מסיקין אם מכת מדינה היא אומר לו הרי שלך לפניך ואם מחמת הגזול חייב להעמיד לו שדה אחרת שטפה נהר אומר לו הרי שלך לפניך B (ו) הגזול את חברו או שלוח הימנו או שהפקיד לו בשוב לא יחזיר לו במדבר על מנת לצאת במדבר יחזיר לו במדבר

ב1

A (ב) נטלו המוכסין את חמורו ונתנו לו חמור אחר גזלו הלסטים את כסותו ונתנו לו כסות אחרת הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתיאשין מהן B המציל מן הנהר או מן הגיס או מן הלסטים אם נתיאשו הבעלים הרי אלו שלו וכן נחיל שלדבורים אם נתיאשו הבעלים הרי אלו שלו

ב3

A (ז) האומר לחברו גזלתיך הלוייתי הפקדת אצלי ואני יודע אם החזרתי לך אם לא החזרתי לך חייב לשלם אבל אם אמר לו אני יודע אם גזלתיך אם הלוייתי אם הפקדת אצלי פטור מלשלם B (ח) הגונב טלה מן העדר והחזירו ומת או נגנב חייב באחריותו לא ידעו הבעלים לא בגנבתו ולא בחזירתו ומנו את הצאן ושלמה היא פטור

ג1

A אמר רבי יוחנן בן ברוקה נאמנת אשה או קטן לומר מכאן יצא נחיל זה ומהלך בתוך שדה חברו להציל את נחילו ואם הזיק משלם מה שהזיק אבל לא יקץ את סוכו על מנת לתן את הדמים רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר אף קוצץ ונותן את הדמים B (ג) המכיר כליו וספריו ביד אחר ויצא לו שם גנבה בעיר ישבע לו הלוקח כמה נתן ויטל ואם לאו לא כל הימנו שאני אומר מכרן לאחר ולקחן זה הימנו

ג2

שטף הנהר חמורו וחמור חברו שלו יפה מנה ושלחברו מאתים הניח זה את שלו והציל את שלחברו אין לו אלא שכרו ואם אמר לו אני אציל את שלך ואתה נותן לי את שלי חייב לתן לו

ג3

A (ט) אין לוקחים מן הרועים צמר וחלב וגדיים ולא משומרי פרות עצים ופרות אבל לוקחין מן הנשים כלי צמר ביהודה וכלי פשתן בגליל ועגלים בשרון וכלן שאמרו להטמין אסור ולוקחין ביצים ותרנגולים מכל מקום B (י) מוכין שהכובס מוציא הרי אלו שלו ושהסורק מוציא הרי אלו שלבעל הבית הכובס נוטל שלשה חוטין והן שלו יתר מכן הרי אלו שלבעל הבית אם היה השחור על גבי הלבן נוטל את הכל והן שלו החיט ששיר מן החוט כדי לתפור בו ומטלית שהיא שלש על שלש הרי אלו שלבעל הבית מה שהחרש מוציא במעצד הרי אלו שלו ובכשיל שלבעל הבית ואם היה עושה אצל בעל הבית אף הנסרת שלבעל הבית

א1

A (א) שנים או חזין בטלית
זה אומר אני מצאתיה
וזה אומר אני מצאתיה
זה אומר כלה שלי
וזה אומר כלה שלי
זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה
וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה
ויחלקו
B זה אומר כלה שלי
וזה אומר חציה שלי
האומר כלה שלי ישבע
שאיין לו בה פחות משלשה חלקים
והאומר חציה שלי
ישבע שאין לו בה פחות מרביע
זה נוטל שלשה חלקים
וזה נוטל רביע

א2

(ה) **מציאת בנו ובתו** הקטנים מציאת עבדו ושפחתו הכנענים
מציאת אשתו
הרי אלו שלו

א3

A (ו) מצא שטרי חוב
אם יש בהן אחריות נכסים
לא יחזיר
שבית דין נפרעין מהן
אין בהם אחריות נכסים
יחזיר
שאיין בית דין נפרעין מהן
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
בין כך ובין כך לא יחזיר
מפני שבית דין נפרעין מהן
B (ז) מצא גטי נשים
ושחרורי עבדים
דיתיקי מתנה ושוברים
הרי זה לא **יחזיר**
שאני אומר כתובים היו
ונמלך עליהם שלא לתנם

ב1

A (ב) היו שנים רוכבין על גבי בהמה
או שהיה אחד רוכב ואחד מנהיג
זה אומר כלה שלי
וזה אומר כלה שלי
זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה
וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה
ויחלקו
בזמן שהם מודים או שיש להן עדים
חולקים בלא שבועה
B (ג) היה רוכב על גבי בהמה
וראה את המציאה
ואמר לחברו תנה לי
נטלה ואמר אני זכיתי בה
זכה בה
אם משנתנה לו אמר
אני זכיתי בה תחלה
לא אמר כלום

ב3

A (ח) מצא אגרות שום
ואגרות מזון
שטרי חליצה
ומאונין
ושטרי ברורין
וכל מעשה בית דין
הרי זה **יחזיר**
B מצא בחפיסה או בדלסקמא
תכריך שלשטרות או אגדה שלשטרות
הרי זה **יחזיר**
וכמה אגדה שלשטרות
שלשה קשורין זה בזה

ג1

A (ד) **ראה** את המציאה ונפל עליה
ובא אחר והחזיק בה
זה שהחזיק בה **זכה בה**
B ראה אותן רצין אחר מציאה
אחר צבי שבור
אחר גוזלות שלא פרחו
ואמר **זכתה לי** שדי
זכתה לו
היה צבי רץ כדרכו
או שהיו גוזלות מפריחין
ואמר זכתה לי שדי
לא אמר כלום

ג2

מציאת בנו ובתו הגדולים מציאת עבדו ושפחתו העברים
מציאת אשתו שגרשה אף על פי שלא נתן כתבתה
הרי אלו שלהן

ג3

A רבן שמעון בן גמליאל אומר
אחד הלוח משלשה **יחזיר** ללוה
שלשה הלוחין מאחד יחזיר למלוה
B מצא שטר בין שטרותיו
ואינו יודע מה טיבו
יהא מנח עד שיבא אליהו
אם יש עמהן סמפונות
יעשה מה שבסמפונות

(א) אלו מציאות שלו ואלו חייב להכריז

א1

אלו מציאות שלו

מצא פרות מפזרין מעות מפזרות כריכות ברשות הרבים ועגולי דבלה ככרות שלנחתום מחרוזות שלדגים וחתיות שלבשר וגזי צמר הבאות ממדינתן ואניצי פשתן ולשונות שלארגמן

הרי אלו שלו

דברי רבי מאיר

רבי יהודה אומר

כל שיש בו שנוי חייב להכריז כיצד

מצא עגול ובתוכו חרס ככר ובתוכו מעות

רבי שמעון בן אלעזר אומר

כל כלי אנפוריא אינו חייב להכריז

א2

A מצא בגל ובכתל ישן הרי אלו שלו

מצא בכתל חדש מחציו ולחוץ שלו

מחציו ולפנים שלבעל הבית

אם היה משכירו לאחרים אפלו בתוך הבית הרי אלו שלו

B (ד) מצא בחנות הרי אלו שלו

בין התבה ולחננוני שלחננוני

לפני השלחני הרי אלו שלו

בין הכסא ולשלחני הרי אלו לשלחני

C הלוקח פרות מחברו או ששלח לו חברו פרות

ומצא בהן מעות הרי אלו שלו

אם היו צוררין נוטל ומכריז

ב1

(ב) ואלו חייב להכריז

מצא פרות בכלי או כלי כמות שהוא

מעות בכיס או כיס כמות שהוא

צבורי פרות צבורי מעות שלשה מטבעות זה על גב זה

כריכות ברשות היחיד וככרות שלבעל הבית

וגזי צמר הלקוחות מבית האמן כדי יין וכדי שמן

הרי אלו חייב להכריז

(ג) מצא אחר הגפה או אחר הגדר גוזלות מקשרין

או בשבילין שבשדות הרי זה לא יגע בהן

מצא כלי באשפה אם מכסה לא יגע בו אם מגלה נוטל ומכריז

ב2

A (ה) אף השמלה היתה בכלל כל אלה למה יצאת

להקיש אליה לומר לך

מה שמלהמיחדת שיש בה סימנים ויש לה תובעים

אף כל דבר שיש בו סימנים ויש לו תובעים חייב להכריז

B (ו) ועד מתי חייב להכריז

עד כדי שידעו בו שכניו

דברי רבי מאיר

רבי יהודה אומר

שלשה רגלים ואחר הרגל האחרון שבעה ימים

כדי שילך לביתו שלשה ויחזור שלשה ויכריז יום אחד

C (ז) אמר את האבדה ולא אמר את סימניה לא יתן לו

והרמאי אף על פי שאמר סימניה לא יתן לו

שנאמר עד דרש אחיך אותו

עד שתדרש את אחיך אם רמאי הוא אם אינו רמאי

ג3

A כלי כסף וכלי נחשת

משמש בהן לצרכן אבל לא לשחקן

כלי זהב וכלי זכוכית

לא יגע בהן עד שיבא אליהו

B מצא שק או קפה

וכל דבר שאין דרכו לטול

הרי זה לא יטל

ב3

A (ח) מצא ספרים

קורא בהן אחת לשלשים יום

ואם אינו יודע לקרות גוללן

אבל לא ילמד בהן בתחלה

ולא יקרא אחר עמו

B מצא כסות מנערה אחת לשלשים יום

ושוטחה לצרכה אבל לא לכבודו

א3

A כל דבר שעושה ואוכל יעשה ויאכל

ודבר שאינו עושה ואוכל ימכר

שנאמר והשבתו לו

ראה היאך תשיבנו לו

B מה יהא בדמים

רבי טרפון אומר ישתמש בהן

לפיכך אם אבדו חייב באחריותן

רבי עקיבא אומר לא ישתמש בהן

לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן

א4

A (ט) איזו היא אבדה

מצא חמור או פרה רועין בדרך אין זו אבדה

חמור וכליו הפוכין פרה רצה בין הכרמים הרי זו אבדה

החזירה וברחה אפלו ארבעה וחמשה פעמים

חייב להחזירה שנאמר השב תשיבם

B היה בטל מסלע לא יאמר לו תן לי סלע

אלא נותן לו שכרו כפועל בטל

אם יש שם בית דין מתנה בפני בית דין

אם אין שם בית דין בפני מי יתנה

שלו קודם

C (י) מצאה ברפת אינו חייב בה ברשות הרבים חייב בה

ואם היתה בית הקברות לא יטמא לה

אם אמר לו אביו הטמא או שאמר לו אל תחזיר לא ישמע לו

א5

(יא) אבדתו ואבדת אביו אבדתו קודמת

אבדתו ואבדת רבו שלו קודמת

אבדת אביו ואבדת רבו שלרבו קודמת

שאביו הביאו לעולם הזה

ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העולם הבא

ואם אביו חכם שלאביו קודמת

ב5

היה אביו ורבו נושאין משאוי

מניח את שלרבו ואחר כך מניח את שלאביו

היה אביו ורבו בבית השבי

פודה את רבו ואחר כך פודה את אביו

ואם היה אביו חכם פודה את אביו ואחר כך פודה את רבו

א1

(א) המפקיד אצל **חברו** בהמה או כלים ונגנבו או שאבדו שלם ולא רצה לשבע שהרי אמרו שומר חנם **נשבע** ויוצא נמצא הגנב משלם תשלומי כפל
טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה
למי משלם למי שהפקדון אצלו
נשבע ולא רצה לשלם
נמצא הגנב משלם תשלומי כפל
טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה
למי משלם לבעל הפקדון

א2

(ג) **אמר לשנים**
גזלתי לאחד מכם מנה
ואיני יודע איזה מכם
או אביו שלאחד מכם **הפקיד** לי מנה
ואיני יודע איזה הוא
נותן לזה מנה ולזה מנה
שהורה מפי עצמו

א3

(ו) **המפקיד פרות אצל חברו**
אפלו הן אובדין לא יגע בהן
רבן שמעון בן גמליאל אומר
מוכרן בפני בית דין
מפני שהוא כמשיב אבדה לבעלים

א4

(ט) **המפקיד חבית אצל חברו**
ולא יחדו לה הבעלים מקום
וטלטלה ונשברה
אם מתוך ידו נשברה לצרכו **חייב**
לצרכה פטור
אם משהניחה נשברה
בין לצרכו בין לצרכה פטור
יחדו לה הבעלים מקום וטלטלה ונשברה
בין מתוך ידו ובין משהניחה לצרכו חייב
לצרכה פטור

א5

(יב) **השולח יד בפקדון**
בית שמאי אומרים ילקה בחסר וביתר
ובית הלל אומרים כשעת הוצאה
רבי עקיבא אומר כשעת התביעה

ב1

(ב) השוכר פרה **מחברו** והשאלה לאחר ומתה כדרכה
ישבע השוכר שמתה כדרכה
והשואל **ישלם** לשוכר
אמר רבי יוסי
כיצד הלה עושה סחורה בפרתו שלחברו
אלא תחזור הפרה לבעלים

ג2

(ה) וכן **שני כלים**
אחד יפה מנה ואחד יפה אלף זוז
זה אומר יפה שלי וזה אומר יפה שלי
נותן את הקטן לאחד מהן
ומתוך הגדול נותן דמי קטן לשני
והשאר יהא מנת עד שיבא אליהו
אמר רבי יוסי
אם כן מה הפסיד הרמאי
אלא הכל יהא מנת עד שיבא אליהו

ג3

(ח) **יוציא לו** שתות ליינ
רבי יהודה אומר חמש
יוציא לו שלשת לגין שמן למאה
לג ומחצה שמרים לג ומחצה בלע
אם היה שמן מזקק
אינו מוציא לו שמרים
אם היו קנקנים ישנים
אינו מוציא לו בלע
רבי יהודה אומר
אף המוכר שמן מזקק לחברו
כל ימות השנה
הרי זה מקבל עליו
לג ומחצה שמרים למאה

ג4

(יא) **המפקיד מעות אצל השלחני**
אם צוררין לא ישתמש בהן
לפיכך אם אבדו אינו **חייב** באחריותן
מתרין ישתמש בהן
לפיכך אם אבדו חייב באחריותן
אצל בעל הבית
בין צוררין ובין מתרים לא ישתמש בהן
לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן
החנוני כבעל הבית דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר החנוני כשלחני

ב5

החושב לשלוח יד בפקדון
בית שמאי אומרים חייב
ובית הלל אומרים אינו חייב עד שישלח בו יד
שנאמר אם לא שלח ידו במלאכת רעהו
כיצד הטה את החבית ונטל הימנה רביעית ונשברה
אינו משלם אלא רביעית
הגביהה ונטל הימנה רביעית ונשברה משלם דמי כלה

ב2

(ד) **שנים שהפקידו** אצל אחד
זה מנה וזה מאתים
זה אומר שלי מאתים
וזה אומר שלי מאתים
נותן לזה מנה ולזה מנה
והשאר יהא מנת עד שיבא אליהו
אמר רבי יוסי
אם כן מה הפסיד הרמאי
אלא הכל יהא מנת עד שיבא אליהו

ב3

(ז) **המפקיד פרות אצל חברו**
הרי זה **יוציא לו** חסרונות
לחטין ולארוז תשעת חצאי קבין לכוור
לשעורין ולדחן תשעת קבין לכוור
לכסמין ולזורע פשתן שלש סאין לכוור
הכל לפי המדה הכל לפי הזמן
אמר רבי יוחנן בן נורי
וכי מה אכפת להן לעכברין
והלא אוכלין בין מהרבה ובין מקמעא
אלא אינו מוציא לו חסרונות
אלא לכוור אחד בלבד
רבי יהודה אומר
אם היתה מדה מרבה
אינו מוציא לו חסרונות **מפני** שמותירות

ב4

(י) **המפקיד מעות אצל חברו**
צוררין והפשיטין לאחוריו
או שמסרן לבנו ולבתו הקטנים
ונעל בפניהם שלא כראוי **חייב**
שלא שמר כדרך השומרים
ואם שמר כדרך השומרים פטור

א1

(א) הזהב קונה את הכסף והכסף אינו קונה את הזהב
הנחשת קונה את הכסף והכסף אינו קונה את הנחשת
מעוֹת הרעות קונות את היפות והיפות אינן קונות את הרעות
אסימון קונה את המטבע והמטבע אינו קונה את אסימון
המטלטלין קונים את המטבע והמטבע אינו קונה את המטלטלין
זה הכלל כל המטלטלין קונין זה את זה

א2

A רבי שמעון אומר

כל שהכסף בידו ידו על העליונה

B (ג) האונאה ארבע כסף מעשרים וארבע כסף לסלע
שתות למקח

C עד מתי מתר להחזיר

עד כדי שיראה לתגר או לקרובו

הורה רבי טרפון בלוד האונאה שמנה כסף לסלע שליש למקח
ושמחו תגרי לוד

אמר להם כל היום מתר להחזיר

אמרו לו יניח לנו רבי טרפון במקומנו

וחזרו לדברי חכמים

D (ד) אחד הלוקח ואחד המוכר יש להן אונאה

כשם שאונאה להדיט כך אונאה לתגר

רבי יהודה אומר אין אונאה לתגר

א3

(ז) האונאה ארבע כסף

והטענה שתי כסף

וההודאה שוה פרוטה

ב3

חמש פרוטות הן

ההודאה שוה פרוטה

והאשה מתקדשת בשוה פרוטה

והנהנה בשוה פרוטה מן ההקדש מעל

והמוצא שוה פרוטה חייב להכריז

והגוזל את חברו שוה פרוטה ונשבע לו

יוליכנו אחרינו אפלו למדי

ב1

(ב) כיצד

משך הימנו פרות ולא נתן לו מעות אינו יכול לחזור בו
נתן לו מעות ולא משך הימנו פרות יכול לחזור בו
אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ומדור הפלגה
הוא עתיד להפרע ממנו שאינו עומד בדבורו

ב2

A מי שהטל עליו ידו על העליונה

רצה אומר לו תן לי מעות או תן לי מה שאוניתי

B (ה) כמה תהא הסלע חסרה ולא יהא בה אונאה

רבי מאיר אומר ארבעה אסרין אסר לדינר

רבי יהודה אומר ארבעה פנדינות פנדין לדינר

רבי שמעון אומר שמנה פנדינות שני פנדינות לדינר

C (ו) עד מתי מתר להחזיר

בכרכים עד כדי שיראה לשלחני ובכפרים עד ערבי שבתות

אם היה מכירה אפלו לאחר שנים עשר חדש מקבלה הימנו

ואין לו עליו אלא תרעמת

D ונותנה למעשר שני ואינו חושש

שאינה אלא נפש רעה

ג3

(ח) חמשה חמשין הן

האוכל תרומה ותרומת מעשר

ותרומת מעשר שלדמאי והחלה והבכורים

מוסיף חמש

והפודה נטע רבעי ומעשר שני שלו

מוסיף חמש

הפודה את הקדשו מוסיף חמש

הנהנה בשוה פרוטה מן ההקדש מוסיף חמש

והגוזל את חברו שוה פרוטה ונשבע לו

מוסיף חמש

ב4

(י) כשם שאונאה במקח וממכר כך אונאה בדברים

לא יאמר לו בכמה חפץ זה והוא אינו רוצה לקח

אם היה בעל תשובה לא יאמר לו זכר מעשיך הראשונים

אם הוא בן גרים לא יאמר לו זכר מעשה אבותיך

שנאמר וגר לא תונה ולא תלחצנו

ב5

A רבי יהודה אומר לא יחלק החנוני קליות ואגוזין לתינוקות

מפני שהוא מרגילן לבא אצלו

וחכמים מתיירין

B ולא יפחת את השער

וחכמים אומרים זכור לטוב

C לא יבר את הגריסין

דברי אבא שאול

וחכמים מתיירין

D ומודים שלא יבר מעל פי המגורה שאינו אלא כגונב את העין

E אין מפרכסין לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הכלים

א4

(ט) אלו דברים שאין להם אונאה

העבדים והשטרות וההקדשות וההקדשות

אין להן תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמשה

שומר חנם אינו נשבע ונושא שכר אינו משלם

רבי שמעון אומר קדשים שהוא חייב באחריותן יש להן אונאה

ושאינו חייב באחריותן אין להן אונאה

רבי יהודה אומר

אף המוכר ספר תורה בהמה ומרגלית אין להם אונאה

אמרו לו לא אמרו אלא את אלו

א5

A (יא) אין מערבין פרות בפרות אפלו חדשים בחדשים

ואין צריך לומר חדשים בישנים

באמת ביין התירו לערב קשה בך מפני שהוא משביחו

B אין מערבין שמרי יין ביין אבל נותן לו את שמריו

C מי שנתערב מים ביינו לא ימכרנו בחנות אלא אם כן הודיעו

ולא לתגר אף על פי שהודיעו שאינו אלא לרמות בו

D מקום שנהגו להטיל מים ביין יטילו

E (יב) התגר נוטל מחמש גרנות ונותן לתוך מגורה אחת

מחמש גתות ונותן לתוך פיטס אחד

ובלבד שלא יהא מתכון לערב

1

(א) איזהו נשך ואיזהו תרביית
איזהו נשך המלוה סלע בחמשה דינרין סאתים חטין בשלש מפני שהוא נושך
ואיזהו תרביית המרבה בפרות
כיצד

לקח הימנו חטין בדינר זהב הכור וכן השער עמדו חטין בשלשים דינרין
אמר לו תן לי חטי שאני רוצה למכרן ולקח בהן יין
אמר לו הרי חטיך עשויות עלי בשלשים דינרים והרי לך אצלי בהן יין ויין אין לו

א2

A (ב) המלוה את חברו
לא ידור בחצרו חנם
ולא ישכר ממנו בפחות מפני שהוא רבית
B מרבין על השכר ואין מרבין על המכר
כיצד
השכיר לו את חצרו ואמר לו
אם מעכשיו אתה נותן לי
הרי הוא לך בעשר סלעים לשנה
ואם שלחחדש בחדש בסלע לחדש מתר
מכר לו את שדהו ואמר לו
אם מעכשיו אתה נותן לי
הרי היא שלך באלף זוז
אם לגורן בשנים עשר מנה אסור
C (ג) מכר לו את השדה
ונתן לו מקצת דמים
ואמר לו אימתי שתרכה
הבא מעות וטל את שלך אסור
D הללוהו על שדהו ואמר לו
אם אי אתה נותן לי מכאן ועד שלש שנים
הרי היא שלי הרי היא שלו
וכך היה ביתוס בן זונין עושה על פי חכמים

א3

A (ז) אין פוסקין על הפרות
עד שיצא השער
יצא השער פוסקין
ואף על פי שאין לזה יש לזה
B היה הוא תחלה לקוצרים
פוסק עמו על הגדיש
ועל העביט שלענבים
ועל המעטן שלזיתים
ועל הביצים שליוצר
ועל הסיד מששקעו בכבשן
C ופוסק עמו על הזבל כל ימות השנה
רבי יוסי אומר
אין פוסקין על הזבל
עד שיהא לו זבל באשפה
וחכמים מתירין
D ופוסק עמו כשער הגבוה
רבי יהודה אומר
אף על פי שלא פסק עמו כשער הגבוה
יכול הוא לומר
תן לי כזה או תן לי מעותי

ב2

A (ד) אין מושיבין חנוני למחצית שכר
ולא יתן מעות
לקח בהן פרות למחצית שכר
אלא אם כן נותן לו שכרו כפועל
B אין מושיבין תרנגולין למחציה
ואין שמין עגלין וסיחין למחציה
אלא אם כן נותן לו שכר עמלו ומזונו
אבל מקבלין עגלין וסיחין למחציה
ומגדלין אותן עד שיהיו משלשין
וחמור עד שתהא טוענת
C (ה) שמין פרה וחמור
וכל דבר שהוא עושה ואוכל למחציה
מקום שנהגו לחלוק את הולדות מיד חולקין
מקום שנהגו לגדל יגדלו
רבן שמעון בן גמליאל אומר
שמין עגל עם אמו וסיח עם אמו
D ומפריז על שדהו
ואינו חושש משום רבית

ב3

A (ח) מלוה אדם את אריסיו חטין בחטין
לזרע אבל לא לאכול
שהיה רבן גמליאל מלוה את אריסיו
חטין בחטין לזרע
ביקר והוולו או בזל והוקרו
נוטל מהן כשער הזל ולא מפני שהלכה כן
אלא שרצה להחמיר על עצמו
B (ט) לא יאמר אדם לחברו
הלוני כור חטים ואני אתן לך לגרן
אבל אומר לו הלוני עד שיבא בני
או עד שאמצא מפתח
והלל אוסר וכן היה הלל אומר
לא תלוה אשה ככר לחברתה
עד שתעשנו דמים
שמא יוקירו חטים ונמצאו באות לידי רבית
C (י) אומר אדם לחברו
נכש עמי ואנכש עמך עדר עמי ואעדר עמך
ולא יאמר לו נכש עמי ואעדר עמך
עדר עמי ואנכש עמך
D כל ימי גריד אחד כל ימי רביעה אחת
לא יאמר לו חרש עמי בגריד
ואני אחרש עמך ברביעה

4

(יא) ואלו עוברין בלא תעשה המלוה והלוה והעריב והעדים וחכמים אומרים אף הסופר
עוברים משום לא תתן ומשום בל תקח מאתו
ומשום לא תהיה לו כנשה ומשום לא תשימוך עליו נשך
ומשום ולפני עור לא תתן מכשל ויראת מאלהיך אני ה'

ג2

A (ו) אין מקבלין צאן ברזל מישראל
מפני שהוא רבית
אבל מקבלין צאן ברזל מן הגוים
ולווין מהן ומלוין אותן ברבית
וכן בגר תושב
B מלוה ישראל מעותיו שלנכרי
מדעת הנכרי
אבל לא מדעת ישראל

ג3

A רבן גמליאל אומר
יש רבית מקדמת ויש רבית מאחרת
כיצד
נתן עיניו ללות הימנו
והיה משלח לו ואומר
בשביל שתלוני
זו היא רבית מקדמת
לוה הימנו והחזיר לו מעותיו
והיה משלח לו ואמר
בשביל מעותיך שהיו בטלות אצלי
זו היא רבית מאחרת
B רבי שמעון אומר
יש רבית דברים
לא יאמר לו
דע כי בא איש פלוני ממקום פלוני

א1

(א) השוכר את האמנין
והטעו זה את זה
אין להם זה על זה אלא תרעמת

ב1

שכר את החמור ואת הקדר
להביא פריפרין וחלילים לכלה או למת
ופועלים להעלות פשתנו מן המשרה
וכל דבר שהוא אבד
וחזרו בהן
מקום שאין שם אדם
שוכר עליהן או מטען

ג1

(ב) השוכר את האמנין
וחזרו בהן
ידן על התחתונה
אם בעל הבית חוזר בו
ידו על התחתונה
כל המשנה
ידו על התחתונה
וכל החוזר בו
ידו על התחתונה

א2

A (ג) השוכר את החמור להוליכה בהר
והוליכה בבקעה
בבקעה והוליכה בהר
אפלו זו עשרת מילין וזו עשרת מילין
ומתה חייב
B השוכר את החמור
והבריקה או שנעשית אנגריא
אומר לו
הרי שלך לפניך
מתה או נשברה
חייב להעמיד לו חמור

ב2

השוכר את החמור להוליכה בהר
והוליכה בבקעה
אם החליקה פטור
ואם הוחמה חייב
להוליכה בבקעה והוליכה בהר
אם החליקה חייב
ואם הוחמה פטור
אם מחמת המעלה חייב

ג2

A (ד) השוכר את הפרה לחרוש בהר
וחרש בבקעה
אם נשבר הקנקן פטור
בבקעה וחרש בהר
אם נשבר הקנקן חייב
לדוש בקטנית ודש בתבואה פטור
לדוש בתבואה ודש בקטנית חייב
מפני שהקטנית מחלקת
B (ה) השוכר את החמור
להביא עליה חטים
והביא עליה שעורים חייב
תבואה והביא עליה תבן חייב
מפני שהנפח קשה למשאו
להביא לתך חטים
והביא לתך שעורים פטור
ואם הוסיף על משאו חייב
וכמה יוסיף על משאו ויהא חייב
סמכוס אומר משום רבי מאיר
סאה לגמל שלשה קבין לחמור

א3

(ו) כל האמנין שומרי שכר הן
וכלן שאמרו
טל את שלך והבא מעות
שומר חנם
שמר לי ואשמר לך
שומר שכר
שמר לי ואמר לו הנח לפני
שומר חנם

ב3

A (ז) הלוהו על המשכון
שומר שכר
רבי יהודה אומר
הלוהו מעות שומר חנם
הלוהו פרות שומר שכר
B אבא שאול אומר
מתר אדם להשכיר משכונו שלעני
להיות פוסק עליו והולך
מפני שהוא כמשיב אבדה

ג3

(ח) המעביר חבית ממקום למקום ושברה
בין שומר חנם בין שומר שכר ישבע
רבי אליעזר אומר
זה וזה ישבע
ותמה אני אם יכולין זה וזה לשבע

א1

A (א) השוכר את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב מקום שנהגו שלא להשכים ושלא להעריב אינו רשאי לכופן
מקום שנהגו לזון יזון לספק במתיקה יספק
הכל כמנהג המדינה
B מעשה ברבי יוחנן בן מתיא שאמר לבנו צא שכר לנו פועלים הלך ופסק להם מזונות וכשבא אצל אביו אמר לו בני אפלו אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמר להם על מנת שאין לכם עלי אלא פת וקטנית בלבד רבן שמעון בן גמליאל אומר לא היה צריך לומר
הכל כמנהג המדינה

א2

A (ה) **אוכל פועל** קישות אפלו בדינר וכותבת אפלו בדינר
B רבי אלעזר חסמא אומר לא **יֵאָכֵל פּוֹעֵל** יתר על שכרו וחכמים מתירין
אבל מלמדין את האדם שלא יהא רעבתן ויהא סותם את הפתח בפניו

א3

A (ח) **שומרי** פרות אוכלין מהלכות המדינה אבל לא מן התורה
B ארבעה **שומרי** הן שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר שומר חנם נשבע על הכל והשואל משלם את הכל ונושא שכר והשוכר נשבעים על השבועה ועל השבועה ועל המתה ומשלמין את האבדה ואת הגנבה

ב1

A (ב) **ואלו אוכלין** מן התורה העושה במחבר לקרקע בשעת גמר מלאכה ובתלוש מן הקרקע עד שלא נגמרה מלאכתו בדבר שגדולו מן הארץ
B **ואלו שאינן אוכלין** העושה במחבר לקרקע בשעה שאינה גמר מלאכה ובתלוש מן הקרקע מאחר שנגמרה מלאכתו ובדבר שאין גדולו מן הארץ

ב2

A (ו) **קוצץ** אדם על ידי עצמו על ידי בנו ובתו הגדולים על ידי עבדו ושפחתו הגדולים על ידי אשתו מפני שיש בהן דעת
B אבל **אינו קוצץ** לא על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הקטנים ולא על ידי בהמתו מפני שאין בהן דעת

ב3

A (ט) זאב אחד אינו אנס שני זאבים אנס רבי יהודה אומר בשעת משלחת זאבים אף זאב אחד אנס שני כלבים אינם אנס ידוע הבבלי אומר משום רבי מאיר מרוח אחת אינו אנס משתי רוחות אנס הלסטים הרי זה אנס הארי והדב והנמר והברדלס והנחש
הרי אלו אנסין אימתי בזמן שבאו מאליהן אבל אם הוליכין למקום גדודי חיה ולסטים אין אלו אנסין
B (י) מתה כדרכה **הרי זה אנס** סגפה ומתה אינו אנס עלתה לראשי הצוקין ונפלה הרי זה אנס העלה לראשי הצוקין ונפלה ומתה אינו אנס

ג1

A (ג) **היה עושה בידיו** אבל לא ברגליו ברגליו אבל לא בידיו אפלו בכתפו הרי זה אוכל
רבי יוסי בר יהודה אומר עד שיעשה בידיו וברגליו
B (ד) **היה עושה בתאנים** לא יאכל בענבים בענבים לא יאכל בתאנים אבל מונע את עצמו עד שמגיע למקום היפות ואוכל וכלן לא אמרו אלא בשעת מלאכה אבל משום השב אבדה לבעלים אמרו הפועלין אוכלין בהליכתן מאמן לאמן ובחזירתן מן הגת ובחמור כשהיא פורקת

ג2

A (ז) השוכר את הפועלים לעשות בנטע רבעי שלו
הרי אלו לא יאכלו
אם **לא הודיען** פודה ומאכילן
B נתפרסו עגוליו נתפתחו חביותיו
הרי אלו לא יאכלו
אם **לא הודיען** מעשר ומאכילן

ג3

A **מתנה** שומר חנם להיות פטור משבועה והשואל מלהיות פטור מלשלם נושא שכר והשוכר להיות פטורין משבועה ומלשלם
B (יא) כל **המתנה** על מה שכתוב בתורה תנאו בטל וכל תנאי שיש מעשה בתחלתו תנאו בטל וכל שאפשר לו לקימו בסופו והתנה עליו בתחלתו תנאו קים

א1

A (א) השואל את הפרה

ושאל בעליה עמה או שכר בעליה עמה
שאל את הבעלים או שכרן ולאחר כך שאל את הפרה ומתה
פטור

שנאמר אם בעליו עמו לא ישלם

אבל שאל את הפרה

ואחר כך שאל את הבעלים או שכרן ומתה חייב

שנאמר בעליו אין עמו שלם ישלם

B (ב) השואל את הפרה

שאלה חצי היום ושכרה חצי היום

שאלה היום ושכרה למחר

שכר אחת ושאל אחת ומתה

המשאיל אומר

שאולה מתה ביום שהיתה שאולה מתה

בשעה שהיתה שאולה מתה

והלה אומר איני יודע

חייב

השוכר אומר

שכורה מתה ביום שהיתה שכורה מתה

בשעה שהיתה שכורה מתה

והלה אומר איני יודע

פטור

זה אומר שאולה וזה אומר שכורה ישבע השוכר ששכורה מתה

זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע

יחלקו

א2

היו לו שני עבדים אחד גדול ואחד קטן

וכן שתי שדות אחת גדולה ואחת קטנה

הלוקח אומר הגדול לקחתי והלה אומר איני יודע זכה בגדול

המוכר אומר הקטן מכרתי והלה אומר איני יודע

אין לו אלא קטן

זה אומר גדול וזה אומר קטן ישבע המוכר שהקטן מכר

זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלקו

א3

A (ו) המשכיר בית לחברו בימות הגשמים

אינו יכול להוציאו מן החג ועד הפסח

בימות החמה שלשים יום

ובכרכים אחד ימות החמה ואחד ימות הגשמים שנים עשר חדש

ובחנויות אחד עירות ואחד כרכים שנים עשר חודש

רבן שמעון בן גמליאל אומר

חנוות שלנחתומים ושלצבעים שלש שנים

B (ז) המשכיר בית לחברו

המשכיר חייב בדלת בנגר ובמנעול ובכל דבר שהוא מעשה אמן

אבל דבר שאינו מעשה אמן השוכר עושהו

הזבל שלבעל הבית

ואין לשוכר אלא היוצא מן התנור ומן הכירים בלבד

ב1

A (ג) השואל את הפרה

ושלחה לו ביד בנו ביד עבדו ביד שלוחו

או ביד בנו ביד עבדו ביד שלוחו שלשואל ומתה

פטור

אמר לו השואל שלחה לי ביד בני ביד עבדי ביד שלוחי

או ביד בנך ביד עבדך ביד שלוחך

או שאמר לו המשאיל

הריני משלחה לך ביד בני ביד עבדי ביד שלוחי

או ביד בנך ביד עבדך ביד שלוחך ואמר לו השואל שלח

ושלחה ומתה

חייב

וכן בשעה שמחזירה

B (ד) המחליף פרה בחמור וילדה

וכן המוכר שפחתו וילדה

זה אומר עד שלא מכרתי

וזה אומר משלקחתי

יחלקו

ב2

(ה) המוכר זיתיו לעצים ועשו פחות מרביעית לסאה

הרי אלו שלבעלהזיתים

עשו רביעית לסאה

זה אומר זיתי גדלו וזה אומר ארצי גדלה יחלקו

שטף הנהר זיתיו ונתנם לתוך שדה חברו

זה אומר זיתי גדלו וזה אומר ארצי גדלה יחלקו

ב3

A (ח) המשכיר בית לחברו לשנה

נתעברה השנה נתעברה לשוכר

השכיר לו לחדשים נתעברה השנה נתעברה למשכיר

מעשה בצפורי באחד ששכר מרחץ מחברו

בשנים עשר זהב לשנה מדינר זהב לחדש

ובא מעשה לפני רבן שמעון בן גמליאל ולפני רבי יוסי ואמרו

יחלקו את חדש העבור

B (ט) המשכיר בית לחברו ונפל

חייב להעמיד לו בית

היה קטן לא יעשנו גדול גדול לא יעשנו קטן

אחד לא יעשנו שנים שנים לא יעשנו אחד

לא יפחת מן החלונות ולא יסיף עליהן אלא מדעת שניהם

1

(א) הבית והעליה שלשנים שנפלו
שניהם חולקים בעצים ובאבנים ובעפר ורואים אלו אבנים הראויות להשתבר
אם היה אחד מהן מכיר מקצת אבניו נוטלן ועולות לו מן החשבון

א2

(ב) הבית והעליה שלשנים
נפחתה העליה
ואין בעל הבית רוצה לתקן
הרי בעל העליה יורד ודר למטה
עד שיתקן לו את העליה
רבי יוסי אומר
התחתון נותן את התקרה
והעליון את המעזיבה

ב2

(ג) הבית והעליה שלשנים שנפלו
אמר בעל העליה לבעל הבית לבנות
והוא אינו רוצה לבנות
הרי בעל העליה בונה את הבית ודר בתוכו
עד שיתן לו את יציאותיו
רבי יהודה אומר
אף זה דר בתוך שלחברו
צריך להעלות לו שער
אלא בעל העליה בונה את הבית ואת העליה
ומקרה את העליה ויושב בבית
עד שיתן לו את יציאותיו

ג2

(ד) וכן בית הבר שהוא בנוי בסלע
וגנה אחת על גביו ונפחתה
הרי בעל הגנה יורד וזורע למטה
עד שיעשה לבית בדר כפין

א3

הכתל והאילן
שנפלו לרשות הרבים והזיקו
פטור מלשלם
נתנו לו זמן לקרן את האילן
ולסתור את הכתל
ונפלו בתוך הזמן פטור
לאחר הזמן חייב

ב3

(ה) מי שהיה כתל סמוך לגנת חברו ונפל
ואמר לו פנה אבניך
ואמר לו הגיעוך
אין שומעין לו
משקבל עליו אמר לו הילך את יציאותיך
ואני אטל את שלי
אין שומעין לו

ג3

השוכר את הפועל לעשות עמו בתבן ובקש
ואמר לו תן לי שכרי
ואמר לו טל מה שעשית בשכרך
אין שומעין לו
משקבל עליו אמר לו הילך שכרך
ואני אטל את שלי
אין שומעין לו

א4

המוציא זבלו לרשות הרבים
המוציא מוציא
והמזבל מזבל

ב4

אין שורין טיט ברשות הרבים
ואין לובנין לבנים
אבל גובלין טיט ברשות הרבים
אבל לא לבנים

ג4

הבונה ברשות הרבים
המביא אבנים מביא
והבונה בונה
ואם הזיק משלם מה שהזיק
רבן שמעון בן גמליאל אומר
אף מתקן הוא את מלאכתו לפני שלשים יום

5

(ו) שתי גנות זו על גב זו והירק בנתיים
רבי מאיר אומר שלעליון
רבי יהודה אומר שלתחתון
אמר רבי מאיר אם ירצה העליון לקח את עפרו אין כאן ירק
אמר רבי יהודה אם ירצה התחתון למלאות את גנתו אין כאן ירק
אמר רבי מאיר מאחר ששניהן יכולין למחות זה על זה רואין מהיכן ירק זה חי
אמר רבי שמעון כל שהעליון יכול לפשוט את ידו ולטול הרי הוא שלו והשאר שלתחתון

1

(א) השתפין **שרצו** לעשות מחצה בחצר בונין את הכתל באמצע

ב2

(ב) וכן בגנה

מקום שנהגו לגדור מחיבין אותו
אבל בבקעה מקום שנהגו שלא לגדור
אין מחיבין אותו
אלא אם רוצה כונס לתוך שלו ובונה
ועושה חזית מבחוץ
לפיכך אם נפל הכתל
המקום והאבנים שלו
אם עשו מדעת שניהם
בונין את הכתל באמצע
ועושים חזית מכאן ומכאן
לפיכך אם נפל הכתל
המקום והאבנים שלשניהם

ג3

סמך לו כתל אחר
אף על פי שלא נתן עליו את התקרה
מגלגלין עליו את הכל
בחזקת שלא נתן
עד שיביא ראיה שנתן

ב4

כופין אותו לבנות לעיר חומה ודלתים וברייח
רבן שמעון בן גמליאל אומר
לא כל העירות ראיות לחומה
כמה יהא בעיר ויהא כאנשי העיר
שנים עשר חדש
קנה בה בית דירה
הרי הוא כאנשי העיר מיד

א2

מקום שנהגו לבנות

גויל גזית כפיסין לבנים
בונים הכל כמנהג המדינה
בגויל
זה נותן שלשה טפחים וזה נותן שלשה טפחים
בגזית
זה נותן טפחים ומחצה וזה נותן טפחים ומחצה
בכפיסין
זה נותן טפחים וזה נותן טפחים
בלבנים
זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה
לפיכך אם נפל הכתל
המקום והאבנים שלשניהם

א3

(ג) המקיף את חברו משלש רוחותיו
וגדר את הראשונה ואת השניה
ואת השלישית
אין מחיבין אותו
רבי יוסי אומר
אם עמד וגדר את הרביעית
מגלגלין עליו את הכל

א4

(ה) **כופין אותו לבנות** בית שער ודלת לחצר
רבן שמעון בן גמליאל אומר
לא כל החצרות ראיות לבית שער

5

(ו) אין חולקין את החצר עד שיהא ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה
ולא את השדה עד שיהא בה תשעת קבין לזה ותשעת קבין לזה
רבי יהודה אומר עד שיהא בה תשעת חצאי קבין לזה ותשעת חצאי קבין לזה
ולא את הגנה עד שיהא בה חצי קב לזה וחצי קב לזה
רבי עקיבא אומר בית רבע
ולא את הטרקלין ולא את המורן ולא את השובך
ולא את הטלית ולא את המרחץ ולא את בית הבד
עד שיהא בהן כדי לזה וכדי לזה
זה הכלל כל שיחלק ושמנו עליו חולקין ואם לאו אין חולקין
אימתי בזמן שאין שניהם רוצים
אבל בזמן ששניהם **רוצים** אפלו בפחות מכאן יחלקו
וכתבי הקדש אף על פי ששניהם רוצים לא יחלקו

א1
A ומרחיקין את הרחים שלשה מן השכב
 שהן ארבעה מן הרכב
 ואת התנור שלשה מן הכליא
 שהן ארבעה מן השפה
B (ב) לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית
 אלא אם כן יש על גביו גובה ארבע אמות
 היה מעמידו בעליה
 צריך שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים
 ובכירה טפח
 ואם הזיק משלם מה שהזיק
 רבי שמעון אומר
 לא אמרו כל השעורין האלו
 אלא שאם הזיק פטור מלשלם

ב2
חנות שבחצר
 יכול הוא למחות בידו ולומר לו
 איני יכול לישן מקול הנכנסין ומקול היוצאין
 עושה כלים יוצא ומוכר בתוך השוק
 אבל אינו יכול למחות בידו ולומר לו
 איני יכול לישן לא מקול הפטיש ולא מקול הרחים
 ולא מקול התינוקות
ב3
 (ה) מרחיקין את הסלם מן השובך **ארבע אמות**
 כדי שלא תקפץ הנמיה
 ואת הכתל מן המזחילה ארבע אמות כדי שיהא זוקף את הסלם

ב4
A (ח) מרחיקין גרן קבועה מן העיר חמשים אמה
 לא יעשה אדם גרן קבועה בתוך שלו
 אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח
 ומרחיק מנטיעותיו שלחברו ומנירו כדי שלא יזיק
B (ט) מרחיקין את הנבלות ואת הקברות ואת הברסקי
 מן העיר חמשים אמה
 אין עושין ברסקי אלא למזרח העיר
 רבי עקיבא אומר
 לכל רוח הוא עושה חוץ ממערבה ומרחיק חמשים אמה
 (י) מרחיקין את המשרה מן הירק ואת הכרישין מן הבצלים
 ואת החרדל מן הדבורים
 רבי יוסי מתיר בחרדל
C (יא) מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה
 ובחרוב ובשקמה חמשים אמה בין מלמעלה בין מן הצד
 אם הבור קדם קוצץ ונותן דמים ואם האילן קדם לא יקץ
 ספק זה קדם וספק זה קדם לא יקץ
 רבי יוסי אומר
 אף על פי שהבור קדם לאילן לא יקץ
 שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו

ג1
 (יד) **אילן** שהוא **נוטה** לרשות הרבים
 קוצץ כדי שיהא הגמל עובר ורוכבו
 רבי יהודה אומר
 גמל טעון פשתן או חבילי זמורות
 רבי שמעון אומר
 כל האילן כנגד המשקלת מפני הטמאה

ב1
מרחיקין את הזרעים ואת המחרשה
 ואת מי רגלים
 מן הכתל שלשה טפחים

ב5
 (יג) **אילן** שהוא **נוטה** לשדה חברו
 קוצץ מלא המרדע על גבי המחרשה
 ובחרוב ובשקמה כנגד המשקלת
 בית השלחין כל האילן כנגד המשקלת
 אבא שאול אומר
 כל אילן סרק כנגד המשקלת

א1
A (א) לא יחפר אדם בור
 סמוך לבורו שלחברו
 ולא שיח ולא מערה ולא אמת המים
 ולא נברכת הכובסין
 אלא אם כן
 הרחיק מכתל חברו שלשה טפחים
 וסד בסיד
B מרחיקין את הגפת
 ואת הזבל ואת המלח
 ואת הסיד ואת הסלעים
 מכתלו שלחברו שלשה טפחים
 וסד בסיד

א2
 (ג) לא יפתח אדם **חנות** שלנחתומין ושלצבעין
 תחת אוצרו שלחברו
 ולא רפת בקר
 באמת ביין התיירו אבל לא רפת בקר

א3
 (ד) מי שהיה כתלו סמוך לכתל חברו לא יסמך לו כתל אחר
 אלא אם כן הרחיק ממנו **ארבע אמות**
 והחלונות מלמעלן ומלמטן ומכנגדן ארבע אמות

א4
A מרחיקין את השובך מן העיר חמשים אמה
 ולא יעשה אדם שובך בתוך שלו
 אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח
 רבי יהודה אומר בית ארבעת כורין מלא שגר היונה
 ואם לקחו אפלו בית רבע הרי הוא בחזקתו
B (ו) נפול הנמצא בתוך חמשים אמה הרי הוא שלבעל השובך
 חוץ מחמשים אמה הרי הוא שלמוצאו
 נמצא בין שני שובכות קרוב לזה שלו קרוב לזה שלו
 מחצה על מחצה שניהם יחלקו
C (ז) מרחיקין את האילן מן העיר עשרים וחמש אמה
 ובחרוב ובשקמה חמשים אמה
 אבא שאול אומר כל אילן סרק חמשים אמה
 אם העיר קדמה קוצץ ואינו נותן דמים
ואם האילן קדם קוצץ ונותן דמים
ספק זה קדם ספק זה קדם קוצץ ואינו נותן דמים

א5
 (יב) לא יטע אדם **אילן** סמוך לשדה חברו
 אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות
 אחד גפנים ואחד כל אילן
 היה גדר בנתיים
 זה סומך לגדר מכאן וזה סומך לגדר מכאן
 היו שרשיו יוצאין לתוך שלחברו
 מעמיק שלשה טפחים
 כדי שלא יעכב את המחרשה
 היה חופר בור שיח ומערה
 קוצץ ויורד והעצים שלו

א1

(א) חזקה הבתים והבורות והשיחין והמעורות והשובכות והמרחצאות ובית הבדן ובית השלחין והעבדים וכל שהוא עושה פרות תדיר חזקתן **שלש שנים** מיום ליום

ב1

שדה הבעל חזקה **שלש שנים** ואינה מיום ליום רבי ישמעאל אומר שלשה חדשים בראשונה ושלשה באחרונה ושנים עשר חדש באמצע הרי שמונה עשר חדש רבי עקיבא אומר חדש בראשונה וחדש באחרונה ושנים עשר חדש באמצע הרי ארבעה עשר חדש אומר רבי ישמעאל במה דברים אמורים בשדה הלבן אבל בשדה האילן כנס את תבואתו מסק את זיתיו כנס את קיצו הרי אלו שלש שנים

ג1

(ב) שלש ארצות לחזקה יהודה ועבר הירדן והגליל היה ביהודה והחזיק בגליל בגליל והחזיק ביהודה אינה חזקה עד שיהא עמו במדינה אומר רבי יהודה לא אמרו **שלש שנים** אלא כדי שיהא באספמיה ויחזיק שנה וילכו ויודיעוהו שנה ויבא לשנה אחרת

א2

(ג) כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה כיצד אמר לו מה אתה עושה בתוך שלי והוא אמר לו שלא אמר לי אדם דבר מעולם אינה חזקה שמכרת לי שנתת לי במתנה אביך מכרה לי אביך נתנה לי במתנה הרי זו חזקה והבא משום ירשה אינו צריך טענה

ב2

האמנין והשתפין והאריסין והאפטרופין אין להם חזקה אין לאיש חזקה בנכסי אשתו ולא לאשה חזקה בנכסי בעלה ולא לאב בנכסי הבן ולא לבן בנכסי האב במה דברים אמורים במחזיק אבל בנותן מתנה והאחין שחלקו והמחזיק בנכסי הגר נעל וגדר ופרץ כל שהוא הרי זו חזקה

ג2

(ד) היו שנים מעדיין אותו שאכלה שלש שנים ונמצאו זוממים משלמין לו את הכל שנים בראשונה ושנים בשניה ושנים בשלישית משלשין ביניהם שלשה אחים ואחד מצטרף עמהם הרי אלו שלש עדיות והן עדות אחת להזמה

א3

היה מעמיד בהמה **בחצר** תנור וכירים ורחים ומגדל תרנגולין ונותן זבלו **בחצר** אינה חזקה אבל עשה מחצה לבהמתו גבוהה עשרה טפחים וכן לתנור וכן לכירים וכן לרחים הכניס תרנגולין לתוך הבית ועשה מקום לזבלו עמק שלשה או גבוה שלשה הרי זו חזקה

ב3

(ו) המרזב אין לו חזקה ויש למקומו חזקה המזחילה יש לה חזקה סלם המצרי אין לו חזקה ולצורי יש לו חזקה **חלון** המצרית אין לה חזקה ולצורית יש לה חזקה איזו היא חלון המצרית כל שאין ראשו שלאדם יכול לכנס לתוכה רבי יהודה אומר אם יש לה מלבן אף על פי שאין ראשו שלאדם יכול לכנס לתוכה הרי זו חזקה

ג3

הזיז עד טפח יש לו חזקה ויכול למחות פחות מטפח אין לו חזקה ואינו יכול למחות

א4

A (ז) לא יפתח אדם חלונותיו **לחצר** השתפין B לקח בית **בחצר** אחרת לא יפתחנו **לחצר** השתפין בנה עליה על גבי ביתו לא יפתחנה לחצר השתפין אלא אם רצה בונה את החדר לפניו מביתו ובונה עליה על גבי ביתו ופותחה לתוך ביתו

ב4

A לא יפתח אדם **לחצר** השתפין פתח כנגד פתח **וחלון** כנגד חלון היה קטן לא יעשנו גדול אחד לא יעשנו שנים אבל פותח הוא **לרשות הרבים** פתח כנגד פתח **וחלון** כנגד חלון היה קטן עושה אותו גדול אחד עושה אותו שנים אחד עושה אותו שנים B (ח) אין עושין חלל תחת רשות הרבים בורות שיחין ומערות רבי אליעזר מתיר כדי שתהא עגלה מהלכת וטעונה אבנים

ג4

A אין מוציאין **זיזין** וגזזטראות **לרשות הרבים** אלא אם רצה כונס לתוך שלו ומוציא B לקח חצר ובה זיזין וגזזטראות הרי זו בחזקתה

א1

(א) המוכר את הבית

לא מכר את היציע ואף על פי שהיא פתוחה לתוכו ולא את החדר שלפנים ממנו ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים רבי יהודה אומר אם יש לו צורת פתח אף על פי שאינו גבוה עשרה טפחים אינו מכור (ב) לא את הבור ולא את הדות אף על פי שכתב לו עמקא ורומא וצריך לקח לו דרך דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים אינו צריך לקח לו דרך ומודה רבי עקיבא בזמן שאמר לו חוץ מאלו שאינו צריך לקח לו דרך מכרן לאחר רבי עקיבא אומר אינו צריך לקח לו דרך וחכמים אומרים צריך לקח לו דרך

א2

(ד) המוכר את החצר

מכר בתים בורות שיחין ומערות אבל לא את המטלטלין בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כלן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא את המרחץ ולא את בית הבר שבתוכה רבי אליעזר אומר המוכר את החצר לא מכר אלא אוירה שלחצר

א3

(ח) המוכר את השדה מכר את האבנים שהן לצרכה

ואת הקנים שבכרם שהם לצרכו ואת התבואה שהיא מחברת לקרקע ואת מחצת הקנים שהיא פחותה מבית רבע ואת השומרה שאינה עשויה בטיט ואת החרוב שאינו מרכב ואת בתולת השקמה (ט) אבל לא מכר לו את האבנים שאינן לצרכה ולא את הקנים שבכרם שאינן לצרכו ולא את התבואה שהיא תלושה מן הקרקע בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כלן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא את מחצת הקנים שהיא בית רבע ולא את השומרה שהיא עשויה בטיט ולא את החרוב המרכב ולא את סדן השקמה ולא את הבור ולא את הגת ולא את השוכך בין חרבין בין ישובין וצריך לקח לו דרך דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים אינו צריך ומודה רבי עקיבא בזמן שאמר לו חוץ מאלו שאינו צריך לקח לו דרך מכרן לאחר רבי עקיבא אומר אינו צריך לקח לו דרך וחכמים אומרים צריך לקח לו דרך במה דברים אמורים במוכר אבל בנותן מתנה נותן את כלם

ב1

(ג) המוכר את הבית

מכר את הדלת אבל לא את המפתח מכר את המכתשת הקבועה אבל לא את המטלטלת מכר את האצטרוכל אבל לא את הקלת ולא את התנור ולא את הכירים בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כלן מכורין

ג2

(ז) המוכר את העיר

מכר בתים בורות שיחין ומערות מרחצאות ושובכות בית הכרדין ובית השלחין אבל לא את המטלטלין ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה אפלו היו בה בהמה ועבדים הרי כלן מכורין רבן שמעון בן גמליאל אומר המוכר את העיר מכר את הסנטר

ב2

A (ה) המוכר את בית הבר

מכר את הים ואת הממל ואת הבתולות אבל לא מכר את העכירין ואת הגלגל ואת הקורה ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כלן מכורין רבי אליעזר אומר המוכר את בית הבר מכר את הקורה B (ו) המוכר את המרחץ לא מכר את הנסרים ואת הספסלים ואת הוילאות בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כלן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא את המגורות שלמים ולא את האוצרות שלעצים

ב3

האחין שחלקו זכו בשדה זכו בכלם

המחזיק בנכסי הגר החזיק בשדה החזיק בכלם המקדיש את השדה הקדיש את כלם רבי שמעון אומר המקדיש את השדה לא הקדיש אלא את החרוב המרכב ואת סדן השקמה

א1

(א) המוכר את הספינה
מכר את התרן ואת הנס ואת העוגין
ואת כל המנהיגין אותה
אבל לא מכר לא את העבדים
ולא את המרצופין ולא את האנתיקי
ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה
הרי כלן מכורין

א2

(ג) המוכר את החמור מכר את הסיח
מכר את הפרה לא מכר את בנה

א3

הלוקח פרות שובך מחברו
מפריח ברכה הראשונה
פרות כורת נוטל שלשה נחילין ומסרם
חלות דבש מניח שתי חלות
זיתים לקוץ מניח שתי גרופיות

א4

(ו) ארבע מדות במוכרין
מכר לו חטים יפות ונמצאו רעות
הלוקח יכול לחזור בו
רעות ונמצאו יפות המוכר יכול לחזור בו
רעות ונמצאו רעות יפות ונמצאו יפות
אין אחד מהם יכול לחזור בו
שחמתית ונמצאת לבנה
לבנה ונמצאת שחמתית
עצים שלזית ונמצאו שלשקמה
שלשקמה ונמצאו שלזית
יין ונמצא חמץ חמץ ונמצא יין
שניהם יכולין לחזור בהן

א5

A (ח) המוכר יין ושמן לחברו
והוקרו או שהוזלו
אם עד שלא נתמלאת המדה למוכר
משנתמלאת המדה ללוקח
B ואם היה סרסור ביניהן
נשברה החבית נשברה לסרסור
C וחייב להטיף לו שלש טפין
הרכינה ומצה הרי הוא שלמוכר
והחנוני אינו חייב להטיף לו שלש טפין
רבי יהודה אומר
ערב שבת עם חשכה פטור

ב1

מכר את הקרון לא מכר את הפרדות
מכר את הפרדות לא מכר את הקרון
מכר את הצמד לא מכר את הבקר
מכר את הבקר לא מכר את הצמד
רבי יהודה אומר הדמים מודיעין
כיצד
אמר לו מכר לי את צמדך במאתים זוז
הדבר ידוע שאין הצמד במאתים זוז
וחכמים אומרים אין הדמים ראייה

ב2

מכר אשפה מכר זבלה
מכר בור מכר מימיו

ב3

(ד) הקונה שני אילנות בתוך שדה חברו
הרי זה לא קנה קרקע
רבי מאיר אומר קנה קרקע
הגדילו לא ישפה והעולה מן הגזע שלו
ומן השרשים שלבעל הקרקע
ואם מתו אין לו קרקע
קנה שלשה קנה קרקע הגדילו ישפה
והעולה מן הגזע ומן השרשין שלו
ואם מתו יש לו קרקע

ב4

(ז) המוכר פרות לחברו
משך ולא מרד
קנה
מרד ולא משך
לא קנה
אם היה פקח שוכר את מקומן

ב5

(ט) השולח את בנו אצל החנוני
ופנדין בידו
ומרד לו באסר שמן
ונתן לו את האסר
שבר את הצלוחית ואבד את האסר
החנוני חייב
רבי יהודה פטור
שעל מנת כן שלחו
ומודים חכמים לרבי יהודה
בזמן שהצלוחית ביד התינוק
ומרד החנוני לתוכה
החנוני פטור

ג1

(ב) המוכר את החמור לא מכר את כליו
נחום המדי אומר מכר את כליו
רבי יהודה אומר
פעמים מכורין ופעמים אינן מכורין
כיצד
היה חמור לפניו וכליו עליו ואמר לו
מכר לי חמורך זה הרי כליו מכורין
חמורך הוא אין כליו מכורין

ג2

מכר כורת מכר דבורים
מכר שובך מכר יונים

ג3

(ה) המוכר ראש בהמה גסה
לא מכר את הרגלים
מכר את הרגלים לא מכר את הראש
מכר את הקנה לא מכר את הכבד
מכר את הכבד לא מכר את הקנה
אבל בדקה מכר את הראש
מכר את הרגלים
מכר את הרגלים לא מכר את הראש
מכר את הקנה מכר את הכבד
מכר את הכבד לא מכר את הקנה

ג4

הלוקח פשתן מחברו
הרי זה לא קנה
עד שיטלטלנו ממקום למקום
ואם היה במחבר לקרקע ותלש כל שהוא
קנה

ג5

A (י) הסיטון מקנה מדותיו
אחת לשלשים יום
ובעל הבית אחת לשנים עשר חדש
רבן שמעון בן גמליאל אומר חלוף הדברים
B החנוני מקנה מדותיו פעמים בשבת
וממחה משקלותיו פעם אחת בשבת
ומקנה מאזנים על כל משקל ומשקל
(יא) אמר רבן שמעון בן גמליאל
במה דברים אמורים בלח
אבל ביבש אינו צריך
C וחייב להכריע לו טפח
היה שוקל לו עין בעין
נותן לו גרומיו אחד לעשרה בלח
ואחד לעשרים ביבש
מקום שנהגו למוד בדקה לא ימד בגסה
בגסה לא ימד בדקה
למחוק לא יגדש לגדוש לא ימחק

א1

A (א) המוכר פרות לחברו ולא צמחו ואפלו זרע פשתן אינו חייב באחריותן רבן שמעון בן גמליאל אומר זרעוני גנה שאינן נאכלין חייב באחריותן B (ב) המוכר פרות לחברו הרי זה מקבל עליו רבע טנופת לסאה תאנים מקבל עליו עשר מתלעות למאה מרתף שליין מקבל עליו עשר קוססות למאה קנקנים בשרון מקבל עליו עשר פיטסאות למאה

ב1

(ג) המוכר יין לחברו והחמיץ אינו חייב באחריותו ואם ידוע שיינו מחמיץ הרי זה מקח טעות ואם אמר לו יין מבשם אני מוכר לך חייב להעמיד לו עד העצרת וישן משלאשתקד ומישן משלשלש שנים

ג1

A (ד) המוכר מקום לחברו לבנות לו בית וכן המקבל מחברו לבנות לו בית חתנות לבנו ובית אלמנות לבתו בונה ארבע אמות על שש דברי רבי עקיבא רבי ישמעאל אומר רפת בקר היא זו B הרוצה לעשות רפת בקר בונה ארבע אמות על שש בית קטן שש על שמונה גדול שמונה על עשר טרקלין עשר על עשר רומו כחצי ארכו וכחצי רחבו ראייה לדבר היכל רבן שמעון בן גמליאל אומר הכל כבנין ההיכל

א2

A (ה) מי שיש לו בור לפניו מביתו של חברו נכנס בשעה שדרך בני אדם נכנסין ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין ואינו מכניס בהמתו ומשקה מבורו אלא ממלא ומשקה מבחוץ וזה עושה לו פותחת וזה עושה לו פותחת B (ו) מי שיש לו גינה לפניו מגנתו של חברו נכנס בשעה שדרך בני אדם נכנסים ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין ואינו מכניס לתוכה תגריין ולא יכנס מתוכה לתוך שדה אחרת והחיצון זורע את הדרך נתנו לו דרך מן הצד מדעת שניהם נכנס בשעה שהוא רוצה ויוצא בשעה שהוא רוצה ומכניס לתוכה תגריין ולא יכנס מתוכה לתוך שדה אחרת וזה אינם רשאים לזרעה

ב2

(ז) מי שהיתה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו נטלה ונתן להם מן הצד מה שנתן נתן ושללו לא הגיעו דרך היחיד ארבע אמות דרך הרבים שש עשרה אמה דרך המלך אין לה שעור דרך הקבר אין לה שעור המעמד דיני צפורי אמרו בית ארבעת קבין

ג2

A (ח) המוכר מקום לחברו לעשות לו קבר וכן המקבל מחברו לעשות לו קבר עושה תוכה שלמעה ארבע אמות על שש ופותח לתוכה שמונה כוכין שלשה מכאן ושלשה מכאן ושנים מכנגדן והכוכין ארכן ארבע אמות ורומן שבעה ורחבן ששה רבי שמעון אומר עושה תוכה שלמעה שש אמות על שמונה ופותח לתוכה שלשה עשר כוך ארבעה מכאן וארבעה מכאן ושלשה מכנגדן ואחד מימין הפתח ואחד מן השמאל B ועושה חצר על פי המערה שש על שש כמלא המטה וקובריה ופותח לתוכה שתי מערות אחת מכאן ואחת מכאן רבי שמעון אומר ארבע לארבע רוחותיה רבן שמעון בן גמליאל אומר הכל לפי הסלע

1

(א) האומר לחברו

בית כור עפר אני מוכר לך

היו שם נקעים עמקים עשרה טפחים

או סלעים גבוהים עשרה טפחים

אינן נמדדין עמה

פחות מכאן נמדדין עמה

ואם אמר לו כבית כור עפר

אפלו היו שם נקעים עמקים יותר מעשרה טפחים

או סלעים גבוהין יותר מעשרה טפחים

הרי אלו נמדדין עמה

2א

(ב) בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל

פחת כל שהוא ינכה

הותר כל שהוא יחזיר

אם אמר הן חסר הן יתר

אפלו פחת רבע לסאה או הותר רבע לסאה הגיעו

יותר מכאן יעשה חשבון

מה הוא מחזיר לו

מעות

ואם רצה מחזיר לו קרקע

ולמה אמרו מחזיר לו מעות

ליפות כחו שלמוכר

שאם שיר בשדה בית תשעה קבין ובגנה בית חצי קב

וכדברי רבי עקיבא בית רבע

מחזיר לו את הקרקע

ולא את הרבע בלבד הוא מחזיר אלא את כל המותר

3

(ד) האומר לחברו

חצי שדה אני מוכר לך

משמנין ביניהן ונוטל חצי שדהו

חציה בדרום אני מוכר לך

משמנין ביניהן ונוטל חציה בדרום

והוא מקבל עליו מקום הגדר חריץ ובן חריץ

וכמה הוא חריץ

ששה טפחים

ובן חריץ שלשה

א1

(א) יש נוחלין ומנחילין ויש נוחלין ולא מנחילין
מנחילין ולא נוחלין לא נוחלין ולא מנחילין
אלו נוחלין ומנחילין
האב את הבנים והבנים את האב והאחין מן האב
נוחלין ומנחילין
האיש את אמו והאיש את אשתו ובני אחיות
נוחלין ולא מנחילין
האשה את בניה והאשה את בעלה ואחי האם
מנחילין ולא נוחלין
והאחים מן האם לא נוחלין ולא מנחילין

א2

(ג) בנות צלפחד נטלו שלשה חלקים **בנחלה**
חלק אביהן שהיה עם יוצאי מצרים
וחלקו עם אחיו בנכסי חפר
ושהיה בכור נוטל שני חלקים

א3

A (ה) האומר

איש פלוני בני בכור לא יטל פי שנים
איש פלוני בני לא יירש עם אחיו
לא אמר כלום
שהתנה על מה שכתוב בתורה
B המחלק נכסיו לבניו על פיו
רבה לאחד ומעט לאחר
והשוה להן את הבכור
דבריו קימין
ואם אמר משום ירשה לא אמר כלום
כתב בין בתחילה בין באמצע בין בסוף
משום מתנה
דבריו קימין

א4

(ז) **הכותב נכסיו לבניו**

צריך שיכתב מהיום ולאחר מיתה
דברי רבי יהודה
רבי יוסי אומר אינו צריך

א5

הניח בנים גדולים וקטנים

אין הגדולים מתפרנסים על הקטנים
ולא הקטנים נוזנים על הגדולים
אלא חולקין בשוה

נשאו הגדולים ישאו הקטנים ואם אמרו הקטנים
הרי אנו נושאים כדרך שנשאתם אתם אין שומעין להם
אלא מה שנתן להם אביהם נתן

ב1

(ב) סדר נחלות כך הוא
איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו
הבן קודם לבת וכל יוצאי ירכו שלבן קודמין לבת
הבת קודמת לאחין יוצאי ירכה שלבת קודמין לאחין
האחין קודמין לאחי האב יוצאי ירכו שלאחין קודמין לאחי האב
זה הכלל
כל הקודם בנחלה יוצאי ירכו קודמין
והאב קודם לכל יוצאי ירכו

ב2

(ד) אחד הבן ואחד הבת **בנחלה**
אלא שהבן נוטל פי שנים בנכסי האב
ואינו נוטל פי שנים בנכסי האם
והבנות נוזנות מנכסי האב ואינן נוזנות מנכסי האם

ג3

A (ו) האומר

זה בני נאמן
זה אחי אינו נאמן
ונוטל עמו בחלקו
מת יחזרו נכסים למקומן
נפלו לו נכסים ממקום אחר
יירשו אחיו עמו
B מי שמת
ונמצאת דיתיקי קשורה על ירכו
הרי זו אינה כלום
זכה בה לאחר
בין מן היורשין בין שאינו מן היורשין
דבריו קימין

ב3

A האומר

איש פלוני יירשני במקום שיש בת
בתי תירשני במקום שיש בן
לא אמר כלום
שהתנה על מה שכתוב בתורה
רבי יוחנן בן ברוקה אומר
אם אמר על מי שהוא ראוי לירשה
דבריו קימין
אם על מי שאינו ראוי לירשה
אין דבריו קימין
B הכותב את נכסיו לאחרים
והניח את בניו
מה שעשה עשוי
אבל אין רוח חכמים נוחה הימנו
רבן שמעון בן גמליאל אומר
אם לא היו בניו נוהגין כשורה זכור לטוב

ב4

הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו

האב אינו יכול למכור מפני שהן כתובין לבן
והבן אינו יכול למכור מפני שהן ברשות האב
מכר האב מכורין עד שימות
מכר הבן אין ללוקח בהן כלום עד שימות האב
האב תולש ומאכיל לכל מי שירצה
ומה שהניח תלוש הרי הוא שליוורשין

ב5

(ח) **הניח בנות גדולות וקטנות**

אין הגדולות מתפרנסות על הקטנות
ולא הקטנות נוזנות על הגדולות
אלא חולקות בשוה
נשאו הגדולות ישאו הקטנות ואם אמרו הקטנות
הרי אנו נושאות כדרך שנשאתן אתן אין שומעין להן
זה חומר בבנות מבכנים
שהבנות נוזנות על הבנים ואינן נוזנות על הבנות

א1

(א) מי שמת והניח בנים ובנות
בזמן שהנכסים מרבים
הבנים יירשו והבנות יזונו
הנכסין מעטין הבנות יזונו
והבנים ישאלו על הפתחים
אדמון אומר בשביל שאני זכר הפסדתי
אמר רבן גמליאל
רואה אני את דברי אדמון

א2

A (ג) הניח בנים גדולים וקטנים
השביחו הגדולים את הנכסים
השבחו לאמצע
אם אמרו ראו מה שהניח לנו אבא
הרי אנו עושים ואוכלין
השביחו לעצמן
וכן האשה שהשביחה את הנכסים
השביחה לאמצע
אם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי
הרי אני עושה ואוכלת השביחה לעצמה
B (ד) האחין השתפין
שנפל אחד מהן לאמנות
נפל לאמצע
חלה ונתרפא ונתרפא משל עצמו

א3

(ח) נפל הבית עליו ועל אביו
או עליו ועל מורישיו
והיתה עליו כתבת אשה ובעל חוב
יורשי האב אומרים הבן מת ראשון
ואחר כך מת האב
בעלי החוב אומרים האב מת ראשון
ואחר כך מת הבן
בית שמאי אומרים יחלקו
ובית הלל אומרים הנכסים בחזקתן

ב1

(ב) הניח בנים ובנות וטמטום
בזמן שהנכסים מרבים
הזכרים דוחין אותו אצל הנקבות
הנכסין מעטין
הנקבות דוחות אותו אצל הזכרים

ב2

A האחין שעשו מקצתן שושבינות
בחיי האב
חזרה השושבינות
חזרה לאמצע
שהשושבינות נגבית בבית דין
אבל השולח לחברו כדי יין וכדי שמן
אינן נגבין בבית דין
מפני שהן גמילות חסדים
B (ה) השולח סבלונות לבית חמיו
שלח שם מאה מנה
ואכל שם סעודת חתן אפלו בדינר
אינן נגבין
לא אכל שם סעודת חתן
הרי אלו נגבין
שלח סבלונות מרבינן
שיחזרו עמה לבית בעלה
הרי אלו נגבין
סבלונות מעטין שתשתמש בהן בבית אביה
אינן נגבין

ב3

(ט) נפל הבית עליו ועל אשתו
יורשי הבעל אומרים האשה מתה ראשונה
ואחר כך מת הבעל
יורשי האשה אומרים הבעל מת ראשון
ואחר כך מתה האשה
בית שמאי אומרים יחלקו
ובית הלל אומרים הנכסים בחזקתן
כתבה בחזקת יורשי הבעל
נכסים הנכסים והיוצאין עמה
בחזקת יורשי האב

ג1

האומר אם תלד אשתי זכר יטל מנה
ילדה זכר נוטל מנה
נקבה מאתים ילדה נקבה נוטלת מאתים
אם זכר מנה אם נקבה מאתים
וילדה זכר ונקבה
הזכר נוטל מנה והנקבה מאתים
ילדה טמטום אינו נוטל
אם אמר כל מה שתלד אשתי יטל
הרי זה יטל
ואם אין שם יורש אלא הוא
יורש את הכל

ג2

A (ו) שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים
ושיר קרקע כל שהוא מתנתו קימת
לא שיר קרקע כל שהוא אין מתנתו קימת
לא כתב בה שכיב מרע
הוא אומר שכיב מרע היה
והן אומרים בריא היה
צריך להביא ראיה שהיה שכיב מרע
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
המוציא מחברו עליו הראיה
B (ז) המחלק נכסיו על פיו
רבי אליעזר אומר אחד בריא ואחד מסכן
נכסים שיש להן אחריות
נקנין בכסף ובשטר ובחזקה
ושאין להן אחריות אינן נקנין
אלא במשיכה
אמרו לו מעשה באמן שלבני רוכל
שהיתה חולה ואמרו תנו כבינתי לבתי
והיא בשנים עשר מנה
ומתה וקימו את דבריה
אמר להן בני רוכל תקברם אמם
וחכמים אומרים בשבת דבריו קימין
מפני שאינו יכול לכתוב
אבל לא בחל
כיוצא בו זכין לקטן ואין זכין לגדול
רבי יהושע אומר
לקטן אמרו קל וחמר לגדול

ג3

(י) נפל הבית עליו ועל אמו
אלו ואלו מודים שיחלקו
אמר רבי עקיבא
מודה אני בזה שהנכסים בחזקתן
אמר לו בן עזאי
על החלוקין אנו מצטערין
אלא שבאת לחלוק עלינו את השוין

א1

A (א) גט פשוט עדיו מתוכו ומקשר עדיו מאחוריו
פשוט שכתבו עדיו מאחוריו ומקשר שכתבו עדיו מתוכו
שניהם פסולים
רבי חנניה בן גמליאל אומר
מקשר שכתבו עדיו מתוכו כשר מפני שיכול לעשותו פשוט
רבן שמעון בן גמליאל אומר הכל כמנהג המדינה
B (ב) גט פשוט עדיו בשנים ומקשר בשלשה
פשוט שכתבו בו עד אחד ומקשר שכתבו בו שני עדים
שניהם פסולים

א2

A (ג) כותבין גט לאיש
אף על פי שאין אשתו עמו
והשובר לאשה אף על פי שאין בעלה עמה
ובלבד שיהא מכירין
והבעל נותן את השכר
B כותבין שטר ללוה
אף על פי שאין המלוה עמו
ואין כותבין למלוה עד שיהא הלוה עמו
והלוה נותן את השכר

א3

(ה) מי שפרע מקצת חובו
והשליש את שטרו ואמר לו
אם לא נתתי לך מכאן ועד יום פלוני
תן לו שטרו
הגיע הזמן ולא נתן
רבי יוסי אומר יתן
רבי יהודה אומר לא יתן

א4

(ז) שני אחין אחד עני ואחד עשיר
והניח להן אביהן מרחץ ובית הבד
עשאן לשכר השכר לאמצע
עשאן לעצמן
הרי העשיר אומר לעני
קח לך עבדים וירחצו במרחץ
קח לך זיתים ובא ועשם בבית הבד

א5

A המלוה את חברו
על ידי ערב לא יפרע מן הערב
ואם אמר על מנת שאפרע ממי שארצה יפרע מן הערב
רבן שמעון בן גמליאל אומר
אם יש נכסים ללוה בין כך ובין כך לא יפרע מן הערב
וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר
הערב לאשה בכתבתה והיה בעלה מגרשה ידירנה הנאה
שמא יעשו קנוניא על נכסים שלזה ויחזיר את אשתו
B (ח) המלוה את חברו
בשטר גובה מנכסים משעבדים
על ידי עדים גובה מנכסים בני חרין
הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חרין

ב1

A כתב בו זוזין מאה דאנון סלעין עשרין אין לו אלא עשרין
זוזין מאה דאנון תלתין סלעין אין לו אלא מנה
כסף זוזין דאנון ונמחק אין פחות משנים
כסף סלעין דאנון ונמחק אין פחות משנים
דרכונות דאנון ונמחק אין פחות משנים
B כתוב בו מלמעלה מנה ומלמטה מאתים
מלמעלה מאתים ומלמטה מנה
הכל הולך אחר התחתון אם כן למה כותבין את העליון
שאם תמחק אות אחת מן התחתון ילמד מן העליון

ג2

A אין כותבין שטרי אריסות וקבלנות
אלא מדעת שניהם
והמקבל נותן את השכר
B אין כותבין שטרי ברורין
וכל מעשה בית דין
אלא מדעת שניהם
ושניהם נותנים את השכר
רבן שמעון בן גמליאל אומר
שניהם כותבין שנים
לזה לעצמו ולזה לעצמו

ג3

מי שפרע מקצת חובו
רבי יהודה אומר יחליף
רבי יוסי אומר יכתב שובר
אמר רבי יהודה
נמצא זה צריך להיות
שומר שוברו מן העכברים
אמר לו רבי יוסי
כך יפה לו ולא יורע כחו שלזה

ג4

האומר לבנו
שטר בין שטרותי פרוע
ואיני יודע איזהו
שטרות כלן פרועין
נמצא לאחד שם שנים
הגדול פרוע והקטן אינו פרוע

ב2

A כותבין שטר למוכר
אף על פי שאין הלוקח עמו
ואין כותבין ללוקח עד שיהא המוכר עמו
והלוקח נותן את השכר
B (ד) אין כותבין שטרי ארוסין ונשואין
אלא מדעת שניהם
והחתן נותן את השכר

ב3

(ו) מי שנמחק שטר חובו
מעידין עליו עדים ובא לפני בית דין
ועושין לו קיום
איש פלוני בן פלוני נמחק שטרו
ביום פלוני ופלוני ופלוני עדיו

ב4

שנים שהיו בעיר אחת
שם אחד יוסף בן שמעון
ושם אחד יוסף בן שמעון
אינן יכולין להוציא שטר חוב זה על זה
ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב
נמצא לאחד בין שטרותי
שטרו שליוסף בן שמעון פרוע
שטרות שניהן פרועין
כיצד יעשו ישלשו
ואם היו משלשים יכתבו סימן
ואם היו מסמנין יכתבו כהן

ב5

A ערב היוצא לאחר תתום שטרות גובה מנכסים בני חרין
מעשה בא לפני רבי ישמעאל ואמר גובה מנכסים בני חרין
אמר לו בן ננס
אינו גובה לא מנכסים משעבדים ולא מנכסים בני חרין
אמר לו למה
אמר לו
הרי החונק את אחד בשוק ומצאו חברו ואמר לו הנח לו פטור
פטור שלא על אמונתו הלוהו
אלא איזהו ערב שהוא חייב
הלוהו ואני נותן לך חייב שכן על אמונתו הלוהו
B אמר רבי ישמעאל הרוצה שיחכים יעסק בדיני ממונות
שאינן לך מקצוע בתורה גדול מהן שהן כמעין הנובע
והרוצה שיעסוק בדיני ממונות ישמש את שמעון בן ננס

א1 A עבֹר החדש בשלשה B עבֹר השנה בשלשה דברי רבי מאיר רבן שמעון בן גמליאל אומר בשלשה מתחילין ובחמשה נושאים ונותנים וגומרין בשבעה ואם גמרו בשלשה מעברת C (ג) סמיכת הזקנים ועריפת העגלה בשלשה דברי רבי שמעון ורבי יהודה אומר בחמשה	א1 A האונס והמפתה והמוציא שם רע בשלשה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים המוציא שם רע בעשרים ושלשה מפני שיש בו דיני נפשות B (ב) מכות בשלשה משום רבי ישמעאל אמרו בעשרים ושלשה	א1 A (א) דיני ממונות בשלשה B גזלות וחבלות בשלשה C נזק וחצי נזק תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה בשלשה
א2 A (ד) דיני נפשות בעשרים ושלשה B הרובע והנרבע בעשרים ושלשה שנאמר והרגת את האשה ואת הבהמה ואומר ואת הבהמה תהרגו C שור הנסקל בעשרים ושלשה שנאמר השור יסקל וגם בעליו יומת כמיתת הבעלים כך מיתת השור D הזאב והארי הדב והנמר והברדלס והנחש מיתתן בעשרים ושלשה רבי אליעזר אומר כל הקודם להרגן זכה רבי עקיבא אומר מיתתן בעשרים ושלשה	א2 A החליצה והמאונסין בשלשה B נטע רבעי ומעשר שני שאין דמיו ידועין בשלשה C ההקדשות בשלשה D הערכין המטלטלין בשלשה רבי יהודה אומר אחד מהן כהן והקרקעות תשעה וכהן ואדם כיוצא בהן	א2 A החליצה והמאונסין בשלשה B נטע רבעי ומעשר שני שאין דמיו ידועין בשלשה C ההקדשות בשלשה D הערכין המטלטלין בשלשה רבי יהודה אומר אחד מהן כהן והקרקעות תשעה וכהן ואדם כיוצא בהן
א3 A (ו) סנהדרין גדולה היתה שלשבעים ואחד וקטנה שלעשרים ושלשה ומנין לגדולה שהיא שלשבעים ואחד שנאמר אספה לי שבעים איש מזקני ישראל ומשה על גביהן הרי שבעים ואחד רבי יהודה אומר שבעים B ומנין לקטנה שהיא שלעשרים ושלשה שנאמר ושפטו העדה והצילו העדה עדה שופטת ועדה מצלת הרי כאן עשרים ומנין לעדה שהיא עשרה שנאמר עד מתי לעדה הרעה הזאת יצאו יהושע וכלב ומנין להביא עוד שלשה ממשמע שנאמר לא תהיה אחרי רבים לרעת שומע אני שאהיה עמהם לטובה אם כן למה נאמר אחרי רבים להטת לא כהטיתך לטובה הטיתך לרעה הטיתך לטובה על פי אחד הטיתך לרעה על פי שנים ואין בית דין שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי כאן עשרים ושלשה C וכמה יהא בעיר ותהא ראויה לסנהדרין מאה ועשרים רבי נחמיה אומר מאתים ושלשים כנגד שרי עשרות	א3 A אין עושין סנהדריות לשבטים אלא על פי בית דין שלשבעים ואחד B אין עושין עיר הנדחת אלא על פי בית דין שלשבעים ואחד C ואין עושין עיר הנדחת בספר ולא שלש אבל עושין אחת או שתים	א3 A (ה) אין דנין לא את השבט ולא את נביא השקר ולא את כהן גדול אלא על פי בית דין שלשבעים ואחד B אין מוציאין למלחמת הרשות אלא על פי בית דין שלשבעים ואחד C אין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא על פי בית דין שלשבעים ואחד

א1

(א) כהן גדול דן ודנין אותו
מעיד ומעידין אותו

ב1

חולץ וחולצין לאשתו
ומיבמין את אשתו
אבל הוא אינו מיבם
מפני שהוא אסור באלמנה

ג1

מת לו מת אינו יוצא אחר המטה
אלא הן נכסין והוא נגלה
הן נגלין והוא נכסה
ויוצא עמהן עד פתח העיר
דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר
אינו יוצא מן המקדש
שנאמר ומן המקדש לא יצא
וכשהוא מנחם אחרים
דרך כל העם עוברין בזה אחר זה
והממנה ממצעו בינו לבין העם
וכשהוא מתנחם מאחרים
כל העם אומרים לו אנו כפרתך
והוא אומר להן תתברכו מן השמים
וכשמברין אותו כל העם מסבין על הארץ
והוא מסב על הספסל

א2

(ב) המלך לא דן ולא דנין אותו
לא מעיד ולא מעידין אותו

ב2

לא חולץ ולא חולצין לאשתו
לא מיבם ולא מיבמין לאשתו
רבי יהודה אומר
אם רצה לחלוץ או ליבם זכור לטוב
אמרו לו אין שומעין לו
ואין נושאים אלמנתו
רבי יהודה אומר
נושא המלך אלמנתו שלמלך
שכן מצינו בדוד שנשא אלמנתו שלשאל
שנאמר ואתנה לך
את בית אדניך ואת נשי אדניך בחיקך

ג2

(ג) מת לו מת
אינו יוצא מפתח פלטרין שלו
רבי יהודה אומר
אם רוצה לצאת אחר המטה יוצא
שכן מצינו בדוד
שיצא אחר מטתו שלאבנר שנאמר
והמלך דוד הלך אחרי המטה
אמרו לו
לא היה הדבר אלא לפי את העם
וכשמברין אותו כל העם מסבין על הארץ
והוא מסב על הדרגש

א3

A (ד) ומוציא למלחמת הרשות
על פי בית דין שלשבעים ואחד
B ופורץ לעשות לו דרך ואין ממחין בידו
C דרך המלך אין לו שעור
D וכל העם בוזזין ונותנין לפניו
והוא נוטל חלק בראש

ב3

A לא ירבה לו נשים אלא שמונה עשרה
רבי יהודה אומר מרבה הוא לו
ובלבד שלא יהו מסירות את לבו
רבי שמעון אומר
אפלו אחת ומסירה את לבו
הרי זה לא ישאנה
אם כן למה נאמר ולא ירבה לו נשים
אפלו כאביגיל
B לא ירבה לו סוסים אלא כדי מרכבתו
C וכסף וזהב לא ירבה לו מאד
אלא כדי לתן אספניא
D וכותב לו ספר תורה לשמו
יוצא למלחמה מוציאה עמו
נכנס מכניסה עמו
יושב בדין היא עמו
מסב היא כנגדו
שנאמר והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו

ג3

A (ה) אין רוכבין על סוסו
B ואין יושבין על כסאו
C ואין משתמשים בשרביטו
D ואין רואין אותו כשהוא מסתפר
ולא כשהוא ערס ולא בבית המרחץ שנאמר
שום תשים עליך מלך
שתהא אימתו עליך

א1

A (א) דיני ממונות בשלשה
זה בורר לו אחד
וזה בורר לו אחד
ושניהן בוררין להן עוד אחד
דברי **רבי מאיר**
וחכמים אומרים
שני הדינין בוררין להן עוד אחד
B זה פוסל דינו שלזה
וזה פוסל דינו שלזה
דברי **רבי מאיר**
וחכמים אומרים אימתי
בזמן שמביא עליהן ראייה
שהן קרובין או פסולין
אבל אם היו כשרים או ממחין
אינו יכול לפסלן

א2

(ג) ואלו הן הפסולין
המשחק בקביא והמלוה ברבית
ומפריחי יונים וסוחרי שביעית
אמר רבי שמעון
בתחלה היו קורין אותן אוספי שביעית
משרבו האנסיין
חזרו לקרותן סוחרי שביעית
אמר רבי יהודה אימתי
בזמן שזמן להם אמנות אלא היא
אבל יש להן אמנות שלא היא כשרין

א3

(ו) כיצד בודקים את העדים
היו מכניסין אותן ומאימין עליהן
ומוציאין את כל האדם לחוץ
ומשירין את **הגדול שבהן ואומרים** לו
אמר היאך אתה יודע שזה חייב לזה
אם אמר
הוא אמר לי שאני חייב לו
איש פלוני אמר לי שהוא חייב לו
לא אמר כלום עד שיאמר
בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זוז
ואחר כך מכניסין את השני ובודקים אותו
אם נמצאו דבריהם מכונים
נושאין ונותנין בדבר

א4

(ח) כל זמן שמביא ראייה
הוא סותר את הדין
אמרו לו כל ראיות שיש לך
הבא מכאן עד שלשים יום
מצא בתוך שלשים יום סותר
לאחר שלשים יום אינו סותר
אמר רבן שמעון בן גמליאל
מה יעשה זה שלא מצא בתוך שלשים
ומצא לאחר שלשים

ב1

זה פוסל עדיו שלזה
וזה פוסל עדיו שלזה
דברי **רבי מאיר**
וחכמים אומרים אימתי
בזמן שהוא מביא עליהן ראייה
שהן קרובים או פסולים
אבל אם היו כשרים
אינו יכול לפסלן

ב2

(ד) ואלו הן הקרובין
אביו ואחיו ואחי אביו ואחי אמו
ובעל אחותו ובעל אחות אביו
ובעל אחות אמו ובעל אמו וחמיו וגיסו
הן ובניהן וחתניהן וחורגו לבדו
אמר רבי יוסי זו משנת רבי עקיבא
אבל משנה ראשונה דודו ובן דודו
וכל הראוי לירשו וכל הקרוב לו באותה שעה
היה קרוב ונתרחק הרי זה כשר
רבי יהודה אומר אפלו מתה בתו
ויש לו בנים ממנה הרי זה קרוב

ב3

שנים אומרים זכאי ואחד אומר חייב זכאי
שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי חייב
אחד אומר זכאי ואחד אומר חייב
ואפלו שנים מזכין או שנים מחיבין
ואחד אומר איני יודע
יוסיפו הדינין

ב4

אמרו לו הבא עדים ואמר אין לי עדים
אמרו הבא ראיה ואמר אין לי ראיה
ולאחר זמן הביא ראיה ומצא עדים
הרי זה אינו כלום
אמר רבן שמעון בן גמליאל
מה יעשה זה שלא היה יודע שיש לו עדים
ומצא עדים
לא היה יודע שיש לו ראיה ומצא ראיה

ג1

A (ב) אמר לו
נאמן עלי אבא נאמן עלי אביך
נאמנין עלי שלשה רועי בקר
רבי מאיר אומר יכול לחזור בו
וחכמים אומרים אינו יכול לחזור בו
B היה חייב לחברו שבועה ואומר לו
דר לי בחיי ראשך
רבי מאיר אומר יכול לחזור בו
וחכמים אומרים אינו יכול לחזור בו

ג2

(ה) האוהב והשונא
האוהב זה שושבינו
השונא
כל שלא דבר עמו שלשה ימים באיבה
אמרו לו לא נחשדו ישראל על כך

ג3

(ז) גמרו את הדבר **היו מכניסין אותן**
הגדול שבדינים אומר
איש פלוני אתה זכאי
איש פלוני אתה חייב
ומניין לכשיצא אחד מן הדינים
לא יאמר אני מזכה וחברי מחיבין
אבל מה אעשה שחברי רבו עלי
על זה נאמר לא תלך רכיל בעמך
ואומר הולך רכיל מגלה סוד

ג4

אמרו לו הבא עדים אמר אין לי עדים
הבא ראיה ואמר אין לי ראיה
ראה שמתחייב בדין ואמר
קרבו פלוני ופלוני והעידוני
או שהוציא ראיה מתוך אפנתו
הרי זה אינו כלום

א1

(א) אחד דיני ממונות
ואחד דיני נפשות
בדרישה ובחקירה
שנאמר משפט אחד יהיה לכם

ב1

מה בין דיני ממונות לדיני נפשות
דיני ממונות בשלשה
ודיני נפשות בעשרים ושלשה
דיני ממונות פותחין בין לזכות בין לחובה
ודיני נפשות פותחין לזכות
ואין פותחין לחובה
דיני ממונות מטיין על פי אחד
בין לזכות בין לחובה
ודיני נפשות מטיין על פי אחד לזכות
ועל פי שנים לחובה
דיני ממונות מחזירין בין לזכות בין לחובה
דיני נפשות מחזירין לזכות ואין מחזירין לחובה
דיני ממונות הכל מלמדין זכות וחובה
דיני נפשות הכל מלמדין זכות
ואין הכל מלמדין חובה
דיני ממונות המלמד חובה מלמד זכות
והמלמד זכות מלמד חובה
דיני נפשות המלמד חובה מלמד זכות
אבל המלמד זכות
אינו יכול לחזור וללמד חובה
דיני ממונות דנין ביום וגומרין בלילה
דיני נפשות דנין ביום וגומרין ביום
דיני ממונות גומרין בו ביום
בין לזכות בין לחובה
דיני נפשות גומרין בו ביום לזכות
וביום שלאחריו לחובה
לפיכך
אין דנין לא בערב שבת ולא בערב יום טוב

ג1

A (ב) דיני הטמאות והטהרות
מתחילין מן הגדול
דיני נפשות
מתחילין מן הצד
B הכל כשרין
לדון דיני ממונות
ואין הכל כשרין
לדון דיני נפשות
אלא כהנים לויים
וישראלים המשיאין לכהנה

א2

(ג) סנהדרין היתה כחצי גרן עגלה כדי שיהו רואין זה את זה
ושני סופרי הדינין **עומדין לפניהם** אחד מימין ואחד משמאל
וכותבין דברי המזכין ודברי המחיבין
רבי יהודה אומר שלשה
אחד כותב דברי המזכין ואחד כותב דברי המחיבין
והשלישי כותב דברי המזכין ודברי המחיבין

ב2

(ד) ושלש שורות שלתלמידי חכמים **יושבין לפניהם**
כל אחד ואחד מכיר את מקומו
היו צריכין לסמוך סומכין מן הראשונה
אחד מן השניה בא לו לראשונה
ואחד מן השלישית בא לו לשניה
ובוררין להן עוד אחד מן הקהל ומושיבין אותו בשלישית
ולא היה יושב במקומו שלראשון אלא יושב במקום הראוי לו

ב3

הו' ידעין שלא כדיני ממונות דיני נפשות
דיני ממונות אדם נותן ממון ומתכפר לו
דיני נפשות דמו ודם זרעיותיו תלוין בו
עד סוף העולם
שכן מצינו בקין שהרג את אחיו
שנאמר דמי אחיך צעקים
אינו אומר דם אחיך אלא דמי אחיך
דמו ודם זרעיותיו
דבר אחר דמי אחיך
שהיה דמו משלך על העצים ועל האבנים
לפיכך נברא אדם יחידי ללמדך
שכל המאבד נפש אחת מישראל
מעלה עליו הכתוב כאלו אבד עולם מלא
וכל המקים נפש אחת מישראל
מעלה עליו הכתוב כאלו קים עולם מלא
ומפני שלום הבריות
שלא יאמר אדם לחברו אבא גדול מאביך
ושלא יהו המינין אומרים
הרבה רשויות בשמים
ולהגיד גדלתו שלקדוש ברוך הוא
שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד
וכלן דומין זה לזה
ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא
טבע כל האדם בחותמו שלאדם הראשון
ואין אחד מהן דומה לחברו

ג3

A ושמא תאמרו
מה לנו ולצרה הזאת
והלא כבר נאמר
והוא עד או ראה או ידע אם לוא יגיד
וגומר
B ושמא תאמרו
מה לנו לחוב בדמו שלזה
והלא כבר נאמר ובאבד רשעים רנה

א3

(ה) כיצד מאימין (את העדים)
על עדי נפשות
היו מכניסין אותן ומאימין עליהן
שמא תאמרו
מאמד ומשמועה
עד מפי עד
ומפי אדם נאמן שמענו
או שמא
אי אתם יודעין
שסופנו
לבדוק אתכם **בדרישה ובחקירה**

א1

A (א) היו בודקין אותן בשבע חקירות
באיזה שבוע באיזו שנה
באיזה חדר בכמה בחדש
באיזה יום באיזו שעה
באיזה מקום
רבי יוסי אומר
באיזה יום באיזו שעה
באיזה מקום
מכירין אתם אותן
התרייתם בו
העובד עבודה זרה
את מי עבד ובמה עבד
B (ב) כל המרכבה בבדיקות
הרי זה משבח
מעשה ובודק בן זכאי בעקצי תאנים

א2

A (ד) ואחר כך מכניסין את השני
ובודקין אותו
אם נמצאו דבריהם מכונין פותחין בזכות
B אמר אחד מן העדים
יש לי ללמד עליו זכות
או אחד מן התלמידים
יש לי ללמד עליו חובה
משתקין אותו
C אמר אחד מן התלמידים
יש לי ללמד עליו זכות
מעלין אותו ומושיבין אותו ביניהן
ולא היה יורד משם כל היום כלו
D אם יש ממש בדבריו שומעין לו
ואפלו הוא אומר
יש לי ללמד על עצמי זכות
שומעין לו
ובלבד שיש ממש בדבריו
E (ה) אם מצאו לו זכות פטרוהו
ואם לאו מעבירין דינו למחר

ב1

A ומה בין חקירות לבדיקות
חקירות אחד אומר איני יודע
עדות בטלה
בדיקות אחד אומר איני יודע
ואפלו שנים אומרים אין אנו יודעין
עדות קימת
B אחד חקירות ואחד בדיקות
בזמן שמכחישין זה את זה
עדות בטלה

ב2

A היו מזדוגין זוגות זוגות
וממעטין במאכל
ולא היו שותין יין כל היום
ונושאין ונותנין כל הלילה
ולמחרת משכימין ובאין לבית דין
B המזכה אומר
אני מזכה ומזכה אני במקומי
והמחייב אומר
אני מחייב ומחייב אני במקומי
C המלמד חובה מלמד זכות
אבל המלמד זכות
אינו יכול לחזור וללמד חובה
D טעו בדבר
שני סופרי הדינין מזכירין אותן
E אם מצאו לו זכות פטרוהו
ואם לאו עומדים למנין

ג1

A (ג) אחד אומר בשנים בחדש
ואחד אומר בשלשה בחדש
עדות קימת
שזה יודע בעבורו שלחדש
וזה אינו יודע בעבורו שלחדש
אחד אומר בשלשה ואחד אומר בחמשה
עדות בטלה
B אחד אומר בשתי שעות
ואחד אומר בשלש שעות
עדות קימת
אחד אומר בשלש ואחד אומר בחמש
עדות בטלה
רבי יהודה אומר קימת
אחד אומר בחמש ואחד אומר בשבע
עדות בטלה
שבחמש חמה במזרח ובשבע חמה במערב
ג2
A שנים עשר מזכין ואחד עשר מחיבין
זכאי
B שנים עשר מחיבין ואחד עשר מזכין
ואפלו אחד עשר מזכין ואחד עשר מחיבין
ואחד אומר איני יודע
ואפלו עשרים ושנים מזכין או מחיבין
ואחד אומר איני יודע
יוסיפו הדינין
C עד כמה מוסיפין
שנים שנים עד שבעים ואחד
D שלשים וששה מזכין
ושלשים וחמשה מחיבין
זכאי
E ושלשים וששה מחיבין
ושלשים וחמשה מזכין
דין אלו כנגד אלו
עד שיראה אחד מן המחביבין דברי המזכין

א1

A (א) נגמר הדין מוציאין אותו לסקלו
בית הסקילה היה חוץ לבית דין
שנאמר הוצא את המקלל
B אחד עומד על פתח בית דין
והסודרין בידו
ואדם אחד רוכב הסוס רחוק ממנו
כדי שיהא רואהו
אומר אחד יש לי ללמד עליו זכות
הלה מניף בסודרין
והסוס רץ ומעמידו
ואפלו הוא אומר
יש לי ללמד על עצמי זכות
מחזירין אותו אפלו ארבעה וחמשה פעמים
ובלבד שיש ממש בדבריו
מצאו לו זכות פטרוהו
ואם לאו יוצא לסקל
והכרוז יוצא לפניו
איש פלוני בן פלוני יוצא לסקל
על שעבר עברה פלונית
ופלוני ופלוני עדיו
כל מי שידוע לו זכות יבא וילמד עליו

א2

כל הנסקלין **נתלין** דברי רבי אליעזר
וחכמים אומרים אינו נתלה
אלא המגדף והעובד עבודה זרה

א3

ואם לן עובר עליו בלא תעשה שנאמר
לא תלין נבלתו על העץ
כי קבור תקברנו ביום ההוא
כי קללת אלהים תלוי וגומר
כלומר מפני מה זה תלוי
מפני שברך את השם
ונמצא שם שמים מתחלל

א4

ולא היו קוברין אותו
בקברות אבותיו
אלא שני בתי קברות
היו מתקנין לבית דין
אחד לנהרגין ולנחנקין
ואחד לנסקלין ולנשרפין

ב1

A (ב) היה רחוק מבית הסקילה
כעשר אמות
אומרים לו התודה
שכן דרך המומתין מתודין
שכל המתודה יש לו חלק לעולם הבא
שכן מצינו בעכץ שאמר לו יהושע
בני שים נא כבוד לה' אלהי ישראל
ותן לו תודה וגומר ויען עכץ את יהושע
ויאמר אמנה
אנכי חטאתי לה' אלהי ישראל וכזאת וגומר
ומנין שכפר לו ודויו
שנאמר ויאמר יהושע
מה עכרתנו יעכרך ה' ביום הזה
היום הזה אתה עכור
ואי אתה עכור לעולם הבא
ואם אינו יודע להתודות אומרים לו
אמר תהא מיתתי כפרה על כל עונותי
רבי יהודה אומר אם היה יודע שהוא מזמם
אומר תהא מיתתי כפרה על כל עונותי
חוץ מעון זה
אמרו לו אם כן יהו כל אדם אומרים כן
כדי לנקות את עצמן
B (ג) היה רחוק מבית הסקילה ארבע אמות
מפשיטין אותו את בגדיו
האיש מכסין אותו מלפניו
והאשה מלפניה ומאחריה
דברי רבי יהודה
וחכמים אומרים האיש נסקל ערם
ואין האשה נסקלת ערמה

ב2

האיש **תולין** אותו פניו כלפי העם
והאשה פניה כלפי העץ דברי רבי אליעזר
וחכמים אומרים
האיש נתלה ואין האשה נתלית
אמר להן רבי אליעזר
והלא שמעון בן שטח תלה נשים באשקלון
אמרו לו שמונים נשים תלה
ואין דנין שנים ביום אחד

ב3

(ה) אמר רבי מאיר בשעה שאדם מצטער
שכינה מה הלשון אומרת
כביכול קלני מראשי
קלני מזרועי
אם כן המקום מצטער
על דמם שלרשעים שנשפך
קל וחמר על דמן שלצדיקים

ב4

(ו) נתעכל הבשר מלקטין את העצמות
וקוברין אותן במקומן
והקרובים באים ושואלין בשלום הדינים
ובשלום העדים
כלומר
שאין בלבנו עליכם כלום שדין אמת דנתם

ג1

A (ד) **בית הסקילה** היה גבוה שתי קומות
B אחד מן העדים דוחפו על מתניו
נהפך על לבו הופכו על מתניו
אם מת בה יצא
ואם לאו השני נוטל את האבן
ונונתה על לבו
אם מת בה יצא
ואם לאו רגימתו בכל ישראל שנאמר
יד העדים תהיה בו בראשונה להמיתו
ויד כל העם באחרונה

ג2

כיצד **תולין** אותו
משקעין את הקורה בארץ והעץ יוצא ממנה
ומקיף שתי ידי ז' על גבי ז'
ותולה אותו
רבי יוסי אומר
הקורה מטה על הכתל
ותולה אותו כדרך שהטבחין עושין
ומתירין אותו מיד

ג3

ולא זו בלבד אלא כל המלין את מתו
עובר בלא תעשה
הלינו לכבודו
להביא לו ארון ותכריכים
אינו עובר עליו

ג4

ולא היו מתאבלין אבל אוניין
שאין אנינות אלא בלב

1

(א) ארבע מיתות נמסרו לבית דין סקילה שרפה הרג וחנק
רבי שמעון אומר שרפה סקילה חנק והרג
זו מצות הנסקלין

ג1

מצות הנחנקין

היו משקעין אותו בזבל עד ארכבותיו
ונותנין סודר קשה לתוך הרכה
וכורך על צוארו
זה מושך אצלו וזה מושך אצלו
עד שנפשו יוצאה

ב1

(ג) מצות הנהרגים

היו מתיזין את ראשו בסיף
כדרך שהמלכות עושה
רבי יהודה אומר
נוול הוא זה
אלא מניחין את ראשו על הסדן
וקוצץ בקופיץ
אמר לו
אין מיתה מנולת מזו

א1

(ב) מצות הנשרפין

היו משקעין אותו בזבל עד ארכבותיו
ונותנין סודר קשה לתוך הרכה
וכורך על צוארו
זה מושך אצלו וזה מושך אצלו
עד שהוא פותח את פיו
ומדליק את הפתילה וזורקה לתוך פיו
ויורדת לתוך מעיו וחומרת את בני מעיו
רבי יהודה אומר אף הוא אם מת בידם
לא היו מקימין בו מצות שרפה
אלא פותחין את פיו בצבת שלא בטובתו
ומדליק את הפתילה וזורקה לתוך פיו
ויורדת לתוך מעיו וחומרת את בני מעיו
אמר רבי אלעזר בן צדוק
מעשה בבת כהן אחת
שזנתה והקיפוה חבילי זמורות ושרפוה
אמרו לו פני שלא היה בית דין שלאותה שעה בקי

2

(ד) אלו הן הנסקלין

הבא על האם ועל אשת האב ועל הכלה ועל הזכור ועל הבהמה והאשה המביאה את הבהמה
והמגדף והעובד עבודה זרה והנותן מזרעו למלך ובעל אוב וידעוני והמחלל את השבת והמקלל אביו ואמו
והבא על נערה המארסה והמסית והמדיח והמכשף וכן סורר ומורה

ג2

A (י) המסית זה הדיוט המסית את ההדיוט
אמר לו יש יראה במקום פלוני

כך אוכלת כך שותה כך מטיבה כך מריעה
B כל חיבי מיתות שבתורה
אין מכמינין עליהם חוץ מזו

אמר לשנים והן עדיו
מביאין אותו לבית דין וסוקלין אותו
אמר לאחד

הוא אומר יש לי חברים רוצים בכך
אם היה ערום ואינו יכול לדבר בפניהם
מכמינין לו עדים אחורי הגדר והוא אומר לו
אמר מה שאמרת לי ביחוד והלה אומר לו
והוא אומר לו

היאך נניח את אלהינו שבשמים
ונלך ונעבד עצים ואבנים
אם חוזר בו הרי זה מוטב

ואם אמר כך היא חובתנו וכך יפה לנו
העומדין מאחורי הגדר

מביאין אותו לבית דין וסוקלין אותו
C האומר אעבד אלהך ואעבד נלך ונעבד

אזבח אלהך ואזבח נלך ונזבח
אקטיר אלהך ואקטיר נלך ונקטיר
אנסך אלהך ואנסך נלך וננסך

אשתחיה אלהך ואשתחיה נלך ונשתחיה
D המדיח זה האומר נלך ונעבד עבודה זרה

E (יא) המכשף
העושה מעשה חייב ולא האוחז את העינים

רבי עקיבא אומר משום רבי יהושע

שנים לוקטין קשואין
אחד לוקט פטור ואחד לוקט חייב

העושה מעשה חייב האוחז את העינים פטור

ב2

A (ה) המגדף אינו חייב עד שיפרש את השם
אמר רבי יהושע בן קרחה

בכל יום דנין את העדים בכנוי יכה יוסי את יוסי
נגמר הדין לא היו הורגים בכנוי
אלא מוציאם את כל האדם לחוץ

ושואלים את הגדול שבהן ואומרים לו
אמר מה ששמעת בפרוש והוא אומר
והדינים עומדין על רגליהן וקורעין ולא מאחין

והשני אומר אף אני כמוהו
והשלישי אומר אף אני כמוהו

B (ו) העובד עבודה זרה
אחד העובד ואחד הזובח ואחד המקטיר

ואחד המנסך ואחד המשתחיה
ואחד המקבלו עליו לאלוה והאומר לו אלי אתה

אבל המגפף והמנשק והמכבד והמרבץ
והמרחיץ הסך המלביש והמנעיל

עובר בלא תעשה
הנודר בשמו והמקים בשמו

עובר בלא תעשה
הפוער עצמו לבעל פעור זו היא עבודתו

הזורק אבן למרקוליס זו היא עבודתו
C (ז) הנותן מזרעו למלך אינו חייב

עד שימסר למלך ויעביר באש
מסר למלך ולא העביר באש

העביר באש ולא מסר למלך
אינו חייב עד שימסר למלך ויעביר באש

D בעל אוב זה הפיתום המדבר משחיו
וידעוני זה המדבר בפיו

הרי אלו בסקילה והנשאל בהם באזהרה
E (ח) המחלל את השבת

בדבר שחייבין על זדונו כרת
ועל שגגתו חטאת

F המקלל אביו ואמו
אינו חייב עד שיקללם בשם

קללם בכנוי
רבי מאיר מחיב וחכמים פוטרין

G (ט) הבא על נערה המארסה אינו חייב
עד שתהא נערה בתולה מארסה והיא בבית אביה

באו עליה שנים
הראשון בסקילה והשני בחנק

א1

A (א) בן סורר ומורה
מאימתי נעשה בן סורר ומורה
משיביא שתי שערות ועד שיקיף זקן
התחתון ולא העליון
אלא שדברו חכמים בלשון נקיה
שנאמר כי יהיה לאיש בן
בן ולא בת בן ולא איש
B הקטן פטור
שלא בא לכלל המצות

ב1

A (ב) מאימתי חייב
משיאכל טרטימר בשר
וישתה חצי לג יין האיטלקי
רבי יוסי אומר מנה בשר ולג יין
אכל בחבורת מצוה
אכל בעבור החדש
אכל מעשר שני בירושלם
אכל נבלות וטרפות שקצים ורמשים
(אכל טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו
ומעשר שני והקדש שלא נפדו)
אכל דבר שהוא מצוה ודבר שהוא עברה
אכל כל מאכל ולא אכל בשר
שתה כל משקה ולא שתה יין
אינו נעשה בן סורר ומורה
עד שיאכל בשר וישתה יין
שנאמר זולל וסבא
ואף על פי שאין ראייה לדבר
זכר לדבר שנאמר
אל תהי בסבאי יין בזללי בשר למו
B (ג) גנב משלאביו ואכל ברשות אביו
משלאחרים ואכל ברשות אחרים
משלאחרים ואכל ברשות אביו
אינו נעשה בן סורר ומורה
עד שייגנב משלאביו
ויאכל ברשות אחרים
רבי יוסי בר יהודה אומר
עד שייגנב משלאביו ומשלאמו

ב2

חזר וקלקל נדון בעשרים ושלשה
ואינו נסקל עד שיהיה שם שלשה הראשונים
שנאמר בננו זה זה שלקה בפניכם

א2

מתרין בו בפני שלשה ומלקין אותו

א3

(ה) בן סורר ומורה נדון על שם סופו
ימות זכאי ואל ימות חייב
שמיתתן לרשעים הנאה להן והנאה לעולם
ולצדיקים רע להן ורע לעולם
יין ושנה לרשעים הנאה להם והנאה לעולם
ולצדיקים רע להן ורע לעולם
פזור לרשעים הנאה להן והנאה לעולם
ולצדיקים רע להן ורע לעולם
כנוס לרשעים רע להן ורע לעולם
ולצדיקים הנאה להן והנאה לעולם
שקט לרשעים רע להן ורע לעולם
ולצדיקים הנאה להן והנאה לעולם

ב3

(ו) הבא במחתרת נדון על שם סופו
היה בא במחתרת
ושבר את החבית
אם יש לו דמים חייב
אם אין לו דמים פטור

ג1

A (ד) היה אביו רוצה ואמו אינה רוצה
אביו אינו רוצה ואמו רוצה
אינו נעשה בן סורר ומורה
עד שיהיו שניהם רוצים
רבי יהודה אומר
אם לא היתה אמו ראויה לאביו
אינו נעשה בן סורר ומורה
B היה אחד מהם גדם
או חגר
או אלם
או סומא
או חרש
אינו נעשה בן סורר ומורה
שנאמר ותפשו בו אביו ואמו ולא גדמין
והוציאו אותו ולא חגרין
ואמריו ולא אלמין
בננו זה ולא סומין
אינו שומע בקלנו ולא חרשין

ג2

ברח עד שלא נגמר דינו
ואחר כך הקיף זקן התחתון פטור
ואם משנגמר דינו ברח
ואחר כך הקיף זקן התחתון חייב

ג3

(ז) ואלו הן שמצילין אותן בנפשן
הרודף אחר חברו להרגו
אחר הזכור
ואחר הנערה המאוסה
אבל הרודף אחר הבהמה
והמחלל את השבת
והעובד עבודה זרה
אין מצילין אותן בנפשן

א1

A (א) ואלו הן הנשרפין
הבא על האשה ובתה
ובת כהן שזנתה
B יש בכלל אשה ובתה
בתו ובת בתו ובת בנו
ובת אשתו ובת בתה ובת בנה
חמותו ואם חמותו ואם חמיו

א2

(ב) נתכון להרוג את הבהמה
והרג את האדם
לנכרי והרג את ישראל
לנפלים והרג את בן קימא
פטור

א3

(ג) רוצח שנתערב באחרים
כלן פטורין
רבי יהודה אומר
כונסין אותן לכפה

א4

A (ה) מי שלקה ושנה
בית דין מכניסים אותו לכפה
ומאכילין אותו שעורין עד שרכסו מתבקעת
B ההורג נפש שלא בעדים
מכניסין אותו לכפה
ומאכילין אותו לחם צר ומים לחץ

ב1

A ואלו הן הנהרגים
הרוצח ואנשי עיר הנדחת
B רוצח שהכה את רעהו באבן או בברזל
וכבש עליו לתוך המים או לתוך האור
ואינו יכול לעלות משם ומת **חייב**
דחפו לתוך המים או לתוך האור
ויכול לעלות משם ומת **פטור**
ססה בו את הכלב ססה בו את הנחש פטור
השיך בו את הנחש
רבי יהודה מחיב וחכמים פוטריין

ב2

A נתכון להכותו על מתניו
ולא היה בה כדי להמית על מתניו
והלכה לה על לבו
והיה בה כדי להמית על לבו ומת פטור
נתכון להכותו על לבו
והיה בה כדי להמית על לבו
והלכה לה על מתניו
ולא היה בה כדי להמית על מתניו ומת
פטור
B נתכון להכות את הגדול
ולא היה בה כדי להמית את הגדול
והלכה לה על הקטן
והיה בה כדי להמית את הקטן ומת פטור
נתכון להכות את הקטן
והיה בה כדי להמית את הקטן
והלכה לה על הגדול
ולא היה בה כדי להמית את הגדול ומת
פטור

ב3

כל חיבי מיתות שנתערבו זה בזה
נדונין בקלה
הנסקלין בנשרפין
רבי שמעון אומר
נדונין בסקילה שהשרפה חמורה
וחכמים אומרים
נדונין בשרפה שהסקילה חמורה
אמר להן רבי שמעון
אלו לא היתה שרפה חמורה
לא נתנה לבת כהן שזנתה
אמרו לו אלו לא היתה סקילה חמורה
לא נתנה למגדף ולעובד עבודה זרה
הנהרגין בנחנקין
רבי שמעון אומר בסיף
וחכמים אומרים בחנק

ב4

(ו) הגונב את הקסוה
והמקלל בקוסם
והבועל ארמית
קנאין פוגעין בו

ג1

המכה את חברו
בין באבן בין באגרופ
ואמדוהו למיתה
והקל ממה שהיה
ולאחר מכאן הכביד ומת
חייב
רבי נחמיה אומר
פטור שרגלים לדבר

ג2

A אבל **נתכון** להכות על מתניו
והיה בה כדי להמית על מתניו
והלכה לה על לבו ומת
חייב
B **נתכון** להכות את הגדול
והיה בה כדי להמית את הגדול
והלכה לה על הקטן ומת
חייב
רבי שמעון אומר
אפלו נתכון להרוג את זה והרג את זה
פטור

ג3

(ד) מי שנתחייב בשתי מיתות **בית דין**
נדון בחמורה
עבר עברה שיש בה שתי מיתות
נדון בחמורה
רבי יוסי אומר
נדון בזקה הראשונה שבאה עליו

ג4

A כהן ששמש בטמאה
אין אחיו הכהנים מביאין אותו **ל בית דין**
אלא פרחי כהנה מוציאין אותו חוץ לעזרה
ומפציעין את מוחו בגזרין
B זר ששמש במקדש
רבי עקיבא אומר בחנק
וחכמים אומרים בידי שמים

א1

(א) כל ישראל
יש להם חלק לעולם הבא
שנאמר
ועמך כלם צדיקים
לעולם יירשו ארץ
נצר מטעי
מעשה ידי להתפאר

א2

A (ג) דור המבול
אין להם חלק לעולם הבא ואין עומדין בדין
שנאמר
לא ידון רוחי באדם לעלם לא דין ולא רוח
B דור הפלגה אין להם חלק לעולם הבא שנאמר
ויפץ ה' אותם משם על פני כל הארץ
ויפץ ה' אותם בעולם הזה
ומשם הפצם ה' לעולם הבא
C אנשי סדום אין להם חלק לעולם הבא שנאמר
ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד
רעים בעולם הזה וחטאים לעולם הבא
אבל עומדין בדין
רבי נחמיה אומר
אלו ואלו אינן עומדין בדין שנאמר
על כן לא יקמו רשעים במשפט
וחטאים בעדת צדיקים
על כן לא יקמו רשעים במשפט
זה דור המבול
וחטאים בעדת צדיקים אלו אנשי סדום
אמרו לו אינם עומדים בעדת צדיקים
אבל עומדין בעדת רשעים

א3

A (ד) אנשי עיר הנדחת
אין להם חלק לעולם הבא
שנאמר יצאו אנשים בני בליעל מקרבך
וידיתו את ישבי עירם
ואינן נהרגים עד שיהיו מדיחיה
מאותה העיר ומאותו השבט
ועד שידח רבה ועד שידיחום אנשים
B הדיחיה נשים וקטנים או שהדח מעוטה
או שהיו מדיחיה חוצה לה
הרי אלו כיחידים
וצריכין שני עדים והתראה כל אחד ואחד
זה חמר ביחידים מבמרבית
שהיחידים בסקילה לפיכך ממונם פלט
והמרבית בסיף לפיכך ממונם אבד

ב1

ואלו שאין להם חלק לעולם הבא
האומר אין תחית המתים מן התורה
ואין תורה מן השמים
ואפיקורוס
רבי עקיבא אומר
אף הקורא בספרים החיצונים
והלוחש על המכה ואומר
כל המחלה אשר שמתי במצרים
לא אשים עליך כי אני ה' רפאך
אבא שאול אומר
אף ההוגה את השם באותיותיו

ב2

A מרגלים אין להם חלק לעולם הבא
שנאמר
וימתו האנשים מוצאי דבת הארץ רעה
במגפה לפני ה'
וימתו בעולם הזה
במגפה בעולם הבא

ב3

A (ה) הכה תכה את וגו'
החמרת והגמלת העוברת ממקום למקום
הרי אלו מצילין אותה
B החרם אותה ואת כל אשר בה וגו'
מכאן אמרו נכסי צדיקים שבתוכה אובדין
שבחוצה לה פלטיין
ושלרשעים בין שבתוכה בין שבחוצה לה
הרי אלו אובדין
C (ו) שנאמר ואת כל שללה תקבץ
אל תוך רחבה וגו'
אם אין לה רחוב עושין לה רחוב
היה רחובה חוצה לה כונסין אותו לתוכה

ג1

(ב) שלשה מלכים וארבעה הדיוטות
אין להם חלק לעולם הבא
שלשה מלכים ירבעם אחאב ומנשה
רבי יהודה אומר
מנשה יש לו חלק לעולם הבא
שנאמר
ויתפלל עליו ויעתר לו וישמע תחנתו
וישיבהו ירושלם למלכותו
אמרו לו למלכותו השיבו
ולא לחיי העולם הבא השיבו
ארבעה הדיוטות
בלעם ודואג ואחיתפל וגחזי

ג2

A דור המדבר
אין להם חלק לעולם הבא ואין עומדין בדין
שנאמר במדבר הזה יתמו ושם ימתו
דברי רבי עקיבא
רבי אליעזר אומר
עליהם הוא אומר
אספו לי חסידי כרתי בריתי עלי זבח
B עדת קרח אינה עתידה לעלות שנאמר
ותכס עליהם הארץ בעולם הזה
ויאבדו מתוך הקהל לעולם הבא
דברי רבי עקיבא
רבי אליעזר אומר
עליהם הוא אומר
ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל
C עשרת השבטים אינן עתידין לחזור
שנאמר וישלכם אל ארץ אחרת כיום הזה
מה היום הזה הולך ואינו חוזר
אף הם הולכים ואינם חוזרים
דברי רבי עקיבא
רבי אליעזר אומר
מה היום מאפיל ומאיר
אף עשרת השבטים שאפל להן
כך עתיד להאיר להן

ג3

A ושרפת באש את העיר ואת כל שללה
כליל לה' אלהיך
שללה ולא שלל שמים מכאן אמרו
ההקדשות שבה יפדו ותרומות ירקבו
מעשר שני וכתבי הקדש יגנוזו
כליל לה' אלהיך
אמר רבי שמעון אמר הקדוש ברוך הוא
אם אתם עושין דין בעיר הנדחת
מעלה אני עליכם
כאלו אתם מעלין עולה כליל לפני
B והיתה תל עולם לא תבנה עוד
לא תעשה אפלו גנות ופרדסים
דברי רבי יוסי הגלילי
רבי עקיבא אומר לא תבנה עוד
לכמו שהיתה אינה נבנית
אבל נעשית היא גנות ופרדסים
ולא ידבק בידך מאומה מן החרם
שכל זמן שהרשעים בעולם חרון אף בעולם
אבדו רשעים מן העולם
נסתלק חרון אף מן העולם

1

(א) אלו הן הנחנקין
המכה אביו ואמו
והגונב נפש מישראל
וזקן ממרא על פי בית דין
ונביא השקר והמתנבא בשם עבודה זרה
והבא על אשת איש וזוממי בת כהן ובוועלה

ב1

זה חמור במקלל **מבמכה**
שהמקלל לאחר מיתה חייב
והמכה לאחר מיתה פטור

ג2

גנב מי שחציו עבד וחציו בן חרין
רבי יהודה מחיב
וחכמים פוטרין

ג3

A (ד) אין ממיתין אותו
לא בבית דין שבעירו
ולא בבית דין שביבנה
אלא מעלין אותו לבית דין הגדול
שבירושלם
B ומשמרין אותו עד הרגל
וממיתין אותו ברגל
שנאמר
וכל העם ישמעו ויראו ולא יזידון עוד
דברי רבי עקיבא
רבי יהודה אומר
אין מענין דינו שלזה
אלא ממיתין אותו מיד וכותבין
ושולחין שלוחים בכל המקומות
איש פלוני בן איש פלוני
נתחייב מיתה בבית דין

ג4

(ו) **המתנבא** בשם עבודה זרה
ואומר כך אמרה עבודה זרה
אפלו כון את ההלכה
לטמא את הטמא ולטהר את הטהור

ב5

וזוממי בת כהן
ובועלה
שכל הזוממין מקדימין לאותה המיתה
חוץ מזוממי בת כהן ובוועלה

א1

המכה אביו ואמו
אינו חייב עד שיעשה בהן חבורה

א2

הגונב נפש מישראל
אינו חייב עד שיכניסנו לרשותו
רבי יהודה אומר
עד שיכניסנו לרשותו וישתמש בו
שנאמר והתעמר בו ומכרו

א3

A (ב) זקן ממרא על פי בית דין
שנאמר כי יפלא ממך דבר למשפט וגו'
B שלשה בתי דינים היו שם
אחד יושב על פתח הר הבית
ואחד יושב על פתח העזרה
ואחד יושב בלשכת הגזית
באים לזה שעל פתח הר הבית ואומר
כך דרשתי וכן דרשו חברי
כך למדתי וכן למדו חברי
אם שמעו אומרים להם
ואם לאו באין להם לאותן שעל פתח העזרה
ואומר כך דרשתי וכן דרשו חברי
כך למדתי וכן למדו חברי
אם שמעו אומרים להם
ואם לאו אלו ואלו באים לבית דין הגדול
שבלשכת הגזית
שממנו יוצאת תורה לכל ישראל
שנאמר מן המקום ההוא אשר יבחר ה'

א4

(ה) **נביא** השקר
המתנבא על מה שלא שמע
ומה שלא נאמר לו
מיתתו בידי אדם

א5

הבא על אשת איש
כיון שנכנסה לרשות הבעל לנשואין
אף על פי שלא **נבעלה**
הבא עליה הרי זה בחנק

(א) כיצד העדים נעשים זוממין

ב1

A מעידין אנו באיש פלוני
 שגרש את אשתו ולא נתן לה כתבתה
 והלא בין היום ובין למחר
 סופו לתן לה כתבתה
אומדין כמה אדם רוצה לתן בכתבתה שלזו
 שאם נתאלמנה או נתגרשה
 ואם מתה יירשנה בעלה
B מעידין אנו באיש פלוני
 שהוא חייב לחברו אלף זוז
 על מנת לתנם לו מכאן ועד שלשים יום
 והוא אומר מכאן ועד עשר שנים
אומדין כמה אדם רוצה לתן
 ויהיו בידו אלף זוז
 בין נותנן מכאן ועד שלשים יום
 בין נותנן מכאן ועד עשר שנים

ב2

(ד) אין **העדים נעשים זוממין**
עד שיוזמו את עצמן
כיצד

אמרו מעידין אנו באיש פלוני
 שהרג את הנפש
 אמרו להם היאך אתם מעידין
 שהרי נהרג זה או ההורג
 היה עמנו אותו היום במקום פלוני
 אין אלו זוממין
 אבל אמרו להם היאך אתם מעידין
 שהרי אתם הייתם עמנו אותו היום
 במקום פלוני
 הרי אלו זוממין ונהרגין על פיהם
 (ה) באו אחרים והזימום
 באו אחרים והזימום אפלו מאה כלם ייהרגו
 רבי יהודה אומר אסטסית היא זו
 ואינה נהרגת אלא כת הראשונה בלבד

ב3

A (ח) מה שנים
 נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה
 אף שלשה
 נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה
 מנין אפלו מאה
 תלמוד לומר עדים
B אמר רבי יוסי
 במה דברים אמורים בדיני נפשות
 אבל בדיני ממונות תתקין העדות בשאר
 רבי אומר
 אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות
 בזמן שהתרו בהן
 אבל בזמן שלא התרו בהן
 מה יעשו שני אחין
 שראו באחד שהרג את הנפש

ב4

כל מקום שיעמדו שנים ויאמרו
 מעידין אנו באיש פלוני
שנגמר דינו בבית דינו בפלוני
 ופלוני ופלוני עדיו
 הרי זה **יהרג**

א1

A מעידין אנו באיש פלוני
 שהוא בן גרושה או בן חלוצה
אין אומרים
 יעשה זה בן גרושה או בן חלוצה תחתיו
אלא לוקה ארבעים
B מעידין אנו באיש פלוני
 שהוא חייב לגלות
אין אומרים
 יגלה זה תחתיו
אלא לוקה ארבעים

א2

משלשין בממון ואין משלשין במכות
כיצד
 העידוהו שהוא חייב לחברו מאתים זוז
 ונמצאו זוממין משלשין ביניהם
 אבל אם העידוהו שהוא חייב מלקות ארבעים
 ונמצאו זוממין
 כל אחד ואחד לוקה ארבעים

א3

A (ז) על פי שנים עדים או שלשה עדים
 יומת המת
 אם מתקימת העדות בשנים
 למה פרט הכתוב בשלשה
 אלא להקיש שלשה לשנים
 מה שלשה מזימין את השנים
 אף השנים יזמו את השלשה
 ומנין אפלו מאה תלמוד לומר עדים
B רבי שמעון אומר
 מה שנים אינן נהרגין עד שיהיו שניהם זוממין
 אף שלשה אינן נהרגין
 עד שיהיו שלשתן זוממין
 ומנין אפלו מאה תלמוד לומר עדים
C רבי עקיבא אומר
 לא בא השלישי אלא להחמיר עליו
 ולעשות דינו כיוצא באלו
 ואם כן ענש הכתוב לנטפל לעוברי עברה
 כעוברי עברה
 על אחת כמה וכמה
 ישלם שכר לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה

א4

(י) מי **שנגמר דינו** וברח
 ובא לפני אותו בית דין
 אין סותרים את דינו

ג1

A (ב) מעידין אנו באיש פלוני
 שהוא חייב לחברו מאתים זוז
 ונמצאו זוממין לוקין ומשלמין
 שלא השם המביאו לידי מכות
 מביאו לידי תשלומין
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים כל המשלם אינו לוקה
B (ג) מעידין אנו באיש פלוני
 שהוא חייב מלקות ארבעים
 ונמצאו זוממין לוקין שמונים
 משום לא תענה ברעך עד שקר
 ומשום ועשיתם לו כאשר זמם
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
 אינן לוקין אלא ארבעים

ג2

(ו) אין **העדים הזוממין** נהרגין
עד שיגמור הדין
 שהרי הצדוקין אומרים עד שיהרג
 שנאמר נפש תחת נפש
 אמרו להם חכמים והלא כבר נאמר
 ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו
 והרי אחיו קים
 ואם כן למה נאמר נפש תחת נפש
 יכול משעה שקבלו עדותן ייהרגו
 תלמוד לומר נפש תחת נפש
 הא אינן נהרגין עד שיגמור הדין

ג3

A (ט) היו שנים רואין אותו מחלוק זה
 ושנים רואין אותו מחלוק זה
 ואחד מתרה בו באמצע
 בזמן שמקצתן רואין אלו את אלו
 הרי אלו עדות אחת
 ואם לאו הרי אלו שתי עדיות
 לפיכך אם נמצאת אחת מהן זוממת
 הוא והן נהרגין והשניה פטורה
B רבי יוסי אומר
 לעולם אינו נהרג
 עד שיהיו פי שני עדיו מתרין בו
 שנאמר על פי שנים עדים
 דבר אחר
 על פי שנים עדים
 שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התרגמן

ג4

סנהדרין נוהגת בארץ ובחוצה לארץ
 סנהדרין **ההורגת** אחד בשבוע נקראת חבלנית
 רבי אלעזר בן עזריה אומר אחד לשבעים שנה
 רבי טרפון ורבי עקיבא אומרים
 אלו היינו בסנהדרין לא נהרג אדם מעולם
 רבן שמעון בן גמליאל אומר
 אף הן מרבין שופכי דמים בישראל

(א) אלו הן הגולין

ב1

A (ב) הזורק אבן לרשות הרבים והרג

הרי זה גולה

רבי אליעזר בן יעקב אומר

אם מכשיצאתה האבן מידו

הוציא הלז את ראשו וקבלה

הרי זה פטור

B זרק את האבן לחצרו והרג

אם יש רשות לנזק לכנס לשם גולה

ואם לאו אינו גולה

שנאמר ואשר יבא את רעהו ביער

מה היער רשות לנזק ולמזיק לכנס לשם

יצא חצר בעל הבית

שאין רשות לנזק ולמזיק לכנס לשם

אבא שאול אומר

מה חטבת העצים רשות

יצא האב המכה את בנו

והרב הרודה את תלמידו ושלח בית דין

א1

A ההורג נפש בשגגה

היה מעגל במעגילה ונפלה עליו והרגתו

היה משלשל בחבית ונפלה עליו והרגתו

היה יורד בסלם ונפל עליו והרגו

הרי זה גולה

אבל אם היה מושך במעגילה

ונפלה עליו והרגתו

היה דולה בחבית ונפסק החבל

ונפלה עליו והרגתו

היה עולה בסלם ונפל עליו והרגו

הרי זה אינו גולה

זה הכלל כל שבדרך ירידתו גולה

ושלא בדרך ירידתו אינו גולה

B נשטם הברזל מקתו והרג

רבי אומר אינו גולה

וחכמים אומרים גולה

מן העץ המתבקע

רבי אומר גולה

וחכמים אומרים אינו גולה

א2

(ד) להיכן גולין לערי מקלט

לשלש שבעבר הירדן ושלש שבארץ כנען

שנאמר את שלש הערים תתנו מעבר לירדן

ואת שלש הערים תתנו בארץ כנען וגו'

עד שלא נבחרו שלש שבארץ ישראל

לא היו שלש שבעבר הירדן קולטות

שנאמר שש ערי מקלט תהיינה

עד שיהיו ששתן קולטות כאחד

א3

אחד משוח בשמן המשחה

ואחד המרבה בבגדים

ואחד שעבר משיחתו

מחזירין את הרוצח

רבי יהודה אומר

אף משוח מלחמה מחזיר את הרוצח

לפיכך אמותיהן שלכהנים

מספקות להן מחיה וכסות

כדי שלא יתפללו על בניהן שימותו

א4

A כשם שהעיר קולטת כך תחומה קולט

רוצח שיצא חוץ לתחום ומצאו גואל הדם

רבי יוסי הגלילי אומר

מצוה ביד גואל הדם ורשות ביד כל אדם

רבי עקיבא אומר

רשות ביד גואל הדם

וכל אדם אין חיבין עליו

B אילן שהוא עומד בתוך התחום

ונופו נוטה חוץ לתחום

או עומד חוץ לתחום

ונופו נוטה לתוך התחום

הכל הולך אחר הנוף

ג1

A (ג) האב גולה על ידי הבן

והבן גולה על ידי האב

הכל גולין על ידי ישראל

וישראל גולין על ידיהן

חוץ מעל ידי גר תושב

וגר תושב אינו גולה אלא על ידי גר תושב

הסומא אינו גולה

דברי רבי יהודה

רבי מאיר אומר גולה

B השונא אינו גולה

רבי יוסי בר יהודה אומר

השונא נהרג מפני שהוא כמועד

רבי שמעון אומר

יש שונא גולה ויש שונא שאינו גולה

זה הכלל כל שהוא יכול לומר

לדעת הרג אינו גולה

ושלא לדעת הרג הרי זה גולה

ג2

(ו) רבי יוסי בר יהודה אומר

בתחלה אחד שוגג ואחד מזיד

מקדימין לערי מקלט

ובית דין שולחין ומביאין אותו משם

מי שנתחייב מיתה בבית דין הרגוהו

ושלא נתחייב מיתה פטרוהו

מי שנתחייב גלות מחזירין אותו למקומו

שנאמר והשיבו אותו העדה אל עיר מקלטו וגו'

ג3

(ז) נגמר דינו בלא כהן גדול

ההורג כהן גדול וכהן גדול שהרג

אינו יוצא משם לעולם ואינו יוצא

לא לעדות מצוה ולא לעדות ממון

ולא לעדות נפשות ואפלו ישראל צריכים לו

ואפלו שר צבא ישראל כיוצא בן צרויה

אינו יוצא משם לעולם

שנאמר אשר נס שמה

שם תהא דירתו

שם תהא מיתתו שם תהא קבורתו

ג4

A מעלים היו שכן ללוים

דברי רבי יהודה

רבי מאיר אומר

לא היו מעלים להן שכן

B וחוזר לשררה שהיה בה

דברי רבי מאיר

רבי יהודה אומר

לא היה חוזר לשררה שהיה בה

ב2

(ה) ומכונות להן דרכים מזו לזו

שנאמר תכין לך הדרך ושלשת וגומר

ומוסרין להן שני תלמידי חכמים

שמה יחרגנו בדרך

וידברו אליו

רבי מאיר אומר

אף הוא מדבר על ידי עצמו

שנאמר וזה דבר הרוצח

ב3

משנגמר דינו מת כהן גדול

הרי זה אינו גולה

אם עד שלא נגמר דינו מת כהן גדול

ומנו אחר תחתיו

ולאחר מכן נגמר דינו

חוזר במיתתו שלשני

ב4

A הרג באותה העיר

גולה משכונה לשכונה

ובן לוי גולה מעיר לעיר

B (ח) כיוצא בו

רוצח שגלה לעיר מקלטו

ורצו אנשי העיר לכבדו

יאמר להם רוצח אני

אמרו לו אף על פי כן

יקבל מהן שנאמר וזה דבר הרצח

(א) ואלו הן הלוקין

א1

הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו ועל אחות אשתו ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו ועל הנדה אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר אלמנה וגרושה חייבין עליה משום שני שמות גרושה וחלוצה אינו חייב אלא משם אחד בלבד

א2

השובר את העצם בפסח הטהור הרי זה לוקה ארבעים אבל המותיר בטהור והשובר בטמא אינו לוקה ארבעים

א3

A (ה) הקורח קרחה בראשו והמקיף פאת ראשו והמשחית פאת זקנו השורט שריטה אחת על המת חייב **B** שרט שריטה אחת על חמשה מתים או חמש שריטות על מת אחד **חייב על כל אחת ואחת** **C** על הראש שתיים אחת מכאן ואחת מכאן ועל הזקן שתיים מכאן ושתיים מכאן ואחת מלמטה רבי אליעזר אומר אם נטלו כלו כאחת **אינו חייב אלא אחת** **D** ואינו חייב עד שיטלנו בתער רבי אליעזר אומר אפלו לקטו במלקט או ברהיטני חייב **E** (ו) הכותב כתובת קעקע כתב ולא קעקע קעקע ולא כתב אינו חייב עד שיכתב ויקעקע בדיו ובכחול ובכל דבר שהוא רשום רבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון אומר אינו חייב עד שיכתב **שם השם** שנאמר וכתבת קעקע לא תתנו בכס אני ה'

א4

A (י) כמה מלקין אותו ארבעים חסר אחת שנאמר במספר ארבעים מגין שהוא סמוך לארבעים רבי יהודה אומר ארבעים שלמות הוא לוקה והיכן הוא לוקה את היתרה בין כתפיו **B** (יא) אין אומדין אותו אלא במכות הראויות להשתלש אמדוהו לקבל ארבעים לקה מקצת ואמרו שאינו יכול לקבל ארבעים פטור אמדוהו לקבל שמונה עשרה משלקה אמרו שיכול הוא לקבל ארבעים פטור עבר עברה שיש בה שני לאוין אמדוהו אמד אחד לוקה ופטור ואם לאו לוקה ומתרפא וחוזר ולוקה

א5

(טו) כל חייבי כרתות שלקו נפטרו ידי כרתן שנאמר ונקלה אחיך לעיניך כשלקה הרי הוא כאחיך **דברי רבי חנניא בן גמליאל**

ב5

אמר רבי חנניא בן גמליאל מה אם העובר עברה אחת נוטל נפשו עליה העושה מצוה אחת על אחת כמה וכמה שתנתן לו נפשו רבי שמעון אומר ממקומו הוא למד שנאמר **ונכרתו** הנפשות העשת וגו' ואומר אשר יעשה אתם האדם וחי בהם הא כל היושב ולא עבר עברה נותנין לו **שכר** כעושה מצוה

ג1

אכל טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו כמה יאכל מן הטבל ויהא חייב רבי שמעון אומר כל שהוא וחכמים אומרים כזית אמר להם רבי שמעון אין אתם מודים לי באוכל נמלה כל שהוא שהוא חייב אמרו לו מפני שהיא ככריתה אמר להן אף חטה אחת ככריתה **(ג) האוכל** בכורים עד שלא קרא עליהן קדשי קדשים חוץ לקלעים קדשים קלים ומעשר שני חוץ לחומה

ב2

(ד) הנוטל אם על הבנים רבי יהודה אומר לוקה ואינו משלח וחכמים אומרים משלח ואינו לוקה זה הכלל כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין חייבין עליה

ב3

A (ז) נזיר שהיה שותה ביין כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תשתה אל תשתה והוא שותה **חייב על כל אחת ואחת** **B** (ח) היה מטמא למתים כל היום **אינו חייב אלא אחת** אמרו לו אל תטמא אל תטמא והיה מטמא חייב על כל אחת ואחת **C** היה מגלח כל היום **אינו חייב אלא אחת** אמרו לו אל תגלח אל תגלח והוא מגלח חייב על כל אחת ואחת **D** היה לבוש בכלאים כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תלבש אל תלבש והוא פושט ולובש חייב על כל אחת ואחת **E** (ט) יש חורש תלם אחד וחייב עליו משום שמונה לאוין החורש בשור ובחמור והן מקדשים בכלאים בכרם ובשביעית ויום טוב וכהן ונזיר בבית הטמאה חנניא בן חכניאי אומר אף הלובש כלאים אמרו לו אינו **השם** אמר להם אף לא הנזיר הוא **השם**

ב4

A (יב) כיצד מלקין אותו כופת שתי ידי על העמוד הילך והילך וחזן הכנסת אוחו בבגדיו אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו עד שהוא מגלה את לבו והאבן נתונה מאחוריו חזן הכנסת עומד עליה ורצועה שלעגל בידו כפולה אחד לשנים ושנים לארבעה ושתי רצועות עולות ויורדות בה **(יג)** ידה טפח ורחבה טפח וראשה מגעת על פי כרסו ומכה אותו שליש מלפניו ושתי ידות מלאחריו ואינו מכה אותו לא עומד ולא יושב אלא מטה שנאמר והפילו השפט והמכה מכה בידו אחת בכל כחו **(יד)** והקורא קורא אם לא תשמר לעשות וגו' והפלא ה' את מכתך ואת מכות וגו' וחוזר לתחלת המקרא (ושמרתם את דברי הברית הזאת וגו' וחותרם והוא רחום יכפר עון וגו' וחוזר לתחלת המקרא) **B** ואם מת תחת ידו פטור הוסיף לו עוד רצועה אחת ומת הרי זה גולה על ידו נתקלקל בין ברעי בין במים פטור רבי יהודה אומר האיש ברעי והאשה במים

ג5

רבי שמעון בר רבי אומר הרי הוא אומר רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש וגו' ומה אם הדם שנפשו של אדם קצה ממנו הפורש ממנו מקבל **שכר** גזל ועריות שנפשו של אדם מתאוה להן ומחמדתן הפורש מהן על אחת כמה וכמה **שיזכה** לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות **(טז)** רבי חנניא בן עקשיא אומר רצה הקדוש ברוך הוא **לזכות** את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות שנאמר ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר

1

A (א) שבועות שתיים שהן ארבע
B ידיעות הטמאה שתיים שהן ארבע
C יציאות השבת שתיים שהן ארבע
D מראות נגעים שנים שהם ארבעה

ב2

A רבי מאיר אומר
כל השעירים כפרתן שוה על טמאת מקדש וקדשיו
B היה רבי שמעון אומר
שעירי ראשי חדשים מכפרין על הטהור שאכל את הטמא
ושלרגלים מכפרין על שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף
ועל שאין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף
אמרו לו מהו שיקרבו זה בזה
אמר להם יקרבו
אמרו לו הואיל ואין כפרתן שוה היאך קרבינן זה בזה
אמר להן כלן באין לכפר על טמאת מקדש וקדשיו
C (ה) רבי שמעון בן יהודה אומר משמו
שעירי ראשי חדשים מכפרין על הטהור שאכל את הטמא
מוסיף עליהם שלרגלים
שמכפרין על הטהור שאכל את הטמא
ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף
מוסיף עליהן שליום הכפורים
שהן מכפרין על הטהור שאכל את הטמא
ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף
ועל שאין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף
אמרו לו מהו שיקרבו זה בזה
אמר להם הן
אמרו לו אם כן יהיו שליום הכפורים קרבינן בראשי חדשים
אבל היאך שלראשי חדשים קרבים ביום הכפורים
לכפר כפרה שאינה שלהם
אמר להן כלן באין לכפר על טמאת מקדש וקדשיו
D (ו) ועל זדון טמאת מקדש וקדשיו
שעיר הנעשה בפנים ויום הכפורים מכפרין

א2

A (ב) כל שיש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בנתיים
הרי זה בעולה ויורד
B יש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף
שעיר הנעשה בפנים ויום הכפורים תולה
עד שיודע לו ויביא בעולה ויורד
C (ג) אין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף
שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר
שנאמר מלבד חטאת הכפורים
על מה שזה מכפר זה מכפר
מה הפנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה
אף החיצון אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה
D (ד) ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף
שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרים דברי רבי יהודה
רבי שמעון אומר
שעירי הרגלים מכפרין אבל לא שעירי ראשי חדשים
ועל מה שעירי ראשי חדשים מכפרין על הטהור שאכל את הטמא

3

A ועל שאר עבירות שבתורה
הקלות והחמורות הזדונות והשגגות
הודע ולא הודע עשה ולא תעשה כרתות ומיתות בית דין
שעיר המשתלח מכפר
(ז) אחד ישראלים ואחד כהנים ואחד כהן משוח
B מה בין ישראלים לכהנים ולכהן משוח
אלא שדם הפר מכפר על הכהנים על טמאת מקדש וקדשיו
C רבי שמעון אומר
כשם שדם השעיר הנעשה בפנים מכפר על ישראל
כך דם הפר מכפר על הכהנים
D כשם שודויו שלשעיר המשתלח מכפר על ישראל
כך ודויו שלפר מכפר על הכהנים

1

(א) ידיעות הטמאה שמים שהן ארבע
 נטמא וידע ונעלמה ממנו הטמאה וזכור את הקדש
 נעלם ממנו הקדש וזכור את הטמאה
 נעלמו ממנו זה וזה ואכל את הקדש ולא ידע ומשאכל ידע
 הרי זה בעולה ויורד
 נטמא וידע ונעלמה ממנו הטמאה וזכור את המקדש
 נעלם ממנו המקדש וזכור את הטמאה
 נעלמו ממנו זה וזה ונכנס למקדש ולא ידע ומשיצא ידע
 הרי זה בעולה ויורד

א2

(ב) אחד הנכנס לעזרה
 ואחד הנכנס לתוספת העזרה
 שאין מוסיפין על העיר ועל העזרות
 אלא במלך ובנביא ובאורים ובתמים
 ובסנהדרין שלשבעים ואחד
 ובשתי תודות ובשיר
 ובית דין מהלכין ושתי תודות אחריהם
 וכל ישראל אחריהם
 הפנימית נאכלת והחיצונה נשרפת
 וכל שלא נעשה בכל אלו
 הנכנס לשם אין חייבין עליה

ב2

(ג) נטמא בעזרה ונעלמה ממנו הטמאה
 וזכור את המקדש
 נעלם ממנו המקדש וזכור לטמאה
 נעלמו ממנו זה וזה
 והשתחוה או ששהה בכדי השתחוואה
 בא לו בארכה חיב
 בקצרה פטור
זו היא מצות עשה שבמקדש
שאין חייבין עליה

ג2

(ד) ואינו היא מצות עשה שבגדה
שחייבין עליה
 היה משמש עם הטהורה
 ואמרה לו נטמאתי
 ופרש מיד
 חיב
 מפני שיציאתו הנאה לו כביאתו

3

(ה) רבי אליעזר אומר
 השרץ ונעלם ממנו על העלם השרץ חיב ואינו חיב על העלם המקדש
 רבי עקיבא אומר
 ונעלם ממנו והוא טמא על העלם הטמאה חיב ואינו חיב על העלם המקדש
 רבי ישמעאל אומר
 ונעלם ונעלם שתי פעמים לחיב על העלם הטמאה ועל העלם המקדש

א1

(א) שבועות שתיים שהן ארבע שבועות שאכל ושלל אכל שאכלתי ושלל אכלתי

א2

A שבועה שלא אכל ואכל ושתה

אינו חייב אלא אחת

שבועה שלא אכל ושלל אשתה ואכל ושתה חייב שתיים B (ב) שבועה שלא אכל ואכל פת חטין ופת שעורין ופת כסמין

אינו חייב אלא אחת

שבועה שלא אכל פת חטין ופת שעורין ופת כסמין ואכל

חייב על כל אחת ואחת

C (ג) שבועה שלא אשתה ושתה משקין הרבה

אינו חייב אלא אחת

שבועה שלא אשתה יין ושמן ודבש ושתה חייב על כל אחת ואחת

א2

A שבועה שלא אכל ואכל ושתה אינו חייב אלא אחת

שבועה שלא אכל ושלל אשתה ואכל ושתה חייב שתיים

B (ב) שבועה שלא אכל ואכל פת חטין ופת שעורין ופת כסמין

אינו חייב אלא אחת

שבועה שלא אכל פת חטין ופת שעורין ופת כסמין ואכל

חייב על כל אחת ואחת

C (ג) שבועה שלא אשתה ושתה משקין הרבה

אינו חייב אלא אחת

שבועה שלא אשתה יין ושמן ודבש ושתה

חייב על כל אחת ואחת

א3

(ה) אחד דברים שלעצמו ואחד דברים שלאחרים ואחד דברים שיש בהן ממש ואחד דברים שאין בהם ממש כיצד

אמר שבועה שאתן לאיש פלוני ושלל אתן

שנתתי ושלל נתתי

שאישן ושלל אישן שישנתי ושלל ישנתי

שאזרק צרור לים ושלל אזרק שזרקתי ושלל זרקתי

רבי ישמעאל אומר

אינו חייב אלא על העתיד לבא שנאמר להרע או להיטיב

אמר לו רבי עקיבא

אם כן אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה

דברים שאין בהן הרעה והטבה מנין

אמר לו מרובי הכתוב

אמר לו אם רבה הכתוב לכך רבה הכתוב לכך

א4

(ז) שבועה שלא אכל ככר זו

שבועה שלא אכלנה

שבועה שלא אכלנה ואכלה

אינו חייב אלא אחת

זו היא שבועת בטוי שחייבין על זדונה מכות

ועל שגגתה קרבן עולה ויורד

א5

(ט) שבועה שאכל ככר זו

שבועה שלא אכלנה

הראשונה שבועת בטוי

והשנייה שבועת שוא

אכלה עבר על שבועת שוא

לא אכלה עבר על שבועת בטוי

ב1

שבועה שלא אכל ואכל כל שהוא חייב

דברי רבי עקיבא

אמרו לו לרבי עקיבא

היכן מצינו באוכל כל שהוא שהוא חייב שזה חייב

אמר להן רבי עקיבא

וכי היכן מצינו במדבר ומביא קרבן שזה מדבר ומביא קרבן

ב2

A (ד) שבועה שלא אכל ואכל אכלים שאינן ראויין לאכילה

ושתה משקין שאינן ראויין לשתיה פטור

B שבועה שלא אכל

ואכל נבלות וטרפות שקצים ורמשים חייב

רבי שמעון פוטר

C אמר קונם אשתי נהנית לי אם אכלתי היום

והוא אכל נבלות וטרפות שקצים ורמשים

הרי אשתו אסורה

ב2

A (ד) שבועה שלא אכל ואכל אכלים שאינן ראויין לאכילה

ושתה משקין שאינן ראויין לשתיה פטור

B שבועה שלא אכל

ואכל נבלות וטרפות שקצים ורמשים חייב

רבי שמעון פוטר

C אמר קונם אשתי נהנית לי אם אכלתי היום

והוא אכל נבלות וטרפות שקצים ורמשים הרי אשתו אסורה

ב3

(ו) נשבע לבטל את המצוה ולא בטל פטור

לקים ולא קים פטור

שהיה בדין שיהא חייב כדברי רבי יהודה בן בתירא

אמר רבי יהודה בן בתירא

מה אם הרשות שאינו משבע עליה מהר סיני

הרי הוא חייב עליה

מצוה שהוא משבע עליה מהר סיני

אינו דין שיהא חייב עליה

אמרו לו לא

אם אמרת בשבועת הרשות שכן עשה בה לאו כהן

תאמר בשבועת מצוה שלא עשה בה לאו כהן

שאם נשבע לבטל ולא בטל פטור

ב4

שבועת שוא חייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור

(ח) איזו היא שבועת שוא נשבע לשנות את הידוע לאדם

אמר על העמוד שלאבן שהוא שלוזהב

ועל האיש שהוא אשה ועל האשה שהיא איש

נשבע על דבר שאי אפשר

אם לא ראיתי גמל שפורח באויר

ואם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד

אמר לעדים בואו והעידוני שבועה שלא נעידך

נשבע לבטל את המצוה

שלא לעשות סכה ושלא לטול לולב ושלא להניח תפלין

זו היא שבועת שוא שחייבין על זדונה מכות

ועל שגגתה פטור

ב5

(י) שבועת בטוי נזהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשרים ובפסולים בפני בית דין ושלל בפני בית דין מפי עצמו וחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד

(יא) שבועת שוא נזהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשרים ובפסולים בפני בית דין ושלל בפני בית דין מפי עצמו

וחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור

אחת זו ואחת זו המשבע מפי אחרים חייב

כיצד

אמר לא אכלתי היום ולא הנחתי תפלין היום

משביעך אני ואמר חייב

א1

(א) שבועת העדות

נוהגת באנשים ולא בנשים ברחוקין ולא בקרובין
בכשרים ולא בפסולין
ואינה נוהגת
אלא בראויין להעיד בפני בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו
ומפי אחרים אין חיבין עד שיכפרו בהן בבית דין
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
בין מפי עצמו ובין מפי אחרים
אין חיבין עד שיכפרו בהן בבית דין
(ב) וחיבין על זדון השבועה ועל שגגתה עם זדון העדות
ואינן חיבין על שגגתה
ומה הן חיבין על זדונה קרבן עולה ויורד

א2

A השביע עליהן **חמשה פעמים** חוץ לבית דין
ובאו לבית דין והודו פטורים
כפרו חיבים על כל אחת ואחת
B השביע עליהן **חמשה פעמים** בפני בית דין וכפרו
אין חיבין אלא אחת
אמר רבי שמעון מה הטעם הואיל ואינם יכולים לחזור ולהודות

א3

A (ה) משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני
שיש לי ביד פלוני פקדון ותשומת יד וגזל ואבדה
שבועה שאין אני יודעין לך עדות **אין חיבין אלא אחת**
שבועה שאין אני יודעין שיש לך ביד פלוני
פקדון ותשומת יד וגזל ואבדה **חיבין על כל אחת ואחת**
B משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני
שיש לי ביד פלוני פקדון חטין ושעורין וכסמין
שבועה שאין אני יודעין לך עדות **אין חיבין אלא אחת**
שבועה שאין אני יודעין לך עדות שיש לך ביד פלוני
חטין ושעורין וכסמין **חיבין על כל אחת ואחת**

א4

(ח) משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני
שאמר איש פלוני לתן לי מאתים זוז ולא נתן לי
הרי אלו פטורים
שאינן חיבין אלא על תביעת ממון כפקדון

א5

A (י) עמד בבית הכנסת ואמר
משביע אני עליכם שאם אתם יודעים לי עדות שתבואו ותעידוני
הרי אלו פטורין עד שיהיה מתכון להם
B (יא) אמר לשנים משביע אני עליכם איש פלוני ופלוני
שאם אתם יודעין לי עדות שתבואו ותעידוני
שבועה שאין אני יודעין לך עדות והם יודעין לו עדות עד מפי עד
או שהיה אחד מהן קרוב או פסול **הרי אלו פטורין**
C (יב) שלח ביד עבדו או שאמר להן הנתבע
משביע אני עליכם שאם אתם יודעין לו עדות שתבואו ותעידוהו
הרי אלו פטורין
עד שישמעו מפי התובע

ב1

(ג) שבועת העדות

כיצד
אמר לשנים בואו והעידוני
שבועה שאין אני יודעין לך עדות
או שאמרו לו אין אני יודעין לך עדות
משביע אני עליכם ואמרו אמן
הרי אלו חיבין

ב2

A (ד) כפרו **שניהן** כאחת שניהן חיבין
בזה אחר זה הראשון חיב והשני פטור
כפר אחד והודה אחד הכופר חיב
B היו **שתי** כתי עדים כפרה הראשונה ואחר כך כפרה השניה
שתיהן חיבות מפני שהעדות יכולה להתקיים בשתייהן

ב3

A (ו) משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני
שיש לי ביד פלוני נזק וחצי נזק
תשלומי כפל תשלומי ארבעה וחמשה
ושאנס איש פלוני את בתי ופתה את בתי
ושחכני בני ושחבל בי חברי
ושהדליק את גדישי ביום הכפורים
הרי אלו חיבין
B (ז) משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני
שאני כהן שאני לוי שאני בן גרושה שאני בן חלוצה
שאישי פלוני כהן שאישי פלוני לוי
שאינו בן גרושה שאינו בן חלוצה
שאנס איש פלוני את בתו ופתה את בתו
ושחבל בי בני ושחבל בי חברי
ושהדליק גדישי בשבת
הרי אלו פטורין

ב4

(ט) משביע אני עליכם
כשתדעון לי עדות שתבואו ותעידוני
הרי אלו פטורים
מפני שקדמה שבועה לעדות

ב5

A (יג) משביע אני עליכם מצוה אני עליכם אוסרכם אני
הרי אלו חיבין
בשמים ובארץ הרי אלו פטורין
באלף דלית ביו"ד ה' בשדי בצבאות
בחנן ורחום בארך אפים ורב חסד ובכל הכנויין
הרי אלו חיבין
המקלל בכלן **חיב דברי רבי מאיר**
וחכמים פטורין
B המקלל אביו ואמו בכלן **חיב דברי רבי מאיר**
וחכמים פטורין
C המקלל עצמו וחברו בכלן עובר בלא תעשה
יככה אלהים וכן יככה אלהים זו היא אלה הכתובה בתורה
אל יכך ויברכך וייטיב לך **רבי מאיר מחיב וחכמים פטורין**

א1

A (א) שבועת הפקדון

נוהגת באנשים ובנשים

ברחוקים ובקרובים

בכשרים ובפסולים

בפני בית דין

ושלא בפני בית דין מפי עצמו

B ומפי אחרים

אינו חייב עד שיכפר בו בבית דין

דברי רבי מאיר

וחכמים אומרים

בין מפי עצמו בין מפי אחרים

כיון שכפר בו חייב

C וחייב על זדון השבועה

ועל שגגתה עם זדון הפקדון

ואינו חייב על שגגתה

ומה הוא חייב על זדונה

אשם בכסף שקלים

א2

A השביע עליו חמשה פעמים

בין בפני בית דין ובין שלא בפני בית דין וכפר

חייב על כל אחת ואחת

אמר רבי שמעון מה הטעם מפני שיכול לחזור ולהודות

B (ג) היו חמשה תובעין אותו

אמרו לו תן לנו פקדון שיש לנו בידך

שבועה שאין לכם בידי אינו חייב אלא אחת

שבועה שאין לך בידי ולא לך חייב על כל אחת ואחת

רבי אליעזר אומר עד שיאמר שבועה באחרונה

רבי שמעון אומר עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד

א3

(ד) אנסת ופתית את בתי והוא אומר לא אנסתי ולא פתיתי

משביעך אני ואמר אמן חייב

רבי שמעון פוטר

שאינו משלם קנס על פי עצמו

אמרו לו

אף על פי שאינו משלם קנס על פי עצמו

משלם בשת ופגם על פי עצמו

ב1

(ב) שבועת הפקדון

כיצד

אמר לו תן לי פקדוני שיש לי בידך

שבועה שאין לך בידי או שאמר לו אין לך בידי

משביעך אני ואמר אמן הרי זה חייב

ב2

A תן לי פקדון ותשומת יד גזל ואבדה שיש לי בידך

שבועה שאין לך בידי אינו חייב אלא אחת

שבועה שאין לך בידי פקדון ותשומת יד וגזל ואבדה

חייב על כל אחת ואחת

B תן לי חטין ושעורין וכסמים שיש לי בידך

שבועה שאין לך בידי אינו חייב אלא אחת

שבועה שאין לך בידי חטין ושעורין וכסמין

חייב על כל אחת ואחת

רבי מאיר אומר

אפלו אמר חטה ושעורה וכסמת חייב על כל אחת ואחת

ב3

A (ה) גנבת את שורי

והוא אומר לא גנבתי

משביעך אני ואמר אמן חייב

גנבתי

אבל לא טבחתי ולא מכרתי

משביעך אני ואמר אמן פטור

B המית שורך את שורי

והוא אומר לא המית

משביעך אני ואמר אמן חייב

המית שורך את עבדי

והוא אומר לא המית

משביעך אני ואמר אמן פטור

C אמר לו חבלת בי ועשית בי חבורה

והוא אומר

לא חבלתי ולא עשיתי כך חבורה

משביעך אני ואמר אמן חייב

אמר לו עבדו

הפלת את שני וסמית את עיני

והוא אומר לא הפלתי ולא סמיתי

משביעך אני ואמר אמן פטור

זה הכלל

כל המשלם על פי עצמו חייב

ושאינו משלם על פי עצמו פטור

(א) שבועת הדינין

הטענה שתי כסף וההודאה בשוה פרוטה ואם אין ההודאה ממין הטענה פטור

כיצד

ב1

A מנה לאבא בידך

אין לו בידי אלא חמשים דינר פטור

מפני שהוא כמשיב אבדה

B (ב) מנה לי בידך

אמר לו בפני עדים הן

למחר אמר לו תנהו לי

נתתיו לך פטור אין לך בידי חייב

מנה לי בידך

אמר לו הן אל תתנהו לי אלא בעדים

למחר אמר לו תנהו לי נתתיו לך חייב

מפני שצריך לתנו לו בעדים

ב2

הטוען לחברו בכדי שמן והודה לו בקנקנים

אדמון אומר

הואיל והודה לו מקצת ממין הטענה ישבע

וחכמים אומרים

אין ההודאה ממין הטענה

אמר רבן גמליאל

רואה אני את דברי אדמון

ב3

(ה) ואלו דברים שאין נשבעין עליהן העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות

אין בהם לא תשלומי כפל

ולא תשלומי ארבעה וחמשה

ב4

אין נשבעין אלא על דבר

שבמדה ובמשקל ובמנין

כיצד

בית מלא מסרתי לך

וכיס מלא מסרתי לך

והלה אומר איני יודע

אלא מה שהנחת אתה נוטל

פטור

זה אומר עד הזיו

וזה אומר עד החלון

חייב

א1

A שתי כסף לי בידך

אין לך בידי אלא פרוטה פטור

שתי כסף ופרוטה לי בידך

אין לך בידי אלא פרוטה

חייב

B מנה לי בידך

אין לך בידי פטור

מנה לי בידך

אין לך בידי אלא חמשים דינר חייב

א2

טענו חטין והודה לו בשעורים

פטור

ורבן גמליאל מחייב

א3

(ד) אין נשבעין על טענת

חרש שוטה וקטן

ואין משיבין את הקטן

אבל נשבעים לקטן ולהקדש

א4

(ו) רבי מאיר אומר

יש דברים שהן בקרקע ואינן כקרקע

ואין חכמים מודים לו

כיצד

עשר גפנים טעונות מסרתי לך

והלה אומר אינן אלא חמש

רבי מאיר מחייב שבועה

וחכמים אומרים

כל המחבר לקרקע הרי הוא כקרקע

ג1

A (ג) לטרא זהב יש לי בידך

אין לך בידי אלא לטרא כסף פטור

דינר זהב יש לי בידך

אין לך בידי אלא דינר כסף

וטריסית ופנדיון ופרוטה חייב

שהכל מין מטבע אחד

B כור תבואה יש לי בידך

אין לך בידי אלא לתך קטנית פטור

כור פרות יש לי בידך

אין לך בידי אלא לתך קטנית חייב

שהקטנית בכלל הפרות

ג2

טענו כלים וקרקעות

והודה בכלים וכפר בקרקעות

בקרקעות וכפר בכלים פטור

הודה במקצת הקרקעות פטור

במקצת הכלים חייב

שהנכסים שאין להם אחריות

זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות

לשבע עליהן

ג3

שומר חנם אינו נשבע נושא שכר אינו משלם רבי שמעון אומר

קדשים שחייב באחריותן נשבעין עליהן

ושאינו חייב באחריותן אין נשבעין עליהן

ג4

(ז) המלוה את חברו על המשכון

ואבד המשכון אמר לו

סלע הלוייתך עליו ושקל היה שוה

והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתני עליו

וסלע היה שוה פטור

סלע הלוייתך עליו ושקל היה שוה

והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתני עליו

ושלשה דינרים היה שוה חייב

סלע הלוייתני עליו ושתיים היה שוה

והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתך עליו

וסלע היה שוה פטור

סלע הלוייתני עליו ושתיים היה שוה

והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתך עליו

וחמשה דינרים היה שוה חייב

ומי נשבע מי שהפקדון אצלו

שלא ישבע זה ויוציא הלה את הפקדון

א1

A (א) כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין
ואלו נשבעין ונוטלין
השכיר והנגזל והנחבל
ושכנגדו חשוד על השבועה והחנוני על פנקסו

B השכיר כיצד

אמר לו תן לי שכרי שיש לי בידך
הוא אומר נתתי והלה אומר לא נטלתי
הוא נשבע ונוטל

רבי יהודה אומר

עד שתהא שם מקצת הודאה

כיצד אמר לו תן לי שכרי חמשים דינר שיש לי בידך
והוא אומר התקבלת דינר זהב

C (ב) הנגזל כיצד

היו מעידין אותו שנכנס לביתו למשכנו שלא ברשות
הוא אומר כלי נטלת והוא אומר לא נטלתי
הרי זה נשבע ונוטל

רבי יהודה אומר

עד שתהא שם מקצת הודאה

כיצד אמר לו שני כלים נטלת והוא אומר לא נטלתי אלא אחד

D (ג) הנחבל כיצד

היו מעידים אותו שנכנס תחת ידו שלם ויצא חבול
ואמר לו חבלת בי והוא אומר לא חבלתי
הרי זה נשבע ונוטל

רבי יהודה אומר

עד שתהא שם מקצת הודאה

כיצד אמר לו חבלת בי שתיים

והלה אומר לא חבלתי בכ אלא אחת

ב1

A (ד) ושכנגדו חשוד על השבועה כיצד
אחת שבועת העדות ואחת שבועת הפקדון ואפלו שבועת שוא
היה אחד מהן משחק בקביא ומלוה ברבית ומפריח יונים
וסוחרי שביעית

שכנגדו נשבע ונוטל

היו שניהן חשודין חזרה השבועה למקומה

דברי רבי יוסי

רבי מאיר אומר יחלקו

B (ה) והחנוני על פנקסו כיצד

לא שיאמר לו כתוב על פנקסי שאתה חייב לי מאתים זוז

אלא אמר לו תן לבני סאתים חטין

תן לפועלי בסלע מעות

הוא אומר נתתי והן אומרים לא נטלנו

הוא נשבע ונוטל והן נשבעין ונוטלין

אמר בן ננס

כיצד אלו (באין לידי שבועת שוא) ואלו באין לידי שבועת שוא

אלא הוא נוטל שלא בשבועה

והן נוטלין שלא בשבועה

C (ו) אמר לחנוני תן לי בדינר פרות ונתן לו

אמר לו תן לי את הדינר אמר לו נתתיו לך ונתתו באנפלי

ישבע בעל הבית

נתן לו את הדינר

אמר לו תן לי את הפרות אמר לו נתתים לך והולכתן לתוך ביתך

ישבע החנוני

רבי יהודה אומר

כל שהפרות בידו על העליונה

D אמר לשלחני תן לי בדינר מעות ונתן לו

אמר לו תן לי את הדינר אמר לו נתתיו לך ונתתו באנפלי

ישבע בעל הבית

נתן לו את הדינר

אמר לו תן לי את המעות

אמר לו נתתים לך והשלכתם לתוך כיסך

ישבע השלחני

רבי יהודה אומר

אין דרך השלחני לתן אסר עד שיטל דינרו

ב2

(ח) ואלו נשבעים שלא בטענה

השתפין והאריסין והאפטרופין

והאשה הנושאת והנותנת בתוך הבית ובן הבית

אמר לו מה אתה טועני רצוני שתשבע לי חייב

חלקו השתפין והאריסין אינו יכול להשביעו

נתגלגלה לו שבועה ממקום אחר מגלגלין עליו את הכל

והשביעית משמטת את השבועה

א2

(ז) כשם שאמרו הפוגמת כתבתה לא תפרע אלא בשבועה
ועד אחד מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה
מנכסים משעבדים ומנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה

והנפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה

וכן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה

שבועה שלא פקדנו אבא ולא אמר לנו אבא

ושלא מצינו בין שטרותיו שלאבא ששטר זה פרוע

רבי יוחנן בן ברוקה אומר

אפלו נולד הבן לאחר מיתת האב

הרי זה נשבע ונוטל

אמר רבן שמעון בן גמליאל

אם יש עדים שאמר האב בשעת מיתתו

שטר זה אינו פרוע

הוא נוטל שלא בשבועה

1

(א) ארבעה שומרים הן
שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר

א1

שומר חנם נשבע על הכל
והשואל משלם את הכל

ב1

נושא שכר והשוכר
נשבעין על השכורה ועל השכורה ועל המתה
ומשלמים את האבדה ואת הגנבה

ג2

A (ה) אמר לשואל

היכן שורי

אמר לו

מת והוא שנשבר או נשבה או נגנב או אבד
נשבר והוא שמת או נשבה או נגנב או אבד
נשבה והוא שמת או נשבר או נגנב או אבד
נגנב והוא שמת או נשבר או נשבה או אבד
אבד והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב
משביעך אני ואמר אמן פטור

B (ו) היכן שורי

אמר לו איני יודע מה אתה סח
והוא שמת או נשבר או נשבה או
נגנב או אבד
משביעך אני ואמר אמן חייב

ב2

A היכן שורי

אמר לו אבד

משביעך אני ואמר אמן
והעדים מעידין אותו שאכלו
משלם את הקרן
הודה מעצמו משלם קרן וחמש ואשם
B היכן שורי

אמר לו נגנב

משביעך אני ואמר אמן
והעדים מעידין אותו שגנבו
משלם תשלומי כפל
הודה מעצמו משלם קרן וחמש ואשם
C (ד) אמר לאחד בשוק

היכן שורי שגנבת

והוא אומר לא גנבתי
והעדים מעידין אותו שגנבו
משלם תשלומי כפל
טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה
ראה עדים שממשמשים ובאין
אמר גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי
אינו משלם אלא קרן

א2

A (ב) אמר לשומר חנם

היכן שורי

אמר לו

מת והוא שנשבר או נשבה או נגנב או אבד
נשבר והוא שמת או נשבה או נגנב או אבד
נשבה והוא שמת או נשבר או נגנב או אבד
נגנב והוא שמת או נשבר או נשבה או אבד
אבד והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב
משביעך אני ואמר אמן פטור

B (ג) היכן שורי

אמר לו איני יודע מה אתה סח
והוא שמת או נשבר או נשבה
או נגנב או אבד
משביעך אני ואמר אמן פטור

ב3

זה הכלל

כל המשנה מחובה לחובה ומפטור לפטור ומפטור לחובה
פטור

מחובה לפטור חייב

זה הכלל

כל הנשבע להקל על עצמו חייב
להחמיר על עצמו פטור

א3

אמר לנושא שכר והשוכר

היכן שורי

אמר לו

מת והוא נשבר או נשבה
נשבר והוא שמת או נשבה
נשבה והוא שמת או נשבר
נגנב והוא שאבד
אבד והוא שנגנב
משביעך אני ואמר אמן פטור
מת או נשבר או נשבה
והוא שנגנב או אבד
משביעך אני ואמר אמן חייב
אבד או נגנב
והוא שמת או נשבר או נשבה
משביעך אני ואמר אמן פטור

א1

(א) שמאי אומר כל הנשים דין שעתן והלל אומר
מפקידה לפקידה אפלו לימים הרבה
וחכמים אומרים
לא כדברי זה ולא כדברי זה
אלא מעת לעת ממעטת
על יד מפקידה לפקידה
ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת
כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה
המשמשת בעדים הרי זו כפקידה
ממעטת על יד מעת לעת
ועל יד מפקידה לפקידה

א2

(ד) ולמה מזכירין
את דברי שמאי והלל לבטלה
ללמד לדורות הבאים
שלא יהא אדם עומד על דבריו
שהרי אבות העולם לא עמדו על דבריהם

א3

A (ז) בית שמאי אומרים רבע עצמות
מן העצמים בין משנים בין משלשה
ובית הלל אומרים
רבע עצמות מן הגויה
מרב הבנין או מרב המנין
שמאי אומר אפלו מעצם אחד
B (ח) כרשיני תרומה
בית שמאי אומרים
שורין ושפין בטהרה ומאכילין בטמאה
בית הלל אומרים
שורין בטהרה ושפין ומאכילין בטמאה
שמאי אומר יאכלו צריד
רבי עקיבא אומר כל מעשיהם בטמאה

א4

(יב) אלו דברים שחזרו בית הלל
להורות כדברי בית שמאי
האשה שבאה ממדינת הים ואמרה
מת בעלי תנשא מת בעלי תתיבם
ובית הלל אומרים
לא שמענו אלא בבאה מן הקציר בלבד
אמרו להם בית שמאי אחת הבאה מן הקציר
ואחת הבאה מן הזיתים
ואחת הבאה ממדינת הים
לא דברו בקציר אלא בהווה
חזרו בית הלל להורות כבית שמאי
בית שמאי אומרים תנשא ותטל כתבתה
ובית הלל אומרים תנשא ולא תטל כתבתה
אמרו להם בית שמאי
התרתם את הערוה החמורה
לא תתירו את הממון הקל
אמרו להם בית הלל
מצינו שאין האחים נכנסין לנחלה על פיה
אמרו להם בית שמאי
והלא מספר כתבתה נלמד
שהוא כותב לה
שם תנשאי לאחר תטלי מה שכתוב לך
חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי

ב1

(ב) שמאי אומר מקב לחלה
והלל אומר מקבים
וחכמים אומרים
לא כדברי זה ולא כדברי זה
אלא קב ומחצה חביים בחלה
ומשהגדילו המדות אמרו
חמשת רבעים חיבין
רבי יוסי אומר
חמשה פטורין חמשה ועוד חיבין

ב2

(ה) ולמה מזכירין דברי היחיד בין המרבין
הואיל ואין הלכה אלא כדברי המרבין
שאם יראה בית דין את דברי היחיד
ויסמך עליו
שאינן בית דין יכול לבטל דברי בית דין חברו
עד שיהיה גדול ממנו בחכמה ובמנין
היה גדול ממנו בחכמה אבל לא במנין
במנין אבל לא בחכמה אינו יכול לבטל דבריו
עד שיהיה גדול ממנו בחכמה ובמנין

ב3

A (ט) הפורט סלע ממועז מעשר שני
בית שמאי אומרים בכל הסלע מעות
ובית הלל אומרים בשקל כסף ובשקל מעות
רבי מאיר אומר
אין מחללין כסף ופרות על הכסף
וחכמים מתירין
B (י) הפורט סלע שלמעשר שני בירושלים
בית שמאי אומרים בכל הסלע מעות
ובית הלל אומרים בשקל כסף ובשקל מעות
הדנים לפני חכמים אומרים
בשלשה דינרים כסף ובדינר מעות
רבי עקיבא אומר בשלשה דינרים כסף
וברביעית כסף וברביעית מעות
ורבי טרפון אומר ארבעה אספרי כסף
שמאי אומר יניחנה בחנות ויאכל כנגדה

ב4

(יג) מי שחציו עבד וחציו בן חרין
עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד
דברי בית הלל
אמרו להם בית שמאי
תקנתם את רבו ואת עצמו לא תקנתם
לשא שפחה אינו יכול
בת חרין אינו יכול
לבטל
והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה
שנאמר לא תהו בראה לשבת יצרה
אלא מפני תקון העולם כופין את רבו
ועושה אותו בן חרין
וכותב שטר על חצי דמיו
חזרו בית הלל להורות כבית שמאי

ג1

(ג) הלל אומר
מלא הין מים שאובין פוסלין את המקוה
אלא שאדם חיב לומר בלשון רבו
ושמאי אומר תשעה קבין
וחכמים אומרים
לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא
עד שבאו שני גרדיים
משער האשפות שבירושלים
והעידו משום שמעיה ואבטליון
שלשת לגין מים שאובין פוסלין את המקוה
וקימו חכמים את דבריהם

ג2

(ו) אמר רבי יהודה אם כן למה מזכירין
דברי היחיד בין המרבין
לבטלה
שאם יאמר האדם כך אני מקבל
יאמר לו
כדברי איש פלוני שמעת

ג3

A (יא) כסא שלכלה שנטלו חפזיו
בית שמאי מטמאין
ובית הלל מטהרין
שמאי אומר
אף מלבן שלכסא טמא
B כסא שקבעו בערבה
בית שמאי מטמאין
ובית הלל מטהרין
שמאי אומר אף העשויה בה

ג4

(יד) כלי חרס מציל על הכל
כדברי בית הלל
ובית שמאי אומרים
אינו מציל אלא
על האכלין ועל המשקין ועל כלי חרס
אמרו להם בית הלל
מפני מה
אמרו להם בית שמאי
מפני שהוא טמא על גב עם הארץ
ואין כלי טמא חוצץ
אמרו להם בית הלל
והלא טהרתם אכלים ומשקין שבתוכו
אמרו להם בית שמאי
כשטהרנו אכלים ומשקין שבתוכו
לעצמו טהרנו
אבל כשטהרת את הכלי טהרת לך ולו
חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי

א1

A (א) רבי חנניה סגן הכהנים העיד ארבעה דברים מימיהם שלכהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר שנטמא בולד הטמאה עם הבשר שנטמא באב הטמאה אף על פי שמוסיפין טמאה על טמאתו הוסיף רבי עקיבא מימיהם שלכהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום בנר שנטמא בטמא מת אף על פי שמוסיפין טמאה על טמאתו **B (ב) אמר רבי חנניה סגן הכהנים** מימי לא ראיתי עור יוצא לבית השרפה אמר רבי עקיבא מדבריו למדנו שהמפשיט את הבכור ונמצא טרפה שיאותו הכהנים בעורו וחכמים אומרים לא ראינו אינו ראיה אלא יוצא לבית השרפה

א2

A (ד) שלשה דברים אמר רבי ישמעאל לפני חכמים בכרם ביבנה על ביצה טרופה שהיא נתונה על גבי ירק שלתרומה שהיא חבור ואם היתה כמין כובע אינה חבור **B** ועל שבלת שבקציר וראשה מגיע לקמה אם נקצרת עם הקמה הרי היא שלבעל הבית ואם לאו הרי היא שלעניים **C** ועל גנה קטנה שהיא מקפת ערים אם יש בה כמלא בוצר וסלו ומלא בוצר וסלו מכאן תזרע ואם לאו לא תזרע

3

(ו) שלשה דברים אמר רבי ישמעאל ולא הודה לו רבי עקיבא השום והבסר והמלילות שרסקן מבעוד יום שרבי ישמעאל אומר יגמר משתחשך ורבי עקיבא אומר לא יגמר

ב4

A (ח) שלשה דברים אמר רבי עקיבא על שנים הודו לו ועל אחד לא הודו לו על סנדל שלסידים שהוא טמא מדרס ועל שירי תנור ארבעה שהיו אומרים שלשה והודו לו **B** ועל אחד שלא הודו לו על כסא שנטלו שנים מחפוייו זה בצד זה שרבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרין

ב5

אף **הוא היה אומר** חמשה דברים שלשנים עשר חדש משפט דור המבול שנים עשר חדש משפט איוב שנים עשר חדש משפט המצריים שנים עשר חדש משפט גוג ומגוג לעתיד לבא שנים עשר חדש משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חדש שנאמר והיה מדי חדש בחדשו רבי יוחנן בן נורי אומר מן הפסח ועד העצרת שנאמר ומדי שבת בשבתו

א4

A (ז) שלשה דברים אמרו לפני רבי עקיבא שנים משום רבי אליעזר ואחד משום רבי יהושע שנים משום רבי אליעזר יוצאת אשה בעיר שלזהב ומפריחי יונים פסולים לעדות **B** ואחד משום רבי יהושע השרץ בפי חלדה ומהלכת על גבי ככרות שלתרומה ספק נגע ספק לא נגע ספקו טהור

א5

(ט) **הוא היה אומר** האב זוכה לבן בנוי ובכח ובעשר ובחכמה ובשנים ומספר הדורות לפניו הוא הקץ שנאמר קרא הדרות מראש אף על פי שנאמר ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה ונאמר ודור רביעי ישובו הנה

א1

A (א) כל המטמאין באהל שנחלקו והכניסין לתוך הבית רבי דוסא בן הרכינס מטהר וחכמים מטמאין כיצד הנוגע בכשני חצאי זיתים מן הנבלה או נושאן ובמת הנוגע בכחצי זית ובמאהיל על כחצי זית או נוגע בכחצי זית וכחצי זית מאהיל עליו ומאהיל על כשני חצאי זיתים מאהיל על כחצי זית וכחצי זית מאהיל עליו רבי דוסא בן הרכינס מטהר וחכמים מטמאין B אבל הנוגע בכחצי זית ודבר אחר מאהיל עליו ועל כחצי זית או מאהיל על כחצי זית ודבר אחר מאהיל עליו ועל כחצי זית טהור אמר רבי מאיר אף בזה רבי דוסא מטהר וחכמים מטמאין C הכל טמא חוץ מן המגע עם המשא והמשא עם האהל זה הכלל כל שהוא משם אחד טמא משני שמות טהור D (ב) אכל פרוז אינו מצטרף דברי רבי דוסא בן הרכינס וחכמים אומרים מצטרף

א2

(ז) ארבעה ספקות רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרין כיצד הטמא עומד והטהור עובר הטהור עומד והטמא עובר טמאה ברשות היחיד וטהורה ברשות הרבים טהורה ברשות היחיד וטמאה ברשות הרבים ספק נגע ספק לא נגע ספק האהיל ספק לא האהיל ספק הסיט ספק לא הסיט רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרין

א3

(י) שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר כדברי בית שמאי אין טומנין את החמין מיום טוב לשבת ואין זוקפין את המנורה ביום טוב ואין אופין פתין גריצין אלא רקיקין אמר רבן גמליאל מימיהן שלבית אבא לא היו אופין פתין גריצין אלא רקיקין אמרו לו ומה נעשה לבית אביך שהיו מחמירין על עצמן ומקלין על ישראל להיות אופין פתין גריצין וחרי

ב1

A מחללין מעשר שני על אסימון דברי רבי דוסא וחכמים אומרים אין מחללין B מטבילין ידים לחטאת דברי רבי דוסא וחכמים אומרים אם נטמאו ידיו נטמא גופו C (ג) מעי אבטיח וקניבת ירק שלתרומה רבי דוסא מתיר לזרים וחכמים אוסרין D חמש רחלות גזוזות מנה מנה ופרס חיבות בראשית הגז דברי רבי דוסא וחכמים אומרים חמש רחלות כל שהן

ב2

(ח) שלשה דברים רבי צדוק מטמא וחכמים מטהרין מסמר השלחני וארון שלגרוסות ומסמר שלאבן שעות רבי צדוק מטמא וחכמים מטהרין

ב3

(יא) אף הוא אמר שלשה דברים להקל מכבדין בין המטות ומניחין את המגמר ביום טוב ועושים גדי מקלס בלילי פסחים וחכמים אוסרים

ג1

A (ד) כל החוצלות טמאות טמא מת דברי רבי דוסא וחכמים אומרים מדרס B כל הקליעות טהורות חוץ משלגלילון דברי רבי דוסא וחכמים אומרים כלם טמאות חוץ משלצמרים C (ה) הקלע שבית קבול שלה ארוג טמאה ושלעור רבי דוסא בן הרכינס מטהר וחכמים מטמאין נפסק בית אצבע שלה טהורה בית הפקיע שלה טמאה D (ו) השבויה אוכלת בתרומה דברי רבי דוסא וחכמים אומרים יש שבויה אוכלת ויש שבויה שאינה אוכלת כיצד האשה שאמרה נשביתי וטהורה אני אוכלת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואם יש עדים שנשביתי והיא אומרת טהורה אני אינה אוכלת

ג2

(ט) ארבעה דברים רבן גמליאל מטמא וחכמים מטהרין כסוי שני שלמתכות שלבעלי בתים ותלוי המגרדות וגלמי כלי מתכת וטבלא שנחלקה לשנים ומורים חכמים לרבן גמליאל בטבלא שנחלקה לשנים אחד גדול ואחד קטן הגדול טמא והקטן טהור

ג3

(יב) שלשה דברים רבי אלעזר בן עזריה מתיר וחכמים אוסרין פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה ומקרדין את הבהמה ביום טוב ושוחקין את הפלפלין ברחים שלהן רבי יהודה אומר אין מקרדין את הבהמה ביום טוב מפני שהוא עושה חבורה אבל מקרצפין וחכמים אומרים אין מקרדין אף לא מקרצפין

א1

A (א) אלו דברים
מקלי בית שמאי ומחמרי בית הלל
ביצה שנולדה **ביום טוב**
בית שמאי אומרים תאכל
ובית הלל אומרים לא תאכל
B **בית שמאי** אומרים
שאור בכזית וחמץ בככותבת
ובית הלל אומרים זה וזה בכזית
(ב) בהמה שנולדה **ביום טוב**
הכל מודים שהיא מתרת
ואפרוח שיצא מן הביצה
הכל מודים שהוא אסור
C השוחט חיה ועוף **ביום טוב**
בית שמאי אומרים יחפר בדקר ויכסה
ובית הלל אומרים
לא ישחט אלא אם כן היה לו עפר מוכן
ומודים שאם שחט שיחפר בדקר ויכסה
שאפר הכירה מוכן הוא

א2

A (ז) **האשה** מתקדשת בדינר ובשוה דינר **כדברי בית שמאי**
ובית הלל אומרים בפרוטה ובשוה פרוטה
וכמה היא פרוטה
אחד משמונה באסר האיטלקי
B **בית שמאי** אומרים פוטר הוא את **אשתו** בגט ישן
ובית הלל אוסרין
איזהו גט ישן
כל שנתיחד עמה אחר שכתבו לה
C המגרש את **אשתו** ולנה עמו בפנדקי
בית שמאי אומרים אינה צריכה ממנו גט שני
ובית הלל אומרים צריכה ממנו גט שני
אימתי
בזמן שנתגרשה מן הנשואין
אבל אם נתגרשה מן הארוסין אינה צריכה ממנו גט שני
מפני שאין לבו גס בה

א3

A המפלת לאור שמונים ואחד
בית שמאי פוטרין מן הקרבן
ובית הלל מחיבין
B סדין בציצית
בית שמאי פוטרין
ובית הלל מחיבין
C כלכלת השבת
בית שמאי פוטרין
ובית הלל מחיבין

ב1

A (ג) **בית שמאי** אומרים
הבקר לעניים הבקר
ובית הלל אומרים
אינו הבקר עד שיבקר אף לעשירים כשמטה
B כל **עמרי** השדה שלקב קב
ואחד שלארבעה קבין ושכחו
בית שמאי אומרים אינו שכחה
ובית הלל אומרים שכחה
C (ד) **העמר** שהוא סמוך
לגפה ולגדיש ולבקר ולכלים ושכחו
בית שמאי אומרים אינו שכחה
ובית הלל אומרים שכחה
D (ה) כרם רבעי
בית שמאי אומרים
אין לו חמש ואין לו בעור
ובית הלל אומרים יש לו חמש ויש לו בעור
E **בית שמאי** אומרים
יש לו פרט ויש לו עוללות
והעניים פודים לעצמן
ובית הלל אומרים כלו לגת

ב3

A (יא) מי שנדר **נזירות** מרבה
והשלים נזירותו ואחר כך בא לארץ
בית שמאי אומרים נזיר שלשים יום
ובית הלל אומרים נזיר בתחלה
B מי שהיו שתי כתי עדים מעידות אותו
אלו מעידים שנדר שתיים
ואלו מעידים שנדר חמש
בית שמאי אומרים
נחלקה העדות ואין כאן **נזירות**
ובית הלל אומרים
יש בכלל חמש שתיים שיהיה נזיר שתיים

ג1

A (ו) חבית **שלוזיתים** מגלגלים
בית שמאי אומרים אינו צריך לנקב
ובית הלל אומרים צריך לנקב
ומודים שאם נקבה וסתמוה שמרים
שהיא טהורה
B הסך **בשמן** טהור ונטמא ירד וטבל
בית שמאי אומרים
אף על פי שהוא מנטף טהור
ובית הלל אומרים כדי סיכת אבר קטן
C ואם היה **שמן** טמא מתחלתו
בית שמאי אומרים כדי סיכת אבר קטן
ובית הלל אומרים משקה טופח
רבי יהודה אומר משום בית הלל
טופח ומטפח

ג2

A (ח) **בית שמאי** מתירין את הצרות **לאחים** **ובית הלל** אוסרין
חלצו בית שמאי פוסלין מן הכהנה ובית הלל מכשירין
נתיבמו בית שמאי מכשירין ובית הלל פוסלין
ואף על פי שאלו פוסלין ואלו מכשירין
לא נמנעו בית שמאי מלשא נשים מבית הלל
ולא בית הלל מלשא נשים מבית שמאי
וכל הטהרות וטמאות שהיו אלו מטהרין ואלו מטמאין
לא נמנעו (להיות) עושים טהרות אלו על גב אלו
B (ט) שלשה **אחים** שנים מהם נשואים לשתי אחיות ואחד מפנה
מת אחד מבעלי אחיות ועשה בה מפנה מאמר
ואחר כך מת אחיו השני
בית שמאי אומרים אשתו עמו והלז תצא משום אחות אשה
ובית הלל אומרים
מוציא את אשתו בגט וחליצה ואת אחיו בחליצה
זו היא שאמרו אי לו על אשתו ואי לו על אשת אחיו
C (י) המדיר את אשתו מתשמיש המטה
בית שמאי אומרים שתי שבתות
ובית הלל אומרים שבת אחת

ג3

(יב) אדם שהוא נתון תחת הסדק
בית שמאי אומרים אינו מביא הטמאה
ובית הלל אומרים
אדם חלול הוא
והצד העליון מביא את הטמאה

א1

A (א) רבי יהודה אומר ששה דברים מקלי בית שמאי ומחמרי בית הלל דם נבלות
בית שמאי מטהרין ובית הלל מטמאין
B ביצת הנבלות
אם יש כיוצא בה נמכרת בשוק מתרת ואם לאו אסורה
כדברי בית שמאי
בית הלל אוסרין ומודים בביצת טרפה שהיא אסורה מפני שגדלה באיסור
C דם נכרית ודם טהרה שלמצרעת
בית שמאי מטהרין
ובית הלל אומרים כרקה וכמימי רגליה
D אוכלין פרות שביעית
E בטובה ושלא בטובה
כדברי בית שמאי
ובית הלל אומרים אין אוכלים אלא בטובה
F החמת
בית שמאי אומרים צרורה עומדת
ובית הלל אומרים אף על פי שאינה צרורה

א2

(ו) עקביא בן מהללאל העיד ארבעה דברים אמרו לו
עקביא
חזר כך בארבעה דברים שהיית אומר ונעשך אב בית דין לישראל
אמר להן
מוטב לי להקרא שוטה כל ימי ולא לעשות שעה אחת רשע לפני המקום
שלא יהיו אומרים
בשביל שררה חזר בו

ב1

A (ב) רבי יוסי אומר ששה דברים מקלי בית שמאי ומחמרי בית הלל העוף העולה עם הגבינה על השלחן ואינו נאכל
כדברי בית שמאי
ובית הלל אומרים אינו עולה ואינו נאכל
B תורמין זיתים על שמן וענבים על יין
כדברי בית שמאי
ובית הלל אומרים אין תורמין
C הזורע ארבע אמות שבכרם
בית שמאי אומרים קדש שורה אחת
ובית הלל אומרים קדש שתי שורות
D המעיסה
בית שמאי פוטרין
ובית הלל מחיבין
E מטבילין בחרדלית
כדברי בית שמאי
ובית הלל אומרים אין מטבילין
F גר שנתגיר ערבי פסחים
בית שמאי אומרים
טובל ואוכל את פסחו לערב
ובית הלל אומרים
הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר

ב2

A הוא היה מטמא שער הפקודה ודם הירק
וחכמים מטהרין
B הוא היה מתיר שער בכור בעל מום שנשר והניחו בחלון ואחר כך שחטו
וחכמים אוסרים
C הוא היה אומר אין משקין לא את הגיורת ולא את השפחה המשחררת
וחכמים אומרים משקין
אמרו לו מעשה בכרכמית שפחה משחררת שהיתה בירושלם והשקה שמעיה ואבטליון
אמר להם דגמא השקה ונדהו ומת בנדויו
וסקלו בית דין את ארונו
אמר רבי יהודה חס ושלום שעקביא נתנדה שאין העזרה ננעלת בפני כל אדם מישראל
בחכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל
ואת מי נדו
אליעזר בן חנוך שפקפק בטהרת ידיים וכשמת שלחו בית דין והניחו אבן על ארונו מלמד
שכל המתנדה ומת בנדויו סוקלין את ארונו

ג1

A (ג) רבי ישמעאל אומר שלשה דברים מקלי בית שמאי ומחמרי בית הלל קהלת אינה מטמא את הידים
כדברי בית שמאי
ובית הלל אומרים מטמא את הידים
B מי חטאת שעשו מצותן
בית שמאי מטהרין
ובית הלל מטמאין
C הקצח
בית שמאי מטהרין ובית הלל מטמאין
וכן למעשרות
D (ד) רבי אליעזר אומר שני דברים מקלי בית שמאי ומחמרי בית הלל דם יולדת שלא טבלה
בית שמאי אומרים כרקה וכמימי רגליה
ובית הלל אומרים מטמא לח ויבש ומודים ביולדת בזוב שהוא מטמא לח ויבש
E (ה) ארבעה אחים
שנים מהם נשואין שתי אחיות מתו הנשואים לאחיות
הרי אלו חולצות ולא מתיבמות
ואם קדמו וכנסו יוציאו
רבי אליעזר אומר משום בית שמאי ייקימו
ובית הלל אומרים יוציאו

ג2

(ז) בשעת מיתתו אמר לבנו בני חזר כך בארבעה דברים שהייתי אומר
אמר לו
ולמה לא חזרת כך
אמר לו
אני שמעתי מפי המרבים
והם שמעו מפי המרבים
אני עמדתי בשמועתי והם עמדו בשמועתי
אבל אתה שמעת מפי היחיד ומפי המרבין
מוטב להניח דברי היחיד
ולאחוז בדברי המרבין
אמר לו
אבא פקד עלי לחברין
אמר לו
איני מפקד
אמר לו
שמה עלה מצאת בי
אמר לו
לאו
מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוך

1

(א) רבי יהודה בן בבא העיד חמשה דברים
שממאנים את הקטנות
ושמשיאין את האשה על פי עד אחד
ושנסקל תרנגול בירושלם על שהרג את הנפש
ועל היין בן ארבעים יום שנתנסך על גב המזבח
ועל תמיד שלשחר שקרב בארבע שעות

2

(ב) העיד רבי יהושע ורבי נחוניא בן אלינתן איש כפר הבבלי על אבר מן המת שהוא טמא
שרבי אליעזר אומר לא אמרו אלא על אבר מן החי
אמרו לו והלא קל וחומר ומה מן החי שהוא טהור אבר הפורש ממנו טמא המת שהוא טמא אינו
דין שיהיה אבר הפורש ממנו טמא
אמר להם לא אמרו אלא על אבר מן החי
דבר אחר מרבה טמאת החיים מטמאת המתים
שהחי עושה משכב ומושב מתחתיו לטמא אדם ולטמא בגדים ועל גביו מדף לטמא אכלים ומשקין
מה שאין המת מטמא

3

(ג) כזית בשר הפורש מאבר מן החי
רבי אליעזר מטמא ורבי יהושע ורבי נחוניא מטהרים
עצם כשעורה הפורש מאבר מן החי
רבי נחוניא מטמא ורבי אליעזר ורבי יהושע מטהרין

אמרו לו לרבי אליעזר מה ראית לטמא כזית בשר הפורש מאבר מן החי
אמר להם מצינו אבר מן החי כמת שלם
מה המת כזית בשר הפורש ממנו טמא אף אבר מן החי כזית בשר הפורש ממנו יהיה טמא
אמרו לו לא
אם טמאת כזית בשר הפורש מן המת שכן טמאת עצם כשעורה הפורש ממנו
תטמא כזית בשר הפורש מאבר מן החי שכן טהרת עצם כשעורה הפורש הימנו

אמרו לו לרבי נחוניא מה ראית לטמא עצם כשעורה הפורש מאבר מן החי
אמר להם מצינו אבר מן החי כמת שלם
מה המת עצם כשעורה הפורש ממנו טמא אף אבר מן החי עצם כשעורה הפורש ממנו יהיה טמא
אמרו לו לא
אם טמאת עצם כשעורה הפורש מן המת שכן טמאת כזית בשר הפורש ממנו
תטמא עצם כשעורה הפורש מאבר מן החי שכן טהרת כזית בשר הפורש ממנו

אמרו לו לרבי אליעזר מה ראית לחלוק מדותיך או טמא בשניהם או טהר בשניהם
אמר להם מרבה טמאת הבשר מטמאת העצמות
שהבשר נוהג בנבלות ובשרצים מה שאין כן בעצמות

דבר אחר אבר שיש עליו בשר כראוי מטמא במגע ובמשא ובאהל
חסר הבשר טמא חסר העצם טהור

אמרו לו לרבי נחוניא מה ראית לחלוק מדותיך או טמא בשניהם או טהר בשניהם
אמר להם מרבה טמאת העצמות מטמאת הבשר
שהבשר הפורש מן החי טהור ואבר הפורש ממנו והוא כבריתו טמא

דבר אחר כזית בשר מטמא במגע ובמשא ובאהל
ורב עצמות מטמאים במגע ובמשא ובאהל
חסר הבשר טהור חסר רב עצמות אף על פי שטהור מלטמא באהל מטמא במגע ובמשא

דבר אחר כל בשר המת שהוא פחות מכזית טהור
רב בנינו ורב מנינו שלמת אף על פי שאין בהם רבע טמאין

אמרו לו לרבי יהושע מה ראית לטהר בשניהם
אמר להם לא
אם אמרתם במת שיש בו רב ורבע ורקב תאמרו בחי שאין בו רב ורבע ורקב

א1

A (א) העיד רבי יהושע ורבי צדוק
 על פדיון פטר חמור שמת
 שאין בו לכהן כלום
שרבי אליעזר אומר
 חיבין באחריותו
 כחמש סלעים שלבן
 וחכמים אומרים
 אין חיבין באחריותו
 אלא כפדיון שלמעשר שני
B (ב) העיד רבי צדוק
 על ציר חגבים טמאים שהוא טהור
 שמשנה ראשונה
 חגבים טמאים שנכבשו עם חגבים טהורים
 לא פסלו צירן

C (ג) העיד רבי צדוק

על הזוחלין שרבו על הנוטפים שהם כשרים
מעשה היה בבירת הפליא
ובא מעשה לפני חכמים והכשירוהו
D (ד) העיד רבי צדוק
 על הזוחלין שקלחן בעלה אגוז שהן כשרים
מעשה היה באהליא
ובא מעשה לפני לשכת הגזית
 והכשירוהו

E (ה) העיד רבי יהושע

ורבי יקים איש הדר
 על קלל שלחטאת שנתנו על גבי השרץ
 שהוא טמא
שרבי אליעזר מטהר

א2

(ח) העיד מנחם בן סגנאי
 על מוסף היורה שלשולקי זיתים
 שהוא טמא
 ושלצבעים שהוא טהור
 שהיו אומרים חלוף הדברים

ב1

A העיד רבי פפיס
 על מי שנזר שתי נזירות
 שאם גלח את הראשונה יום שלשים
 שמגלח את השניה יום שלשים
 ואם גלח יום שלשים חסר אחד יצא
 שיום שלשים עולה לו מן המנין

B (ו) העיד רבי יהושע ורבי פפיס
 על ולד שלשלמים שיקרב שלמים
שרבי אליעזר אומר שולד שלמים לא יקרב
 וחכמים אומרים יקרב
 אמר רבי פפיס
 אני מעיד שהיתה לנו פרה זבחי שלמים
 ואכלנוה בפסח ואכלנו ולדה שלמים בחג
C (ז) הם העידו
 על ארוכות **שלנחתומים** שהן טמאות
שרבי אליעזר מטהר

D הם העידו
 על **תנור** שחתכו חליות
 ונתן חול בין חליא לחליא
 שהוא טמא
שרבי אליעזר מטהר

E הם העידו
 שמעברין את השנה בכל אדר
 שהיו אומרים עד הפורים

ב2

A (ט) העיד רבי נחוניא בן גדגדא
 על החרשת שהשיאה אביה
 שהיא יוצאת בגט

B ועל קטנה בת ישראל שנשאת לכהן
 שהיא אוכלת בתרומה

C ואם מתה בעלה יורשה

D ועל המריש הגזול שבנאו בבירה
 שיתן את דמיו

E ועל החטאת הגזולה שלא נודעה לרבים
 שהיא מכפרת מפני תקון המזבח

א1

A (א) העיד רבי יהושע בן בתירא
 על דם נבלות שהוא טהור
 B העיד רבי שמעון בן בתירא
 על אפר חטאת שנגע טמא במקצתו שטמא את כלו
 C הוסיף רבי עקיבא
 הסלת והקטרת והלבונה והגחלים
 שנגע טבול יום במקצתן שפסל את כלם

ב1

A (ב) העיד רבי יהודה בן בבא ורבי יהודה הכהן
 על קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שהיא אוכלת בתרומה
 כיוון שנכנסה לחפה אף על פי שלא נבעלה
 B העיד רבי יוסי הכהן ורבי זכריה בן הקצב
 על תינוקת שהרהנה באשקלון ורחקה בני משפחתה
 ועדיה מעידים אותה שלא נסתרה ושלא נטמאה
 אמרו להם חכמים
 אם מאמינים אתם שהורהנה האמינו שלא נסתרה ושלא נטמאה
 ואם אין אתם מאמינים שלא נסתרה ושלא נטמאה
 אל תאמינו שהרהנה
 C (ג) העיד רבי יהושע ורבי יהודה בן בתירא
 על אלמנת עיסה שהיא כשרה לכהנה
 שהעיסה כשרה לטמא ולטהר לרחק ולקרב
 אמר רבו שמעון בן גמליאל קבלנו עדותכם אבל מה נעשה
 שגזר רבן יוחנן בן זכאי שלא להושיב בתי דינים על כך
 הכהנים שומעים לכם לרחק אבל לא לקרב
 ב2
 (ה) העיד רבי עקיבא משום נחמיה איש בית דלי
 שמשאיים את האשה על פי עד אחד

ב3

A אמר רבי יהושע
 שמעתי שמקריבין אף על פי שאין בית
 ואוכלים קדשי קדשים אף על פי שאין קלעים
 קדשים קלים ומעשר שני אף על פי שאין חומה
 שקדשה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא
 B (ז) אמר רבי יהושע
 מקבל אני מרבן יוחנן בן זכאי
 ששמע מרבו ורבו מרבו הלכה למשה מסיני
 שאין אליהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב
 אלא לרחק המקריבין בזרוע ולקרב המרחקין בזרוע
 משפחת בית צריפה היתה בעבר הירדן ורחקה בן ציון בזרוע
 ועוד אחרת היתה שם וקרבה בן ציון בזרוע
 כגון אלה אליהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב
 רבי יהודה אומר לקרב אבל לא לרחק
 רבי שמעון אומר להשוות המחלקת
 וחכמים אומרים לא לרחק ולא לקרב אלא לעשות שלום בעולם
 שנאמר הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא וגומר
 והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם

א2

(ד) העיד רבי יוסי בן יועזר איש צרדה
 על איל קמצא דכי
 ועל משקה בית מטבחיא דכין
 ודיקרב במיתא מסתאב
 וקרו לה יוסי שריא

א3

A העיד רבי יהושע
 על עצמות שנמצאו בדיר העצים
 אמרו חכמים
 מלקט עצם עצם והכל טהור
 B (ו) אמר רבי אליעזר
 שמעתי כשהיו בונים בהיכל
 עושים קלעים להיכל וקלעים לעזרות
 אלא שבהיכל בונים מבחוץ ובעזרה בונים מבפנים

א1

(א) לפני אידיהן שלגוים שלשה ימים
 אסור לשאת ולתת עמהן
 להשאיל ולשאל מהן
 להלוות וללוות מהן
 לפרע ולפרע מהן
 רבי יהודה אומר נפרעין מהן מפני שהוא מצר לו
 אמרו לו אף על פי שמצר הוא עכשיו שמח הוא לאחר זמן
 (ב) רבי ישמעאל אומר
 שלשה ימים לפנייהם ושלשה ימים לאחריהם אסור
 וחכמים אומרים לפני אידיהן אסור לאחר אידיהן מתר

א2

(ד) עיר שיש בה עבודה זרה

חוצה לה מתר
 היה חוצה לה עבודה זרה תוכה מתר
 מהו לילך שם
 בזמן שהדרך מיחדת לאותו המקום אסור
 ואם היה יכול להלך בה למקום אחר מתר

א3

(ה) אלו דברים אסורים למכור לגוים
 אצטובלין ובנות שוח
 ופטורותיהן ולבונה
 ותרנגול לבן
 רבי יהודה אומר
 מתר למכור לו לבן בין התרנגולים
 ובזמן שהוא בפני קוטע את אצבעו
 ומוכרו לו
 לפי שאין מקריבין חסר לעבודה זרה
 ושאר כל הדברים סתמן מתר ופרושן אסור
 רבי מאיר אומר אף דקל טב וחצב ונקליבס
 אסור למכור לגוים

א4

אין בונין עמהם בסילקי גרדום ואצטדיא ובימה
 אבל בונים עמהם בימוסאות ובית מרחצאות
 הגיעו לכפה שמעמידין בה עבודה זרה אסור לבנות

א5

אין מוכרין להם במחבר לקרקע
 אבל מוכר הוא משיקצין
 רבי יהודה אומר
 מוכר הוא לו על מנת לקרן

ב1

(ג) ואלו אידיהן שלגוים
 קלנדא וסטרנורא וקרטסים
 ויום גנוסיא שלמלכים ויום הלידה ויום המיתה
 דברי רבי מאיר
 וחכמים אומרים כל מיתה שיש בה שרפה יש בה עבודה זרה
 ושאין בה שרפה אין בה עבודה זרה
 יום תגלחת זקנו ובלוריתו
 יום שעלה בו מן הים
 ויום שיצא בו מבית האסורים
 וגוי שעשה משתה לבנו
 אינו אסור אלא אותו היום ואותו האיש בלבד

ב2

עיר שיש בה עבודה זרה

והיו בה חנויות מעטרות ושאינן מעטרות
 זה היה מעשה בבית שאן ואמרו חכמים
 המעטרות אסורות ושאינן מעטרות מתרות

ג3

(ז) אין מוכרין להם
 דבין
 ואריות
 וכל דבר שיש בו נזק לרבים

ב3

(ו) מקום שנהגו למכור בהמה דקה לגוים
 מוכרים
 מקום שנהגו שלא למכור אין מוכרין
 ובכל מקום אין מוכרין להם
 בהמה גסה עגלים וסיחים שלמים ושבורים
 רבי יהודה מתיר בשבורה
 ובן בתירה מתיר בסוס

ב4

(ח) ואין עושים תכשיטין לעבודה זרה
 קטלאות ונזמים וטבעות
 רבי אליעזר אומר בשכר מתר

ב5

אין משכירין להם בתים בארץ ישראל ואין צריך לומר שדות
 ובסוריא משכירין להם בתים אבל לא שדות
 ובחוץ לארץ מוכרין להם בתים ומשכירין שדות
 דברי רבי מאיר
 רבי יוסי אומר
 בארץ ישראל משכירין להם בתים אבל לא שדות
 ובסוריא מוכרין בתים ומשכירין שדות
 ובחוץ לארץ מוכרין אלו ואלו
 (ט) אף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו
 מפני שהוא מכניס לתוכו עבודה זרה
 שנאמר לא תביא תועבה אל ביתך
 ובכל מקום לא ישכיר לו את המרחץ מפני שהיא נקראת על שמו

א1

(א) אין מעמידין בהמה בפנדקאות שלגוים
מפני שחשודין על הרביעה
ולא תתיחד אשה עמהן
מפני שחשודין על העריות
ולא יתיחד אדם עמהן
מפני שחשודין על שפיכת דמים
א2
(ד) נודות הגוים וקנקניהן
ויין של ישראל כנוס בהן
אסורין ואסורין אסור הנאה
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים אין אסורין אסור הנאה

ב1

בת ישראל לא תילד את הנכרית
מפני שמילדת בן לעבודה זרה
אבל נכרית מילדת את בת ישראל
בת ישראל לא תניק בנה שלנכרית
אבל נכרית מניקה בנה של ישראלית ברשותה

ב2

החרצנים והזגין שלגוים
אסורין ואסורין אסור הנאה
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים לחין אסורין יבשין מתרין

ג1

(ב) מתרפאין מהן רפוי ממוץ
אבל לא רפוי נפשות
ואין מסתפרין מהן בכל מקום
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים בית אביק שלגוים
אסורין ואסורין אסור הנאה
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים אין אסורין אסור הנאה
(ה) אמר רבי יהודה
שאל רבי ישמעאל את רבי יהושע
כשהיו מהלכין בדרך
אמר לו מפני מה אסרו גבינות הגוים
אמר לו
מפני שמעמידין אותה בקבה שלנבלה
אמר לו
והלא קבת העולה חמורה מקבת הנבלה
ואמרו כהן שדעתו יפה שורפה חיה
ולא הודו לו אבל אמרו
לא נהנין ולא מועלין
חזר ואמר לו
מפני שמעמידין אותה
בקבת עגלי עבודה זרה
אמר לו אם כן למה לא אסרוה בהנאה
השיאו לדבר אחר אמר לו ישמעאל אחי
היאך אתה קורא
כי טובים דדיך מיין או כי טובים דודיך
אמר לו כי טובים דודיך
אמר לו אין הדבר כן
שהרי חברו מלמד עליו לריח שמניך טובים

ג2

החגבים
הבאים מן הסלולה אסורין
מן ההפתק מתרין
וכן לתרומה

ב3

(ז) אלו מתרין באכילה
חלב שחלבו גוי וישראל רואהו
והדבש והדבדבניות אף על פי שמנטפות
אין בהם משום הכשר משקה
וכבשין שאין דרכן לתת לתוכן יין וחמץ
וטריט שאינה טרופה וציר שיש בה דגה
ועלה שלחלתית וזיתי גלסקאות המגלגין
רבי יוסי אומר השלוחין אסורין

א3

(ו) אלו דברים שלגוים אסורין
ואין אסורין אסור הנאה
חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו
והפת והשמן שלהן
רבי ובית דינו התירו בשמן
ושלקות
וכבשין שדרכן לתת לתוכן יין וחמץ
וטריט טרופה
וציר שאין בה דגה כלבית שוטטת בו
והחילקה וקרט שלחלתית ומלח סלקונטית
הרי אלו אסורין ואין אסורין אסור הנאה

א1

(א) כל הצלמים אסורים מפני שהן נעבדין פעם אחת בשנה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אינו אסור אלא כל שיש בידו מקל או צפור או כדור רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שיש בידו כל דבר

א2

(ד) שאל פרוקלוס בן פלוספוס את רבן גמליאל בעכו שהיה רוחץ במרחץ שלאפרודיטי אמר לו כתוב בתורתכם ולא ידבק בידך מאומה מן החרם מפני מה אתה רוחץ במרחץ שלאפרודיטי אמר לו אין משיבין במרחץ וכשיצא אמר לו אני לא באתי בגבולה היא באת בגבולי אין אומרים נעשה מרחץ לאפרודיטי נוי אלא אומרים נעשית אפרודיטי נוי למרחץ דבר אחר אם נותנין לך ממון הרבה אי אתה נכנס לעבודה זרה שלך ערם ובעל קרי ומשתין בפניה וזו עומדת על פי הביב וכל העם משתינין לפניה לא נאמר אלא אלהיהם את שנוהג בו משום אלוה אסור ואת שאינו נוהג בו משום אלוה מתר

א3

(ז) שלשה בתים הם בית שבנוי מתחלה לעבודה זרה הרי זה אסור סידו וכירו לעבודה זרה וחדש נוטל מה שחדש הכניס לתוכה עבודה זרה והוציאה הרי זה מתר

א4

איזו היא אשרה כל שיש תחתיה עבודה זרה רבי שמעון אומר כל שעובדין אותה ומעשה בצידן באילן שהיו עובדין אותו ומצאו תחתיו גל אמר להן רבי שמעון בדקו את הגל הזה ובדקוהו ומצאו בו צורה אמר להן הואיל ולצורה הן עובדין נתיר להן את האילן

ב1

(ב) המוצא שבירי צלמים הרי אלו מתרים מצא תבנית יד או תבנית רגל הרי אלו אסורים מפני שכיוצא בהן נעבד

ב2

(ה) הגוים העובדים את ההרים ואת הגבעות הן מתרין ומה שעליהם אסורים שנאמר לא תחמד כסף וזהב עליהם ולקחת רבי יוסי הגלילי אומר אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם אלהיהם על גבעות ולא הגבעות אלהיהם ומפני מה אשרה אסורה מפני שיש בה תפיסת ידי אדם כל שיש בה תפיסת ידי אדם אסור אמר רבי עקיבא אני אוכין ואדון לפניך כל מקום שאתה מוצא הר גבוה וגבעה נשאה ועץ רענן דע שיש שם עבודה זרה

ב3

שלש אבנים הן אבן שחצבה מתחלה לבימוס הרי זו אסורה סידה וכירה לשם עבודה זרה וחדש העמיד עליה עבודה זרה וסלקה הרי זו מתרת

ב4

(ח) לא ישב בצלה ואם ישב טהור ולא יעבר תחתיה ואם עבר טמא היתה גוזלת את הרבים ועבר תחתיה טהור וזורעין תחתיה ירקות בימות הגשמים אבל לא בימות החמה והחזרין לא בימות החמה ולא בימות הגשמים רבי יוסי אומר אף לא ירקות בימות הגשמים מפני שהנמיה נושרת עליהן והוה להן לזבל

ג1

(ג) המוצא כלים ועליהם צורת החמה צורת הלבנה צורת הדרקון יליכם לים המלח רבן שמעון בן גמליאל אומר שעל המכבדין אסורים שעל המבזין מתרין רבי יוסי אומר שוחק וזורה לרוח או מטיל לים אמרו לו אף הוא נעשה זבל שנאמר ולא ידבק בידך מאומה מן החרם

ג2

(ו) מי שהיה ביתו סמוך לעבודה זרה ונפל אסור לבנותו כיצד יעשה כונס בתוך שלו ארבע אמות ובונה היה שלו ושלעבודה זרה נדון מחצה על מחצה אבניו עצי וועפרו מטמאין כשרץ שנאמר שקץ תשקצנו רבי עקיבא אומר כנדה שנאמר תזרם כמו דוה צא תאמר לו מה הנדה מטמאה במשא אף עבודה זרה מטמאה במשא

ג3

שלש אשרות הן אילן שנטעו מתחלה לשם עבודה זרה הרי זה אסור גדעו ופסלו לשם עבודה זרה והחליף נוטל מה שהחליף העמיד תחתיו עבודה זרה ובטלה הרי זה מתר

ג4

(ט) נטל ממנה עצים אסורין בהנאה הסיק בהן את התנור אם חדש יתן ואם ישן יצן אפה בו את הפת אסורה בהנאה נתערבה באחרות כלן אסורות בהנאה רבי אליעזר אומר יוליך הנאה לים המלח אמרו לו אין פדיון לעבודה זרה נטל הימנה כרכר אסור בהנאה ארג בו את הבגד הבגד אסור בהנאה נתערב באחרים ואחרים באחרים כלן אסורין בהנאה רבי אליעזר אומר יוליך הנאה לים המלח אמרו לו אין פדיון לעבודה זרה (י) כיצד מבטלה קרסם וזרד נטל ממנה מקל או שרביט אפלו עלה הרי זו בטלה שפיה לצרכה אסורה שלא לצרכה מתרת

א1

A (א) רבי ישמעאל אומר
שלש אבנים זו בצד זו בצד מרקוליס אסורות
ושתיים מתרות
וחכמים אומרים שנראות עמו אסורות ושאינן נראות עמו מתרות
B (ב) מצא בראשו מעות כסות או כלים הרי אלו מתרין
פרכילי ענבים ועטרות שלשבלים ויינות ושמינים וסלתות
וכל דבר שכיוצא בו קרב על גבי המזבח אסור

א2

A נכרי **מבטל עבודה זרה** שלו ושל חברו
וישראל אינו מבטל עבודה זרה של נכרי
B **המבטל עבודה זרה** בטל משמשיה
בטל משמשיה משמשיה מתרין והיא אסורה
C (ה) כיצד מבטלה
קטע ראש אזנה ראש חטמה ראש אצבעה פחסה
אף על פי שלא חסרה בטלה
רקק בפניה השתין בפניה גררה וזרק בה את הצואה
הרי זו אינה בטלה
מכרה או משכנה רבי אומר בטל וחכמים אומרים לא בטל

א3

A (ח) לוקחין **גת** בעוטה מן **הגוים**
אף על פי שהוא נוטל בידו ונותן לתפוח
ואינו נעשה יין נסך עד שירד לבור
ירד לבור מה שבבור אסור והשאר מתר
B (ט) דורכין עם **הנכרי בגת** אבל לא בוצרין עמו

א4

A (י) נכרי שנמצא עומד בצד **הבור שליין**
אם יש לו עליו מלוה אסור
אין לו עליו מלוה מתר
B נפל **לבור** ועלה ומדרו בקנה
התיו את הצרעה בקנה או שהיה מטפח על פי חבית מרתחת
בכל אלו היה מעשה ואמרו ימכר ורבי שמעון מתיר
C נטל את החבית וזרקה בחמתו **לבור** זה היה מעשה והכשירו

ב1

A (ג) עבודה זרה שהיה לה גנה או מרחץ נהנין מהן שלא בטובה
ואין נהנין מהן בטובה
היה שלה ושל אחרים נהנין מהן בין בטובה ובין שלא בטובה
B (ד) עבודה זרה
של נכרי אסורה מיד
ושלישראל אינה אסורה עד שתעבד

ב2

A (ו) עבודה זרה שהניחיה עובדיה **בשעת** שלום מתרת
בשעת מלחמה אסורה
B בימוסיאות של מלכים הרי אלו מתרין
מפני שמעמידן אותם **בשעה** שהמלכים עוברין
C (ז) שאלו את הזקנים ברומי
אם אין רצונו בעבודה זרה למה אינו מבטלה
אמרו להן
אלו לדבר שאין צרך לעולם בו היו עובדין היה מבטלו
הרי הן עובדין לחמה וללבנה ולכוכבים ולמזלות
יאבד עולמו מפני השוטים
אמרו להם
אם כן יאבד דבר שאין צרך לעולם בו ויניח דבר שצרך העולם בו
אמרו להן
אף אנו מחזיקין ידי עובדיהם שלא לו שאומרים
תדעו שהן אלוהות שהרי הן לא בטלו

ב3

A **ישראל שהוא עושה בטמאה**
לא דורכין ולא בוצרין עמו
אבל **מוליכין עמו** חביות לגת ומביאין עמו מן הגת

B **נחתום שהוא עושה בטמאה**

לא לשין ולא עורכין עמו אבל **מוליכין עמו** פת לפלטר

ב4

A (יא) **המטהר יינו של נכרי**
ונותנו ברשותוב בית הפתוח לרשות הרבים
בעיר שיש בה גוים וישראלים מתר
בעיר שכלה גוים אסור עד שיושיב שומר
ואין השומר צריך להיות יושב ומשמר
אף על פי שהוא יוצא ונכנס מתר
B רבי שמעון בן אלעזר אומר כל רשות גוים אחת היא
C (יב) **המטהר יינו של נכרי** ונותנו ברשותו
והלה כותב לו התקבלתי ממך מעות מתר
אבל אם ירצה ישראל להוציאו ואינו מניחו
עד שיתן לו את מעותיו
זה היה מעשה בבית שאן ואסרו חכמים

א1

(א) השוכר את הפועל לעשות עמו **בין נסך** שכרו אסור
שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת אף על פי שאמר לו העבר לי חבית שליין נסך ממקום למקום שכרו מתר

א2

A (ג) נכרי שהיה מעביר עם ישראל כדי יין ממקום למקום אם היה בחזקת המשתמר מתר
אם הודיעו שהוא מפליג כדי שישתם ויסתם ויגב רבן שמעון בן גמליאל אומר כדי שיפתח ויגף ותגב B (ד) המניח יינו בקרון או בספינה והלך לו בקפדריא נכנס למדינה ורחץ מתר
אם הודיעו שהוא מפליג כדי שישתם ויסתם ויגב רבן שמעון בן גמליאל אומר כדי שיפתח ויגף ותגב A (ז) אמנין ישראל ששלח להם נכרי חבית שליין נסך בשכרן מתרים לומר לו תן לנו את דמיה ואם משכנסה לרשותן אסור

B המוכר יינו לנכרי

פסק עד שלא מדד דמיו מתרין מדד עד שלא פסק דמיו אסורין

א4

(י) יין נסך שנפל לבור כלו אסור בהנאה רבן שמעון בן גמליאל אומר ימכר כלו לנכרי חוץ מדמי יין נסך שבו

ב1

השוכר את החמור להביא עליה **יין נסך** שכרה אסור
שכרה לישב עליה אף על פי שהניח הגוי לגינו עליה שכרה מתר

ב2

A המניח נכרי בחנות אף על פי שהוא יוצא ונכנס מתר
ואם הודיעו שהוא מפליג כדי שישתם ויסתם ויגב רבן שמעון בן גמליאל אומר כדי שיפתח ויגף ותגב

B (ה) היה אוכל עמו על השלחן והניח לגינה על השלחן ולגינה על הדלבקי והניחו ויצא מה שעל השלחן אסור ומה שעל הדלבקי מתר ואם אמר לו הרי מוזג ושותה אף שעל הדלבקי אסור

ב3

A נטל את המשפך ומדד לתוך צלוחיתו שלנכרי וחזר ומדד לתוך צלוחיתו של ישראל אם יש בו עכבת יין אסור

B המערה מכלי אל כלי את שעה ממנו מתר ואת שעה לתוכו אסור

ב4

(יא) גת שלאבן שזפתה גוי מנגבה והיא טהורה ושלעץ רבי אומר ינגב וחכמים אומרים יקלף את הזפת ושלחרס אף על פי שקלף את הזפת הרי זו אסורה

ג1

(ב) **יין נסך** שנפל על גבי ענבים ידיחן והן מתרות ואם היו מבקעות אסורות נפל על גבי תאנים או על גבי תמרים אם יש בהן בנותן טעם אסור מעשה בביתוס בן זונין שהביא גרוגרות בספינה ונשתברה חבית שליין נסך ונפל על גביהן ושאל לחכמים והתירו זה הכלל כל שבהנאות בנותן טעם אסור כל שאין בהנאות בנותן טעם מתר כגון החמץ שנפל על גבי גריסין

ג2

A **חביות פתוחות אסורות** **סתומות** כדי שיפתח ויגף ותגב

B (ו) בלשת שלגויים שנכנסה לעיר בשעת שלום **חביות פתוחות אסורות סתומות** מתרות בשעת מלחמה אלו ואלו מתרות לפי שאין פנאי לנסך

ג3

A (ח) יין נסך אסור ואוסר בכל שהוא יין ביין ומים במים בכל שהוא יין במים ומים ביין בנותן טעם זה הכלל מין במינו במשהו ושלא במינו בנותן טעם B (ט) אלו אסורין ואוסרין בכל שהן יין נסך ועבודה זרה ועורות לבונין ושור הנסקל ועגלה ערופה וצפרי מצרע ושער נזיר ופטר חמור ובשר וחלב ושעיר המשתלח וחלין שנשחטו בעזרה הרי אלו אסורין ואוסרין בכל שהן

ג4

(יב) הלוקח כלי תשמיש מן הגוי את שדרכו להטביל יטביל להגעיל יגעיל ללבן באור ילבן באור השפוד והאסכלה מלבנן באור הסכין שפה והיא טהורה

א1

(א) משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרו לאנשי כנסת הגדולה הם אמרו שלושה דברים הוו מתונים בדין והעמידו תלמידים הרבה ועשו סיג לתורה

ב1

(ב) שמעון הצדיק היה משרי כנסת הגדולה הוא היה אומר על שלושה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים

ג1

(ג) אנטיגנוס איש סוכו קבל משמעון הצדיק הוא היה אומר אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס אלא הוו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס ויהי מורא שמים עליכם

2

(ד) יוסי בן יועזר איש צרדה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים קבלו מהם

א2

יוסי בן יועזר איש צרדה אומר יהי ביתך בית ועד לחכמים והוי מתאבק בעפר רגליהם והוי שותה בצמא את דבריהם

ב2

(ה) יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר יהי ביתך פתוח לרוחה ויהיו עניים בני ביתך ואל תרבה שיחה עם האשה באשתו אמרו קל וחומר באשת חברו מכאן אמרו חכמים כל המרבה שיחה אם האשה גורם רע לעצמו ובוטל מדברי תורה וסופו יורש גיהנם

3

(ו) יהושע בן פרחיה ונתאי הארכלי קבלו מהם

א3

יהושע בן פרחיה אומר עשה לך רב וקנה לך חבר והוי דן את כל האדם לכף זכות

ב3

(ז) נתאי הארכלי אומר הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע ואל תתיאש מן הפרענות

4

(ח) יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח קבלו מהם

א4

יהודה בן טבאי אומר אל תעש עצמך כעורכי הדין וכשיהיו בעלי הדינים עומדים לפניך יהיו בעיניך כרשעים וכשנפטרים מלפניך יהיו בעיניך כזכאין כשקבלו עליהם את הדין

ב4

(ט) שמעון בן שטח אומר הוי מרבה לחקור את העדים והוי זהיר בדבריך שמא מתוכם ילמדו לשקר

5

(י) שמעיה ואבטליון קבלו מהם

א5

שמעיה אומר אהב את המלאכה ושנא את הרבנות ואל תתודע לרשות

ב5

(יא) אבטליון אומר חכמים הזהרו בדבריכם שמא תחובו חובת גלות ותגלו למקום מים הרעים וישתו התלמידים הבאים אחריכם וימותו ונמצא שם שמים מתחלל

6

(יב) הלל ושמאי קבלו מהם

א6

הלל אומר הוי מתלמידיו שלאחרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה (יג) הוא היה אומר נגד שמא אבד שמה ודלא מוסיף יסוף ודלא יליף קטלא חיב ודאשתמש בתגא חלף (יד) הוא היה אומר אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני ואם לא עכשיו אימתי

ב6

(טו) שמאי אומר עשה תורתך קבע אמור מעט ועשה הרבה והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות

7 א

(טז) רבן גמליאל היה אומר עשה לך רב והסתלק מן הספק ואל תרבה לעשר אומדות

7 ב

(יז) שמעון בנו אומר כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה ולא המדרש הוא העקר אלא המעשה וכל המרבה דברים מביא חטא

7 ג

(יח) רבן שמעון בן גמליאל אומר על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום שנאמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם

1

(א) רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבר לו האדם כל שהיא תפארת לעשייה ותפארת לו מן האדם והוא זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות והוא מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עברה כנגד הפסדה והסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עברה דע מה למעלה ממך עין רואה ואזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבין

2

(ב) רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עון וכל העמלים עם הצבור יהיו עמלים עמהם לשם שמים שזכות אבותם מסייעתן וצדקתם עומדת לעד ואתם מעלה אני עליכם שכר הרבה כאלו עשיתם

3

הלל אומר
אל תפרש מן הצבור אל תאמן בעצמך עד יום מותך ואל תדין את חברך עד תגיע למקומו אל תאמר דבר שאי אפשר לשמוע שסופו להשמע ואל תאמר לכשאפנה אשנה שמה לא תפנה

3

(ה) **הוא היה אומר**
אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד ולא הבישן למד ולא הקפדן מלמד ולא כל המרבה בסחורה מחכים ובמקום שאין אנשים השתדל להיות איש

3

(ו) אף **הוא ראה**
גלגלת אחת שצפה על פני המים אמר לה על דאטפת אטפוך וסף מטיפיך יטפון

2

(ד) **הוא היה אומר**
עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון **אחרים** מפני רצונך

3

(ז) **הוא היה אומר**
מרבה בשר מרבה רמה מרבה נכסים מרבה דאגה מרבה נשים מרבה כשפים מרבה שפחות מרבה זמה מרבה עבדים מרבה גזל מרבה תורה מרבה חיים מרבה ישיבה מרבה חכמה מרבה עצה מרבה תבונה מרבה צדקה מרבה שלום קנה שם טוב קנה לעצמו קנה לו דברי תורה קנה לו חיי העולם הבא

4

(ח) רבן יוחנן בן זכאי קבל מהלל ומשמאי הוא היה אומר אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לך נוצרת

4

A חמישה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי ואלו הן רבי אליעזר בן הורקנוס ורבי יהושע בן חנניה ורבי יוסי הכהן ורבי שמעון בן נתנאל ורבי אלעזר בן ערך **B** הוא היה מונה שבחן רבי אליעזר בן הורקנוס בור סיד שאינו מאבד טפה רבי יהושע אשרי יולדתו רבי יוסי חסיד רבי שמעון בן נתנאל ירא חטא ורבי אלעזר בן ערך מעין המתגבר

4

A הוא היה אומר **אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים** ואליעזר בן הורקנוס בכף שניה מכריע את כלם **B** אבא שאול אומר משמו **אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים** ורבי אליעזר בן הורקנוס אף עמהם ואלעזר בן ערך בכף שניה מכריע את כלם

4

A (ט) אמר להם צאו וראו **איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם** רבי אליעזר אומר עין טובה רבי יהושע אומר חבר טוב רבי יוסי אומר שכן טוב רבי שמעון אומר הרואה את הנולד רבי אלעזר אומר לב טוב אמר להם רואה אני את דברי אלעזר בן ערך שבכלל דבריו דבריהם **B** אמר להם צאו וראו **איזו היא דרך רעה שיתרחק ממנה האדם** רבי אליעזר אומר עין רעה רבי יהושע אומר חבר רע רבי יוסי אומר שכן רע רבי שמעון אומר הלוח ואינו משלם אחד הלוח מן האדם כלוה מן המקום ברוך הוא שנאמר לוח רשע ולא ישלם וצדיק חונן ונותן רבי אלעזר אומר לב רע אמר להם רואה אני את דברי אלעזר בן ערך שבכלל דבריו דבריהם

(י) הם אמרו שלשה דברים

5

רבי אליעזר אומר יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך ואל תהי נוח לכעס ושוב יום אחד לפני מיתתך והוי מתחמם כנגד אורן של חכמים והוי זהיר בנחלתך שלא תכזה שנשיכתן נשיכת שועל ועקיצתן עקיצת עקרב ולחישתן לחישת שרף וכל דבריהם כנחלי אש

5

(יא) רבי יהושע אומר עין הרע ויצר הרע ושנאת הבריות מוציאין את האדם מן העולם

5

(יב) רבי יוסי אומר יהי ממון חברך חביב עליך כשלך והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירשה לך וכל מעשיך יהיו לשם שמים

5

רבי שמעון אומר הוי זהיר בקרית שמע ובתפלה וכשאתה מתפלל אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא שנאמר כי (אל) חנון ורחום הוא ארך אפים ורב חסד ונחם על הרע ועל תהי רשע בפני עצמך

5

(יד) רבי אלעזר אומר הוי שקוד ללמוד תורה ודע מה שתשיב לאפיקורוס ודע לפני מי אתה עמל ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעלתך

6

(טז) **הוא היה אומר**
לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חרין לבטל ממנה אם למדת תורה הרבה נותנין לך שכר הרבה ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעלתך ודע מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבא

6

(טז) **רבי טרפון אומר**
היום קצר והמלאכה מרבה והפועלים עצלים והשכר הרבה ובעל הבית דוחק

1

(א) עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עברה
דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון
מאין באת מטפה סרוחה ולאן אתה הולך למקום עפר רמה ותולעה ולפני מי אתה עתיד לתן
דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא

2

A (ה) רבי **נחוניא** בן הקנה אומר
כל המקבל עליו על תורה מעבירין ממנו על **מלכות** ועל דרך ארץ
וכל הפורק ממנו על תורה נותנין עליו על מלכות ועל דרך ארץ
B (ו) רבי חלפתא איש כפר **חנניה** אומר
עשרה שיושבין ועוסקין בתורה **שכינה שרויה ביניהם**
שנאמר אלהים נצב בעדת אל
ומנין אפילו חמשה שנאמר ואגדתו על ארץ יסדה
ומנין אפילו שלשה שנאמר בקרב אלהים ישפט
ומנין אפילו שנים
שנאמר אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע וגו'
ומנין אפילו אחד
שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך
C (ז) רבי אלעזר איש ברתותא אומר
תן לו משלו שאתה ושלך שלו
וכן בדוד הוא אומר כי ממך הכל ומידך נתנו לך
D רבי שמעון אומר
המהלך בדרך ושונה ומפסיק ממשנתו ואומר
מה נאה אילן זה ומה נאה ניר זה
מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו

3

(ח) רבי דוסתאי בר ינאי משום רבי מאיר אומר
כל השוכח דבר אחד ממשנתו מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו
שנאמר רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך
יכול אפילו תקפה עליו משנתו תלמוד לומר ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך
הא אינו מתחייב בנפשו עד שישב ויסירם מנפשו

4

A רבי **דוסא בן הרקנס** אומר
שנה שלשחרית ויין שלצהרים
ושיחת הילדים ושיבת בתי כנסיות שלעמי הארץ
מוציאין את האדם מן העולם
B (יא) רבי אלעזר המודעי אומר
המחלל את הקדשים והמבזה את המועדות והמלביץ פני חברו ברבים
והמפר בריתו שלאברהם אבינו עליו השלום והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה
אף על פי שיש בידו **תורה ומעשים טובים** אין לו חלק לעולם הבא
C (יב) רבי ישמעאל אומר
הוי קל לראש **ונוח לתשחרת והוי מקבל את כל האדם בשמחה**
ג5
(טו) הכל צפוי
והרשות נתונה
ובטוב העולם נדון
והכל לפי רב המעשה
ד5
(טז) הוא היה אומר
הכל נתון בערבון
ומצודה פרוסה על כל החיים
החנות פתוחה והחנוני מקיף
והפנקס פתוח והיד כותבת
וכל הרוצה ללות יבא וילווה
והגבאים מחזירים תדיר בכל יום
ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא
מדעתו ויש להם על מה שיסמכו
והדין דין אמת
והכל מתקן לסעודה

6

הוא היה אומר
כל שחכמתו מרבה ממעשיו למה הוא דומה
לאילן שענפיו מרבין ושרשיו מועטין והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו
שנאמר והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבא טוב
ושכן חררים במדבר ארץ מלחה ולא תשב
אבל כל שמעשיו מרבין מחכמתו למה הוא דומה
לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרבין
שאפלו כל הרוחות שבעולם באות ונשבות בו אין מזיזות אותו ממקומו
שנאמר והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו
ולא יראה כי יבא חם והיה עלהו רענן
ובשנת בצרת לא ידאג ולא ימיש מעשות פרי

7

(יח) רבי אלעזר (בן) חסמא אומר
קנין ופתחי נדה הן הן גופי הלכות תקופות וגמטריאות פרפראות לחכמה

2

A (ב) רבי **חנניה** סגן הכהנים אומר
הוי מתפלל בשלומה **שלמלכות** שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו
B רבי **חנניה** בן תרדיון אומר
שנים שיושבין ואין ביניהן דברי תורה הרי זה מושב לצים
שנאמר ובמושב לצים לא ישב
אבל שנים שיושבין ויש ביניהם דברי תורה **שכינה ביניהם**
שנאמר אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע
ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחשבי שמו
אין לי אלא שנים
מנין שאפלו אחד שיושב ועוסק בתורה שהקדוש ברוך הוא קובע לו שכר
שנאמר ישב בדד וידם כי נטל עליו
C (ג) רבי שמעון אומר
שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה
כאילו אכלו מזבחי מתים שנאמר כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום
אבל שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה
כאלו אכלו משלחנו שלמקום ברוך הוא
שנאמר וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'
D (ד) רבי **חנניה** בן חכניאי אומר
הנעור בלילה **והמהלך בדרך** יחידי ומפנה לבו לבטלה הרי זה מתחייב בנפשו

4

A (ט) רבי **חנינא בן דוסא** אומר
כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקימת
וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו אין חכמתו מתקימת
B **הוא** היה אומר
כל שמעשיו מרבין מחכמתו חכמתו מתקימת
וכל שחכמתו מרבה ממעשיו אין חכמתו מתקימת
C (י) **הוא** היה אומר
כל שרוח הבריות נוחה המנו רוח המקום נוחה הימנו
וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה המנו

5

(יד) הוא היה אומר
חביב אדם שנברא בצלם
חבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם
שנאמר בצלם אלהים עשה את האדם
חביבין ישראל שנקראו בנים למקום
חבה יתרה נודעת להם
שנקראו בנים למקום
שנאמר בנים אתם לה' אלהיכם
חביבין ישראל שנתן להם כלי חמדה
חבה יתרה נודעת להם
שנתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם
שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם
תורת אל תעזבו

5

(יג) רבי עקיבא אומר
שחוק וקלות ראש
מרגילין לערוה
מסורות סיג לתורה
מעשרות סיג לעשר
נדרים סיג לפרישות
סיג לחכמה שתיקה

6

(יז) רבי אלעזר בן עזריה אומר
אם אין תורה אין דרך ארץ
אם אין דרך ארץ אין תורה
אם אין חכמה אין יראה
אם אין יראה אין חכמה
אם אין בינה אין דעת
אם אין דעת אין בינה
אם אין קמת אין תורה
אם אין תורה אין קמת

1

(א) בן זומא אומר

איזהו חכם הלומד מכל אדם שנאמר מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי
איזהו גבור הכובש את יצרו שנאמר טוב ארך אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר
איזהו עשיר השמח בחלקו שנאמר יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא
איזהו מכבד המכבד את הבריות שנאמר כי מכבדי אכבד ובזי יקלו

ב2

(ג) הוא היה אומר

אל תהי בז לכל אדם ואל תהי מפליג לכל דבר
שאינ לך אדם שאין לו שעה ואין לך דבר שאין לו מקום

א2

(ב) בן עזאי אומר

הוי רץ למצוה קלה כבחמורה ובורח מן העברה
שמצוה גוררת מצוה ועברה גוררת עברה
ששכר מצוה מצוה ושכר עברה עברה

א3

(ד) רבי לויטס איש יבנה

אומר
מאד מאד הוי שפל רוח
שתקות אנוש רמה

ב3

רבי יוחנן בן ברוקה אומר

כל המחלל שם שמים בסתר
נפרעין ממנו בגלוי
אחד שוגג ואחד מזיד
בחלול השם

ג3

(ה) רבי ישמעאל בנו אומר

הלומד על מנת ללמד
מספיקין בידו ללמוד וללמד
והלומד על מנת לעשות
מספיקין בידו
ללמוד וללמד
לשמור ולעשות

ד3

רבי צדוק אומר

אל תעשם עטרה
להתגדל בהם
ולא קרדם לחפר בהם
וכך היה הלל אומר
ודשתמש בתגא חלף
הא למדת

ה3

(ו) רבי יוסי אומר

כל המכבד את התורה
גופו מכבד על הבריות
וכל המחלל את התורה
גופו מחלל על הבריות

א4

(ז) רבי ישמעאל בנו אומר

החושך עצמו מן הדין פורק ממנו איבה וגזל ושבועת שוא
והגס לבו בהוראה שוטה רשע וגס רוח

ב5

A (יא) רבי אליעזר בן יעקב

אומר
העושה מצוה אחת
קונה לו פרקליט אחד
העובר עברה אחת
קונה לו קטיגור אחד
תשובה ומעשים טובים
כתריס בפני הפרענות

ג5

A (יב) רבי אלעזר בן שמוע

אומר
יהי כבוד תלמידך
חביב עליך כשלך
וכבוד חברך כמורא רבך
ומורא רבך כמורא שמים

ד5

A רבי שמעון אומר

שלשה כתרים הם
כתר תורה וכתר כהנה
וכתר מלכות
וכתר שם טוב עולה על גביהן

ה5

A (טו) רבי ינאי אומר

אין בדינו
לא משלות הרשעים
ואף לא מיסורי הצדיקים

א5

A (טז) רבי יונתן אומר

כל המקים את התורה מעני
סופו לקימה מעשר
וכל המבטל את התורה מעשר
סופו לבטלה מעני

א6

B רבי יוחנן הסנדלר אומר

כל כנסיה שהיא לשם שמים
סופה להתקים
ושאינה לשם שמים
אין סופה להתקים

ג6

B (יג) רבי יהודה אומר

הוי זהיר בתלמוד
ששגגת תלמוד
עולה זדון

ד6

B (יד) רבי נהוראי אומר

הוי גולה למקום תורה
ואל תאמר
שהיא תבוא אחרריך
שחברריך יקימה בידך
ואל בנתך אל תשען

ה6

B רבי מתיא בן חרש אומר

הוי מקדים בשלום כל אדם
והוי זנב לאריות
ואל תהי ראש לשועלים

א6

(יז) רבי יעקב אומר

העולם הזה דומה לפרוודור בפני העולם הבא
התקן עצמך בפרוודור כדי שתכנס לטרקלין

ב7

(יט) שמואל הקטן אומר

בנפל אויבך אל תשמח
ובכשלו אל יגל לבך
פן יראה ה'
ורע בעיניו
והשב מעליו אפו

ג7

(כ) אלישע בן אבויה אומר

הלומד ילד
למה הוא דומה
לדיו
הכתובה על ניר חדש
והלומד זקן
למה הוא דומה
לדיו
הכתובה על ניר מחוק

ד7

רבי יוסי בר יהודה

איש כפר הבבלי אומר
הלומד מן הקטנים
למה הוא דומה
לאוכל ענבים קהות
ושותה יין מגתו
והלומד מן הזקנים
למה הוא דומה
לאוכל ענבים בשולות
ושותה יין ישן

ה7

רבי אומר

אל תסתכל בקנקן
אלא במה שיש בו
יש קנקן חדש מלא ישן
וישן שאפלו חדש אין בו

א8

(כא) רבי אליעזר הקפר אומר

הקנאה והתאוה והכבוד
מוציאין את האדם מן העולם

(כב) הוא היה אומר

הילודים למות והמתים להחיות והחיים לדון לידע להודיעה ולהודע
שהוא אל הוא היוצר הוא הבורא הוא המבין
הוא הדין הוא העד הוא בעל דין והוא עתיד לדון
ברוך הוא שאין לפניו
לא עולה ולא שכחה ולא משוא פנים ולא מקח שחד שהכל שלו
ודע שהכל לפי החשבון
ואל יבטיחך יצרן שהשאל בית מנוס לך
שעל כרחך אתה נוצר ועל כרחך אתה נולד ועל כרחך אתה חי
ועל כרחך אתה מת ועל כרחך אתה עתיד לתן דין וחשבון
לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא

ב8

ה1 (ו) עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות ואלו הן פי הארץ ופי הבאר ופי האתון והקשת והמן והמטה והשמיר והכתב והמכתב והלוחות ויש אומרים אף המזיקין וקבורתו של משה ואילו שלאברהם אבינו ויש אומרים אף צבת בצבת עשויה	ד1 A עשרה נסיונות נסו אבותינו את המקום ברוך הוא במדבר שנאמר וינסו אותי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי B (ה) עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש לא הפילה אשה מריח בשר קדש ולא הסריח בשר הקודש מעולם ולא נראה זכוב בבית המטבחים ולא אירע קרי לכהן גדול ביום הכפורים ולא כבו גשמים אש שלעצי המערכה ולא נצחה הרוח את עמוד העשן ולא נמצא פסול בעמר ובשתי הלחם ובלחם הפנים עומדים צפופים ומשתחווים רוחים ולא הזיק נחש ועקרב בירושלים מעולם ולא אמר אדם לחברו צר לי המקום שאלין בירושלים	ג1 A (ג) עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכולם להודיע כמה חבתו שלאברהם אבינו עליו השלום B (ד) עשרה נסים נעשו לאבותינו במצרים ועשרה על הים עשר מכות הביא הקדוש ברוך הוא על המצריים במצרים ועשרה על הים	ב1 A (ב) עשרה דורות מאדם עד נח להודיע כמה ארך אפים לפניו שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שהביא עליהם את מי המבול B עשרה דורות מנח עד אברהם להודיע כמה ארך אפים לפניו שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שבא אברהם וקיבל (עליו) שכר כלם	א1 (א) בעשרה מאמרות נברא העולם ומה תלמוד לומר והלא במאמר אחד יכול להבראות אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות ולתן שכר טוב לצדיקים שמקימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות
ה2 (ח) שבעה מני פרעניות באין לעולם על שבעה גופי עברה מקצתן מעשרין ומקצתן אינן מעשרין רעב שלבצרת בא מקצתן רעבים ומקצתן שבעים גמרו שלא לעשר רעב שלמהומה ושלבצרת בא ושלא לטול את החלה רעב שלכליה בא דבר בא לעולם על מיתות האמורות בתורה שלא נמסרו לבית דין ועל פרות שביעית חרב באה לעולם על ענוי הדין ועל עוונות המורים בתורה שלא כהלכה (ט) חיה רעה באה לעולם על שבועת שוא ועל חלול השם גלות באה לעולם על עובדי עבודה זרה ועל גלוי עריות ועל שפיכת דמים ועל השמטת הארץ	ב2 (ז) שבעה דברים בגלם ושבעה בחכם חכם אינו מדבר לפני מי שהוא גדול ממנו בחכמה ואינו נכנס לתוך דברי חברו ואינו נבהל להשיב שואל כענין ומשיב כהלכה ואומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון ועל מה שלא שמע אומר לא שמעתי ומודה על האמת וחלופיהן בגלם	ג2 (י) ארבע מדות באדם האומר שלי שלי ושליך שלך זו מדה בינונית ויש אומרים זו מדת סדום שלי שלך ושליך שלי עם הארץ שלי שלך ושליך שלך חסיד שלי שלי ושליך שלי רשע B (יא) ארבע מדות בדעות נוח לכעוס ונוח לרצות יצא שכרו בהפסדו קשה לכעוס וקשה לרצות יצא הפסדו בשכרו קשה לכעוס ונוח לרצות חסיד נוח לכעוס וקשה לרצות רשע	א2 (ז) שבעה דברים בגלם ושבעה בחכם חכם אינו מדבר לפני מי שהוא גדול ממנו בחכמה ואינו נכנס לתוך דברי חברו ואינו נבהל להשיב שואל כענין ומשיב כהלכה ואומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון ועל מה שלא שמע אומר לא שמעתי ומודה על האמת וחלופיהן בגלם	א3 בארבעה פרקים הדבר מתרבה ברביעית ובשביעית ובמוצאי שביעית ובמוצאי החג שבכל שנה ושנה ברביעית מפני מעשר עני שבשלישית בשביעית מפני מעשר עני שבששית ובמוצאי שביעית מפני פרות שביעית ובמוצאי החג שבכל שנה ושנה מפני גזל מתנות עניים
ה3 (טו) ארבע מדות ביושבי לפני חכמים ספוג ומשפך משמרת ונפה ספוג שהוא ספוג את הכל משפך שמכניס בזו ומוציא בזו משמרת שמוציאה את היין וקולטת את השמרים ונפה שמוציאה את הקמח וקולטת את הסלת	ד3 A (יג) ארבע מדות בנותני צדקה רוצה שיתן ולא יתנו אחרים עינו רעה בשלאחרים יתנו אחרים והוא לא יתן עינו רעה בשלו יתן ויתנו אחרים חסיד לא יתן ולא יתנו אחרים רשע B (יד) ארבע מדות בהולכי לבית המדרש הולך ואינו עושה שכר הליכה בידו עושה ואינו הולך שכר מעשה בידו הולך ועושה חסיד לא הולך ולא עושה רשע	ג3 (יב) ארבע מדות בתלמידים מהר לשמע ומהר לאבד יצא שכרו בהפסדו קשה לשמע וקשה לאבד יצא הפסדו בשכרו מהר לשמע וקשה לאבד חכם קשה לשמע ומהר לאבד זה חלק רע	ב3 A (י) ארבע מדות באדם האומר שלי שלי ושליך שלך זו מדה בינונית ויש אומרים זו מדת סדום שלי שלך ושליך שלי עם הארץ שלי שלך ושליך שלך חסיד שלי שלי ושליך שלי רשע B (יא) ארבע מדות בדעות נוח לכעוס ונוח לרצות יצא שכרו בהפסדו קשה לכעוס וקשה לרצות יצא הפסדו בשכרו קשה לכעוס ונוח לרצות חסיד נוח לכעוס וקשה לרצות רשע	א3 בארבעה פרקים הדבר מתרבה ברביעית ובשביעית ובמוצאי שביעית ובמוצאי החג שבכל שנה ושנה ברביעית מפני מעשר עני שבשלישית בשביעית מפני מעשר עני שבששית ובמוצאי שביעית מפני פרות שביעית ובמוצאי החג שבכל שנה ושנה מפני גזל מתנות עניים

A (טז) כל אהבה שהיא תלויה בדבר

בטל דבר בטלה אהבה

ושאינה תלויה בדבר

אינה בטלה לעולם

איזו היא אהבה התלויה בדבר

זו אהבת אמןון ותמר

ושאינה תלויה בדבר

זו אהבת דוד ויהונתן

B (יז) כל מחלקת שהיא לשם שמים סופה להתקים

ושאינה לשם שמים אין סופה להתקים

איזו היא מחלקת שהיא לשם שמים

זו מחלקת הלל ושמאי

ושאינה לשם שמים

זו מחלקת קרח וכל עדתו

(כ) יהודה בן תימא אומר

הוי עז כנמר וקל כנשר

ורץ כצבי וגבור כארי

לעשות רצון אביך שבשמים

הוא היה אומר

עז פנים לגיהנם

ובוש פנים לגן עדן

יהי רצון מלפניך

ה' אלהינו

שתבנה עירך

במהרה בימינו

ותן חלקנו בתורתך

A (יח) כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו

וכל המחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה

משה זכה וזכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו

שנאמר צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל

ירבעם חטא והחטיא את הרבים חטא הרבים תלוי בו

שנאמר על חטאות ירבעם (בן נבט) אשר חטא ואשר החטיא את ישראל

B (יט) כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו מתלמידיו שלאברהם אבינו

ושלשה דברים אחרים מתלמידיו שלבלעם הרשע

עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבינו

עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה מתלמידיו של בלעם הרשע

מה בין תלמידיו שלאברהם אבינו לתלמידיו שלבלעם הרשע

תלמידיו שלאברהם אבינו אוכלין בעולם הזה ונוחלין בעולם הבא

שנאמר להנחיל אהבי יש ואצרתיהם אמלא

אבל תלמידיו שלבלעם הרשע יורשין גיהנם ויורדין לבאר שחת

שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם

(כא) הוא היה אומר

בן חמש שנים למקרא

בן עשר שנים למשנה

בן שלש עשרה למצות

בן חמש עשרה לתלמוד

בן שמנה עשרה לחפה

בן עשרים לרדף בן שלשים

לכח

בן ארבעים לבינה בן חמשים

לעצה

בן ששים לזקנה בן שבעים

לשבה

בן שמונים לגבורה בן תשעים

לשוח

בן מאה

כאלו מת ועבר ובטל מן

העולם

(כב) בן בג בג אומר

הפך בה והפך בה דכלא בה

ובה תחזי וסיב ובלה בה

ומנה לא תזוע

שאיין לך מדה טובה הימנה

(כג) בן הא הא אומר

לפום צערא אגרא

א1

(א) הורו בית דין
לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה
והלך היחיד ועשה שוגג על פיהם
בין שעשו ועשה עמהן
בין שעשו ועשה אחריהן
בין שלא עשו ועשה
פטור מפני שתלה בבית דין

ב1

הורו בית דין
וידע אחד מהן שטעו
או תלמיד והוא ראוי להוראה
והלך ועשה על פיהן
בין שעשו ועשה עמהן
בין שעשו ועשה אחריהן
בין שלא עשו ועשה
הרי זה חייב מפני שלא תלה בבית דין
זה הכלל
התולה בעצמו חייב והתולה בבית דין פטור

ג1

(ב) הורו בית דין
וידעו שטעו וחזרו בהן
בין שהביאו כפרתן ובין שלא הביאו כפרתן
והלך ועשה על פיהן
רבי שמעון פטור ורבי אליעזר אומר ספק
איזהו ספק
ישב לו בתוך ביתו חייב
הלך לו למדינת הים פטור
אמר רבי עקיבא מודה אני בזה
שהוא קרוב לפטור מן החובה
אמר לו בן עזאי
מה שנה זה מן היושב בביתו
שהיושב בביתו אפשר היה לו שישמע
וזה לא היה אפשר לו שישמע

א2

(ג) הורו בית דין
לעקור את כל הגוף
אמרו
אין נדה בתורה
אין שבת בתורה
אין עבודה זרה בתורה
הרי אלו פטורין
הורו לבטל מקצת ולקים מקצת
הרי אלו חייבין
כיצד
אמרו יש נדה בתורה אבל
הבא על שומרת יום כנגד יום פטור
יש שבת בתורה אבל
המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים פטור
יש עבודה זרה בתורה אבל
המשתחוה פטור
הרי אלו חייבין
שנאמר ונעלם דבר דבר ולא כל הגוף

ב2

(ד) הורו בית דין
וידע אחד מהן שטעו
ואמר להן טועין אתם
או שלא היה מפלא שלבית דין שם
או שהיה אחד מהן גר או ממזר או נתין
או זקן שלא ראה לו בנים
הרי אלו פטורין
שנאמר כאן עדה ונאמר להלן עדה
מה עדה האמור להלן
עד שיהיו כלם ראויים להוראה
אף עדה האמורה כאן
עד שיהיו כלם ראויים להוראה

ג2

הורו בית דין
שוגגים
ועשו כל הקהל שוגגין
מביאין פר
מזידין
ועשו שוגגין
מביאין כשבה ושעירה
שוגגין
ועשו מזידין
הרי אלו פטורין

א3

(ה) הורו בית דין
ועשו כל הקהל או רבן על פיהן
מביאין פר
ובעבודה זרה מביאין פר ושעיר
דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר
שנים עשר **שבטים**
מביאין שנים עשר פרים
ובעבודה זרה
מביאין שנים עשר פרים
ושנים עשר שעירים
רבי שמעון אומר
שלושה עשר פרים
ובעבודה זרה
שלושה עשר פרים
ושלושה עשר שעירים
פר ושעיר לכל שבט ושבט
פר ושעיר לבית דין

ב3

הורו בית דין
ועשו שבעה **שבטים** או רבן על פיהם
מביאים פר
ובעבודה זרה מביאין פר ושעיר
דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר
שבעה שבטים שחטאו מביאים שבעה פרים
ושאר שבטים שלא חטאו
מביאין על ידיהן פר
שאף אלו שלא חטאו
מביאין על ידי החוטאים
רבי שמעון אומר
שמונה פרים
ובעבודה זרה שמונה פרים ושמונה שעירים
פר ושעיר לכל שבט ושבט
פר ושעיר לבית דין

ג3

הורו בית דין
שלאחד מן **השבטים**
ועשה אותו השבט על פיהם
אותו השבט הוא חייב
ושאר כל השבטים פטורים
דברי רבי יהודה
וחכמים אומרים
אין חייבים
אלא על הורית בית דין הגדול בלבד
שנאמר ואם כל עדת ישראל ישגו
ולא עדת אותו השבט

א1

(א) הורה כהן משיח לעצמו
שווגג ועשה שווגג
מביא פר
שווגג ועשה מזיד מזיד ועשה שווגג
פטור

שהוראת כהן משיח לעצמו
כהוראת בית דין לצבור

א2

שאין בית דין חייבים
עד שיוורו לבטל מקצת ולקים מקצת
וכן משיח
ולא בעבודה זרה
עד שיוורו לבטל מקצת ולקים מקצת

א3

(ד) אין חיבין
על עשה ועל לא תעשה שבמקדש
ואין מביאין אשם תלוי על עשה
ועל לא תעשה שבמקדש
אבל חיבין על עשה ועל לא תעשה שבנדה
ומביאין אשם תלוי
על עשה ועל לא תעשה שבנדה
איזו היא מצות עשה שבנדה
פרש מן הנדה
ומצות לא תעשה
לא תבא אל הנדה

א4

(ז) אשם תלוי
היחיד והנשיא חיבין
והמשיח ובית דין פטורים

ב1

(ב) הורה בפני עצמו
ועשה בפני עצמו
מתכפר לו בפני עצמו

ב2

(ג) אין חיבין
אלא על העלם דבר
עם שגגת המעשה
וכן המשיח
ולא בעבודה זרה אין חיבין
אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה

ב3

(ה) אין חיבין
על שמיעת הקול ועל בטוי שפתים
ועל טמאת מקדש וקדשיו
והנשיא כיוצא בהם
דברי רבי יוסי הגלילי
רבי עקיבא אומר
הנשיא חיב בכלן חוץ משמיעת הקול
שהמלך לא דן ולא דנין אותו
לא מעיד ולא מעידין אותו

ב4

אשם ודאי
היחיד והנשיא והמשיח חיבין
ובית דין פטורים

ג1

הורה עם הצבור
ועשה עם הצבור
מתכפר לו עם הצבור

ג2

אין בית דין חיבין
עד שיוורו בדבר
שזדונו כרת ושגגתו חטאת
וכן המשיח
ולא בעבודה זרה
עד שיוורו על דבר
שזדונו כרת ושגגתו חטאת

ג3

(ו) כל המצות שבתורה
שחיבין על זדון כרת
ועל שגגתן חטאת
היחיד מביא כשבה ושעירה
והנשיא שעיר
ומשיח ובית דין מביאין פר
ובעבודה זרה
היחיד והנשיא והמשיח מביאין שעירה
ובית דין פר ושעיר
פר לעולה ושעיר לחטאת

ג4

על שמיעת הקול ועל בטוי שפתים
ועל טמאת מקדש וקדשיו
בית דין פטורים
והיחיד והנשיא והמשיח חיבין
אלא שאין כהן גדול חיב
על טמאת מקדש וקדשיו
דברי רבי שמעון
ומה הן מביאין
קרבת עולה ויורד
רבי אליעזר אומר הנשיא מביא שעיר

א1

(א) כהן משיח **שחטא**
ואחר כך עבר ממשיחותו
וכן נשיא שחטא
ואחר כך עבר מגדלתו
כהן משיח מביא פר
והנשיא מביא שעיר

א2

A ואיזהו הנשיא
זה המלך
שנאמר ועשה אחת מכל מצות ה' אלהיו
נשיא שאין על גביו אלא ה' אלהיו
B (ד) ואיזהו המשיח
המשוח בשמן המשחה לא המרבה בבגדים

א3

(ו) כל התדיר מחברו **קודם** את חברו
וכל המקדש מחברו קודם את חברו
פר המשיח ופר העדה עומדים
פר המשיח קודם לפר העדה בכל מעשיו

ב1

(ב) כהן משיח שעבר ממשיחותו
ואחר כך חטא
וכן הנשיא שעבר מגדלתו
ואחר כך חטא
כהן משיח מביא פר
והנשיא כהדיוט

ב2

A אין בין כהן המשוח בשמן המשחה
למרבה בגדים
אלא פר הבא על כל המצות
B ואין בין כהן משמש לכהן שעבר
אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה
זה וזה שוין
בעבודת יום הכפורים
ומצוין על הבתולה ואסורין על האלמנה
ואינן מטמאין בקרוביהן
ולא פורעין ולא פורמין
ומחזירין את הרוצח

ב3

(ז) האיש **קודם** לאשה
להחיות ולהשיב אבדה
והאשה קודמת לאיש
לכסות ולהוציאה מבית השבי
בזמן ששניהם עומדים לקלקלה
האיש קודם לאשה

ג1

(ג) **חטאו** עד שלא נתמנו
ואחר כך נתמנו
הרי **אלו כהדיוט**
רבי שמעון אומר
אם נודע להם עד שלא נתמנו
חיבין
ומשנתמנו
פטורין

ג2

A (ה) כהן גדול פורס מלמטה
וההדיוט מלמעלה
B כהן גדול מקריב אונן ולא אוכל
וההדיוט לא מקריב ולא אוכל

ג3

(ח) כהן **קודם** ללוי
לוי לישראל
ישראל לממזר
וממזר לנתין
ונתין לגר
וגר לעבד משחרר
אימתי
בזמן שכלן שוין
אבל אם היה ממזר תלמיד חכם
וכהן גדול עם הארץ
ממזר תלמיד חכם
קודם לכהן גדול עם הארץ

סדר קדשים

א1

(א) כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים
אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה
חוץ מן הפסח ומן החטאת
הפסח בזמנו והחטאת בכל זמן
רבי אליעזר אומר
אף האשם
הפסח בזמנו והחטאת והאשם בכל זמן
אמר רבי אליעזר
החטאת באה על חטא
והאשם בא על חטא
מה החטאת פסולה שלא לשמה
אף האשם פסול שלא לשמו

א2

אמר שמעון בן עזאי
מקבל אני מפי שבעים ושנים זקן
ביום שהושיבו
את רבי אלעזר בן עזריה בישיבה
שכל הזבחים הנאכלים
שנזבחו שלא לשמן
כשרים
אלא שלא עלו לבעלים משום חובה
חוץ מן הפסח ומן החטאת
ולא הוסיף בן עזאי אלא העולה
ולא הודו לו חכמים

ב1

(ב) יוסי בן חוני אומר
הנשחטים לשם פסח ולשם חטאת פסולים
שמעון אחי עזריה אומר
שחטן לשם גבוה מהם כשרין
לשם נמוך מהם פסולין
כיצד
קדשי קדשים ששחטן לשם קדשים קלים
פסולין
קדשים קלים ששחטן לשם קדשי קדשים
כשרין
הבכור והמעשר ששחטן לשם שלמים
כשרין
ושלמים ששחטן לשם בכור לשם מעשר
פסולין

ב2

(ד) הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן
קבל והלך וזרק שלא לשמן
או לשמן ושלא לשמן
או שלא לשמן ולשמן
פסולים
כיצד
לשמן ושלא לשמן לשם פסח ולשם שלמים
שלא לשמן ולשמן לשם שלמים ולשם הפסח
שהזבח נפסל בארבעה דברים
בשחיטה ובקבול ובהלוך ובזריקה
רבי שמעון מכשיר בהלוך
שהיה רבי שמעון אומר
אי אפשר שלא בשחיטה ושלא בקבלה
ושלא בזריקה
אבל אפשר שלא בהלוך
שוחט בצד המזבח וזורק

ג1

(ג) הפסח ששחטו בשחריית בארבעה עשר
שלא לשמו
רבי יהושע
מכשיר כאלו נשחט בשלשה עשר
בן בתירא
פוסל כאלו נשחט בין הערבים

ג2

רבי אלעזר אומר
המהלך במקום שהוא צריך להלך
המחשבה פוסלת
ובמקום שאינו צריך להלך
אין המחשבה פוסלת

א1

A (א) כל הזבחים שקבל דמן
 זר אונן טבול יום
 מחסר בגדים מחסר כפורים
 שלא רחוק ידים ורגלים
 ערל טמא יושב
 עומד על גבי כלים על גבי בהמה על רגלי חברו
 פסל
 קבל בשמאל פסל
 רבי שמעון מכשיר
B נשפך על הרצפה ואספו פסול
 נתנו על גבי הכבש שלא כנגד היסוד
 נתן את הנתנין למטן למעלה ואת הנתנין למעלן למטן
 את הנתנים בפנים בחוץ
 ואת הנתנין בחוץ בפנים
 פסול ואין בו כרת

א2

A (ד) כיצד קרב המתיר כמצותו
 שחט בשתיקה
 קבל והלך וזרק חוץ לזמנו
 או ששחט חוץ לזמנו
 קבל והלך וזרק בשתיקה
 או ששחט קבל והלך וזרק חוץ לזמנו
 זה הוא שקרב המתיר כמצותו
B כיצד לא קרב המתיר כמצותו
 שחט חוץ למקומו
 קבל והלך וזרק חוץ לזמנו
 או ששחט חוץ לזמנו
 קבל והלך וזרק חוץ למקומו
 או ששחט קבל והלך וזרק חוץ למקומו
 הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן
 קבל והלך וזרק חוץ לזמנו
 או ששחט חוץ לזמנו
 קבל והלך וזרק שלא לשמן
 או ששחט קבל והלך וזרק שלא לשמן
 זה הוא שלא קרב המתיר כמצותו

ב1

A (ב) השוחט את הזבח
 לזרוק דמו בחוץ או מקצת דמו בחוץ
 להקטיר את אמוריו בחוץ או מקצת אמוריו בחוץ
 לאכול בשרו בחוץ או כזית מבשרו בחוץ
 או לאכול כזית מעור האליה בחוץ
 פסול ואין בו כרת
B לזרוק דמו למחר או מקצת דמו למחר
 להקטיר אמוריו למחר או מקצת אמוריו למחר
 לאכול בשרו למחר או כזית מבשרו למחר
 או כזית מעור האליה למחר
 פגול וחיבין עליו כרת
 (ג) זה הכלל
 כל השוחט והמקבל והמהלך והזורק
 לאכול דבר שדרכו לאכול
 להקטיר דבר שדרכו להקטיר
 חוץ למקומו
 פסול ואין בו כרת
 חוץ לזמנו
 פגול וחיבין עליו כרת
 ובלבד שיקרב המתיר כמצותו

ב2

A (ה) לאכול כזית בחוץ וכזית למחר
 כזית למחר וכזית בחוץ
 כחצי זית בחוץ וכחצי זית למחר
 כחצי זית למחר וכחצי זית בחוץ
 פסול ואין בו כרת
 אמר רבי יהודה
 זה הכלל
 אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום
 פגול וחיבין עליו כרת
 ואם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן
 פסול ואין בו כרת
 וחכמים אומרים
 זה וזה פסול ואין בו כרת
B לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית
 כשר
 שאין אכילה והקטרה מצטרפין

א1

(א) כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה
שהשחיטה כשרה בזרים בנשים ובעבדים ובטמאים
אפלו בקדשי קדשים
ובלבד שלא יהיו טמאים נוגעים בבשר
לפיכך הם פוסלים במחשבה
וכלן שקבלו את הדם
חוץ לזמנו וחוץ למקומו
אם יש דם הנפש
יחזור הכשר ויקבל

א2

(ג) השוחט את הזבח
לאכול דבר שאין דרכו לאכול
ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר
כשר
רבי אליעזר פוסל
לאכול דבר שדרכו לאכול
ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר
פחות מכזית
כשר
לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית
כשר
שאין אכילה והקטרה מצטרפין

א3

(ו) שחטו על מנת להניח
את דמו או את אמוריו למחר
או להוציאן לחוץ
רבי יהודה פוסל
וחכמים מכשירין

ב1

(ב) קבל הכשר ונתן לפסול יחזיר לכשר
קבל בימינו ונתן לשמאלו יחזיר לימינו
קבל בכלי קדש ונתן בכלי חל יחזיר לכלי קדש
נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר
נתנו על גבי הכבש שלא כנגד היסוד
נתן את הנתנין למטה למעלה ואת הנתנים למעלה למטה
את הנתנים בפנים בחוץ ואת הנתנין בחוץ בפנים
אם יש דם הנפש
יחזור הכשר ויקבל

ג2

(ה) השוחט את המקדשין
לאכול שליל או שליא בחוץ
לא פגל
המולק תורין בפנים
לאכול ביציהם בחוץ
לא פגל
חלב המקדשין וביצי תורין
אין חיבין עליהן
משום פגול ונותר וטמא

ב2

(ד) השוחט את הזבח לאכול כזית
מן העור
מן הרטב
מן הקיפה
מן האלל
מן העצמות
מן הגידים
מן הטלפים
מן הקרנים
חוץ לזמנו או חוץ למקומו
כשר
ואין חיבים עליהם
משום פגול ונותר וטמא

ב3

שחטו על מנת לתנו על גבי הכבש שלא כנגד היסוד
לתן את הנתנין למטה למעלה ואת הנתנין למעלה למטה
את הנתנין בפנים בחוץ ואת הנתנין בחוץ בפנים
שיאכלוהו טמאים
שיקריבוהו טמאים
שיאכלוהו ערלים
שיקריבוהו ערלים
לשבר עצמות הפסח ולאכול ממנו נא
לערב דמו בדם פסולין
כשר
שאין המחשבה פוסלת
אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו
והפסח והחטאת שלא לשמן

א1

(א) בית שמאי אומרים
כל הנתנין על מזבח החיצון
שאם נתנן מתנה אחת כפר
ובחטאת שתי מתנות
ובית הלל אומרים אף חטאת שנתנה מתנה אחת כפר
לפיכך אם נתן את הראשונה כתקנה ואת השניה חוץ לזמנה כפר
נתן את הראשונה חוץ לזמנה ואת השניה חוץ למקומה
פגול וחיבין עליו כרת

א2

(ג) אלו דברים
שאינן חייבין עליהם משום פגול
הקמץ והלבונה והקטרת
ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח
ומנחת נסכים
והדם
והנסכים הבאים בפני עצמן
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים אף הבאים עם הבהמה

ב2

A לג שמן שלמצרע
רבי שמעון אומר
אין חיבין עליו משום פגול
ורבי מאיר אומר
חיבין עליו משום פגול שדם האשם מתירו
וכל שיש לו מתירים
בין לאדם בין למזבח
חיבין עליו משום פגול
B (ד) העולה
דמה מתיר את בשרה למזבח ועורה לכהנים
עולת העוף
דמה מתיר את בשרה למזבח
חטאת העוף
דמה מתיר את בשרה לכהנים
פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים
דמן מתיר את אמוריהן לקרב
רבי שמעון אומר
כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים
אין חיבין עליו משום פגול

ב1

(ב) כל הנתנין על מזבח הפנימי
שאם חסר אחת מן המתנות לא כפר
לפיכך אם נתן כלן כתקנן ואחת שלא כתקנה
פסול ואין בו כרת

ג2

(ה) קדשי גוים
אין חיבין עליהם משום פגול נותר וטמא
והשוחטין בחוץ פטור
דברי רבי מאיר
רבי יוסי מחיב

א3

דברים שאין חיבים עליהם משום פגול
חיבין עליהם משום נותר
משום טמא חוץ מן הדם
רבי שמעון אומר
בדבר שדרכו להאכל
אבל כגון העצים והלבונה והקטרת
אין חיבין עליהם משום טמא

ב3

(ו) לשם ששה דברים הזבח נזבח
לשם זבח
לשם זובח
לשם השם
לשם אשים
לשם ריח
לשם ניחוח
והחטאת והאשם לשם חטא
אמר רבי יוסי
אף מי שלא היה בלבו לשם אחד מכל אלו כשר
שהוא תנאי בית דין שאין המחשבה הולכת אלא אחר העובד

א1

(א) איזהו מקומן שלזבחים
קדשי קדשים
שחיתתן בצפון
פר ושעיר שליום הכפורים
שחיתתן בצפון
וקבול דמן בכלי שרת בצפון
ודמן טעון הזיה
על בין הבדים ועל הפרכת ועל מזבח הזהב
מתנה אחת מהן מעכבת
שירי הדם היה שופך
על יסוד מערבי שלמזבח החיצון
אם לא נתן לא עכב

א2

(ד) העולה קדשי קדשים
שחיתתה בצפון
וקבול דמה בכלי שרת בצפון
ודמה טעון שתי מתנות שהן ארבע
וטעונה הפשט ונתוח וכליל לאשים

א3

(ו) התודה ואיל נזיר קדשים קלים
שחיתתן בכל מקום בעזרה
ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע
ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל
ליום ולילה עד חצות
המורם מהם כיוצא בהן
אלא שהמורם נאכל
לכהנים לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם

ב1

(ב) פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים
שחיתתן בצפון
וקבול דמן בכלי שרת בצפון
ודמן טעון הזיה
על הפרכת ועל מזבח הזהב
מתנה אחת מהן מעכבת
שירי הדם היה שופך
על יסוד מערבי שלמזבח החיצון
אם לא נתן לא עכב
אלו ואלו נשרפין בבית הדשן

ב3

(ז) שלמים קדשים קלים
שחיתתן בכל מקום בעזרה
ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע
ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל
לשני ימים ולילה אחד
המורם מהם כיוצא בהן
אלא שהמורם נאכל
לכהנים לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם

ג1

(ג) חטאות הצבור והיחיד
אלו הן חטאות הצבור
שעירי ראשי חדשים ושלמועדות
שחיתתן בצפון
וקבול דמן בכלי שרת בצפון
ודמן טעון ארבע מתנות על ארבע קרנות
כיצד
עלה בכבש ופנה לסובב
ובא לו לקרן דרומית מזרחית
מזרחית צפונית
צפונית מערבית
מערבית דרומית
שירי הדם היה שופך
על יסוד דרומי
ונאכלין לפני מן הקלעים
לזכרי כהנה בכל מאכל
ליום ולילה עד חצות

ג2

(ה) זבחי שלמי צבור ואשמות
אלו הן אשמות
אשם גזלות
אשם מעילות
אשם שפחה חרופה
אשם נזיר
אשם מצרע
אשם תלוי
שחיתתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון
ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע
ונאכלין לפני מן הקלעים
לזכרי כהנה בכל מאכל
ליום ולילה עד חצות

ג3

(ח) הבכור והמעשר והפסח קדשים קלים
שחיתתן בכל מקום בעזרה
ודמן טעון מתנה אחת
ובלבד שיתן כנגד היסוד
שנה באכילתן
הבכור נאכל לכהנים
והמעשר לכל אדם
ונאכלין בכל העיר (לכל אדם) בכל מאכל
לשני ימים ולילה אחד
הפסח אינו נאכל אלא בלילה
ואינו נאכל אלא עד חצות
ואינו נאכל אלא למנויו
ואינו נאכל אלא צלי

1

(א) איזהו מקומן שלזבחים
קדשי קדשים
שחיתתן בצפון

ב2

(ב) פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים
שחיתתן בצפון
וקבול דמן בכלי שרת בצפון
ודמן טעון הזיה
על הפרכת ועל מזבח הזהב
מתנה אחת מהן מעכבת
שירי הדם היה שופך
על יסוד מערבי שלמזבח החיצון
אם לא נתן לא עכב
אלו ואלו נשרפין בבית הדשן

ג3

(ה) זבחי שלמי צבור ואשמות
אלו הן אשמות
אשם גזלות
אשם מעילות
אשם שפחה חרופה
אשם נזיר
אשם מצרע
אשם תלוי
שחיתתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון
ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע
ונאכלין לפני מן הקלעים
לזכרי כהנה בכל מאכל
ליום ולילה עד חצות

ב4

(ז) שלמים קדשים קלים
שחיתתן בכל מקום בעזרה
ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע
ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל
לשני ימים ולילה אחד
המורם מהם כיוצא בהן
אלא שהמורם נאכל
לכהנים לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם

ג5

(ח) הבכור והמעשר והפסח קדשים קלים
שחיתתן בכל מקום בעזרה
ודמן טעון מתנה אחת
ובלבד שיתן כנגד היסוד
שנה באכילתן
הבכור נאכל לכהנים
והמעשר לכל אדם
ונאכלין בכל העיר (לכל אדם) בכל מאכל
לשני ימים ולילה אחד
הפסח אינו נאכל אלא בלילה
ואינו נאכל אלא עד חצות
ואינו נאכל אלא למנויו
ואינו נאכל אלא צלי

א2

פר ושעיר שליום הכפורים
שחיתתן בצפון
וקבול דמן בכלי שרת בצפון
ודמן טעון הזיה
על בין הבדים ועל הפרכת ועל מזבח הזהב
מתנה אחת מהן מעכבת
שירי הדם היה שופך
על יסוד מערבי שלמזבח החיצון
אם לא נתן לא עכב

א3

(ג) חטאות הצבור והיחיד
אלו הן חטאות הצבור
שעירי ראשי חדשים ושלמועדות
שחיתתן בצפון
וקבול דמן בכלי שרת בצפון
ודמן טעון ארבע מתנות על ארבע קרנות
כיצד
עלה בכבש ופנה לסובב
ובא לו לקרן דרומית מזרחית
מזרחית צפונית
צפונית מערבית
מערבית דרומית
שירי הדם היה שופך
על יסוד דרומי
ונאכלין לפני מן הקלעים
לזכרי כהנה בכל מאכל
ליום ולילה עד חצות

א4

(ו) התודה ואיל נזיר קדשים קלים
שחיתתן בכל מקום בעזרה
ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע
ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל
ליום ולילה עד חצות
המורם מהם כיוצא בהן
אלא שהמורם נאכל
לכהנים לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם

א1

A (א) קדשי קדשים ששחטן בראש המזבח
רבי יוסי אומר כאלו נשחטו בצפון
רבי יוסי בר יהודה אומר
מחצי המזבח ולצפון כצפון מחצי המזבח ולדרום כדרום
B המנחות היו נקמצות בכל מקום בעזרה
ונאכלין לפנים מן הקלעים
לזכרי כהנה בכל מאכל ליום ולילה עד חצות

א2

A (ד) חטאת העוף כיצד היתה נעשית
היה מולק את ראשה ממול ערפה ואינו מבדיל
ומזה מדמה על קיר המזבח
שירי הדם היה מתמצה על היסוד
אין למזבח אלא דמה וכלה לכהנים
B (ה) עולת העוף כיצד היתה נעשית
עלה בכבש ופנה לסובב בא לו לקרן דרומית מזרחית
היה מולק את ראשה ממול ערפה ומבדיל
וממזה את דמה על קיר המזבח
נטל את הראש והקיף בית מליקתו למזבח
וספגו במלח וזרקו על גבי האשים
בא לו לגוף והסיר את המראה ואת הנוצה ואת בני מעים היוצאים עמה
והשליכן לבית הדשן
שסע ולא הבדיל ואם הבדיל כשר
וספגו במלח וזרקו על גבי האשים

א3

A כיצד קרב המתיר כמצותו
מלק בשתיקה ומצה הדם חוץ לזמנו
או שמלק חוץ לזמנו ומצה הדם בשתיקה
או שמלק ומצה הדם חוץ לזמנו
זה הוא שקרב המתיר כמצותו
B כיצד לא קרב המתיר כמצותו
מלק חוץ למקומו ומצה הדם חוץ לזמנו
או שמלק חוץ לזמנו ומצה הדם חוץ למקומו
או שמלק ומצה הדם חוץ למקומו
חטאת העוף שמלקה שלא לשמה ומצה דמה חוץ לזמנה
או שמלקה חוץ לזמנה ומצה דמה שלא לשמה
או שמלקה ומצה דמה שלא לשמה
זה הוא שלא קרב המתיר כמצותו

א3

A כיצד קרב המתיר כמצותו
מלק בשתיקה ומצה הדם חוץ לזמנו
או שמלק חוץ לזמנו ומצה הדם בשתיקה
או שמלק ומצה הדם חוץ לזמנו
זה הוא שקרב המתיר כמצותו
B כיצד לא קרב המתיר כמצותו
מלק חוץ למקומו ומצה הדם חוץ לזמנו
או שמלק חוץ לזמנו ומצה הדם חוץ למקומו
או שמלק ומצה הדם חוץ למקומו
חטאת העוף שמלקה שלא לשמה ומצה דמה חוץ לזמנה
או שמלקה חוץ לזמנה ומצה דמה שלא לשמה
או שמלקה ומצה דמה שלא לשמה
זה הוא שלא קרב המתיר כמצותו

ב2

A (ב) חטאת העוף היתה נעשית על קרן דרומית מערבית
בכל מקום היתה כשרה אלא זה היה מקומה
ושלשה דברים היתה אותה הקרן משמשת מלמטן ושלשה מלמעלן
מלמטן חטאת העוף וההגשות ושירי הדם
מלמעלן נסוך המים והיין ועולת העוף כשהיא רבה במזרח
B (ג) כל העולים למזבח
עולין דרך ימין ומקיפין ויורדין דרך שמאל
חוץ מן העולה לשלשה דברים אלו שהיו עולים וחוזרים לעקב

ב2

A (ו) לא הסיר לא את המראה
ולא את הנוצה ולא את בני מעים היוצאין עמה
ולא ספגו במלח
כל ששנה בה מאחר שמצה את דמה כשרה
הבדיל בחטאת ולא הבדיל בעולה פסל
מצה דם הראש ולא מצה דם הגוף פסולה
מצה דם הגוף ולא מצה דם הראש כשרה
B (ז) חטאת העוף שמלקה שלא לשמה
מצה דמה שלא לשמה או לשמה ושלא לשמה
או שלא לשמה ולשמה
פסולה
עולת העוף כשרה ובלבד שלא עלתה לבעלים
אחד חטאת העוף ואחד עולת העוף שמלקן ושמצה דמן
לאכול דבר שדרכו לאכול להקטיר דבר שדרכו להקטיר
חוץ למקומו פסול ואין בו כרת
חוץ לזמנו פגול וחיבין עליו כרת ובלבד שיקרב המתיר כמצותו

ב3

עולת העוף כשרה ובלבד שלא עלתה לבעלים
אחד חטאת העוף ואחד עולת העוף שמלקן ושמצה דמן
לאכול דבר שדרכו לאכול להקטיר דבר שדרכו להקטיר
חוץ למקומו פסול ואין בו כרת
חוץ לזמנו פגול וחיבין עליו כרת ובלבד שיקרב המתיר כמצותו

ב3

A לאכול כזית בחוץ וכזית למחר כזית למחר וכזית בחוץ
כחצי זית בחוץ וכחצי זית למחר כחצי זית למחר וכחצי זית בחוץ
פסול ואין בו כרת
אמר רבי יהודה זה הכלל
אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום פגול וחיבין עליו כרת
ואם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן פסול ואין בו כרת
וחכמים אומרים זה וזה פסול ואין בו כרת
B לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר
שאין אכילה והקטרה מצטרפין

א1

(א) חטאת העוף שעשאה למטה
כמעשה חטאת לשם חטאת
כשרה
כמעשה חטאת לשם עולה
כמעשה עולה לשם חטאת
כמעשה עולה לשם עולה
פסולה

עשאה למעלה כמעשה כלם
פסולה

(ב) עולת העוף שעשאה למעלה
כמעשה עולה לשם עולה
כשרה

כמעשה עולה לשם חטאת
כשרה

ובלבד שלא עלתה לבעלים
כמעשה חטאת לשם עולה
כמעשה חטאת לשם חטאת
פסולה

עשאה למטה כמעשה כלן
פסולה

(ג) וכלן אינן מטמאות בבית הבליעה ומועלין בהן
חוץ מחטאת העוף
שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת

א2

(ה) מלק בשמאלו או בלילה
שחט חלין בפנים וקדשים בחוץ
אינן מטמאין בבית הבליעה
מלק בסכין

מלק חלין בפנים וקדשים בחוץ
תורין שלא הגיע זמנן
ובני יונה שעבר זמנן

שיבש גפה

ושנסמית עינה

ושנקטעה רגלה

מטמא בבית הבליעה

זה הכלל

כל שהיה פסולה בקדש

אינה מטמא בבית הבליעה

לא היה פסולה בקדש

מטמא בבית הבליעה

וכל הפסולים שמלקו

מליקתן פסולה

ואינן מטמאות בבית הבליעה

ב1

(ד) עולת העוף שעשאה למטה

כמעשה חטאת לשם חטאת

רבי אליעזר אומר מועלין בה

רבי יהושע אומר אין מועלין בה

אמר רבי אליעזר

מה אם חטאת שאין מועלין בה לשמה

כששנה את שמה מועלין בה

עולה שמועלין בה לשמה

כששנה את שמה אינו דין שימעלו בה

אמר לו רבי יהושע לא

אם אמרת בחטאת ששנה את שמה לשם עולה

שכן שנה את שמה לדבר שיש בו מעילה

תאמר בעולה ששנה את שמה לשם חטאת

שכן שנה את שמה לדבר שאין בו מעילה

אמר לו רבי אליעזר

והרי קדשי קדשים

ששחטן בדרום ושחטן לשם קדשים קלים יוכיחו

שכן שנה את שמן לדבר שאין בו מעילה ומועלין בהן

אף אתה על תתמה על העולה

שאף על פי ששנה את שמה לדבר שאין בו מעילה שימעלו בה

אמר לו רבי יהושע לא

אם אמרת בקדשי קדשים ששחטן בדרום

ושחטן לשם קדשים קלים

שכן שנה את שמן בדבר שיש בו אסור והתר

תאמר בעולה ששנה את שמה בדבר שכלו התר

ב2

(ו) מלק ונמצא טרפה

רבי מאיר אומר

אינה מטמאה בבית הבליעה

רבי יהודה אומר

מטמאה בבית הבליעה

אמר רבי מאיר

מה אם נבלת בהמה שהיא מטמאה במגע ובמשא

שחיטתה מטהרת את טרפתה מטמאה

נבלת העוף שאינה מטמאה במגע ובמשא

אינו דין שתהא שחיטתה מטהרת את טרפתה מטמאה

מה מצינו בשחיטתה שהיא מכשרתה באכילה

ומטהרת את טרפתה מטמאה

אף מליקתה שהיא מכשרתה באכילה

תטהר את טרפתה מטמאה

רבי יוסי אומר

דיה כנבלת בהמה

שחיטתה מטהרתה אבל לא מליקתה

א1

A (א) כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות או בשור הנסקל אפלו אחד ברבוא ימותו כלם **B** נתערבו בשור שנעבדה בו עברה או שהמית את האדם על פי עד אחד או על פי הבעלים ברובע ובנרבע ובמקצה ובנעבד ובאתנן ובמחיר ובכלאים ובטרפה וביוצא דפן ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי היפה שבהן מאותו המין **C** נתערבו בחלין תמימים ימכרו החלין לצריכי אותו המין

א2

(ד) אברי חטאת שנתערבו באברי עולה רבי אליעזר אומר יתן למעלן ורואה אני את בשר החטאת מלמעלן כאלו הוא עצים וחכמים אומרים תעבר צורתן ויצאו לבית השרפה

א3

A (ו) דם שנתערב במים אם יש בו מראה דם כשר נתערב ביין רואין אותו כאלו הוא מים נתערב בדם בהמה או בדם החיה רואין אותו כאלו הוא מים רבי יהודה אומר אין דם מבטל דם **B** (ז) נתערב בדם פסולין ישפך לאמה בדם תמצית ישפך לאמה רבי אליעזר מכשיר אם לא נמלך ונתן כשר **C** (ח) דם תמימים בדם בעלי מומים ישפך לאמה כוס בכוסות רבי אליעזר אומר קרב כוס אחד יקרבו כל הכוסות וחכמים אומרים אפלו קרבו כלם חוץ מאחד מהן ישפך לאמה

ב1

A (ב) קדשים בקדשים מין במינו זה יקרב לשם מי שהוא וזה יקרב לשם מי שהוא **B** קדשים בקדשים מין בשאינו מינו ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה ובדמי היפה שבהן ממין זה ויפסיד המותר מביתו **C** נתערבו בבכור ובמעשר ירעו עד שיסתאבו ויאכלו כבכור וכמעשר

ב2

(ה) אברין באברי בעלי מומין רבי אליעזר אומר אם קרב ראש אחד מהן יקרבו כל הראשין כרעו שלאחד מהן יקרבו כל הכרעים וחכמים אומרים אפלו קרבו כלם חוץ מאחד מהן יצא לבית השרפה

ג1

A (יב) חטאת שקבל דמה בשני כוסות יצא אחד מהן לחוץ הפנימי כשר נכנס אחד מהן לפנים רבי יוסי הגלילי מכשיר בחיצון וחכמים פוסלין אמר רבי יוסי הגלילי מה אם במקום שהמחשבה פוסלת בחוץ לא עשה את המשאר כיוצא מקום שאין המחשבה פוסלת בפנים אינו דין שלא נעשה את המשאר כנכנס **B** נכנס לכפר אף על פי שלא כפר פסול דברי רבי אליעזר רבי שמעון אומר עד שיכפר רבי יהודה אומר אם הכניס שוגג כשר **C** כל הדמים הפסולין שנתנו על גבי המזבח לא הרצה הציץ אלא על הטמא שהציץ מרצה על הטמא ואינו מרצה על הירצא

ג3

A (ט) הנתנין למטה שנתערבו בנתנין למעלה רבי אליעזר אומר יתן למעלה ורואה אני את התחתונים למעלה כאלו הן מים ויחזר ויתן למטה וחכמים אומרים ישפכו לאמה ואם לא נמלך ונתן כשר **B** (י) הנתנין מתנה אחת שנתערבו בנתנין במתנה אחת ינתנו מתנה אחת מתן ארבע במתן ארבע ינתנו במתן ארבע מתן ארבע במתנה אחת רבי אליעזר אומר ינתנו במתן ארבע רבי יהושע אומר ינתנו במתנה אחת אמר לו רבי אליעזר והרי הוא עובר על בל תגרע אמר לו רבי יהושע והרי הוא עובר על בל תוסף אמר לו רבי אליעזר לא נאמר בל תוסף אלא כשהוא בעצמו אמר לו רבי יהושע לא נאמר בל תגרע אלא כשהוא בעצמו ועוד אמר רבי יהושע כשנתת עברת על בל תוסף ועשית מעשה בידך וכשלא נתת עברת על בל תגרע ולא עשית מעשה בידך **C** (יא) הנתנין בפנים שנתערבו עם הנתנין בחוץ ישפכו לאמה נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים כשר בפנים וחזר ונתן בחוץ רבי עקיבא פוסל וחכמים מכשירים שהיה רבי עקיבא אומר כל הדמים שנכנסו לכפר בהיכל פסולין וחכמים אומרים חטאת בלבד רבי אליעזר אומר אף האשם שנאמר כחטאת כאשם

א1

A (א) המזבח מקדש את הראוי לו
 רבי יהושע אומר
 כל הראוי לאשים אם עלה לא ירד
 שנאמר היא העלה על מוקדה על המזבח
 מה העולה שהיא ראוי לאשים
 אם עלתה לא תרד
 אף כל דבר שהוא ראוי לאשים
 אם עלה לא ירד
B רבן גמליאל אומר
 כל הראוי למזבח אם עלה לא ירד
 שנאמר היא העלה על מוקדה על המזבח
 מה העולה שהיא ראוי למזבח
 אם עלתה לא תרד
 אף כל דבר שהוא ראוי למזבח
 אם עלה לא ירד
 אין בין דברי רבן גמליאל לדברי רבי יהושע
 אלא הדרם והנסכים
 שרבן גמליאל אומר לא ירדו
 ורבי יהושע אומר ירדו
C רבי שמעון אומר
 הזבח כשר והנסכים פסולים
 הנסכים כשרין והזבח פסול
 אפלו זה וזה פסול
 הזבח לא ירד
 והנסכים ירדו

א2

(ז) כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו
 כך הכבש מקדש

ב1

A (ב) ואלו אם עלו לא ירדו
 הלן והטמא והיוצא
 ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו
 ושקבלו פסולים וזרקו את דמו
 רבי יהודה אומר שנשחטה בלילה
 שנשפך את דמה
 ושיצא דמה חוץ לקלעים
 אם עלתה תרד
 רבי שמעון אומר לא תרד
 שהיה רבי שמעון אומר
 כל שפסולו בקדש הקדש מקבלו
 לא היה פסולו בקדש אין הקדש מקבלו
B (ג) אלו לא היה פסולן בקדש
 הרובע והנרבע והמקצה והנעבד
 והאתנן והמחיר והכלאים והטרפה
 והיוצא דפן ובעלי מומין
 רבי עקיבא מכשיר בבעלי מומין
 רבי חנניה סגן הכהנים אומר
 דוחה היה אבא
 את בעלי מומין מעל גבי המזבח
 (ד) כשם שאם עלו לא ירדו
 כך אם ירדו לא יעלו
C וכלן שעלו חיים לראש המזבח ירדו
 עולה שעלתה חיה לראש המזבח תרד
 שחטה בראש המזבח
 יפשיט וינתח במקומה

ב2

כשם שהמזבח והכבש מקדשין את הראוי להן
 כך הכלים מקדשים
 כלי הלח מקדשין את הלח
 ומדות היבש מקדשות את היבש
 אין כלי הלח מקדשין את היבש
 ולא מדות היבש מקדשות את הלח

ג1

A (ה) ואלו אם עלו ירדו
 בשר קדשי קדשים ובשר קדשים קלים
 ומותר העמר ושתי הלחם ולחם הפנים
 ושירי מנחות והקטרת
B הצמר שבראשי כבשים
 והשער שבזקן תישים
 והעצמות והגידים והקרנים
 והטלפים
 בזמן שהן מחברים יעלו
 שנאמר והקטיר הכהן את הכל המזבחה
 פרשו לא יעלו
 שנאמר ועשית עלתין הבשר והדרם
C (ו) וכלם שפקעו מעל גבי המזבח
 לא יחזיר
 וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח
 אברים שפקעו מעל גבי המזבח
 קדם לחצות
 יחזיר ומועלין בהן
 לאחר חצות
 לא יחזיר ואין מועלין בהן

ג2

כלי הקדש שנקבו
 אם עושים הם מעין מלאכתן
 שהיו עושין והם שלמים
 מקדשין
 ואם לאו אין מקדשים
 וכלן אין מקדשים אלא בקדש

א1

(א) כל התדיר מחברו קודם את חברו
התמידים קודמין למוספין
מוספי שבת קודמין למוספי ראש חדש
מוספי ראש חדש קודמין למוספי ראש השנה
שנאמר מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד תעשו את אלה

ב1

(ב) וכל המקדש מחברו קודם את חברו
דם חטאת קודם לדם עולה מפני שהוא מרצה
אברי עולה קודמין לאמורי חטאת מפני שהן כליל לאשים
חטאת קודמת לאשם מפני שדמה נתן על ארבע קרנות ועל היסוד
אשם קודם לתודה ולאיל נזיר מפני שהוא קדשי קדשים
התודה ואיל נזיר קודמין לשלמים
מפני שהן נאכלין ליום אחד וטעונים לחם
שלמים קודמין לבכור
מפני שהם טעונים מתן ארבע וסמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק
(ג) הבכור קודם למעשר מפני שקדשתו מרחם ונאכל לכהנים
המעשר קודם לעופות מפני שהוא זבח
ויש בו קדשי קדשים דמו ואמוריו
(ד) העופות קודמין למנחות מפני שהן מיני דמים
מנחת חוטא קודמת למנחת נדבה מפני שהיא באה על חטא
חטאת העוף קודמת לעולת העוף וכן בהקדשה

ב2

כל האשמות שבתורה
באים בני שתיים ובאין בכסף שקלים חוץ מאשם נזיר ואשם מצרע
שהן באין בני שנתן ואינן באין בכסף שקלים

ב3

(ז) ובכלם הכהנים רשאים לשנות באכילתן
לאכלן צלויים שלוקים ומבשלים
ולתת לתוכן תבלי חלין ותבלי תרומה
דברי רבי שמעון
רבי מאיר אומר
לא יתן לתוכן תבלי תרומה שלא יביא את התרומה לידי פסול

ב4

אם ראית שמן שהוא נתון על גבי האשים
אין אתה צריך לשאול מה הוא
אלא מותר רקיקי מנחות כהנים ומנחת כהן המשיח
שאינ מתנדבים שמן
רבי טרפון אומר מתנדבים שמן

א2

(ה) כל החטאות שבתורה
קודמות לאשמות חוץ מאשם מצרע
מפני שהוא בא על ידי הכשר

א3

(ו) כשם שהן קודמים בהקרבתן כך הן קודמין באכילתן
שלמים שלאמש ושלמים שלהיום שלאמש קודמין
שלמים שלאמש וחטאת ואשם שלהיום שלאמש קודמין
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
החטאת קודמת מפני שהיא קדשי קדשים

א4

(ח) אמר רבי שמעון אם ראית שמן שהוא מתחלק בעזרה
אין אתה צריך לשאול מה הוא
אלא מותר רקיקי מנחות ישראל ולג שמן שלמצרע

א1

(א) דם חטאת שנתז על בגד הרי זה טעון כבוס
אף על פי שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות
שנאמר במקום קדש תאכל
אחד הנאכלת ואחד הפנימית טעונות כבוס
שנאמר תורת החטאת
תורה אחת לכל החטאות

א2

(ג) נתז מן הצואר על הבגד אינו טעון כבוס
מן הקרן ומן היסוד אינו טעון כבוס
נשפך על הרצפה ואספו אינו טעון כבוס
אין טעון כבוס אלא הדם שנתקבל בכלי וראוי להזיה

א3

(ד) אחד הבגד ואחד השק ואחד העור טעונין כבוס במקום קדוש
ושבירת כלי חרס במקום קדוש
ומריקה ושטיפה בכלי נחשת במקום קדוש
זה חמר בחטאת מקדשי קדשים

א4

(ז) אחד שבשל בו ואחד שערה לתוכו רותח
אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלים
טעונין מריקה ושטיפה
רבי שמעון אומר קדשים קלים אינן טעונין מריקה ושטיפה
רבי טרפון אומר אם בשל בו מתחלת הרגל יבשל בו את כל הרגל
וחכמים אומרים עד זמן אכילה מריקה ושטיפה

א5

(ח) בשל בו קדשים וחליין או קדשי קדשים וקדשים קלים
אם יש בהן בנותן טעם
הרי הקלים נאכלין כחמורין ואינן טעונין מריקה ושטיפה
ואינם פוסלין במגע

ב1

(ב) חטאת פסולה אין דמה טעון כבוס
בין שהיה לה שעת הכשר בין שלא היה לה שעת הכשר
איזו היא שהיה לה שעת הכשר
שלנה שנטמאה ושיצאה
ואיזו היא שלא היה לה שעת הכשר
שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה ושקבלו פסולין וורקו את דמה

ב2

נתז על העור עד שלא הפשט אינו טעון כבוס
משהפשט טעון כבוס דברי רבי יהודה
רבי אלעזר אומר אף משהפשט אינו טעון כבוס
אינו טעון כבוס אלא מקום הדם
ודבר שהוא ראוי לקבל טמאה וראוי לכבוס

ב3

(ה) בגד שיצא חוץ לקלעים נכנס ומכבסו במקום קדוש
נטמא חוץ לקלעים קורעו ונכנס ומכבסו במקום קדוש
כלי חרס שיצא חוץ לקלעים נכנס ושוברו במקום קדוש
נטמא חוץ לקלעים נוקבו ונכנס ושוברו במקום קדוש
(ו) כלי נחשת שיצא חוץ לקלעים
נכנס ומורקו ושוטפו במקום קדוש
נטמא חוץ לקלעים פוחתו ונכנס ומורקו ושוטפו במקום קדוש

ב4

מריקה כמריקת הכוס
ושטיפה כשטיפת הכוס
מריקה בחמין
ושטיפה בצונין
והשפוד והאסכלה מגעילין בחמין

ב5

רקיק שנגע ברקיק וחתיכה בחתיכה
לא כל הרקיק ולא כל החתיכות אסורין
אינו אסור אלא מקום שבלע

א1

(א) טבול יום ומחסר כפורים אינן חולקים בקדשים לאכול לערב
אונן נוגע ואינו מקריב ואינו חולק לאכול לערב
בעלי מומין בין בעלי מומין קבועין בין בעלי מומין עוברין
חולקין ואוכלין אבל לא מקריבין

א2

A (ב) כל שלא זכה המזבח בבשרה לא זכו הכהנים בעורה
שנאמר עלת איש עולה שעלתה לאיש
עולה שנשחטה שלא לשמה
אף על פי שלא עלתה לבעלים עורה לכהנים
אחד עולת האיש ואחד עולת האשה
עורתייהן לכהנים
B (ג) עורות קדשים קלים לבעלים
ועורות קדשי קדשים לכהנים
קל וחמר
מה אם עולה שלא זכו בבשרה זכו בעורה
קדשי קדשים שזכו בבשרן אינו דין שיזכו בעורן
אין מזבח יוכיח שאין לו עור מכל מקום

א3

(ה) פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים
בזמן שהן נשרפין כמצותן
נשרפים בבית הדשן ומטמאין בגדים
ואם אינן נשרפין כמצותן
נשרפין בבית הבירה ואינם מטמאין בגדים

ב1

וכל שאינו ראוי לעבודה אינו חולק בבשר
וכל שאין לו בשר אין לו בעורות
אפלו טמא בשעת זריקת דמים וטהור בשעת הקטר חלבים
אינו חולק בבשר
שנאמר המקריב את דם השלמים ואת החלב מבני אהרן
לו תהיה שוק הימין למנה

ב2

A (ד) כל הקדשים שארע בהם פסול קדם להפשטן
אין עורותיהם לכהנים
לאחר הפשטן
עורותיהן לכהנים
B אמר רבי חנניה סגן הכהנים
מימי לא ראיתי עור יוצא לבית השרפה
אמר רבי עקיבא
מדבריו למדנו
שהמפשיט את הבכור ונמצא טרפה שיאותו הכהנים בעורו
וחכמים אומרים
אין לא ראינו ראייה אלא יוצא לבית השרפה

ב3

(ו) היו סובלין אותם במוטות
יצאו הראשונים חוץ לחומת העזרה והאחרונים לא יצאו
הראשונים מטמאין בגדים
והאחרונים אינן מטמאין עד שיצאו
יצאו אלו ואלו
אלו ואלו מטמאין בגדים
רבי שמעון אומר
אלו ואלו אינן מטמאין בגדים עד שיצת האור ברכן
נתך הבשר אין השורף מטמא בגדים

א1

A (א) השוחט והמעלה בחוץ
 חייב על השחיטה וחיוב על העליה
 רבי יוסי הגלילי אומר
 שחט בפנים והעלה בחוץ חייב
 שחט בחוץ והעלה בחוץ פטור
 שלא העלה בחוץ אלא דבר פסול
 אמרו לו אף השוחט בפנים ומעלה בחוץ
 כיון שהוציאו פסלו
B (ב) טמא שאכל
 בין קדש טמא ובין קדש טהור חייב
 רבי יוסי הגלילי אומר
 טמא שאכל טהור חייב וטמא שאכל טמא פטור
 שלא אכל דבר טמא
 אמרו לו אף טמא שאכל טהור
 כיון שנגע בו טמאהו
 וטהור שאכל טמא פטור
 שאינו חייב אלא על טמאת הגוף

א2

A המעלה כזית מן העולה ומן האמורין בחוץ חייב
B הקמץ והלבונה והקטרת
 ומנחת כהנים ומנחת כהן המשיח ומנחת נסכין
 שהקריב מאחד מהן כזית בחוץ חייב
 רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את כלו
 וכלם שהקריבן בפנים ושירי בהן כזית והקריבן בחוץ חייב
 וכלם שחסרו כל שהן והקריבן בחוץ פטור

א3

A (ו) הקמץ והלבונה שהקריב את אחד מהן בחוץ חייב
 רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את השני
 אחד בפנים ואחד בחוץ חייב
B שני בזכי לבונה שהקריב את אחד מהן בחוץ חייב
 רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את השני
 אחד בפנים ואחד בחוץ חייב

א4

(ז) המולק את העוף בפנים והעלה בחוץ חייב
 מלק בחוץ והעלה בחוץ פטור

א5

רבי שמעון אומר
 כל שחיבין עליו בחוץ
 חיבין על כיוצא בו בפנים שהעלהו בחוץ
 חוץ מן השוחט בפנים ומעלה בחוץ

ב1

(ג) חמר בשחיטה מבעליה
 ובעליה מבשחיטה
 חמר בשחיטה
 שהשוחט להדיוט חייב
 והמעלה להדיוט פטור
 חמר בעליה
 שנים שאחזו בסכין ושחטו פטורים
 אחזו באבר והעלוהו חיבין
 העלה וחזר והעלה וחזר והעלה
 חייב על כל עליה ועליה דברי רבי שמעון
 רבי יוסי אומר אינו חייב אלא אחת
 ואינו חייב עד שיעלה לראש המזבח
 רבי שמעון אומר
 אפלו העלה על הסלע או על האבן חייב

ב2

A (ה) המקריב קדשים ואמוריהם בחוץ חייב
B מנחה שלא נקמצה והקריבה בחוץ פטור
 קמצה וחזר קמצה לתוכה והקריבה בחוץ חייב

ב3

A הזורק מקצת דמים בחוץ חייב
 רבי אלעזר אומר אף המנסך מי חג בחג בחוץ חייב
B רבי נחמיה אומר שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב

ב4

נמצא דרך הכשרו מבפנים פטורו בחוץ
 דרך הכשרו בחוץ פטורו בפנים

ג1

A קבל דמה בשני כוסות
 נתן שניהם בפנים פטור שניהם בחוץ חייב
 אחד בפנים ואחד בחוץ פטור
 אחד בחוץ ואחד בפנים
 חייב על החיצון והפנימי מכפר
B למה הדבר דומה
 למפריש חטאתו ואבדה
 והפריש אחרת תחתיה
 ואחר כך נמצאת הראשונה
 והרי שתיהן עומדות
 שחט שתיהן בפנים פטור שחט שתיהן בחוץ חייב
 אחת בפנים ואחת בחוץ פטור
 אחת בחוץ ואחת בפנים
 חייב על החיצונה והפנימית מכפרת
 כשם שדמה פוטר את בשרה כך הוא פוטר את
 בשר חברתה

ג5

(ח) החטאת שקבל דמה בכוס אחד
 נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים
 בפנים וחזר ונתן בחוץ
 חייב
 שכלו ראוי לבא בפנים

א1

A (א) פרת חטאת ששרפה חוץ מגתה וכן שעיר המשתלח שהקריבו בחוץ פטור שנאמר ואל פתח אהל מועד לא הביאו כל שאינו ראוי לבא אל פתח אהל מועד אין חיבין עליו **B** (ב) הרובע והנרבע והמקצה והנעבד והאתנן והמחיר והכלאים והטרפה ויוצא דפן שהקריבין בחוץ פטור שנאמר לפני משכן ה' כל שאינו ראוי לפני משכן ה' אין חיבין עליו

א2

A (ד) עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מתרות ועבודה בבכורות משהוקם המשכן נאסרו הבמות ועבודה בכהנים קדשי קדשים נאכלים לפני מן הקלעים קדשים קלים בכל מחנה ישראל **B** (ה) באו לגלגל התרו הבמות קדשי קדשים נאכלים לפני מן הקלעים קדשים קלים בכל מקום **C** (ו) באו לשילה נאסרו הבמות לא היה שם תקרה אלא בית שלאבנים מלמטן ויריעות מלמעלן והיא היתה מנוחה קדשי קדשים נאכלים לפני מן הקלעים קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה **D** (ז) באו לנוב ולגבעון התרו הבמות קדשי קדשים נאכלים לפני מן הקלעים קדשים קלים בכל ערי ישראל **E** (ח) באו לירושלם נאסרו הבמות ולא היה להם עוד התר והיא היתה נחלה קדשי קדשים נאכלים לפני מן הקלעים קדשים קלים ומעשר שני לפני מן החומה

ב1

A בעלי מומין בין בעלי מומין קבועים בין בעלי מומין עוברים שהקריבין בחוץ פטור רבי שמעון אומר בעלי מומין קבועין פטור ובעלי מומין עוברים עוברין בלא תעשה **B** תורים שלא הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנן שהקריבין בחוץ פטור רבי שמעון אומר בני יונה שעבר זמנן פטור ותורים שלא הגיע זמנן בלא תעשה **C** אותו ואת בנו ומחסר זמן פטור רבי שמעון אומר הרי זה בלא תעשה שהיה רבי שמעון אומר כל שהוא ראוי לבא לאחר זמן הרי זה בלא תעשה ואין בו כרת וחכמים אומרים כל שאין בו כרת אין בו בלא תעשה

ב2

A (ט) כל הקדשים שהקדישן בשעת אסור במות והקריבן בשעת אסור במות בחוץ הרי אלו בעשה ולא תעשה וחייבין עליהן כרת **B** הקדישן בשעת התר במות והקריבן בשעת אסור במות הרי אלו בעשה ולא תעשה ואין חיבין עליהן כרת **C** הקדישן בשעת אסור במות והקריבן בשעת התר במות הרי אלו בעשה ואין בהם בלא תעשה

ג1

A (ג) מחסר זמן בין בגופו בין בבעליו איזה הוא מחסר זמן בבעליו הזב והזבה והיולדת והמצרע שהקריבו חטאתם ואשמתם בחוץ פטורין עולותיהן ושלמיהן בחוץ חיבין **B** המעלה מבשר חטאת מבשר אשם מבשר קדשי קדשים מבשר קדשים קלים ומותר העמר ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות היוצק הבולל הפותת המולח המניף המגיש המסדר את השלחן והמטיב את הנרות והקומץ והמקבל דמים בחוץ פטור אין חיבין עליו לא משום זרות ולא משום טמאה ולא משום מחסר בגדים ולא משום רחוק ידיים ורגלים

ג2

A (י) אלו קדשים קרבים במשכן קדשים שהקדשו למשכן קרבנות הצבור קריבין במשכן וקרבנות היחיד בבמה קרבנות היחיד שהקדשו למשכן יקרבו במשכן ואם הקריבן בבמה פטור **B** מה בין במת יחיד לבמת צבור סמיכה ושחיטת צפון ומתן סביב ותנופה והגשה רבי יהודה אומר אין מנחה בבמה וכהן ובגדי שרת וכלי שרת וריח ניחוח ומחצה בדמים ורחוק ידיים ורגלים אבל הזמן והנותר והטמא שוים בזה ובזה

א1

(א) כל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשרות
אלא שלא עלו לבעלים משום חובה
חוץ ממנחת חוטא ומנחת קנאות

א2

קמץ ועלה בידו
צרוור או גרגיר מלח או קרט שללבונה
פסל מפני שאמרו
הקמץ היתר והחסר פסול

א3

A הקומץ את המנחה לאכול שיריה בחוץ
או כזית משיריה בחוץ
להקטיר קמצה בחוץ
או כזית מקמצה בחוץ
או להקטיר לבונתה בחוץ
פסול ואין בו כרת
B לאכול שיריה למחר
או כזית משיריה למחר
להקטיר קמצה למחר
או כזית מקמצה למחר
או להקטיר לבונתה למחר
פגול וחיבין עליו כרת
זה הכלל
כל הקומץ והנותן בכלי והמהלך והמקטיר
לאכול דבר שדרכו לאכול
ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר
חוץ למקומו פסול ואין בו כרת
חוץ לזמנו פגול וחיבין עליו כרת
ובלבד שיקרב המתיר כמצותו

ב1

מנחת חוטא ומנחת קנאות
שקמצן שלא לשמן
נתן בכלי והלך והקטיר שלא לשמן
או לשמן ושלא לשמן או שלא לשמן ולשמן
פסולות
כיצד לשמן ושלא לשמן
לשם מנחת חוטא ולשם מנחת נדבה
או שלא לשמן ולשמן
לשם מנחת נדבה ולשם מנחת חוטא

ב2

איזה הוא היתר
שקמצו מברץ
וחסר
שקמצו בראשי אצבעותיו
כיצד הוא עושה
פושט את אצבעותיו על פס ידו

ב3

A כיצד קרב המתיר כמצותו
קמץ בשתיקה ונתן בכלי והלך והקטיר
חוץ לזמנו
או שקמץ חוץ לזמנו
ונתן בכלי והלך והקטיר בשתיקה
או שקמץ ונתן בכלי והלך והקטיר
חוץ לזמנו
זה הוא שקרב המתיר כמצותו
B (ד) כיצד לא קרב המתיר כמצותו
קמץ חוץ למקומו ונתן בכלי והלך והקטיר
חוץ לזמנו
או שקמץ חוץ לזמנו
ונתן בכלי והלך והקטיר חוץ למקומו
או שקמץ ונתן בכלי והלך והקטיר
חוץ למקומו
מנחת חוטא ומנחת קנאות
שקמצן שלא לשמן
ונתן בכלי והלך והקטיר חוץ לזמנו
או שקמץ חוץ לזמנו
ונתן בכלי והלך והקטיר שלא לשמן
או שקמץ ונתן בכלי והלך והקטיר
שלא לשמן

ג1

(ב) אחת מנחת חוטא ואחת כל המנחות
שקמצן זר אונן טבול יום
מחסר בגדים מחסר כפורים
שלא רחוק ידים ורגלים ערל טמא יושב
עומד על גבי כלים
על גבי בהמה על גבי רגלי חברו
פסל
קמץ בשמאל פסל
בן בתירא אומר יחזור ויחזור ויקמץ בימין
ג2
(ג) רבה שמנה וחסר שמנה חסר לבונתה
פסולה

ג3

A לאכול כזית בחוץ וכזית למחר
כזית למחר וכזית בחוץ
כחצי זית בחוץ וכחצי זית למחר
כחצי זית למחר וכחצי זית בחוץ
פסול ואין בו כרת
אמר רבי יהודה זה הכלל
אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום
פגול וחיבין עליו כרת
ואם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן
פסול ואין בו כרת
וחכמים אומרים
זה וזה פסול ואין בו כרת
B לאכול כחצי זית
ולהקטיר כחצי זית
כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין

א1

(א) הקומץ את המנחה לאכול שיריה
או להקטיר קמצה למחר
מודה רבי יוסי בזה
שהוא פגול וחיבין עליו כרת
להקטיר לבונה למחר
רבי יוסי אומר
פסול ואין בו כרת
וחכמים אומרים
פגול וחיבין עליו כרת
אמרו לו
מה שנת זו מן הזבח
אמר להם

שהזבח דמו ובשרו ואמוריו אחד
ולבונה אינה מן המנחה

א2

(ג) התודה מפגלת את הלחם
והלחם אינו מפגל את התודה
כיצד
השוחט את התודה לאכול ממנה למחר
היא והלחם מפגלין
לאכול מן הלחם למחר
הלחם מפגל והתודה אינה מפגלת

א3

(ה) פגל בקמץ ולא בלבונה
בלבונה ולא בקמץ
רבי מאיר אומר
פגול וחיבים עליו כרת
וחכמים אומרים
אין בו כרת עד שיפגל את כל המתיר
מודים חכמים לרבי מאיר
במנחת חוטא ובמנחת קנאות
שאם פגל בקמץ שהוא פגול
וחיבין עליו כרת שהקמץ הוא המתיר

ב1

(ב) שחט שני כבשים
לאכול אחת מן החלות למחר
הקטיר שני בזכין
לאכול אחד מן הסדרים למחר
רבי יוסי אומר
אותה החלה ואותו הסדר שחשב עליו
פגול וחיבין עליו כרת
והשני פסול ואין בו כרת
וחכמים אומרים
זה וזה פגול וחיבין עליו כרת

ב2

הכבשים מפגלין את הלחם
והלחם אינו מפגל את הכבשים
כיצד
השוחט את הכבשים לאכול מהן למחר
הם והלחם מפגלין
לאכול מן הלחם למחר
הלחם מפגל והכבשים אינן מפגלין

ב3

שחט אחד מן הכבשים
לאכול שתי חלות למחר
הקטיר אחד מן הבזכים
לאכול שני סדרים למחר
רבי מאיר אומר
פגול וחיבים עליו כרת
וחכמים אומרים
אין פגול עד שיפגל את כל המתיר

ג1

נטמאת אחת מן החלות
או אחד מן הסדרים
רבי יהודה אומר
שניהם יצאו לבית השרפה
שאין קרבן צבור חלוק
וחכמים אומרים
הטמא בטמאתו והטהור יאכל

ג2

(ד) הזבח מפגל את הנסכים משקדשו בכלי
דברי רבי מאיר
והנסכין אינן מפגלין את הזבח
כיצד
השוחט את הזבח לאכול ממנו למחר
הוא ונסכיו מפגלין
להקריב מן הנסכין למחר
הנסכין מפגלין והזבח אינו מפגל

ג3

שחט אחד מן הכבשים לאכול ממנו למחר
הוא פגול וחברו כשר
לאכול מחברו למחר
שניהם כשרים

א1

A (א) הקומץ את המנחה
לאכול דבר שאין דרכו לאכול
להקטיר דבר שאין דרכו להקטיר
כשר

B לאכול דבר שדרכו לאכול
להקטיר דבר שדרכו להקטיר
פחות מכזית כשר

C לאכול כחצי זית
ולהקטיר כחצי זית
כשר

D שאין אכילה והקטרה מצטרפין
(ב) לא יצק לא כלל לא פתח
לא מלח לא הניף לא הגיש
או שפתתן פתים מרבות ולא משחן
כשרות

א2

(ה) הקמץ מעוטו מעכב את רבו
העשרון מעוטו מעכב את רבו
היין מעוטו מעכב את רבו
השמן מעוטו מעכב את רבו
הסלת והשמן מעכבין זה את זה
הקמץ והלבונה מעכבין זה את זה

א3

A שבע הזיות
שבפרה מעכבות זו את זו
B שבע הזיות
שלבין הבדים ושעל הפרכת
ושעל מזבח הזהב
מעכבות זו את זו

ב1

A נתערב קמצה בקמץ חברתה
במנחת כהנים
במנחת כהן המשיח
במנחת נסכין
כשרה
רבי יהודה אומר
במנחת כהן המשיח ובמנחת נסכין
פסולה
שזו בלילתה עבה וזו בלילתה רכה
והן בולעות זו מזו B (ג) שתי מנחות שלא נקמצו
ונתערבו זו בזו

אם יכול לקמץ מזו בפני עצמה
ומזו בפני עצמה

כשרות

ואם לאו פסולות

C הקמץ שנותר במנחה שלא נקמצה

לא יקטיר

ואם הקטיר

זו שנקמצה עלתה לבעלים

וזו שלא נקמצה לא עלתה לבעלים

ב2

(ו) שני שעירי יום הכפורים

מעכבין זה את זה

שני כבשי עצרת מעכבין זה את זה

שתי חלות מעכבות זו את זו

שני סדרים מעכבין זה את זה

שני בזכין מעכבין זה את זה

הסדרים והבזכין מעכבין זה את זה

ב3

A (ז) שבעה קני מנורה

מעכבין זה את זה

B שבעה נרותיה

מעכבין זה את זה

ג1

A נטמא הקמץ והקריבו
הציץ מרצה
יצא והקריבו

אין הציץ מרצה
שהציץ מרצה על הטמא
ואינו מרצה על היוצא

B (ד) נטמאו שיריה

נשרפו שיריה

אבדו שיריה

כמדת רבי אליעזר כשרה

וכמדת רבי יהושע פסולה

C שלא בכלי שרת

פסולה

רבי שמעון מכשיר

D הקטיר קמצה פעמים כשרה

ג2

שני מינים שבנזיר

שלשה שבפרה

ארבעה שבתורה

ארבעה שבלולב

ארבעה שבמצרע

מעכבין זה את זה

ג3

A שתי פרשיות שבמזוזה

מעכבות זו את זו

ואפלו כתב אחד מעכבין

B ארבע פרשיות שבתפלין

מעכבות זו את זו

ואפלו כתב אחד מעכבין

C ארבע ציציות מעכבות זו את זו

שארבעתן מצוה אחת

רבי ישמעאל אומר

ארבעתן ארבע מצות

א1

(א) התכלת אינה מעכבת את הלבן
והלבן אינו מעכב את התכלת
תפלה שליד אינה מעכבת שלראש
ושלראש אינה מעכבת שליד

א2

A (ב) הפרים והאילים והכבשים
אינן מעכבין זה את זה
רבי שמעון אומר
B אם היו להם פרים מרבים ולא היו להם נסכים
יביאו פר אחד ונסכיו
ולא יקרבו כלן בלא נסכין

א3

A (ד) התמידין אינן מעכבין את המוספים
ולא המוספים מעכבין את התמידים
ולא המוספים מעכבין זה את זה
B לא הקריבו כבש בבקר יקריבו בין הערבים
אמר רבי שמעון אימתי
בזמן שהיו אנוסין או שוגגין
אבל אם היו מזידין ולא הקריבו כבש בבקר
לא יקריבו בין הערבים
C לא הקטירו קטרת בבקר יקטירו בין הערבים
אמר רבי שמעון
וכלה היתה קרבה בין הערבים
שאינן מחנכין את מזבח הזהב אלא בקטרת הסמים
ולא מזבח העולה אלא בתמיד שלשחר
ולא את השלחן אלא בלחם הפנים בשבת
ולא את המנורה אלא בשבעה נרותיה בין הערבים

ב1

A הסלת והשמן אינם מעכבין את היין
ולא היין מעכבן
B המתנות שעל המזבח החיצון
אינן מעכבות זו את זו

ב2

A (ג) הפר והאילים והכבשים והשעיר אינן מעכבין את הלחם
ולא הלחם מעכבן
B הלחם מעכב את הכבשים והכבשים אינן מעכבין את הלחם
דברי רבי עקיבא
אמר שמעון בן ננס
לא כי אלא הכבשים מעכבין את הלחם
והלחם אינו מעכב את הכבשים
שכן מצינו כשהיו ישראל במדבר ארבעים שנה
קרבו כבשים בלא לחם
אף כאן יקרבו כבשים בלא לחם
אמר רבי שמעון
הלכה כדברי בן ננס אבל אין הטעם כדבריו
שכל האמור בחומש הפקודים קרב במדבר
וכל האמור בתורת כהנים לא קרב במדבר
משבאו לארץ קרבו אלו ואלו
ומפני מה אני אומר יקרבו כבשים בלא לחם
שהכבשים מתירין את עצמן בלא לחם
לחם בלא כבשים אין לי מי יתירנו

ב3

A (ה) חבתי כהן גדול לא היו באות חציים
אלא מביא עשרון שלם וחוצהו
ומקריב מחצה בבקר ומחצה בין הערבים
B וכהן שהקריב מחצה בשחרית ומת ומנו כהן אחר תחתיו
לא יביא חצי עשרון מביתו ולא חצי עשרונו שלראשון
אלא מביא עשרון שלם וחוצהו ומקריב מחצה ומחצה אבד
נמצאו שני חציים קרבין ושני חציים אובדין
C לא מנו כהן אחר משלמי היתה קרבה
רבי שמעון אומר משלצבור
רבי יהודה אומר משליוורשים
ושלמה היתה קרבה

א1

(א) כל המנחות באות מצה
חוץ מחמץ שבתורה ושתי הלחם שהן באות חמץ
רבי מאיר אומר שאור בודה להן מתוכן ומחמצן
רבי יהודה אומר אף היא אינה מן המבחר
אלא מביא את השאור ונותן לתוך המדה וממלא את המדה
אמרו לו אף היא היתה חסרה או יתרה

א2

A (ג) יש טעונות שמן ולבונה
שמן ולא לבונה לבונה ולא שמן
לא שמן ולא לבונה
B ואלו טעונות שמן ולבונה
מנחת הסלת והמחבת והמרחשת
והחלות והרקיקין
מנחת כהנים ומנחת כהן משיח
ומנחת גוים ומנחת נשים
ומנחת העמר
C מנחת נסכין
טעונה שמן ואינה טעונה לבונה
D לחם הפנים
טעון לבונה ואינו טעון שמן
E שתי הלחם מנחת חוטא ומנחת קנאות
לא שמן ולא לבונה
F (ד) וחיב על השמן בפני עצמו
ועל הלבונה בפני עצמה
נתן עליה שמן פסלה
לבונה ילקטנה
נתן שמן על שיריה
אינו עובר בלא תעשה
נתן כלי על גבי כלי לא פסלה

א3

(ח) האומר הרי עלי במחבת לא יביא במרחשת
במרחשת לא יביא במחבת
ומה בין מחבת למרחשת
אלא שהמרחשת יש לה כסוי והמחבת אין לה כסוי
דברי רבי יוסי הגלילי
רבי חנניה בן גמליאל אומר
מרחשת עמקה ומעשיה רוחשים ומחבת צפה ומעשיה קשים

ב1

(ב) כל המנחות נלושות בפורשין ומשמרין שלא יחמיצו
ואם החמיצו שיריה עובר בלא תעשה
שנאמר כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ
וחיבים על לישתה ועל עריכתה ועל אפיתה

ב2

A (ה) יש טעונות הגשה ואינן טעונות תנופה
תנופה ולא הגשה הגשה ותנופה
לא תנופה ולא הגשה
B אלו טעונות הגשה ואינן טעונות תנופה
מנחת הסלת והמחבת והמרחשת והחלות והרקיקין
מנחת כהנים מנחת כהן משיח מנחת גוים מנחת נשים מנחת חוטא
רבי שמעון אומר
מנחת כהנים מנחת כהן משיח
אין בהן הגשה מפני שאין בהן קמיצה
וכל שאין בהן קמיצה אין בהן הגשה
C (ו) אלו טעונין תנופה ואינן טעונין הגשה
לג שמן שלמצרע ואשמו והבכורים
כדברי רבי אליעזר בן יעקב
ואמורי שלמי יחיד וחזה ושוק שלהן
אחד אנשים ואחד נשים בישראל אבל לא באחרים
ושתי הלחם ושני כבשי עצרת
כיצד הוא עושה
נותן שתי הלחם על גבי שני כבשים ומניח שתי ידיו מלמטן
מוליך ומביא מעלה ומוריד
שנאמר אשר הונף ואשר הורם
תנופה היתה במזרח והגשה במערב
ותנופות קודמות להגשות
D מנחת העמר ומנחת קנאות
טעונות תנופה והגשה
E לחם הפנים ומנחת נסכים
לא תנופה ולא הגש
F (ז) רבי שמעון אומר
שלשה מינים טעונים שלש מצות
שתיים בכל אחת ואחת והשלישית אין בהן ואלו הן
זבחי שלמי יחיד וזבחי שלמי צבור ואשם מצרע
זבחי שלמי יחיד טעונים סמיכה חיים ותנופה שחוטים
ואין בהם תנופה חיים
זבחי שלמי צבור טעונין תנופה חיים ושחוטים ואין בהן סמיכה
ואשם מצרע טעון סמיכה ותנופה חי ואין בו תנופה שחוט

ב3

(ט) האומר הרי עלי בתנור
לא יביא מאפה כפח ומאפה רעפים ומאפה יורות הערביים
רבי יהודה אומר רצה יביא מאפה כפח
הרי עלי מנחת מאפה לא יביא מחצה חלות ומחצה רקיקין
רבי שמעון מתיר מפני שהוא קרבן אחד

1

(א) אלו מנחות נקמצות ושיריהן לכהנים
מנחת הסלת והמחבת והמרחשת והחלות והריקין
מנחת גוים מנחת נשים מנחת העמר מנחת חוטא ומנחת קנאות
רבי שמעון אומר

מנחת חוטא שלכהנים נקמצת והקמץ קרב לעצמו והשירים קרבים לעצמן

ב2

שתי הלחם ולחם הפנים לכהנים
ואין בהם למזבח
ובזה יפה כח הכהנים מכח המזבח

א2

(ב) מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים למזבח
ואין בהם לכהנים
בזה יפה כח המזבח מכח הכהנים

ב3

(ד) כל המנחות הנעשות בכלי
טעונות פתיתה
מנחת ישראל
כופל אחד לשנים ושנים לארבעה ומבדיל
מנחת כהנים
כופל אחד לשנים ושנים לארבעה
ואינו מבדיל
מנחת כהן המשיח לא היה מכפלה
רבי שמעון אומר
מנחת כהנים ומנחת כהן משיח
אין בהם פתיתה מפני שאין בהם קמיצה
וכל שאין בהם קמיצה אין בהם פתיתה
וכלן כזיתים

א3

(ג) כל המנחות הנעשות בכלי
טעונות שלש מתנות
שמן
יציקה
ובלילה
ומתן שמן בכלי קדם לעשיתן
והחלות בוללן
דברי רבי
וחכמים אומרים סלת
החלות טעונות בלילה
הריקנים משוחים
כיצד מושחן
כמין כי
ושאר השמן נאכל לכהנים

ג3

(ה) כל המנחות
טעונות שלש מאות שיפה
וחמש מאות בעיטה
והשיפה והבעיטה בחטים
רבי יוסי אומר אף בבצק

ב4

(ו) העמר היה בא עשרון משלש סאין
שתי הלחם שני עשרונים משלש סאין
לחם הפנים עשרים וארבעה עשרונים מעשרים וארבע סאין

א4

כל המנחות באות עשר עשר חוץ מלחם הפנים וחבתי כהן גדול
שהם באות שתיים עשרה
דברי רבי יהודה
רבי מאיר אומר
כלן באות שתיים עשרה
חוץ מחלות תודה והנזירות שהן באות עשר עשר

5

(ז) העמר היה מנפה בשלש עשרה נפה ושתי הלחם בשתיים עשרה ולחם הפנים באחת עשרה
רבי שמעון אומר
לא היה לה קצבה אלא סלת מנפה כל צרכה היה מביא
שנאמר ולקחת סלת ואפית אתה שתהא מנפה כל צרכה

א1

A (א) התודה היתה באה
 חמש סאין ירושלמיות שהן שש מדבריות
 שתי איפות
 האיפה שלש סאין
 עשרים עשרון
 עשרה לחמץ ועשרה למצה
 עשרה לחמץ עשרון לחלה
 ועשרה למצה
 ובמצה שלשה מינין
 חלות ורקינים ורבוכה
 נמצאו שלשה עשרונות ושליש לכל מין
 שלש חלות לעשרון
 B במדה ירושלמית היו שלשים קב
 חמשה עשר לחמץ וחמשה עשר למצה
 חמשה עשר לחמץ קב וחצי לחלה
 וחמשה עשר למצה ובמצה שלשה מינין
 חלות ורקינים ורבוכה
 נמצאו חמשת קבים לכל מין שתי חלות לקב

א2

(ג) השוחט את התודה בפנים ולחמה חוץ לחומה
 לא קדש הלחם
 שחטה עד שלא קרמו בתנור ואפלו קרמו כלן חוץ מאחד מהן
 לא קדש הלחם
 שחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה
 קדש הלחם
 שחטה ונמצאת טרפה
 לא קדש הלחם
 שחטה ונמצאת בעלת מום
 רבי אליעזר אומר קדש
 וחכמים אומרים לא קדש
 שחטה שלא לשמה
 וכן איל המלואים וכן שני כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן
 לא קדש הלחם

א3

(ה) האומר הרי עלי תודה
 יביא היא ולחמה מן החלין
 תודה מן החלין ולחמה מן המעשר
 יביא לחמה מן החלין
 תודה מן המעשר ולחמה מן החלין
 יביא
 התודה היא ולחמה מן המעשר
 יביא
 ולא יביא מחטי מעשר שני
 אלא ממעות מעשר שני

ב1

A (ב) המלואים היו באים
 כמצה שבתודה
 חלות ורקינים ורבוכה
 B הנזירות היתה באה
 שתי ידות במצה שבתודה
 חלות ורקינים ואין בה רבוכה
 נמצאו עשרה קבים ירושלמיות
 שהן ששה עשרונות ועדוין
 ומכלן היה נוטל אחד מעשרה תרומה
 שנאמר
 והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לה'
 אחד שלא יטל פרוס
 מכל קרבן
 שיהו כל הקרבנות שוין
 ושלא יטל מקרבן לחברו
 לכהן הזרק את דם השלמים לו יהיה
 והשאר נאכל לבעלים

ב2

(ד) נסכים שקדשו בכלי
 ונמצא הזבח פסול
 אם יש שם זבח אחר יקרב עמו
 ואם לאו יפסלו בלינה
 ולד תודה ותמורתה
 והמפריש תודתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה
 אינן טעונים לחם
 שנאמר
 והקריב על זבח התודה
 התודה טעונה לחם
 לא ולדה ולא חליפתה ולא תמורתה
 טעונין לחם

ב3

(ו) מנין לאומר הרי עלי תודה
 לא יביא אלא מן החלין
 שנאמר וזבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר
 והלא אין פסח בא אלא מן הכבשים ומן העזים
 אם כן למה נאמר צאן ובקר
 אלא להקיש כל הבא מן הבקר ומן הצאן לפסח
 מה הפסח שהוא בא בחובה אינו בא אלא מן החלין
 אף כל דבר שהוא בא בחובה לא יבא אלא מן החלין
 לפיכך האומר הרי עלי תודה
 הרי עלי שלמים
 הואיל והם באים חובה לא יבואו אלא מן חלין
 והנסכים בכל מקום לא יבואו אלא מן החלין

1

(א) כל קרבנות הצבור והיחיד באים מן הארץ ומחוצה לארץ מן החדש ומן הישן
חוץ מן העמר ושתי הלחם שאינם באים אלא מן החדש ומן הארץ
וכלן אינם באים אלא מן המבחר

ב2

כיצד הוא עושה
נרה שנה ראשונה ובשניה זורעה קדם לפסח שבעים יום
והיא עושה סלת מרבה
כיצד הוא בודק הגזבר מכניס את ידו לתוכה
עלה בה אבק פסולה עד שינפנה ואם התליעה פסולה

ג3

הראשון שבראשון אין למעלה ממנו
השני שבראשון והראשון שבשני שוין
השלישי שבראשון והשני שבשני
והראשון שבשלישי שוין
השלישי שבשני והשני שבשלישי שוין
אף המנחות היו בדין
שיטענו שמן זית זך
מה אם המנורה שאינה לאכילה
טעונה שמן זית זך
המנחות שהן לאכילה
אינו דין שיטענו שמן זית זך
תלמוד לומר
זך כתית למאור
ולא זך כתית למנחות

ב4

(ז) לא היו כונסין אותו בחצבים גדולים אלא בחביות קטנות
ואינו ממלא את החביות עד פיהם כדי שיהא ריחו נודף
אינו מביא לא מפיה מפני הקמחין
ולא משוליה מפני השמרים
אלא מביא משלישה ומאמצעה
כיצד הוא בודק
הגזבר יושב והקנה בידו זרק את הגיד והקיש בקנה

א2

ואיזהו מבחר מכמס וזנוחה אלפא לסלת שניה להם חפרים בבקעה
כל הארצות היו כשרות אלא מכאן היו מביאים
(ב) אין מביאין
לא מבית הזבלים ולא מבית השלחים ולא מבית האילן
ואם הביא כשר

א3

(ג) תקועה אלפא לשמן
אבא שאול אומר
שניה לה רגב בעבר הירדן
כל הארצות היו כשרות
אלא מכאן היו מביאין
אין מביאין לא מבית הזבלים
ולא מבית השלחים
ולא ממה שנזרע ביניהם
ואם הביא כשר
אין מביאין אנפיקון
ואם הביא פסול
אין מביאין מן הגרגרים שנשרו במים
ולא מן הכבושים
ולא מן השלוקין
ואם הביא פסול

ב3

(ד) שלשה זיתים ובהן שלשה שלשה שמנים
הזית הראשון מגרגרו בראש הזית
וכותש ונותן לתוך הסל
רבי יהודה אומר סביבות הסל זה ראשון
טען בקורה
רבי יהודה אומר באבנים זה שני
חזר וטחן וטען זה שלישי
הראשון למנורה והשאר למנחות
הזית השני מגרגרו בראש הגג
וכותש ונותן לתוך הסל
רבי יהודה אומר סביבות הסל זה ראשון
טען בקורה
רבי יהודה אומר באבנים זה שני
חזר וטחן וטען זה שלישי
הראשון למנורה והשאר למנחות
הזית השלישי עוטנו בתוך הבית עד שילקה
ומעלהו ומנגבו בראש הגג
וכותש ונותן לתוך הסל
רבי יהודה אומר סביבות הסל זה ראשון
טען בקורה
רבי יהודה אומר באבנים זה שני
חזר וטחן וטען זה שלישי
הראשון למנורה והשאר למנחות

א4

(ו) ומנין היו מביאין את היין קרותים והטולים אלפא ליין
שניה להן בית רמה ובית לבן בהר וכפר סגנה בבקעה
כל הארצות היו כשרות אלא מכאן היו מביאין
אין מביאין לא מבית הזבלים ולא מבית השלחין
ולא ממה שנזרע ביניהן ואם הביא כשר
אין מביאין אליסטן ואם הביא כשר
אין מביאין ישן דברי רבי
וחכמים מכשירין

אין מביאין לא מתוק ולא מעשן ולא מבשל ואם הביא פסול
אין מביאין מן הדליות אלא מן הרוגליות ומן הכרמים העבודים

5

רבי יוסי בר יהודה אומר
יין שעלה בו קמחין פסול שנאמר תמימים יהיו לכם ומנחתם תמימים יהיו לכם ונסכיהם

א1

(א) שתי מדות שליבש היו במקדש
עשרון וחצי עשרון
רבי מאיר אומר
עשרון עשרון וחצי עשרון
עשרון מה היה משמש
שבו היה מודד לכל המנחות
לא היה מודד לא בשלשלה לפי
ולא בשלשנים לאיל
אלא מודדן עשרונות
חצי עשרון מה היה משמש
שבו היה מודד חבתי כהן גדול
מחצה בבקר ומחצה בין הערבים

ב1

(ב) שבע מדות שללח היו במקדש
הין וחצי ההין ושלישית ההין ורביעית ההין
לג וחצי לג ורביעית לג
רבי אלעזר בר צדוק אומר
שנתות היו בהין עד כאן לפר עד כאן לאיל עד כאן לכבש
רבי שמעון אומר
לא היה שם הין
וכי מה היה ההין משמש
אלא מדה יתרה שללג ומחצה היתה
שבה היה מודד למנחת כהן גדול
לג ומחצה בבקר ולג ומחצה בין הערבים
(ג) רביעית מה היתה משמשת
רביעית מים למצרע ורביעית שמן לנזיר
חצי לג מה היה משמש
חצי לג מים לסוטה וחצי לג שמן לתודה
ובלג היה מודד לכל המנחות
אפלו מנחה שלששים עשרון נותן לה ששים לג
רבי אליעזר בן יעקב אומר
אפלו מנחה שלששים עשרון אין לה אלא לגה
שנאמר למנחה ולג שמן
ששה לפי ארבעה לאיל שלשה לכבש
שלשה ומחצה למנורה מחצי לג לכל נר

א2

(ד) מערבין
נסכי אילים בנסכי פרים
נסכי כבשים בנסכי כבשים
שליחיד בשלצבור
שליום בשלאמש

ב2

אבל אין מערבין
נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים
ואם בללן אלו בפני עצמן ואלו בפני עצמן
ונתערבו כשרין
אם עד שלא בלל פסול

ג2

הכבש הבא עם העמר
אף על פי שמנחתו כפולה
לא היו נסכיו כפולין

א3

(ה) כל המדות שהיו במקדש
היו נגדשות
חוץ משלכהן גדול שהיה גודשה לתוכה

ב3

מדות הלח ברוציהן קדש ומדות היבש ברוציהן חל
רבי עקיבא אומר
מדות הלח קדש לפיכך ברוציהן קדש
ומדות היבש חל לפיכך ברוציהן חל
רבי יוסי אומר
לא משום זה אלא שהלח נעכר והיבש אינו נעכר

א4

(ו) כל קרבנות הצבור והיחיד
טעונים נסכים
חוץ מן הבכור והמעשר והפסח
והחטאת והאשם
אלא שחטאתו שלמצרע ואשמו
טעונים נסכים

ב4

(ז) כל קרבנות הצבור
אין בהם סמיכה
חוץ מן הפר הבא על כל המצות
ושעיר המשתלח
רבי שמעון אומר אף שעירי עבודה זרה

ג4

כל קרבנות היחיד
טעונים סמיכה
חוץ מן הבכור והמעשר והפסח
והיורש סומך ומביא נסכים וממיר

א5

(ח) הכל סומכין
חוץ מחרש שוטה וקטן סומא ונכרי והעבד והשליח והאשה
וסמיכה שירי מצוה
על הראש בשתי ידיים
ובמקום שסומכין שוחטין
ותכף לסמיכה שחיטה

ב5

(ט) חמר בסמיכה ובתנופה ובתנופה מבסמיכה
שאחד מניף לכל החברים ואין אחד סומך לכל החברים
וחמר בתנופה
שהתנופה נוהגת בקרבנות היחיד ובקרבנות הצבור
בחיים ובשחוטין
בדבר שיש בו רוח חיים ובדבר שאין בו רוח חיים
מה שאין כן בסמיכה

א1

(א) רבי ישמעאל אומר
העמר היה בא בשבת משלש סאין
ובחל מחמש
וחכמים אומרים אחד בשבת ואחד בחל
משלש היה בא

א2

A (ג) כיצד היו עושים
שלוחי בית דין יוצאים מערב יום טוב
ועושים אותו כריכות במחבר לקרקע
כדי שיהא נוח לקצור
B וכל העירות הסמוכות לשם
מתכנסות לשם
כדי שיהא נקצר בעסק גדול
C כיון שחשכה אומר להם בא השמש
אומרים הין
בא השמש אומרים הין
מגל זו אומרים הין
מגל זו אומרים הין
קפה זו אומרים הין
קפה זו אומרים הין
בשבת אומר להם שבת זו
אומרים הין
שבת זו אומרים הין
אקצר והם אומרים לו קצר
אקצר והם אומרים לו קצר
שלשה פעמים על כל דבר ודבר
והם אומרים לו הין הין הין
כל כך למה
מפני הביתוסים שהיו אומרים
אין קצירת העמר במוצאי יום טוב

א3

A (ו) העמר היה מתיר במדינה
ושתי הלחם במקדש
B אין מביאין מנחות ובכורים
ומנחת בהמה
קדם לעמר
ואם הביא פסול
קדם לשתי הלחם לא יביא
ואם הביא כשר
C (ז) החטים והשעורים והכסמין
ושבלת שועל והשיפון
חיבין בחלה ומצטרפים זה עם זה
ואסורים בחדש מלפני הפסח
ומלקצור מלפני העמר
ואם השרישו קדם לעמר העמר מתירן
ואם לאו אסורים עד שיבוא עמר הבא

ב1

רבי חנניה סגן הכהנים אומר
בשבת היה נקצר ביחיד
ובמגל אחת ובקפה אחת
ובחל בשלשה ובשלש קפות ובשלש מגלות
וחכמים אומרים אחד בשבת ואחד בחל
בשלשה ובשלש קפות ובשלש מגלות

ב2

A (ד) קצרוהו ונתנוהו בקפות
הביאוהו לעזרה
היו מהבהבין אותו באור
כדי לקים בו מצות קלי
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
בקנים ובקליחות חובטים אותו
כדי שלא יתמעך
B נתנוהו לאבוב ואבוב היה מנקב
כדי שיהא האור שולט בכלו
שטחוהו בעזרה והרוח מנשבת בו
נתנוהו ברחים שלגרוסות
והוציאו ממנו עשרון
שהוא מנפה בשלש עשרה נפה
והשאר נפדה ונאכל לכל אדם
וחיב בחלה
ופטור מן המעשרות
רבי עקיבא מחיב בחלה ובמעשרות
C בא לו לעשרון ונתן שמנו ולבונתו
יצק ובלל
הניף והגיש וקמץ והקטיר
והשאר נאכל לכהנים

ב3

A (ח) קוצרים בית השלחים שבעמקים
אבל לא גודשין
אנשי יריחו קוצרין ברצון חכמים
וגודשין שלא ברצון חכמים
ולא מחו בידם חכמים
B קוצר לשחת ומאכיל לבהמה
אמר רבי יהודה אימתי
בזמן שהתחיל עד שלא הביאה שליש
רבי שמעון אומר אף יקצר ויאכיל
אף משהביאה שליש
C (ט) קוצרין מפני הנטיעות
מפני בית האבל מפני בטול בית המדרש
לא יעשה אותן כריכות אבל מניחן צבתים

ג1

(ב) מצות העמר לבוא מן הקרוב
לא בכר הקרוב לירושלם
מביאין אותו מכל מקום
מעשה שבא מגגות צריפין
ושתי הלחם מבקעת עין סוכר

ג2

A (ה) משקרב העמר יוצאין
ומוצאין שוק ירושלם שהוא מלא קמח וקלי
שלא ברצון חכמים
דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר
ברצון חכמים היו עושים
B משקרב העמר התר החדש מיד
והרחוקים מתרים מחצות היום ולהלן
C משחרב בית המקדש
התקין רבן יוחנן בן זכאי
שיהא יום הנף כלו אסור
אמר רבי יהודה והלא מן התורה הוא אסור
שנאמר עד עצם היום הזה
מפני מה הרחוקים מתרים
מחצות היום ולהלן
מפני שהן יודעין
שאין בית דין מתעצלין בו

ג3

A מצות העמר לבא מן הקמה
לא מצא יביא מן העמרים
B מצותו לבא מן הלח
לא מצא יביא מן היבש
C מצותו לקצור בלילה
נקצר ביום כשר ודוחה את השבת

א1

A (א) שתי הלחם
נלושות אחת אחת
ונאפות אחת אחת
B לחם הפנים נלוש אחד אחד
ונאפה שנים שנים
ובטפוס היה עושה אותן
וכשהוא רדן נותנן בטפוס
כדי שלא יתקלקלו

א2

(ה) השלחן ארכו עשרה ורחבו חמשה
לחם הפנים ארכו עשרה ורחבו חמשה
נותן ארכו כנגד רחבו שלשלחן וכופל
טפחים ומחצה מכאן וטפחים ומחצה מכאן
נמצא ארכו ממלא כל רחבו שלשלחן
דברי רבי יהודה
רבי מאיר אומר
השלחן ארכו שנים עשר ורחבו ששה
לחם הפנים ארכו עשרה ורחבו חמשה
נותן ארכו כנגד רחבו שלשלחן וכופל
טפחים מכאן וטפחים מכאן
וטפחים רוח באמצע
כדי שתהא הרוח מנשבת ביניהן
אבא שאול אומר שם היו נותנין
שני בזכי לבונה שללחם הפנים
אמרו לו והלא כבר נאמר
ונתת על המערכת לבנה זכה
אמר להן והלא כבר נאמר ועליו מטה מנשה

א3

A חל יום הכפורים להיות בשבת
החלות מתחלקות לערב
B חל להיות ערב שבת
שעיר שליום הכפורים
נאכל לערב
הבבליים אוכלין אותו כשהוא חי
מפני שדעתן יפה

ב1

A (ב) אחד שתי הלחם ואחד לחם הפנים
לישתן ועריכתן בחוץ ואפיתן בפנים
ואינן דוחות את השבת
רבי יהודה אומר כל מעשיהם בפנים
רבי שמעון אומר לעולם הוי רגיל לומר
שתי הלחם ולחם הפנים כשרות בעזרה
וכשרות בבית פאגי
B (ג) חבתי כהן גדול
לישתן ועריכתן ואפיתן
בפנים ודוחות את השבת
טחונן והרקדן אינן דוחות את השבת
כלל אמר רבי עקיבא
כל מלאכה שאפשר לה לעשות מערב שבת
אינה דוחה את השבת
ושאי אפשר לה לעשות מערב שבת
דוחה את השבת

ב2

A (ו) ארבעה סניפין שלזהב היו שם
מפצלין מראשיהן שהיו סומכים בהן
שנים לסדר זה ושנים לסדר זה
ועשרים ושמונה קנים
כחצי קנה חלול
ארבעה עשר לסדר זה
וארבעה עשר לסדר זה
לא סדור קנים ולא נטילתן דוחה את השבת
אלא נכנס מערב שבת ושומטן
ונותנן לארכו שלשלחן
B כל הכלים שהיו במקדש
ארכן לארכו שלבית
C (ז) שני שלחנות היו באולם
מבפנים על פתח הבית
אחד שלשיש ואחד שלזהב
על שלשיש נותנים לחם הפנים בכניסתו
ועל שלזהב ביציאתו
שמעלין בקדש ולא מורידין
ואחד שלזהב מבפנים
שעליו לחם הפנים תמיד

ב3

A (ח) סדר את הלחם בשבת
ואת הבזכים לאחר שבת
והקטיר את הבזכים בשבת פסולה
ואין חיבין עליהן משום פגול נותר וטמא
B סדר את הלחם ואת הבזכין בשבת
והקטיר את הבזכין לאחר שבת פסול
ואין חיבין עליהן משום פגול ונותר וטמא
C סדר את הלחם ואת הבזכין לאחר שבת
והקטיר את הבזכין בשבת פסול
כיצד יעשה
יניחנה לשבת הבאה
שאפלו היא על השלחן ימים רבים
אין בכך כלום

ג1

A כיצד שתי הלחם
ארכן שבעה
ורחבן ארבעה
וקרנותיהן ארבע אצבעות
B לחם הפנים ארכו עשרה
ורחבו חמשה
וקרנותיו שבע אצבעות
רבי יהודה אומר
שלא תטעה זד"ד יה"ז
בן זומא אומר
ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד
שיהא לו פנים

ג2

ארבעה כהנים נכנסין
שנים בידם שני סדרים
ושנים בידם שני בזכים
וארבעה מקדימין לפנייהם
שנים לטול שני סדרים
ושנים לטול שני בזכים
המכניסים עומדים בצפון ופניהם לדרום
המוציאין עומדים בדרום ופניהם לצפון
אלו מושכין ואלו מניחין
וטפחו שלזהב כנגד טפחו שלזהב
שנאמר לפני תמיד
רבי יוסי אומר
אפלו אלו נוטלין ואלו מניחין
אף זו היתה תמיד
יצאו ונתנו על השלחן שלזהב שהיה באולם
הקטירו הבזכין
והחלות מתחלקות לכהנים

ג3

A (ט) שתי הלחם נאכלות אין פחות משנים
ולא יתר על שלשה כיצד
נאפות מערב יום טוב
ונאכלות ביום טוב לשנים
חל יום טוב להיות אחר השבת
נאכלות לשלשה
B לחם הפנים נאכל אין פחות מתשעה
ולא יתר על אחד עשר כיצד
נאפה בערב שבת ונאכל בשבת לתשעה
חל יום טוב להיות ערב שבת נאכל לעשרה
שני ימים טובים שלראש השנה
נאכל לאחד עשר
ואינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב
רבן שמעון בן גמליאל אומר
משום רבי שמעון בן הסגן
דוחה את יום טוב ואינו דוחה את יום צום

1

(א) המנחות והנסכים שנטמאו

עד שלא קדשן בכלי יש להם פדיון משקדשו בכלי אין להם פדיון
העופות והעצים והלבונה וכלי שרת אין להם פדיון שלא נאמר אלא בהמה

ב2

A הרי עלי שני עשרונים להביא בכלי אחד

והביא בשני כלים

אמרו לו בכלי אחד נדרת

הקריבין בכלי אחד כשרים

ובשני כלים פסולין

B הרי עלי שני עשרונים להביא בשני כלים

והביא בכלי אחד

אמרו לו בשני כלים נדרת

הקריבין בשני כלים כשרים

נתנן בכלי אחד כשתי מנחות שנתערבו

א2

A (ב) האומר הרי עלי במחבת והביא במרחשת

במרחשת והביא במחבת

מה שהביא הביא וידי חובתו לא יצא

זו להביא במחבת והביא במרחשת

במרחשת והביא במחבת

הרי זו פסולה

B הרי עלי שני עשרונים להביא בכלי אחד והביא בשני כלים

בשני כלים והביא בכלי אחד

מה שהביא הביא וידי חובתו לא יצא

אלו להביא בכלי אחד והביא בשני כלים

בשני כלים והביא בכלי אחד

הרי אלו פסולין

א3

(ג) הרי עלי מנחה מן השעורין

יביא מן החטים

קמח יביא סלת

בלא שמן ולבונה יביא עמה שמן ולבונה

חצי עשרון יביא עשרון שלם

עשרון ומחצה יביא שנים

רבי שמעון פוטר שלא התנדב כדרך המתנדבים

ב3

(ד) מתנדב אדם מנחה שלששים עשרון ומביא בכלי אחד

אם אמר הרי עלי ששים ואחד

מביא ששים בכלי אחד ואחד בכלי אחד

שכן צבור מביא ביום טוב הראשון שלחג שחל להיות בשבת ששים ואחד

דיו ליחיד שיהא פחות מן הצבור אחד

אמר רבי שמעון

והלא אלו לפרים ואלו לכבשים ואינם נבללים זה עם זה

אלא עד ששים יכולים להבלי

אמרו לו ששים נבללים וששים ואחד אינן נבללים

אמר להן כל מדות חכמים כן

בארבעים סאה הוא טובל

בארבעים סאה חסר קרטוב אינו יכול לטבול בהן

ב4

(ה) מתנדבים יין ואין מתנדבים שמן

דברי רבי עקיבא

רבי טרפון אומר

מתנדבין שמן

אמר רבי טרפון מה מצינו ביין שבא חובה ובא נדבה

אף השמן בא חובה ובא נדבה

אמר לו רבי עקיבא לא

אם אמרת ביין שכן הוא קרב חובתו בפני עצמו

תאמר בשמן שאינו קרב חובתו בפני עצמו

א4

אין מתנדבים לג שנים וחמשה

אבל מתנדבים שלשה וארבעה וששה ומששה ולמעלה

5

אין שנים מתנדבים עשרון אחד אבל מתנדבים עולה ושלמים ובעוף אפלו פרידה אחת

1

(א) הרי עלי עשרון יביא אחד עשרונים יביא שנים פרשתי ואיני יודע מה פרשתי יביא ששים עשרון

ב2

(ג) הרי עלי עצים
לא יפחת משני גזרין
לבונה לא יפחת מקמץ
חמשה קמצים הן
האומר הרי עלי לבונה לא יפחת מקמץ
המתנדב מנחה יביא עמה קמץ לבונה
המעלה את הקמץ בחוץ חיב
ושני בזכין טעונין שני קמצים

א2

הרי עלי מנחה יביא איזו שירצה
רבי יהודה אומר
יביא מנחת הסלת שהיא מיחדת שבמנחות
(ב) מנחה מין המנחה יביא אחת
מנחות מין המנחות יביא שתיים
פרשתי ואיני יודע מה פרשתי יביא חמשתן
פרשתי מנחה שלעשרונים
ואיני יודע מה פרשתי
יביא מנחה שלששים עשרון
רבי אומר
יביא מנחות שלעשרונים מאחד ועד ששים

א3

(ו) הרי עלי עולה יביא כבש
רבי אלעזר בן עזריה אומר או תור או בן יונה
פרשתי מן הבקר ואיני יודע מה פרשתי יביא פר ועגל
מן הבהמה ואיני יודע מה פרשתי יביא פר ועגל איל גדי וטלה
פרשתי ואיני יודע מה פרשתי מוסיף עליהם תור ובן יונה

א4

A (ח) הרי עלי שור
יביא הוא ונסכיו במנה
עגל יביא הוא ונסכיו בחמש
איל יביא הוא ונסכיו בשתיים
כבש יביא הוא ונסכיו בסלע
B שור במנה יביא במנה חוץ מנסכיו
עגל בחמש יביא בחמש חוץ מנסכיו
איל בשתיים יביא בשתיים חוץ מנסכיו
כבש בסלע יביא בסלע חוץ מנסכיו
C שור במנה והביא שנים במנה לא יצא
אפלו זה במנה חסר דינר
וזה במנה חסר דינר
שחור והביא לבן
לבן והביא שחור
גדול והביא קטן
לא יצא
קטן והביא גדול יצא
רבי אומר לא יצא

ב4

A (ט) שור זה עולה ונסתאב
אם רצה יביא בדמיו שנים
שני שורים אלו עולה ונסתאבו
אם רצה יביא בדמיהם אחד
רבי אוסר
B איל זה עולה ונסתאב
אם רצה יביא בדמיו כבש
כבש זה עולה ונסתאב
אם רצה יביא בדמיו איל
רבי אוסר
C האומר אחד מכבשי הקדש
ואחד משורי הקדש
היו לו שנים הגדול שבהן הקדש
שלשה הבינוני שבהן הקדש
פרשתי ואיני יודע מה פרשתי
או שאמר אמר לי אבא ואיני יודע מה
הגדול שבהן הקדש

ג2

(ד) הרי עלי זהב
לא יפחת מדינר זהב
כסף לא יפחת מדינר כסף
נחשת לא יפחת ממעה כסף
פרשתי ואיני יודע מה פרשתי
הוא מביא עד שיאמר לא לכך נתכונתי
(ה) הרי עלי יין לא יפחת משלשה לגין
שמן לא יפחת מלג
רבי אומר שלשה לגין
פרשתי ואיני יודע מה פרשתי
יביא כיום המרבה

ב3

(ז) הרי עלי תודה ושלמים יביא כבש
פרשתי מן הבקר ואיני יודע מה פרשתי יביא פר ופרה עגל ועגלה
מן הבהמה ואיני יודע מה פרשתי יביא פר ופרה עגל ועגלה
איל ורחל גדי וגדיה שעיר ושעירה טלה וטליה

ג4

A (י) הרי עלי עולה
יקריבנה במקדש
ואם הקריבה בבית חונו לא יצא
שאקריבנה בבית חונו יקריבנה במקדש
ואם הקריבה בבית חונו יצא
רבי שמעון אומר אין זו עולה
B הריני נזיר יגלח במקדש
ואם גלח בבית חונו לא יצא
שאגלח בבית חונו יגלח במקדש
ואם גלח בבית חונו יצא
רבי שמעון אומר אין זה נזיר
C הכהנים ששמשו בבית חונו
לא ישמשו במקדש בירושלם
ואין צריך לומר לדבר אחר
שנאמר אך לא יעלו כהני הבמות
על מזבח ה' בירושלם
כי אם אכלו מצות בתוך אחיהם
הרי הם כבעלי מומין
חולקין ואוכלין אבל לא מקריבין

5

(יא) נאמר בעולת הבהמה אשה ריח ניחוח
ובעולת העוף אשה ריח ניחוח
ובמנחה אשה ריח ניחוח
ללמד שאחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכון אדם את דעתו לשמים

א1

A (א) הכל שוחטין ושחיטתו כשרה חוץ מחרש שוטה וקטן שמא ילקלו בשחיטתו וכלן ששחטו ואחרים רואין אותן שחיטתן כשרה **B** שחיטת הנכרי נבלה ומטמאה במשא

א2

(ג) השוחט מתוך הטבעת ושיר בה מלא החוט על פני כלה שחיטתו כשרה רבי יוסי בר יהודה אומר מלא החוט על פני רבה

א3

A הכשר בפרה פסול בעגלה הכשר בעגלה פסול בפרה **B** הכשר בכהנים פסול בלויים הכשר בלויים פסול בכהנים **C** הטהור בכלי חרש טמא בכלי הכלים הטהור בכל הכלים טמא בכלי חרש **D** הטהור בכלי עץ טמא בכלי מתכות הטהור בכלי מתכות טמא בכלי עץ

ב1

A השוחט בלילה וכן הסומא ששחט שחיטתו כשרה **B** השוחט בשבת וביום הכפורים אף על פי שמתחבב בנפשו שחיטתו כשרה **C** (ב) השוחט במגל יד בצור ובקנה שחיטתו כשרה

ב2

(ד) השוחט מן הצדדין שחיטתו כשרה המולק מן הצדדין מליקתו פסולה השוחט מן הערף שחיטתו פסולה המולק מן הערף מליקתו כשרה השוחט מן הצואר שחיטתו כשרה המולק מן הצואר מליקתו פסולה שכל הערף כשר למליקה וכל הצואר כשר לשחיטה נמצא הכשר בשחיטה פסול במליקה הכשר במליקה פסול בשחיטה

ב3

A החיב בשקדים המרים פטור במתוקים החיב במתוקים פטור במרים **B** (ז) התמד עד שלא החמיץ אינו נקח בכסף מעשר ופוסל את המקוה משהחמיץ נקח בכסף מעשר ואינו פוסל את המקוה **C** האחין השתפין כשחיבין בקלבון פטורין ממעשר בהמה כשחיבין במעשר בהמה פטורים מן הקלבון

ג1

A הכל שוחטין ולעולם שוחטין ובכל שוחטין חוץ ממגל קציר והמגרה והשנים והצפרן מפני שהן חונקין **B** השוחט במגל קציר בדרך הליכתה בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין ואם החליקו שניה הרי היא כסכין

ג2

(ה) הכשר בתורין פסול בבני יונה הכשר בבני יונה פסול בתורין תחלת הצהוב בזה ובזה פסול

ג3

A כל מקום שיש מכר אין קנס וכל מקום שיש קנס אין מכר **B** כל מקום שיש מאון אין חליצה וכל מקום שיש חליצה אין מאון **C** כל מקום שיש תקיעה אין הברלה וכל מקום שיש הברלה אין תקיעה **D** יום טוב שחל להיות בערב שבת תוקעין ולא מבדילין במוצאי שבת מבדילין ולא תוקעין כיצד מבדילין המבדיל בין קדש לקדש רבי דוסא אומר בין קדש החמור לקדש הקל

א1

A (א) השוחט אחד בעוף ושנים בבהמה
שחיטתו כשרה
ורבו שלאחד כמוהו
רבי יהודה אומר
עד שישחט את הורידין
B חצי אחד בעוף וחצי בבהמה
שחיטתו פסולה
רב אחד בעוף ורב שנים בבהמה
שחיטתו כשרה

א2

נפלה סכין ושחטה
אף על פי ששחטה כדרכה פסולה
שנאמר וזבחת... ואכלת
מה שאתה זובחת אותה אוכל

א3

(ה) השוחט בהמה חיה ועוף
ולא יצא מהן דם
כשרים ונאכלים בידיהם מסאבות
לפי שלא הכשרו בדם
רבי שמעון אומר
הכשרו בשחיטה

א4

A (ו) השוחט לנכרי שחיטתו כשרה
ורבי אליעזר פוסל
אמר רבי אליעזר
אפלו שחטה שיאכל הנכרי מחצר כבד שלה
פסולה שסתם מחשבת נכרי לעבודה זרה
אמר רבי יוסי קל וחמר הדברים
ומה במקום שהמחשבה פוסלת במקדש
אין הכל הולך אלא אחר העובד
מקום שאין המחשבה פוסלת בחלין
אינו דין שלא יהא הכל הולך
אלא אחר השוחט
B (ח) השוחט לשם הרים לשם גבעות
לשם ימים לשם נהרות לשם מדברות
שחיטתו פסולה
שנים או חזין בסכין ושוחטין
אחד לשם אחד מכל אלו
ואחד לשם דבר כשר
שחיטתן פסולה

ב1

A (ב) השוחט שני ראשין כאחד
שחיטתו כשרה
B שנים או חזין בסכין ושוחטין
אפלו אחד למעלה ואחד למטה
שחיטתן כשרה

ב2

נפלה סכין והגביהה
נפלו כליו והגביהה
השחיתו את הסכין ועף ובא חברו ושחט
אם שהה כדי שחיטה פסולה
רבי שמעון אומר
אם שהה כדי בקור

ב3

(ו) השוחט את המסכנת
רבן שמעון בן גמליאל אומר
עד שתפרכס ביד וברגל
רבי אליעזר אומר דיה אם זנקה
אמר רבי שמעון אף השוחט בלילה
ולמחר השכים ומצא כתלים מלאים דם
כשרה שזנקה וכמדת רבי אליעזר
וחכמים אומרים
עד שתפרכס או ביד או ברגל
או עד שתכשכש בזנבה
אחד בהמה דקה ואחד בהמה גסה

ב4

A (ט) אין שוחטין
לא לתוך הימים ולא לתוך הנהרות
ולא לתוך הכלים
אבל שוחט הוא לתוך עוגג שלמים
ובספינה על גבי כלים
B אין שוחטין לגמא כל עקר
אבל עושה גמא בתוך ביתו
בשביל שיכנס הדם לתוכה
ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה את המינין

ג1

A (ג) התיז את הראש בבת אחת פסולה
היה שוחט והתיז את הראש בבת אחת
אם יש בסכין מלא צואר כשרה
B היה שוחט והתיז שני ראשים בבת אחת
אם יש בסכין מלא צואר אחד כשרה
במה דברים אמורים
בזמן שהולך ולא הביא או הביא ולא הולך
אבל אם הולך והביא
אפלו כל שהוא אפלו באזמל כשרה

ג2

(ד) שחט את הושט ופסק את הגרגרת
או שחט את הגרגרת ופסק את הושט
או שחט אחד מהן והמתין לה עד שמתה
או שהחליד את הסכין תחת השני ופסקו
רבי ישבב אומר נבלה
רבי עקיבא אומר טרפה
כלל אמר רבי ישבב משום רבי יהושע
כל שנפסלה בשחיטתה נבלה
כל ששחיטתה כראוי
ודבר אחר גרם לה לפסל טרפה
והודה לו רבי עקיבא

ג3

בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה
פסולה
שאינה אלא הוצאת נפש בלבד
במה דברים אמורים
שהיתה בחזקת מסכנת
אבל אם היתה בחזקת בריאה
אפלו אין בה אחד מכל הסימנים הללו
כשרה

ג4

A (י) השוחט לשם עולה לשם זבחים
לשם אשם תלוי לשם פסח לשם תודה
שחיטתו פסולה
ורבי שמעון מכשיר
שנים או חזין בסכין ושוחטין
אחד לשם אחד מכל אלו ואחד לשם דבר כשר
שחיטתן פסולה
B השוחט לשם חטאת לשם אשם ודאי
לשם בכור לשם מעשר לשם תמורה
שחיטתו כשרה
זה הכלל
כל דבר שהוא נדר ונדב השוחט לשמו אסור
ושאינו נדר ונדב השוחט לשמו כשר

א1

A (א) אלו טרפות בבהמה
 נקובת הושט ופסוקת הגרגרת
 נקב קרום שלמח נקב הלב לבית חללו
 נשברה השדרה ונפסק החוט שלה
 נטלה הכבד ולא נשתיר הימנה כלום
 הריאה שנקבה או שחסרה
 רבי שמעון אומר עד שתנקב לבית הסמפונות
 נקבה הקבה נקבה המרה נקבו הדקין
 הכרס הפנימית שנקבה או שנקרע רב החיצונה
 רבי יהודה אומר הגדולה טפח והקטנה ברבה
 המסס ובית הכוסות שנקבו לחוץ
 נפלה מן הגג נשתברו רב צלעותיה ודרוסת הזאב
 רבי יהודה אומר דרוסת הזאב בדקה ודרוסת הארי בגסה
 דרוסת הנץ בעוף הדק ודרוסת הגס בעוף הגס
 זה הכלל כל שאין כמוה חיה טרפה
B (ב) ואלו כשרות בבהמה
 נקבה הגרגרת או שנסדקה
 עד כמה תחסר
 רבן שמעון בן גמליאל אומר עד כאסר האיטלקי
 נפחתה הגלגלת ולא נקב קרום שלמח
 נקב הלב ולא לבית חללו
 נשברה השדרה ולא נפסק החוט שלה
 נטלה הכבד ונשתיר הימנה כזית
 המסס ובית הכוסות שנקבו זה לתוך זה
 נטל הטחול נטלו הכליות נטל לחי התחתון
 נטלה האם שלה וחרותה בידי שמים
 הגלודה
 רבי מאיר מכשיר וחכמים פוסלין

א2

A (ו) סימני בהמה וחיה נאמרו מן התורה
 וסימני העוף לא נאמרו
B (אבל) אמרו חכמים
 כל עוף הדורס טמא
 כל שיש לו אצבע יתרה וזפק וקרקבנו נקלף טהור
 רבי אלעזר בר צדוק אומר
 כל עוף החולק את רגליו טמא

ב1

A (ג) ואלו טרפות בעוף
 נקובת הושט פסוקת הגרגרת
 הכתה חלדה על ראשה מקום שעושה אותה טרפה
 נקב הקרקבן נקבו הדקין
 נפלה לאור ונחמרו בני מעיה אם ירקים פסולין אם אדמים כשרים
 דרסה וטרפה בכתל או שרצתה בהמה
 והיא מפרכסת ושהתה מעת לעת ושחטה כשרה
B (ד) ואלו כשרות בעוף
 נקבה הגרגרת או שנסדקה
 הכתה חלדה על ראשה מקום שאינו עושה אותה טרפה
 נקב הזפק
 רבי אומר אפלו נטל
 יצאו בני מעיה ולא נקבו
 נשתברו גפיה נשתברו רגליה
 נמרטו כנפיה
 רבי יהודה אומר אם נטלה הנוצה פסולה
 (ה) אחוזת הדם והמעשנת והמצננת
 ושאכלה הרדופני ושאכלה צואת התרנגולים או ששתת מים הרעים כשרה
 אכלה סם המות או שהכיש נחש
 מתרת משום טרפה ואסורה משום סכנת נפשות

ב2

A (ז) ובחגבים
 כל שיש לו ארבע רגלים וארבע כנפים
 וקרסלים וכנפיו חופין את רבו
 רבי יוסי אומר ושמו חגב
B ובדגים
 כל שיש לו סנפיר וקשקשת
 רבי יהודה אומר שני קשקשין וסנפיר אחד
 ואלו הן קשקשין הקבועין בו
 וסנפירין שהוא פורח בהן

א1

A (א) בהמה המקשה לילד והוציא העבר את ידו והחזירה מתר באכילה
הוציא את ראשו אף על פי שהחזירו הרי זה כילוד
חותך מן העבר שבמעיה מתר באכילה
מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה
זה הכלל דבר שהוא גופה אסור שאינו גופה מתר
B (ב) המבכרת המקשה לילד
מחתך אבר אבר ומשליך לכלבים
יצא רבו הרי זה יקבר ונפטרה מן הבכורה

א2

A (ד) בהמה המקשה לילד והוציא העבר את ידו וחתכה ואחר כך שחט את אמו הבשר טהור
שחט את אמו ואחר כך חתכה הבשר מגע נבלה
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
מגע טרפה שחוטה
מה מצינו בטרפה ששחיטתה מטהרתה
אף שחיטת הבהמה טהור את האבר
אמר להם רבי מאיר
לא אם טהרה שחיטת טרפה אותה דבר שהוא גופה
טהור את האבר דבר שאינו גופה
B מניין לטרפה ששחיטתה מטהרתה
בהמה טמאה אסורה באכילה אף טרפה אסורה באכילה
מה בהמה טמאה אין שחיטתה מטהרתה
אף טרפה לא טהרנה שחיטתה
לא אם אמרת בבהמה טמאה שלא היתה לה שעת הכשר
תאמר בטרפה שהיתה לה שעת הכשר
טל לך מה שהבאת
הרי שנולדה טרפה מן הבטן מניין
לא אם אמרת בבהמה טמאה שכן אין במינה שחיטה
תאמר בטרפה שיש במינה שחיטה

א3

(ז) השוחט את הבהמה ומצא בה שליא
נפש היפה תאכלנה
ואינה מטמאה לא טמאת אכלין ולא טמאת נבלות
חשב עליה
מטמאה טמאת אכלין אבל לא טמאת נבלות
שליא שיצתה מקצתה אסורה באכילה
סימן וולד באשה וסימן וולד בבהמה

ב1

A (ג) בהמה שמת עברה בתוך מעיה
והושיט הרועה את ידו ונגע בו
בין בבהמה טמאה בין בבהמה טהורה טהור
רבי יוסי הגלילי אומר
בטמאה טמא ובטהורה טהור
B האשה שמת ולדה בתוך מעיה ופשטה החיה את ידה ונגעה בו
החיה טמאה טמאת שבעה
והאשה טהורה עד שיצא הולד

ב2

A בן שמונה חי אין שחיטתו מטהרתו לפי שאין במינו שחיטה
(ה) השוחט את הבהמה
ומצא בה בן שמונה חי או מת או בן תשעה מת
קורעו ומוציא את דמו
מצא בן תשעה חי טעון שחיטה וחייב באותו ואת בנו
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
שחיטת אמו מטהרתו
רבי שמעון שזורי אומר
אפלו בן שמונה שנים וחורש בשדה שחיטת אמו מטהרתו
קרעה ומצא בה בן תשעה חי טעון שחיטה לפי שלא נשחטה אמו
B (ו) בהמה שנחתכו רגליה
מן הארכבה ולמטה כשרה
מן הארכבה ולמעלה פסולה
וכן שנטל צמת הגידין
נשבר העצם
אם רב הבשר קים שחיטתה מטהרתו
ואם לאו אין שחיטתה מטהרתו

ב3

המבכרת שהפילה שליא ישליכנה לכלבים
ובמקדשין תקבר
ואין קוברין אותה בפרשת דרכים
ואין תולין אותה באילן מפני דרכי האמורי

1

(א) אותו ואת בנו

נוהג בין בארץ בין בחוצה לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחלין ובמקדשין
כיצד

השוחט אותו ואת בנו

חלין בחוץ שניהם כשרים והשני סופג את הארבעים

קדשים בחוץ הראשון חייב כרת ושניהם פסולים ושניהם סופגים את הארבעים

חלין בפנים שניהם פסולים והשני סופג את הארבעים

קדשים בפנים הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול

(ב) חלין וקדשים בחוץ הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול

קדשים וחלין בחוץ הראשון חייב כרת ופסול והשני כשר ושניהם סופגים את הארבעים

חלין וקדשים בפנים שניהם פסולים והשני סופג את הארבעים

קדשים וחלין בפנים הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול

חלין בחוץ ובפנים הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול

קדשים בחוץ ובפנים הראשון חייב כרת ושניהם פסולים ושניהם סופגים את הארבעים

חלין בפנים ובחוץ הראשון פסול ופטור והשני סופג את הארבעים וכשר

קדשים בפנים ובחוץ הראשון כשר ופטור והשני סופג את הארבעים ופסול

א2

(ג) השוחט ונמצא טרפה

השוחט לעבודה זרה

והשוחט פרת חטאת ושור הנסקל ועגלה ערופה

רבי שמעון פוטר וחכמים מחיבין

א3

שנים שלקחו פרה ובנה איזה שלקח ראשון ישחט ראשון ואם קדם השני זכה

שחט פרה ואחר כך שני בניה סופג שמונים

שחט שני בניה ואחר כך שחטה סופג את הארבעים

שחטה ואת בתה ואת בת בתה סופג שמונים

שחטה ואת בת בתה ואחר כך שחט את בתה סופג את הארבעים

סמכוס אומר משום רבי מאיר סופג שמונים

ב4

(ד) בארבעה פרקים אלו משחיטין את הטבח בעל כרחו

אפלו שור שוה אלף דינרין ואין לו ללוקח אלא דינר

כופין אותו לשחוט

לפיכך אם מת מת ללוקח

אבל בשאר ימות השנה אינו כן לפיכך אם מת מת למוכר

א4

בארבעה פרקים בשנה המוכר בהמה לחברו צריך להודיעו

אמה מכרתי לשחוט בתה מכרתי לשחוט

ואלו הן

ערב יום טוב האחרון שלחג וערב יום טוב הראשון שלפסח

וערב העצרת וערב ראש השנה

וכדברי רבי יוסי הגלילי

אף ערב יום הכפורים בגליל

אמר רבי יהודה אימתי

בזמן שאין לו רוח אבל יש לו רוח אינו צריך להודיעו

ומודה רבי יהודה במוכר את האם לחתן ואת הבת לכלה

שצריך להודיע בידוע ששניהם שוחטין ביום אחד

5

(ה) יום אחד האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה

את זו דרש שמעון בן זומא

נאמר במעשה בראשית יום אחד ונאמר באותו ואת בנו יום אחד

מה יום אחד האמור במעשה בראשית היום הולך אחר הלילה

אף יום אחד האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה

1

(א) כסוי הדם

נוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחלין אבל לא במקדשין
 ונוהג בחיה ובעוף במזמן ובשאינו מזמן
 ונוהג בכוי מפני שהוא ספק
 ואין שוחטין אותו ביום טוב ואם שחטו אין מכסין את דמו

א2

(ב) השוחט ונמצא טרפה

והשוחט לעבודה זרה

והשוחט חלין בפנים וקדשים בחוץ חיה ועוף הנסקלים
 רבי מאיר מחיב וחכמים פוטרין

א3

(ג) חרש שוטה וקטן ששחטו

ואחרים רואין אותם

חייבים לכסות

בינן לבין עצמם פטורים מלכסות

וכן לענין אותו ואת בנו

ששחטו ואחרים רואין אותן

אסור לשחוט אחריהם

בינן לבין עצמן

רבי מאיר מתיר לשחוט אחריהן

וחכמים אוסרים

ומודים שאם שחט

שאינו סופג את הארבעים

א4

(ה) דם שנתערב במים אם יש בו מראית דם חייב לכסות

נתערב ביין רואין אותו כאלו הוא מים

נתערב בדם הבהמה או בדם החיה רואין אותו כאלו הוא מים

רבי יהודה אומר אין דם מבטל דם

5

(ז) במה מכסין ובמה אין מכסין

מכסין בזבל הדק ובחול הדק בסיד ובחרסית ובלבנה ובמגופה שכתשן

אבל אין מכסין לא בזבל הגס ולא בחול הגס ולא בלבנה ולא במגופה שלא כתשן

ולא יכפה עליו את הכלי

כלל אמר רבן שמעון בן גמליאל

דבר שמגדל (בו) צמחין מכסין בו ושאינו מגדל צמחין אין מכסין בו

ב2

השוחט ונתנבלה בידו

הנוחר

והמעקר

פטור מלכסות

ג3

שחט ולא כסה וראהו אחר

חייב לכסות

כסהו ונתגלה פטור מלכסות

כסתו הרוח חייב לכסות

ב3

(ד) שחט מאה חיות במקום אחד

כסוי אחד לכלן

מאה עופות במקום אחד

כסוי אחד לכלן

חיה ועוף במקום אחד

כסוי אחד לכלן

רבי יהודה אומר

שחט חיה יכסנה ואחר כך ישחט את העוף

ב4

(ו) דם הגתז ושעל הסכין חייב לכסות

אמר רבי יהודה אימתי

בזמן שאין שם דם אלא הוא

אבל יש שם דם שלא הוא פטור מלכסות

1

(א) גיד הנשה נוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחלין ובמקדשים
ונוהג בבהמה ובחיה בירך שלימין ובירך שלשמאל
ואינו נוהג בעוף מפני שאין לו כף
ונוהג בשליל
רבי יהודה אומר
אינו נוהג בשליל וחלבו מתר
ואין הטבחין נאמנין על גיד הנשה
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים נאמנין עליו ועל החלב

א2

(ב) שולח אדם לנכרי ירך שגיד הנשה בתוכה
מפני שמקומו נכר

ב2

הנוטל גיד הנשה צריך שיטל את כלו
רבי יהודה אומר
כדי לקים בו מצות נטילה

3

(ג) האוכל מגיד הנשה כזית סופג את הארבעים
אכלו ואין בו כזית חיב
אכל מזה כזית ומזה כזית סופג שמונים
רבי יהודה אומר
אינו סופג אלא ארבעים

א4

(ד) ירך שנתבשל בה גיד הנשה
אם יש בה בנותן טעם
הרי זו אסורה
כיצד משערין אותה
כבשר בלפת

ב4

(ה) גיד הנשה שנתבשל עם הגידים
בזמן שמכירו בנותן טעם
ואם לאו כלן אסורין
והרטב בנותן טעם
וכן חתיכה שלנבלה וכן חתיכה שלדג טמא שנתבשלו עם החתיכות
בזמן שמכירין בנותן טעם
ואם לאו כלן אסורות
והרטב בנותן טעם

5

(ו) נוהג בטהורה ואינו נוהג בטמאה
רבי יהודה אומר
אף בטמאה
אמר רבי יהודה
והלא מבני יעקב נאסר גיד הנשה ועדין בהמה טמאה מתרת להן
אמרו לו בסיני נאמר אלא שנכתב במקומו

א1

A (א) כל הבשר אסור לבשל בחלב
חוץ מבשר דגים וחגבים
B ואסור להעלותו עם הגבינה על השלחן
חוץ מבשר דגים וחגבים
C הנודר מן הבשר
מתר בבשר דגים וחגבים

ב1

A העוף עולה עם הגבינה על השלחן
ואינו נאכל
דברי בית שמאי
ובית הלל אומרים
לא עולה ולא נאכל
אמר רבי יוסי
זו מקלי בית שמאי ומחמרי בית הלל
B באיזה שלחן אמרו
בשלחן שאוכל עליו
אבל בשלחן שסודר עליו את התבשיל
נותן זה בצד זה
ואינו חושש

ג1

A (ב) צורר אדם בשר וגבינה
במטפחת אחת
ובלבד שלא יהו נוגעין זה בזה
B רבן שמעון בן גמליאל אומר
שני אכסנאין אוכלין על שלחן אחד
זה בשר וזה גבינה
ואינן חוששין

א2

(ג) טפת חלב שנפלה על החתיכה
אם יש בה בנותן טעם באותה חתיכה אסור

א3

הכחל קורעו ומוציא את חלבו
לא קרעו אינו עובר עליו

א4

(ד) בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה
אסור לבשל ואסור בהנאה
בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טמאה
בשר בהמה טמאה בחלב בהמה טהורה
מתר לבשל ומתיר בהנאה

ב3

הלב קורעו ומוציא את דמו
לא קרעו אינו עובר עליו

ב2

נער את הקדרה
אם יש בה בנותן טעם באותה הקדרה אסור

ג3

המעלה את העוף עם הגבינה על השלחן
אינו עובר בלא תעשה

ב4

רבי עקיבא אומר חיה ועוף אינם מן התורה
שנאמר לא תבשל גדי בחלב אמו שלש פעמים
פרט לחיה ולעוף ולבהמה טמאה
רבי יוסי הגלילי אומר
נאמר לא תאכלו כל נבלה ונאמר לא תבשל גדי בחלב אמו
את שאסור משום נבלה אסור לבשל בחלב
עוף שאסור משום נבלה יכול יהא אסור לבשל בחלב
תלמוד לומר בחלב אמו יצא העוף שאין לו חלב אם

ג5

(ו) חמר בחלב מברד וחמר בדם מבחלב
חמר בחלב שהחלב מועלין בו
וחיבין עליו משום פגול ונותר וטמא
מה שאין כן בדם
וחמר בדם שהדם נוהג בבהמה ובחיה ובעוף
בין טמאים ובין טהורים
והחלב אינו נוהג אלא בבהמה טהורה בלבד

ב5

A כשרה שינקה מן הטריפה
קבתה אסורה
B טריפה שינקה מן הכשרה קבתה מתרת
מפני שהוא כנוס במעיה

א5

A (ה) קבת הנכרי ושלנבלה
הרי זו אסורה
B המעמיד בעור שלקבה כשרה
אם יש בנותן טעם
הרי זו אסורה

א1

A (א) העור והרטב והקיפה והאלל והעצמות והגידין והקרנים והטלפים מצטרפין לטמא טמאת אכלים אבל לא טמאת נבלות כיוצא בו השוחט בהמה טמאה לנכרי והיא מפרכסת מטמאה טמאת אכלין אבל לא טמאת נבלות עד שתמות או עד שיתזו את ראשה **B** רבה לטמא טמאת אכלין ממה שרבה לטמא טמאת נבלות **C** רבי יהודה אומר האלל המכנס אם יש בו כזית במקום אחד חייב עליו

א2

A (ד) עור שיש עליו כזית בשר הנוגע בציב היוצא ממנו ובשערה שכנגדו טמא היו עליו כשני חצאי זיתים מטמא במשא ולא במגע דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר לא במגע ולא במשא ומודה רבי עקיבא בשני חצאי זיתים שתחבן בקיסם והסיטן שהוא טמא ומפני מה רבי עקיבא מטהר בעור מפני שהעור מבטלן **B** (ה) קולית המת וקולית המקדשים הנוגע בהן בין סתומים בין נקובים טמא קולית נבלה וקולית השרץ הנוגע בהן סתומים טהור נקובים כל שהן מטמאין במגע מנין שאף במשא תלמוד לומר הנגע והנשא את שבא לכלל מגע בא לכלל משא לא בא לכלל מגע לא בא לכלל משא

ב1

A (ב) אלו שעורותיהן כבשרן עור האדם ועור חזיר שלישוב רבי יוסי אומר אף עור חזיר הבר ועור חטוטרת שלגמל הרכה ועור הראש שלעגל הרך ועור הפרסות ועור בית הבשת ועור השליל ועור שתחת האליה ועור האנקה והכח והלטאה והחמט רבי יהודה אומר הלטאה כחלדה **B** וכלן שעבדן או שהלך בהן כדי עבודה טהורין חוץ מעור האדם **C** רבי יוחנן בן נורי אומר שמונה שרצים יש להן עורות

ב2

A (ו) ביצת השרץ המרקמת טהורה נקבה כל שהיא טמאה **B** עכבר שחציו בשר וחציו אדמה הנוגע בבשר טמא באדמה טהור רבי יהודה אומר אף הנוגע באדמה שכנגד הבשר טמא

ג1

A (ג) המפשיט בבהמה ובחיה בטהורה ובטמאה בדקה ובגסה לשטיח כדי אחיזה ולחמת עד שיפשיט את החזה **B** המרגיל כלו חבור לטמאה לטמא ולטמא **C** עור שעל הצואר רבי יוחנן בן נורי אומר אינו חבור וחכמים אומרים חבור עד שיפשיט את כלו

ג2

A (ז) האבר והבשר המדלדלין בבהמה מטמאין טמאת אכלין במקומן וצריכין הכשר נשחטה הבהמה הכשרו בדמיה דברי רבי מאיר ורבי שמעון אומר לא הכשרו מתה הבהמה הבשר צריך הכשר האבר מטמא משום אבר מן החי ואינו מטמא משום אבר נבלה דברי רבי מאיר ורבי שמעון מטהר **B** (ח) האבר והבשר המדלדלין באדם טהורין מת האדם הבשר טהור האבר מטמא משום אבר מן החי ואינו מטמא משום אבר מן המת דברי רבי מאיר ורבי שמעון מטהר

1

(א) הזרוע והלחיים והקבה נוהגין בארץ ובחוצה לארץ
בפני הבית ושלא בפני הבית
בחלין אבל לא במקדשין

שהיה בדין ומה אם החלין שאינן חייבין בחזה ושוק חייבין במתנות
קדשים שחייבין בחזה ושוק אינו דין שחייבין במתנות

תלמוד לומר ואתן אתם לאהרן הכהן ולבניו לחק עולם אין לו אלא מה שאמור בענין

ב2

א2

כל שקדם הקדשן את מומן או מום עובר להקדשן
ולאחר מכאן נולד להם מום קבוע ונפדו

פטורין מן הבכורה ומן המתנות ואינן יוצאין לחלין להגזז ולהעבד
וולדן וחלבן אסור לאחר פדיונן
והשוחטן בחוץ חייב ועושין תמורה
ואם מתו יקברו

(ב) כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן ונפדו
חייבין בבכורה ובמתנות ויוצאין לחלין להגזז ולהעבד
וולדן וחלבן מתר לאחר פדיונן
והשוחטן בחוץ פטור ואינן עושין תמורה
ואם מתו יפדו חוץ מן הבכור ומן המעשר

3

(ג) בכור שנתערב במאה
בזמן שמאה שוחטין את כלן פוטרינן את כלן
אחד שוחט את כלן פוטרינן לו אחד

ב4

א4

(ד) גר שנתגיר והיתה לו פרה
נשחטה עד שלא נתגיר פטור
משנתגיר חייב
ספק פטור
שהמוציא מחברו עליו הראיה

השוחט לכהן ולנכרי פטור מן המתנות
והמשתתף עמהן צריך שירשם
ואם אמר חוץ מן המתנות פטור מן המתנות
אמר מכר לי בני מעיה שלפרה והיו בהן מתנות
נותנן לכהן ואינו מנכה לו מן הדמים
לקח הימנו במשקל נותנן לכהן
ומנכה לו מן הדמים

5

איזהו הזרוע
מן הפרק שלארכבה עד כף שליד והוא שלנזיר
וכנגדו ברגל שוק
רבי יהודה אומר שוק מן הפרק שלארכבה עד סבך שלרגל
איזהו לחי
מן הפרק שללחי עד פיקה שלגרגרת

א1

(א) ראשית הגז נוהג בארץ ובחוצה לארץ
בפני הבית ושלא בפני הבית
בחלין אבל לא במקדשין

א2

(ב) וכמה הוא מרבה
בית שמאי אומרים שתי רחלות
שנאמר יחיה איש עגלת בקר ושתי צאן
ובית הלל אומרים חמש
שנאמר חמש צאן עשויות
רבי דוסא בן הרכינס אומר
חמש רחלות גוזזות מנה מנה ופרס חיבות בראשית הגז
וחכמים אומרים
חמש רחלות גוזזות כל שהן

א3

הלוקח גז צאנו שלנכרי
פטור מראשית הגז

ב1

חמר בזרוע ובלחיים ובקבה מראשית הגז
שהזרוע והלחיים והקבה נוהגים בבקר ובצאן במרבה ובמעט
וראשית הגז אינו נוהג אלא ברחלות ואינו נוהג אלא במרבה

ב2

וכמה נותנין לו משקל
חמש סלעים ביהודה שהן עשר סלעים בגליל
מלבן ולא צואי
כדי לעשות ממנו בגד קטן שנאמר תתן לו שיהא בו כדי מתנה
לא הספיק לתנו לו עד שצבעו פטור
לבנו ולא צבעו חייב

ב3

הלוקח גז צאנו שלחברו
אם שיר המוכר המוכר חייב לא שיר הלוקח חייב
היו לו שני מינים שחופות ולבנות
מכר לו שחופות אבל לא לבנות זכרים אבל לא נקבות
זה נותן לעצמו וזה נותן לעצמו

א1

(א) שלוח הקן נוהג בארץ ובחוצה לארץ
בפני הבית ושלא בפני הבית
בחליץ אבל לא במקדשין

א2

(ב) עוף טמא פטור מלשלח

א3

(ג) היתה מעופפת
בזמן שכנפיה נוגעות בקן חייב לשלח
אין כנפיה נוגעות בקן פטור מלשלח

א4

שלחה וחזרה אפלו ארבעה וחמשה פעמים
חייב
שנאמר שלח תשלח

א5

(ד) הנוטל אם על הבנים
רבי יהודה אומר
לוקה ואינו משלח
וחכמים אומרים
משלח ואינו לוקה
זה הכלל
כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה

ב1

חמר בכסוי הדם משלוח הקן
שכסוי הדם נוהג בחיה ובעוף במזמן ובשאינו מזמן
ושלוח הקן אינו נוהג אלא בעוף ואינו נוהג אלא בשאינו מזמן
איזהו שאינו מזמן
כגון אוזין ותרנגולין שקננו בפרדס
אבל אם קננו בבית וכן יוני הרדסאות פטור משלוח

ג2

קורא זכר
רבי אליעזר מחיב
וחכמים פוטרין

ג3

היו שם אפרוחין מפריחין
או ביצים מוזרות
פטור מלשלח
שנאמר והאם רבצת על האפרוחים
או על הביצים
מה אפרוחין בני קימא
אף ביצים בני קימא
יצאו מוזרות
ומה הביצים צריכות לאמן
אף האפרוחים צריכין לאמן
יצאו מפריחין

ג4

נטל את הבנים והחזירין לקן
ואחר כך חזרה האם עליהם
פטור מלשלח

ב5

(ה) לא יטל אדם אם על הבנים אפלו לטהר את המצרע
ומה אם מצוה קלה שהיא כאסר
אמרה התורה למען ייטב לך והארכת ימים
קל וחמר על מצות חמורות שבתורה

ב2

עוף טמא רובץ על ביצי עוף טהור
וטהור רובץ על ביצי עוף טמא
פטור מלשלח

ב3

אין שם אלא אפרוח אחד או ביצה אחת
חייב לשלח
שנאמר קן קן מכל מקום

ב4

אמר הריני נוטל את האם
ומשלח את הבנים
חייב לשלח
שנאמר שלח תשלח את האם

א1

A (א) הלוקח עבר חמורו שלנכרי והמוכר לו אף על פי שאינו רשאי והמשתתף לו והמקבל ממנו והנותן לו בקבלה פטור מן הבכורה שנאמר בישראל אבל לא באחרים **B** כהנים ולוים פטורים מקל וחמר אם פטרו שלישראל במדבר דין היא שיפטרו שלעצמן

ב1

A (ב) פרה שילדה כמין חמור וחמור שילדה כמין סוס פטור מן הבכורה שנאמר פטר חמור פטר חמור שני פעמים עד שיהא היולד חמור והנולד חמור **B** ומה הם באכילה בהמה טהורה שילדה כמין בהמה טמאה מתר באכילה וטמאה שילדה כמין בהמה טהורה אסור באכילה שהיוצא מן הטמא טמא והיוצא מן הטהור טהור **C** דג טמא שבלע דג טהור מתר באכילה וטהור שבלע דג טמא אסור באכילה לפי שאינו גדוליו

א2

(ג) חמור שלא בכרה וילדה שני זכרים נותן טלה אחד לכהן זכר ונקבה מפריש טלה אחד לעצמו

ב2

שתי חמורים שלא בכרו וילדו שני זכרים נותן שני טליים לכהן זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה נותן טלה אחד לכהן שתי נקבות וזכר או שני זכרים ושתי נקבות אין כאן לכהן כלום

ג2

(ד) אחת בכרה ואחת שלא בכרה וילדו שני זכרים נותן טלה אחד לכהן זכר ונקבה מפריש טלה אחד לעצמו שנאמר ופטר חמור תפדה בשה מן הכבשים ומן העזים זכר ונקבה גדול וקטן תמים ובעל מום ופודה בו פעמים הרבה נכנס לדיר להתעשר ואם מת נהנים בו

א3

(ה) אין פודים לא בעגל ולא בחיה ולא בשחוטה ולא בטרפה ולא בכלאים ולא בכוי רבי אלעזר מתיר בכלאים מפני שהוא שה ואוסר בכוי מפני שהוא ספק ונתנו לכהן אין הכהן רשאי לקימו עד שיפריש שה תחתיו

ב3

(ו) המפריש פדיון פטר חמור ומת רבי אליעזר אומר חייבין באחריותו כחמש סלעים שלבן וחכמים אומרים אין חייבין באחריותו כפדיון מעשר שני העיד רבי יהושע ורבי צדוק על פדיון פטר חמור שמת שאין כאן לכהן כלום

ג3

מת פטר חמור רבי אליעזר אומר יקבר ומתו בהנאתו שלטלה וחכמים אומרים אינו צריך להקבר והטלה לכהן

א4

A (ז) לא רצה לפדותו עורפו בקופיץ מאחריו וקוברו **B** מצות פדיה קודמת למצות עריפה שנאמר ואם לא תפדה וערפתו **C** מצות יעידה קודמת למצות פדיה שנאמר אשר לא יעדה והפדה

ב4

A מצות יבום קודמת למצות חליצה בראשונה שהיו מתכונין לשם מצוה ועכשיו שאינן מתכונין לשם מצוה אמרו מצות חליצה קודמת למצות יבום **B** מצות גאלה בארון הוא קודם לכל אדם שנאמר ואם לא יגאל ונמכר בערכך

1

(א) הלוקח עבר פרתו שלנכרי והמוכר לו אף על פי שאינו רשאי
המשתתף לו והמקבל ממנו והנותן לו בקבלה
פטור מן הבכורה
שנאמר בישראל אבל לא באחרים
כהנים ולוים חייבים

לא נפטרו מבכור בהמה טהורה ולא נפטרו אלא מפדיון הבן ומפטר חמור

א2

(ב) כל הקדשים
שקדם מום קבוע להקדשן ונפדו
חייבים בבכורה ובמתנות
ויוצאין לחלין לגזו ולהעבד
וולדן וחלבן מתר לאחר פדיון
והשוחטן בחוץ פטור
ואינן עושים תמורה
ואם מתו יפדו חוץ מן הבכור ומן המעשר
(ג) כל שקדם הקדשן את מומן
או מום עובר להקדשן
ולאחר מכאן נולד להם מום קבוע
ונפדו
פטורין מן הבכורה ומן המתנות
ואינן יוצאין לחלין לגזו ולהעבד
וולדן וחלבן אסור לאחר פדיון
והשוחטן בחוץ חייב
ועושי תמורה ואם מתו יקברו

א3

A (ו) רחל שלא בכרה
וילדה שני זכרים
ויצאו שני ראשיהן כאחד
רבי יוסי הגלילי אומר שניהן לכהן
שנאמר הזכרים לה'
וחכמים אומרים
אי אפשר אלא אחד לו ואחד לכהן
רבי טרפון אומר
הכהן בורר לו את היפה
רבי עקיבא אומר
משמנים ביניהם והשני ירעה עד שיסתאב
וחייב במתנות
רבי יוסי פוטר
B מת אחד מהן
רבי טרפון אומר יחלקו
רבי עקיבא אומר
המוציא מחברו עליו הראיה
C זכר ונקבה
אין כאן לכהן כלום

ב2

(ד) המקבל צאן ברזל מן הנכרי
ולדות פטורין וולדי ולדות חייבין
העמיד ולדות תחת אמותיהם
ולדי ולדות פטורין
וולדי ולדי ולדות חייבין
רבן שמעון בן גמליאל אומר
אפלו עד עשרה דורות פטורין
שאחריותן לנכרי

ב3

A (ז) שתי רחלות שלא בכרו
וילדו שני זכרים
נותן שניהם לכהן
זכר ונקבה הזכר לכהן
שני זכרים ונקבה אחד לו ואחד לכהן
רבי טרפון אומר
הכהן בורר לו את היפה
רבי עקיבא אומר
משמנים ביניהם והשני ירעה עד שיסתאב
וחייב במתנות
רבי יוסי פוטר
B מת אחד מהן
רבי טרפון אומר יחלקו
רבי עקיבא אומר
המוציא מחברו עליו הראיה
C שתי נקבות וזכר
או שני זכרים ושתי נקבות
אין כאן לכהן כלום

4

(ט) יוצא דפן והבא אחריו
רבי טרפון אומר שניהם ירעו עד שיסתאבו ויאכלו במומן לבעלים
רבי עקיבא אומר שניהן אינן בכור
הראשון משום שאינו פטר רחם והשני משום שקדמו אחר

ג2

(ה) רחל שילדה כמין עז
ועז שילדה כמין רחל
פטור מן הבכורה
ואם יש בו מקצת סימנין חייב

ג3

A (ח) אחת בכרה ואחת שלא בכרה
וילדו שני זכרים
אחד לו ואחד לכהן
רבי טרפון אומר
הכהן בורר לו את היפה
רבי עקיבא אומר
משמנים ביניהם והשני ירעה עד שיסתאב
וחייב במתנות
רבי יוסי פוטר שהיה רבי יוסי אומר
כל שחליפיו ביד כהן פטור מן המתנות
רבי מאיר מחייב
B מת אחד מהן
רבי טרפון אומר יחלקו
רבי עקיבא אומר
המוציא מחברו עליו הראיה
C זכר ונקבה
אין כאן לכהן כלום

א1

A (א) הלוקח בהמה מן הנכרי ואין ידוע אם בכרה ואם לא בכרה רבי ישמעאל אומר עז בת שנתה ודאי לכהן מכאן ואילך ספק רחל בת שתיים ודאי לכהן מכאן ואילך ספק פרה וחמור בנות שלש ודאי לכהן מכאן ואילך ספק אמר לו רבי עקיבא אלו בולד בלבד הבהמה נפטרת היה כדבריו אלא אמרו סימן הולד בבהמה דקה טנוף ובגסה שליה ובאשה שפיר ושליה זה הכלל כל שידוע שבכרה אין כאן לכהן כלום וכל שלא בכרה הרי זה לכהן אם ספק יאכל במומו לבעלים **B** רבי אליעזר בן יעקב אומר בהמה גסה ששפעה חררת דם הרי זו תקבר ונפטרה מן הבכורה

א2

A (ג) רבי יוסי בן משלם אומר השוחט את הבכור עושה מקום בקופיץ מכאן ומכאן ותולש את השער ובלבד שלא יזיזנו ממקומו **B** וכן התולש את השער לראות מקום המום

ב1

A (ב) רבן שמעון בן גמליאל אומר הלוקח בהמה מניקה מן הנכרי אינו חושש שמא בנה שלאחרת היה **B** נכנס לתוך עדרו וראה את המבכירות מניקות ואת שאינן מבכירות מניקות אינו חושש שמא בנה שלזו בא לו אצל זו או שמא בנה שלזו בא לו אצל זו

ב2

A (ד) שער בכור בעל מום שנשר והניחו בחלון ואחר כך שחטו עקביא בן מהללאל מתיר וחכמים אוסרין דברי רבי יהודה אמר רבי יוסי לא בזה התיר עקביא אלא בשער בכור בעל מום שנשר והניחו בחלון ואחר כך מת בזה עקביא בן מהללאל מתיר וחכמים אוסרין **B** הצמר המדבלל בבכור את שהוא נראה מן הגזה מתר ואת שאינו נראה מן הגזה אסור

א1

A (א) עד כמה ישראל חייבים להטפל בבכור
בבהמה דקה עד שלשים יום
ובגסה חמשים יום
רבי יוסי אומר בדקה שלשה חדשים
B אמר לו הכהן בתוך זמן זה תנהו לי
הרי זה לא יתנו לו
אם היה בעל מום אמר לו תן לי שאכלנו מתר
ובשעת המקדש
אם היה תמים אמר לו תן לי שאקריבנו מתר

א2

A (ג) השוחט את הבכור ומראה את מומו
רבי יהודה מתיר
רבי מאיר אומר
הואיל והוא נשחט שלא על פי ממחה אסור
B (ד) מי שאינו ממחה וראה את הבכור ונשחט על פיו
הרי זה יקבר וישלם מביתו
דן את הדין
זכה את החיב וחיב את הזכאי טמא את הטהור וטהר את הטמא
מה שעשה עשוי וישלם מביתו
ואם היה ממחה לבית דין פטור מלשלם
מעשה בפרה שנטלה האם שלה והאכילה רבי טרפון לכלבים
ובא מעשה לפני חכמים והתירוה
אמר תודוס הרופא אין פרה וחזירה יוצאה מאלכסנדריא
עד שהם חותכין את האם שלה בשביל שלא תלד
אמר רבי טרפון הלכה חמורין טרפון
אמר לו רבי עקיבא רבי טרפון פטור אתה
שאתה ממחה לבית דין וכל ממחה לבית דין פטור מלשלם

א3

A (ז) החשוד על הבכורות
אין לוקחין ממנו בשר צבאים ולא עורות שאינן עבודין
רבי אליעזר אומר
לוקחים ממנו עורות שלנקבה
ואין לוקחים ממנו צמר מלבן וצואי
אבל לוקחין ממנו טווי ובגדים
B (ח) החשוד על השביעית
אין לוקחין ממנו פשתן ואפלו סרק
אבל לוקחין ממנו טווי ואריג

ב1

A הבכור נאכל שנה בשנה בין תמים בין בעל מום
שנאמר לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה
B (ב) נולד לו מום בתוך שנתו
מתר לקימו כל שנים עשר חדש
לאחר שנתו
אינו רשאי לקימו אלא עד שלשים יום

ב2

A (ה) הנוטל שכרו להיות רואה בכורות
אין שוחטין על פיו אלא אם כן היה ממחה כאילא כיבנה
שהתירו לו חכמים
להיות נוטל ארבעה אסרות בבהמה דקה וששה בגסה
בין תמים בין בעל מום
B (ו) הנוטל שכרו לדון דיניו בטלים
להעיד עדותו בטלה
להזות ולקדש מימיו מי מערה ואפרו אפר מקלה
אם היה כהן וטמאהו מתרומתו מאכילו ומשקו וסכו
ואם היה זקן מרכיבו על חמורו ונותן לו שכרו כפועל

ב3

A (ט) החשוד להיות מוכר תרומה לשם חלין
אין לוקחין ממנו אפלו מים או מלח
דברי רבי יהודה
רבי שמעון אומר
כל שיש בו זקת תרומות ומעשרות אין לוקחין ממנו
B (י) החשוד על השביעית אינו חשוד על המעשרות
החשוד על המעשרות אינו חשוד על השביעית
החשוד על זה ועל זה חשוד על הטהרות
ויש שהוא חשוד על הטהרות ואינו חשוד לא על זה ולא על זה
זה הכלל כל החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו

א1

(א) כל פסולי המקדשים
נמכרין באטליו ונשחטין באטליו
ונשקלין בלטר
חוץ מן הבכור ומן המעשר
שהניתן לבעלים
א2
בכור שאחזו דם
אפלו הוא מת
אין מקיזין לו דם
דברי רבי יהודה
וחכמים אומרים
יקיזו ובלבד שלא יעשה בו מום
ואם עשה בו מום
הרי זה לא ישחט עליו
רבי שמעון אומר
יקיזו אף על פי שהוא עושה בו מום

א3

A כל המומין הראויין לבוא בידי אדם
רועים ישראל נאמנים
ורועים כהנים אינן נאמנים
רבן שמעון בן גמליאל אומר
נאמן הוא על שלחברו
ואינו נאמן על שלעצמו
רבי מאיר אומר
החשוד על דבר לא דנו ולא מעידו
B (ה) נאמן הכהן לומר
הראיתי בכור זה ובעל מום הוא

ב1

פסולי המקדשין
הניתן להקדש
ושוקלין מנה כנגד מנה בבכור

ב2

A (ג) הצורם באזן הבכור
הרי זה לא ישחט עולמית
דברי רבי אליעזר
וחכמים אומרים
כשילד לו מום אחר ישחט עליו
B מעשה בזכר שלרחלים זקן ושערו מדלדל
ראהו קסדור אחד אמר מה טיבו שלזה
אמרו לו בכור הוא ואינו נשחט
אלא אם כן היה בו מום
נטל פגיון וצרם באזנו
ובא מעשה לפני חכמים והתירוהו
ראה שהתירו והלך וצרם בכורות אחרים
ואסרו
C פעם אחת היו תינוקות משחקין בשדה
וקשרו זנבות טלאים זה לזה
ונפסקה זנבו שלאחד מהם והרי הוא בכור
ובא מעשה לפני חכמים והתירוהו
ראו שהתירו
והלכו וקשרו זנבות בכורות אחרים ואסרו
זה הכלל
כל שהוא לדעתו אסור ושלם דעתו מתר

ב3

A הכל נאמנים על מומי מעשר
B בכור שננסמת עינו
שנקטעה ידו
שנשברה רגלו
הרי זה ישחט על פי שלשה בני הכנסת
רבי יוסי אומר
אפלו יש שם עשרים ושלשה
לא ישחט אלא על פי ממוחה

ג1

(ב) בית שמאי אומרים
לא ימנה ישראל עם הכהן על הבכור
בית הלל מתירין ואפלו נכרי

ג2

(ד) היה בכור רודפו ובעטו
ועשה בו מום
הרי זה ישחט עליו

ג3

A (ו) השוחט את הבכור ומכרו
ונודע שלא הראהו
מה שאכלו אכלו
והוא יחזיר להם את הדמים
ומה שלא אכלו
הבשר יקבר והוא יחזיר להם את הדמים
B וכן השוחט את הפרה ומכרה
ונודע שהיא טרפה
מה שאכלו אכלו ויחזיר להם את הדמים
ומה לא אכלו הן יחזירו לו את הבשר
והוא יחזיר להם את הדמים
מכרוהו לנכרים או הטילוהו לכלבים
ישלמו לו דמי הטרפה

א1

A (א) על אלו מומין שוחטין את הבכור
נפגמה אזנו מן הסחוס אבל לא מן העור
נסדקה אף על פי שלא חסרה
נקבה מלא כרשינה או שיבשה
איזו היא יבשה כל שתנקב ואינה מוציאה טפת דם
רבי יוסי בן משלם אומר יבשה שתהא נפרכת
B (ב) ריס שלעין שנקב שנפגם שנסדק
הרי בעיניו דק תבלול חלזון נחש וענב
ואיזהו תבלול לבן הפוסק בסירה ונכנס בשחור
בשחור ונכנס בלבן אינו מום שאין מומין בלבן
C (ג) חורור והמים הקבועים
איזהו חורור הקבוע כל ששהה שמונים יום
רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר
בודקין אותו שלשה פעמים בתוך שמונים יום
ואלו הם המים הקבועים
אכל לח ויבש שלגשמים לח ויבש שלשלחים
אכל היבש ואחר כך אכל הלח
אינו מום עד שיאכל היבש אחר הלח

א2

A (ז) בעל חמש רגלים
או שאין לו אלא שלש
ושרגליו קלוטות כשלחמור והשחול והכסול
איזהו שחול שנשמטה ירכו
וכסול שאחת מירכותיו גבוהה
(ח) נשבר עצם ידו ועצם רגלו
אף על פי שאינו נכר
מומין אלו מנה אילא ביבנה
והודו לו חכמים
B ועוד שלשה הוסיף
אמרו לו לא שמענו את אלו
את שגלגל עינו עגל כשלאדם
ופיו דומה לשלחזיר
ושנטל רב המדבר שללשונו
ובית דין שלאחריהן אמרו הרי אלו מומין
C (ט) מעשה שהלחי התחתון
עודף על העליון
ושלח רבן שמעון בן גמליאל לחכמים
ואמרו הרי זה מום

א3

(יא) זנב העגל שאינה מגעת לערקב
אמרו חכמים
כל מרבית העגלים כן כל זמן שהן מגדילין הן נמתחות
לאיזה ערקב אמרו
רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר
לערקב שבאמצע הירך
על אלו מומין שוחטין את הבכור ופסולי המקדשין נפדין עליהן

ב1

A (ד) חטמו שנקב שנפגם שנסדק
שפתו שנקבה שנפגמה שנסדקה
חטיו החיצונות שנפגמו או שנפגמו והפנימיות שנעקרו
רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר
אין בודקין מן המתאימות ולפנים אף לא את המתאימות
B (ה) נפגם הזנב או עריה שלנקבה במקדשים
נפגמה הזנב מן העצם אבל לא מן הפרק
או שהיה ראש הזנב מפציל עצם
או שיש בשר בין חליא לחליא מלא אצבע
C (ו) אין לו ביצים או אין לו אלא ביצה אחת
רבי ישמעאל אומר
אם יש לו שני כיסין יש לו שתי ביצים
אין לו אלא כיס אחד אין לו אלא ביצה אחת
רבי עקיבא אומר
מושיבו על עכוזו וממערך אם יש שם ביצה סופה לצאת
מעשה שמערך ולא יצאת ונשחט ונמצאת דבוקה בכסלים
והתיר רבי עקיבא ואסר רבי יוחנן בן נורי

ג2

A (י) רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר
את שיבלת בעינו
ושנפגם עצם ידו
ועצם רגלו
ושנפסק עצמו שבפיו
B עינו אחת גדולה ואחת קטנה
אזנו אחת גדולה ואחת קטנה
במראה אבל לא במדה
C רבי יהודה אומר
אחת מביציו גדולה כשתים בחברתה
ולא הודו לו חכמים

ב2

A אזן הגדי שהיתה כפולה
אמרו חכמים
בזמן שהיא עצם אחד מום
ואם אינה עצם אחד אינה מום
B רבי חנניא בן גמליאל אומר
זנב הגדי
שהיא דומה לשלחזיר
ושאין בה שלש חליות
הרי זה מום

ב3

(יב) אלו שאין שוחטין עליהן לא במקדש ולא במדינה
חורור והמים שאינם קבועין
וחטיו הפנימיות שנפגמו אבל לא שנעקרו
ובעל גרב ובעל יבלת ובעל חזזית וזקן וחולה ומזהם
ושנעבדה בו עברה
ושהמית את האדם על פי עד אחד או על פי הבעלים
וטמטום ואנדרוגינוס לא במקדש ולא במדינה
רבי ישמעאל אומר אין מום גדול מזה
וחכמים אומרים אינו בכור אלא נגזז ונעבד

א1

(א) מומין אלו בין קבועין בין עוברין פוסלין באדם
יותר עליהן באדם
הכילון והלפתן והמקבן ושראשו שקוע ושקיפס ובעלי החטוטרת
רבי יהודה מכשיר וחכמים פוסלין

א2

A אין לו גבינים אין לו אלא גבין אחד
הוא גבין האמור בתורה
רבי דוסא אומר
כל שגביניו שוכבין
רבי חנניה בן אנטיגנוס אומר
מי שיש לו שני גבים ושתי שדראות
B (ג) החרום פסול
איזהו החרום הכוחל שתי עיניו כאחת
C שתי עיניו למעלה ושתי עיניו למטה
עינו אחת למעלה ועינו אחת למטה
רואה את החדר ואת העליה כאחת
סכי שמש
זוגדוס
והצירן
D ושנשרו ריסי עיניו
פסול מפני מראית העין

א3

(ו) המקיש בקרסליו ובארכבותיו
ובעל פיקה והעקל
איזהו העקל
כל שמקיף פרסותיו
ואין ארכבותיו נושקות זו לזו
פיקה יוצאה מגדלו
עקבו יוצא לאחוריו
פרסתו רחבה כשלאוז

א4

A הכושי והגיחור והלבקן והקפת והננס והחרש והשוטה והשכור
ובעלי נגעים טהורין
פסולין באדם וכשרין בבהמה
רבן שמעון בן גמליאל אומר שוטה בבהמה אינה מן המבחר
רבי אליעזר אומר אף בעלי דלדולין פסולין באדם וכשרין בבהמה
B (ז) אלו כשרין באדם ופסולין בבהמה
אותו ואת בנו וטרפה ויוצא דפן ושנעבדה בהן עברה
ושחמית את האדם

ב2

A (ד) עיניו גדולות כשלעגל
או קטנות כשלאוז
גופו גדול מאבריו או קטן מאבריו
חטמו גדול מאבריו או קטן מאבריו
B צמם והצמץ
איזה הוא הצמץ שאזניו קטנות
והצמץ שאזניו דומות לספוג
C (ה) שפתו העליונה עודפת על התחתונה
והתחתונה עודפת על העליונה
הרי זה מום
D ושנטלו שניו
פסול מפני מראית העין

ב3

אצבעותיו מרככות זו על זו
או קלוטות עד הפרק כשר
למטה מן הפרק וחתכה כשר
היתה בו יתרת וחתכה
אם יש בה עצם פסול ואם לאו כשר
יתרבידיו וברגליו שש ושש עשרים וארבע
רבי יהודה מכשיר וחכמים פוסלים

ב1

(ב) הקרח פסול
איזהו הקרח
כל שאין לו שטה שלשער מקפת מאזן לאזן
ואם יש לו הרי זה כשר

ג2

A דדיו שוכבים כשלאשה
כרסו צבה
טבורו יוצא
B נכפה אפלו אחת לימים
רוח קצירת באה עליו
C המאשכן
ובעל גבר
D אין לו ביצים
או אין לו אלא ביצה אחת
זהו מרוח אשך האמור בתורה
רבי ישמעאל אומר כל שנמרחו אשכיו
רבי עקיבא אומר כל שרוח באשכיו
רבי חנניה בן אנטיגנוס אומר
כל שמראיו חשוכים

ג3

השולט בשתי ידיו
רבי פוסל וחכמים מכשירים

ב4

A הנושא נשים בעברה
פסול עד שידיר הניה
B המטמא למתים
פסול עד שיקבל עליו שלא יהא מטמא למתים

1

(א) יש בכור לנחלה ואינו בכור לכהן בכור לכהן ואינו בכור לנחלה בכור לנחלה ולכהן
יש שאינו בכור לא לנחלה ולא לכהן

ג1

A איזהו בכור לנחלה ולכהן
המפלת שפיר מלא דם מלא מים מלא גנינים
המפלת כמין דגים וחגבים שקצים ורמשים
המפלת יום ארבעים
הבא אחריהן בכור לנחלה ולכהן
B (ב) יוצא דפן והבא אחרי
שניהם אינן בכור
לא לנחלה ולא לכהן
רבי שמעון אומר
הראשון לנחלה והשני לחמש סלעים

ב1

A מי שלא היו לו בנים
ונשא אשה שכבר ילדה
עודה שפחה ונשתחררה עודה נכרית ונתגירה
משבאת לישראל ילדה
בכור לנחלה ואינו בכור לכהן
רבי יוסי הגלילי אומר בכור לנחלה ולכהן
שנאמר פטר רחם בישראל
עד שיפטור רחם מישראל
B מי שהיו לו בנים ונשא אשה שלא ילדה
נתגירה מעברת נשתחררה מעברת
ילדה היא וכהנת היא ולויה היא
ואשה שכבר ילדה
וכן מי שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים
ונשאת וילדה ואין ידוע
אם בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון
בכור לכהן ואינו בכור לנחלה

א1

A איזהו בכור לנחלה ואינו בכור לכהן
הבא אחר הנפלים שיצא ראשו חי
ובן תשעה שיצא ראשו מת
והמפלת כמין בהמה חיה ועוף
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
עד שיהא בו מצורת האדם
B המפלת סנדל או שליא ושפיר מרקם
והיוצא מחתך
הבא אחריהן
בכור לנחלה ואינו בכור לכהן

ג2

A (ו) אחת בכרה ואחת שלא בכרה
שלשני אנשים
וילדו שני זכרים
זה שלא בכרה אשתו נותן חמש סלעים לכהן
זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום
מת הבן בתוך שלשים יום
אף על פי שנתן לכהן יחזיר לו חמש סלעים
לאחר שלשים יום אף על פי שלא נתן יתן
מת ביום שלשים כיום שלפניו
רבי עקיבא אומר
אם נתן לא יטל ואם לא נתן לא יתן
מת האב בתוך שלשים יום
בחזקת שלא נפדה עד שיביא ראיה שנפדה
לאחר שלשים יום בחזקת שנפדה
עד שיאמרו לו (שיביא ראיה) שלא נפדה
B הוא לפדות ובנו לפדות
הוא קודם את בנו
רבי יהודה אומר בנו קודמו
שמצותו על אביו ומצות בנו עליו

ב2

A אחת בכרה ואחת שלא בכרה
וילדו שני זכרים
נותן חמש סלעים לכהן
מת אחד מהן בתוך שלשים יום האב פטור
מת האב והבנים קימין
רבי מאיר אומר
אם נתנו עד שלא חלקו נתנו
ואם לאו פטורים
רבי יהודה אומר נתחייבו נכסים
זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום
B (ה) שתי נשים שלשני אנשים שלא בכרו
וילדו שני זכרים
זה נותן חמש סלעים לכהן
וזה נותן חמש סלעים לכהן
מת אחד מהן בתוך שלשים יום
אם לכהן אחד נתנו יחזיר להן חמש סלעים
אם לשני כהנים נתנו
אינן יכולין להוציא מידם
זכר ונקבה
האבות פטורין והבן חייב לפדות את עצמו
שתי נקבות וזכר או שני זכרים ושתי נקבות
אין כאן לכהן כלום

א2

A (ג) מי שלא בכרה אשתו
וילדה שני זכרים
נותן חמש סלעים לכהן
מת אחד מהן בתוך שלשים יום האב פטור
מת האב והבנים קימין
רבי מאיר אומר
אם נתנו עד שלא חלקו נתנו
ואם לאו פטורין
רבי יהודה אומר נתחייבו נכסים
זכר ונקבה אין כאן לכהן כלום
B (ד) שתי נשים שלא בכרו
וילדו שני זכרים
נותן עשר סלעים לכהן
מת אחד מהן בתוך שלשים יום
אם לכהן אחד נתן יחזיר לו חמש סלעים
אם לשני כהנים נתן
אינו יכול להוציא מידם
זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה
נותן חמש סלעים לכהן
שתי נקבות וזכר או שני זכרים ושתי נקבות
אין כאן לכהן כלום

ג3

A (ט) הבכור נוטל פי שנים בנכסי האב
ואינו נוטל פי שנים בנכסי האם
ואינו נוטל פי שנים בשבח
ולא בראוי כבמחזק ולא האשה בכתבתה
ולא הבנות במזונותיהן ולא היבם
וכלן אינן נוטלין בשבח ולא בראוי כבמחזק
B (י) אלו שאינן חוזרין ביובול
הבכורה והיורש את אשתו
והיבם את אשת אחיו והמתנה
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים המתנה כמכר
רבי אלעזר אומר כלן חוזרין ביובול
רבי יוחנן בן ברוקה אומר
היורש את אשתו יחזיר לבני משפחה
וינכה להם מן הדמים

ב3

A כתב לכהן שהוא חייב לו חמש סלעים
חייב לתן לו
ובנו אינו פדוי
לפיכך אם רצה הכהן לתן לו מתנה רשאי
B המפריש פדיון בנו ואבד
חייב באחריותו
שנאמר יהיה לך ופדה תפדה

א3

A (ז) חמש סלעים שלבן במנה צורי
שלשים שלעבד וחמשים שלאונס ושלמפתח
ומאה שלמוציא שם רע
כלם בשקל הקדש במנה צורי
וכלם נפדין בכסף ובשוה כסף
חוץ מן השקלים
B (ח) אין פודין לא בעבדים ולא בשטרות
ולא בקרקעות ולא בהקדשות

א1

A (א) מעשר בהמה נוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחלין אבל לא במקדשין **B** ונוהג בבקר ובצאן ואינן מתעשרין מזה על זה בכבשים ובעזים ומתעשרין מזה על זה בחדש ובישן ואינן מתעשרין מזה על זה שהיה ברין מה אם החדש והישן שאינן כלאים זה בזה אינן מתעשרין מזה על זה הכבשים והעזים שהם כלאים זה בזה אינן דין שלא יתעשרו מזה על זה תלמוד לומר וצאן כל משמע צאן אחד

א2

A (ד) הכל נכנס לדיר להתעשר חוץ מן הכלאים והטרפה ויוצא דפן ומחסר זמן ויתום איזהו יתום כל שמתה אמו או שנשחטה רבי יהושע אומר אפלו נשחטה אמו והשלח קים אין זה יתום **B** (ה) שלש גרנות למעשר בהמה בפרס הפסח בפרס העצרת בפרס החג דברי רבי עקיבא בן עזאי אומר בעשרים ותשעה באדר באחד בסיון בעשרים ותשעה באב רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בניסן באחד בסיון בעשרים ותשעה באלול ולמה אמרו בעשרים ותשעה באלול ולא אמרו באחד בתשרי מפני שהוא יום טוב ואי אפשר לעשר ביום טוב לפיכך הקדימוהו בעשרים ותשעה באלול

א3

A קפץ אחד מן המנויין לתוכן הרי אלו פטורים **B** מן המעשרים לתוכן כלן ירעו עד שיסתאבו ויאכלו במומן לבעלים

ב1

A (ב) מעשר בהמה מצטרף כמלא רגל בהמה רועה וכמה היא רגל בהמה רועה ששה עשר מיל **B** היה בין אלו לאלו שלשים ושנים מיל אינן מצטרפין היה לו באמצע מביא ומעשרן באמצע רבי מאיר אומר הירדן מפסיק למעשר בהמה

ב2

A רבי מאיר אומר באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה בן עזאי אומר האלולין מתעשרין בפני עצמן **B** (ו) כל הנולדים מאחד בתשרי עד עשרים ותשעה באלול הרי אלו מצטרפין חמשה לפני ראש השנה וחמשה לאחר ראש השנה אינן מצטרפין חמשה לפני הגרן וחמשה לאחר הגרן הרי אלו מצטרפין אם כן למה נאמר שלש גרנות למעשר בהמה שעד שלא הגיעה הגרן מתר למכור ולשחוט הגיעה הגרן לא ישחט ואם שחט פטור

ב3

A (ח) יצא שנים כאחת מונה אותן שנים שנים **B** מנאן אחד התשיעי והעשירי מקלקלין יצאו התשיעי והעשירי כאחת התשיעי והעשירי מקלקלין

ג1

A (ג) הלקוח או שנתן לו מתנה פטור ממעשר בהמה **B** האחים השתפין שחיבין בקלבון פטורים ממעשר בהמה ושחיבין במעשר בהמה פטורים מן הקלבון קנו מתפיסת הבית חיבין ואם לאו פטורין חלקו וחזרו ונשתתפו חיבין בקלבון ופטורין ממעשר בהמה

ג2

A (ז) כיצד מעשרין כונסן לדיר ועושה להן פתח קטן כדי שלא יהיו שנים יכולין לצאת כאחת ומונה בשבט אחד שנים שלשה ארבעה חמשה ששה שבעה שמונה תשעה והיוצא עשירי סוקרו בסקרא ואומר הרי זה מעשר לא סקרו בסקרא ולא מנאם בשבט או שמנאם רבוצים או עומדים הרי אלו מעשרים **B** היה לו מאה ונטל עשרה עשרה ונטל אחד אין זה מעשר רבי יוסי בר יהודה אומר הרי זה מעשר

ג3

A קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקדשין התשיעי נאכל במומו והעשירי מעשר ואחד עשר קרב שלמים ועושה תמורה דברי רבי מאיר אמר רבי יהודה וכי יש תמורה עושה תמורה אמרו משום רבי מאיר אלו היה תמורה לא היה קרב **B** קרא לתשיעי עשירי ולעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי אין אחד עשר מקדש זה הכלל כל שלא נעקר שם העשירי ממנו אין אחד עשר מקדש

א1

(א) הכל מעריכין ונערכין
נודרים ונדרים
כהנים ולוים וישראלים
נשים ועבדים
טמטום ואדרוגינוס
נודרים ונדרים ומעריכין
אבל לא נערכין
שאינו נערך
אלא זכר ודאי ונקבה ודאית

א2

(ג) הגוסס והיוצא להרג
לא נדר ולא נערך
רבי חנניה בן עקביא אומר
נערך מפני שדמיו קצובין
אבל אינו נדר
מפני שאין דמיו קצובין
רבי יוסי אומר
נודר ומעריך ומקדיש
ואם הזיק חייב בתשלומין

ב1

חרש שוטה וקטן
נדרין ונערכין
אבל לא נודרין ולא מעריכין
מפני שאין בהם דעת
פחות מבן חדש נדר
אבל לא נערך

ב2

(ד) האשה שהיא יוצאה להרג
אין ממתינין לה עד שתלד
ישבה על המשבר
ממתינין לה עד שתלד

ג1

(ב) הנכרי
רבי מאיר אומר
נערך אבל לא מעריך
רבי יהודה אומר
מעריך אבל לא נערך
זה וזה מודים
שנודרין ונדרין

ג2

האשה שנהרגה
נהנין בשערה
בהמה שנהרגה
אסורה בהניה

א1

(א) אין בערכין פחות מסלע ולא יתר על חמשים סלע

כיצד

נתן סלע והעשיר אינו נותן כלום
פחות מסלע והעשיר נותן חמשים סלע
היה בידיו חמש סלעים
רבי מאיר אומר אינו נותן אלא אחת
וחכמים אומרים נותן את כלם

א2

A אין פתח בטועה פחות משבעה

ולא יתר על שבעה עשר

B אין בנגעים פחות משבוע אחד

ולא יתר על שלשה שבועות

C (ב) איו פוחתין מארבעה חדשים המעברים בשנה
ולא נראה יתר על שמונה

א3

A (ג) אין פוחתין מעשרים ואחת תקיעה במקדש

ולא מוסיפין על ארבעים ושמונה

B אין פוחתין משני נבלין

ולא מוסיפין על ששה

C אין פוחתין משני חלילין

ולא מוסיפין על שנים עשר

D ובשנים עשר יום בשנה החליל מכה לפני המזבח

בשחיטת פסח ראשון ובשחיטת פסח שני

וביום טוב ראשון שלפסח וביום טוב שלעצרת ובשמונת ימי החג

E ולא היה מכה באבוב שלנחשת אלא באבוב שלקנה

מפני שקולו ערב

F ולא היה מחליק אלא באבוב יחידי

מפני שהוא מחליק יפה

G (ד) ועבדי הכהנים היו

דברי רבי מאיר

רבי יוסי אומר

משפחות בית הפגרים ובית צפריה ומאמאוס היו

משיאין לכהנה

רבי חנניא בן אנטיגנוס אומר

ליום היו

ב1

אין בערכין פחות מסלע ולא יתר על חמשים סלע

ב2

A שתי הלחם נאכלות אין פחות משנים

ולא יתר על שלשה

B לחם הפנים נאכל אין פחות מתשעה

ולא יתר על אחד עשר

C קטן נמול אין פחות משמונה

ולא יתר על שנים עשר

ב3

A (ה) אין פוחתין משה טלאים המבקרין בלשכת הטלאים

כדי לשבת ולשני ימים טובים שלראש השנה

ומוסיפין עד לעולם

B אין פוחתין משתי חצוצרות

ומוסיפין עד לעולם

C אין פוחתין מתשעה כנורות

ומוסיפין עד לעולם

והצלצל לבד

D (ו) אין פוחתין משנים עשר ליום עומדים על הדוכן

ומוסיפין עד לעולם

E אין קטן נכנס לעזרה לעבודה

אלא בשעה שהלויים עומדים בשיר

F ולא היו אומרים בנבל וכנור אלא בפה

כדי לתן תבל בנעימה

G רבי אליעזר בן יעקב אומר

אין עולין למנין ואין עומדין על הדוכן

אלא בארץ היו עומדין וראשיהן מביין רגלי הלויים

וצוערי הלויים היו נקראין

1

(א) יש

בערכין להקל ולהחמיר
בשדה אחזה להקל ולהחמיר
בשור המועד שהמית את העבד להקל ולהחמיר
באונס ובמפתה ובמוציא שם רע להקל ולהחמיר

א2

יש בערכין להקל ולהחמיר

כיצד

אחד שהעריך את הנאה שבישראל ואת הכעור שבישראל
נותן חמשים סלע
ואם אמר הרי דמיו עלי נותן את שויו

ב2

(ב) בשדה אחזה להקל ולהחמיר

כיצד

אחד המקדיש בחולת המחוז ואחד המקדיש בפרדסות סבסטי
נותן בזרע חמר שעורים חמשים שקל כסף
ובשדה מקנה נותן את שויו
רבי אליעזר אומר אחד שדה אחזה ואחד שדה מקנה
מה בין שדה אחזה לשדה מקנה
אלא שבשדה אחזה נותן חמש ובשדה מקנה אינו נותן חמש

3

(ג) בשור המועד שהמית את העבד להקל ולהחמיר

כיצד

אחד שהמית את הנאה שבעבדים ואת הכעור שבעבדים נותן שלשים סלע
המית בן חריץ נותן את שויו
חבל בזה ובזה משלם נזק שלם

א4

(ד) באונס ובמפתה להקל ולהחמיר

כיצד

אחד שאנס ופתה את הגדולה שבכהנה ואת הקטנה שבישראל
נותן חמשים סלע
והבשת והפגם הכל לפי המביש והמתביש

ב4

(ה) במוציא שם רע להקל ולהחמיר

כיצד

אחד שהוציא שם רע על הגדולה שבכהנה ועל הקטנה שבישראל
נותן מאה סלע

5

נמצא האומר בפיו יתר מן העושה מעשה
שכן מצינו שלא נחתם גזר דין על אבותינו במדבר אלא על לשון הרע
שנאמר וינסו אתי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי

א1

A (א) השג יד בנודר והשנים בנדר
והערכים בנערך והערך בזמן הערך
השג יד בנודר כיצד
עני שהעריך את העשיר נותן ערך עני
ועשיר שהעריך את העני נותן ערך עשיר
B (ב) אבל בקרבנות אינו כן
הרי שאמר קרבנו שלמצרע זה עלי
אם היה מצרע עני מביא קרבן עני
עשיר מביא קרבן עשיר
רבי אומר
אומר אני אף בערכין כן
וכי מפני מה עני שהעריך את העשיר נותן ערך עני
שאין העשיר חייב כלום
אבל העשיר שאמר ערכי עלי ושמע העני
ואמר מה שאמר זה עלי
נותן ערך עשיר

א2

(ד) השנים בנדר כיצד
ילד שהעריך את הזקן נותן ערך זקן
וזקן שהעריך את הילד נותן ערך ילד

א3

והערך בזמן הערך כיצד
העריכו פחות מבן חמש ונעשה יותר על בן חמש
פחות מבן עשרים ונעשה יותר על בן עשרים
נותן כזמן הערך

ב1

A היה עני והעשיר או עשיר והעני
נותן ערך עשיר
רבי יהודה אומר
אפלו עני והעשיר וחזר והעני נותן ערך עשיר
B (ג) אבל בקרבנות אינו כן
אפלו אביו מת והניח לו רבוא
ספינתו בים ובאו ברבואות
אין להקדש בהן כלום

ב2

וערכים בנערך כיצד
איש שהעריך את האשה נותן ערך אשה
ואשה שהעריכה את האיש נותנת ערך איש

ב3

יום שלשים כלמטה ממנו
שנת חמש ושנת עשרים כלמטה ממנה
שנאמר ואם מבן ששים שנה ומעלה אם זכר
הרי אנו למדים בכלם משנת ששים
מה שנת ששים כלמטה ממנה
אף שנת חמש ושנת עשרים כלמטה ממנה
הן אם עשה שנת ששים כלמטה ממנה להחמיר
נעשה שנת חמש ושנת עשרים כלמטה להקל
תלמוד לומר שנה שנה לגזרה שוה
מה שנה האמורה בשנת ששים כלמטה ממנה
אף שנה האמורה בשנת חמש ושנת עשרים כלמטה ממנה
בין להקל בין להחמיר
רבי אלעזר אומר
עד שיהיו יתרות על השנים חדש ויום אחד

א1

(א) האומר משקלי עלי נותן משקלו
אם כסף כסף אם זהב זהב
מעשה באמה שלירמטיה
שאמרה משקל בתי עלי
ועלתה לירושלים
ושקלוה ונתנה משקלה זהב

ב1

משקל ידי עלי
רבי יהודה אומר
ממלא חבית מים ומכניסה עד מרפקו
ושוקל בשר חמור וגידין ועצמות
ונותן לתוכה עד שתתמלא
אמר רבי יוסי
וכי היאך אפשר לכוון
בשר כנגד בשר ועצמות כנגד עצמות
אלא שמין את היד כמה היא ראויה לשקול

ג1

(ב) דמי ידי עלי
שמין אותו כמה הוא שוה ביד
וכמה הוא שוה בלא יד
זה חמר בנדרים מבערכין
וחמר בערכין מבנדרים כיצד
האומר ערכי עלי ומת יתנו היורשין
דמי עלי ומת לא יתנו היורשים
שאיין דמים למתים

א2

ערך ידי וערך רגלי עלי לא אמר כלום
ערך ראשי וערך כבדי עלי נותן ערך כלו
זה הכלל
דבר שהנשמה תלויה בו נותן ערך כלו

ב2

(ג) חצי ערכי עלי נותן חצי ערכו
ערך חצי עלי נותן ערך כלו
חצי דמי עלי נותן חצי דמיו
דמי חצי עלי נותן דמי כלו
זה הכלל
דבר שהנשמה תלויה בו נותן ערך כלו

א3

(ד) האומר ערכו שלפלוני עלי
מת הנודר והנדר
יתנו היורשין
דמיו שלפלוני עלי
מת הנודר יתנו היורשין
מת הנדר לא יתנו היורשין
שאיין דמים למתים

ב3

(ה) שור זה עולה בית זה קרבן
מת השור ונפל הבית
אינו חייב לשלם
(דמי) שור זה עלי עולה או
(דמי) בית זה עלי קרבן
מת השור ונפל הבית חייב לשלם

ג3

(ו) חייבי ערכים ממשכנין אותן
חייבי חטאות ואשמות
אין ממשכנין אותן
חייבי עולות ושלמים
ממשכנין אותן
אף על פי שאין מתכפר לו
עד שיתרצה
שנאמר לרצנו
כופין אותו עד שיאמר רוצה אני
וכן אתה אומר בגטי נשים
כופין אותו עד שיאמר רוצה אני

1

(א) שום היתומים שלשים יום ושום ההקדש ששים יום ומכריזין בבקר ובערב

ב2

(ב) המקדיש נכסיו

והיתה עליו כתבת אשה ובעל חוב

אין האשה יכולה לגבות כתבתה מן ההקדש

ולא בעל חוב את חובו

אלא הפודה פודה

על מנת לתן לאשה כתבתה ולבעל חוב את חובו

הקדיש תשעים מנה והיה חובו מאה מנה

מוסיף עוד דינר ופודה בו את הנכסים הללו

על מנת לתן לאשה כתבתה ולבעל חוב את חובו

א2

המקדיש נכסיו

והיתה עליו כתבת אשה

רבי אליעזר אומר

כשיגרשנה ידיר הנאה

רבי יהושע אומר

אינו צריך

כיוצא בו אמר רבן שמעון בן גמליאל

אף הערב לאשה בכתבתה והיה בעלה מגרשה

ידיר הנאה

שמא יעשה קנוניא על נכסיו שלזה ויחזיר את אשתו

3

(ג) אף על פי שאמרו חיבי ערכין ממשכנין אותן

נותנין לו מזון שלשים יום וכסות שנים עשר חדש ומטה מצעת וסנדלין ותפלין

לו אבל לא לאשתו ולא לבניו

אם היה אמן נותנין לו שני כלי אמנות מכל מין ומין

חרש נותנין לו שני מעצדין ושתי מגרות

רבי אליעזר אומר

אם היה אכר נותנין לו את צמדו חמר נותנין לו את חמורו

(ד) היה מין אחד מרבה ומין אחד מעט

אין אומרים לו למכור מן המרבה ולקח לו מן המעט

אלא נותנין לו שני מינין מן המרבה וכל שיש לו מן המעט

ב4

(ה) אחד המקדיש את נכסיו ואחד המעריך את עצמו

אין לו לא בכסות אשתו ולא בכסות בניו

ולא בצבע שצבען לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקחן לשמן

א4

המקדיש את נכסיו מעלין לו את תפלו

5

אף על פי שאמרו עבדים נמכרים בכסותן לשבח

שאם תלקח לו כסות בשלשים דינר משביח הוא מנה

וכן פרה אם ממתינים אותה לאטליס משבחת היא

וכן מרגלית אם מעלין אותה לכרך משבחת היא

אין להקדש אלא מקומו ושעתו

א1

(א) אין מקדישין לפני היובל
פחות משתי שנים
ולא גואלין לאחר היובל
פחות משנה

א2

המקדיש את שדהו בשעת היובל
נותן בזרע חמר שעורים
חמשים שקל כסף
היו שם נקעים עמקים עשרה טפחים
או סלעים גבוהים עשרה טפחים
אין נמדדים עמה
פחות מכאן נמדדים עמה

א3

(ג) הקדישה וגאלה
אינה יוצאה מידו ביובל
גאלה בנו יוצאה לאביו ביובל
גאלה אחר או אחד מן הקרובים
וגאלה מידו
אינה יוצאה מידו ביובל
גאלה אחד מן הכהנים
והרי היא תחת ידו
לא יאמר
הואיל והיא יוצאה לכהנים ביובל
והרי היא תחת ידי
הרי היא שלי
אלא יוצאה לכל אחיו הכהנים

א4

שדה מקנה אינה יוצאה לכהנים ביובל
שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו

ב1

אין מחשבין חדשים להקדש
אבל ההקדש מחשב חדשים

ג2

(ב) אחד הבעלים ואחד כל האדם
מה בין הבעלים לבין כל האדם
אלא שהבעלים נותנים חמש
וכל אדם אינו נותן חמש

ג3

(ה) הלוקח שדה מאביו
מת אביו ואחר כך הקדישה
הרי היא כשדה אחזה
הקדישה ואחר כך מת אביו
הרי היא כשדה מקנה
דברי רבי מאיר
ורבי יהודה ורבי שמעון אומרים
כשדה אחזה שנאמר
ואם את שדה מקנתו
אשר לא משדה אחזתו
שדה שאינה ראויה להיות שדה אחזה
יוצאת זו
שהיא ראויה להיות שדה אחזה

ב4

כהנים ולוים מקדישים לעולם
וגואלין לעולם
בין לפני היובל בין לאחר היובל

ב2

הקדישה שתים או שלש שנים לפני היובל
נותן סלע ופנדיון לשנה
אם אמר הריני נותן דבר שנה בשנה
אין שומעין לו
אלא נותן את כלו כאחד

ב3

(ד) הגיע היובל ולא נגאלה
הכהנים נכנסים לתוכה
ונותנים את דמיה
דברי רבי יהודה
רבי שמעון אומר
נכנסין אבל לא נותנין
רבי אליעזר אומר
לא נכנסין ולא נותנין
אלא נקראת שדה רטושים
עד היובל השני
הגיע היובל השני ולא נגאלה
נקראת רטושי רטושין
עד היובל השלישי
לעולם אין הכהנים נכנסים לתוכה
עד שיגאלנה אחר

א1

(א) המקדיש את שדהו
בשעה שאינה יובל
אומרים לו פתח אתה ראשון
שהבעלים נותנים חמש
וכל אדם אינו נותן חמש
מעשה באחד שהקדיש את שדהו
מפני רעתה
אמרו לו פתח אתה ראשון
אמר הרי היא שלי באסר
אמר רבי יוסי
לא אמר זה אלא בכביצה
שההקדש נפדה בכסף ובשוה כסף
אמר לו הגיעתך
נמצא מפסיד אסר ושדהו לפניו

א2

A (ד) מחרים אדם מצאנו ומבקר
מעבדיו ומשפוחתיו הכנענים
ומשדה אחזתו
ואם החרים את כלן אינן מחרימין
דברי רבי אלעזר
B אמר רבי אלעזר בן עזריה
מה אם לגבוה
אין אדם רשאי להחרים את כל נכסיו
על אחת כמה וכמה
שיהא אדם חייב להיות חס על נכסיו
C (ה) המחרים בנו ובתו
עבדו ושפחתו העברים
ושדה מקנתו
אינן מחרימים
שאינן אדם מחרים דבר שאינו שלו

ב1

(ב) אמר אחד הרי היא שלי בעשר סלעים
ואחד אומר בעשרים
ואחד אומר בשלשים
ואחד אומר בארבעים
ואחד אומר בחמשים
חזר בו שלחמשים ממשכנין מנכסיו עד עשר
חזר בו שלארבעים ממשכנין מנכסיו עד עשר
חזר בו שלשלשים ממשכנין מנכסיו עד עשר
חזר בו שלעשרים ממשכנין מנכסיו עד עשר
חזר בו שלעשר מוכרים אותה בשויה
ונפרעים משלעשר את המותר
הבעלים אומרים בעשרים
וכל אדם אומרים בעשרים
הבעלים קודמים
מפני שהם מוסיפין חמש

ב2

A כהנים ולוים אינן מחרימין
דברי רבי יהודה
רבי שמעון אומר
הכהנים אינן מחרימין שהחרמים שלהם
הלויים מחרימים שאין החרמים שלהם
רבי אומר
נראים דברי רבי יהודה בקרקעות
שנאמר כי אחזת עולם היא להם
ודברי רבי שמעון במטלטלים
שאין החרמים שלהם
B (ו) חרמי כהנים
אין להם פדיון אלא נתנים לכהנים
רבי יהודה בן בתירא אומר
סתם חרמים לבדק הבית
שנאמר כל חרם קדש קדשים הוא לה'
וחכמים אומרים
סתם חרמים לכהנים
שנאמר כשדה החרם לכהן תהיה אחזתו
אם כן למה נאמר
כל חרם קדש קדשים הוא לה'
שהוא חל על קדשי קדשים ועל קדשים קלים

ג1

(ג) אמר אחד הרי היא שלי בעשרים ואחת
הבעלים נותנים עשרים ושש
בעשרים ושנים
הבעלים נותנים עשרים ושבע
בעשרים ושלש
הבעלים נותנים עשרים ושמונה
בעשרים וארבע
הבעלים נותנים עשרים ותשע
בעשרים וחמש
הבעלים נותנים שלשים
שאינן מוסיפין חמש על עלויו שלזה
אמר אחד הרי היא שלי בעשרים ושש
אם רצו הבעלים לתן
שלשים ואחת ודינר
הבעלים קודמים
ואם לאו אומרים הגיעתך

ג2

A (ז) מחרים אדם את קדשיו
בין קדשי קדשים ובין קדשים קלים
אם נדר נותן את הדמים
אם נדבה נותן את טובתו
B שור זה עולה
אומדים כמה אדם רוצה לתן בשור זה
להעלותו עולה שאינו רשאי
C הבכור בין תמים בין בעל מום
מחרימין אותו
כיצד פודין אותו
(הפודין) אומדים
כמה אדם רוצה לתן בבכור זה
לתנו לבן בתו או לבן אחותו
רבי ישמעאל אומר
כתוב אחד אומר תקדיש
וכתוב אחר אומר אל תקדיש
אי אפשר לומר תקדיש
שכבר נאמר אל תקדיש
ואי אפשר לומר אל תקדיש
שכבר נאמר תקדיש
אמר מעתה
מקדישו אתה הקדש עלוי
ואין אתה מקדישו הקדש מזבח

א1

(א) המוכר את שדהו בשעת היובל אינו מתר לגאול פחות משתי שנים שנאמר במספר שני תבואת ימכר לך היתה שנת שדפון וירקון או שביעית אינה עולה לו מן המנין נרה או הובירה עולה לו מן המנין רבי אלעזר אומר מכרה לו לפני ראש השנה והיא מלאה פרות הרי זה אוכל ממנה שלש תבואות לשתי שנים

א2

(ג) המוכר בית בבתי ערי חומה הרי זה גואל מיד וגואל כל שנים עשר חדש הרי זה כמין רבית ואינה רבית

א3

A (ה) כל שהוא לפניו מן החומה הרי הוא כבתי ערי חומה חוץ מן השדות רבי מאיר אומר אף השדות B בית בנוי בחומה רבי יהודה אומר אינו כבתי ערי חומה רבי שמעון אומר כהל חציצון הוא חומתו

א4

(ח) ישראל שירש את אבי אמו לוי אינו גואל כסדר הזה וכן לוי שירש את אבי אמו ישראל אינו גואל כסדר הזה שנאמר כי בתי ערי הלויים עד שיהא לוי ובערי הלויים דברי רבי וחכמים אומרים אין הדברים אמורים אלא בערי הלויים

ב1

(ב) מכרה לראשון במנה ומכר הראשון לשני במאתים אינו מחשב אלא עם הראשון שנאמר לאיש אשר מכר לו מכרה לראשון במאתים ומכר הראשון לשני במנה אינו מחשב אלא עם האחרון שנאמר לאיש אשר בתוכה

ב2

מת המוכר יגאל בנו מת הלוקח יגאל מיד בנו אינו מונה לו שנה אלא משעה שמכר לו שנאמר עד מלאה לו שנה (תמימה) וכשהוא אומר תמימה להביא חדש העבור רבי אומר יתן לו שנה ועבורה

ב3

A (ו) עיר שגגותיה חומתה ושאינה מקפת חומה מימות יהושע בן נון אינה כבתי ערי חומה B ואלו הן בתי ערי חומה שלש חצרות שלשני שני בתים מקפות חומה מימות יהושע בן נון כגון קצרה הישנה שלצפורים וחקרה שלגוש חלב וידפת הישנה וגמלא וגדוד וחדיד ואונו וירושלים וכן כיוצא בהן

ב4

אין עושים שדה מגרש ולא מגרש שדה ולא מגרש עיר ולא עיר מגרש אמר רבי אליעזר במה דברים אמורים בערי הלויים אבל בערי ישראל עושין שדה מגרש ולא מגרש שדה מגרש עיר ולא עיר מגרש כדי שלא יחריבו את ערי ישראל

ג1

לא ימכר ברחוק ויגאל בקרוב ברע ויגאל ביפה לא ילוה ויגאל ולא יגאל לחצאים ובהקדש מתר בכלן זה חמר בהדיוט מבהקדש

ג2

(ד) הגיע יום שנים עשר חדש ולא נגאל היה חלוט לו אחד הלוקח ואחד שנתן לו מתנה שנאמר לצמיתת בראשונה היה נטמן יום שנים עשר חדש שיהא חלוט לו התקין הלל הזקן שיהא חולש את מעותיו בלשכה ויהא שובר את הדלת ונכנס אימתי שירצה הלה יבוא ויטל את מעותיו

ג3

A (ז) בתי החצרים נותנים להם כח היפה שבבתי ערי חומה וכח היפה שבשדות נגאלין מיד ונגאלין כל שנים עשר חדש כבתיים ויוצאים ביוכל ובגרעון כסף כשדות B ואלו הן בתי חצרים שתי חצרות שלשני שני בתים אף על פי שמקפין חומה מימות יהושע בן נון הרי אלו כבתי החצרים

ג4

הכהנים והלויים מוכרים לעולם וגואלים לעולם שנאמר גאלת עולם תהיה ללויים

א1

(א) הכל ממירים
אחד אנשים ואחד נשים
לא שאדם רשאי להמיר
אלא שאם המיר מומר
וסופג את הארבעים

ב1

הכהנים ממירים את שלהם
וישראל ממירים את שלהם

ג1

אין הכהנים ממירים
לא בחטאת ולא באשם ולא בבכור
אמר רבי יוחנן בן נורי
וכי מפני מה אין ממירים בבכור
אמר רבי עקיבא
חטאת ואשם מתנה לכהן
והבכור מתנה לכהן
מה חטאת ואשם אין ממירים בהם
אף הבכור לא ימירנו בו
אמר לו רבי יוחנן בן נורי
מה לי אינו ממיר בחטאת ובאשם
שאינו זכין בהן בחייהם
תאמר בבכור שזכין לו בחייו
אמר לו רבי עקיבא והלא כבר נאמר
והיה הוא ותמורתו יהיה קדש
היכן קדשה חלה עליו
בבית הבעלים אף תמורה בבית הבעלים

א2

(ב) ממירים מן הבקר על הצאן
ומן הצאן על הבקר
מן הכבשים על העזים
ומן העזים על הכבשים
מן הזכרים על הנקבות
ומן הנקבות על הזכרים
מן התמימים על בעלי מומין
ומבעלי מומין על התמימים
שנאמר לא יחליפנו ולא ימיר אותו
טוב ברע או רע בטוב
איזהו טוב ברע
בעלי מומין שקדם הקדשן את מומם

ב2

ממירים אחד בשנים ושנים באחד
אחד במאה ומאה באחד
רבי שמעון אומר
אין ממירים אלא אחד באחד
שנאמר והיה הוא ותמורתו
מה הוא מיחד אף תמורתו מיחדת

ג2

(ג) אין ממירין אברים בעברים
ולא עברים באברים
ולא אברים ועברים בשלמים
ולא שלמים בהן
רבי יוסי אומר
ממירים אברין בשלמים ולא שלמים באברין
אמר רבי יוסי
והלא במקדשין האומר רגלה שלזו עולה
כלה עולה
אף כשיאמר רגלה שלזו תחת זו
תהא כלה תמורה תחתיה

א3

(ד) אין המדמע מדמע אלא לפי חשבון
אין המחמץ מחמץ אלא לפי חשבון
אין המים השאובים פוסלין את המקוה
אלא לפי חשבון

ב3

(ה) אין מי חטאת נעשין מי חטאת
אלא עם מתן אפר

ג3

אין בית הפרס עושה בית הפרס
ולא תרומה אחר תרומה
ולא תמורה עושה תמורה
ולא הולד עושה תמורה
רבי יהודה אומר
הולד עושה תמורה
אמרו לו

א4

(ו) העופות והמנחות אינן עושין תמורה
שלא נאמר אלא בבהמה

ב4

הצבור והשתפין אינן עושים תמורה
שנאמר לא ימיר אתו
היחיד עושה תמורה
לא הצבור ולא השתפים עושים תמורה

ג4

קרבנות בדק הבית אינן עושין תמורה
אמר רבי שמעון
והלא המעשר בכלל היה ולמה יצא
להקיש אליו מה מעשר קרבן יחיד
יצאו קרבנות צבור
מה מעשר קרבן מזבח
יצאו קרבנות בדק הבית

א1

(א) יש בקרבנות היחיד
מה שאין בקרבנות הצבור
ויש בקרבנות הצבור
מה שאין בקרבנות היחיד
שקרבנות היחיד עושים תמורה
וקרבנות הצבור אינם עושים תמורה
וקרבנות היחיד נוהגין בזכרים ובנקבות
וקרבנות הצבור אינן נוהגין אלא בזכרים
קרבנות היחיד
חיבין באחריותן ובאחריות נסכיהם
וקרבנות הצבור אינן חיבין
לא באחריותן ולא באחריות נסכיהן
אבל חיבין באחריות נסכיהן משקרב הזבח

א2

(ג) חמר בקדשים מבתמורה
ובתמורה מבקדשים
שהקדשים עושים תמורה
ואין תמורה עושה תמורה
הצבור והשתפין
מקדישים אבל לא ממירים
ומקדישים אברים ועברים
אבל לא ממירים

ב1

יש בקרבנות הצבור
מה שאין בקרבנות היחיד
שקרבנות הצבור
דוחין את השבת ואת הטמאה
וקרבנות היחיד אינן דוחים
לא את השבת ולא את הטמאה
אמר רבי מאיר
והלא חבתי כהן גדול ופר יום הכפורים
קרבן יחיד ודוחין את השבת ואת הטמאה
אלא שזמן קבוע

ב2

חמר בתמורה
שהקדשה חלה על בעלת מום קבוע
ואינה יוצא לחלין להגזוז ולהעבד
רבי יוסי בר יהודה אומר
עשה שוגג כמזיד בתמורה
ולא עשה שוגג כמזיד במקדשים

ג1

(ב) חטאת היחיד שכפרו בעליה מתה
ושלצבור אינה מתה
רבי יהודה אומר תמות
אמר רבי שמעון
מה מצינו בולד חטאת ובתמורת חטאת
ובחטאת שמתו בעליה
ביחיד דברים אמורים אבל לא בצבור
אף שכפרו הבעלים ושעברה שנתה
ביחיד דברים אמורים אבל לא בצבור

ג2

רבי אלעזר אומר
הכלאים והטרפה ויוצא דפן
טמטום ואנדרוגיניוס
לא קדשים ולא מקדישים

א1

(א) אלו קדשים
שולדותיהן ותמורותיהן כיוצא בהן
ולד שלמים ותמורתן וולדן וולד וולדן
עד סוף העולם
הרי אלו כשלמים
וטעונים סמיכה ונסכים
ותנופה וחזה ושוק
רבי אליעזר אומר
ולד שלמים לא יקרב שלמים
וחכמים אומרים יקרב
אמר רבי שמעון
לא נחלקו על וולד וולד שלמים
ועל וולד וולד תמורה שלא יקרב
ועל מה נחלקו על הולד
שרבי אליעזר אומר לא יקרב
וחכמים אומרים יקרב
עיד רבי יהושע ורבי פפיס על וולד שלמים
שיקרב שלמים
אמר רבי פפיס
אני מעיד שהיתה לנו פרה זבחי שלמים
ואכלנוה בפסח
ואכלנו וולדה שלמים בחג

א2

(ג) המפריש נקבה לעולה וילדה זכר
ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו עולה
רבי אלעזר אומר הוא עצמו יקרב עולה

א3

תמורת אשם וולד תמורתה וולדן וולד וולדן
עד סוף העולם
ירעו עד שיסתאבו וימכרו
ויפלו דמיה לנדבה
רבי אליעזר אומר ימותו
ורבי אלעזר אומר יביא בדמיהן עולות

ב1

(ב) וולד תודה ותמורתה וולדן וולד וולדן
עד סוף העולם
הרי אלו כתורה
ובלבד שאינן טעונין לחם

ג1

תמורת עולה וולד תמורה וולדן וולד וולדן
עד סוף העולם
הרי אלו כעולה
וטעונין הפשט ונתוח וכליל לאשים

ב2

המפריש נקבה לאשם
תרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמיה אשם
אם קרב אשמו יפלו דמיה לנדבה
רבי שמעון אומר תמכר שלא במום

ג3

(ה) תמורת הבכור והמעשר וולדן וולד וולדן
עד סוף העולם
הרי אלו כבכור וכמעשר
ויאכלו במום לבעלים
מה בין הבכור והמעשר לבין כל הקדשים
שכל הקדשים נמכרים באטלים
ונשחטין באטלים ונשקלין בלטרס
חוץ מן הבכור ומן המעשר
ויש להן פדיון ולתמורותיהן פדיון
חוץ מן הבכור ומן המעשר
ובאים מחוצה לארץ
חוץ מן הבכור ומן המעשר
אם באו תמימים יקרבו
ואם בעלי מומין יאכלו במום לבעלים
אמר רבי שמעון מה הטעם
שהבכור והמעשר יש להן פרנסה במקומן
ושאר כל הקדשים
אף על פי שנולד להם מום
הרי אלו בקדשתן

ב3

אשם שמתו בעליו ושכפרו בעליו
ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה
רבי אליעזר אומר ימות
רבי אלעזר אומר יביא בדמיו עולה
(ד) והלא אף הנדבה עולה היא
מה בין דברי רבי אלעזר לדברי חכמים
אלא בזמן שהיא באה חובה
הוא סומך עליה ומביא עליה נסכין
ונסכיה משלו
ואם היה כהן עבודתה ועורה שלו
ובזמן שהיא באה נדבה
אינו סומך עליה ואינו מביא עליה נסכין
ונסכיה משלצבור
אף על פי שהוא כהן
עבודתה ועורה שלאנשי משמר

א1

A (א) ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ימותו

B שעברה שנתה ושאבדה ונמצאת בעלת מום אם משכפרו הבעלים תמות ואינה עושה תמורה לא נהנין ולא מועלין אם עד שלא כפרו הבעלים תרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמיה אחרת ועושה תמורה ומועלין בה

א2

A (ג) המפריש מעות לחטאתו ואבדו והפריש מעות אחרות תחתיהן לא הספיק לקח בהן חטאת עד שנמצאו המעות הראשונות יביא מאלו ומאלו חטאת והשאר יפלו לנדבה B המפריש מעות לחטאתו ואבדו והפריש חטאת תחתיהן לא הספיק להקריבה עד שנמצאו המעות והרי חטאת בעלת מום תמכר ויביא מאלו ומאלו חטאת והשאר יפלו לנדבה

א3

המפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה לא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה והרי שתיהן תמימות אחת מהן תקרב חטאת והשניה תמות דברי רבי וחכמים אומרים אין חטאת מתה אלא שנמצאת מאחר שכפרו הבעלים ואין המעות הולכות לים המלח אלא שנמצאו מאחר שכפרו הבעלים

ב1

A (ב) המפריש חטאתו ואבדה והקריב אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה תמות

B המפריש מעות לחטאת ואבדו והקריב חטאת תחתיהן ואחר כך נמצאו המעות ילכו לים המלח

ב2

A המפריש חטאתו ואבדה והפריש מעות תחתיה לא הספיק לקח בהן חטאת עד שנמצאת חטאתו והרי היא בעלת מום

תמכר ויביא מאלו ומאלו חטאת והשאר יפלו לנדבה B המפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה לא הספיק להקריבה עד שנמצאת הראשונה והרי שתיהן בעלות מום

ימכרו ויביא מאלו ומאלו חטאת והשאר יפלו לנדבה

ב3

(ד) המפריש חטאתו והרי היא בעלת מום מוכרה ויביא בדמיה אחרת רבי אלעזר ברבי שמעון אומר אם קרבה השניה עד שלא נשחטה הראשונה תמות שכבר כפרו הבעלים

א1

(א) כיצד מערימים על הבכור
מבכרת שהיתה מעברת ואומר
מה שבמעיה שלזו אם זכר עולה
ילדה זכר יקרב עולה
ואם נקבה זבחי שלמים
ילדה נקבה תקרב שלמים
אם זכר עולה אם נקבה זבחי שלמים
ילדה זכר ונקבה
הזכר יקרב עולה והנקבה תקרב שלמים
(ב) ילדה שני זכרים
אחד מהן יקרב עולה
והשני ימכר לחיבי עולה ודמיו חלין
ילדה שתי נקבות
אחת מהן תקרב שלמים
והשניה תמכר לחיבי שלמים ודמיה חלין
ילדה טמטום ואנדרוגינוס
רבן שמעון בן גמליאל אומר
אין קדשה חלה עליהן

א2

(ה) הרי זו תחת זו תמורת זו חלופת זו
הרי זו תמורה
זו מחללת על זו אינה תמורה
ואם היה הקדש בעל מום
יוצא לחלין וצריך לעשות דמים

ב1

(ג) האומר ולדה שלזו עולה והיא שלמים
דבריו קימים
היא שלמים וולדה עולה
הרי זו ולד שלמים
דברי רבי מאיר
אמר רבי יוסי
אם לכן נתכון מתחלה
הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחת
דבריו קימים
ואם משאמר הרי זו שלמים נמלך
ואמר ולדה עולה
הרי זו ולד שלמים

ב2

(ו) הרי זו תחת חטאת
ותחת עולה
לא אמר כלום
תחת חטאת זו ותחת עולה זו
תחת חטאת ותחת עולה שיש לי בתוך הבית
היה לו דבריו קימין

ג1

(ד) הרי זו תמורת עולה ותמורת שלמים
הרי זו תמורת עולה
דברי רבי מאיר
אמר רבי יוסי
אם לכן נתכון מתחלה
הואיל ואי אפשר לקרות שני שמות כאחת
דבריו קימין
ואם משאמר תמורת עולה נמלך
ואמר תמורת שלמים
הרי זו תמורת עולה

ג2

אם אמר על בהמה טמאה ועל בעלת מום
הרי אלו עולה
לא אמר כלום
הרי אלו לעולה
ימכרו ויביא בדמיהם עולה

א1

(א) כל האסורין על גבי המזבח
אוסרים כל שהן
הרובע והנרבע והמקצה והנעבד
והאתנן והמחיר
והכלאים והטרפה ויוצא דפן

א2

A (ב) איזהו אתנן
האומר לזונה
הא לך טלה זה בשכריך
אפלו מאה כלן אסורין
(וכן) האומר לחברו
הא לך טלה זה
ותלין שפחתך אצל עבדי
רבי אומר אינו אתנן
וחכמים אתנן
B (ג) איזהו מחיר כלב
האומר לחברו
הא לך טלה זה תחת כלב זה
וכן שני שתפין שחלקו
אחד נטל עשרה ואחד נטל תשעה וכלב
שכנגד הכלב אסורים שעם הכלב מתרים
א3
(ה) כל האסורים על גבי המזבח
ולדותיהן מתרים
ולד טרפה
רבי אליעזר אומר לא יקרב על גבי המזבח
וחכמים אומרים יקרב

ב1

איזה הוא מקצה
המקצה לעבודה זרה
הוא אסור ומה שעליו מתר

ב2

אתנן כלב ומחיר זונה
הרי אלו מתרים
שנאמר שנים ולא ארבעה
ולדותיהן מתרים
שנאמר הן ולא ולדותיהן

ב3

רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר
כשרה שינקה מן הטרפה
פסולה מעל גבי המזבח

ג1

איזהו נעבד
כל שעובדין אותו
הוא ומה שעליו אסור
זה וזה מתרין באכילה

ג2

A (ד) נתן לה כספים
הרי אלו מתרין
יינות שמנים וסלתות
וכל דבר שכיוצא בו קרב על גבי המזבח
אסור
B נתן לה מקדשין
הרי אלו מתרין
עופות הרי אלו אסורין
שהיה בדין מה אם המקדשין
שהמום פוסל בהם
אין אתנן ומחיר חל עליהם
עופות שאין המום פוסל בהן
אינו בדין שלא יהא אתנן ומחיר חל עליהן
תלמוד לומר לכל נדר להביא את העוף

ג3

כל הקדשים שנעשו טרפה
אין פודין אותם
שאין פודים את הקדשים
להאכילן לכלבים

א1

(א) יש בקדשי המזבח מה שאין בקדשי בדק הבית ויש בקדשי בדק הבית מה שאין בקדשי המזבח שקדשי המזבח עושים תמורה וחיבין עליהם משום פגול נותר וטמא ולדן וחלבן אסור לאחר פדיונם והשוחטם בחוץ חיב ואין נותנים מהם לאמנים בשכרן מה שאין כן בקדשי בדק הבית (ב) יש בקדשי בדק הבית מה שאין בקדשי המזבח שסתם הקדשות לבדק הבית הקדש בדק הבית חל על הכל ומועלין בגדוליהן ואין בהם הנאה לכהנים

א2

(ד) ואלו הן הנקברים קדשים שהפילו יקברו הפילה שליא תקבר שור הנסקל ועגלה ערופה וצפרי מצרע ושער נזיר ופטר חמור ובשר בחלב וחלין שנשחטו בעזרה רבי שמעון אומר חלין שנשחטו בעזרה ישרפו וכן חיה שנשחטה בעזרה הקדשי המזבח שסתם הקדשות לבדק הבית הקדש בדק הבית חל על הכל ומועלין בגדוליהן ואין בהם הנאה לכהנים

א2

(ד) ואלו הן הנקברים קדשים שהפילו יקברו הפילה שליא תקבר שור הנסקל ועגלה ערופה וצפרי מצרע ושער נזיר ופטר חמור ובשר בחלב וחלין שנשחטו בעזרה רבי שמעון אומר חלין שנשחטו בעזרה ישרפו וכן חיה שנשחטה בעזרה

א3

(ו) כל הקדשים שנשחטו חוץ לזמנן וחוץ למקומן הרי אלו ישרפו אשם תלוי ישרף רבי יהודה אומר יקבר חטאת העוף הבאה על ספק תשרף רבי יהודה אומר יטילנה לאמה

ב1

(ג) אחד קדשי המזבח ואחד קדשי בדק הבית אין משנין אותן מקדשה לקדשה ומקדישין אותן הקדש עלוי ומחרימין אותן ואם מתו יקברו רבי שמעון אומר קדשי בדק הבית אם מתו יפרו

ב1

(ג) אחד קדשי המזבח ואחד קדשי בדק הבית אין משנין אותן מקדשה לקדשה ומקדישין אותן הקדש עלוי ומחרימין אותן ואם מתו יקברו רבי שמעון אומר קדשי בדק הבית אם מתו יפרו

ב2

(ה) ואלו הן הנשרפים חמץ בפסח ישרף ותרומה טמאה והעזרה וכלאי הכרם את שדרכו לשרף ישרף ואת שדרכו לקבר יקבר ומדליקין בפת ובשמן שלתרומה

ב3

כל הנשרפין לא יקברו וכל הנקברים לא ישרפו רבי יהודה אומר אם רצה להחמיר על עצמו לשרוף את הנקברים רשאי אמרו לו אינו מתר לשנות

א1

(א) שלשים ויש כרתות בתורה
הבא על האם ועל אשת האב ועל הכלה
הבא על הזכור ועל הבהמה והאשה המביאה את הבהמה עליה
הבא על אשה ובתה ועל אשת איש
הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו ועל אחות אשתו
ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו ועל הנדה
המגדף והעובד עבודה זרה והנותן מזרעו למלך ובעל אוב
המחלל את השבת וטמא שאכל את הקדש והבא למקדש טמא
האוכל חלב ודם נותר ופגול השוחט והמעלה בחוץ
האוכל חמץ בפסח והאוכל והעושה מלאכה ביום הכפורים
המפטם את השמן והמפטם את הקטרת והסך בשמן המשחה
הפסח והמילה במצות עשה

א2

(ג) יש מביאות קרבן ונאכל
ויש מביאות ואינו נאכל
ויש שאינן מביאות
אלו מביאות קרבן ונאכל
המפלת כמין בהמה חיה ועוף
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
עד שיהא בו מצורת האדם
המפלת סנדל או שליא ושפיר מרקם
והיוצא מחתך
וכן שפחה שהפילה
מביאה קרבן ונאכל

א3

(ו) המפלת אור לשמונים ואחד
בית שמאי פוטרין מן הקרבן בית הלל מחיבין
אמרו בית הלל לבית שמאי
מה שנה אור לשמונים ואחד מיום שמונים ואחד
אם שוה לו לטמאה לא ישוה לו לקרבן
אמרו להם בית שמאי לא
אם אמרתם במפלת יום שמונים ואחד
שכן יצאה בשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן
תאמרו במפלת אור לשמונים ואחד
שלא יצאה בשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן
אמרו להן בית הלל
והרי המפלת יום שמונים ואחד שחל להיות בשבת תוכיח
שלא יצאה בשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן וחיבת בקרבן
אמרו להם בית שמאי לא
אם אמרתם במפלת יום שמונים ואחד שחל להיות בשבת
שאף על פי שאינו ראוי לקרבן יחיד ראוי לקרבן צבור
תאמרו במפלת אור לשמונים ואחד
שאינן הלילה ראוי לא לקרבן יחיד ולא לקרבן צבור
הדמים אינן מוכיחין
שהמפלת בתוך מלאת דמיה טמאין ופטורה מן הקרבן

ב1

(ב) על אלו חיבים על זדונם כרת ועל שגגתם חטאת
ועל לא הודע שלהן אשם תלוי
חוץ מן המטמא מקדש וקדשיו מפני שהוא בעולה ויורד
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
אף המגדף שנאמר תורה אחת יהיה לכם לעשה בשגגה
יצא המגדף שאינו עושה מעשה

ג2

(ה) אלו שאינן מביאות
המפלת שפיר מלא מים מלא דם מלא גנינים
המפלת כמין דגים וחגבים שקצים ורמשים
המפלת יום ארבעים
ויוצא דפן
רבי שמעון מחיב ביוצא דפן

ב2

(ד) אלו מביאות ואינו נאכל
המפלת ואין ידוע מה הפילה
וכן שתי נשים שהפילו
אחת ממין פטור ואחת ממין חובה
אמר רבי יוסי
אימתי
בזמן שהלכו זו למזרח וזו למערב
אבל אם היו שתיהן עומדות כאחת
מביאות קרבן ונאכל

ב3

(ז) האשה שיש עליה ספק חמש זיבות וספק חמש לדות
מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים ואין השאר עליה חובה
חמש לדות ודאות חמש זיבות ודאות
מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים והשאר עליה חובה
מעשה שעמדו קנים בירושלם בדינרי זהב
אמר רבן שמעון בן גמליאל
המעון הזה לא אלין הלילה עד שיהיו בדינרין
נכנס לבית דין ולמד
האשה שיש עליה חמש לדות ודאות חמש זיבות ודאות
מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים ואין השאר עליה חובה
ועמדו קנים בו ביום ברבעתים

א1

(א) ארבעה מחסרי כפורים
וארבעה מביאין על הזדון כשגגה
אלו הן מחסרי כפורים
הזב והזבה והיולדת והמצרע
רבי אליעזר בן יעקב אומר
גר מחסר כפרה עד שיזרק עליו הדם
ונזיר ליינו ותגלחתו וטמאתו

א2

(ג) חמשה מביאין קרבן אחד על עברות הרבה
וחמשה מביאים קרבן עולה ויורד
אלו מביאין קרבן אחד על עברות הרבה
הבא על השפחה ביאות הרבה
ונזיר שנטמא טמאות הרבה
והמקנא לאשתו על ידי אנשים הרבה
ומצרע שנתנגע נגעים הרבה
הביא צפריו ונתנגע לא עלו לו עד שיביא את חטאתו
רבי יהודה אומר עד שיביא את אשמו
(ד) האשה שילדה ולדות הרבה
הפילה בתוך שמונים נקבה וחזרה והפילה בתוך שמונים נקבה
והמפלת תאומים
רבי יהודה אומר
מביאה על הראשון ואינה מביאה על השני
מביאה על השלישי ואינה מביאה על הרביעי

א3

A ומה בין שפחה לבין כל העריות
שלא שותה להן לא בענש ולא בקרבן
שכל העריות בחטאת והשפחה באשם
(כל העריות בנקבה והשפחה בזכר)
כל העריות אחד האיש ואחד האשה שוין במכות ובקרבן
ובשפחה לא השוה את האיש לאשה במכות
ולא את האשה לאיש בקרבן
כל העריות עשה בהן את המערה כגומר
וחיב על כל ביאה וביאה
B זה חמר החמיר בשפחה שעשה בה את המזיד כשוגג

ב1

(ב) אלו מביאין על הזדון כשגגה
הבא על השפחה
ונזיר שנטמא
ועל שבועת העדות ועל שבועת הפקדון

ב2

אלו מביאין קרבן עולה ויורד
על שמיעת הקול ועל בטוי שפתים
ועל טמאת מקדש וקדשיו
והיולדת והמצרע

ב3

A (ה) איזו היא שפחה כל שחציה שפחה וחציה בת חרין
שנאמר והפדה לא נפדתה
דברי רבי עקיבא
רבי ישמעאל אומר
זו היא שפחה ודאית
רבי אלעזר בן עזריה אומר
כל העריות מפרשות
ומה שיור אין לנו אלא שחציה שפחה וחציה בת חרין
B (ו) כל העריות אחד גדול ואחד קטן הקטן פטור
אחד ער ואחד ישן הישן פטור
אחד שוגג ואחד מזיד השוגג בחטאת והמזיד בהכרת

א1

A (א) אמרו לו אכלת חלב מביא חטאת

B עד אומר אכל ועד אומר לא אכל
אשה אומרת אכל ואשה אומרת לא אכל
מביא אשם תלוי

C עד אומר אכל והוא אומר לא אכלתי פטור

D שנים אומרים אכל והוא אומר לא אכלתי

רבי מאיר מחיב

אמר רבי מאיר

אם הביאוהו שנים למיתה חמורה לא יביאוהו לקרבן הקל
אמרו לו מה אם ירצה לומר מזיד הייתי

ב1

A (ב) אכל חלב וחלב בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת
אכל חלב ודם ונותר ופגול בהעלם אחד חייב על כל אחד ואחד

זה חמר במינין הרבה ממין אחד

B וחמר במין אחד ממינין הרבה

שאם אכל כחצי זית וחזר ואכל כחצי זית

ממין אחד חייב משני מינין פטור

C (ג) וכמה ישהה האוכלן

כאלו אכלן קליות דברי רבי מאיר

וחכמים אומרים עד שישהה מתחלה ועד סוף כדי אכילת פרס

D אכל אוכלין טמאין ושתה משקין טמאין שתה רביעית יין

ונכנס למקדש ושהה כדי אכילת פרס

רבי אלעזר אומר

אם הפסיק בה או שנתן לתוכו מים כל שהן פטור

ב2

A (ז) אמר רבי עקיבא

שאלתי את רבן גמליאל ואת רבי יהושע באטלים שלאמאוס

שהלכו לקח בהמה למשתה בנו שלרבן גמליאל

הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו בהעלם אחד מהו

חייב אחת על כלן או אחת על כל אחת ואחת

אמרו לי לא שמענו

אבל שמענו הבא על חמש נשיו נדות בהעלם אחד

שהוא חייב על כל אחת ואחת

ורואין אנו שהדברים קל וחמר

B (ח) ועוד שאלן רבי עקיבא אבר המדלדל בבהמה מהו

אמרו לו לא שמענו אבל שמענו באבר המדלדל באדם שהוא טהור

שכן היו מכי שחין שבירושלם עושין הולך לו ערב פסח אצל הרופא

וחותכו עד שהוא מניח בו כשעורה ותוחבו בסירה והוא נמשך ממנו

והלה עושה פסחו והרופא עושה פסחו

ורואין אנו שהדברים קל וחמר

C (ט) ועוד שאלן רבי עקיבא

השוחט חמשה זבחים בחוץ בהעלם אחד מהו

חייב אחת על כלם או אחת על כל אחד ואחד אמרו לו לא שמענו

אמר רבי יהושע

שמעתי באוכל מזבח אחד בחמשה תמחויים בהעלם אחד

שהוא חייב על כל אחד ואחד משום מעילה

ורואה אני שהדברים קל וחמר

אמר רבי שמעון לא כך שאלן רבי עקיבא

אלא באוכל נותר מחמשה זבחים בהעלם אחד מהו

חייב אחת על כלן או אחת על כל אחד ואחד אמרו לו לא שמענו

אמר רבי יהושע

שמעתי באוכל מזבח אחד בחמשה תמחויים בהעלם אחד

שהוא חייב על כל אחד ואחד משום מעילה

ורואה אני שהדברים קל וחמר

אמר רבי עקיבא

אם הלכה נקבל ואם לדין יש תשובה אמר לו השב

אמר לו לא

אם אמרת במעילה שעשה בה

את המאכיל כאוכל ואת המהנה כנהנה צריך המעילה לזמן מרבה

תאמר בנותר שאין בו אחד מכל אלה

D (י) אמר רבי עקיבא שאלתי את רבי אליעזר

העושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה

מעין מלאכה אחת בהעלם אחד

מה הוא חייב אחת על כלן או אחת על כל אחת ואחת

אמר לי חייב על כל אחת ואחת מקל וחמר

ומה אם הנדה שאין בה תוצאות הרבה וחטאות הרבה

חייב על כל אחת ואחת

שבת שיש בה תוצאות הרבה וחטאות הרבה

אינו דין שיהא חייב על כל אחת ואחת

אמרתי לו לא אם אמרת בנדה שיש בה שתי אזהרות

שהוא מזהר על הנדה והנדה מזהרת עליו

תאמר בשבת שאין בה אלא אזהרה אחת

אמר לי הבא על הקטנות יוכיח

שאינן בהן אלא אזהרה אחת וחייב על כל אחת ואחת

אמרתי לו לא אם אמרת בבא על הקטנות

שאף על פי שאין בהן עכשיו יש בהן לאחר זמן

תאמר בשבת שאין בה לא עכשיו ולא לאחר זמן

אמר לי הבא על הבהמה יוכיח אמרתי לו הבהמה כשבת

א2

A (ד) יש אוכל אכילה אחת

וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד

טמא שאכל את החלב

והיה נותר מן המקדשים

וביום הכפורים

רבי מאיר אומר

אם היתה שבת והוציאו בפיו חייב

אמרו לו אינו מן השם

B (ה) יש בא ביאה אחת

וחייב עליה שש חטאות

הבא על בתו חייב עליה

משום בתו ואחותו ואשת אחיו

ואשת אחי אביו ואשת איש ונדה

C והבא על בת בתו חייב עליה

משום בת בתו וכלתו ואחות אשתו

ואשת אחיו ואשת אחי אביו ואשת איש ונדה

רבי יוסי אומר

אם עבר הזקן ונשאה חייב עליה

משום אשת אב

וכן הבא על בת אשתו ועל בת בת אשתו

D (ו) הבא על חמותו חייב עליה

משום חמותו וכלתו ואחות אשתו ואשת אחיו

ואשת אחי אביו ואשת איש ונדה

וכן הבא על אם חמותו ועל אם חמיו

רבי יוחנן בן נורי אומר הבא על חמותו

חייב עליה משום חמותו ואם חמותו ואם חמיו

אמרו לו שלשתן שם אחד הן

א1

(א) ספק אכל חלב ספק לא אכל
ואפלו אכל
ספק יש בו כשעור ספק שאין בו
חלב ושמין לפניו
אכל את אחד מהן
ואין ידוע איזה מהן אכל
אשתו ואחותו עמו בבית
שגג באחת מהן
ואין ידוע באיזו מהן שגג
שבת ויום חל
ועשה מלאכה באחד מהן
ואין ידוע איזה מהם עשה
מביא אשם תלוי

א2

חלב ונותר לפניו
אכל אחד מהם
ואין ידוע איזה מהם אכל
אשתו נדה ואחותו עמו בבית
שגג באחת מהן
ואין ידוע באיזו מהן שגג
שבת ויום הכפורים
ועשה מלאכה בין השמשות
ואין ידוע באיזה מהם עשה
רבי אליעזר מחיב חטאת
ורבי יהושע פוטר

ב1

(ב) כשם שאם אכל חלב וחלב
בהעלם אחד
אינו חייב אלא חטאת אחת
כך על לא הודע שלהן
אינו מביא אלא אשם אחד
אם היתה ידיעה בנתיים
כשם שהוא מביא חטאת
על כל אחד ואחד
כך הוא מביא אשם תלוי
על כל אחד ואחד

ב2

אמר רבי יוסף
לא נחלקו על העושה מלאכה בין השמשות
שהוא פטור
שאני אומר
מקצת מלאכה עשה מהיום ומקצתה למחר
ועל מה נחלקו
על העושה בתוך היום
ואין ידוע
אם בשבת עשה ואם ביום הכפורים עשה
או על העושה
ואין ידוע מעין איזו מלאכה עשה
רבי אליעזר מחיב חטאת
ורבי יהושע פוטר
אמר רבי יהודה
פוטרו היה רבי יהושע אף מאשם תלוי

ג1

כשם שאם אכל חלב ודם נותר ופגול
בהעלם אחד
חייב על כל אחד ואחד
כך על לא הודע שלהן
מביא אשם תלוי
על כל אחד ואחד

ג2

(ג) רבי שמעון שזורי ורבי שמעון אומרים
לא נחלקו
על דבר שהוא משום שם אחד שהוא חייב
ועל מה נחלקו
על דבר שהוא משום שני שמות
שרבי אליעזר מחיב חטאת
ורבי יהושע פוטר
אמר רבי יהודה
אפלו נתכון ללקט תאנים ולקט ענבים
ענבים ולקט תאנים
שחורות ולקט לבנות
לבנות ולקט שחורות
רבי אליעזר מחיב חטאת
ורבי יהושע פוטר
אמר רבי יהודה
תמה אני אם יפטר בה רבי יהושע
אם כן למה נאמר אשר חטא בה
פרט למתעסק

א1

(א) דם שחיטה
בבהמה בחיה ובעופות
בין טמאים ובין טהורים
דם נחירה ודם עקור ודם הקזה
שהנפש יוצאה בו
חיבים עליו
דם הטחול דם הלב דם ביצים
דם דגים דם חגבים דם התמצית
אין חיבין עליהן
רבי יהודה מחיב בדם התמצית

ב1

(ב) רבי עקיבא מחיב על ספק מעילות
אשם תלוי
וחכמים פוטרים
ומודה רבי עקיבא
שאינו מביא את מעילתו עד שתתודע לו
ויביא עמה אשם ודאי
אמר רבי טרפון
מה לזה מביא שני אשמות
אלא יביא מעילה וחמשה
ויביא אשם בשתי סלעים ויאמר
אם ודאי מעלתי זו מעילתי וזה אשמי
ואם ספק המעות נדבה והאשם תלוי
שממין שהוא מביא על הודע
מביא על לא הודע
(ג) אמר לו רבי עקיבא
נראים דבריך במעילה מעוטה
הרי שבא על ידו ספק מעילה במאה מנה
לא יפה לו שיביא אשם בשתי סלעים
ואל יביא ספק מעילה במאה מנה
הא מודה רבי עקיבא לרבי טרפון
במעילה מעטת

ג1

האשה שהביאה חטאת העוף ספק
אם עד שלא נמלקה
נודע לה שילדה ודאי
תעשנה ודאי
שממין שהיא מביאה על לא הודע
מביאה על הודע

א2

A (ד) חתיכה שלחלין וחתיכה שלקדש
אכל אחת מהן
ואין ידוע איזו מהן אכל
פטור
רבי עקיבא מחיב באשם תלוי
אכל את השניה מביא אשם ודאי
אכל אחד את הראשונה
ובא אחר ואכל את השניה
זה מביא אשם תלוי
וזה מביא אשם תלוי
דברי רבי עקיבא
רבי שמעון אומר
שניהם מביאים אשם אחד
רבי יוסי אומר
אין שנים מביאים אשם אחד
B (ה) חתיכה שלחלין וחתיכה שלחלב
אכל אחת מהן
ואין ידוע איזו מהן אכל
מביא אשם תלוי
אכל את השניה מביא חטאת
אכל אחד את הראשונה
ובא אחר ואכל את השניה
זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי
(דברי רבי עקיבא)
רבי שמעון אומר
שניהם מביאים חטאת אחת
רבי יוסי אומר
אין שנים מביאים חטאת אחת

ב2

(ו) חתיכה שלחלב וחתיכה שלקדש
אכל את אחת מהן
ואין ידוע איזו מהן אכל
מביא אשם תלוי
אכל את השניה
מביא חטאת ואשם ודאי
אכל אחד את הראשונה
ובא אחר ואכל את השניה
זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי
רבי שמעון אומר
שניהם מביאים חטאת ואשם
רבי יוסי אומר
אין שנים מביאים חטאת ואשם

ג2

A (ז) חתיכה שלחלב וחתיכה שלחלב קדש
אכל את אחת מהן ואין ידוע איזו מהן אכל
מביא חטאת
רבי עקיבא אומר מביא אשם תלוי
אכל את השניה
מביא שתי חטאות ואשם ודאי
אכל אחד את הראשונה
ובא אחר ואכל את השניה
זה מביא חטאת וזה מביא חטאת
רבי עקיבא אומר
זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי
רבי שמעון אומר
זה חטאת וזה חטאת
ושניהם מביאים אשם אחד
רבי יוסי אומר
כל חטאת שהיא באה על חטא
אין שנים מביאים אשם אחד
B (ח) חתיכה שלחלב וחתיכה שלחלב נותר
אכל את אחת מהן
ואין ידוע את איזו מהן אכל
מביא חטאת ואשם תלוי
אכל את השניה מביא שלש חטאות
אכל אחד את הראשונה
ובא אחר ואכל את השניה
זה מביא חטאת ואשם תלוי
וזה מביא חטאת ואשם תלוי
רבי שמעון אומר זה חטאת וזה חטאת
ושניהם מביאים חטאת אחת
רבי יוסי אומר
אין שנים מביאים אותה

א1

A (א) המביא אשם תלוי ונודע לו שלא חטא
אם עד שלא נשחט יצא וירעה בעדר

דברי רבי מאיר

וחכמים אומרים

ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה

רבי אליעזר אומר

יקרב שאם אינו בא על חטא זה הרי הוא בא על חטא אחר
אם משנשחט נודע לו הדם ישפך והבשר יצא לבית השרפה

נזרק הדם הבשר יאכל

רבי יוסי אומר

אפלו הדם בכוס יזרק והבשר יאכל

B (ב) אשם ודאי אינו כן

אם עד שלא נשחט יצא וירעה בעדר

משנשחט הרי זה יקרב נזרק הדם הבשר יצא לבית השרפה
C שור הנסקל אינו כן

אם עד שלא נסקל יצא וירעה בעדר משנסקל מתר בהנאה

D עגלה ערופה אינה כן

אם עד שלא נערפה תצא ותרעה בעדר

משנערפה תקבר במקומה

שעל ספק באה מתחלתה כפרה ספקה והלכה לה

א2

A (ו) המפריש שתי סלעים לאשם

ולקח בהן שני אילים לאשם

אם היה אחד מהן יפה שתי סלעים יקרב לאשמו
והשני ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה

B לקח בהן שני אילים לחלין

אחד יפה שתי סלעים ואחד יפה עשרה זוז

היפה שתי סלעים יקרב לאשמו והשני למעילתו

C אחד לאשם ואחד לחלין

אם היה שלאשם יפה שתי סלעים יקרב לאשמו

והשני למעילתו ויביא עמה סלע וחמשה

D (ז) המפריש חטאתו ומת

לא יביאנה בנו אחריו

ולא יביאנה מחטא על חטא

אפלו על חלב שאכל אמש לא יביאנה על חלב שאכל היום
שנאמר קרבנו... על חטאתו שיהא קרבנו לשם חטאו

ב1

A (ג) רבי אליעזר אומר

מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום ובכל שעה שירצה

והוא נקרא אשם חסידים

אמרו עליו על בבא בן בוטי

שהיה מתנדב אשם תלוי בכל יום

חוץ מאחר יום הכפורים יום אחד

אמר המעון הזה אלו היו מניחים לי הייתי מביא

אלא אומרים לי המתן עד שתכנס לספק

וחכמים אומרים

אין מביאין אשם תלוי אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת

B (ד) חיבי חטאות ואשמות ודאין שעבר עליהן יום הכפורים

חיבין להביא לאחר יום הכפורים

חיבי אשמות תלוין פטורים

C מי שבא על ידו ספק עברה ביום הכפורים אפלו עם חשכה

פטור שכל היום מכפר

D (ה) האשה שיש עליה חטאת העוף

ספק שעבר עליה יום הכפורים

חיבת להביא לאחר יום הכפורים

מפני שהיא מכשרתה לאכול בזבחים

חטאת העוף הבאה על ספק אם משנמלקה נודע לה הרי זו תקרב

ב2

A (ח) מביאין מהקדש כשבה שעירה מהקדש כשבה

מהקדש כשבה ושעירה תורין ובני יונה

מהקדש תורין ובני יונה עשירית האיפה

כיצד הפריש לכשבה או לשעירה

העני יביא עוף העני יביא עשירית האיפה

הפריש לעשירית האיפה

העשיר יביא עוף העשיר יביא כשבה ושעירה

הפריש כשבה או שעירה ונסתאבו אם רצה יביא בדמיהן עוף

הפריש עוף ונסתאב לא יביא בדמיו עשירית האיפה

שאין לעוף פדיון

B (ט) רבי שמעון אומר

כבשים קודמין לעזים בכל מקום

יכול מפני שהן מבחרין מהן

תלמוד לומר ואם כבש יביא קרבנו לחטאת מלמד ששניהם שקולין

C תורין קודמין לבני יונה בכל מקום

יכול מפני שהן מבחרין מהן

תלמוד לומר ובן יונה או תור לחטאת מלמד ששניהן שקולין

D האב קודם לאם בכל מקום

יכול שכבוד האב עודף על כבוד האם

תלמוד לומר איש אמו ואביו תיראו מלמד ששניהם שקולים

אבל אמרו חכמים האב קודם לאם בכל מקום

מפני שהוא ואמו חיבין בכבוד אביו

וכן בתלמוד תורה אם זכה הבן לפני הרב

הרב קודם את האב בכל מקום

מפני שהוא ואביו חיבין בכבוד רבו

א1

(א) קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלים בהן
שחטן בדרום וקבל דמן בצפון
בצפון וקבל דמן בדרום
שחטן ביום וזרק בלילה
בלילה וזרק ביום
או ששחטן חוץ לזמנן וחוץ למקומן
מועלין בהן

א2

(ב) בשר קדשי קדשים שיצא לפני זריקת דמים
רבי אליעזר אומר
מועלין בו ואין חיבין עליו משום פגול נותר וטמא
רבי עקיבא אומר
אין מועלין בו אבל חיבין עליו משום פגול נותר וטמא
אמר רבי עקיבא
והרי המפריש חטאת ואבדה והפריש אחרת תחתיה
ואחר כך נמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות
לא כשם שדמה פוטר את בשרה
כך הוא פוטר את בשר חברתה
ואם פטר דמה את בשר חברתה מן המעילה
דין הוא שיפטר את בשרה

3

(ד) מעשה דמים בקדשי קדשים להקל ולהחמיר
ובקדשים קלים כלו להחמיר כיצד

א3

קדשי קדשים לפני זריקת דמים
מועלין באמורין ובבשר
לאחר זריקת דמים
מועלים באמורים ואין מועלין בבשר
על זה ועל זה חיבין משום פגול נותר וטמא

ב1

כלל אמר רבי יהושע
כל שהיה לה שעת התר לכהנים אין מועלין בה
ושלא היה לה שעת התר לכהנים מועלין בה
איזו היא שהיה לה שעת התר לכהנים
שלנה ושנטמאה ושיצאה
איזו היא שלא היה לה שעת התר לכהנים
שנשחטה חוץ לזמנה חוץ למקומה
ושקבלו פסולין וזרקו את דמה

ב2

(ג) אמורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים
רבי אליעזר אומר
אין מועלין בה ואין חיבין עליהן משום פגול נותר וטמא
רבי עקיבא אומר
מועלין בהן וחיבין עליהן משום פגול נותר וטמא

ב3

ובקדשים קלים כלו להחמיר כיצד
קדשים קלים לפני זריקת דמים אין מועלין
לא באמורין ולא בבשר
לאחר זריקת דמים
מועלין באמורין ואין מועלין בבשר
על זה ועל זה חיבין משום פגול נותר וטמא

נמצא מעשה דמים בקדשי קדשים להקל ולהחמיר
ובקדשים קלים כלו להחמיר

א1

A (א) חטאת העוף מועלין בה משהקדשה
נמלקה הכשרה להפסל בטבול יום ובמחסר כפורים ובלינה
הזה דמה חיבין עליה משום פגול נותר וטמא
ואין בה מעילה
B (ב) עולת העוף מועלין בה משהקדשה
נמלקה הכשרה להפסל בטבול יום ובמחסר כפורים ובלינה
מצה דמה חיבין עליה משום פגול נותר וטמא
ומועלין בה עד שתצא לבית הדשן

א2

A (ו) שתי הלחם מועלין בהן משהקדשו
קרמו בתנור הכשרו להפסל בטבול יום ובמחסר כפורים
ולשחוט עליהם את הזבח
נזרק דמן שלכבשים חיבין עליהן משום פגול נותר וטמא
ואין בהן מעילה
B (ז) לחם הפנים מועלין בו משהקדש
קרם בתנור הכשר להפסל בטבול יום ובמחסר כפורים
ולהסדר על גבי השלחן
קרבו הבזכין חיבין עליו משום פגול נותר וטמא
ואין בו מעילה

ב1

A (ג) פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין מועלין בהן משהקדשו
נשחטו הכשרו להפסל בטבול יום ובמחסר כפורים ובלינה
הזה דמן חיבין עליהן משום פגול נותר וטמא
ומועלין בהן בבית הדשן עד שיתך הבשר
B (ד) העולה מועלין בה משהקדשה
נשחטה הכשרה להפסל בטבול יום ובמחסר כפורים ובלינה
נזרק דמה חיבין עליה משום פגול נותר וטמא
ואין מועלין בעורה אבל מועלין בבשר עד שיצא לבית הדשן
C (ה) חטאת ואשם וזבחי שלמי צבור מועלין בהן משהקדשו
נשחטו הכשרו להפסל בטבול יום ובמחסר כפורים ובלינה
נזרק דמן חיבין עליהם משום פגול נותר וטמא
אין מועלין בבשר אבל מועלין באמורים עד שיצאו לבית הדשן

ב2

A (ח) המנחות מועלים בהן משהקדשו
קדשו בכלי הכשרו לפסל בטבול יום ובמחסר כפורים ובלינה
קרב הקמץ חיבין עליהן משום פגול נותר וטמא
ואין מועלין בשירים
אבל מועלים בקמץ עד שיצא לבית הדשן
B (ט) הקמץ והלבונה והקטרת
ומנחות כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכין
מועלין בהן משהקדשו
קדשו בכלי הכשרו לפסל בטבול יום ובמחסר כפורים ובלינה
וחיבין עליהן משום נותר ומשום טמא
ופגול אין בהן
C זה הכלל
כל שיש לו מתירין
אין חיבין עליו משום פגול נותר וטמא עד שיקרבו מתיריו
וכל שאין לו מתירין
כיון שקדש בכלי חיבין עליו משום נותר ומשום טמא
ופגול אין בו

א1

(א) ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ימותו
שעברה שנתה ושאבדה ונמצאת בעלת מום
אם משכפרו הבעלים תמות ואינה עושה תמורה
ולא נהנים ולא מועלין
ואם עד שלא כפרו הבעלים
תרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמיה אחרת ועושה תמורה
ומועלים בה

א2

(ג) רבי ישמעאל אומר
הדם קל בתחלתו וחמור בסופו
והנסכים חמור בתחלתו וקל בסופו
הדם בתחלה אין מועלים בו יצא לנחל קדרון מועלים בו
הנסכים בתחלה מועלים בהן יצאו לשיתין אין מועלים בהם

א3

תורים שלא הגיע זמנן
ובני יונה שעבר זמנן
לא נהנים ולא מועלים
רבי שמעון אומר
תורין שלא הגיע זמנן
מועלין בהן
ובני יונה שעבר זמנן
לא נהנין ולא מועלין

ב3

(ה) חלב המקדשין וביצי תורין
לא נהנים ולא מועלים
במה דברים אמורים
בקדשי מזבח
אבל בקדשי בדק הבית
הקדש תרנגולת
מועלין בה ובביצתה
חמור
מועלין בה ובחלבה

ב1

(ב) המפריש מעות לנזירותו לא נהנין ולא מועלין
מפני שהן ראויין לבוא כלן שלמים
מת

היו סתומים יפלו לנדרבה
היו מפרשים דמי חטאת ילכו לים המלח
לא נהנים ולא מועלין בהן
דמי עולה יביאו עולה

ודמי שלמים יביאו שלמים ונאכלים ליום אחד ואינן טעונין לחם

ב2

(ד) דשון מזבח הפנימי והמנורה לא נהנין ולא מועלין
המקדיש דשון בתחלה מועלים בו

ג3

(ו) כל הראוי למזבח ולא לבדק הבית
לבדק הבית ולא למזבח
לא למזבח ולא לבדק הבית מועלין בו
כיצד
הקדיש בור מלא מים אשפה מלאה זבל
שובך מלא יונים אילן מלא פרות
שדה מלאה עשבים
מועלין בהם ובמה שבתוכן
אבל אם הקדיש בור ואחר כך נתמלא מים
אשפה ואחר כך נתמלאה זבל
שובך ואחר כך נתמלא יונים
אילן ואחר כך נתמלא פרות
שדה ואחר כך נתמלאה עשבים
מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן
דברי רבי יהודה
רבי שמעון אומר
המקדיש שדה ואילן מועלין בהם ובגדוליהם
מפני שהן גדולי הקדש

ב4

A הפועלים לא יאכלו מגרורות שלהקדש
B וכן פרה לא תאכל מכרשיני הקדש

ב5

A (ח) קן שבראש האילן שלהקדש לא נהנין ולא מועלין
שבאשרה יתיו בקנה
B המקדיש את החרש מועלין בכלו
C הגזברים שלקחו את העצים
מועלין בעצים ואין מועלין לא בשפוי ולא בנויה

א4

A ולד מעשרת לא יינק מן המעשרת ואחרים מתנדבים כן
B ולד מקדשין לא יינק מן המקדשין ואחרים מתנדבים כן

א5

A (ז) שרשי אילן שלהדיוט באין בשלהקדש
ושלהקדש באין בשלהדיוט
לא נהנין ולא מועלין
B המעין שהוא יוצא מתוך שדה הקדש לא נהנין ולא מועלין
יצא חוץ לשדה נהנין ממנו
C המים שבכד שלזהב לא נהנין ולא מועלין
נתנו בצלוחית מועלין בהם ערבה לא נהנין ולא מועלין
רבי אלעזר ברבי צדוק אומר נותנין היו ממנה זקנים בלולביהם

א1

A (א) קדשי המזבח
מצטרפין זה עם זה למעילה ולחייב עליהן משום פגול נותר וטמא
B קדשי בדק הבית
מצטרפין זה עם זה
C קדשי המזבח וקדשי בדק הבית
מצטרפין זה עם זה למעילה

א2

A (ג) כל הפגולין מצטרפין זה עם זה
כל הנותרין מצטרפין זה עם זה
B כל הנבלות מצטרפות זו עם זו
כל השרצים מצטרפין זה עם זה
C דם השרץ ובשרו מצטרפין
כלל אמר רבי יהושע
כל שטמאתו ושעורו שוין מצטרפין זה עם זה
טמאתו ולא שעורו שעורו ולא טמאתו לא טמאתו ולא שעורו
אינן מצטרפין זה עם זה

א3

(ה) כל האכלין מצטרפין
לפסול את הגויה בכחצי פרס
במזון שתי סעודות לערוב
בכביצה לטמא טמאת אכלין
בכגורגרת להוצאת שבת
בככותבת ביום הכפורים

א4

(ו) הערלה וכלאי הכרם מצטרפין זה עם זה
רבי שמעון אומר אינן מצטרפין

ב1

A (ב) חמשה דברים בעולה מצטרפין זה עם זה
הבשר והחלב והסלת והיין והשמן
B וששה בתודה
הבשר והחלב והסלת והיין והשמן והלחם
C התרומה ותרומת מעשר ותרומת מעשר שלדמאי
החלה והבכורים
מצטרפין זה עם זה לאסור ולחייב עליהם את החמש

ב2

A (ד) הפגול והנותר אין מצטרפין זה עם זה
מפני שהם שני שמות
B השרץ והנבלה וכן הנבלה ובשר המת אין מצטרפין זה עם זה
לטמא אפלו כקל שבשניהם
C האכל שנטמא באב הטמאה ושנטמא בולד הטמאה מצטרפין זה עם זה
לטמא כקל שבשניהם

ב3

כל המשקין מצטרפין
לפסול את הגויה ברביעית
ובמלא לגמיו ביום הכפורים

ב4

הבגד והשק השק והעור העור והמפץ מצטרפין זה עם זה
רבי שמעון אומר מפני שהן ראויין לטמא מושב

א1

A (א) הנהנה שוה פרוטה מן ההקדש
אף על פי שלא פגם מעל

דברי רבי עקיבא

וחכמים אומרים

כל דבר שיש בו פגם לא מעל עד שיפגם

וכל דבר שאין בו פגם כיון שנהנה מעל

B כיצד

נתנה קטלה בצוארה טבעת בידה שתתה בכוס שלזהב

כיון שנהנית מעלה

C לבש בחלוק כסה בטלית בקע בקרדום

לא מעל עד שיפגם

D תלש מן החטאת כשהיא חיה

לא מעל עד שיפגם

כשהיא מתה

כיון שנהנה מעל

א2

A (ג) אין מועל אחר מועל במקדשין אלא בהמה וכלי שרת

B כיצד

רכב על גבי בהמה ובא חברו ורכב ובא חברו ורכב

שתה בכוס שלזהב ובא חברו ושתה ובא חברו ושתה

תלש מן החטאת ובא חברו ותלש ובא חברו ותלש

כלן מעלו

רבי אומר כל שאין לו פדיון יש בו מועל אחר מועל

C (ד) נטל אבן או קורה שלהקדש הרי זה לא מעל

נתנה לחברו הוא מעל וחברו לא מעל

בנאה בתוך ביתו הרי זה לא מעל

עד שידור תחתיה בשוה פרוטה

D נטל פרוטה שלהקדש הרי זה לא מעל

נתנה לחברו הוא מעל וחברו לא מעל

נתנה לבלן אף על פי שלא רחץ מעל

שהוא אומר לו הרי המרחץ פתוחה הכנס ורחץ

ב1

(ב) נהנה בכחצי פרוטה ופגם בכחצי פרוטה

או שנהנה בשוה פרוטה בדבר אחד

ופגם בשוה פרוטה בדבר אחר

הרי זה לא מעל

עד שיהנה בשוה פרוטה ויפגם בשוה פרוטה בדבר אחד

ב2

(ה) אכילתו ואכילת חברו

הניתו והנית חברו

אכילתו והנית חברו

הניתו ואכילת חברו

מצטרפין זה עם זה ואפלו לזמן מרבה

א1

(א) השליח שעשה שליחותו בעל הבית מעל
לא עשה שליחותו השליח מעל

כיצד

אמר לו תן בשר לאורחים ונתן להם כבד וכבד ונתן להם בשר
השליח מעל

אמר לו תן להם חתיכה חתיכה

והוא אמר טלו שתיים שתיים והם נטלו שלש שלש

כלן מעלו

אמר לו הבא מן החלון או מגלסקמא והביא לו

אף על פי שאמר בעל הבית לא היה בלבי אלא מזה והביא מזה

בעל הבית מעל

אבל אם אמר לו הבא לי מן החלון והביא לו מגלסקמא

או מגלסקמא והביא לו מן החלון

השליח מעל

א2

(ג) נתן לו פרוטה אמר לו

הבא לי בחציה נרות ובחציה פתילות

והלך והביא לו בכלה נרות

או בכלה פתילות

או שאמר לו

הביא לי בכלה נרות או בכלה פתילות

הלך והביא לו בחציה נרות

ובחציה פתילות

שניהם לא מעלו

אבל אם אמר לו

הבא לי בחציה נרות ממקום פלוני

ובחציה פתילות ממקום פלוני

והלך והביא לו נרות מבית פתילות

ופתילות מבית נרות

השליח מעל

א3

(ה) המפקיד מעות אצל השלחני

אם צרורין לא ישתמש בהם

לפיכך אם הוציא מעל

אם מתרים ישתמש

בהן לפיכך אם הוציא לא מעל

אצל בעל הבית בין כך ובין כך לא ישתמש בהם

לפיכך אם הוציא מעל

החנוני כבעל הבית

דברי רבי מאיר

רבי יהודה אומר כשלחני

ב1

(ב) שליח ביד חרש שוטה וקטן

אם עשו שליחותן בעל הבית מעל

לא עשו שליחותן החנוני מעל

שלח ביד פקח ונזכר עד שלא הגיע אצל החנוני

החנוני מעל כשיוציא

כיצד יעשה

נוטל פרוטה או כלי ויאמר

פרוטה שלהקדש בכל מקום שהיא מחללת על זו

שהקדש נפדה בכסף ובשוה כסף

ב2

(ד) נתן לו שתי פרוטות אמר לו

הבא לי אתרוג

והלך והביא לו בפרוטה אתרוג

ובפרוטה רמון

שניהם מעלו

רבי יהודה אומר

בעל הבית לא מעל

שהוא אומר לו אתרוג גדול הייתי מבקש

והבאת לי קטן ורע

ג2

נתן לו דינר זהב אמר לו

הבא לי חלוק

והלך והביא לו בשלש(ה) חלוק

בשלש(ה) טלית

שניהם מעלו

רבי יהודה אומר

בעל הבית לא מעל

שהוא אומר לו חלוק גדול הייתי מבקש

והבאת לי קטן ורע

ב3

(ו) פרוטה שלהקדש שנפלה לתוך הכיס

או שאמר פרוטה בכיס זה הקדש

כיון שהוציא את הראשונה מעל

דברי רבי עקיבא

וחכמים אומרים

עד שיוציא את כל הכיס

מודה רבי עקיבא באומר פרוטה מן הכיס זה הקדש

שהוא מוציא והולך עד שיוציא את כל הכיס

א1

A (א) בשלשה מקומות **הכהנים** שומרים בבית המקדש
בבית אבטינס בבית הניצוץ ובבית המוקד
בית אבטינס ובית הניצוץ היו עליות
והרובים שומרים שם
בית המוקד כפה ובית גדול היה
מקף רובדים שלאבן
וזקני בית אב ישנים שם
ומפתחות העזרה בידם
ופרחי כהנה איש כסתו בארץ
B לא היו ישנים בבגדי קדש
אלא פושטין ומקפלין
ומניחים אותן תחת ראשיהן
ומתכסין בכסות עצמן

א2

(ג) נטל את **המפתח** ופתח את הפשפש
ונכנס מבית המוקד לעזרה ונכנסו אחריו
ושתי אבוקות שלאור בידם
ונחלקו לשתי כתות
אלו **הולכים** באכסדרא דרך המזרח
ואלו הולכים באכסדרא דרך המערב
היו בודקין והולכין
עד ש מגיעין למקום בית עושי חבתים
הגיעו אלו ואלו אמרו שלום הכל שלום
העמידו עושי חבתים לעשות חבתים

ב1

ארע קרי לאחד מהן
יוצא והולך לו במסבה ההולכת תחת הבירה
והנרות דולקין מכאן ומכאן
עד שהוא מגיע לבית **הטבילה**
ומדורה היתה שם ובית כסא שלכבוד
וזה היה כבודו
מצאו נעול **יודע שיש שם אדם**
פתוח **יודע שאין שם אדם**
ירד וטבל עלה ונסתפג
ונתחמם כנגד המדורה
בא וישב לו אצל **הכהנים**
עד שהשערים נפתחים יוצא והולך לו

ב2

A (ד) מי שזכה לתרום את המזבח
הוא יתרום את המזבח
והם אומרים לו
הזהר שמא תגע בכלי
עד **שתקדש ידיך ורגליך מן הכיור**
והרי המחתה נתונה במקצוע
בין הכבש למזבח במערבו שלכבש
B אין אדם **נכנס** עמו ולא **נר** בידו
אלא **מהלך** לאור המערכה
לא היו רואין אותו
ולא שומעין את קולו
עד ש שומעין קול העץ
שעשה בן קטין מוכני לכיור
והן אומרים הגיע עת

ג1

A (ב) מי שהוא רוצה לתרום את המזבח
משכים **וטובל**
עד שלא יבא הממנה
וכי באיזו שעה הממנה בא
לא כל העתים שוות
פעמים שהוא בא מקריאת הגבר
או סמוך לו מלפניו או מלאחריו
B הממנה בא ודופק עליהם
והם פתחו לו
אמר להן מי שטבל יבא ויפיש
הפיסו זכה מי שזכה

ג2

קדש ידיו ורגליו מן הכיור
נטל מחתת הכסף ועלה לראש המזבח
ופנה את הגחלים הילך והילך
חתה מן המאכלות הפנימיות וירד
הגיע לרצפה
הפך פניו לצפון
הלך למזרחו שלכבש כעשר אמות
צבר את הגחלים על גבי הרצפה
רחוק מן הכבש שלשה טפחים
מקום שנותנין מראות העוף
ודשון מזבח הפנימי
והמנורה

א1

(א) ראווה אחיו שירד

והם רצו ובאו מהרו וקדשו ידיהן ורגליהן מן הכיור
נטלו את המגרפות ואת הצנורות ועלו לראש המזבח

א2

A (ב) החלו מעלין באפר על גבי התפוח

ותפוח היה באמצע המזבח
פעמים עליו כשלש מאות כור
וברגלים לא היו מדשנין אותו
מפני שהוא נוי למזבח
B מימיו לא נתעצל הכהן
מלהוציא את הדשן

א3

האברין והפדרין שלא נתאכלו מבערב

מחזירין אותן למערכה

ב1

האברין והפדרין שלא נתאכלו מבערב

סונקין אותם לצדדי המזבח
אם אין הצדדין מחזיקין סודרין אותם בסובב על הכבש

ג2

A (ד) סדר המערכה גדולה מזרחה

וחזיתה מזרחה
וראשי הגזרין הפנימיים
היו נוגעים בתפוח
ורוח היה בין הגזרים
שהיו מציתין את האליתא משם
B (ה) בררו משם עצי תאנה יפין
לסדר המערכה שניה לקטרת
מכנגד קרן מערבית דרומית
משוך מן הקרן כלפי צפון ארבע אמות
בעמד חמש סאים גחלים
ובשבת בעמד שמונת סאין גחלים
ששם היו נותנין שני בזכי לבונה
שללחם הפנים

ב3

הציתו שתי המערכות באש

ויירדו ובאו להם ללשכת הגזית

ב2

A (ג) החלו מעלין בגזרין

לסדר אש המערכה
B וכי כל העצים כשרים למערכה
הין כל העצים כשרין למערכה
חוץ משלזית ושלגפן
אבל באלו רגילין
במרביות שלתאנה ושלגוז ושלעץ שמן

א1

(א) **אמר להם** הממנה בואו והפיסו מי שוחט מי זורק מי מדשן מזבח הפנימי מי מדשן את המנורה מי מעלה **אברים** לכבש הראש והרגל ושתי הידים העקץ והרגל החזה והגרה ושתי הדפנות הקרבים והסלת והחבתים והיין הפיסו זכה מי שזכה

א2

A (ה) מי שזכה בתמיד מושכו והולך לבית המטבחים ומי שזכו **באברים** הולכין אחריו בית המטבחים היה לצפונה שלמזבח ועליו שמונה עמודים נסין ורביעין שלארו על גביהן ואנקליות שלברזל היו קבועין בהן ושלשה סדרים היה לכל אחד ואחד שבהן תולין ומפשיטין על שלחנות שלשיש שבין העמודים **B** (ו) מי שזכו בדשון מזבח הפנימי והמנורה היו מקדימין וארבעה כלים בידם הטני והכזו ושני מפתחות הטני דומה לתרקב גדול שלזהב מחזיק קבין וחצי והכזו דומה לקיתון גדול שלזהב ושני מפתחות אחד יורד לאמת השחי ואחד פותח כיון (ז) בא לו לפשפש הצפוני ושני פשפשין היו לו לשער הגדול אחד בצפון ואחד בדרום שבדרום לא נכנס בו אדם מעולם ועליו הוא מפרש על ידי יחזקאל ויאמר אלי ה' השער הזה סגור יהיה לא יפתח ואיש לא יבא בו כי ה' אלהי ישראל בא בו והיה סגור נטל את המפתח ופתח את הפשפש נכנס לתא ומן התא אל ההיכל עד שהוא מגיע לשער הגדול הגיע לשער הגדול העביר את הנגר ואת הפותחיות ופתחו לא היה שוחט השוחט עד ששומע קול שער הגדול שנפתח

ב1

(ב) **אמר להם** הממנה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה אם הגיע הרואה אומר ברקאי מתיא בן שמואל אומר האיר פני כל המזרח **עד שהוא בחברון** והוא אומר הין

ב2

(ח) **מיריחו** היו שומעין קול שער הגדול שנפתח מיריחו היו שומעין קול המגרפה מיריחו היו שומעין קול העץ שעשה בן קטין מוכני לכיור מיריחו היו שומעין קול גביני כרוז מיריחו היו שומעין קול החליל מיריחו היו שומעין קול הצלצל מיריחו היו שומעין קול השיר מיריחו היו שומעין קול השופר ויש אומרים אף קולו שלכהן גדול בשעה שהוא מזכיר את השם ביום הכפורים מיריחו היו מריחים ריח פטום הקטרת אמר רבי אליעזר בן דגלאי עזים היו לבית אבא בהר מכור והיו מתעטשות מריח פטום הקטרת

ג1

(ג) **אמר להם** צאו והביאו טלה מלשכת הטלאים והרי לשכת הטלאים היתה במקצוע צפונית מערבית וארבע לשכות היו שם אחת לשכת הטלאים ואחת לשכת החותמות ואחת לשכת בית המוקד ואחת לשכה שהיו עושין בה לחם הפנים (ד) **נכנסו** ללשכת הכלים והוציאו משם תשעים ושלשה כלי כסף וכלי זהב השקו את התמיד בכוס שלזהב אף על פי שהוא מבקר מבערב מבקין אותו לאור האבוקות

ג2

A (ט) מי שזכה בדשון מזבח הפנימי **נכנס** ונטל הטני והניחו לפניו והיה חופן ונותן לתוכו ובאחרונה כבד את השאר לתוכו והניחו ויצא **B** מי שזכה בדשון המנורה **נכנס** ומצא שני נרות מזרחיים דולקים מדשן את השאר ומניח את אלו דולקים במקומן מצאן שכבו מדשן ומדליקן מן הדולקים ואחר כך מדשן את השאר ואבן היתה לפני המנורה ובה שלש מעלות שעליה הכהן עומד ומטיב את הנרות והניח את הכזו על מעלה שניה ויצא

1

לא היו כופתין את הטלה אלא מעקדין אותו
מי שזכו באברים אוחזים בו
וכך היתה עקידתו
ראשו לדרום ופניו למערב השוחט עומד במזרח ופניו למערב
שלשחר היה נשחט על קרן צפונית מערבית על טבעת שניה
שלבין הערבים היה נשחט על קרן מזרחית צפונית על טבעת שניה
שחט השוחט וקבל המקבל
בא לו לקרן מזרחית צפונית ונתן מזרחה צפונה
מערבית דרומית ונתן מערבה דרומה
שירי הדם היה שופך על יסוד דרומי

א2

(ב) לא היה שובר בו את הרגל אלא נוקבו מתוך ערכבו ותולה בו
היה מפשיט ויורד עד שהוא מגיע לחזה
הגיע לחזה חתך את הראש ונתנו למי שזכה בו
חתך את הכרעים ונתנו למי שזכה בהן
מרק את ההפשט קרע את הלב והוציא את דמו
חתך את הידים ונתנו למי שזכה בהן
עלה לרגל הימנית חתכה ונתנה למי שזכה בה ושתי ביצים עמה
קרעו ונמצא כלו גלוי לפניו
נטל את הפדר ונתנו על בית שחיטת הראש מלמעלה
נטל את הקרבים ונתנו למי שזכה בהם להדיחן
והכרס מדיחין אותה בבית מדיחין כל צרכה
והקרבים מדיחין אותן שלשה פעמים במעוטה
על שלחנות שלשים שבין העמודים
(ג) נטל את הסכין והפריש את הראש מן הכבד ואצבע הכבד מן הכבד
ולא היה מזיזה ממקומה
נקב את החזה ונתנו למי שזכה בו

ב2

נמצאו כלן עומדין בשורה והאברים בידם
הראשון בראש וברגל
הראש בימינו וחטמו כלפי זרועו וקרניו בין אצבעותיו
ובית שחיטתו מלמעלה והפדר נתון עליה
והרגל שלימין בשמאלו ובית עורה לחוץ
השני בשתי ידים
שלימין בימינו שלשמאל בשמאלו ובית עורן לחוץ
השלישי בעקץ וברגל
העקץ בימינו והאליה מדלדלת בין אצבעותיו
ואצבע הכבד ושתי הכליות עמו
הרגל שלשמאל בשמאלו ובית עורה לחוץ
הרביעי בחזה ובגרה
החזה בימינו והגרה בשמאלו וצלעותיה בין אצבעותיו
החמישי בשתי דפנות
שלימין בימינו ושלשמאל בשמאלו ובית עורן לחוץ
הששי בקרבים הנתונים בבזך וכרעים על גביהם מלמעלה
השביעי בסלת
השמיני בחבתים
התשיעי ביין

3

הלכו ונתנו מחצי הכבש ולמטה במערבו ומלחום
וירדו ובאו להם ללשכת הגזית לקרות את שמע

א1

(א) אמר **להם** הממנה
ברכו ברכה אחת
והן ברכו
קראו עשרת הדברים
שמע והיה אם שמוע ויאמר
ברכו את העם שלש ברכות
אמת ויציב והעבודה וברכת כהנים
ובשבת מוסיפין ברכה אחת
למשמר היוצא

א2

(ד) מי שזכה בקטרת
היה נוטל את הכף
והכף דומה לתרקב גדול **שלזהב**
מחזיק שלשת קבים
והבזך היה בתוכו מלא וגדוש קטרת
וכסוי היה לו
וכמין מטוטלת היה עליו מלמעלן

ב1

(ב) אמר **להם**
חדשים לקטרת באו והפיסו
הפיסו
זכה מי שזכה
חדשים עם ישנים בואו והפיסו
מי מעלה אברים מן הכבש למזבח
רבי אליעזר בן יעקב אומר
המעלה אברים לכבש
הוא מעלה אותן על גבי המזבח

ב2

(ה) מי שזכה במחתה
נטל מחתת הכסף ועלה לראש המזבח
ופנה את הגחלים הילך והילך וחתה
ירד וערן לתוך **שלזהב**
נתפזר ממנו כקב גחלים והיה מכבדן לאמה
ובשבת היה כופה עליהן פסכתר
ופסכתר היתה כלי גדול מחזקת לתך
ושתי שרשרות היו בה
אחת שהוא מושך בה ויורד
ואחת שהוא אווז בה מלמעלן
בשביל שלא תתגלגל
ושלשה דברים היתה משמשת
כופין אותה על גב גחלים
ועל השרץ בשבת
ומורידין בה את הדשן מעל גבי המזבח

ג1

(ג) מסרום לחזונים
היו מפשיטין **אותם** את בגדיהם
ולא היו מניחין עליהם אלא מכנסים בלבד
וחלונות היו שם
וכתוב עליהם תשמישי הכלים

ג2

(ו) הגיעו בין האולם למזבח
נטל אחד את המגרפה
וזורקה בין האולם למזבח
אין אדם שומע קול חברו בירושלם
מקול המגרפה
ושלשה דברים היתה משמשת
כהן ששומע את קולה יודע
שאחיו הכהנים נכנסים להשתחוות
והוא רץ ובא
ובן לוי שהוא שומע את קולה
יודע שאחיו הלויים נכנסים לדבר בשיר
והוא רץ ובא
וראש המעמד
היה מעמיד את הטמאים בשער המזרח

1

(א) החלו עולים במעלות האולם
מי שזכו בדשון מזבח הפנימי והמנורה היו מקדימין לפנייהם

א2

מי שזכה בדשון מזבח הפנימי
נכנס ונטל את הטני
והשתחוה ויצא

ב2

מי שזכה בדשון המנורה
נכנס ומצא שני נרות מזרחיים דולקין
מדשן את המזרחי ומניח את המערבי דולק
שממנו היה מדליק את המנורה בין הערבים
מצאו שכבה מדשנו ומדליקן ממזבח העולה
נטל את הכזו ממעלה שניה
והשתחוה ויצא

ב3

(ג) מי שזכה בקטרת
היה נוטל את הבזך מתוך הכף ונותנו לאוהבו או לקרובו
נתפזר ממנו לתוכו ונתנו לו בחפניו
ומלמדים אותו הוי זהיר שמא תתחיל לפניך שלא תכוה
התחיל מרדד ויצא

א3

(ב) מי שזכה במחתה
צבר את הגחלים על גבי המזבח
ורדדן בשולי המחתה
והשתחוה ויצא

4

לא היה המקטיר מקטיר עד שהממנה אומר לו הקטר
אם היה כהן גדול הממנה אומר אישי כהן גדול הקטר
פרשו העם
והקטיר והשתחוה ויצא

א1

(א) בזמן שכהן גדול נכנס להשתחוות שלשה ארוזין בו אחד בימינו ואחד בשמאלו ואחד באבנים טובות וכיון ששמע הממנה קול רגליו שלכהן גדול שהוא יוצא הגביה לו את הפרכת נכנס והשתחוה ויצא ונכנסו אחיו הכהנים והשתחוו ויצאו

א2

(ג) בזמן שכהן גדול רוצה להקטיר היה עולה בכבש והסגן בימינו הגיע למחצית הכבש אחז הסגן בימינו והעלהו הושיט לו הראשון הראש והרגל וסמך עליהם וזרקן הושיט השני לראשון שתי הידים נותנן לכהן גדול וסמך עליהן וזרקן נשמש השני והלך לו וכך היו מושיטין לו שאר כל האברין והוא סומך עליהן וזורקן ובזמן שהוא רוצה הוא סומך ואחרים זורקין בא לו להקיף את המזבח מהיכן הוא מתחיל מקרן דרומית מזרחית מזרחית צפונית צפונית מערבית מערבית דרומית נתנו לו יין לנסך הסגן עומד על הקרן והסודרים בידו ושני כהנים עומדים על שלחן החלבין ושתי חצוצרות שלכסף בידם תקעו והריעו ותקעו

ב1

(ב) באו ועמדו על מעלות האולם עמדו הראשונים לדרום אחיהם הכהנים וחמשה כלים בידם הטני ביד אחד והכוז ביד אחד והמחתה ביד אחד והבזך ביד אחד וכף וכסויה ביד אחד

ב2

באו ועמדו אצל בן ארזא אחד מימינו ואחד משמאלו שחה לנסך והניף הסגן בסודרין והקיש בן ארזא בצלצל ודברו הלויים בשיר הגיעו לפרק תקעו והשתחוו העם על כל פרק תקיעה ועל כל תקיעה השתחויה זה הוא סדר התמיד לעבודת בית אלהינו יהי רצון שיבנה במהרה בימינו אמן

ג1

וברכו את העם ברכה אחת אלא שבמדינה אומרים אותה שלש ברכות ובמקדש ברכה אחת במקדש היו אומרים את השם ככתבו ובמדינה בכנויו במדינה הכהנים נושאים את כפיהם ידיהם כנגד כתפותיהם ובמקדש על גבי ראשיהן חוץ מכהן גדול שאינו מגביה את ידיו למעלה מן הציץ רבי יהודה אומר אף כהן גדול מגביה את ידיו למעלה מן הציץ שנאמר וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם

ג2

(ד) השיר שהיו הלויים אומרים במקדש ביום הראשון היו אומרים לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה בשני היו אומרים גדול ה' ומהלל מאד בעיר אלהינו הר קדשו בשלישי היו אומרים אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפט ברביעי היו אומרים אל נקמות ה' אל נקמות הופיע וגו' בחמישי היו אומרים הרנינו לאלהים עזנו הריעו לאלהי יעקב בששי היו אומרים ה' מלך גאות לבש וגו' בשבת היו אומרים מזמור שיר ליום השבת מזמור שיר לעתיד לבא ליום שכלו שבת מנוחה לחיי העולמים

א1

בשלשה מקומות
הכהנים שומרים בבית המקדש
בבית אבטינס
ובבית הניצוץ
ובבית המוקד

ב1

והלויים בעשרים ואחד מקום
חמשה על חמשה שערי הר הבית
ארבעה על ארבע פנותיו מתוכו
חמשה על חמשה שערי העזרה
ארבעה על ארבע פנותיה מבחוץ
ואחד בלשכת הקרבן
ואחד בלשכת הפרכת
ואחד לאחורי בית הכפרת

ג1

(ב) איש הר הבית היה מחזור
על כל משמר ומשמר
ואבוקות דולקין לפניו
וכל משמר שאינו עומד
אומר לו איש הר הבית שלום עליך
נכר שהוא ישן חובטו במקלו
ורשות היה לו לשרוף את כסותו
והם אומרים מה קול בעזרה
קול בן לוי לוקה
ובגדיו נשרפים שישן לו על משמרו
רבי אליעזר בן יעקב אומר
פעם אחת מצאו את אחי אמא ישן
ושרפו את כסותו

2

(ג) חמשה שערים היו להר הבית
שני שערי חלדה מן הדרום
משמשיין כניסה ויציאה
קיפונס מן המערב
משמש כניסה ויציאה
טדי מן הצפון
לא היה משמש כלום
שער המזרחי עליו שושן הבירה צורה
שבו כהן גדול השורף את הפרה
ופרה וכל מסעדיה יוצאים להר המשחה

א3

(ד) שבעה שערים היו בעזרה
שלשה בצפון ושלשה בדרום ואחד במזרח
שבדרום שער הדלק שני לו שער הבכורות
שלישי לו שער המים
שבמזרח שער ניקנור ושתי לשכות היו לו
אחת מימינו ואחת משמאלו
אחת לשכת פנחס המלביש
ואחת לשכת עושי חבתין
(ה) ושבצפון שער הניצוץ וכמין אכסדרה היה
ועליה בנויה על גביו
שהכהנים שומרים מלמעלן והלויים מלמטן
ופתח היה לו לחיל
שני לו שער הקרבן שלישי לו בית המוקד

ב3

(ו) וארבע לשכות היו בבית המוקד
כקיטונות פתוחות לטרקלין
שתים בקדש ושתים בחל
וראשי פסיפסין מבדילין בין קדש לחל
ומה היו משמשות
מערבית דרומית
היא היתה לשכת טלאי קרבן
דרומית מזרחית
היא היתה לשכת עושי לחם הפנים
מזרחית צפונית בה גזזו בני חשמונאי
את אבני המזבח ששקצום מלכי יון
צפונית מערבית בה יורדים לבית הטבילה

4

(ז) שנים שערים היו לבית המוקד
אחד פתוח לחיל
ואחד פתוח לעזרה
אמר רבי יהודה
זה שהיה פתוח לעזרה פשפש קטן היה לו
שבו נכנסין לבלוש את העזרה

א5

(ח) בית המוקד כפה
ובית גדול היה
מקף רובדין שלאבן
וזקני בית אב ישנים שם
ומפתחות העזרה בידם
ופרחי כהנה איש כסתו בארץ

ב5

(ט) ומקום היה שם אמה על אמה
וטבלא שלשים וטבעת היתה קבועה בה
ושלשלת שהמפתחות היו תלויות בה
הגיע זמן הנעילה הגביה את הטבלא בטבעת
ונטל את המפתחות מן השלשלת
ונעל הכהן מבפנים ובן לוי ישן לו מבחוץ
גמר מלנעול החזיר את המפתחות לשלשלת
ואת הטבלא למקומה
נתן כסתו עליה ישן לו

ג5

ארע קרי באחד מהם
יוצא והולך לו במסכה ההולכת תחת הבירה
והנרות דולקים מכאן ומכאן
עד שהוא מגיע לבית הטבילה
רבי אליעזר בן יעקב אומר
במסכה ההולכת תחת החיל
יוצא והולך לו בטדי

א1

בשלשה מקומות
הכהנים שומרים בבית המקדש
בבית אבטינס
ובבית הניצוץ
ובבית המוקד

ב1

והלויים בעשרים ואחד מקום
חמשה על חמשה שערי הר הבית
ארבעה על ארבע פנותיו מתוכו
חמשה על חמשה שערי העזרה
ארבעה על ארבע פנותיה מבחוץ
ואחד בלשכת הקרבן
ואחד בלשכת הפרכת
ואחד לאחורי בית הכפרת

ג1

(ב) איש הר הבית היה מחזור
על כל משמר ומשמר
ואבוקות דולקין לפניו
וכל משמר שאינו עומד
אומר לו איש הר הבית שלום עליך
נכר שהוא ישן חובטו במקלו
ורשות היה לו לשרוף את כסותו
והם אומרים מה קול בעזרה
קול בן לוי לוקה
ובגדיו נשרפים שישן לו על משמרו
רבי אליעזר בן יעקב אומר
פעם אחת מצאו את אחי אמא ישן
ושרפו את כסותו

א2

(ג) חמשה שערים היו להר הבית
שני שערי חלדה מן הדרום
משמשין כניסה ויציאה
קיפונוס מן המערב
משמש כניסה ויציאה
טדי מן הצפון
לא היה משמש כלום
שער המזרחי עליו שושן הבירה צורה
שבו כהן גדול השרוף את הפרה
ופרה וכל מסעדיה יוצאים להר המשחה

ב2

(ד) שבעה שערים היו בעזרה
שלשה בצפון ושלשה בדרום ואחד במזרח
שבדרום שער הדלק שני לו שער הבכורות
שלישי לו שער המים
שבמזרח שער ניקנור ושתי לשכות היו לו
אחת מימינו ואחת משמאלו
אחת לשכת פנחס המלביש
ואחת לשכת עושי חבתין
(ה) ושבצפון שער הניצוץ וכמין אכסדרה היה
ועליה בנויה על גביו
שהכהנים שומרים מלמעלה והלויים מלמטה
ופתח היה לו לחיל
שני לו שער הקרבן שלישי לו בית המוקד
(ו) וארבע לשכות היו בבית המוקד
כקיטונות פתוחות לטרקלין
שתיים בקדש ושתיים בחל
וראשי פסיפסין מבדילין בין קדש לחל
ומה היו משמשות
מערבית דרומית
היא היתה לשכת טלאי קרבן
דרומית מזרחית
היא היתה לשכת עושי לחם הפנים
מזרחית צפונית בה גנזו בני חשמונאי
את אבני המזבח ששקצום מלכי יון
צפונית מערבית בה יורדים לבית הטבילה

ג2

(ז) שנים שערים היו לבית המוקד
אחד פתוח לחיל
ואחד פתוח לעזרה
אמר רבי יהודה
זה שהיה פתוח לעזרה פשפש קטן היה לו
שבו נכנסין לבלוש את העזרה

א3

(ח) בית המוקד כפה
ובית גדול היה
מקף רובדין שלאבן
וזקני בית אב ישנים שם
ומפתחות העזרה בידם
ופרחי כהנה איש כסתו בארץ

ב3

(ט) ומקום היה שם אמה על אמה
וטבלא שלשים וטבעת היתה קבועה בה
ושלשלת שהמפתחות היו תלויות בה
הגיע זמן הנעילה הגביה את הטבלא בטבעת
ונטל את המפתחות מן השלשלת
ונעל הכהן מבפנים ובן לוי ישן לו מבחוץ
גמר מלנעול החזיר את המפתחות לשלשלת
ואת הטבלא למקומה
נתן כסתו עליה ישן לו

ג3

ארע קרי באחד מהם
יוצא והולך לו במסבה ההולכת תחת הבירה
והנרות דולקים מכאן ומכאן
עד שהוא מגיע לבית הטבילה
רבי אליעזר בן יעקב אומר
במסבה ההולכת תחת החיל
יוצא והולך לו בטדי

א1

(א) הר הבית היה חמש מאות אמה
על חמש מאות אמה
רבו מן הדרום
שני לו מן המזרח
שלישי לו מן הצפון
מעוטו מן המערב
מקום שהיה רב מדתו שם היה רב תשמישו

ב1

(ב) כל הנכנסין להר הבית נכנסין דרך ימין
ומקיפין ויוצאין דרך שמאל
חוץ ממי שארעו דבר שהוא מקיף לשמאל
מה לך מקיף לשמאל
שאני אבל
השוכן בבית הזה ינחמך
שאני מנדה
השוכן בבית הזה יתן בלבם ויקרבוך
דברי רבי מאיר
אמר לו רבי יוסי
עשיתן כאלו עברו עליו את הדין
אלא השוכן בבית הזה יתן בלבך
ותשמע לדברי חבריך ויקרבוך

ג1

(ג) לפנים ממנו סורג גבוה עשרה טפחים
ושלש עשרה פרצות היו שם
שפרצום מלכי יון
חזרו וגדרום
וגזרו כנגדם שלש עשרה השתחויות
לפנים ממנו החיל עשר אמות
ושתיים עשרה מעלות היו שם
רום המעלה חצי אמה ושלחה חצי אמה

2

A כל המעלות שהיו שם רום מעלה חצי אמה ושלחה חצי אמה חוץ משלאולם
B כל הפתחים והשערים שהיו שם גבהן עשרים אמה ורחבן עשר אמות חוץ משלאולם
C כל הפתחים שהיו שם היו להן דלתות חוץ משלאולם
D כל השערים שהיו שם היו להן שקופות חוץ משער טדי שהיו שם שתי אבנים מטות זו על גב זו
E כל השערים שהיו שם נשתנו להיות שלזהב חוץ משער ניקנור מפני שנעשה בהן נס
ויש אומרים מפני שנחשתן מזהב
F (ד) כל הכתלים שהיו שם היו גבוהים חוץ מכתל המזרחי
שהכהן השורף את הפרה עומד בראש הר המשחה ומתכון ורואה בפתחו שלהיכל בשעת הזית הדם

א3

(ה) עזרת הנשים היתה ארך מאה ושלשים וחמש
על רחב מאה ושלשים וחמש
וארבע לשכות היו בארבע מקצעותיה שלארבעים ארבעים אמה
ולא היו מקרות וכך הן עתידות להיות
שנאמר ויוציאני אל החצר החיצונה
ויעברני אל ארבעת מקצועי החצר
והנה חצר במקצע החצר חצר במקצע החצר
בארבעת מקצעות החצר חצרות קטורות
ואין קטורות אלא שאינן מקרות

ב3

ומה היו משמשות
דרומית מזרחית היא היתה לשכת הנזירים
ששם הנזירין מבשלין את שלמיהן
ומגלחין את שערן ומשלחים תחת הדוד
מזרחית צפונית היא היתה לשכת העצים
ששם הכהנים בעלי מומין מתליעין העצים
וכל עץ שנמצא בו תולעת פסול מעל גבי המזבח
צפונית מערבית היא היתה לשכת המצרעים
מערבית דרומית
אמר רבי אליעזר בן יעקב שכחתי מה היתה משמשת
אבא שאול אומר שם היו נותנין יין ושמן
היא היתה נקראת לשכת בית שמניה
וחלקה היתה בראשונה והקיפוה כצוצרה
שהנשים רואות מלמעלה והאנשים מלמטן כדי שלא יהו מערבין

4

וחמש עשרה מעלות עולות מתוכה לעזרת ישראל
כנגד חמש עשרה מעלות שבתהלים שעליהן הלויים אומרים בשיר
לא היו טרוטות אלא מקפות כחצי גרן עגלה
(ו) ולשכות היו תחת עזרת ישראל ופתוחות לעזרת הנשים
ששם הלויים נותנים כנורות ונבלים ומצלחים וכל כלי שיר

א5

עזרת ישראל
היתה ארך מאה אמה ושלשים וחמש
על רחב אחת עשרה
וכן עזרת כהנים
היתה ארך מאה ושלשים וחמש
על רחב אחת עשרה
וראשי פסיפסין מבדילין
בין עזרת ישראל לעזרת הכהנים
רבי אליעזר בן יעקב אומר
מעלה היתה וגבוהה אמה
והדוכן נתון עליה
ובה שלש מעלות שלחצי חצי אמה
נמצאת עזרת הכהנים גבוהה מעזרת ישראל שתי
אמות ומחצה

ב5

כל העזרה היתה ארך מאה ושמונים ושבע
על רחב מאה ושלשים וחמש

ג5

ושלש עשרה השתחויות היו שם
אבא יוסי בן חנן אומר
כנגד שלשה עשר שערים
שערים דרומיים סמוכים למערב
שער העליון שער הדלק
שער הבכורות שער המים
ולמה נקרא שמו שער המים
שבו מכניסין צלוחית שלמים שלנסוך בחג
רבי אליעזר בן יעקב אומר
ובו המים מפכים
ועתידין להיות יוצאין מתחת מפתח הבית
ולעמתן בצפון סמוכים למערב
שער יכניה שער הקרבן שער הנשים שער השיר
ולמה נקרא שמו שער יכניה
שבו יצא יכניה בגלותו
שבמזרח שער ניקנור ושני פשפים היו לו
אחד מימינו ואחד משמאלו
ושנים במערב לא היה להם שם

א1

A (א) הר הבית היה חמש מאות אמה על חמש מאות אמה
 רבו מן הדרום שני לו מן המזרח שלישי לו מן הצפון
 מעוטו מן המערב
 מקום שהיה רב מדתו שם היה רב תשמישו
 B (ב) כל הנכנסין להר הבית נכנסין דרך ימין
 ומקיפין ויוצאין דרך שמאל
 חוץ ממי שארעו דבר שהוא מקיף לשמאל
 מה לך מקיף לשמאל
 שאני אבל השוכן בבית הזה ינחמך
 שאני מנדה השוכן בבית הזה יתן בלבם ויקרבוך דברי רבי מאיר
 אמר לו רבי יוסי עשיתן כאלו עברו עליו את הדין
 אלא השוכן בבית הזה יתן בלבך ותשמע לדברי חבריך ויקרבוך

א2

A כל המעלות שהיו שם
 רום מעלה חצי אמה ושלחה חצי אמה
 חוץ משלאולם
 B כל הפתחים והשערים שהיו שם
 גבהן עשרים אמה ורחבן עשר אמות
 חוץ משלאולם
 C כל הפתחים שהיו שם היו להן דלתות
 חוץ משלאולם

א3

(ה) עזרת הנשים היתה ארך מאה ושלשים וחמש
 על רחב מאה ושלשים וחמש
 וארבע לשכות היו בארבע מקצעותיה שלארבעים ארבעים אמה
 ולא היו מקרות וכך הן עתידות להיות
 שנאמר ויוציאני אל החצר החיצונה
 ויעברני אל ארבעת מקצועי החצר
 והנה חצר במקצע החצר חצר במקצע החצר
 בארבעת מקצעת החצר חצרות קטורות
 ואין קטורות אלא שאינן מקרות

א4

וחמש עשרה מעלות עולות מתוכה לעזרת ישראל
 כנגד חמש עשרה מעלות שבתהלים שעליהן הלויים אומרים בשיר
 לא היו טרוטות אלא מקפות כחצי גרן עגלה

א5

עזרת ישראל
 היתה ארך מאה אמה ושלשים וחמש על רחב אחת עשרה
 וכן עזרת כהנים
 היתה ארך מאה ושלשים וחמש על רחב אחת עשרה
 וראשי פסיפסין מבדילין בין עזרת ישראל לעזרת הכהנים
 רבי אליעזר בן יעקב אומר
 מעלה היתה וגבוהה אמה
 והדוכן נתון עליה ובה שלש מעלות שלחצי חצי אמה
 נמצאת עזרת הכהנים גבוהה מעזרת ישראל שתי אמות ומחצה

ב1

A (ג) לפנים ממנו סורג גבוה עשרה טפחים
 ושלש עשרה פריצות היו שם שפרצום מלכי יון
 חזרו וגדרום וגזרו כנגדם שלש עשרה השתחויות
 B לפנים ממנו החיל עשר אמות
 ושתיים עשרה מעלות היו שם
 רום המעלה חצי אמה ושלחה חצי אמה

ב2

A כל השערים שהיו שם היו להן שקופות
 חוץ משער טדי שהיו שם שתי אבנים מטות זו על גב זו
 B כל השערים שהיו שם נשתנו להיות שלזהב
 חוץ משער ניקנור מפני שנעשה בהן נס
 ויש אומרים מפני שנחשתן מזהב
 C (ד) כל הכתלים שהיו שם היו גבוהים
 חוץ מכתל המזרחי
 שהכהן השורף את הפרה עומד בראש הר המשחה
 ומתכון ורואה בפתחו שלהיכל בשעת הזית הדם

ב3

ומה היו משמשות
 דרומית מזרחית היא היתה לשכת הנזירים
 ששם הנזירין מבשלין את שלמיהן
 ומגלחין את שערן ומשלחים תחת הדוד
 מזרחית צפונית היא היתה לשכת העצים
 ששם הכהנים בעלי מומין מתליעין העצים
 וכל עץ שנמצא בו תולעת פסול מעל גבי המזבח
 צפונית מערבית היא היתה לשכת המצרעים
 מערבית דרומית
 אמר רבי אליעזר בן יעקב שכחתי מה היתה משמשת
 אבא שאול אומר שם היו נותנין יין ושמן
 היא היתה נקראת לשכת בית שמניה
 וחלקה היתה בראשונה והקיפיה כצוצרה
 שהנשים רואות מלמעלה והאנשים מלמטן כדי שלא יהו מערבין

ב4

(ו) ולשכות היו תחת עזרת ישראל ופתוחות לעזרת הנשים
 ששם הלויים נותנים כנורות ונבלים ומצלתים וכל כלי שיר

ב5

כל העזרה היתה ארך מאה ושלשים ושבע
 על רחב מאה ושלשים וחמש
 ושלש עשרה השתחויות היו שם
 אבא יוסי בן חנן אומר כנגד שלשה עשר שערים
 שערים דרומיים סמוכים למערב
 שער העליון שער הדלק שער הבכורות שער המים
 ולמה נקרא שמו שער המים
 שבו מכניסין צלוחית שלמים שלנסוך בחג
 רבי אליעזר בן יעקב אומר
 רבו המים מפכים ועתידין להיות יוצאין מתחת מפתן הבית
 ולעמתן בצפון סמוכים למערב
 שער יכניה שער הקרבן שער הנשים שער השיר
 ולמה נקרא שמו שער יכניה שבו יצא יכניה בגלותו
 שבמזרח שער ניקנור ושני פשפשים היו לו
 אחד מימינו ואחד משמאלו
 ושנים במערב לא היה להם שם

א1

A (א) המזבח היה שלשים ושתיים על שלשים ושתיים
עלה אמה וכנס אמה זה היסוד **נמצא** שלשים על שלשים

B עלה חמש וכנס אמה זה הסובב

נמצא עשרים ושמונה על עשרים ושמונה

C מקום הקרנות אמה מזה ואמה מזה

נמצא עשרים ושש על עשרים ושש

D מקום הלוח רגלי הכהנים אמה מזה ואמה מזה

נמצא עשרים וארבע על עשרים וארבע מקום המערכה

אמר רבי יוסי

מתחלה לא היה אלא שמונה ועשרים על שמונה ועשרים

כונס ועולה במדה זו

עד שנמצא מקום המערכה עשרים על עשרים

וכשעלו בני הגולה הוסיפו עליו

ארבע אמות מן הדרום וארבע אמות מן המערב כמין גמא

שנאמר והאריאל שתיים עשרה אך בשתיים עשרה רחב רבוע

יכול שאינו אלא שתיים עשרה על שתיים עשרה

כשהוא אומר אל ארבעת רבעיו

מלמד שמן האמצע הוא מודד שתיים עשרה אמה לכל רוח

א2

וכבש היה לדרומו שלמזבח שלשים ושתיים על רחב שש עשרה

א3

A (ד) אחד אבני הכבש ואחד אבני המזבח מבקעת בית כרם

וחופרין למטה מהבתולה ומביאים משם אבנים שלמות

שלא הונף עליהן **ברזל**

שהברזל פוסל בנגיעה ובפגימה לכל דבר

B נפגמה אחת מהן היא פסולה וכלן כשרות

א4

A (ה) וטבעות היו **לצפוננו שלמזבח** ששה סדרים שלארבע ארבע

ויש אומרים ארבעה שלשש שש שעליהן שוחטים את הקדשים

B בית המטבחים היה **לצפוננו שלמזבח**

ועליו שמונה עמודים ננסיין ורביעין שלארו על גביהן

ואנקליות שלברזל היו קבועין בהם

ושלשה סדרים היו לכל אחד ואחד

שבהם תולין ומפשיטין על שלחנות שלשים שבין העמודים

א5

A (ז) פתחו **שלאולם** גבהו ארבעים אמה ורחבו עשרים אמה

וחמש מלתראות שלמילה היו על גביו

התחתונה עודפת על הפתח אמה מזה ואמה מזה

שלמעלה ממנה עודפת עליה אמה מזה ואמה מזה

נמצאת העליונה שלשים אמה

ונדבך שלאבנים היה בין כל אחת ואחת

B (ח) וכלונסות שלארו היו קבועין

מכתלו **שלהיכל** לכתלו שלאולם כדי שלא יבעט

ב1

A וחוט שלסקרא חוגרו באמצע

להבדיל בין הדמים העליונים לדמים התחתונים

B והיסוד היה מהלך על פני כל הצפון ועל פני כל המערב

ואוכל בדרום אמה אחת ובמזרח אמה אחת

C (ב) ובקרן מערבית דרומית היו שני נקבים

כמין שני חטמין דקין

שהדמים הנתנין על יסוד מערבי ועל יסוד דרומי יורדין בהן

ומתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון

D (ג) למטה ברצפה באותה הקרן מקום היה שם אמה על אמה

וטבלא שלשים וטבעת היתה קבועה בה

שבו יורדין לשית ומנקין אותו

ב2

ורבובה היתה לו במערבו ששם היו נותנים פסולי חטאת העוף

ב3

A ומלבנים אותן פעמים בשנה אחת בפסח ואחת בחג

וההיכל פעם אחת בפסח

רבי אומר כל ערב שבת מלבנים אותו במפה מפני הדמים

B לא היו סדין אותן בכפיים **שלברזל** שמא יגע ויפסל

שהברזל נברא לקצר ימיו שלאדם

והמזבח נברא להאריך ימיו שלאדם

אינו בדין שיונף המקצר על המאריך

ב4

A (ו) הכיור היה **בין האולם ולמזבח** ומשוך כלפי הדרום

B **בין האולם ולמזבח** שתיים ועשרים אמה

ושתיים עשרה מעלות היו שם

רום מעלה חצי אמה ושלחה אמה

אמה אמה ורובד שלש ואמה אמה ורובד שלש

והעליונה אמה אמה ורובד ארבע

רבי יהודה אומר

העליונה אמה אמה ורובד חמש

ב5

A ושרשרות שלזהב היו קבועות בתקרת **האולם**

שבהן פרחי כהנה עולין ורואין את העטרת

שנאמר והעטרת תהיה לחלם ולטוביה ולידעיה ולחן בן צפניה

לזכרון בהיכל ה'

B גפן שלזהב היתה עומדת על פתחו **שלהיכל**

ומדלה על גבי כלונסות

כל מי שהוא מתנדב עלה או גרגיר או אשכול מביא ותולה בה

אמר רבי אלעזר בר צדוק

מעשה היה ונמנו עליה שלש מאות כהנים

א1

(א) **פתחו** שלהיכל גבהו עשרים אמה ורחבו עשר אמות וארבע דלתות היו לו שתיים בפנים ושתיים בחוץ שנאמר שתיים דלתות להיכל ולקדש **החיצונות נפתחות** לתוך **הפתח** לכסות עביו שלכתל **והפנימיות נפתחות** לתוך הבית לכסות אחר הדלתות שכל הבית טוח בזהב חוץ מאחר הדלתות רבי יהודה אומר בתוך **הפתח** היו עומדות וכמין אצטרמיטה היו ונקפלות לאחוריהן אלו שתי אמות ומחצה ואלו שתי אמות ומחצה חצי אמה מזוזה מכאן וחצי אמה מזוזה מכאן שנאמר ושתיים דלתות לדלתות שתיים מוסבות דלתות שתיים לדלת אחת ושתי דלתות לאחרת

א2

A (ג) ושלשים ושמונה תאים היו שם חמשה עשר בצפון חמשה עשר בדרום ושמונה במערב שבצפון ובדרום חמשה על גבי חמשה וחמשה על גביהם ושבע במערב שלשה על גבי שלשה ושנים על גביהם

א3

(ה) ומסבה היתה עולה מקרן מזרחית צפונית לקרן צפונית מערבית שבה היו עולים לגגות התאים היה עולה במסבה ופניו למערב הלך על כל פני הצפון עד שהוא מגיע למערב הגיע למערב והפך פניו לדרום הלך כל פני המערב עד שהוא מגיע לדרום הגיע לדרום והפך פניו למזרח היה מהלך בדרום עד שהוא מגיע **לפתחה שלעליה** שפתחה שלעליה פתוח לדרום

א4

A (ו) **וההיכל** מאה על מאה על רום מאה האטם שש אמות וגבהו ארבעים אמה אמה כיור ואמתים בית דלפה ואמה תקרה ואמה מעזיבה וגבהו שלעליה ארבעים אמה ואמה כיור ואמתים בית דלפה ואמה תקרה ואמה מעזיבה ושלש אמות מעקה ואמה כלה עורב רבי יהודה אומר לא היה כלה עורב עולה מן המדה אלא ארבע אמות היה מעקה B (ז) מהמזרח למערב מאה אמה כתל האולם חמש והאולם אחת עשרה כתל ההיכל שש ותוכו ארבעים אמה אמה טרקסין ועשרים אמה בית קדש הקדשים כתל ההיכל שש והתא שש וכתל התא חמש **מן הצפון לדרום** שבעים אמה כתל המסבה חמש והמסבה שלש כתל התא חמש והתא שש כתל ההיכל שש ותוכו עשרים אמה כתל ההיכל שש והתא שש וכתל התא חמש ובית הורדת המים שלש אמות והכתל חמש אמות

ב1

(ב) ושני פשפושין היו לו לשער הגדול אחד בצפון ואחד בדרום שבדרום לא נכנס בו אדם מעולם ועליו הוא מפרש על ידי יחזקאל שנאמר ויאמר אלי ה' השער הזה סגור יהיה לא **יפתח** ואיש לא יבא בו כי ה' אלהי ישראל בא בו והיה סגור נטל את **המפתח ופתח** את הפשפש ונכנס להתא ומהתא להיכל רבי יהודה אומר בתוך עביו שלכתל היה מהלך עד שנמצא עומד בין שני השערים **ופתח את החיצונות מכפנים ואת הפנימיות מבחוץ**

ג2

(ד) התחתונה חמש ורובד שש והאמצעית שש ורובד שבע והעליונה שבע שנאמר היציע התחתונה חמש באמה רחבה והתיכונה שש באמה רחבה והשלישית שבע באמה רחבה

ג3

ולולין היו **פתוחין בעליה** לבית קדש הקדשים שבהן היו משלשלים את האמנים בתבות כדי שלא יזונו עיניהן מבית קדשי הקדשים

ב2

ושלשה פתחים היו לכל אחד ואחד אחד לתא מן הימין ואחד לתא מן השמאל ואחד לתא שעל גביו ובקרן מזרחית צפונית היו חמשה פתחים אחד לתא מן הימין ואחד לתא שעל גביו ואחד למסבה ואחד לפשפש ואחד להיכל

ב3

ובפתחה שלעליה היו שני כלונסות שלארוז שבהן היו עולין לגגה שלעליה וראשי פסיפסין מבדילים בעליה בין הקדש לבין קדש הקדשים

ב4

A האולם עורף עליו חמש עשרה אמה מן **הצפון** וחמש עשרה אמה מן **הדרום** והוא היה נקרא בית החליפות ששם גונזים את הסכינים B **וההיכל** צר מאחוריו ורחב מלפניו ודומה לארי שנאמר הוי אריאל קרית חנה דוד מה הארי צר מאחוריו ורחב מלפניו אף ההיכל צר מאחוריו ורחב מלפניו

1

(א) כל העזרה היתה ארך מאה ושמונים ושבע
על רחב מאה ושלשים וחמש

ב1

(ב) מן הצפון לדרום מאה ושלשים וחמש
הכבש והמזבח ששים ושתים
מן המזבח לטבעות שמונה אמות
מקום הטבעות עשרים וארבע
מן הטבעות לשלחנות ארבע
מן השלחנות ולננסין ארבע
מן הננסין לכתל העזרה שמונה אמות
והמותר בין הכבש לכתל ומקום הננסין

א1

מן המזרח למערב מאה ושמונים ושבע
מקום דריסת ישראל אחת עשרה אמה
מקום דריסת הכהנים אחת עשרה אמה
המזבח שלשים ושתים
בין האולם ולמזבח עשרים ושתים אמה
ההיכל מאה אמה
ואחת עשרה אמה לאחורי בית הכפרת

2

(ג) שש לשכות היו בעזרה שלש בצפון ושלש בדרום

ב2

(ד) שבדרום לשכת העץ לשכת הגולה לשכת הגזית
לשכת העץ
אמר רבי אליעזר בן יעקב
שכחתי מה היתה משמשת
אבא שאול אומר
לשכת כהן גדול והיא היתה אחורי שתייהן וגג שלשתן שוה
לשכת הגולה שם היה בור קבוע והגלגל נתון עליו
ומשם מספיקים מים לכל העזרה
לשכת הגזית שם היתה סנהדרי גדולה של ישראל יושבת
ודנה את הכהנה
וכהן שנמצא בו פסול
לובש שחורים ומתעטף שחורים ויוצא והולך לו
ושלא נמצא בו פסול
לובש לבנים ומתעטף לבנים נכנס ומשמש עם אחיו הכהנים
יום טוב היו עושים שלא נמצא פסול בזרעו שלאחר הכהן
וכך היו אומרים
ברוך המקום ברוך הוא שלא נמצא פסול בזרעו שלאחר
וברוך הוא שבחר באהרן ובבניו
לעמוד לשרת לפני ה' בבית קדשי קדשים

א2

שבצפון לשכת המלח לשכת הפרוה לשכת המדיחים
לשכת המלח שם היו נותנים מלח לקרבן
לשכת הפרוה שם היו מולחין עורות קדשים
ועל גגה היה בית הטבילה לכהן גדול ביום הכפורים
לשכת המדיחין ששם היו מדיחין קרבי הקדשים
ומשם מסבה עולה לגג בית הפרוה

א1

A (א) חטאת העוף נעשית למטה
וחטאת בהמה למעלה
B עולת העוף נעשית למעלה
ועולת בהמה למטה
C אם שנה בזה ובזה פסול

ב1

סדר קנים כך הוא
החובה אחד חטאת ואחד עולה
בנדרים ובנדבות כלן עולות

ג1

A איזהו נדר
האומר הרי עלי עולה
B ואיזו היא נדבה
האומר הרי זו עולה
C מה בין נדרים לנדבות
אלא שהנדרים מתו או נגנבו
חיבים באחריותם
ונדבות מתו או נגנבו
אין חיבים באחריותן

א2

A (ב) חטאת שנתערבה בעולה
ועולה בחטאת
אפלו אחד ברבוא ימותו כלם
B חטאת שנתערבה בחובה
אין כשר אלא כמנין חטאות שבחובלת העוף
נעשית למעלה
ועולת בהמה למטה
C אם שנה בזה ובזה פסול

ב1

סדר קנים כך הוא
החובה אחד חטאת ואחד עולה
בנדרים ובנדבות כלן עולות

ג1

A איזהו נדר
האומר הרי עלי עולה
B ואיזו היא נדבה
האומר הרי זו עולה
C מה בין נדרים לנדבות
אלא שהנדרים מתו או נגנבו
חיבים באחריותם
ונדבות מתו או נגנבו
אין חיבים באחריותן

א2

A (ב) חטאת שנתערבה בעולה
ועולה בחטאת
אפלו אחד ברבוא ימותו כלם
B חטאת שנתערבה בחובה
אין כשר אלא כמנין חטאות שבחובה
C וכן עולה שנתערבה בחובה
אין כשר אלא כמנין עולות שבחובה
בין שהחובה מרבה והנדבה ממעטת
בין שהנדבה מרבה והחובה ממעטת
בין ששתיהן שוות

ב2

(ג) במה דברים אמורים
בחובה ובנדבה
אבל בחובה שנתערבה זו בזו
אחת לזו ואחת לזו
שתים לזו ושתים לזו
שלוש לזו ושלוש לזו
מחצה כשר ומחצה פסול
אחת לזו ושתים לזו ושלוש לזו
ועשר לזו ומאה לזו
המעט כשר
בין משם אחד בין משני שמות
בין מאשה אחת בין משתי נשים

ג2

A (ד) כיצד משם אחד
לדה ולדה זיבה וזיבה משם אחד
משני שמות
לדה וזיבה
B כיצד שתי נשים
על זו לדה ועל זו לדה
על זו זיבה ועל זו זיבה
משם אחד
משני שמות על זו לדה ועל זו זיבה
C רבי יוסי אומר
שתי נשים שלקחו קניהן בערוב
או שנתנו דמי קניהן לכהן
לאיזו שירצה הכהן יקריב חטאת
ולאיזו שירצה (כהן) יקריב עולה
בין משם אחד בין משני שמות

א1

(א) קן סתומה שפרח ממנו גוזל לאויר
או שפרח בין המתות או שמת אחד מהן
יקח זוג לשני

א2

(ג) לזו אחת לזו שתיים לזו שלש
לזו ארבע לזו חמש לזו שש לזו שבע
פרח מן הראשונה לשנייה לשלישית
לרביעית לחמישית לששית לשביעית
חזר פוסל אחד בהליכתו ואחד בחזירתו
הראשונה והשנייה אין להם כלום
השלישית יש לה אחת הרביעית יש לה שתיים
החמישית יש לה שלש הששית יש לה ארבע
השביעית יש לה חמש
פרח וחזר
פוסל אחד בהליכתו ואחד בחזירתו
השלישית והרביעית אין להם כלום
החמישית יש לה אחת הששית יש לה שתיים
השביעית יש לה חמש
פרח וחזר
פוסל אחד בהליכתו ואחד בחזירתו
החמישית והששית אין להם כלום
השביעית יש לה ארבע
ויש אומרים השביעית לא הפסידה כלום
ואם פרח מבין המתות לכלם
הרי כלם ימותו

א3

אין מביאין תורין כנגד בני יונה
ולא בני יונה כנגד תורין
כיצד
האשה שהביאה חטאתה תור ועולתה בן יונה
תכפל ותביא עולתה תור
עולתה תור וחטאתה בן יונה
תכפל ותביא עולתה בן יונה
בן עזאי אומר הולכין אחר הראשון

ב1

פרח לבין הקרבות פסול ופוסל אחד כנגדו
שהגוזל הפורח פסול ופוסל אחד כנגדו
(ב) כיצד
שתי נשים לזו שתי קנים ולזו שתי קנים
פרח מזו לזו פוסל אחד בהליכתו
חזר פוסל אחד בחזירתו
פרח וחזר פרח וחזר לא הפסיד כלום
שאפלו הן מערבות אין פחות משתיים

ג2

(ה) חטאת מכן ועולה מכן
וסתומה באמצע
פרח מן האמצע לצדדין
אחד הלך ואחד הלך
לא הפסיד כלום אלא יאמר
זה שהלך אצל חטאות חטאת
וזה שהלך אצל עולות עולה
חזר לאמצע האמצעיים ימותו
אלו יקרבו חטאות ואלו יקרבו עולות
חזר או שפרח מן האמצע לצדדין
הרי כלן ימותו

ב3

האשה שהביאה חטאתה ומתה
יביאו היורשין עולתה
עולתה ומתה
לא יביאו היורשין חטאתה

א1

A (א) במה דברים אמורים
בכהן נמלך
אבל בכהן שאינו נמלך
אחת לזו ואחת לזו
שתים לזו ושתיים לזו
שלש לזו ושלש לזו
עשה כלן למעלה מחצה כשר ומחצה פסול
כלן למטן מחצה כשר ומחצה פסול
חצים למעלה וחצים למטה
את שלמעלה מחצה כשר ומחצה פסול
ואת שלמטה מחצה כשר ומחצה פסול
B (ב) אחת לזו ושתיים לזו ושלש לזו
ועשר לזו ומאה לזו
עשה כלן למעלה מחצה כשר ומחצה פסול
כלן למטן מחצה כשר ומחצה פסול
חצין למעלה וחצין למטן המרבה כשר
זה הכלל
כל מקום שאתה יכול לחלוק את הקנין
ולא יהיו משלאשה אחת
בין מלמעלה בין מלמטה
מחצה כשר ומחצה פסול
כל מקום שאין אתה יכול לחלוק את הקנין
עד שיהיו משלאשה אחת
בין מלמעלה בין מלמטה
המרבה כשר

א2

(ו) האשה שאמרה הרי עלי קן כשאלד זכר
ילדה זכר מביאה שתי קנים
אחת לנדרה ואחת לחובתה
נתנתם לכהן והכהן צריך לעשות
שלש פרידים מלמעלה ואחת מלמטה
לא עשה כן אלא עשה
שתים למעלה ושתיים למטן ולא נמלך
צריכה להביא עוד פרידה אחת
ויקריבנה למעלה
ממין אחד
משני מינין תביא שתיים
פרשה נדרה צריכה להביא עוד שלש פרידים
ממין אחד
משני מינין תביא ארבע
קבעה נדרה צריכה להביא עוד חמש פרידים
ממין אחד
משני מינין תביא שש
נתנתם לכהן ואין ידוע מה נתנה
הלך הכהן ועשה ואין ידוע מה עשה
צריכה להביא עוד ארבע פרידים לנדרה
ושתיים לחובתה וחטאת אחת
בן עזאי אומר שתי חטאות

ב1

A (ג) חטאת לזו ועולה לזו
עשה כלן למעלה
מחצה כשר ומחצה פסול
כלן למטן
מחצה כשר ומחצה פסול
חצין למעלה וחצין למטן
שתייהן פסולות
שאני אומר
חטאת קרבה למעלה ועולה למטן
B (ד) חטאת ועולה וסתומה ומפרשת
עשה כלן למעלה
מחצה כשר ומחצה פסול
כלן למטה
מחצה כשר ומחצה פסול
חצין למעלה וחצין למטן
אין כשר אלא סתומה והיא מתחלקת ביניהן

ב2

אמר רבי יהושע
זה הוא שאמרו
כשהוא חי קולו אחד
וכשהוא מת קולו שבעה
כיצד קולו שבעה
שתי קרניו שתי חצירות
שתי שוקיו שני חלילין
עורו לתוף
מעיו לנבלים
בני מעיו לכנורות
ויש אומרים אף צמרו לתכלת

ג1

A (ה) חטאת שנתעברה בחובה
אין כשר אלא מנין חטאת שבחובה
חובה שנים בחטאת
מחצה כשר ומחצה פסול
וחטאת שנים בחובה
המנין שבחובה כשר
B וכן עולה שנתעברה בחובה
אין כשר אלא מנין עולות שבחובה
חובה שנים בעולה
מחצה כשר ומחצה פסול
עולה שנים בחובה
המנין שבחובה כשר

ג2

רבי שמעון בן עקשיא אומר
זקני עם הארץ
כל זמן שמזקינין דעתן מטרפת עליהן
שנאמר
מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח
אבל זקני תורה אינן כן אלא
כל זמן שמזקינין דעתן מתישבת עליהן
שנאמר
בישישים חכמה וארך ימים תבונה

סדר טהרות

א1

A (א) אבות הטמאות
השרץ ושכבת זרע וטמא מת
והמצרע בימי ספרו
ומי חטאת שאין בהם כדי הזיה
הרי אלו מטמאין אדם וכלים במגע
וכלי חרש באויר ואינם מטמאין במשא
B (ב) למעלה מהם
נבלה ומי חטאת שיש בהם כדי הזיה
שהם מטמאין את האדם במשא
לטמא בגדים (במגע)
וחשוכי בגדים במגע
C (ג) למעלה מהן
בועל נדה
שהוא מטמא משכב תחתון כעליון
D למעלה מהן
זובו שלזב ורקו ושכבת זרעו
ומימי רגליו ודם הנדה
שהן מטמאין במגע ובמשא
E למעלה מהן
מרכב
שהוא מטמא תחת אבן מסמא
F למעלה מן המרכב משכב
שושה מגעו למשא
G למעלה מן המשכב הזב
שהזב עושה משכב
ואין משכב עושה משכב
H (ד) למעלה מן הזב זבה
שהיא מטמאה את בועלה
I למעלה מן הזבה מצרע
שהוא מטמא בביאה
J למעלה מן המצרע עצם כשעורה
שהוא מטמא טמאת שבעה
K חמור מכלם המת
שהוא מטמא באהל
מה שאין כלם מטמאין

ב1

A (ה) עשר טמאות פורשות מן האדם
מחסר כפורים
אסור בקדש
ומתר בתרומה ובמעשר
B חזר להיות טבול יום
אסור בקדש ובתרומה ומתר במעשר
C חזר להיות בעל קרי
אסור בשלשתן
D חזר להיות בועל נדה
מטמא משכב תחתון כעליון
E חזר להיות זב שראה שתי ראיות
מטמא משכב ומושב וצריך ביאת מים חיים
ופטור מן הקרבן
F ראה שלש
חייב בקרבן
G חזר להיות מצרע מסגר
מטמא בביאה
ופטור מן הפריעה ומן הפרימה
ומן התגלחת ומן הצפרים
H ואם היה מחלט
חייב בכלן
I פרש ממנו אבר שאין עליו בשר כראוי
מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל
J ואם יש עליו בשר כראוי
מטמא במגע ובמשא ובאהל
K שעור בשר כראוי
כדי להעלות ארוכה
רבי יהודה אומר
אם יש במקום אחד כדי להקיפו בחוט ערב
יש בו להעלות ארוכה

ג1

A (ו) עשר קדשות הן
ארץ ישראל מקדשת מכל הארצות
ומה היא קדשה
שמביאים ממנה העמר והבכורים
ושתי הלחם
מה שאין מביאים כן מכל הארצות
B (ז) עירות המקפות חומה מקדשות ממנה
שמשלחים מתוכן את המצרעים
ומסבבין לתוכן מת עד שירצו
יצא אין מחזירין אותו
C (ח) לפנים מן החומה מקדש מהם
שאוכלים שם קדשים קלים ומעשר שני
D הר הבית מקדש ממנו
שאינן זבים וזבות נדות ויולדות
נכנסים לשם
E החיל מקדש ממנו
שאינן גוים וטמא מת נכנסים לשם
F עזרת נשים מקדשת ממנו
שאינן טבול יום נכנס לשם
ואין חייבים עליה חטאת
G עזרת ישראל מקדשת ממנה
שאינן מחסר כפורים נכנס לשם
וחייבין עליה חטאת
H עזרת הכהנים מקדשת ממנה
שאינן ישראל נכנסים לשם
אלא בשעת צרכיהם
לסמיכה לשחיטה לתנופה
I (ט) בין האולם ולמזבח מקדש ממנה
שאינן בעלי מומין ופרועי ראש נכנסים לשם
J ההיכל מקדש ממנו
שאינן נכנס לשם
שלא רחוק ידיים ורגלים
K קדש הקדשים מקדש מהם
שאינן נכנס לשם אלא כהן גדול
ביום הכפורים בשעת העבודה
L אמר רבי יוסי
בחמשה דברים בין האולם ולמזבח
שוה להיכל
שאינן בעלי מומין ופרועי ראש
ושתויי יין ושלא רחוק ידיים ורגלים
נכנסים לשם
ופורשין מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה

א1

(א) כלי עץ וכלי עור
וכלי עצם וכלי זכוכית
פשוטיהן טהורים
ומקבליהן טמאים
נשברו טהור
חזר ועשה מהם כלים
מקבלין טמאה מכן ולהבא

ב1

כלי חרס וכלי נתר
טמאתן שוה
מתטמאין ומטמאין באויר
ומטמאין מאחוריהן
ואינן מטמאין מגביהן
ושבירתן היא טהרתן

ג1

(ב) הדקין שבכלי חרס וקרקרותיהן
ודפנותיהן יושבין שלא מסמכין
שעורן מכדי סיכת קטן ועד לג
מלג ועד סאה ברביעית
מסאה ועד סאתים בחצי לג
מסאתים ועד שלש ועד חמש סאין בלג
דברי רבי ישמעאל
רבי עקיבא אומר אני איני נותן בהן מדה
אלא הדקין שבכלי חרס וקרקרותיהן
ודפנותיהן יושבין שלא מסמכין
שעורן מכדי סיכת קטן ועד קדרות הדקות
מהקדרות הדקות ועד חביות לודיות
ברביעית
מלודיות ועד לחמיות בחצי לג
מלחמיות ועד חצבים גדולים בלג
רבן יוחנן בן זכאי אומר
חצבים גדולים שעורן בשני לגין
הפכים הגלילים והחביונות
שעור קרקרותיהן כל שהן
ואין להם דפנות

א2

A (ג) הטהורין שבכלי חרס
טבלה שאין לה לזבו
B ומחתה פרוצה
C ואבוב שלקלאין
D וסילונות
אף על פי כפופין
אף על פי מקבלין
E וכבכב שעשאו לסל הפת
וטפי שהתקינו לענבים
F וחבית שלשיטין
וחבית דפונה בשולי המחץ
G והמטה והכסא והספסל והשלחן
והספינה והמנורה שלחרס
הרי אלו טהורים
זה הכלל
כל שאין לו תוך בכלי חרס
אין לו אחורים

ב2

A (ד) פנס שיש בו בית קבול שמן טמא
ושאין בו טהור
B מגופת היוצרין שהוא פותח בה טהורה
ושהוא גומר בה טמאה
C משפך שלבעלי בתים טהור
ושלדוכלין טמא מפני שהוא שלמדה
דברי רבי יהודה בן בתירא
רבי עקיבא אומר
מפני שהוא מטהו על צדו ומריח בו ללוקח
D (ה) כסוי כדי יין וכדי שמן
וכסוי חביות נירות טהורין
ואם התקינן לתשמיש טמאין
E כסוי הלפס
בזמן שהוא נקוב ויש לו חדוד טהור
אם אינו נקוב ואין לו חדוד טמא
מפני שהיא מסננת לתוכו את הירק
רבי אלעזר בר צדוק אומר
מפני שהיא הופכת עליו את הרונקי
F (ו) גסטרא שנמצאת בכבשן
עד שלא נגמרה מלאכתה טהורה
משנגמרה מלאכתה טמאה
G טיטרוס
רבי אלעזר בר צדוק מטהר
רבי יוסי מטמא מפני שהוא כמוציא פרוטות

ג2

A (ז) הטמאין שבכלי חרס
טבלה שיש לה לזבו
B ומחתה שלמה
C וטבלא שהיא מלאה קערות
נטמאת אחת מהם בשרץ לא נטמאו כלם
אם יש לה לזבו עודף
נטמאה אחת מהם נטמאו כלן
וכן בית תבלין שלחרס וקלמרין המתאמת
D ובית תבלין שלעץ
שנטמא אחד במשקה לא נטמא חברו
רבי יוחנן בן נורי אומר
חולקין את עביו
המשמש לטמא טמא המשמש לטהור טהור
אם יש לו לזבו עודף
נטמא אחד מהם נטמא חברו
E (ח) הלפיד טמא
F ובית שקעו שלנר מטמא באויר
G המסרק שלצרצור
רבי אליעזר מטהר
וחכמים מטמאין

א1

A (א) **שעור כלי חרס לטהר**
העשוי לאכלין שעורו בזיתים
העשוי למשקין שעורו במשקין
העשוי לכך ולכך מטילין אותו לחמרו בזיתים
B (ב) חבית **שעורה** בגרוגרות
דברי רבי שמעון
רבי יהודה אומר באגוזים
רבי מאיר אומר בזיתים
C הלפס והקדרה **שעורן** בזיתים
הפך והטפי שעורן בשמן
והצרצור שעורו במים
רבי שמעון אומר שלשתן בזרעונים
D נר **שעורו** בשמן
רבי אליעזר אומר בפרוטה קטנה
E נר שנטל פיו טהור
ושלאדמה שהסק פיו בפתילה טהור

א2

A (ה) **הטופל כלי חרס**
הבריא
רבי מאיר ורבי שמעון מטמאים
וחכמים אומרים
הטופל את הבריא טהור ואת הרעוע טמא
וכן בחדוק הקרויה
B (ו) יבלית **שטופלין** בה הפיטסין הנוגע בה טמא
C מגופת חבית אינה חבור
D הנוגע **בטפולו** שלתנור טמא
E (ז) מחם **שטפלו** בחמר ובחרסית
הנוגע בחמר טמא
ובחרסית טהור

ב1

A (ג) חבית **שנקבה ועשאה בזפת** ונשברה
אם יש במקום הזפת מחזיק רביעית טמאה
מפני שלא בטל שם כלי מעליה
B חרס שנקב ועשאו בזפת
אף על פי מחזיק רביעית טהור
מפני שבטל שם כלי מעליו
C (ד) חבית שנתרועעה וטפלה בגללים
אף על פי שהוא נוטל את הגללים והחרסים נופלים טמאה
מפני שלא בטל שם כלי מעליה
D נשברה ודבק ממנה חרסין
או שהביא חרסין ממקום אחר וטפלן בגללים
אף על פי שהוא נוטל את הגללים והחרסין עומדים טהור
מפני שבטל שם כלי מעליה
E היה בה חרס מחזיק רביעית כלה מטמא במגע
וכנגדו מטמא באויר

ב2

A קמקום **שנקב ועשאו בזפת**
רבי יוסי מטהר
שאינו יכול לקבל את החמין כצונין
וכן היה אומר בכלי **זפת**
B כלי נחשת **שזפתן** טהורין ואם ליין טמאין
C חבית שנקבה ועשאה **בזפת** יתר מצרכה
הנוגע בצרכה טמא יתר מצרכה טהור
D **זפת** שנטפה על החבית הנוגע בה טהור
E משפך שלעץ ושלחרס שפקקו **בזפת**
רבי אלעזר בן עזריה מטמא
רבי עקיבא מטמא בשלעץ ומטהר בשלחרס
רבי יוסי מטהר בשניהם

א1

A (א) החרס שאינו יכול לעמוד מפני אנו
או שהיה בו חדוד והחדוד מכריעו טהור
נטלה האזן נשבר החדוד טהור
רבי יהודה מטמא

B חבית שנפחתה והיא מקבלת על דפנותיה
או שנחלקה כמין שתי ערבות
רבי יהודה מטהר וחכמים מטמאין

א2

A (ג) איזו היא גסטרא

כל שנטלו אזניה

היו בה חדודים יוצאין

כל המקבל עמה בזיתים מטמא במגע וכנגדו מטמא באויר
וכל שאינו מקבל עמה בזיתים

מטמא במגע ואין כנגדו מטמא באויר

היתה מטה על צדה כמין קתדרה

כל המקבל עמה בזיתים מטמא במגע וכנגדו מטמא באויר
וכל שאינו מקבל עמה בזיתים

מטמא במגע ואין כנגדו מטמא באויר

B שולי קרפיות ושולי קוסים הצידוניים

אף על פי שאינם יכולים לישב שלא מסמכין טמאין
שלכך נעשו מתחלתן

ב1

A (ב) חבית שנתרועעה
ואינה יכולה להטלטל בחצי קב גרורות
טהורה

B גסטרא שנתרועעה

ואינה מקבלת משקין

אף על פי שהיא מקבלת אכלין טהורה

שאינן שירין לשירין

ב2

A (ד) כלי חרש שיש לו שלש שפיות

הפנימית עודפת

הכל טהור

החיצונה עודפת

הכל טמא

האמצעית עודפת

ממנה ולפנים טמא ממנה ולחוץ טהור
היו שוות

רבי יהודה אומר חולקין האמצעית

וחכמים אומרים הכל טהור

B כלי חרס מאימתי מקבלין טמאה

משיצורו בכבשן והיא גמר מלאכתן

א1

A (א) החרס שאינו יכול לעמוד מפני אזור או שהיה בו חדוד והחדוד מכריעו טהור נטלה האזן נשבר החדוד טהור רבי יהודה מטמא **B** חבית שנפחתה והיא מקבלת על דפנותיה או שנחלקה כמין שתי ערבות רבי יהודה מטהר וחכמים מטמאין

ב1

A (ב) חבית שנתרועעה ואינה יכולה להטלטל בחצי קב גרוגרות טהורה **B** גסטרא שנתרועעה ואינה מקבלת משקין אף על פי שהיא מקבלת אכלין טהורה שאין שירין לשירין

ג1

A (ג) איזו היא גסטרא כל שנטלו אזניה **B** היו בה חדודים יוצאין כל המקבל עמה בזיתים מטמא במגע וכנגדו מטמא באויר וכל שאינו מקבל עמה בזיתים מטמא במגע ואין כנגדו מטמא באויר היתה מטה על צדה כמין קתורה כל המקבל עמה בזיתים מטמא במגע וכנגדו מטמא באויר וכל שאינו מקבל עמה בזיתים מטמא במגע ואין כנגדו מטמא באויר

ג2

כלי חרס מאימתי מקבלין טמאה משיצרפו בכבשן והיא גמר מלאכתן

א2

שולי קרפיות ושולי קוסים הצידוניים אף על פי שאינם יכולים לישב שלא מסמכין טמאין שלכך נעשו מתחלתן

ב2

(ד) כלי חרש שיש לו שלש שפיות הפנימית עודפת הכל טהור החיצונה עודפת הכל טמא האמצעית עודפת ממנה ולפנים טמא ממנה ולחוץ טהור היו שוות רבי יהודה אומר חולקין האמצעית וחכמים אומרים הכל טהור

א1

A (א) תנור תחלתו ארבעה ושיריו ארבעה
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
במה דברים אמורים בגדול
אבל בקטן תחלתו כל שהוא ושיריו רבו
משתגמר מלאכתו
איזהו גמר מלאכתו
משיסיקנו כדי לאפות בו ספגנין
רבי יהודה אומר
משיסיק את החדש כדי לאפות בישן ספגנין
B (ב) כירה תחלתה שלש
ושיריה שלש משתגמר מלאכתה
איזהו גמר מלאכתה
משיסיקנה כדי לבשל עליה
ביצה קלה שבביצים טרופה ונתונה באלפס
C הכפח עשאו לאפיה שעורו כתנור
עשאו לבשול שעורו ככירה
א2
A (ד) תנור שהסק מאחוריו
או שהסק שלא לדעתו
או שהסק בבית האמן
טמא
B מעשה שנפלה דלקה בתנורי כפר סגנה
ובא מעשה ליבנה
וטמאן רבן גמליאל
א3
A (ז) תנור שנטמא כיצד מטהרין אותו
חולקו לשלשה
וגורר את הטפלה עד שיהא בארץ
רבי מאיר אומר
אינו צריך לגרור את הטפלה
ולא עד שיהא בארץ
אלא ממעטו מבפנים ארבעה טפחים
רבי שמעון אומר וצריך להסיעו
חלקו לשנים אחד גדול ואחד קטן
הגדול טמא והקטן טהור
חלקו לשלשה אחד גדול כשנים
הגדול טמא ושנים הקטנים טהורין
B (ח) חתכו חליות לרחבו
פחות מארבעה טפחים טהור
מרחו בטיט
מקבל טמא
משיסיקנו כדי לאפות בו ספגנין
הרחיק ממנו את הטפלה
ונתן חול או צרור בנתים
בזה אמרו
הגדה והטהורה אופות בו והוא טהור

ב1

A האבן היוצא מן התנור טפח
ומן הכירה שלש אצבעות חבור
היוצא מן הכפח
עשאו לאפיה שעורו כתנור
עשאו לבשול שעורו ככירה
אמר רבי יהודה
לא אמרו טפח אלא בין התנור ולכתל
B היו שני תנורין סמוכים זה לזה
נותן לזה טפח ולזה טפח והשאר טהור

ב2

A (ה) מוסף התנור שלבעלי בתים טהור
ושלנחתומין טמא
מפני שהוא סומך עליו את השפוד
רבי יוחנן הסנדלר אומר
מפני שהוא אופה בו כשהוא נדחק
B כיוצא בו
מוסף היררה שלשולקי זיתים טמא
ושלצבעים טהור

ב3

A (ט) תנור שבא מחתך מבית האמן
ועשה בו למודין ונותן עליו והוא טהור
נטמא וסלק את למודיו טהור
החזירין לו טהור
מרחו בטיט
מקבל טמא ואינו צריך להסיקנו
שכבר הסק
B (י) חתכו חליות
ונתן חול בין חליא לחליא
רבי אליעזר מטהר
וחכמים מטמאין
זה תנורו שלעכנאי
C יורות הערביין
שהוא חופר בארץ וטח בטיט
אם יכול הטיח לעמוד בפני עצמו טמא
ואם לאו טהור
וזה תנורו שלבן דינאי

ג1

A (ג) עטרת הכירה טהורה
B טירת התנור
בזמן שהיא גבוהה ארבעה טפחים מטמא
במגע ובאור
פחותה מכאן טהורה
אם חברה לו אפלו על שלש אבנים טמא
C בית הפך ובית התבלין
ובית הנר שבכירה
מטמאין במגע ואינן מטמאין באור
דברי רבי מאיר
רבי ישמעאל מטהר

ג2

A (ו) תנור שנתן בו עפר עד חציו
מעפר ולמטן מטמא במגע
מעפר ולמעלן מטמא באור
B נתנו על פי הבור או על פי הדות
ונתן שם אבן
רבי יהודה אומר
אם מסיק מלמטן והוא נסוק מלמעלן טמא
וחכמים אומרים הואיל והסק מכל מקום טמא

ג3

A (יא) תנור שלאבן ושלמתכת טהור
וטמא משום כלי מתכות
נקב נפגם נסדק
עשה לו טפלה או מוסף שלטיט
טמא
כמה יהא בנקב
כדי שיצא בו האור
B וכן בכירה
כירה שלאבן ושלמתכת טהורה
וטמא משום כלי מתכות
נקבה נפגמה נסדקה
עשה לה פטפוטין
טמא
מרחח בטיט בין מבפנים בין מבחוץ
טהורה
רבי יהודה אומר
מבפנים טמא ומבחוץ טהורה

א1

(א) העושה שלשה פטופטים בארץ
 וחברן בטיט להיות שופת עליהן את הקדרה
 טמאה
 קבע שלשה מסמרין בארץ
 להיות שופת עליהן את הקדרה
 אף על פי שעשה בראשן מקום שתהא הקדרה יושבת
 טהורה

א2

(ב) האבן שהיה שופת עליה ועל התנור
 עליה ועל הכירה עליה ועל הכפח
 טמאה
 עליה ועל האבן עליה ועל הסלע עליה ועל הכתל
 טהורה
 וזו היתה כירת הנזירים שבירושלם שכנגד הסלע

א3

(ג) שלש אבנים שעשאן שתי כירים
 נטמאת אחת מן החיצונות
 האמצעית
 המשמשת את הטמאה טמאה המשמשת את הטהורה טהורה
 נטלה הטהורה החלטה האמצעית לטמאה
 נטלה הטמאה החלטה האמצעית לטהורה
 נטמאו שתיים החיצונות
 אם היתה האמצעית גדולה
 נותן לזו כדי שפיתה מכאן ולזו כדי שפיתה מכאן
 והשאר טהור
 ואם היתה קטנה הכל טמא
 נטלה האמצעית
 אם יכול לשפות עליה יורה גדולה טמאה
 החזירה טהורה
 מרחת בטיט
 מקבלת טמאה משיסקנה כדי לבשל עליה את הביצה

ב1

העושה שתי אבנים כירה
 וחברן בטיט
 טמאה
 רבי יהודה מטהר עד שיעשה שלישית או עד שיסמך לכתל
 אחת בטיט ואחת שלא בטיט
 טהורה

ב2

כירת הטבחים
 בזמן שהוא נותן אבן בצד אבן
 נטמאת אחת מהן לא נטמאו כלן

ב3

(ד) שתי אבנים שעשאן כירה
 ונטמאו
 סמך לזו אבן אחת מכאן ולזו אבן אחת מכאן
 חציה שלזו טמאה וחציה טהורה וחציה שלזו טמאה וחציה טהורה
 נטלו טהורות חזרו אלו לטמאתן

א1

(א) הקלתות שלבעלי הבתים שנפחתה פחות משלשה טפחים
טמאה שהוא מסיק מלמטן וקדרה בשלה מלמעלן
יתר מכאן טהורה
נתן אבן או צרור טהורה
מרחת בטיט מקבלת טמאה מכאן ולהבא
זו היתה תשובת רבי יהודה
בתנור שנתנו על פי הבור או על פי הדות

א2

(ג) כירה שנחלקה
לארכה טהורה ולרחבה טמאה

א3

חצר הכירה

בזמן שהיא גבוהה שלש אצבעות מטמאה במגע ובאוויר
פחותה מכאן מטמאה במגע ואינה מטמאה באוויר
כיצד משערין אותה
רבי ישמעאל אומר
נותן את השפור מלמעלן למטן
וכנגדו מטמאה באוויר
רבי אליעזר בן יעקב אומר
נטמאה הכירה נטמאת החצר
נטמאה החצר לא נטמאת הכירה
(ד) היתה מפרשת מן הכירה
בזמן שהיא גבוהה שלש אצבעות מטמאה במגע ובאוויר
פחותה מכאן או שהיתה חלקה טהורה

ב1

(ב) דכון שיש בו בית קבול קדרות
טהור משום כירה
וטמא משום כלי קבול
הצדדין שלו הנוגע בהם אינו טמא משום כירה
הרחב שלו רבי מאיר מטהר ורבי יהודה מטמא
וכן הכופה את הסל ועושה על גביו כירה

ב2

כפח שנחלק
בין לארכו בין לרחבו טהור

ב3

פטוטי כירה

שלשה שלשל אצבעות מטמאים במגע ובאוויר
פחות מכאן כל שכן הן טמאים ואפלו הן ארבעה
(ה) נטל אחד מהן מטמאין במגע ואינם מטמאים באוויר
דברי רבי מאיר רבי שמעון מטהר
עשה שנים זה כנגד זה מטמאין במגע ובאוויר
דברי רבי מאיר רבי שמעון מטהר
היו גבוהין משלש אצבעות
משלש ולמעלן מטמאין במגע ואינם מטמאין באוויר
דברי רבי מאיר רבי שמעון מטהר
היו משוכים מן השפה
בתוך שלש אצבעות מטמאים במגע ובאוויר
חוץ משלש אצבעות מטמאים במגע ואינם מטמאים באוויר
דברי רבי מאיר רבי שמעון מטהר
(ו) כיצד משערין אותן
רבן שמעון בן גמליאל אומר
נותן את הכנה ביניהן
מן הכנה ולחוץ טהור מן הכנה ולפנים ומקום הכנה טמא

א1

A (א) התנור שחצצו בנסרים או ביריעות נמצא שרץ במקום אחד הכל טמא
B כורת פתוחה ופקוקה בקש ומשלשלת לאויר התנור השרץ בתוכה התנור טמא השרץ בתנור אכלין שבתוכה טמאין ורבי אליעזר מטהר
אמר רבי אליעזר אם הצילה במת החמור לא תציל בכלי חרס הקל אמרו לו אם הצילה במת החמור שכן חולקים אהלים תציל בכלי חרס הקל שאין חולקים כלי חרס

א2

A (ה) תרנגול שבלע את השרץ ונפל לאויר התנור טהור ואם מת טמא
B השרץ שנמצא בתנור הפת שבתוכו שניה שהתנור תחלה

א3

(ט) בור שיש בו בית שפיתה טמא ושלעושי זכוכית אם יש בו בית שפיתה טמא

א4

A (י) מגע טמא מת שהיו אכלין ומשקין לתוך פיו הכניס ראשו לאויר התנור טהור טמאווה **B** וטהור שהיה אכלין ומשקין לתוך פיו והכניס ראשו לאויר התנור טמא נטמא

ב1

A (ב) היתה שלמה וכן הקפה וכן החמת השרץ בתוכה התנור טהור השרץ בתנור אכלין שבתוכה טהורין נקבו העשוי לאכלין שערין בזיתים העשוי למשקין שערין במשקים העשוי לכך ולכך מטילים אותו לחמרו בכונס משקה **B** (ג) סרידה שהיא נתונה על פי התנור ושוקעת לתוכו ואין לה גפים השרץ בתוכה התנור טמא השרץ בתנור אוכלים שבתוכה טמאין שאין מצילין מיד כלי חרס אלא כלים

ב2

A (ו) בית שאור מקף צמיד פתיל ונתון לתוך התנור השאור והשרץ בתוכו והקרץ בנתים התנור טמא והשאור טהור ואם היה כזית מן המת התנור והבית טמא והשאור טהור אם יש שם פותח טפח הכל טמא **B** (ז) השרץ שנמצא בעין שלתנור בעין שלכירה בעין שלכפח מן השפה הפנימית ולחוץ טהור ואם היה באויר אפלו כזית מן המת טהור ואם יש שם פותח טפח הכל טמא

ב3

כבשן שלסידין ושלזגגין ושליוצרים טהורה

ב4

A היה אוכל דבלה בידים מסאבות הכניס ידו לתוך פיו לטול את הצרור רבי מאיר מטמא רבי יהודה מטהר רבי יוסי אומר אם הפך טמא אם לא הפך טהור **B** היה פנדיון לתוך פיו רבי יוסי אומר אם לצמא טמא

ג1

A חבית שהיא מלאה משקין טהורין ונתונה למטה מנחשתו שלתנור השרץ בתנור החבית והמשקין טהורין היתה כפויה ופיה לאויר התנור השרץ בתנור משקה טופח שבשולי החבית טהור **B** (ד) קדרה שהיא נתונה בתנור השרץ בתנור הקדרה טהורה שאין כלי חרס מטמא כלים היה בה משקה טופח נטמא וטמאה הרי זה אומר מטמאין לא טמאין ואתה טמאתי

ג2

A (ח) נמצא מקום הנחת העצים רבי יהודה אומר מן השפה החיצונה ולפנים טמא וחכמים אומרים מן השפה הפנימית ולחוץ טהור רבי יוסי אומר מכנגד שפיתת הקדרה ולפנים טמא מכנגד שפיתת הקדרה ולחוץ טהור **B** נמצא מקום ישיבת הבלן מקום ישיבת הצבע מקום ישיבת שלשולקי זיתים טהור אין טמא אלא מן הסתימה ולפנים

ג3

פרנה אם יש לה לזבז טמאה רבי יהודה אומר אם יש לה אסטגיות רבן גמליאל אומר אם יש לה שפיות

ג4

A (יא) האשה שנטף חלב מדדיה ונפל לאויר התנור טמא שהמשקה מטמא לרצון ושלא לרצון **B** היתה גורפתו והכה הקרץ ויצא ממנה דם או שנכוית ונתנה אצבעה לתוך פיה נטמא

א1

A (א) מחט או טבעת
שנמצאו בנחשתו שלתנור
נראין אבל לא יוצאין
אם אופה את הבצק והוא נוגע בהן טמא
באי זה בצק אמרו בבצק הבינוני
B נמצאו בטפלת התנור מקף צמיד פתיל
אם בטמא טמאין ואם בטהור טהורים
C נמצאו במגופת החבית
מצדיה טמאים מכנגד פיה טהורים
נראין בתוכה אבל לא לאוירה טהורין
שוקעים בתוכה ותחתיהם כקלפת השום
טהורין

א2

(ד) ספוג שבלע משקין טמאין
ונגוב מבחוץ ונפל לאוירהתנור
טמא שסוף משקה לצאת
וכן חתיכה שללפת ושלגמי
רבי שמעון מטהר בשני אלו

א3

(ז) סרידה שהיא נתונה על פי התנור
מקף צמיד פתיל
נסדק מן התנור לסרידה
שעורו מלא פי מרדע שלא נכנס
רבי יהודה אומר נכנס

א4

(ח) תנור שנקב מעינו
שעורו מלא כוש נכנס
ויוצא דולק
רבי יהודה אומר שלא דולק

ב1

(ב) חבית שהיא מלאה משקין טהורין
ומניקית בתוכה
מקפת צמיד פתיל ונתונה באהל המת
בית שמאי אומרים
החבית והמשקין טהורין ומניקית טמאה
ובית הלל אומרים
אף מניקית טהורה
חזרו בית הלל
להורות כדברי בית שמאי

ב2

A (ה) חרסין שנשתמש בהן משקין טמאין
ונפלו לאויר התנור
הסק התנור טמא שסוף משקה לצאת
וכן בגפת החדשה אבל בישנה טהור
ואם ידוע שיוצא מהן משקין
אפלו לאחר שלש שנים נטמא
B (ו) הגפת והזגין שנעשו בטהרה
והלכו עליהם טמאים
ואחר כך יצאו מהן משקין
טהורין שמתחלתן נעשו בטהרה

ב3

נסדקה סרידה
שעורו כמלא פי מרדע נכנס
רבי יהודה אומר שלא נכנס

ב4

נקב מצדו שעורו כמלא כוש נכנס ויוצא
שלא דולק
רבי יהודה אומר דולק
רבי שמעון אומר
מן האמצע נכנס מן הצד אינו נכנס
וכן היה אומר במגופת החבית שנקבה
שעורה מלא מצה שניה שלשיפון
מן האמצע נכנס מן הצד אינו נכנס
וכן היה אומר בחצבים גדולים שנקבו
שעורם מלא מצה שניה שלקנה
מן האמצע נכנס מן הצד אינו נכנס
במה דברים אמורים בזמן שנעשו ליין
אבל אם נעשו לשאר משקין
אפלו כל שהן טמאים
במה דברים אמורים
בזמן שלא נעשו בידי אדם
אבל אם נעשו בידי אדם
אפלו כל שהן טמאים

ג1

A (ג) השרץ שנמצא למטה מנחשתו שלתנור
טהור
שאני אומר חי נפל ועכשיו מת
B מחט או טבעת
שנמצאו למטה מנחשתו שלתנור
טהור
שאני אומר שם היו עד שלא בא התנור
C נמצאו באפר מקלה
טמא
שאין לו במה יתלה

ג2

כוש שבלע את הצנורא
מלמד שבלע את הדרבן
לבנה שבלעה את הטבעת
והן טהורין
נכנסו לאהל המת נטמאו
הסיטן הזב נטמאו
נפלו לאויר התנור טהור טמאוהו
נגע בהן ככר שלתרומה טהור

ג3

היה עגל
אין רואין אותו אך
אלא שעורו כמלא פי מרדע נכנס

ג4

נקבו העשוי לאכלים שעורן בזיתים
העשוי למשקים שעורן במשקים
העשוי לכך ולכך
מטילים אותו לחמרו
בצמיד פתיל ובכונס משקה

א (ב) במה מקיפים
בסיד ובגפסים בזפת ובשעווה בטיט ובצואה בחמר ובחרסית
ובכל דבר המתמרח
ב אין מקיפים
לא בבעץ
ולא בעופרת מפני שהוא פתיל ואינו צמיד
ג אין מקיפין
לא בדבלה שמנה ולא בבצק שנלוש במי פרות
שלא יביאנה לידי פסול
ואם הקיף הציל

א (ו) חבית שנקבה וסתמוה שמרים
הצילוה
פקקה בזמורה
עד שימרח מן הצדדים
היו שתים
עד שימרח מן הצדדין
ובין זמורה לחברתה
ב נסר שהוא נתון על פי התנור
אם מרח מן הצדדין הציל
היו שנים
עד שימרח מן הצדדין
ובין נסר לחברו
עשאן בסינין או בשגמין
אינו צריך למרח מן האמצע
ב
(ח) לפסין זו בתוך זו
ושפתותיהן שוות
השרץ בעליונה או בתחתונה היא טמאה וכלן טהורות
היו בכונס משקה
השרץ בעליונה כלן טמאות בתחתונה היא טמאה וכלן טהורות
השרץ בעליונה והתחתונה עודפת
היא והתחתונה טמאה
בעליונה והתחתונה עודפת
כל שיש בה משקה טופח טמאה

א (א) אלו כלים מצילין בצמיד פתיל
כלי גללים כלי אבנים כלי אדמה כלי חרס וכלי נתר
עצמות הדג ועורו עצמות חיה שבים ועורה
וכלי עץ הטהורים
ב מצילים בין מפיהם בין מצדיהן בין
יושבין על שוליהן בין מטים על צדיהן
היו כפויים על פיהן מצילים כל שתחתיהן עד התהום
רבי אליעזר מטמא
ג על הכל מצילין
חוקן מכלי חרס שאינו מציל אלא על האכלים ועל המשקין
ועל כלי חרס

א (ג) מגופת החבית המחלחלת
ואינה נשמטת
רבי יהודה אומר מצלת
וחכמים אומרים אינה מצלת
היה בית אצבע שלה שוקע בתוכה
השרץ בתוכה החבית טמאה
השרץ בחבית אכלין שבתוכה טמאים
ב (ד) הכדור והפקעת שלגמי
שנתנן על פי החבית
אם מרח מן הצדדין לא הציל
עד שימרח מלמעלה ומלמטה
וכן במטלית שלבגד
היתה שלניר או שלעור וקשרה במשיחה
אם מרח מן הצדדין הציל
א
(ז) תנור ישן בתוך החדש
וסרידה על פי הישן
נטל הישן וסרידה נופלת הכל טמא
ואם לאו הכל טהור
חדש בתוך הישן
וסרידה על פי הישן
אם אין בין חדש לסרידה פותח טפח כל שבחדש טהור

א1

(א) כלי מתכות
פשוטיהן ומקבליהן טמאין
נשברו טהור
חזר ועשה מהן כלים
חזרו לטמאתן הישנה
רבן שמעון בן גמליאל אומר
לא לכל טמאה אלא לטמאת הנפש

ב1

(ב) כל כלי מתכות
שיש לו שם בפני עצמו
טמא
חוץ מן הדלת ומן הנגר ומן המנעול
והפוחית שתחת הציר
והציר והקורה וצנור
שנעשו לקרקע

ג1

(ג) העושה כלים
מן העשת ומן החררה ומן הסוכב שלגלגל
ומן הטסין ומן הצפויין
מכני כלים ומאגני כלים מאזני כלים
מן השחלת מן הגרדת טהורין
רבי יוחנן בן נורי אומר
אף מן הקצצת
משברי כלים מן הגרוטים ומן המסמרות
שידוע שנעשו מכלים טמאין
מן המסמרות
בית שמאי מטמאין ובית הלל מטהרין
(ד) ברזל טמא שבללו עם ברזל טהור
אם רב מן הטמא טמא
ואם רב מן הטהור טהור
מחצה למחצה טמא
וכן מן החלמא ומן הגללים

א2

A קלסטרא טמאה
ומצפה טהורה
הפין והפרנה טמאין
B והקלסטרא
רבי יהושע אומר
שומטה מפתח זה ותולה בחברו בשבת
רבי טרפון אומר
הרי היא לו ככל הכלים ומטלטלת בחצר
C (ה) עקרב שלפרמביא טמאה
ולחיים טהורים
רבי אליעזר מטמא בלחיים
וחכמים אומרים אין טמא אלא עקרב
ובשעת חבורן הכל טמא

ב2

A (ו) פיקה שלמתכת
רבי עקיבא מטמא
וחכמים מטהרין
ומצפה טהורה
B הכוש והאימה והמקל
וסמפוניה וחליל שלמתכת
טמאין
ומצפין טהורים
C סמפוניה
אם יש בה בית קבול כנפים
בין כך ובין כך טמאה

ג2

A (ז) קרן עגלה טמאה ופשוטה טהורה
אם היתה מצופית שלה שלמתכת טמאה
הקב שלה
רבי טרפון מטמא וחכמים מטהרין
ובשעת חבורן הכל טמא
B כיוצא בו
קני מגורה טהורין
הפרח והבסיס טמאים
ובשעת חבורן הכל טמא
C (ח) קסדא טמאה
ולחיים טהורין
אם יש בהן בית קבול מים
טמאים

א3

A כל כלי המלחמה טמאים
הכידון הניקון והמגפין והשריון
טמאין
B כל תכשיטי נשים טמאים
עיר שלזהב קטליות נזמים וטבעות
וטבעת
בין שיש לה חותם ובין שאין לה חותם
נזמי האף

ב3

A קטלה שחליות שלה שלמתכות
בחוט שלפשתן או שלצמר
נפסק החוט החליות טמאות
שכל אחת ואחת כלי בפני עצמה
B חוט שלמתכות וחליות שלאבנים טובות
ומרגליות ושלזכוכית
נשתברו החליות והחוט בפני עצמו קים טמא
C שירי קטלא כמלא צואר קטנה
רבי אליעזר אומר
אפלו טבעת אחת טמאה שכן תולין בצואר

ג3

A (ט) נזם
שהוא עשוי כקדרה מלמטן
וכעדשה מלמעלן
ונפרק
כקדרה טמא משום כלי בית קבול
וכעדשה טמא מפני עצמו
B צנורא טהורה העשוי כמין אשכול
ונפרק
טהור

ג1
A שלשלת שיש בה בית נעילה טמאה
 העשויה לכפיתה טהורה
B שלשלת שלסיטונות טמאה
 שלבעלי בתים טהורה
 אמר רבי יוסי
 אימתי בזמן שהוא מפתח אחד
 אבל אם היו שנים או שקשר חלזון בראשה
 טמאה

ג2
 אנקלי דרגש טמאה ושלנקליטין טהורה
 שלשדה טמאה ושללקון טהורה
 שלשלחן טמאה שלמנורת העץ טהורה
 זה הכלל
 כל המחבר לטמא טמא
 והמחבר לטהור טהור
 וכלן אחת אחת בפני עצמן טהורות

ב3
A היתוכין טמאים
 והפרכין טהורין
B עקרב בית הבד טמאה
 ואנקלי שבכתלים טהורה

ג4
 מסמר שלשלחני טהור
 ורבי צדוק מטמא

ג5
A (ח) האולר והקלמוס
 והמטוטלת והמשקלות והכורים
 והכין והכנא טמאים
B וכל גלמי כלי עץ טמאים
 חוץ משלאשכרוע
 רבי יהודה אומר
 אף גרופית שלזית טהורה עד שתשלק

ב1
A קורת החצים טמאה
 ושלסירין טהורה
B הקולר טמא

ב2
 אנקלי(ן) שלכתפין טהורה
 ושלרוכלים טמאה
 רבי יהודה אומר
 שלרוכלים
 שלפניו טמאה
 ושלאחוריו טהורה

ב4
A מסמר הגרדי טמא
B וארון שלגרוסות
 רבי צדוק מטמא וחכמים מטהרין
 היתה עגלה שלו שלמתכת טמאה
C (ה) מסמר שהתקינו להיות פותח ונועל בו
 טמא

העשוי לשמירה טהור
D מסמר שהתקינו
 להיות פותח בו את החבית
 רבי עקיבא מטמא
 וחכמים מטהרין עד שיצרפנו

ב5
A (ז) דינר שנפסל
 והתקינו לתלותו בצואר קטנה
 טמא
B וכן סלע שנפסלה
 והתקינה להיות שוקל בה
 טמאה
 עד כמה תפסל ויהא רשאי לקימה
 עד שני דינרין
 פחות מכאן יקץ

א1
A (א) טבעת אדם
 טמאה
B טבעת בהמה והכלים
 ושאר כל הטבעות
 טהורות

א2
 (ב) קני מאזנים שלסרוקות טמא
 מפני אנקליות
 ושלבעלי בתים
 אם יש בו אנקליות טמא

א3
A (ג) כסוי טני שלמתכת שלבעלי בתים
 רבן גמליאל מטמא וחכמים מטהרין
 ושלרופאים טמא
B הדלת שבמגדל שלבעלי בתים טהורה ושלרופאים טמאה

א4
 (ד) מסמר הגרע טמא
 ושלרבן השעות טהור
 רבי צדוק מטמא

א5
A שלשה דברים רבי צדוק מטמא
 וחכמים מטהרין
 מסמר שלשלחני וארון שלגרוסות
 ומסמר שלאבן השעות
 רבי צדוק מטמא וחכמים מטהרין
B (ו) ארבעה דברים רבן גמליאל מטמא
 וחכמים מטהרין
 כסוי טני שלמתכת שלבעלי בתים
 ותלוי המגרדות וגלמי כלי מתכות
 וטבלה שנחלקה לשנים
 ומודים חכמים לרבן גמליאל
 בטבלה שנחלקה לשנים
 אחד גדול ואחד קטן
 שהגדול טמא והקטן טהור

11
A (ג) חרחור שנפגם טמא עד שינטל רבו
נשבר מקופו טהור
B קרדום שנטל עשפו
טמא מפני בית בקועו
נטל בית בקועו טמא מפני עשפו
נשבר מקופו טהור

12
המעצד והאזמל והמפסלת והמקדח שנפגמו
טמאים
נטל חסומן טהורין
וכלן שנחלקו לשנים טמאים חוץ מן המקדח
והרקני בפני עצמה טהורה

13
צנורא שפשטה טהורה
כפפה חזרה לטמאתה

14
השן שבטס שבפותחת ושבמפתח
טמא בפני עצמה

15
(ח) מסרק שלפשתן שנטלו שניו
ונשתיר בו שתיים טמא
ואחת טהור
וכלן אחת אחת בפני עצמן טמאות
ושלצמר שנטלו שניו אחת מבנתים טהור
נשתיר בו שלש במקום אחד טמא
היתה החיצונה אחת מהן טהור
נטלו ממנו שתיים ועשאן למלקטת טמאות
אחת והתקינה לנר או למתוח טמא

11
A (ב) קוליגריפון שנטלה כפה
טמא מפני שנה
נטלה שנה טמא מפני כפה
B מכחול שנטל הכף טמא מפני הזכר
נטל הזכר טמא מפני הכף
C מכתב שנטל הכותב טמא מפני המוחק
נטל המוחק טמא מפני הכותב
D זומאלסטרא שנטלה כפה
טמא מפני המזלג
נטל המזלג טמא מפני כפה
וכן השן שלמעדר
שעור כלן כדי לעשות מלאכתן

12
מגרה שנטלו שניה אחת מבנתים טהורה
נשתיר בה מלא הסיט במקום אחד טמא

13
מחט שהעלתה חלודה
אם מעכבת את התפירה טהורה
ואם לאו טמא

14
טבעת שלמתכת וחותרם שלה שלאמוג
טמא
טבעת שלאמוג וחותרם שלה שלמתכת
טהורה

15
המעבר והמזרה והמגוב
וכן מסרק שלראש
שנטלה אחת משניהן ועשאן שלמתכת
הרי אלו טמאין
ועל כלן אמר רבי יהושע
דבר חדוש חדשו סופרים
ואין לי מה אשיב

11
A (א) הסיף והסכין והפגיון והרמח
מגל יד ומגל קציר
והשחור וזוג שלספרים שנחלקו
הרי אלו טמאין
רבי יוסי אומר
הסמוך ליד טמא והסמוך לראש טהור
B מספרת שנחלקה לשנים
רבי יהודה מטמא
וחכמים מטהרין

12
(ד) מגרפה שנטלה כפה
טמא מפני שהיא כקרנס
דברי רבי מאיר
וחכמים מטהרים

13
(ה) מחט שנטל חרירה או עקצה טהורה
אם התקינה למתוח טמא
שלסקיין שנטל חרירה טמא
מפני שהוא כותב בה
נטל עקצה טהורה
שלמתוח בין כך ובין כך טמא
14
(ו) עץ המשמש את המתכת טמא
והמתכת המשמשת את העץ טהורה
כיצד
פותחת שלעץ והפין שלה שלמתכת
אפלו אחת
טמא

פותחת שלמתכת והפין שלה שלעץ טהורה
15
(ז) הכדומין האשקלונין שנשברו
והאנקלי שלהן קימת
הרי אלו טמאין

ג1 (ג) הקנטר שלבנאי והדקור שלחרש הרי אלו טמאין יתדות אהלים ויתדות המשוחות טמאות שלשלת שלמשוחות טמאה העשויה לעצים טהורה	ב1 A רבי עקיבא אומר המחסר חטיפה טמא והמחסר לטישה טהור B (ב) מקל שעשה בראשו מסמר כמין חזינא טמא סמרו טמא רבי שמעון אומר עד שיעשה בו שלשה סדרים וכלן שעשאן לגוי טהורין עשה בראשו מניקית וכן בדלת טהורה היתה כלי וחברה לו טמאה מאימתי היא טהורה בית שמאי אומרים משיחבל בית הלל אומרים משיחבר	א1 (א) כלי מתכות כמה הוא שעורין הדלי כדי למלאות בו קמקום כדי לחם בו מחם כדי לקבל סלעים הלבס כדי לקבל קיתונות קיתונות כדי לקבל פרוטות מדות יין ביין מדות שמן בשמן רבי אליעזר אומר כלן בפרוטות
ג2 וכל הכסוין טהורים חוץ משלמחם	ב2 A חמור שלנפחין טמא B מגרה שעשה שניה בתוך החר טמאה עשאה מלמטן למעלן טהורה	א2 שלשלת דלי גדול ארבעה טפחים ושלקטן עשרה
ב3 (ה) הטהורין שבעגלה העל המצפה כנפים העשויות לגוי ושפופרות המשמיעות את הקול והאבר שבצד צוארי בהמה הסובב שלגלגל הטסים והצפויים ושאר כל המסמרות טהורין	ב4 A הסיף מאימתי מקבל טמאה משישופנו והסכין משישחיזנה B (ו) כסוי טני שלמתכת שעשה בו מראה רבי יהודה מטהר וחכמים מטמאין	א3 (ד) הטמאין שבעגלה העל שלמתכת והקטרב והכנפים המקבלות את הרצועות והברזל שתחת צוארי בהמה הסומך והמחגר והתמחויות הענבל והצנורה ומסמר המחבר את כלן
ג4 מראה שנשברה אם אינה מראה את רב הפנים טהורה	ב5 A (ח) מפתח שלרכבה שנשבר מתוך ארכבתו טהור רבי יהודה מטמא מפני שהוא פותח בו מבפנים ושלגם שנשבר מתוך גמו טהור היו בו חפין ונקבין טמא נטלו חפין טמא מפני נקבין נסתתמו נקבין טמא מפני חפין נטלו חפין ונסתתמו נקבין או שפרצו זה לתוך זה טהור B מסננת שלחרדל שנפרצו בה שלשה נקבים מלמטן זה לתוך זה טהורה	א4 סנדלי בהמה שלמתכות טמאין שלשעם טהורין
ג5 והאפרסם שלמתכות טמאה	א5 (ז) כלי מתכות מטמאין ומטהרין שבורין דברי רבי אליעזר רבי יהושע אומר אינן מטהרין אלא שלמין כיצד הזה עליהן נשברו בו ביום התיכן וחזר והזה עליהן שנית בו ביום הרי אלו טהורין דברי רבי אליעזר רבי יהושע אומר אין הזיה פחות משלישי ושביעי	א5 (ז) כלי מתכות מטמאין ומטהרין שבורין דברי רבי אליעזר רבי יהושע אומר אינן מטהרין אלא שלמין כיצד הזה עליהן נשברו בו ביום התיכן וחזר והזה עליהן שנית בו ביום הרי אלו טהורין דברי רבי אליעזר רבי יהושע אומר אין הזיה פחות משלישי ושביעי

א1

(א) כלי עץ עור כלי עצם כלי זכוכית
פשוטיהן טהורין
ומקבליהן טמאים
נשברו טהור
חזר ועשה מהן כלים
מקבלין טמאה מכאן ולהבא

ב1

השדה והתבה והמגדל כורת הקש וכורת הקנים
ובור ספינה אלכסנדריה
שיש להם שולים והן מחזיקין ארבעים סאה בלח
שהם כורים ביבש
הרי אלו טהורין
ושאר כל הכלים בין מקבלין בין אינם מקבלין טמאין
דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר
דרדור עגלה וקסטות המלכים וערבת העבדנין
ובור ספינה קטנה והארוך
אף על פי שמקבלין טמאין
שאינן עשויין לטלטל אלא במה שבתוכן
ושאר כל הכלים המקבלין טהורין ושאינן מקבלין טמאין
אין בין דברי רבי מאיר לדברי רבי יהודה
אלא ערבת בעל הבית

א2

A (ב) ארובות שלנחתומים טמאות ושלבעלי בתים טהורות
סרקן או כרכמן טמאות
B דף שלנחתומין שקבעו בכתל
רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאים

ב2

A סרוד שלנחתומין טמא ושלבעלי בתים טהור
גפפו מארבע רוחותיו טמא
נפרץ מרוח אחת טהור
רבי שמעון אומר אם התקינו להיות קורץ עליו טמא
וכן המערוך טמא
B (ג) ים נפה שלסלתין טמא ושלבעלי בתים טהור
רבי יהודה אומר אף שלגודלת טמא מושב
מפני שהבנות יושבות בתוכו וגודלות

א3

(ד) כל התלויים טמאין חוץ מתלוי נפה וכברה שלבעל הבית
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
כלם טהורין חוץ מתלוי נפה שלסלתין ותלוי כברת גרנות
ותלוי מגל יד ותלוי מקל הבלשין
מפני שהן מסייעין בשעת המלאכה
זה הכלל העשוי לסייע בשעת מלאכה טמא העשוי לתלוי טהור

ב3

(ה) רחת שלגרסות טמאה
שלאוצרות טהורה
שלגתות טמאה
שלגרנות טהורה
זה הכלל העשוי לקבלה טמא לכנוס טהור

א4

A (ו) נבלי השרה טמאין ונבלי בני לוי טהורין
B כל המשקין טמאין ומשקה בית מטבחיא טהורין
C כל הספרים מטמאין את הידים חוץ מספר העזרה

ב4

A המרכוף טהור
B הבטנן הנקטמן והארוס הרי אלו טמאים
רבי יהודה אומר הארוס טמא מושב מפני שהאליית יושבת עליו
C מצודת החלדה טמאה ושלעכברין טהורה

א1

(א) כל כלי עץ
שנחלק לשנים
טהור
חוץ משלחן הכפול
ותמחוי המזנון והאפודין שלבעל הבית
רבי יהודה אומר
אף המגיס וקוד הבבלי כיוצא בהן

ב1

כלי עץ מאימתי מקבלין טמאה
המטה והעריסה משישופם בעור הדג
גמר שלא לשוף טמאה
רבי מאיר אומר
המטה משיסרג בה שלשה בתים
(ב) הסלים שלעץ משיחסם ויקנב
ושלתמרה אף על פי שלא קנב מבפנים
טמא שכן מקימין
כלכלה משיחסם ויקנב ויגמר את התלויה
בית הלגינין ובית הכוסות
אף על פי שלא קנב מבפנים
טמא שכן מקימין
(ג) הקנונין הקטנים והקלתות
משיחסם ויקנב
הקנונים הגדולים והסוגין הגדולים
משיעשה שני דורים לרחב שלהם
ים נפה וכברה וכף שלמאזנים
משיעשה דור אחד לרחב שלהן
הקפה משיעשה שתי צפירות לרחב שלה
והערק משיעשה בו צפירה אחת

ג1

(ד) כלי עור מאימתי מקבלין טמאה
התרמל משיחסם ויקנב
ויעשה קיחותיו
רבי יהודה אומר משיעשה את אזניו
סקרטיא משיחסם ויקנב
ויעשה את ציצתה
רבי יהודה אומר משיעשה את טבעותיה
קטבליא משיחסם ויקנב
רבי יהודה אומר משיעשה את קיחותיה
הכר והכסת שלעור משיחסם ויקנב
רבי יהודה אומר משיחסם ויקנב
וישיר בהם פחות מחמשה טפחים

א2

(ה) פטיליה טמאה וחסונה טהורה

ב2

סגניות שלעלין טהורות שלנצירין טמאות

ג2

חותל שהוא נותן לתוכו ונוטל מתוכו טמא
ואם אינו יכול עד שיקרענו
או עד שיתירנו טהור

א3

(ו) קסיה
שלזורי גרנות
שלהולכי דרכים
שלעושי פשתן
טמאה
אבל שלצבעין ושלנפחים טהורה
רבי יוסי אומר
אף שלגרוסות כיוצא בהן
זה הכלל
העשוי לקבלה טמא מפני הזעה טהור

ב3

(ז) המלקוט שלבקר והחסום שלו
והמדף שלדבורים והמנפה
הרי אלו טהורין
כסוי שלקפסא טמא כסוי קמטרא טהור
כסוי תבה כסוי טני
והמכבש שלחרש
והכסת שתחת התבה והקמרון שלה
ואנגלין שלספר
בית הנגר בית המנעול ובית המזוזה
ותיק נבלין ותיק כנורות
והאמום שלגודלי מצנפות והמרכוף שלזמר
ורביעית שלאליית וגנוגנת העני
וסמוכות המטה וטפור שלתפלה
ואמום שלעושה סותות
הרי אלו טהורין
זה הכלל אומר רבי יוסי
כל משמשי משמשיו שלאדם
בשעת מלאכה ושלא בשעת מלאכה טמא
וכל שאינו אלא בשעת מלאכה טהור

ג3

(ח) תיק הסיף והסכין והפגיון
תיק מספרת ומספרים והתער
תיק מכחול ובית הכחל
תיק מכתב ותרתק
תיק טבלה וסקרטיא
בית החצים בית הפגיונות
הרי אלו טמאים
תיק סמפוניא
בזמן שהוא נותן מלמעלה טמא
מצדו טהור
תיק חלילין
רבי יהודה מטהר
מפני שהוא נותנו מצדו
חפוי האלה הקשת והרמח
הרי אלו טהורין
זה הכלל
העשוי לתיק טמא לחפוי טהור

A1 (א) כל כלי בעלי בתים שעורן ברמונים רבי אליעזר אומר במה שהן **B** קפות הגגנים שעורן באגדות שלירק שלבעלי בתים בחבן שלבלנים בגבכה רבי יהושע אומר כלן ברמונים

A2 (ד) הרמונים שאמרו שלשה אחוזין זה בזה רבן שמעון בן גמליאל אומר בנפה ובכברה כדי שיטל ויהלך ובקפה כדי שיפסיל לאחוריו **B** ושאר כל הכלים שאינן יכולין לקבל רמונים כגון הרבע וחצי הרבע הקנונים הקטנים שעורן ברבן דברי רבי מאיר רבי שמעון אומר בזיתים נפרצו שעורן בזהים נגממו שעורן במה שהן **C** (ה) הרמון שאמרו לא קטן ולא גדול אלא בינוני **D** ולמה הזכירו רמוני בדאן שיהו מקדשין כל שהן דברי רבי מאיר רבי יוחנן בן גורי אומר לשער בהן את הכלים רבי עקיבא אומר לכך ולכך הזכירו לשער בהן את הכלים ויהיו מקדשין כל שהן אמר רבי יוסי לא הזכירו רמוני בדאן וחצירי גבע אלא שיהיו מתעשרין ודאי בכל מקום

A3 (יא) ויש שאמרו במדה דקה מדות הלח והיבש שעורן באיטלקי זו מדברית **B** ויש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם הקומץ את המנחה והחופן את הקטרת והשוטה כמלא לגמיו ביום הכפורים וכמוזן שתי סעודות לערוב מזונו לחל אבל לא לשבת דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר לשבת אבל לא לחל אלו ואלו מתכונין להקל רבי שמעון אומר משתי ידות לכרך משלש לקב רבי יוחנן בן ברוקא אומר מככר בפנדיון מארבע סאין בסלע

A4 (טו) העושה כלי קבול מכל מקום טמא **B** העושה משכב ומושב מכל מקום טמא **C** העושה כיס מעור המצה מן הניר טמא

A5 מחצלת הקש ושפופרת הקש רבי עקיבא מטמא ורבי יוחנן בן גורי מטהר רבי שמעון אומר אף שלפוקעות כיוצא בהן

A1 (ב) החמת שעורה בפקעיות שלשתי אם אינה מקבלת שלשתי אף על פי (ש)מקבלת שלעבר טמאה **B** בית קערות שאינו מקבל קערות אף על פי (ש)מקבל את התמחוין טמא **C** בית הרעי שאינו מקבל משקין אף על פי (ש)מקבל את הרעי טמא רבן גמליאל מטהר מפני שאין מקימין אותו

A2 (ו) כביצה שאמרו לא גדולה ולא קטנה אלא בינונית רבי יהודה אומר מביא גדולה שבגדולות וקטנה שבקטנות ונותן לתוך המים וחולק את המים אמר רבי יוסי וכי מי מודיעני איזוהי גדולה ואיזוהי קטנה אלא הכל לפי דעתו שלרואה **B** (ז) כגורגרת שאמרו לא גדולה ולא קטנה אלא בינונית רבי יהודה אומר הגדולה שבארץ ישראל היא הבינונית שבמדינות **C** (ח) כוית שאמרו לא גדול ולא קטן אלא בינוני זה אגורי **D** כשעורה שאמרו לא גדולה ולא קטנה אלא בינונית זו מדברית **E** כעדשה שאמרו לא גדולה ולא קטנה אלא בינונית זו מצרית **F** כל המטלטלין מביאין את הטמאה בעבי המרדע לא גדול ולא קטן אלא בינוני איזה הוא בינוני כל שהקפו טפח

A3 (יב) ויש שאמרו במדה גסה מלא תרוד רקב כמלא תרוד גדול שלרופאים וגרים נגעים כגרים הקלקי האוכל ביום הכפורים ככותבת הגסה כמוה וכגרעינתה ונוודות יין ושמן שעורן כפיקה גדולה שלהן ומאור שלא נעשה בידי אדם שעורו כמלא אגרון גדול זה הוא אגורפו שלבן בטיח אמר רבי יוסי ישנו כראש גדול שלאדם ושנעשה בידי אדם שעורו כמלא מקדח גדול שללשכה שהוא כפנדיון האיטלקי וכסלע הנירונית וכמלא נקב שבעל

A4 הרמון האלון והאגוז שחקקום התינוקות למור בהם את העפר או שהתקינום לכף מאזנים טמא שיש להם מעשה ואין להם מחשבה **B** (טז) קנה מאזנים והמחוק שיש בהן בית קבול מתכות והאסל שיש בו בית קבול מעות וקנה שלעני שיש בו בית קבול מים ומקל שיש בו בית קבול מזוזה ומרגליות הרי אלו טמאין ועל כלן אמר רבי יוחנן בן זכאי אוי לי אם אמר אוי לי אם לא אמר

A5 מחצלת קנים ושלחלף טהורה

A1 (ג) הסלין שלפת שעורן בככרות שלפת **B** אפפירות שעשה לה קנים מלמטן למעלה לחזוק טהורה עשה לה גפים כל שהן טמאה רבי שמעון אומר אם אינה יכולה להנטל בגפים טהורה

A2 (ט) האמה שאמרו באמה הבינונית **B** ושתי אמות היו בשושן הבירה אחת על קרן מזרחית צפונית ואחת על קרן מזרחית דרומית שעל קרן מזרחית צפונית היתה יתרה על שלמשה חצי אצבע שעל קרן מזרחית דרומית היתה יתרה עליה חצי אצבע נמצאת יתרה על שלמשה אצבע **C** ולמה אמרו אחת גדולה ואחת קטנה אלא שהאמנין נוטלין בקטנה ומחזירין בגדולה כדי שלא יבואו לידי מעילה **D** (י) רבי מאיר אומר כל האמות היו בינוניות חוץ ממזבח הזהב והקרן והסוכב והיסוד רבי יהודה אומר אמת הבנין ששה טפחים ושכלכלים חמשה

A3 (יג) כל שבים טהור חוץ מכלב המים מפני שהוא בורח לייבשה דברי רבי עקיבא העושה כלים מן הגדל בים וחבר להם מן הגדל בארץ אפלו חוט אפלו משיחה דבר שהוא מקבל טמאה טמא **B** (יד) ויש במה שנברא ביום הראשון טמאה בשני אין בו טמאה בשלישי יש בו טמאה ברביעי ובחמישי אין בהם טמאה חוץ מכנף העז וביצת נעמית המצפה אמר רבי יוחנן בן גורי מה נשתנה כנף העז מכל הכנפים וכל שנברא ביום הששי טמא

A4 (יז) תחתית הצורפים טמאה ושלנפחין טהורה **B** משחזת שיש בה בית קבול שמן טמאה ושאיין בה טהורה **C** פנקס שיש בה בית קבול שעוה טמאה ושאיין בה טהורה

A5 שפופרת הקנה שחתכה לקבלה טהורה עד שיציא את כל הככי

א1

A (א) השדה
בית שמאי אומרים נמדדת מבפנים
ובית הלל אומרים נמדדת מבחוץ
מודים אלו ואלו שאין עבי הרגלים ועבי לזבזין נמדד
רבי יוסי אומר
מודים שעבי הרגלים ועבי לזבזין נמדד וביניהם אינו נמדד
רבי שמעון שזורי אומר
אם היו הרגלים גבוהות טפח אין ביניהן נמדד
ואם לאו ביניהן נמדד
B (ב) מכני שלה
בזמן שהיא נשמטת אינה חבור לה ואינה נמדדת עמה
ואינה מצלת עמה באהל המת
ואין גוררין אותה בשבת בזמן שיש בתוכה מעות
ואם אינה נשמטת חבור לה ונמדדת עמה
ומצלת עמה באהל המת
וגוררין אותה בשבת אף על פי שיש בתוכה מעות
C הקמרון שלה
בזמן שהוא קבוע חבור לה ונמדד עמה
ואם אינו קבוע אינו חבור לה ואינו נמדד עמה
כיצד מודדין אותו ראש תור
רבי יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה טהורה

א2

A (ה) מטה שהיתה טמאה מדרס
נטלה קצרה ושתי כרעים טמאה
ארכה ושתי כרעים טהורה
רבי נחמיה מטמא
גדד שתי לשונות לכסן גדד שתי כרעים (טפח על טפח) לכסן
או שמעטה פחות מטפח טהורה
B (ו) מטה שהיתה טמאה מדרס
נשברה ארכה ותקנה טמאה מדרס
נשברה שניה ותקנה טהורה מן המדרס אבל טמאה מגע מדרס
לא הספיק לתקן את הראשונה עד שנשברה שניה טהורה

א3

(ט) מטה שנגנב חציה או אבד חציה
או חלקה אחין או שתפין טהורה
החזירוה מקבלת טמאה מכאן ולהבא

ב1

A (ג) השדה והתבה והמגדל שנטלה אחת מרגליהן
אף על פי שמקבלין טהורין
שאינן מקבלין כדרכן
רבי יוסי מטמא
B ונקליטי המטה וחמור וחפוי טהורין
אין טמא אלא מטה ומלבן
ומלבני בני לוי טהורין
C (ד) מלבן שנתנו על לשונות
רבי מאיר ורבי יהודה מטמאין
רבי יוסי ורבי שמעון מטהרין
אמר רבי יוסי
מה שנה זה ממלבני בני לוי שמלבני בני לוי טהורין

ב2

A (ז) כרע שהיתה טמאה מדרס
וחברה למטה כלה טמאה מדרס
פרשה היא טמאה מדרס והמטה מגע מדרס
היתה טמאה טמאת שבעה וחברה למטה כלה טמאה טמאת שבעה
פרשה היא טמאה טמאת שבעה והמטה טמאה טמאת ערב
היתה טמאה טמאת ערב וחברה למטה כלה טמאה טמאת ערב
פרשה היא טמאה טמאת ערב והמטה טהורה
וכן השן שלמעדר
B (ח) תפלה ארבעה כלים
התיר קציצה הראשונה ותקנה
טמאה טמא מת וכן שניה וכן שלישית
התיר את הרביעית טהורה מטמא מת אבל טמאה מגע טמא מת
חזר לראשונה והתירה ותקנה טמאה במגע וכן שניה
התיר את השלישית טהורה שהרביעית במגע ואין מגע עושה מגע

ב3

מטה מטמאה חבילה ומטהרת חבילה
דברי רבי אליעזר
וחכמים אומרים
מטמאה אברים ומטהרת אברים

א1

A (א) המפרק את המטה להטבילה והנוגע בחבלין טהור
B החבל מאימתי הוא חבור למטה משיסרג בה שלשה בתים והנוגע מן הקשר ולפנים טמא מן הקשר ולחוץ טהור
C נימי הקשר הנוגע בצרכו טמא וכמה הוא צרכו
רבי יהודה אומר שלש אצבעות

ב1

(ב) החבל היוצא מן המטה עד חמשה טפחים טהור מחמשה ועד עשרה טמא מעשרה ולחוץ טהור
שבו קושרין את הפסחים ומשלשלין את המטות

ג1

A (ג) מזרן היוצא מן המטה כל שהוא
דברי רבי מאיר
רבי יוסי אומר
עד עשרה טפחים
B שירי מזרן שבעה טפחים כדי לעשותו חבק לחמור
C (ד) נשא הזב על המטה ועל המזרן מטמא שנים ופוסל אחד
דברי רבי מאיר
רבי יוסי אומר
נשא הזב על המטה ועל המזרן עשרה טפחים
מטמא שנים ופוסל אחד
מעשרה ולחוץ מטמא אחד ופוסל אחד
נשא על המזרן מעשרה ולפנים טמא מעשרה ולחוץ טהור

א2

(ה) מטה שהיתה טמאה מדרס וכרך לה מזרן
כלה טמאה מדרס
פרשה היא טמאה מדרס והמזרן מגע מדרס
היתה טמאה טמאת שבעה וכרך לה מזרן
כלה טמאה טמאת שבעה
פרשה היא טמאה טמאת שבעה והמזרן טמא טמאת ערב
היתה טמאה טמאת ערב וכרך לה מזרן
כלה טמאה טמאת ערב
פרשה היא טמאה טמאת ערב והמזרן טהור

ב2

(ו) מטה שכרך לה מזרן ונגע בהן המת
טמאין טמאת שבעה פרשו
טמאין טמאת שבעה נגע בהן השרץ
טמאין טמאת ערב פרשו
טמאין טמאת ערב

ג2

מטה שנטלו שתי ארכות שלה ועשה לה חדשות
ולא שנה את הנקבים
נשתברו חדשות טמאה וישנות טהורה
שהכל הולך אחר הישנות

א3

A (ז) תבה שפתחה מלמעלה טמאה טמא מת
נפתחה מלמעלה טמאה טמא מת
נפתחה מלמטה טהורה
מגורות שבה
טמאות ואינן חבור לה
B (ח) התרמל שנפתח הכיס שבתוכו טמא ואינו חבור לו

ב3

החמת שהביצים שלה מקבלות עמה ונפתחו
טהורות
שאינן מקבלות כדרכן

ג3

A (ט) תבה שפתחה מצדה טמאה מדרס וטמא מת
אמר רבי יוסי אימתי בזמן שאינה גבוהה עשרה טפחים או שאין לה לזבז טפח
נפתחה מלמעלה טמאה טמא מת
נפתחה מלמטה
רבי מאיר מטמא וחכמים מטהרין מפני שבטל העקר בטלה הטפלה
B (י) משפלת שנפתחה מלקבל רמונים רבי מאיר מטמא וחכמים מטהרים מפני שבטל העקר בטלה הטפלה

א1

A (א) הכרים והכסתות
והשקין והמרצופין
שנפחתו
הרי אלו טמאים מדרס
B הקלסטר ארבעת קבין
התרמל חמשת קבין
הכריתית סאה החמת שלשבעת קבין
רבי יהודה אומר
אף הרבצל והמוודה כל שהן
הרי אלו טמאין מדרס
וכלם שנפחתו טהורים
מפני שבטל העקר ובטלה הטפלה

א2

A (ג) מקל שעשאו (בית) יד לקרדם
חבור לטמאה בשעת מלאכה
B הדיוסטר חבור לטמאה בשעת מלאכה
קבעו בכלונס טמא ואינו חבור לו
עשה בו דיוסטר אין טמא אלא צרכו
C כסא שקבעו בכלונס
טמא ואינו חבור לו
עשה בו כסא אין טמא אלא מקומו
קבעו בקורת בית הבד טמא ואינו חבור לה
עשה בראשה כסא טהור
מפני שאומרין לו
עמד ונעשה את מלאכתנו

א3

(ו) סדין שהוא טמא מדרס
ועשאו וילון
טהור מן המדרס אבל טמא טמא מת
מאימתי היא טהורה
בית שמאי אומרים משיחבר
בית הלל אומרים משיקשר
רבי עקיבא אומר משיקבע

ב1

A (ב) חמת חלילין
טהורה מן המדרס
B ערבת פיסונות
בית שמאי אומרים מדרס
ובית הלל אומרים טמא מת

ב2

(ד) ערבה גדולה
שנפחתה מלקבל רמונים
והתקינה לשיבה
רבי עקיבא מטמא
וחכמים מטהרין עד שיקצע
עשאה אבוס לבהמה
אף על פי שקבעה בכתל טמאה

ב3

(ז) מחצלת שעשה לה קנים לארכה
טהורה
וחכמים אומרים עד שיעשה כמין כי
עשאה לרחבה
ואין בין קנה לחברו ארבעה טפחים
טהור
נחלקה לרחבה
רבי יהודה מטהר
וכן המתיר ראשי המעדנין טהורה
נחלקה לארכה
ונשתירו בה שלשה מעדנים שלששה טפחים
טמאה

ג1

A ערבה משני לג ועד תשעה קבין
שנסדקה
טמאה מדרס
הניחה בגשמים ונתפחה
טמאה טמא מת
בקדים ונסדקה מקבלת מדרס
זה חמר בשירי כלי עץ מבתחלתן
B וחמר בשירי כלי נצרים מבתחלתן
שמתחלתן אינם מקבלים טמאה
עד שיתחסמו
נתחסמו
אף על פי שנשרו שפתותיהן כל שהן
טמאין

ג2

A (ה) כפת שקבעו בנדבך
קבעו ולא בנה עליו
בנה עליו ולא קבעו
טמא
קבעו ובנה עליו טהור
B מפץ שנתנו על גבי הקורות
קבעו ולא נתן עליו את המעזיבה
נתן עליו את המעזיבה ולא קבעו
טמא
קבעו ונתן עליו את המעזיבה טהור
C קערה שקבעה בשדה תבה ומגדל
כדרך קבלתה טמאה
שלא כדרך קבלתה טהורה

ג3

מחצלת מאימתי מקבלת טמאה
משחקנב והיא גמר מלאכתה

א1

(א) הנוגע בכבד העליון
בכבד התחתון
בנירים ובקירוס
ובחוט שהעבירו על גבי הארגמן
ובעירה שאינו עתיד להחזירה
טהור
בנפש המסכת ובשתי העומד
ובכפול שהעבירו על גבי הארגמן
ובעירה שהוא עתיד להחזירה
טמא
א2
(ב) הנוגע בעל ובקטרב
בעין ובעבות
אפלו בשעת מלאכה
טהור
בחרב ובבורך וביצול טמא
בעין שלמתכת בלחיין ובעריין
טמא
רבי יהודה מטהר בלחיים
שאינם עשויין אלא לרבות את העפר

ב1

הנוגע בצמר שעל האימה באשויה
טהור

ב2

(ג) הנוגע ביד מגרה
מכאן ומכאן טמא
בחוט ובמשיחה באמה ובסניפין
במכבש שלחרש ובקשטנית
טהור
רבי יהודה אומר
אף הנוגע במלבן שלמסר הגדול טהור

ג1

הנוגע בפיקה
עד שלא פרעה טמא
משפרעה טהור

ג2

הנוגע ביתר ובקשת
אף על פי שהיא מתוחה
טהור
מצודת האישות טהורה
רבי יהודה אומר
כל זמן שהיא מתוחה חבור

א1

A (א) השלחן והדלפקי
שנפחתו או שחפן בשיש
ושיר בהם מקום הנחת הכוסות
טמאים
רבי יהודה אומר מקום הנחת חתיכות
B (ב) השלחן שנטלה אחת מרגליו טהור
נטלה שניה טהור
נטלה השלישית
טמא כשיחשב עליו
רבי יוסי אומר אינו צריך מחשבה
וכן הדלפקי
C (ג) ספסל שנטל אחד מראשיו טהור
נטל השני טהור
אם יש בו גבה טפח טמא
D שרפרף שנטל אחד מראשיו טמא
וכן הכסא שלפני קתדרא

א2

A ישיבת הסתת טמא מדרס
B (ט) כפת שסרקו וכרכמו ועשאו פנים
רבי עקיבא מטמא
וחכמים מטהרין עד שיחק בו
C הסל והכלכלה שמלאן תבן או מוכין
התקינן לשיבה טהורין
סרגן בגמי או במשיחה טמאין

ב1

A (ד) כסא שלכלה שנטלו חפיו
בית שמאי מטמאין
ובית הלל מטהרין
שמאי אומר אף מלבן שלכסא טמא
B כסא שקבעו בערבה
בית שמאי מטמאין
ובית הלל מטהרין
שמאי אומר אף העשוי בה

ב2

A (י) האסלה טמאה מדרס
וטמא מת
פרשה העור טמא מדרס
והברזל טמא טמא מת
B הטרסקל שחפיו שלעור טמא מדרס
וטמא מת
פרש העור טמא מדרס
והטרסקל טהור מכלום

ג1

A (ה) כסא שלא היו חפיו יוצאין
ונטלו
טמא
שכן דרכו להיות מטהו על צדו
ויושב עליו
B (ו) כסא שנטל חפיו האמצעי
והחיצונים קימים טמא
נטלו החיצונים והאמצעי קים טמא
רבי שמעון אומר אם היה רחב טפח
C (ז) כסא שנטלו שנים מחפיו
זה בצד זה
רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרין
אמר רבי יהודה
אף כסא שלכלה שנטלו חפיו
ונשתיר בו בית קבלה טהור
מפני שבטל העקר ובטלה הטפלה
D (ח) שדה שנטל העליון
טמאה מפני התחתון
נטל התחתון טמאה מפני העליון
נטל העליון והתחתון
רבי יהודה מטמא
מפני הדפין
וחכמים מטהרין

ג2

A ספסלין שבמרחץ
ושתי רגליו שלעץ טמא
אחת שלעץ ואחת שלאבן טהור
B הנסרין שבמרחץ ששגמן
רבי עקיבא מטמא
וחכמים מטהרין
שאינם עשויין אלא
שיהיו המים מהלכין תחתיהן
C קנקילין שיש בה בית קבלת כסות
טמאה
והעשויה ככורת טהורה

א1

(א) הכדור והאמום
והקמיע והתפלין שנקרעו
הנוגע בהן טמא
ובמה שבתוכן טהור

א2

A (ב) אלו טמאין משום מרכב
זרז האשקלוני ומדוכה המדית
ועביט שלגמל וטפיטן שלסוס
רבי יוסי אומר
אף טפיטן שלסוס טמא משום מושב
מפני שעומדין עליו בקמפון
אבל אכף שלנאקה טמא
(ג) מה בין מרכב למושב
מרכב חלק מגעו ממשאו
ומושב לא חלק מגעו ממשאו
B תפית שלחמור שהוא יושב עליה טהורה
שנה בה את הנקיין
או שפרצן זה לתוך זה
טמאה

א3

(ה) החרם טמא מפני הזוטו

ב1

האכף שנקרע
הנוגע במה שבתוכו טמא
מפני שהתפר מחברו

ב2

A (ד) המטה והכר והכסת שלמת
הרי אלו טמאין מדרס
B כסא שלכלה ומשבר שלחיה
וכסא שלכובס שהוא כורס עליו את הכלים
אמר רבי יוסי
אין בהם משום מושב

ב3

הרשתות והמכמרות והמדף והפלצור ומצודות הסכרין טמאין
והאקון והרטוב והכלוב טהורין

ב1 A (ג) שלש ערבות הן ערבה משני לג ועד תשעה קבין שנשדקה טמאה מדרס שלמה טמאה טמא מת והבאה במדה טהורה מכלום B (ד) שלש תבות הן תבה שפתחה מצדה טמאה מדרס מלמעלן טמאה טמא מת והבאה במדה טהורה מכלום		א1 A (א) שלשה תריסין הם תריס הכפוף טמא מדרס ושמשחקין בו בקמפון טמא טמא מת ודיצת הערביין טהורה מכלום B (ב) שלש עגלות הן העשויה כקתדרא טמאה מדרס כמטה טמאה טמא מת ושלאבנים טהורה מכלום
ג2 (ו) שלש פנקסיות הן האפיפורין טמאה מדרס ושיש בה בית קבול שעוה טמאה טמא מת וחלקה טהורה מכלום	ב2 (ו) שלש בסיסיות הן שלפני המטה ושלפני הסופרים טמאה מדרס ושלדלפקי טמאה טמא מת ושלמגדל טהורה מכלום	א2 (ה) שלשה תרבוסין הן שלספרין טמא מדרס שאוכלין עליו טמא טמא מת ושלזיתים טהור מכלום
ב3 A (י) שלשה מפצים הן העשוי לשיבה טמא מדרס שלצבעין טמא טמא מת ושלגתות טהור מכלום B (יא) שלש חמתות ושלשה תרמלין הן המקבלים כשעור טמאין מדרס ושאינן מקבלין כשעור טמאים טמא מת ושלעור הדג טהור מכלום		א3 A (ח) שלש מטות הן העשויה לשכיבה טמאה מדרס שלזגגין טמאה טמא מת ושלסרגין טהורה מכלום B (ט) שלש משפלות הן שלזבל טמאה מדרס שלחבן טמאה טמא מת והפחלץ שלגמלים טהור מכלום
ג4 (יד) שלש מטפחות הן שלידים טמאה מדרס שלספרין טמאה טמא מת ושלחכרין ושלנבלי בני לוי טהורה מכלום	ב4 (יג) שלשה סדינין הן העשוי לשכיבה טמא מדרס לזילון טמא טמא מת ושלצורות טהור מכלום	א4 (יב) שלשה עורות הן העשוי לשטיח טמא מדרס לתכריך הכלים טמא טמא מת ושלרצועות ושלסנדלים טהור מכלום
ב5 A (יז) שלש קפות הן מהוהה שטליה על הבריה הולכין אחר הבריה קטנה על הגדולה הולכין אחר הגדולה היו שוות הולכין אחר הפנימית B רבי שמעון אומר כף מאזנים שטליה על שולי המחם מבפנים טמא מבחוץ טהור טליה על צדו בין מבפנים בין מבחוץ טהור		א5 A (טו) שלשה פרקלינין הן שלצדי חיה ועוף טמא מדרס שלחגבין טמא טמא מת ושלקיצין טהור מכלום B (טז) שלש סבכות הן שלילדה טמאה טמאת מדרס שלזקנה טמאה טמא מת שליוצאת לחוץ טהורה מכלום

א1

A (א) כל הכלים יש להם אחורים ותוך כגון הכרים והכסתות והשקין והמרצופין דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר כל שיש לו תוברות יש לו אחורים ותוך וכל שאין לו תוברות אין לו אחורים ותוך **B** השלחן והדלפקי יש להן אחורים ותוך דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר אין להם אחורים וכן טבלה שאין לה לזבז **C** (ב) המרדע יש לו אחורים ותוך משבעה לחרחור מארבעה לדרבן דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר אין להם לא הזכרו ארבעה ושבעה אלא לשירים

א2

(ו) כני כלים ואגניהם ואזניהם וידות הכלים המקבלים שנפלו עליהן משקין מנגבן והם טהורים ושאר כל הכלים שאינם יכולין לקבל רמונים שאין להם אחורים ותוך שנפלו משקין על מקצתו כלו טמא

א3

A (ז) כל הכלים יש להן אחורים ותוך ויש להם בית צביעה רבי טרפון אומר לערבה גדולה שלעץ רבי עקיבא אומר לכוסות רבי מאיר אומר לידים הטמאות והטהורות אמר רבי יוסי לא אמרו אלא לידים הטהורות בלבד **B** (ח) כיצד היו ידיו טהורות ואחורי הכוס טמאים אחזו בבית צביעתו אינו חושש שמא נטמאו ידיו באחורי הכוס

א4

(ט) כלי הקדש אין להם אחורים ותוך ואין להם בית צביעה ואין מטבילים כלים בתוך כלים לקדש

ב1

A (ג) מדות יין ושמן וזומא לסטרא ומסנת שלחרדל ומשמרת של יין יש להן אחורים ותוך דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר אין להם רבי שמעון אומר יש להם נטמאו מאחוריהן מה שבתוכן טהור וצריך להטביל **B** (ד) הרבע וחצי הרבע נטמא הרבע לא נטמא חצי הרבע נטמא חצי הרבע לא נטמא חצי הרבע אמרו לפני רבי עקיבא הואיל וחצי הרבע אחורים לרבע כלי שננטמא תוכו לא נטמאו אחוריו אמר להן שלכת קודמין היא או שמא הרבע אחורים לחצי הרבע כלי שננטמא אחוריו לא נטמא תוכו **C** (ה) נטמא הרבע הרבע ואחוריו טמאין חצי הרבע ואחוריו טהורין נטמא חצי הרבע חצי הרבע ואחוריו טמאין נטמא חצי הרבע חצי הרבע ואחוריו טהורין דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין חולקין את הגבין וכשהוא מטביל מטביל את כלו

ב2

כלי שננטמאו אחוריו במשקין אחוריו טמאים תוכו ואגנו ואזנו וידיו טהורין נטמא תוכו כלו טמא

ב3

A היה שותה בכוס שאחוריו טמאים אינו חושש שמא נטמא המשקה שבפיו באחורי הכוס וחזר וטמא את הכוס **B** קמקום שהוא מרתיח אינו חושש שמא יצאו משקין מתוכו ונגעו באחוריו וחזרו לתוכו

ב4

כל הכלים יורדין לידי טמאתן במחשבה ואינן עולים מידי טמאתן אלא בשנוי מעשה שהמעשה מבטל מיד המעשה ומיד מחשבה ומחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה

א1

(א) סנדל עמקי וכיס שלשנצות
רבי יהודה אומר אף כפיפה מצרית
רבן שמעון בן גמליאל אומר
אף סנדל לדיקי כיוצא בהן
הרי אלו מטמאין ומטהרין שלא באמן
אמר רבי יוסי והלא
כל הכלים מטמאין ומטהרין שלא באמן
אבל אלו אף על פי שהן מתרין
טמאין שההדיוט יכול להחזירם
לא אמרו אלא בכפיפה מצרית
שאף האמן אינו יכול להחזירה
א2
(ג) כף לוקטי קוצים טהורה
הזוז והברכיר טמאין
והשרוולים טמאין
והפרקלימין טהורין
וכל בית אצבעות טהורות
חוץ משלקיצין
מפני שהיא מקבלת את האוג
נקרעה
אם אינה מקבלת את רב האוג טהורה

א3

A (ה) אלו עורות טמאין מדרס
עור שחשב עליו לשטיח
עור סקרטיא עור קטבליא עור החמר
עור הכתן עור הכתף עור הרופא
עור העריסה עור הלב שלקטן
עור הכר עור הכסת מדרס
B עור הסרוק עור הסורק
רבי אליעזר אומר מדרס
וחכמים אומרים טמא מת

א4

(ז) כל מקום שאין חסרון מלאכה
מחשבה מטמאתן
וכל מקום שיש חסרון מלאכה
אין מחשבה מטמאתן אלא העצבה

ב1

A (ב) כיס שלשנצות שנטלו שנציו טמא
נפשט טהור
טלה עליו את המטלת מלמטן טמא
B כיס לתוך כיס שנטמא אחד מהן במשקה
לא נטמא חברו

ב2

(ד) סנדל שנפסקה אחת מאזניו ותקנה
טמא מדרס
נפסקה שניה ותקנה טהור מן המדרס
אבל טמא מגע מדרס
לא הספיק לתקן את הראשונה
עד שנפסקה שניה טהורה
נפסק עקבו נטל חטמו או שנחלק לשנים
טהור
סולים שנפסק מכל מקום טהור
מנעל שנפחת
אם אינו מקבל את רב הרגל טהור
מנעל שעל האמום
רבי אליעזר מטהר
וחכמים מטמאים

ב3

A (ו) עב כסות ותכריך כסות מדרס
B עב ארגמן ותכריך ארגמן
בית שמאי אומרים מדרס
ובית הלל אומרים טמא מת

ב4

(ח) עורות בעל הבית
מחשבה מטמאתן
ושלעבדן אין מחשבה מטמאתן
ושלגנב מחשבה מטמאתן
רבי שמעון אומר חלוף הדברים
שלגזלן מחשבה מטמאתן
ושלגנב אין מחשבה מטמאתן
מפני שלא נתיאשו הבעלים

ג1

A צרור המרגלית טמא
B צרור המעות
רבי אליעזר מטמא
וחכמים מטהרים

ג2

כל חמתות צרורות טהורות
חוץ משלערכיין
רבי מאיר אומר
צרור שעה טהורות צרור עולם טמאות
רבי יוסי אומר
כל חמתות צרורות טהורות

ג3

עור שעשאו חפוי לכלים טהור
למשקלות טמא
רבי יוסי מטהר משום אביו

ג4

(ט) עור שהוא טמא מדרס
וחשב עליו לרצועות ולסנדלין
כיון שנתן בו את האזמל טהור
דברי רבי יהודה
וחכמים אומרים
עד שימעטנו פחות מחמשה טפחים
רבי אלעזר בר צדוק אומר
אף העושה מטפחת מן העור טמאה
ומן הכסת טהורה

א1

(א) הבגד מטמא משום חמשה שמות השק משום ארבעה העור משום שלשה העץ משום שנים וכלי חרס משום אחד כלי חרס מטמא משום כלי קבול כל שאין לו תוך בכלי חרס אין לו אחורים מוסף עליו העץ שהוא מטמא משום מושב וכן טבלה שאין לה לזבזב בכלי עץ טמאה ובכלי חרס טהורה מוסף עליו העור שהוא מטמא משום אהלים מוסף עליו השק שהוא מטמא משום אריג מוסף עליו הבגד שהוא מטמא משום שלש על שלש

א2

A (ד) המקצע מכלם טפח על טפח טמא משולי הקפה טפח על טפח טמא מצדדי הקפה רבי שמעון מטהר וחכמים אומרים המקצע טפח על טפח בכל מקום טמא B (ה) בלויי נפה וכברה שהתקנין לשיבה רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרין עד שיקצע

א3

A (ו) הבגד שארג בו שלשה על שלשה ונטמא מדרס והשלים עליו את כל הבגד ואחר כך נטל חוט אחד מתחתלו טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס נטל חוט אחד מתחתלו ואחר כך השלים עליו את כל הבגד טמא מגע מדרס B (ח) וכן בגד שארג בו שלש על שלש ונטמא טמא מת והשלים עליו את כל הבגד ואחר כך נטל חוט אחד מתחתלו טהור מטמא מת אבל טמא מגע טמא מת נטל חוט אחד מתחתלו ואחר כך השלים עליו את כל הבגד טהור מפני שאמרו שלש על שלש שנתמעט טהור אבל שלשה על שלשה שנתמעט אף על פי שטהור מן המדרס טמא בכל הטמאות

א4

(יב) שלשה על שלשה שנקרע אם נתנו על כסא ובשרו נוגע בכסא טהור ואם לאו טמא

ב1

(ב) הבגד מטמא משום שלשה על שלשה למדרס ומשום שלש על שלש לטמאת מת השק ארבעה על ארבעה העור חמשה על חמשה מפץ ששה על ששה שוין למדרס ולטמא מת רבי מאיר אומר השק שריו ארבעה ותחתלו משיגמר

ב2

A כסא שלקטן שיש לו רגלים אף על פי שאין בו גבה טפח טמא B חלוק שלקטן רבי אליעזר אומר כל שהוא וחכמים אומרים עד שיהיה בו כשעור ונמדד כפול

ב3

A (ט) סדין שהוא טמא מדרס ועשאו וילון טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס אמר רבי יוסי וכי באיזה מדרס נגע זה אלא אם כן נגע בו הזב טמא במגע הזב B (י) שלשה על שלשה שנחלק טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס אמר רבי יוסי וכי באיזה מדרס נגע זה אלא אם כן נגע בו הזב טמא מגע הזב

ב4

שלש על שלש שנמחה ממנה חוט אחד או שנמצא בו קשר או שני חוטין מתאימין טהורה

ג1

(ג) העושה שנים מן הבגד ואחד מן השק שלשתן מן השק ואחד מן העור ארבעה מן העור ואחד מן המפץ טהור חמשה מן המפץ ואחד מן העור ארבעה מן העור ואחד מן השק שלשה מן השק ואחד מן הבגד טמא זה הכלל כל שחבר לו מן החמור ממנו טמא מן הקל ממנו טהור

ג2

A (ו) אלו נמדדין כפולין אמפליא ופמוליניא ומכנסים וכובע וכיס שלפנדא B ומטלית שטליה על השפה אם פשוטה נמדדת פשוטה ואם כפולה נמדדת כפולה

ג3

A (יא) שלשה על שלשה באשפות בריא וצורר מלח בבית או בריא או צורר מלח כמה מלח יהא צורר רבע רבי יהודה אומר בדקה וחכמים אומרים בגסה אלו ואלו מתכוונים להקל B רבי שמעון אומר שוים שלשה על שלשה באשפות לשלש על שלש בבית

ג4

שלש על שלש שהשליכה באשפות טהורה החזירה טמאה לעולם השלכתה מטהרתה והזרתה מטמאתה חוץ משלארגמן ושלזהורית טובה רבי אליעזר אומר אף מטלית חדשה כיוצא בהן רבי שמעון אומר כלן טהורין לא הזכרו אלא מפני השבת אבדה

א1

(א) שלש על שלש
שנתנה בכדור או שעשאה כדור בפני עצמה
טהורה
אבל שלשה על שלשה שנתנו בכדור טמא
עשאו כדור בפני עצמו טהור
מפני שהתפר ממעט

א2

(ד) מטפחות ספרים
בין מצירות בין שאינן מצירות טמאות
כדברי בית שמאי
בית הלל אומרים
מצירות טהורות ושאיןן מצירות טמאות
רבן גמליאל אומר אלו ואלו טהורות

א3

(ו) מטלית שטליה על הקפה
מטמאה אחד ופוסלת אחד
הפרישה מן הקפה
הקפה מטמא אחד ופוסלת אחד
והמטלית טהורה
טליה על הבגד מטמא שנים ופוסלת אחד
הפרישה מן הבגד
הבגד מטמא אחד ופוסל אחד
והמטלית מטמאה שנים ופוסלת אחד
וכן הטולה על השק או על העור
דברי רבי מאיר
רבי שמעון מטהר
רבי יוסי אומר על העור טהור על השק טמא
מפני שהוא אריג

א4

(ח) בגדי עניים
אף על פי שאין בהם שלש על שלש
הרי אלו טמאין מדרס

א5

A (ט) כסת הסבלין טמאה מדרס
B משמרת שליוין אין בה משום מושב
C סבכה שלוקנה טמאה משום מושב

ב1

(ב) פחות משלשה על שלשה
שהתקינו לפוק בו את המרחץ
לנער בו את הקדרה לקנח בו את הרחים
בין מוכן בין שאינו מוכן טמא
דברי רבי אליעזר
רבי יהושע אומר
בין מן המוכן בין שאינו מן המוכן טהור
רבי עקיבא אומר
מן המוכן טמא שאינו מן המוכן טהור

ב2

(ה) כפה שהוא טמא מדרס
ונתנו על הספר
טהור מן המדרס אבל טמא טמא מת

ב3

(ז) שלש על שלש שאמרו
חוץ מן המלל
דברי רבי שמעון
וחכמים אומרים
שלש על שלש מכונות

ב4

טלית שהתחיל בה לקרעה
כיון שנקרע רבה אינו חבור

ב5

חלוק שליוצאת החוץ העשוי כסבכה טהור

ג1

(ג) העושה אספלנית
בין בבגד בין בעור טהורה
רבי יוסי אומר על העור טהור
מלגמא
בבגד טהורה ובעור טמאה
רבן שמעון בן גמליאל אומר
אף בבגד טמאה
מפני שהיא ננערת

ג2

חמת שעשאה שטיח ושטיח שעשאו חמת
טהור
חמת שעשאה תרמל ותרמל שעשאו חמת
כר שעשאו סדין וסדין שעשאו כר
כסת שעשאה מטפחת ומטפחת שעשאה כסת טמא
זה הכלל

ג3

טליה על הבגד מרוח אחת אינו חבור
משתי רוחות זו כנגד זו חבור
עשאה כמין גאם
רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרין
אמר רבי יהודה
במה דברים אמורים
בטלית
אבל בחלוק
מלמעלן חבור ומלמטן אינו חבור

ג4

העבים והרכים
אין בהם משום שלש על שלש

ג5

A העושה בגד מן החרם טהור ומן הזוטו טמא
רבי אליעזר בן יעקב אומר
אף העושה בגד מן החרם וכפלו טמא
B (י) סבכה שהתחיל בה מפיה
טהורה עד שיגמר את קרקרתה
התחיל בה מקרקרתה
טהורה עד שיגמר את פיה
שביס שלה טמא בפני עצמו
החוטין שלה טמאין משום חבור
C סבכה שנקרעה
אם אינה מקבלת את רב השער טהורה

א1

(א) נימי הסדין והסודרין
והטרטין והפליון שלראש
שש אצבעות
של אפקרסין עשר

א2

(ב) שלש כסותות של צמר שש שלפשתן
שלשה סדינין
שחים עשרה מטפחות
שני סביריקין
חלוק אחד
טלית אחת
קלברקין אחת
חבור לטמאה ולהזיה
יתר מכאן חבור לטמאה ואינו חבור להזיה
רבי יוסי אומר אף לא לטמאה

א3

A (ד) חוט מאזנים
שלזהבים ושלשוקלי ארגמן טוב
שלש אצבעות
יד הקרדם מאחריו
שלש אצבעות
רבי יוסי אומר טפח טהור
B (ה) חוט מאזנים
שלחנונים שלבעלי בתים
טפח
יד הקרדם מלפניו
טפח
שירי יד הפרגול טפח
יד מקבת (שליד) שלמפתחי אבנים טפח

ב1

נימי סגוס והרדיד
והחלוק והטלית
שלש אצבעות

ב3

(ו) חוט מאזנים
של צמרים ושלשוקלי זכוכית
טפחים
יד המקור טפחים
יד המעצד שללגיונות טפחים
יד הקרנס שלזהבים טפחים
ושלחרשין שלשה טפחים

ג1

נימי כפה שלזקנה
והגמדין שלערביין
והקלקין והפנדא והמעפרת והפרגוד
נימיהן כל שהן

ג2

(ג) חוט המשקלת שנים עשר
שלחרשין שמונה עשר
שלבניין חמשים אמה
יתר מכאן אם רצה לקים טהור
שלסידין ושלצירין כל שהן

ג3

A (ז) שירי הרובן מלמעלן
ארבעה
יד הבריד ארבעה
יד הקרדם שלנכוש חמשה
יד בן הפטיש חמשה
ושלהפטיש ששה
יד הקרדם שלבקוע ושלעדיר ששה
ויד מקבת שלסתתין ששה
B (ח) שירי חרחור מלמטן
שבעה
יד מגרפה שלבעלי בתים
בית שמאי אומרים שבעה
בית הלל אומרים שמונה
שלסידין
בית שמאי אומרים תשעה
בית הלל אומרים עשרה
יתר מכאן אם רצה לקים טמא
ויד משמשי האור כל שהן

1

(א) כלי זכוכית
פשוטיהן טהורין
ומקבליהן טמאים
נשברו טהור
חזר ועשה מהן כלים
מקבלין טמאה מכאן ולהבא

ב2

A (ב) אספקלריא טהורה
ותמחוי שעשאו אספקלריא טמא
ואם מתחלה עשאו לשם אספקלריא טהור
B תרוד שהוא נותנו על השלחן
אם מקבל כל שהוא טמא
ואם לאו
רבי עקיבא מטמא
רבי יוחנן בן נורי מטהר

א2

A הטבלא והאסקטלא שלזכוכית
טהורין
אם יש להן לזבז טמאים
B שולי קערה ושולי אסקטלא שלזכוכית
שהתקין לתשמיש
טהורין
קרססן או שפן בשופין טמאין

ג2

A (ג) כוס שנפגם רבו טהור
נפגם בו שלש ברבו טהור
רבי שמעון אומר
אם מפזר הוא את רב המים טהור
נקב ועשאו
בין בבעץ בין בזפת טהור
רבי יוסי אומר
בבעץ טמא ובזפת טהור
B (ד) צלוחית קטנה שנטל פיה טמאה
וגדולה שנטל פיה טהורה
שלפליטון שנטל פיה טהורה
מפני שהיא סורחת את היד
לגינין גדולים שנטל פיהן טמאין
מפני שהוא מתקנן לכבשין

3

והאפרסם שלזכוכית טהורה
אמר רבי יוסי
אשריך כלים
שנכנסת בטמאה
ויצאת בטהרה

א1

A (א) שנים טמאים במת
אחד טמא טמאת שבעה
ואחד טמא טמאת ערב
B שלשה טמאין במת
שנים טמאין טמאת שבעה
ואחד טמא טמאת ערב
C ארבעה טמאין במת
שלשה טמאין טמאת שבעה
ואחד טמא טמאת ערב

א2

(ד) אדם וכלים מטמאין במת
חמר באדם מבכלים ובכלים מבאדם
שהכלים שלשה
והאדם שנים
חמר באדם שכל זמן שהוא באמצע הן ארבעה
ושאינו באמצע הן שלשה

א3

(ו) אדם אינו מטמא עד שתצא נפשו
ואפלו מגיד ואפלו גוסס
זוקק ליבום ופוסט מן היבום מאכיל בתרומה ופוסל בתרומה

א4

(ז) האברין אין להן שעור
אפלו פחות מכזית מן המת ופחות מכזית מן הנבלה
ופחות מכעדשה מן השרץ
מטמאין טמאתן

ב1

A כיצד שנים
אדם הנוגע במת טמא טמאת שבעה
ואדם הנוגע בו טמא טמאת ערב
B (ב) כיצד שלשה
כלים הנוגעים במת וכלים בכלים טמאין טמאת שבעה
השלישי בין אדם ובין כלים טמא טמאת ערב
C (ג) כיצד ארבעה
כלים הנוגעים במת ואדם בכלים וכלים באדם
טמאין טמאת שבעה
הרביעי בין אדם בין כלים טמא טמאת ערב
אמר רבי עקיבא יש לי חמישי
השפוד התחוב באהל
האהל והשפוד ואדם הנוגע בשפוד וכלים באדם
טמאין טמאת שבעה
החמישי בין אדם בין כלים טמא טמאת ערב
אמרו לו אין האהל מתחשב

ב2

(ה) אדם ובגדים מטמאים בזב
חמר באדם מבבגדים ובבגדים מבאדם
שהאדם הנוגע בזב מטמא בגדים
ואין בגדים הנוגעים בזב מטמאין בגדים
חמר בבגדים שהבגדים הנושאים את הזב מטמאין אדם
ואין אדם הנושא את הזב מטמא אדם

ב3

וכן בהמה וחיה אינן מטמאין עד שתצא נפשם
התזו ראשיהם אף על פי שמפרכסין טמאין
כגון זנב שללטאה שהיא מפרכסת

ב4

(ח) מאתים וארבעים ושמונה אברים באדם
שלשים בפיסת הרגל ששה בכל אצבע
עשרה בקרסל שנים בשוק
חמשה בארכבה אחד בירך שלשה בקטלית
אחת עשרה צלעות
שלשים בפיסת היד ששה בכל אצבע
שנים בקנה ושנים במרפק אחד בזרוע וארבעה בכתף
מאה ואחד מזה ומאה ואחד מזה
ושמונה עשרה חליות בשדרה
תשעה בראש
שמונה בצוואר
ששה במפתח שללב
וחמשה בנקביו
כל אחד ואחד מטמא במגע ובמשא ובאהל
אימתי בזמן שיש עליהן בשר כראוי
אבל אם אין עליהן בשר כראוי
מטמאין במגע ובמשא ואינן מטמאין באהל

א1

(א) אלו
מטמאין באהל
המת
וכזית מן המת
וכזית נצל
ומלוא תרוד רקב
השדרה
והגלגלת
אבר מן המת

ואבר מן החי שיש עליהן בשר כראוי
רבע עצמות מרב הבנין או מרב המנין
ורב בנינו ורב מנינו שלמת
אף על פי שאין בהן רבע טמאין
כמה הוא רב מנינו מאה ועשרים וחמשה
(ב) רביעית דם ורביעית דם תבוסה
ממת אחד
רבי עקיבא אומר משני מתים
דם קטן שיצא כלו
רבי עקיבא אומר כל שהוא
וחכמים אומרים רביעית
כזית רמה בין חיה בין מתה
רבי אליעזר מטמא כבשרו וחכמים מטהרים
אפר שרופים

רבי אליעזר אומר שעורו ברבע
וחכמים מטהרין
מלוא תרוד ועוד עפר קברות טמא
רבי שמעון מטהר
מלוא תרוד רקב שגבלו במים
אינו חבור לטמאה

א2

(ו) השדרה והגלגלת משני מתים
ורביעית דם משני מתים
ורבע עצמות משני מתים
ואבר מן המת משני מתים
ואבר מן החי משני אנשים
רבי עקיבא מטמא
וחכמים מטהרין

ב1

A (ג) אלו
מטמאין במגע ובמשא
ואינן מטמאין באהל
עצם כשעורה
וארץ העמים
ובית הפרס
אבר מן המת
ואבר מן החי שאין עליהן בשר כראוי
השדרה והגלגלת שחסרו
כמה הוא חסרון בשדרה
בית שמאי אומרים שתי חליות
ובית הלל אומרים אפלו חליה אחת
ובגלגלת
בית שמאי אומרים כמלוא מקדח
ובית הלל אומרים
כדי שינטל מן החי וימות
באיזה מקדח אמרו
בקטן שלרופאים דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים בגדול שללשכה
B (ד) הגולל והדופק
מטמאין במגע ובאהל ואינן מטמאין במשא
רבי אליעזר אומר מטמאין במשא
רבי יהושע אומר
אם יש תחתיהן עפר קברות מטמאין במשא
ואם לאו אינן מטמאין במשא
איזהו הדופק
את שהגולל נשען עליו
אבל דופק דופקין טהור

ב2

A (ז) עצם כשעורה שנחלק לשנים
רבי עקיבא מטמא
ורבי יוחנן בן נורי מטהר
אמר רבי יוחנן בן נורי
לא אמרו עצמות כשעורה אלא עצם כשעורה
B רבע עצמות שנדקדקו
ואין בכל אחד ואחד עצם כשעורה
רבי שמעון מטהר
וחכמים מטמאין

ג1

(ה) אלו
שאם חסרו טהורין
כזית מן המת
וכזית נצל
ומלוא תרוד רקב
ורביעית דם
ועצם כשעורה
ואבר מן החי שחסר עצמו

ג2

אבר מן החי שנחלק לשנים
טהור
רבי יוסי מטמא
ומודה שאם נטל חצאים
שהוא טהור

א1

(א) כל הטמאין באהל שנחלקו והכניסן לתוך הבית רבי דוסא בן הרכינס מטהר וחכמים מטמאים כיצד הנוגע בכשני חציי זיתים מן הנבלה או נושאן ובמת הנוגע בכחצי זית ומאהיל על כחצי זית או נוגע בכחצי זית וכחצי זית מאהיל עליו מאהיל על כשני חציי זיתים מאהיל על כחצי זית וכחצי זית מאהיל עליו רבי דוסא בן הרכינס מטהר וחכמים מטמאין אבל הנוגע בכחצי זית ודבר אחר מאהיל עליו ועל כחצי זית או מאהיל על כחצי זית ודבר אחר מאהיל עליו ועל כחצי זית טהור אמר רבי מאיר אף בזה רבי דוסא בן הרכינס מטהר וחכמים מטמאין הכל טמא חוץ מן המגע עם המשא והמשא עם האהל זה הכלל כל שהוא משם אחד טמא משני שמות טהור

א2

(ה) איזהו דם תבוסה המת שיצא ממנו שמינית בחייו ושמינית במותו דברי רבי עקיבא רבי ישמעאל אומר רביעית בחייו ורביעית במותו נטל מזה ומזה רביעית רבי אלעזר בר יהודה אומר זה וזה כמים

א3

(ו) כזית מן המת פתחו בטפח והמת פתחו בארבעה טפחים להציל הטמאה על הפתחים אבל להוציא הטמאה בפותח טפח גדול מכזית כמת רבי יוסי אומר השדרה והגלגלת כמת

ב1

(ב) מלא תרוד רקב שנתפזר בתוך הבית הבית טמא ורבי שמעון מטהר רביעית דם שנבלעה בתוך הבית הבית טהור נבלעה בכסות אם מתכבסת ויוצא ממנה רביעית דם טמאה ואם לאו טהורה שכל הבלוע שאינו יכול לצאת טהור (ג) נשפך באויר אם היה מקומו קטפרס והאהיל על מקצתו טהור היה אשברן או שקרש טמא נשפך על האסקפה והיא קטפרס בין מבפנים בין מבחוץ והבית מאהיל עליו טהור היה אשברן או שקרש טמא

ב2

איזהו דם תבוסה צלוב שדמו שותת ונמצא תחתיו רביעית דם טמא אבל המת שדמו מנטף ונמצא תחתיו רביעית דם טהור רבי יהודה אומר לא כי אלא השותת טהור והמנטף טמא

ב3

(ז) טפח על טפח על רום טפח מרבע מביא את הטמאה וחוץ בפני הטמאה כיצד ביב שהוא קמור תחת הבית יש בו פותח טפח ויש ביציאתו פותח טפח טמאה בתוכו הבית טהור טמאה בבית מה שבתוכו טהור שדרך הטמאה לצאת ואין דרכה להכנס יש בו פותח טפח ואין ביציאתו פותח טפח הטמאה בתוכו הבית טמא טמאה בבית מה שבתוכו טהור שדרך הטמאה לצאת ואין דרכה להכנס אין בו פותח טפח ואין ביציאתו פותח טפח טמאה בתוכו הבית טמא טמאה בבית מה שבתוכו טמא

ג1

כל שבמת טמא חוץ מן השנים והשער והצפרן ובשעת חבורן הכל טמא (ד) כיצד המת מבחוץ ושערו בפנים הבית טמא עצם שיש עליו כזית בשר הכניס מקצתו מבפנים והבית מאהיל עליו טמא שני עצמות ועליהן כשני חצאי זיתים בשר הכניס מקצתם מבפנים והבית מאהיל עליהם טמא היו תחובים בידי אדם טהור שאין חבורי אדם חבור

ג2

איזהו דם תבוסה צלוב שדמו שותת ונמצא תחתיו רביעית דם טמא אבל המת שדמו מנטף ונמצא תחתיו רביעית דם טהור רבי יהודה אומר לא כי אלא השותת טהור והמנטף טמא

ג3

אחד חר שחררוהו מים או שרצים או שאכלתו מלחת וכן מרבך שלאבנים וכן סואר שלקורות רבי יהודה אומר כל אהל שאינו עשוי בידי אדם אינו אהל ומודה בשקיפים ובסלעים

א1

(א) מגדל שהוא עומד באויר
טמאה בתוכו
כלים שבעביו טהורים
טמאה בעביו
כלים שבתוכו טהורים
רבי יוסי אומר
מחצה למחצה

א2

(ב) תבת המגדל
יש בה פותח תפה
ואין ביציאתה פותח טפח
טמאה בתוכה
הבית טמא
טמאה בבית
מה שבתוכה טהור
שדרך הטמאה לצאת
ואין דרכה להכנס
רבי יוסי מטהר
מפני שהוא יכול להוציאה לחצאים
או לשרפה במקומה

ב1

היה עומד בתוך הבית
טמאה בתוכו
הבית טמא
טמאה בבית
מה שבתוכו טהור
שדרך הטמאה לצאת
ואין דרכה להכנס

ב2

(ג) היה עומד בתוך הפתח
ונפתח לחוץ
טמאה בתוכו
הבית טהור
טמאה בבית
מה שבתוכו טמא
שדרך הטמאה לצאת
ואין דרכה להכנס

ג1

כלים שבינו לבין הארץ
שבינו לבין הכתל
שבינו לבין הקורות
אם יש שם פותח טפח טמאין
ואם לאו טהורין
טמאה שם הבית טמא

ג2

היתה מכני שלו משוכה לאחוריו
שלש אצבעות
טמאה שם כנגד הקורות
הבית טהור
במה דברים אמורים
בזמן שיש שם פותח טפח ואינה יוצאה
והמגדל בא במדה

א1

A (א) תנור שהוא עומד בתוך הבית
ועינו קמורה לחוץ
והאחילו עליו קוברי המת
בית שמאי אומרים הכל טמא
ובית הלל אומרים
התנור טמא והבית טהור
רבי עקיבא אומר
אף התנור טהור
B (ב) ארבה שבין הבית לעליה
וקדרה נתונה עליה ונקובה בכונס משקה
בית שמאי אומרים הכל טמא
ובית הלל אומרים
הקדרה טמאה ועליה טהורה
רבי עקיבא אומר
אף הקדרה טהורה
א2
A (ה) היו כלי גללים
כלי אבנים
כלי אדמה
הכל טהור
B היה כלי טהור לקדש ולחטאת
הכל טהור
שהכל נאמנין על החטאת
מפני שהכלים טהורין

ב1

(ג) היתה שלמה
בית הלל אומרים מצלת על הכל
בית שמאי אומרים אינה מצלת
אלא על האכלים ועל המשקים ועל כלי חרס
חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי

ב2

וכלי חרס טהורין
[ו]מצילין עם דפנות אהלים
(ו) כיצד
הבור והדות שבבית וכפישה נתונה עליו
טהור
אם היתה באר חלקה או כורת פחותה
וכפישה נתונה עליה טמא
אם היה נסר חלק או סרידה שאין לה גפים
טהור
שאינן הכלים מצילים עם דפנות אהלים
עד שיהא להן דפנות
וכמה תהא הדפן
טפח
היה לה חצי טפח מכאן וחצי טפח מכאן
אינה דפן עד שיהא לה טפח ממקום אחד

ג1

A (ד) לגין שהוא מלא משקין טהורין
הלגין טמא טמאת שבעה
והמשקין טהורין
ואם פנן בכלי אחר טמאין
B האשה שהיא לשה בערבה
האשה והערבה טמאים טמאת שבעה
והבצק טהור
ואם פנתו לכלי אחר טמא
חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי

ג2

A (ז) כשם שמצילין מבפנים
כך מצילין מבחוץ
כיצד
כפישה שהיא נתונה על היתדות מבחוץ
טמאה תחתיה
כלים שבכפישה טהורים
אם היה כתל חצר או כתל גנה אינו מציל
B קורה שהיתה נתונה מכתל לכתל
וקדרה תלויה בה
טמאה תחתיה
כלים שבקדרה
רבי עקיבא מטהר
וחכמים מטמאין

א1

(א) אדם וכלים
נעשין אהלין לטמא אבל לא לטהר
כיצד
ארבעה נושאין את הנדבך
טמאה תחתיו כלים שעל גביו טמאין
טמאה על גביו כלים שתחתיו טמאים
רבי אליעזר מטהר

א2

(ב) קוברי המת שהיו עוברים באכסדרה
והגיף אחד מהן את הדלת וסמכו במפתח
אם יכול הדלת
לעמוד בפני עצמו טהור
ואם לאו טמא

א3

(ג) כתל המשמש את הבית
ידון מחצה למחצה
כיצד
כתל שהוא לאויר והטמאה בתוכו
מחציו ולפנים הבית טמא
והעומד מלמעלן טהור
מחציו ולחוץ הבית טהור
והעומד מלמעלן טמא
מחצה למחצה הבית טמא
והעומד מלמעלן
רבי מאיר מטמא
וחכמים מטהרין
רבי יהודה אומר כל הכתל לבית

א4

(ו) בית המשמש את הכתל
ידון כקלפת השום
כיצד
כתל שבין שני כוכין או בין שתי מערות
טמאה בבתיים וכלים בכתל
ועליהם כקלפת השום
טהורין
טמאה בכתל וכלים בבתיים
ועליהם כקלפת השום
טהורין

ב1

נתון על ארבעה כלים
אפלו כלי גללים כלי אבנים כלי אדמה
טמאה תחתיו כלים שעל גביו טמאים
טמאה על גביו כלים שתחתיו טמאים

ב2

וכן חבית שלגורגרות או קפה שלתבן
שהן נתונות בחלון
אם יכולין הגורגרות והתבן
לעמוד בפני עצמן טהורין
ואם לאו טמאין

ב3

A (ד) כתל שבין שני בתיים
והטמאה בתוכו
בית הקרוב לטמאה טמא
והקרוב לטהרה טהור
מחצה למחצה שניהם טמאין
טמאה באחד מהן וכלים בכתל
מחציו וכלפי טמאה טמאין
מחציו וכלפי טהרה טהורין
מחצה למחצה הרי הן טמאין
B מעזיבה שבין הבית לעליה
טמאה בתוכה
מחציה ולמטן הבית טמא ועליה טהורה
מחציה ולמעלן העליה טמאה והבית טהור
מחצה למחצה שניהן טמאין
טמאה באחד מהן וכלים במעזיבה
מחציה וכלפי טמאה טמאין
מחציה וכלפי טהרה טהורין
מחצה למחצה הרי הן טמאין
רבי יהודה אומר כל המעזיבה לעליה

ב4

A טמאה תחת העמוד
טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת
B (ז) כלים שתחת הפרח
טהורים
רבי יוחנן בן נורי מטמא
C הטמאה והכלים שתחת הפרח
אם יש שם פותח טפח טמאין
ואם לאו טהורין

ג1

נתון על ארבעה אבנים
או על דבר שיש בו רוח חיים
טמאה תחתיו כלים שעל גביו טהורין
טמאה על גביו כלים שתחתיו טהורין

ג2

בית שחצצו בקנקנים
וטח בטיט
אם יכול הטיט
לעמוד בפני עצמו טהור
ואם לאו טמא

ג3

(ה) טמאה בין הקורות
ותחתיה כקלפת השום
אם יש שם פותח טפח הכל טמא
אם אין שם פותח טפח
רואין את הטמאה כאלו היא אטם
היתה נראית בתוך הבית
בין כך ובין כך הבית טמא

ג4

שני פרדסקים
זה בצד זה או זה על גב זה
נפתח אחד מהן
הוא והבית טמא וחברו טהור
ורואין את הפרדסקין כאלו הוא אטם
ידון מחצה למחצה
להביא את הטמאה לבית

א1

A (א) הטמאה בכתל

ומקומה טפח על טפח על רום טפח
כל העליות שעל גבה אפלו הן עשר טמאות

B היתה עליה אחת על גבי שני בתים

היא טמאה וכל העליות שעל גבה טהורות

C כתל שנית טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת

א2

(ב) כל שפועי אהליון כאהליון

אהל שהוא שופע ויורד וכלה עד כאצבע

טמאה באהל כלים שתחת השפוע טמאים

טמאה תחת השפוע כלים שבאהל טמאין

טמאה מתוכו

הנוגע בו מתוכו טמא טמאת שבעה ומאחוריו טמא טמאת ערב

טמאה מאחוריו

הנוגע בו מאחוריו טמא טמאת שבעה מתוכו טמא טמאת ערב

כחצי זית מתוכו וכחצי זית מאחוריו

הנוגע בו בין מתוכו בין מאחוריו טמא טמאת ערב

מקצתו מרדד על הארץ טמאה תחתיו או על גביו

טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת

א3

A (ג) המת בבית ובו פתחין הרבה כלן טמאין

B נפתח אחד מהן הוא טמא וכלן טהורין

ב1

A נפש אטומה

הנוגע בה מן הצדדין

טהור מפני שטמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת

B אם היה מקום הטמאה טפח על טפח על רום טפח

הנוגע בה מכל מקום טמא מפני שהיא כקבר סתום

C סמך לה סכות טמאות רבי יהודה מטהר

ב2

אהל שהוא נטוי בעליה

מקצתו מרדד על הארבה שבין הבית לעליה

רבי יוסי אומר מציל

רבי שמעון אומר אינו מציל עד שיהא נטוי כנטית האהל

ב3

A חשב להוציאו באחד מהן

או בחלון שהוא ארבעה על ארבעה טפחים

הציל על כל הפתחים

בית שמאי אומרים

יחשב עד שלא ימות המת בית הלל אומרים אף משמת

B היה סתום ונמלך לפתחו

בית שמאי אומרים כשיפתח ארבעה טפחים

ובית הלל אומרים

כשיתחיל ומודים בפותח בתחלה שיפתח ארבעה טפחים

ב4

A (ו) האשה שהיא מקשה לילד

מחתכין את הולד במעיה ומוציאין אותו אברים אברים

מפני שחייה קודמין לחייו

B יצא רבו

אין נוגעין בו שאין דוחין נפש מפני נפש

א4

A (ד) האשה שהיא מקשה לילד והוציאוה מבית לבית

הראשון טמא בספק והשני בודאי

אמר רבי יהודה אימתי בזמן שהיא נטלת בגדים

אבל אם היתה מהלכת הראשון טהור

שמשנפתח הקבר אין פנאי להלך

אין לנפלים פתיחת הקבר עד שיעגילו ראש כפיקה

B (ה) יצא הראשון מת והשני חי טהור

הראשון חי והשני מת טמא

רבי מאיר אומר בשפיר אחד טמא בשני שפירים טהור

1

(א) יש מביאין את הטמאה וחוצצין מביאין את הטמאה ולא חוצצין חוצצים ולא מביאים לא מביאין ולא חוצצין

א2

אלו מביאים וחוצצים
השדה והתבה והמגדל
כורת הקש כורת הקנים
ובור ספינה אלכסנדריה שיש להן שולים
והן מחזיקים ארבעים סאה בלח
שהם כורים ביבש
ויריעה וסקרטיא וקטבליא
וסדין ומפץ ומחצלת
שהן עשויין אהלים
ועדר בהמה טמאה וטהורה
ומכונות חיה ועוף
והעוף ששכן והעושה מקום לבנה בשבלים
הארוס והקסוס וירקות חמור ודלעת יונית
ואכלים טהורים
רבי יוחנן בן נורי
לא היה מודה באכלים טהורין
חוץ מן העגול שלדבלה
(ב) הזיזין והגזריות והשובכות
והשקיפים והסלעים והגהרים והשננים
והסככות והפרעות
שהן יכולים לקבל מעזיבה רכה
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים מעזיבה בינונית
אלו הן הסככות
אילן שהוא מסך על הארץ
והפרעות היוצאות מן הגדר

ב2

A (ג) אלו מביאין ולא חוצצין
השדה והתבה והמגדל
כורת הקש כורת הקנים
ובור ספינה אלכסנדריה שאין להם שולים
ואינן מחזיקים ארבעים סאה בלח
שהם כורים ביבש
ויריעה וסקרטיא וקטבליא
וסדין ומפץ ומחצלת
שאינן עשויין אהלים
ובהמה וחיה שמתו
ואכלים טמאים
מוסף עליהם הרחים שלאדם
B (ד) אלו חוצצים ולא מביאין
מסכת פרוסה וחבילי המטה והמשפלות
והסריגות שבחלונות

ג2

(ה) אלו לא מביאין ולא חוצצין
הזרעים והירקות המחברים לקרקע
חוץ מן הירקות שמנו
וכפת הברד והשלשג והכפור והגליד והמלח
והדולג ממקום למקום
והקופץ ממקום למקום
והעוף הפורח
וטלית המנפפת
וספינה שהיא שטה על פני המים
קשר את הספינה
בדבר שהוא יכול להעמידה
כבש את האבן על גבי הטלית
מביאה את הטמאה
רבי יוסי אומר
הבית שבספינה אינו מביא את הטמאה

3

(ו) שתי חביות ובהן כשני חציי זיתים
מקפות צמיד פתיל ומנחות בתוך הבית
הן טהורות והבית טמא
נפתחה אחת מהן היא והבית טמאים וחברתה טהורה
וכן שני חדירים שהן פתוחין לבית

א1

A (א) כורת שהיא בתוך הפתח ופיה לחוץ
כזית מן המת נתון תחתיה או על גבה מבחוץ
כל שהוא כנגד הזית תחתיה וגבה טמא
וכל שאינו כנגד הזית תוכה והבית טהור
בבית אין טמא אלא הבית בתוכה הכל טמא
(ב) היתה גבוהה מן הארץ טפח
טמאה תחתיה או בבית או על גבה הכל טמא
(ג) במה דברים אמורים בזמן שהיא כלי מחלחלת
B היתה פחותה ופקוקה בקש או אפוצה
איזו היא אפוצה כל שאין לה טפח ממקום אחר
כזית מן המת נתון תחתיה כנגדו עד התהום טמא
על גבה כנגדו עד הרקיע טמא
בבית אין טמא אלא הבית בתוכה אין טמא אלא תוכה
(ד) היתה גבוהה מן הארץ טפח טמאה תחתיה או בבית
תחתיה והבית טמא תוכה וגבה טהור
בתוכה אין טמא אלא תוכה על גבה כנגדו עד הרקיע טמא
(ה) במה דברים אמורים בזמן שפיה לחוץ

א2

(ט) היתה ממלאה את כל הבית ואין בינה לבין הקורות פותח טפח
טמאה בתוכה הבית טמא טמאה בבית מה שבתוכה טהור
שדרך טמאה לצאת ואין דרכה להכנס
בין עומדת בין מטה על צדה בין אחת בין שתיים

א3

A (יא) היתה מטה על צדה באויר
וכזית מן המת נתון תחתיה או על גבה
כל שהוא כנגד הזית תחתיה וגבה טמא
וכל שאינו כנגד הזית תוכה טהור בתוכה הכל טמא
(יב) היתה גבוהה מן הארץ טפח
טמאה תחתיה או על גבה הכל טמא אלא תוכה בתוכה הכל טמא
במה דברים אמורים בזמן שהיא כלי
B היתה פחותה ופקוקה בקש
או מחזקת ארבעים סאה כדברי חכמים
כזית מן המת נתון תחתיה כנגדו עד התהום טמא
על גבה כנגדו עד הרקיע טמא
בתוכה אין טמא אלא תוכה
היתה גבוהה מן הארץ טפח
טמאה תחתיה תחתיה טמא בתוכה תוכה טמא
על גבה כנגדו עד הרקיע טמא

א4

(טו) ארון שהיא רחבה מלמעטן וצרה מלמעלן והמת בתוכה
הנוגע בה מלמעטן טהור ומלמעלן טמא
רחבה מלמעלן וצרה מלמעטן
הנוגע בה מכל מקום טמא
היתה שוה הנוגע בה מכל מקום טמא
דברי רבי אליעזר
רבי יהושע אומר
מטפח ולמעטן טהור מטפח ולמעלן טמא
העשויה כמין קמטרא הנוגע בה מכל מקום טמא
כמין גלסקום הנוגע בה מכל מקום טהור חוץ ממקום פתיחתה

ב1

A היה פיה לפני
וכזית מן המת נתון תחתיה או על גבה מבחוץ
כל שהוא כנגד הזית תחתיה וגבה (ותוכה) טמא
וכל שאינו כנגד הזית תוכה והבית טהור
בתוכה או בבית הכל טמא
(ו) היתה גבוהה מן הארץ טפח
טמאה תחתיה או בבית או בתוכה או על גבה הכל טמא
(ז) במה דברים אמורים בזמן שהיא כלי מחלחלת
B היתה פחותה ופקוקה בקש או אפוצה
איזו היא אפוצה שאין לה טפח ממקום אחר
כזית מן המת נתון תחתיה כנגדו עד התהום טמא
על גבה כנגדו עד הרקיע טמא
בתוכה או בבית תוכה והבית טמאים
(ח) היתה גבוהה מן הארץ טפח טמאה תחתיה או בבית או בתוכה
הכל טמא אלא גבה
על גבה כנגדו עד הרקיע טמא

ב2

(י) היתה עומדת בתוך הפתח ואין בינה לבין המשקוף פותח טפח
טמאה בתוכה הבית טהור טמאה בבית מה שבתוכה טמא
שדרך הטמאה לצאת ואין דרכה להכנס

ב3

A (יג) היתה יושבת על שוליה והיא כלי
טמאה תחתיה בתוכה או על גבה
טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת
היתה גבוהה מן הארץ טפח או מכסה או כפויה על פיה
טמאה תחתיה בתוכה או על גבה הכל טמא
(יד) במה דברים אמורים בזמן שהיא כלי
B היתה פחותה ופקוקה בקש או מחזקת ארבעים סאה כדברי חכמים
טמאה תחתיה בתוכה או על גבה טמאה
בוקעת ועולה בוקעת ויורדת
רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים
אין טמאה עולה לה אף לא יורדת ממנה
היתה גבוהה מן הארץ טפח
טמאה תחתיה תחתיה טמא
בתוכה או על גבה כנגדו עד הרקיע טמא

ב4

(טז) חבית שהיא יושבת על שוליה באויר
וכזית מן המת נתון תחתיה או בתוכה כנגד קרקתה
טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת והחבית טמאה
תחת דפנה מבחוץ
טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת והחבית טהורה
בתוכה ותחת דפנה
אם יש בדפנות פותח טפח הכל טמא וכנגד פיה טהור
ואם לאו טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת
במה דברים אמורים בטהורה
אבל אם היתה טמאה או גבוהה מן הארץ טפח
או מכסה או כפויה על פיה
טמאה תחתיה בתוכה או על גבה הכל טמא

א1

(א) ארבה שהיא בתוך הבית ויש בה פותח טפח
טמאה בבית כנגד ארבה טהור
טמאה כנגד ארבה הבית טהור
הטמאה בין בבית ובין כנגד ארבה
נתן את רגלו מלמעלה ערב את הטמאה
מקצת טמאה בבית ומקצתה כנגד ארבה
הבית טמא וכנגד הטמאה טמא

ב1

(ב) אין בארבה פותח טפח
טמאה בבית כנגד ארבה טהור
טמאה כנגד ארבה הבית טהור
הטמאה בבית נתן את רגלו מלמעלה טהור
הטמאה כנגד ארבה נתן את רגלו מלמעלה
רבי מאיר מטמא
וחכמים אומרים
אם טמאה קדמה את רגלו טמא
אם רגלו קדמה את הטמאה טהור
רבי שמעון אומר
שתי רגלים זו על גב זו שקדמו את הטמאה
משך הראשון את רגלו ונמצאת רגלו שלשני שם טהור
מפני שקדמה רגלו שלראשון את הטמאה
(ג) מקצת טמאה בבית ומקצתה כנגד ארבה
הבית טמא וכנגד הטמאה טמא
דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר הבית טמא כנגד הטמאה טהור
רבי יוסי אומר אם יש בטמאה כדי שתחלק ותטמא את הבית
ותטמא כנגד הטמאה טמא
ואם לאו הבית טמא כנגד הטמאה טהור

א2

(ד) ארבות זו על גב זו ויש בהן פותח טפח
טמאה בבית כנגד ארבות טהור
טמאה כנגד ארבות הבית טהור
הטמאה בין בבית בין כנגד ארבות
נתן דבר שהוא מקבל טמאה בין מלמעלה בין מלמטה הכל טמא
ודבר שאינו מקבל טמאה ממנו ולמטה טמא ממנו ולמעלה טהור

ב2

(ה) אין ארבות פותח טפח
טמאה בבית כנגד ארבות טהור
טמאה כנגד ארבות הבית טהור
הטמאה בבית
נתן בין דבר שהוא מקבל טמאה בין דבר שאינו מקבל טמאה
בין מלמעלה בין מלמטה אין טמא אלא התחתון
הטמאה כנגד ארבות
נתן דבר שהוא מקבל טמאה בין מלמעלה בין מלמטה הכל טמא
ודבר שאינו מקבל טמאה בין מלמעלה בין מלמטה
אין טמא אלא תחתון

א3

(ו) ארבה שהיא בתוך הבית וקדרה נתונה תחתיה
שאם תעלה אין שפתותיה נוגעות בארבה
טמאה תחתיה בתוכה או על גבה
טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת
היתה גבוהה מן הארץ טפח טמאה תחתיה או בבית
תחתיה והבית טמא
תוכה וגבה טהור
בתוכה או על גבה הכל טמא

ב3

(ז) היתה נתונה בצד האסקפה
שאם תעלה היא נוגעת במשקוף פותח טפח
טמאה תחתיה בתוכה או על גבה
טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת
היתה גבוהה מן הארץ טפח טמאה תחתיה או בבית
תחתיה והבית טמא
תוכה וגבה טהור
בתוכה או על גבה הכל טמא
שאם תעלה אינה נוגעת במשקוף פותח טפח או מדבקת במשקוף
טמאה תחתיה אין טמא אלא תחתיה

א1

A (א) הבית שנסדק
טמאה בחוץ כלים שבפנים טהורין
טמאה בפנים כלים שבחוץ
בית שמאי אומרים עד שיהא בסדק ארבעה טפחים
בית הלל אומרים כל שהוא
רבי יוסי אומר משום בית הלל פותח טפח
B (ב) אכסדרה שנסדקה
טמאה בצד זה כלים שבצד השני טהורים

ב1

A נתן את רגלו או קנה מלמעלה ערב את הטמאה
נתן את הקנה בארץ אינו מביא את הטמאה
עד שיהיה גבוה מן הארץ פותח טפח
B (ג) סגוס עבה וכפת עבה אינן מביאין את הטמאה
עד שיהיו גבוהים מן הארץ פותח טפח
קפולים זו על גבי זו אינן מביאות את הטמאה
עד שתהא העליונה גבוהה מן הארץ פותח טפח

2

היה אדם נתון שם
בית שמאי אומרים אינו מביא את הטמאה
ובית הלל אומרים אדם חלול הוא והצד העליון מביא את הטמאה

א3

(ד) היה משקיף בעד החלון
והאחיל על קוברי המת
בית שמאי אומרים אינו מביא את הטמאה
ובית הלל אומרים מביא את הטמאה
ומודים שאם היה לבוש בכליו
או שהיו שנים זה על גבי זה
שהם מביאין את הטמאה

ב3

(ה) היה מטל על האסקפה
והאחילו עליו קוברי המת
בית שמאי אומרים אינו מביא את הטמאה
ובית הלל אומרים מביא את הטמאה

ג3

(ו) הטמאה בבית
והאחילו עליו טהורין
בית שמאי מטהרין
ובית הלל מטמאין

4

(ז) כלב שאכל בשר המת ומת הכלב ומטל על האסקפה
רבי מאיר אומר
אם יש בצוארו פותח טפח מביא את הטמאה ואם לאו אינו מביא את הטמאה
רבי יוסי אומר
רואין את הטמאה מכנגד המשקוף ולפנים הבית טמא מכנגד המשקוף ולחוץ הבית טהור
רבי אלעזר אומר
פיו לפנים הבית טהור פיו לחוץ הבית טמא שהטמאה יוצאת דרך שוליו
רבי יהודה בן בתירה אומר בין כך ובין כך הבית טמא
כמה תשהה במעיו שלשה ימים מעת לעת
בעופות ובדגים כדי שתפל לאור ותשרף דברי רבי שמעון
רבי יהודה בן בתירה אומר בעופות ובדגים מעת לעת

א5

(ח) החדות שבבית ומנורה בתוכו והפרח שלה יוצא
וכפישה נתונה עליו
שאם תנטל המנורה וכפישה עומדת על פי החדות
בית שמאי אומרים החדות טהור ומנורה טמאה
בית הלל אומרים אף המנורה טהורה
ומודים שאם תנטל המנורה וכפישה נופלת הכל טמא

ב5

(ט) כלים שבין שפתי כפישה לבין שפתי החדות
אפלו עד התהום טהורים
טמאה שם הבית טמא
טמאה בבית כלים שבכתלי החדות
אם יש במקומן טפח על טפח על רום טפח טהורים
ואם לאו טמאים
אם היו כתלי החדות רחבים משלביית בין כך ובין כך טהורים

א1

(א) נסר שהוא נתון על פי תנור חדש ועודף מכל צדדיו בפותח טפח טמאה תחתיו כלים שעל גביו טהורים טמאה על גביו כלים שתחתיו טהורים ובישן טמא רבי יוחנן בן נורי מטהר נתון על פי שני תנורים טמאה ביניהם הם טמאים רבי יוחנן בן נורי מטהר

א2

A הבטח אינו מביא את הטמאה היה בו זיז רבי אליעזר אומר אינו מביא את הטמאה רבי יהושע אומר רואים את הבטח כאלו אינו והזיז העליון מביא את הטמאה **B** (ד) סנדל שלעריסה שפחתו בתוך הבית אם יש בו פותח טפח הכל טמא ואם לאו מוין בו כדרך שמוין במת

א3

(ח) כזית מן המת מדבק לאסקפה רבי אליעזר מטמא את הבית רבי יהושע מטהר

ב1

(ב) סרידה שהיא נתונה על פי התנור מקף צמיד פתיל טמאה תחתיה או על גבה הכל טמא כנגד אוירו שלתנור טהור טמאה כנגד אוירו שלתנור כנגדו עד הרקיע טמא

ב2

A (ה) קורות הבית והעליה שאין עליהן מעזיבה והן מכונות טמאה תחת אחת מהן תחתיה טמא בין התחתונה לעליונה ביניהן טמא על גבי העליונה כנגדו עד הרקיע טמא **B** היו העליונות כבין התחתונות טמאה תחת אחת מהן תחת כלם טמא על גביהן כנגדו עד הרקיע טמא

ב3

A היה נתון תחת האסקפה ידון מחצה למחצה **B** מדבק למשקוף הבית טמא רבי יוסי מטהר

ג1

(ג) נסר שהוא נתון על פי תנור ישן יוצא מזה ומזה טפח אבל לא מן הצדדים טמאה בצד זה כלים שבצד השני טהורים רבי יוסי מטמא

ג2

A (ו) קורה שהיא נתונה מכתל לכתל וטמאה תחתיה אם יש בה פותח טפח מביאה את הטמאה תחת כלה ואם לאו טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת כמה יהא בהקפה ויהא בה פותח טפח בזמן שהיא עגלה הקפה שלשה טפחים בזמן שהיא מרבעת ארבעה שהמרבע יתר על העגל רביע **B** (ז) עמוד שהוא מטל לאויר אם יש בהקפו עשרים וארבעה טפחים מביא את הטמאה תחת דפנו ואם לאו טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת

ג3

היה נתון בתוך הבית הנוגע במשקוף טמא הנוגע באסקפה רבי אליעזר מטמא רבי יהושע אומר מטפח ולמטן טהור מטפח ולמעלן טמא

א1

A (א) העושה מאור בתחלה שעורו מלא מקדח גדול שללשכה
שירי המאור רום אצבעים על רחב הגדל
אלו הן שירי המאור
חלון שסתמה ולא הספיק לגמרה
B חרורו מים או שרצים או שאכלתו מלחת שעורו מלא אגרוף
חשב עליו לתשמיש שעורו בפותח טפח
למאור שעורו מלא מקדח
C הסריגות והרפפות מצטרפות כמלא מקדח
כדברי בית שמאי
בית הלל אומרים
עד שיהא במקום אחד מלא מקדח להביא
הטמאה ולהוציא הטמאה
רבי שמעון אומר
להביא הטמאה אבל להוציא את הטמאה בפותח טפח

א2

(ה) אלו ממעטין את הטפח
פחות מכזית בשר ממעט על ידי רבע עצמות
ופחות מעצם כשעורה ממעט על ידי כזית בשר
פחות מכזית מן המת
פחות מכזית מן הנבלה
פחות מכעדשה מן השרץ
פחות מכביצה אכלים
התבואה שבחלון
וככי שיש בה ממש
ונבלת העוף שלא חשב עליה
ונבלת עוף הטמא שחשב עליה ולא הכשירה
או הכשירה ולא חשב עליה

ב1

A (ב) חלון שהיא לאויר שעורה מלא מקדח
בנה בית חוצה לה שעורה בפותח טפח
נתן את התקרה באמצע החלון
התחתון בפותח טפח והעליון מלא מקדח
B (ג) החר שבדלת שעורו מלא אגרוף דברי רבי עקיבא
רבי טרפון אומר בפותח טפח
שיר בה החרש מלמטן או מלמעלן
הגיפה ולא מרקה או שפתחתו הרוח שעורו מלא אגרוף
C (ד) העושה מקום לקנה ולאספתי ולנר שעורו כל שהוא
כדברי בית שמאי
בית הלל אומרים בפותח טפח
לזון את עיניו ולדבר עם חברו ולתשמיש בפותח טפח

ב2

(ו) אלו שאינן ממעטים
אין העצם ממעט על ידי עצמות
ולא בשר על ידי בשר
ולא כזית מן המת
ולא כזית מן הנבלה
ולא כעדשה מן השרץ
ולא כביצה אכלים
ולא תבואה שבחלונות
ולא ככי שאין בה ממש
ולא נבלת העוף הטהור שחשב עליה
ולא נבלת עוף הטמא שחשב עליה והכשירה
ולא השתי והערב המנגעים
ולא לבנה מבית הפרס
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים הלבנה ממעט מפני שעפרה טהור
זה הכלל הטהור ממעט והטמא אינו ממעט

א1

(א) הזיז מביא את הטמאה כל שהוא
הגזרה והגבלית בפותח טפח
איזהו הזיז שפניו למטה והגזרה שפניה למעלה

ובמה אמרו הזיז מביא את הטמאה כל שהוא
בזיז שהוא גבוה מן הפתח שלשה נדבכין שהם שנים עשר טפח
יתר מכאן מביא את הטמאה בפותח טפח

א2

(ב) זיז שעל גבי הפתח
מביא את הטמאה בפותח טפח
שעל גבי החלון רום אצבעים
שעל גבי מלא מקדח כל שהוא
רבי יוסי אומר מלואו

א3

(ד) זיז שהוא סובב את כל הבית
ואוכל בפתח שלש אצבעות
טמאה בבית כלים שתחתיו טמאים
טמאה תחתיו
רבי אליעזר מטמא את הבית
ורבי יהושע מטהר
וכן בחצר שהיא מקפת אכסדרה

ב1

העטרות והפתוחים מביאין את הטמאה בפותח טפח

ב2

(ג) קנה שעל גבי הפתח
אפלו גבוה מאה אמה מביא את הטמאה כל שהוא
דברי רבי יהושע
רבי יוחנן בן נורי אומר אל יחמר זה מן הזיז

ב3

(ה) שני זיזין זה על גבי זה
ויש בהן פותח טפח וביניהן פותח טפח
טמאה תחתיהן תחתיהן טמא
ביניהם ביניהן טמא
על גביהן כנגדו עד לרקיע טמא
היה העליון עודף על התחתון פותח טפח
טמאה תחתיהן או ביניהן תחתיהן וביניהן טמא
על גביהן כנגדו עד לרקיע טמא
היה העליון עודף על התחתון פחות מטפח
טמאה תחתיהן תחתיהן וביניהן טמא
ביניהן או תחת המותר
רבי אליעזר אומר תחתיהן וביניהן טמא
רבי יהושע אומר ביניהן ותחת המותר טמא ותחתיהן טהור
(ו) יש בהן פותח טפח ואין ביניהן פותח טפח
טמאה תחתיהן תחתיהן טמא
ביניהן או על גביהן כנגדו עד הרקיע טמא
(ז) אין בהן פותח טפח
בין שיש ביניהן פותח טפח בין שאין ביניהן פותח טפח
טמאה תחתיהן ביניהן או על גביהן
טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת
וכן שתי יריעות שהן גבוהות מן הארץ פותח טפח

א1

A (א) סגוס עבה וכפת עבה
אינן מביאין את הטמאה
עד שיהו גבוהין מן הארץ פותח טפח
קפולין זו על גבי זו
אינן מביאות את הטמאה
עד שתהא העליונה
גבוהה מן הארץ פותח טפח
B טבליות שלעץ זו על גבי זו
אינן מביאות את הטמאה
עד שתהא העליונה
גבוהה מן הארץ פותח טפח
ואם היו שלשיש
טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת

א2

(ד) בית שחצצו בנסרים או ביריעות
מן הצדדים או מן הקורות
טמאה בבית כלים שבחוץ טהורים
טמאה בחצץ כלים שבבית טמאין
כלים שבחצץ אם יש שם פותח טפח טמאים
ואם לאו טהורים
(ה) חצצו מארצו
טמאה בחצץ
כלים שבבית טמאים
טמאה בבית
כלים שבחצץ
אם יש במקומן טפח על טפח על רום טפח
טהורים
ואם לאו טמאין
שארצו שלבית כמוהו עד התהום

א3

A (ח) חצר הקבר
העומד בתוכה טהור
עד שיהא בה ארבע אמות
כדברי בית שמאי
בית הלל אומרים ארבעה טפחים
B קורה שעשאה גולל לקבר
בין עומדת בין מטה על צדה
אין טמא אלא כנגד הפתח
עשה ראשה גולל לקבר
אין טמא אלא עד ארבעה טפחים
ובזמן שהוא עתיד לגוד
רבי יהודה אומר כלה חבור

ב1

(ב) טבליות שלעץ
שהן נוגעות זו בזו בקרנותיה
והן גבוהות מן הארץ פותח טפח
טמאה תחת אחת מהן
הנוגע בשניה טמא טמאת שבעה
כלים שתחת הראשונה טמאים
ושתחת השניה טהורין

ב2

(ו) בית שהוא מלא תבן
ואין בינו לבין הקורות פותח טפח
טמאה בפנים
כלים שכנגד יציאה טמאים
טמאה בחוץ
כלים שבפנים
אם יש במקומם טפח על טפח על רום טפח
טהורים
ואם לאו טמאין
אם יש בין התבן לקורות פותח טפח
בין כך ובין כך טמאים

ב3

A (ט) חבית שהיא מלאה משקים טהורים
ומקפת צמיד פתיל
ועשאה גולל לקבר
הנוגע בה טמא טמאת שבעה
והחבית והמשקין טהורין
B בהמה שעשאה גולל לקבר
הנוגע בה טמא טמאת שבעה
רבי מאיר אומר
כל שיש בו רוח חיים
אינו מטמא משום גולל

ג1

A השלחן אינו מביא את הטמאה
עד שיהא בו רבוע בפותח טפח
B (ג) חביות שהן יושבות על שוליהן
או מטות על צדיהן באויר
והן נוגעות זו בזו בפותח טפח
טמאה תחת אחת מהן
טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת
במה דברים אמורים
בטהורות
אבל אם היו טמאות
או גבוהות מן הארץ פותח טפח
טמאה תחת אחת מהן תחת כלם טמא

ג2

(ז) בית שמלאו עפר או צרורות ובטלו
וכן כרי שלתבואה
או גל שלצרורות
אפלו כגלו שלעכך
ואפלו טמאה בצד הכלים
טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת

ג3

A (י) הנוגע במת והנוגע בכלים
המאהיל על המת והנוגע בכלים
טמאין
מאהיל על המת ומאהיל על הכלים
הנוגע במת ומאהיל על הכלים
טהורים
אם יש בידו פותח טפח טמאין
B שני בתים ובהן כשני חצאי זיתים
פשט את שתי ידיו להן
אם יש בידיו פותח טפח
מביא את הטמאה
ואם לאו אינו מביא את הטמאה

א1

(א) כל המטלטלין מביאין את הטמאה
בעבי המרדע
אמר רבי טרפון
אקפח את בני שזו הלכה מקפחת
ששמע השומע וטעה
שהאכר עובר והמרדע על כתפו
והאהיל צדו אחד על הקבר
וטמאוהו משום כלים המאהילים על המת
אמר רבי עקיבא
אני אתקן שיהו דברי חכמים קימין
שיהו כל המטלטלין מביאין את הטמאה
על אדם הנושאן בעבי המרדע
ועל עצמן בכל שהן
ועל שאר אדם וכלים בפותח טפח
(ב) כיצד
כוש שהוא תחוב בכתל
כחצי זית מתחתיו וכחצי זית מעל גביו
אף על פי שאינן מכונין טמא
נמצא מביא את הטמאה לעצמו בכל שהוא
הקדר שהוא עובר והסל על כתפו
והאהיל צדו אחד על הקבר
הכלים שבצד השני טהורין
אם יש בסל פותח טפח טמאין
א2
(ד) הבודק בודק אמה על אמה
ומניח אמה
עד שהוא מגיע לסלע או לבתולה

א3

שדה שנהרגו בה הרוגים
מלקט עצם והכל טהור

ב1

התלוליות הקרובות
בין לעיר בין לדרך
אחד חדשות ואחד ישנות
טמאות
הרחוקות
חדשות טהורות וישנות טמאות
איזו היא קרובה חמשים אמה
וישנה ששים שנה
דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר
קרובה שאין קרובה ממנה
וישנה שאין אדם זוכרה

ב2

A המוציא את העפר ממקום טמאה
אוכל בדמעו
B המפקח בגל
אינו אוכל בדמעו

ב3

המפנה קברו מתוך שדהו
מלקט עצם והכל טהור

ג1

(ג) המוצא מת בתחלה משכב כדרכו
נוטלו ואת תבוסתו
מצא שנים נוטלן ואת תבוסתן
מצא שלשה
אם יש בין זה לזה מארבע אמות
ועד שמונה כמלא מטה וקובריה
הרי זו שכונת קברות
בודק ממנו ולהלן עשרים אמה
מצא אחד בסוף עשרים אמה
בודק ממנו ולהלן עשרים אמה
שרגלים לדבר
שאלו מתחלה מצאו נוטלו ואת תבוסתו

ג2

(ה) היה בודק
הגיע לנחל או לשלולית או לדרך הרבים
מפסיק

ג3

בור שמטילים לתוכו נפלים או הרוגים
מלקט עצם והכל טהור
רבי שמעון אומר
אם התקינו לקבר מתחלה יש לו תבוסה

א1

(א) החורש את הקבר
הרי זה עושה בית הפרס
עד כמה הוא עושה
מלא מענה מאה אמה בית ארבעת סאים
רבי יוסי אומר
בית חמש
במורד ובמעלה
נותן רבע כרשינים על ברך המחרשה
עד מקום שיצמחו שלשה כרשינים
זה בצד זה
עד שם הוא עושה בית הפרס
רבי יוסי אומר
במורד ולא במעלה
(ב) היה חורש והטית בסלע או בגדר
או שנער את המחרשה
עד שם הוא עושה בית הפרס
א2
(ד) שדה בית הפרס על גבי טהורה
שטפו גשמים מבית פרס לטהורה
אפילו אדמה והלבינה או לבנה והאדימוה
אין עושין אותה בית הפרס

ב1

רבי אליעזר אומר
בית פרס עושה בית פרס
רבי יהושע אומר
פעמים עושה פעמים אינו עושה
כיצד
חרש חצי מענה וחזר וחרש חציה
וכן הצדדין
הרי זה עושה בית פרס
חרש מלא מענה חזר וחרש ממנה ולחוץ
אינו עושה בית פרס

ב2

(ה) שדה שאבד קבר בתוכה
ובנה בה בית ועליה על גביו
אם היה פתחה שלעליה
מכון כנגד פתחו שלבית
העליה טהורה
ואם לאו העליה טמאה

ג1

(ג) החורש מלטימא
מצבירת העצמות
משדה שאבד הקבר בתוכה
או שנמצא בה קבר
החורש את שאינו שלו וכן נכרי שחרש
אינו עושה אותה בית פרס
שאיין בית פרס לכותיים

ג2

עפר בית הפרס ועפר חוצה לארץ
שבא בירק
מצטרפין כחותם המרצופין
דברי רבי אליעזר
וחכמים אומרים
עד שיהיה במקום אחד כחותם המרצופין
אמר רבי יהודה
מעשה שהיו אגרות באות ממדינת הים
לבני כהנים גדולים
והיו בהם כסאה וכסאתים חותמות
ולא חשו להם חכמים משום טמאה

א1

(א) כיצד בוצרים בית הפרס
מזים על האדם ועל הכלים
ושונים ובוצרים
ומוציאים חוץ לבית הפרס
ואחרים מקבלים מהם ומוליכים לגת
אם נגעו אלו באלו טמאים
כדברי בית הלל
בית שמאי אומרים
אוחז את המגל בסיב או בוצר בצור
ונותן לתוך הכפישה ומוליך לגת
אמר רבי יוסי
במה דברים אמורים
בכרם הנעשה בית הפרס
אבל הנוטע בית הפרס ימכר לשוק

א2

הרוצף בית הפרס באבנים
שאינו יכול להסיטן
טהור
רבי שמעון אומר
אף העוזק בית הפרס טהור

א3

מדורות הגוים טמאים
כמה ישהא בתוכן ויהא צריך בדיקה
ארבעים יום אף על פי שאין עמו אשה
ואם היה עבד או אשה
משמרים אותו אינו צריך בדיקה
(ח) את מה הם בודקים
את הביבים העמקים ואת המים הסרוחים
בית שמאי אומרים
אף האשפות ועפר התיחוח
ובית הלל אומרים
כל מקום שהחזיר והחלדה יכולים להלך בו
אינו צריך בדיקה

ב1

A (ב) שלשה בית פרסות הן
החורש את הקבר
נטעת כל נטע ואינה נזרעת כל זרע
חוץ מזרע הנקצר
ואם עקרו צובר את גרנו לתוכו
וכוברו בשתי כבורות דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
התבואה בשתי כבורות
והקטניות בשלש כבורות
ושורף את הקש והעצה
ומטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל
B (ג) שדה שאבד קבר בתוכה
נזרעת כל זרע ואינה נטעת כל נטע
ואין מקימין בה אילנות
חוץ מאילן סרק שאינו עושה פרות
ומטמא במגע ובמשא ובאהל
C (ד) שדה בוכין לא נטעת ולא נזרעת
ועפרה טהור ועושין ממנה תנורים לקדש
ומודים בית שמאי ובית הלל
שבודקים לעושה פסח ואין בודקין לתרומה
ולנזיר בית שמאי אומרים בודקין
ובית הלל אומרים אין בודקין
כיצד הוא בודק
מביא את העפר שהוא יכול להסיטו
ונותן לתוך כברה שנקביה דקים וממחה
אם נמצא שם עצם כשעורה טמא

ב2

A (ו) המהלך בבית הפרס
על אבנים שאינו יכול להסיטן
על האדם ועל הבהמה שכןן יפה טהור
על אבנים שהוא יכול להסיטן
על האדם ועל הבהמה שכןן רע טמא
B המהלך בארץ העמים בהרים ובסלעים טמא
ביום ובשונות טהור
ואי זה היא השונות
כל מקום שהים עולה בזעפו

ב3

(ט) האצטוניות
אין בהן משום מדור גוים
רבן שמעון בן גמליאל אומר
עיר גוים שחרבה
אין בה משום מדור גוים
מזרח קסרין ומערב קסרין קברות
ומזרח עכו היה ספק וטהרה חכמים
רבי ובית דינו נמנו על קיני וטהרה

ג1

(ה) כיצד מטהרין בית הפרס
נוטלים ממנו שלשה טפחים
או נותן על גביו שלשה טפחים
אם נטל מחציו אחד שלשה טפחים
ונתן על גבי חציו אחר שלשה טפחים
טהור
רבי שמעון אומר
אפלו נטל ממנו טפח ומחצה
ונתן עליו טפח ומחצה ממקום אחר
טהור

ג2

(ז) הקונה שדה בסוריא
סמוכה לארץ ישראל
אם יכול להכנס לה בטהרה טהורה
וחיבת במעשרות ובשביעית
ואם אינו יכול להכנס לה בטהרה טמאה
וחיבת במעשרות ובשביעית

ג3

(י) עשרה מקומות
אין בהן משום מדור גוים
אהלי הערביים והסכות והצריפין
והברגנין והאלקטיות ובית שער
ואוירה שלחצר והמרחץ
ומקום החצים ומקום הלגיונות

א1

(א) מראות נגעים שנים שהן ארבעה
בהרת עזה כשלג שניה לה כסיד ההיכל
והשאת כקרום ביצה שניה לה כצמר לבן
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים השאת כצמר לבן שניה לה כקרום ביצה
(ב) הפתוך שבשלג כיין המזוג בשלג
הפתוך שבסיד כדם המזוג בחלב
דברי רבי ישמעאל
רבי עקיבא אומר אדמדם שבזה ושבזה כיין המזוג במים
אלא שלשלג עזה ושלסיד דהה ממנה

א2

(ד) רבי חנניה סגן הכהנים אומר
מראות נגעים ששה עשר
רבי דוסא בן הרכינס אומר
מראות נגעים שלשים וששה
עקיבא בן מהללאל אומר
שבעים ושנים

ב1

(ג) ארבעה מראות האלו מצטרפין זה עם זה
לפטור ולהחליט ולהסגיר
להסגיר את העומד בסוף שבוע ראשון
לפטור את העומד בסוף שבוע שני
להחליט את שנולד לו מחיה או שער לבן
בתחלה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור
להחליט את שנולד לו פשיון
בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור
להחליט את ההופך כלו לבן מתוך הפטור
לפטור את ההופך כלו לבן מתוך החלט או מתוך הסגר
אלו מראות נגעים שכל נגעים תלוים בהן

ב2

רבי חנניה סגן הכהנים אומר
אין רואים את הנגעים בתחלה לאחר השבת
ששבוע שלו חל להיות בשבת
ולא בשני ששבוע שני שלו חל להיות בשבת
ולא בשלישי לבתים ששבוע שלישי שלו חל להיות בשבת
רבי עקיבא אומר
לעולם רואים חל להיות בתוך שבת מעבירין לאחר השבת
ויש בדבר להקל ולהחמיר
(ה) כיצד להקל
היה בו שער לבן והלך לו שער לבן
היו לבנות והשחירו אחת לבנה ואחת שחורה והשחירו שתיהן
ארכות והקצירו אחת ארכה ואחת קצרה והקצירו שתיהן
נסמך השחין לשתיהן או לאחת מהן
הקיף השחין לשתיהן או לאחת מהן
או חלקן השחין ומחית השחין והמכוה ומחית המכוה והבהק
היתה בו מחיה והלכה לה המחיה
היתה מרבעת ונעשת עגלה או ארכה
מבצרת ונעשית מן הצד
מכנסת ונתפזרה ובא השחין ונכנס בתוכה
הקיפה חלקה או מעטה
השחין או מחית השחין והמכוה ומחית המכוה והבהק
היה בו פסיון והלך לו פסיון או שהלכה לה האום
או שנתמעטה ואין בזה ובזה כגריס
השחין ומחית השחין והמכוה ומחית המכוה והבהק
חולקין בין האום לפסיון
הרי אלו להקל
(ו) כיצד להחמיר
לא היה בו שער לבן ונולד לו שער לבן
היו שחורות והלבינו אחת שחורה ואחת לבנה והלבינו שתיהן
קצרות והאריכו אחת קצרה ואחת ארכה והאריכו שתיהן
נסמך השחין לשתיהן או לאחת מהן
הקיף השחין את שתיהן או את אחת מהן
או חלקן
השחין ומחית השחין והמכוה ומחית המכוה והבהק והלכו להם
לא היתה בו מחיה ונולדה לו מחיה
היתה עגלה או ארכה ונעשית מרבעת
מן הצד ונעשית מבצרת
מפזרת ונתכנסה ובא השחין ונכנס בתוכה
הקיפה חלקה או מעטה השחין או מחית השחין
והמכוה ומחית המכוה והבהק והלכו להן
לא היה בו פסיון ונולד בו פסיון
השחין ומחית השחין והמכוה ומחית המכוה והבהק
חולקין בין האום לפסיון והלכו להן
הרי אלו להחמיר

א1

(א) בהרת עזה נראית בגרמני כהה
והכהה בכוש עזה

ב1

רבי ישמעאל אומר
בני ישראל אני כפרתן
הרי הן כאשכרוע
לא שחורים ולא לבנים אלא בינוניים

ג1

רבי עקיבא אומר
יש לצירים סממנין שהן צריין צורות
שחורות לבנות ובינוניות
מביא סם בינוני ומקיפו מבחוץ
ותראה בבינוני

2

רבי יהודה אומר
מראות נגעים להקל אבל לא להחמיר
יראה הגרמני בבשרו להקל והכוש בבינוני להקל
וחכמים אומרים זה וזה בבינוני

א3

(ב) אין רואים את הנגעים
בשחרית ובין הערבים
ולא בתוך הבית ולא ביום המענן
לפי שהכה נראית עזה
ולא בצהרים
לפי שעזה נראית כהה
אימתי רואין
בשלש בארבע ובחמש
ובשבע ובשמונה ובתשע
דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר
בארבע בחמש בשמונה ובתשע

ב3

(ג) כהן הסומא באחת מעיניו
או שכהה מאור עיניו
לא יראה את הנגעים
שנאמר לכל מראה עיני הכהן

ג3

בית האפל
אין פותחין בו חלונות
לראות את נגעו

4

(ד) כיצד ראית הנגע
האיש נראה כעודר וכמוסק זיתים
האשה כעורכת וכמניקה את בנה כאורגת בעומדין לשחי ליד הימינית
רבי יהודה אומר אף כטווה בפשתן לשמאלית
כשם שנראה לנגעו כך הוא נראה לתגלתו

ב5

כל הנדרים אדם מתיר
חוץ מנדרי עצמו
רבי יהודה אומר
אף לא נדרי אשתו שבינה לבין אחרים

ג5

כל הבכורות אדם רואה
חוץ מבכורות עצמו

א5

(ה) כל הנגעים אדם רואה
חוץ מנגעי עצמו
רבי מאיר אומר
אף לא נגעי קרוביו

א1

A (א) הכל מטמאין בנגעים
חוץ מן הגוים וגר תושב
B הכל כשרים לראות את הנגעים
אלא שהטמאה והטהרה בידי כהן
אומרים לו אמר טמא והוא אומר טמא
אמר טהור והוא אומר טהור

א2

A (ג) עור הבשר מטמא
בשני שבועות ובשלשה סימנין
בשער לבן ובמחיה ובפסיון
בשער לבן ובמחיה
בתחלה ובסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני
לאחר הפטור
ובפסיון
בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני
לאחר הפטור
ומטמא בשני שבועות
שהן שלשה עשר יום
B (ד) השחין והמכוה מטמאין
בשבוע אחד ובשני סימנין
בשער לבן ובפסיון
בשער לבן
בתחלה בסוף שבוע
לאחר הפטור
ובפסיון
בסוף שבוע
לאחר הפטור
ומטמאין בשבוע אחד
שהוא שבעת ימים

ב1

A אין רואים שני נגעים כאחד
בין באיש אחד ובין בשני אנשים
אלא רואה את האחד
ומסגירו ומחליטו ופוטרו וחוזר לשני
B אין מסגירין את המסגר
ולא מחליטין את המחלט
אין מסגירין את המחלט
ולא מחליטין את המסגר
אבל בתחלה בסוף שבוע
המסגר מסגר והמחליט מחליט
מסגר ופטר מחליט ופטר

ב2

A (ה) הנתקין מטמאין
בשני שבועות בשני סימנין
בשער צהב דק ובפסיון
בשער צהב דק
בתחלה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני
לאחר הפטור
ובפסיון
בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני
לאחר הפטור
ומטמאין בשני שבועות
שהן שלשה עשר יום
B (ו) הקרחת והגבחת מטמאות
בשני שבועות ובשני סימנין
במחיה ובפסיון
במחיה
בתחלה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני
לאחר הפטור
ובפסיון
בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני
לאחר הפטור
ומטמאות בשני שבועות
שהן שלשה עשר יום

ג1

A (ב) חתן שנראה בו נגע
נותנין לו שבעת ימי המשתה
לו ולביתו ולכסותו
B וכן ברגל
נותנין לו כל ימות הרגל

ג2

A (ז) הבגדים מטמאים
בשני שבועות ובשלשה סימנים
בירקרק ובאדמדם ובפסיון
בירקרק ובאדמדם
בתחלה בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני
לאחר הפטור
ובפסיון
בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני
לאחר הפטור
ומטמאין בשני שבועות
שהן שלשה עשר יום
B (ח) הכתים מטמאין
בשלשה שבועות ובשלשה סימנין
בירקרק ובאדמדם ובפסיון
בירקרק ובאדמדם
בתחלה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני
בסוף שבוע שלישי
לאחר הפטור
ובפסיון
בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני
בסוף שבוע שלישי
לאחר הפטור
ומטמאין בשלשה שבועות
שהן תשעה עשר יום
אין בנגעים פחות משבוע אחד
ולא יותר על שלשה שבועות

א1

(א) יש בשער לבן מה שאין בפשיון ויש בפשיון מה שאין בשער לבן ששער לבן מטמא בתחלה ומטמא בכל מראה לבן ואין בו סימן טהרה יש בפשיון שהפשיון מטמא בכל שהוא ומטמא בכל הנגעים חוץ לנגע מה שאין כן בשער לבן

א2

A (ד) שתי שערות עקרון משחיר וראשן מלבין טהור עקרון מלבין וראשן משחיר טמא כמה יהא בלבנונית רבי מאיר אומר כל שהוא רבי שמעון אומר כדי לקרוץ בזוג היתה אחת מלמטה ונחלקה מלמעלה והיא נראית כשתיים טהור B בהרת ובה שער לבן או שער שחור טמא אין חוששין שמא מעט מקום שער שחור את הבהרת מפני שאין בו ממש

א3

A (ז) בהרת ובה מחיה ופשיון הלכה המחיה טמאה מפני הפסיון הלך הפסיון טמאה מפני המחיה וכן בשער לבן ובפשיון B הלכה וחזרה בסוף שבוע הרי היא כמות שהיתה לאחר הפטור תראה כתחלה C היתה עזה ונעשית כהה כהה ונעשית עזה הרי היא כמו שהיתה ובלבד שלא תתמעט מארבעה מראות D כנסה ופשטה פשטה וכנסה רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרין

ב1

(ב) יש במחיה מה שאין בפשיון ויש בפשיון מה שאין במחיה שהמחיה מטמא בתחלה ומטמא בכל מראה ואין בה סימן טהרה יש בפשיון שהפשיון מטמא בכל שהוא ומטמא בכל הנגעים חוץ לנגע מה שאין כן במחיה

ב2

A (ה) בהרת כגריס וחוט יוצא ממנה אם יש בו רחב שתי שערות זוקקה לשער לבן ולפשיון אבל לא למחיה B שתי בהרות וחוט יוצא מזו לזו אם יש בו רחב שתי שערות מצרפן ואם לאו אינו מצרפן

ב3

A (ח) בהרת כגריס ופשטה כחצי גריס והלך מן האום כחצי גריס רבי עקיבא אומר תראה כתחלה וחכמים מטהרין B (ט) בהרת כגריס ופשטה כחצי גריס ועוד והלך מן האום כחצי גריס רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרין C בהרת כגריס ופשטה כגריס ועוד והלכה לה האום רבי עקיבא מטמא וחכמים אומרים תראה כתחלה D (י) בהרת כגריס ופשטה כגריס נולדה לפסיון מחיה או שער לבן והלכה לה האום רבי עקיבא מטמא וחכמים אומרים תראה כתחלה

ג1

(ג) יש בשער לבן מה שאין במחיה ויש במחיה מה שאין בשער לבן ששער לבן מטמא בשחין ובמכוה במכנס ובמפזר במבצר ושלא במבצר יש במחיה שהמחיה מטמא בקרחת ובגבחת הפוכה ושלא הפוכה ומעכבת את ההופך כלו לבן ומטמא בכל מראה מה שאין כן בשער לבן

ג2

A (ו) בהרת כגריס ובה מחיה כעדרה ושער לבן בתוך המחיה הלכה המחיה טמאה מפני שער לבן הלך שער לבן טמא מפני המחיה רבי שמעון מטהר מפני שלא הפכתו הבהרת B בהרת היא ומחיתה כגריס ושער לבן בתוך הבהרת הלכה המחיה טמאה מפני שער לבן הלך שער לבן טמא מפני המחיה רבי שמעון מטהר מפני שלא הפכתו הבהרת כגריס ומודה שאם יש במקום שער לבן כגריס שהוא טמא

ג3

A בהרת כחצי גריס ואין בה כלום נולדה בהרת כחצי גריס ובה שער אחת הרי זו להסגיר B בהרת כחצי גריס ובה שער אחת נולדה בהרת כחצי גריס ובה שער אחת הרי זו להסגיר C בהרת כחצי גריס ובה שתי שערות נולדה בהרת כחצי גריס ובה שער אחת הרי זו להסגיר D (יא) בהרת כחצי גריס ואין בה כלום נולדה בהרת כחצי גריס ובה שתי שערות הרי זו להחליט מפני שאמרו אם בהרת קדמה לשער לבן טמא ואם שער לבן קדם לבהרת טהור ואם ספק טמא ורבי יהושע קהה

1

(א) כל ספק נגעים טהור חוץ מזה ועוד אחר

ואיזה זה

מי שהיתה בו בהרת כגריס והסגירה בסוף שבוע והרי היא כסלע

ספק שהיא היא ספק שאחרת באה תחתיה טמא

א2

A (ב) החליטו בשער לבן הלך שער לבן וחזר שער לבן

וכן במחיה ובפשיון

בתחלה ובסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור

הרי היא כמו שהיתה

B החליטו במחיה והלכה המחיה וחזרה המחיה

וכן בשער לבן ובפשיון

בתחלה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור

הרי היא כמו שהיתה

C החליטו בפשיון הלך הפשיון וחזר הפשיון

וכן בשער לבן

בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור

הרי היא כמות שהיתה

ב2

A (ג) שער פקדה עקביא בן מהללאל מטמא וחכמים מטהרין

B איזה הוא שער פקדה

מי שהיתה בו בהרת ובה שער לבן הלכה הבהרת

והניחה לשער לבן במקומו וחזרה

עקביא בן מהללאל מטמא וחכמים מטהרין

C אמר רבי עקיבא

מודה אני בזה שהוא טהור

איזה הוא שער פקדה

מי שהיתה בו בהרת כגריס ובה שתי שערות

והלך הימנה כחצי גריס

והניחו לשער לבן במקום הבהרת וחזר

אמרו לו כשם שבטלו את דברי עקביא אף דברך אינן מקימין

3

(ד) כל ספק נגעים בתחלה טהור עד שלא נזקק לטמאה משנזקק לטמאה ספקו טמא

כיצד

שנים שבאו אצל כהן בזה בהרת כגריס ובזה כסלע

בסוף שבוע בזה כסלע ובזה כסלע ואין ידוע באיזה מהן פשה

בין באיש אחד בין בשני אנשים טהור

רבי עקיבא אומר באיש אחד טמא ובשני אנשים טהור

(ה) משנזקק לטמאה ספקו טמא

כיצד

שנים שבאו אצל כהן בזה בהרת כגריס ובזה כסלע

בסוף שבוע בזה כסלע ועוד ובזה כסלע ועוד שניהן טמאין

אף על פי שחזרו להיות כסלע וכסלע

שניהן טמאין עד שיחזרו להיות כגריס

זה הוא שאמרו משנזקק לטמאה ספקו טמא

א1

(א) גופה שלבהרת כגריס הקלקי מרבע

א2

A (ב) בהרת כגריס ובה מחיה כעדשה

רבתה הבהרת טמאה

נתמעטה טהורה

רבתה המחיה טמאה

נתמעטה טהורה

B (ג) בהרת כגריס ובה מחיה פחותה מכעדשה

רבתה הבהרת טמאה

נתמעטה טהורה

רבתה המחיה טמאה

נתמעטה רבי מאיר מטמא

וחכמים מטהרים שאין הנגע פושה לתוכה

C (ד) בהרת יתרה מכגריס ובה מחיה יתרה מכעדשה

רבו או שנתמעטו טמאין

ובלבד שלא יתמעטו מכשעור

א3

(ז) עשרים וארבע ראשי אברין באדם שאינן מטמאין משום מחיה

ראשי אצבעות ידים ורגלים

וראשי אזניים

וראש החטם

וראש הגויה

וראשי הדדים שבאשה

רבי יהודה אומר אף שלאיש

רבי אליעזר אומר

אף היבלות והדלדולין אינן מטמאין משום מחיה

ב1

מקום הגריס תשע עדשות

מקום עדשה ארבע שערות

נמצאו שלשים ושש שערות

ב2

A (ה) בהרת כגריס ומחיה כעדשה מקיפתה וחוץ למחיה בהרת הפנימית להסגיר והחיצונה להחליט

אמר רבי יוסי אין המחיה סימן טמאה לחיצונה שהבהרת לתוכה

נתמעטה והלכה לה

רבן גמליאל אומר

אם מבפנים היא כלה סימן פשיון לפנימית והחיצונה טהורה

ואם מבחוץ החיצונה טהורה והפנימית להסגיר

רבי עקיבא אומר בין כך ובין כך טהורה

(ו) אמר רבי שמעון אימתי בזמן שהיא כעדשה מובאת

B היתה יתרה מכעדשה

המותר סימן פשיון לפנימית והחיצונה טמאה

C היה בהק פחות מכעדשה

סימן פשיון לפנימית ואין פשיון לחיצונה

ב3

(ח) אלו מקומות באדם שאינן מטמאין בבהרת

תוך העין תוך האוזן תוך החטם תוך הפה

הקמטין והקמטין שבצואר

תחת הדד ובית השחי כף הרגל והצפרן

הראש והזקן

השחין והמכוה והקדח המורדין

אינן מטמאין בנגעים ואינן מצטרפים בנגעים

ואין הנגע פושה לתוכן ואינן מטמאין משום מחיה

ואינן מעכבין את ההופך כלו לבן

חזר הראש והזקן ונקרחו

השחין והמכוה והקדח ונעשו צרבת

הרי אלו מטמאין בנגעים ואינן מצטרפין בנגעים

ואין הנגע פושה לתוכן ואינן מטמאין משום מחיה

אבל מעכבין את ההופך כלו לבן

הראש והזקן עד שלא העלו שער והדלדולין שבראש ושבזקן

נדונים כעור הבשר

א1

(א) אלו בהרות טהורות
שהיו בו קדם למתן תורה
בגוי ונתגיר בקטן ונולד
בקמט ונגלה
בראש ובזקן
בשחין ובמכוה ובקדח המורדין
חזר הראש והזקן ונקרחו השחין והמכוה והקדח ונעשו צרבת
טהורים
הראש והזקן עד שלא העלו שער
העלו שער ונקרחו
השחין והמכוה והקדח עד שלא נעשו צרבת
נעשו צרבת וחיו
רבי אליעזר בן יעקב מטמא שתחלתן וסופן טמא
וחכמים מטהרים

א2

(ג) בהרת ואין בה כלום
בתחלה בסוף שבוע ראשון יסגיר
בסוף שבוע שני לאחר הפטור יפטר
עודהו מסגירו ופוטרו ונולדו לו סימני טמאה
יחליט

א3

(ד) התולש סימני טמאה והכווה את המחיה עובר בלא תעשה
ולטהרה
עד שלא בא אצל הכהן טהור
לאחר החלטו טמא
אמר רבי עקיבא
שאלתי את רבן גמליאל ואת רבי יהושע הולכין לגדוד
בתוך הסגרו מה הוא
אמרו לי לא שמענו אבל שמענו
עד שלא בא אצל הכהן טהור
לאחר החלטו טמא
התחלתי מביא להם ראיות
אחד עומד בפני הכהן ואחד בתוך הסגרו
טהור עד שיטמאנו הכהן
מאימתי היא טהרתו
רבי אליעזר אומר
לכשיוולד לו נגע אחר ויטהר ממנו
וחכמים אומרים
עד שתפרח בכלו או עד שתתמעט בהרתו מכגריס

ב1

(ב) נשתנו מראיהן בין להקל בין להחמיר
כיצד להקל
היתה כשלג ונעשית כסיד ההיכל כצמר לבן וכקרום ביצה
נעשית מספחת שאת או מספחת עזה
כיצד להחמיר
היתה כקרום ביצה ונעשית כצמר לבן כסיד ההיכל וכשלג
רבי אלעזר בן עזריה מטהר
רבי אלעזר חסמא אומר
להקל טהור להחמיר תראה כתחלה
רבי עקיבא אומר
בין להקל בין להחמיר תראה כתחלה

ב2

בהרת ובה סימני טמאה
יחליט
עודהו מחליטו והלכו להן סימני טמאה
בתחלה בסוף שבוע ראשון יסגיר
בסוף שבוע שני לאחר הפטור יפטר

ב3

(ה) מי שהיתה בו בהרת ונקצצה טהורה
קצצה מתכוון
רבי אליעזר אומר
לכשיוולד לו נגע אחר ויטהר ממנו
וחכמים אומרים
עד שתפרח בכלו
היתה בראש הערלה ימול

1

(א) הפורח מן הטמא טהור חזרו בו ראשי אברים טמא עד שתתמעט בהרתו מכגריס מן הטהור טמא חזרו בו ראשי אברים טמא עד שתחזור בהרתו לכמות שהיתה

א2

A (ב) בהרת כגריס ובה מחיה כעדשה פרחת בכלו ואחר כך הלכה לה המחיה או שהלכה לה המחיה ואחר כך פרחת בכלו טהור
נולדה לו מחיה טמא
נולד לו שער לבן
רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרין
B (ג) בהרת ובה שער לבן פרחת בכלו אף על פי ששער לבן במקומו טהור

א3

(ה) כל הראוי לטמא בנגע הבהרת מעכב את הפריחה
כל שאינו ראוי לטמא בנגע הבהרת אינו מעכב את הפריחה
כיצד
פרחת בכלו אבל לא בראש ובזקן בשחין במכוה ובקדח המורדין
חזר הראש והזקן ונקרחו
השחין והמכוה והקדח ונעשו צרבת טהורים
פרחת בכלו אבל לא בכחצי עדשה הסמוך לראש
ולזקן לשחין למכוה ולקדח
חזר הראש והזקן ונקרחו
השחין והמכוה והקדח ונעשו צרבת
אף על פי שנעשו מקום המחיה בהרת טמא עדשתפרח בכלו

א4

(ז) הבא כלו לבן יסגיר
נולד לו שער לבן יחליט
השחירו שתיים או אחת מהן
הקצירו שתיים או אחת מהן
נסמך השחין לשתיים או לאחת מהן
הקיף השחין את שתיים או את אחת מהן
או חלקן השחין ומחית השחין
המכוה ומחית המכוה והבהק
נולד לו מחיה או שער לבן טמא
לא נולד לו לא מחיה ולא שער לבן טהור
וכלן שחזרו בהן ראשי אברים
הרי אלו כמות שהיו
פרחת במקצתו טמא
פרחת בכלו הרי הוא טהור
(ח) אם בכלו פרחת כאחת
מתוך הטהרה טמא ומתוך הטמאה טהור

ב4

הטהור מתוך הסגר
פטור מן הפריעה ומן הפרימה
ומן התגלחת ומן הצפרים
מתוך החלט
חייב בכלן
זה וזה מטמאים בביאה

ג4

(ט) הבא כלו לבן
ובו מחיה כעדשה
פרחת בכלו ואחר כך חזרו בו ראשי אברים
רבי ישמעאל אומר
כחזירת ראשי אברים בבהרת גדולה
רבי אלעזר בן עזריה אומר
כחזירת ראשי אברים בבהרת קטנה

ג2

A (ד) כל פריחת ראשי אברים
שבפריחתן טהרו טמא
כשיחזרו טמאים
B כל חזירת ראשי אברים
שבחזירתם טמאו טהור
נתכסו טהור
נתגלו טמא
אפלו מאה פעמים

ב3

(ו) שתי בהרות אחת טמאה ואחת טהורה
פרחת מזו לזו ואחר כך פרחת בכלו טהור
בשפתו העליונה בשפתו התחתונה בשתי אצבעותיו בשני ריסי עיניו
אף על פי שמדבקים זה לזה והם נראים כאחד טהור
פרחת בכלו אבל לא בבהק טמא
חזרו בו ראשי אברים כמין בהק טהור
חזרו בו ראשי אברים פחות מכעדשה
רבי מאיר מטמא
וחכמים אומרים
בהק פחות מכעדשה סימן טמאה בתחלה ואין סימן טמאה בסוף

5

(י) יש מראה נגעו לכהן ונשכר ויש מראה ומפסיד כיצד
מי שהיה מחלט והלכו להן סימני טמאה
לא הספיק להראותה לכהן עד שפרחת בכלו טהור שאלו הראה לכהן היה טמא
בהרת ואין בה כלום
לא הספיק להראותה לכהן עד שפרחת בכלו טמא שאלו הראה לכהן היה טהור

א1

(א) השחין והמכוה
מטמאין בשבוע אחד בשני סימנים
בשער לבן ובפשיון

א2

(ב) השחין והמכוה
אין מצטרפין זה עם זה
ואין פושין מזה לזה
ואין פושין לעור הבשר
ולא עור הבשר פושה לתוכן
היו מורדין טהורין
עשו קרום כקלפת השום
זו היא צרבת השחין האמורה בתורה
חזרו וחיו

אף על פי שמקומן צלקת נדונין כעור הבשר

ב1

איזה הוא השחין
לקה בעץ או באבן או בגפת או במי טבריא
כל שאינו מחמת האש זה הוא שחין
איזו היא מכוה
נכוה בגחלת או ברמץ
כל שהוא מחמת האש זו היא מכוה

ב2

(ג) שאלו את רבי אליעזר
מי שעלתה לתוך ידו בהרת כסלע
ומקומה צרבת השחין
אמר להם יסגיר
אמרו לו למה
לגדל שער לבן אינה ראויה
ולפשיון אינה פושה
ולמחיה אינה מטמא
אמר להן שמא תכנס ותפשה
אמרו לו והלא מקומה כגריס
אמר להן לא שמעתי
אמר לו רבי יהודה בן בתירא אלמד בו
אמר לו אם לקים דברי חכמים הין
אמר לו שמא יולד לו שחין אחר חוצה לו ויפשה לתוכו
אמר לו חכם גדול אתה שקימת דברי חכמים

ב1 (ב) שער צהב דק מטמא מכנס ומפזר ומבצר ושלא מבצר הפוך ושלא הפוך דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר אינו מטמא אלא הפוך אמר רבי שמעון ודין הוא מה אם שער לבן שאין שער אחר מציל מידו אינו מטמא אלא הפוך שער צהב דק ששער אחר מציל מידו אינו דין שלא יטמא אלא הפוך רבי יהודה אומר כל מקום שצריך לומר הפוך אמר הפוך אבל הנתק שנאמר בו לא היה בו שער צהב מטמא הפוך ושלא הפוך		א1 (א) הנתקים מטמאין בשני שבועות ובשני סימנים בשער צהב דק ובפשיון בשער צהב דק לקוי קצר דברי רבי עקיבא רבי יוחנן בן נורי אומר אפלו ארך אמר רבי יוחנן בן נורי מה הלשון אומרים דק מקל זה דק קנה זה דק לקוי קצר או דק לקוי ארך אמר לו רבי עקיבא עד שאנו למדים מן הקנה נלמד מן השער דק שערו שלפלוני דק לקוי קצר לא דק לקוי ארך
ג2 (ד) שער צהב שקדם את הנתק טהור רבי יהודה מטמא רבי אליעזר בן יעקב אומר לא מטמא ולא מציל רבי שמעון אומר כל שאינו סימן טמאה בנתק הרי הוא סימן טהרה בנתק	ב2 אחת צהבה ואחת שחורה אחת צהבה ואחת לבנה אינן מצילות	א2 (ג) הצומח מציל מיד שער צהב ומיד הפשיון מכנס ומפזר מבצר ושלא מבצר והמשאר מציל מיד שער צהב ומיד הפשיון מכנס ומפזר ומבצר ואינו מציל מן הצד עד שיהא רחוק מן הקמה מקום שתי שערות
ג4 A (ח) מי שהיה בו נתק ובו שער צהב טמא נולד לו שער שחור טהור אף על פי שהלך לו שער שחור טהור רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון כל נתק שטהר שעה אחת אין לו טמאה לעולם רבי שמעון אומר כל שער צהב שטהר שעה אחת אין לו טמאה לעולם B (ט) מי שהיה בו נתק כגריס ונתק כל ראשו טהור	3 (ה) כיצד מגלחין את הנתק מגלח חוצה לו ומניח שתי שערות סמוך לו כדי שיהא נכר אם פשה ב4 A (ו) שני נתקים זה בצד זה ושטה שלשער מפסקת ביניהם נפרץ ממקום אחד טמא משני מקומות טהור כמה תהא הפרצה מקום שתי שערות נפרץ ממקום אחד כגריס טמא B (ז) שני נתקין זה לפניו מזה ושטה שלשער מפסקת ביניהן נפרץ ממקום אחד טמא משני מקומות טהור כמה תהא הפרצה מקום שתי שערות נפרץ ממקום אחד כגריס טהור	א4 A החליטו בשער צהב הלך שער צהב וחזר שער צהב וכן בפשיון בתחלה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור הרי הוא כמות שהיה B החליטו בפשיון והלך הפשיון וחזר הפשיון וכן בשער צהב בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור הרי הוא כמו שהיה
ב5 A (י) הקרחת והגבחת מטמאות בשני שבועות בשני סימנים במחיה ובפשיון איזו היא קרחת אכל נשם סך נשם שאינה ראויה לגדל שער איזו היא גבחת מן הקדקד השופע לאחוריו עד פיקה שלצואר איזו היא גבחת מן הקדקד השופע לפניו עד כנגד שער מלמעלה B הקרחת והגבחת אינן מצטרפות זו עם זו ואינן פושות מזו לזו רבי יהודה אומר אם יש שער ביניהן אינן מצטרפות ואם לאו הרי אלו מצטרפות		א5 A הראש והזקן אין מעכבין זה את זה דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר מעכבין זה את זה אמר רבי שמעון ודין הוא מה אם עור הפנים ועור הבשר שיש דבר אחר מפסיק ביניהם מעכבין זה את זה הראש והזקן שאין דבר אחר מפסיק ביניהם אינו דין שיעכבו זה את זה B הראש והזקן אין מצטרפין זה עם זה ואין פושים מזה לזה איזה הוא זקן מן הפרק שללחי עד פיקה שלגרגרת

11
(ב) צמר גמלים וצמר רחלים שטרפן זה בזה
אם רב מן הגמלים אינם מטמאין בנגעים
אם רב מן הרחלים מטמאים בנגעים
מחצה למחצה מטמאין בנגעים
וכן הפשתן והקנבוס שטרפן זה בזה

12
הבגדים מטמאין בירקרק שבירקים
ובאדמדם שבאדמים
היה ירקרק ופשה אדמדם
אדמדם ופשה ירקרק
טמא
נשתנה ופשה נשתנה ולא פשה
כאלו לא נשתנה
רבי יהודה אומר יראה כתחלה

13
A (ז) קיטא שיש בה פסיפסים צבועים ולבנים פושין מזה לזה
שאלו את רבי אליעזר והרי הוא פסיפס יחיד
אמר להן לא שמעתי
אמר לו רבי יהודה בן בתירא אלמד בו
אמר לו אם לקים דברי חכמים הן
אמר לו שמא יעמד בו שני שבועות והעומד בבגדים שני שבועות טמא
אמר לו חכם גדול אתה שקימת דברי חכמים
B הפשיון הסמוך כל שהוא
הרחוק כגריס
והחוזר כגריס

14
A נראה בסדין שורף את הנימין
נראה בנימין הסדין טהור
B חלוק שנראה בו נגע
מציל את האמריות שבו
אפלו הן ארגמן

15
(יב) בגד המסגר שנתערב באחרים
כלן טהורים
קצצו ועשאו מוכין טהור ומתר בהניתו
והמחלט שנתערב באחרים
כלם טמאין
קצצו ועשאו מוכין טמא ואסור בהניתו

11
ועורות הים אינן מטמאין בנגעים
חבר להם מן הגדל בארץ
אפלו חוט אפלו משיחה
דבר שהוא מקבל טמאה טמא

12
(ד) בגד ששתיו צבוע וערכו לבן
ערבו צבוע ושתיו לבן
הכל הולך אחר הנראה

14
A (ט) המעלה מן הפקעת לחברתה
מן הסליל לחברו
מן הכבד העליונה לכבד התחתונה
וכן שני דפי חלוק שנראה נגע באחד מהן
הרי השני טהור
בנפש המסכת ובשתי העומד
הרי אלו מטמאין בנגעים מיד
רבי שמעון אומר השתי אם היה רצוף מטמא
B (י) נראה בשתי העומד האריג טהור
נראה באריג השתי העומד טהור

15
A סגוס שנראה בו נגע
רבי אליעזר בן יעקב אומר
עד שיראה באריג ובמוכין
B החמת והתרמל נראין כדרכן
ופושה מתוכו לאחוריו ומאחוריו לתוכו

11
(א) כל הבגדים מטמאין בנגעים
חוץ משלגוים
הלוקח בגדים מן הגוים
יראו כתחלה

12
(ג) העורות והבגדים הצבועים
אינן מטמאין בנגעים
הבתים בין צבועים בין שאינן צבועים
מטמאין בנגעים
דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר העורות כבתים
רבי שמעון אומר
הצבועים בידי שמים מטמאין
ובידי אדם אינן מטמאין

13
A (ה) העומד בראשון יכבס ויסגיר העומד בשני ישרף
הפושה בזה ובזה ישרף
הכהה בתחלה רבי ישמעאל אומר יכבס ויסגיר
וחכמים אומרים אינו זקוק לו
הכהה בראשון יכבס ויסגיר
הכהה בשני קורעו ושורף מה שקרע וצריך מטלית
רבי נחמיה אומר אינו צריך מטלית
(ו) חזר נגע לבגד מציל את המטלית חזר למטלית שורף את הבגד
B הטולה מן המסגר בטהור חזר נגע לבגד שורף את המטלית
חזר למטלית
הבגד הראשון ישרף והמטלית תשמש את הבגד השני בסימנים

14
A (ח) השתי והערב מטמאים בנגעים מיד
רבי יהודה אומר
השתי משישלק
והערב מיד והאונין שלפשתן משיתלבנו
כמה יהא בפקעת ותהא מטמא בנגעים
כדי לארוג ממנה שלש על שלש שתי וערב
אפלו כלה שתי אפלו כלה ערב
B היתה פסיקות אינה מטמאה בנגעים
רבי יהודה אומר
אפלו פסיקה אחת וקשרה אינה מטמאה

15
A (יא) כל הראוי לטמא טמא מת
אף על פי שאינו ראוי לטמא מדרס
מטמא בנגעים
כגון קלע שלספינה ווילון
ושבים שלסבכה ומטפחות שלספרים וגלגלון
ורצועות מנעל וסנדל שיש בהן רחב כגריס
הרי אלו מטמאין בנגעים

1

(א) כל הבתים מטמאין בנגעים חוץ משלגום
הלוקח בתים מן הגוים יראו כתחלה

ב2

A בית שלא היו בו אבנים ועצים ועפר
ונראה בו נגע

ואחר כך הביאו בו אבנים ועצים ועפר טהור
וכן בגד שלא ארג בו שלש על שלש

ונראה בו נגע

ואחר כך ארג בו שלש על שלש טהור

B אין הבית מטמא בנגעים

עד שיהיו בו אבנים ועצים ועפר

C (ג) וכמה אבנים יהו בו

רבי ישמעאל אומר ארבע

רבי עקיבא אומר שמונה

שהיה רבי ישמעאל אומר

עד שיראה כשני גריסין

על שתי אבנים או על אבן אחת

רבי עקיבא אומר עד שיראה כשני גריסין

על שתי אבנים לא על אבן אחת

רבי אלעזר בר שמעון אומר

עד שיראה כשני גריסין על שתי אבנים בשני

כתלים בזוית

ארכו כשני גריסין ורחבו כגריס

(ד) עצים כדי לתן תחת השקוף

רבי יהודה אומר כדי לעשות סנדל לאחורי השקוף

עפר כדי לתן בין פצים לחברו

ב3

(ו) אינו הולך לתוך ביתו

ומסגיר

ולא בתוך הבית שהנגע בתוכו

ומסגיר

אלא עומד על פתח הבית שהנגע בתוכו

ומסגיר

שנאמר

ויצא הכהן מן הבית

אל פתח הבית

והסגיר את הבית שבעת ימים

א2

A בית עגל

בית טריגון

בית הבנוי בספינה או באסקריא

על ארבע קורות

אינו מטמא בנגעים

ואם היה מרבע

אפלו על ארבעה עמודים מטמא

B (ב) בית שאחד מצדדיו מחפה בשיש

אחד בסלע

ואחד בלבנים

ואחד בעפר

טהור

א3

A (ה) כיצד ראית הבית

ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר

כנגע נראה לי בבית

אפלו תלמיד חכם ויודע שהוא נגע ודאי

לא יגזר ויאמר נגע נראה לי בבית

אלא כנגע נראה לי בבית

B וצוה הכהן ופנו את הבית

(בטרם יבא הכהן לראות את הנגע)

ולא יטמא כל אשר בבית

ואחר כך יבא הכהן לראות את הבית

ואפלו חבילי עצים ואפלו חבילי קנים

דברי רבי יהודה

רבי שמעון אומר עסק הוא לפניו

אמר רבי מאיר וכי מה מטמא לו

אם תאמר כלי עציו ובגדיו ומתכותיו

מטבילין והן טהורים

על מה חסה התורה

על כלי חרסו ועל פכו ועל טפיו

אם כך חסה התורה על ממונו הבזוי

קל וחמר על ממונו החביב

אם כך על ממונו

קל וחמר על נפש בניו ובנותיו

אם כך על שלרשע קל וחמר על שלצדיק

ג2

A קירות האבוס

וקירות המחצה

אינן מטמאין בנגעים

B ירושלים וחוצה לארץ

אינן מטמאין בנגעים

ג3

A ובא בסוף השבוע וראה אם פשה

וצוה הכהן

וחלצו את האבנים אשר בהן הנגע

והשליכו אתהן אל מחוץ לעיר אל מקום טמא

ולקחו אבנים אחרות

והביאו אל תחת האבנים

ועפר אחר יקח וטח את הבית

אינו נוטל אבנים מצד זה ומביא לצד זה

ולא עפר מצד זה ומביא לצד זה

ולא סיד מכל מקום

אינו מביא לא אחת תחת שתיים ולא שתיים תחת

אחת

אלא מביא שתיים תחת שתיים תחת שלש תחת

ארבע

מכאן אמרו אוי לרשע אוי לשכנו

שניהן חולצין שניהן קרצעין

שניהן מביאין את האבנים

אבל הוא לבדו מביא את העפר

שנאמר ועפר אחר יקח וטח את הבית

אין חברו מטפל עמו בטיחה

B (ז) בא בסוף שבוע וראה אם חזר

ונתן את הבית את אבניו ואת עציו

ואת כל עפר הבית

והוציא אל מחוץ לעיר אל מקום טמא

4

הפסיון הסמוך כל שהוא והרחוק כגריס והחוזר בבתי כשני גריסין

1

(א) עשרה בתים הן
הכהה בראשון וההולך לו קולפו והוא טהור
הכהה בשני וההולך לו קולפו והוא טעון צפרים
הפושה בראשון חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע
חזר ינתץ לא חזר טעון צפרים
עמד בראשון ופשה בשני חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע
חזר ינתץ לא חזר טעון צפרים
עמד בזה ובזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע
חזר ינתץ לא חזר טעון צפרים
אם עד שלא טהרו בצפרים נראה בו נגע הרי זה ינתץ
ואם משטהרו בצפרים נראה בו נגע יראה כתחלה

22

22

(ג) בית שנראה בו נגע
היתה עליה על גביו נותן את הקורות לעליה
נראה בעליה נותן את הקורות לבית
לא היתה עליה על גביו אבניו ועציו ועפרו נתצין עמו
ומציל על המלבנים ועל שריגי החלונות
רבי יהודה אומר
מלבן הבנוי על גביו נתן עמו אבניו ועציו ועפרו מטמאין בכזית
רבי אלעזר חסמא אומר במה שהן

(ב) האבן שבזוית
בזמן שהוא חולץ חולץ את כלה
ובזמן שהוא נותץ נותץ את שלו ומניח את שלחברו
נמצא חמר בחליצה מבנתיצה
רבי אלעזר אומר
בית הבנוי ראש ופתיץ נראה בראש נוטל את כלה
נראה בפתיץ נוטל את שלו ומניח את שלחברו

33

33

A (ה) טהור
שהכניס ראשו ורבו לבית טמא
נטמא
וטמא
שהכניס ראשו ורבו לבית טהור
טמאהו
B טלית טהורה
שהכניס ממנה שלש על שלש לבית טמא
נטמאה
וטמאה
שהכניס ממנה אפלו כזית לבית טהור
טמאתו

A (ו) בית שהוא מסך על גבי בית המנגע
וכן אילן שהוא מסך על גבי בית המנגע
הנכנס לחיצון טהור
דברי רבי אלעזר בן עזריה
אמר רבי אלעזר
מה אם אבן אחת ממנו מטמא בביאה
הוא עצמו לא יטמא בביאה
B (ז) הטמא עומד תחת האילן
והטהור עובר טמא
הטהור עומד תחת האילן והטמא עובר
טהור
אם עמד טמא
וכן באבן המנגעת טהור
ואם הניחה הרי זה טמא

A (ד) בית המסגר מטמא מתוכו
והמחלט מתוכו ומאחוריו
זה וזה מטמאין בביאה
B (ה) הבונה מן המסגר בטהור
וחזר נגע לבית
חולץ את האבנים
חזר על האבנים
הבית הראשון ינתץ
והאבנים ישמשו את הבית השני בסימנין

44

44

A (יא) מצרע שנכנס לבית
כל הכלים שיש שם טמאין אפלו עד הקורות
רבי שמעון אומר
עד ארבע אמות
כלים מיד טמאין
רבי יהודה אומר
אם שהה כדי הדלקת הנר
B (יב) נכנס לבית הכנסת
עושים לו מחצה גבוהה עשרה טפחים על רחב ארבע אמות
נכנס ראשון ויוצא אחרון

A (ט) מי שנכנס לבית המנגע
וכליו על כתפו וסנדליו וטבעותיו בידיו הוא והן טמאין מיד
היה לבוש בכליו וסנדליו ברגליו וטבעותיו בידיו
הוא טמא מיד והן טהורין עד שישאה כדי אכילת פרס
פת חטין ולא פת שעורים מסב ואוכלה בלפתן
B (י) היה עומד בפנים ופשט ידו לחוץ וטבעותיו בידיו
אם שהה כדי אכילת פרס טמאות
היה עומד בחוץ ופשט ידו לפנים וטבעותיו בידיו
רבי יהודה מטמא מיד
וחכמים אומרים עד שישאה כדי אכילת פרס
אמרו לרבי יהודה מה אם בזמן שכל גופו טמא
לא טמא את מה שעליו עד שישאה כדי אכילת פרס
בזמן שאין כל גופו טמא
אינו דין שלא יטמא את מה שעליו עד שישאה כדי אכילת פרס

5

כל המציל צמיד פתיל באהל המת מציל צמיד פתיל בבית המנגע
וכל המציל מכסה באהל המת מציל מכסה בבית המנגע
דברי רבי מאיר
רבי יוסי אומר
כל המציל צמיד פתיל באהל המת מציל מכסה בבית המנגע
כל המציל מכסה באהל המת אפלו מגלה בבית המנגע טהור

א1

A (א) כיצד מטהרין את המצרע
 היה מביא פילי שלחורש חדשה ונותן לתוכה רביעית מים חיים
 ומביא שתי צפרים דרור
 שחט את אחת מהן על כלי חרש ועל מים חיים חפר וקוברה בפניו
 נטל עץ ארז ואזוב ושני תולעת וכרכן בשירי הלשון
 והקיף להם ראשי אגפים וראש הזנב שלשניה
 טבל והזה שבע פעמים לאחר ידו שלמצרע ויש אומרים על מצחו
 וכך היה מזה על השקוף שבבית מבחוץ
B (ב) בא לו לשלח את הצפור החיה
 אינו הופך פניו לא לים ולא לעיר ולא למדבר
 שנאמר ושלח את הצפור החיה אל מחוץ לעיר אל פני השדה
C בא לגלח את המצרע
 העביר תער על כל בשרו וכבס בגדיו וטבל
 טהור מלטמא בביאה והרי הוא מטמא כשרץ
 נכנס לפנים מן החומה
 מנדה מביתו שבעת ימים ואסור בתשמיש המטה
D (ג) ביום השביעי מגלח תגלחת שניה כתגלחת הראשונה
 כבס בגדיו וטבל
 טהור מלטמא כשרץ והרי הוא טבול יום אוכל במעשר
 העריב שמשו אוכל בתרומה הביא כפרתו אוכל בקדשים
 נמצאו שלש טהרות במצרע ושלש טהרות ביולדת

א2

A (ז) ביום השמיני מביא שלש בהמות חטאת ואשם ועולה
 והדל היה מביא חטאת העוף ועולת העוף
(ח) בא לו אצל האשם וסמך שתי ידיו עליו ושחטו
 וקבלו שני כהנים את דמו אחד בכלי ואחד ביד
 זה שקבל בכלי בא וזרקו על קיר המזבח
 וזה שקבל ביד בא לו אצל המצרע
 והמצרע טבל בלשכת המצרעים בא ועמד בשער ניקנור
 רבי יהודה אומר לא היה צריך טבילה
B (ט) הכניס ראשו ונתן על תנוך אזנו
 ידו ונתן על בהן ידו רגלו ונתן על בהן רגלו
 רבי יהודה אומר שלשתם היה מכניס כאחד
 אין לו בהן יד בהן רגל אין לו טהרה עולמית
 רבי אליעזר אומר נותן הוא על מקומן
 רבי שמעון אומר אם נתן על שלשמאל יצא
C (י) נטל מלג השמן ויצק לתוך כפו שלחברו
 ואם יצק לתוך כף עצמו יצא
 טבל והזה שבע פעמים כנגד בית קדש הקדשים על כל הזיה טבילה
D בא לו אצל המצרע
 מקום שהוא נותן את הדם שם הוא נותן את השמן
 שנאמר על מקום דם האשם והנותר מן השמן אשר על כף הכהן
 יתן על ראש המטהר לכפר
 אם נתן כפר ואם לא נתן לא כפר דברי רבי עקיבא
 רבי יוחנן בן נורי אומר שירי מצוה הן
 בין שנתן בין שלא נתן כפר ומעלין עליו כאלו לא כפר
 חסר הלג עד שלא יצק ימלאנו משיצק יביא אחר כתחלה
 דברי רבי עקיבא
 רבי שמעון אומר
 חסר הלג עד שלא נתן ימלאנו משנתן יביא אחר כתחלה

ב1

A (ד) שלשה מגלחין ותגלחתן מצוה
 הנזיר והמצרע והלויים
 וכלן שגלחו שלא בתער או ששירו שתי שערות לא עשו כלום
B (ה) שתי צפרים
 מצותן שיהו שוות במראה ובקומה ובדמים ולקחתן כאחת
 אף על פי שאינן שוות כשרות
 לקח אחת היום ואחת למחר כשרות
 שחט אחת מהן ונמצאת שלא דרור יקח זוג לשניה
 הראשונה מתרת באכילה
 שחטה ונמצאת טרפה יקח זוג לשניה
 הראשונה מתרת בהנאה
 נשפך הדם תמות המשתלחת מתה המשתלחת ישפך הדם
C (ו) מצות עץ ארז
 ארכו אמה ועביו כרביע כרע המטה אחד לשנים ושנים לארבעה
D מצות אזוב
 לא אזוביון לא אזוב כוחלי לא אזוב רומי לא אזוב מדברי
 ולא כל אזוב שיש לו שם לוי

ב2

A (יא) מצרע שהביא קרבנו עני והעשיר
 או עשיר והעני
 הכל הולך אחר החטאת
 דברי רבי שמעון
 רבי יהודה אומר
 אחר האשם
B (יב) מצרע עני שהביא קרבן עשיר יצא
 ועשיר שהביא קרבן עני לא יצא
C מביא אדם על ידי בנו על ידי בתו על ידי עבדו ושפחתו
 קרבן עני
 ומאכילין בזבחים
 רבי יהודה אומר
 אף על ידי אשתו מביא קרבן עשיר וכן כל קרבן שהיא חייבת
D (יג) שני מצרעים שנתערבו קרבנותיהם
 קרב קרבנו שלאחד מהם ומת אחד מהם
 זו ששאלו אנשי אלכסנדריא את רבי יהושע
 אמר להם יכתב נכסיו לאחר ויביא קרבן עני

א1

(א) רבי אליעזר אומר
עגלה בת שנתה ופרה בת שתיים
וחכמים אומרים
עגלה בת שתיים ופרה בת שלש או בת ארבע
רבי מאיר אומר
אף בת חמש כשרה הזקנה
אלא שאין ממתינין לה
שמה תשחיר שלא תפסל

ב1

A אומר רבי יהושע לא שמעתי אלא שלשית
אמרו לו מה הלשון שלשית
אמר להם כך שמעתי סתם
אמר בן עזאי
אני אפרש
אם אומר אתה שלשית לאחרות במנין
וכשאתה אומר שלשית בת שלש שנים
B כיוצא בו אמר(ו) כרם רבעי
אמרו לו מה הלשון רבעי
אמר להם כך שמעתי סתם
אמר בן עזאי אני אפרש
אם אומר אתה רבעי לאחרים במנין
וכשאתה אומר רבעי בן ארבע שנים
C כיוצא בו אמר(ו)
האוכל בבית המנגע פרס משלש לקב
אמרו לו אמר משמונה עשרה לסאה
אמר להם כך שמעתי סתם
אמר בן עזאי אני אפרש
אם אומר אתה משלש לקב אין בו חלה
וכשאתה אומר משמונה עשרה לסאה
מעטתו חלתו

ג1

(ב) רבי יוסי הגלילי אומר
פרים בני שתיים
שנאמר ופר שני בן בקר תקח לחטאת
וחכמים אומרים
אף בני שלש
רבי מאיר אומר
אף בני ארבע ובני חמש כשרים
אלא שאין מביאים זקנים
מפני הכבוד

א2

(ג) כבשים בני שנה
ואילים בני שתיים
וכלם מיום ליום

ב2

בן שלשה עשר חדש אינו כשר
לא לאיל ולא לכבש
רבי טרפון קורוהו פלגס
בן עזאי קורוהו נוקד
רבי ישמעאל קורוהו פרכריגמא
הקריבו מביא עליו נסכי איל
ולא עלה לו מזבחו
בן שלשה עשר חדש ויום אחד
הרי זה איל

ג2

(ד) חטאות הצבור ועולותיהן
חטאת היחיד
ואשם נזיר ואשם מצרע
כשרין מיום שלשים והלאה
ואף ביום שלשים
ואם הקריבום ביום השמיני כשרים
נדרים ונדבות הבכור והמעשר והפסח
כשרים מיום השמיני והלאה
ואף ביום השמיני

א1

(א) רבי אליעזר אומר
פרת חטאת המעברת כשרה
וחכמים פוסלין

א2

A (ב) פרה שקרניה וטלפיה שחורים
יגד
B גלגל העין והשנים והלשון
אינם פוסלים בפרה
והננסת כשרה
C היתה בה יבלת וחתכה
רבי יהודה פוסל
רבי שמעון אומר
כל מקום שנטל
ולא העלה מקומו שער אדם
פסולה

א3

(ה) היו בה שתי שערות
שחורות או לבנות בתוך גמא אחת פסולה
רבי יהודה אומר
אפלו בתוך כוס אחד
היו בתוך שני כוסות והן מוכיחות זו את זו פסולה
רבי עקיבא אומר
אפלו ארבע אפלו חמש והן מפזרות יתלש
רבי אליעזר אומר
אפלו חמשים
רבי יהושע בן בתירא אומר
אפלו אחת בראשה ואחת בזנבה פסולה

ב1

רבי אליעזר אומר
אינה נלקחת מן הגוים
וחכמים מכשירים
ולא זו בלבד אלא כל קרבנות הצבור והיחיד
באין מן הארץ ומחוצה לארץ מן החדש ומן הישן
חוץ מן העמר ושתי הלחם שאינן באין אלא מן החדש ומן הארץ

ג2

A כל המומים הפוסלים במקדשים
פוסלים בפרה
רכב עליה נשען עליה נתלה בזנבה
עבר בה את הנזהר
קפל עליה את המוסרה
נתן טליתו עליה
פסולה
אבל קשרה במוסרה
עשה לה סנדל בשביל שלא תחליק
פרס טליתו עליה מפני הזובבים
כשרה
זה הכלל
כל שהוא לצרכה כשרה לצורך אחר פסולה
B (ד) שכן עליה עוף כשרה
C עלה עליה זכר פסולה
רבי יהודה אומר
אם העלהו פסולה ואם מעצמו כשרה

ב3

היו בה שתי שערות
עקרון משחיר וראשן מאדים
עקרון מאדים וראשן משחיר
הכל הולך אחר הנראה
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
אחר העקר

ב2

(ג) יוצא דפן ואתנן ומחיר
פסולה
רבי אליעזר מכשיר
שנאמר
לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב
בית ה' אלהיך
ואין זו באה לבית

א1

A (א) שבעת ימים קדם לשרפת הפרה מפרישין כהן השורף את הפרה מביתו ללשכה שעל פני הבירה צפונה מזרחה ובית אבן היתה נקראת ומזין עליו כל שבעת הימים מכל החטאות שהיו שם רבי יוסי אומר
לא היו מזין עליו אלא בשלישי ובשביעי בלבד
רבי חנניה סגן הכהנים אומר
על הכהן השורף את הפרה מזין כל שבעת הימים ועל שליום הכפורים לא היו מזין עליו אלא בשלישי ובשביעי בלבד
B (ב) חצרות היו בירושלם בנויות על גבי הסלע ותחתיהם חלול מפני קבר התהום ומביאים נשים עברות ויולדות שם ומגדלות שם את בניהן ומביאים שורים ועל גביהן דלתות ותינוקות יושבין על גביהן וכוסות שלאבן בידם
הגיעו לשילוח ירדו ומלאום ועלו וישבו על גביהן
רבי יוסי אומר
ממקומו היה משלשל וממלא
C (ג) באו להר הבית וירדו
הר הבית והעזרות תחתיהם חלול מפני קבר תהום ובפתח העזרה היה מתקן קלל שלחטאת ומביאין זכר שלרחלים וקושרים חבל בין קרניו וקושרים מקל ומסבך בראשו שלחבל וזורקו לתוך הקלל ומכה את הזכר ונרתע לאחוריו ונוטל ומקדש כדי שיראה על פני המים
רבי יוסי אומר
אל תתנו מקום לצדוקים לרדות אלא הוא נוטל ומקדש
D (ד) לא היו עושין לא חטאת על גבי חטאת ולא תינוק על גבי חברו וצריכין היו התינוקות להזות
דברי רבי יוסי הגלילי
רבי עקיבא אומר
לא היו צריכין להזות

א2

A ועצים היו מסדרים שם
עצי ארזים וארזים וברושים ועצי תאנה חלקה ועושין אותה כמין מגדל ומפתחין בה חלונות וחזיתה מערבה
B (ט) כפתיה בחבל שלמג ונתונה על גב המערכה ראשה בדרום ופניה למערב
C הכהן עומד במזרח ופניו למערב שחט בימינו וקבל בשמאלו
רבי יהודה אומר
בימינו היה מקבל ונותן לשמאלו ומזה בימינו
D טבל והזה שבע פעמים כנגד בית קדש הקדשים על כל הזיה טבילה
גמר מלהזות קנח את ידו בגופה שלפרה ירד והצית את האש באליתות
רבי עקיבא אומר בחריות

ב1

A (ה) לא מצאו משבע עושין משש מחמש מארבע משלש משתים ומאחת ומי עשאן
הראשונה עשה משה והשניה עשה עזרא וחמש מעזרא ואילך
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
שבע מעזרא ואילך
ומי עשאן
שמעון הצדיק ויוחנן כהן גדול עשו שתיים שתיים אליהו ועיני בן הקוף וחנמאל המצרי ושמעאל בן פיאבי עשו אחת אחת
B (ו) וכבש היו עושים מהר הבית להר המשחה כפין על גבי כפין וכפה כנגד האטם מפני קבר התהום שבו כהן השורף את הפרה ופרה וכל מסעדיה יוצאין להר המשחה
C (ז) לא היתה פרה רוצה לצאת אין מוציאין עמה שחורה שלא יאמרו שחורה שחטו ולא אדמה שלא יאמרו שתיים שחטו
רבי יוסי אומר
לא משום זה אלא משום שנאמר והוציא אותה לבדה
D וזקני ישראל היו מקדימים ברגליהם להר המשחה ובית טבילה היה שם
ומטמאים היו את הכהן השורף את הפרה מפני הצדוקים שלא יהיו אומרים במערבי שמש היתה נעשית
(ח) סמכו ידיהם עליו ואומרים לו
אישי כהן גדול טבל אחת
ירד וטבל ועלה ונסתפג

ב2

A (י) נבקעה ועמד חוץ מגתה נטל עץ ארז ואזוב ושני תולעת אמר להן
עץ ארז זה עץ ארז זה אזוב זה אזוב זה שני תולעת זה שני תולעת זה שלש פעמים על כל דבר ודבר
והם אומרים לו הין והין שלש פעמים על כל דבר ודבר
B (יא) כרכן בשירי הלשון והשליך לתוך שרפתה
C נשרפה חובטין אותה במקלות וכוברין אותה בכברות רבי ישמעאל אומר
במקבות שלאבן ובכברות שלאבן היתה נעשית
D שחור שיש בו אפר כותשין אותו ושאיין בו מניחין אותו העצם בין כך ובין כך היה נכתש וחולקים אותו לשלשה חלקים אחד נתן בחיל ואחד נתן בהר המשחה ואחד היה מתחלק לכל המשמרות

א1

A (א) פרת חטאת
ששחטה שלא לשמה
קבל והזה שלא לשמה
או לשמה ושלא לשמה
או שלא לשמה ולשמה
פסולה

רבי אליעזר מכשיר
B ושלא רחוק ידיים ורגלים
פסולה

רבי אליעזר מכשיר
C ושלא בכהן גדול
פסולה

רבי יהודה מכשיר
D ובמחסר בגדים פסולה
ובכלי לבן היתה נעשית

א2

(ד) כל העסוקין בפרה
מתחלה ועד סוף
מטמאין בגדים ופוסלים אותה במלאכה
ארע בה פסול בשחיטתה
אינה מטמאה בגדים
ארע בה בהזיתה
כל העוסק בה
לפני פסולה מטמאה בגדים
לאחר פסולה אינה מטמאה בגדים
נמצא חמרה קלה

ב1

A (ב) שרפה חוץ מגתה
או בשתי גתות
או ששרף שתיים בגת אחת
פסולה
B הזה ולא כון כנגד הפתח
פסולה

ב2

A לעולם מועלין בה
B ומרבין לה עצים
C ומעשיה ביום ובכהן

ג1

A הזה מששית שביעית
חזר והזה שביעית פסולה
משביעית שמינית
וחזר והזה שמינית כשרה
B (ג) שרפה שלא בעצים או בכל עצים
אפלו בקש או בגבבה
כשרה
C הפשיטה ונתחה
כשרה
D שחטה על מנת לאכול מבשרה
ולשתות מדמה
כשרה
רבי אליעזר אומר
אין מחשבה פוסלת בפרה

ג2

[ו]המלאכה פוסלת בה
עד שתעשה אפר
והמלאכה פוסלת במים
עד שיטילו את האפר

א1

(א) המביא כלי חרס לחטאת
טובל ולן על הכבשן
רבי יהודה אומר
אף מן הבית הוא מביא וכשר
שהכל נאמנים על החטאת
ובתרומה פותח את הכבשן ונוטל
רבי שמעון אומר
מן הסדר השני
רבי יוסי אומר
מן הסדר השלישי

א2

A הכל כשרים לקדש
חוץ מחרש שוטה וקטן
רבי יהודה מכשיר בקטן
ופוסל באשה ובאנדרוגינוס
B (ה) בכל הכלים מקדשים
אפלו בכלי גללים
בכלי אבנים ובכלי אדמה
ובספינה מקדשין בה

א3

(ז) השקת שבסלע
אין ממלאין בה ואין מקדשין בה
ואין מזין ממנה
ואינה צריכה צמיד פתיל
ואינה פוסלת את המקוה
היתה כלי וחברה בסיד
ממלאין בה ומקדשין בה
ומזין ממנה
וצריכה צמיד פתיל ופוסלת את המקוה
נקבה מלמטן ופקקה בסמרטוט
המים שבתוכה פסולין
מפני שאינן עגולים כלי
מן הצד ופקקה בסמרטוט
המים שבתוכה כשרים
מפני שהם עגולים כלי
עשו לה עטרה שלטיט
והלכו המים לשם פסולין
אם היה בריא כדי שינטל עמה כשרים

ב1

A (ב) המטביל כלי לחטאת
במים שאינם ראויים לקדש צריך לנגב
במים שהם ראויים לקדש אינו צריך לנגב
אם להוסיף לתוכו מים מקדשין
בין כך ובין כך צריך לנגב
B (ג) קרויה שהטבילה
במים שאינן ראויין לקדש
מקדשין בה עד שתטמא
נטמאה אין מקדשין בה
רבי יהושע אומר
אם מקדש הוא בה בתחלה
אף בסוף יקדש בה
אם אינו מקדש בה בסוף אף לא בתחלה
בין כך ובין כך
לא יוסיף לתוכה מים מקדשים

ב2

A אין מקדשין
לא בדפנות הכלים
ולא בשולי המחץ
ולא במגופת החבית ולא בחפניו
מפני שאין ממלאין ואין מקדשין
ואין מזין מי חטאת אלא בכלי
B אין מצילין בצמיד פתיל
אלא בכלים
שאינן מצילים מיד כלי חרס אלא כלים

ב3

(ח) שתי שקתות
שבאבן אחת
קדש אחת מהן
המים שבשניה אינן מקדשין
היו נקובות זו לזו כשפורת הנוד
או שהיו המים צפין על גביהן
אפלו כקלפת השום
וקדש את אחת מהן
המים שבשניה מקדשין

ג1

(ד) שפופרת שחתכה לחטאת
רבי אליעזר אומר
יטביל מיד
רבי יהושע אומר
יטמא ויטביל

ג2

A (ו) ביצת היוצרים כשרה
רבי יוסי פוסל
B ביצת התרנגולת
רבי מאיר ורבי יהודה מכשירין
וחכמים פוסלין

ג3

(ט) שתי אבנים
שהקיפן זו לזו ועשאן שקת
וכן שתי ערבות
וכן השקת שנחלקה
המים שביניהם אינן מקדשין
עשאן בסיד או בגפסיס
והן יכולות להנטל כאחת
המים שביניהם מקדשין

א1

(א) המקדש ונפל הקדוש על ידו או על הצד
ואחר כך נפל על השקת
פסול
נפל מן השפופרת לשקת
פסול

א2

A (ב) היה קדוש צף על פני המים
רבי מאיר ורבי שמעון אומרים
נוטל ומקדש
וחכמים אומרים
כל שנגע במים אין מקדשין בו
B זלף את המים ונמצא קדוש מלמטן
רבי מאיר ורבי שמעון אומרים
מנגב ומקדש
וחכמים אומרים
כל שנגע במים אין מקדשין בו

א3

(ד) נתן ידו או רגלו או עלי ירקות
כדי שיעברו המים לחבית
פסולים
עלי קנים ועלי אגוז כשרים
זה הכלל
דבר שהוא מקבל טמאה פסול
ודבר שאינו מקבל טמאה כשר

ב1

נטל מן השפופרת
וכסה או שהגוף את הדלת
הקדוש כשר והמים פסולים
זקפה בארץ פסול
לתוך ידו כשר מפני שאפשר

ב2

A (ג) המקדש בשקת והטפי בתוכה
אף על פי שפיו צר כל שהוא
המים שבתוכו מקדשין
B אם היה ספוג
המים שבתוכו פסולים
כיצד יעשה
יזלף עד שהוא מגיע לספוג
נגע בספוג
אף על פי שהמים צפין על גביו כל שהן פסולין

ב3

(ה) המפנה את המעין לתוך הגת
או לתוך הגבים
פסולים לזבים ולמצרעים ולקדש בהן מי חטאת
מפני שלא נתמלאו בכלי

א1

(א) חמשה שמלאו חמש חביות לקדשן חמשה קדושין ונמלכו לקדשן קדוש אחד או לקדשן קדוש אחד ונמלכו לקדשן חמשה קדושין הרי כלן כשרים

א2

(ב) הממלא באחת ידו ועושה מלאכה באחת ידו הממלא לו ולאחר או שמלא לשנים כאחת שניהן פסולין שהמלאכה פוסלת במלוי בין לו בין לאחר

א3

A (ה) הממלא לו ולחטאת ממלא את שלו תחלה וקושרו באסל ואחר כך ממלא את שלחטאת ואם מלא שלחטאת תחלה ואחר כך מלא את שלו פסול B נותן את שלו לאחריו ואת שלחטאת לפניו ואם נתן את שלחטאת לאחריו פסול היו שניהן שלחטאת נותן אחד לפניו ואחד לאחריו כשר מפני שאי אפשר

א4

(ט) מי שהיו מימיו על כתפו והורה הוראה והראה לאחרים את הדרך והרג נחש ועקרב ונטל אכלים להצניעם פסול אכלין לאכלן כשר הנחש והעקרב שהיו מעכבים אותו כשר אמר רבי יהודה זה הכלל כל דבר שהוא משום מלאכה בין עמד בין לא עמד פסול דבר שאינו משום מלאכה עמד פסול ואם לא עמד כשר

א5

(יב) הפורץ על מנת לגדור כשר ואם גדר פסול

ב1

יחיד שמלא חמש חביות לקדשן חמשה קדושין ונמלך לקדשן קדוש אחד אין כשר אלא אחרון לקדשן קדוש אחד ונמלך לקדשן חמשה קדושין אין כשר אלא זה שקדש ראשון

ב2

(ג) המקדש באחת ידו ועושה מלאכה באחת ידו אם לו פסול ואם לאחר כשר המקדש לו ולאחר שלו פסול ושללאחר כשר המקדש לשנים כאחת שניהן כשרין

ב3

A (ו) המוליק את החבל בידו לדרכו כשר ושללא לדרכו פסול זה הלך ליבנה שלשה מועדות ובמועד שלישי הכשירו לו הוראת שעה B (ז) המכנן את החבל על יד על יד כשר ואם כננו באחרונה פסול אמר רבי יוסי לזה הכשירו הוראת שעה

ב4

(י) המוסר מימיו לטמא פסולין ולטהור כשרין רבי אליעזר אומר אף לטמא כשרין אם לא עשו הבעלים מלאכה

ב5

האוכל על מנת לקצות כשר ואם קצה פסול

ג1

אמר לאחד קדש לך את אלו אין כשר אלא ראשון קדש לי את אלו הרי כלם כשרים

ג2

(ד) קדש לי ואקדש לך הראשון כשר מלא לי ואמלא לך האחרון כשר קדש לי ואמלא לך שניהם כשרים מלא לי ואקדש לך שניהם פסולים

ג3

A (ח) המצניע את החבית שלא תשבר או שכפאה על פיה על מנת לנגבה למלאות בה כשר להוליק בה את הקדוש פסול B המפנה חרסין מתוך השקת בשביל שתחזיק מים הרבה כשרין ואם בשביל שלא יהיו מעכבין אותו בשעה שהוא זולף את המים פסול

ג4

(יא) שנים שהיו ממלאין לחטאת והגביהו זה על זה ונטל זה לזה קוצו בקדוש אחד כשר בשני קדושין פסול רבי יוסי אומר אף בשני קדושין כשר אם התנו ביניהן

ג5

היה אוכל והותיר וזרק מה שבירדו לתחת התאנה או לתוך המקצה בשביל שלא יאבד פסול

א1

(א) שנים שהיו שומרים את השקת נטמא אחד מהם כשרים מפני שהן ברשותו שלשני טהר ונטמא שני כשרים מפני שהן ברשותו שלראשון נטמאו שניהן כאחת פסולין

א2

A (ב) המקדש מי חטאת לא ינעל את הסנדל שאם נפלו משקין על הסנדל נטמא וטמאהו הרי זה אומר מטמאין לא טמאונים ואתה טמאתני B נפלו משקין על בשרו טהור נפלו על כסותו נטמאת וטמאתו הרי זה אומר מטמאין לא טמאונים ואתה טמאתני C (ג) השורף פרה ופרים והמשלח את השעיר מטמא בגדים פרה ופרים ושעיר המשחלח עצמן אינן מטמאין בגדים הרי זה אומר מטמאין לא טמאונים ואתה טמאתני

ב2

(ד) האוכל מנבלת העוף הטהור והיא בבית הבליעה מטמא בגדים הנבלה עצמה אינה מטמאה בגדים הרי זה אומר מטמאין לא טמאונים ואתה טמאתני

ב1

עשה אחד מהן מלאכה כשרין מפני שהן ברשותו שלשני עמד ועשה השני מלאכה כשרין מפני שהן ברשותו שלראשון עשו שניהן כאחת פסולין

ג2

A (ה) כל ולד הטמאות אינו מטמא כלים אלא משקה נטמא משקה טמאן הרי זה אומר מטמאין לא טמאונים ואתה טמאתני B (ו) אין כלי חרש מטמא חברו אלא משקה נטמא משקה טמאהו הרי זה אומר מטמאין לא טמאונים ואתה טמאתני C (ז) כל הפוסל את התרומה מטמא את המשקין להיות תחלה לטמא אחד ולפסול אחד חוץ מטבול יום הרי זה אומר מטמאין לא טמאונים ואתה טמאתני

3

(ח) כל הימים כמקוה שנאמר ולמקוה המים קרא ימים דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר הים הגדול כמקוה לא נאמר ימים אלא שיש בו מיני ימים הרבה רבי יוסי אומר כל הימים מטהרין בזוחלין ופסולין לזבים ולמצרעים ולקדש מהן מי חטאת

א4

A (ט) המים המכים פסולים אלו הן המכים המלוחים והפושרים B המים המכזבים פסולין אלו הם המים המכזבים המכזבים אחד בשבוע המכזבים בפלמסיות ובשני בצרון כשרים רבי יהודה פוסל

ב4

A (י) מי קרמיון ומי פוגה פסולים מפני שהם מי בצים B מי הירדן ומי ירמוך פסולים מפני שהם מי תערבות ואלו הן מי תערבות אחד כשר ואחד פסול שנתערבו שניהן כשרין ונתערבו כשרין רבי יהודה פוסל

ג4

A (יא) באר אחאב ומערת פמים כשרה B המים שנשתנו ושנוין מחמת עצמן כשרין

ב5

באר שנפל לתוכה חרסית או ארמה ימתין לה עד שתצל דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר אינו צריך להמתין

א5

אמת המים הבאה מרחוק כשרה ובלבד שישמרנה שלא יפסיקנה אדם רבי יהודה אומר הרי היא בחזקת מתרת

א1

A (א) צלוחית שנפל לתוכה מים כל שהן
רבי אליעזר אומר יזה שתי הזיות
וחכמים פוסלין
B ירד לתוכה טל
רבי אליעזר אומר יניחנה בחמה והטל עולה
וחכמים פוסלין
C נפל לתוכה משקין ומי פרות יערה וצריך לנגב
דיו קומוס וקנקנטוס
וכל דבר שהוא רושם יערה ואינו צריך לנגב

א2

(ג) שנתת מהן בהמה או חיה
פסולין
כל העופות פוסלין
חוץ מן היונה
מפני שהיא מוצצת
כל השרצים אינם פוסלין
חוץ מן החלדה
מפני שהיא מלקת
רבן גמליאל אומר
אף הנחש מפני שהוא מקיא
רבי אליעזר אומר
אף העכבר

א3

(ה) מי חטאת שנפסלו
לא יגבלם בטיט
שלא יעשם תקלה לאחרים
רבי יהודה אומר בטלו

א4

A (ו) מי חטאת ואפר חטאת
לא יעבירם בנהר ובספינה ולא ישיטם על פני המים
ולא יעמד בצד זה ויזרקם לצד זה
אבל עובר הוא במים עד צוארו
עובר הוא הטהור לחטאת ובידיו כלי ריקם הטהור לחטאת
ובמים שאינם מקדשין
B (ז) אפר כשר
שנתערב באפר מקלה הולכין אחר הרב לטמא
ואין מקדשין בו
רבי אליעזר אומר מקדשין בכלו

ב1

A (ב) נפל לתוכה שקצים ורמשים
ונתבקעו או שנשתנו מראהם
פסולין
B חפושית בין כך ובין כך פוסלת
מפני שהיא כשופרת
C רבי שמעון ורבי אליעזר בן יעקב אומרים
הדירה והכנה שבתבואה כשרים
מפני שאין בהם לחה

ב2

(ד) החושב על מי חטאת לשתות
רבי אליעזר אומר פסל
רבי יהושע אומר כשיטה
אמר רבי יוסי
במה דברים אמורים
במים שאינם מקדשים
אבל במים המקדשין
רבי אליעזר אומר כשיטה
רבי יהושע אומר כשיטה
ואם גרגר כשר

ב3

פרה ששתת מי חטאת
בשרה טמא מעת לעת
רבי יהודה אומר בטלו במעיה

ב4

A (ח) מי חטאת שנפסלו
מטמאין את הטהור לתרומה בידיו ובגופו
ואת הטהור לחטאת לא בידיו ולא בגופו
נטמאו מטמאים את הטהור לתרומה בידיו ובגופו
ואת הטהור לחטאת בידיו אבל לא בגופו
B (ט) אפר כשר
שנתנו על גבי המים שאינן ראויין לקדש
מטמאין את הטהור לתרומה בידיו ובגופו
את הטהור לחטאת לא בידיו ולא בגופו

א1

(א) כל הראוי לטמא מדרס מדף לחטאת
בין טמא בין טהור
ואדם כיוצא בו

א2

(ב) הטהור לחטאת שנגע במדף טמא

א3

הטהור לחטאת שנגע באכלים ומשקים
בידו טמא וברגלו טהור
הסיטן בידו
רבי יהושע מטמא
וחכמים מטהרים

א4

A (ד) הטהור לחטאת שנגע בתנור
בידו טמא וברגלו טהור
B היה עומד על גבי תנור
ופשט ידו חוץ לתנור והלגין בתוכה
וכן האסל שהוא נתון על גבי התנור
ובו שני קללות אחד מכאן ואחד מכאן
רבי עקיבא מטהר
וחכמים מטמאין
C (ה) היה עומד חוץ לתנור
ופשט ידו לחלון ונטל את הלגין
והעבירו על גבי התנור
רבי עקיבא מטמא
וחכמים מטהרין
אבל עומד הוא הטהור לחטאת על גבי תנור
ובידו כלי ריקן הטהור לחטאת
ובמים שאינן מקדשין

ב1

כל הראוי לטמא טמא מת בין טמא בין טהור
רבי אליעזר אומר אינו מדף
רבי יהושע אומר מדף
וחכמים אומרים הטמא מדף והטהור אינו מדף

ב2

לגין שלחטאת שנגע במדף טמא

ב3

(ג) קלל שלחטאת שנגע בשרץ טהור
נתנו על גביו
רבי אליעזר מטהר
וחכמים מטמאים
נגע באכלים ומשקין ובכתבי הקדש טהור
נתנו על גביהן
רבי יוסי מטהר
וחכמים מטמאים

ב4

A (ו) לגין שלחטאת שנגע בשלקדש ושלטרומה
שלחטאת טמא ושלקדש ושלטרומה טהורין
שניהן בשתי ידי שניהן מטמאים
שניהן בשני נירות שניהן טהורים
שלחטאת בניר ושלטרומה בידו שניהן טמאין
שלטרומה בניר ושלחטאת בידו שניהן טהורין
רבי יהושע אומר שלחטאת טמא
B היו נתונים על גבי הארץ ונגע בהם
שלחטאת טמא שלקדש ושלטרומה טהורים
C הסיטן
רבי יהושע מטמא וחקמים מטהרין

א1

A (א) צלוחית שהניחה מגלה
ובא ומצאה מכסה
פסולה
הניחה מכסה ובא ומצאה מגלה
אם יכולה החלדה לשתות הימנה
או נחש לדברי רבן גמליאל
או שירד בה טל בלילה
פסולה
B החטאת אינה נצולה בצמיד פתיל
ומים שאינן מקדשין נצולין בצמיד פתיל

א2

(ד) כל הטעון ביאת מים
מדברי תורה
מטמא את הקדש ואת התרומה
ואת החלין ואת המעשר
ואסור על ביאת המקדש
לאחר ביאתו
מטמא את הקדש ופוסל את התרומה
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
פוסל בקדש ובתרומה
ומתיר בחלין ובמעשר
ואם בא אל המקדש
בין לפני ביאתו בין לאחר ביאתו חייב

א3

A (ז) כל אזור שיש לו שם לוי
פסול
אזור זה כשר
אזורבין
אזור כחלי אזור רומי אזור מדברי פסול
ושלתרומה טמאה פסול
ושלתהורה לא יזה
ואם הזה כשר
B אין מזין לא ביונקות ולא בתמרות
אין חיבין על היונקות על ביאת המקדש
רבי אליעזר אומר
אף לא על התמרות
אלו הן היונקות
גבעולין שלא גמלו
C (ח) אזור שהזה בו
כשר לטהר בו את המצרע

ב1

A (ב) כל הספק טהור לתרומה
טהור לחטאת
כל התלוי לתרומה
נשפך לחטאת
אם עשו על גביו טהרות
תלויות
B הרפפות
טהורות לקדש ולתרומה ולחטאת
רבי אליעזר אומר
הרעדות
טמאות לחטאת

ב2

(ה) כל הטעון ביאת מים
מדברי סופרים
מטמא את הקדש
ופוסל את התרומה
ומתיר בחלין ובמעשר
דברי רבי מאיר
וחכמים אוסרים במעשר
לאחר ביאתו מתיר בכלן
ואם בא אל המקדש
בין לפני ביאתו ובין לאחר ביאתו פטור

ב3

A לקטו לעצים ונפלו עליו משקין
מנגבו והוא כשר
B לקטו לאכלין ונפלו עליו משקין
אף על פי שנגבו פסול
C לקטו לחטאת
כנלקט לאכלין
דברי רבי מאיר
רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אומרים
כנלקט לעצים

ג1

A (ג) דבלה שלתרומה
שנפלה לתוך מי חטאת ונטלה ואכלה
אם יש בה כביצה
בין טמאה בין טהורה
המים טמאין והאוכלה חייב מיתה
אין בה כביצה
המים טהורין והאוכלה חייב מיתה
רבי יוסי אומר
בטהורה המים טהורים
B הטהור לחטאת
שהכניס ראשו ורבו לתוך מי חטאת
נטמא

ג2

(ו) כל הטעון ביאת מים
בין מדברי תורה בין מדברי סופרים
מטמא את מי חטאת ואת אפר חטאת
ואת המזה מי חטאת
במגע ובמשא
האזור המכשר
והמים שאינן מקדשים
וכלי ריקן הטהור לחטאת
במגע ובמשא
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
במגע אבל לא במשא

ג3

A (ט) מצות אזור
שלשה קלחים ובהם שלשה גבעולין
רבי יהודה אומר
שלש שלשה שלשה
B אזור שיש בו שלשה קלחים
מפסגו ואוגדו
פסגו ולא אגדו
אגדו ולא פסגו
לא פסגו ולא אגדו
כשר
C רבי יוסי אומר
מצות אזור שלשה קלחים
ובהם שלשה גבעולים
ושיריו שנים
וגרדמיו כל שהוא

ג1 A צלוחית שפיה צר טובל ומעלה כדרכו רבי יהודה אומר הזיה ראשונה B מי חטאת שנתמעטו טובל אפלו ראשי גבעולין ומזה ובלבד שלא יספג	ב1 A הזה על שני כלים ספק על שניהם הזה ספק מחברו מזה עליו הזאתו פסולה B מחט שהיא נתונה על החרס והזה עליה ספק על המחט הזה ספק מן החרס מזה עליה הזיתו פסולה	א1 A (א) האזוב הקצר מספקו בחוט ובכוש וטובל ומעלה ואוחז באזוב ומזה רבי יהודה ורבי שמעון אומרים כשם שהזיה באזוב כך טבילה באזוב B (ב) הזה ספק מן החוט ספק מן הכוש ספק מן הגבעול הזיתו פסולה
ב2 A מזין על האדם ועל הכלים ואפלו הן מאה B (ג) נתכון להזות על דבר שהוא מקבל טמאה והזה על דבר שאינו מקבל טמאה אם יש באזוב לא ישנה על דבר שאינו מקבל טמאה והזה על דבר שמקבל טמאה אם יש באזוב ישנה על האדם והזה על בהמה אם יש באזוב לא ישנה על בהמה והזה על אדם אם יש באזוב ישנה	ב2 A נתכון להזות לפניו והזה אחריו לאחריו והזה לפניו הזיתו פסולה לפניו והזה על הצדין שלפניו הזיתו כשרה B מזין על האדם מדעתו ושלא מדעתו	א2 A נתכון להזות לפניו והזה אחריו לאחריו והזה לפניו הזיתו פסולה לפניו והזה על הצדין שלפניו הזיתו כשרה B מזין על האדם מדעתו ושלא מדעתו
ב3 A מחליקין היו לפני חלון שלרבים ודורסין ולא נמנעין מפני שאמרו מי חטאת שעשו מצותן אינן מטמאין B (ה) אוחז הוא הטהור בקרדם הטמא בכנפו ומזה עליו אף על פי שיש עליו כדי הזיה טהור כמה יהא במים ויהיה בהם כדי הזיה כדי שיטביל ראשי גבעולין ויזה רבי יהודה אומר רואים אותם כאלו הן על אזוב שלנחשת	ב3 A מחליקין היו לפני חלון שלרבים ודורסין ולא נמנעין מפני שאמרו מי חטאת שעשו מצותן אינן מטמאין B (ה) אוחז הוא הטהור בקרדם הטמא בכנפו ומזה עליו אף על פי שיש עליו כדי הזיה טהור כמה יהא במים ויהיה בהם כדי הזיה כדי שיטביל ראשי גבעולין ויזה רבי יהודה אומר רואים אותם כאלו הן על אזוב שלנחשת	א3 A המים המנטפים כשרים לפיכך הם מטמאין לשם מי חטאת B (ד) המזה מחלון שלרבים ונכנס למקדש ונמצאו המים פסולים פטור מחלון שליחיד ונכנס למקדש ונמצאו המים פסולים חייב אבל כהן גדול בין מחלון שליחיד בין מחלון שלרבים פטור שאינן כהן גדול חייב על ביאת המקדש
ב4 A הזוג והענבל חבור כוש שלרובן לא יזה על הכוש ולא על הפיקה ואם הזה מזה שלפשתן חבור עור שלעריסה שהוא מחבר לפיקות חבור המלבן אינו חבור לא לטמאה ולא לטהרה B כל ידות הכלים הקדוחות חבור רבי יחנן בן נורי אומר אף החרוקות C (ט) הסלים שבקנתל והמטה שלטרבל וקרן שלכליבה וקרנין שליוצאי דרכים ושלשלת המפתחות ושלל הכובסים והבגד שהוא תפור בכלאים חבור לטמאה ואינו חבור להזיה (י) כסוי המחס שהוא מחבר לשלשלת בית שמאי אומרים חבור לטמאה ואינו חבור להזיה בית הלל אומרים הזה על המחס הזה [על] הכסוי הזה על הכסוי לא הזה [על] המחס	ב4 A הזוג והענבל חבור כוש שלרובן לא יזה על הכוש ולא על הפיקה ואם הזה מזה שלפשתן חבור עור שלעריסה שהוא מחבר לפיקות חבור המלבן אינו חבור לא לטמאה ולא לטהרה B כל ידות הכלים הקדוחות חבור רבי יחנן בן נורי אומר אף החרוקות C (ט) הסלים שבקנתל והמטה שלטרבל וקרן שלכליבה וקרנין שליוצאי דרכים ושלשלת המפתחות ושלל הכובסים והבגד שהוא תפור בכלאים חבור לטמאה ואינו חבור להזיה (י) כסוי המחס שהוא מחבר לשלשלת בית שמאי אומרים חבור לטמאה ואינו חבור להזיה בית הלל אומרים הזה על המחס הזה [על] הכסוי הזה על הכסוי לא הזה [על] המחס	א4 A (ו) המזה באזוב טמא אם יש בו כביצה המים פסולים והזיתו פסולה אין בו כביצה המים כשרים והזיתו פסולה ומטמא את חברו וחברו את חברו אפלו הן מאה B (ז) הטהור לחטאת שנטמאו ידיו נטמא גופו ומטמא את חברו וחברו את חברו אפלו הן מאה C (ח) לגין שלחטאת שנטמאו אחוריו נטמא תוכו ומטמא את חברו וחברו את חברו אפלו הן מאה
ג5 (יא) טבל את האזוב ביום והזה ביום כשר ביום והזה בלילה בלילה ביום פסול אבל הוא עצמו טובל בלילה ומזה ביום שאינן מזין עד שתניח החמה וכלן שעשו משעלה עמוד השחר כשר	ב5 ותינוק שאין בו דעת האשה מסעדתו ומזה ואוחזת לו במים והוא טובל ומזה אם אחזה בידו אפלו בשעת הזיה פסול	א5 הכל כשרים להזות חוץ מטמטום ואנדרוגינוס והאשה

א1

(א) שלשה עשר דבר בנבלת העוף הטהור צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר ומטמא טמאת אכלין בכביצה וכזית בבית הבליעה והאוכלה טעון הערב שמש וחיבים עליה על ביאת המקדש ושורפין עליה את התרומה והאוכל אבר מן החי ממנה סופג את הארבעים שחיטתה ומליקתה מטהרות את טרפתה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר אינן מטהרות רבי יוסי אומר שחיטתה מטהרת אבל לא מליקתה (ב) הכנפים והנוצה מטמאות ומטמאות ולא מצטרפות רבי ישמעאל אומר הנוצה מצטרפת החרטום והצפרנים מטמאין ומטמאין ומצטרפין רבי יוסי אומר אף ראשי אגפים וראש הזנב מצטרפים שכן מניחים בפטומות

ב1

(ג) נבלת העוף הטמא צריכה מחשבה והכשר ומטמא טמאת אכלין בכביצה וכחצי פרס לפסול את הגויה ואין בה כזית בבית הבליעה והאוכלה אינו טעון הערב שמש ואין חיבין עליה על ביאת מקדש אבל שורפין עליה את התרומה והאוכל אבר מן החי ממנה אינו סופג את הארבעים ואין שחיטתה מטהרתה הכנפים והנוצה מטמאות ומטמאות ומצטרפות החרטום והצפרנים מטמאין ומטמאין ומצטרפין

ג1

(ד) ובבהמה העור והרטב והקיפה והאלל והעצמות והגידים והקרנים והטלפים מצטרפין לטמא טמאת אכלין אבל לא טמאת נבלות כיוצא בו השוחט בהמה טמאה לנכרי והיא מפרכסת מטמאה טמאת אכלין אבל לא טמאת נבלות עד שתמות או עד שיתזז את ראשה רבה לטמא טמאת אכלין ממה שרבה לטמא טמאת נבלות

2

(ה) האכל שנטמא באב הטמאה ושנטמא בולד הטמאה מצטרפין זה עם זה לטמא כקל שבשניהן כיצד

ב2

A כביצה אכל ראשון וכביצה אכל שני שבללן זה בזה ראשון חלקן זה שני וזה שני נפל זה לעצמו וזה לעצמו על ככר שלתרומה פסלוהו נפלו שניהן כאחת עשאוהו שני B (ו) כביצה אכל שני וכביצה אכל שלישי שבללן זה בזה שני חלקן זה שלישי וזה שלישי נפל זה לעצמו וזה לעצמו על ככר שלתרומה לא פסלוהו נפלו שניהן כאחת עשאוהו שלישי C כביצה אכל ראשון וכביצה אכל שלישי שבללן זה בזה ראשון חלקן זה שני וזה שני שאף השלישי שנגע בראשון נעשה שני

א2

A כחצי ביצה אכל ראשון וכחצי ביצה אכל שני שבללן זה בזה שני B כחצי ביצה אכל שני וכחצי ביצה אכל שלישי שבללן זה בזה שלישי

ג2

A כשתי ביצים אכל ראשון כשתי ביצים אכל שני שבללן זה בזה ראשון חלקן זה ראשון וזה ראשון לשלשה או לארבעה הרי אלו שני B כשתי ביצים אכל שלישי כשתי ביצים אכל שלישי שבללן זה בזה שני חלקן זה שני וזה שני לשלשה או לארבעה הרי אלו שלישי

ב3

(ח) מקרצת שהיתה תחלה והשיך לה אחרות כלן תחלה פרשו היא תחלה וכלן שניות היתה שניה והשיך לה אחרות כלן שניות פרשו היא שניה וכלן שלישיות היתה שלישית והשיך לה אחרות היא שלישית וכלן טהורות בין שפרשו בין שלא פרשו

א3

(י) מקרצות נושכות זו בזו וככרים נושכין זה בזה נטמאת אחת מהן בשרץ כלן תחלה פרשו כלן תחלה במשקין כלן שניות פרשו כלן שניות בידים כלן שלישיות פרשו כלן שלישיות

ג3

(ט) ככרות הקדש שבתוך גמותיהם מים מקדשים נטמאת אחת מהן בשרץ כלן טמאות בתרומה מטמא שנים ופוסל אחד אם יש ביניהם משקה טופח אף בתרומה הכל טמא

א1

(א) האשה שהיתה כובשת ירק בקדרה
ונגעה בעלה חוץ לקדרה במקום הנגוב
אף על פי שיש בו כביצה הוא טמא והכל טהור
נגעה במקום המשקה
אם יש בו כביצה הכל טמא
אין בו כביצה הוא טמא והכל טהור
חזר לקדרה הכל טמא
היתה מגע טמא מת ונגעה בין במקום המשקה בין במקום הנגוב
אם יש בו כביצה הכל טמא
אין בו כביצה הוא טמא והכל טהור
היתה טבולת יום מנערת את הקדרה בידים מסאבות
וראתה משקין על ידיה
ספק מן הקדרה נתזו ספק שהקלח נגע בידה
הירק פסול והקדרה טהורה

א2

A (ג) הראשון שבחלין
טמא ומטמא
השני פסול ולא מטמא
והשלישי נאכל בנויד הדמע
B (ד) הראשון והשני שבתרומה
טמאים ומטמאים
השלישי פסול ולא מטמא
והרביעי נאכל בנויד הקדש
C (ה) הראשון והשני והשלישי שבקדש
טמאין ומטמאין
הרביעי פסול ולא מטמא
והחמישי נאכל בנויד הקדש

א3

(ח) האוכל אכל שני לא יעשם בבית הבר

ב1

(ב) רבי אליעזר אומר
האוכל אכל ראשון ראשון
אכל שני שני
אכל שלישי שלישי
רבי יהושע אומר
האוכל אכל ראשון
ואכל שני שני
שלישי שני לקדש ולא שני לתרומה
בחלין שנעשו לטהרת תרומה

ב2

A (ו) השני שבחלין
מטמא משקה חלין
ופוסל לאוכלי תרומה
B השלישי שבתרומה
מטמא משקה קדש
ופוסל לאוכלי קדש שנעשו לטהרת הקדש
אבל אם נעשו לטהרת תרומה
מטמא שנים ופוסל אחד בקדש
C (ז) רבי אלעזר אומר
שלשתן שוין
האחד שבקדש ושבתרומה ושבחלין
מטמא שנים ופוסל אחד בקדש
מטמא אחד ופוסל אחד בתרומה
ופוסל את החלין
השני שבכלן
מטמא אחד ופוסל אחד בקדש
ומטמא משקה חלין
ופוסל לאוכלי תרומה
השלישי שבכלן
מטמא משקה קדש ופוסל לאוכלי קדש

ב3

וחלין שנעשו על גב הקדש
הרי אלו כחלין
רבי אלעזר בר צדוק אומר
הרי אלו כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד

א1

A (א) הרטב והגריסים והחלב
בזמן שהן משקה טופח
הרי אלו תחלה
קרשו הרי אלו שניים
חזרו ונמוחו
כביצה מכון טהור
יותר מכביצה טמא
שכיון שיצאה טפה הראשונה
נטמאת בכביצה
B (ב) רבי מאיר אומר
השמן תחלה לעולם
וחכמים אומרים
אף הדבש
רבי שמעון שזורי אומר
אף היין

ב1

וגוש שלזיתים שנפל לתנור והסק
כביצה מכון טהור
יותר מכביצה טמא
שכיון שיצאת טפה הראשונה
נטמאת בכביצה
אם היו פרודין אפלו הן סאה טהור

ג1

A (ג) טמא מת שסחט זיתים וענבים
כביצה מכון טהור
ובלבד שלא יגע במקום המשקה
יותר מכביצה טמא
שכיון שיצאה טפה הראשונה
נטמאת בכביצה
אם היה זב או זבה אפלו גרגר יחידי טמא
שכיון שיצאה טפה הראשונה
נטמאת במשא
B זב שחלב את העז
החלב טמא
שכיון שיצאה טפה הראשונה
נטמאת במשא

2

(ד) כביצה אכלין שהניחן בחמה ונתמעטו
וכן כזית מן המת וכזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ
כזית פגול וכזית נותר כזית חלב
הרי אלו טהורים ואין חיבין עליהן משום פגול נותר וטמא
הניחם בגשמים ונתפחו
טמאין וחיבין עליהן משום פגול נותר וטמא

א3

A (ה) כל הטמאות כשעת מציאתן
אם טמאות טמאות
ואם טהורות טהורות
אם מכסות מכסות
אם מגלות מגלות
B מחט שנמצא מלאה חלודה או שבורה
טהורה
שכל הטמאות כשעת מציאתן

ב3

A (ו) חרש שוטה וקטן שנמצאו
במבוי שיש בו טמאה
הרי אלו בחזקת טהרה
וכל הפקח בחזקת טמאה
וכל שאין בו דעת להשאל ספקו טהור
B (ז) תינוק שנמצא בצד בית הקברות
והשושנים בידו
ואין השושנים אלא במקום הטמאה
טהור
שאני אומר אחר לקטן ונתן לו
וכן חמור בין הקברות כליו טהורין

ג3

A (ח) תינוק שנמצא בצד העיסה
והבצק בידו
רבי מאיר מטהר
וחכמים מטמאים
שדרך התינוק לטפח
B בצק שיש בו נקירת תרנגולים
ומשקין טמאין בתוך הבית
אם יש בין משקין לככרות
כדי שינגבו את פיהם בארץ
הרי אלו טהורין
ובפרה ובכלב כדי שילחכו את לשונם
ושאר כל הבהמה כדי שיתנגבו
רבי אליעזר בן יעקב מטהר בכלב
שהוא פקח
שאין דרכו להניח את המזון ולילך למים

א1

A (א) הזורק טמאה ממקום למקום
ככר לבין המפתחות מפתח לבין הככרות טהור
רבי יהודה אומר
ככר לבין המפתחות טמא מפתח לבין הככרות טהור
B (ב) השרץ בפי החלדה ומהלכת על גבי ככרות שלתרומה
ספק נגע ספק לא נגע ספקו טהור
C (ג) השרץ בפי החלדה והנבלה בפי הכלב
ועברו בין הטהורים או שעברו טהורים ביניהן
ספקן טהור מפני שאין לטמאה מקום
היו מנקרין בהן על הארץ
ואמר הלכתי למקום הלז ואיני יודע אם נגעתי אם לא נגעתי
ספקו טמא מפני שיש לטמאה מקום

א2

A (ה) על ששה ספקות שורפין את התרומה
על ספק בית הפרס
ועל ספק עפר הבא מארץ העמים
על ספק בגדי עם הארץ
ועל ספק כלים הנמצאין
על ספק הרקין הנמצאין
על ספק מי רגלי אדם שהן כנגד מי רגלי בהמה
על ודאי מגען שהוא ספק טמאתן שורפין את התרומה
רבי יוסי אומר
אף על ספק מגען ברשות היחיד
וחכמים אומרים
ברשות היחיד תולין וברשות הרבים טהור
B (ו) שני רקין אחד טמא ואחד טהור
תולין על מגען ועל משאן
ועל הסטן ברשות היחיד
ועל מגען ברשות הרבים בזמן שהן לחין
ועל משאן בין לחין ובין יבשין
היה רק יחידי ונגע בו ונשא וחסיו ברשות הרבים
שורפין עליו את התרומה
ואין צריך לומר ברשות היחיד

ב1

A (ד) כזית מן המת בפי העורב
ספק האהיל על האדם ועל הכלים ברשות היחיד
ספק אדם טמא ספק כלים טהור
B הממלא בעשרה דליים ונמצא שרץ באחד מהן
הוא טמא וכלן טהורין
C המערה מכלי לכלי ונמצא שרץ בתחתון
העליון טהור

ב2

A (ז) אלו ספקות שטהרו חכמים
ספק מים שאובים למקוה ספק טמאה צפה על פני המים
ספק משקין לטמא טמא ולטמא טהור
ספק ידים לטמא ולטמא טהור
ספק רשות הרבים ספק דברי סופרים
ספק החלין ספק שרצים ספק נגעים
ספק נזירות ספק בכורות וספק קרבנות
B (ח) ספק טמאה צפה על פני המים בין בכלים בין בקרקע
רבי שמעון אומר בכלים טמא ובקרקע טהור
רבי יהודה אומר ספק ירידתו טמא וספק עלייתו טהור
רבי יוסי אומר אפלו אין שם אלא מלא אדם וטמאה טהור
(ט) ספק משקין לטמא טמא כיצד
טמא שפשט את רגלו לבין משקין טהורין
ספק נגע ספק לא נגע ספקו טמא
היתה ככר טמאה בידו וזרקה לבין משקין טהורין
ספק נגע ספק לא נגע ספקו טמא
ולטמא טהור כיצד
היתה מקל בידו ובראשה משקין טמאין וזרקה לבין ככרות טהורין
ספק נגע ספק לא נגע ספקו טהור
(י) רבי יוסי אומר ספק משקין לאכלים טמא ולכלים טהור כיצד
שתי חביות אחת טמאה ואחת טהורה ועשה עיסה מאחת מהן
ספק מן הטמאה עשה ספק מן הטהורה עשה
זה הוא ספק משקין לאכלין טמא ולכלים טהור
(יא) ספק ידים לטמא ולטמא ולטהור טהור
ספק רשות הרבים טהור
ספק דברי סופרים אכל אכלים טמאים שתה משקים טמאים
בא ראשו ורבו במים שאובין
או שנפלו על ראשו ורבו שלשה לגין מים שאובים ספקו טהור
אבל דבר שהוא אב הטמאה והוא מדברי סופרים ספקו טמא
(יב) ספק החלין זו טהרת פרישות
ספק שרצים כשעת מציאתן
ספק נגעים בתחלה טהור עד שלא נזקק לטמאה
משנזקק לטמאה ספקו טמא
ספק נזירות מתר
ספק בכורות אחד בכורי אדם ואחד בכורי בהמה
בין טמאה בין טהורה שהמוציא מחברו עליו הראיה
(יג) ספק קרבנות האשה
שיש עליה ספק חמש לדות וספק חמש זיבות
מביאה קרבן אחד ואוכלת בזבחים ואין השאר עליה חובה

א1

A (א) השרץ והצפרדע ברשות הרבים וכן כזית מן המת וכזית מן הנבלה ועצם מן המת ועצם מן הנבלה וגוש מארץ טהורה וגוש מבית הפרס גוש מארץ טהורה וגוש מארץ העמים שני שבילין אחד טמא ואחד טהור הלך באחד מהם ואין ידוע באיזה מהן הלך האהיל על אחד מהם ואין ידוע על איזה מהן האהיל הסיט את אחד מהם ואין ידוע איזה מהם הסיט רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרים **B** (ב) אחד שאמר נגעתי בזה ואיני יודע אם הוא טמא ואם הוא טהור נגעתי ואיני יודע באיזה משניהם נגעתי רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרים רבי יוסי מטמא בכלן ומטהר בשביל שדרך בני אדם להלך ואין דרכם לגע

א2

A (ז) מי שישב ברשות הרבים ובא אחד ודרס על בגדיו או שרקק ונגע ברקו על רקו שורפים את התרומה ועל בגדיו הולכין אחרהרב **B** ישן ברשות הרבים ועמד כליו טמאים מדרס דברי רבי מאיר וחכמים מטהרין **C** נגע באחד בלילה ואין ידוע אם חי אם מת ובשחר עמד ומצאו מת רבי מאיר מטהר וחכמים מטמאים שכל הטמאות כשעת מציאתן

ב1

A (ג) שני שבילים אחד טמא ואחד טהור הלך באחד מהם ועשה טהרות ונאכלו הזה ושנה וטבל וטהר והלך בשני ועשה טהרות הרי אלו טהורות אם קימות הראשונות אלו ואלו תלויות אם לא טהר בנתיים הראשונות תלויות והשניות ישרפו **B** (ד) השרץ והצפרדע ברשות הרבים נגע באחד מהם ועשה טהרות ונאכלו טבל נגע בשני ועשה טהרות הרי אלו טהורות אם קימות הראשונות אלו ואלו תלויות אם לא טבל בנתיים הראשונות תלויות והשניות ישרפו

ב2

A (ח) שוטה אחת בעיר או נכרית או כותית כל הרקים שבעיר טמאין **B** מי שדרסה אשה על בגדיו או שישבה עמו בספינה אם מכירתו שהוא אוכל בתרומה כליו טהורין ואם לאו ישאלנה

ג1

A (ה) שני שבילין אחד טמא ואחד טהור הלך באחד מהן ועשה טהרות ובא חברו והלך בשני ועשה טהרות רבי יהודה אומר אם נשאלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו טהורין ואם נשאלו שניהם כאחת טמאים רבי יוסי אומר בין כך ובין כך טמאים **B** (ו) שני ככרים אחד טמא ואחד טהור אכל את אחד מהם ועשה טהרות ובא חברו ואכל את השני ועשה טהרות רבי יהודה אומר אם נשאלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו טהורין ואם נשאלו שניהם כאחת טמאים רבי יוסי אומר בין כך ובין כך טמאים **A** (ט) עד אומר נטמא והוא אומר לא נטמאתי טהור שנים אומרים נטמאת והוא אומר לא נטמאתי רבי מאיר מטמא וחכמים אומרים הוא נאמן על ידי עצמו **B** עד אומר נטמא ושנים אומרים לא נטמא בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים טהור שנים אומרים נטמא ועד אומר לא נטמא בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים טמא **C** עד אומר נטמא ועד אומר לא נטמא אשה אומרת נטמא ואשה אומרת לא נטמא ברשות היחיד טמא ברשות הרבים טהור

א1

A (א) מקום שהיה רשות היחיד ונעשה רשות הרבים חזר ונעשה רשות היחיד כשהוא רשות היחיד ספקו טמא כשהוא רשות הרבים ספקו טהור **B** המסכן ברשות היחיד והוציאוהו לרשות הרבים והחזירוהו לרשות היחיד כשהוא ברשות היחיד ספקו טמא כשהוא ברשות הרבים ספקו טהור רבי שמעון אומר רשות הרבים מפסקת

א2

(ד) כל שאתה יכול לרבות ספקות וספק ספקות ברשות היחיד טמא ברשות הרבים טהור כיצד נכנס למבוי והטמאה בחצר ספק נכנס ספק לא נכנס טמאה בבית ספק נכנס ספק לא נכנס ואפלו נכנס ספק היתה שם ספק לא היתה שם ואפלו היתה שם ספק שיש בה כשעור ספק שאין בה כשעור ואפלו שיש בה ספק טמאה ספק טהור ואפלו טמאה ספק נגע ספק לא נגע ספקו טמא רבי אלעזר אומר ספק ביאה טהור ספק מגע טמאה טמא

א3

A איזו היא רשות הרבים שבילי בית גלגול וכן כיוצא בהן רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה אמר רבי אלעזר לא הזכרו שבילי בית גלגול אלא שהם רשות היחיד לכך ולכך **B** השבילים המפלשים לבורות ולשיחים ולמערות ולגתות רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה

ב1

A (ב) ארבעה ספקות רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרין כיצד הטמא עומד והטהור עובר הטהור עומד והטמא עובר הטמאה ברשות היחיד והטהרה ברשות הרבים הטהרה ברשות היחיד והטמאה ברשות הרבים ספק נגע ספק לא נגע ספק האהיל ספק לא האהיל ספק הסיט ספק לא הסיט רבי יהושע מטמא וחכמים מטהרין **B** (ג) אילן שהוא עומד ברשות הרבים והטמאה בתוכו

ב2

(ה) נכנס לבקעה בימות הגשמים והטמאה בשדה פלונית ואמר הלכתי למקום הלז ואיני יודע אם נכנסתי לאותה השדה ואם לא נכנסתי רבי אלעזר מטהר וחכמים מטמאין

ב3

A (ז) הבקעה בימות החמה רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה ובימות הגשמים רשות היחיד לכך ולכך **B** (ח) בסילקי רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה רבי יהודה אומר אם עומד הוא בפתח הזה ורואה את הנכנסין ואת היוצאין בפתח הלז רשות היחיד לכך ולכך ואם לאו רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה **C** (ט) הפרן רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה וכן הצדדין רבי מאיר אומר הצדדין רשות היחיד לכך ולכך

ג1

A חנות שהיא טמאה ופתוחה לרשות הרבים ספק נכנס ספק לא נכנס ספקו טהור ספק נגע ספק לא נגע ספקו טהור **B** שתי חנויות אחת טמאה ואחת טהורה נכנס לאחת מהן ספק לטמאה נכנס ספק לטהורה נכנס ספקו טמא

ג2

(ו) ספק רשות היחיד טמא עד שיאמר לא נגעתי ספק רשות הרבים טהור עד שיאמר נגעתי

ג3

A האסטונית רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה **B** חצר שהרבים נכנסים בזו ויוצאים בזו רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה

1

(א) הקדר שהניח את קדרותיו וירד לשתות הפנימיות טהורות והחיצונות טמאות
אמר רבי יוסי במה דברים אמורים במתרות אבל באגודות הכל טהור

א2

A המוסר מפתחו לעם הארץ
הבית טהור
שלא מסר לו אלא שמירת המפתח
B (ב) המניח עם הארץ בתוך ביתו
ער ומצאו ער ישן ומצאו ישן
ער ומצאו ישן הבית טהור
ישן ומצאו ער הבית טמא
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
אין טמא אלא עד מקום
שהוא יכול לפשוט את ידו ולגע

ב2

(ג) המניח אמנים בתוך ביתו
הבית טמא
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
אין טמא אלא עד מקום
שהן יכולין לפשוט את ידם ולגע

ג2

A (ד) אשת חבר
שהניחה לאשת עם הארץ טוחנת בתוך ביתה
פסקה הרחים הבית טמא
לא פסקה הרחים אין טמא אלא עד מקום
שהיא יכולה לפשוט את ידה ולגע
B היו שתים בין כך ובין כך הבית טמא
שאחת טוחנת ואחת ממששת
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
אין טמא אלא עד מקום
שהן יכולין לפשוט את ידן ולגע

א3

(ה) המניח עם הארץ בתוך ביתו לשמרו
בזמן שהוא רואה את הנכנסין ואת היוצאין
האכלים והמשקים וכלי חרס הפתוחים
טמאים
אבל המשכבות והמושבות
וכלי חרס המקפין צמיד פתיל טהורין
ואם אינו רואה
לא את הנכנסין ולא את היוצאין
אפלו מובל אפלו כפות הכל טמא

ב3

(ו) הגבאים שנכנסו לתוך הבית
הבית טמא
אם יש עמהן גוי נאמנים לומר
לא נכנסנו
אבל אין נאמנים לומר
נכנסנו אבל לא נגענו

ג3

הגנבים שנכנסו לתוך הבית
אין טמא אלא מקום רגלי הגנבים
ומה הן מטמאין
האכלים והמשקים וכלי חרס הפתוחין
אבל המשכבות והמושבות
וכלי חרס המקפין צמיד פתיל
טהורים
אם יש עמהן גוי או אשה הכל טמא

א4

(ז) המניח את כליו
בחלון שלאוליאריין
רבי אלעזר בן עזריה מטהר
וחכמים אומרים
עד שיתן לו את המפתח או חותם
או עד שיעשה סימן

ב4

המניח את כליו מגת זו לגת הבאה
כליו טהורין
ובישראל עד שיאמר
בלבי היה לשמרם

ג4

(ח) מי שהיה טהור
והסיע את לבו מלאכול
רבי יהודה מטהר
שדרך טמאין פורשין ממנו
וחכמים מטמאים
היו ידיו טהורות והסיע את לבו מלאכול
אף על פי שאמר
יודע אני שלא נטמאו ידי
ידיו טמאות שהידים עסקניות

5

(ט) האשה שנכנסה להוציא פת לעני ויצאת ומצאתו עומד בצד ככרות שלתרומה
וכן האשה שיצאת ומצאת את חברתה חותה גחלים תחת קדרה שלתרומה
רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרין
אמר רבי אלעזר בן פילא וכי מפני מה רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרין
מפני שהנשים גרגרניות הן שהיא חשודה לגלות את הקדרה שלחברתה לידע מה היא מבשלת

א1

(א) הדר עם עם הארץ בחצר ושכח כלים בחצר
אפלו חביות מקפות צמיד פתיל או תנור מקף צמיד פתיל
הרי אלו טמאין
רבי יהודה מטהר בתנור בזמן שהוא מקף צמיד פתיל
רבי יוסי אומר
אף התנור טמא עד שיעשה לו מחצה גבוהה עשרה טפחים

ב1

(ב) המפקיד כלים אצל עם הארץ
טמאים טמא מת וטמאין מדרס
אם מכירו שהוא אוכל בתרומה
טהורין מטמא מת אבל טמאין מדרס
רבי יוסי אומר
אם מסר לו תבה מלאה בגדים בזמן שהיא רוצצת טמאין מדרס
אם אינה רוצצת טמאין מדף אף על פי שהמפתח ביד הבעלים

2

(ג) המאבד ביום ומצא ביום טהור
ביום ומצא בלילה בלילה ומצא ביום ומצא ביום שלאחריו טמא
זה הכלל כל שיעבר עליו הלילה או מקצתו טמא

א3

A השוטח כלים ברשות הרבים טהורין
וברשות היחיד טמאין
ואם היה משמרן טהורין
נפלו והלך להביאן טמאים
B נפל דליו לתוך בורו שלעם הארץ
והלך להביא במה יעלנו
טמא מפני שהנח ברשות עם הארץ שעה אחת

ב3

A (ד) המניח את ביתו פתוח ומצאו פתוח נעול ומצאו נעול
פתוח ומצאו נעול טהור
נעול ומצאו פתוח
רבי מאיר מטמא
וחכמים מטהרין
שהיו גנבים ונמלכו והלכו להן
B (ה) אשת עם הארץ שנכנסה לתוך ביתו שלחבר
להוציא בנו או בתו או בהמתו
הבית טהור מפני שנכנסה שלא ברשות

4

(ו) כלל אמרו בטהרות
כל המיוחד לאכל אדם טמא עד שיפסל מאכל הכלב
וכל שאינו מיוחד לאכל אדם טהור עד שייחדנו לאדם
כיצד
גוזל שנפל לגת וחשב עליו להעלותו לנכרי טמא לכלב טהור
רבי יוחנן בן נורי מטמא
חשב עליו חרש שוטה וקטן טהור אם העלוהו טמא שיש להן מעשה ואין להן מחשבה

א5

A (ז) אחורי כלים שנשמאו במשקים
רבי אליעזר אומר מטמאין את המשקין ואין פוסלין את האכלין
רבי יהושע אומר מטמאין את המשקין ופוסלין את האכלין
שמעון אחי עזריה אומר לא כך ולא כך
אלא משקין שנשמאו באחורי הכלים מטמאין אחד ופוסלין אחד
הרי זה אומר מטמאין לא טמאוי ואתה טמאתני
B (ח) ערבה שהיא קטפרס והבצק מלמעלן ומשקה טופח מלמטן
שלש חתיכות בכביצה אינן מצטרפות ושתים מצטרפות
רבי יוסי אומר
אף שתים אינן מצטרפות אלא אם כן היו רוצצות משקה
ואם היה משקה עומד אפלו כעין החרדל מצטרף
רבי דוסא אומר אכל פרוד אינו מצטרף

ב5

A (ט) מקל שהיא מלאה משקין טמאין
כיון שהשיקה למקוה טהורה
דברי רבי יהושע
וחכמים אומרים עד שיטביל את כלה
B הנצוק והקטפרס ומשקה טופח אינן חבור
לא לטמא ולא לטהרה
והאשברן חבור לטמא ולטהרה

א1

(א) זיתים מאימתי מקבלין טמאה
משיזיעו זעת המעטן אבל לא זעת הקפה
כדברי בית שמאי
רבי שמעון אומר
שעור זעה שלשה ימים
בית הלל אומרים
משיתחברו שלשה זה לזה
רבן גמליאל אומר
משתגמר מלאכתן
וחכמים אומרים כדבריו

ב1

(ב) גמר מלמסוק אבל עתיד לקח
גמר מלקח אבל עתיד ללוות
ארעו אבל או משתה או אנס
אפלו זבים וזבות מהלכים עליהן טהורין
נפלו עליהן משקין טמאין
אין טמא אלא מקום מגען
והמחל היוצא מהן טהור

ג1

(ג) נגמרה מלאכתן
הרי אלו מכשרין
נפלו עליהן משקין טמאין
המחל היוצא מהן
רבי אליעזר מטהר
וחכמים מטמאין
אמר רבי שמעון
לא נחלקו על המחל היוצא מן הזיתים
שהוא טהור
ועל מה נחלקו על היוצא מן הבור
שרבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין

2

(ד) הגומר את זיתיו ושיר קפה אחת יתננה לעיני הכהן דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר יוליך את המפתח מיד
רבי שמעון אומר מעת לעת

א3

(ה) המניח זיתים בכתש
שימתנו שיהו נוחין לכתוש
הרי אלו מכשרים
שימתנו שימלחם
בית שמאי אומרים מכשרים
ובית הלל אומרים אינן מכשרים

ב3

הפוצע זיתים בידים טמאות טמאן

ג3

(ו) המניח זיתיו בגג לגרגרם
אפלו הן רום אמה אינן מכשרים
נתנן בבית שילקו ועתיד להעלותם לגג
נתנן בגג שילקו או שיפתחם
הרי אלו מכשרין
נתנן בבית עד שישמר את גגו
או עד שיוליכם למקום אחר
אינן מכשרין

4

(ז) רצה לטול מהן בד אחד או שני בדין
בית שמאי אומרים קוצה בטמאה ומחפה בטהרה
בית הלל אומרים אף מחפה בטמאה
רבי יוסי אומר חופר בקרדמות שלמתכת ומוליך לבית הבד בטמאה

א5

(ח) השרץ שנמצא ברחים
אין טמא אלא מקום מגעו
אם היה משקה מהלך הכל טמא
נמצא על גבי העלים
ישאלו הבדדים לומר לא נגענו
אם היה נוגע באום אפלו בשערה טמא

ב5

(ט) נמצא על גבי פרודים
והוא נוגע בכביצה טמא
פרודים על גבי פרודים
אף על פי שהוא נוגע בכביצה
אין טמא אלא מקום מגעו

ג5

נמצא בין כתל לזיתים טהור
נמצא בגג המעטן טהור
נמצא במעטן הגג טמא
נמצא שרוף על הזיתים
וכן מטלית מהוהא
טהורה שכל
הטמאות כשעת מציאתן

א1

(א) הנועל בית הבד מפני הבדדין והיו לשם כלים טמאין מדרס
 רבי מאיר אומר בית הבד טמא
 רבי יהודה אומר בית הבד טהור
 רבי שמעון אומר אם טהורין להן בית הבד טמא ואם טמאין להן בית הבד טהור
 אמר רבי יוסי וכי מפני מה טמאות אלא שאין עמי הארץ בקיאים בהסט

א2

(ב) הבדדין
 שהיו נכנסין ויוצאין
 ומשקין טמאין בתוך בית הבד
 אם יש בין משקין לזיתים
 כדי שינגבו את רגליהם בארץ
 הרי אלו טהורין

ב2

הבדדין והבוצרין
 שנמצאת טמאה לפניהן
 נאמנין לומר לא נגענו
 וכן התינוקות שביניהם
 יוצאים חוץ לפתח בית הבד
 ופונים לאחורי הגדר והן טהורין
 עד כמה ירחיקו ויהיו טהורין
 עד כדי שיהא רואן

ג2

(ג) הבדדין והבוצרין
 כיון שהכניסן לרשות המערה דיו
 דברי רבי מאיר
 רבי יוסי אומר
 צריך לעמוד עליהן עד שיטבלו
 רבי שמעון אומר
 אם טהורין להן
 צריך לעמוד עליהם עד שיטבלו
 אם טמאים להן
 אינו צריך לעמוד עליהם עד שיטבלו

א3

A (ד) הנותן מן הסלים
 ומן המשטח שלאדמה
 בית שמאי אומרים
 נותן בידים טהורות
 ואם נתן בידים טמאות טמאן
 בית הלל אומרים
 נותן בידים טמאות
 ומפריש תרומתו בטהרה
 מן העבט ומן המשטח שלעלים
 הכל שוים שהוא נותן בידים טהורות
 ואם נתן בידים טמאות טמאן
 B (ה) האוכל מן הסלים
 ומן המשטח שלאדמה
 אף על פי שמבקעות ומנטפות לגת
 הרי הגת טהורה
 מן העבט ומן המשטח שלעלים
 ונפל ממנו גרגר יחידי
 אם יש לו חותם טהור
 אם אין לו חותם טמא
 נפלו ממנו ענבים
 ודרכן במקום המפנה כביצה מכון טהור
 יותר מכביצה טמא
 שכיון שיצאת טפה הראשונה
 נטמאת בכביצה

ב3

A (ו) מי שהיה עומד ומדבר
 על שפת הבור
 ונתזה צנורא מפיו
 ספק הגיעה לבור ספק לא הגיעה
 ספקו טהור
 B (ז) הזולף את הבור
 נמצא שרץ בראשונה כלן טמאות
 באחרונה היא טמאה וכלן טהורות
 אימתי
 בזמן שהוא זולף בכל אחת ואחת
 אבל אם היה זולף במחץ
 נמצא שרץ באחת מהן היא טמאה בלבד
 אימתי
 בזמן שהוא בודק ולא מכסה
 או מכסה ולא בודק
 היה בודק ומכסה
 ונמצא שרץ בחבית הכל טמא
 בבור הכל טמא
 במחץ הכל טמא

ג3

A (ח) בין העגולים לזגין
 רשות הרבים
 B כרם שלפני הבוצרים
 רשות היחיד
 שלאחר הבוצרים
 רשות הרבים
 אימתי
 בזמן שהרבים נכנסים בזו
 ויוצאים בזו

4

כלי בית הבד ושלגת העקל
 בזמן שהן שלעץ מנגבן והן טהורין
 בזמן שהן שלגמי מישנן כל שנים עשר חדש או חולטן בחמים
 רבי יוסי אומר אם נתנן בשבלת הנהר דיו

א1

(א) שש מעלות במקואות זו למעלה מזו וזו למעלה מזו
מי גבאים

שתה טמא ושתה טהור טמא
שתה טמא ומלא בכלי טהור טמא
שתה טמא ונפל ככר שלתרומה
אם הדיח טמא ואם לא הדיח טהור
(ב) מלא בכלי טמא ושתה טהור טמא
מלא בכלי טמא ומלא בכלי טהור טמא
מלא בכלי טמא ונפל ככר שלתרומה
אם הדיח טמא ואם לא הדיח טהור
(ג) נפלו מים טמאים ושתה טהור טמא
נפלו מים טמאים ומלא בכלי טהור טמא
נפלו מים טמאים ונפל ככר שלתרומה
אם הדיח טמא ואם לא הדיח טהור

רבי שמעון אומר בין שהדיח בין שלא הדיח טמא
(ד) נפל לתוכן מת או שהלך בהן הטמא ושתה טהור טהור
אחד מי גבאים מי בורות מי שיחים מי מערות מי תמציות שפסקו
ומקואות שאין בהם ארבעים סאה

בשעת הגשמים הכל טהור
פסקו הגשמים הקרובים לעיר ולדרך טמאים
והרחוקים טהורין עד שיהלכו רב בני אדם
(ה) מאימתי טהרתן
בית שמאי אומרים משיברו וישטפו
ובית הלל אומרים רבו אף על פי שלא שטפו
רבי שמעון אומר שטפו אף על פי שלא רבו
כשרין לחלה ולטול מהן לידים

א2

(ז) למעלה מהן מקוה שיש בו ארבעים סאה
שבו טובלין ומטבילין

א3

(ח) למעלה מהן מים מכין
שהן מטהרין בזוחלין

ב1

(ו) למעלה מהן
מי תמציות שלא פסקו
שתה טמא ושתה טהור טהור
שתה טמא ומלא בכלי טהור טהור
שתה טמא ונפל ככר שלתרומה
אף על פי שהדיח טהור
מלא בכלי טמא ושתה טהור טהור
מלא בכלי טמא ומלא בכלי טהור טהור
מלא בכלי טמא ונפל ככר שלתרומה
אף על פי שהדיח טהור
נפלו מים טמאים ושתה טהור טהור
נפלו מים טמאים ומלא בכלי טהור טהור
נפלו מים טמאים ונפל ככר שלתרומה
אף על פי שהדיח טהור
כשרים לתרומה ולטול מהם לידים

ב2

למעלה מהן מעין שמימיו מעטין ורבו עליו מים שאובין
שוה למקוה לטהר באשברן
ולמעין להטביל בו בכל שהוא

ב3

למעלה מהן מים חיים
שבהן טבילה לזבים והזיה למצרעים
וכשרים לקדש מהן מי חטאת

א1

(א) הטמא שירד לטבול
ספק טבל ספק לא טבל
אפלו טבל
ספק יש בו ארבעים סאה ספק אין בו
שני מקואות אחד יש בו ארבעים סאה
ואחד שאין בו
טבל באחד מהם
ואינו יודע באי זה מהן טבל
ספקו טמא

ב1

(ב) מקוה שנמדד ונמצא חסר
כל טהרות שנעשו על גביו למפרע
בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים טמאות
במה דברים אמורים
בטמאה חמורה
אבל בטמאה קלה כגון
אכל אכלים טמאים ושתה משקין טמאים
בא ראשו ורבו במים שאובים
או שנפלו על ראשו ועל רבו
שלשה לגין מים שאובין
וירד לטבול
ספק טבל ספק לא טבל
אפלו טבל
ספק יש בו ארבעים סאה ספק אין בו
שני מקואות אחד יש בו ארבעים סאה
ואחד שאין בו
טבל באחד מהן
ואינו יודע באיזה מהן טבל
ספקו טהור
רבי יוסי מטמא שרבי יוסי אומר
כל דבר שהוא בחזקת טמאה
לעולם הוא בפסולו עד שיודע שטהר
אבל ספקו לטמא ולטמא טהור

ג1

(ג) ספק מים שאובין שטהרו חכמים
ספק נפלו ספק לא נפלו
אפלו נפלו
ספק יש בהם ארבעים סאה ספק אין בהם
שני מקואות אחד יש בו ארבעים סאה
ואחד אין בו
נפל לאחד מהן
ואינו יודע לאיזה מהן נפל
ספקו טהור
מפני שיש לו במה יתלה
היו שניהם פחותים מארבעים סאה
ונפל לאחד מהם
ואינו יודע לאיזה מהן נפל
ספקו טמא שאין לו במה יתלה

א2

(ד) רבי אליעזר אומר
רביעית מים שאובין בתחלה
פוסלין את המקוה
ושלשה לגין על פני המים
וחכמים אומרים
בין בתחלה בין בסוף
שעורו שלשה לגין

ב2

(ה) מקוה שיש בו שלש גמות
שלמים שאובין שללג לג
אם ידוע שנפל לתוכו
ארבעים סאין מים כשרין
עד שלא הגיעו לגמא השלישית כשר
ואם לאו פסול
ורבי שמעון מכשיר
מפני שהוא כמקוה סמוך למקוה

ג2

(ו) המסנן את הטיט לצדדין
ומשכו ממנו שלשה לגין
כשר
היה תולש ומשכו ממנו שלשה לגין
פסול
ורבי שמעון מכשיר
מפני שלא נתכון לשאוב

א3

(ז) המניח קנקנים בראש הגג לנגבן
ונתמלאו מים
רבי אליעזר אומר
אם עונת גשמים הוא
אם יש בו כמעט מים בבור ישבר
ואם לאו לא ישבר
רבי יהושע אומר
בין כך ובין כך ישבר או יכפה
אבל לא יערה

ב3

(ח) הסיד ששכח עציץ בבור
ונתמלא מים
אם היו המים צפים על גביו כל שהן ישבר
ואם לאו לא ישבר
דברי רבי אליעזר
ורבי יהושע אומר
בין כך ובין כך ישבר

ג3

(ט) המסדר קנקנים בתוך הבור
ונתמלאו מים
אף על פי שבלע הבור את מימיו
הרי זה ישבר

א4

(י) מקוה שיש בו ארבעים סאה מים וטיט
רבי אליעזר אומר
מטבילין במים ואין מטבילין בטיט
רבי יהושע אומר
במים ובטיט

ב4

באיזה טיט מטבילין
בטיט שהמים צפים על גביו
היו המים מצד אחד
מודה רבי יהושע
שמטבילין במים ואין מטבילין בטיט

ג4

באיזה טיט אמרו
בטיט שהקנה יורד מאליו דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר
מקום שאין קנה המדה עומד
אבא אלעזר בן דולעאי אומר
מקום שהמשקלת יורדת
רבי אליעזר אומר היורד בפי חבית
רבי שמעון אומר הנכנס בשפופרת הנוד
רבי אלעזר בר צדוק אומר הנמדד בלג

א1

(א) רבי יוסי אומר
שני מקואות שאין בהם ארבעים סאה
ונפלו לזה לג ומחצה וזה לג ומחצה ונתערבו
כשרים מפני שלא נקרא עליהן שם פסול
אבל מקוה שאין בו ארבעים סאה
ונפלו בו שלשה לגין ונחלק לשנים
פסול מפני שנקרא עליו שם פסול
ורבי יהושע מכשיר שהיה רבי יהושע אומר
כל מקוה שאין בו ארבעים סאה
ונפלו לו שלשה לגין וחסר אפלו קרטוב
כשר מפני שחסרו לו שלשה לגין
וחכמים אומרים
לעולם הוא בפסולו עד שיצא ממנו מלואו ועוד
(ב) כיצד הבור שבחצר ונפלו לו שלשה לגין
לעולם הוא בפסולו עד שיצא ממנו מלואו ועוד
או עד שיעמיד בחצר ארבעים סאה
ויטהרו העליונים מן התחתונים
רבי אלעזר בן עזריה פוסל אלא אם כן פקק

א2

שנים שהיו מטילין למקוה זה לג ומחצה וזה לג ומחצה
הסוחט את כסותו ומטיל ממקומות הרבה
והמערה מן הצרצור ומטיל ממקומות הרבה
רבי עקיבא מכשיר
וחכמים פוסלין
אמר רבי עקיבא לא אמרו מטילין אלא מטיל
אמרו לו לא כך ולא כך אמרו
אלא שנפלו לו שלשה לגין
(ד) מכלי אחד משנים ומשלשה מצטרפין
ומארבעה אין מצטרפין

ב1

(ג) בור שהוא מלא מים שאובין
והאמה נכנסת לו ויוצאה ממנו
לעולם הוא בפסולו
עד שיתחשב שלא נשתיר מן הראשונים שלשה לגין

ב2

בעל קרי החולה שנפלו עליו תשעה קבין מים
וטהור שנפלו על ראשו ועל רבו שלשה לגין מים שאובין
מכלי אחד משנים ומשלשה מצטרפין
מארבעה אין מצטרפין
במה דברים אמורים
בזמן שהתחיל השני עד שלא פסק הראשון
ובמה דברים אמורים
בזמן שלא נתכון לרבות
אבל נתכון לרבות אפלו קרטוב בכל השנה
מצטרפין לשלשה לגין

א1

(א) המניח כלים תחת הצנור
אחד כלים גדולים ואחד כלים קטנים
אפלו כלי גללים כלי אבנים כלי אדמה
פוסלין את המקוה
אחד המניח ואחד השוכח
כדברי בית שמאי
ובית הלל מטהרין בשוכח
אמר רבי מאיר
נמנו ורבו בית שמאי על בית הלל
ומודים בשוכח בחצר שהוא טהור
אמר רבי יוסי
עדין מחלקת במקומה עומדת

א2

(ג) החוטט בצנור לקבל צרורות
בשלעץ כל שהוא
ובשלחרס רביעית
רבי יוסי אומר
אף בשלחרס כל שהוא
לא אמרו רביעית אלא בשברי כלי חרס
היו צרורות מתחלחלים בתוכו
פוסלים את המקוה
ירד לתוכו עפר ונכבש כשר

א3

(ד) מים שאובין ומי גשמים
שנתערבו בחצר ובעוקה ועל מעלות המערה
אם רב מן הכשר כשר
ואם רב מן הפסול פסול
מחצה למחצה פסול
אימתי
בזמן שמתערבים עד שלא יגיעו למקוה
היו מקלחין בתוך המים
אם ידוע שנפל לתוכו ארבעים סאה מים כשרים
עד שלא ירדו לתוכו שלשה לגין מים שאובין
כשר
ואם לאו פסול

ב1

(ב) המניח טבלא תחת הצנור
אם יש לה לבזבז פוסלת את המקוה
ואם לאו אינה פוסלת את המקוה
זקפה לדוח
בין כך ובין כך אינה פוסלת את המקוה

ב2

סילון שהוא צר מכאן ומכאן ורחב מן האמצע
אינו פוסל
מפני שלא נעשה לקבלה

ב3

(ה) השקת שבסלע
אין ממלאין ממנה ואין מקדשין בה ואין מזין ממנה
ואינה צריכה צמיד פתיל
ואינה פוסלת את המקוה
היתה כלי וחברה בסיד
ממלאין בה ומקדשין בה ומזין ממנה
וצריכה צמיד פתיל
ופוסלת את המקוה
נקבה מלמטה או מן הצד ואינה יכולה לקבל מים כל שהם
כשרה
וכמה יהיה בנקב כשופרת הנוד
אמר רבי יהודה בן בתירא
מעשה בשקת יהוא שהיתה בירושלם
והיתה נקובה כשופרת הנוד
והיו כל הטהרות שבירושלם נעשות על גבה
ושלחו בית שמאי ופחתוה
שבית שמאי אומרים עד שיפחת רבה

א1

A (א) מעין שהעבירו על גבי השקת פסול
B העבירו על גבי שפה כל שהוא
כשר חוצה לה
שהמעין מטהר בכל שהוא

ב1

A העבירו על גבי ברכה והפסיקו
הרי הוא כמקוה
חזר והמשיכו
פסול לזבים ולמצרעים
ולקדש מהן מי חטאת
עד שידע שיצאו הראשונים
B (ב) העבירו על גבי כלים
או על גבי ספסל
רבי יהודה אומר
הרי הוא כמו שהיה
רבי יוסי אומר
הרי הוא כמקוה
ובלבד שלא יטביל על גבי הספסל

ב2

רבי יוסי אומר
כל הימים מטהרים בזוחלין
ופסולין לזבין ולמצרעים
ולקדש מהם מי חטאת

א2

(ד) כל הימים כמקוה
שנאמר ולמקוה המים קרא ימים
דברי רבי מאיר
רבי יהודה אומר
הים הגדול כמקוה
לא נאמר ימים
אלא שיש בו מיני ימים הרבה

א3

(ו) גל שנתלש ובו ארבעים סאה
ונפל על האדם ועל הכלים
טהורים

ב3

כל מקום שיש בו ארבעים סאה
טובלין ומטבילין
מטבילין בחריצין ובנעצים
ובפרסת החמור המערבת בבקעה

ג1

A (ג) מעין שהוא משוך כנדל
רבה עליו והמשיכו
הרי הוא כמו שהיה
B היה עומד
ורבה עליו והמשיכו
שוה למקוה לטהר באשברן
ולמעין להטביל בו כל שהוא

ג2

(ה) הזוחלין כמעין
והנוטפים כמקוה
העיד רבי צדוק
על הזוחלין שרבו על הנוטפים
שהם כשרים
ונוטפים שעשאן זוחלין
סומך אפלו מקל אפלו קנה
אפלו זב וזבה
יורד וטובל
דברי רבי יהודה
רבי יוסי אומר

כל דבר שהוא מקבל טמאה אין מזחילין בו

ג3

בית שמאי אומרים
מטבילין בחרדלית
בית הלל אומרים
אין מטבילין
ומודים שהוא גודר כלים וטובל בהם
וכלים שגדר בהם לא הטבילו

א1

A (א) כל המערב למקוה כמקוה
חרי המערה וסדקי המערה מטביל בהם כמה שהם
עוקת המערה אין מטבילין בה
אלא אם כן היתה נקובה כשפופרת הנוד
אמר רבי יהודה אימתי
בזמן שהיא מעמדת עצמה
אבל אם אינה מעמדת עצמה מטבילין בה כמה שהיא
B (ב) דלי שהוא מלא כלים והטבילין הרי אלו טהורים
ואם לא טבל אין המים מערבין עד שיהיו מערבין כשפופרת הנוד

א2

A (ה) השדה והתבה שבים אין מטבילין בהם
אלא אם כן היו נקובין כשפופרת הנוד
רבי יהודה אומר
בכלי גדול ארבעה טפחים ובקטן רבו
B אם היה שק או קפה מטבילין בהם כמה שהם מפני שהמים מערבין
היו נתונים תחת הצנור אינם פוסלים את המקוה
אלא מטבילין אותן ומעלין אותן כדרכן

א3

(ז) ערוב מקואות
כשפופרת הנוד כעביה וכחללה כשתי אצבעות חוזרות למקומן
ספק כשפופרת הנוד ספק שאינה כשפופרת הנוד
פסולה מפני שהיא מן התורה
וכן כזית מן המת וכזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ

א4

(ח) מטהרים את המקואות העליון מן התחתון והרחוק מן הקרוב
כיצד
מביא סילון שלחרס או שלאבר
ומניח ידו תחתיו עד שהוא מתמלא מים
ומושכו ומשיקו אפלו כשערה דיו
היה בעליון ארבעים סאה ובתחתון אין כלום
ממלא בכתף ונותן לעליון עד שירדו לתחתון ארבעים סאה

א5

(י) האביק שבמרחץ
בזמן שהוא באמצע פוסל מן הצד אינו פוסל
מפני שהוא כמקוה סמוך למקוה
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
אם מקבלת האמבטי רביעית עד שלא יגיעו לאביק כשר ואם לאו פסול
רבי אלעזר בר צדוק אומר
אם מקבל האביק כל שהוא פסול

ב1

A (ג) שלשה מקואות
בזה עשרים סאה ובזה עשרים סאה
ובזה עשרים סאה מים שאובין
והשאוב מן הצד וירדו שלשה וטבלו בהן ונתערבו
המקואות טהורין והטובלים טהורים
היה שאוב באמצע וירדו שלשה וטבלו בהם ונתערבו
המקואות כמות שהיו והטובלים כמות שהיו
B (ד) הספוג והדלי שהיו בהן שלשה לגין מים ונפלו למקוה
לא פסלוהו שלא אמרו אלא שלשה לגין שנפלו

ב2

A (ו) גסטרא שבמקוה והטביל בה את הכלים
טהרו מטמאתן אבל טמאים על גב כלי חרס
אם היו המים צפים על גביו כל שהן טהורין
B מעין היוצא מן התנור וירד וטבל בתוכו
הוא טהור וידיו טמאות
ואם היו על גביו רום ידיו אף ידיו טהורות

ב3

כל שיעמד בשפופרת הנוד ממעטה
רבן שמעון בן גמליאל אומר
כל שהוא מברית המים טהור

ב4

(ט) כתל שבין שני מקואות שנסדק
לשתי מצטרף ולערב אין מצטרף
עד שיהא במקום אחד כשפופרת הנוד
רבי יהודה אומר חלוף הדברים
נפרצו זה בתוך זה
על רום כקלפת השום ועל רחב כשפופרת הנוד

ב5

(יא) המטהרת שבמרחץ
התחתונה מלאה שאובין והעליונה מלאה כשרין
אם יש כנגד הנקב שלשה לגין פסול
כמה יהא בנקב ויהיה בו שלשה לגין
אחד משלש מאות ועשרים לברכה
דברי רבי יוסי
ורבי אלעזר אומר
אפלו התחתונה מלאה כשרים והעליונה מלאה שאובין
ויש בצד הנקב שלשה לגין כשר
שלא אמרו אלא שלשה לגין שנפלו

א1

(א) יש מעלין את המקוה ולא פוסלין
פוסלין ולא מעלין לא מעלין ולא פוסלין
אלו מעלין ולא פוסלין
השלג והברד והכפור והגליד והמלח והטיט הנרוק
אמר רבי עקיבא
היה רבי ישמעאל דן כנגדי לומר השלג אינו מעלה את המקוה
והעידו אנשי מידבא משמו שאמר להם
צאו והביאו שלג ועשו מקוה בתחלה
רבי יוחנן בן גורי אומר
אבן הברד כמים
כיצד מעלין ולא פוסלין
מקוה שיש בו ארבעים סאה חסר אחת
נפל מהם סאה לתוכו והעלתו
נמצאו מעלין ולא פוסלין

א2

A (ג) הדיח בו סלי זיתים וסלי ענבים
ושנו את מראיו
כשר
B רבי יוסי אומר
מי הצבע פוסלין אותו בשלשה לגין
ואינן פוסלין אותו בשנוי מראה

א3

(ו) מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות
ירדו שנים וטבלו זה אחר זה
הראשון טהור והשני טמא
רבי יהודה אומר
אם היו רגליו שלראשון נוגעות במים
אף השני טהור
הטביל בו את הסגוס והעלהו מקצתו
נוגע במים טהור

א4

מקוה שמימיו מרדיין
כובש אפלו חבילי עצים אפלו חבילי קנים כדי שיתפחו המים
ויורד וטובל

ב1

(ב) אלו פוסלין ולא מעלין
המים בין טמאים בין טהורים
ומי כבשים ומי שלקות והתמד עד שלא החמיץ
כיצד פוסלין ולא מעלין
מקוה שיש בו ארבעים סאה חסר קרטוב
ונפל מהם קרטוב לתוכו
לא העלהו פוסלו בשלשה לגין
אבל שאר המשקין ומי פרות והציר והמריס והתמד משהחמיץ
פעמים מעלין ופעמים שאינן מעלין
כיצד
מקוה שיש בו ארבעים סאה חסר אחת
נפל לתוכו סאה מהם לא העלתו
היו בו ארבעים סאה נתן סאה ונטל סאה הרי זה כשר

ג2

A (ה) שלשה לגין מים
ונפל לתוכן קרטוב יין
והרי מראהו כמראה היין
ונפלו למקוה לא פסלוהו
B שלשה לגין מים חסר קרטוב
ונפל לתוכן קרטוב חלב
והרי מראהו כמראה המים
ונפלו למקוה לא פסלוהו
רבי יוחנן בן גורי אומר
הכל הולך אחר המראה

ג3

(ז) הטביל בו את המטה
אף על פי שרגליה שוקעות בטיט העבה
טהורה
מפני שהמים מקדמין

ב4

מחט שהיא נתונה על מעלות המערה
היה מוליך ומביא במים
כיון שעבר עליה הגל טהורה

ב2

A נפל לתוכו יין ומחל
ושנו את מראיו פסול
כיצד יעשה
ימתין לו עד שירדו גשמים
ויחזרו מראהו למראה המים
היו בו ארבעים סאה
ממלא בכתף ונותן לתוכו
עד שיחזרו מראהו למראה המים
B (ד) נפל לתוכו יין או מחל
ושנו מקצת מראיו
אם אין בו מראה מים ארבעים סאה
הרי זה לא יטבל בו

ב3

הכר והכסת שלעור
כיון שהגביה שפתותיהם מן המים
המים שבתוכן שאובין
כיצד יעשה
מטבילין ומעלה אותם דרך שוליהם

א1

(א) ארץ ישראל טהורה
ומקואותיה טהורים

ב1

מקואות העמים שבחוזה לארץ
כשרים לבעלי קריין
אפלו נתמלאו בקילון

ג1

שבארץ ישראל
שחוץ למפתח
כשרים אף לנדות
מלפנים מן המפתח
כשרים לבעלי קריין
ופסולים לכל הטמאים
רבי אליעזר אומר
הקרובים לעיר ולדרך טמאים
מפני הכביסה
והרחוקים טהורים

א2

A (ב) אלו בעלי קריין שהם צריכין טבילה
ראה מים חלוקים או עכורים בתחלה טהור
באמצע ובסוף טמא
מתחלה ועד סוף טהור
לבנים ונמשכים טמא
רבי יוסי אומר לבנים כעכורים
B (ג) המטיל טפין עבות מתוך האמה טמא
דברי רבי אלעזר חסמא
C המהרהר בלילה ועמד ומצא בשרו חם טמא

ב2

A הפולטת זרע ביום השלישי טהורה
דברי רבי אלעזר בן עזריה
רבי ישמעאל אומר
פעמים שהן ארבע עונות פעמים שהן חמש פעמים שהן שש
רבי עקיבא אומר
לעולם חמש
B (ד) נכרית שפלטה שכבת זרע מישראל טמאה
C בת ישראל שפלטה שכבת זרע מנכרי טהורה

ב3

A (ה) נדה שנתנה מעות בפיה
וירדה וטבלה
טהורה מטמאתה
אבל טמאה היא על גב רקה
B נתנה שערה בפיה
קפצה ידה
קרצה שפתותיה
כאלו לא טבלה

ג3

A האוחז באדם ובכלים ומטבילין טמאין
ואם הדיח את ידו במים טהורים
רבי שמעון אומר
ירפה כדי שיבואו בהם מים
B בית הסתרים בית הקמטים
אינן צריכין שיבואו בהן מים

א3

A האשה ששמשה ביתה
וירדה וטבלה ולא כבדה את הבית
כאלו לא טבלה
B בעל קרי שטבל ולא הטיל את המים
כשיטיל את המים טמא
רבי יוסי אומר
בחולה ובזקן טמא
בילד ובבריא טהור

א1

(א) אלו חוצצין באדם
חוטי צמר וחוטי פשתן והרצועות שבראשי הבנות
רבי יהודה אומר
שלצמר ושלשער אינם חוצצין מפני שהמים באין בהם
(ב) קלקי הלב והזקן ובית הסתרים באשה
לפלוף שחורץ לעין וגלד שחורץ למכה והרטיה שעליה ושרף היבש
וגלדי צואה שעל בשרו ובצק שתחת הצפרן
והמלמולין וטיט הוין וטיט היוצרים וגץ יוני
איזהו טיט הוין זה טיט הבורות
שנאמר ויעלני מבור שאון מטיט הוין
טיט היוצרים כמשמעו
רבי יוסי מטהר בשליוצין ומטמא בשלמרקה
וגץ יוני אלו יתדות הדרכים
שארין טובלין בהן ולא מטבילין אותן
ושאר כל הטיט מטבילין בו כשהוא לח
ולא יטבל באבק שעל רגליו
לא יטבל את הקמקמוס בפחמין אלא אם כן שפשף

א2

(ה) אלו חוצצין בכלים
הזפת והמור
בכלי זכוכית בין מבפנים בין מבחוץ
על השלחן ועל הטבלה ועל הדרגש
על הנקיים חוצצין על הבלוסין אינן חוצצין
על מטות בעל הבית חוצץ ועל שלעני אינו חוצץ
על אכופ שלבעל הבית חוצץ ועל שלזקקין אינו חוצץ
ועל המרדעת חוצץ
רבן שמעון בן גמליאל אומר
עד כאסר האיטלקי

ב1

(ג) אלו שאינן חוצצין
קלקי הראש ובית השחי ובית הסתרים באיש
רבי אליעזר אומר
אחד האיש ואחד האשה
כל המקפיד עליו חוצץ ושאינו מקפיד עליו אינו חוצץ
(ד) לפלוף שבעין וגלד שעל המכה ושרף הלח
ולכלוכי צואה שעל בשרו וצואה שתחת הצפרן וצפרן המדלדלת
כשות שלקטן לא טמא ולא מטמא
קרומ שעל המכה טמא ומטמא

ב2

(ו) על הבגדים מצד אחד אינו חוצץ משני צדדין חוצץ
רבי יהודה אומר משום רבי ישמעאל
אף מצד אחד
רבי יוסי אומר
שלבנאים מצד אחד ושלבור משני צדדין
(ז) מטפחת שלזפתין ושליוצין ושלמפסלי אילנות
אין חוצצין
רבי יהודה אומר
אף שלקיצין כיוצא בהן
זה הכלל
כל המקפיד עליו חוצץ ושאינו מקפיד עליו אינו חוצץ

1

(א) כל ידות הכלים שהכניסן שלא כדרכן
או שהכניסן כדרכן ולא מרקן או שמרקן ונשברו
הרי אלו חוצצין

2

A צלוחית שפיה שוקע
אינה טהורה
עד שיקבנה מצדה
B קלמרין הדיוטות
אינה טהורה
עד שיקבנה מצדה
וקלמרין שליוסף הכהן
היתה נקובה בצדה

2

A כלי שהטבילו דרך פיו
כאלו לא טבל
הטבילו כדרכו בלא זבורית
עד שיטנו על צדו
B כלי שהוא צר מכאן ומכאן
ורחב מן האמצע
אינו טהור
עד שיטנו על צדו

2

A (ב) הכר והכסת שלעור
הרי אלו צריכין שיבואו בהם המים
B כסת עגלה והכדור
והאמום והקמיע והתפלה
אינן צריכין שיבואו בהם המים
זה הכלל
כל שאין דרכו להכניס ולהוציא
טובלים סתומים

3

A (ה) כל ידות הכלים שהם ארכין ועתיד לקצן
מטבילין עד מקום המדה
רבי יהודה אומר עד שיטביל את כלו
B שלשלת דלי גדול ארבעה טפחים ושלקטן עשרה
מטבילין עד מקום המדה
רבי טרפון אומר עד שיטביל את כל הטבעת
C החבל שהוא קשור בקפה אינו חבור
אלא אם כן תפר

3

A (ג) אלו שאינם צריכין שיבואו בהם המים
קשרי העני והנימין וחבט שלסנדל
ותפלה שלראש בזמן שהיא חוצה
ושלזרוע בזמן שאינה עולה ויורדת
ואזני החמת ואזני התרמיל
B (ד) אלו שהם צריכין שיבואו בהן המים
הקשר שבפקרסים שבכתף
ושפה שלסדין צריך למתח
ותפלה שלראש בזמן שאינה חוצה
ושלזרוע בזמן שהיא עולה ויורדת
ושנצין שלסנדל
C ובגדים שהטבילין מכבסין עד שיבעבעו
הטבילין נגובין עד שיבעבעו וינוחו מבעבעון

4

(ו) בית שמאי אומרים
אין מטבילין חמין בצונין
ולא צונין בחמין
לא יפים ברעים ולא רעים ביפים
בית הלל אומרים
מטבילין
כלי שהוא מלא משקין והטבילו
כאלו לא טבל
מלא מי רגלים רואים אותם כאלו הם מים
מלא מי חטאת
עד שירבו המים על מי חטאת
רבי יוסי אומר
אפלו כלי מחזיק כור
ואין בו אלא רביעית
כאלו לא טבל

4

(ז) כל האכלין מצטרפין
לפסול את הגויה בכחצי פרס
כל המשקין מצטרפין
לפסול את הגויה ברביעית
זה חמר בשותה משקין טמאים מבמקוה
שעשו בו שאר המשקין כמים

4

(ח) אכל אכלים טמאים
ושתה משקים טמאים
טבל והקיאן טמאים
מפני שאינן טהורים בגוף
שתה מים טמאים
טבל והקיאם טהורים
מפני שהם טהורים בגוף
בלע טבעת טהורה נכנס לאהל המת
הזה ושנה וטבל והקיא
הרי היא כמות שהיתה
בלע טבעת טמאה
טובל ואוכל בתרומה הקיאה
טמאה וטמאתו

5

חץ שהוא תחוב באדם
בזמן שהוא נראה חוצץ ואם אינו נראה טובל ואוכל בתרומתו

א1

(א) שמאי אומר
כל הנשים דין שעתן
הלל אומר
מפקידה לפקידה ואפלו לימים הרבה
וחכמים אומרים
לא כדברי זה ולא כדברי זה
אלא מעת לעת ממעטת
על יד מפקידה לפקידה
ומפקידה לפקידה ממעטת
על יד מעת לעת

א2

(ג) רבי אליעזר אומר
ארבע נשים דין שעתן
בתולה מעברת מניקה וזקנה
אמר רבי יהושע
אני לא שמעתי אלא בתולה
אבל הלכה כרבי אליעזר

א3

(ו) ובמה אמרו דיה שעתה
בראיה הראשונה
אבל בשניה מטמאה מעת לעת
ואם ראתה הראשונה מאנס
אף השניה דיה שעתה

ב1

כל אשה שיש לה וסת
דיה שעתה
והמשמשת בעדים
הרי זו כפקידה
וממעטת על יד מעת לעת
ועל יד מפקידה לפקידה

ב2

(ד) איזו היא בתולה
כל שלא ראתה דם מימיה
אף על פי שנשואה
מעברת
משודע עברה
מניקה
עד שתגמל את בנה
נתנה בנה למניקה גמלתו או מת
רבי מאיר אומר
מטמאה מעת לעת
וחכמים אומרים דיה שעתה

ב3

(ז) אף על פי שאמרו דיה שעתה
צריכה להיות בודקת
חוץ מן הנדה והיושבת על דם טהר
ומשמשת בעדים
חוץ מן היושבת על דם טהר
ובתולה שדמיה טהורים

ג1

(ב) כיצד דיה שעתה
היתה יושבת במטה ועסוקה בטהרות
ופרשה וראתה
היא טמאה וכלן טהורות
אף על פי שאמרו מטמאה מעת לעת
אינה מונה אלא משעה שראתה

ג2

(ה) איזוהי זקנה
כל שעברו עליה
שלש עונות סמוך לזקנתה
רבי אליעזר אומר
כל אשה שעברו עליה שלש עונות
דיה שעתה
רבי יוסי אומר
מעברת ומניקה שעברו עליהן שלש עונות
דין שעתן

ג3

ופעמים צריכה להיות בודקת
בשחרית ובין השמשות
ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה
יתרות עליהן הכהנות
בשעה שהן אוכלות בתרומה
רבי יהודה אומר
אף בשעת עברתן מלאכול בתרומה

א1

A (א) כל היד המרבה לבדוק
בנשים משבחת
ובאנשים תקצץ
B החרשת והשוטה והסומא
ושנטרפה דעתה
אם יש להן פקחות
מתקינות אותן והן אוכלות בתרומה

ב1

דרך בנות ישראל משמשות בשני עדים
אחד לו ואחד לה
הצנועות מתקינות להן שלישי
להתקין את הבית

ג1

A (ב) נמצא על שלו
טמאין וחיבין קרבן
נמצא על שלה אותיוס
טמאין וחיבין קרבן
נמצא על שלה לאחר זמן
טמאים מספק ופטורים מן הקרבן
B (ג) איזהו אחר זמן
כדי שתירד מן המטה ותדיח פניה
ואחר כך מטמאה מעת לעת
ואינה מטמאה את בועלה
רבי עקיבא אומר
אף מטמאה את בועלה
ומודים חכמים לרבי עקיבא
ברואה כתם שמתמאה את בועלה
ג2
A (ו) חמשה דמים טמאים באשה
האדם והשחור וקרן כרכום
וכמימי אדמה וכמזוג
בית שמאי אומרים
אף כמימי תלתלן וכמימי בשר צלי
ובית הלל מטהרין
הירק
עקיבא בן מהללאל מטמא
וחכמים מטהרים
אמר רבי מאיר
אם אינו מטמא משום כתם
מטמא משום משקה
רבי יוסי אומר לא כך ולא כך
B (ז) איזהו האדם כדם המכה
השחור כחרת
עמק מכן טמא דהה מכן טהור
וכקרן כרכום ככרור שבו
וכמימי אדמה מבקעת בית הכרם ומציף מים
וכמזוג שני חלקים מים ואחד יין
מן היין השרוני

א2

A (ד) כל הנשים
בחזקת טהרה לבעליהן
B הבאין מן הדרך
נשיהן להן בחזקת טהרה

ב2

A בית שמאי אומרים
צריכה שני עדים
על כל תשמיש ותשמיש
או תשמש לאור הנר
בית הלל אומרים
דיה בשני עדים כל הלילה
B (ה) משל משלו חכמים באשה
החדר והפרוזדור והעליה
דם החדר טמא
נמצא בפרוזדור ספקו טמא
לפי שחזקתו מן המקור

א1

(א) המפלת חתיכה
אם יש עמה דם טמאה
ואם לאו טהורה
רבי יהודה אומר
בין כך ובין כך טמאה

א2

המפלת כמין בהמה חיה ועוף
בין טמאין בין טהורים
אם זכר תשב לזכר
ואם נקבה תשב לנקבה
ואם אין ידוע תשב לזכר ולנקבה
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
כל שאין בו מצורת האדם אינו ולד

א3

(ה) המפלת טמטום ואנדרוגינוס
תשב לזכר ולנקבה
טמטום וזכר אנדרוגינוס וזכר
תשב לזכר ולנקבה
טמטום ונקבה אנדרוגינוס ונקבה
תשב לנקבה בלבד
יצא מחתך או מסרס
משיצא רבו הרי הוא כילוד
יצא כדרכו עד שיצא רב ראשו
ואיזהו רב ראשו
משתצא פדחתו

א3

(ה) המפלת טמטום ואנדרוגינוס
תשב לזכר ולנקבה
טמטום וזכר אנדרוגינוס וזכר
תשב לזכר ולנקבה
טמטום ונקבה אנדרוגינוס ונקבה
תשב לנקבה בלבד
יצא מחתך או מסרס
משיצא רבו הרי הוא כילוד
יצא כדרכו עד שיצא רב ראשו
ואיזהו רב ראשו
משתצא פדחתו

ב1

(ב) המפלת כמין קלפה
כמין שצרה
כמין עפר
כמין יבחושים אדמים
תטיל למים
אם נמוחו טמאה ואם לאו טהורה

ב2

(ג) המפלת שפיר מלא מים
מלא דם מלא גנונים
אינה חוששת לולד
ואם היה מרקם
תשב לזכר ולנקבה

ב3

(ו) המפלת ואין ידוע מה הוא
תשב לזכר ולנקבה
אין ידוע אם ולד היה אם לאו
תשב לזכר ולנקבה ולנדה

ב3

(ו) המפלת ואין ידוע מה הוא
תשב לזכר ולנקבה
אין ידוע אם ולד היה אם לאו
תשב לזכר ולנקבה ולנדה

ג1

המפלת כמין דגים חגבים שקצים ורמשים
אם יש עמהם דם טמאה
ואם לאו טהורה

ג2

(ד) המפלת סנדל או שליא
תשב לזכר ולנקבה
שליא בבית הבית טמא
לא השליא ולד אלא שאין שליא בלא ולד
רבי שמעון אומר
נמוק הולד עד שלא יצא

ג3

(ז) המפלת ליום ארבעים
אינה חוששת לולד
ליום ארבעים ואחד
תשב לזכר ולנקבה ולנדה שליא בבית הבית טמא
לא השליא ולד אלא שאין שליא בלא ולד
רבי שמעון אומר
נמוק הולד עד שלא יצא

ג3

(ז) המפלת ליום ארבעים
אינה חוששת לולד
ליום ארבעים ואחד
תשב לזכר ולנקבה ולנדה
רבי שמעאל אומר
יום ארבעים ואחד תשב לזכר ולנדה
יום שמונים ואחד
תשב לזכר ולנקבה ולנדה
שהזכר נגמר לארבעים ואחד
והנקבה לשמונים ואחד
וחכמים אומרים
אחד ברית הזכר ואחד ברית הנקבה
זה וזה לארבעים ואחד

א1

(א) בנות כותים נדות מעריסטן
והכותים מטמאים משכב תחתון כעליון
מפני שהן בועלי נדות
והן יושבות על כל דם ודם
ואין חיבין עליהן על ביאת המקדש
ואין שורפין עליהן את התרומה מפני שטמאתן ספק

א2

(ג) דם נכרית ודם טהרה שלמצרעת
בית שמאי מטהרים
ובית הלל אומרים כרקה וכמימי רגליה

א3

(ד) המקשה נדה
קשתה שלשה ימים בתוך אחד עשר יום
ושפתה מעת לעת וילדה הרי זו יולדת בזוב
דברי רבי אליעזר
רבי יהושע אומר
לילה ויום כלילי שבת ויומו
ששפתה מן הצער ולא מן הדם
(ה) כמה הוא קשויה
רבי מאיר אומר אפלו ארבעים וחמשים יום
רבי יהודה אומר דיה חדשה
רבי יוסי ורבי שמעון אומרים אין קשוי יותר משתי שבתות

א4

(ז) כל אחד עשר יום בחזקת טהרה
ישבה לה ולא בדקה
שגגה נאנסה הזידה ולא בדקה
טהורה

ב1

(ב) בנות הצדוקין בזמן שנהגו ללכת בדרכי אבותיהן
הרי הן ככותיות
פרשו ללכת בדרכי ישראל
הרי הן כישראל
רבי יוסי אומר
לעולם הן כישראל עד שיפרשו ללכת בדרכי אבותיהן

ב2

דם יולדת שלא טבלה
בית שמאי אומרים כרקה וכמימי רגליה
ובית הלל אומרים מטמא לח ויבש
ומודים ביולדת בזוב שהיא מטמאה לח ויבש

ב3

(ו) המקשה בתוך שמונים שלנקבה
כל דמים שהיא רואה טהורים עד שיצא הולד
ורבי אליעזר מטמא
אמרו לו לרבי אליעזר
ומה במקום שהחמיר בדם השפי הקל בדם הקשי
מקום שהקל בדם השפי אינו דין שנקל בדם הקשי
אמר להן
דיו לבא מן הדין להיות כנדון
ממה הקל עליה מטמאת זיבה אבל טמאה טמאת נדה

ב4

הגיעה שעת וסתה ולא בדקה
הרי זו טמאה
רבי מאיר אומר
אם היתה במחבא והגיעה שעת וסתה ולא בדקה
הרי זו טהורה מפני שחרדה מסלקת את הדמים
אבל ימי הזב והזבה ושומרת יום כנגד יום
הרי אלו בחזקת טמאה

א1

(א) יוצא דפן
אין יושבין עליו ימי טמאה וימי טהרה
ואין חיבין עליו קרבן
רבי שמעון אומר
הרי זה כילוד

א2

(ג) תינוקת בת יום אחד מטמאה בנדה
בת עשרה ימים מטמאה בזיבה

א3

(ד) בת שלש שנים ויום אחד
מתקדשת בביאה ואם בא עליה יבם קנאה
וחיבין עליה משום אשת איש
ומטמאה את בועלה לטמא משכב תחתון כעליון
נשאת לכהן תאכל בתרומה
בא עליה אחד מן הפסולים פסלה מן הכהנה
בא עליה אחד מכל העריות האמורות בתורה
מומתין על ידה והיא פטורה
פחות מכן כנותן אצבע בעין

א4

(ו) בת אחת עשרה שנה ויום אחד
נדריה נבדקין
בת שתיים עשרה שנה ויום אחד
נדריה קימין
ובודקין כל שתיים עשרה
בן שתיים עשרה שנה ויום אחד
נדריו נבדקים
בן שלש עשרה שנה ויום אחד
נדריו קימין
ובודקין כל שלש עשרה
קדם לזמן הזה
אף על פי שאמרו יודעין אנו
לשם מי נדרנו לשם מי הקדשנו
אין נדריהם נדר ואין הקדשן הקדש
לאחר הזמן הזה
אף על פי שאמרו אין אנו יודעין
לשם מי נדרנו לשם מי הקדשנו
נדרן נדר והקדשן הקדש

ב1

כל הנשים מטמאות בבית החיצון
שנאמר דם יהיה זבה בבשרה
אבל הזב ובעל קרי
אינן מטמאים עד שתצא טמאתן לחוץ

ב2

תינוק בן יום אחד מטמא בזיבה
ומטמא בנגעים ומטמא בטמא מת
וזוקק ליבום ופוסט מן היבום
ומאכיל בתרומה ופוסל מן התרומה
ונוחל ומנחיל וההורגו חיב
והרי הוא לאביו ולאמו ולכל קרוביו כחתן שלם

ב3

(ה) בן תשע שנים ויום אחד
שבא על יבמתו קנאה
ואינו נותן גט עד שיגדיל
ומטמא בנדה לטמא משכב תחתון כעליון
ופוסל ואינו מאכיל בתרומה
ופוסל את הבהמה מעל גבי המזבח
ונסקלת על ידו
ואם בא על אחת מכל העריות האמורות בתורה
מומתים על ידו והוא פטור

ג1

(ט) בת עשרים
שנה שלא הביאה שתי שערות
תביא ראייה שהיא בת עשרים שנה
והיא אילנית
לא חולצת ולא מתיבמת
בן עשרים שנה
שלא הביא שתי שערות
יביא ראייה שהוא בן עשרים שנה
והוא סריס
לא חולץ ולא מיבם
אלו דברי בית הלל
בית שמאי אומרים
זה זזה בני שמונה עשרה
רבי אליעזר אומר
הזכר כדברי בית הלל
והנקבה כדברי בית שמאי
שהאשה ממהרת לבא לפני האיש

ב4

(ז) משל משלו חכמים באשה
פגה בחל וצמל
פגה עודה תינוקת
בחל אלו ימי נעוריה
כזו ובזו אביה זכאי במציאתה
ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה
צמל כיון שבגרה
שוב אין לאביה רשות בה
(ח) איזהו סימנה
רבי יוסי הגלילי אומר
משיעלה הקמט תחת הדד
רבי עקיבא אומר
משיטו הדדים
בן עזאי אומר
משחשחיר הפטומת
רבי יוסי אומר
כדי שיהא נותן יד על העקץ
והוא שוקע ושוהא לחזור

א1

(א) בא סימן תחתון עד שלא בא העליון
או חולצת או מתיבמת

ב1

בא העליון עד שלא בא התחתון
אף על פי שאי אפשר
רבי מאיר אומר לא חולצת ולא מתיבמת
וחכמים אומרים או חולצת או מתיבמת
מפני שאמרו אפשר לתחתון לבא עד שלא בא העליון
אבל אי אפשר לעליון לבא עד שלא בא התחתון

א2

A כל כלי חרס שהוא מכניס מוציא
ויש שמוציא ואינו מכניס
B כל אבר שיש בו צפרן יש בו עצם
ויש שיש בו עצם ואין בו צפרן
C (ג) כל המטמא מדרס מטמא טמא מת
ויש שמטמא טמא מת ואינו מטמא מדרס

ב2

A (ד) כל הראוי לדון דיני נפשות
ראוי לדון דיני ממונות
ויש שראוי לדון דיני ממונות
ואינו ראוי לדון דיני נפשות
B כל הכשר לדון כשר להעיד
ויש שכשר להעיד ואינו כשר לדון

ג2

A (ה) כל שחייב במעשרות
מטמא טמא אכלים
ויש שמטמא טמא אכלין
ואינו חייב במעשרות
B (ו) כל שחייב בפאה חייב במעשרות
ויש שחייב במעשרות ואינו חייב בפאה
C (ז) כל שחייב בראשית הגז חייב במתנות
ויש שחייב במתנות ואינו חייב בראשית הגז

א3

(ח) כל שיש לו בעור יש לו שביעית
ויש שיש לו שביעית ואין לו בעור

ב3

A (ט) כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר
ויש שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת
B כל שיש לו קרנים יש לו טלפים
ויש שיש לו טלפים ואין לו קרנים

ג3

(י) כל הטעון ברכה לאחריו
טעון ברכה לפניו
ויש טעון ברכה לפניו
ואינו טעון ברכה לאחריו

א4

(יא) תינוקת שהביאה שתי שערות
או חולצת או מתיבמת
וחיבת בכל מצות האמורות בתורה
וכן תינוק שהביא שתי שערות
חייב בכל מצות האמורות בתורה
וראוי להיות בן סוור ומורה
משיביא שתי שערות עד שיקיף זקן
התחתון ולא העליון
אלא שדברו חכמים בלשון נקיה

ב4

תינוקת שהביאה שתי שערות
אינה יכולה למאן
רבי יהודה אומר
עד שירבה השחור

ג4

(יב) שתי שערות האמורות בפרה ובנגעים
והאמורות בכל מקום
כדי לכוף ראשן לעקרן
דברי רבי ישמעאל
רבי אלעזר אומר
כדי לקרוץ בצפרן
רבי עקיבא אומר
כדי שיהיו נטלות בזוג

א5

(יג) הרואה כתם הרי זו מקלקלת וחוששת משום זוב
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
אין בכתמים משום זוב

ב5

(יד) הרואה יום אחד עשר בין השמשות
תחלת נדה וסוף נדה תחלת זיבה וסוף זיבה
יום ארבעים לזכר ויום שמונים לנקבה
בין השמשות לכלן
הרי אלו טועות
אמר רבי יהושע
עד שאתם מתקנים את השוטות תקנו את הפקחות

א1

(א) דם הנדה ובשר המת
 מטמאין לחין ומטמאין יבשין
 אבל הזוב והניע והרק והשרץ והנבלה ושכבת זרע
 מטמאין לחין ואין מטמאין יבשין
 ואם יכולין להשרות ולחזור לכמות שהן
 מטמאין לחין ומטמאין יבשין
 וכמה היא שריתן בפורשין מעת לעת
 רבי יוסי אומר
 בשר המת יבש ואינו יכול להשרות ולחזור לכמות שהיה טהור

א2

(ג) כל הכתמין הבאים מרקם טהורין
 רבי יהודה מטמא מפני שהם גרים וטועין
 הבאים מבין הגוים טהורין
 מבין ישראל ומבין הכותים
 רבי מאיר מטמא
 וחכמים מטהרין מפני שלא נחשדו על כתמיהן

א3

בית הטמאות שלכותים מטמאין באהל
 מפני שהם קוברין שם את הנפלים
 רבי יהודה אומר
 לא היו קוברין אלא משליכין והחיה גוררתן

ב1

(ב) השרץ שנמצא במבוי מטמא למפרע
 עד שיאמר בדקתי את המבוי הזה ולא היה בו שרץ
 או עד שעת הכבוד
 וכן כתם שנמצא בחלוק מטמא למפרע
 עד שיאמר בדקתי את החלוק הזה ולא היה בו כתם
 או עד שעת הכבוס
 ומטמא בין לח בין יבש
 רבי שמעון אומר
 היבש מטמא למפרע
 והלח אינו מטמא אלא עד שעה שהוא יכול לחזור ולהיות לח

ב2

(ד) כל הכתמים הנמצאים בכל מקום טהורין
 חוץ מן הנמצאים בחדרים ובסיכות בית הטמאות

ב3

(ה) נאמנים לומר קברנו שם את הנפלים או לא קברנו
 נאמנים לומר על הבהמה אם בכרה אם לא בכרה
 נאמנים על ציון קברות
 ואינם נאמנים
 לא על הסככות ולא על הפרעות ולא על בית הפרס
 זה הכלל דבר שהם חשודים בו אינם נאמנים עליו

1

(א) הרואה כתם על בשרה
 כנגד בית התרפה טמאה ושלל כנגד בית התרפה טהורה
 על עקבה ועל ראש גדלה טמאה
 על שוקה ועל פרסותיה
 מבפנים טמאה מבחוץ טהורה ועל הצדדין מכאן ומכאן טהורה
 ראתה על חלוקה מן החגור ולמטה טמאה מן החגור ולמעלה טהורה
 ראתה על בית יד שלחלוק
 אם מגיע כנגד בית התרפה טמאה ואם לאו טהורה
 היתה פושטתו ומתכסה בו בלילה
 כל מקום שנמצא בו כתם טמאה מפני שהוא חוזר וכן בפליום

א2

(ב) ותולה בכל דבר שהיא יכולה לתלות
 שחטה בהמה חיה ועוף
 נתעסקה בכתמים או שישבה בצד העסוקים בהן
 הרגה מאכלת
 הרי זו תולה בה
 עד כמה היא תולה
 רבי חנינא בן אנטיגונוס אומר
 עד כגריס שלפול ואף על פי שלא הרגה
 ותולה בבנה או בבעלה
 אם יש בה מכה והיא יכולה להגלע ולהוציא דם
 הרי זו תולה בה

ב2

(ג) מעשה באשה אחת שבאת לפני רבי עקיבא
 אמרה לו ראיתי כתם
 אמר לה שמא מכה היתה ביך
 אמרה לו הן וחיתה
 אמר לה שמא יכולה להגלע ולהוציא דם
 אמרה לו הן
 וטהרה רבי עקיבא
 ראה תלמידיו מסתכלין זה בזה
 אמר להם מה הדבר קשה בעיניכם
 שלא אמרו חכמים הדבר להחמיר אלא להקל
 שנאמר ואשה כי תהיה זבה דם יהיה זבה בבשרה
 דם ולא כתם

א3

(ד) עד שהוא נתון תחת הכר ונמצא עליו דם
 עגל טהור משוך טמא
 דברי רבי אלעזר בר צדוק

א1

(א) האשה שהיא עושה צרכיה וראתה דם
רבי מאיר אומר אם עומדת טמאה ואם יושבת טהורה
רבי יוסי אומר בין כך ובין כך טהורה

א2

(ג) השאילה חלוקה לנכרית או לנדה
הרי זו תולה בה

א3

(ד) שלש נשים שהיו ישנות במטה אחת
ונמצא דם תחת אחת מהן
כלן טמאות
בדקה אחת מהן ונמצאת טמאה
היא טמאה ושתייהן טהורות
ותולות זו בזו
ואם לא היו ראויות לראות
רואין אותן כאלו הן ראויות

א4

A (ו) שבעה סממנין מעבירין על הכתם
רק תפל ומי גריסין ומי רגלים ונתר ובורית קמוניא ואשלג
הטבילי ועשה על גביו טהרות
B העביר עליו שבעה סממנין ולא עבר הרי זה צבע
הטהרות טהורות ואינו צריך להטביל
עבר או שדהה הרי זה כתם (ו) הטהרות טמאות וצריך להטביל

א5

(ח) כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה ואלו הן הוסתות
מפקת ומעטשת וחוששת בפי כרסה ובשפולי מעיה
ושופעת וכמין צמרמורות או חזין אותה וכן כיוצא בהן
וכל שקבעה לה שלשה פעמים הרי זו וסת
(ט) היתה למודה להיות רואה בתחלת הוסתות
כל הטהרות שעשתה בתוך הוסתות טמאות
בסוף הוסתות כל הטהרות שעשתה בתוך הוסתות טהורות
רבי יוסי אומר אף ימים ושעות וסתות
היתה למודה להיות רואה עם הנץ החמה
אינה אסורה אלא עם הנץ החמה
רבי יהודה אומר כל היום שלה
(י) היתה למודה להיות רואה יום חמשה עשר
ושנתה להיות רואה ליום עשרים זה וזה אסורין
שנתה שלש פעמים ליום עשרים
התר חמשה עשר וקבעה לה יום עשרים
שאין אשה קובעת לה וסת עד שתקבענה שלשה פעמים
ואינה מטהרת מן הוסת עד שתעקר ממנה שלשה פעמים

ב1

(ב) איש ואשה שעשו צרכיהן לתוך הספל ונמצא דם על המים
רבי יוסי מטהר
ורבי שמעון מטמא
שאין דרך האיש להוציא דם אלא שחזקת דמים מן האשה

ב2

שלש נשים שלבשו חלוק אחד או שישבו על ספסל אחד
ונמצא עליו דם כלן טמאות
ישבו על ספסל שלאבן או על האצטבא שלמרחץ
רבי נחמיה מטהר שהיה רבי נחמיה אומר
כל דבר שאינו מקבל טמאה אינו מקבל כתמים

ג3

למה הדבר דומה
לגל טמא שנתערב בין שני גלים טהורים
ובדקו אחד מהן ומצאו טהור
הוא טהור ושנים טמאין
שנים ומצאו טהורים
הם טהורים והשלישי טמא
שלשתן ומצאו טהורים כלן טמאים
דברי רבי מאיר
שהיה רבי מאיר אומר
כל דבר שהוא בחזקת טמאה
לעולם בטמאותו
עד שיודע לך טמאה היכן היא
וחכמים אומרים
בודק עד שמיגיע לסלע או לבתולה

ב4

A (ז) איזהו רק תפל כל שלא טעם כלום
מי גריסין לעיסת גריסין שלפול חלוקת נפש
מי רגלים שהחמיצו
וצריך לכסכס שלשה פעמים לכל אחד ואחד
B העבירין שלא כסדרן או שהעביר שבעה סממנין כאחת
לא עשה ולא כלום

ב5

(יא) נשים בבתוליהם כגפנים
יש גפן שיינה אדם ויש גפן שיינה שחור
ויש גפן שיינה מרבה ויש גפן שיינה מעט
רבי יהודה אומר
כל גפן יש בה יין
ושאין בה יין הרי זו דרקטי

ב3

(ה) שלש נשים שהיו ישנות במטה אחת
ונמצא דם תחת האמצעית כלן טמאות
תחת הפנימית
שתיים הפנימיות טמאות והחיצונה טהורה
תחת החיצונה
שתיים החיצונות טמאות והפנימית טהורה
אמר רבי יהודה אימתי
בזמן שעברו דרך מרגלות המטה
אבל אם עברו שלשתן דרך עליה כלן טמאות
בדקה אחת מהן ונמצאת טהורה
היא טהורה ושתיים טמאות
בדקו שתיים ונמצאו טהורות
הן טהורות והשלישית טמאה
שלשתן ומצאו טהורות כלן טמאות

א1

(א) תינוקת שלא הגיע זמנה לראות ונסת
בית שמאי אומרים נותנין לה ארבעה לילות
ובית הלל אומרים עד שתחיה המכה

ב1

הגיע זמנה לראות ונסת
בית שמאי אומרים
נותנין לה לילה הראשון
ובית הלל אומרים
עד מוצאי שבת ארבעה לילות

ג1

ראתה ועודה בבית אביה
בית שמאי אומרים נותנין לה בעילת מצוה
ובית הלל אומרים כל הלילה שלה

א2

(ב) נדה שבדקה עצמה ביום השביעי שחרית ומצאתה טהורה
ובין השמשות לא הפרישה ולאחר ימים בדקה ומצאתה טמאה
הרי היא בחזקת טהרה
בדקה עצמה ביום השביעי בשחרית ומצאתה טמאה
ובין השמשות לא הפרישה ולאחר זמן בדקה ומצאתה טהורה
הרי זו בחזקת טמאה ומטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה
ואם יש לה וסת דיה שעתה
רבי יהודה אומר
כל שלא הפרישה בטהרה מן המנחה ולמעלה הרי זו בחזקת טמאה
וחכמים אומרים
אפלו בשנים לנדתה
בדקה ומצאתה טהורה ובין השמשות לא הפרישה
ולאחר זמן בדקה ומצאה טמאה הרי זו בחזקת טהרה

ב2

(ג) הזב והזבה שבדקו עצמן ביום הראשון ומצאו טהור
וביום השביעי ומצאו טהור
ושאר הימים שבנתים לא בדקו
רבי אליעזר אומר
הרי הן בחזקת טהרה
רבי יהושע אומר
אין להם אלא יום הראשון ויום השביעי בלבד
רבי עקיבא אומר
אין להם אלא יום השביעי בלבד

א3

A (ד) הזב והזבה והנדה
והיולדת והמצרע שמתו
מטמאין במשא עד שימוק הבשר
B נכרי שמת טהור מלטמא במשא

ב3

בית שמאי אומרים
כל הנשים מתות נדות
ובית הלל אומרים
אין נדה אלא שמתה נדה

ג3

A (ה) האשה שמתה ויצא ממנה רביעית דם
מטמאה משום כתם ומטמאה באהל
רבי יהודה אומר
אינה מטמאה משום כתם
מפני שנעקר משמתה
B ומודה רבי יהודה
ביושבת על המשבר ומתה
ויצא ממנה רביעית דם
שהיא מטמאה משום כתם
אמר רבי יוסי לפיכך אינה מטמאה באהל

א4

(ו) בראשונה היו אומרים
היושבת על דם טהר היתה מערה מים לפסח
חזרו לומר הרי היא כמגע טמא מת לקדשים כדברי בית הלל
בית שמאי אומרים אף כטמא מת
(ז) ומודים שהיא אוכלת במעשר
וקוצה לה חלה ומקפת וקוראה לה שם
ואם נפל מרקה ומדם טהרה על ככר שלתרומה שהוא טהור

ב4

בית שמאי אומרים
צריכה טבילה באחרונה
ובית הלל אומרים
אינה צריכה טבילה באחרונה

א5

(ח) הרואה יום אחד עשר
וטבלה לערב ושמשה
בית שמאי אומרים
מטמאין משכב ומושב וחיבין בקרבן
בית הלל אומרים
פטורין מן הקרבן

ב5

טבלה ביום שלאחריו ושמשה את ביתה
ואחר כך ראתה
בית שמאי אומרים
מטמאין משכב ומושב ופטורים מן הקרבן
ובית הלל אומרים הרי זה גרגרן
ומודים ברואה בתוך אחד עשר יום
וטבלה לערב ושמשה
שמטמאין משכב ומושב וחיבין בקרבן

ג5

טבלה ביום שלאחריו ושמשה
הרי זו תרבות רעה
ומגען ובעילתן תלויים

א1

(א) כל משקה שתחלתו לרצון אף על פי שאין סופו לרצון
או שסופו לרצון אף על פי שאין תחלתו לרצון
הרי זה בכי יתן

א2

(ב) המרעיד את האילן
להשיר ממנו אכלין או את הטמאה
אינן בכי יתן
להשיר ממנו משקין
בית שמאי אומרים
היוצאין ואת שבו בכי יתן
בית הלל אומרים
היוצאין בכי יתן ואת שבו אינן בכי יתן
מפני שהוא מתכוון שיצאו מכלו

א3

(ד) הנוער אגדה שלירק וירדו מצד העליון לתחתון
בית שמאי אומרים בכי יתן
בית הלל אומרים אינם בכי יתן
אמרו בית הלל לבית שמאי
והלא הנוער את הקלח חוששין אנו שמא יצאו מן העלה לעלה
אמרו להן בית שמאי
שהקלח אחד ואגדה קלחים הרבה
אמרו להם בית הלל
הרי המעלה שק מלא פרות ונתנו על גב הנהר
חוששין אנו שמא ירדו מצד העליון לתחתון
אבל אם העלה שנים ונתנו זה על גב זה התחתון בכי יתן
ורבי יוסי אומר התחתון טהור

א4

(ו) הנופח בעדשים לבדקן אם יפות הן
רבי שמעון אומר אינן בכי יתן
וחכמים אומרים בכי יתן

א5

הטומן פרותיו במים מפני הגנבים
אינן בכי יתן
מעשה באנשי ירושלם שטמנו דבלתן במים מפני הסיקריין
וטהרו להן חכמים

ב1

משקין טמאים מטמאין לרצון ושלא לרצון

ב2

(ג) המרעיד את האילן ונפל על חברו
או סוכה ונפלה על חברתה
ותחתיהן זרעים או ירקות המחברין לקרקע
בית שמאי אומרים בכי יתן
בית הלל אומרים אינן בכי יתן
אמר רבי יהושע משום אבא יוסי חליקופרי איש טבעון
תמה עצמך אם יש משקה טמא בתורה עד שיתכוון ויתן
שנאמר וכי יתן מים על זרע

ב3

(ה) הממחק את הכרישה והסוחט שערו בכסותו
רבי יוסי אומר
היוצאין בכי יתן ואת שבו אינן בכי יתן
מפני שהוא מתכוון שיצאו מכלו

ב4

והאוכל שמשמין באצבעו משקין שעל ידו
רבי שמעון אומר אינן בכי יתן
וחכמים אומרים בכי יתן

ב5

הנותן פרותיו בשבלת הנהר להביאן עמו
אינן בכי יתן

א1

(א) זעת בתים בורות שיחין ומערות
טהורה

א2

A הברכה שבבית
הבית מזיע מחמתה
אם טמאה
זעת כל הבית שמחמת הברכה טמאה
B (ג) שתי ברכות
אחת טהורה ואחת טמאה
המזיע קרוב לטמאה טמא
קרוב לטהורה טהור
מחצה למחצה טמא

א3

A (ה) עיר שישאל ונכרים דרים בה
והיה בה מרחץ מרחצת בשבת
אם רב נכרים רוחץ מיד
ואם רב ישראל ימתין כדי שיחמו החמין
מחצה למחצה ימתין כדי שיחמו החמין
רבי יהודה אומר
באמבטי קטנה
אם יש בה רשות רוחץ בה מיד
B (ו) מצא בה ירק נמכר
אם רב גוים לוקח מיד
ואם רב ישראל
ימתין כדי שיבוא ממקום קרוב
מחצה למחצה
ימתין כדי שיבוא ממקום קרוב
ואם יש בה רשות לוקח מיד

א4

(י) המוצא פרות בדרך
אם רב מכניסין לבתייהן פטור
ולמכור בשוק חייב
מחצה למחצה דמאי

ב1

זעת האדם טהורה
שתה מים טמאים והזיע זעתו טהורה
בא במים שאובים והזיע זעתו טמאה
נסתפג ואחר כך הזיע זעתו טהורה

ב2

A ברזל טמא שבללו עם ברזל טהור
אם רב מן הטמא טמא
ואם רב מן הטהור טהור
מחצה למחצה טמא
B גסטריות
שישראל וגוים מטילין לתוכן
אם רב מן הטמא טמא
ואם רב מן הטהור טהור
מחצה למחצה טמא

ב3

A (ז) מצא בה תינוק משלך
אם רב גוים גוי
ואם רב ישראל ישראל
מחצה למחצה ישראל
רבי יהודה אומר
הולכין אחר רב המשליכין
B (ח) מצא בה מציאה
אם רב גוים אינו צריך להכריז
ואם רב ישראל צריך להכריז
מחצה למחצה צריך להכריז

ב4

אוצר ישראל
וגוים מטילין לתוכו
אם רב גוים ודאי
ואם רב ישראל דמאי
מחצה למחצה ודאי
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים
אפלו כלם גוים
וישראל אחד מטיל לתוכו
דמאי

ג1

(ב) מרחץ טמאה זעתה טמאה
וטהורה בכי יתן

ג2

A מי שפיכות שירדו עליהן מי גשמים
אם רב מן הטמא טמא
ואם רב מן הטהור טהור
מחצה למחצה טמא
אימתי בזמן שקדמו מי שפיכות
אבל אם קדמו מי גשמים אפלו כל שהן
למי שפיכות
טמא
B (ד) הטרף את גגו
והמכס את כסותו
וירדו עליהן גשמים
אם רב מן הטמא טמא
ואם רב מן הטהור טהור
מחצה למחצה טמא
רבי יהודה אומר אם הוסיפו לנטף

ג3

A מצא בה פת
הולכין אחר רב הנחתומין
ואם היתה פת עיסה
הולכים אחר רב אוכלי פת עיסה
רבי יהודה אומר
אם היתה פת קיבר
הולכין אחר רב אוכלי פת קיבר
B (ט) מצא בה בשר
הולכין אחר רב הטבחים
אם היה מבשל
הולכים אחר רב אוכלי בשר מבשל

ג4

(יא) פרות שניה שרבו על שלשלישית
ושלשלישית על שלרביעית
ושלרביעית על שלחמישית
ושלחמישית על שלששית
ושלששית על שלשביעית
ושלשביעית על שלמוצאי שביעית
הולכין אחר הרב
מחצה למחצה להחמיר

א1

(א) שק שהוא מלא פרות
על גב הנחר או על פי הבור
או על מעלות המערה
ושאבו
כל ששאבו בכי יתן
רבי יהודה אומר
כל שהוא כנגד המים בכי יתן
וכל שאינו כנגד המים אינו בכי יתן

א2

A (ד) המרבץ את ביתו
ונתן בו חטים וטננו
אם מחמת המים בכי יתן
ואם מחמת הסלע אינן בכי יתן
B המכבס את כסותו בערבה
נתן בה חטים וטננו
אם מחמת המים בכי יתן
אם מחמת עצמן אינן בכי יתן

א3

A המוליך חטין לטחון
וירדו עליהן גשמים
אם שמח בכי יתן
רבי יהודה אומר
אי אפשר שלא לשמוח אלא אם עמד
B (ו) היו זיתיו נתונים בגג
וירדו עליהן גשמים
אם שמח בכי יתן
רבי יהודה אומר
אי אפשר שלא לשמוח
אלא אם הפכו את הצנור
או אם חלחל לתוכן

ב1

(ב) חבית שהיא מלאה פרות
ונתונה לתוך המשקין
או מלאה משקין ונתונה לתוך הפרות
ושאבו
כל ששאבו בכי יתן
באלו משקים אמרו
במים וביין ובחמץ
ושאר כל המשקין טהורין
רבי נחמיה מטהר בקטנית
שאין הקטנית שואבת

ב2

A המטנן בחול
הרי זה בכי יתן
מעשה באנשי המחוז שהיו מטנין בחול
אמרו להם חכמים
אם כך הייתם עושים
לא עשיתם טהרה מימיכם
B (ה) המטנן בטיט הנגוב
רבי שמעון אומר
אם יש בו משקה טופח בכי יתן
ואם לאו אינו בכי יתן

ב3

A (ז) החמרין שהיו עוברים בנהר
ונפלו שקיהם למים
אם שמחו בכי יתן
רבי יהודה אומר
אי אפשר שלא לשמוח אלא אם הפכו
B היו רגליו מלאות טיט
וכן רגלי בהמתו
עבר בנהר
אם שמח בכי יתן
רבי יהודה אומר
אי אפשר שלא לשמוח
אלא אם עמד והדיח באדם
ובבהמה טמאה לעולם טמא

ג1

(ג) הרודה פת חמה
ונתנה על פי חבית של יין
רבי מאיר מטמא
ורבי יהודה מטהר
רבי יוסי מטהר בשלחטים
ומטמא בשלשעורים
מפני שהשעורים שואבות

ג2

A המרבץ את גרנו
אינו חושש שמא נתן בה חטים
וטננו
B המלקט עשבים כשהטל עליהם
להטין בהם חטים
אינן בכי יתן
אם נתכון לכך הרי זה בכי יתן

ג3

A (ח) המוריד את הגלגלים
ואת כלי הבקר
בשעת הקדים למים
בשביל שיחוצו
הרי זה בכי יתן
B המוריד בהמה לשתות
המים העולים בפיה בכי יתן
וברגליה אינן בכי יתן
אם חשב שידוחו רגליה
אף העולין ברגליה בכי יתן
בשעת היחף והדיח לעולם טמא
הוריד חרש שוטה וקטן
אף על פי שחושב שידוחו רגליה
אינן בכי יתן
שיש להן מעשה ואין להן מחשבה

א1

A (א) השוחה לשתות
המים העולים בפיו ובשפמו בכי יתן
בחטמו ובראשו ובזקנו אינן בכי יתן
B הממלא בחבית
המים העולים אחריה
ובחבל שהוא מכנן על צוארה ובחבל שהוא לצרכה
הרי זה בכי יתן
כמה הוא צרכה
רבי שמעון בן אלעזר אומר טפח
נתנה תחת הצנור אינן בכי יתן

א2

(ד) חבית שירד הדלף לתוכה
בית שמאי אומרים ישבר
בית הלל אומרים יערה
ומודים שהוא מושיט את ידו
ונוטל פרות מתוכה והם טהורים

א3

המטביל את הכלים והמכבס את כסותו
במערה
המים העולים בידיו בכי יתן
ברגליו אינן בכי יתן
רבי אלעזר אומר
אם אי אפשר לו שירד
אלא אם כן נטנפו רגליו
אף העולין ברגליו בכי יתן

א4

A (ז) פרות שנפלו לתוך אמת המים
פשט מי שהיו ידיו טמאות ונטלן
ידיו טהורות והפרות טהורים
ואם חשב שידוחו ידיו
ידיו טהורות והפרות בכי יתן
B (ח) קדרה שהיא מלאה מים ונתונה לתוך המקוה
ופשט אב הטמאה את ידו לתוכה טמאה
מגע טמאות טהורה
ושאר כל המשקין טמאין שאין המים מטהרים את שאר המשקין

ב1

A (ב) מי שירדו עליו גשמים
אפלו אב הטמאה אינן בכי יתן
ואם נער בכי יתן
עמד מתחת הצנור להקר או לרוח
בטמא טמאין ובטהור בכי יתן
B (ג) הכופה קערה על הכתל
בשביל שתדוח הרי זה בכי יתן
אם בשביל שלא ילקה הכתל אינן בכי יתן

ג2

הניחה שירד הדלף לתוכה
הנתזין והצפין
בית שמאי אומרים בכי יתן
בית הלל אומרים אינן בכי יתן
נטלה לשפכה
אלו ואלו מודים שהן בכי יתן

ג3

צנון שבמערה
נדה מדיחתו והוא טהור
העלתו כל שהוא מן המים טמא

ב2

(ה) ערבה שירד הדלף לתוכה
הנתזין והצפין אינן בכי יתן
נטלה לשפכה
בית שמאי אומרים בכי יתן
בית הלל אומרים אינן בכי יתן

ב3

(ו) קפה שהיא מלאה תרמוסין
ונתונה לתוך מקוה
מושיט ידו ונוטל תרמוסין מתוכה
והם טהורים
העלם מן המים
הנוגעים בקפה טמאים
ושאר כל התרמוסים טהורים

ב4

A (ט) הממלא בקילון עד שלשה ימים טמאין
רבי עקיבא אומר
אם נגבו מיד טהורים
ואם לא נגבו אפלו עד שלשים יום טמאים
B (י) עצים שנפלו עליהם משקין וירדו עליהם גשמים
אם רבו טהורים
הוציאם שירדו עליהם גשמים אף על פי שרבו טמאים
בלעו משקין טמאים
אף על פי שהוציאם שירדו עליהם גשמים טהורין
ולא יסיקם אלא בידים טהורות בלבד
רבי שמעון אומר
אם היו לחין והסיקן
ורבו המשקין היוצאין מהן על המשקין שבלעו טהורים

א1

A (א) מי שטבל בנהר והיה לפניו נהר אחר ועבר בו
טהרו שניים את הראשונים
דחהו חברו לשכרו וכן לבהמתו
טהרו שניים את הראשונים
ואם כמשחק עמו הרי זה בכי יתן
B (ב) השט על פני המים
הנתזין אינן בכי יתן
ואם נתכון להתזיז על חברו הרי זה בכי יתן

א2

(ד) המודד את הבור
בין לעמקו בין לרחבו
הרי זה בכי יתן
דברי רבי טרפון
רבי עקיבא אומר
לעמקו בכי יתן ולרחבו אינו בכי יתן

א3

(ו) החובט על השלח
חוץ למים בכי יתן
לתוך המים אינן בכי יתן
רבי יוסי אומר
אף לתוך המים בכי יתן
מפני שהוא מתכון שיצאו עם הצואה

א4

A (ט) כל הנצוק טהור חוץ מדבש הזיפין והצפחת
בית שמאי אומרים
אף המקפה שלגריסין ושלפול מפני שהיא סולדת לאחריה
B (י) המערה מחם לחם ומצונן לצונן ומחם לצונן טהור
מצונן לחם טמא
רבי שמעון אומר
אף המערה מחם לחם וכחו שלתחתון יפה משלעליון טמא

ב1

A העושה צפור במים
הנתזין ואת שבה אינן בכי יתן
B (ג) פרות שירד הדלף לתוכן ובללן שיגובו
רבי שמעון אומר בכי יתן
וחכמים אומרים אינן בכי יתן

ג2

זרק את האבן לבור
לידע אם יש בו מים
הנתזין אינן בכי יתן
ואת שבאבן טהורים

ג3

(ח) קסאי שלשלחנות
והשיפא שללכנים
אינן בכי יתן
ואם נער בכי יתן

ב2

(ה) פשט ידו או רגלו או קנה לבור
לידע אם יש בו מים
אינן בכי יתן
לידע כמה מים יש בו
הרי זה בכי יתן

ב3

(ז) המים העולין בספינה ובעקל ובמשוטות
אינן בכי יתן
במצודות וברשתות ובמכמרות
אינן בכי יתן
ואם נער בכי יתן
המוליך את הספינה לים הגדול לצרפה
המוציא מסמר לגשמים לצרפו
המניח את האוד בגשמים לכבותו
הרי זה בכי יתן

ב4

A (יא) האשה שהיו ידיה טהורות ומגיסה בקדרה טמאה
אם הזיעו ידיה טמאות
היו ידיה טמאות ומגיסה בקדרה טהורה
אם הזיעו ידיה הקדרה טמאה
רבי יוסי אומר אם נטפו
B השוקל ענבים בכף מאזנים
היין שבכף טהור עד שיערה לתוך הכלי
הרי זה דומה לסלי זיתים וענבים כשהן מגטפין

א1

A (א) המעלה פרותיו לגג
מפני הכנימה
וירד עליהם טל
אינם בכי יתן
אם נתכון לכך הרי זה בכי יתן
העלן חרש שוטה וקטן
אף על פי שחשב שירד עליהן הטל
אינן בכי יתן
שיש להן מעשה ואין להן מחשבה
B (ב) המעלה את האגדות
ואת הקציעות ואת השום לגג
בשביל שימתינו
אינן בכי יתן

א2

(ד) שבעה משקין הן
הטל והמים
היין והשמן
והדם והחלב
ודבש דבורים
דבש צרעים טהור ומתר באכילה
(ה) תולדות למים
היוצאין מן העין מן האזן
מן החטם מן הפה
מי רגלים בין גדולים בין קטנים
לדעתו ושלא לדעתו
תולדות לדם
דם שחיטה
בבהמה ובחיה ובעופות הטהורים
ודם הקזה לשניה
מי חלב כחלב
והמחל כשמן שאין המחל יוצא מידי שמן
דברי רבי שמעון
רבי מאיר אומר
אף על פי שאין עמו שמן
דם השרץ כבשרו
מטמא ואינו מכשיר
ואין לנו כיוצא בו

ב1

A כל האגדות שלבית השוקים טמאין
רבי יהודה מטהר בלחים
אמר רבי מאיר
וכי מפני מה טמאו אלא מפני משקה הפה
B כל הקמחין והסלתות שלבית השוקים
טמאים
החילקה הטרגיס והטסני טמאים בכל מקום

ב2

A (ו) אלו מטמאין ומכשירין
זובו שלזב ורקו
ושכבת זרעו ומימי רגליו
ורביעית מן המת ודם הנדה
רבי אליעזר אומר
שכבת זרע אינה מכשרת
רבי אלעזר בן עזריה אומר
דם הנדה אינו מכשיר
רבי שמעון אומר
דם המת אינו מכשיר
ואם נפל על הדלעת גורדה והיא טהורה
B (ז) אלו לא מטמאין ולא מכשירין
הזעה והלחה סרוחה
והראי והדם היוצא עמהם
ומשקה בן שמונה
רבי יוסי אומר
חוץ מדמו
והשותה מי טבריה
אף על פי שיוצאין נקיים
דם שחיטה בבהמה בחיה ובעופות הטמאים
ודם הקזה לרפואה
רבי אלעזר מטמא באלו
רבי שמעון בן אלעזר אומר
חלב הזכר טהור

ג1

A (ג) כל הביצים בחזקת טהרה
חוץ משלמוכרי משקה
ואם היו מוכרין עמהן פרות יבשים
טהורות
B כל הדגים בחזקת טמאה
רבי יהודה אומר
חתיכת אילתית ודג המצרי הבא בקפה
וקולים האספנין
הרי אלו בחזקת טהרה
כל הצייר בחזקת טמאה
ועל כלם עם הארץ נאמן לומר טהורים הן
חוץ משלדגה
מפני שהן מפקידין אותה אצל עם הארץ
רבי אליעזר בן יעקב אומר
צייר טהור שנפל לתוכו מים כל שהן טמא

ג2

(ח) חלב האשה מטמא לרצון ושלא לרצון
וחלב הבהמה אינו מטמא אלא לרצון
אמר רבי עקיבא
קל וחומר הדברים
מה אם חלב האשה
שאינו מיחד אלא לקטנים
מטמא לרצון ושלא לרצון
חלב הבהמה שהוא מיחד לקטנים ולגדולים
אינו דין שיטמא לרצון ושלא לרצון
אמרו לו לא
אם טמא חלב האשה שלא לרצון
שדם מגפתה טמא
יטמא חלב הבהמה שלא לרצון
שדם מגפתה טהור
אמר להם מחמיר אני בחלב מבדם
שהחולב לרפואה טמא
והמקיז לרפואה טהור
אמרו לו סלי זיתים וענבים יוכיחו
שהמשקים היוצאין מהן לרצון טמאים
ושלא לרצון טהורים
אמר להן לא
אם אמרתם בסלי זיתים וענבים
שתחלתן אכל וסופן משקה
תאמרו בחלב שתחלתו וסופו משקה
עד כאן היתה תשובה
אמר רבי שמעון
מכאן ואילך היינו משיבין לפניו
מי גשמים יוכיחו
שתחלתן וסופן משקה
ואינן מטמאין אלא לרצון
אמר לנו לא
אם אמרתם במי גשמים
שאינן רבן לאדם אלא לארצות ולאילנות
ורב החלב לאדם

א1

(א) הרואה ראייה אחת שלזוב
בית שמאי אומרים
כשומרת יום כנגד יום
ובית הלל אומרים
כבעל קרי

ב1

ראה אחת ובשני הפסיק
ובשלישי ראה שתיים
או אחת מרבה כשתים
בית שמאי אומרים
זב גמור
ובית הלל אומרים
מטמא משכב ומושב
וצריך ביאת מים חיים ופטור מן הקרבן
אמר רבי אלעזר בן יהודה
מודים בית שמאי בזה שאינו זב גמור
ועל מה נחלקו
על הרואה שתיים או אחת מרבה כשתים
ובשני הפסיק ובשלישי ראה אחת
בית שמאי אומרים
זב גמור ובית הלל אומרים
מטמא משכב ומושב
וצריך ביאת מים חיים ופטור מן הקרבן

ב2

(A) (ה) ראה אחת מרבה כשלש
שהיא כמן גד יון לשלח
שהן כדי שתי טבילות וכשני ספוגין
הרי זה זב גמור
B ראה אחת מרבה כשתים
מטמא משכב ומושב
וצריך ביאת מים חיים ופטור מן הקרבן
אמר רבי יוסי
לא אמרו אחת מרבה
אלא אם כן יש בה כדי שלש

א2

A (ג) ראה אחת היום ושתיים למחר
שתיים היום ואחת למחר
שלש לשלשה ימים או לשלשה לילות
הרי זה זב גמור
B (ד) ראה אחת
והפסיק כדי טבילה וספוג
ואחר כך ראה שתיים
או אחת מרבה כשתים
או ראה שתיים או אחת מרבה כשתים
והפסיק כדי טבילה וספוג
ואחר כך ראה אחת
הרי זה זב גמור

ג1

(ב) הרואה קרי
ביום השלישי לספירת זובו
בית שמאי אומרים
סותר שני ימים שלפניו
ובית הלל אומרים
לא סתר אלא יומו
רבי ישמעאל אומר
הרואה בשני סותר את שלפניו
רבי עקיבא אומר
אחד הרואה בשני ואחד הרואה בשלישי
שבית שמאי אומרים
סתר שני ימים (שלפניו)
ובית הלל אומרים
לא סתר אלא יומו
ומודים ברובא ברביעי
שלא סתר אלא יומו ברואה קרי
אבל אם ראה זוב
אפלו יום שביעי סתר את שלפניו

ג2

A (ו) ראה אחת היום ואחת בין השמשות
אחת בין השמשות ואחת למחר
אם ידוע
שמקצת הראיה מהיום ומקצתה למחר
ודאי לקרבן ולטמאה
אם ספק
שמקצת הראיה מהיום ומקצתה למחר
ודאי לטמאה וספק לקרבן
B ראה שני ימים בין השמשות
ספק לטמאה ולקרבן
אחת בין השמשות
ספק לטמאה

ב1 טמטום ואנדרוגינוס נותנין עליהן חמרי האיש וחמרי האשה מטמאין בדם כאשה ובלבן כאיש וטמאתן בספק	א1 (א) הכל מטמאין בזיבה אף הגרים אף העבדים בין משחררין בין שאינן משחררין חרש שוטה וקטן סריס אדם סריס חמה	א2 (ב) בשבעה דרכים בודקין את הזב עד שלא נזקק לזיבה במאכל במשתה ובמשא בקפיצה בחלי ובמראה ובהרהור הרהר עד שלא ראה או שראה עד שלא הרהר רבי יהודה אומר אפלו ראה בהמה חיה ועוף מתעסקין זה עם זה אפלו ראה בגדי צבע האשה רבי עקיבא אומר אפלו אכל כל מאכל בין רע בין יפה ושתה כל משקה אמרו לו אין כאן זבין מעתה אמר להם אין אחריות זבים עליכם
ג2 ראה ראה ראשונה בודקין אותו בשניה בודקין אותו בשלישית אין בודקין אותו רבי אליעזר אומר אף בשלישית בודקין אותו מפני הקרבן	ב2 משנזקק לזיבה אין בודקין אותו אנסו וספקו ושכבת זרעו טמאים שרגלים לדבר	א3 (ג) (A) הרואה קרי אינו מטמא בזיבה מעת לעת רבי יוסי אומר יומו B גוי שראה קרי ונתגיר מיד הוא מטמא בזיבה
ג3 A והמכה את עבדו יום יומים מעת לעת B כלב שאכל בשר המת שלשה ימים מעת לעת הרי הוא כבריתו	ב3 הרואה דם והמקשה מעת לעת	א4 (ד) הזב מטמא את המשכב בחמשה דרכים לטמא אדם לטמא בגדים עומד יושב שוכב נתלה ונשען
ב4 המשכב מטמא את האדם בשבעה דרכים לטמא בגדים עומד יושב שוכב נתלה ונשען במגע ובמשא		

א1

(א) הזב והטהור שישבו בספינה או באסדא
או שרכבו על גבי בהמה
אף על פי שאין בגדיהם נוגעים
הרי אלו טמאים מדרס
ישבו על הנסר על הספסל על הגשיש שלמטה
ועל האכלונס בזמן שהן מחגירין
עלו באילן שכחו רע בסוכה שכחה רע באילן יפה
בסלם מצרי בזמן שאינו קבוע במסמר
על הכבש ועל הקורה ועל הדלת בזמן שאינם עשויין בטיט
טמאים
רבי יהודה מטהר

א2

(ג) הזב והטהור שישבו בספינה גדולה
איזו היא ספינה גדולה
רבי יהודה אומר כל שאינה יכולה להמיט באדם
ישבו על הנסר על הספסל על הגשיש שלמטה
ועל האכלונס בזמן שאינן מחגירין
עלו באילן שכחו יפה בסוכה שכחה יפה
ובסלם צורי או מצרי בזמן שהוא קבוע במסמר
על הכבש על הקורה ועל הדלת בזמן שהן עשויין בטיט
אפלו מצד אחד
טהורין

ב1

(A) (ב) מגיפין או פותחין
וחכמים אומרים עד שיהא זה מגיף וזה פותח
B מעלין זה את זה מן הבור
רבי יהודה אומר עד שיהא הטהור מעלה את הטמא
C מפשילין בחבלין
וחכמים אומרים עד שיהיה זה מושך הילך וזה מושך הילך
D אורגים בין בעומדין בין ביושבין או טוחנין
רבי שמעון מטהר בכלן חוץ מן הטוחנין ברחים שליד
E פורקין מן החמור או טוענין
בזמן שמשאם כבד טמאין
בזמן שמשאם קל טהורין
וכלן טהורין לבני הכנסת וטמאין לתרומה

ב2

הטהור מכה את הטמא טהור
הטמא מכה את הטהור טמא
שאם ימשך הטהור הרי הטמא נופל

א1

א) רבי יהושע אומר
נדה שישבה עם הטהורה במטה
כפה שבראשה טמא מדרס

א2

זב שהקיש על כצוצרא
ונפל ככר שלתרומה
טהור

א3

ד) זב שהיה מטל על חמשה ספסלים
או על חמש פנדיות
לארכן טמאין לרחבן טהורין
ישן ספק שנתהפך עליהן טמאין

א4

הזב בכף מאזנים
ומשכב ומושב כנגדו
כרע הזב טהורין
כרעו הן טמאין
רבי שמעון אומר
ביחידי טמא ובמרבין טהור
שאין אחד נושא את רבו

א5

ז) היה יושב על גבי המטה
וארבע טליות תחת ארבע רגלי המטה
טמאות
מפני שאינה יכולה לעמוד על שלש
רבי שמעון מטהר

ב1

ישבה בספינה
כלים שבראש הנס שבספינה
טמאין מדרס

ב2

ב) הקיש על המריש
על המלבן על הצנור
ועל הדף אף על פי שהוא עשוי בחבלים
על התנור ועל הים ועל האצטרובל
ועל חמור שלרחים שליד
ועל סאה שלרחים שלזיתים
רבי יוסי אומר אף על קורת הבלנין
טהור

ב3

היה מטל על ששה כסיות
שתי ידיו על שנים
שתי רגליו על שנים
ראשו על אחד גופו על אחד
אין טמא אלא זה שתחת הגוף
עומד על שני כסאות
רבי שמעון אומר
אם רחוקין זה מזה טהורין

ב4

ו) הזב בכף מאזנים
ואכלין ומשקין בכף שניה
טמאין
ובמת הכל טהור חוץ מן האדם

ב5

היה רוכב על גבי בהמה
וארבע טליות תחת ארבע רגלי בהמה
טהורות מפני שהיא יכולה לעמוד על שלש
היתה טלית אחת תחת שתי ידיים
תחת שתי רגלים תחת יד ורגל
טמאה
רבי יוסי אומר
הסוס מטמא ברגליו והחמור בידיו
שמשענת הסוס על רגליו
ומשענת החמור על ידיו

ג1

נוטלת ערבה מלאה בגדים
בזמן שמשאן כבד טמאין
בזמן שמשאן קל טהורין

ג2

ג) הקיש על הדלת על הנגר על המנעול
על המשוט ועל הקלת
ועל אילן שכחו רע ועל סוכה שכחה רע
על אילן יפה על סלם מצרי
בזמן שאינו קבוע במסמר
על הכבש על הקורה ועל הדלת
בזמן שאינן עשויין בטיט
טמאין
על השדה על התבה ועל המגדל
טמאין
רבי נחמיה ורבי שמעון מטהרין באלו

ג3

ה) עשר טליות זו על גב זו
ישן על גבי העליונה
כלן טמאות

ג4

זה חמר בזב מבמת וחמר במת מבזב
שהזב עושה משכב ומושב מתחתיו
לטמא אדם ולטמא בגדים
ועל גביו מדף לטמא אכלין ומשקין
מה שאין המת מטמא
חמר במת שהמת מטמא באהל
ומטמא טמאת שבעה
מה שאין הזב מטמא

ג5

ישב על קורת בית הבד
כלים שבעקל טמאין
על המכבש שלכובס
כלים שתחתיו טהורין
רבי נחמיה מטמא

א1

A) (א) הנוגע בזב או שהזב נוגע בו המסיט את הזב או שהזב מסיטו מטמא אכלים ומשקים וכלי שטף במגע אבל לא במשא
 B כלל אמר רבי יהושע כל המטמא בגדים בשעת מגעו מטמא אכלים ומשקין להיות תחלה והידיים להיות שניות ואינו מטמא לא אדם ולא כלי חרס לאחר פרישתו ממטמאיו מטמא משקין להיות תחלה והאכלין והידיים להיות שניות ואינו מטמא בגדים

א2

A) (ו) הנוגע בזב ובזבה ובנדה וביוולדת ובמצרע במשכב ובמושב מטמא שנים ופוסל אחד פרש מטמא אחד ופוסל אחד אחד הנוגע ואחד המסיט ואחד הנושא ואחד הנשא B) (ז) הנוגע בזובו שלזב וברקו בשכבת זרעו במימי רגליו וברם הנדה מטמא שנים ופוסל אחד פרש מטמא אחד ופוסל אחד אחד הנוגע ואחד המסיט רבי אליעזר אומר אף הנושא

א3

י) הנוגע בשרץ ובשכבת זרע ובטמא מת ובמצרע בימי ספרו ובמי חטאת שאין בהם כדי הזיה ובנבלה ובמרכב מטמא אחד ופוסל אחד זה הכלל כל הנוגע באחד מכל אבות הטמאות שבתורה מטמא אחד ופוסל אחד חוץ מן האדם פרש מטמא אחד ופוסל אחד

ב1

A) (ב) ועוד כלל אחר אמרו כל הנשא על גב הזב טמא וכל שהזב נשא עליו טהור חוץ מן הראוי למשכב ולמושב והאדם כיצד אצבעו שלוב תחת הנדבך הטהור מלמעלן מטמא שנים ופוסל אחד פרש מטמא אחד ופוסל אחד הטמא מלמעלן והטהור מלמטן מטמא שנים ופוסל אחד פרש מטמא אחד ופוסל אחד האכלין והמשקין המשכב והמושב והמדף מלמעלן מטמאין שנים ופוסלין אחד פרשו מטמאין אחד ופוסלין אחד (ו) (המשכב והמושב מלמטן מטמאין שנים ופוסלין אחד פרשו מטמאין שנים ופוסלין אחד B) האכלין והמשקין והמדף מלמטן טהורין (ג) מפני שאמרו כל הנושא ונשא על גבי משכב טהור חוץ מן האדם כל הנושא ונשא על גבי הנבלה טהור חוץ מן המסיט רבי אליעזר אומר אף הנושא כל הנושא ונשא על גבי המת טהור חוץ מן המאהיל ואדם בזמן שהוא מסיט

ב2

A) (ח) הנושא את המרכב והנושא עליו והמסיט מטמא שנים ופוסל אחד פרש מטמא אחד ופוסל אחד B) הנושא את הנבלה ואת מי חטאת שיש בהם כדי הזיה מטמא שנים ופוסל אחד פרש מטמא אחד ופוסל אחד

ב3

יא) (א) בעל קרי כמגע שרץ ובוועל נדה כטמא מת אלא שחמור ממנו בוועל נדה שהוא מטמא משכב ומושב טמאה קלה לטמא אכלין ומשקין

ג1

A) (ד) מקצת טמא על הטהור ומקצת טהור על הטמא חבורי טמא על הטהור וחבורי טהור על הטמא טמא רבי שמעון אומר מקצת טמא על הטהור טמא ומקצת טהור על הטמא טהור B) (ה) הטמא על מקצת המשכב והטהור על מקצת המשכב טמא מקצת טמא על המשכב ומקצת טהור על המשכב טהור נמצאת טמאה נכנסת לו ויוצאת ממנו במעוטו C) וכן ככר שלתרומה שהוא נתון על גבי משכב והניר בנתיים בין מלמעלן בין מלמטן טהור וכן באבן ומנגעת טהור רבי שמעון מטמא בזו

ג2

(ט) האוכל מנבלת עוף טהור והיא בבית הבליעה מטמא שנים ופוסל אחד הכניס ראשו לאויר התנור טהור (ו) וטהור התנור הקיאה או בלעה מטמא אחד ופוסל אחד וכשהיא בתוך פיו עד שיבלענה טהור

ג3

יב) (א) פוסלים את התרומה האוכל אכל ראשון והאוכל אכל שני והשותה משקין טמאין והבא ראשו ורבו במים שאובין וטהור שנפלו על ראשו ועל רבו שלשה לגים מים שאובין והספר והידיים וטבול יום והאכלים והכלים שנטמאו במשקים

א1

A (א) המכנס חלות על מנת להפריש ונשכו
בית שמאי אומרים חבור בטבול יום
ובית הלל אומרים אינו חבור
B מקרצות נושכות זו בזו וככרות נושכות זו בזו
האופה חמיטה על גבי חמיטה עד שלא קרמו בתנור
וקולית שלמים המחלחלת
ורתיחת גריסין שלפול ראשונה ורתיחת יין חדש
רבי יהודה אומר אף שלארז
בית שמאי אומרים חבור בטבול יום
בית הלל אומרים אינו חבור
ומודים בשאר כל הטמאות בין קלות בין חמורות

א2

(ג) מסמר שאחר הככר וגרגר מלח קטן
והחרחור פחות מכאצבע
רבי יוסי אומר כל שהוא נאכל עליו
טמאים בטבול יום ואין צריך לומר בכל הטמאות

א3

(ה) השעורה והכסמת בזמן שאינן קלופין
התיאה והחלתית והאלום
רבי יהודה אומר אף אפונים שחורים
טהורים באב הטמאה ואין צריך לומר בטבול יום
דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים טהורים בטבול יום וטמאים בכל הטמאות

ב1

(ב) המכנס חלות על מנת שלא להפריש
האופה חמיטה על גבי חמיטה משקרמו בתנור
וקולית שלמים שאינה מחלחלת
ורתיחת גריסין שלפול שניה ורתיחת יין ישן
ושלשמן לעולם ושלעדשים
רבי יהודה אומר אף שלטפח
טמאים בטבול יום ואין צריך לומר בכל הטמאות

ב2

(ד) הצרור שבככר וגרגר מלח גדול
והתרמוס והחרחור יתר מכאצבע
רבי יוסי אומר כל שאינו נאכל עמו
טהורים באב הטמאה ואין צריך לומר בטבול יום

ב3

השעורה והכסמת בזמן שהן קלופים
והחטה בין שהיא קלופה בין שאינה קלופה
הקצח והשמשום והפלפל
רבי יהודה אומר אף אפונים לבנים
טמאים בטבול יום ואין צריך לומר בכל הטמאות

א1

(א) משקה טבול יום כמשקין שהוא נוגע בהן
אלו ואלו אינן מטמאין
ושאר כל הטמאין בין קלין בין חמורין
המשקין היוצאים מהן כמשקין שהוא נוגע בהן
אלו ואלו תחלה חוץ מן המשקה שהוא אב הטמאה

א2

A (ג) המקפה שלתרומה והשום והשמן שלחלין
שנגע טבול יום במקצתן פסל את כלם
B המקפה שלחלין והשום והשמן שלתרומה
שנגע טבול יום במקצתן לא פסל אלא מקום מגעו
ואם היה השום מרבה הולכין אחר הרב
אמר רבי יהודה אימתי בזמן שהן גוש בקערה
אבל אם היה מפזר במדוכה טהור מפני שהוא רוצה בפזרו
ושאר כל הנדוכין שדכן במשקין
אבל את שדרכן לדוך במשקים ודכן שלא במשקין והן גוש בקערה
הרי אלו כעגול שלדבלה
C (ד) המקפה והחמיטה שלחלין והשמן שלתרומה צף על גביהן
ונגע טבול יום בשמן
לא פסל אלא השמן
ואם חבץ כל מקום שהלך השמן פסול

א3

(ו) חבית ששקעה לתוך בור שליין
ונגע בו טבול יום
מן השפה ולפנים חבור מן השפה ולחוץ אינו חבור
רבי יוחנן בן גורא אומר
אפלו על גבה רום קומה ונגע כנגד פיה חבור

א4

המערה מכלי לכלי
ונגע טבול יום בקלוח
אם יש בו יעלה באחד ומאה

ב1

(ב) קדרה שהיא מלאה משקים ונגע בה טבול יום
אם היה משקה תרומה המשקין פסולין והקדרה טהורה
ואם היה משקה חלין הכל טהור
ואם היו ידיו מסאבות הכל טמא זה חמר בידים מבטבול יום
וחמר בטבול יום מבידים
שספק טבול יום פוסל את התרומה והידים ספקן טהור

ב2

A (ה) בשר הקדש שקרם עליו הקיפה
נגע טבול יום בקיפה חתיכות מתורות
נגע בחתיכה חתיכה וכל העולים עמה חבור זה לזה
רבי יוחנן בן גורא אומר
שניהם חבור זה לזה
וכן בקטניות שקרמו על גבי פרוסות
B מעשה קדרה בקטניות
בזמן שהן פרודים אינן חבור
בזמן שהן גוש חבור
אם היו גושין הרבה הרי אלו ימנו
C שמן שהוא צף על גבי היין
ונגע טבול יום בשמן
לא פסל אלא השמן
רבי יוחנן בן גורא אומר
שניהם חבור זה לזה

ב3

(ז) חבית שנקבה בין מפיה בין משוליה בין מצדיה
ונגע בה טבול יום
טמאה
רבי יהודה אומר
מפיה ומשוליה טמאה מן הצדדין מכאן ומכאן טהורה

ב4

(ח) בעבוע שבחבית שנקב
בין מבפנים בין מבחוץ (ו) בין מלמעלן בין למטן זה כנגד זה
טמא באב הטמאה וטמא באהל המת
הפנימי מלמטה והחיצון מלמעלן
טמא באב הטמאה וטמא באהל המת
הפנימי מלמעלן והחיצון מלמטן
טהור באב הטמאה וטמא באהל המת

א1

(א) כל ידות האכלים שהן חבור באב הטמאה
חבור בטבול יום

ב1

אכל שנפרס ומערה מקצת
רבי מאיר אומר
אם אוחז בגדול והקטן עולה עמו הרי הוא כמוהו
רבי יהודה אומר
אם אוחז בקטן והגדול עולה עמו הרי הוא כמוהו
רבי נחמיה אומר בטהור
וחכמים אומרים בטמא
ושאר כל האכלים
את שדרכו לאחז בעלה אוחז אותו בעלה
ובקלח אוחזין אותו בקלח

א2

A (ב) ירק שלתרומה
וביצה טרופה נתונה על גביו
ונגע טבול יום בביצה
לא פסל אלא הקלח שכנגדו
רבי יוסי אומר
כל הסדר העליון
אם היתה כמין כובע אינה חבור
B (ג) חוט שלביצה
שקדם על דפנות שללפס
ונגע בו טבול יום
מן השפה ולפנים חבור
מן השפה ולחוץ אינו חבור
רבי יוסי אומר
חוט וכל שנקלף עמו
וכן בקטניות שקרמו על שפתה שלקדרה

ב2

(ד) עיסה שנדמעה
או שנתחמצה בשאור שלתרומה
אינה נפסלת בטבול יום
רבי יוסי ורבי שמעון פוסלין

ג2

A עיסה שהכשרה במשקה
ונלושה במי פרות
ונגע בה טבול יום
רבי אלעזר בן יהודה איש ברתותא אומר
משום רבי יהושע
פסל את כלה
רבי עקיבא אומר משמו
לא פסל אלא מקום מגעו
B (ה) ירק שלחלין
שבשלו בשמן שלתרומה
ונגע בו טבול יום
רבי אלעזר בן יהודה איש ברתותא אומר
משום רבי יהושע
פסל כלו
רבי עקיבא אומר משמו
לא פסל אלא מקום מגעו

ב3

היה אוכל זיתים פצועים ותמרים רטבות
כל שהוא רוצה למוץ את גרעינתו
ונפל על בגדיו ועל ככר שלתרומה
טמא
היה אוכל זיתים נגובין ותמרים יבשות
כל שאינו רוצה למוץ את גרעינתו
ונפל על בגדיו ועל ככר שלתרומה
טהור
אחד טהור ואחד טבול יום כאלו
רבי מאיר אומר
אלו ואלו טמאין בטבול יום
שמשקין שלטמא מכשירין לרצונו ושלא לרצונו
וחכמים אומרים
אין טבול יום טמא

א3

(ו) טהור שנגס מן האכל
ונפל על בגדיו ועל ככר שלתרומה
טהור

א1

(א) אכל מעשר שהכשר במשקה
ונגע בו טבול יום או ידים מסאבות
מפרישין ממנו תרומת מעשר בטהרה
מפני שהוא שלישי
והשלישי טהור לחלין

ב1

A (ב) האשה שהיא טבולת יום
לשה את העיסה וקוצה לה חלה
ומפרשה ומנחתה
בכפישה מצרית או בנחותא
ומקפת וקורא לה שם
מפני שהיא שלישי
והשלישי טהור לחלין
B (ג) ערבה שהיא טבולת יום
לשין בה את העיסה וקוצין ממנה חלה
ומקפת וקורין לה שם
מפני שהיא שלישי
והשלישי טהור לחלין

ב2

A (ו) הכדומין האשקלונים שנשברו
ואנקלי שלהם קימת
הרי אלו טמאין
B המעבר והמזרה והמגוב
וכן מסרק שלראש
שנטלה אחת משניהן ועשאן שלמתכות
הרי אלו טמאין
ועל כלן אמר רבי יהושע
דבר חדש חדשו הסופרים
ואין לי מה להשיב

א2

A (ה) בראשונה היו אומרים
מחללין על פרות עם הארץ
חזרו לומר אף על מעותיו
B בראשונה היו אומרים
היוצא בקולר ואמר
כתבו גט לאשתי
הרי אלו יכתבו ויתנו
חזרו לומר
אף המפרש והיוצא בשירא
רבי שמעון שזורי אומר אף המסכן

ג1

A (ד) לגין שהוא טבול יום
ומלאהו מן החבית מעשר טבל
אם אמר הרי זו תרומת מעשר משתחשך
הרי זו תרומת מעשר
אם אמר הרי זה ערוב
לא אמר כלום
B נשברה החבית הלגין בטבלו
נשבר הלגין החבית בטבלה

ג2

A (ז) התורם את הבור ואמר
הרי זו תרומה על מנת שתעלה שלום
שלום מן השבר ומן השפיכה
אבל לא מן הטמאה
רבי שמעון אומר אף מן הטמאה
B נשברה אינה מדמעת
עד היכן תשבר ולא תדמע
כדי שתתגלגל ותגיע לבור
רבי יוסי אומר
אף מי שהיה בו דעת להתנות ולא התנה
נשברה אינה מדמעת
מפני שהוא תנאי בית דין

א1

A (א) מי רביעית נותנין לידים לאחד אף לשנים
 B מחצי לג לשלשה או לארבעה
 C מלג לחמשה ולעשרה ולמאה
 רבי יוסי אומר ובלבד שלא יפחת לאחרון שבהם מרביעית
 D מוסיפין על השניים ואין מוסיפין על הראשונים

א2

A (ג) המים שנפסלו משתית הבהמה
 בכלים פסולים ובקרקעות כשרים
 B נפל לתוכן דיו קומוס וקנקנתום ונשתנו מראהן פסולין
 C עשה בהם מלאכה או ששרה בהן פתו פסולין
 שמעון התימני אומר
 אפלו נתכון לשרות בזה ונפל לשני כשרים

א3

הכל כשרים לתן לידים
 אפלו חרש שוטה וקטן

ב1

A (ב) בכל הכלים נותנין לידים
 אפלו בכלי גללים בכלי אבנים בכלי אדמה
 B אין נותנין לידים
 לא בדפנות הכלים ולא בשולי המחץ ולא במגופת החבית
 C ולא יתן לחברו בחפניו
 מפני שאין ממלאין ואין מקדשין ואין מזין מי חטאת
 ואין נותנים לידים אלא בכלי
 D ואין מצילין בצמיד פחיל אלא כלים
 שאין מצילין מיד כלי חרש אלא כלים

ב2

A (ד) הדיח בהם את הכלים
 או שמחה בהם את המדות פסולים
 B הדיח בהם כלים מודחים או חדשים כשרים
 רבי יוסי פוסל בחדשים
 C (ה) המים שהנחתום מטביל בהם את הגלסקין פסולים
 וכשהוא מדיח את ידיו בהן כשרים

ב3

מניח חבית בין ברכיו ונוטל
 מטה חבית על צדה ונוטל
 והקוף נותן לידים
 רבי יוסי פוסל בשני אלו

א1

A (א) נטל לידו אחת משטיפה אחת
ידו טהורה
B לשתי ידיו משטיפה אחת
רבי מאיר מטמא עד שיטל מרביעית
נפל ככר שלתרומה טהור
רבי יוסי מטמא

ב1

A (ב) נטל את הראשונים למקום אחד
ואת השניים למקום אחר
ונפל ככר שלתרומה
על הראשונים טמא
ועל השניים טהור
B נטל את הראשונים ואת השניים
למקום אחד
ונפל ככר שלתרומה
טמא

ג1

A נטל את הראשונים
ונמצא על ידיו קיסם או צרור
ידיו טמאות
שאין המים האחרונים מטהרים
אלא המים שעל גבי היד
B רבן שמעון בן גמליאל אומר
כל שהוא מברית המים טהור

א2

A (ג) הידים מטמאות ומטהרות עד הפרק כיצד
נטל את הראשונים עד הפרק ואת השניים חוץ לפרק וחזרו ליד טהורה
B נטל את הראשונים ואת השניים חוץ לפרק וחזרו ליד טמאה

ב2

A נטל את הראשונים לידו אחת
ונמלך ונטל את השניים לשתי ידיו טמאות
B נטל את הראשונים לשתי ידיו
ונמלך ונטל את השניים לידו אחת ידו טהורה

ב3

נוטלין ארבעה וחמשה
זה בצד זה או זה על גבי זה
ובלבד שירפו שיבואו בהם המים

א3

נטל לידו אחת ושפשפה בחברתה טמאה
בראשו או בכתל טהורה

ג3

(ד) ספק נעשה בהם מלאכה
ספק לא נעשה בהם מלאכה
ספק יש בהם כשעור ספק שאין בהם כשעור
ספק טמאים ספק טהורין
ספקן טהור מפני שאמרו
ספק הידים לטמא ולטמא ולטהר טהור
רבי יוסי אומר לטהר טמא
כיצד
היו ידיו טהורות
ולפניו שני ככרים טמאים
ספק נגע ספק לא נגע
היו ידיו טמאות
ולפניו שני ככרים טהורים
ספק נגע ספק לא נגע
היו ידיו אחת טמאה ואחת טהורה
ולפניו שני ככרים טהורים
נגע באחד מהם
ספק בטמאה נגע ספק בטהורה נגע
היו ידיו טהורות
ולפניו שני ככרים אחד טמא ואחד טהור
נגע באחד מהן
ספק בטמא נגע ספק בטהור נגע
היו ידיו אחת טמאה ואחת טהורה
ולפניו שני ככרים אחד טמא ואחד טהור
נגע בשתייהן
ספק טמאה בטמאה וטהורה בטהורה
או טהורה בטמאה וטמאה בטהורה
הידיים כמו שהיו והככרים כמות שהיו

א1

A (א) המכניס ידיו לבית המנוגע ידיו תחלות

דברי רבי עקיבא

וחכמים אומרים ידיו שניות

B כל המטמא בגדים בשעת מגעו מטמא את הידים להיות תחלות

דברי רבי עקיבא

וחכמים אומרים להיות שניות

אמרו לו לרבי עקיבא

היכן מצינו שהידיים תחלה בכל מקום

אמר להם

וכי היאך אפשר להן להיות תחלה

אלא אם כן נטמא גופו חוץ מזה

ב1

A האכלין והכלים שנטמאו במשקין מטמאין את הידים להיות שניות

דברי רבי יהושע

וחכמים אומרים

את שנטמא באב הטמאה מטמא את הידים

בולד הטמאה אינו מטמא את הידים

אמר רבן שמעון בן גמליאל

מעשה באשה אחת שבאת לפני אבא

אמרה לו נכנסו ידי לאויר כלי חרש

אמר לה בתי ובמה היתה טמאתו

ולא שמעתי מה אמרה לו

אמרו חכמים מבאר הדבר

את שנטמא באב הטמאה מטמא את הידים

בולד הטמאה אינו מטמא את הידים

B (ב) כל הפוסל את התרומה מטמא את הידים להיות שניות

היד מטמאה את חברתה

דברי רבי יהושע

וחכמים אומרים אין שני עושה שני

אמר להם והלא כתבי הקדש שניים מטמאין את הידים

אמרו לו אין דנין דברי תורה מדברי סופרים

ולא דברי סופרים מדברי תורה ולא דברי סופרים מדברי סופרים

ב2

A (ה) ספר שנמחק ונשתיר בו שמונים וחמש אותיות

כפרשת ויהי בנסע הארון

מטמא את הידים

B מגלה שכתוב בה שמונים וחמש אותיות

כפרשת ויהי בנסע הארון

מטמא את הידים

ב3

שיר השירים וקהלת מטמאות את הידים

רבי יהודה אומר

שיר השירים מטמא את הידים וקהלת מחלקת

רבי יוסי אומר

קהלת אינה מטמא את הידים ושיר השירים מחלקת

רבי שמעון אומר

קהלת מקלי בית שמאי ומחמרי בית הלל

אמר רבי שמעון בן עזאי

מקבל אני מפי שבעים ושנים זקן

ביום שהושיבו את רבי אלעזר בן עזריה בשיבה

ששיר השירים וקהלת מטמאות את הידים

אמר רבי עקיבא

חס ושלוש

לא נחלק אדם מישראל על שיר השירים שלא תטמא את הידים

שאין כל העולם כלו כדאי כיום שנתנה בו שיר השירים לישראל

שכל הכתובים קדש ושיר השירים קדש קדשים

ואם נחלקו לא נחלקו אלא על קהלת

אמר רבי יוחנן בן יהושע בן חמיו שלרבי עקיבא כדברי בן עזאי

כן נחלקו וכן גמרו

א2

A (ג) רצועות תפלין עם התפלין מטמאות את הידים

רבי שמעון אומר

רצועות תפלין אינן מטמאות את הידים

B (ד) גליון שבספר שמלמעלן ושמלמטן שבתחלה ובסוף

מטמאין את הידים

רבי יהודה אומר

שבסוף אינו מטמא עד שיעשה לו עמוד

א3

כל כתבי הקדש מטמאין את הידים

א1

A (א) בו ביום נמנו וגמרו
על ערבת הרגלים
שהיא משני לגין ועד תשעה קבין
שנסדקה שהיא טמאה מדרס
שרבי עקיבא אומר
ערבת הרגלים כשמה
B (ב) בו ביום אמרו
כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן
כשרים
אלא שלא עלו לבעלים
לשום חובה
חורץ מן הפסח ומן החטאת
הפסח בזמנו והחטאת בכל זמן
רבי אליעזר אומר אף האשם
הפסח בזמנו
והחטאת והאשם בכל זמן
אמר רבי שמעון בן עזאי
מקבלני מפי שבעים ושנים זקן
ביום שהושיבו
את רבי אלעזר בן עזריה בישיבה
שכל הזבחים הנאכלין
שנזבחו שלא לשמן
כשרים
אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה
חורץ מן הפסח ומן החטאת
לא הוסיף בן עזאי
אלא העולה
ולא הודו לו חכמים

א2

A (ה) תרגום שבעזרא ושברניאל מטמא את הידים
תרגום שכתבו עברית ושכתבו תרגום וכתב עברי
אינו מטמא את הידים
לעולם אינו מטמא עד שיכתבנו אשורית על העור ובדיו
(ו) אומרים צדוקים קובלין אנו עליכם פרושים
שאתם אומרים כתבי הקדש מטמאין את הידים
וספרי המרס אינם מטמאים את הידים
אמר רבן יוחנן בן זכאי וכי אין לנו על הפרושים אלא זו בלבד
הרי הם אומרים עצמות חמור טהורים ועצמות יוחנן כהן גדול טמאים
אמרו לו לפי חבתן היא טמאתן
שלא יעשה אדם עצמות אביו ואמו תרודות
אמר להם אף כתבי הקדש לפי חבתן היא טמאתן
וספרי המרס שאינן חביבין אינן מטמאין את הידים
B (ז) אומרים צדוקין קובלין אנו עליכם פרושים
שאתם מטהרים את הנצוק
אומרים פרושים קובלין אנו עליכם צדוקים
שאתם מטהרים את אמת המים הבאה מבית הקברות

ב1

A (ג) בו ביום אמרו עמון ומואב מה הן בשביעית
גזר רבי טרפון מעשר עני וגזר רבי אלעזר בן עזריה מעשר שני
אמר רבי ישמעאל
אלעזר בן עזריה עליך ראייה ללמד שאתה מחמיר שכל המחמיר עליו ראייה
ללמד
אמר לו רבי אלעזר בן עזריה
ישמעאל אחי אני לא שנית מסדר השנים טרפון אחי שנה ועליו הראיה
ללמד
השיב רבי טרפון
מצרים חוצה לארץ עמון ומואב חוצה לארץ
מה מצרים מעשר עני בשביעית אף עמון ומואב מעשר עני בשביעית
השיב רבי אלעזר בן עזריה
בבל חוצה לארץ עמון ומואב חוצה לארץ
מה בבל מעשר שני בשביעית אף עמון ומואב מעשר שני בשביעית
אמר רבי טרפון
מצרים שהיא קרובה עשאוה מעשר עני שיהיו עניי ישראל נסמכים עליה
בשביעית
אף עמון ומואב שהם קרובים נעשים מעשר עני שיהיו עניי ישראל נסמכים
עליהם בשביעית
אמר לו רבי אלעזר בן עזריה
הרי אתה כמהנן ממון ואין אתה אלא כמפסיד נפשות
קובע אתה את השמים מלהוריד טל ומטר
שנאמר היקבע אדם אלהים כי אתם קובעים אתי ואמרתם במה קבענוך
המעשר והתרומה
אמר רבי יהושע הריני כמשיב על טרפון אחי אבל לא לענין דבריו
מצרים מעשה חדש ובבל מעשה ישן והנדרון שלפנינו מעשה חדש
ידון מעשה חדש ממעשה חדש ואל ידון מעשה חדש ממעשה ישן
מצרים מעשה זקנים ובבל מעשה נביאים והנדרון שלפנינו מעשה זקנים
ידון מעשה זקנים ממעשה זקנים ואל ידון מעשה זקנים ממעשה נביאים
נמנו וגמרו עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית
וכשבא רבי יוסי בן דרמסקית אצל רבי אליעזר בלוד אמר לו
מה חדוש היה לכם בבית המדרש היום
אמר לו נמנו וגמרו עמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית
בכה רבי אליעזר ואמר
סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם צא ואמר להם אל תחושו למנינכם
מקבל אני מרבן יוחנן בן זכאי ששמע מרבו ורבו מרבו על הלכה למשה
מסיני

ב2

A אומרים צדוקין קובלין אנו עליכם פרושים
שאתם אומרים שורי וחמורי שהזיקו חביבין
ועבדי ואמתי שהזיקו פטורין
מה אם שורי וחמורי שאיני חייב בהם מצות
הרי אני חייב בנזקן
עבדי ואמתי שאני חייב בהן מצות
אינו דין שאהא חייב בנזקן
אמרו להם לא אם אמרתם בשורי וחמורי שאין בהם דעת
תאמרו בעבדי ובאמתי שיש בהם דעת
שאם אקניטנו ילך וידליק גדישו שלאחר ואהא חייב לשלם
B (ח) אמר צדוקי גלילי קובל אני עליכם פרושים
שאתם כותבין את המושל עם משה בגט
אומרים פרושים קובלין אנו עליך צדוקי גלילי
שאתם כותבין את המושל עם השם בדף
ולא עוד אלא שאתם כותבין את המושל מלמעלה ואת השם מלמטה
שנאמר ויאמר פרעה מי ה' אשר אשמע בקולו לשלח את ישראל
וכשלקה מהו אומר ה' הצדיק

א1

A (א) כל שהוא יד ולא שומר מטמא ומטמא ולא מצטרף שומר אף על פי שאינו יד מטמא ומטמא ומצטרף לא שומר ולא יד לא מטמא ולא מטמא
B (ב) שרשי השום והבצלים והקפלוטות בזמן שהן לחין והפטמא שלהן בין לחה בין יבשה והעמוד שהוא מכון כנגד האכל שרשי החזרים והצנון והנפוס דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר

שרש צנון גדול מצטרף והסיב שלו אינו מצטרף שרשי המתנא והפיגם וירקות שדה וירקות גנה שעקרן לשתלן והשדרה שלשבלת והלבוש שלה רבי אלעזר אומר אף הסיג שלרצפית הרי אלו מטמאין ומטמאים ומצטרפין C (ג) אלו מטמאין ומטמאין ולא מצטרפין שרשי השום והבצלים והקפלוטות בזמן שהם יבשים והעמוד שאינו מכון כנגד האכל ויד הפרכיל טפח מכאן וטפח מכאן יד האשכול כל שהוא וזנב שלאשכול שרקנה ויד המכבד שלתמרה ארבעה טפחים וקנה שלשבלת שלשה טפחים ויד כל הנקצרים שלשה ושאין דרכן לקצר ידיהם ושרשיהם כל שהן ומלעין שלשבלין הרי אלו מטמאין ומטמאין ולא מצטרפין D (ד) אלו לא מטמאין ולא מטמאין ולא מצטרפין שרשי קלסי הכרוב וחלפות תרדים והלפת את שדרכם לגזז ונעקרו רבי יוסי מטמא בכלן ומטהר בשרשי קלסי הכרוב והלפת

א2

(ו) עקצי תאנים וגרוגרות והכליסים והחרובים הרי אלו מטמאין ומטמאין ומצטרפין רבי יוסי אומר אף עקץ דלעת

ב1

A (ה) כל ידות האכלין שבססן בגרן טהורים רבי יוסי מטמא B פסיגה שלאשכול שרקנה טהורה שיר בה גרגיר אחד טמאה C שרביט שלתמרה שרקנו טהור שיר בו תמרה אחת טמא D וכן בקטניות שרביט שרקנו טהור שיר בו גרגיר אחד טמא רבי אלעזר בן עזריה מטהר בשלפול ומטמא בשלקטניות מפני שהוא רוצה במשמושן

ב2

עקצי האגסין והקרטומלין והפרישין והעזרדין עקץ דלעת טפח עקץ קנרס טפח רבי אלעזר בר צדוק אומר טפחים הרי אלו מטמאין ומטמאין ולא מצטרפים ושאר כל העקצים לא מטמאין ולא מטמאין

א1

(א) זיתים שכבשן בטרפיהן טהורים
לפי שלא כבשן אלא למראה

א2

A (ב) כל הגלעינין
מטמאות ומטמאות ולא מצטרפות
B גלעינה שלרשב
אף על פי יוצאה מצטרפת
שליבשה אינה מצטרפת
לפיכך חותל שליבשה מצטרף
ושלרשב אינו מצטרף
C גלעינה שמקצתה יוצאה
שכנגד האכל מצטרף

ב2

עצם שיש עליו בשר
שכנגד האכל מצטרף
היה עליו מצד אחד
רבי ישמעאל אומר
רואין אותו כאלו הוא מקיפו בטבעת
וחכמים אומרים
שכנגד האכל מצטרף
כגון הסיאה והאזוב והקרנית

ב1

כשות שלקשות והנץ שלה טהורה
רבי יהודה אומר
כל זמן שהיא לפני התגר טמאה

ג2

A (ג) הרמון והאבטיח שנמוק מקצתו
אינו מצטרף
שלם מכאן ומכאן נמוק מן האמצע
אינו מצטרף
B הפטמא שלרמון מצטרפת
והנץ שלו אינו מצטרף
רבי אלעזר אומר אף המסרק טהור
C (ד) כל הקלפין
מטמאות ומטמאות ומצטרפות
רבי יהודה אומר
שלש קלפין בבצל
הפנימית בין שלמה בין קדורה מצטרפת
האמצעית
שלמה מצטרפת וקדורה אינה מצטרפת
והחיצונה בין כך ובין כך טהורה

ג3

A הרמון שפרדו חבור
עד שיקיש עליו בקנה
B כיוצא בו
שלל הכובסין
והבגד שהוא תפור בכלאים
חבור עד שיתחיל להתיר

ב3

A האגוזים והשקדים
חבור עד שירסס
B ביצה מגלגלת עד שיגס
ושלוקה עד שירסס
C עצם שיש בו מוח
חבור עד שירסס

א3

A (ה) המחתיך לבשל
אף על פי שלא מרק אינו חבור
לכבוש ולשלוק ולהניח על השלחן חבור
התחיל לפרק
אכל שהתחיל בו אינו חבור
B האגוזים שאמנן הבצלים שחמרן
הרי אלו חבור
התחיל לפרק באגוזים ולפקל בבצלים
אינו חבור

א4

A (ו) עלי ירקות ירקים מצטרפין ולבנים אינן מצטרפין
רבי אלעזר בר צדוק אומר
הלבנים מצטרפין בכרוב מפני שהן אכל
ובחזרים מפני שהן משמרין את האכל
B (ז) עלי בצלים ובני בצלים
אם יש בהן ריר משתערין בכמות שהן
אם יש בהן חלל ממעך את חללן
C פת ספגית משתערת בכמות שהיא
אם יש בה חלל ממעך את חללה
D בשר עגל שנתפח ובשר זקנה שנתמעט משתערין בכמות שהן

ב4

A (ט) קשות שנטעה בעציץ והגדילה ויצאה חוץ לעציץ טהורה
אמר רבי שמעון
מה טיבה לטהר אלא הטמא בטמאתו והטהור יאכל
B (י) כלי גללים וכלי אדמה שהשרשים יכולין לצאת בהן
אינם מכשירים את הזרעים
C עציץ נקוב אינו מכשיר את הזרעים
ושאינו נקוב מכשיר את הזרעים
כמה הוא שעורו שלנקב
כדי שיצא בו שרש קטן
D מלאהו עפר עד שפתו
הרי הוא כטבלא שאין לה לזבז

א1

A (א) יש צריכין הכשר ואינן צריכים מחשבה מחשבה והכשר מחשבה ולא הכשר לא הכשר ולא מחשבה כל האכלים המיחדים לאדם צריכין הכשר ואינן צריכים מחשבה **B** (ב) החותך מן האדם ומן הבהמה ומן החיה ומן העופות מנבלת העוף הטמא והחלב בכפרים ושאר כל ירקות שדה חוץ משמרקעים ופטירות רבי יהודה אומר חוץ מכרישי שדה והרגילה ונץ החלב רבי שמעון אומר חוץ מן העכביות רבי יוסי אומר חוץ מן הכלוסין הרי אלו צריכין מחשבה והכשר **C** (ג) נבלת בהמה טמאה בכל מקום ונבלת העוף הטהור בכפרים צריכין מחשבה ואינן צריכין הכשר **D** נבלת בהמה טהורה בכל מקום ונבלת העוף הטהור והחלב בשוקים אינן צריכין מחשבה ולא הכשר רבי שמעון אומר אף הגמל והארנבת והשפן והחזיר

א2

(ח) דגים מאימתי מקבלין טמאה בית שמאי אומרים משיצודו ובית הלל אומרים משימותו רבי עקיבא אומר אם יכולין לחיות

א3

A (ט) חלב בהמה טהורה אינו מטמא טמאת נבלות לפיכך הוא צריך הכשר חלב בהמה טמאה מטמא טמאת נבלה לפיכך אינו צריך הכשר **B** דגים טמאים וחגבים טמאים צריכין מחשבה בכפרים

ב1

A (ד) השבת משנתן טעמו בקדרה אין בו משום תרומה ואינו מטמא טמאת אכלים **B** לולבי זרדים ושלעדל ועלי הלון השוטה אינן מטמאין טמאת אכלים עד שימתקו רבי שמעון אומר אף שלפקועות כיוצא בהם **C** (ה) הקשט והחמם וראשי בשמים התיאה והחלתית והפלפלין וחלות חריע נלקחים בכסף מעשר ואינן מטמאין טמאת אכלין דברי רבי עקיבא אמר לו רבי יוחנן בן נורי אם נלקחים בכסף מעשר מפני מה אינן מטמאין טמאת אכלים ואם אינן מטמאין טמאת אכלים אף הם לא ילקחו בכסף מעשר **D** (ו) הפגין והבסר רבי עקיבא מטמא טמאת אכלין רבי יוחנן בן נורי אומר משיבואו לעונת המעשרות

ב2

יחור שלתאנה שנפשח ומערה בקלפה רבי יהודה מטהר וחכמים אומרים אם יכול לחיות

ב3

A (י) כורת דבורים רבי אליעזר אומר הרי היא כקרקע וכותבין עליה פרזבול ואינה מקבלת טמאה במקומה והרודה ממנה בשבת חייב חטאת וחכמים אומרים אינה כקרקע ואין כותבים עליה פרזבול ומקבלת טמאה במקומה והרודה ממנה בשבת פטור **B** (יא) חלות דבש מאימתי מטמאות משום משקה בית שמאי אומרים משיחרחר בית הלל אומרים משירסק

ג1

A פריצי זיתים וענבים בית שמאי מטמאין ובית הלל מטהרין **B** הקצח בית שמאי מטהרין ובית הלל מטמאין וכן למעשרות **C** (ז) הקור הרי הוא כעץ לכל דבר אלא שהוא נלקח בכסף מעשר **D** כפניות אכלין ופטורות מן המעשרות

ג2

תבואה שנעקרה ומערה אפלו בשרש קטן טהורה

ג3

A (יב) אמר רבי יהושע בן לוי עתיד הקדוש ברוך הוא להנחיל לכל צדיק וצדיק שלש מאות ועשרה עולמות שנאמר להנחיל אהבי יש ואצותיהם אמלא **B** אמר רבי שמעון בן חלפתא לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנאמר ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום